

ქართული
ნაციონალური
ბიბლიოთეკა

K 11.872
K 4

ძველი ქართული
აგიოგრაფიული
ლიტერატურის ძეგლები

I

სკვპ-2000
თბილისი

Памятники древнегрузинской агиографической литературы

КНИГА I
(V—X вв.)

Подготовили к печати
И. Абуладзе, Н. Атанелишвили, Н. Гоголадзе, Л. Каджая,
Ц. Курцикидзе, Ц. Чанкиева и Ц. Джгамая

ПОД РУКОВОДСТВОМ И РЕДАКЦИЕЙ
И. В. АБУЛАДЗЕ

ძველი ქართული აგიოგრაფიული ლიტერატურის ძეგლები

წიგნი I
(V-X სს.)

დასაბუთად მოამზადეს
ილ. აბულაძემ, ნ. ათანელიძემ, ნ. ტოგუაძემ, ლ. ქავთაძემ,
ც. ქურციკიძემ, ც. ჯანაიამ და ც. ჯღაძემ

ილია აბულაძის
ხელმძღვანელობითა და რედაქციით

საქართველოს
მეცნიერებათა
აკადემიის
ბიბლიოთეკა

36

წინასიტყვაობა

ქართული აგიოგრაფია ძველი ქართული მწერლობის ერთ-ერთ უადრინდელეს ჟანრს წარმოადგენს. ჯერხნობით ცნობილი მისი უძველესი ორიგინალური ნაწარმოები—მარტვლობაა შუშანიკისი—V ს-ის 80-იან წლებს ეკუთვნის.

დიდი ადგილი უჭირავს ამ დარგს უძველეს ქართულ მწერლობაში (V—X სს.). უხვადაა წარმოდგენილი ის აქ როგორც ორიგინალური, ისე თარგმნილი ძეგლებით.

ჩვენამდე მოღწეული ქართული ორიგინალური აგიოგრაფიის ძეგლები (მარტვილობათა და ცხოვრებათა წიგნები), რომლებიც უძველეს ქართულ მწერლობას ეკუთვნის, შემდეგია:

1. მარტვილობა შუშანიკისი—იაკობ ცურტაველისა,
2. მარტვილობა ეესტათი მცხეთელისა—ანონიმისა,
3. მარტვილობა აბო ტფილელისა—იოანე საბანის ძისა,
- ✓ 4. მოქცევა ქართლისა—ანონიმისა,
5. მარტვილობა კოსტანტი კახისა—ანონიმისა,
6. მარტვილობა მიქაელ-გობრონისი—სტეფანე მტბევრისა,
7. მარტვილობა კოლაელ ყრმათა—ანონიმისა,
8. მარტვილობა დავით და ტირიქანისი—ანონიმისა,
9. ცხოვრება იოანე ზედაზნელისა—არსენი კათალიკოზისა,
10. ცხოვრება შიოსი და ევაგრესი—არსენი კათალიკოზისა (შემოკლებული ვარიანტი),
11. ცხოვრება დავით გარეჯელისა—ანონიმისა,
12. მარტვილობა აბიბოს ნეკრესელისა—არსენი კათალიკოზისა,
13. ცხოვრება გრიგოლ ხანძთელისა—გიორგი მერჩულისა და
14. ცხოვრება სერაპიონ ზარზმელისა—ბასილი ზარზმელისა.

ზოგი აქ აღნიშნული ძეგლი მხოლოდ თითო ხელნაწერით არის შემონახული. ესენია: მარტვილობა კოლაელ ყრმათა (ათონის მრავალთავი № 57, X ს-ისა), მარტვილობა დავით და ტირიქანისი (იქვე), ცხოვრება იოანე ზედაზნელისა (ანასეული ქართლის ცხოვრება, Q-795, XV ს-ისა), ცხოვრება გრიგოლ ხანძთელისა (იერუსალიმის ხელნაწ. № 2, XII ს-ისა) და ცხოვრება სერაპიონ ზარზმელისა (A-69, XVI ს-ისა).

ზოგი ძეგლი მხოლოდ გვიანდელი (XVII—XVIII სს-ის) ხელნაწერებითაა მოღწეული. ასეთებია: მარტვილობა კოსტანტი კახისა, მარტვილობა მიქაელ-გობრონისი და მარტვილობა აბიბოს ნეკრესელისა (ვრცელი წიგნი).

ძველი ნუსხებით (უმთავრესად IX—XI ს-ისა) შემონახულია მხოლოდ შემდეგი ძეგლები: მარტვილობა შუშანიკისი (პარზხოს მრავალთავი, A-95,

XI ს-ისა), მარტვილობა ვესტათი მცხეთელისა (კრებული, H—34¹ XI ს-ისა) მარტვილობა აბო ტფილელისა (IX—XI სს. მრავალთავეები და კრებულები) და მოქცევა ქართლისა (შატბერდული ვარიანტი, X ს-ის კრებული).

ცნობილია, რომ, ჩვეულებრივ, მწერლობის ძეგლი, თუ მას შემდგომი ხანის იდეოლოგიური ჩარხი არ მიჰკარება, აღრინდელი ხანის ხელნაწერით უფრო ახლოსაა პირველ დედანთან, ვიდრე გვიანი ხანის ნუსხებით, რომლებიც ატარებენ ხოლმე განვლილი ხანის მანძილზე განვითარების შედეგად მომხდარი ცვლილებების დაღს სამწერლობო ენაში. ამდენად, დედნის ნამდვილი სურათის აღდგენა, ცხადია, საძნელოა იმ ძეგლთათვის, რომლებსაც მხოლოდ გვიანდელი ხანის (XVII—XVIII სს-ის) ნუსხით მოუღწევია. მძიმეა მდგომარეობა მაშინაც, როცა ძველი ძეგლი მხოლოდ ერთი ნუსხით არის ცნობილი და მასთან საკმაო ხნით დაცილებულით ძეგლის წარმოქმნის მომენტიდან. ერთიცა და მეორეც ჩვენს ძეგლებს შორის საკმაოდ შეინიშნება, რაც უშუალოდ მხედველობაშია მისაღები.

წინამდებარე გამოცემისათვის ვეცადეთ სრულად გამოგვეყენებინა ყველა ცნობილი და მასთან ხელმისაწვდომი ნუსხა.

გამოყენებული ხელნაწერები პირველ რიგში საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ხელნაწერთა ინსტიტუტის ფონდებისაა: A-სი (ყოფ. საეკლესიო მუზეუმისა)—№№ 19* (X ს-ისა), 69 XVI (ს-ისა), 70 (XIII ს-ისა), 95 (XI ს-ისა), 130 (1704—1713 წწ. შორის), 170 (1733 წ.), 176 (1734—1736 წწ.), 199/832/833 (ერთი ხელნაწერის ნაწილებია XIII—XIV ს-ისა); Q-სი (ახალი ფონდისა): 300 (XIX ს-ისა) და 795 (XV ს-ისა); H-ისა (ყოფ. საისტორიო-საეთნოგრაფიო საზ-ბის მუზეუმისა): 341 (XI ს-ისა); 487 (1852 წ.), 1336 (1669 წ.), 1370 (1871—1884 წწ.), 1672 (1740 წ.), 2077 (1736 წ.), 2121 (1748 წ.); S-ისა (ყოფ. წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების მუზეუმისა): 1141 (X ს-ის 70-იანი წლებისა), 3279 (XVIII ს-ისა), 3637 (XIX ს.).

სხვა ფონდებიდან გამოყენებული ხელნაწერებია:

1. სალტიკოვ-შჩედრინის სახელობის ლენინგრადის საჯარო ბიბლიოთეკისა: J—165.

2. აზიის ხალხთა ინსტიტუტის ლენინგრადის განყოფილებისა: H—22; M—21.

3. საქართველოს ცენტრალური საისტორიო არქივისა: № 371 (XIX ს-ისა).

4. იერუსალიმის ჯვრის მონასტრისა: № 2 (XII ს-ისა), № 36 (XIII—XIV ს-ისა).

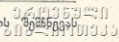
5. ათონის ქართველთა მონასტრისა—№ 57 (X ს-ისა).

6. სინას მთის ქართველთა მონასტრისა: № 11 (X ს-ისა).

7. ქუთაისის ისტორიულ-ეთნოგრაფიული მუზეუმისა № 233 (XIX ს-ისა).

ძეგლის გამოცემისას, როცა ის ერთზე მეტი ნუსხის მიხედვით არის შესრულებული, ყოველგვარი განსხვავებული წაკითხვა თუ დაწერილობა ძველი ხანის (IX—XI სს-ის) ხელნაწერებიდან უკლებლივ არის აღებული და მოთავსებული ვარიანტებად სქოლიოებში. გვიანდელი ხანის ნუსხებიდან კი ორთოგრაფიული სხვაობების აღრიცხვა აღარ ვცანით საჭიროდ, რადგან ამ მხრივ მათში ძალზე კრელი სურათი გვაქვს. ისინი, გვერონია, ზედ-

* თუ რა ლიტერით არის წარმოდგენილი ესა თუ ის ხელნაწერი, ეს აღნიშნულია სქოლიოში ყოველი ძეგლის ტექსტის დასაწყისში.

მეტად დატვირთავდნენ სქოლიოებს და ნამდვილი ვარიანტების ერთგვარად გააძინებდნენ.

რამდენიმე ნუსხის მიხედვით დადგენილ ტექსტს ჩვეულებრივ ხნით უძველესი ნუსხა უღევს საფუძვლად (რომელიც A ლიტერით არის ხოლმე აღნიშნული). მისი გვერდები ან ფურცლები გამოცემაში აღნიშნულია: როცა ძირითადი ნუსხა ნაკლულევანია, მაშინ ხნით მომდევნო ხელნაწერი იკავებს მის ადგილს და აღნიშნითაც მისი ფურცლები თუ გვერდები აღინიშნება ხოლმე. შებღალულისა თუ განზრახ შეცვლილი ტექსტის გასამართავად ანგარიში ეწევა ნუსხათა მონაცემებს როგორც ენობრივი, ისე შინაარსობრივი მხრით, უპირატესობა ენიჭება იმ ნუსხას, რომელსაც, რა ხნისაც არ უნდა იყოს ის, მართებული წაკითხვა დაუცავს.

აგიოგრაფიულ ძეგლთა ტექსტების გამართვისას გამოყენებულია ხელნაწერებთან ერთად არსებული გამოცემებიც, მით უმეტეს, თუ ისინი საგანგებო შესწავლის საგანი ყოფილან.

წინამდებარე წიგნში 14 აგიოგრაფიული ნაწარმოებია მოთავსებული. მათ მომზადებაზე დასაბუქლად მუშაობდა ხელნაწერთა ინსტიტუტის თანამშრომელთა ერთი ჯგუფი. კოლექტივის თვითულ წევრს შემდეგი სამუშაო აქვს შესრულებული: ნ. ათანგილიშვილმა გადმოწერა დედნიდან იოანე ზედაზნელის ცხოვრება, ისე როგორც ზედაზნელისა და შიოსა და ევაგრეს ცხოვრებათა მოკლე წიგნები, რომელთაც გაუწყო ვარიანტებიც. ნ. გოგუაძემ გადმოწერა დედნიდან და გაუწყო ვარიანტები ევსტათე მცხეთელის წამებას; მანვე გადმოწერა დედნიდან და ძველი ენის ნორმების მიხედვით ორთოგრაფიულად გამართა ბასილი ზარზმელის ნაწარმოები: ცხოვრება სერაპიონ ზარზმელისა. ლ. ქაჯაიამ გადმოწერა დედნიდან და ვარიანტები გაუწყო იოანე საბანის ძის ნაწარმოებს, აბო ტფილელის მართვითობას; მანვე გადმოწერა ათონის მრავალთავის ფოტოპირებიდან კოლაელ ყრმათა და დავით და ტირიჭანის მართვითობათა წიგნები. ც. ქურციკიძემ გადმოწერა დედნიდან და ვარიანტები გაუწყო იაკობ ცურტაველის თხზულებას, შუშანიკის მართვითობას; მანვე გადმოწერა ფოტოპირებიდან გრიგოლ ხანძთელის ცხოვრების პირველი ნახევარი. ც. ჭანკიევმა გადმოწერა ფოტოპირებიდან გრიგოლ ხანძთელის ცხოვრების მეორე ნახევარი. ც. ჯღამაიამ გადმოწერა და ვარიანტები გაუწყო დავით ვარეჯელის ცხოვრების მოკლე წიგნს, ისე როგორც აბიბოს ნეკრესელის წამებათა წიგნებს (გადმოწერასთან ერთად). «მოქცევაჲ ქართლისაჲ», გობრონისა და კახის წამებათა წიგნები გამოსაცემად ილ. აბულაძემ გაამზადა. დასახელებული თანამშრომლების საერთო მონაწილეობით ამოიწერა ტექსტების ვარიანტები.

ქართული აგიოგრაფიის მომდევნო ხანის სხვა ძეგლები, მეტაფრასულ რედაქციებთან ერთად, ცალკე წიგნებად არის დაგეგმილი გამოსაცემად; სვინაქსარული რედაქციები კიდევ ცალკეა გათვალისწინებული შემზადდეს დასაბუქლად.

ქართული ორიგინალური აგიოგრაფიის ნაწარმოებთა უაღრესი მნიშვნელობის გამო როგორც ჩვენი ენისა და ლიტერატურის ისტორიის, ისე ჩვენი ხალხის ცხოვრების შესასწავლად, განზრახულია შედგეს დასახელებული ენარის ქართული ძეგლებისათვის მთლიანი სიმთონია და სრული ლექსიკონი გამოცემებისა და საგნის ლიტერატურის სრულ ბიბლიოგრაფიასთან ერთად.

ილია აბულაძე

ქართული
ბიბლიოთეკა

ტექსტები

წამებად² წმიდისა³ უშუანიკისი⁴ დედოფლისად⁵*

და აწ დამტკიცებულად⁶ გითხრა⁷ თქუენ აღსასრული წმიდისა და სანატრელისა უშუანიკისი⁸.

I. იყო⁹ მერვესა წელსა [მრ...]¹⁰ სპარსთა¹¹ მეფისასა კარად სამეფოდ¹² წარემართა ვარსკენ¹³ პიტიახში¹⁴, ძქ არწუშაჲსი¹⁵, რამეთუ¹⁶ პირველ იგიცა იყო ქრისტიანე¹⁷, ნაშობი¹⁸ მამისა და დედისა ქრისტიანეთაჲ. და ცოლად მისა¹⁹ იყო ასული ვარდანისი, სომეხთა სპაჲპეტისაჲ²⁰, რომლისათჳს²¹ ესე მივწერე²² თქუენდა, მამისაგან²³ სახელით ვარდან²⁴, და სიყუარულით სახელი მისი უშუანიკ, მოწიში ღმრთისაჲ, ვითარცა-იგი ვთქუთ, სიყრმიტგან²⁵ თჳსით. და უკეთურებისა მის სახისა ქმრისა მისისაჲსა²⁶ მარადის²⁷ გულს²⁸ ეტყუნ და ევედრებინ ყოველთაჲე ლოცვის²⁹ ყოფად მისთჳს, რათამცა ცვალა იგი ღმერთმან სახისა მისგან უგუნურებისა და იქმნამცა³⁰ გონიერებასა³¹ ქრისტესსა³².

ხოლო ამის უბადრუკისა³³ და სამ გზის საწყალობელისა ვარსკენისი³⁴ ვითარ-მე ვინ თქუას ყოვლად განწირულისაჲ, ვითარ-იგი განაგდო სანატრელი³⁵ სასოებაჲ ქრისტესნი?³⁶ ანუ³⁷ ვინ არა სტიროდის მას, რომელსა არცა კირი ეხილვა, არცა შიში, არცა³⁸ მახული, არცა პურობილება ქრისტესთჳს?³⁹

რამეთუ⁴⁰ რაგამს წარდგა იგი⁴¹ წინაშე სპარსთა⁴² მეფისა, არა თუ პატივისა⁴³ მოღებისათჳს⁴⁴, არამედ ძღუნად თავსა თჳსსა⁴⁵ შესწირვიდა მეფისა

* ზელნაწერების ნუსხა A: A-95, B: A-130, C: A-170, D: A-176, E: H-2977, F: H-1672, G: S-3637, H: H-1370, I: H-2121, K: Q-300, L: M 21.

¹ აგვისტოს კჳ H. ² წამებაჲ-F. ³ წმიდისა + მოწამისა BCDEFHIKL, + დედისა მოწამისა G. ⁴ უშუანიკ BCDEFGHIKL. ⁵ დედოფლისაჲ + მამაო გუჲაქურთხენ F. ⁶ მტკიცედ F. ⁷ მივითხრა HK. ⁸ უშუანიკისა GH. ⁹ იყო-BCDEFGHIKL. ¹⁰ მიერ H, მრ CDEFGIKL, -A. ¹¹ სპარსთა-F. ¹² სამეფოდ BCDEFGL. ¹³ ვარსკენ BCEFGHIK, ვარსკენ D. ¹⁴ პიტიახში A, პატიახში H, პიტიახში DGL. ¹⁵ არწუშასი EGH, არწუშა F. ¹⁶ რამეთუ-BCDEF GHIKL. ¹⁷ ქრისტიანე იყო BCDEFGHIKL, ქრისტიანე იყო H. ¹⁸ და ნაშობი BCDEF GHI. ¹⁹ მისა DE, მისდა HK. ²⁰ სპაჲპეტისა CDEFGIL, სპაჲპეტისა HK. ²¹ რომლისათჳს BCDEF GHIKL. ²² მივწერე BCDFIK, მივწერე H. ²³ მამისაგან I. ²⁴ სახელი ვარდანი BCD EFGHIKL. ²⁵ სიყრმიტ F. ²⁶ თჳსისაჲ BDEFIKL, თჳსისა CGH. ²⁷ მარადის-BCDEF GHIK. ²⁸ გულს DGH. ²⁹ ლოცვისა G. ³⁰ იქმნამცა HIK. ³¹ გონიერებისა G, გონიერებასა ზა HK. ³² ქრისტესა A. ³³ + ვარსკენისი BD, + ვარსკენისა CDEFGHIKL. ³⁴ ვარსკენისი A]-BCDEF GHIKL. ³⁵ სანატრელი-CEFGHIKL. ³⁶ კჳსი A. ³⁷ ანუ და BCDEF GHIKL. ³⁸ და არცა BCDEF GHIKL. ³⁹ კჳსთჳს A. ⁴⁰ რამეთუ-BCDEF GHIKL. ⁴¹ წარდგა იგი] მივიდა იგი და წარდგა CDEFGIL. მივიდა და წარდგა იგი BD, მივიდა იგი და წარდგა HK. ⁴² სპარსთ BCDEF GIL. ⁴³ პატივის H. ⁴⁴ მოღებისათჳს HK. ⁴⁵ თავსა თჳსსა] თავისა თჳსისა K.

მის¹ მიმართ უვარის-ყოფითა² ჭეშმარიტისა ღმერთისაათა და ³ანჟელანის-სცემ-
და ცეცხლსა [736], რამეთუ⁴ ყოვლით კერძოვე თავი თჳსი ⁵ჭრტსტყსგანს⁶ ჭა-
ნადღო⁵. ხოლო საწყალობელი⁶ ესე ცოლსა ითხოვდა სპარსთა მეფისაგან, რაა-
თამცა სათნო ეყო მეფესა⁷, და ესრეთ ეტყოდა, ვითარმედ⁸: „რომელი-იგი
• ბუნებით⁹ ცოლი არს და შეიღნი¹⁰, იგინიცა ესრევე მოვაქცინე შენსა შჯულსა,
ვითარცა-ესე მე¹¹“. ამას უქადებდა, რომელ-იგი¹² არა აქუნდა ჳელთა შუ-
შანიკისგან¹³. მაშინ განიხარა მეფემან და ბრძანა ცოლად მისა¹⁴ ასული მეფი-
სა¹⁵.

II. და იჯნა¹⁶ მეფისაგან სპარსთაჲსა¹⁷ პიტიახშმან¹⁸. და ვითარცა¹⁹
• მოიწია იგი²⁰ საზღვართა ქართლისათა, ქუეყანასა მას²¹ ჰერეთისასა, ზრახე-
ყო, რაათა აუწყოს²² და წინა მიეგებნენ მას აზნაურნი და მისნი²³ ძენი და²⁴
მსახურნი მისნი²⁵, რაათა მათ გამო, ვითარცა ერთგული²⁶, სოფლად შევი-
დეს²⁷. და²⁸ წარმოჰმართა²⁹ სადიასპანოათა³⁰ ცხენითა მონაჲ თჳსი³¹, ვითარ-
[მ]ცა³² მოვიდა³³ დაბასა, რომელსა სახელი ჰრქვან³⁴ ცურტავ³⁵.

და ვითარცა მოიწია და³⁶ შევიდა წინაშე³⁷ შუშანიკისა, დედოფლისა
ჩუენისა³⁸, და კითხვაჲ³⁹ ჰრქუა. ხოლო სანატრელმან შუშანიკ ვითარცა წინა-
წარმეტყუელმან⁴⁰ ჰრქუა⁴¹: „უკუეთუ სულითა ცხოველ არს იგი, ცოცხალმცა
ხართ იგიცა და შენცა. უკუეთუ სულითა მოკუდარ ხართ, მოკითხვაჲ ეგე
შენი შენდავე მოიქცინ⁴²“. ხოლო კაცმან მან ვერ⁴³ იკადრა სიტყუად მისა⁴⁴.
• ხოლო წმიდაჲ⁴⁵ შუშანიკ აფუცებდა და ჰკითხვიდა⁴⁶ დამტკიცებულად. ხოლო
კაცმან⁴⁷ უთბრა მართალი და ჰრქუა⁴⁸, ვითარმედ⁴⁹: „ვარსქენ⁵⁰ უვარ-ყო⁵¹
ჭეშმარიტი ღმერთი“.

ვითარცა ესმა⁵² ნეტარსა შუშანიკს, დავარდა იგი ქუეყანასა ზედა და
თავსა დამართ⁵³ სცემდა და ცრემლითა მწართა იტყოდა: „საწყალობელ
• იქმნა უბადრუკი ვარსქენ⁵⁴, რამეთუ უვარ-ყო ჭეშმარიტი ღმერთი და აღი-
არა ატროშანი⁵⁵ და შეერთო იგი უღმრთოთა. [737] და აღდგა და დაურტევა

* შდრ. მათე 10, 13.

¹ მისსა H. ² უვარის-ყოფათა HK. ³ რათა BCDEFGHIKL. ⁴ ჭესგან A, ჭესაგან H.
⁵ განადღოს BCDEFGHIKL. ⁶ საწყალი BCDEFGHIKL. ⁷ მეფესა B. ⁸ ესრეთ ეტყოდა
ვად—BCDEFGHIKL. ⁹ ბუნებით BCDEFGHIKL. ¹⁰ + არიან BCDEFGHIKL. ¹¹ ესრევე
მოვაქცინე... მე] ვითარცა-ესე მე შენსავე მაგას მსახურებასა მოვაქცინე BCDEFGHIKL.
¹² რომელი-იგი BCDEFGHIKL. ¹³ შუშანიკისი BCDEFGHIKL, შუშანიკისი H. ¹⁴ მისსა
FI, მისდა HK. ¹⁵ მეფისაჲ—EGL. ¹⁶ და იჯნა—EGL. ¹⁷ მეფისაგან სპარსთაჲსა] მეფისა
მისგან სპარსთასა BCDEFGHIKL. ¹⁸ პიტიახშმან A, პატიახშმან CEGHIL. ¹⁹ ვა] თანა
BCDEFGIL,—HK. ²⁰ იგი—H. ²¹ მას] მე C. ²² უწოდას BCDEFGHIKL. ²³ მისნი—BCDE
FGHIKL. ²⁴ და—F. ²⁵ თჳსნი BCDEFGHIKL. ²⁶ ერთგული] გუფი A, გული BD. ²⁷ შემო-
ვიდეს BCDEFGHIKL. ²⁸ და—BCDEFGHIKL. ²⁹ წარმოემართა CFIK, წარმოემართანა D,
წარემართა H. ³⁰ სადიასპანოთა BCDEFHIK, სადიასპანოთა G, სადასპანოთა HI. ³¹ თჳსი—
BCDEFGHIKL. ³² და ვა BCDEFGHIKL. ³³ მოიწია BCDEFGHIL. ³⁴ ერქვა BCDEF
GHIK. ³⁵ ცურტავეთ BCDEFGHIK, ხურტავეთ L. ³⁶ მოიწია და—BCDEFGHIKL.
³⁷ + წმიდისა BCDEFGHIKL. ³⁸ ჩემისა CDEFHIK. ³⁹ მოკითხვაჲ HK. ⁴⁰ წყყლმან BCDE
FIL, წინასწარმეტყუელმან GH. ⁴¹ თქუა BCDEFGHIL, მსთქუა K. ⁴² მოიქცინ BCDEFG
HIKL, ⁴³ ვერა H. ⁴⁴ მისა—BCDEFGHIKL. ⁴⁵ წმიდაჲ—HK. ⁴⁶ + მას BCDEFGHIKL.
⁴⁷ + მან BCDEFGHIKL. ⁴⁸ თქუა F. ⁴⁹ ვად—F. ⁵⁰ ვარსქენ BCDEFGHIKL. ⁵¹ უარ-ყო L.
⁵² + ესე HIK. ⁵³ დადართ H. ⁵⁴ ვარსქენ BCDEFGHIKL, ვარსქენ D. ⁵⁵ ატროშანი A, ატრო-
შინე BCDEFGHIKL.

ტადარი თვის და ღმრთის მოშიშებით ეკლესიად შევიდა, და თანაჲ ვიფიქრებოდა საზნი იგი ძენი მისნი² და ერთი ასული და წარადგინნა³ იგინი⁴ წინაშე⁵ საკურთხეველსა. და ესრეთ იღოცვიდა და იტყოდა: „უფალო ღმერთო, შენნი⁷ მოცემულნი არიან და შენ დაიცივენ ესენი, განათლებულნი წმიდისაგან ემბახისა⁸ ზადლითა სულისა წმიდისათა, ყოფად ერთ⁹ სამწყსო¹⁰ ერთისა მწყემსისა¹¹, უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა¹¹“.

და ვითარცა მწყურისა ჟამი აღასრულეს, სახლაკი¹² ერთი მცირე პოვა მახლობელად ეკლესიასა¹³. და¹⁴ შევიდა მუნ¹⁵ შინა¹⁶ სიმწარითა საეს¹⁷ და¹⁷ მიეყრდნა ყურესა ერთსა და¹⁷ მწარითა ცრემლითა ტიროდა.

III. ხოლო ეპისკოპოსი იგი¹⁸ სახლისაჲ მის პიტიახზისაჲ¹⁹, რომელსა¹⁰ სახელი ერქუა აფოცა²⁰, არა²¹ მუნ იყო²², არამედ კაცისა ვისამე წმიდისა ვანად²³ მისრულ იყო კითხვად რაჲსმე სიტყუსა²⁴. და მეცა²⁵, ხუცესი დედოფლისა შუშანიკისი, თანა ვკყვანდი ეპისკოპოსსა მას²⁶. და მყის მოიწია ჩუენდა დიაკონი²⁷ შინაჲთა²⁸ და გვთხრა²⁹ ჩუენ³⁰ ესე ყოველი: მოსლვაჲ პიტიახზისაჲ³¹ და საქმენი დედოფლისანი. ხოლო³² ჩუენ აღვივსენით მწყუხარებითა³³ და³³ დიდითა ტირილითა ვტიროდეთ³⁴ განმწარებულნი³⁵ ცოდვითა ჩუენთა³⁶ წარმე ჩინებისათჳს.

ხოლო³⁷ მე ვიჯემენ ადრე³⁸ და მივიწიე³⁹ დაბასა მას, რომელსაცა⁴⁰ იყო ნეტარი შუშანიკი⁴¹. და, ვითარცა ვიხილე იგი⁴² განწარებული, მეცა ვტიროდეთ⁴³ მის თანავე⁴⁴. და ვარქუ⁴⁵ ნეტარსა⁴⁶ შუშანიკს⁴⁷: „ლუაწლსა დიდსა²⁰ შესლვად ხარ⁴⁸, დედოფალო⁴⁹, ეკრალე სარწმუნობასა⁵⁰ ქრისტესსა⁵¹, ნუ-უკუე მტერმან⁵² ვითარცა სრსულმან საძოვარი პოსს⁵³ შენ თანა“, ხოლო წმიდამან შუშანიკ ერქუა მე: „ხუცეს, და მეცა დიდსა ლუაწლსა განწადებულ ვარ“. და მე ვარქუ⁵⁴ მას⁵⁴: „ეგრემთ [738] არს: მგნე იყავ⁵⁵, მოთმინე⁵⁶ და სულგრადელ⁵⁷. ხოლო ზან ერქუა⁵⁸ მე: „ჩემდა მარტოასა⁵⁹ არიან ქირნი⁶⁰ და ესე“! ხოლო⁶¹ მე ვარქუ⁶² მას: „ქირი შენი ქირი ჩუენი არს და სიხარული

* შდრ. იოანე 10, 16.

** II ტიმოთე 2, 17.

¹ მიიყვანა HIK. ² მისნი—BCDEGHKIL. ³ წარუდგინა BCDG, წარუდგინა EHI KL. ⁴ იგი IK. ⁵ ~ წინაშე იგინი H. ⁶ ესრეთ იღოცვიდა და იტყოდა იტყოდა ესრეთ BC DEFGHIKL. ⁷ შენი DH. ⁸ წმიდისა ემბახისაგან BCDEFGHIKL. ⁹ ერთი D. ¹⁰ სამწყსოდ H. ¹¹ ქვესა A, ქრისტესსა GH. ¹² სახლი CEFGHKIL. ¹³ ეკლესიისა EFGHIKL. ¹⁴ და—BC DEFGHIKL. ¹⁵ ~ მუნ შევიდა BCDEFHIKL, მუნ—G. ¹⁶ შინა—BCDEFGHIKL. ¹⁷ და—BCDEFGHIKL. ¹⁸ იგი—G. ¹⁹ პიტიახზისა GH, პიტიახზისა L. ²⁰ ერქუა აფოცა A. ²¹ არა—F. ²² ~ იყო მუნ F. ²³ ~ ვანად კაცისა ვისამე (ვისამე G, ვისიჲ H) წმიდისა BCDEFG HIKL. ²⁴ რაჲსმე სიტყუსა—BCDEFGHIKL. ²⁵ მეც H. ²⁶ შუშანიკისი ...მას მის თანავე ვე-უკუე ვანსა მას (შინა F)]—BCDEFGHIKL. ²⁷ მოიწია ჩუნდა დიაკონი დიაკონი მოიწია BC DEFGHIKL. ²⁸ შინაჲთა H. ²⁹ უთხრა BCDEFGHIKL. ³⁰ ჩუენ—BCDEFGHIKL. ³¹ პიტიახზისა D, პიტიახზისა G, პიტიახზისა H; პიტიახზისაჲ + მის BCDEFGHIKL. ³² ხუცესი BCDEFGHIKL. ³³ აღვივსენით მწყუხარებითა და—BCDEFGHIKL. ³⁴ ვტიროდეთ F. ³⁵ განმწარებულთა BCDEFGHIKL. ³⁶ ჩუენთა—BCDEFGHIKL. ³⁷ ხუცესი და BCDEFGHIKL. ³⁸ ადრე—ადრე BD. ³⁹ მივიწიე BCDEFGHIKL. ⁴⁰ რომელსა C. ⁴¹ ~ ნეტარი შუშანიკ იყო BCDEFGHIKL. ⁴² იგი + ფდ BCDEFGHIKL. ⁴³ ვტიროდი CEFGHKIL. ⁴⁴ თანა BCDE FGHIKL. ⁴⁵ ვარქუ A. ⁴⁶ + მას CEFGHKIL. ⁴⁷ შუშანიკსა H. ⁴⁸ შესლვად ხარ შესლვად BD. ⁴⁹ + ჩემო BCDEFGHIKL. ⁵⁰ + მას BCDEFGHIKL. ⁵¹ ქვესა A. ⁵² + უმეტეს BCDEFG HIKL. ⁵³ ვარქუ A. ⁵⁴ + ვგე BCDEFGIL, ჯე ვგე HK. ⁵⁵ იყავ K. ⁵⁶ მოთმინე EFGHIKL. ⁵⁷ + იმეგნე HK. ⁵⁸ ერქუა A. ⁵⁹ მარტოასა C. ⁶⁰ ქირნი—HK. ⁶¹ ხოლო და BCDEFGHIKL. ⁶² ვარქუ A.

შენი¹ სიხარული² ჩუენი არს. ჩუენი არა³ ხოლო თუ დედოფალმ⁴ ჩუენს⁵ მარამედ ჩუენ ყოველთა ვითარცა შეილთა⁶ გუხედვედ⁷.

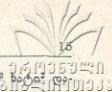
და ვარქუ⁸ მე სანატრელსა მას ხუაშიადად -რე⁹: „ვითარ გვევლებს, მითხარ მე, რაათა უწყოდი და აღეწერო¹⁰ შრომაჲ შენი“. ხოლო მან¹¹ მრქუა მე¹²: „რაჲსა¹³ მკითხავ¹⁴ ამას?“ და მე მიუგე და ვარქუ¹⁵ მას¹⁶: „მტკიცედ სდგავა¹⁷“ და მან მრქუა¹⁸ მე: „ნუ იყოფინ ჩემდა, თუმცა¹⁹ ვეზიარე²⁰ საქმეთა და ცოდვათა ვარსქენისთა²¹“. მე მიუგე და ვარქუ²² მას²³: „მწარე გონებაჲ აქუს²⁴ მას, გუემისა და ტანჯვასა დიდსა შეგაგდოს²⁵ შენ“. ხოლო მან მრქუა მე: „უმჯობეს²⁶ არს ჩემდა²⁷ ჳელთა მისთაგან სიკუდილი²⁸, ვიდრე ჩემი და მისი²⁹ შეკრებაჲ და წარწყმედაჲ სულისა ჩემისაჲ; რამეთუ მასმიეს მე³⁰ პავლს³¹ მოციქულისაგან: არა დამონებულ არს ძმაჲ³² გინა დაჲ³³, არამედ³⁴ განეყვნენ³⁵“. და მე³⁶ ვთქუ: „გვრეთ არს“.

IV. და ვიდრე ჩუენ ამას სიტყუასა შინა ვიყუენით³⁵, კაცი ერთი სპარსი მოვიდა და შევიდა იგი წინაშე³⁶ ნეტარისა შუშანიკისა და ტირილით იტყო- და: „ესევეითარი სახლი მშჯღობისნა ვითარ საწყალობელ იქმნა და სიხარული მწუხარებად გარდაიქცა?³⁷ ხოლო ზრახვითა³⁸ იყო იგი ვარსქენისითა³⁹ და ზაკუვით⁴⁰ იტყოდა⁴¹ ამას და უნდა მონადირებაჲ⁴² ნეტარისაჲ⁴³ მის⁴⁴. ხოლო წმიდამან მან⁴⁵ ცნა⁴⁶ ზაკუვით⁴⁷ იგი⁴⁸ ზრახვაჲ მისი და მოიზღუდა თავი მისი მტკიცედ.

და შემდგომად სანისა დღისა მოვიდა ვარსქენ⁴⁹ პიტიაზში⁵⁰. და უთხრა⁵¹ სპარსმან მან ფარულად და ჰრქუა⁵²: „მე ვითარ⁵³ მიცნობიეს, ცოლი შენი განდგომილ არს შენგან⁵⁴. და მე გეტყვ შენ: ნუ რას ფიცხელჲ სიტყუასა ეტყვ⁵⁵ მას, [730] რამეთუ დედათა ბუნებაჲ იწრო⁵⁶ არს“.

და ხვალისა დღს⁵⁷ ვითარ აღდგა პიტიაზში⁵⁸, გვწოდა⁵⁹ ჩუენ ხუცესთა და მივედით. და სიხარულით⁶⁰ შეგვმთხუვნა⁶¹ და გურქუა⁶² ჩუენ⁶³: „აჲ ნუ- რას⁶⁴ მერიდებით მე და⁶⁵ ნუცლა გძაგ“. და ჩუენ მიუგეთ და ვარ- ქუთ⁶⁶: „წარსწყმიდე⁶⁷ თავი შენი და ჩუენცა წარგუწყმიდენ⁶⁸. მაშინ-ლა იწყო სიტყუად⁶⁹ და თქუა: „რაჲსა ჳელ-იწითა⁷⁰ ჩემ ზედა ცოლმან ჩემმან ესე-

¹ შენ H. ² სიხარულ EL. ³ ჩენი არა—H. ⁴ + ვგრე BDEFGHIKL, + ვგრეთ C. ⁵ გუხედვედ A, გუხედვედ BCDEFHIL. ⁶ ვარქუ A. ⁷ ხუშადად—რა B, ხუაშიადად რა CF, ხუშ- შიად რა D, ხუაშიადად რა EGHIL. ⁸ აღეწერო L. ⁹ ხოლო მან] და BCDEFGHIKL ¹⁰ მე—H. ¹¹ რასა A. ¹² + მე H. ¹³ ვარქუ A. ¹⁴ მას—BCDEFGHIKL. ¹⁵ სდგავა H. ¹⁶ მრქუა A. ¹⁷ თუმცა] რათამცა G. ¹⁸ + მე BD. ¹⁹ ვარსქენისთა A, ვარსქენისთა BCDEFGHIL, ვარსქენ- ისთა HK. ²⁰ ვარქუ A. ²¹ მას—BCDEFGHIKL. ²² აქუს A. ²³ შეგაგდებს FHK. ²⁴ უმჯო- ბეს A. ²⁵ არს ჩემდა] იყავნ BCDEFGHIKL. ²⁶ + ჩემი BCDEFGHIKL. ²⁷ ~ მისი და ჩემი BCDEFGHIKL. ²⁸ მე—BCDEFGHIKL. ²⁹ პავლე HK. ³⁰ + იგი BCDEFGHIKL. ³¹ და A, დაჲ + იგი BCDEFGHIKL. ³² რ—BCDEFGHIKL. ³³ განეყვნენ CEGK. ³⁴ მე—BCDEFI GHIKL. ³⁵ ვიყუენი BD. ³⁶ წე—CEFGHIKL. ³⁷ გარდაიქცია G. ³⁸ ზრახვით BCDEFGHI KL. ³⁹ ვარსქენის თანა BCDEFHIL, ვარსქენის თანა G. ⁴⁰ ზაკუვით A, ზაკუვით BCDEFGHI. ⁴¹ + იგი G. ⁴² მონადირებაჲ] მოკუნებაჲ BCDEFIKL, მოხსენება GH. ⁴³ ნეტარისი I. ⁴⁴ მის] შუშანიკის BCDEIKL, შუშანიკისა FGH. ⁴⁵ მან—BCDEFGHIKL. ⁴⁶ ~ ცნა წ—F. ⁴⁷ ზაკუვით A, ზაკუვ BCDEFGHIKL. ⁴⁸ იგი—BCDEFGHIKL. ⁴⁹ ვარსქენ A, ვარსქენ BCD EFGHIKL. ⁵⁰ პიტიაზში CH. ⁵¹ მიუთხრა BCDEFGHIKL. ⁵² და ჰრქუა—BCDEFGHIKL. ⁵³ ვითარ] ვერ GH. ⁵⁴ შენდა BCDEHIL. ⁵⁵ ეტყვნ BCDEFGH. ⁵⁶ გულიწოთა BCDEFGH IKL. ⁵⁷ პიტიაზში H. ⁵⁸ მიგვიწოდა G. ⁵⁹ სიყუარულით BCDEFIKL. ⁶⁰ შეგვმთხვნა ABCD EFL. ⁶¹ გურქუა] თქუა BCDEFGHIL, მსთქუა HK. ⁶² ჩუენ—BCDEFGHIKL. ⁶³ ნუ რად BC DEFGHIKL. ⁶⁴ და—BCDEFGHIKL. ⁶⁵ ვარქუთ A, და ვარქუთ—H. ⁶⁶ წარწყმიდე B, წა- რიწყმიდე D. ⁶⁷ წარგუწყმიდენ A. ⁶⁸ სიტყუად A. ⁶⁹ გუელიწითა H. *შდრ. I კო რ. 7,15.

ვითარისა საქმედ? აწ მივედით და არქუთ¹, ვითარმედ შენ ჩემი² ხატი³ და⁴ ამჟუ⁵, და საგებელსა ჩემსა ნაცარი გარდაასხ, და⁶ შენი⁷ ადგილი დაგიტყვი-
ბიეს⁸ და სხუად წარსრულ ხარ⁹.

ხოლო წმიდამან შუშანიკ თქუა: „არა¹⁰ თუ¹¹ მე აღმემართა ხატი¹² იგი და¹³ მემცა¹⁴ დავამჟუ¹⁵, ხოლო¹⁶ მამამან შენმან¹⁷ აღჰმართნა სამარტვლენი და ეკლესიანი აღაშენნა და შენ მამისა შენისა საქმენი განჰრყუნენ¹⁸ და სხუად გარდააქციენ¹⁹ კეთილნი მისნი; მამამან შენმან წმიდანი შემოიხუნა²⁰ სახიდ²¹ თჳსა²², ხოლო შენ დევნი შემოიხუნენ²³; მან ღმერთი²⁴ ცათა და ქუეყანისა აღიარა და ჰრწმენა, ხოლო შენ ღმერთი ჰეშმარიტი უვარ-ჰყავ და ცეცხლსა თაყუანის-ეც. და ვითარცა შენ შემოქმედი შენი უვარ-ჰყავ²⁵, ვგრეცა²⁶ მე შენ შემურაბ-გყავ²⁷. და თუ მრავალი ტანჯვაა მოაწიო ჩემ ზედა, მე არა ვეზი-
არო საქმეთა შენთა²⁸. ხოლო²⁹ ჩუნენ³⁰ ესე³¹ ყოველი მიუთხართ³² პიტანზსა³³. ხოლო მან განიწყო გული³⁴ და იბრდღუნდა³⁵ მისთჳს.

V. მერმე მიაგლინა ჯოჯიკ, ძმა თჳსი, და ცოლი ჯოჯიკისი³⁶, ძმის ცოლი თჳსი³⁷, და ეპისკოპოსი სახლისა თჳსისა³⁸ და ჰრქუა მათ: „ესრეთ არქუთ³⁹: აღდგე და⁴⁰ მოვედ ადგილსა თჳსსა⁴¹ და ნუ ეგვევითარი⁴² გონება გიპყრიეს! უკეთუ არა, თრევით მოგიტორიო⁴³“.

და ვითარ⁴⁴ მიიწინეს და⁴⁵ შევიდეს⁴⁶ წინაშე დედოფლისა და⁴⁷ მრავალსა დასაჯერებელსა სიტყუასა ეტყოდეს მას, მაშინ⁴⁸ წმიდამან შუშანიკ ჰრქუა მათ: „კაცნო ბრძენნო, თქუენ [740] კეთილად იტყუთ, გარნა ნუ დაგიჯერებ-
ბიეს⁴⁹, თუმცა მე⁵⁰ მისა⁵¹ ცოლად-ლა⁵² ვიყავ⁵³. მეგონა მე, ვითარმედ⁵⁴ იგი ჩემდა მოვაქციო⁵⁵ და ღმერთი ჰეშმარიტი აღიაროს, და აწ⁵⁶ მე მიძღულებთ ამას⁵⁷ ყოფად? ნუ იყოფინ ესე ჩემდა! და შენ, ჯოჯიკ, არღარა ჩემი მახლი ხარ, და არცაღა მე შენი ძმის⁵⁸ ცოლი, არცა ცოლი შენი დაა ჩემი არს, რომელნი⁵⁹ მის კერძო და⁶⁰ მისთა საქმეთა ზიარ ხართ“. ჰრქუა მას ჯოჯიკ⁶¹: „უწყი მე, აწ მოავლინნეს მსახურნი და თრევით წარგიყვანოს⁶² შენ⁶³“. ხოლო წმიდამან შუშანიკ ჰრქუა⁶⁴: „უკუეთუ შემერას⁶⁵ და მითრიოს⁶⁶, მიხარის⁶⁷,

¹ არქუთ A. ² ჩემიცა BCDEFGHIKL. ³ ხატი ტაბტი K. ⁴ დაამჟუ A. ⁵ და—BCDEF HIL. ⁶ შენ EFG შინა HK. ⁷ დაგიტყვიბიეს H. ⁸ არაა A. ⁹ არა თუ უკუეთუცა HK ¹⁰ ხატი ტაბტი HK. ¹¹ და—HK. ¹² დავამჟუ A. დამემჟუა HK. ¹³ ხოლო ად HK. ¹⁴ შენ-
მან—BDEFGHIKL. ¹⁵ განრყუნე HK. ¹⁶ გარდაიქციენ E, გარდაიქცენ L, ¹⁷ შემოიხუნა A. ¹⁸ სახედ CDEFGHIKL. ¹⁹ თჳსა F. ²⁰ შემოიხუნე A. ²¹ + შემოქმედი BCDEFGHIKL. ²² უვარ ჰყავ შემურაბე ყავ BCDEFGHIKL. ²³ ვგრეცე G. ²⁴ შემურაბ-გყავ BCDEFGHI KL. ²⁵ ~ შენთა საქმეთა BCDEFGHIKL. ²⁶ ხ] და BCDEFGHIKL. ²⁷ ჩუნენ CEFGL. ²⁸ ესე—H. ²⁹ მიუთხარა G. ³⁰ პიტანზსა C, პიტანზსა G, პიტანზსა H. ³¹ ~ გული განიწყო BCDEFGHIKL, გული განაწყო G. ³² იბრდღუნდა H. ³³ ჯოჯიკისა H. ³⁴ თჳსი მისი BCD EFGIL, ძმის ცოლი თჳსი—HK. ³⁵ თჳსისა] მისისა BCDFGHIKL. ³⁶ არქუთ A. ³⁷ და—
BCDEFIL. ³⁸ ~ ადგილსა თჳსსა მოვედ BDEFGHIKL. ~ ადგილისაგან თჳსისა მოვედ C. ³⁹ გრევეთარი BCDEFIL. ⁴⁰ მოგიტორით BDEFHIKL, მიგიტორით C, მოგატორით. G] +ჩქა უწყალოდ BCDEFGHIKL. ⁴¹ ვა BCDEFGHIKL. ⁴² და—F. ⁴³ + დაბასა მას და შევიდეს BCDEFGHIKL. ⁴⁴ და—BCDEFGHIKL. ⁴⁵ მაშინდა BCDEFGHIKL. ⁴⁶ დაგიჯერებ-
ბიესთ HK. ⁴⁷ მე—BCDEFGHIKL. ⁴⁸ მისდა BCDEFGHIKL. ⁴⁹ ცოლად BCDEFGIL. ⁵⁰ ვიყავ ვიქმენ-ლა BCEFGIKL, ვიქმენ-ლა DH. ⁵¹ მეგონა მე ვ] მე ვმონებ (ვმონებდი K) ნუუკუ HK. ⁵² მოაქციოთ BCDEFGHIKL. ⁵³ და აწ—BCDEFGIL, აწ—HK. ⁵⁴ ამის H, ამისა K. ⁵⁵ ძმისა G. ⁵⁶ რომელმან I. ⁵⁷ და + და D. ⁵⁸ ჰრქუა მას ჯოჯიკ] ჯოჯიკ თქუა BCDEFGHIKL. ⁵⁹ წარგიყვანეს F. ⁶⁰ შენ—BCDEFGHIKL. ⁶¹ თქუა CEFGHIKL. ⁶² + მე FHK. ⁶³ მითრიოს HK, მითრიოს + მე BCDEGIL. ⁶⁴ + მე F.

რამეთუ მით სახითა¹ იყოს განჩინებაჲ ჩემი მისგან². და ვითარჲცა [ქსნმ ქსნმ] მისგან, ცრემლოოდეს³ ყოველნი. და ჯოჯიკ აღდგა და ცრემლით ჭარჲ-ჭანჲცხჲცჲ⁴ ხოლო წმიდამან შუშანიკ პრქუა ეპისკოპოსსა: „ვითარ მტყუ მე⁵ დაჯერებად ჩემდა⁶, რამეთუ მან ღმერთი უფარ-ყო?⁷“ ხოლო⁸ ჯოჯიკ ევედრებოდა და ეტყოდა⁹: „დაა ჩუენი ხარ შენ¹⁰“, ნუ წარსწყმედ სახლსა ამას სადედოფლოსა¹¹. პრქუა მას წმიდამან შუშანიკ: „უწყი¹², ვითარმედ¹³ დაა ვარ, ერთგან¹⁴ განზრდილნი¹⁵, ხოლო¹⁶ მაგას ვერ¹⁷ ვჰყოფ, ვითარმცა¹⁸ მოსისხლეობაჲ¹⁹ იქმნა²⁰, და თქუენ ყოველნი თანამდებ იქმნენით²¹“.

და ვითარცა ფრიად აღრეგებდეს²² მას²³, აღდგა წმიდაჲ და²⁴ ნეტარი²⁵ შუშანიკ და თანა წარიტანა²⁶ ევანგელს²⁷ თჳსი და ტირილით ესრჳთ იტყოდა: „უფალო, ღმერთო, შენ უწყი²⁸, ვითარმედ მე გულითაჲ²⁹ სიკუდილად³⁰ მივაღ³¹“.

ესე³² თქუა და წარვიდა მით თანა და თანა წარიტანა³³ ევანგელს თჳსი³⁴ და წმიდანი იგი წიგნი³⁵ მოწამეთანი³⁶. და რაჲმს შევიდა იგი ტაძარსა მას³⁷, არა დაჯდა იგი თჳსსა მას გალიაკსა³⁸, არამედ სენასა შინა მცირესა³⁹. და⁴⁰ აღიპურნა გელნი თჳსნი ზეცად⁴¹ წმიდამან⁴² შუშანიკ⁴³ და თქუა: „უფალო ღმერთო, არცა მღდელთაგანი⁴⁴ ვინ იპოვა⁴⁵ მოწყალს, არცა⁴⁶ ერისა კაცი⁴⁷ ვინ გამოჩნდა შორის ერსა ამას⁴⁸, არამედ ყოველთა⁴⁹ მე სიკუდილად⁵⁰ მიმითუალს⁵¹ მტერსა ღმრთისასა⁵² ვარსკენსა⁵³“.

[741] VI. და შემდგომად ორისა დღისა მოვიდა მეგლი იგი ტაძრად და პრქუა⁵⁴ მსახურთა თჳსთა⁵⁵: „დღეს⁵⁶ მე და ჯოჯიკ და ცოლმან მისმან ერთად პური⁵⁷ ვჰამოთ, ხოლო⁵⁸ სხუასა⁵⁹ ნუ ვის უფლიედ⁶⁰ ჩუენ თანა⁶¹ შემოსლვად“. და რაჲმს შემწუხრდა, მოუწოდეს ცოლსა ჯოჯიკისსა და ინებეს ერთად⁶² პურისა⁶³ ჭამაჲ, რაჲთამცა⁶⁴ მოიყვანეს წმიდაჲ⁶⁵ შუშანიკცა. და ვითარცა მოიწია ქამი პურისაჲ, შევიდეს⁶⁶ ჯოჯიკ და ცოლი მისი წინაჲ წმიდისა შუშანიკისა, რაჲთამცა მასცა⁶⁷ აჰამეს პური, რამეთუ ყოველნი იგი⁶⁸ დღენი

* შექმნ. 24. 60.

¹ სახით BDH. ² ესე — A. ³ ცრემლოოდეს BD, ცრემლოოდეს CDEFGHIKL.

⁴ გამოვიდა BCDEFGHIKL. ⁵ მე შენ BCDEFIL. მე — HK. ⁶ ჩემდა ჩემი მისდა BCD EFGIL, მისდა HK. ⁷ ბ] და BCDEFGHIKL. ⁸ და ეტყოდა — BCDEFGHIKL. ⁹ შენ — BCDEFGHIKL. ¹⁰ სამეფოსა BCDEFIL, სამეფოსა GHIL. ¹¹ უწყი — BD. ¹² უწყი ვ — CDEFGHIKL. ¹³ ერთად BCDEFGHIKL. ¹⁴ განზრდილი BD, აღზრდილი CDEFGHIKL.

¹⁵ ბ] გარნა HK. ¹⁶ ვერა G. ¹⁷ ვ — BCDEFGIKL, კ — H. ¹⁸ სისხლი BCDEFGHIKL.

¹⁹ იქმნეს BCDEFGHIKL, იქმნის I. ²⁰ იქმნეთ BCDFIK, იქმნეთ EGIL. ²¹ ამჳთველს BCD EFGHIKL. ²² მ.ს. — BCDEFGHIKL. ²³ წმიდაჲ და — BCDEFGHIKL. ²⁴ წარვიყვანა F.

²⁵ ევანგელიე GI, ევანგელს საზარება H. ²⁶ იგი BCDEFIL. ²⁷ გულითა BCDEFGHIKL.

²⁸ სიკუდილად A, სიკუდილად BCDEFGHIKL. ²⁹ + მე H. ³⁰ ესე და ესე BCDEFIL. ³¹ წარიტანა AEFGL. ³² და თანა წარიტანა ევანგელს თჳსი — HK; თჳსი — BCDEFIL. ³³ წიგნი წმიდისა BCDEFGHIKL. ³⁴ + წარვიყვანა HK. ³⁵ ტაძართა მით BCDEFGHIKL. ³⁶ არა დაჯდა... გალიაკსა არა თჳსსა მას გალიაკსა დაჯდა BCDEFGHIKL. ³⁷ ~ მცირესა შინა BCD EFGHIKL. ³⁸ და — BCDEFGHIKL. ³⁹ ზეცად — BCDEFGHIKL. ⁴⁰ წმიდანი CDEFGHIKL.

⁴¹ შუშანიკ — HK. ⁴² მღდელთაგან G. ⁴³ იპოვა A. ⁴⁴ და არცა BCDEFGHIKL. ⁴⁵ ერისა კაცი ერისაგანი BDEGHKL, ერისაგანი CF, ერისაგანი I. ⁴⁶ მას EGL. ⁴⁷ ყოველთა — BCDEFGHIKL. ⁴⁸ სიკუდილად A, სიკუდილად BCDEFGHIKL. ⁴⁹ მიმითვალის B, მიმითვალებ H. ⁵⁰ ღმრთისა BDIL. ⁵¹ ვარსკენს A, ვარსკენს BCDEFGHIKL. ⁵² თქუა BCDEFGHIKL.

⁵³ მსახურთა თჳსთა — BCDEFGHIKL. ⁵⁴ დღეს — BCDEFGHIKL. ⁵⁵ ~ პური ერთად HIK.

⁵⁶ ხოლო და BCDEFGHIKL. ⁵⁷ სხუანი H. ⁵⁸ უფლიედ უტყუებთ CDEFGHIKL. ⁵⁹ ჩუენ თანა — BCDEFGHIKL. ⁶⁰ ერთად ფარულად BCDEFGHIKL. ⁶¹ პურის H. ⁶² რათა C.

⁶³ წმიდაჲ ნეტარი BCDEFGHIKL. ⁶⁴ შევიდა F. ⁶⁵ მასცა C. ⁶⁶ იგი — HK.

უზმისა¹ გარდაეღლენს². და ვითარცა მეტად³ აიძულეს⁴, და⁵ ძლით⁶ წარყვან-
ნეს⁷ ტაძრად. ხოლო გემოა არარაჲსაჲ იხილა. ხოლო⁷ ცოლმან⁸ წარყვანნა⁹
მიართუა ღვნოა ქიქითა და აიძულებდა მას, რაათამცა იგი ხოლო¹⁰ შეესა¹¹.
პრქუა მას წმიდამან შუშანიკ რისხვით: „ოდეს ყოფილ არს აქამომდე¹², თუმცა
მამათა და დედათა ერთად ექამა პური?“ და განყარა გელი და ქიქა იგი
პირსა შეაღწა და ღვნოა იგი¹¹ დაითხია.

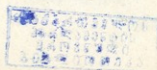
მაშინ იწყო უჯეროსა გინებად¹² ვარსქენ¹³ და ფერტითა თვისითა და-
სთარგუნვიდა მას; და აღილო ასტამი¹⁴, და უხეთქნა მას¹⁵ თავსა, და ჩაჭელა,
და თუალი ერთი დაუბუშტა¹⁶; და¹⁷ მჯილითა სცემდა პირსა მისსა უწყალოდ
და თმითა¹⁸ მიმოითრევდა¹⁹; ვითარცა მვეტი მძვნარქმ²⁰ ყოიდა და იზახდა ვი-
თარცა ცოფი. მაშინ შეულად აღდგა ჯოჯიკი, ემა მისი, და იბრძოდეს²¹, ვიდ-
რმდის გუემა²² იგიცა²³, და კუბასტიცა²⁴ თავსა მისსა²⁵ მოხეთქა და ქირით²⁶,
ვითარცა კრავი მგელსა, გამოულო²⁷ გელთა მისთა. და²⁸ ვითარცა მკუდარი²⁹
იღვა წმიდაა შუშანიკ³⁰ ქუეყანასა ზედა, და აგინებდა ვარსქენ³¹ თესლ-ტომსა
მისსა და სახლისა³² მაოკრებელად სახელ-სდებდა მას. და უბრძანა შეკრვაჲ
მისი [742] და ბორკილთა³³ შესხმაჲ ფერტთა მისთა³⁴.

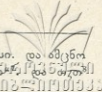
და ვითარცა მცირედ და-რე-სცხრა³⁵ გულის წყრომისაგან, მოვიდა
სპარსი იგი და³⁶ მჭურვალედ ევედრებოდა მას, რაათამცა საკრეველთა მათგან
განეტყვა³⁷ წმიდაა შუშანიკ. და ვითარ ფრიად ევედრებოდა, ბრძანა განტყე-
ვბაჲ მისი³⁸ და³⁹ სენაქსა ერთსა შეყვანებაჲ⁴⁰ და კრძალულად⁴¹ დაცვაჲ⁴² მისი⁴³
ერთითა⁴⁴ მსახურითა⁴⁵, და⁴⁶ რაათა⁴⁷ სსუა⁴⁸ არაევინ შევიდეს⁴⁹ ხილვად მი-
სა⁵⁰, — არცა⁵¹ მამაკაცი, არცა⁵² დედაკაცი⁵³.

VII. და ვითარცა⁵⁴ ცისკარ⁵⁵ ოდენ იყო⁵⁶, იქითხა⁵⁷ და თქუა⁵⁸ მსახუ-
რისა⁵⁹ მიმართ⁶⁰ მისისა⁶¹, ვითარმედ⁶² „წყულულებისა მისგან ვითარ არს?“
ხოლო⁶³ მან⁶⁴ პრქუა მას⁶⁵: „ვერ განსარინებელ⁶⁶ არს იგი“. მაშინ თვთ შე-
ს

K 11.87x

¹ უზმობით BCDEFHIKL. უზმობით G. ² გარდაეღლენს BD. ³ მეტად ჯგემა BCD
EFGHIKL. ⁴ აიძულებდეს BCDEFHIKL. ⁵ და—BCDEFHIKL. ⁶ ძლით D. ⁷ წარყვანება
BCDEIL, წარყვანებად GHK. ⁷ ხოლო—HK. ⁸ ~ ჯოჯიკის ცოლმან BCDEFHIKL. ⁹ შე-
ასუა BDFI. ¹⁰ აქამდე BDEIL. ¹¹ იგი—BCDEFHIKL. ¹² გინებაჲ CEFG, გინება HIKL.
¹³ ვარსქენ A, ვარსქენ BCDEFHIKL. ¹⁴ ასტამა H. ¹⁵ მას—BCDEFHIKL. ¹⁶ დაუშრტა
CD, დაუშრტა HK. ¹⁷ და—BCDEFHIKL. ¹⁸ ~ და თმითა უწყალოდ BCDEFHIKL.
¹⁹ მიმოითრევდა—BCDEFHIKL. ²⁰ მძვნარქმ + მოითრევდა BCDEFHIKL. ²¹ იბრძო-
დეს + და ეტყოდა CEFGIKL, + და ეტყოდეს H. ²² გუემე BD, გუემო CE, ჰგემო FGHI
KL. ²³ იგიცა] და იგიცა BD, იგიცა—CEFGHIKL. ²⁴ და კუბასტიცა—BD, კუბასტიცა—A.
²⁵ თავისა მისისა HK. ²⁶ ქირითა G. ²⁷ გამოუღეს BCDEFHIKL. ²⁸ და—H. ²⁹ მკუდარი A.
³⁰ შუშანიკ A. ³¹ ვარსქენ A, —BCDEFHIKL. ³² სახლულისა BCDEFHIKL. ³³ ბორკი-
ლისა CEGHL, ბორკილსა FIK. ³⁴ ფერტთა მისთა—BCDEFHIKL. ³⁵ დაცვაჲ CEFGIKL.
KL. ³⁶ და—BCDEFHIKL. ³⁷ განტყევს HK. ³⁸ მისი—BCDEFHIKL. ³⁹ და + ბრძანა
BD. ⁴⁰ შეყვანება F, შეყვანება HK. ⁴¹ დაცვალულად CD. ⁴² დაცვის B, დაცვად CEFGH
IKL, დაცვის D. ⁴³ მისი იგი BCDEFHIKL. ⁴⁴ ერთისა CEFGHI, ერთისა + C
EIKL, +ხოლო G. ⁴⁵ მსახურისა თანა CEFGIKL. ⁴⁶ და—CEFGHIKL. ⁴⁷ რაათა—BD.
⁴⁸ სსუა A. ⁴⁹ შევიდოდეს CEFGIKL, შევიდის D. ⁵⁰ მისსა GHK. ⁵¹ არცა] გინა BCDEF
GHIKL, ⁵² არცა] გინა BCDEFGIKL, ანუ თუ H, ანუ K. ⁵³ დედაკაცთაგანი BD. ⁵⁴ ვი-
თარ F. ⁵⁵ ცისკარს BD. ⁵⁶ ცისკარ ოდენ იყო] მოიწია ეამი ცისკრისა CEFGIKL. ⁵⁷ კვი-
თხა HK. ⁵⁸ და თქუა—KH, თქუა] პრქუა BCDEFGIKL. ⁵⁹ მსახურსა BCDEFHIKL.
⁶⁰ მიმართ—BCDEFHIKL. ⁶¹ მისსა BCEFGHIKL, მისსა D. ⁶² ვ—BCDEFGIKL.
⁶³ ხ—BCDEFHIKL. ⁶⁴ მან—BCDEFHIKL. ⁶⁵ მას+ვ—BCDEFGIKL. ⁶⁶ განსარინე-
ბელ L.

ვიდა და იხილა იგი¹ და დაუჯკრდა დიდძალი იგი² სიმსივნე მისი. და მკცრო მსახურსა მას და ჰრქუა³: „ნუმცა ვინ⁴ შევალს⁵ ხილვად⁶ მისსა⁷ ნადირობად⁸ წარვიდა.

სიხარულით

ხოლო მე აღვდგე და მივედ და ვარქუ¹⁰ მცველსა მას: „მე ხოლო¹¹ მარტოა შემიტყევე და ვიხილო წყლულება¹² იგი მისი¹³. ხოლო მან მრქუა¹⁴ მე¹⁵: „ნუჟუჟე ცნას და მომქლას მე“. და მე¹⁶ ვარქუ¹⁷ მას¹⁸: „უბადრუკო, არა მისი განზრდილი¹⁹ ხარა²⁰? და²¹ თუცა²² მოგქლას შენ²³ მისთჳს²⁴, რაჲ არს!?“ მაშინ შემიტყევა მე ფარულად. და²⁵ ვითარ²⁶ შევედ შინა, ვიხილე ხატი მისი დაბძარული და განსივებული და²⁷ აღუტყევე კმაჲ და ვტიროდე²⁸. ხოლო წმიდამან შუშანიკ მრქუა²⁹ მე³⁰: „ნუ სტირ ჩემთჳს, რამეთუ დასაბამ სიხარულისა იქმნა ჩემდა³¹ ღამე ესე“. და მე ვარქუ³² წმიდისა შუშანიკს³³: „მიბრძანე³⁴ და მოგბანო სისხლი ეგე პირსა შენსა და ნაცარი, რომელი³⁵ თუალთა შენთა³⁶ შთაცუეულ³⁷ არს, და სალბუნი და წამალი დაგდვა³⁸, რაათა, ჰე, ღამე³⁹ თუ⁴⁰ განიკურნო!“ ხოლო წმიდამან შუშანიკ მრქუა⁴¹ მე: „ხუცეს, მაგას ნუ იტყუ, რამეთუ სისხლი ესე⁴² განმწმედელი⁴³ არს ცოდვითა ჩემითაჲ“. [74] ხოლო მე მცირედ ვაიძულე მიღებად⁴⁴ ჭამადი, რომელი მოეძღუნა⁴⁵ სამოელ⁴⁶ ებსიკაპოსსა და⁴⁷ იოვანეს, რამეთუ ფარულად ილუწიდეს⁴⁸ და ნუგეშინის-სცემდეს⁴⁹. მაშინ მრქუა⁵⁰ მე⁵¹ წმიდამან შუშანიკს⁵²: „ხუცეს, ვერ ძალმიც გემოას ხილვად⁵³, რამეთუ ყბანი და ზოგნი კბილნი შთამუსრვილ⁵⁴ არიან“. მაშინ მივიღე⁵⁵ მცირედ⁵⁶ ღვნოჲ და-პური, დავალბე და მცირედ გემოა იხილა.

და მე ვისწრაფდი გამოსლვად⁵⁷. მაშინ⁵⁸ მრქუა⁵⁹ მე წმიდამან შუშანიკ: „ხუცეს, მიუძღუნაო⁶⁰ სამკაული ესე მისი?⁶¹ ნუჟუჟე ითხოვდეს, რამეთუ⁶² მე ამას ცხოვრებასა არღარად⁶³ მეტმარების“. ხოლო⁶⁴ მე ვარქუ⁶⁵: „ნუ რას ისწრაფი, იყოს შენ თანა“.

და ზუენ-ლა⁶⁶ ამას განვიზრახედი⁶⁷, მოვიდა ყრმაჲ ერთი და თქუა: „იაკობ მანდა⁶⁸ არსა?!“⁶⁹ და მე ვარქუ⁷⁰, ვითარმედ: „რაჲ გინებს?“⁷¹ და მან

¹ იგი—BCDEFGHIKL. ² დიდძალი იგი—BCDEFGHIKL. ³ და ჰრქუა—BCDEFGH IKL. ⁴ ვინ ნუ ვინ L. ⁵ შევალს—BCDEFGHIKL. ⁶ იხილავს BCDEFGHIKL. ⁷ მისა—BC DEFGHIKL. ⁸ თუთ იგი BCDEFGHIKL. ⁹ ნადირობას BCDEGIL. ¹⁰ ვარქუ A. ¹¹ ~ ხ მე D. ¹² წყლული BCDEFGHIKL. ¹³ მისი—BCDEGIL. ¹⁴ მრქუა A. ¹⁵ მე— BCDEFGHIKL. ¹⁶ ვარქუ A. ¹⁷ ძას + ჰ BCDEFGHIKL. ¹⁸ განზრდილი BCDEFGHIL. ¹⁹ ხარა + შენ BCDEFGHIKL. ²⁰ და მისთჳს BCDEFGHIKL. ²¹ თუცა BCDEFGHIKL. ²² შენ—BCDEFGHIKL. ²³ მისთჳს—BDEFGHIKL. ²⁴ და—BCDEFGIL. ²⁵ ვა F, ვდ L. ²⁶ და—BCDEFGHIK. ²⁷ აღუტყევე კმაჲ და ვტიროდე კმაჲ განმერა ტირილით BCDEFG HIKL. ²⁸ მოქუა A, მრქუ B. ²⁹ მე—CEFGHIKL. ³⁰ ~ ჩემდა იქმნა სიხარულის (სიხარულისა GH) BCDEFGHIKL. ³¹ ვარქუ A. ³² შუშანიკ—H. ³³ მიბრძანო H. ³⁴ რომელ BCDEFGH IKL. ³⁵ თუალთა შენსა CEFGHIKL. ³⁶ შთაცუეულ CDEGL, შთაცუეულ FIK, მოხეიულ H. ³⁷ დაგადვა CHK. ³⁸ ჰე ღამე—CEFGHIKL. ³⁹ თუ—BCDEFGHIKL. ⁴⁰ მრქუა A. ⁴¹ ესე ეგე BCDEFGIL. ⁴² განმწმედელ B, განაწმედელ CFH, განაწმედელ D, განაწმედელ EGIKL. ⁴³ მიღებად—BCDEFGHIKL. ⁴⁴ მოვძღვნა CF, მოვძღვნა G. ⁴⁵ სამოელს BCDEFGHIKL. ⁴⁶ და— H. ⁴⁷ ილუწიდეს A. ⁴⁸ ნუგეშინის-სცემდეს L. ⁴⁹ მრქუა A. ⁵⁰ მე—H. ⁵¹ წმ შუშანიკ—BCDEFGH. IKL. ⁵² ~ ხილვად გემოას H. ⁵³ შემუსრვილ CEFGHIKL. ⁵⁴ მოვიღე BCDEFGHIKL. ⁵⁵ მცირედი H. ⁵⁶ ვისწრაფდი გამოსლვად სწრაფით გამოვედ BCDEFGHIKL. ⁵⁷ მაშინ— BCDEFGHIKL. ⁵⁸ მრქუ H. ⁵⁹ მიუძღუნა BCDEFGHIKL. ⁶⁰ მისი—CEFGHIKL. ⁶¹ რ—BD. ⁶² არად BD, არღარა CEFGHIKL. ⁶³ ხ და BCDEFGHIKL. ⁶⁴ ვარქუ A. ⁶⁵ ~ ლარა CEFGHIKL. ⁶⁶ განვიზრახედი CEGHIKL. ⁶⁷ მანდ H. ⁶⁸ არის EGL. ⁶⁹ ვარქუ A. ⁷⁰ გინებსა D, გნებავს GH.

მრქუა¹: „უწესს პიტიახში“². და მე დამიკურდა³, თუ რაჲსა-მე⁴ ვაწესს⁵ მას⁶ ჟამსა? და⁷ მივისწრაფე⁸ და მივედ. და მან მრქუა⁹ მე¹⁰: „უწყიაჲ ხუცესს, შე ბრძოლად წარვალ ჰონთა¹¹ ზედა. და¹² ჩემი სამკაული მას არა დაუტეო, ოდეს იგი არა ჩემი ცოლი არს,—იპოს¹³ ვინმე¹⁴, რომელმან¹⁵ განკათოს იგი. მივედ და მომართუ¹⁶ იგი¹⁷ ყოველივე, რაჲცა რაჲ¹⁸ არს.“ ხოლო¹⁹ მე მივედ²⁰ და უთხარ წმიდასა შუშანიკს²¹. ხოლო²² მან განიხარა ფრიად²³ და მადლი მისცა ღმერთსა და ყოველივე მომიძლუნა²⁴ და მივართუ²⁵ პიტიახშსა²⁶. და მან მიიღო ჩემგან, აღიხილა²⁷, და იპოვა²⁸ ყოველი²⁹ გებულად. და კუალად³⁰ თქუა: „მერმეცა იპოს³¹ ვინმე, რომელმან ესე შეიმკოს.“

VIII. და ვითარცა მოიწინეს დიდნი იგი³² მარხვანი, მივიდა³³ ნეტარი³⁴ იგი³⁵ შუშანიკ მახლობელად წმიდასა³⁶ ეკლესიასა³⁷ და იძია მცირე სენაკი და მუნ³⁸ დაეყუდა. და³⁹ იყო სენაკსა მას⁴⁰ მცირე სარკუმელი⁴¹ და დაყო იგი⁴². და იყო იგი⁴³ ბნელსა მას შინა მარხვით⁴⁴ და⁴⁵ ლოცვით⁴⁶ და ტრილით⁴⁷.

და პრქუა ვინმე პიტიახშსა საკუთარმან მისმან, ვითარმედ: „ამათ [474] წმიდათა მარხვათა ნურას⁴⁸ ეტყჷ მას.“

და ვითარ მოიწია აღვსებისა ორშაბათი და მოვიდა პიტიახში⁴⁹ ბრძოლისა მისგან ჰონთაჲსა⁵⁰, ეშმაკი თხრიდა გულსა მისსა⁵¹. და⁵² აღდგა და მივიდა⁵³ ეკლესიად და ეტყოდა ეპისკოპოსსა მას აფუცას⁵⁴: „გამომეც⁵⁵ ცოლი ჩემი, რად განმავორგან ჩემგან?“ და იწყო გინებად და გმოზად ღმერთისა⁵⁶ სასტიკად. ხოლო⁵⁷ ხუცესსმან ერთმან პრქუა მას: „უფალო, რაჲსა⁵⁸ ეგრე იქმ⁵⁹ და იტყჷ ეგრეთ⁶⁰ ბოროტსა და აგინებ ეპისკოპოსსა და წმიდასა შუშანიკს რისხვით ეტყჷ?“ ხოლო⁶¹ მან⁶² უხეტქნა⁶³ კუერთხითა ხუცესსა მას⁶⁴ ზურგსა, და მან⁶⁵ ვერღარა იკადრა სიტყუად.

და ეგრეთ⁶⁶ წმიდაჲ⁶⁷ შუშანიკ თრევით მოითრია⁶⁸ თიჯათა შიგან⁶⁹ და ეკალთა ზედა⁷⁰ ეკლესიით ვიდრე ტაძრადმედ, ვითარცა მკუდარი მიეთრია⁷¹. და აღგილდ-აღგილდ⁷² ქუე ბედჷ დაეფინა. და თუთ ფერგნი დაიდგნის ძე-

¹ თქუა BCDEFHIKL. ² პიტიახში CH. პიტიახში GL. ³ მიკურდა BCDEFGHIKL. ⁴ რაჲსა HK. ⁵ და + მე BCDEFGIL. და—H. ⁶ ვისწრაფე BCDEFGHIKL. ⁷ მრქუა H. ⁸ მე—BCDEFGHIKL. ⁹ ჰონთა H. ჰონთა G. ¹⁰ და+მე BCDEFGHIKL. ¹¹ იპოს+ იგი HK. ¹² ვინ BCDEFGHIKL. ¹³ რ—BCDEFGHIKL. ¹⁴ რომელმან A] +მე BCDFG IKL. ¹⁵ იგი + აქა BCDEFGHIKL. ¹⁶ რაჲ—HK. ¹⁷ ხ] და BCDEFGHIKL. ¹⁸ მოვედ CEFGIKL. ¹⁹ წესა შუშანიკ—BCDEFGHIKL. ²⁰ ~ უდ განიხარა BCDEFGHIKL. ²¹ მომიძლუნა C. ²² + იგი BCDEFGHIKL. ²³ პიტიახში GL. პიტიახში H. ²⁴ აღიხილა F. განიხილა HK. ²⁵ პოჷა BCDEFGHIKL. ²⁶ ყოველივე HK] + იგი C. ²⁷ კუალად—BCDEFGH IKL. ²⁸ იპოს] იყოს BCDEFGHIKL. ²⁹ იგი—HK. ³⁰ მივიდა H. ³¹ იგი—BCDEFGHIKL. ³² წესა—BCDEFGHIKL. ³³ ეკლესიისა CHK. ³⁴ მუნ + შა BCDEFGHIKL. ³⁵ და—BCDE FGIKL. ³⁶ სენაკსა მას—BCDEFGHIKL. ³⁷ სარკუმელი A. ³⁸ ~ იგიცა დაყო BCDEFGH IKL. ³⁹ იგი—BCDEFGHIKL. ⁴⁰ მარხვითა CEFGIKL. ⁴¹ და—H. ⁴² ლოცვითა CEFG HIL. ⁴³ ტრილითა CEFGIKL. ⁴⁴ ნურას] ნურას EFGI, ნურარას HKL. ⁴⁵ პიტიახში CH, ვასქენისას DGHL. ⁴⁶ და—BCDEFGHIKL. ⁴⁷ მოვიდა CEFGIKL. ⁴⁸ აფუცას A, აფუცა BCDEFGIL, აფუცას—HK. ⁴⁹ გამომეც + მე CEFGIKL. ⁵⁰ ხ] და BCDEFGHI KL. ⁵¹ რად BCDEFGHIKL. ⁵² იქმ] ჰამ BCDEFIL, ჰამ GHK. ⁵³ ეგრეთ—BCDEFGHIKL. ⁵⁴ ხ] და BCDEFGHIKL. ⁵⁵ მან—BCEFGIKL. ⁵⁶ უხეტქა F. ⁵⁷ ხუცესსა მას—BCDEFG GHIL. ⁵⁸ მან D. ⁵⁹ მიეთრია BCDEFGIL, მიითრია HK. ⁶⁰ შინა BCDEFGHIKL. ⁶¹ ზედა + და BCEFGHIKL, ზედა] დაა D. ⁶² მიითრია HK. ⁶³ აღგილდა-აღგილდა BC DEFIL, აღგილდა-აღგილდა G, აღგილდა-აღგილდა HK.

ძუსა¹ მას ზედა², და კუბასტნი შუშანიკისნი და გორცნი წულილ-წულილად³ დაეძარნეს ძეძუსა მას, და ეგრეთ მოიყვანეს იგი⁴ ტაძრად. და შემდგომად⁵ კრვია მისი და ცემაა⁶; ბოროტებდა და იტყოდა⁶: „აჰა ეგებმა⁷ სკამი⁸ ჩუქრქუდ⁹ შენ ეკლესიაა შენი⁸ და⁹ არცა ზურგნი ეგე¹⁰ შენნი ქრისტიანენი¹¹ და უფალი¹² იგი მათი. და ვითარცა სცეს ქუერთხითა¹³ სამას ოდენ, არარაა აღმოვდა პირსა მისსა¹⁴ ვაეგბაჲ, არცა კუნესაჲ. მაშინ-ლა¹⁵ ჰრქუა წმიდამან შუშანიკურჩულოსა ვარსკენს¹⁶: „უბადლო¹⁷, შენ-ლა თავი თვისი არა შეიწყალე და განსდევ¹⁸ ღმრთისაგან, შენ¹⁹ მემცა შემიწყალე?“

და ვითარცა იხილა დიდძალი იგი სისხლი, რომელ²⁰ დამოსდიოდა ჩუქლთა მათ გორცთა მისთა, მაშინ უბრძანა დადებად ჯაჰჱ ქედსა მისსა²¹, და უბრძანა [745] სენაკაპანსა²² ერთსა, რაათა წარიყვანონ²³ წმიდაა შუშანიკციხედ, და საბყრობილესა ბნელსა²⁴ შეაყენონ²⁵ იგი და მოკუდეს²⁶.

IX. დიაკონი²⁷ ვინმე²⁸ ერთი მის ეპისკოპოსისაჲ²⁹ დგა წმიდისა³⁰ შუშანიკის³¹ თანა მას ეამსა, რომელსა³² გამოჰყვანდა³³ იგი ტაძრით, და უნდა, რაათამცა ჰრქუა, თუ³⁴ „მტკიცედ დეგ³⁴ და³⁵ თული ჰკიდა პიტიაზმან³⁶, სხუაჲ ვერღარაჲ³⁷ სცალდა სიტყუად³⁸, ესთენ³⁹ ოდენ ჰრქუა: „მტკი“⁴⁰... და დადუმნა⁴¹ ხოლო⁴² და სივეტოლად იწყო⁴³ სწრაფით⁴⁴.

მაშინ წარიმოიყვანეს, და მოჰყვანდა⁴⁵ წმიდაა⁴⁶ შუშანიკ უნამური და თმაგარდატევებული⁴⁷, ვითარცა ერთი ვინმე შეურაცხთაგანი⁴⁸, და ვერვინ იკადრა თავსა მისსა დაბურვად⁴⁹, რამეთუ⁵⁰ პიტიაზმ⁵¹ იგი მვედრ⁵² შეუღდა უკუანა⁵³ კუალსა მისსა და⁵⁴ აგინებდა მას მრავლითა გინებითა.

და მივიდოდა⁵⁵ წმიდისა მის თანა ამბოხი მრავალი დედებისა და მამებისა⁵⁶, სიმრაველს ურიცხვ, რამეთუ უკუანა შეუღდეს, კმაჲ აღმალა და ტიროდეს⁵⁶ და იჯატდეს⁵⁷ ღაწუთა მათთა და საწყალობელად დასთხევდეს ცრემლთა მათთა⁵⁸ წმიდისა შუშანიკისთჱს. ხოლო წმიდამან შუშანიკ უკმოჰხედნა⁵⁹ ერსა მას და ჰრქუა⁶⁰ მათ⁶¹: „ნუ სტირთ, ძმანო ჩემნო⁶² და დანო

¹ ძეძუსა A. ² და თუთ ფერჯნი დაიდგნის ძეძუსა მას ზედა—HK. ³ წულილ-წულილად] წულილ-წულილად A, წულილად BCEFGHIKL, წყულულად D. ⁴ იგი—BCDEFGHIKL. ⁵ ცემაჲ H. ⁶ ბოროტებდა და იტყოდა] ბისტოდა და იტყოდა BD, ვეცხოდა და იტყოდა CEFGHIKL. ⁷ არარაა BCDEFGI, არარას HKL. ⁸ შენი—BCDEFGHIK. ⁹ და—BCDEFGHIK. ¹⁰ იგი BCDEFGHIKL. ¹¹ ქეანენი BCDEFGIKL. ¹² ოქლი BCDEFGIKL. ¹³ + მით BCDEFGIL. ¹⁴ მისსა—HIK. ¹⁵ მაშინ BCDEFGHIKL. ¹⁶ ურჩულოსა ვარსკენს—BCDEFGHIKL, ვარსკენს A. ¹⁷ უბადრუკო CDEFGHIKL. ¹⁸ განსდევო BDEFGIL. ¹⁹ შენ—BCDEFGHIKL. ²⁰ რი BCDEFGHIKL. ²¹ მისსა D. ²² სენაკაპანსა BCDEFGHIKL. ²³ წარიყვანოს BCDEFGHIKL. ²⁴ ბნელსა—F. ²⁵ შეაყენოს BCDEFGHIKL. ²⁶ მოკუდეს A, მოკედენ C, მოკედენ EFG, მოკუდენ IL] + მუნ შინა BDEFGIL, + მას შა CHK. ²⁷ და დიაკონი BCDEFGHIKL. ²⁸ ვინმე—BCDEFGHIKL. ²⁹ ეკლესიისა BCDEFGHIKL. ³⁰ წიწსა] წი CDEFGHIKL. ³¹ შუშანიკის B. ³² რუსა—BCDEFGHIKL. ³³ გამო-ლა-ჰყვანდა BCDEFGHIKL, გამო-რა-ჰყვანდა F. ³⁴ თემცა D. ³⁵ და—BCDEFGHIKL. ³⁶ პიტიაზმან C, პიტიაზმან G, პიტიაზმან HL. ³⁷ ველარა H ³⁸ სიტყუად A. ³⁹ ესდენ GL, ესე HK. ⁴⁰ მტკიცედ D, მტკი—CEFGHIKL. ⁴¹ დუმნა EHL. ⁴² ხ—HK. ⁴³ იწყო] იქცა BCDEFGHIKL. ⁴⁴ სწრაფით—G. ⁴⁵ და მოჰყვანდა—H, მოიჰყვანდა D, მოჰყვანდათ K. ⁴⁶ ნეტარი BDEFGHIKL, წი—C. ⁴⁷ თმა-გარდატევებული BDEFGIL, თმა-გარდატევებული CHK. ⁴⁸ ~ შეურაცხთაგანი ვინმე BCDEFGHIKL. ⁴⁹ ~ დაბურვად (დაბურვა F) თავსა მისსა BCDEFGHIKL. ⁵⁰ რ] და BCDEFGHIKL. ⁵¹ პიტიაზმი CH, პიტიაზმი GL. ⁵² მვედარ BD, მვედარი CDEFGHIKL, ანვედარბული H, აღმვედარბული K. ⁵³ და—BCDEFGHIKL. ⁵⁴ მივიდა CDEFGHIKL. ⁵⁵ ~ მამებისა და დედებისა BCDEFGHIKL. ⁵⁶ ტიროდეს + და იცემდეს მკერდსა BCDEFGHIKL. ⁵⁷ იჯატდეს] იბარვადეს CDEFGHIKL, იბარვადეს F; იჯატდეს + და BD. ⁵⁸ მათთა—HK. ⁵⁹ უკუ მოიხედა H, უკუ მოხედნა K. ⁶⁰ თქუა L. ⁶¹ მათ—BCDEFGHIKL. ⁶² ჩემნო—BCDEFGHIKL.

ჩემნო¹ და შვილნო² ჩემნო³, არამედ ლოცვასა მომიტყენეთ. დუ [ჯმნულცა] [ჯმნულცა] ვარ მე თქუენგან⁵ ამიერიტგან, რამეთუ⁶ არლარა მიხილოთ ცოცხალი გამო-სრული ციხით⁴. და ვითარცა იხილა პიტიაზშინან⁷ ამოხი იგი და ტირილი მამათა⁸ და დედათა⁹, მოხუცებულთა და ყრმათა¹⁰, მგედრო¹⁰ მიმოდასდგენინ და მეოტ¹¹ ჰყოფნ¹² მათ¹³ ყოველთა. და ვითარცა მიიწინეს¹⁴ ჯიღსა მას ცი-ხისასა¹⁵, ჰრქუა პიტიაზშინან¹⁶ წმიდასა შუშანიკს: „შენდა ეგდენ¹⁷ ყოფად არს ფერჯითა [746] შენითა¹⁸ სლვა¹⁹, რამეთუ²⁰ ცოცხალი არლარა გამოსლვად ხარ, გარნა თუ ოთხთა გამოვიღონ²¹“.

და ვითარცა შევიდეს ციხედ²², პოვეს სახლაკი ერთი ჩრდილოათ კერძო, მცირე და ბნელი, და მუნ შეაყენეს წმიდა იგი²³. და ჯაჰჰ იგი, რომელ ედვა²⁴ ქედსა მისსა ზედა²⁴, ეგრეთვე²⁵ ედვა²⁶, და²⁷ დაჰბეჭდა ურჩულ[ო]მან ვარსქენ²⁸ ბეჭდითა თჳსითა. ხოლო წმიდამან შუშანიკ თქუა: „მე ამას მიხარულ ვარ, რაათა აქა ვიტანჯო და მუნ განვისუენო“. ხოლო²⁹ პიტიაზშინან³⁰ ჰრქუა მას: „ჰე, ჰე³², განისუენე!“.

მაშინ³³ დაადგინა³⁴ მცველნი მას³⁵ ზედა და ამცნო მათ, რაათა³⁶ სი-ყმილითა³⁷ მოკლან იგი. და ესრეთ³⁸ ეტყოდა მათ³⁹: „გეტყჳ თქუენ, უტუეთუ ვინმე შევიდეს⁴⁰ მისა⁴¹, მამაკაცი⁴² გინა დედაკაცი⁴³, იხილენით⁴⁴ თაენი თქუენ-ნი, და ცოლნი და შვილნი და⁴⁵ სახლნი თქუენნი, უბრალმცა⁴⁶ ვარ⁴⁷, რაა გიყო თქუენ“.

X. მაშინ⁴⁸ გამოვიდა ციხით. და მესამესა კვრიაკესა მოუწოდა მცველსა⁴⁹ ერთსა⁴⁹, ჰკითხა მას და ჰრქუა: „აქამომდე⁵⁰ ცოცხალ-ლა⁵¹ არსა⁵² საწყალობელი იგი?“ ხოლო მან ჰრქუა: „უფალო, სიკუდილდ⁵³ კერძო უფრო⁵⁴ საგონებელ არს ვიდრე სიცოცხლით⁵⁵, რამეთუ⁵⁶ შიმშილითა⁵⁷ უფრო⁵⁸ ხოლო⁵⁹ მოკუდე-ბის, რამეთუ არარას⁶⁰ მიიღებს⁶¹ საზრდელსა“. ხოლო მან ჰრქუა⁶²: „ნურა-რია⁶³ გგლიან⁶⁴, უტე⁶⁵,—მოკუდეს“.

¹ ჩემნო—HK. ² შვილო C. ³ ჩემნო—F. ⁴ ჯმნულცა CGIL, ჯმნილმცა F, ჯმნილცა HK. ⁵ ~ თქუენგან მე BCDEFGHIKL. ⁶ რ—BCDEFGHIL. ⁷ პიტიაზშინან GL, პიტიაზშინან H; პიტიაზშინან + მან BCDEFGHIKL. ⁸ მამათა H. ⁹ დედათა H. ¹⁰ მგედრო BD, მგედართა CEFGL, მგედართა შიერ HK. ¹¹ მეოტ BL. ¹² ჰყოფენ GI, ჰყოფენ L. ¹³ მათ—HK. ¹⁴ მიიწინენ F. ¹⁵ ციხისასა D. ¹⁶ პიტიაზშინან CH, პიტიაზშინან GL. ¹⁷ ეგდენ ესე HK. ¹⁸ შენითა—BCDEFGHIKL. ¹⁹ შესლვა BCDEFGHIKL. ²⁰ რქუა BCDEFGHIKL. ²¹ + შენ BCDEFGHIKL. ²² ციხედ—F. ²³ წმიდა იგი—BCDEFGHIKL. ²⁴ ~ ქედსა მისსა ზედა ედვა BCDEFGHIL. ქედსა მისსა ედვა H; ზედა—H. ²⁵ ეგრეთვე—BCDEFGHIL. ²⁶ ედვა+მას BCDEFGHIL. ²⁷ და—BCDEFGHIL. ²⁸ ურჩულმან ვარსქენ—BCDEFGHIL. ²⁹ ხ—BCDEFGHIL. ³⁰ პიტიაზშინან CH, პიტიაზშინან GL, პიტიაზშინან I. ³¹ მას კიციხევით HK; მას + კიციხევით CEFGL. ³² ჰე, ჰე ჰე CEFGL, ოე KL. ³³ მაშინ BCDEFGHIK, მაშინ L; მაშინ + და BCDEFGHIKL. ³⁴ დაადგინა GH. ³⁵ მის BCDEFGHIL. ³⁶ რა—C. ³⁷ სი-ყმილით G. ³⁸ ესრეთ—BCDEFGHIL. ³⁹ ეტყოდა მათ—BCDEFGHIL. ⁴⁰ ვინმე შევიდეს ში-ენმე-ვიდეს BCDEFGHIL. ⁴¹ მისსა GHIL. ⁴² ანუ მამაკაცი BCDEFGHIL. ⁴³ დედა B. ⁴⁴ განიხილენით BCDEFGHIL. ⁴⁵ და—L. ⁴⁶ უბრალმცა G. ⁴⁷ ვარ + მე BCDEFGHIL. ⁴⁸ მაშინ და მაშინ-ლა BCDEFGHIL. ⁴⁹ ~ ერთსა მცველსა BCDEFGHIL. ⁵⁰ აქამამდე G. ⁵¹ ცოცხალ G. ⁵² არის BCDEFIL, არს GHK. ⁵³ სიკუდილად BCDEFGHIL. ⁵⁴ უფროს DH. ⁵⁵ ცოცხლით H. ⁵⁶ რქუა ხოლო იგი BCDEFGHIL. ⁵⁷ შიმშილით D, შიმშილით HK. ⁵⁸ უფრო CEG. ⁵⁹ ხ—FHK. ⁶⁰ არარას ანუ რაას BCDEFGJ, არარაასა H. ⁶¹ მიიღებს BCEFGIL, მიღებს D. ⁶² + მას BD. ⁶³ ნურარაქ ნუ რაა H. ⁶⁴ გლიან BCDEFGIL. გეღინ HK. ⁶⁵ უტე—BCDEFGHIL.

ხოლო მე მრავლითა ვედრებითა ვარქუ¹ მცველსა მას და ვემაღლე² მე³ ჰერი⁴ ერთი სამისოა. და ძნიად თავს-იღვა შეტევებაჲ⁵ ჩემი და მრქუა⁶ მე: „რაჲმს დადამდეს⁵, მოვედ შენ⁶ ხოლო მარტოა⁷“. და ვითარ შემიყვანა⁸ მცველმან მან, და ვიხილე ტარივი იგი⁹ ქრისტესი¹⁰ შეუნიერად, ვითარცა სძალი, შემკული¹¹ საკრველთა მათგან⁸, და მე, ვითარ ვერ დამითმო გულმან¹², ვტიროდე¹³ ფრიად. ხოლო წმიდამან შუშანიკ მრქუა მე: [747] „კეთილისა ამისთჳს სტირა¹⁴, ხუცეს¹⁵“ ხოლო მცველმან მან მრქუა მე: „ესე-ლა თუმცა¹⁶ მეცნა, არამცა შემოგიტევე¹⁶ შენ“. ხოლო¹⁷ მე¹⁸ ვიწყე სიტყუად და განმტკიცებად მისა¹⁹, რადენი²⁰ ღმერთმან მომცა მე სიტყუად²¹. და ვიჯმენ მისგან²² და წარვედ²³ სწრაფით²⁴ ვანად ჩემდა²⁵.

ხოლო²⁶ პიტიახნი²⁷ ჩორდ²⁸ წარემართა. და ჯოჯიკ, იმაჲ მისი, არა და-ხულა²⁹, ოდეს საქმე³⁰ ესე³⁰ იქმნა წმიდისა შუშანიკის³¹ ზედა. და ვითარ მოიწია ჯოჯიკ³², უკუანა სდევდა პიტიახშსა³³. და მიეწია³⁴ მას³⁵ საზღვართა ჰერეთისათა³⁶ და ევედრებოდა მას ფრიად³⁷, რათამცა ბრძანა საკრველთა მათ³⁸ გან განტევებაჲ³⁸ მისი³⁹. და ვითარ⁴⁰ ფრიად აწყინა⁴¹, ბრძანა განტევებაჲ საკრველთაგან⁴² ოდენ. და ვითარ მოვიდა ჯოჯიკ, აღჰანადა⁴³ ჯაჰკ⁴⁴ იგი ქედსა მისსა, ხოლო ბორკილთაჲ არა თავს-იღვა წმიდამან შუშანიკ ვიდრე⁴⁵ აღსასრულამდე⁴⁶ მითურთ⁴⁷. რამეთუ ექუსი⁴⁸ წელი ციხესა მას შინა აღასრულა და წესიერებითა საღმერთოთა⁴⁹ ყუაოდა: მარხვითა, მარადის მღჳძარებითა⁵⁰, ზედგომითა⁵¹, თაყუანის-ცემითა⁵² უწყინოდ⁵³ და კითხვითა წიგნთაჲთა მოუწყინებელად⁵⁴. განაბრწყინა და განაშუენა ყოველი იგი ციხე სულეირითა მით ქნართა.

XI. და მიერთგან განითქუა⁵⁵ ყოველსა ქართლსა საქმე⁵⁶ მისი. და მოვიდოდეს მამანი და დედანი აღნათქუემთა შეწირვად და, რაჲ⁵⁶ ვის უჴმდა, მიემაღლებოდა წმიდითა⁵⁷ ლოცვითა⁵⁸ ნეტარისა შუშანიკისითა⁵⁹, რომელსა მოსცემდა მას⁶⁰ კაცთ-მოყუარე ღმერთი⁶¹: უშვილოთა შვილი, სნეულთა კურნებაჲ, ბრმათა თუალთა ახილვაჲ⁶².

* შდრ. გა მ ო ც ხ. 21,2.

¹ ვარქუ A. ² კურტველი BCDEFGHIKL. ³ შეტვობა BCDEFGIL. ⁴ მრქუ B. ⁵ და-ღანნეს BCDEGIKL. ⁶ შენ—BCDEFGHIKL. ⁷ ~ მარტო ხოლო BCDEFGIKL. ⁸ + მ CEFGHIKL. ⁹ იგი—BCDEFGHIKL. ¹⁰ ქრესი A. ¹¹ შემკული D. ¹² + ჩემან BCDEFGHIKL. ¹³ ვსტიროდი HK. ¹⁴ სტირ F, სტირაა H. ¹⁵ ესე-ლა თუმცა] ესალამცა BCDEFGHI, ესელამცა KL. ¹⁶ შემომეტევე BCDEFGHIKL. ¹⁷ ბ] და BCDEFGHIKL. ¹⁸ მე—BCDEFGHIKL. ¹⁹ მისა G. ²⁰ რადენ BCDEFGIL, რადენ HK. ²¹ სიტყუად—BCDEFGHIKL. ²² მისგან] სწრაფით BCDEFGHIKL. ²³ და წარვედ—F. ²⁴ სწრაფით—BCDEFGHIKL. ²⁵ თსადა BCDEFGHIKL. ²⁶ ხ] და BCDEFGHIKL. ²⁷ პიტიახნი CH, პიტიახნი GL. ²⁸ ჩორდ] შორს CEFIL, შორად D, შორის GHK. ²⁹ დახუდა A. ³⁰ ~ ესე საქმე BCDEFGHIKL. ³¹ შუშანიკისა H. ³² ვრო მოიწია ჯოჯიკ—BCDEFGHIKL. ³³ პიტიახშსა CH, პიტიახშსა GL. ³⁴ ეწია BCDEFGHIKL. ³⁵ მას—BCDEFGHIKL. ³⁶ ჰერეთისათა CF. ³⁷ ევედრებოდა მას ფ] ფრიად ევედრა BCDEFGHIKL. ³⁸ განტევებაჲ H. ³⁹ მისი—BCDEFGHIKL. ⁴⁰ ვითარ—H. ⁴¹ აწყინა] აიძულა F, იწყინა H; + და შ] გ H. ⁴² საკრველთა BCDEFHIKL, საკრველით G. ⁴³ აღჰანადა D, აღიქადა E. ⁴⁴ ჯაჰკი A. ⁴⁵ ვიდრემდე H. ⁴⁶ აღსასრულამდე BCDEFGHIK. ⁴⁷ მითურთით BCDEFGIL. ⁴⁸ ექუსი A] + იგი BCDEFGHIKL. ⁴⁹ სღ]თ E, საღთთ L. ⁵⁰ + ლოცვითა და ევედრებითა BCDEFGHIKL. + და ლოცვითა და ევედრებითა D. ⁵¹ ზედგომით H. ⁵² + და ცრემლით BCDEFGIL, + და ცრემლით HK. ⁵³ უწყინოთა HK. ⁵⁴ მოუწყენელად G. ⁵⁵ ~ განითქუა მიერთგან BCDEFGHIKL. ⁵⁶ რაჲცა HK. ⁵⁷ წისა C. ⁵⁸ ლოცვითა—H. ⁵⁹ შუშანიკისათა CFH, შუშანიკისთა EG. ⁶⁰ მას—BCDEFGHIKL. ⁶¹ ღ]ე] ო] BD. ⁶² აღხილვა GHKL.

იყო ვინმე დედაკაცი ერთი სპარსი მოგვ, [748] რომელსა განმარტობდა² და მოვიდა იგი³ წმიდისა⁴ შუშანიკისა⁵. ხოლო იგი⁶ ასწავებდა მას⁷, რაათამცა დაუტევა მოგობა⁸ იგი და იქმნა⁹ იგი¹⁰ ქრისტიანი¹¹. ხოლო დედაკაციმან მან¹² თავს-იდვა¹³ ადრე-ადრე¹⁴. და იგი ასწავებდა დედაკაცსა¹⁵ მას და ეტყოდა, ვითარმედ: „მივედ იერუსალმს¹⁶ და განსწმიდინე¹⁷ განზოგ-ბისა¹⁸ მაგისგან შენისა“¹⁹. და მან გულს-მოდგინედ შეიწყნარა და წარემართა გზასა მას სახელითა ღმრთისა²⁰ ჩუენისა იესუ ქრისტესითა²¹, და განიკურნა იგი საღმრთისა მისგან. და ვითარ გარე მოიქცა იგი²² სიხარულითა ღმრთითა და მოიწია მუნვე, მოვიდა იგი წმიდისა შუშანიკისა²³ მადლისა გარდაქდა²⁴ და წარვიდა სახიდ²⁵ თჳსა²⁶ სიხარულით²⁷ განმრთელეზული²⁸.

XII. ხოლო წმიდამან შუშანიკ ნაცვალად²⁹ კიჳნაუხტისა³⁰ საქმისა³¹ ღმრთითა გულს-მოდგინებითა ჳელთა აღიხუნა³² დავითნი და მცირედთა³³ დღეთა შემდგომად³⁴ ასერგასისნი იგი ფსალმუნნი³⁵ დაისწავლნა³⁶, რომლითა-იგი³⁷ დღს³⁸ და ღამს³⁹ ზესუნელისა მის მეუფისა მიმართ⁴⁰ სათნოსა მას გალობასა შესწირვიდა⁴¹ ცრემლით⁴².

და უთხრეს ნეტარსა შუშანიკს, ვითარმედ: „შვილნი იგი შენნი მიაქცი-ნა⁴³ მოგობასა“⁴⁴. მაშინ იწყო თავუანის-ცემად ღმრთისა მიმართ ტირილითა⁴⁵ ღმრთითა⁴⁶ და თავსა თჳსსა ქუე დაამართ⁴⁷ სცემდა, სულთ-ითქუნა⁴⁸ და თქუა: „გმადლობ შენ, უფალო ღმერთო⁴⁹ ჩემო, რამეთუ იყვნეს-ვე არა ჩემნი, არამედ შენნი მოკემულნი იყვნეს“⁵⁰. ვითარცა გენგბავს, იყავნ ნებაა შენი, უფალო⁵¹, და მე დამიცივე საქმეთაგან⁵² მტერისათა⁵³.

და მე მივედ და ვიხილე წმიდა შუშანიკ დამმრწალი⁵⁴ და დაბუშებული⁵⁵ ტირილითა⁵⁶. და რამეთუ⁵⁷ მოეძღუნა⁵⁸ წმიდასა მას ეპისკოპოსსა⁵⁹ საზრდელო⁶⁰, [B 178] და ვითარ ფრიად ვაიძულე, მცირედ ოდენ გემოა იხილა და ვამადლობდით ღმერთსა. და ვიდრე მუნ ვამადმდე მოვიდიან შვილნი იგი⁶¹ მისნი ხილვად დედისა თჳსისა; ხოლო რაგანს მიაქციენს და უფარ-ყვეს⁶² ღმერთი, ვერლარა იკადრეს ხილვად მისა⁶³, არამედ სახელიცა მათი სცავდა სმენად.

* აქედან A ხელნაწერს აკლია ფურცელი.
 1 განმარტობდა BCDFI, განზოგობდა EGL, განუზოგებელი H, განშურებისა K
 2 აქვდა A. 3 იგი—BCDEFGHIKL. 4 სანატოელისა BCDEFGHIKL. 5 შუშანიკისა E
 6 ხოლო იგი—BCDEFGHIKL. 7 მას—F. 8 მოგვება B, მოგვობა C, მოგუობა F. 9 იქმ-
 ნას H. 10 იგი—BCDEFGHIKL. 11 კვანე CDEGHKL. 12 ბან—BCDEFGHIKL. 13 თავს-
 იდვა—EGL. 14 ადრე-ადრე ადრე EFGHL. 15 დედაკაცსა—HK. 16 იმსდ A. 17 განსწმიდ-
 ინე + იგიანი D] განწმიდინე H. 18 განზოგობდა BCDFI, განზოგობდა EGL, განშურებისა
 HK. 19 მაგის შენისაგან BCDEFGHIKL. 20 თვისა BCDEFGHL. 21 კვანთა A. 22 იგი—
 BCDEFGHIKL. 23 შუშანიკისა E. 24 მადლისა გარდაქდავად და მადლი გარდაიქადა BD
 და მადლი შეწირა (შესწირა K) CEFGHKL. 25 სახედ CEFHKL, სხით F. 26 თჳსსა GL.
 27 სიხარულითა BDGH. 28 განმრთელეზული H. 29 ნაცვლად BEHK, ნაცვლად DEGIL, ნაცვლად
 F. 30 კიჳნაუხტისა] სასწავლოთა CEFGHKL. 31 საქმითა F. 32 აღიხუნა A. 33 მცირეთა BCD
 EIL. 34 შუშანიკისა BCDEFGHIKL. 35 ფსალმუნნი DH. 36 დაისწავნა BCDEFGHIKL. 37 რომ-
 ლითა იგი] ორთა BCDEFIL, რა—G]—HK. 38 მიმართ—CEFGIK, მიმართ სათნოსა—H.
 39 შესწირავნ BCDEFGHIKL. 40 ცრემლითა HK. 41 მოაქცინა BD, მოაქცივნა HK. 42 მო-
 გუშებას B, მოგუებას D. 43 ~ ტირილით ღრისა მიმართ BCDEGIKL, ტირილით თავუა-
 ნის-ცემად ღრისა მიმართ F, ~ და ტირილად ღრისა მიმართ H. 44 დიდითა—BCDEFGHI
 KL. 45 დაღმართ HK. 46 და სულთ-ითქუნა BCDEGHKL, და სულთ-ითქუნა F. 47 ღო—
 BCDEFGHIKL. 48 იყვნეს—BCDEFGHIKL. 49 ოთ] ღო HK. 50 საბრეტოგან CI, საფრ-
 ეთოგან FGHKL. 51 მტერისათა F. 52 დამაშვრალი BCFGHKL, დამაშვრალი DEL. 53 ბუშე-
 ბული H. 54 ტირილით H. 55 ო—BCDEFGHIKL. 56 მოეძღუნენ H, მოეძღუნა K. 57 ეპის-
 კოპოსსაგან H. 58 უფარ-ყოფდესა BD. 59 მისსა GHI.

XIII. და მერმე მოციქულნი მოავლინნა¹ პიტიახშმან² და ჰრქუა³ ნუნდა⁴ ნუნდა ჩემი ყავ და მოვედ ტაძრად; უკუეთუ არა მოხვდე შინა, ჩარად⁵ წარქუა⁶ შენ ანუ კარად კარაულითა⁴. ხოლო წმიდამან შუშანიკ მიპრქუა⁷ ესრეთ: „უბადლო⁸ და უგულსიგმოი, ხოლო⁹ მე თუ კარად ანუ ჩორდ⁷ წარმცე, ვინ უწყის, თუ მუნ კეთილსა რასმე⁹ შევემთხო⁹ და ბოროტსა ამას განვეგო⁶“. და გულსა ეტყოდა პიტიახში¹⁰ იგი სიტყუათა მათთჳს (ვითარ-იგი ჰრქუა მას, ვითარმედ: „ვინ უწყის, თუ კეთილსა რასმე¹¹ მივემთხო“), ვითარმედ: „ნუუკუე მთავართავანსა ვისმე ეცოლოს“¹². და მიერითგან არღირავინ მიავლინა მისა¹³. ხოლო წმიდაა შუშანიკ ბოროტთა მათ გუემათა დათმენათათჳს იტყოდა, რაათამცა

10 სათნო ეყო ღმერთსა.
ხოლო პიტიახშმან¹⁴ გამოარჩია ტუქუა-მტ¹⁵ მისი საკუთარი, რაათა მოიყვანოს იგი ტაძრად. და ვითარცა ჰრქუა¹⁶ კაცმან მან: „ისმინე ჩემი და ჩამოვედ ტაძრად, და ნუ აოკრებ სახლსა მას თქუენსა“, ჰრქუა მას წმიდამან შუშანიკ: „არქუ¹⁷ მას უღმრთოსა, ვითარმედ¹⁸ შენ მომკალ და მარქუ მე¹⁹:
15 ცოცხალითა ფერკითა არა გამოხვდე შენ მაგიერ ციხით. ხოლო²⁰ აწ, უკუეთუ [B179] შემძლებელ ხარ მკუდარსა²¹ აღდგინებად, პირველად დედაა შენი აღადგინე, რომელი ურდს დამარხულ არს, გარნა თუ მისა²² ვერ შემძლებელ ხარ აღდგინებად, ვერცა ჩემდა შემძლებელ ხარ განყვანებად, გარნა თრევით განმითრიო“²³. და ვითარცა მიუთხრეს პიტიახშსა²⁴ სიტყუაა იგი, და მან თქუა:

20 „ნანდღლე²⁵ ვთქუ ეგე!“
და მეორესა დღესა შემო-ვინმე-ვიდა და ჰრქუა წმიდასა შუშანიკს: „კეთილად მიუგე“²⁶ მას სიტყუაა იგი, რამეთუ მაგით სახით²⁷ ეგულებოდა შეტყუელი შენი და მას სხუაა ზრახვია გულსა²⁸ მოეწიდა სიბოროტისაა შენტსა“. წმიდამან შუშანიკ ჰრქუა მას: „და²⁹ შენ ღმერთი ძილსა შინა ნუ გგონიეს³⁰, რომელმან განუშადნის³¹ სიტყუანი პირსა კაცისასა, რამეთუ იტყჳს თვთ უფალი: მე მიუგო³² სიტყუაა თქუენ წილ“³³.

XIV. და ვითარცა აღივებოდა მეექუსე იგი წელი საპყრობილესა მას შინა, ჯეკმა დამაშურალობითა შრომათა მათ შინა სიმენისა³⁴ მისისაათა სენი³⁵ სნეულეებისა³⁶ მოიწია მის ზედა, რომელსა-იგი წინასწარ უღალადებდი და
30 ვეტყოდე³⁶, ვითარმედ: „ნუ ჯეკმა, რამეთუ დაუძძიმებ ჯორცთა მაგათ ზედა³⁷, რამეთუ ვერ დავითმონ და მერმე ვერღარას³⁸ შემძლებელ იყო ყოფად რაასმე³⁹ საქმედ კეთილსა⁴⁰ ეგოდენითა მაგით ფიცხლად მარხვითა და მარადის ზედგომითა და ღამე ყოველ დაშურომითა⁴¹, ფსალმუნებითა და გალობითა“. და არცალა მცირედ სადა სცა ჯორცთა მისთა⁴² განსუენებაა, და შეიქმნა და
35 დაღნა ვითარცა ავლი.

* შდრ. ფსალმ. 120, 4; ** შდრ. ლუკა 12, 12.

¹ მოავლინა DF, მიავლინა H. ² პიტიახშმან CH, პიტიახშმან GL. ³ შორად D, ჩორად HK. ⁴ ჰრქუა HK. ⁵ უბადრუყო DHK. ⁶ ხოლო—HK. ⁷ შორად D, ჩორად HK. ⁸ რაასაჲ GHK. ⁹ შევემთხოველ HK. ¹⁰ პიტიახში CH, პიტიახში GL. ¹¹ რაასაჲ BCDGHK, რაასა E, რაასათჳსჲ F, რაასა L. ¹² ეხილოს L. ¹³ მისა G. ¹⁴ პიტიახშმან CH, პიტიახშმან GL, პიტიახშმან K. ¹⁵ ტუქუა-მტ BD, ტუქუა-მტ E. ¹⁶ ჰრქუა H. ¹⁷ არქუთ H. ¹⁸ ვითარმედ| კუალად H. ¹⁹ მარქუ მე—F. ²⁰ ხ + შენ H. ²¹ მკუდარისა HK, მკუდარისა G. ²² მისსა GHK. ²³ განმითრიო HK. ²⁴ პიტიახშსა GL, პიტიახშსა H. ²⁵ ნანდღლე GH. ²⁶ მიუგო EGL. ²⁷ სახითა GK. ²⁸ გულს H. ²⁹ და—H. ³⁰ გონიესა H, გონიესა K. ³¹ განუშადნი D. ³² მიუგე H. ³³ სიმენითა H. ³⁴ სენი G. ³⁵ სნეულეობისა C, სურნულეობისა G. ³⁶ ვეტყოდი CDEGHIL, ვეტყოდი F. ³⁷ მაგათ ზედა| შენთა HK. ³⁸ ვერღარა C. ³⁹ რაასაჲ DFGHK. ⁴⁰ კეთილისა GHK. ⁴¹ დაშურომითა—H. ⁴² მისთა| თჳსთა H.

ხოლო დიდთა მათ მარხვათა აღვსებისათა¹ ერგასისთა მათ² დღესთა, ექუსთა წელთა შინა არცა დღისი, არცა ღამს არა დაჯდის ქუე, არცა და-
იძინის, არცა საშემელი რაჲ მიიღის, გარნა დღესა ხოლო³ კვრიაკესა ეზიარეს
ჯორცსა და სისხლსა⁴ ქრისტესს⁵ ღმრთისა ჩუენისასა⁶; და მცირედ ოდენ წუე-
ნი⁷ მზლისა⁸ შექმნული—იგიცა მცირედ—მიიღის, ხოლო პურისა გემოჲ არა
იხილის ვიდრე აღვსებადმდე.

და მიერ დღითგან, ვინაჲთგან პურობილ ყვეს⁹ იგი ციხესა მას შინა,
სასთაულსა¹⁰ ზედა თავი არა მიდვის, გარნა ალიზი¹¹ ერთი დაიდვის სასთუ-
ნალ¹². და ქუესაგებელად¹³ იყო გირჯაკი ერთი ძუელი და კაცთა თუალსა
სასთაული¹⁴ ერთი ხალენისა უცნ სასთუნლით¹⁵ კერძო. და თაყუანის-საცემე-
ლად კილიკი ერთი მცირე ქუე წარუგდებიდ¹⁶, და გრწყილი¹⁷ და ტილი მოუ-
გონებელი ადგილსა მას დასხმულ იყო. ჟამსა ზაფხულისასა ცეცხლებრ შემწუე-
ლი [B 180] იგი¹⁸ მჭურვალეზა მზისაჲ, ქარნი ხორშაკნი და წყალნი მავნე-
ბელნი, რომლისა¹⁹ მკვდრნიცა მის ადგილისანი საცენი სენითა, წყლითა გან-
სივებულნი და განყუთლებულნი, დაწერტილნი და დამქნარნი²⁰ და დამღირე-
ბულნი²¹, ჩარადოვანნი, პირ-მსივანნი²² და დღე-მოკლედ ცხორებულნი; და
მოხუცებული²³ არავინ არს მათ ქუეყანათა. და ესეთსა მას²⁴ ციხესა შინა
ექუს წელ პურობილ იყო და ღიმიეთა მათ საკრველთა შინა აღიდებდა ღმერთსა.

XV. და ვითარცა მეზღედ წელი დადგებოდა, მოიწია²⁵ წმიდისა და სამ-
გზის სანატრელისა შუშანიკის²⁶ ზედა წყლულებეზაჯა ჯორცთა მისთაჲ და და-
უცხრომელად²⁷ შრომათა მათ გაჴო დაუსივდეს ფერჯნი მისნი და თხრამლი აღმო-
სდიოდა²⁸ ადგილ-ადგილ²⁹. და წყლულებანი დიდ-დიდნი³⁰ იყვნეს და მატ-
ლიცა³¹ დასხმულ იყო წყლულთა³² მათ, რომელ-იგი³³ აღიღო კელითა თვისი-
თა და მიჩუენებდა მე და³⁴ მძაღლობდა ღმერთსა. და თქუა: „ხუცეს, ნუ მძი-
მე გიჩნ³⁵ ესე³⁶, რამეთუ მუნი³⁷ იგი მატლი უდიდეს არს და არა მოკუდე-
ბის³⁸“. და მე, ვითარცა ვიხილე მატლი იგი, მოუგონებელად დიდად მწუხარე
ვიყავ და ვტიროდე³⁹ ფრთად. კუალად⁴⁰ მრქუა მე რისხვით: „ხუცეს⁴¹, რად
მწუხარე ხარ? ვიდრე უკუდავთა მათ მატლთა შექმასა, უმჯობეს⁴² იყავნ
ამათ⁴³ მოკუდავთა შექმეჲ აქავე ამას ცხორებასა⁴⁴. და მე მიუგე და ვარქუ:
„ძაძისა სამოსელი მცირედ-ღა⁴⁵ შეგერაცხა⁴⁶ საგუემელად, და აწ მატლთა⁴⁷
მაგათთჳს მზიარულ⁴⁸ ხარ?“ და მან მრქუა⁴⁹ მე ქენებით: „ნუ ვის თანა იტყვ
ძაძისა სამოსლისათჳს ცხორებასა ჩემსა, რამეთუ აღრე ყოფად არს დატევებაჲ
უბადრუქთა ამათ ჯორცთა ჩემთაჲ“. რამეთუ შინაგან ძაძაჲ ემოსა და არავინ

* შდრ. მარტ. 9, 44.

¹ აღვსებისათა K. ² ხოლო შინა F. ³ სისხლსა + იესო H. ⁴ ქრისტესსა H. ⁵ ჩუე-
ნისსა B, ჩინისა D. ⁶ წესნაკი BD. ⁷ მალისა EGL. ⁸ ყვეს F. ⁹ სასთულსა BG. ¹⁰ ალიზაკი
BD. ¹¹ სასთუნად HL. ¹² + მისა HK. ¹³ სასთულაკი BD. ¹⁴ სასთუნლით C. ¹⁵ წარუგდებედ
G. წარუგებედ HK. წარუდგებედ L. ¹⁶ წყილი H. ¹⁷ იგი—HK. ¹⁸ რომელსა DH. ¹⁹
მქნარნი დაწმწრალნი BD, დამქნარნი H. ²⁰ დამღირებულნი C, დამღერებულნი HIK
²¹ და დამღირებულნი... პირ-მსივანნი—EGL. ²² მოხუცებული DG. ²³ ესეთსა მას ესე-
ვითარსა HK. ²⁴ მოიწია—EGL. ²⁵ შუშანიკისა DH. ²⁶ უცხრომელად H. ²⁷ გარდმოსდიოდა F.
²⁸ ადგილად-ადგილად BD, ადგილ-ადგილად CEF GHIKL. ²⁹ დიდი F. ³⁰ მატლითა L. ³¹ წყლუ-
ლებათა H. ³² რომელი-იგი HK. ³³ და + კდ H. ³⁴ გიჩნს FHK. ³⁵ ესე—HK. ³⁶ მუნ GHK.
³⁷ მოკუდავბის F. ³⁸ ვტიროდი CEGH, ვსტიროდი HK. ³⁹ კდ—CEFGHIKL. ⁴⁰ „ხუცეს
რისხვით EGL. ⁴¹ უმჯობეს H, უმჯობედ D. ⁴² ამათ B. ⁴³ მცირედი G. ⁴⁴ შეგერაცხა CEF G
HK. ⁴⁵ მოზარულ G. ⁴⁶ მრქუ B.

იცოდა¹ ჩემსა გარეშე, ხოლო გარეგან კაცთა თულსა ანტიკრის² კარტი³ ემოსა.

XVI. და ვითარცა ესმა ჯოჯიკს, ვითარმედ მიახლებულ არს ნეტარი დედოფალი წმიდა⁴ შუშანიკ სიყუდილდ, წარვიდა და თანა წარიყვანა⁵ ცოლი და შვილნი და მონა⁶-მგვეალნი მისნი. და მივიდა ციხედ ხილვად სანატრელისა შუშანიკ⁷ მარტკლისა. და ვითარცა მიიწია⁸, მძლავრ⁹ შე-ხოლოვიდა და თაყუანის-სცა პატიოსანსა ჯუარსა¹⁰ და მოიკითხა წმიდაა შუშანიკ. თანა დაუჯდა¹¹ და ჰკითხვიდა საღმობათა მათოვს. ხოლო წმიდამან¹² მან¹³ პრქუა: „კეთილ¹⁴ ვარ, ვითარ ღმერთსა¹⁵ უნებს, არამედ ყოველთა წარსავალსა¹⁶ მას გზასა მეცა წარვალ¹⁷“. [B 181] ხოლო ჯოჯიკ მსწრაჟლ აღდგა ზე¹⁷, პირველთა მათ უწესოთა საქმეთა აღუარებდა და ევედრებოდა¹⁸ წმიდასა შუშანიკს და ეტყუდა: „სძალო და მგვეალო ქრისტესო¹⁹, ითხოვე ღმრთისაგან, რაათა მომბიტევენს მე მრავალნი შეცოდებანი ჩემნი²⁰“. ხოლო წმიდამან შუშანიკ პრქუა მას: „თუ შენ სხუდ სახედ ყრმებრ არარაჲ ჰქმენ, ღმერთმან მოგი-
 15 ტევენს²⁰ შენ²¹“. და ჯოჯიკ პრქუა: „მაგის სახისათჳს მოვედ მე შენდა, რაათა, რომელი-იგი არა რაჲმე სათნო იყოს ღმრთისა, არა ვქმენ²²“. წმიდამან²¹ შუშანიკ პრქუა: „უპყუეთუ ეგე ეგრეთ ჰყო²² შენ, უკუდავ მექმენ²³ მე მაგით სიტყუათა და ღმერთმან შესძინენ დღეთა ცხოვრებისა შენისათა²⁴“.

და მერმე, ვითარ შეატყუა ჯოჯიკ, ვითარმედ²⁴ მას დღესა განვალს
 20 წმიდაჲ იგი გორცთა ამითგან, პრქუა: „მაკუროთხე მე და ცოლი ჩემი, მგვეალი შენი, და შვილნი ჩემნი²⁵ და მონა-მგვეალნი ჩემნი, და თუ რაჲმე შეცოდეთ, ვითარცა კაცთა საწუთროსათა²⁶ და სოფლის მოყუარეთა, მოგვტევენ და ნუ მოიგსენებ მედგრობათა ჩემთა²⁷“. ხოლო წმიდამან შუშანიკ პრქუა ჯოჯიკს და ცოლსა მისსა: „ჰყავთ წარმდებად საქმს ესე ჩემი²⁸, რამე-
 25 თუ არავინ იბოვა კაცთაგანი, რომელსამცა აქუნდა წყალობა²⁹ და ტკივილი ჩემთჳს, რომელმანმცა³⁰ შეაჯერა უღმრთოსა მას საწუთროსა³¹ მეუღლესა³²“. ხოლო მათ პრქუეს: „ჩუენ თვნიერ შენსა ფრიად დავშუერთო, გარნა არა იყო სმენაჲ, არცა სიტყუაჲ³³“. მაშინ პრქუა წმიდამან შუშანიკ: „განვისაჯნეთ მე და ვარსქენ³⁴ პიტიახში³⁵ მუნ, სადა-იგი არა არს თულალებჲა³⁶ წინაშე მსაჯულისა
 30 მის მსაჯულთაჲსა და მეუფისა მის მეუფეთაჲსა, სადა არა არს რჩევაჲ მამაკაცისა და დედაკაცისა³⁷, სადა მე და მან სწორი სიტყუაჲ ვთქუათ წინაშე უფლისა³⁸ ჩუენისა იესუ³⁹ ქრისტესა⁴⁰; მიაგოს⁴¹ მას⁴² უფალმან⁴³, ვითარ მან უგამოდ ნაყოფნი ჩემნი მოისთულნა⁴⁴ და სანთელი ჩემი დაშრიტა და ყუავილი ჩემი დააჰნო, შუენიერებჲა⁴⁵ სიკეთისა ჩემისაჲ დაბნელო და დიდებჲა

* შდრ. ისუ ნავე 23, 14; III მეთ. 2, 2. ** შდრ. გალატ. 3, 28. *** შდრ. II ტიმოთ. 4, 14.

¹ უწყოდა HK. ² ანტიოქისა BDHK. ³ პალეესტი L. ⁴ წმიდაჲ—HK. ⁵ წარიყვანა BCEFIKL. ⁶ წარიყვანი H. ⁷ მონა + და CEFGIKL. ⁸ შუშანიკ I. შუშანიკი H. ⁹ მოიწია G. ¹⁰ მძლავრ H. ¹¹ ჯუარსა| ჯავესა H. ¹² დაჯდა F. ¹³ წმ—HK. ¹⁴ მან—EGL. ¹⁵ კეთილად HK. ¹⁶ ოსა H. ¹⁷ წარსავალსა BCEFIL, წარმავალსა H. ¹⁸ სეჴა BD. ¹⁹ და ევედრებოდა—HK. ²⁰ კესხო H. ²¹ მოვბიტევენს H. ²² ხ წმ H. ²³ იყო BCDEFGIL, იყოს HK. ²⁴ მექმენ BCDEFGHIKL. ²⁵ ვ დ| კ დ H. ²⁶ შენი F. ²⁷ საწუთროსათა K. ²⁸ ჩუენთა CF. ²⁹ ჩუენი B. ³⁰ წყალობა GL. ³¹ ოღმანცა CDFGHK. ³² საწუთროსა K. ³³ ვასქენ BCDEFGHIKL. ³⁴ პიტიახში GL, პატიახში H. ³⁵ თულალებჲა HK. ³⁶ წინაშე BD. ³⁷ იესო HL. ³⁸ კესსა G. ³⁹ მიუგოს H. ⁴⁰ მან CEFGL. ⁴¹ ღწ G. ⁴² მოსთულნა B, მოსთულნა D, მოსთულნა F. ⁴³ და შუენიერებჲა BCDEGHIKL.

ჩემი დაამდაბლა. და¹ ღმერთმან საჯოს მის შორის და² ჩემ³ შორის, ^{საქონელი} მე აწ ამას ვმადლობ ღმერთსა, რამეთუ ტანჯვითა მისითა⁴ მე ^{ღმერთისა} ღმერთისა ვპოო, და გუემათა და თრევითა მისითაჲს მე განსუენებასა მივემბოხო, და უგულსკმობისა და უწყალოებისა მისისათჲს მე წყალობასა მოველი იესუ⁵ ქრისტეს მიერ უფლისა ჩემისა⁶.

ხოლო იგინი ამას ყოველსა სიტყუასა მისსა ზედა⁷ ტიროდეს მწარედ და პრქუს: „მოგატყვენ ბრალნი ჩუენნი და გუაჟურობენ, წმიდაო მოწამეო და [B182] მარტულო სანატრელო ქრისტეს ღმრთისაო“. ხოლო წმიდამან შუშანიკ⁸ პრქუა: „ღმერთმან მიგიტყვენინ⁹, რომელ-რაა-იგი¹⁰ ჰყავთ“. მაშინლა აკურთხნა¹¹ ჯოჯი და ცოლი და შვილნი მისნი და მონა-მგველნი¹² მისნი¹³ და ყოველი ეზოა და პალატი მისი. და ამცნებდა სლვად გზათა ღმრთისათა და ეტყოდა, ვითარმედ¹⁴: „ესე ყოველი ცხორებაჲ, ვითარცა ყუაგილი ველთაჲ, წარმავალ არს¹⁵ და დაუდგრომელ, და ვინსთვისა¹⁶—მოიმკო¹⁷“ და ვინ განაზნა¹⁷ გლახაკათაჲს—შეიკრიბა¹⁸, და რომელმან წარიწყმედოს¹⁹ თავი თჳსი, მან პოოს იგი²⁰***, რომელმან აღიდა იგი“. და უჯმნა²¹ და²² გამოგზავნა²³ იგინი მშულობით.

XVII. მერმე²⁴, შემდგომად ჯოჯიკისა, მოიწია თავი იგი ეპისკოპოსთაჲ სამოელ და იოვანე ეპისკოპოსი, მისივე მოყუასი, რომელ-იგი იყენეს განმამტკიცებელ²⁵. და დიდად დანაშურალ, სახლეულითურთ²⁶ თანა-ყოფით²⁷ იყენეს²⁸ მონა, და მონაწილე იყენეს და თანაზიარ შრომათა მისთა; მაღლო-ბით წარპგზავნიდეს²⁹ ნავთსადგურისა მის³⁰ მიმართ ქრისტესისა. მსგავსად მისევე სახისა აზნაურნი³¹ დიდ-დიდნი და³² ზეპურნი³³ დედანი, აზნაურნი და უაზნონი³⁴ სოფლისა³⁵ ქართლისანი მოვიდეს³⁶. ეგრეთვე, რომელნი-იგი გულს-მოდგინებით მონაწილე ყოფილ იყენეს შრომათა მით მისთა სანატრელობით³⁷, ვითარცა ახოვანსა მგნესა მიჰვედრიდეს³⁸ ქრისტესსა³⁹.

და თხოვასა ერთსა ითხოვდეს მისგან ყოველნი იგი ეპისკოპოსნი და აზნაურნი ერთბამად, რაათა ბორკილი იგი ფერჳთაჲ ბრძანოს საცოდ და ნაკურთხევად ყოველთათჲს, რომელსათჲსცა პრქუა წმიდამან შუშანიკ, ვითარმედ: „მე რაჲ ვარ, არადრისი ესე? ხოლო ღმრთის-მოყუარებისა⁴⁰ თქუენისათჲს ზუცესმან აღავსენ წადილი თქუენი მავის სახისათჲს. ხოლო⁴¹ მე⁴² რაჲ-მე რაჲ⁴³ შემძლებელ ვარ, არამედ ყოველად საესემან ქრისტემან აღავსენინ თქუენ ყოველითა კეთილითა, რომელნი-ესე ჩემთჲს მოშუგრით და ეზიარენით ვნებათა ამათ ჩემთა და ჳირთა და ტანჯვათა. ხოლო მე⁴⁴, საყუარელნო, აჰა ესერა წინაგანმზადებულსა მას გზასა⁴⁵ წარვალ⁴⁶ საუკუნესა. ჳირისა ამის⁴⁷ წილ ჩემისა ქრისტემან რომადლოს მე სიხარული, სატანჯველთა ამათ წილ განსუე-⁴⁸

* შდრ. ფსალმ. 102, 15. ** შდრ. გალატ. 6.8. *** მათე 10. 39.

¹ და—H. ² მის შორის და—HK. ³ ჩემს D | ჩემსა და მის HK. ⁴ ტანჯვით მისით H. ⁵ იესო GL, იესოს H. ⁶ ჩვენისა HL. ⁷ ზედა—B. ⁸ შუშან K. ⁹ მოგიტყვენინ D, მოგიტყვენინ G, მოგიტყვენეს H, მოგიტყვენესთ K. ¹⁰ რათა რაა-იგი G, რომელიცა იგი HK. ¹¹ აკურთხა FH. ¹² მონა და მგველნი H. ¹³ მისნი—CEFGHIK. ¹⁴ ვ—H. ¹⁵ მსთვის HK. ¹⁶ მოიმკოს CEFGH IKL. ¹⁷ განაზნოს HK. ¹⁸ შეიკრიბოს CEFGHIKL. ¹⁹ წარწყმედოს K. ²⁰ იგი—HK. ²¹ უჯმნა CFHKL. ²² და—H. ²³ წარმოგზავნა FK, წარმოგზავნა H. ²⁴ მერმე G. ²⁵ განმამტკიცებულ L. ²⁶ სახლეულითურთ H. ²⁷ თან ყოფით H. ²⁸ იყენეს—HK. ²⁹ წარსგზავნეს³⁰ F. ³⁰ მისისა H. ³¹ აზნაური BCDF. ³² და—CEFGHIL. ³³ ზეპურნი | სვეთ ქალნი CEFGHIKL. ³⁴ და უაზნონი—H. ³⁵ სოფელსა H. ³⁶ მოვიდოდნენ HK, მოვიდენ J. ³⁷ სანატრელობით L. ³⁸ მვედრებულსა H. ³⁹ ქუესსა H. ⁴⁰ ღმრთის მსახურებისა F. ⁴¹ რ | რ HK. ⁴² მე—K. ⁴³ რამე რაჲ | არა რაჲსამე H, რაჲსამე K. ⁴⁴ მე—HK. ⁴⁵ გზასა | ჩუენსა გზასა BD. ⁴⁶ წარმავალ H. ⁴⁷ ამისა H.

ქართული
მეცნიერებათა
აკადემია

ნებად, გუემათა ამთ ჩემთა და თრევათა¹ და შეურაცხებათა² და შეურაცხებელთა³ მე დიდებასა და პატივსა ცათა შინა დაუსრულებელსა⁴. და იგინი ჯმუნლინი⁵, ცრემლითა საესენი, ძლევისა მისთჳს [B 183] დიდებასა ღმრთისა მიმართ შესწირვიდეს, და გამოვიდეს ციხით და წარვიდეს.

5 XVIII. და მოიწია ღმრთი იგი წოდებისა მისისაჲ. და მოუწოდა ეპისკოპოსსა მისისა¹ სახლისასა აფოცს² და მადლსა³ მისცემდა მისა⁴ მიმართ მოწოდებისა⁵ მისისათჳს, ვითარცა მამასა და მამა-მძუძესა შემევედრა⁶ მე, კაცი ცოდვილი და გლახაკი ესე. და შეჰვედრებდა ნეშტთა მით ძულათა მისთასა და უბრძანებდა დასხმად აღვიღსა მას, ვინაჲცა-იგი¹⁰ პირველად¹¹ გამოით-
10 რისს, და ეტყოდა: „უკუეთუ ღირს რაამე ვარ უკუანაჲსკნელი ესე მეათერთ-მეტ¹² მოქმედი ვენაგისაჲ¹³, იყვენით¹⁴ ყოველნი ქურთხეულ უკუნისამდე ეამთა“.
და ჰმადლობდა¹⁵ ღმერთსა და თქუა: „ქურთხეულ არს უფალი ღმერთი ჩემი, რამეთუ მშუდობით მას ზედა დავეწე¹⁶ და დავიძინე¹⁷“. და შეჰვედრა სული თჳსი უფალსა ყოველთა შემწუნარებელსა.

15 XIX. და მაშინ-ღა მსწრაფლ¹⁸ მოიღო სანატრელმან მან ეპისკოპოსმან იოვანე შესაგრაგნელად სუღარი¹⁹ წმიდაჲ წმიდათა მით და პატიოსანთა ნაწილთა მისთაჲ, და ეგრეთ სხუათა მათ¹⁶ აღვიღეთ გუამი იგი ფრიად დამაშურალი და დაქმული მატლთა¹⁷, და განვბანეთ იგი¹⁸ მატლისა მისგან მიწოვანისა და თხრამლისაგან, და შევჰმოსეთ მწურითა¹⁹ მით. და მაშინ-ღა ეპისკოპოსთა მით ორთავე²⁰, იოანე და აფოც²¹, ვითარცა ჯართა მგნეთა დაუღლ-
20 ვილთა²² ზესკნელისა მის ფასისათა, ყოვლით კრებულთითურთ ფსალმუნითა სულიერითა და კეროვნითა აღნთებულთითა და საკუმეველითა სულნელითა²³ აღვიხუენით პატიოსანნი²⁴ ძულანი და გამოვიხუენით წმიდასა მას²⁵ ეკლესიასა. და დავჰკრძალენით წმიდანი იგი და დიდებულნი და პატივცემულნი
25 ნაწილნი წმიდისა²⁶ შუშანიკისნი²⁷ განმზადებულსა მას აღვიღსა. და მას ღამესა ანგელოზთა სახედ ღმრთი იგი განვათიეთ და დავითის²⁸ ქნართა მით ყოვლად ძლიერსა ღმერთსა²⁹ და ძესა მისსა³⁰ უფალსა ჩუენსა³¹ იესუს³² ქრისტესა ვადიდებდით, რომელი ყოვლითა ყოველთა მიმართ შემძლებელ არს³³ და განამუნის³⁴ მამანიცა და დედანიცა და თჳსთა მით თჳსი იგი³⁴ ძლიერე-
30 ბისა ძლევაჲ მიჰმადლის ყოველთა, რომელნი ეძიებენ მას ერთითა გულითა.

XX. და³⁵ არს დასაბამი ტანჯვათა მათ წმიდისა შუშანიკისთაჲ³⁶ თთუესა აბნისისასა³⁷, მერვესა თთუასა და³⁸ დღესა ოთხშაბათსა, და მეორედ გუემაჲ მისი³⁹ შემდგომად⁴⁰ აღესებისა ზატყსა⁴¹, დღესა ორშაბათსა⁴², [B184] და

* შდრ. მათე 20, 6. ** ფსალმ. 4, 9. *** შდრ. II კორინთ. 12, 6.
1 და თრევათა—HK. 2 + წილ H. 3 ჯმნილნი FGKL, ჯმნიდა H. 4 მისსა GH. 5 აფოც BCDEG. 6 მადლობასა HK. 7 მისსა HK. 8 მოწოდებისა BCDEFJ, მოცილებისა G, მოწოდებისა HKL. 9 შემევედრა EGL. შემევედრა H. 10-იგი—H. 11 პირველ HK. 12 იყვენით L. 13 მადლობდით F. 14 მსწრაფლ ადრე-ადრე BD. 15 მწუარი BD. 16 საბითა მით G. 17 მატლთა G, მატლთა+მიერ HK. 18 იგი—EGL. 19 მწურითა| სამოსლითა HK. 20 ორთავე—F. 21 აფეც BD, აფოც CFI, ფოც EGL. 22 და უღლველთა G. 23 სურნელითა F, სუნნელითა HK. 24 პატიოსანი DH. 25 წმიდისა მის H. 26 წმიდისა—H. 27 შუშანიკისანი F. 28 დავითის| ვითარ H. 29 + მამას HK. 30 მისა B. 31 ჩნსა—H. 32 იესო HL, იესუს I. 33 განაქმუნის BD, განამუნის CEFIKL, განამუნის G, განამუნის H. 34 იგი—C. 35 და|დოდ CEFGHKL. 36 შუშანიკისათა BCDEFGHIKL. 37 აბნი¹სა BEF, აბნისსა C, აპრილისასა DI, აპანიასა GL, აპრილსა HK. 38 და—HK. 39 მისა EGL. 40 შდ—FG 41 ზატყისა H, ზადიყისა K. 42 დღესა ორშაბათსა—EGL.

კულად ტანჯვა ვარდობისა¹ თთუესა ატცხრამეტსა, და აღსრულეგჳს კმისთ
 თთუესა ოკდონბერსა² ათჩუდმეტსა³ საჯსენებელსა წმიდათა მათ დღესანეთსა
 რელთა მოწამეთა კოზმან⁴ და დამიანსთა⁵. და დღე ხუთშაბათი იყო, რო-
 მელსა⁶ განვაწესეთ საჯსენებელი წმიდისა შუანიკისი⁷ სადიდებელად და სა-
 ქებელად⁸ ღმრთისა, მამისა და ძისა და⁹ სულისა წმიდისა¹⁰, რომლისა¹¹ შეე-
 ნის დიდება უკუნითი უკუნისამდე, ამცნ¹².

¹ ვარდობის H. ² ოკდონბერსა EFGKL, ოკნდონბერსა H. ³ ათშუდნეტსა K. ⁴ კოზ-
 მან] კათალიკოზმან L. ⁵ დამიანეთა BCEFGIL. ⁶ რომელსაჲ + შინა HK. ⁷ შუანიკისა CE
 IK. ⁸ და საქებელად—F. ⁹ და—H. ¹⁰ ~ წმიდისა სულისა C. ¹¹ რომელსა GH. ¹² ამინ
 HKL)—I.

თოუესხა ივლისხა : კთ : 1

[831] მარტულოზად და მოთმინებად წმიდისა
ევესტათი მცხეთელიწად*

გუაქურობენ, მამაო!

I. წელსა მეათესა ხუასრო² მეფისასა და არვანდ გუშნასისა⁴ მარზაპ-
ნობასა⁵ ქართლისასა მოვიდა კაცი ერთი სპარსეთით⁶, სოფლისა არშაკეთი-
სა⁷, ძმ მოგვსაა. და წარმართ იყო იგი, და სახელი ერქუა მას⁸ გვრობანდაქ,
და დლითა⁹ ყრმა იყო იგი ვითარ ოც და ათ¹⁰ წლის.

და მოვიდა იგი ქალაქად¹¹ მცხეთად და ისწავლებოდა¹² ჯელსა მეგამლე-
ობისასა.¹⁴ და ხედვიდა იგი რჩულსა¹⁴ ქრისტეანეთისა¹⁵ და მსახურებასა
ქრისტესსა¹⁶ და წმიდისა ჯუარისა¹⁷ ძალისა¹⁸ ჩინებასა. შეიყუარა¹⁹ მან რჩუ-
ლი²⁰ ქრისტეანობისა²¹ და პრწმენჯ ქრისტე²². და ვითარ ისწავა²³ მეგამლე-
ობა²⁴, ითხოვა მან ცოლი ქრისტეანს²⁵ და თუთ ქრესტეანე²⁶ იქმნა და ნა-
თელი მოიღო. [832] ხოლო ნათლის-ცემასა მისსა უწოდეს სახელი ევესტათი.
და ცხონდებოდა წმიდა ევესტათი ქრისტეანობასა²⁷ შინა და სათნოებასა
ქრისტესსა²⁸.

II. მას ეაჟსა შეკრბეს სპარსნი, რომელნი მცხეთად იყვნეს²⁹, მეჯადაგენი
და მეგამლენი³⁰, ტოზიკობდეს³¹. და მიაველინეს ნეტარისა ევესტათისა და პრქუ-
ეს³²: „მოვედ და გუერთე³³ შეებასა ამას ჩუენსა“. ხოლო ნეტარმან ევესტათი
განიცინნა და პრქუა³⁴ მათ³⁵: „თქუენი ტოზიკიცა³⁶ ბნელ არს, და თქუენ,
მეტოზიკენიცა³⁷, ბნელ ხართ. ხოლო მე ქრისტეს³⁸ ბეჭედი მომიღებდეს და
ქრისტეს³⁹ ტოზიკსა⁴⁰ ვტოზიკობ⁴¹, რამეთუ ქრისტეს⁴² ბეჭდითა აღბეჭდულ⁴³
ვარ და ბნელა მავას განშორებულ ვარ“.

* ნელწაწერების ნუსხა A: H-341, B: A-130, C: A-170, D: A-176 E: H-2077,
F: H-1672, G: S-3537, H: M-21, I: H-2121.

¹ თოუესხა ივლისა კთ]-A. ² გუაქურობენ, მამაო]-ABD. ³ ხუასროს, BCDEFGHI.
⁴ გუშნასისა ACI, გუშნასისასა EFGH. ⁵ მარზაპანობასა D, მარზაპანობასა F. ⁶ სპარ-
სელი G. ⁷ არშაკეთისა EGH. ⁸ მას-F. ⁹ დღეთა G. ¹⁰ ოცდაათ, ოც და ათის FG. ¹¹ ქა-
ლაქად-F. ¹² ისწავებოდა F. ¹³ მეგამლობისასა A, მეგამლობისასა DG, მეგამლობისა E,
მეგამლობისასა H. ¹⁴ რჩულსა EGH. ¹⁵ შჯულსა F. ¹⁶ ქრანეთისა A. ¹⁷ ქსა A. ¹⁸ ჯრი F.
¹⁹ ძალისა| რჩასა F, ძალისა G. ²⁰ შეიყუარნა D. ²¹ რჩელი EGH. ²² ქრანობისა A.
²³ ქსა A. ²⁴ ისწავა C, ისწავა D. ²⁵ მეგამლობა A. ²⁶ ქსანე A. ²⁷ ქსანე A. ²⁸ ქსანო-
ბასა A. ²⁹ ქსა A. ³⁰ იყვნეს მცხეთად C. ³¹ მეგამლენი G, მეგამლენი H. ³² ბრტიკობდეს
C, ხატიკობდეს EFGHI. ³³ ქსა A. ³⁴ გუეთ A. ³⁵ ქსა A, სოქა G. ³⁶ ხათ-CEFGHI.
³⁷ ხატიკია CEFGL, ხატიკი H. ³⁸ მეხატიკენიცა CEFGL. ³⁹ ქსა A. ⁴⁰ ქსა A. ⁴¹ ხატიკ-
სა CEFGL. ⁴² ვხატიკობ CEFGL. ⁴³ ქსა A. ⁴⁴ აღბეჭდული G.

და ვითარ ტოზიკი¹ იგი გარდაიწადეს², შეკრბეს ივინივე მეჭადჭენი³ და მეჭამლენი⁴ და ზრახვა-ყვეს წინაშე უსტამისსა⁵, მცხეთელ ციხისთავისა⁶ და თქუეს⁷: «აქა კაცი ერთი⁸ არს ჩუენისა რჩულისაგანი და ჩუენ თანა⁹ ტოზიკსა⁹ არა მოვიდის და ცეცხლი¹⁰ არა გამოსცის და ჩუენსა რჩულსაცა¹¹ ჰგმობს და ჩუენ¹² გუაგინებს¹³ და იტყვს, ვითარმედ მე ქრისტიანი¹⁴ ვარო¹⁵. ხოლო აწ¹⁶ შენ მოუწოდე და ჰკითხე, რამეთუ ამას ქალაქსა შინა ჰელმწიფე ხარ¹⁷».

და უსტამ¹⁸, ციხისთავი¹⁷ მცხეთისამან, ისმინა მათი ევსტათისთჳს და მიავლინა ერთი მჭედართავანი [აჰჰ] მოწოდებად ნეტარისა ევსტათისა და მრისხანედ ჰრქუა¹⁸: «გიწესს¹⁹ შენ ციხისთავი²⁰».

ხოლო წმიდაჲ ევსტათი²¹ მცირედ შებრკოლდა და უნდა მორიდებაჲ. და მერმე განიზრახა და თქუა²²: «ესე²³ მოყუასნი ჩემნი არიან, ამათგან და²⁴ შევიშინო, მერმე დადთა მათგართა წინაშე ვითარ წარვდგე?! არამედ მივიდე მისა²⁵ და ცხადად აღვიარო ქრისტი²⁶, რამეთუ მასმიეს წმიდისა ევანგელესაგან²⁷, ვითარ-იგი თქუა: რომელმან აღმიაროს მე წინაშე კაცთა, აღვიარო მეცა იგი წინაშე მამისა ჩემისა ზეტათასა, და რომელმან უფარ-მყოს მე წინაშე კაცთა, უფარ-მყო იგი მეცა წინაშე მამისა ჩემისა, რომელ²⁸ არს ცათა შინა²⁹. და დაიწერა ჯუარი შეუბლსა და³⁰ გულსა და თქუა: «უფალი ჩემ თანა³¹».

და მოვიდა იგი ნეტარი³⁰ ევსტათი და წარმოდგა წინაშე უსტამ ციხისთავისა მცხეთელისა. და მწოდებელმან მან ჰრქუა³¹ უსტამს: «ესე არს ჩუენისა რჩულისა მომაგინებელი³²». და მიხედა ციხისთავიან მან³³ ნეტარსა³⁴ ევსტათის და ჰრქუა³⁵: «შენ გეტყვ, კაცო, მითხარ მე, რომლისა სოფლისაჲ ხარ, ანუ რომლისა³⁶ ქალაქისაჲ, ანუ რომელი³⁷ რჩული³⁸ გიპყრიეს?»

ხოლო წმიდამან ევსტათი ჰრქუა³⁹ მას: «მე სოფლისა სპარსეთისაჲ ვიყავ, ჰევისა⁴⁰ არშაკეთისა⁴¹, ქალაქისა განძაკისა⁴² ვიყავ⁴³. მაშა ჩემი მოგვ⁴⁴ იყო და მეცა მოგუებასა⁴⁵ მასწავებდა⁴⁶, [884] და მე მოგუებდა⁴⁶ არა თავს-ვიდევ, რამეთუ განძაკს ქალაქსა ქრისტიანენი⁴⁷ უფროჲს არიან და ებისკოპოსი⁴⁸ და მღვდენი, და მათგან-და⁴⁹ ყოველსა ზედა მივიწიე, რამეთუ უფროჲს⁵⁰ არს ყოველსა რჩულსა⁵¹ ქრესტიანობაჲ⁵², ვიდრე უღმრთოებდა. და აწ⁵³ მე ქრისტი⁵⁴ მრწამს და ქრისტს⁵⁵ მსახურებასა შინა ვარ⁵⁶».

* მათ თე 10, 32—33.

¹ ზკიტი C, ტოზიკი D, ზატკი EFGHI. ² გარდაიწადეს C|+და G. ³ და მეჭადჭენი D. ⁴ მეჭამლენი EH, მეჭმლენი G. ⁵ უსტამისა F. ⁶ თქს A. ⁷ ერთ G|—F. ⁸ ჩუენ თანა| ჩუენთა CDEFI, ჩნთა H. ⁹ ზატკისა CDEFGHI. ¹⁰ არა მოვიდის და ცეცხლი—BCDEFGHI. ¹¹ რჩულსაცა EGH. ¹² ჩუენ—C. ¹³ გუაგინებს I. ¹⁴ ქსანე A. ¹⁵ ვარ BCDEFGHI. ¹⁶ უსტამ A, უსტამი D. ¹⁷ ციხისა თავმან CFI, ციხისთავი EGH. ¹⁸ ჰრქა A. ¹⁹ გიწეს A. ²⁰ მცხეთისამან, ისმინა მათი ევსტათისთჳს და მიავლინა ერთი მჭედართავანი მოწოდებად ნეტარისა ევსტათისა და მრისხანედ ჰრქუა: «გიწესს შენ ციხისთავი!»—EGH. ²¹ ევსტათი A. ²² თქს A. ²³ ესე—EGH. ²⁴ და—G. ²⁵ მისნა G:~მისა მივიდე C. ²⁶ აღვიარო ქს A. ²⁷ ევანგელესაგან| საბარებისაგან BCDEFGHI. ²⁸ რომელ| ზეტათასარს F. ²⁹ და—BCDEFGHI. ³⁰ ~ ნეტარი იგი CDEFGHI. ³¹ ჰრქა A| თქს G. ³² მაგინებელი CDEFGHI. ³³ მან—CEGHI. ³⁴ ნეტარს A. ³⁵ ჰრქუა—A, და ჰრქუა—EGH. ³⁶ რჩულსა EGI, რჩულსა H. ³⁷ რომელი| რომლისა CDEFGHI. ³⁸ რჩული EGH. ³⁹ ჰრქა A. ⁴⁰ ჰევისა—BCDEFGI. ⁴¹ არბაკეთისა DEF GHI. ⁴² განძაკეთისა C, განძაკეთისა EFGHI. ⁴³ ვიყავ—FG. ⁴⁴ მოგუებასა BCDEHI, მოგუობასა FG. ⁴⁵ მასწაველიდა G. ⁴⁶ მოგობაჲ CDEI, მოგობა FG, მოგობა H. ⁴⁷ ქსანენი A. ⁴⁸ ებისკოპოსნი HI. ⁴⁹ მათგანთა G. ⁵⁰ უფროს A. ⁵¹ რჩულსა EGH. ⁵² ქსანობა A. ⁵³ ქს A. ⁵⁴ ქს A.

ხოლო უსტამ ციხისთავმან ჰრქუა¹ მას: „არავინ გიტეოს ქრისტესს² მსა-
ხურ ყოფად და, თუ³ მშვდობით არა განუტეო სიკოფს⁴ ეგე⁵, ტანჯვად დიდი
მოიწიოს შენ ზედა“. ხოლო წმიდამან ევსტათი⁶ ჰრქუა: „არა, ხოლო თუ⁷
ტანჯვად განმზადებულ ვარ⁸ ქრისტესს⁹ სიყუარულისათჳს¹⁰, არამედ სიკუდილცა
თავი ჩემი არა მეწყალის“¹¹.

ვითარ იხილა უსტამ გულს-მოდგინედ დამტკიცებამ ნეტარისა ევსტა-
თისი, განიზრახა და თქუა: „ამის კაცისა პატეი¹² მე არარაა ზელ-მეწიფების,
არცა აღბმად ძელსა, არცა პყრობილებამ, არამედ წარუძღუნაო ეგე ტფილისს¹³
ქალაქსა არვანდ გუშნასს¹⁴, ქართლისა¹⁵ მარზაპანსა, და, რა-იგი შეჰგვიან-
დეს, მან უყოს, რამეთუ ყოვლისა კაცისა ქართლისა მას ჯელ-ეწიფების სიკუ-
დილი და ცხორებამ“.

და უბრძანა უსტამ¹⁶, ციხისთავმან მცხეთისამან¹⁷, ორთა მკედართა წარ-
ყვანებამ [885] ნეტარისა ევსტათისა¹⁸ ტფილისს¹⁹. და შეკრბეს იგივე მეჯა-
დაგენი²⁰ და მეგამღენი²¹ და მოვიდეს უსტამისა²² და. ჰრქუეს: „არიან აქა
სხუანიცა ჩუენისა²³ რჩულისანი²⁴ და იგინიცა²⁵ ქრისტეანე²⁶ არიან, და მა-
თიცა ბრძანე მოწოდებამ და ტფილისს²⁷ მათიცა²⁸ წარყვანებამ“.

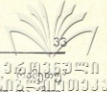
ხოლო უსტამ ჰრქუა მათ: „ვინ²⁹ არიან იგინი“³⁰? და მათ უთხრეს სა-
ხელეები მათი და ჰრქუეს: „ერთსა გუშნაკ³¹ ჰრქვან და³² ერთსა ბახლიად³³,
ერთსა³⁴ ბურზო, ერთსა პანაგუშნასს³⁵, ერთსა პეროზაკ, ერთსა ზარიმლ,
ერთსა სტეფანე“.

და უბრძანა უსტამ მოწოდებამ მათი, ხოლო განკითხვამ მათი არარაა
ყო, გარნა ამით რვათავე შეკრვამ ბრძანა³⁶ და წარცემამ³⁷ ტფილისს³⁸ არ-
ვანდ გუშნასს³⁹, მარზაპანსა ქართლისასა, და ესრეთ მიჰრქუა⁴⁰: „ესე კაცი
ჩუენისა რჩულისანი⁴¹ იყვენს და ქრისტეანეთა⁴² რჩული უპყრიეს, ხოლო მე
შევიპყრენ⁴³ და შენ, უფალსა⁴⁴, მოგიძღუანენ⁴⁵, რამეთუ შენ ჯელ-გეწიფების
მაგათი განკითხვამ“.

III. და წარუდგინეს⁴⁶ ესე რვანივე წინაშე მარზაპანსა⁴⁷, ხოლო მან
ჰრქუა მათ⁴⁸: „ვინანი ხართ, ანუ რომელი რჩული⁴⁹ გიპყრიეს“? და მათ უთხ-
რეს კაცად-კაცადმან საფელი თჳსი⁵⁰ და [886] დაბამ თითოეულისა და
ჰრქუეს ყოველთა: „მამულსა-ლა ზედა⁵¹ რჩულსა⁵² ვიყვენით, სპარსთა რჩული⁵³
ვიცოდეთ⁵⁴, ხოლო რაემს ქართლად შემოვედით და ქრისტეანეთა⁵⁵ რჩული⁵⁶

¹ ჰრქუა A. ² ჰს A. ³ თუ—G. ⁴ სიკოფე A. ⁵ ეგე ში C E F G I. ⁶ ევსტათი A. ⁷ თუ—F.

⁸ განმზადებულ ვარ—G. ⁹ ჰს A. ¹⁰ სიყუარულისათჳს სურვილისათჳს G. ¹¹ მეწყალს A, მეწყალის F, მეწყალის G. ¹² პატეი G H. ¹³ ტფილისსა B D, ტფილისსა C E L. ¹⁴ გუშნასს A B C D E H I, გუშნას F, გუშნას G. ¹⁵ ქართლის B C D E G H I. ¹⁶ უსტამ G. ¹⁷ მცხეთელისამან A. ¹⁸ ევსტათისა D. ¹⁹ ტფილისსა A B C D E F H I. ²⁰ მეჯადიგენი A. ²¹ მეგამღენი G. ²² უსტამისა G. ²³ ჩუენისა E. ²⁴ რჩულისანი G. ²⁵ იგინიცა G. ²⁶ ჰრქვან A. ²⁷ ტფილისსა A B C D E F H I. ²⁸ მათიცა—F. ²⁹ ვინა G. ³⁰ იგინიცა I. ³¹ გუშნაკ F, გუშნაკ H. ³² და—B C E F H I. ³³ ბახლიად C, ბახლიან E G H. ³⁴ და ერთსა C I. ³⁵ პანაგუშნასს A B C D E F H I. ³⁶ უბრძანა C. ³⁷ წარცე-
მამ წარსხამ G. ³⁸ ტფილისსა A B D E F H I, ტფილისსა C. ³⁹ გუშნასს H, გუშნასს I. ⁴⁰ მი-
ჰრქუა] მიწერა B C D E F G H I. ⁴¹ რჩულისანი E G H. ⁴² ჰრქვანთა A. ⁴³ შევიპყრენ G. ⁴⁴ უფალსა] თანა G. ⁴⁵ მოგიძღუანენ G. ⁴⁶ წარუდგინეს F. ⁴⁷ მარზაპანისა C D E F G, მარზაპან-
ისა I. ⁴⁸ მათ—F. ⁴⁹ რჩული E G H. ⁵⁰ თჳსი—C E F G I. ⁵¹ ზედა—C F. ⁵² რჩულსა E G H, სჯულსა F. ⁵³ რჩული E G H. ⁵⁴ ვიცოდით C E F G I. ⁵⁵ ჰრქვანთა A. ⁵⁶ სჯული F, რჩე-
ული G.

ვიხილეთ, ქრისტეანე¹ ვიქმენით და აწ ქრისტეანე² ვართ, ქრისტეანეთა³ რჩული წმიდა და სურნელ არს⁴ და ფრიად კეთილნიერ არს, ხოლო სხუაჲ რჩული ვერ ესწორების⁵ რჩულსა⁶ ქრისტეანეთასა⁷.

ხოლო⁸ სიტყუჲს-მიმგებელ იყო მათ შორის⁹ მსაჯულისა მიმართ ნეტარი ევსტათი. და ვითარ ესმნეს¹⁰ ესევეთარნი¹¹ სიტყუანი მათგან, გული განუწყრა და უბრძანა მსახურთა თჳსთა პირსა ცემაჲ ნეტართაჲ მათ და გარე განყვანებაჲ მათ¹² ყოველთაჲ და უბრძანა: „დაპყვნეთ მაგათ თავი და წუერი და განუტურიტენით მაგათ ცხურნი და ჯაჲჲ დასდევით ქედსა მაგათსა და ბორკილნი შეუსხენით ფერტა, და შესხენით ეგენი¹³ საპყრობილესა და, თუ ვინმე აღიაროს მაგათგანმან¹⁴ მამული რჩული, განუტევეთ და ჩემდა¹⁵ მო-¹⁰ აწიეთ, და მე განვამდიდრო იგი ბოძითა დიდითა; ხოლო¹⁷ რომელმან მამული რჩული არა აღიაროს¹⁸, იგი საპყრობილესა შინა¹⁹ მოკუედინ“.

[827] და ვითარ ესმა მარზაპნისა სიტყუაჲ იგი: „რომელმან აღიაროს, იგი ვაცხოვნო, და რომელმან არა აღიაროს მამული რჩული, საპყრობილესა შინა მოკუედინო“, მის ეამსა²⁰ ეშმაკი შეუტდა გულსა ბახდიადისსა²¹ და პანა²² გუშნასპისსა²³ და უფარ-ყვეს²⁴ ქრისტჲ და უღმრთოებაჲ აღიარეს. ხოლო მათ ნაწილი ჯუარის-მცუმელთა²⁵ თანა მიიღეს²⁶. ხოლო ნეტარი ევსტათი და გუშნაჲ და ბორზო²⁸ და პეროზაჲ²⁷ და ზარმილ და სტეფანე გულს-მოდგინელ და მტკიცედ დგეს საწმუნოებასა ზედა ქრისტესსა²⁹. და ვითარ უთხრეს მარზაპანსა მას, ვითარმედ³⁰ ორთა მათგანთა აღიარეს მამული რჩული³¹, განიხარა³² მარზაპანმან³¹ და ბრძანა შეყვანებაჲ მათი და ინატი³² დაიხსნა იგინი და უქადებდა³³ მათ საფასესა დიდსა და კეთილად პყრობასა. ხოლო ნეტარისა ევსტათისი და სხუათა მოყუასთა მისთაჲ ბრძანა თავისა და წუერისა დაყუენაჲ და ჯაჲჲსა³⁴ ქედსა დადებდა და ბორკილთა საპყრობილეს³⁵ შესსმაჲ მათი. ხოლო მსახურთა მათ აღასრულეს ბრძანებაჲ მარზაპნისა³⁶ მის; [828] და დაყვნეს³⁷ იგინი თმითა და წუერითა, და ჯაჲჲთ³⁸ დაბორკილნი³⁹ საპყრობილედ შეაყენეს⁴⁰. ხოლო ბახდიადს⁴¹ და პანაგუშნასპს⁴² ნუგეშინის სცა⁴³ და განუტევენა იგინი, ხოლო საფასესა და კეთილსა, რომელსა უქადებდ მათ, არცა ფსირილი⁴⁴ ერთი მისცა მათ.

ხოლო წმიდაჲ ევსტათი და სხუანი იგი მოყუასანი მისნი პყრობილ ყვენეს⁴⁵ ვითარ ექუს [თ]თუე ოლენ⁴⁶. და შემდგომად ექუსისა [თ]თჳსა. მოოდებელი სპარსთა მეფისაჲ მოიწია არვანდ⁴⁷ გუშნასპისსა⁴⁸. და ვითარ წარემართებოდა მარზაპანი⁴⁹ იგი მეფისა მის, შეკრბეს ქართლისა მთავარნი, მარზაპნისა⁵⁰ მის ჯმნად მოვიდეს.

¹ ქ'ანე A. ² ქ'ანე A. ³ რამეთუ| ხოლო C. ⁴ ქ'ანეთა A. ⁵ არიან BCDEFGHI. ⁶ ისწორების A. ⁷ ვერ ესწორების რჩულსა—EH, არა სწორ G. ⁸ ქ'ანეთასა A. ⁹ ხოლო| რ BCDEFGHI. ¹⁰ მათ შორის—G. ¹¹ ესმნეს| ემნეს A. ¹² ვითარნი BDE. ¹³ მათი BCD EGH. ¹⁴ ვერ BCDEFGHI. ¹⁵ მათგანმან DEGI. ¹⁶ ჩემდა| ჩნდა BDEFGHI. ¹⁷ ხოლო| და BCEFGHI. ¹⁸ აღიაროს| აღიაროს BCDEFGHI. ¹⁹ შინა—G. ²⁰ ეამსა A| ეა H. ²¹ ბახდიადისსა G. ²² პანაგუშნასპისსა CEI, პანაგუშნასპისსა EH. ²³ უფარ-ყენ A. ²⁴ -მცუმელთა E, -მცუმელთა FI, -მცუმელთა GH. ²⁵ მთილეს G. ²⁶ ბორზო A, ბორძო C, ბორზო F. ²⁷ პეროზაჲ C. ²⁸ ქ'ანსა A. ²⁹ ურ BCDEFGHI. ³⁰ ~ სჯული მამული F. ³¹ მარზაპანმან + მან FG ³² ინატი A. ³³ უქადებდა EGH. ³⁴ ჯაჲჲსა AB. ³⁵ საპყრობილესა BCDEFGHI. ³⁶ მარ-ძაპნისა A, მარზაპანისა CDEFGH. ³⁷ დაყვნეს D. ³⁸ ჯაჲჲთა BCDEFGHI. ³⁹ დაბორკილი A| და ბორკილთა BCDEFGHI. ⁴⁰ შეაყენეს BDEFGI, შეაყენეს C| შეყარნეს. ⁴¹ ბახტიადს A, ბახტიადს D. ⁴² პანაგუშნასპისსა A, პანაგუშნასპისსა B, პანაგუშნასპისსა CEFHI, პანაგუშნასპისსა D, პანაგუშნასპისსა G. ⁴³ ნუგეშინისცა BCDEFGI. ⁴⁴ ფსირილი BCDEFGHI. ⁴⁵ იყვენეს EGH. ⁴⁶ უდენ A. ⁴⁷ არვანდ D. ⁴⁸ გუშნასპისსა D. ⁴⁹ მარზაპანი AB. ⁵⁰ მარზაპნისა A, მარზაპანისა DG, მარზაპანისა F.

რაჲმს¹ ამგედრდებოდა მარზაპანი იგი, აღდგეს მთავარნი ქართლისნი და სამოელ² ქართლისა კათალიკოზი და გრიგოლ ქართლისნი მიწასხელისე და არშუშა³ ქართლისა პიტიახში⁴ და სხუანი სეფეწულინი და მარზაპანსა ჰრქუეს: „ვევედრებით შენსა მავას უფლებასა, სათხოველსა ერთსა ვთხოვთ“.

ხოლო მან ჰრქუა მათ: „თქუთ, რაჲცა გნებავს! რაჲმცა⁵ იყო, რომელი თქუენ [839] არა მიგმადლე“? ხოლო მათ ყოველთა ჰრქუეს: „გვედრებით შენ⁶, ჯერ გინდინ შენ, უფალო, განტეგებოჲ კაცთაჲ მათ, რომელნი-იგი მცხეთელნი ქრისტიანობისათჳს⁷ საპყრობილედ⁸ მიცემულ არიან“.

ჰრქუა მათ მარზაპანმან მან: „იგი კაცი⁹ მოსაკლავად შეგგვანდეს, ხოლო თქუენითა ოხითა¹⁰ განუტევენე ეგენი“¹¹. ხოლო მათ მადლი მისცეს მას. და უბრძანა განტეგებოჲ მათი. და გამოიყვანნეს¹² იგანი მიერ¹³ საპყრობილით და მოვიდეს იგინი¹⁴ ვანად თჳსა¹⁵ ქრისტიანებით¹⁶. და სათნოდ ღმრთისა¹⁷ ცხონდებოდეს ნეტარნი იგი. და რომელმანმე მათგანმან ნებითა ღმრთისაჲთა შეისუენა ჟამდ-ჟამად და რომელნიმე ცოცხალ არიან.

ხოლო რომელთა-იგი უვარ-ყვეს ქრისტს, ბახდიალ¹⁸ ეშმაკეულ იქმნა და ძნელად მოკუდა, ხოლო უზადრუქმან¹⁹ პანაგუშნასა²⁰ გლახაკობითა²¹ ავნა დღენი, რომელსა პური საქმელად²² არა აქუნდა და²³ ტორცთა საფარველი სამოსლად²⁴ არა ეპოვებოდა, ²⁵ და ვიდრე-იგი ცოცხალ იყო, ურვით²⁷ და ჭირით²⁸ იყვნეს დღენი მისნი.

IV. და შემდგომად სამისა წლისა შემოვიდა ვეჲან ბუზშირ²⁹ ქართლისა მარზაპანად³⁰. და წარვიდეს სპარსნი³¹ მცხეთით, [840] შემასმენელნი ნეტარისა ევსტათისნი³², ტფილისა³³ და წარდგეს წინაშე ვეჲან ბუზშირ³⁴ მარზაპანისა³⁵ და ჰრქუეს³⁶: „კაცი არიან მცხეთას³⁷ ჩუენისა რჩულისანი და განდგომილ არიან იგინი ჩუენგან და ქრისტიანობენ³⁸, აწ განკითხვაჲ მათი თქუენ ზელ-გეწიფების“.

და უბრძანა ვეჲან ბუზშირ ორთა მკედართა წარსლვაჲ და მოწოდებოჲ წმიდისა ევსტათისი და სტეფანსი³⁹. და ვითარცა მივიდეს⁴⁰ მკედარნი იგი, ჰრქუეს ევსტათის⁴¹ და სტეფანეს: „გიწიეს⁴² თქუენ მარზაპანი“.

და ჰრქუეს⁴³: „მოვალთ თქუენ თანა, არას ვიურვით, არცა გუეშინის“.

და ვითარ წარემართებოდეს ევსტათი და სტეფანე ტფილისს⁴⁴, ჰრქუა ევსტათი სიდედრსა თჳსსა და ცოლსა და შვილთა თჳსთა⁴⁵ და მონა-მწეველთა თჳსთა: „ჯმნულმცა⁴⁶ ვარ მე⁴⁷ თქუენგან, რამეთუ მე აქა არლარა მოქცევაჲ ვარ, და ქრისტს მე არა უვარ-ყვო, და მათ მე⁴⁸ არლარა განმიტეონ ცოცხლებით, ხოლო სიკუდილი ჩემი ტფილისს⁴⁹ ყოფად⁵⁰ არს საპყრობილესა და

¹ რაჲმს] რ¹ რაჲმს G. ² მოელ B, სოულ D. ³ არბუბა BCEFH, არაბუბა G. ⁴ პიტიახში DG. ⁵ გნებავსთ G. ⁶ რაჲცა BCDEFGHI. ⁷ შენ + და CEFGHI. ⁸ ქმანობისათჳს A. ⁹ საპყრობილესა F. ¹⁰ ოხითა EH. ¹¹ ოხითა] თხოვნითა BDEFGHI, თხოვითა C. ¹² იგინი FG. ¹³ გამოიყვანნეს EG. ¹⁴ მიერ—F. ¹⁵ იგინი—F. ¹⁶ თჳსა G, რუსად F. ¹⁷ ქმანებით A, ქვანობით BCDEFGHI. ¹⁸ ღმრთისა] ხოლო CEFGHI. ¹⁹ ბადლიად D. ²⁰ უზადრუქი ABCDEFGHI. ²¹ პანაგუშნას AB, პანაგუშნას CEFHI, პანაგუშნას D. ²² გლახაკობით C. ²³ აკმულად ABDEGHI, საქმელად C. ²⁴ და—A. ²⁵ ~ სამოკელი საფარველად I. ²⁶ ეპოვებოდა] ეპოვებოდა EFGHI, კჳნდა ABD. ²⁷ ურვითა CEFGHI. ²⁸ ჭირითა CEGHI. ²⁹ ბუზშილ A. ³⁰ მარზაპანად CFI. ³¹ სპარსნი F. ³² ევსტათისნი ABCEFI. ³³ ტფილის F, ტფილისსა G. ³⁴ ბუზშილისა A. ³⁵ მარზაპანისა CEFGHI. ³⁶ თქუეს G. ³⁷ მცხეთას D. ³⁸ ქმანობენ A. ³⁹ სტეფანეს A. ⁴⁰ მივიდეს G. ⁴¹ ევსტათეს BCEGI. ⁴² გიწიეს A, გიწოდეს CEFGHI. ⁴³ ოქუეს CEFGH. ⁴⁴ ტფილის ABCEHI. ⁴⁵ და ცოლსა და შვილთა თჳსთა—BCDEFGHI. ⁴⁶ ჯმნულმცა CFI, ჯმნულმცა EGH. ⁴⁷ მე—EGH. ⁴⁸ ~ მე მათ F. ⁴⁹ ტფილის ABCEFI, ტფილის D. ⁵⁰ ყოფად—CEFGHI.

თავი მოკუთვად არს ჩემდა, ხოლო გუჲამი ჩემი მოიწიოს აქვე ღმრთისაჲთა¹.

[841] და ვითარცა ესე ჰრქუა¹, იჯმნა ყოველთაგან. და მათ ყოველთა დაწერეს ჯუარბი და წარემართნეს ტფილისს² იგი და სტეფანე მწეღარბა მათ თანა, ხოლო სახლეულნი, ნათესაენი და თჳსნი მოსტიროდეს³ უკუანა. და ვითარ წილგდეს ველად და მიიწინეს წინაშე ჯუარბა მცხეთისასა, აღიპყრნა გელნი წმიდამან ევსტათი და თქუა: „უფალო ღმერთო, იესუ⁴ ქრისტეს⁵, უკუეთუ ღირს მყო მე სიკუდილსა სახელისა შენისათჳს ქრისტეანებთ⁶, ჯორცთა ჩემთაჲ ნუ გერ-გიონს განგდებდა⁷ გარს და შექმნა⁸ ძალთაჲ და მფრინველთა ცისათაჲ, არამედ ჯორცთა ჩემთაჲ ბრძანე აქავე მოქცევაჲ და ღამარხვამ მცხეთას, სადაცა ნათელ⁹ - მიღებოის¹⁰“.

ვითარცა ესე სიტყუაჲ თქუა ნეტარმან ევსტათი, ჯუარბა თაყუანის-სცა¹¹ და იჯმნა¹² კრებულისა მისგან, და წარემართნეს ტფილისს¹². და ვითარცა მივიდეს მწეღარბი იგი, წარუდგინეს¹³ ევსტათი და სტეფანე წინაშე ვეფან ბუზმირ¹⁴ მარზაპანისა¹⁵ და თქუეს¹⁷: „ესე არიან ახალ-ქრისტეანენი¹⁸ იგი მცხეთელნი“. ხოლო ვეფან ბუზმირ¹⁸ ჰრქუა ევსტათის და სტეფანეს: „ვინანი ხართ, ანუ რომელი რჩული გიპყრიეს?“ და აღდგეს ასურნი¹⁹ მთავარნი [842] კაცნი სტეფანოსთჳს²⁰ და ჰრქუეს: „ესე კაცი²¹ ჩუენ ვიცით, ჩუენი მდაბური²² არს, მამაჲ და დედაჲ და იმანი და დანი მაგისნი ქრისტეანე²³ არიან და ეგვეცა ქრისტეანე²⁴ არს“. ხოლო სტეფანე მათითა მით სიტყუთა განუტე-²⁶ ვეს, ხოლო წმიდასა ევსტათის ჰრქუა: „შენ ვინაჲ²⁵ ხარ, ანუ რომლითა რჩულითა სცხონდები?“

წმიდამან ევსტათი თქუა²⁶: „უკუეთუ მკითხავ, ისმინე გულ-მოდგინედ და²⁷ ვითხრა²⁸ შენ ყოველი. მე ვიყავე ქუეყანისა სპარსეთისაჲ, ჳვევისა არშაკეთისაჲ²⁹, ქალაქისა განაქისაჲ. და მამაჲ ჩემი მოგუ იყო და ძმანი ჩემნი მო-³² გუნი იყვნეს, და მეცა მამაჲ მოგუეზბასა³⁰ მასწაეებდა³¹. ხოლო მე³² მამული რჩული არა მიყუარდა და ვთქუ გონებასა: ესე რჩული არა მიყუარს, აწ ჰურიათაჲცა ვისმინო და ქრისტეანეთაჲცა³³, და რომელი უკეთეს³⁴ იყოს, იგი რჩული³⁵ შევიყუარო. და³⁶ დღისი მამაჲ ჩემი მოგუეზბასა³⁷ მასწაეებდნ და ღამე-³⁸ ღამე³⁸ ქრისტეანეთა³⁹ დაპრეკიან⁴⁰, ეკლესიად⁴¹ მივიდი და ვისმინდი ჟამობასა⁴² მას მათსა და ვხედვედი მსახურებასა მას ქრისტეანეთასა⁴³, რომელსა ჰყოლდეს ღმრთისათჳს. და ჰურიათა თანაცა⁴⁵ [843] ზაგინად შევიდი და მათსაცა მას მსახურებასა ვხედვედი. ხოლო ქრისტეანეთა⁴⁴ ლოცვისა ჳმამ მათი, ვითარცა ჳმამ ანგელოზისაჲ, მესმინ⁴⁵ და ფრიალ სურნელ⁴⁶ არს და ჳამო ჟამო-

¹ თქა F. ² ტფილის ABCDEH. ³ მოსტიროდეს D. ⁴ იესო GH. ⁵ ქრისტე A. ⁶ ქრანე-
ით A. ⁷ განგებულ BCDEFGHI. ⁸ შექმნა G. ⁹ ნათელს-F. ¹⁰ თა-
ყუანისცა BCDEFHI. ¹¹ იჯმნა EGH. ¹² ტფილის ABCDEFH. ¹³ წარუდგინეს D.
¹⁴ ვეფან ბუზმირ-CEFGHI. ¹⁵ მარზაპანისა A. ¹⁶ მარზაპანისა CFGI. ¹⁷ ჰრქუეს BCDEFGHI.
¹⁸ ქრანენი A. ¹⁹ ბუზმირ G. ²⁰ ასურნი-F. ²¹ სტეფანესთჳს A. ²² კაცი D. ²³ მდაბური
CEFGHI. ²⁴ ქრანე A. ²⁵ ჳინ BCDEFGHI. ²⁶ ჰრქუა H. ²⁷ და-D. ²⁸ ვითარ BEG
HI. ²⁹ არშაკეთისა CEFGH. ³⁰ მოგუეზბასა CF. ³¹ მოგუეზბასა EHI, მოგუეზბასა G. ³² ~ მოგუეზბასა
მასწაეებდა მამაჲ + ჩემი D. ³³ მე-CEFGHI. ³⁴ ქრანეთაჲცა A. ³⁵ უკეთეს A. ³⁶ არა მი-
ყუარს... რჩული-EGH. ³⁷ და-G. ³⁸ მოგუეზბასა CG. ³⁹ მოგუეზბასა EHI. ⁴⁰ -ლა) რაჲ BCDEF
GHI. ⁴¹ ქრანეთა A. ⁴² დარეკინ G. ⁴³ ეკლესიათა BCEFGHI. ⁴⁴ ქრანეთა A. ⁴⁵ მესმინა BCDEFGHI. ⁴⁶ სურ-
ნელ BCDEGHI.

ქრისტეანული
წიგნი

ბაჲ¹ მათი. ხოლო ბაგინად ღამე შევიდი ჰურიათასა, ვერაჲ ვინაჲ არაჲ იტყუედ. და მერმე კულად შევედ და მომეახლა მე სამოელ არქედიაკონი² და რჩულის მეცნიერი და მრქუა მე: რაესა შემობუედი შენ³ ეკლესიად ესრე⁴ გულს-მოდგინედ? ხოლო მე ვარქუე მას: უფალო, შენცა მიცი, ვინ⁵ ვარ მე, არამედ არა მიყუარს მე რჩული ესე მამული ჩემი⁶ და მინებს⁷, ვინმცა⁸ მაი-ნო⁹ რჩული ჰურიათაჲცა და ქრისტეანეთაჲცა¹⁰, და რომელიმცა¹¹ რჩული¹² უწყმიდე¹³ იყო¹⁴, იგიმცა შევიყუარე.

„მაშინ სამოელ არქედიაკონმან¹⁵ მრქუა მე: უკეთუ გინებს¹⁶ ქეშმარი-ტად ცნობაჲ, ორივე რჩული მე გითხრა¹⁷ შენ¹⁸ კეთილად. ხოლო გამორჩე-
¹⁰ ვაჲ არა შენი არს, არამედ ვითარცა უფალმან გიბრძანოს. ხოლო მე ფრიად ვევედრე და ვარქუე¹⁹ მას: რომლითა ღმრთისა²⁰ სათნო-ვიყო²¹, იგი მინებს²² რჩული ჰურიობად და იგიცა მიბრძანე. [845*] ხოლო სამოელ არქედიაკონმან²³ იწყო თხრობად და მრქუა მე: გულს-მოდგინედ ისმინე, ძმაო!²⁴ წინაჲთ სპარსთა რჩული იყო, ვითარცა შენ თუთ იცი, ხოლო ღმერთსა სძაგდა რჩული იგი
¹⁵ სპარსთაჲ და არა სთნად. და მერმე ჰურიანი გამორჩინა ღმერთმან და სათ-ნო-იყვნა და მისცა²⁵ მათ რჩული და მცნებაჲ დამარხვად. მაშინ-ღა ქრისტე-ანენი²⁶ სათნო-იყვნა ღმერთმან უფროჲს ჰურიათასა. და მერმე ვევედრე სა-მოელს არქედიაკონსა²⁷ და ვარქუე²⁸: უფალო, ნუ გეწყინებინ და კეთილად მაიციობენ²⁹. და მერმე ვკვითხებ³⁰: უფალო, ჰურიანი ვიეთნი იყვნეს, ვინაჲ მო-
²⁰ ვიდეს და შეიყუარნა³¹ ივანი ღმერთმან? მაშინ მრქუა მე სამოელ არქედია-კონმან³²: თხრობაჲ ეგე ჰურიათაჲ დიდ არს, ძმაო³³, ხოლო თუ განჰმარტნე სასმენელნი შენენ³⁴ და გულს-მოდგინედ ისმენდე³⁵, მეცა³⁶ უწყინოდ ყოველი გითხრა და გაიციობო შენ.

V. „ქაცი ერთი იყო უბიწოჲ და ღმრთის მოყუარე სოფელსა სპარსთასა
³⁵ და ქალაქსა³⁷ ბაბილონელთასა³⁸ და სახელი ერქუა მას აბრაჰამ. და ეჩუენა მას ღმერთი³⁹ ჩუენებასა ღამისასა და ჰრქუა აბრაჰამს: გამოვედ შენ მაგიერ ქუეყანით⁴⁰ და წარგიყვა[846*]ნო შენ სხუად ქუეყანად და განგამრავლო შენ და აღგაორძინო შენ დიდად ფრიად და გყო შენ მამად⁴¹ ნათესავთა მრავალთა და ერთა ურიცხუთა⁴². ხოლო აბრაჰამს ჰრქუმენა სიტყუაჲ იგი ღმრთისაჲ და
⁴⁰ თქუა აბრაჰამ: იყავნ, უფალო, ჩემ ზედა სიტყუაჲ ეგე შენი! და გამოვიდა აბრაჰამ ქუეყანისა⁴³ მისგან⁴⁴ ქალდეველთაჲსა და მოვიდა ქუეყანად შუვა მდინარედ, ქალაქად ქანანდ⁴⁵, მახლობელად ეფრატსა. მოვიდა იგი წინა-მძღურებითა⁴⁶ ანგელოზისაჲთა და დაეშენა იგი ქანანს შინა. და მერმე ცვალა იგი მუნით და მოიყვნა იგი⁴⁷ ქუეყანად ქანანისად და დაეშენა იგი

* 844 გაშუბულია დაუწერლად. ** შდრ. შექ 85. 12. 1-2
¹ ვამბობა C. ² არქედიაკონი A. არქედიაკონი CEFHI, არხედიაკონი G. ³ შენ—CEFG HL ⁴ ესრეთ F. ⁵ ვინა FG. ⁶ მამული ესე სჯული ჩემი F. ⁷ შენბავს G. ⁸ ვინცა BFI. ⁹ მამც-ნო CDEFGHI. ¹⁰ ქრანეთაჲცა A. ქრისტეანეთაჲცა H. ¹¹ რომელიმცა რიცა D. რინე F. რი G. ¹² რჩულიცა G. ¹³ უწყმიდეს CDEFGHI. ¹⁴ იყო F. ¹⁵ არქედიაკონმან CDEFGHI + მან BD. ¹⁶ მინებს CDEFGHI. ¹⁷ გითხრა მითხრა CEGHI. ¹⁸ შენ მითხრა G. ¹⁹ ვარქუე G. ²⁰ ღა CEFHI, ღთსა G. ²¹ ვიყო CDEFGHI. ²² მინებს F. ²³ არქედიაკონმან CDEFG HI + მან E. ²⁴ ძმაო ქ ძმაო BCDEFGHI. ²⁵ მისცა CEFHI. ²⁶ ქრანენი A. ²⁷ არქე-იონი A. ²⁸ ვარქუე CEFHI, არქედიაკონსა G. ²⁹ და ვარქუე—CEFGHI. ³⁰ მაიციობენ G. ³¹ ვკვითხებ დიაკონსა CDEFGHI, არქედიაკონსა G. ³² თხრობითი EH. ³³ არქედიაკონმან CEFHI, აქედიაკონმან D, არქე-იონი BCDEFGHI. ³⁴ შეიყუარე A. ³⁵ მისგან BD. ³⁶ შენ A. ³⁷ ისმენდი CDEFGHI. ³⁸ მეც B. ³⁹ ქალაქი B, ქა-ლიაკონმან G. ⁴⁰ ქანანთა A. ბაბილონთა B, ბაბილონთა CDEFGHI. ⁴¹ ღმერთი ონი CE ლაქისა D. ⁴² ბაბილონთა A. ბაბილონთა B, ბაბილონთა CDEFGHI. ⁴³ ქუეყანით B. ⁴⁴ მამა BCDEFGHI. ⁴⁵ ქუეყანასა მას G. ⁴⁶ მისგან მის ABCEFHI. ⁴⁷ ქანანდ BC, ქანანდ DEFGHI. ⁴⁸ წინამძღურებითა A. წინამძღურობითა H. ⁴⁹ იგი—A.

ქებრონს¹ შინა. და ესუა აბრაჰამს ისაკი და ისაკს იაკობი. და იაკობს ათორმეტნი ძენი. და უბრძანა ღმერთმან² აბრაჰამს და ბრძუა: წინა-დასცუთე ისაკს და იაკობს და ყოველთა ცეთა იაკობისთა, და იყავნ იგი თქუენდა³ რჩულად საუკუნოდ⁴.

„და აბრაჰამ ყო ეგრეთ, ვითარცა უბრძანა⁵ მას ღმერთმან. და აღორძინ- 5 დეს⁶ და განმრავლდეს ნათესავნი აბრაჰამისნი დიდად ფრიად, ესე არიან ჰუ-რიანი. და უყუარდეს ღმერთსა ჰურიანი დიდად ფრიად, [847] ვითარცა უყუარნ⁷ მამასა საყუარელი⁸ შეილი⁹. და უწოდა¹⁰ ჰურიათა სახელი ისრაელ¹¹. ხ¹² ისრაელი¹³ გამოითარგმანების: ერი ღმერთისაჲ. და განდიდნა და განვრცნა¹⁴ ერი იგი ღმერთისაჲ ისრაელი¹⁵. და გარდამოვდა ღმერთი ზეცით ქუეყანად¹⁶ და მოვიდა თხემსა ზედა მთისა სინაჲსასა¹⁷, და დაწერნა ღმერთმან ჴელითა თჳსითა ფიცართა ქვისთა რჩული და მცნებაჲ ესრეთ:

„ბირველი მცნებაჲ ესრეთ: შეიყუაროთ¹⁸ უფალი ღმერთი თქუენი¹⁹ ყოველი- 10 თა გულითა თქუენითა და ყოვლითა სულითა თქუენითა და ყოველითა გონებითა თქუენითა¹⁷. და მერმე ესე: ნუ კაც-კვლავ, ნუ იპარავ, ნუ ისიძავ, ნუ გული 15 გითქუამს ცოლსა მოყუსისა შენისასა, ნუ ცილსა ჰფუცავ¹⁸, ნუ ცილსა სწამებ, ნუ ორსა სიტყუასა იტყვ, თავ-უყავ¹⁹ მამასა შენსა და დედასა შენსა, შეიყუ-არე²⁰ მოყუასი შენი ვითარცა თავი თჳსი, შაბათნი²¹ ჩემნი დაიშარხნეთ²², დღესასწაულნი და შესაწირავნი და უქმნელეზანი²³ აღასრულენეთ²⁴. ესე 20 რჩული და მცნებაჲ დაწერა²⁵ ღმერთმან, და მოსცა მოსეს, მონასა თჳსსა. და მოსე მოიხუნა ფიცარნი იგი და აღმოუკითხნა ყოველსა ისრაელსსა²⁶. და განიხარა ყოველმან ისრაელმან²⁷ [848] და თქუა: ყოველი, რაჲცა გვბრძანა უფალმან, ვყოთ და აღვასრულოთ, გარნა უფალი იყავნ ჩუენ თანა. და ამალ- 25 და უფალი ზეცად. და ვითარცა ესე რჩული ისმინეს ჰურიათა, შესაწირავდეს შესაწირავთა და საკუმეველსა²⁸ და მსხუერპლსა და შაბათთა იშარხვიდეს და 30 ღმერთი იყო მათ თანა. და მას ეამსა²⁹ უცხო-თესლნი შეკრბეს და ზედა-მოუწ-დეს ისრაელსსა³⁰. ხოლო ღმერთმან ჴელითა ერთისა კაცისათა წარდევნა³¹ იგინი³². რომელიმე მოკლეს და რომელიმე ტყუედ³³ უკმოიყვანეს და რომე-ლიმე³⁴ მეოტად წარიქციეს. და ესრეთ მტერთაგან უწიშ იქმნეს³⁵, რამეთუ 35 ღმერთი³⁶ იყო მათ თანა.

„და მერმე რავდენთამე ეამთა მეფს³⁷ ითხოეს ყოველმან ისრაელმან ღმერთისაგან, რაჲთა აბრძოდის³⁸ იგი მტერთა მათთა. და უბრძანა მათ ღმერთმან მეფს, და განავო ღმერთმან წესი შარავანდედობისაჲ³⁹. და შემდგო- 40 მად რავდენთამე დღეთა მოიკლა მეფს⁴⁰ იგი ღუაწლსა შინა, რამეთუ აღელო თავი თჳსი და ესვიდა იგი ძალსა თჳსსა⁴¹ და არა ღმერთსა მისსა. 35

* შდრ. შექმნ. 11.11. ** შდრ. გამოსლ. 20, 12—17.

¹ ქებრონს ქანანს D. ² ღმერთმან თნ G. ³ თქუენდა—G. ⁴ ებრძა A. ⁵ აღორძინ-დეს ABC. ⁶ უყუარან EGH, უყუარს F. ⁷ საყუარელ A. ⁸ შეილი+ ეგრეთ უწდს ღმერთს იგინი G. ⁹ უწოდე EH, ეწოდა G. ¹⁰ ისრაელი H. ¹¹ ისრაელი EGH. ¹² განვრცნა E. ¹³ ისრაელ G. ¹⁴ სინისსა CF, სინასსა DGH. ¹⁵ შეიყუარო CDEFGHI. ¹⁶ თქუენი—CEFGHI. ¹⁷ და ყოველითა გონებითა თქუენითა—F. ¹⁸ ნუ ცილსა ჰფუცავ—F, ჰფუცავ A. ¹⁹ თავ-უყავ ქატივე-უყავ BD, ქატივი უყავ CDEFGHI. ²⁰ შეიყუარო EGH. ²¹ შაბათნი A. ²² დაიშარხნეთ F, დაიშარხნით G. ²³ უქმნელობანი BCDEFGI. ²⁴ აღასრულენეთ G. ²⁵ დაწერნა F. ²⁶ ისრა-ელსა H. ²⁷ ისრაელმან H. ²⁸ საკუმეველთა D. ²⁹ ეამსა შინა F. ³⁰ ისრაელსა H. ³¹ წარდევნა ABCDEFHI. ³² იგი F. ³³ ტყუები CI, ტყუები EFGH. ³⁴ რომელიმე C. ³⁵ იქმნეს ABCEFGH. ³⁶ ღმერთი თნ CDEFGHI. ³⁷ მეფე A. ³⁸ აბრძოდეს BCDEHI, ბრძოდეს FG. ³⁹ შარა-დედობისა A. ⁴⁰ მეფე A. ⁴¹ თჳსა A.

ქრქუნული

„შემდგომად დავით მეფობდა. ხოლო დავით იყოვე¹ საყუარელი² ღმერთისა და ღმერთი დავითს უყუარდა და დავით აღასრულნა საყუართხნი და შესაწირავნი და მსხურებლნი, [849] და დღესასწაულნი³ და შაბათნი⁴ კეთილად აღასრულნა. შემდგომად მისა⁵ ბძ⁶ მისი სოლომონ მეფობდა და განდგა იგი ღმრთისაგან⁷, და განდგა ერი იგი, და განდრკა⁸ ღმრთისაგან და მშისახურებდეს კერპთა ყრუთა, ჯელით-ქმნულთა, და ქვათა უსულოთა, ხეთა და მალალთა სერტყთა⁹ და მწუწერვალთა ხეთასა, და ღმერთი უვარ-ყვის. და წინაწარმეტყუელნი ღალადმდებს და ეტყოდეს¹¹: არა ჯერ-არს ღმრთისა ცხოველისა დატევება და ქვათა, გინა სხუათა რათმე¹² მსახურება. აწ ესერა¹³ მოავლინოს ღმერთმან თქუნენ ზედა სიკუდილი და სიყმილი¹⁴ და მახული¹⁵ და ტყუობა¹⁶ და ეგრეთ აღგჳოცნეს¹⁷ თქუნენ. და მათ არა უნდა სმენად¹⁸ ჳმამ იგი¹⁹ წინაწარმეტყუელთა მათ²⁰, რამეთუ განზორგებულ²¹ იყო ერი იგი ისრაჲლისა²². და ბრძანეს მოწყუედა მათ წინაწარმეტყუელთა²³, რომელნიმე მახულითა, რომელნიმე²⁴ ცეცხლითა, რომელნიმე ხერხითა განხერხნეს, რომელნიმე მკეცთა მისცნეს და რომელნიმე მღუმესა შთაგდეს, რომელნიმე²⁵ ქვითა განტვნენ²⁶.

VI. „ხოლო ღმერთი ტკბილ არს და კაცთ-მოყუარე, არა უნდა წარწყმედა ისრაჲლისა²⁷ და უნდა მოქცევიდ მათი. მოავლინა ღმერთმან ცშ²⁸ თვის ქრისტე სოფლად და შევიდა მუცელსა [850] წმიდისა²⁹ ქალწულისასა და ჳორცი შეისხნა და განკაცნა წმიდისა მარიამისგან, და საშობასგან წმიდისა გამოვიდა და ღმრთეებამ ჳორცითა დაიფარა. უკეთესემა ღმრთეებამ ჳორცითა არა დაეფარა, კაციმე ვერ მიეხლა³⁰ ღმერთსა, რამეთუ მშ³¹ ქმნული³² ღმრთისა არს და თუაღნი ვერავინ შეუდგინს³³ და სიმრგულე³⁴ მზისა ვერვინ განიცადის. ღმრთეებასამეც კაცი ვერ მიეხლა³⁵, ამისთჳს ჳორცი შეისხნა, რათამეც ისრაჲლი³⁶ მო-ვითარ-აქცია³⁷ ღმრთისა ცხოველისა. და განკაცებასა მისსა³ ნათელ-ილო იორდანესა მდინარესა ჳელითა იოვანსითა³⁹. და ვითარ აღმოვიდოდა მიერ წყლით, აჰა ცანი განესუნეს და სული წმიდა, ვითარცა ტრედი, გარდამოჳდა სმეტაკი და დაადგრა⁴⁰ მას ზედა, და ჳმამ იყო ჳეცით გარდამო და თქუა: ესე არს ცშ⁴¹ ჩემი საყუარელი, რომელი მე სათნო-ვიყავ, მაგისი ისმინეთ და სცხონდეთ*.

„და ვითარ შევიდა იერუსალმად⁴², იწყო სასწაულთა⁴³ საქმედ⁴⁴ და ნიშები და კურნებანი. ოც და ათურამეტისა წლისა სნეული იდვა ცხედარსა ზედა, იხილა და სიტყვთ უბრძანა: აღდგე და⁴⁵ აღიღე ცხედარი შენი და ვიდოდე! და ჳუნთქუესვე აღდგა და ვი[851]დოდა ცოცხალი და⁴⁶ აღიდებდა⁴⁷ ღმერთსა*.

* შდრ. მათე 3,16—17. ** შდრ. მათე 9, 6—7.

¹ იყო G. ² საყუარელ CEFI. ³ დღესასწაული G. ⁴ შაბათნი A. ⁵ და შდ CEFGLH. ⁶ მისა FG. ⁷ ძე A. ⁸ განდგა იგი დონისაგან—BCDEFGH. ⁹ განდრკნა C. ¹⁰ სერტყლთა A. სერტყლთა F. ¹¹ იტყოდეს FH. ¹² რათმე E, რათმე F, რათმე G. ¹³ ესერა G. ქსრე. ¹⁴ და სიყმილი—CEFGHL. ¹⁵ მახული A. ¹⁶ ტყუობა A. ¹⁷ აღგჳოცნეს D. ¹⁸ სმენად—CEFGHL. ¹⁹ იგი—CEFGHL. ²⁰ მათ—CEFGHL. ²¹ განზორგებულ D, განზორგებულ EG, განზორგებულ FI, განზორგებულ H. ²² ისრაჲლისა H. ²³ მათ წინაწარმეტყუელთა მოწყუედა F. ²⁴ რომელნი ACEFHL. ²⁵ და რომელნიმე D. ²⁶ განტვნეს F. ²⁷ ისრაჲლისა H. ²⁸ ძე A. ²⁹ ~ წმიდასა მუცელსა I. ³⁰ და მიეხლა D, მიეხლა FI. ³¹ მზე A. ³² ქმნული CFG. ³³ შეუდგინს CEFHL. ³⁴ სიმრგულე A. ³⁵ მიეხლა BD. ³⁶ ისრაჲლი G, ისრაჲლი F. ³⁷ მოაქცია CEFGLH. ³⁸ მისა ABCDEH. ³⁹ იოვანსითა A, იენესითა D. ⁴⁰ დადგრა BDG. ⁴¹ ძე A. ⁴² ირუსლმად ACF. ⁴³ ირუსლმად DH, ირუსლმად G. ⁴⁴ სასწაულთ CEFGLH. ⁴⁵ საქმედ მოკმედებად CEFGLH. ⁴⁶ და—CEFGHL. ⁴⁷ ~ და ცოცხალი CDEFGHL. ⁴⁸ დიდებდა D.

ქრისტიანული
ფეხბანა ქვეყნისა

ზედა და აღიპყრნა ზეცად ხუთნი იგი პურნი და ორნი ფეხბანა ქვეყნისა და განტეხნა და მისცემდა მოწაფეთა თჳსთა, და მოწაფენი იგი მისცემდეს ერსა მას. და ერმან მან ჭამა და განძლა, და ათორმეტი გოდორი სავეს¹ აღიღეს ნეშტი. ხოლო ერი იგი, რავდენთა² ჭამეს, იყვნეს ვითარ ხუთ ათას, გარნა ყრმებისა და დედებისა³.

„მაშინ უბრძანა ქრისტემან ერსა მას⁴ კმელით ქუეყანით მოსლვაჲ. ხოლო ქრისტ⁵ და მოწაფენი მისნი განვიდოდეს⁶ ზღუასა მას, ვითარცა კმელსა⁷, და ფერჳნი მათნი არა დაილტვენს⁸. და ვითარცა [854] განზდეს კმელად, და მოემთხვა ქაცი ერთი, რომლისა თანა⁹ იყო ლეგეონი ეშმაკი.

10 ლალატყო და თქუა: ქრისტე¹¹, შემეწიე მე, რამეთუ ბოროტად ვიგუემები, ხოლო ქრისტემან შეჰარისხნა ლეგეონსა მას ეშმაკსა და განვიდა მისგან და აღიღებდა¹² ლმერთსა. ხოლო ეშმაკი იგი ლაღლებდა¹³ და თქუა: ქრისტე¹⁴, გიცი შენ, ვინ ხარ, წმიდაჲ ეგე ლმრთისაჲ, ჩემდა ხოლო¹⁵ მოხუდ¹⁶ წარწყმედად. ხოლო ქრისტემან¹⁷ უბრძანა ქუეყანასა და განელო და დანთქა¹⁸ ეშმაკი იგი და შთაგდა ჯოჯოხეთა¹⁹ ქუესკნელად.

„და მერმე მოვიდა დაბასა მას, რომელსა²⁰ სახელი ერქუა ბეთანია, სადა ლაზარე²¹ მომკუდარ იყო ოთხით²² დღით წინა მისა²³, და იღვა იგი სამარგსა შინა. და მივიდა²⁴ ქრისტ²⁵ კარსა მის სამარისასა, კმაყო და თქუა²⁶: ლაზარე, გამოვუალ!²⁷ და ერთითა მით კმითა ქრისტესითა²⁸ იგი სამარისაგან²⁹ გამოვიდა მხაართლი. და უკვრა³⁰ ერსა მას და უფროჲს განწრავლდა ერი იგი სარწმუნოებითა დიდითა.

„ამისა³¹ შემდგომად აღვიდა ქრისტ³² იერუსალმ³³ და შევიდა ტაძარსა ლმრთისასა³⁴ და იხილა მუნ შანა სავაჭროჲ დაგებული და ჰყიდდეს. და აღიღო ქრისტემან შოლტი და გამოასხა კაცები იგი და [855] გამოუბნია სავაჭროჲ იგი და დაამგუა ტაბლები იგი და თქუა: ესრე³⁵ წერილ არს: სახლსა მამისა ჩემისასა³⁶ სახლ სალოცველ ეწოდოს, ხოლო თქუენ ვითარცა ქუაბი³⁷ ავაზაკთაჲ გიყოფიეს³⁸. და მერმე თქუა: დავარღუო ტაძარი ესე და მესამესა დღესა აღვაშენო ეგე³⁹. და ვითარცა⁴⁰ ესმა ესე ჰურიათა მათ, განრისხნეს ფრიად და თქუეს: ჩუენ ვიცით მამა⁴¹ მისი იოსები და დედაჲ მისი მარიამ, და ძმანიცა უსხენ. ხოლო თავსა თჳსსა⁴² ძედ ლმრთისად⁴³ გამოაჩინებს და ტაძარსა ლმრთისასა⁴⁴ მამულად იჩემებს. და მერმე თქუეს: სოლომონ ორმოცსა⁴⁵ წელსა⁴⁶ აღაშენა, და იგი იტყუს დარღუევად და მესამესა დღესა აღშენებად. ამის სიტყუსათჳს გული განიწყეს⁴⁷ ჰურიათა მათ და შური გულსა დაიდვეს და იხრახეს შეპყრობაჲ მისი და მოკვდა.

35 „და შეიპყრეს⁴⁸ ქრისტ⁴⁹ და მოიყვანეს⁵⁰ წინაშე მღდელთ⁵¹ მოძღუართა მათ და მოხუცებულთა. და ქრისტეს⁵² ჰრქუეს მღდელთ მოძღუართა მათ და

* შდრ. იოანე 11, 43 (c). ** შდრ. მათე 21, 13. *** შდრ. მარკ. 14, 58.

1 სახე A]—F. 2 დებისა AI. 3 ერსა მას—F. 4 ვიდოდეს F. 5 კმელად D. 6 დაიღლტნეს ABCDEFGHI. 7 რომელსა თანა BCDEFI 8 ქო A. 9 დიდებდა D. 10 ხოლო ეშმაკი იგი ლაღლებდა—CEFGHI. 11 ~ ქრისტე და თქუა EGH; ქო A. 12 ხ^რ EGH. 13 მოხუცდალად CFI, მოხუცდა EH. 14 ქე BCDEFGI. 15 დანთქა BDEHI. 16 ჯოჯოხეთად BCDEFG HI. 17 რ^ი D. 18 ლაზარე A. 19 ოთხ F. 20 მისსა G. 21 მივიდა] + მისა BCDEH, + მისსა FGI. 22 კ^ა CEGI. 23 კ^სითა A. 24 სამარისგან BC. 25 უკვრდა A. 26 ამისსა F. 27 ო^რღს^ლმდეს C, ო^რღს^ლმად DI, ო^რღს^ლმად F, ო^რღს^ლმად G, იერუსალიმად H. 28 ლ^ასა BD, ლმრთისა I. 29 ესე BD, ესრეთ CG. 30 ჩემსა G. 31 ქუაბ G. 32 გიყოფიესთ G. 33 ვ^რ EGH. 34 მამა—F. 35 თჳსა D. 36 ლ^ა F. 37 ო^რღსა BDI. 38 ორმოც G. 39 წელსა—EH. 40 განიწყრეს DG. 41 შიპყრეს A. 42 მოიყვანეს CDEFGHI. 43 მღდელ H. 44 ქრისტეს—G.

მოხუცებულთა¹: შენ ვითარ² თავსა შენსა ძედ ღმრთისაღ³ გამოჩინებ⁴ ღმრთისაჲ ხარა⁵ შენ? ხოლო ქრისტემან ჰრქუა მამ: ეგე თქუენ სოქუთ.

[856] — და მეგრე ჰრქუეს ქრისტესა: სოლომონმან⁶ ორმოცსა⁷ წელსა⁸ აღაშენა ტანარი ესე და შენ სოქუ: დავარღვო და სამსა დღესა⁹ აღვაშენო ეგეო¹⁰ მაშინ ქრისტემან ჰრქუა¹¹: მე ველ-მეწიფების დარღვევად და მესამესა დღესა აღშენებად. მაშინ-ღა¹² განრისხნეს¹³ ჰურიანი იგი და აღტებეს და აღაშფოთეს¹⁴ ერი იგი ჰურიათაჲ და თქუეს: მოსაკლავად¹⁵ შეგავეს კაცი ესე. და მოუჭდეს ქრისტესა¹⁶ ზედა და იწყეს ცემად და კიცხევად მისა¹⁷, და რომელიმე სცემდა ჯრთითა¹⁸ თავსა მისსა¹⁹ და რომელიმე ლერწმითა სცემდა²⁰ თავსა მისსა წმიდასა და რომელიმე სცემდა ყურიმალსა და რომელიმე²¹ ჰნერწყუვადეს პირსა მისსა ნათელსა. და აღჰპართეს²² ძელი და ჯუარს-აცუეს ქრისტე და ძმარი და ნაღლევი შეზაგებული²³ ასუეს ჯუარსა ზედა.

„მაშინ თუალნი აღიზილნა²⁴ ზეცად²⁵ მამისა მიმართ და თქუა: მამო ჩემო²⁶, ყოველივე აღვასრულე და ისრაჴლმან არა ისმინა ჩემი და ესევეითარი ტანჯვად მოაწიეს ჩემ ზედა. და მიიდრია თავი და აღმოუტევა სული. და მწრადღ²⁷ გარდამოიღეს მიერ ჯუარით. ხოლო კაცი ერთი იყო ველმწიფე²⁸ და [857] მოწაფე ყოფილ იყო ქრისტესა²⁹. მან³⁰ აღიღო გუამი ქრისტესი და დადგა³¹ ახალსა სამარესა და ლოდი დიდი³² მიაგორვა³³ კარსა ზედა³⁴ სამარისასა³⁵. და მესამესა დღესა მსთუად ცისკარსა ოდენ ანგელოზი გარდა მოჭდა ზეცით და გარდააგორვა ლოდი იგი მის საფლავისაგან. და ქრისტე აღდგა და გამოვიდა მიერ სამართით³⁶ და ეჩუენა ორთა მოწაფეთა და³⁷ მარიამს³⁸ მაგდანელსა³⁹ და სხუათა დედათა. და ჰრქუა მათ ქრისტემან: არქუთ მოწაფეთა ჩემთა⁴⁰: წარვედით გალილესა,⁴¹ თაბორდ,⁴² და მუნ მიხილოთ⁴³ მე. და ათორმეტნი იგი მოწაფენი წარვიდეს სიხარულითა დიდითა მთასა თაბორსა და იხილეს ქრისტე და თაყუანის-სცეს⁴⁴ და ამბოროს-უყვეს ფერტა მისთა წმიდათა. ხოლო ქრისტემან ჰრქუა მოწაფეთა თჳსთა: აჲ არლარა გერქუას თქუენ მოწაფე, არამედ მოციქულ გერქუას თქუენ. ხოლო მე აჲ აღვალ მამისა ჩემისა და მამისა თქუენისა, ღმრთისა ჩემისა და ღმრთისა თქუენისა⁴⁵. ხოლო მოციქულთა მათ შთაჰბერა სული ცხოელი და ჰრქუა მათ: მიიღეთ თქუენ⁴⁶ სული ცხოვრებისაჲ და წარვედით თქუენ ქალაქებსა [858] და სოფლებსა და დაბნებსა კიდითგან ვიდრე კიდემდე⁴⁷ ქუეყანისა და ჰყოფდით ნიშებსა და სასწაულებსა და კურნებსა⁴⁸ და მოაქცევდით წარმართთა და ნათელ-სცემდით⁴⁹ სახელითა მამისაჲთა და ძისაჲთა და სულისა წმიდისაჲთა.

¹ და ქრისტეს ჰრქუეს... მოხუცებულთა—BCDEFHI; მღდელთმთძღლართა... მოხუცებულთა—G. ² ~ ვითარ შენ I. ³ ღმრ F, ღმრ G. ⁴ ძე A. ⁵ ხარ G. ⁶ სოლომონ CEFHI, სოლომან G. ⁷ ორმოცეცსა I. ⁸ წელ A. ⁹ დღესა] წელსა A. ¹⁰ ეგე EFGH. ¹¹ ~ ჰრქუა კჳ G. ¹² მაშინ E. მაშინ G. ¹³ განრისხნა B. ¹⁴ აღაშფოთეს D. ¹⁵ მოკლავად BCDEFGHI. ¹⁶ კჳ BCDEFGHI. ¹⁷ მისსა FG. ¹⁸ ჯრთითა A, ჯრთითა BD, ჯრთითა CFI. ¹⁹ და რომელიმე სცემდა ჯრთითა თავსა მისსა—EGH. ²⁰ სცემდეს G. ²¹ აჰპართეს ABD. ²² შეზაგებული H. ²³ აღიზილნა D. ²⁴ ზეცას G. ²⁵ ჩემო] ჩემო BD. ²⁶ მწლადრ A. ²⁷ ველმწიფე D. ²⁸ კქესა G. ²⁹ მან] და მან C. ³⁰ დაადგა C. ³¹ დიდი] დი A. ³² მიაგორვა D. ³³ ზედა—CEF GHI. ³⁴ სამარისასა] საფლავისასა F. ³⁵ სამართით] საფლავით G. ³⁶ და—C. ³⁷ მარიამს + და A. ³⁸ მაგდანელსა G. ³⁹ ჩემთა] შენთა D. ⁴⁰ გალილას AD, გალილად CF, გალილად EGH. ⁴¹ თაბორად BCEFGHI] თბორბად D. ⁴² მიხილოთ BD. ⁴³ და იხილეს ქუე და თაყუანის-სცეს—F, თაყუანი-სცეს EI, თაყუანი-სცეს H. ⁴⁴ ღმრთისა ჩემისა და ღმრთისა თქუენისა—EGH; ~ ღმრთისა თქუენისა და ღმრთისა ჩემისა F. ⁴⁵ თქუენ—CEFGHI. ⁴⁶ კიდემდე BCDEFGI. ⁴⁷ კურნებას A. ⁴⁸ ნათელს-სცემდით D. * იოანე 20,17.

და ასწავებდით მათ¹, ყოველივე² რაედენი გამცენ თქუნ, და მიეცემათ³ თანა ვარ ყოველთა დღეთა ცხორებისა თქუნისათა და ვიდრე აღსასრულ⁴ ლამდე⁵ სოფლისა*. უსასყიდლოდ მოგიღებთ და უსასყიდლოდ⁴ მისცემდით მათ⁶. და ქრისტე⁷ ამაღლდა ზეცად ანგელოზთა⁸ თანა, ხოლო ათორმეტნი იგი მოციქულნი⁹ წარვიდეს და მიმოვლეს გარემო სოფლებსა და ქალაქებსა და დაბნებს⁷ და ახარებდეს და ქადაგებდეს⁸ ქრისტესა, ადგომილსა⁹ მკუდრეთით, და ჰყოფდეს ნიშებსა და სასწაულებსა და კურნებათა, და მოიქცეოდეს და ნათელს-იღებდეს¹⁰ სახელითა მამისაჲთა და ძისაჲთა და სულისა წმიდისაჲთა.

¹⁰ „და ესრეთ განმრავლდა და განეფინა ქრისტეანობა¹¹ და განვრცნა¹² კიდით ქუეყანისაჲთ ვიდრე კიდემდე¹³ ქუეყანისა¹⁴. და ებისკოპოსნი და მღვდელნი განაჩინნეს¹⁵ და ეკლესიანი აღაშენნეს. და მას შინა ჯუარო [859] აღეშარათა, და ყოველსა სოფელსა პრწმენა ქრისტე და აღიგესო ყოველი სოფელი ქრისტეანებითა¹⁶, და ყოველსა ქუეყანასა¹⁷ იქადაგა¹⁸ ქრისტე. პურიათა მათ ვითარცა წინაწარმეტყუელნი იგი¹⁹ უთხოობდეს, ეგრეთცა²⁰ მოიწია მათ ზედა: რომელნიმე მახულითა²¹, რომელნიმე სიყმილითა, რომელნიმე სიკუდილითა მოსწყდეს და განილინეს და სხუანი ტყუეობითა განიბნინეს, რამეთუ არა დაიმარხეს რჩული ღმრთისა ცხოველისაჲ. ხოლო აჲ ქრისტეანეთა²² უწოდა ისრაელ²³, რამეთუ ისრაელი²⁴ ითარგმნებეს²⁵ „ერ²⁶ ღმრთისა და მონა ქრისტესა“, რომლისაჲ არს²⁷ დიდება უკუნითი უკუნისამდე²⁸, ამენ²⁹.

VII. „მაშინ ვითარცა გულისქვა-გვაყ და ეცან³⁰ ყოველი სამოელ არქედიაკონისაგან³¹ დასაბამითგანი³² ყოველი³³ ვიდრე³⁴ აქამომდე და მივიწიე ყოველსა ზედა³⁵ რჩულსა პურიათასა და ქრისტეანეთასა³⁶, მრწმენა მე³⁷ ღმერთი დაუსაბამოა და ძმ³⁸ მისი იესუ ქრისტე და სული წმიდა მისი. და ამით ნათელ-მიღებეს და ეგრევე³⁹ განამაშოროს მე ქრისტესგან ვიდრე სულისა ჩემისა აღმოსლვამდე⁴⁰, ხოლო მამულისა ჩემისა რჩულისათჳს სიტყუადვე⁴¹ ხარმაც და მრცხუნისცა. რამეთუ ღმერთმან, რომელმან ქმნა⁴² ცა და ქუეყანაჲ, მზ⁴³ და მთოვარს და ვარსკულაენი, ზღუა და კმელი, მდინარენი და შესაკრებელნი წყალთანი, მთანი და ბორცუნი [860], ველნი⁴⁴ და ტყენი, ზემა და ცეცხლი, ოთხფერკნი პირუტყუენი და მჭეენი, ქუეწარმეველნი და მფრინველნი ცისანი, და მერმე კაცნი შექმნა⁴⁵ ღმერთმან და მას⁴⁶ ყოველსა ზედა უფალყო იგი. ყოველი ესე დაამორჩილა კაცსა მას, და ჩუნ ამის ყოველისა შემოქმედი ღმერთი დაუტეოთ და ამას ღმრთისა დაბადებულსა ღმრთად ვხადოდი-თა? ნუ იყოფინ ესე! მზ⁴⁷ და მთოვარს⁴⁸ და⁴⁹ ვარსკულაენი არა ღმერთ არიან, არამედ ღმერთმან მზესა განათლებდა დღისაჲ⁵⁰ ზბრცანა და მთოვარესა

* შდრ. მათე 28, 19—20. ** მათე 10, 8.
¹ მათ—F. ² ყოველი BCDEFGI. ³ აღსასრულამდე CEFGL. ⁴ უსასყიდლოდ CEFG. HI. ⁵ ანგელოზ A. ⁶ მოციქულნი მოწაენი FG. ⁷ დაბნებებსა A. ⁸ ქადაგებდი G. ⁹ ადგომილსა BCEFGHI. ¹⁰ ნათელ-იღებდეს F. ¹¹ ქრანობა მ. A. ¹² განვრცნა I. ¹³ კიდემდე BCD FGI. ¹⁴ ქუეყანისა B. ¹⁵ განაჩინნეს P. ¹⁶ ქრანებითა A. ¹⁷ ვანობითა CEFGL. ¹⁸ ქუეყანასა] სოფელსა CEFGL. ¹⁹ ჰქადაგა G. ²⁰ იგი—CEFGHI. ²¹ ეგრეთცა F. ²² მახულითა A] მოციქულთა G. ²³ ქრანეთა A. ²⁴ ისრაელ B] ესრეთ CEFGL. ²⁵ ისრაელ G. ²⁶ ვამოთარგმნებდეს F. ²⁷ არს DFG. ²⁸ არს] არ I. ²⁹ ამენ A, უკე BCDEFGHI. ³⁰ ამინ H. ³¹ ვსცან CD, ვლან EGH. ³² არქედიაკონისაგან A, არქიდიაკონისაგან CEFGL. ³³ დასაბამითგან EFGH. ³⁴ ვიდრე DEGH. ³⁵ ზედა—C. ³⁶ ქრანეთასა A. ³⁷ მე—EGH. ³⁸ ძე A. ³⁹ ვერევენ G. ⁴⁰ აღმოსლვამდე BCDEFGHI. ⁴¹ სიტყუად მე D. ⁴² ქმნა I. ⁴³ მზე A. ⁴⁴ ველნი—A. ⁴⁵ შექმნა ABCDEFGH. ⁴⁶ ამას DG. ⁴⁷ მზე A. ⁴⁸ მთოვარე A. ⁴⁹ და—H. ⁵⁰ დღისა განათლებდა BCDEFGHI.

[პრქუა მას] წმიდამან ვესტათი: „უწინ[არჲს] შენსა სხუაქუაქუაწუღმუდაჲ
ფეთა მტა[ნჯე]ს მე ფრიად და [მგ]უემეს და არა დავე[მორჩილ]დ-მეჲჲ [მრ]ქჲ
შენი ვირწმუნო? ნუ [იყო]ფინ ეგე [ჩემდა]!“

VIII. მაშინ ვითარცა ცნა ბუ[ზმირ] ბარზა[პან]მან³ დამტკიცებულ[ი] და
შეუძრ[ვე]ლი გული და გ[ონება]ჲ ნეტარისა [ვესტ]ათისი და ვერ⁴ შინებითა
და [ტანჯე]ითა და ვერცა კეთილისა⁵ ქადე[ბითა]⁶ არწმუნა მამული რჩული.
პყრობად, [863] უბრძანა მსახურთა: „წარიყვანეთ ეგე საპყრობილედ და იდუ-
მალ ღამით თავი წარჰკუეთეთ, რაჲთა არავინ ქრისტეანეთა⁷ ცნან და⁸ პატივ-
სცენ გუამსა მისსა, და წარიხუენით გორცნი მისნი ქალაქსა გარე, განაბნი-
ენით შესაქმელად მკეცთა და მფრინველთა“.

ხოლო მსახურთა მათ წარიყვანეს ნეტარი ვესტათი საპყრობილედ⁹, რაჲ-
თამცა აღასრულეს¹⁰ ბრძანებული იგი მარზაპანისაჲ¹¹ მის.

პრქუა მათ წმიდამან ვესტათი: „მცირედ მგებდით¹² მე, ძმანო ჩემო,
რამეთუ ტელთა შინა თქუენთა ვარ, რაჲთა ვილოცო მე ღმრთისა ჩემისა მი-
მართ“. ხოლო მათ მცირედ დაითმინეს და აცალეს¹³ და პრქუეს: „ეგრე¹⁴ ვყოთ“
მაშინ მოიდრიქნა მუჭლნი და აღიხილნა თუალნი თუნხი ზეცად და თქუა:
„უფალო ღმერთო, ყოვლისა მპყრობელო, რომელსა ყოველთა კაცთაჲ გნებავს
ცხოვრებაჲ, რომელნი ესვენ სარწმუნოებით სახელსა წმიდასა შენსა¹⁵, რომელ-
მან ისმინე ლოცვაჲ პირველთა მათ მოწამეთაჲ, რომელნი პირითა მახული-
საჲთა მოსწყიდეს, რომელნიმე ტბასა შინა ყინელითა, რომელნიმე¹⁶ ზღუასა
შინა შთაყრითა მოსწყიდეს¹⁷, რომელნიმე ცეცხლითა და რომელნიმე მკეცთა
მიერ შეიჭამნეს სახელისა შენისათჲს და მოიღეს შენმიერი იგი აღთქუმული,
რომელი¹⁸ თულამნ [864] არა იხილა და ყურსა არა ესმა და გულსა კაცისასა
არა მოუგდა¹⁹, რომელი-იგი²⁰ განუშაადე წმიდათა მათ მოწამეთა შენთა, მეცა,
უფალო, ღირს მყვე მონაწილე²¹ მათ თანა და სამკვდრებელსა²² მათ თანა,
სიხარულსა მათ თანა, უოხუნოსა²³ შეუბასა მათ თანა²⁴, მიუტუნანასთა²⁵ ეპითა
ნარჩევი²⁶ მოწამეთაჲ²⁷, ვითარცა იტყვს პავლე მოციქული: მე ვარო²⁸ ნარ-
ჩევი მოციქულთაჲ. შენ იცი, უფალო ჩემო იესუ ქრისტე²⁹, რამეთუ არავინ³⁰
ვირჩიე შენსა, არცა მამაჲ, არცა დედაჲ, არცა ძმანი, არცა ნათესავნი, გარნა
შენ მხოლოჲ უფალი შეგიყუარე და სახელისა შენისათჲს ესერა თავი წარმე-
უეთების³¹ დღეს³². და ამას³³ ვილოცავ და გვევდრები და ვითხოვ შენ სახი-
კრისაგან, რაჲთა არა დაეტეოს გუამი ჩემი აქა ტფილისს³⁴ შინა, არამედ
ერაჲთა დაემარხოოს იგი მცხეთას წმიდასა, სადა-იგი შენ გამომიჩნდი, და რაჲ-
თა აქუნდეს მადლი და კურნებაჲ ძუალთა ჩემთა, ვითარცა-იგი პირველთა
მათ“.

და ესმა ჳმაჲ, რომელი ეტყოდა ვესტათის და პრქუა: „არა უნაკლოლს³⁵
იყო შენ³⁶ პირველთა მათ მადლითა კურნებისაჲთა, რომელთა ვპრწმენე მე.“

¹ მას—BDEFGH. ² ვირწმუნო] ვისმინო F. ³ ვარზა[პან]მან A. ⁴ ვერცა CEFGH.

⁵ კეთილის G. ⁶ და ვერცა კეთილისა ქადებითა]—F. ⁷ ქ-შანეთა A. ⁸ და—BCEFH. ⁹ სა-

პყრობილედა C. ¹⁰ აღასრულნეს H. ¹¹ მარზაპანისა CDFG. ¹² მიგებდით F. ¹³ ცალეს D.

¹⁴ ეგრეთ CEFG. ¹⁵ ~ შენსა წმიდასა BCDEFGH. ¹⁶ რ-ღმე H. ¹⁷ მოსყუეს A, მოსწყდეს

EH. ¹⁸ რ-ნი BD. ¹⁹ მოკდა A. ²⁰ -იგი—BCDF. რომელი-იგი] რ-EGH. ²¹ მონაწილი EH.

²² სამკვდრებელსა + შენსა G. ²³ უოხუნოსა A. ²⁴ უოხუნოსა შეუბასა მათ თანა—CEFGH;

მათ თანა] ღირს მჩინე G. ²⁵ მ-უტუნანასთა A, მე უკანათა BCDEFH, მეუკანათ G. ²⁶ ნარჩევი A.

²⁷ მოწამე BCDEFGH. ²⁸ ვარ G. ²⁹ ქ-შ A. ³⁰ არავინ] არა CEFGH. ³¹ წამეკუეთების A.

³² დღეს—F. ³³ მას G. ³⁴ ტფილის ABCDEFH, ტფილისსა G. ³⁵ უნაკლოლეს A. ³⁶ შენ—F

ხოლო გუამისა შენისათჳს ნუ ჰზრუნავ, ეგრე¹ იყოს, ვითარცა შენ სტეფანე² ჟღერდეს. და განმზიარულდა ნეტარი ევსტათი და ჰმადლობდა ღმერთსა. [865] ხოლო წმიდასა ევსტათის პირველვე ემცნო ნეტარისა სტეფანესდა³, რაათა რაჟამს გუჴყუოს სიკუდილი ჩემი, მწრაფლ⁴ წარიღეთ⁵ გუამი ჩემი მცხეთას⁶ და მუნ დაჰმარხეთ⁷, სადა⁸ ნათელ-ვიღე.

და ვითარცა დაასრულა ლო[ცვაჲ] და⁹ ვედრებდა და თხოვდა¹⁰ უფლისა მიმართ, ჰრქუა მსახურთა მათ მარზაპნისათა¹¹: „აწ აღასრულეთ განჩინებული იგი ბრძანებაჲ ჩემ ზედა“. ხოლო მათ არა უნდა მოკლვის. ხოლო ერთმან მათგანმან¹² ჰრქუა: „ჩუენ მოვსწყდებით, უკუეთუ ეგე ეგოს ცოცხალი“. მაშინ მიყვნეს ტელნი მათნი¹³ მის¹⁴ ზედა და სცეს მახულითა¹⁵ პატიოსანსა ჳედსა¹⁶ მისსა და წარჰკუეთეს თავი მისი, და შეჰვედრნა¹⁷ სულნი თჳსნი¹⁷ ჳრისტესა მეფუფსა.

ხოლო გუამი მისი ღამე განიღეს გარეჴე და* დაადგეს მუნ. ხოლო ცნეს ვიეთმე ჳრისტეანეთა¹⁸ და წარიღეს იგი მცხეთას, რამეთუ¹⁹ სტეფანეს ემცნო მუნ მყოფთა ჳრისტეანეთადა²⁰. ვითარცა მიიწინეს მცხეთას²¹, უთხრეს სტე-¹⁸ ფანეს, და სტეფანე აუწყა²² სამოელს კათალიკოზსა. ხოლო მან²³ ფრიად განიბარა და²⁴ დაჰმარხა იგი დიდითა დიდებითა და პატივითა წმიდასა ეკლესიასა მცხეთისასა და ვიდრე აქამომდის²⁵ იქმნებიან კურნებანი სნეულ-¹⁹ თანი [866] მადლითა უფლისა ჩუენისა²⁶ იესუ ჳრისტესითა, რომლისაჲ არს²⁷ სუფევაჲ და ღლიერებაჲ, პატივი და სიმტკიცე²⁸ და დიდებაჲ²⁹ მოუკლებელი³⁰ სულით წმიდითურთ³¹ აწ და მარადის და უკუნიითი უკუნისამდე³², ამენ³².

* აქედან ისევ გრძელდება I (იხ. შენიშვნა გვ. 43).

¹ ეგრეთ F. ² სოქო A. ³ სტეფანისდა F. ⁴ მწლაფრ A. ⁵ წარიღე G. ⁶ მცხედას A. მცხეთად BCDEFGH. ⁷ დამარზნით F. ⁸ სადა + იგი C. ⁹ და—A. ¹⁰ დათხოვია A. ¹¹ მარ-
ზაპანისათა FG. ¹² მათგან A. ¹³ მათნი მისნი BCDEFGH. ¹⁴ მის მას G. ¹⁵ მახული D.
¹⁶ შეჰვედრა CEH, შევედრა DFG. ¹⁷ სული თჳსი BCDEFGH. ¹⁸ ჳანეთა A. ¹⁹ რამეთუ
ბ H. ²⁰ ჳანეთა და ABCDEFGHI. ²¹ მცხეთს D. ²² აუწყეს B. ²³ მან + მან A. ²⁴ და—F.
²⁵ აქამომდე CDEFGHI, აქამომდეს D. ²⁶ ჩნი B. ²⁷ არს + დიდება G. ²⁸ სიმტკიცე A] თა-
ყუანის-ცემა F. ²⁹ დიდებაჲ კება G. ³⁰ მოუკლებელი + თანა მამით და ცოვლად G. ³¹ ~წმი-
დით სულითურთ G. ³² უკუ A. ³³ ამინ GH; და უკუნიითი უკუ, ამენ—I.

B[402] წამებად² წმიდისა და ნებარისა³ მოწამისა ქრისტესისა⁴ ჰა-
 ბოღსი, რომელი იწამა⁵ ქართლს შინა, ძალაჲსა⁶ ტფილისს⁷, გელითა
 სარკინოზთადათა⁸, გამოთქმულნი⁹ იოვანე¹⁰ ძისა საბანისი¹¹ ბრძა-
 ნებით ქრისტეს მიერ სამოელ¹² ქართლისა კათალიკოზისადათა^{13*}

მე, სამოელ ქრისტეს მიერ ქართლისა კათალიკოზი, უფალსა¹⁴ იოვანეს
 საბანის ძესა¹⁵, სულიერად შევილსა წმიდისა კათალიკე¹⁶ ეკლესიისასა და საყუა-
 რელსა ჩუენსა, ლოცვით უფლისა მიერ მოგვიკითხავ¹⁷! მშუდობაჲ¹⁸ იყვენ შენ
 ზედა და ყოველთა სახლისა შენისა¹⁹ კრებულთა²⁰ ქრისტეს²¹ მიერ²²! ჩუენ თუთ²³
 უწყით წადიერებაჲ შენი ღმრთის მსახურებისათს და ღმრთიე მიმადლებული
 შენი მეცნიერებაჲ საღმრთოთა წიგნთაჲ და გულს-მოადგინებაჲ შენი კეთილთა
 საქმეთა მოლუაწებისათს²⁴. შენ თუთ უწყი სანატრელისა ამის ახლისა მოწა-
 მისა²⁵ ჰაბოასი²⁶, რომელი დღეთა ამით ჩუენთა²⁷ იმ[B403]არტულა²⁸ მეოხად
 ქრისტეს მიმართ²⁹ ჩუენდა და³⁰ ყოვლისა ამის სოფლისა ჩუენისა ქართლი-
 სათს. მნებავს³¹, რაათა დაიწეროს სანატრელისა³² ამისცა³³ მარტულობაჲ³⁴,
 ვითარცა პირველთა³⁵ მათ³⁶ ქრისტეს³⁷ მოწამეთაჲ, და³⁸ დაიდვას³⁹ იგიცა
 წმიდასა კათალიკე⁴⁰ ეკლესიასა შინა მოსაწესებულად ყოველთა, ვინ იყენენ
 შემდგომად ჩუენსა. ამისთვისცა⁴¹ მოვაველინ⁴² წიგნი ესე ჩემი⁴³ ჰელითა ხსარ-
 თან მღდელისა ჩემისაჲათა. აწ მიიღე წიგნი ესე ჩემი⁴⁴ და ლოცვაჲ ჩემი⁴⁵ და
 ჯუარისა დაწერაჲ ჰელითა ჩემითა და შეწვენითა ღმრთისა მამისა და⁴⁶ ძისა
 და სულისა წმიდისაჲათა⁴⁷, მეოხებითა⁴⁸ წმიდისა ღმრთის მშობელისაჲათა⁴⁹ და

ბელაწერების ნუსხა: A: A—1109, B: A—19, C: Sin.—11, D: A—95, E: Ath.—57, F
 A—130, G: A—170, H: A—176, I: H—2377, K: H—1672, L: H—1370, M: H—121, N:
 M—21, X: A—70, Y: S—3269.

*ამის შემდეგ იწყება მხოლოდ მესამე თავი, სადაც მოთხრობილია აბოს წამება XY-ში.
 E ბელაწერი სათაური პასუხის შემდეგ მოდის.

¹ ხქს L. ² წამება—XY. ³ და ნებარისა—BXY. ⁴ ქს-ისისა—BXY, ~ქს მოწამისა K
⁵ იწა D. ⁶ ~ ძალაჲსა შინა K, ძალაჲს HIN. ⁷ ტფილის BX. ⁸ სარკინოზთათა + გკზნ მწო
 XY. ⁹ თქმულთა DFGHIMNXY. ¹⁰ იოვანე D. ¹¹ საბანის ძისა DFGHIMNXY. ¹² სა-
 მოელ ქს-ს მიერ DFGHIMN. ¹³ თოთუხა იანვარსა ზ... კათალიკოზისათა წამებაჲ წისა
 აბოასი იანვარსა ზ აღწერილი იოვანე საბანეანისა ბრძანებითა ქს-ს მიერ სამოელ ქართლისა
 კათალიკოზისათა, რი იწამა ჰელითა სარკინოზთათა კალაქსა შინა ტფილისს C]—E; გა-
 მთოქმელო... კათალიკოზისათა—KL; კათალიკოზისა GH. ¹⁴ თსა—B, ვერთხელსა თა
 C. ¹⁵ ძისა E. ¹⁶ კათალიკე E. ¹⁷ ვიკითხავ BC, ~ მოგვიკითხავ უფლისა მიერ E. ¹⁸ მშუდობაჲ
 C. ¹⁹ ყ-სა სახლსა შინა C + და C. ²⁰ კრებულთა + სახლისა შენისათა C. ²¹ ქეს C.
²² მიერ + საყუარელთა იოვანე C. ²³ თუთ C. ²⁴ მოლუაწებისათს მოლუაწებაჲ შენი B. ²⁵ ამის
 ახლისა მოწამისა და ახოვნისა C. ~ ახლის ამის მოწამისა სანატრელისა E. ²⁶ აბოასი C.
²⁷ ჩუენთა შინა E. ²⁸ იმარტულა C. ²⁹ ქრისტეს მიმართ—E. ³⁰ ჩუენდა და—BC. ³¹ მნებავს
 მე ვსრე მნებავს C. ³² სანატრელი E. ³³ ამისცა E. ³⁴ მარტულობა C, მარტულობა E.
³⁵ პირველთა B. ³⁶ მათ—E. ³⁷ ქეს C. ³⁸ და—E. ³⁹ დაიდვა E. ⁴⁰ კათალიკე E. ⁴¹ ამისთვის
 E. ⁴² მოვაველინ E. ⁴³ ჩემი—E. ⁴⁴ ჩემი—E. ⁴⁵ ჩემი B, —C. ⁴⁶ და]—B. ⁴⁷ ღმრთისა
 მამისა და ძისა და სულისა წმიდისაჲათა ღმრთისათა C; წმიდისათა + და E. ⁴⁸ მეოხებითა
 და მეოხებითა CE. ⁴⁹ ღმრთის მშობელისათა B.

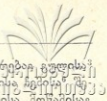
წმიდათა მოციქულთაჲთა¹ და მოწამეთაჲთა ჯელ-ყავ გამოთქუმად² სრულად³ ქეშმარიტად⁴, ვითარ-იგი⁵ იყო და ვითარცა⁶ შენ თვთ უწყვი, და აღწერე მარტკლობაჲ⁷ წმიდისა მოწამისა⁸ ჰაბოასი⁹ და აღწერინი ჩუენ მოგვძღუენე, რაჲთა უმეტსად¹⁰ ლოცვა-ვეოთ შენთჲს. მადლი უფლისა¹¹ იყავნ შენ ზედა, ამჲნი¹²

პახუხი¹³ წიგნისაჲ იოანეს მირა¹⁴

მარადის საწადელი და თაყუანის-საცემელი¹⁵ ბრძანებაჲ ღმრთიე პატი-ოსნისა მამფლისა¹⁶ და უფლისა ჩემისაჲ მოვიღე¹⁷ ჯელითა სიწმიდის მოყუარისა ხსართან¹⁸ მღდელისაჲთა, რომლისათჲსცა აღპყრობითა¹⁹ ჯელთა ჩემთაჲთა მადლი შეწირა უღირსებამან ჩემმან²⁰ ყოვლად ძლიერისა და ქველის მოქმედისა ქრისტეს ღმრთისა ჩუენისა, რომელმან არა დავიწყებულ ყო სიმდაბლ²¹ 10 ესე²² ჩემი ღმრთიე²³ შეწყნარებულთა²⁴ წმიდათა²⁵ ლოცვათა თქუენთა²⁶, რომელთა²⁷-ესე ღირს ვიქმენ მე²⁸ მიმთხუევად; და უფროას-ლა ვაქებ და ვაჟურთხევემ²⁹ მოწყალეებასა³⁰ ღმრთისასა, რომელმან დაჰწერვა გულსა³¹ მიწმელისასა³² ესეგი-თარისა ამისთჲს³³ ბრძანებად, რომელი სარგებელ და ნაყოფ სულისა და სიქადულ და სიხარულ³⁴ ჯორცთა მექმნების³⁵ მე³⁶ საუკუნოდ მიმართ და სოფელსაცა ამას³⁷. აჲ რაჲ³⁸ მოვაჯენო უფლებასა თქუენსა? მძიმე არს ჩემდა³⁹ 10 ორკერძოვე. უკუეთუ⁴⁰ ურჩ ვექმენ⁴¹ ბრძანებასა თქუენსა, წერილ არს: «შვილი ურჩი წარსაწყმედელსა მეცესსა⁴²», და თუ ვისწრაფო მორჩილებად⁴³, მისთჲსცა იტყჲს: «უღარსსა⁴⁴ შენსა ნუ გამოეძიებო⁴⁵ და უძლიერსსა⁴⁶ შენსა ნუ 20 განიკითხავო⁴⁷». ამისდჲს შიშმან და ზრუნვამან შემიპყრა ჩე, და შეშფოთნა გონებოჲ ჩემი და დავეცი⁴⁸ და მოვაკლდი მეცნიერებე[B404]საგან. არამედ უმჯობსად⁴⁹ შევჰრაცხე⁵⁰ მორჩილ-ყოფად თავი ჩემი⁵¹ ბრძანებასა უფლისა ჩემისასა, რომლითა კუალად განვძლიერდი⁵² და აღვემართე ღმრთისა⁵³ სათნო-თა წმიდითა ლოცვითა თქუენითა და მარადის ძღუნის მიმპყრობელისა⁵⁴ 25 ღმრთისა მარჯუენისა⁵⁵ თქუენისა⁵⁶ ჯუარისა წერითა⁵⁷ ჩემ უღირსსა⁵⁸ ზედა, და რამეთუ ვისწავეცა ბრძენთ მთაერისა მის სოლომონის მირ თქუმულ⁵⁹, ვითარმედ: ჰბაძევდ ჯინქველსა, მედგარო, და იქმენ მუშაკ მსგავს⁶⁰ მისა⁶¹. 30 ვითარცა-იგი მან თჲსსა უდიდსსა მარტკულსა მას⁶² იფქლისასა⁶³ ზებნა-უყვის გულს-მოდგინედ, ვიდრემდის აღიღის⁶⁴ და⁶⁵ წარიდის საზრდელად თჲსა, მეცა 30

* იგავ 13,1. ** ზირაქ. 3,22. *** შდრ. იგავ. 6,6-9

¹ მოციქულთა CE. ² გამოთქმად C. ³ ~ სრულიად გამოთქუმად E. ⁴ ქეშმარიტი C ⁵ ვითარ-იგი¹ ვითარ E. ⁶ ვითარ E. ⁷ მარტკლობა CE. ⁸ მოწამისა—C. ⁹ აბოასი C] + ახალ მოწამისა C. ¹⁰ უმეტესად B. უმეტესად C. ¹¹ თჲს E. ¹² აწ BC. ¹³ პახუხი] საკითხავი პახუხი B. ¹⁴ მირა + ლ'ც-ვეთ C. ¹⁵ თაყუანისა-საცემელი E. ¹⁶ მამფლიაჲ B. ¹⁷ მოვიღე—B. ¹⁸ ხანთან B. ¹⁹ აპყრობითა B. ²⁰ ჩემმან]—C. ²¹ სიმდაბლე C. ²² ესე—CE. ²³ ღმრთიე BC, ღმრთი E. ²⁴ შეწყნარებულთა CE. ²⁵ წმიდათა—E. ²⁶ თქუენთა B. ²⁷ რომელთა B, რ'ლსაცა C. ²⁸ მე—BC. ²⁹ მე—BC. ³⁰ მოწყალეებასა + და კაცთმოყურებასა C. ³¹ გულსა—C. ³² მიწმელისასა—C] ორსა ჩემისასა E. ³³ ამის E. ³⁴ სიხარულ + სულისა და C. ³⁵ მექმნების C, მექმნეს E. ³⁶ სოფელსა მე—B. ³⁷ სოფელსა ამასცა E. ³⁸ რაჲმე CE. ³⁹ ჩემდა—E. ⁴⁰ უკუეთუ თუ + უკუეთუ C. ⁴¹ ვექმენ E. ⁴² მეცეს CE. ⁴³ მორჩილებით E. ⁴⁴ უღარსსა] უღრმესა C, უღრმსსა E. ⁴⁵ გამოეძიებ CE. ⁴⁶ უძლიერესა C, უძლიერსსა E. ⁴⁷ განიკითხავო E. ⁴⁸ დავეცი] ვიცი C. ⁴⁹ უმჯობესად E. ⁵⁰ შევჰრაცხე E. ⁵¹ თ თავი ჩემი მორჩილ-ყოფედ E. ⁵² განვძლიერდი C. ⁵³ ღმრთისა CDEGHKLMN. ⁵⁴ მიმპყრობელსა C. ⁵⁵ მარჯუენისა C. ⁵⁶ თქუენისა—E. ⁵⁷ წერითა] დაწერითა CE. ⁵⁸ უღირსსა E. ⁵⁹ თქუმული—E. ⁶⁰ მსგავსი B. ⁶¹ მისა C. ⁶² მას—E. ⁶³ იფქლისა CE] + მის წმისასა CE. ⁶⁴ აღიღის—C. ⁶⁵ და—BC.

გულს-მოდგინე ვიქმენ¹ უძლიერსსა² ჩემსა აღებდ და წადიერება გულსსა³ ჩემისაჲ აღასო⁴ უფალმან, და აღეწერე უღირსისაგან⁵ გონებისა ჩემისა⁶ მოკრებულნი⁷ მარტულობა⁸, კეწმარიტი და უტყუელი, წმიდისა მოწამისაჲ მადლითა და მეოხებითა ნეტარისაჲ ჰაბოასითა⁹ და მოგიძღუანე¹⁰ უფალსა ჩემსა, რომლისათჳს კუალად¹¹ ვითხოვ ვედრებით: სათნო ყავნ უფალმან გულსა და თქუენსა და გულსა¹² ყოვლისა¹³ ქრისტს მოყუარისა¹⁴ ერისა მოწამუნისა¹⁵, რომელნი აღმოიკითხვიდენ¹⁶, რაჲთა ზიარ ლოცვათა თქუენთა იქმნეს კუალად და მერმეცა¹⁷ უღირსება ჩემი¹⁸.

საკითხავნი¹⁹ წმიდისა ჰაბოასნი²⁰ თავნი²¹ :ღ:

პირველი თავი: ღმრთის მსახურთა და მარტულთ მოყუარეთა²¹ კრე. 10 ბულისათჳს²² თხორობა²³ და²⁴ მოძღურება და²⁵ ახლისა ამის მოწამისა ჰაბოას²⁶ ესენება²⁷.

მეორე თავი²⁸: ქართლად შემოსლვა²⁹ და ნათლის-ღება³⁰ ნეტარისა ჰაბოასი.

მესამე თავი: მარტულობა³¹ წმიდისა³² ჰაბოასი. 20

მეოთხე თავი: ქება სანატრელისა³³ წმიდისა³⁴ ჰაბოასი.

პირველი თავი³⁵

ღმრთის მსახურებისათჳს³⁶ შეპირებულთა მათ³⁷ უწყობაჲ და მარტულთ³⁸ მოყუარეთა³⁹ მათ სწავლა⁴⁰ და ახლისა ამის⁴¹ მოწამისა მოქსენება⁴² წმიდისა⁴³ ჰაბოასი

საყუარელნი⁴⁵ მამისანო და მეგობარნი⁴⁶ და მონანო ქრისტს⁴⁷ ძისა და ღმრთისანო და სამკვდრებელნი სულსა წმიდისანო!⁴⁸ გხედავ თქუენ, ვითარცა ღმრთივ ცნობილთა და ღმრთისა მცნობელთა, ამისთვისცა⁴⁹ გარქუ თქუ-

*აქედან „მეორე თავმდის“ abs. CHL.

** I კორინ. 6, 20

¹ ვიქმენ B]—E. ² უძლიერესსა B, უძლიერსსა E. ³ გულსსა B] სულსა CE. ⁴ აღავსოს E. ⁵ უღირსისა B, უღირსითა C. ⁶ გონებითა ჩემითა C. ⁷ შეკრებულნი BC, შემოკრებულნი E. ⁸ მარტულობა CE. ⁹ ნეტარისა ჰაბოასითა] მისითა CE. ¹⁰ მოგიძღუანე B. ¹¹ კუალად] კლცა C, კლდვა E. ¹² გულსა—C. ¹³ ყოვლისა+ერისა E. ¹⁴ მოყუარისა C ¹⁵ მოწამუნისა—CE. ¹⁶ აღმოიკითხვიდენ C. ¹⁷ კუალად და მერმეცა—C. ¹⁸ ჩემი+თთუენსა იანვარსა ზ. წამება წმიდისა მოწამისა ჰაბოასი, რომელი იწამა ქართლს შინა, ჰალაქსა ტფილისს, კელითა სარკინობთაჲთა, თქმული იოვანე საბანის ძისაჲ, ბრძანებითა ქრისტს მიერ სამოელ ქართლისა კათალიკოსისაჲთა E. ¹⁹ საკითხავი წმდისა ჰაბოასნი]—DEF GHIMN. ²⁰ თავი BDEFGMN. ²¹ მარტულთ მოყუარეთა] მარტურთა მოყუარეთა E, მარტულთ მოყურეთათჳს DF. ²² კრებულისათჳს—DFGHJMN. ²³ თხორობად E. ²⁴ და+უწყება E, ²⁵ და—E. ²⁶ ჰაბოას—B. ²⁷ ესენება, ჰაბოასი E. ²⁸ ღმრთის მსახურთა... მეორე თავი—H. ²⁹ გამოსლვა JN. ³⁰ ნათლის-ღება+წმიდისა და E. ³¹ მარტულობა E, მარტულობისა J. ³² წმიდისა+მოწამისა E. ³³ სანატრელისა E] ნეტარისა DFGHJMN. ³⁴ წმიდისა—DFGJMN, მოწამისა E. ³⁵ პირველი თავი]—BDEFGHJMN. ³⁶ ღმრთის მსახურთა E] მოწამისა ღმრთის მსახურებისათჳს D, მოწამისა ღმრთის მსახურებისათჳს GHJMN. ³⁷ ~ მათ შეკრებულთა E. ³⁸ მარტურთა BE. ³⁹ მოყუარეთა BE. ⁴⁰ სწავლა E. ⁴¹ ამის—E] +წისა DEFGHJMN. ⁴² ესენება DFGHJMN, ⁴³ წისა—DFGJMN, ~წმიდისა მოწამისა ესენება E. ⁴⁴ ჰაბოასი—DFGJMN; წმიდისა ჰაბოასი] გვაკურთხენ მამაო H. ⁴⁵ საყუარელნი] მნებავს თქუდა საყუარელნი B. ⁴⁶ და მეგობარნი—E ⁴⁷ ქეს D. ⁴⁸ და სამკვდრებელნი სულსა წმიდისანო—E. ⁴⁹ ამისთვის D) EFGHJKMN.

ჩუენთა, მფლობელთა ამის ჟამისათა, ზაქულებითა¹ მოძღურებთა² [B406] თავით [B406] თჳსით შჯულის-ღებისათა³, განდგომილთა ქრისტესისა⁴ ვალნი შეაცთუნეს⁵ და გარდადრიკენს გზისაგან სიმართლისა⁶, და კეშმართებთა⁷ ქრისტესს⁸ სახარებისასა⁹ შეეცოდნენ¹⁰, რომელნი ხუთასის¹¹ წლისა¹² ჟამთა და უწინარეს-ლა¹³ შჯულდებულ¹⁴ ყოფილ [არიან]¹⁵ წმიდითა მადლითა ნათლის-ღებისათა. მიერთებან და ვიდრე აქამომდე ნაშობნი ქრისტეანეთანი¹⁶ გარდაგულარძნენ¹⁷, რომელნიმე მძლავრებით¹⁸, რომელნიმე შეტყუებით, რომელნიმე სიყრმესა შინა უმეცრებით¹⁹, რომელნიმე მზაკუვარებით²⁰. და სხუანი, რომელნი²¹-ესე ვართ²² მორწმუნენი, მძლავრებასა²³ ქუეშე²⁴ და²⁵ მონებულნი²⁶ და²⁷ ნაკულღევანებითა და სიგლახაკითა შეკრულნი, ვითარცა რკინითა, ხარკსა ქუეშე²⁸ მითსა გუემულნი და ქენჯნილინი²⁹, ძკრ-ძკრად ზღვეულნი, შიშითა განილღვიან და ირყევიან³⁰, ვითარცა ლერწამნი³¹ ქართაგან³² ძლიერთა³³; არამედ ქრისტესს სიყუარულითა და შიშითა, ჩუეულებისაებრ მამულისა სღვისა, ჳირთა მოთმინებითა, არა განეშორებინან³⁴ მხოლოდ-შობილსა ძესა³⁵ ღმრთისასა³⁶. ესევეითარსა ჟამსა შინა³⁷ გამოჩნდა ახოვნად³⁸ წმიდაჲ ესე³⁹ მოწამელ⁴⁰; არა თუ პირველითგანე⁴¹ ჩუენგანი იყო, არამედ უმეცარი სარწმუნოებისაგან⁴² ჩუენისა, უცხოჲ უცხოათა შჯულითა მოვიდა და ქრისტესსა, ღმერთსა ჩუენსა, შეემეცნა, რომლისათჳსცა⁴³ დღეს კუალად ახალმან ამან დღესასწაულმან და კრებამან⁴⁴ წმიდისა და ახლისა მოწამისამან გვრგვინოსან ყო ეკლესიაჲ, და ყოველი კრებულნი ქრისტეანეთა⁴⁵ ერთბამად განანათლა, ყოველნივე პირნი ღირს იქმნენ⁴⁶ ამის დღესა გარდამეტებულისა⁴⁷ მადლისა შეწირვად⁴⁸ ქრისტესს⁴⁹ სიმართ, კეშმართისა ღმრთისა ჩუენისა. რამეთუ მანამდე იქმნა დღესასწაული ესე ღმრთისა⁵⁰ გამოცხადებისაჲ და მადლმან ღმრთისა მამისამან გამოჩინებითა შით⁵¹ ჩუენდა საყუარელისა⁵² ძისა თჳსისათა და გარდამოსლვითა სულისა წმიდისა მისისათა⁵³ სარწმუნოებითა⁵⁴ შეთხზული იგი⁵⁵ გვრგვინი მარტულთა თჳსთა⁵⁶ დაადგა⁵⁷ თავსა ზედა⁵⁸ ეკლესიისასა⁵⁹, რომლისაგანცა⁶⁰ სიმრავლჲ იგი⁶¹ დღესასწაულთაჲ, ვითარცა გვრგვინი, გარე მოადგს⁶², და ღმრთის მოყუარეთა მათ ჩუეულებთა აქუს მარადის შემოკრებად მას შინა საღმრთოასათჳს⁶³ დიდებისა. რამეთუ ერთად

¹ ზაქულებით E. ² მოძღურებისა B, მოძღურებისათა D, მოძღურებითა E. ³ სჯულის-ღებითა GM. ⁴ ქრესტან D. ⁵ შეაცთუნეს BNK. ⁶ სიმართლისასა DFH. ⁷ კეშმართებთა DEFGHIK MN. ⁸ ქრესტან D. ⁹ სახარებისა DFGHIKMN. ¹⁰ შეაცთუნეს DFGHIKMN. ¹¹ ხუთას BDFGHIKMN. ¹² წლის G. ¹³ უწინარესსა BF. უწინარესთა E. უწინარესთა FGHKMN. ¹⁴ შჯულდებულ რჩულებულ B. ¹⁵ არიან—BDFEGHIKMN. ¹⁶ ქრისტიანეთანი B. ¹⁷ გარდაგულარძნეს GIKMN, გადაგულარძნეს H. ¹⁸ მძლავრებით D. ¹⁹ უმეცრებით + და E. ²⁰ მზაკუვარებით D. ²¹ რომელ-BDFGHIKMN. ²² ვართლ-და DEFGHIKMN. ²³ მძლავრებასა] მოძღურებასა FGHKMN. ²⁴ ქუეშე D. ²⁵ და—E. ²⁶ მონებულ BDEFGHIKMN. ²⁷ და—E. ²⁸ ქუეშე D. ²⁹ დაქენჯნილინი E, დაქენჯნილინი FH, დაქენჯნილინი GIKMN. ³⁰ ირყევიან IN. ³¹ ლერწამი—H. ³² ქართაგან DFFGHIKMN. ³³ ძლიერთა DEGHKIMN] აღძრულნი E. ³⁴ განეშორებინან E. ³⁵ ძესა E. ³⁶ ღმრთისა PHIMN. ³⁷ შინა ჟამსა E; შინა—K. ³⁸ ახოვნად K]—E. ³⁹ ესე—E. ⁴⁰ მოწამელ B. ⁴¹ პირველითგანე E. ⁴² სარწმუნოებისაგან E. ⁴³ რომლისათჳს E. ⁴⁴ კრებულმან B, და კრებამან—E. ⁴⁵ ქრისტეანეთა B, ქრისტეანე M. ⁴⁶ იქმნეს BK. ⁴⁷ გარდამეტებულისა BDEFGHIKMN, გარდამეტებულთა H. ⁴⁸ შეწირვა FGHKMN. ⁴⁹ ქრესტან D. ⁵⁰ ღმრთისა E, ღმრთისა FGHKMN, ღმრთისა N. ⁵¹ შით—E. ⁵² საყუარელისა IN. ⁵³ წმიდისა მისისათა] წმიდისათა E; მისისათა—GM. ⁵⁴ მისისა წმიდისათა K. ⁵⁵ სარწმუნოებითა E. ⁵⁶ იგი—E. ⁵⁷ მარტულთა თჳსთა E. ⁵⁸ დადაჲ E. ⁵⁹ ზედა—E. ⁶⁰ ეკლესიისასა BDFH. ⁶¹ რომლისათჳსცა E. ⁶² იგი—DFGHIKMN. ⁶³ გარე-მოადგს BDEFGHIKMN] გარე მოადგს Cl. ⁶⁴ საღმრთოათჳს N.

შეკრებითა მით¹ მათითა მრავალი ღმრთის მსახურებთა [B 49] არა თუ ცუდთა განცხრომითა და ჰამადთა ნაყროვნებისა² უძღებებთა შორის მათსა იპოვის³, არამედ ყოველთა წილ საქმელთა გემოვანთა ძალი იგი საღმრთოთა სიტყუათა⁴ ტკბილადი⁵ გამოვალნ პირსა მათსა⁶, რამეთუ სიტყუაჲ იგი წინაწარმეტყუელისა⁷ ოხრინ შორის მათსა, ვითარმედ⁸: «ტკბილ არიან სასასა ჩემსა სიტყუანი⁹ შენნი, უფალო, უფროას თაფლისა პირსა ჩემსა^{10*}», რამეთუ შეკრებასა მას¹¹ ჰამადთასა¹² განძლებაცა აქუს, ხოლო ღმრთისა სიტყუათა მოკსენებასა¹³ არა არს¹⁴ განძლებათა¹⁵ ღმრთის მოყუარეთა სულთა¹⁶. და კჳალად «წმიდათა მათ მარტულთა¹⁷ კსენებითა ვინმემცა განძლა მარტულთ მოყუარ¹⁸»? და¹⁹ ერთგულებაცა²⁰ აქუს უფლისა²¹ მიმართ, რამეთუ ეტყჳს 10 უფალი წმიდათა მისთა: «რომელმან თქუენ შეგიწყნარნეს, მე შემიწყნარა». ^{22**} ამისთჳს უფროას-ლა²³ გჳლს-მოღვინედ საღმრთოთა მათთჳს²⁴ არნ²⁵ შეკრება²⁶ იგი²⁷ მათი, მუნ შუვა წარმოიხუნიან სიტყუანი იგი ცხორებისანი²⁸, მუნ სანებისა წმიდისა იგი სარწმუნობათა²⁹ აღორძნდებინ³⁰, მუნ სწავლანი იგი სიტკობებისანი, მუნ³¹ მოძღურებანი იგი³² მადლისანი³³, მამათ მთავართა³⁴ იგი³⁵ შეუნიერება³⁶, წინაწარმეტყუელთა იგი დიდებანი³⁷, მოციქულთა ჰადგებანი, მოწამეთა მათ მოლუაწება³⁸, ქრისტესი იგი თავს-დებთა, ჩუენთჳს ვნებთა, რამეთუ სიტკიცე³⁹ და სიხარულ ექმნის⁴⁰ [7] ჰაბუკათა⁴¹ მოთხრობითა⁴² მით⁴³ სიმნწ⁴⁴ იგი ქრისტეს⁴⁵ მოლუაწეთა და სიქადულ⁴⁶ და მზიარულება⁴⁷ მოხუცებულთა კსენება იგი ღუაწლისა⁴⁸ მის მარტულთაჲსა⁴⁹, და საწადელ და სასურველ მდღელთა⁵⁰ და ყრმათა⁵¹ მათ⁵², მოწაფეთა⁵³ და შვილთა ეკლესიისათა⁵⁴ კრება იგი დღესასწაულისა⁵⁵ მის⁵⁶ წმიდათაჲსა⁵⁷ და ემსგავსნიან⁵⁸ შორის ეკლესიასა⁵⁹ კმანი იგი მათნი ანგელოზთა მათ გალობის⁶⁰ შემსხმელთა⁶¹ და სული წმიდაჲ იხარებნ⁶² შორის⁶³ მათსა თავყუანის-ცემული⁶⁴, და მამაჲ იდიდებინ⁶⁵ და⁶⁶ კაცთ-მოყუარება იგი და⁶⁷ ქველის მოქმედება ძისაჲ იქადაგებინ⁶⁸. რამეთუ ყოვლისა მპყრობელმან ღმერთმან და დიდად უხუმან უფალმან, რომელმან არა უგულბებელს-ყო ურვაჲ კაცთა და სიყუარულისათჳს კაცთაჲსა ქალწულისაჲან წმიდისა⁶⁹ გორცნი შეიმოსნა⁶⁹, წმიდითა

* ფსალმ. 118,103 ** მათე 10,40.

¹ მით—E. ² ნაყროვნისა IN. ³ შორის მათსა იპოვის—E, იპოვების K. ⁴ სიტყუათა E ⁵ ტკბილად EFGHIKMN. ⁶ პირსა მათსა] პირით E. ⁷ წინაწარმეტყუელთა B. ⁸ ე[დ]რ BDEFGHIKMN. —N. ⁹ სიტყუანი E. ¹⁰ უფალო უფროას თაფლისა პირსა ჩემსა—E. ¹¹ მას] ამას K. ¹² ჰამადთათჳს DFGHIMN. ¹³ კსენებასა E. ¹⁴ არს] აქუს E. ¹⁵ განძლებათა BD. ¹⁶ სულთა BE. ¹⁷ მათ მარტულთა] მარტურთა მისთა E. ¹⁸ მარტურთ მოყუარმ E. ¹⁹ და+რ BDFGHIKMN. ²⁰ ერთგულობაცა GKM. ²¹ უფლისა] სულისა B. ²² შემიწყნაროს E. ²³ უფროას E. ²⁴ საღმრთოთა მათთჳს—E. ²⁵ არნ] არიან FGHKMN. ²⁶ შემოკრება GIKMN. ²⁷ იგი—DEGHIKMN ²⁸ ცხორებისანი E. ²⁹ სარწმუნობება E. ³⁰ აღორძნდებინ FHKMN, აღორძინდებინ GIN. ³¹ მუნ—E. ³² იგი—DEFGHIKMN. ³³ მადლისანი—H. ³⁴ მამად მთავართა B. ³⁵ იგი—B. ³⁶ შეუნიერება+და E. ³⁷ ღ[ბ]ა E. ³⁸ მოლუაწება+იგი B. ³⁹ სიტკიცე BDE. ⁴⁰ ექმნების K. ⁴¹ ჰაბუკათა E. ⁴² მოთხრობად A, მოთხრობითა BDEFGHIKMN. ⁴³ მით—A, მის G. ⁴⁴ ქ[ეს] D. ⁴⁵ სიხარულ E. ⁴⁶ მზიარულება] მოლუაწება B. ⁴⁷ ღუაწლისა BD. ⁴⁸ მარტულთასა D, მარტურთაჲსა E. ⁴⁹ მდღელთა+მათ GIKMN. ⁵⁰ და ყრმათა—IN. ⁵¹ მათ—EGIKMN. ⁵² და მოწაფეთა ADFGHIKMN. ⁵³ ეკლესიათა A, ეკლესიასათა BDFHI. ⁵⁴ დღესასწაულისა DE. ⁵⁵ მის—E. ⁵⁶ წმიდათაჲსა ABE. ⁵⁷ ემსგავსებინ DFGHIKMN. ⁵⁸ ეკლესიისა M. ⁵⁹ გალობისა E. ⁶⁰ შემსხმელთა AGIKMN. ⁶¹ იხარებს E. ⁶² შორის—E. ⁶³ თყნის-ცემულნი A, თავყუანის-ცემული B, თავყუანის-საცემულნი DFH, თავყუანის-საცემული GIKMN. ⁶⁴ იდიდების N. ⁶⁵ და—A. ⁶⁶ იგი და] იგი AB, და E. ⁶⁷ იქადაგების GIKMN. ⁶⁸ წმიდისა—A. ⁶⁹ შეიმოსნა+და ABDEFGHIKMN.

მით ჯორციტა მისითა¹ სამოთხით² გამოვრდომილსა³ მას კაცსა და ცემულსა⁴, ზეცად აღუწოდა და მიუწოდომელსა მას საიდუმლოსა ღირსს⁵ ყო, რომელ-იგი⁶ არა⁷ იყო, და⁸ დაადგრა, რომელი-იგი⁸ იყო¹⁰, დიდება¹¹ მაცხოვრისა ჩუენისაა იესუ ქრისტესსა მას დამდაბლებასა ჩუენთს. რამეთუ დამდაბლდა და მივსნა¹² ჩუენ¹³, აღმაღლდა ზეცად, ვინაჲცა¹⁴ გარდამოვდა, და მიწისაგანი ესე კაცებაჲ თანა აღიყვანა და მარჯუენით მამისა მჯდომარე არს, რომელი-იგი საკრველად¹⁵ განგებულებით შეიერთა ღმრთეებამან¹⁶, რომელიცა-იგი¹⁷ ორითავე¹⁸ მით¹⁹ სახელითა²⁰,—ერთი ძმ, ღმრთად და კაცად თენიერ განყოფისა²¹,—იქადაგების იგივე «სახელით²² ემანუელ²³—ჩუენ თანა ღმერთთა²⁴» და კაცი, რათა სახელისა მიმართ მისისა ყოველი მუტლი მოღრკეს, ზეცისათანი²⁵ და ქუეყანისათანი და ქუესკნელთანი²⁶, და ყოველმან ენამან აღუაროს²⁶»²⁶ სახელსა მისსა.

რამეთუ საშინელ და წმიდა არს²⁷ და ყოვლად ძლიერ და საკრველ და უფალ და²⁸ ყოვლისა მყურობელ არს სახელი მისი; ვერ²⁹ შემძლებელ ვართ ჩუენ მიწდომად სიმდიდრესა მას სახელისა მისისასა, არამედ უძღურებისაებრ ჩემისა და გულს-მოდგინებისა თქუენისა ვიწყო თხრობად თქუენდა, საყუარელნო: კარ, გზა, ტარიგ, მწყემს³⁰, ლოდ, მარგალიტ, ყუაილ, ანგელოზ, კაც, ღმერთ, ნათელ, ქუეყანა³¹, მარილ, მატლ, მარცხალ [v] მღოგჯს, მზე³² სიმართლის, ძე³³ მამის უკუდავის³⁴ და ერთ ღმერთ გარდაუქცეველ და განუქარვებელ და უცვალეზელ. რამეთუ უქცეველ და განუქარვებელ³⁵ არს შედგომად ჯორციტა³⁶ შესხმისა და³⁷ შეერთებისა ღმრთეებისა იგი³⁸ ბუნებაჲ, რომლისათს უკუეთუ შემძლებელ ვიქმნეთ³⁹ თითოეულისა ამის⁴⁰ სახელისათს⁴¹ ჭეშმარიტად⁴² უწყებად თქუენდა, გარნა მადლითავე⁴³ მისითა გაუწყო თქუენ, ქრისტეს მოყუარეთა.

კარ ეწოდა⁴⁴ რამეთუ თქუა⁴⁵: «მე ვარ კარი⁴⁶ ცხოვართა⁴⁷»⁴⁷, რამეთუ ჭეშმარიტად მორწმუნენი მისნი მის გამო⁴⁸, ვითარცა⁴⁹ კარსა მას⁵⁰ სასუფევლისასა, ⁵¹ შევალთ.

გზა ეწოდა⁵², რამეთუ თქუა⁵³: «მე ვარ გზა და⁵⁴ ჭეშმარიტებაჲ და ცხორებაჲ»⁵⁵, რამეთუ ზეცად აღმავალთა გუქმნების ჩუენ გზა.

* მათე 1,23 ** ფილიპ 3, 2,10—12 *** ივანე 10,9 **** ივანე 14,6.

¹ მისითა| თუსითა ADFGHKMN. ² სამოთხით| სამოთ B. ³ გარდამოვრდომილსა B. და ცემულსა|—BE. ⁴ ღირს A. ⁵ რომელი-იგი DEFGHIKMN. ⁶ არა—GHKN. ⁷ და|—AD HKM. ⁸ რ-ი-იგი ADEFHM. ⁹ იყო—E; დაადგრა რ-ღ-იგი იყო|—IKN. ¹⁰ დიდება E. ¹¹ მივსნა BHK. ¹² ჩუენ—DFGHKMN. ¹³ ვინა GIKMN. ¹⁴ საკრველებად B, საკრველებით და DEFGHIKMN. ¹⁵ ღმრთეებამან E. ¹⁶ რ-ლ-ცა-იგი ABDEFGHIK, რ-ლ-სა-ცა-იგი M. ¹⁷ ორითავე N. ¹⁸ ორითავე BH. ¹⁹ მით B. ²⁰ სახითა DEFGHKMN. ²¹ განყოფათა AEF GHIMN. ²² სახელითა H. ²³ ემანოველ F, ემანოველ GHKMN. ²⁴ ზეცისანი B. ²⁵ ქუესკნელისათანი FGHKMN. ²⁶ აღუაროს ADF, აღუვაროს B, აღუაროს H. ²⁷ არს—ADEFGHKMN. ²⁸ უფალ და| უფოვას DEFGHIKMN. ²⁹ და ვერ DF+GHKMN. ³⁰ მწყემს — ABE. ³¹ ქუეყანა—K. ³² მზე BD. ³³ მძე BDE. ³⁴ მამისა უკუდავის E. ³⁵ და უცვალეზელ... და განუქარვებელ—E ³⁶ ჯორცი DF, ჯორცი E, ჯორცი GHKMN. ³⁷ და—E. ³⁸ იგი—E. ³⁹ ვიქმნეთ DFH, ვიქმნე E. ⁴⁰ ამის| მის A. ⁴¹ სახელის-დებისათს A, სახელებისათს BDFH, სახელდებისათს E. ⁴² ჭეშმარიტი ADEFGHKMN. ⁴³ მადლითა A. ⁴⁴ იწოდა A. ⁴⁵ თქუა|ეწოდა H. ⁴⁶ ვარ კარი| ვარ კარ B. ⁴⁷ ცხორებისა B. ⁴⁸ მის გამო—E. ⁴⁹ ვა—A| რამეთუ E. ⁵⁰ კარსა მას|კართა მათ E; მას—K. ⁵¹ სასუფევლისათა E. ⁵² იწოდა FGHKMN. ⁵³ თქუა+ვღ E. ⁵⁴ და—K. ⁵⁵ ცხოვრება E.

ტარიგ ეწოდა, «რამეთუ ჩუენთჳ დაიკლა»*, და მარადის ცხოვრებასა² და სისხლთა მისთა ჩუენდა განყოფითა ცხოვრებასა³ მოგუანიჲებეს⁴.

მწყემს⁵ ეწოდა, რამეთუ თქუა: «მე ვარ მწყემსი⁶ კეთილი»⁷**. ჰეშმარიტად⁸ ცხოვარნი⁹ შეტომილინი¹⁰ მოგუაქცინა და მტერი იგი ჩუენი ლომი არგნითა¹¹ ჯუარისაჲთა¹² მოკლა და მისგან დაქნილი იგი გუამი პირველ შექმნულისაჲ მის ძალითა ღმრთეებისაჲთა¹³ კუალად¹⁴ განაცოცხლა¹⁵ და ნაკბენი იგი¹⁶ გესლიანისა¹⁷ მის¹⁸ მგელისა¹⁹ წყლულებითა თჳსითა განკურნა და გესლი იგი მომაკუდინებელი წამლითა მით ღმრთეებისა თჳსისაჲთა განაქარვა და აღასრულა სიტყუაჲ იგი²⁰ წინაწარმეტყუელისა მიერ²¹ თქუმული²², 10 ვითარმედ: «იწყლა იგი ცოდვითა ჩუენთათჳს და წყლულებითა მისითა ჩუენ²³ განვიკურნებით»***.

ლოდ საკიდურ²⁴ ეწოდა²⁵ წინაწარმეტყუელისა მიერ, რამეთუ ესე არს, რომელი-იგი²⁶ შეურაცხ და განგდებულ იქმნა მღდელთ მოძღუართა²⁷ მათგან²⁸ და მწიგნობართა²⁹ ნათესავისა³⁰ ჰურიითაჲსა³¹ იერუსალმს³², არამედ ესე თავ ყოველთა ცის კიდეთა³³ იქმნა****.

მარგალიტ ეწოდა, რამეთუ იგი, ვითარცა³⁴ მარგალიტი შორის ორთა მათ ფიცართა, სულისა და ჯორცთაჲსა³⁵ ღმრთეებით³⁶ გამობრწყინდების, რომელსა³⁷ ღმრთის მოყუარენი³⁸ იგი³⁹ ვაჭარნი⁴⁰ სასუფეველისანი, ვითარცა ღმერთსა არა შიშუელსა [B 409] და კაცსა არა ლიტონსა, არამედ ვითარცა ღმერთსა და კაცსა, სარწმუნოებით⁴¹ ეძიებენ და მოიყიდიან მხოლოსა მას⁴² მრავალ-სასყიდლისაჲსა⁴³ ყოელისა საფასისა⁴⁴ წარგებითა და სისხლთა⁴⁵ თჳსთაჲცა⁴⁶ დათხევითა*****.

მარილ ეწოდა, რამეთუ⁴⁷ ცოდვითა განრყუნითა ამათ⁴⁸ ჯორცთა ჩუენთა მოგუებაჲ და სიმყრალე იგი⁴⁹ კერბთ მსახურებისაჲ განგუაშორა და სულნი ჩუენნი სარწმუნოებითა⁵⁰ ღმრთის მსახურებისაჲთა სულნელად შეზავნა⁵¹.

ყუავილ⁵² ეწოდა, რამეთუ ძირისაგან იესუსისა⁵³ ყუავილად აღმოსცენდა⁵⁴***** გელესიასა⁵⁵ წმიდისა ქალწულისა მარიამისგან ჯორციელად⁵⁶, ხოლო სულნელებითა მით ღმრთეებისაჲთა სული იგი მადლისაჲ მოჰფინა ჩუენ ზედა.

* I კორინ. 5,7 ** იოანე 10,14 *** ესაია 53,5 **** შდრ. ფსალმ. 117,22; მათე 21,42; ლუკა 20,17. ***** შდრ. მათე 12,46 ***** შდრ. ესაია 11,1.
1 და—E. 2 ჯორცთა A. 3 ცხოვრებასა E. 4 ტარიგ... მოგუანიჲებეს—K. 5 მწყემს]—B. 6 მწყემსი B. 7 კეთილი E. 8 ჰეშმარიტად+რ E. 9 ცხოვარნი+იგი E. 10 შეტომილინი—H. 11 არგნითა+მით DEFGHIKMN. 12 ჯუარითა A. 13 ღმრთეებისა ADFGH, ღმრთებისა E]+თჳსისაჲთა ADEFH, თჳსისაჲთა განაცხოველა GIKMN. 14 და კუალად DFGHIKMN, კუალად E. 15 განაცოცხლა] განაცხოველა DFGHIKMN. 16 იგი—E. 17 გესლიანისა BD, გესლიანისა E]—H: 18 მის—A. 19 მგლისა DE, მგლისა FGHIMN. 20 იგი—B. 21 მიერ—B. 22 თქუმული—E. 23 ჩუენ—E. 24 ლოდი საკიდური HI. 25 ~ ეწოდა საკიდურ E. 26 რი-იგი] რომელი AE, რ'ლსა-იგი B. 27 მოძღუართაგან DEFGHIKMN 28 მათგან—DFGHIKMN., მათ E, +ჰურიითაჲსა BH. 29 მწიგნობართა+იქმნა BDFGHIKMN. 30 ნათესავისაგან DE FHIKMN, ნათესავთაგან G. 31 ნათესავისაგან ჰურიითაჲსა—B. 32 იქმნაE]—DFGHIKMN. 33 ცის კიდეთა] კიდეთა DFGHIKMN. 34 ვა—A. 35 ჯორცთასა ABDFGHIKMN, ჯორცთაE. 36 ღმრთებითა E. 37 რ'ლისა E. 38 მოყუარეთა E. 39 იგი—E. 40 ვაჭარნი—H. 41 სარწმუნოებითა E. 42 მას—E. 43 სასყიდლისასა BDEFGHIKMN] სასყიდელსა. 44 საფასისა DEF GHIKMN] სოფლისა. 45 სისხლითა N. 46 თჳსთა DFGHIKMN, შენთა E. 47 რ'—IN. 48 მათ E. 49 და სიმყრალე—H. 50 სარწმუნოებითა E. 51 შეზავნა E. 52 ყუავილი N. 53 იესუსისა D, იესუა K. 54 აღმოსცენდა B, აღმოსცენდა E. 55 გელესიასა D. 56 ჯორციელად—K.

ანგელოზ ეწოდა¹, რამეთუ ერქუმიის მას² წინაწარმეტყუელისა მებრ,
«დიდისა ზრახვისა ანგელოზი, საკურველი³», რომელი მამისა მებრ, ლეონტი⁴
მკნენლად მოვიდა¹.

კაც ეწოდა, რამეთუ თქუა⁵ წინაწარმეტყუელმან: «კაცი⁶ არს და ვინ⁷
იცნას იგი⁸». ქემშარიტად სრული კაცებაჲ [B 410] შეიშოსა, თჳნიერ ცოდვი⁹
სა, და ღმრთეებაჲ თჳსი ჩუენ გამოგვცხადა.

ღმერთ ეწოდა, ვითარცა თქუა ნეტარმან¹⁰ იოვანე მახარებელმან¹¹, ვი-
თარმედ «ღმერთი¹² იყო სიტყუაჲ იგი და ყოველივე¹³ მის მიერ შეიქმნა, რაჲ-
ოდენი¹⁴ რაჲ იქმნა¹⁵».

ნათელ ეწოდა მის მიერვე, რამეთუ თქუა: «იყო¹⁶ ნათელი ქემშარიტი,
რომელი განანათლეს ყოველსა კაცსა, მომავალსა სოფლად».****

ქუეყანა ეწოდა, ვითარცა თქუა დავით: «ქუეყანამან გამოსცა ნაყოფი
თჳსი, მაკურთხენინ¹⁷ ჩუენ, ღმერთო, ღმერთო ჩუენო!»***** ქემშარიტად ქუე-
ყანისა დაზნადებელი¹⁸ იგი ქუეყანად მოვიდა და ქუეყანით მიწისაგან¹⁹ შექმნულ-
თა მათგან მიწისა²⁰ ბუნებისა²¹ იგი²² ჯორცინ²³, ვითარცა შეუნიერი²⁴ ჯეჯ-
ლი, აღმოსცნდა²⁵ ქუეყანით და ნაყოფად გამოიხუნა წმიდანი თჳსნი მოცი-
ქულნი და მოწინენი და მართალნი, და დაწყებული იგი ქუეყანაჲ ნაყოფითა²⁶
კურთხევისათა ალაგსა.

მარტალ მდოვჯს²⁷ ეწოდა²⁸, რამეთუ დაიკნინებს თავსა თჳსსა და
მოგუემსგავსების ჰასკსა ჩუენსა, რაითა ურნატსა²⁹ სულისა ჩუენისასა და-
ენერჯს³⁰ და ღრმად³¹ ძირნი დაიბნეს და რტოთა მათ ზედა ჯუარისა მისი-
სათა შეგუკრიბნეს³² და აღმალდეს და ჩუენ აღგუამაღლნეს³³ მის თანა.

მატლ ეწოდა, რამეთუ თქუა: «მატლ ვარ და არა კაც»***** გამობრწყინ-
ვებითა ღმრთეებისათა, ვითარცა სამქედური³⁴ მატლსა³⁵ შინა ეგრძთ³⁶ ჯორცთა
შინა თჳსთა დაფარა და³⁷ ღმრთეებაჲ იგი³⁸ თჳსი და უფსკრულთა ამის სოფ-
ლისათა შთაგდო და აღმოიქუა³⁹, ვითარცა კეთილმან მეთევზურმან, რომლი-
სათჳსცა იტყუს: «შეიპყრა⁴⁰ ვეშაპი იგი სამქედური⁴¹ და განულო⁴² დანდა-
ლი ყბასა მისსა და ხარტუკი⁴³ ცხვრსა მისსა⁴⁴»,***, ესე იგი არს ეშაპი, რო-
მელი⁴⁵ შეიპყრა, და შემუსრნა⁴⁶ მანქანებანი⁴⁷ მისნი⁴⁸, რომლისათჳს წამებს მე-
ფსალმუნ⁴⁹ დავით: «შენ შემუსრე თავები⁵⁰ ვეშაპისაჲ⁵¹ მის»*****.

შე⁵² სიმართლის⁵³ ეწოდა, რამეთუ თქუა წინაწარმეტყუელმან: «და
გამოგებრწყინდეს⁵⁴ თქუენ, მოწიშთა სახელისა მისისათა, მშ⁵⁵ იგი⁵⁶ სიმართ-

* ფსალმ. 9,6 ** იერემ. 17,9 *** იოვანე 1,3 **** იოვანე 1,9 ***** ფსალმ. 66,7. ***** ფსალმ. 21,7. ***** ეზეკ. 29,4. ***** ფსალმ. 73,13-14
1 იწოდა IN. 2 მას—E. 3 საკურველი—H. 4 მოვიღინა DEFGHIKMN. 5 თქუა ჰრქუა N. 6 კაც E. 7 ნეტარმან—E. 8 ~ იოვანე მახარებელმან ნეტარმან M. 9 ლთ E. 10 ყლი E. 11 რაოდენი რომელი BDEFGHIKMN. 12 იყო მე ვარ K. 13 მაკურთხენ DEFGHIKMN. 14 დაზნადებელისა K. 15 მიწისაგანთა EG. 16 მიწის DFGHIKMN. 17 ბუნებისა E. 18 იგი—GIKMN. 19 ჯორცი DEFGHIKMN. 20 შეუნიერი+იგი DFGHIKMN. 21 აღმოსცნდა B, აღმოსცნდა E. 22 ნაყოფითა+მით DFGHIKMN. 23 მდოვჯსა EH. 24 იწოდა E. 25 თრნატსა FGHKMN. 26 დაერჯერჯოს B. 27 ღრმად ღირსად N. 28 მე გუკრიბნენ H. 29 აღგუამაღლენ IN. 30 სამქედური B. 31 მატლსა მადლსა M. 32 ვერეთ D. 33 და—BDEFGHIKMN. 34 იგი—E. 35 აღმოიღო E. 36 შეიპყრას E. 37 სამქედურითა BD. 38 განილო BE. 39 ხარტუკი E. 40 და ხარტუკი ცხვრსა მისსა—KM. 41 რომელ DEFGHIKMN. 42 შემუსრა DFH, შე-იმუსრა GIKMN. 43 მანქანება DFGHIKMN. 44 მისი DFGHIKMN. 45 მეფსალმუნ DE. 46 დ'თ[ვ]დ DFGHIKMN, იგი E. 47 თვი IKM. 48 ვეშაპსა D. 49 მშ BDE. 50 სიმართლისა HK. 51 გამობრწყინდეს E. 52 იგი—GIKMN.

ლისაჲ, რომელსა აქუს კურნებაჲ ქუეშე¹ ფრთეთა² მისთა³», რამეთუ⁴ არს, რომელი ჰფარავს და განატფობს და არარაჲ⁴ არს, რომელი სიციხესა მისსა.

ხოლო⁵ ესე არათუ რამე⁶ თავით თჳსით განგიმარტე თქუენ, საყუარელნო⁷ და⁸ ქრისტის მოყუარენო და სწავლის მოლუაწენო⁹, არამედ წამებითა⁵ წიგნთაგან საწინაწარმეტყუელოთა¹⁰ [B 411] და¹¹ მოციქულთა ქადაგებისაებრ, წმიდათა¹² სახარებათა წერილნი და ნეტართა მამათა მოძღუართა მიერ განსაზღვრებული სარწმუნოება¹³. რამეთუ უეჭუელი სარწმუნოება¹⁴ საუნჯე¹⁵ დიდ არს მორწმუნეთათჳს, მამაო¹⁶ ზეცათაო, ღმერთო¹⁷ და უფალო ცხოვრების¹⁸ მომცემლო, შენ მიერ ზოღებითა¹⁹ მადლისაჲთა, რამეთუ ქრისტეანე-¹⁰ თა²⁰ სარწმუნოება²¹ დიდ მოძღურება არს. ამით მადლითა თავყუანის²² გვემენ შენ მართალნი, გაკურთხევენ შენ წმიდანი, აღგაიარებენ²³ შენ მარტულნი და შენთჳს ღვეწულებად ღირს იქმნებიან, რომელმან იფენ ჩუენთჳს, ქრისტე²⁴ ღმერთო²⁵, მოწამე არიან შენდა²⁶ და შენ შეგვედრებიანი²⁷ და ცთომასა მას²⁸ ეშმაკისასა და მსახურთა მისთა მძლავრებასა²⁹ შეურაცხ-პყოფენ¹⁵ რამეთუ არა ხოლო თუ ბერძენთა სარწმუნოება³⁰ ესე ღმრთისამიერი³¹ მოიპოვეს, არამედ ჩუენცა, შორიელთა ამით მკვდრთა, ვითარცა წამებს უფალი და იტყჳს: «მოვიდოდინ აღმოსავალით³² და დასავალით და ინაჲიდგმიდენ³³ წილთა აბრაჰამისთა, ისაკისთა და იაკობისთა³⁴». აჲ ესერა ქართლისაჲ მკვდრთა აქუს სარწმუნოება³⁴ და წოდებულ არს დედად³⁵ წმიდათა, რომელთამე³⁶ თუთ აქა მკვდრთა და რომელთამე უცხოთა და³⁷ სხუთ მოსრულთა ჩუენ შორის ყამად-ყამად, მოწამედ გამოჩინებითა³⁸ ქრისტე³⁹ იესუსა⁴⁰ მიერ, უფლისა⁴¹ ჩუენისა, რომლისაჲ არს დიდებაჲ უკუნითი უკუნისამდე, ამინ⁴².

მეთრს თავი⁴³

ჰართლად⁴⁴ შენოსლგამ და⁴⁵ ნათლის-ღებაჲ⁴⁶ წმიდისა მოწამისა⁴⁷ ჰაბომას⁴⁸

რამეთუ იყო ყამი ოდეს ერისმთავარი⁴⁹ იგი ქართლისაჲ⁵⁰, სახელით⁵¹ ნერსე⁵², ძმ ადრნესე⁵³ კურაპალატისა⁵⁴ და ერისმთავრისაჲ⁵⁵, მოწოდებულ

* მ აღ აქ, 4,2 ** მათე 8,11.

¹ და ქუეშე B, ქუეშე DE. ² ფრთეთა] ფერჭთა M. ³ და რ B. [არარაჲ] რაჲ E, არა GIKMN. ⁴ ბ—DFGHKMN. ⁵ რაჲ E. ⁶ საყუარელნო—BM. ⁷ და—BDFGHKMN. ⁸ მოლუაწენო] მოყუარენო GIKMN. ⁹ წინაწარმეტყუელთა E. ¹⁰ და—E. ¹¹ და წმიდათა BDEFGHIKMN. ¹² სარწმუნოებაჲ E. ¹³ სარწმუნოებაჲ BE—K. ¹⁴ საუნჯე B. ¹⁵ ესე მამაო BDEFGHIKMN. ¹⁶ ღმერთო+ღო FGHKMN. ¹⁷ ცხოვრებისა DFH, ცხოვრების E. ¹⁸ მოღებითა BDEFGHIKMN] მიღებითა. ¹⁹ ქრისტიანეთა B. ²⁰ სარწმუნოებაჲ E. ²¹ თავყუანის—BDFGHKMN. ²² აგაიარებენ BD. ²³ ქე E. ²⁴ ღო+რ B. ²⁵ შენდა—E. ²⁶ გვედრებიან DEFGHIKMN. ²⁷ ამას M. ²⁸ მძლავრებასა] მოძღურებასა HN. ²⁹ ბრძენთა სარწმუნოებაჲ E. ³⁰ ღმრთისა მიერ FGHKMN. ³¹ მზის აღმოსავალით D. ³² ინაჲით-ღგმიდენ K. ³³ სარწმუნოებაჲ E. ³⁴ დედად] დიდად GIKMN, +არს H. ³⁵ რომელთა E. ³⁶ და—BDFGHKMN. ³⁷ გამოჩინებად K. ³⁸ ქე DE, ქს FHK. ³⁹ იესოს M, იესუ G. ⁴⁰ თე B. ⁴¹ არ D. ⁴² მე-ბ თავი B] თავი ბ BDFGHKMN. ⁴³ ქართლად D. ⁴⁴ და—B. ⁴⁵ ნათლის-ღებაჲ—B. ⁴⁶ მოწამისა—BDFGHKMN. ⁴⁷ ქართლად... ჰაბომას]—CL. ⁴⁸ მთავა D. ⁴⁹ ქართლისაჲ+ანის C. ⁵⁰ სახელით—L. ⁵¹ ნერსე D. ⁵² ადარნესე CG, ადრნესე D, ადარნესე H, ანდრნესე I. ⁵³ კულოპარატისა C, კურაპალატისა E. ⁵⁴ ერისმთავრისა] ერისთავისა CFLM, ერისთავისა D, ერისთავისა HIKM, ;და ერისმთავრისაჲ]—E.

იქნა¹ ქუეყანად ბაბილოვნისა² მფლობელისა მისგან³ მის⁴ ეამისა⁵ საკინოზ⁶ თაასა⁶ ამირა⁷ მუმნისა⁸ აბდილაგან⁹, რომელი¹⁰ იყო¹¹ ქალაქისა¹² ბაღდადსა¹³, რომელიცა-იგი მან ალაშენა¹⁴. ხოლო შესმენითა ბოროტთა კაცთაათა საპყრობილესა შეაგლო¹⁵ მან ნერსის¹⁶, ერისთავი ქუეყანისა¹⁷ ამის ქართლისაჲ, და პყროილ იყო¹⁸ იგი მუნ ეამდმდე¹⁹ სამისა წლისა²⁰, ვიდრემდის ბრძანებითა²¹ ღმრთისაათა მოკუდა აბდილა ამირა მუმნი²² და²³ დაჯდა მის წილ ძმ მისი²⁴ მაჰდი²⁵. ხოლო ქველის მოქმედმან ღმერთმან [B412] არწმუნა²⁶ გულსა მაჰდი²⁷ ამირა²⁸ მუმნისასა²⁹ განტევება ნერსის³⁰. და გამოიყვანა იგი მწარისა მისგან საპყრობილისა და განუტევა იგი კჳალად ერის-
¹⁰ მთავრობით³¹ აქა, ქუეყანადვე თჳსა³².
 მნებავს აწ³³, ქრისტეს³⁴ მოყუარენო, ამიერიოვან წმიდისა³⁵ და სანატრელისა³⁶ მოწამისა ამის³⁷ კაბოასთჳს³⁸, რაჲთა³⁹ გაუწყო, ვითარ⁴⁰ ანუ რაბამ⁴¹ იყო, ანუ ეინა⁴² მოიწია აქა. ესე ნაშობი იყო აბრაამეინი⁴³ ძეთაგან ისმეელისათა, ტომისაგან საკინოზთაასა, და არა⁴⁴ თუ უცხოასაგან თესლისა⁴⁵, არცა⁴⁶ ხარკისაგან შობილი, არამედ ყოლადვე არაბიელთა თესლი, მამულად⁴⁷ და დედულად⁴⁸, რომლისაჲ⁴⁹ მაჰმა მისი და დედაჲ მისი⁵⁰ და ძმანი⁵¹ და დანი მისნი⁵² იყვნეს მუნვე ქალაქსა მას⁵³ შინა ბაღდადს⁵⁴ ბაბილოვნისასა⁵⁵. და ესე იყო ყრმა კაბუქ⁵⁶, ვითარ ათრეამეტის⁵⁷ წლის, გინა უკნინსს აჩუდმეტის წლის⁵⁸ ამან ინება წარმოსლვაჲ თჳსი აქა ერისმთავრისა⁵⁹ მის⁶⁰ ნერსის⁶¹ თანა⁶² და შეეყო იგი მსახურად⁶³ მისა⁶⁴, და⁶⁵ იყო იგი⁶⁶ ტელოვან, კეთილად შემზავებელ⁶⁷ სულნელთა მათ საცხებელთა⁶⁸, და⁶⁹ სწავლულ იყო მწიგნობრებითა⁷⁰ საკინოზთაათა, ძეთა⁷¹ ისმეელისთა⁷², ძეთა⁷³ აბრაამისთა, ნაშობთა აგარისთა.

²⁵ ხოლო ამიერ ჩუენდა სოფლად⁷⁴ გამოსლვაჲ⁷⁶ იგი⁷⁶ არა თუ თვთ თავით თჳსით⁷⁷ განიზრახა, არამედ ვითარცა-იგი⁷⁸ უფალმან⁷⁹ ჰრქუა⁸⁰ ნეტარსა მას⁸¹ აბრაამს მასვე ქუეყანასა შინა ქალდეველთასა, ვითარმედ «გამოვიდ⁸² ქუე-

¹ მიწოდებულ იქნა] მიიწოდა C. ² ბაბილონისა CD. ³ მფლობელისა მისგან—C. ⁴ მის—BCDFGHIKLMN. ⁵ ეამსა B]—C. ⁶ საკინოზთასა B]—C. ⁷ ამირ. C. ⁸ მუმნისა CDFGHIKLMN. ⁹ აბდილაგან FGHN, აბდილაასგან IKLM. ¹⁰ რომელი C; რი+იგი DF GHIKMN. ¹¹ იყო—C. ¹² დიდისა B. ¹³ ბაღდადსა DFGHIKLMN. ¹⁴ ალაშენა B ¹⁵ ~ შთა-აგლო საპყრობილესა B. ¹⁶ ნერსე BCE. ¹⁷ ქუეყანისა D. ¹⁸ იყოყო CGIKMN. ¹⁹ მუნ ეამდმდე—DFGHIKLMN, მუნ C. ²⁰ სამ წელ C; წლისა+ეამთა FGHKLMN, ²¹ ბრძანებითა] ნებითა C. ²² მუმნი DFG; ამირა მუმნი—L. ²³ და—E. ²⁴ მის IN. ²⁵ მაჰდი C, მაღდ DF GHIKLMN. ²⁶ დარწმუნა E. ²⁷ მაჰდი C, მაღდი DEFGHIKLMN. ²⁸ ამირ C. ²⁹ მუმნისასა DFGHIKLMN. ³⁰ ნერსე D. ³¹ კედ ერისმთავრობით—C, ერისთავობით DFGHIKLMN. ³² თჳსა+ერისთავობით C. ³³ აწ აქა L. ³⁴ ქს D. ³⁵ წმიდისა+ამის FGHKLMN. ³⁶ სანატრელისა—L. ³⁷ ამის—CDFGHIKLMN, ~ამის მოწამისა E. ³⁸ კაბოასთჳს C, კაბოასი E. ³⁹ რა]რლ H. ⁴⁰ ვრ+და E. ⁴¹ რაბამ+რაჲ CDFGHIKLMN. ⁴² ეინა] ვრ DFGHIKLMN. ⁴³ აბრაამისი E. ⁴⁴ არაჲ BC. ⁴⁵ თესლისა—DFGHIKLMN. ⁴⁶ და არცა C. ⁴⁷ მამულად N. ⁴⁸ დედულადცა E. ⁴⁹ რომლისა C. ⁵⁰ მისი—CDEFGHIKLMN. ⁵¹ ძმანი+მისნი DFGHIKLMN. ⁵² და დანი მისნი—DFGHIKLMN. ⁵³ მას—L. ⁵⁴ ბაღდად DFGHIKMN. ⁵⁵ ბაბილონისასა D. ⁵⁶ კაბუქ—C, კაბუქ E, ~კაბუქ ყრმა K. ⁵⁷ ათრეამეტის E. ⁵⁸ გინა უკნინსს აჩუდმეტის წლის—CDEFGHIKLMN. ⁵⁹ ერისთავისა CDFGHIKLMN, ერისმთავარსა E. ⁶⁰ მის—E. ⁶¹ ნერსე BD. ⁶² ~თანა ნერსის E. ⁶³ მსახურებად DFGHIKLMN. ⁶⁴ მისსა HL. ⁶⁵ და]რ—E. ⁶⁶ იგი—E. ⁶⁷ შემზავებელი GKM. ⁶⁸ საცხებელთასა E. ⁶⁹ და—E. ⁷⁰ მწიგნობრებით C. ⁷¹ მის E. ⁷² ისმეიტელისთა C, ისმეელისათა H, ისმეილისთა L. ⁷³ ძისა BCE. ⁷⁴ სოფლად—CH. ⁷⁵ გამოსლვაჲ B, მოსლვად H. ⁷⁶ იგი+მისი CE. ⁷⁷ თავით თჳსით—L. ⁷⁸ იგი+თუბრძანა E. ⁷⁹ უფალმან] ღნ C. ⁸⁰ ჰრქუა—E. ⁸¹ მას—CE. ⁸² გამოვიდ+მუნ CDFGHIKLMN.

ყანისაგან¹ შენისა² და ნათესავისაგან შენისა და სახლისაგან მამისა³ შენისა და მოვედ⁴ ქუეყანასა მას,⁴ რომელი⁵ მე⁶ გიჩუენო⁷ შენ⁸». ეგრეთვე ესუქუელად¹⁰ ნაშობი აბრაჰამის¹¹ არა თუ¹² თვისთ გონებით, არამედ წამის ყოფითა ღმრთისამიერიითა იწუა¹³ ესეცა და დაუტევა მამა და დედა და¹⁴ ძმანი და დანი და ნათესავნი და მონაგებნი¹⁵ და აგარაკები¹⁶, და¹⁷, ვითარცა-იგი¹⁸ უფალი¹⁹ იტყუას წმიდასა სახარებასა შინა²⁰, წარმოვიდა²¹ აქა ნერსს²² თანა მგზავრ²³ ქრისტს²⁴ სიყუარულისათჳს. და რაჟამს მოვიდა იგი ქართლდ²⁵ ცხონდებოდა²⁶ იგი²⁷ ნერსს²⁸ ერისთვისა²⁹ [B 413] თანა. და თვისთა სათნოებითა³⁰ იქმნა იგი საჭუარელ³¹ ყოვლისა ერისა და შესძინა³² სწავლად ქართულისა³³ მწიგნობრებისა³⁴ და ზრახვისა ჯსნილად. მაშინ იწყო ზედამიწევნად და სწავლად წმიდათა საღმრთოთა წიგნთა ძუელისა და ახლისა შჯულისათა³⁵, რამეთუ უფალი მეცნიერ ჰყოფდა მას³⁶, და მოვიდის³⁷ იგი³⁸ წმიდად ეკლესიად და მარადის ისმენენ წმიდათა სახარებათაგან და საკითხავთა მათ³⁹ საწინაწარმეტყუელთა⁴⁰ და მოციქულთა⁴¹. და მრავალთაგან შჯულის⁴² მეცნიერთა იკითხვენ და ისწავებენ, ხოლო რომელთამე რეცა-თუ⁴³ ცილობით წინააღუდგებინ, არამედ მიზეზ სწავლისა⁴⁴ ექმნებინ მას. და ესრეთ⁴⁵ სრულ იქმნა იგი ყოვლითა მოძღურებითა, რომელი აქუს წმიდასა⁴⁶ კათოლიკე⁴⁷ ეკლესიასა ქრისტს⁴⁸ მიერ.

მაშინ უდებ-ყო⁴⁹ შჯული იგი მაჰმედისი და წესი იგი მიშულისა მის ლოცვისაჲ დაუტევა და შეიყუარა ქრისტს ყოვლითა გულითა და გამოირჩია⁵⁰ იგი სიტყუათა ამით, ვითარმედ ამითხრეს მე უშჯულოთა⁵⁰ ზრახვაჲ, ხოლო⁵ არა ეგრე იყო, ვითარ შჯული⁵² შენია⁵³. არამედ ვერ განიცხადებდა თავსა [A 8] თჳსსა სრულიად⁵³ ქრისტეანედ⁵⁴, ხოლო ფარულად იმარხავნ და ილოცავენ⁵⁵ ქრისტს⁵⁶ მიმართ და ეციებდა ადგილსა კრძალულსა⁵⁷, სადამცა⁵⁸ მოიღო ნათელი⁵⁹ ქრისტს⁶⁰, რამეთუ ეშინოდა სოფლის⁶¹ მპყრობელთა⁶² ამით⁶³ 25 ზედამდგომელთა ჩუენთა⁶⁴ სარკინოზთაგან⁶⁵.

* შექ 86. 12,1 ** მათე 19,29. *** ფსალმ 118,85.

¹ ქუეყანისაგან] ქუეყანისა მისგან D.+მაგის FGHJKLMN. ² ვითარმედ გამოვედ ქუეყანისაგან შენისა—E. ³ მივედ C. ⁴ მას—DFGHJKLMN. ⁵ რომელ C. ⁶ მე—E. ⁷ გიჩუენო D. ⁸ ეგრეთვე DEFHLM. ⁹ ესე—DFGHJKLMN. ¹⁰ ~ კელად ესე E. ¹¹ აბრაჰამიანი E. ¹² არა თუ] არა CE. ¹³ იწუა E, იწუა L. იცა N. ¹⁴ და—DFGHJKLMN. ¹⁵ მონაგები CDE. ¹⁶ აგარანი C, აგარაკი DFL, აგარაკნი EGHKMN. ¹⁷ და BCDFGHJKLMN. ¹⁸ იგი—E. ¹⁹ თ’ი—B. ²⁰ ~ შინა სახარებასა CDEFGHJKLMN. ²¹ და წარმოვიდა E, და წარვიდა FHL. ²² ნერსს D. ²³ მგზავრ—C. ²⁴ ქ’ეს D, ²⁵ ქართლად CEFGHJKLMN. ²⁶ ცხონდებოდა BCDFGHKL] ცხონდებოდა. ²⁷ იგი—E. ²⁸ ნერსს D. ²⁹ ერისათავისა E. ³⁰ სათნოებითა E, ~ სათნოებითა თვისთა GIKMN. ³¹ საჭუარ C. ³² შესძინა] იწყო C. ³³ ქართულსა C. ³⁴ მწიგნობრობისა GHJKLMN. ³⁵ შჯულისათა—C. ³⁶ მას—C. ³⁷ მივიდის CE. ³⁸ იგი—E. ³⁹ მათ—CDEFGHJKLMN, ⁴⁰ საწინაწარმეტყუელთა CE. ⁴¹ მოციქულთასა CDEFGHJKLMN. ⁴² რჩელის C. ⁴³ რეცა თუ] ძეთა ცრუ E. ⁴⁴ სწავლის BCD. ⁴⁵ ესრეთ D. ⁴⁶ წმიდასა—N. ⁴⁷ კათოლიკე DE. ⁴⁸ ქ’ეს D. ⁴⁹ უდებ-ყო] უარ-ყო E. ⁵⁰ ურჩულთა C. ⁵¹ ხ’—K. ⁵² შჯული C. ⁵³ სრულად ADFGN]—E. ⁵⁴ ქრისტეანედ ABL. ⁵⁵ ~ ილოცავნ და იმარხვენ AF; ლოცავნ L. ⁵⁶ ქ’ეს D] + მის E. ⁵⁷ ადგილსა კრძალულსა—E. ⁵⁸ სადამცა] რათამცა E. ⁵⁹ ~ ნათელი მოიღო C] ნათელ-იღო DF GHJKLMN. ⁶⁰ ქ’ასი C] ქ’ეს მიერ DFGHJKLMN. ⁶¹ სოფლის ADFGHJKLMN]—C, სოფლისა. ⁶² ამპყრობელთა E. ⁶³ ამითგან A]—E. ⁶⁴ ჩუენთა]—ADFFGHJKLMN, ~ ჩუენთა ზედამდგომელთა E. ⁶⁵ სარკინოზთა A; მპყრობელთა ამათ ზედამდგომელთა ჩუენთა სარკინოზთაგან] ამირათაგან C.

და იყო დღეთა მათ¹ შინა² კულაღ³ განრისხებამ⁴ ჯელ⁵ შერქრას⁶ შერქრას⁷ |
 სარკინოზთა⁸ ნერს⁹ ერისთვისა¹⁰ ზედა და ივლტოდა იგი¹¹. რამეთუ¹² ცხად¹³ ცხად¹⁴ |
 კად.პბრძოდეს¹⁵ მას სარკინოზთა ერი; და¹⁶ უფალმან დაიცვა იგი ჯელთა-
 გან მათთა¹⁷, და განვლო მან კარი იგი ოვსეთისა¹⁸, რომელსა დარიალან¹⁹
 ერქუმის. და რაჟამს²⁰ განვიდა²¹, იყო მის თანა²² ერისაგან მისისა²³ ვითარ
 სამას ოდენ მიმაკაც. და²⁴ მათ თანავე²⁵ იყო²⁶ სანატრელიცა²⁷ ესე²⁸ მონა
 ქრისტესი ჰაბო²⁹. ხოლო ნერსე, ვლტოლვილი³⁰ ქუეყანით თუსით³¹, შევიდა³²
 ქუეყანასა მას³³ ჩრდილოასასა, სადა იგი³⁴ არს სადგური და საბანაკე³⁵ ძეთა
 მაგოგისთა, რომელ არიან ხაზარნი, კაც ველურ, საშინელ პირითა, მგე-
 ცის ბუნება³⁶, სისხლის მკამელ, რომელთა³⁷ შჯული³⁸ არა³⁹ აქუს, გარნა
 ღმერთი ხოლო შემოქმედი იცინა⁴⁰. და⁴¹ რაჟამს მივიდა⁴² ნერსე⁴³ ერისთავი⁴⁴
 მეფისა მის ხაზართაჲსა⁴⁵, შეიწყნარა იგი უცხოებისათჳს⁴⁶ და ვლტოლვილები-
 სათჳს⁴⁷ მტერთა მისთაჲსა და სცა⁴⁸ მას და ყოველსა ერსა მისსა საზრდელი⁴⁹
 და სამოსელი⁵⁰.

მაშინ, ვითარცა იხილა ნეტარმან ჰაბო⁵¹, რამეთუ განზორებულ არს
 შიშისაგან და⁵² მძღაგრებისა⁵³ სარკინოზთაჲსა, ისწრაფა⁵⁴ მან მიხალბად
 ქრისტესა⁵⁵ და ნათელ-ილო სახელითა. მამისათა და ძისათა და სულისა
 წმიდისათა ჯელთა პატიოსანთა⁵⁶ მღვდელთაჲთა⁵⁷, რამეთუ მადლითა სული-
 სა წმიდისათა მრავალ არს⁵⁸ ქალაქები და სოფლები⁵⁹ ქუეყანასა მას ჩრდი-
 ლოასასა⁶⁰, რომელნი სარწმუნოებითა⁶¹ ქრისტესითა ცხონდებიან⁶² უზრუნვე-
 ლად. მიერითგან უფროას-და⁶³ სავსე მადლითა ქრისტესითა⁶⁴ ნეტარი⁶⁵ ჰა-
 ბო⁶⁶ შეეყო მარხვისა და ლოცვისა⁶⁷ დაუბრკოლებლად⁶⁸.

მაშინ, შემდგომად⁶⁹ რაჟდენისამე⁷⁰ ქაშისა, ეგედრა ნერს⁷¹ მეფესა მას
 ჩრდილოასასა⁷², რათა განუტეროს⁷³ იგი მიერ ქუეყანად აფხაზეთისა⁷⁴, რა-
 მეთუ პირველადე წარგზავნენ⁷⁵ დედა და ცოლი⁷⁶ და შვილნი და მონაგე-
 ბი⁷⁷ და ყოველნი სახლისა მისისანი, [v] რამეთუ კრძალულ⁷⁸ იყო ქუეყა-

¹ ამათ A, ~ მათ დღეთა E. ² ~ და მათ დღეთა შინა იყო DI, და ამათ დღეთა შინა-
 იყო FGHIKMN. ³ კ'ლდ+იყო ABE; დღეთა მათ შინა კ'ლდ| კულაღ მათ დღეთა შინა G.
⁴ განრისხებამ C. ⁵ მათგან E. ⁶ სარკინოზთა E; ⁷ ნერს D| ნერს. ⁸ ერისთვისა AD|, ერის-
 თავისა FGHIKLMN, ერისთავსა. ⁹ იგი C. ¹⁰ პბრძოდეს E. ¹¹ და| ხ' C. ¹² მათდა L. ¹³ ოსეთისა D
¹⁴ დარიალ CGIMN, დარიალ DFH, დარიალ E. ¹⁵ რაჟამს ვ'რ C. ¹⁶ განვიდა+იგი E.
¹⁷ ~ მის თანა იყო E. ¹⁸ მისისა B. ¹⁹ და—ABC. ²⁰ მათთავე K. ²¹ ~ იყო მათ თანავე E.
²² სანატრელი B. ²³ ესე—C. ²⁴ ჰაბო DEI| ჰაბო. ²⁵ ვლტოლვილი A, ივლტოდა C. ²⁶ თუსით+
 და C. ²⁷ შევიდა+იგი E. ²⁸ მას—IKN. ²⁹ იგი—E. ³⁰ საბანაკო ADFGHIKLMN, სა-
 ბაკე E. ³¹ ბუნება| გონება და C. ³² რომელ E. ³³ შჯული BDFGHIMN, შჯული C. ³⁴ არა
 CDE. ³⁵ ~ იცინა შემოქმედი A. ³⁶ და| ხ' BC. ³⁷ შჯული L. ³⁸ ნერს D| ნერსე. ³⁹ ერის-
 თავი—ACDEFGHIKLMN. ⁴⁰ ხაზართაჲსა| წარმართთაჲსა GKIMN. ⁴¹ უცხოებისაგან C,
 უცხოებისა E. ⁴² ვლტოლვილისა A, ვლტოლოლასათჳს B, ვლტოლოლია C, სივლტოლი-
 სათჳს E. ⁴³ სცა| მისცა C, მსცა E. ⁴⁴ საზრდელ B. ⁴⁵ სამოსელი B, ~ სამოსელი და საზრდელ-
 სი C. ⁴⁶ აზოთ A, ჰაბო B. ⁴⁷ და—ABCE. ⁴⁸ მძღაგრებისაგან A, მძღაგრთა E. ⁴⁹ იწრაფა A.
⁵⁰ ქ'ესა DE. ⁵¹ პატიოსნითა N. ⁵² მღვდელთა L. ⁵³ მრავალ არს| მრავალა C. ⁵⁴ და
 სოფლები—DFGHIKLMN. ⁵⁵ ჩრდილოასა C, ჩრდილოეთისასა K. ⁵⁶ სარწმუნოებითა E.
⁵⁷ ცხონდებიან ABCDL, ცხონდებიან E|, ცხონდებიან. ⁵⁸ უფროასად B, უფროდა C. ⁵⁹ ქრ-
 ისტესითა| ღ'ათა AD, ღთისათა C, სამღმრთოთა FGHIKM, სამღთოთა თა L, საღთ'ოსათა
 N; ქრისტესითა—E. ⁶⁰ ნეტარი| წ'აი C. ⁶¹ აზოთ C, ჰაბო E| ჰაბო. ⁶² ~ ლოცვისა და მარხ-
 ვისა DFGHIKLMN. ⁶³ დაუბრკოლებლად| დაუქლებლად C. ⁶⁴ შემდგომად C. ⁶⁵ რაჟდენი-
 სი C| რაოდენისამე EK, რაჟდენისა მის G. ⁶⁶ ნერს D|, ნერსე. ⁶⁷ ჩრდილოეთისასა K.
⁶⁸ განუტეროს E. ⁶⁹ აფხაზეთა C. ⁷⁰ წარგზავნენ CIKLN.|+მას E. ⁷¹ ცოლი H. ⁷² მონა-
 გები CEFGHIKLMN. ⁷³ კრძალულ| კეთილ L.

ნაჲ იგი შიშისაგან სარკინოზთაჲსა. ხოლო ღმერთიან მოამშუდა¹ პიტყვიერესჲ² მის ჩრდილოასაჲ და განუტეგა ნერსს³ მრავლითა ნიჭითა. და წარმართთა⁴ იგინი⁵ სიხარულითა და მადლობითა⁶ ღმერთისაჲთა და განელეს⁷ ქუეყანაჲ იგი წარმართთაჲ⁸, რომელთა ყოლადვე არა იციან⁹ ღმერთი, და¹⁰ უშიშად ვიღოდეს¹¹ დღს¹² და ღამს¹³ სამისა¹⁴ თუჲსა¹⁵ გზასა.¹⁶ ხოლო ნეტარი ჰაბო¹⁷ ევოდენტთა¹⁸ ამით¹⁹ დღეთა²⁰ მგზავრ ილოცვიდა და იმარხვიდა და არა²¹ დასცხრებოდა²² იგი ფსალმუნებითა²³, და ვითარცა მიიწინეს²⁴ იგინი²⁵ ქუეყანად²⁶ აფხაზეთისა²⁷, მთავარმან²⁸ მის ქუეყანისამან შეიწუნარა ნერსს²⁹ ყოვლით ერთთ მისითურთ³⁰. ვითარცა³¹ იხილა ნერსს³² დედოფალი³³, დედაჲ თუჲი, და ცოლი და ძენი³⁴ თუჲნი³⁵, სიხარულით³⁶ ყოველნივე³⁷ აკურთხევდეს ღმერთ-სა³⁸ ცოცხლებით³⁹ და მშუღობით⁴⁰ შეკრებისა⁴¹ მათისათუჲს⁴².

მაშინ, ვითარცა⁴³ ეუწყა მთავარსა მას⁴⁴ აფხაზეთისასა ნეტარისა ჰაბოჲს-თუჲს⁴⁵, რამეთუ⁴⁶ ახალ ნათელ-ღებულ⁴⁷ არს⁴⁸, განიხარა ფრიად ყოვლით ერთთ მისითურთ; და⁴⁹ მოუწოდეს⁵⁰ მას მთავარმან მან⁵¹ და ებისკოპოსმან⁵² და მღვდელთა და⁵³ აკურთხევდეს და ნუგეშინის-სცემდეს⁵⁴ და უთხრობდეს⁵⁵ მას⁵⁶ სიტყუათა⁵⁷ ცხოვრებისათა⁵⁸ და ახარებდეს⁵⁹ ქრისტესთუჲს⁶⁰ და საუკუნოასა⁶¹ მის⁶² ცხოვრებისათუჲს⁶³. ხოლო იგი თავით თუჲით მიუგებდა მათ⁶⁴ მადლობით⁶⁵ სიტყუათა მათ⁶⁶ ჰეშმარტიისა⁶⁷ სარწმუნოებისათა⁶⁸, ვიდრემდის უკურდაცა მით და აღიდებდეს ღმერთსა. და ნეტარი ჰაბო⁶⁹ უფროჲსლა მადლობდა ღმერთსა, რამეთუ იხილა მან ქუეყანაჲ იგი საესქ ქრისტეს სარწმუნოებითა⁷⁰ და არაგინ ურწმუნოთაგანი მკვდრად⁷¹ იბოეების სახლვართა მათთა⁷². რამეთუ სახლვარ⁷³ მათდა⁷⁴ არს ზღუდა იგი⁷⁵ პონტოასაჲ⁷⁶, სამკვდრებელი⁷⁷ ყოლადვე ქრისტეანეთა⁷⁸, მისაზღვრადმდე⁷⁹ ქალდიასა⁸⁰, ტრაპეზუნტიასა⁸¹ მუხარს, საყოფელი იგი აფსარეასაჲ⁸² და ნაფსასა⁸³ ნავთსადგური. და არს ქალაქები იგი და ადგილები საბრძანებელად ქრისტეს მსახურისა⁸⁴ იონთა⁸⁵

¹ მრამშვიდა C. ² მეფისა DE. ³ ნერს DEI. ნერსე ⁴ იგი C; იგინი—DFGHIKLMN
⁵ მადლითა BDFGHIKLMN. ⁶ განელესქ განიხილეს C. ⁷ წარმართთა C. ⁸ იღოდეს DFGH
IKLMN. ⁹ და—ABCE. ¹⁰ ვიღოდეს+მათ შს DFGHIKLMN. ¹¹ დღე D, ¹² ღამე C. ¹³ სამ
BC. ¹⁴ თუჲს CD. ¹⁵ გზისა L. ¹⁶ ჰაბო AD, აბო C. ¹⁷ ესოდენტთა C, ევოდენტთა FGHKLMN.
¹⁸ მათ ACDEFHGHKLMN. ¹⁹ დღეთაქ გზათა AE. ²⁰ არა E. ²¹ დასცხრებოდა E. ²² ფსალ-
მუნებას C. ²³ მიიწინეს K. ²⁴ იგინი—H. ²⁵ ქუეყანად—C; იგი ქუეყანად—L. ²⁶ აფხაზეთა C.
²⁷ მთავარმან+მან ABCDEFGHIKLMN, ²⁸ ნერსე BCEI იგი A. ²⁹ მისითურთ C]+და E.
³⁰ და ვითარცა ACDEFGHIKLMN. ³¹ ნერს D] ნერსე. ³² დედოფალი E. ³³ ძენი] შვილინი C.
³⁴ და ცოლი და ძენი თუჲნი—H. ³⁵ სიხარულით ABCDFGHKLMN] სიხარულითა. ³⁶ ყო-
ველნი C. ³⁷ ცოცხლებით H. ³⁸ მშუღობით C. ³⁹ შეკრებისათუჲს C. ⁴⁰ მათისათუჲს—C. ⁴¹ ვი-
თარცა—A. ⁴² ~ მას მთავარსა H. ⁴³ ახალსთუჲს C. ⁴⁴ რ~ქედ A. ⁴⁵ ნათელ-ღებულთა CDF
HIKLMN, ნათლის-ღებული G. ⁴⁶ არის H. ⁴⁷ და—E ⁴⁸ მოუწოდა A, მოუწოდის DFGHI
KMN. ⁴⁹ მან—FGIKMN. ⁵⁰ ებისკოპოსთა B. ⁵¹ და—C. ⁵² ეცემდეს C, მსცემდეს E. ⁵³ და
უთხრობდეს—B. ⁵⁴ სიტყუათა+მათ E. ⁵⁵ ცხოვრებისათა E. ⁵⁶ ახარებდეს+მას ACDEFGH
IILMN; სიტყუათა ცხოვრებისათა და ახარებდეს—K. ⁵⁷ ქესთუჲს C, ქესთუჲს D, ⁵⁸ საუკუნი-
სა AC. ⁵⁹ მის—E. ⁶⁰ ცხოვრებისათუჲს E. ⁶¹ მათ—A. ⁶² მათ—A. ⁶³ ჰეშმარ-
ტიებისა AH, ჰეშმარტიებისათა E. ⁶⁴ სარწმუნებისათა A, სარწმუნოებითა E. ⁶⁵ ჰაბო
AD, აბო C. ⁶⁶ სარწმუნოებითა E. ⁶⁷ მკვდრ BL, მკვდრად E. ⁶⁸ მათა C, მათ თანა H.
⁶⁹ სახლვარად E. ⁷⁰ მათდა+მათა ABCE. ⁷¹ იგი—K, ⁷² პონტოასაჲ E. ⁷³ სამკვდრებელი C.
⁷⁴ ქრისტეანეთა ABEL, ქუეყანათა C. ⁷⁵ მისაზღვრად C, მისაზღვარადმდე E. ⁷⁶ ქალდიისა C,
ქალდიასი E, ქალდასა HK. ⁷⁷ ტრაპეზონტიასა B, ტრაპეზუნტიასა D, ტრაპეზუნტიასა DFGHI
KMN, ტრაპეზონთა E, და ტრაპეზუნტიას L, ⁷⁸ აფსარეასაჲ C, აფსარეასაჲ E, აფსარეასაჲ E,
აფხაზეთისა L, აფსარეასა HM. ⁷⁹ ნაფსის AD, ნაფსისა C, ნაფსი E, ნაფსისი FGHKLMN.
⁸⁰ მსახურისა B. ⁸¹ იონთა B.

ხოლო იყო შემდგომად სივლტოლისა მის ნერსსისა ქართლის, რაჲ
მოაველინა¹ მაჰდი² ამირა მუჰმან³ ბრძანებითა ღმრთისაჲთა სტეფანოზ⁴, ძჲ
გურგენ ერისთვისაჲ⁵, დისწული ნერსსი⁶, ნაცვალად⁷ დედის ძმისა თვისსა⁸
ნერსსა⁹, ერის მთავარად¹⁰ ქუეყანასა¹¹ ამას¹² ქართლისასა¹³. მაშინ მზიარულ
იქმნა ნერსსი¹⁴, რამეთუ უფლებაჲ იგი სახლისა¹⁵ მისისაგან¹⁶ არა განაშორა¹⁷
უფალმან¹⁸. ესეცა წადიერ იქმნა უფროჲს-ლა გულს-მოდგინედ და¹⁹ წარმო-
აველინა²⁰ მოციქულნი და ითხოვა გელმწიფეთაგან, ამირათა²¹ [v] ამის ქუეყა-
ნისათა, რაათა უშიშ-ყონ იგი²² ბოროტისაგან და გამოვიდეს ჭსნილად ყოფ-
ლით²³ ერთ²⁴ მისითურთ²⁵.

და ვითარცა წარმოემართნეს ივინი ქუეყანით²⁶ აფხაზეთით, მაშინ ნე- 10
ტარსა ჰაბოს²⁷ მიუწოდა მთავარმან მან აფხაზეთისამან²⁸ და ჰრქუა²⁹: „ნუ
განხულ შენ³⁰ ამიერ³¹ ქუეყანით, რამეთუ ქუეყანაჲ იგი ქართლისაჲ³² სარ-
კინოზთა უპყრიეს³³ და შენ ხარ ბუნებით სარკინოზ³⁴. და არა³⁵ გიტეონ³⁶
შენ³⁷ ქრისტიანობით³⁸ მათ შორის; და³⁹ მეშინის მე⁴⁰ შენთჲს⁴¹, ნუჟუჟ⁴²
ქულად განდრეკონ⁴³ შენ სარწმუნოებისაგან ქრისტსისა ნეფსით⁴⁴, გინა 15
უნებლებით⁴⁵, და ესოდენი⁴⁶ შრომაჲ შენი წარასწყმიდო⁴⁷. ხოლო ნეტარმან⁴⁸
ჰაბო⁴⁹ ჰრქუა⁵⁰: „სადალა შემიწყნარა მე ქრისტემან და განმაშორა⁵¹ ჩემგან
ბნელი იგი ბირველისა⁵² მის⁵³ უმეტრებისა ჩემისაჲ და ღირს მყო მე ნათელსა
მას⁵⁴ მისსა, არასადა უფარ-ვეო⁵⁵ მე⁵⁶ სახელი მისი⁵⁷; დაღათუ⁵⁸ ბერგული
ოქროსა⁵⁹ და ვეცლისაჲ მომცენ მე⁶⁰, გინა თუ ტანჯვითა⁶¹ და გუემითა⁶²
განმიკითხონ მე⁶³, ვერ განმაშორონ⁶⁴ მე⁶⁵ სიყუარულსა⁶⁶ უფლისა ჩემისასა⁶⁷.
და აწ შენ ნუ დამაყენებ მე⁶⁸, ღმრთის მსახურო, რამეთუ რაჲ მადლ⁶⁹ არს
ყოფაჲ⁷⁰ ჩემი აქა, 71 სადა არა არს შიში, არცა⁷² საიკუდილი⁷³ ქრისტსთჲს?
აწ გმევედრები, განმიტევე მე, რაათა ეუწყოს განცხადებულად⁷⁴ ქრისტიანო- 25
ბაჲ⁷⁵ ჩემი ქრისტსს მოძულეთა⁷⁶ მათ, რამეთუ მესმა მე⁷⁷ წმიდისა სახარე-

¹ წარმოივლინა N, ² მაჰმედ B, მაჰდიდ C, მადლი DEFGHIKLMN. ³ მუჰმან ACDFGH-
IKLMN]+მან E. ⁴ სტეფანოს E. ⁵ გურგენ ერისთვისაჲ გურგენისი B; ერისთავისა FGH
KLN. ⁶ ნერსესისი L. ⁷ ნაცვალ E, ⁸ თვისსა] მისისა A,—E; დედის ძმისა თვისსა]—C. ⁹ ნერ-
სსისა E, ნერსესისა L. ¹⁰ ერისთავად C. ¹¹ ქუეყანასა—C. ¹² ამას—C, მას DEFGHIKLMN.
¹³ ქართლად B, ქართლისა C. ¹⁴ ნერსსი DE] ნერსს. ¹⁵ სახლთა A. ¹⁶ მისისა ACE, მისისა K,
მისგან N. ¹⁷ განიშორა A, განიშორვა E. ¹⁸ თწლნ BC. ¹⁹ და—ABCDGHIKLMN;
²⁰ წარმოაველინა GIN. ²¹ ამირათა—E. ²² იგი—AE. ²³ ყოვლითურთ L. ²⁴ ერთურთ DEH
IKMN, ერთორს L, ერთთა L. ²⁵ მისით BDFGHIKLMN. ²⁶ ქუეყანით—C. ²⁷ ჰაბოჲ ABD.
ნეტარსა ჰაბოს—C. ²⁸ აფხაზეთისამან+ნეტარსა აბოჲს C. ²⁹ ჰრქუა+მას AE. ³⁰ ~. შენ ნუ
განხულ C. ³¹ ამიერ] ამით C. ³² ქართლისაჲ—AE, ქართლი C. ³³ უპყრიეს C. ³⁴ და შენ ხარ
ბუნებით სარკინოზ—C; სარკინოზი E. ³⁵ და არა] არა AE. ³⁶ დაგიტეონ ADFGHIKLMN
³⁷ ~ შენ არა გიტეონ C. ³⁸ ქრისტიანებით AB, ქრისტიანედ C, ქრისტიანობით DIL, ქრის-
ტიანებით E. ³⁹ და—E. ⁴⁰ მე—L. ⁴¹ შენგან DEFGHIKLMN. ⁴² ნუჟუჟ B. ⁴³ გარდადრე-
კონ AE, განდრეკონ H. ⁴⁴ ნეფსით+და E. ⁴⁵ უნებლებით GKN, ვნებლებით ILM. ⁴⁶ ესოდ-
ენი DEFGHIKMN, ესოდენ L. ⁴⁷ წარასწყმიდო C, წარასწყმიდო E. ⁴⁸ ნეტარმან+მან AE,—C.
⁴⁹ ჰაბო ABD, აბო C. ⁵⁰ ჰრქუა+მას AE. ⁵¹ განმაშორვა AE+მე A. ⁵² ~ ბირველი იგი
ბნელი C. ⁵³ ბირველი ამის DEFGHIKLMN; მის—C ⁵⁴ მას—DEFGHIKLMN. ⁵⁵ უფარ-ვეო E]
უფარ-მყო L. ⁵⁶ მე—AEK. ⁵⁷ მისი] ქრისტესი H ⁵⁸ დაღაცათუ EG. ⁵⁹ ოქროსა ABD] ოქ-
როსაჲ E. ⁶⁰ მე—DEFGHIKLMN. ⁶¹ ტანჯვით A. ⁶² გუემით A. ⁶³ მე—C. ⁶⁴ განმაშორვონ E
⁶⁵ მე—E. ⁶⁶ სიყუარულსა+ქსს E. ⁶⁷ ჩემისაჲ] ჩემისასა L. ⁶⁸ მე—DEFGHIKLMN. ⁶⁹ მადლი C
⁷⁰ ჩემდა ყოფაჲ DGHIKLMN, ჩუნდა ყოფა FH. ⁷¹ ~ ჩემი აქა ყოფაჲ AE. ⁷² და არცა DF
GHIKLMN. ⁷³ საიკუდილი AD. ⁷⁴ განცხადებულად—E. ⁷⁵ ქრისტიანება AB, ქრისტიანობა CL.
⁷⁶ ქრისტსს მბროლთა AE, ქვას-მოძულეთა C. ⁷⁷ მე—B.

მოლუაწისაჲ¹, რომელი² სიმწინთა³ და დიდებითა⁴ გვრგვ[**B 418**]წყნაწი სწეჲ⁵ 11
ნა⁶ ქრისტეს⁷ მიერ⁸!

სუფევსა⁹ უფლისა ჩუენისა იესუ¹ ქრისტესსა¹¹, წელიწადსა¹² ვნებით-
გან¹³ და მკუდრებით¹⁴ აღდგომითგან¹⁵ რვასა¹⁶ ორმეოც და ექუსსა¹⁷, მეფო-
ბასა¹⁸ კოსტანტინეპოლისსა¹⁹, ქალაქსა მას დიდსა, ქრისტეანეთა²⁰ ზედა კოს-
ტანტინესა²¹, ძისა²² ლეონისსა²³, სარკინოზთა შორის²⁴ მეფობასა²⁵ მოსე²⁶
ამირა²⁷ მუმნისისა²⁸, ძისა მაჰდისსა²⁹, ქართლს³⁰ შინა³¹ კათალიკოზობასა
სამოელისსა³², ერისთავრობასა³³ სტეფანოზისსა³⁴, ძისა გურგენისსა³⁵, და-
საბამით³⁶ გარდასრულთა³⁷ ექუს³⁸ ათას სამას³⁹ ოთხმოც და ცხრასა⁴⁰ წელსა⁴¹,
თთუესა⁴² იანვარიისა⁴³ ექუსსა⁴⁴; დღესა პარასკევსა, განცხადებისა, შევისწა-
ვეთ⁴⁵ მარტვლობაჲ⁴⁶ წმიდისა და ნეტარისა ამის⁴⁷ მოწამისა⁴⁸ და კეთილად
მოლუაწისა⁴⁹ ჰაბოასი⁵⁰ ქალაქსა ტფილისს⁵¹. ხოლო იყო ესრე⁵² სხედ.

რამეთუ⁵³ მცირედ⁵⁴ უწინარს-რე⁵⁵ დღეთა ამით⁵⁶ შეიპყრეს ნეტარი
ესე⁵⁷ მოწამე ქრისტესი და მიიყვანეს⁵⁸ იგი⁵⁹ მსაჯულისა მის, რომელი იყო
ამირად⁶⁰ ქალაქსა⁶¹ ტფილისს⁶², და ქრისტეს აღსაარებისათჳს⁶³. შეაყენეს⁶⁴
იგი საპყრობილესა. ხოლო შემდგომად რავდენთამე⁶⁵ დღეთა⁶⁶ გამოითხოვეა
იგი სტეფანოზ, ერისთავიან ქართლისამან⁶⁷, და გამოიყვანა⁶⁸ საპყრობილით
და განუტევა. და⁶⁹ შემდგომად მცირედთა დღეთა კჳალად⁷⁰ აღიძრნეს შემ-
სმენელნი წმიდისა ამის⁷¹ მოწამისანი, განრისხებულნი და აღბორგებულნი,
სავსენი⁷² შურითა ქრისტეანეთათა⁷³; შეიზრახნეს⁷⁴ შეთქმულით⁷⁵ წმიდასა მას⁷⁶

¹ მოლუაწისა] მოლუაწისა აბოასისსა C. ² რომელითა BCDEFHLY, რომლისა GI
KMN. ³ სიმწინთა L. ⁴ და დიდებითა—C. ⁵ გურგენოსან C. ⁶ იქმნებთან E, ⁷ ქვეს D. ⁸ მიერ] მიმართ BDFGHILMNXY, მიმართ წაჲ აბოა C. ⁹ სუფევა C. ¹⁰ იუჯო X. ¹¹ ქესსა DX, ქ-სსა E. ¹² წელთა E. ¹³ ვნებითგან] ვინათგან B. ¹⁴ მკუდრებით B, მკდრებით C ¹⁵ აღდგომით BDFGHIKLMN, აღდგომითა XY. ¹⁶ რვას DEFL. ¹⁷ ორმოც და ექუსა C] ოთხმოც და მეათესა DFL. ოთხმოცდა მეათესა წელსა E; რვას და ოთხმოც და მეათესა GHIKMN. ¹⁸ მეფობასა—K. ¹⁹ კოსტანტინეპოლისს B, კოსტანტინოპოლისს B, კოსტანტი-
ნეპოლისს E, კოსტანტინეპოლისს XY. ²⁰ ქრისტეანეთა BCL, ქ-სანეთა E. ²¹ კონტანტინესა C, კოსტანტინესა D, კოსტანტინესა E, კოსტანტინე H, კოსტანტინეს L, ქალაქსა მას დიდსა ქრისტეანეთა ზედა კოსტანტინესსა—XY. ²² ძისა] ძიძა B. ²³ ლეონისსა C, ლონისსა XY] ლეონისსა და E. ²⁴ შორის] ზა C. ²⁵ მეფობასა—C. ²⁶ მოსე D. ²⁷ ამირ C] ამისა K. ²⁸ მუმნისა C, მუმლისასა DFGHIKLMN. ²⁹ მაჰდისა B, მაღდისსა FGIMN, მაღდისა EHKL. ³⁰ ქართლ E, ქართლსა FGHIKLMN. ³¹ შინა]ზა K. ³² სამოელისა E, სამურლი-
სასა L. ³³ ერის მთავრობასა] ქრისტეობასა CDE, ერისთაობას FGHIKLMN, ერის თავობა-
სა L. ³⁴ სტეფანოზისა EK, სტეფანოზის XY. ³⁵ გურგენისა E. ³⁶ დასაბამითგანთა CE, და-
საბამითგან DFGHIKLMXY, დასაბამითგან N. ³⁷ გარდასრულთა—CE, + წელთა CDEFGHI
KLMNXY. ³⁸ ექუს C. ³⁹ სამას C] ოთხას BE,—DFGHIKLMN. ⁴⁰ ოთხმოცდაცხრასა C] ოთ-
მეოცდამეოთხესა DFGHIKLMN, ოცდამეოთხსა B, ოცდამეოთხესა E. ⁴¹ წელსა—CDFGHIKL
MN, ოთხას ოცდა მეოთხესა წელსა—XY. ⁴² თუესა C, თქსა D. ⁴³ იანვარსა CDEFGHIK
MNX. ⁴⁴ ექუსსა] შუდას] XY. ⁴⁵ შეისწავლეთ C. ⁴⁶ მარტვლობა DEFHIMN. ⁴⁷ ~ ამის
და ნეტარისა DFGHIKLMN, ⁴⁸ და ნეტარისა ამის მოწამისა] მოწამისა ნეტარისა C, მოწა-
მისა DE. ⁴⁹ მოლუაწისა E. ⁵⁰ აბოასი C, აბოას X. ⁵¹ თფილისისასა X, თფილისასა G. ⁵²
ესრეთ K. ⁵³ რ—C. ⁵⁴ მცირედ B ⁵⁵ უწინარესრე C, უწინარესრე D, უწინარეს X. ⁵⁶
დღეთა ამით—C. ⁵⁷ ესე—C, იესე X. ⁵⁸ მიიყვანეს C. ⁵⁹ იგი+წე C. ⁶⁰ ამირად—BXY,
ამირად C, ამირა B, ამირ FHL; ამირ, IM, ამირ N. ⁶¹ ქალაქსა X] +ზა DFGHIK
LMNXY. ⁶² ტფილისსა CDFGHLM] +ზა C. ტფილისისასა K. ⁶³ აღსაარებისათჳს BFHLN.
⁶⁴ შეაყენეს K. ⁶⁵ რავდენთამე D, რაოდენისამე FGHIKLMN, რაოდენთამე EXY. ⁶⁶ დღე-
თა] ვაძისა FGHIKLMN. ⁶⁷ ქართლისამან] ქალაქისამან XY. ⁶⁸ გამოიყვანა+იგი DFGHIK
MN. ⁶⁹ და] ზ B. ⁷⁰ კჳალად—C. ⁷¹ ამის—CE. ⁷² სავსენი და სავსენი DFGHIKLMN,—Y.
⁷³ ქრისტეანეთათა BCL. ⁷⁴ შეიზრახნეს] და შეიზრახნეს DFGHIKLMN, შეიზრახნეს E, და შე-
იზრახნეს G. ⁷⁵ შეთქმულით N] ურთიერთას E.

ზედა და¹ შევიდეს წინაშე მსაჯულისა² მის³, რამეთუ სხუა მსაჯული აწე⁴ რაა შემოსრულ იყო ქალაქსა⁴ ტფილისს⁵ და ჰრქუეს⁶ მას: „აჲნ ქალაქსა⁴ ამას შინა⁷ ჰაბუკი⁸ ერთი, რომელი იყო ბუნებით სარკინოზ⁹ და განზრდილ¹⁰ და ცხორებულ¹¹ შჯულითა¹² მით¹³, რომელი მომცა¹⁴ ჩუენ¹⁵ მაჰმედ¹⁶, მოციქულმან ჩუენმა¹⁷; და აწ დაუტევებიეს შჯული¹⁸ ესე¹⁹ ჩუენი და იტყუს თავსა თუსსა ქრისტეანედ²⁰ და უშიშად ვალს ქალაქსა შინა²¹ და მრავალთა²² ასწავებს ჩუენგანთა ქრისტეანე²³ ყოფად. აწ ბრძანე შეპყრობაა მისი და შეაგდე იგი²⁴ სატანჯველსა²⁵ და გუემასა²⁶, ვიდრემდის²⁷ არა²⁸ აღიაროს შჯული²⁹ მაჰმედ³⁰ მოციქულისა ჩუენისა; უკუეთუ³¹ არა, მოკუედინ იგი, რაათა 10 არა მობაძაე³² იქმნენ³³ მისა³⁴ მრა[B 413]ვალნი³⁵ სიტყუთა³⁶ მისითა³⁷“.

ამას³⁸ რაა შეასმენდეს, ესმა³⁹ ვიეთმე ქრისტეანეთა⁴⁰ კაცთა და მივიდეს მწრაფლ⁴¹ და⁴² უთხრეს ნეტარსა ჰაბო⁴³, ვითარმედ: „აწ ესერა გეძიებენ შენ შეპყრობად, ტანჯვად⁴⁴ და გუემად⁴⁵“. და შეაჯერებდეს მას, რაათამცა მიპირდა და დაემალა⁴⁶. ხოლო⁴⁷ მან ჰრქუა მათ⁴⁸: „მე არა ხოლო⁴⁹ 16 ტანჯვად განზადებულ ვარ ქრისტესთვის⁵⁰, არამედ სიკუდილდა⁵¹“. და გამოვიდა იგი სიხარულით და იტყოდა⁵² შორის უბანთა⁵³ განცხადებულად. მაშინ მოვიდეს⁵⁴ მსახურნი იგი მის⁵⁵ მსაჯულისანი⁵⁶ და შეიპყრეს ნეტარი⁵⁷ ჰაბო⁵⁸ და შეიყვანეს იგი⁵⁹ წინაშე⁶⁰ მსაჯულისა მის⁶¹.

და ჰრქუა მას მსაჯულმან მან: ⁶² „რაა არს რომელი ესე⁶³ მესმის⁶⁴ 20 შენთვის, რამეთუ ხარ შენ⁶⁵ ნათესავით და ტომით სარკინოზ⁶⁶ და⁶⁸ დავიტევებიეს მამული შჯული⁶⁸ და ქრისტეანეთა⁶⁹ თანა შეცთომილ ხარ? აწ განემზადე და ილოცე⁷⁰ შჯულითა⁷¹ მით⁷², რომლითა⁷³ განგზარდეს⁷⁴ მშობელთა შენთა⁷⁵“. ხოლო ნეტარი ჰაბო⁷⁶ განძლიერდა ქრისტეს⁷⁷ მიერ⁷⁸ და აღივსო სულითა 25 სარწმუნოებისადა⁷⁹ და ჰრქუა მსაჯულსა მას ამირასა⁸⁰: „ეგე კეთილად

¹ და—BCXY. ² მსაჯულისა—C. ³ მის—E. ⁴ ქალაქსა—C. ⁵ ტფილისს] ტფილის BDFGHIK LM, ტფილისსა XY, თფილისსა უცხოთა C. ⁶ ჰრქუა K, ⁷ შინა—GKLMN. ⁸ ჰაბუკი E. ⁹ სარკინოზი E. ¹⁰ განზრდილ C. ¹¹ და ცხორებულ—C, ცხოვრებულ E. ¹² შწულითა C, სჯულითა X. ¹³ მით—EXY. ¹⁴ მომცა DEFGHIKLMN. ¹⁵ მით რი მომცა ჩუენ—C. ¹⁶ მაჰმად K, მაჰმედ L, მუჰმედ X] მოწამედ Y. ¹⁷ მოციქულის ჩუენისათა C. ¹⁸ რჩული G, სჯული X. ¹⁹ ესე—XY. ²⁰ ქრისტეანედ BCEL. ²¹ შინა] ამას შინა C. ²² მრავალთა—E. ²³ ქრისტეანედ B, ქრისტეანე CE. ²⁴ იგი—C. ²⁵ ტანჯვასა CDEFGHIKLMN. ²⁶ და გუემასა—C. ²⁷ ვიდრემდის] ვედ FGHKLMN. ²⁸ არა—C, რაათა FGHKLMN. ²⁹ რჩული C. ³⁰ მაჰმედ FGHKLMN, მაჰმედ XY. ³¹ უკუეთუ C. ³² მობაძე X. ³³ იქმნენ DF. ³⁴ მისა—DFGHIKLMN, მისსა X. ³⁵ მრავალნი+სხუანი C. ³⁶ სიტყუათა FGHKLMN. ³⁷ მისთა FGHKLMN. ³⁸ ამას], და მას C, და ამას DEEGHIKLMN. ³⁹ ესმა E. ⁴⁰ ქრისტეანეთა BCIL. ⁴¹ მწრაფლ CFGH IKLMNX. ⁴² და—XY. ⁴³ ჰაბოს BD, აბოს C, აბოს X. ⁴⁴ ტანჯვად] და ტანჯვად DEF GHIKLMN. ⁴⁵ ~ და გუემად და ტანჯვად XY. ⁴⁶ დაემალა C. ⁴⁷ ხოლო+თუ CDFGHIKLMN. ⁴⁸ მათ—E. ⁴⁹ ხოლო+თუ E. ⁵⁰ ქრისტესთვის C, ქრისტესთვის C. ⁵¹ სიკუდილდაცა CFGHI KLMNXY, სიკუდილდაცა D. ⁵² იტყოდა+იგი E. ⁵³ შორის უბანთა] უბანთა ზედა C. ⁵⁴ მივიდეს XY]—E. ⁵⁵ მის—BCXY. ⁵⁶ მსაჯულისანი+შემეპყრეს E. ⁵⁷ ნეტარი+იგი FGHKLMN. ⁵⁸ აბოა, C, ჰაბო E, აბო X] ჰაბოა. ⁵⁹ იგი—BC. ⁶⁰ წინაშე—Y. ⁶¹ მის—DFGHIKLMN. ⁶² მსაჯულმან მან] CEXY, მან—L. ⁶³ რომელ ესე Y. ⁶⁴ მესმის+მე DFGHIKLMN. ⁶⁵ შენ ხარ CDFGHIKLMN. ⁶⁶ სარკინოზი FGHILMN. ⁶⁷ და+აწ C. ⁶⁸ რჩული C, სჯული X. ~ სჯული მამული K. ⁶⁹ ქრისტეანეთა BCL. ⁷⁰ და ილოცე—E. ⁷¹ რჩულითა C, სჯულითა X. ⁷² მითვე CDFGHIKLMN]—E,+შენითა G. ⁷³ რომლითადაცა DFGHIKLMN. ⁷⁴ განგზარდეს+შენ C. ⁷⁵ მშობელთა შენთა—C; შენთა—Y. ⁷⁶ ჰაბო BD; ხოლო ნეტარი ჰაბო—C, აბო X. ⁷⁷ ქრისტეს C. ⁷⁸ მიერ] მიმართ B. ⁷⁹ ქრისტეს მიერ და აღივსო სულითა სარწმუნოებისადა] სულითა სარწმუნოებისადათა ქრეს მიერ DFGHIKLMN; სარწმუნოებისადათა] წმიდითა EXY.

სტქუ¹. რამეთუ ვარ მე ბუნებით სარკინოზ, შობილვე² მას შინა მამულად³ დედულად; განსწავლულ ვიყავ შჯულითა⁴ მით მაჰმედისითა⁵ და ვცხონდებოდე⁶ მას შინა⁷, ვიდრე უმეცრებასა შინა ვიყავ, ხოლო ოდეს სათნო იყო⁸ ღმერთმან, რომელმან გამოიბრჩია მე ძმათა და ნათესავთა შორის⁹ ჩემთა¹⁰ და მიგნა მე იესუ¹¹ ქრისტეს¹² მიერ, ძისა მისისა¹³ და ღმრთისა ჩემისა¹⁴, და გულისხმა¹⁵-მიყო მე უმჯობესი¹⁶ იგი კეთილი, მაშინ დაუტყვე¹⁷ მე¹⁸ პირველი იგი კაცთა ჯელოვნებითა¹⁹ შეთხზული²⁰ შჯული²¹ და ზღაპრობისა²² სიბრძნითა²³ ღონისძიებული²⁴ რწმუნებაჲ, და აწ შეუდგე მე²⁵ ჰეშმარიტსა ქრისტეს²⁶ მიერ მომადლებულსა სარწმუნოებასა²⁷ სამებისა წმიდისასა²⁸, —მამისა და ძისა და სულისა წმიდისასა²⁹, —და³⁰ ამით ნათელ-მიღებეს და ამასცა³¹ თავყანის-ესცემ³², რამეთუ ესე არს ღმერთი³³ ჰეშმარიტი, და აწ ქრისტეანე³⁴ ვარ თვისი³⁵ ყოვლისა³⁶ ცილობისა³⁷.

პრქუა³⁷ მას მსაჯულმან³⁸ მან³⁹: „დაუტყვე სიცოფისა⁴⁰ ეგე⁴¹ განზრახვაჲ⁴² და უტყუეთ ნაკლულენებისა⁴³ შენისათჳს⁴⁴ შედგომილ ხარ⁴⁵ ქრისტეანეთა⁴⁶, მე [B 420] უფროვსლა ნიჭი და პატივი⁴⁷ აწვე⁴⁸ მიგცე⁴⁹ შენ⁵⁰“. პრქუა მას⁵¹ ნეტარმან⁵² ჰაბო⁵³: „ოქროჲ⁵⁴ და ვეცხლი შენი⁵⁵ შენ თანავე⁵⁶ იყავნ წარსაწყმედელად⁵⁷ თავისა შენისა⁵⁸; მე პატიესა კაცთაგან არა ვეძიებ⁵⁹, რამეთუ⁶⁰ მაქუს მე ნიჭი ქრისტესმიერი⁶¹, გვრგვინ⁶² ცხობრებისა⁶³ და⁶⁴ უბრწუნელებისაჲ და პატივი საუკუნოჲ⁶⁵ ცათა შინა“.

მაშინ უბრძანა მსაჯულმან მან⁶⁷ ჯელით და ფერჯით⁶⁸ შეკრვაჲ მისი ბორკილითა რკინისაჲთა და ეგრძით⁶⁹ შთაგდეს⁷⁰ იგი საპყრობილესა. ხოლო ნეტარსა მას უხაროდა⁷¹ და პმადლობდა უფალსა⁷² და იტყოდა: „გმადლობ შენ, უფალო⁷³ და⁷⁴ მაცხოვარო ღმერთო⁷⁵ ჩუენო⁷⁶, იესუ ქრისტე⁷⁷, რამეთუ ღირს მყავ მე განკითხვასა⁷⁸ და პყრობილებასა⁷⁹ სახელისა შენისათჳს წმი-

¹ სტქუ] გასმის C E F G H I K L M N X Y. ² და შობილ C, შობილ E, შობილივე L X Y. ³ მამულად N] და მამულად X Y. ⁴ რწულითა C, სჯულითა X. ⁵ მუჰმედისითა Y. ⁶ ვცხონდებოდე B C D F X, ვცხონდებოდი G K I L M N]. ⁷ ვცხონდებოდე. ⁸ შინა—C. ⁹ იყოველ L. ¹⁰ შორის—E. ¹¹ ~ ჩემთა შორის X Y. ¹² იესუს C. ¹³ ქვს D, ~ ქმ ივს E. ¹⁴ მისისას I N. ¹⁵ ჩემისა] რწისა C E I L N X Y. ¹⁶ გულისხმა C D F G H I K L M N X. ¹⁷ უმჯობესი C, უმჯობესი D X. ¹⁸ დაუტყვა M. ¹⁹ მე—C D F G H I K L M N. ²⁰ ჯელოვნებული იგი E. ²¹ შეთხზული+იგი B, —E. ²² რწული C, სჯული X. ²³ ზღაპრობისა D H, ზღაპრობითა E, ზღაპრითა L, ზაპრობისა X. ²⁴ სიბრძნითა E. ²⁵ ძიებთ C; ძიებთ+ძიებული F I; ძიებთა X Y. ²⁶ მე—B D F G H I K L M N. ²⁷ ქვს D, ქა X. ²⁸ სარწმუნოებასა E. ²⁹ წმიდისა L X Y. ³⁰ ~ წმიდისა, სულისას F G H I K M N, ~ წმსა სულისა L, წმიდისა X Y. ³¹ და+მე E. ³² ამას C, მასცა L. ³³ თავყანის-ესცემ B C D. ³⁴ ღმერთი+ჩუენი Y. ³⁵ ქრისტეანე B C L, ქმანე E. ³⁶ თუნიერ C. ³⁷ ყოველისა] შენისა X Y. ³⁸ თქუა X. ³⁹ მსაჯულმან] ამირამან C. ⁴⁰ მან—B C. ⁴¹ სიცოფისა B] სიციბილისა D F G H I K L M N. ⁴² ეგე] იგი C. ⁴³ ზრახვაჲ შენი E. ⁴⁴ ნაკლულენებისა X. ⁴⁵ შენისათჳს C. ⁴⁶ ხარ+ხარ შენ C, ხარ+შენ D E F G H I K L M N X Y. ⁴⁷ ქრისტეანეთა B C L. ⁴⁸ ქმანეთა E. ⁴⁹ ~ პატივი და ნიჭი C. ⁵⁰ აწვე—G I K M N. ⁵¹ ~ მიგცე აწვე C. ⁵² შენ—C. ⁵³ მას] მან K. ⁵⁴ ნეტარმან—B X, +მან D F G H I K L M N. ⁵⁵ ჰაბო B D, აბო C, აბო X. ⁵⁶ ოქროთ C. ⁵⁷ შენი—X Y. ⁵⁸ თანავე] თავე L. ⁵⁹ წარსაწყმედელად X. ⁶⁰ თავისა შენისა] შენდა C D E F G H I K L M N, +რამეთუ E. ⁶¹ ვეძიებ C. ⁶² რამეთუ—E. ⁶³ ქვს მიერ C] მიერ B E L X Y. ⁶⁴ გურგუნი C] + იგი C X Y; და გვრგვინ D F G H I K L M N. ⁶⁵ ცხობრებისა C D X, ცხობრებისა E. ⁶⁶ და—X Y. ⁶⁷ უბრწუნელებისა D]—X Y. ⁶⁸ საუკუნეთაჲ X. ⁶⁹ მსაჯულმან მან—B C D F G H I K L M N X Y. ⁷⁰ ფერჯითურთ B C. ⁷¹ ვგრეძთვე C, ვგრეთ D X, ვგეთ G. ⁷² შთაგდეს E, შთაგდეს K. ⁷³ უხაროდა—ფე C. ⁷⁴ ოსა] ოსსა C E F G H I K L M N. ⁷⁵ უფალო+ღმერთო E. ⁷⁶ და—C X Y. ⁷⁷ და ღმერთო B C D F G H I K L M N X; ღმერთო]—E. ⁷⁸ ჩემო C D E F G H I K L M N X Y. ⁷⁹ ქმ C. ⁸⁰ განსაკითხვასა C D E F G H I K L M N. ⁸¹ საპყრობილესა C, პყრობილობასა E.

დისა⁴. და იყო ესე თთუესა¹ დეკენბერსა² ოცდა შუდსა³, დღესა სამშაბათსა, კსენებასა⁴ ქრისტეს⁵ მოციქულისა⁶, პირველ-დიაკონისა⁷ და პირველ-მეწიწისა⁸ და⁹ ერისმთავრისა მის ყოველთა⁹ მოწამეთასა¹⁰, წმიდისა სტეფანოსისა¹¹. წესვე და შეუნიერ ესრეთ¹² იყო, რაათა ილუწიდეს მისთჳს ერისთავი¹³ იგი ყოველთა მარტულთა¹⁴ მისთანათა მათ თანა¹⁵ ყოველთა მოწამეთა, რაათა არა დაბრკოლდეს უკუანაჲსკნელიცა იგი¹⁶ მოწამე¹⁷ ქრისტესი თანაშერაცხად ახოვნებასა მათსა¹⁸.

და იყოფოდა¹⁹ ნეტარი ჰაბო²⁰ საპყრობილესა შინა²¹ მარხვითა და²² ლოცვითა და ფსალმუნებითა ლამშ და ღღმ²³ განუსუენებულად და²⁴ ჰყოფდა¹⁰ იგი ქველის საქმესა, რამეთუ განყიდა მან²⁵ ყოველი²⁶, რაჲცა²⁷ აქუნდა მას²⁸, და ჰპრდიდა იგი²⁹ შვიერთა და³⁰ ნაკულუღევანთა³¹ მის თანა³² აყრობილთა მათ³³. ხოლო ცრუ მოძღუარნი იგი და³⁴ შემასმენელნი შევიდინა³⁵ მისა და ეტყუად³⁶ რომელნიმე³⁷ რეცა სიტყუთა³⁸ ლიქნისათა: „შვილო, ნუ განიწირავ³⁹ თავსა შენსა, ნუცა⁴⁰ სიჭაბუკესა⁴¹ შენსა⁴² განჰვაჭკრი ქრისტეანედ⁴³ და¹⁵ ნუცა ძმათა და ნათესავთა შენთა⁴⁴ განეშორები⁴⁵, რაათა არა შეამთხოვ⁴⁷ ძკრი⁴⁶ თავსა შენსა⁴⁹ და შეგუაწუხნე ჩუენ ყოველნი“. და⁵⁰ რომელნიმე მათგანნი⁵¹ აშინებდ⁵² მას⁵³ და ეტყუად⁵⁴: „რაჲ სარგებელ⁵⁵ გეყოს შენ⁵⁶ ქრისტე⁵⁷ იგი შენი, ანუ ვინ გიჰსნეს შენ⁵⁸ კელთაგან ჩუენთა, რამეთუ ცეცხლი და სატანჯველი⁵⁹ აწი⁶⁰ B 421]ვე⁶⁰ განგუზადებებს⁶¹ შენთჳს, არა თუ მოიქცე ჩუენდავე“. ხოლო⁶² ნეტარი იგი არა⁶³ ისმენ⁶⁴ მათსა⁶⁵, არამედ ილოცავნ და უღარლილოდ⁶⁶ ფსალმუნებ⁶⁷ გონებითა თჳსითა⁶⁸. და შემდგომად⁶⁹ მრავლისა სიტყუსა მათისა⁷⁰ ჰრქუა⁷¹ მათ⁷²: „ჩემდამო⁷³ ნურას⁷⁴ იტყოდეთ⁷⁵, რამეთუ⁷⁶ მე, ვითარცა ყრუსა, არა⁷⁷ მესმოდა და ვითარცა უტყუმან რაჲ⁷⁸ არა აღაღის პირი თჳსი, ვიყავ⁷⁹ მე, ვითარცა კაცი უსმი, რომლისა თანა არა

¹ თუქა CX. თჳსა D. ² დეკებერსა E. ³ შუდსა C. ⁴ კსენებასა] + წ დისა E. ⁵ ქ ქს D.

⁶ მოციქულისა + და DFGHIKLMNXY. ⁷ დეაკონისა E. ⁸ და — CDEFGHIKLMNX. ⁹ ყოველთასა B. ¹⁰ მოწამეთასა Y. ¹¹ სტეფანესსა BDX. სტეფანოსა CK. ¹² ვერსთ C. ¹³ ერისმთავარი DFGHIKLMN. ¹⁴ ყლთა მარტულთა — C. ¹⁵ მისთანათა მათ თანა — C. მისთანათა მათ თანა H. მისთანათა L. ¹⁶ იგი] ესე CDEFGHIKLMN. ¹⁷ მოწამე BX, მოწამე C. ¹⁸ მათსა] მას მათსა GDEFHL, მას მისსა GKLMN. ¹⁹ იყოფებოდა K. იყოფოდა X. ²⁰ აბოთ C, ჰაბო E] ჰაბოთ B. ²¹ შინა] მას შინა CDEFGHIKLMN. ²² და — C. ²³ ~ ღღმ და ლამშ E. ~ დღე და ღღმ K. ²⁴ და — XY. ²⁵ მან — E. ²⁶ ყოველივე XY. ²⁷ რაჲცა] რომელიცა რაჲცა DFILN, რომელიცა რაჲ GHKM. ²⁸ მას — DFGHIKLMN. ²⁹ იგი — C. ³⁰ და] მათ CDEFGHIKLMN. ³¹ ნაკულუღევანთა — CE. ³² მის თანა] მისთანათა მათ C; + საპყრობილესა მას შინა XY. ³³ მათ — C. მისთა E. ³⁴ და — L. ³⁵ შევიდა H. ³⁶ ეტყუად C. ³⁷ რომელნი C. ³⁸ სიტყუათა L. ³⁹ განწირავ CG, განწირავ K. ⁴⁰ ნუცა] და ნუცა DFGHIKLMN. ⁴¹ სიჭაბუკესა E. ⁴² შენსა — Y. ⁴³ ქრისტეანედ B, ქრისტეანებად CDE. ⁴⁴ და — DFGHIKLMN. ⁴⁵ შენთა — XY. ⁴⁶ ~ განეშორები ძმათა და ნათესავთა შენთა E. ⁴⁷ შეიმთხოვ BXY, შეამთხოვო C. ⁴⁸ ძკრი C] + რამე I. ⁴⁹ ~ თავსა შენსა ძკრი K. ⁵⁰ და — DEFGHIKLMN. ⁵¹ მათგანი HL. ⁵² აშინებდეს CE, აშინებდ G. აშინებნ K, აშინებიდ X. ⁵³ მას — E. ⁵⁴ ეტყუად C, ეტყოდეს E. ⁵⁵ სარგებელ X. ⁵⁶ შენ — BXY. ⁵⁷ ქ ქს X. ⁵⁸ შენ — XK. ⁵⁹ სანატრელი B, სატანჯველი DFGHIKLMN. ⁶⁰ აწვე] ყოველივე XY. ⁶¹ განგუზადებებს C, განგუზადებთან DFGHIKLMN, განმზადებულ არს E. ⁶² ხქ] X. ⁶³ არაქარს CDEFGHIKLMN. ⁶⁴ ისმენდა DEFGHIKLMNXY. ⁶⁵ მათსა — E. ⁶⁶ და უღარლილოდ] დუეცხრომელად GHIKMN, ურიცხვად XY. ⁶⁷ ფსალმუნებ C] და ფსალმუნებ — GIKMN. ⁶⁸ თჳსითა — C. ⁶⁹ შემდგომად — ლა CDEF GHIKLMNXY. ⁷⁰ სიტყუსა მათისა] ეამისა DFGHIKLMN, — E. ⁷¹ ჰრქუს C. ⁷² მათ — B. ⁷³ ჩემდამო] ჩემდა მთავრთ E. ⁷⁴ ნურას] რასა E. რას XY, ნურაჲს KL. ⁷⁵ იტყოდეთ E] იტყოდით GIMN, იტყუთ K, იტყოდეთა BCD FHKLXY. ⁷⁶ რამეთუ] ხ E. ⁷⁷ არა D. ⁷⁸ რაჲ — C. ⁷⁹ ვიყავ] და ვიყავ DFGHIKLMN.

არს¹ პირსა მისსა² სიტყუაჲ³, რამეთუ მე უფალსა ვესაჲ, «განმეშორებნო⁴ ჰეჩქოცქს⁵ უკეთურნო, და⁶ გამოვიძინე⁷ მე მცნებანი ღმრთისა ჩემისანი⁸»^{*}. და ვითარცა ვერ⁹ შეძრეს⁹ მართალი იგი¹⁰, გამოვიდეს მიერ სირცხლეულნი.

და¹¹ იყო ნეტარი იგი¹² საბერძნულესა შინა¹³ ცხრა დღე¹⁴, და¹⁵ დღე¹⁶ ყოველ¹⁷ იმარხენ და ღამის თევით დაადგრის¹⁸ განთიადმდე¹⁹. ხოლო დღესა²⁰ მას მეცხრესა²⁰ პრტუა ყოველთა მათ²¹ მის თანა²² პერობილთა²³ ქრისტეანეთა²⁴ და სხუათაცა²⁵, ვითარმედ: „ხვალე²⁶ განსლვაჲ²⁷ არს²⁸ ჩემი გორცთაგან²⁹ და მისლვაჲ უფლისა ჩემისა³⁰ და ღმრთისა იესუ ქრისტეს³¹ თანა³². რამეთუ ესე უფალმან³³ გამოუცხადა თუსსა³⁴ მას მოწამესა. და³⁵ მაშინ განიძარცუა³⁵ მან³⁷ სამოსელი³⁸ თუხი³⁹ და განსცა⁴⁰ იგი⁴¹ სავაჟროდ⁴²,¹⁰ რაჲთა უყიდონ⁴³ მას სანთელად⁴⁴ კერეონები⁴⁵ და საკუმეველი⁴⁶, და წარსცა⁴⁷ ყოველთა მათ⁴⁸ ეკლესიათა ქალაქისათა, რაჲთა აღანთონ⁴⁹; და⁵⁰ მიაგლინა⁵¹ ყოველთა მღვდელთა ვედრებით, რაჲთა ლოცვა ყონ⁵² მისთვის⁵³, რომლითა⁵⁴ არა დაბრკოლდეს საოწმუნოებისაგან⁵⁵ ქრისტესისა და ღირს იქმნეს⁵⁶ მოღუაწებდასა მას⁵⁷ ქრისტეს⁵⁸ მოწამეთასა. ხოლო მან⁵⁹ ღამესა მას წმიდისა¹⁵ მის დღესასწაულისასა⁶⁰, ღამის თევასა⁶¹ მიიხუნა⁶² ორნი სანთელი დიდნი ჯელთა თუსთა და დადგა იგი⁶³ შორის⁶⁴ საბერძნულესა⁶⁵, და⁶⁶ დაადგრა მდგომარს⁶⁷ ზედა ფერტა⁶⁸ თუსთა, ვადრე განთიადმდე⁶⁹, ყოლადვე⁷⁰ დაუჯლომელად, ვიდრემდე⁷¹ აღასრულნა ფსალმუნნი⁷² და სანთელი⁷³ დაიწუნეს ჯელთა შინა⁷⁴ მისთა, რკინითა შეჭედითა⁷⁵ ზედა ქედსა მისსა; და⁷⁶ იტყოდა⁷⁷²⁰ მდგომარს⁷⁸ იგი⁷⁹ შეურბევლად⁸⁰, ვითარმედ: „წინაასწარ ვხედვედ უფალსა, წინაშე ჩემსა არს მარადის, რამეთუ მარჯულ ჩემსა არს⁸¹, რაჲთა არა შევიძრა⁸²»^{**}, და შემდგომნი იგი⁸³ სიტყუანი⁸⁴.

* ფსალმ. 118, 115. ** ფსალმ. 15, 8

¹ არს DFGHILMNY. ² ვიჯვ მე ვითარცა... პირსა მისსა—E. ³ სიტყუად E. ⁴ განმეშორებნო C, განმეშორებნო E ⁵ და—X. ⁶ გამოვიძინე IN, გამოვიძინე X. ⁷ ჩემისანი ქვევისანი I. ⁸ ვერ—C. ⁹ შეძრეს უფლებს E. ¹⁰ მართალს მას E. ¹¹ და XY. ¹² იგი ეჲ E. ¹³ შინა მას შინა CDFGHIKLMN. ¹⁴ დღე C. ¹⁵ და—XY. ¹⁶ დღე DEJ დაბე L. ¹⁷ და დღე ყოველ დღისი C. ¹⁸ დაადგრეს GJ+გე XY. ¹⁹ განთიადმე C, განთიადმდე FL. ²⁰ მეცხრესა+და E. ²¹ ყოველთა მათ—XY. ²² მისთანათა DFGHIKLMN. ²³ ~ პერობილთა მის თანა E; პერობილთა—LJ+მათ XY. ²⁴ ქრისტეანეთა BC. ²⁵ კრწანეთა EJ—L. ²⁶ და სხუათაცა—BXY. ²⁷ ხვალე C, ხვალე D. ²⁸ განსლვად FGHIKLMN. ²⁹ არს+სული IN. ³⁰ გორცთაგან—BXY. ³¹ ჩემისა ქრისთა C. ³² კრწანთა D, კრწანთა C, ქრსთა BXY. ³³ თანა—CEXY. ³⁴ უფალმან ღმერთმან H. ³⁵ თუსსა C. ³⁶ და—XY. ³⁷ განიხურცა C. ³⁸ მან—DEFGHIKLMN. ³⁹ სამოსელი+იგი XY. ⁴⁰ თუხი მისი C. ⁴¹ განსცა E. ⁴² იგი—DFGHIKLMNX. ⁴³ სავაჟროსა E. ⁴⁴ უყიდონ C. ⁴⁵ სანთელად DEGH, სანთელი IN. ⁴⁶ კერეონები D, კერეონები E, კორეონები Y ქვერეონები. ⁴⁷ და საკუმეველი—E. ⁴⁸ წარსცა E. ⁴⁹ მათ—E, ~ მათ ყოველთა IMN. ⁵⁰ აღანთონ XY. ⁵¹ და—E. ⁵² იხუტვინა C. ⁵³ ლოცვა ყონ უფლებს C. ⁵⁴ მისთვის მას C. ⁵⁵ რომლითა რაჲთა DFGHIKLMNXY. ⁵⁶ საოწმუნოებისაგან E. ⁵⁷ იქმნას GIMN, იქმნე XY. ⁵⁸ მას—DEFGHIKLMN. ⁵⁹ კრწანთა D. ⁶⁰ მან მას HL. ⁶¹ დღესასწაულისასა EF GHIKLMNXY დღესაწაულისა. ⁶² ღამის თევასა—K. ⁶³ მიიხუნა C. მოიხუნა E, მოიხონა X. ⁶⁴ იგი—I. ⁶⁵ შორის—E, შორის L. ⁶⁶ საბერძნულესა+მას CDFGHIKLMN,+მას შინა E. ⁶⁷ და—E. ⁶⁸ მდგომარ X. ⁶⁹ ~ ფერტა ზედა E. ⁷⁰ განთიადმდე DE, გათენებადმდე K. ⁷¹ ყოველსავე XY. ⁷² კრწანთა DFGHIKLMNXY. ⁷³ ვიდრემდე აღასრულნა ფსალმუნნი—C. ⁷⁴ სანთელი + იგი BCDEFGHIKLMNXY. ⁷⁵ შინა—CEXY. ⁷⁶ შეჭედითა ბეჭედითა IN, შეჭედითა KM. ⁷⁷ და რამეთუ BCXY. ⁷⁸ იტყოდა+იგი DFGHIKLMN. ⁷⁹ მდგომარ DX. ⁸⁰ იგი—DFGHIKLMN. ⁸¹ შეუძრევლად—C. ⁸² რამეთუ მარჯულ ჩემსა—XY. ⁸³ შევიძრა+მე XY. ⁸⁴ იგი—CDEFGHIKLMNXY. ⁸⁵ სიტყუანი D.

და რაჟამს¹ განთენა შეათ² იგი დღე³ დღესასწაულისაჲს⁴ მანს⁵ მანს⁶ ზღუდისა⁷ ნათლის-ღებისაჲ⁸, რომელ⁹ არს თუეუა¹⁰ იანვარსა ექუსსა¹¹ ექუსსა¹² ექუსსა¹³ იგი¹⁴ პარასკევი. [B 422] და¹⁵ თქუა¹⁶ ნეტარმან მან: „დიდ არს ჩემდა¹⁷ დღე¹⁸ ესე, რამეთუ ვხედავ ორკერძოვე ძლევისა უფლისა ჩემისა¹⁹ იესუ ქრისტესსა²⁰, რამეთუ დღესასწაულსა ამას შთავდა მდინარესა მას იორდანისასა განშიშუ-
 5 ლებული²¹ ნათლის-ღებად და²² სიღრმესა²³ მას²⁴ შინა წყალთასა²⁵ დამალულთა²⁶ მის ვეშაბისა თავები²⁷ ძალითა²⁸ ღმრთიებისაჲთა²⁹ შემუსრა³⁰. ჯერ-არს ჩემდაცა³¹ დღესა ამას, რაჟათა განვიდარცო³² შიშო³³ ჯორცთა ამათ³⁴ ჩემთაჲ³⁵, რომელნი³⁶ სამოსელ არიან სულისა ჩემისა³⁷ და შთავაგდე, ვითარცა სიღრმე-
 10 ს ზღუდისა³⁸, შორის ქალაქსა ამას და ნათელ-ვილო³⁹ სისხლითა ჩემითა და ცეცხლითა და სულითა⁴⁰, ვითარცა ქადაგა წინამორბედმან იოვანე, და მერმე კუალად⁴¹ შთავაგდე⁴² წყალთაცა⁴³ და კუალად განვნათლდე, რამეთუ დღეს გარდამოსლვაჲ არს სულისა წმიდისაჲ ყოველთა ზედა წყალთა, რომლითა ნათელ იღებენ⁴⁴ ქრისტეს მორწმუნენი სახედ⁴⁵ იორდანისათა მათ მდინა-
 15 რეთა, და⁴⁶ განშიშულვებითა ჯორცთა ჩემთაჲთა მტერისა მის⁴⁷ შაკუარისა⁴⁸ მანქანებანი⁴⁹, რომელ⁵⁰ იზრახნა⁵¹ ჩემთჱს, განვბასრნე და დავტკებნენ⁵² აფერ-
 20 გითა ჩემითა შორის ქალაქსა ამას⁵³. და კუალად დღესა ამას პარასკევსა ვნე-
 ბითა⁵⁴ თჱსითა უფალმან ჩემმან⁵⁵ იესუ ქრისტემან⁵⁶ ჯუარსა მას ზედა⁵⁷ გან-
 25 პყრობითა ჯელთა თჱსთაჲთა განაქიქა⁵⁸ და თითისა⁵⁹ საჩუენებელ ყო ყოველთა კიდეთა ქუეყანისათა მტერი იგი ყოვლისა სოფლისაჲ. აჲ მეცა თანა-მაც, რაჟ-
 30 თა⁶⁰ განუვდე ბრძოლად⁶¹ მტერსა მას⁶² ქრისტეანეთასა⁶³ და ქრისტესთჱს⁶⁴ დათხევითა სისხლთა ჩემთაჲთა საცინელ და საკიცხელ ყო იგი⁶⁵ ყოველთა ქრისტეანეთა⁶⁶, რამეთუ პგონებდა იგი⁶⁷, ვითარმცა⁶⁸ შიშითა სიკუდლისაჲ-
 35 თა განმაშორა⁶⁹ მე⁷⁰ სიყუარულსა უფლისა ჩემისა⁷¹ იესუ ქრისტესსა⁷². ხოლო მე⁷³ საყუედრელ ყო განზრახვაჲ იგი მისი და ვსძლო⁷⁴ მას⁷⁵ ქრისტესმიერი-
 40 თა⁷⁶ შიწვევითა და ორკერძოვე⁷⁷ იგი თანანადები⁷⁸ უფლისა ჩემისაჲ გარდა-
 ვიგადო“.

* ფსალმ. 73, 13-14

¹ რაჟამს—C. ² შეათეა C. შეათე X. ³ დღე X] დამშ C, იგი დღე]—E. ⁴ დღესასწაუ-
 ლისაჲ E. ⁵ მავებობისა+ჩუენისა C, ჩუენისაჲ E. ⁶ ღებაა B. ⁷ რომელ] რომელი B.
⁸ თუეუა D, თუეა X. ⁹ ექუსა B, თუეუა იანვარსა ექუსსა] განუხადება C. ¹⁰ იესო] რ-
 იესო C, და იესო DFHKLNMN. ¹¹ დღე DX. ¹² იგი—C. ¹³ და—DEFCHIKLMNXY. ¹⁴ პრქუა
 KL. ¹⁵ ჩუენდა GIKMN. ¹⁶ ჩუენისა GFGHIKLMN. ¹⁷ ქრესა DX. ¹⁸ განშიშულვებული BX.
¹⁹ და—E. ²⁰ სიღრმეთა BC. ²¹ მას] მათ BC. ²² წყალთასა B. ²³ დამალულთა] და დამალუ-
 ლისა E. ²⁴ თავები+იგი CDEFGHIKLMN. ²⁵ ძალითა+მით E. ²⁶ ღმრთიებისათა] ღ-
 ბისა თჱსისათა CDXY. ²⁷ შემუსრა E. ²⁸ ჩემდა EXY. ²⁹ განვიდარცო E. ³⁰ რაჟათა განვი-
 ძარცო შიშო]—XY. ³¹ მათ X ³² ჩუეთა EX. ³³ რი H. ³⁴ სულსა ჩემსა B. ³⁵ ზღუდისა] წყალ-
 20 თასა E. ³⁶ ვიყო C. ³⁷ სულითა+წითა C. ³⁸ კლდ—X. ³⁹ შთავაგდე X. ⁴⁰ წყალთა BXY.
⁴¹ ნათელს-იღებენ DFGHKLNMXY. ⁴² საჲ DF, საზე HI] წყალთა მათ GKIMN, რომლითა
 ნათელ-იღებენ... საზედ—IN. ⁴³ და—XY. ⁴⁴ მის—E, მიერ I. ⁴⁵ შაკუეარისა CDE. ⁴⁶ ~ მან-
 ქანასა მზაკუეარებანი B, ~ მანქანისა მზაკუეარებანი X, ~ მანქანისა მზაკუარებანი Y.
⁴⁷ რნი E. ⁴⁸ ზრახნა XY. ⁴⁹ დავტკებნო BCDFGHILNMXY, დავტკებო K]+იგი CDFGHIK
 MNX, +იგინი E. ⁵⁰ ამას] მას CDFGHIKLMN. ⁵¹ ვნებითა+მით CDEFGHIKLMN. ⁵² ჩემმან]
 ჩუენმან CDFGKILMN, ჩუენ H. ⁵³ ქრესა C. ⁵⁴ ზედა—BXY. ⁵⁵ განაქიქა C]—E. ⁵⁶ თითის CDE
 FGHKILMNXY. ⁵⁷ რაჟათა—C. ⁵⁸ ბრძოლად—BXY. ⁵⁹ ~ მტერსა მას ბრძოლად C. ⁶⁰ ქრის-
 ტიანეთა BC. ⁶¹ ქრესთა CD. ⁶² იგი—B. ⁶³ ქრისტიანეთა BCEL. ⁶⁴ იგი—E. ⁶⁵ ვითარმცა]
 რამცა C, ვდ E. ⁶⁶ განმაშორა E. ⁶⁷ მე—BEXY. ⁶⁸ ჩემისასა FL. ⁶⁹ ქრესა DX, ქრესა E.
⁷⁰ მე—GKIN. ⁷¹ ვსძლო E. ⁷² მას] მე E. ⁷³ ქრესმიერითა D, ქრისტეს მიერ C. ⁷⁴ ორკერ-
 40 ძოვე EX. ⁷⁵ თანანადები XY.

მაშინ მოითხოვა წყალი და დაიბანა¹ ბირი თვისი და იცხო ზეითა² თვისსა და თქუა³: „მაშინ სადამე⁴ ვიყავ თუთ მენელსაცხებელ⁵, კეთილად შემზადებულ⁶ სულნელთა მათ⁷ საცხებელთა⁸, ხოლო ესე საცხებელი⁹ დღედ დაფლვისა ჩემისა არს, ამიერითგან არღარა ვიცხო [B 423] განქარებულად ესე მწირობისა ჩემისა ზეთი, არამედ ვითარცა «ქებასა შინა ქებათასა» ბრძენმან¹⁰ სოლომონ მასწავა მე¹¹: «სულნელებასა ნელსაცხებელთა შენისა ვრბინოდი»¹², ქრისტე¹³, რომელმან აღმავსენ¹⁴ მე¹⁵ განუქარებელითა მით სულნელებითა¹⁶ სარწმუნოებისა¹⁷ და¹⁸ სიყუარულისა შენისაათა. იცი შენ¹⁹, უფალო²⁰, რამეთუ შეგიყუარე შენ²¹ უფროას თავისა ჩემისა!²² და ესე რაჲ²³ თქუა, წარავლინა²⁴ წმიდად²⁵ ეკლესიად და მოჰგუარეს²⁶ მას წმიდაჲ იგი²⁷ საიდუმლოჲ, ვორ-²⁸ცი და სისხლი ქრისტესი. იყო ჟამი იგი²⁹ მესამე³⁰ დღისა³¹ მის³² დიდისა³³ დღესასწაულისა³⁴, და ვითარცა მიიღო³⁵ მან³⁶ ქრისტე იგი³⁷ და³⁸ განმაცხოველებელი საიდუმლოჲ, თქუა³⁹: «გმადლობ შენ, უფალო ჩემო და ღმერთო, იესუ ქრისტე⁴⁰, რომელმან მომეც მე⁴¹ საგზლად ჩემდა⁴² ცხოვრების⁴³ მიჰმანიკებელი⁴⁴ ვორცი შენი და სიხარულად და განმამტკიცებელად ჩემდა⁴⁵ პატიოსანი სისხლი შენი! აწ უწყვი, რამეთუ არა დამიტევო⁴⁶ მე⁴⁷, არამედ ჩემთანა დადგროვილ ხარ და მე შენ თანა. ამიერითგან არღარა მივიღო⁴⁸ სხუა⁴⁹ საზრდელი, რომლითა კუალად მშვიოდის⁵⁰ და⁵¹ არცა სხუაჲ სასუმელი, რომლითა კუალად მწყუროდის, არამედ კმა არს ესე⁵² ჩემდა ცხოვრებად⁵³ საუკუნოდ. აწ «დაღათუ⁵⁴ ვიდოდო მე⁵⁵ შორის⁵⁶ აჩრდილთა სიკუდილისათა, არა⁵⁷ შემეშინოს მე ბოროტისაგან⁵⁸, რამეთუ შენ, უფალი⁵⁹ ჩემ თანა ხარ *». და ესე ვითარცა თქუა⁶⁰, მყის მოიწინეს⁶¹ მსახურნი იგი მსაჯულისანი⁶². და⁶³ იჯნა⁶⁴ ყოველთა მათგან⁶⁵ პურობილთა⁶⁶ ქრისტეანეთა⁶⁷ და ჰრქუა⁶⁸ მათ⁶⁹: „ლოცვისა მომიკსენეთ მე⁷⁰, რამეთუ არღარა მიხილოთ მე საწუთროსა ამას სოფელსა!⁷¹ და გამოიყვანეს იგი⁷² ფერქთვე⁷³ ბორკილითა ფერქთა და⁷⁴ ჯელთაათა⁷⁵; და მოჰყვანდა⁷⁶ იგი შორის ქალაქსა⁷⁷, და რომელნი ჰხედვიდეს⁷⁸ მას ქრისტეანენი⁷⁹ და მეცნიერნი მისნი, ცრემლოვოდეს⁸⁰ მისთჳს, ხოლო წმი-

* ქება 1,3. ** ფსალმ. 22,4.

¹ განიბანა E. ² და თქუა—EY. ³ სადმე E. ⁴ მენელსაცხებელ B. ⁵ შემზადებულ CDE FGHIKMN. ⁶ შემზადებულ L. ⁷ შემზადებულ XY. ⁸ მათ—E. მით L. ⁹ ნელსაცხებელთა E. ¹⁰ საცხებელითა L. ¹¹ საცხებელთა X. ¹² ბრძენმან+მან FGHIKLMN,+ამან XY. ¹³ მე—CX. ¹⁴ ვრბინოდე MXY. ¹⁵ ქმ CE, ქნ K. ¹⁶ აღმავსენ C. ¹⁷ მე—CDFGHIKLMN. ¹⁸ მით სულნელებითა—BXY. ¹⁹ სარწმუნოებითა BE. ²⁰ და—BE. ²¹ შენ—H. ²² ორ+ჩემი DGIKMN,+ჩემო E.+ჩემნი FHL. ²³ შენ—BX; რ შემეყუარე შენ—C. ²⁴ ესე რაჲ ქუა ესე C. ²⁵ წარავლინა DFGHILMN. ²⁶ წმიდად—E. ²⁷ მოჰგუარეს მთარუეს FGHIKLMNXY. ²⁸ იგი—E. ²⁹ იგი—X. ³⁰ მესამე E. ³¹ დღისა BCE. ³² ~ დღისა მის მესამე DFGHILMN. ³³ დიდისა E.—წმიდისა მის დიდისა DFGHILMN. ³⁴ დღესასწაულისა მის E. ³⁵ მიიღო EXY. ³⁶ მან—C. ³⁷ იგი—XY. ³⁸ და—BEXY. ³⁹ თქუა და თქუა BCE. ⁴⁰ ქმ E. ⁴¹ მე—XY. ⁴² საგზლად ჩემდა E. ⁴³ ცხოვრების EFGHILMNXY. ⁴⁴ მომიკსებელი CGIKLMNY. ⁴⁵ დამიტევებ DF—GHILMN. ⁴⁶ მე—E. ⁴⁷ მოვილო+მე CDEFGHILMNXY. ⁴⁸ სხუა—C. ⁴⁹ მშვიოდის შემინოდის G. ⁵⁰ და—X. ⁵¹ ესე—BDEK. ⁵² ცხოვრებად E. ⁵³ დაღათუთვე EXY. ⁵⁴ მე—DFGHILMN. ⁵⁵ შორის—E. ⁵⁶ ბოროტისაგან სიკუდილისაგან DFGHILMN. ⁵⁷ ორ—GIKLMNY. ⁵⁸ ~ ქუა თქუა ესე E. ⁵⁹ მოიწინეს XY. ⁶⁰ მსაჯულისანი+მის CDEFL, მსაჯულისა მის GIKMN. ⁶¹ მსაჯულისანი მის H. ⁶² და ჰრ მან C. ⁶³ იჯნა იჯნა მან E. ⁶⁴ მათგან მით CE. ⁶⁵ პურობილთა+და Y. ⁶⁶ ქრისტეანეთა BL, ქრისტეანეთაგან C. ⁶⁷ ჰრქუა თქუა C, ~ და ქრისტეანეთა ჰრქუა X. ⁶⁸ მათ—BCDFGHILMNXY. ⁶⁹ მე—CDEFGHILMNXY ⁷⁰ იგი—BXY. ⁷¹ ფერქთვე BX. ⁷² ფერქითა და ჯელითა DFGHILMN, ~ ჯელითა და ფერქითა K. ~ ჯელითა და ფერქითა X, ჯელთა და ფერქითა Y. ⁷³ მოჰყვანდა Y. ⁷⁴ ქალაქისა KXY. ⁷⁵ ხედვიდეს CDX. ⁷⁶ ქრისტეანენი BCL, ქმანენი E. ⁷⁷ ცრემლოვოდეს E.

და მან ჰაბო¹ ჰრქუა მათ: „ნუ სტირთ ჩემ ზედა, არამედ გიხაროდეთ² ჩემი³ მე უფლისა ჩემისა მივალ; ლოცვით წარმგზავნეთ⁴ და მშვიდობანთ⁵ უფლისა-
 მან დაგიცვენინ⁶ თქვენ!“ ხოლო იგი⁷ მივიდოდა, ვითარცა ვინ⁸ მოგზაურ ექმ-
 ნის⁹ მკუდარსა, ეგრე¹⁰ ჰხედვიდა¹¹ თუსსა¹² მის გუამსა. და¹³ სულითა თუსითა¹⁴
 მოგზაურ¹⁵ ქმნული¹⁶ თუთ იტყოდა ფსალმუნსა ამას¹⁷ ას და მეთორვემეტესა¹⁸:
 «ნეტარ არიან უბიწონი [B424] გზასა, რომელნი ვლენან რჯულსა¹⁹ უფლისა-
 სისა^{20*}, და²¹ საგალობელად²² მუგლისა მის თქუს შემდგომად²³ სიტყუაჲ იგი
 ნეტარისა²⁴ მის ავაზაკისა²⁵: «მომიგსენე მე, უფალო, ოდეს მოხვდე²⁶ სუ-
 ფევეითა შენითა»²⁷.
 და²⁸ ესრეთ²⁹ მიიწია³⁰ იგი³¹ კარსა მის მსაჯულისა მის³² ამირისასა³³;
 და რაემს მიიწია³⁴, კადნიერად დასწერა ჯუარი³⁵ კარსა მის და თუთცა³⁶
 დაიბეჭდა ჯუარი³⁷. და³⁸ წარადგინეს³⁹ იგი⁴⁰ წინაშე მსაჯულისა⁴¹ მის⁴², და⁴³
 ჰრქუა მის მსაჯულმან⁴⁴: „რამ არს ჰაბუკო⁴⁵, რამ განიზრახე თავისა შენი-
 სისა⁴⁶?“ ხოლო⁴⁷ წმიდა⁴⁸ მოწამულ⁴⁹ აღიესო სულითა წმიდითა და ჰრქუა მის⁵⁰:
 „მე განიზრახე და⁵¹ ქრისტეან⁵² ვარ!“ ჰრქუა მის მსაჯულმან მან⁵³: „არა⁵⁴
 დაგიტყვების⁵⁵ სიკოფუ⁵⁶ იგი⁵⁷ და უგუნურებაა შენი⁵⁸?“ ჰრქუა მის ნეტარ-
 მან ჰაბო⁵⁹: „უკუეთუშტია უმეცრებასა და უგუნურებასა შინა ვიყავ, არამცა
 ღირს ვიქმენ⁶⁰ შემდგომად ქრისტესა⁶¹!“ ჰრქუა მის მსაჯულმან მან⁶²: „არა
 გიციონობისა⁶³, რამეთუ სიტყუანი ეგე შენნი მომატყუებელ სიკუდილისა⁶⁴ გექ-
 ნებიან⁶⁵ შენ?“ ჰრქუა მის წმიდამან ჰაბო⁶⁶: „უკუეთუ მოგკულე, მრწამს მე,
 რამეთუ⁶⁷ ქრისტეს⁶⁸ თანა ეცხოვრე⁶⁹, ხოლო შენ რასა⁷⁰ განაგრძობ? რამ
 გეგულეობის⁷¹ ჩემ⁷² ზედა, იქმოდე⁷³, რამეთუ მე ვითარცა კედელსა⁷⁴ მივას, რო-
 მილსა⁷⁵ მიყრდნობილ ხარ, ეგრე⁷⁶ არა მესმინ⁷⁷ ცუდნი⁷⁸ ეგე სიტყუანი⁷⁹ შენ-
 ნი⁸⁰, რამეთუ⁸¹ გონება ჩემი ქრისტეს⁸² თანა არს ზეცას⁸³!“ ჰრქუა მის მსა-
 ჯულმან მან⁸⁴: „რამ⁸⁵ ეგოდენ⁸⁶ სიტკბოებაა გაქუს ქრისტეს⁸⁷ შენისაგან,

* ფსალმ. 118,1.** ლუკა 23,24.

¹ ჰაბო BD, აბო C. ² წარმგზავნეთ C, წამგზავნეთ E, +მე DFHKL MN, +ათ G. ³ მშვიდობანთ C. ⁴ დაგიცვენს DFGHIKLMN. ⁵ იგი—BXY. ⁶ ვინ—XY. ⁷ ექმ-
 ნის L. ⁸ ეგრეთ XY. ⁹ ზედვიდა CDEX. ¹⁰ თუსსა C. ¹¹ და—C. ¹² თუსითა C. ¹³ მოგზაურ-
 რი L. ¹⁴ ქმნილი GHIKMN. ¹⁵ ფსალმუნსა ამას—C; ამას მის DFGHIKLMN. ¹⁶ ას და
 მეთორვემეტესა XI—C. ¹⁷ მჯულსა E. ¹⁸ არიან უბიწონი გზასა რომნი ვლენან რჯულსა უფ-
 ლისასა] არიანთა C; რომელნი ვლენან რჯულსა უფლისა—BDFGHIKMNXY] და სხუა-
 ნი L. ¹⁹ და] ხოლო C. ²⁰ საგალობელად] დასადებულად C. ²¹ ~ შემდგომად თქუს CDEFG
 HIKLMNXY. ²² ნეტარისა BE. ²³ ~ ავაზაკისა მის XY. ²⁴ ოდეს მოხვდე—CDEFGHI
 KLMN. ²⁵ და—CX. ²⁶ ესრეთ DX. ²⁷ მიიწია C. ²⁸ იგი+წე E. ²⁹ მსაჯულისა მის—C; მის—
 DFGHIKLMN. ³⁰ ამირასა G. ³¹ მიიწია] მივიდა CE, შევიდა DFGHIKLMN. ³² ~ ჯუა-
 რი დასწერა E. ³³ თუთცა] თუთ XY. ³⁴ კარსა. მას და თუთცა დაიბეჭდა ჯუარი—DFGHI
 KLMN; ჯუარი—E. ³⁵ და] არამედ XY. ³⁶ წარადგინეს CDEFGHIKLMNXY. ³⁷ იგი—E.
³⁸ მსაჯულისა] ამირასა CY, ამირისა DFGHIKLMNXY. ³⁹ მის—C. ⁴⁰ და—CX.
⁴¹ მსაჯულმან—C, +მან DFGHIKLMN. ⁴² ჰაბუკო E. ⁴³ შენისა+კეთილი ანუ ბოროტი E.
⁴⁴ რ—E, +აწ L. ⁴⁵ წმიდა—Y. ⁴⁶ მოწამულ BX. ⁴⁷ მას—BDFGHIKLMNXY. ⁴⁸ და—DFGHI
 KLMN. ⁴⁹ ქრისტეან CL, ქრეანთა IN, ⁵⁰ მან—LXY. ⁵¹ არღა CDFHL, არღა-
 რა EGIMN, არღარა K. ⁵² დაგიტყვებისა CE. ⁵³ სიკოფუ C. ⁵⁴ იგი] ეგე C;—BEX; +შენი C.
⁵⁵ შენი—C. ⁵⁶ ჰაბო BD, აბო C. ⁵⁷ ვიქმენ L. ⁵⁸ ქესა CD. ⁵⁹ მან—EGIKMN. ⁶⁰ გიციონ-
 ბის BL. ⁶¹ ~ სიკუდილისა მოგატყუებენ C, ~ სიკუდილისა მომატყუებენ DFGHIKLM
 NXY. ⁶² გექმებიან—C. ⁶³ აბო BC, ჰაბო D. ⁶⁴ რქედ CDFGHIKLMN. ⁶⁵ ქეს CD.
⁶⁶ ეცხოვრე BCDGHIKLMNXY] ეცხოვრე FH. ⁶⁷ რასა BCDEFGHIKLMNXY.
⁶⁸ რამ გეგულეობის—L. ⁶⁹ ჩემ—Y. ⁷⁰ იქმოდე+აწ C; ~ იქმოდე ჩემ ზედა K. ⁷¹ კედელსა E.
⁷² რომ E. ⁷³ ეგრეთ CDE, ეგრეთ FGHIKLMN. ⁷⁴ მესმის C. ⁷⁵ ცუდი CL. ⁷⁶ სიტყუა C. ⁷⁷ შე-
 ნი C] L. ⁷⁸ რქედ E. ⁷⁹ ქეს D. ⁸⁰ ზეცას ზეცათა შინა C—E. ⁸¹ მსაჯულმან მან] ამირამან C.
⁸² რამ] და რამ CDFGHIKLMN. ⁸³ ეგოდენ CXY. ⁸⁴ ქეს D.

რომლითა¹ სიკუდილდა² არა გეწყალის თავი შენი³?⁴ პრქუა მას წმიდამან ჰაბო⁵: „უკუეთუ გნებავს ცნობად⁶ სიტკბოებაჲ მისი⁶, შენცა⁷ გრწმენინ⁸ ქრისტჲ⁹ და ნათელ-ილე მისა¹⁰ მიმართ¹¹ და¹² მაშინლა ღირს იქმნე ცნობად სიტკბოებისა მისისა¹³“.

მაშინ განრისხნა ამირაჲ იგი და უბრძანა განყვანებაჲ მისი გარე¹⁴ და¹⁵ მოკუეთაჲ თავისა¹⁵ მისისაჲ¹⁶. ხოლო მსახურთა მათ გამოიყვანეს¹⁷ გარეშე¹⁸ კართა¹⁹, ეზოსა მას²⁰ ტაძრისასა²¹. და განჰჰსენს²² იგი ჴელით და ფერჯით²³ საკრველთა მათგან²⁴ რკინისათა. ხოლო ნეტარმან მან²⁵ თავით²⁶ თუსით მწრაფლ²⁷ განხეთქა²⁸ სამოსელი²⁹ იგი, რომელ³⁰ ემოსა³¹, და განშეშულელულ-მან დაიბეჭდა ჯუარითა პირი და გუამი თუსი³² და თქუა: „გმადლოჲ და³³ 10 გაკურთხევ შენ, სამებოა წმიდაო, რამეთუ ღირს მყავ მე მიმთხუეად ღუაწლ-სა³⁴ მას³⁵ წმიდათა მოწამეთა შენთასა³⁶! და ესე რაჲ თქუა, უკუნ იხსნა³⁷ [B 425] გელნი თუსნი ჯუარის სახელ³⁸ ზედა ჴურგსა³⁹ თუსსა და⁴⁰ მხიარულ-მით პირითა და კაღნიერთა⁴¹ სულითა ღაღად-ყო⁴² ქრისტჲს⁴³ მიმართ და მოუდრიკა ქედი თუსი მახულსა⁴⁴. და⁴⁵ სცეს⁴⁶ მის მახულითა⁴⁷ სამგზის, რამე- 15 თუ⁴⁸ ჰგონებდეს, ვითარმედ⁴⁹ შიშითა სიკუდილისაჲთა⁵⁰ განაშორონ⁵¹ იგი⁵² ქრისტესა⁵³. ხოლო წმიდაჲ იგი მარტული⁵⁴ დუმილით მგნელ მიითუალვიდა⁵⁵ [10] მახულსა⁵⁶, ვიდრემდის შეჰვედრა⁵⁷ სული თუსი უფალსა.

და ვითარცა იხილეს ქრისტჲს⁵⁸ მბრძოლთა მათ შემასმენელთა წმიდისა მის⁵⁹ მოწამისათა⁶⁰, რამეთუ სრულ იქმნა ნეტარი იგი ქრისტჲს⁶¹ მიმართ და⁶² 20 ღუაწლი⁶³ კეთილი მოიღუაწა და⁶⁴ სარწმუნოებითა⁶⁵ და მოთმინებითა⁶⁶ სძლო⁶⁷ მათსა მას სიბორჯილესა⁶⁸, უფროასლა⁶⁹ აღიესნეს შურითა და შევი-დეს⁷⁰ წინაშე მძლავრისა⁷¹ მის და პრქუეს⁷²: „ჩუენ ვიცით, რამეთუ ჩუეულე-ბაჲ არს⁷³ ქრისტეანეთაჲ⁷⁴ ესრე⁷⁵ სახელ⁷⁶: თუ ვინმე⁷⁷ თავი⁷⁸ მოიკლის⁷⁹

¹ რომლით C, რომლითაცა DFGHIKLMN. ² სიკუდილად E, სიკუდილადცა FGHIKLMNX. ³ შენი+რ E. ⁴ ჰაბო B, ~წნ ჰაბო(ა) პრქა მას CDFGHKLMN, ~წნ ჰაბო პრქუა მას E, წნ ჰაბო პრქუა XY. ⁵ ცნობად-XY. ⁶ სიტკბოებისა მისისა CFGHIKLMN, სიტკბოებისა მისისა D] სიტყვს გებაჲ მისი XY. ⁷ შენცა-Y. ⁸ გრწმენინ N. ⁹ ქე CDX. ¹⁰ მისსა CX] მის FGKILMN. ¹¹ მიმართ] მიერ K. ¹² და]-XY. ¹³ მისსა D; ~ სიტკბობასა მისსა ცნობად E, სიტკბობათა მისსა FGHKLMN. ¹⁴ გარე D] კართა CE. ¹⁵ ~ თავისა მოკუეთა CDEFGHIKLMN, ~ თავისა მოკუეთა XY. ¹⁶ მისისაჲ-CDEFGHIKLMNXY. ¹⁷ მოიყვანეს FGHKLMN. ¹⁸ გარეშე D]-BC. ¹⁹ ~ კართა გარეშე XY. ²⁰ მის L. ²¹ ტაძრისა C. ²² განჰსენს BCX. ²³ ჴელით და ფერჯითა E. ²⁴ საკრველთა მათგან] საკრველთაჲ Y. ²⁵ მან+თუთ CDFGHILMN, ~ მან ნეტარმან XY. ²⁶ თავი M. ²⁷ მწრაფლ]-B, ~ მწრაფლ თავით თუსით E. მსწრაფლ თავით თუსით XY. ²⁸ განხეთქა CDFGHKLMN. ²⁹ სამოსელი+თუსი GIKMN. ³⁰ რომელი DEFGILMN. ³¹ ემოსა+მას CDEFGHIKLMNXY. ³² თუსი-DFGHKLMN. ³³ და] შნ ორა F. ³⁴ ღუაწლსა C, ღუაწლთა XY. ³⁵ ამას DFGHIKLMN]-XY. ³⁶ შენთათა L. ³⁷ იხსნა-ზე BCXY. ³⁸ სამხმ B. ³⁹ ~ ჴურგსა ზედა XY. ⁴⁰ და-DFGHKLMN. ⁴¹ კაღნიერთა L: პირითა და კაღნიერთა-XY. ⁴² ღაღად-ყო C. ⁴³ ქრეს D. ⁴⁴ ~ მახულსა ქედი თუსი C. ⁴⁵ და+გრა B. ⁴⁶ მსცეს E. ⁴⁷ მახულითა C. ⁴⁸ რ] და C, რაჲთა X. ⁴⁹ ჰგონებდეს ვდ-XY. ⁵⁰ სიკუდილისაჲთა] მახულისაჲთა CDEFGHIKLMN. ⁵¹ განაშორონ E. ⁵² იგი-CKXY. ⁵³ ქმსა B. ⁵⁴ მარტული DEFGHIKLMN. ⁵⁵ მიითუალვიდა C. ⁵⁶ მახულსა C]-მას CDFGHKLMN. ⁵⁷ შევედრა L. ⁵⁸ ქრეს D. ⁵⁹ მის-ABEX. ⁶⁰ მოწამისათა C. ⁶¹ ქრეს D. ⁶² და-C. ⁶³ ღუაწლი C. ⁶⁴ და-AE. ⁶⁵ სარწმუნოებითა E. ⁶⁶ და მოთმინებითა-L: მოთმინებითა]+თუსითა Y. ⁶⁷ სძლო-E. ⁶⁸ სიბორჯილსა E] სიბორჯილსა BXY, სიბორჯილსა CD. ⁶⁹ და უფროასლა DFGHIKLMN. ⁷⁰ შევიდა IN. ⁷¹ მძლავრისა] ამირისა ACDEFGHIKLMNX, ამირასა Y. ⁷² თქუეს XY. ⁷³ არს] აქუს DFGHIKLMNXY. ⁷⁴ ქრისტეანეთაჲ ABCL. ⁷⁵ ესრეთ KIN. ⁷⁶ სახმ B. ⁷⁷ ვი-მე E. ⁷⁸ თავი+თუსი E. ⁷⁹ მოიკლას BEH.

ქრისტეს¹ მათისათვის², მოიბარინ³ გუამი⁴ მისი⁵ და პატივ სცენ⁶ მისი⁷ ფლეგია, და ტუფელით⁷ რეცა თუ სასწაულსა და კურნებასა რასმე განსთქუმედ⁸ ერსა შორის, და⁹ სამოსელსა¹⁰ და თმასა თავისა მისისასა და ტუალსა¹¹ მისსა¹² განიყოფედ¹³ რეცა¹⁴ საცოდ¹⁵ სნეულთათჳს. და ამით¹⁶ სახითა მრავალნი უცებნი შეიტყუვნინ¹⁷. აწ¹⁸ ბრძანე¹⁹ გუამი მისი მოცემად²⁰ ჩუენდა²¹, რაათა განვილოთ²² და²³ დაეწუათ იგი²⁴ ცეცხლითა²⁵ და განეპარვოთ²⁶ იგი²⁷ და აღვკოცოთ საცთური²⁸ ქრისტეანეთა²⁹, რაათა იხილონ ყოველთა და შეეშინოს³⁰ და რომელნიმე მათგანნი მოიქცენ³¹ ჩუენდა და ჩუენგანთა ეშინოდის და არლარა შეუდგენ³² სწავლასა³³ ქრისტეანეთასა³⁴. ამას³⁵ დაღათუ³⁶ ქრისტეანეთა შურისათჳს³⁷ იტყოდეს, არამედ ჭეშმარიტსა და³⁸ მართალსა წამებდეს, ვითარცა-იგი არიან ქრისტეს³⁹ მოწამენი⁴⁰ მკურნალ და მეობ ყოველთათჳს⁴¹, რომელნი მიეახლნენ⁴² მათ⁴³ ქრისტესმიერიითა⁴⁴ სიყუარულითა და სარწმუნოებითა⁴⁵. ხოლო⁴⁶ ჰრქუა მათ მსაჯულმან⁴⁷: „წარიღეთ, ვიდრეცა⁴⁸ გნებავს⁴⁹ და ყავთ, ვითარცა თუთ იცით!“.

მაშინ⁵⁰ გამოვიდეს⁵¹ და⁵² აღიღეს⁵³ ჭუეყანით პატიოსანი⁵⁴ იგი⁵⁵ გუამი მისი⁵⁶ და შთადგეს⁵⁷ იგი გუალაგსა მას⁵⁸ აღსაკიდებელსა სამოსლით მისითურთ, და სისხლი იგი⁵⁹ დათხუელი⁶⁰ მართლისა⁶¹. მის⁶² აღმოთხარეს⁶³ ჭუეყანით და⁶⁴ რაათურთით⁶⁵ არარა⁶⁶ დაუტევეს ჭუეყანასა⁶⁷ და იგიცა⁶⁸ შთადგეს ჭურჭელსა⁶⁹ შინა⁷⁰. და⁷¹ დადგეს⁷² წმიდაა იგი ურემსა ზედა, მსგავსად მწენეთა⁷³ მათ წმიდათა⁷⁴ ორმოცთა⁷⁵, რამეთუ⁷⁶ სადა-იგი⁷⁷ მოჰკუეეთეს⁷⁸ თავი წმიდასა მას⁷⁹ მოწამესა, [v] კართა ზედა იყო⁷⁹ წმიდისა ეკლესიისათა⁸⁰, რომელი⁸¹ სახელად წმიდათა⁸² ორმოცთა⁸³ დაფუძნებულ იყო, წესვე⁸⁴ იყო,

1 ქეს D. 2 მათისათვის E. 3 მოიბარინ C. 4 გუამი+იგი C. 5 მისი]მათი XY. 6 მას—C. 7 ტუფელით ABCDFGHIKLMN. ტუფელითა EXY. 8 განსთქუმედიან E. განათქუმენ HXY. განსთქუმედიან K 9 და—XY. 10 სამოსელთა Y. 11 ტუ(ა)ლთა EXY. 12 მისთა E. მისთასა XY. 13 განიყოფენ K. 14 რეცა თუ C. 15 საცოდ] საოცად H 16 ამით] მით BXY. 17 შეიტყუვნინ C. 18 ისა აწ] ად GIKMN. 19 ბრძანე E] მოგვეც C. 20 მოცემად—C; ~ მოცემად გუამი მისი IN. 21 ჩუენდა] ჩუენ C. 22 გავილოთ E]—C. 23 და—C. 24 იგი—XY. 25 ცეცხლი—E. 26 განეპარვით B. 27 იგი—C. 28 საცთური+იგი DFGHIKLMN; აღვკოცოთ საცთური—L. 29 ქრისტიანეთა ABCL. 30 შეეშინონ XY. 31 მოიქცენ X, მოიქცეს L. 32 შეუდგეს A. 33 სწავლასა+მათსა X,+მას Y. 34 ქრისტეანეთასა AL, ქრისტეანეთასა E. 35 ამას] და ამას BCDFGHIKLMNXY. 36 დაღათუ EK. 37 ~ შურისათჳს ქრისტეანეთასა A, ~ შურისათჳს ქრისტეანეთასა E. 38 და—C. 39 ჭეს D. 40 მოწამენი მწუქმენი B, მოწამენი G. 41 ყოველთა ABCEX. 42 მიეახლნიან C. მიეახლნეს E. 43 მათ—C. 44 ქეს მთელითა C. 45 სარწმუნოებითა E. 46 ხ] მაშინ E. 47 მსაჯულმან+მან ACDFGHIKLMN, ~ მსაჯულმან მან ჰრქუა მათ C. 48 ვიდრე ADFGHIKLMN] ვა EXY. 49 წარიღეთ ვიდრეცა გნებავს] წარიღეთ C. 50 მაშინ ხ იგინი E. 51 მოვიდეს E] გამოვიდეს XY. 52 და—E. 53 აღიღეს] მიიღეს XY. 54 პატიოსანი] და პატიოსანი FHL. 55 იგი—C. 56 მისი] ქრისტეს მოწამისა მის ABCXY. 57 შთადგეს C. 58 მას—CXY. 59 იგი+წმიდისა მის C. 60 დათხუელი—AE. 61 მართლისა ABDEX. 62 მართლისა მის—C. 63 აღმოთხარეს K. 64 და—Y. 65 რაათურთით—C. 66 არარა] არა ACDE, არა FGHKLMNXY 67 ჭუეყანასა+ყოლოდვე C. 68 იგიცა] იგი Y. 69 ჭურჭერსა DEFHL. 70 შინა] შიდა AB, მას შინა CDFGHIKLMN 71 და—E. 72 დადგეს E. 73 მწენეთა] მკედართა E. 74 ~ წმიდათა მათ მწენთა C. 75 ორმოცთასა A. 76 რ—C,+წესვე ვგრე იყო რა ემსგავსოს იგი ახოვანთა მათ მარტულთა ორმოცთა DFGHIKLMN,+წესვე ვგრე იყო, რა ემსგავსოს იგი წმიდათა მათ ახოვანთა მარტულთა ორმოცთა რ C,+წესვე ვგრე იყო რა ემსგავსოს იგი ახოვანთა მათ მარტულთა K. 78 სადა-იგი] სადაცა E. 79 მოჰკუეთეს C. 78 მას—BCXY. 79 იყო—ABEXY. 80 ეკლესიისათა CDFH. 81 რომელსა XY. 82 წთა+მათ ACEFHIKLM. 83 ორმოცთა+მარტულთა DFGHIKLMN 84 წესი XY]+ვგრე A, ვგრე E, ვგრევე XY.

რათა ემსგავსოს იგი¹ ახოვანთა მით წმიდითა მოწამეთა² ორმეოცთა³ ვითარცა გამოიღეს წმიდაჲ⁴ იგი გუამი წმიდისა მის⁵ გარეშე⁶ ქალაქსა⁷ და აღიღეს⁸ ადგილსა⁹, რომელსა საგოდებელ¹⁰ ეწოდების¹¹, რამეთუ მუნ არს საფლავები კაცთა¹² მის ქალაქისათაჲ, მუნ¹³ გარდამოიღეს იგი¹⁴ ურმისა მისგან და დადგეს იგი ქუეყანასა¹⁵. და მოიღეს შეშა და თივაჲ¹⁶ და ნაფითი¹⁷ და¹⁸ დაასხეს გუამსა მას ზედა¹⁹ წმიდასა და დააგზნეს²⁰ ცეცხლი, ვიდრემდის დაწუნეს ჯორცნი იგი²¹ წმიდისა²² მოწამისანი²³ ადგილსა მას, რომელ²⁴ არს²⁵ აღმოსავალით²⁶ ციხესა მას²⁷ ქალაქისასა²⁸, რომელსა ჰრქვან სადილეგო²⁹, პირსა ზედა კლდისასა, რომელ არს კბოდელ³⁰, კლდე³¹ მდინარისა მის დიდისაჲ, რომელი³² განპვლის³³ აღმოსავალით³⁴ ქალაქსა, ესე არს სახელით მტკუ-¹⁰ არი. ხოლო ადგილსა მას³⁵ არავის³⁶ აუფლეს³⁷ მისლვად³⁸ ქრისტიანეთაგანსა³⁹, ვიდრემდის აღასრულეს დაწუვაჲ⁴⁰ იგი⁴¹ ჯორცთა⁴² მათ⁴³ წმიდისა⁴⁴ მოწამისათაჲ⁴⁵, ხოლო ძულთა მათ⁴⁶ წმიდისა⁴⁷ მოწამისათა⁴⁸, რომელთა ვერღარა⁴⁹ უძლეს⁵⁰ დაწუვაჲ⁵¹, შთაკრიბნეს ტყავსა ცხოვრისასა და შეკრნეს⁵² მტკიცედ⁵³ და⁵⁴ მიიხუენ⁵⁵ და შთაყარნეს⁵⁶ დიდსა მას მდინარესა, ქუეშე⁵⁷ კიდსა⁵⁸ მას⁵⁹ ქალაქისასა⁶⁰, რომელსა⁶¹ ზედა აღმართებულ იყო⁶² პატრიოსანი⁶³ ჯუარი კიდისა⁶⁴. და იქმნა⁶⁵ წყალი იგი⁶⁶ მდინარისაჲ მის⁶⁷ წმიდათა მათ ძულთა სამოსელ გარეშეხვევითა მით და სიღრმე⁶⁸ იგი წყალთაჲ⁶⁹ საფლავ წმიდისა მის მარტკლისა⁷⁰, რათა არავინ უღებად⁷¹ მიეხოს⁷² მათ⁷³. ქრისტეს⁷⁴ მბრძოლთა მათ⁷⁵ ესრეთ⁷⁶ ყვეს, და ესრეთ ლუწული კეთილი⁷⁷ მოიღუაწა ნე-²⁰ ტარზან მან.

¹ იგი—AEXY. ² მოწამეთა—AE. ³ ორმეოცთა... ეორთა B; წესვე იყო... ორმეოცთა CDFGHIKLMN. ⁴ წმიდისაჲ ADX. ⁵ მის—A; წმიდისა მის] ახოვანი C; მისი E. ⁶ გარეშე D. ⁷ ქალაქსა+მას CDFGHIKLMN. ⁸ აღიღეს Y. ⁹ ადგილსა+მას DFGHIKLMN. ¹⁰ სადილეგელ ADEFGHIKLMN, სადილეგელ X, სადილეგელ Y. ¹¹ ~ ეწოდების საგოდებელ C. ¹² კაცთა CD. ¹³ მუნ] და მუნ ACDEFGHIKLMNXY. ¹⁴ იგი—AEXY. ¹⁵ ქუეყანასა+ზედა XY. ¹⁶ და თივაჲ—E; ~ თივა და შეშა GIKMN. ¹⁷ ნაფითი CEFGHIKLMNX. ¹⁸ და—ELXY. ¹⁹ ზედა—E; მას ზედა—XY. ²⁰ დაგზნეს C, დაგზნეს DFGHIKLMNXY. ²¹ იგი—AE. ²² წმისა+მის EH. ²³ მოწამისანი A. ²⁴ რომელი AE. ²⁵ არს+რომელი არს A. ²⁶ აღმოსავალით+ვერსთ E. ²⁷ მას— CDFGHIKLMNXY. ²⁸ ქალაქსა XY. ²⁹ სადილეგო ჰრქვან AE, დილეგ ჰრქვიან C, სადილეგო ჰრქვან D, სადილეგო ჰრქვან FGHIKLM, დილეგ ჰრქვან XY ³⁰ კბოდელ—XY. ³¹ კლდე—ACDEFGHIKLMN. ³² რომელი CXY. ³³ განპვლის CY, განპვლის E. ³⁴ აღმოსავალით A. ³⁵ მას+მათ თანა ACDEFGHIKLMN. ³⁶ არავინ ACE. ³⁷ აუფლეს BDFH] მიუტყვევს C, აუფლეს Y. ³⁸ მისლვად C; ~ მისლვად აუფლეს E. ³⁹ ქრისტიანეთაგანი A, ქრისტიანეთაგანი E, ქრისტიანეთაგანსა BL, ქრისტიანი C. ⁴⁰ აღასრულეს დაწუვაჲ] დაწუნეს C. ⁴¹ იგი—C. ⁴² ჯორცთა AD, ჯორცნი C. ⁴³ მათ] იგი C. ⁴⁴ წმისა—ABEXY. ⁴⁵ მოწამისანი C, მოწამისთა XY]±რ C. ⁴⁶ მათ]—L. ⁴⁷ წმიდათა XY, წმიდისათა ACDEFGHIKLMN. ⁴⁸ მოწამისათა —ACDEFGHIKLMN. ⁴⁹ ვერ XY. ⁵⁰ უძლეს C. ⁵¹ დაწუვაჲ ACDEFGHIKLMN. ⁵² შეკრნეს ACDFGHIKLMNXY] შეკრიბნეს E, შეკრნეს ⁵³ მტკიცედ B. ⁵⁴ და—EGHIKLMNXY. ⁵⁵ მიიხუენს ADEFGHIKLMN] და; მიიხუენს—C. ⁵⁶ შთაყარნეს] შთააგდეს C, + იგი CDFGHIKLMN. ⁵⁷ ქუეშე D. ⁵⁸ კიდთა BCDF GHIKLMN; ~ კიდსა ქუეშე E. ⁵⁹ მას—ACDEFGHIKLMN, მათ B. ⁶⁰ ქალაქისათა BCDFGHIKLMN. ⁶¹ რომელთა ABCDEF GHIKLMN. ⁶² არს ACDEFGHIKLMN] + აწ DFGHIKLMN. ⁶³ პატრიოსანი+იგი DFGHIKLMN. ⁶⁴ კიდისა] როლსა ჰრქვენ კიდისა ჯუარი C. ⁶⁵ იქმნა ACX. ⁶⁶ იგი—C. ⁶⁷ მის—Y. ⁶⁸ სიღრმე C. ⁶⁹ წყლისა CDFGHIKLMN+მის] CDFGHIKLMN. ⁷⁰ მარტკლისა CDEFGHIKLMN. ⁷¹ უღებად DL. ⁷² მიეხოს AE. ⁷³ მათ] მას ACDEFGHIKLMNXY. ⁷⁴ ქრისტეს D. ⁷⁵ მათ—K. ⁷⁶ ესრეთ A. ⁷⁷ კეთილი—L.

ქრისტიანული

მაშინ იწყო სიმრავლემან¹ ქალაქისამან² ქრისტიანეთამან³. შიში მცლავრთა⁴ მათ და განვიდოდეს⁵ ყოველნივე⁶ ადგილსა მას⁷, სადაცა⁸ დაწუნეს⁹ გორცნი¹⁰ იგი¹¹ წმიდისა მოწამისანი¹²; მოხუცებულნი¹³ მორბოდეს¹⁴ ქუერობებითა თვისთა¹⁵, მკელობელნი ვლდომით¹⁶, ვითარცა ირემნი¹⁷, 5 ქაბუქნი¹⁸ სრბით, ყრმანი ჳლომით¹⁹ ურთიერთას²⁰, დე[11]დანი მსგავს იყვნეს²¹ წმიდათა მათ²² მენელსაცხებლეთა, რომელთა სრბით მიაქუნდა სულ-
 ნელელები²³ იგი წმიდასა მას²⁴ ქრისტეს²⁵ ღმრთისა²⁶ ჩუენისა²⁷ საფლავსა²⁸; ნანდღვლე იყვნეს ესენი²⁹ მსგავს მათა³⁰, რამეთუ რბოდეს ცრემლითა და მიაქუნდა მათ თანა სანთლები³¹ და საკუმეველი³² გელითა თვისთა. ყოველნი-
 10 ვე სიხარულითა³³ და მადლობითა ქრისტესითა³⁴ მივიდოდეს და აღიღებდეს³⁵ მიწასაცა³⁶ მის ადგილისასა, და მრავალნი სენთავან³⁷ შეაყრობილნი მიაყვან-
 დეს და³⁸ მასვე³⁹ დღესა შინა⁴⁰ განიკურნებოდეს⁴¹. ხოლო ყოვლად ძლიერმან ღმერთმან უფროას⁴² გამოაჩინა ძალი თვის⁴³ და პატრიცსა⁴⁴ თვისსა მას⁴⁵ მარტულსა⁴⁶ და აჩუენა სასწაული საკურველი⁴⁷ რაათა უწყოდინ ყოველთა,
 15 რამეთუ⁴⁸ ქრისტეს⁴⁹ მოწამს⁵⁰ არს⁵¹.

ვითარცა შემწუხრდა დღეს⁵² იგი და⁵³ იყო⁵⁴ ეამი პირველი⁵⁵ ღამისა მის, გარდამოავლინა უფალმან⁵⁶ ადგილსა მას ზედა⁵⁷ ვარსკულავი მოტყინარს, ვი-
 თარცა ღამპარი ცეცხლისა, რომელი მყოვარ ეამ დეა ადგილსა⁵⁸ მას, სადა⁵⁹ დაწუნეს⁶⁰ ნეტარი იგი⁶¹ მოწამს⁶² ქრისტესი. და⁶³ დეა⁶⁴ იგი ზე პაერთა⁶⁵,
 20 ვიდრე სამ ჯამადმდე, გინა უმეტეს⁶⁶, ღამისა⁶⁷ მის⁶⁸, რომელი გამოუტევებდა⁶⁹ ბრწყინვალეობასა⁷⁰ არა თუ ვითარცა⁷¹ ცეცხლი ესე ქუეყანისა, არამედ ვი-
 თარცა საშინელება⁷² ელვისა, რომელსა მხედვიდეს⁷³ ყოველნი⁷⁴ მოქალაქე-
 ნი⁷⁵, მსაჯულიცა-იგი⁷⁶ და ყოველი⁷⁷ ერი⁷⁸ და⁷⁹ მკვდრნი⁸⁰ იგი⁸¹ ქრისტიანე-
 თანი⁸² და ყოველნი სარკინოზნი და მწირნი, სხუთ მოსრულნი⁸³; მყოვარ ეამ⁸⁴

¹ სიმრავლემან + მან AEXY. ² ქალაქისა DEFGHIKMN] -C,+და XY. ³ ქრისტიანე-
 თამან AC, ქრისტიანეთავან B, ქანეთა DFH. ⁴ და - GIKMN. ⁵ განავდის A. ⁶ მცლავრთა B.
 მოძღვართა H. ⁷ განვიდეს AXY. ⁸ ყნი ACDEFGHIKLMNXY. ⁹ ადგილსა მას]-K. ¹⁰ სა-
 დაცა] სადა AEXY, სადა იგი CDFGHIKLMN. ¹¹ დაწუნეს C. ¹² გორცნი] წა C. ¹³ იგი-
 ADEFGHIKLMNXY. ¹⁴ წმიდისა მოწამისანი] გუამი აბოისა C. ¹⁵ მოხუცებულნი A.
¹⁶ მორბოდეს] მივიდოდეს C. ¹⁷ თვისთა C. ¹⁸ ზღდომით BCINXY. ¹⁹ ვა ირემნი]-C. ²⁰ ქა-
 ბუქნი E. ²¹ ჳლომით]ილდომით GXY, ჳლომით IN. ²² ურთიერთათს Y. ²³ იყვნეს] იქნეს E.
²⁴ მათ]+დედათა E; წმიდათა მათ]-K. ²⁵ სუნელი A, სულელი DEFGHIKMNXY, სანთე-
 ლი L. ²⁶ მას]-E. ²⁷ ქვას C. ²⁸ ღმრთისა] მკანელისა Y. ²⁹ ჩუენისასა BD. ³⁰ საფლავი-
 სა N. ³¹ დეა BE. ³² მათსა CXY. მათ E, მათთა N. ³³ სანთლები] სუნელები L. ³⁴ სასა-
 მედლე H. ³⁵ სიხარულით C. ³⁶ ქეთათა E. ³⁷ მიღებდეს XY. ³⁸ მიწასა E. ³⁹ სენთავან]-H.
⁴⁰ და-X. ⁴¹ მას C. ⁴² შინა]-C. ⁴³ განიკურნანეს AC, განიკურნებდეს Y. ⁴⁴ უფროასა C.
⁴⁵ თვის] მისი C. ⁴⁶ პატრიც-სა E. ⁴⁷ მას]-XY. ⁴⁸ მარტულსა DEFGHIKLMN] მოქალაქე-
⁴⁹ საკურველი C. ⁵⁰ რქ] დ DEFGHIKLMN. ⁵¹ ქვს D. ⁵² მოწამე DX. ⁵³ არს+წამ აბო C.
⁵⁴ დღეს C. ⁵⁵ და-E. ⁵⁶ იყო+ღამე XY. ⁵⁷ პირველისა A, პირველი C. ⁵⁸ უფალმან]-E. ⁵⁹ წა-C.
⁶⁰ ადგილსა C. ⁶¹ სადა-იგი C. ⁶² დაწუნეს ABCDE. ⁶³ ნეტარი იგი] წა C, წმიდა იგი
 და ნეტარი E. ⁶⁴ და-K. ⁶⁵ დეა] დადეა EXY, ადეა L. ⁶⁶ აერთა AD. ⁶⁷ გინა უმეტეს]-C,
 უმეტესა AFGHIKLMN, უმეტესა D. ⁶⁸ ღამესა ACDEFGHIKLMNXY. ⁶⁹ მას ACD
 EFGHIKLMNXY. ⁷⁰ გამოუტევებდა C. ⁷¹ ბრწყინვალეობათა CDFGHIKLMN. ⁷² ვა]-L.
⁷³ საშინელება B. ⁷⁴ ხედვიდეს AEX, ხედვიდა CDFGHIKLMN. ⁷⁵ ყნი] ყი C, ყი-იგი
 DEFGHIKLMN. ⁷⁶ მოქალაქენი] კვი C, ქალაქი DEFGHIKLMN; მოქალაქენი +და A, და
 თთ C, და თთ DEFGHIKLMN. ⁷⁷ მსაჯული-იგი ADFGHIKLMNXY, და მსაჯულნი-იგი E,
 მსაჯული C. ⁷⁸ ყნი]-C. ⁷⁹ ერი +მისი CDFGHIKLMN. ⁸⁰ და]-BCX, ⁸¹ მკვდრნი] მდგომარენი
 Y. ⁸² იგი +ქალაქისანი E. ⁸³ ქრისტიანეთანი ABE, ქანენი XY. ⁸⁴ მკვდრნი იგი... მო-
 სრულნი]-C. ⁸⁵ მყოვარ ეამ] დიდ ეამ C.

ჰხედვიდეს¹ გუგაიათა² თუალისაჲთა³, ვიდრემდის ჰკდემებოდაცა⁴ შტაქრან⁵ მათ⁶ და მი-ვინნე-ვიდეს⁷ ხილვად აღვილსა მას⁸ მსახურთაგანნი⁹ მსახურთაგანნი¹⁰ მის¹¹ ამირისანი¹², რამეთუ ჰგონებდეს¹³, ნუჟუჟე ქრისტეანეთა¹⁴ აღანთეს¹⁵ სანთელი აღვილსა მას. და ვითარცა¹⁶ მიეახლებოდეს¹⁷ ადგილსა მას¹⁸, იხილეს, რამეთუ¹⁹ აღმალღდებოდა²⁰ ვარსკულაი²¹ იგი ზე ჰაერთა²², და ვერ²³ მიეახლნეს²⁴ ადგილსა მას, რამეთუ შეიპყრნა ივინი შიშმან²⁵ საღმრთომან²⁶.

ხოლო²⁶ კუალად მეორესა²⁷ ღამესა²⁸ უნეტსლად²⁹ წყალთა გამოსცეს³⁰ გან აკვრვებელი ნათელი³¹: რომელთა³²-იგი ისუცარ³³ [v] ეგონა ქუეყანასა ზედა³⁴ და ჰაერსა³⁵ ქუევე³⁶ ცეცხლი იგი ზეცისაჲ, უნდა³⁷ დაფარვად საკვრვებლათა მათ, კუალად წყალთა ვერვე³⁸ დააყენეს და³⁹ ვერცა დაზრიტეს ფი-⁴⁰ცხელთა მათ ნოფინარეთა ღელვათა⁴⁰ და⁴¹ სიდრმეთა⁴², სადა-იგი შთაყარნეს ღმრთივ ჰატიცემულნი იგი ეჟალნი სანატრელისა⁴³ მის მოწამისანი, ჳიდ-სა მას⁴⁴ ქუეშე⁴⁵, აღმობრწყინდეს ნათელი სუეტისა⁴⁶ მსგავსად⁴⁷, ვითარცა ელვანი, რომელნი კუალად მყოვარ ეამ დგეს⁴⁸ და განათლებულ იყო გარემოას⁴⁹ კიდეთა⁵⁰ მის მდინარისათა⁵¹ ქლდ⁵² იგი და კბოდენი⁵³ და ჳიდი⁵⁴ იგი⁵⁵, ზსთიგან ვიდრე ქუედმდე⁵⁶, რომელსა ეგრევე⁵⁷ ყოველი სიმრავლე ქალაქისაჲ⁵⁸ ჰხედვიდა⁵⁹, რათა ყოველთა ჰრწმენეს⁶⁰, რამეთუ ქეშმარიტად⁶¹ იესუ ქრისტეს, ძისა ღმრთისა⁶², მარტულ⁶³ არს და გულისხმა-ყონ⁶⁴ ყოველთა ქრისტეს⁶⁵ მორწმუნეთა⁶⁶ და ურწმუნოთა⁶⁷, რამეთუ⁶⁸ ქეშმარიტ⁶⁹ არს სიტყუაჲ იგი უფლისაჲ⁷⁰, რომელ თქუა, ვითარმედ⁷¹ «მე თუ ვინმე⁷² მსახურებდეს⁷³, ჰატიც-სცეს⁷⁴ მას⁷⁵ შიშმან ჩემმან, რომელ⁷⁶ არს ცათა⁷⁷ შინა».*

* იოანე 12,26.

¹ ხედვიდეს ADEX. ² გუგაიათა—EGIKLM, გუგებთა XY. ³ ჰხედვიდეს გუგაიათა თუალისაჲთა—C; თუალისა DFHL, თუალთა EGIKMN] + მათისათა FL, მათითა GIKMN, მათისთა H. ⁴ ვკდემებოდაცა CXY, ჰკდემებოდესცა GIKMN. ⁵ შტაქრან XY] ამირასა C. ⁶ მათ—C, მას XY. ⁷ მი-ვინნე-ვიდეს] მივიდეს C. ⁸ ~ ადგილსა მას ხილვად C. ⁹ მსახურთაგანნი] მსახურნი იგი C. ¹⁰ მსახურისანი C, მსახურისა E. ¹¹ მის—C. ¹² ამირისანი—C-ამირისა X, ამირიაჲ Y. ¹³ ჰგონებდეს C. ¹⁴ ქრისტეანეთა ABCL, ჳშანეთა E. ¹⁵ აღანთეს GK. ¹⁶ და ეა—FGHIKLMN. ¹⁷ მიეახლებოდეს] მივიდოდეს C. ¹⁸ მიეახლებოდეს ადგილსა მას—FGHIKLMN. ¹⁹ ადგილსა მას იხილეს რამეთუ—C. ²⁰ აღმალღდა C. ²¹ ვარსკულაი A. ²² აერთა ADL. ²³ ვერვე XY. ²⁴ ~ შიშმან შეიპყრნა ივინი ACEXY. ²⁵ საღმრთომან—C; ~ შიშმან საღმრთომან შეიპყრნა ივინი DFGHIKLMN. ²⁶ ხოლო—AE. ²⁷ მეორესა E. ²⁸ ღამესა—E. ²⁹ უნეტესილა CK, უნეტეს Y. ³⁰ გამოსცეს XY] გამოსაგეს L. ³¹ განსაკვრვებელი ნათელი XY. ³² რომელთა] და რომელთა DFGHIKLMN. ³³ ისუცარ XY. ³⁴ ზედა—ABCEX. ³⁵ აერსა AD, ჳერთა XY. ³⁶ ქუევე D. ³⁷ უნდა] და უნდა BCFGHIKLMNXY, + მათ C. ³⁸ ვერ AE. ³⁹ და—BEXY. ⁴⁰ ~ ღელვათა და ნოფინარეთა CDEFGHIKLMN. ⁴¹ და—CDFGHIKLMN. ⁴² და სიდრმეთა—B; და სიდრმეთა სიდრმესა XY. ⁴³ სანატრელისა] წრისა C. ⁴⁴ კიდეთა მათ ABDEFGHIKLMNXY. ⁴⁵ ქუეშე D. ⁴⁶ სუეტისა BCDFGHIKLMNXY. ⁴⁷ მსგავსად C. ⁴⁸ დგეს + განათლებულნი C. ⁴⁹ გარემო C. ⁵⁰ კიდეთა] კიდესა მას A, კიდესა E. ⁵¹ მდინარისა AE. ⁵² ქლდ C] კბოდეს B, კბოდეს XY. ⁵³ და კბოდენი—BXY. ⁵⁴ ჳიდი ABEXY. ⁵⁵ იგი—ABE. ⁵⁶ ზსთიგან ერე ქუედმდე] ქსთიგან ერე ზემდე AFGHIKLMN, ქუეშეგან ერე ზემდე CD, ქსთიგან ერე ზემდე E. ⁵⁷ ეგრევე AE, ეგრევეთვე C. ეგრევეთვე DFGHIKLMN. ⁵⁸ ქალაქისაჲ + მის ACDEFGHIKLMN. ⁵⁹ ხედვიდა ACDEX. ⁶⁰ ჳრწმენეს B. ⁶¹ ქეშმარიტად C, ⁶² ღრისა C. ⁶³ მარტული A, მარტული C] მიერ DFGHIKLMN, მოწამე XY. ⁶⁴ გულისხმა-ყონ CDFGHIKLMN. ⁶⁵ ქრისტეს] ჳრეს C, ჳრეს D—XY. ⁶⁶ მორწმუნეთა] მოყურბეთა C. ⁶⁷ ურწმუნოთა CGKIMN. ⁶⁸ რქ ედ C. ⁶⁹ ჳრად LX. ⁷⁰ ორე—ABXY; იგი უფლისაჲ—E. ⁷¹ ედ—XY. ⁷² ვინმე—B, + მე K, ვინ X. ⁷³ მსახურებდეს ACDEFHKLIMNX. ⁷⁴ ჰატიც-სცეს E. ⁷⁵ მას—L. ⁷⁶ რი CFHL. ⁷⁷ ცათა] წრთა L.

უკეთესუ ქორცთა მათ¹ განგრწნადთა² ესოდენ⁷ პატივი აწვე⁸ აწუენა⁹, რაგ-
დენ⁵ უფროას⁶ უგრწნელად⁷ აღდგომასა მას⁸ მართალთასა დიდებითა და პა-
ტივითა გვრგვინოსანი⁹ იხილონ¹⁰ შორის¹¹ ანგელოზთა და პრცხუნოდის¹²
უგუნურად სიბორგილისა მათისათჳს, რომელთა ქრისტე¹³ უფარ-ყვეს¹⁴ და
5 წმიდათა მისთა ჰგუმდეს და სდევნიდეს და მოსრვიდეს¹⁵, ხოლო უფალი¹⁶
შეიწყნარებდა ცათა¹⁷ შინა¹⁸!

ხოლო აწ, საყუარელნო, ჯერ-არს ჩუენდაცა¹⁹ ამიერითგან უმეტესად-ღა²⁰
შეწყნარებად პირველთა²¹ მათ სანატრელთა²² მოწამეთა²³, რაათა ხილული-
სა²⁴ ამისგან ახლისა მოწამისა²⁵ პირველთა²⁶ მათი²⁷ გურწმენეს²⁸ და
10 ვთქუათ სიტყუაჲ იგი²⁹ ნეტარისა დავითისი: «პატიოსან არს წინაშე უფლისა
სიკუდილი³⁰ წმიდათა მისთაჲ», რამეთუ³¹ მისა³² შეუნის დიდებაჲ³³ აწ და³⁴
მარადის³⁵ და³⁶ უკუნიით³⁷ უკუნისამდე, ამჴნ!^{38**}

გმითმ თავი³⁹

ძებაჲ წმიდისა მოწამისა⁴⁰ ჰაბონისი⁴¹

15 აწ მოვედი⁴², ქრისტეს⁴³ მორწმუნენო, და ვდღესასწაულობდეთ⁴⁴ ესენ-
ბასა ახლისა ამის წმიდისა⁴⁵ მოწამისა⁴⁶, რომელი ყოველსა⁴⁷ ამას⁴⁸ სოფელ-
სა⁴⁹ ჩუენსა⁵⁰ ქართლისასა მეოხად⁵¹ ჩუენდა [12] ქრისტემან მოგუანიჭა და
სიხარულითა მრავლითა⁵² განვახუნეთ⁵³ საუნჯენი გულთა⁵⁴ და გონებათა ჩუ-
ენთანი და მზიარულითა პირითა⁵⁵ და განმარტებულთა⁵⁶ ენითა ვაქებდეთ
20 კეთილად მოლუაწებასა მისსა⁵⁷ და ვიტყოდი⁵⁸:

„გიხაროდენ, სანატრელო მოწამეო, უსულისა მიერ! რამეთუ შენ⁵⁹, უკუა-
ნაესკენელი⁶⁰ ესე⁶¹ მუშაკი⁶² მაიხოვრისა ჩუენისა⁶³ შეათერთმეტისა⁶⁴ ეამისაჲ
მდღევრთა⁶⁵ მათ თანა აღმსათობილთა⁶⁶ მიეწიუე⁶⁷ და მათ თანა⁶⁸ სასყიდ-
ელსა მათსა⁶⁹ არა⁷⁰ დააკლდი!^{71**}“

* ფსალმ. 115,6. ** აქ მთავრდება KIX ხელნაწერები. *** შდრ. მათე 20, 1-9.

¹ ამათ ACDEFGHIKLMN მათგან XY. ² განგრწნადთა CFGHIKLMNX. ³ ესოდენ C. ⁴ აწუენა+ონ C. ⁵ აწუენა, აწუე E. ⁶ რაოდენ EY. ⁷ უფროას C. ⁸ უგრწნელად BCFGHIKLMNX. ⁹ მას-ADEFGHIKLMNXY. ¹⁰ გურგუნოსანი C, გვრგვინოსანი GIMN ¹¹ გიხილონ E. ¹² შორის შენ E. ¹³ კრცხუნოდის FHL. ¹⁴ ქეა C, ქე D ¹⁵ უფარ-ყვეს E. ¹⁶ მორვიდეს] მოკლვიდეს DFGHIKLMN; და მოსრვიდეს-XY. ¹⁷ თნილ C. ¹⁸ ცათა] წთა CX. ¹⁹ შინა-C. ²⁰ ჩუენდა Y. ²¹ უმეტესადღა C, უმეტესაჲ DFGHIKLMNX. ²² პირველთა CD ²³ სანატრელთა] წთა C, სატანველთა E. ²⁴ მოწამეთა ACD] შეწყნარებაჲ E. GHIKLMN. ²⁵ ხილვისა CN. ²⁶ მოწამისა A. ²⁷ პირველთა DFGHIKLMN. ²⁸ მათა CXY, მათუ DFGHIKLMN. ²⁹ გურწმენეს B. გურწმენეს C. ³⁰ იგი-E. ³¹ სიკუდილი A. ³² რაღა BCXY. ³³ ამისა XY DEF. ³⁴ დიდებაჲ] ყნი დიდებაჲ FGHIKLMN, +და პატივი და თაყუანის-ცემება მამისა და ძისა და წინა სულისა FGHILN, და პატივი და თაყუანის-ცემება მამისა და ძისა და სულისა წინა KM. ³⁵ და-GM. ³⁶ აწ და მდეს-ACEX. ³⁷ და-AEXY. ³⁸ და უკუნიით-C. ³⁹ მარადის... ამჴნ-KM. ⁴⁰ მეოხმ თავი-ACE. ⁴¹ მოწამისა-E. ⁴² ქებაჲ... ჰაბონისი-C, ~ ქებაჲ წმიდისა მოწამისა ჰაბონისი. მეოხმ თავი DFGHIMN, ქებაჲ... ჰაბონისი+თავი :ღე. ⁴³ მოვედი] მაღლით N. ⁴⁴ ქეა C, ქე D. ⁴⁵ ვდღესასწაულობდეთ D. ⁴⁶ ~ წმიდისა] ამის ახლისა CDFGHIMN. ⁴⁷ მოწამისა C. ⁴⁸ ამას E, ⁴⁹ მას C]-E. ⁵⁰ სოფლისა E]+ამას N. ⁵¹ ჩინისა E. ⁵² მეოხ B. ⁵³ მრავლითა] დიდითა C. ⁵⁴ აღვახუნეთ C. ⁵⁵ გულისა ACDEFGHIMN. ⁵⁶ პირით C. ⁵⁷ განმარტებულთა] განმტიციებულთა C. ⁵⁸ ~ კეთილად მოლუაწებასა მისსა ვაქებდეთ] C, კეთილად მოლუაწებასა მამისსა ვაქებდეთ DFGHIMN. ⁵⁹ ვიტყოდეთ FGHIMN. ⁶⁰ შენ-GIMN. ⁶¹ უანაესკენელი C. ⁶² ესე-DFGHIMN. ⁶³ მუშაკი-E. ⁶⁴ ჩუენისა C. ⁶⁵ შეათერთმეტისა A, მეთერთმეტისა B]+ამის ACDEFGHIMN. ⁶⁶ მდღევრთა A. მდღევრითა B, მდღევრითა C, მდღევართ, FGHIMN. ⁶⁷ აღმსათობილთა] აღმსარებელთა C. ⁶⁸ მოწიუმ D. ⁶⁹ მათ თანა-CDFGHIMN. ⁷⁰ მათსა-AE ⁷¹ არა B.

„გიხაროდენ, მოწამეო, უფლისა მიერ¹! რამეთუ² შენ მიემსგავსებ³ ქუქს⁴ ნაესკენლსა⁵ მას მოციქულსა პავლეს⁶ ნამულთა⁷ მათ⁸ შუკულთა⁹ რებათა განგდებითა⁹ და ქრისტეს¹⁰ ძისა ღმრთისა აღსაარებითა¹¹, მსგავსადვე მისა¹² თავი მოგეკუთვითა.

„აჲ ვინმე ღირსად გაქებდეს შენ, ჭეშმარიტად¹³ საქებელსა? მნებავს¹⁴ ქებად შენდა, ყოვლად ქებულო ქრისტეს¹⁵ მოწამეო¹⁶, არამედ ვერ¹⁷ ვიკადრებ¹⁸, რამეთუ უფროს გონებისა^{18a} ჩემისა¹⁹ აღმაღლდა ქება²⁰ სათნოებთა²¹ შენთა²². და კუალად მეშინის მე დაღუმებად, რამეთუ სანატრელითა მით ქრისტესმეორითა²³ სიყუარულითა შემეყუარე მე, ვიდრე იყავ-ღა²⁴ სოფელსა ამას²⁵ შინა²⁶ ჩუენსა²⁷. აჲ²⁸ ნუჟუგ²⁹ დაყენებითა ენისა³⁰ ჩემისათა³¹ ქებასა შენსა³² დაყენოს³³ ჩემთესა მოღუაწებდა მეოხებისა შენისაჲ ქრისტეს³⁴ მიმართ³⁵! აჲ³⁶ შენ მიერვე მოღებითა³⁷ მადლისა³⁸ მის³⁹ ქრისტესისაჲთა⁴⁰, მსგავსად ძალისა ჩემისა გაქებდეს შენ, შუენიერებითა შემეკულო⁴¹ უფლისა მიერ!

„გიხაროდენ, გიხაროდენ⁴², სანატრელო მოწამეო, უფლისა მიერ⁴³! რამეთუ შენ⁴⁴ თუალით ნხილველთა მათ⁴⁵ და ჯელით მსახურთა⁴⁶ წმიდათა მოციქულთა ქრისტესთა⁴⁷ უხილავად⁴⁸ სარწმუნოებითა⁴⁹ და სიმკნითა⁵⁰ აღსაარებითა⁵¹ ნეტარებაჲ⁵² მოიგე⁵³.

„რამეთუ შენ⁵⁴ მაშამან ზეტათამან მხოლოდ შობილისა ძისა თვისისა⁵⁵ მიერ გურგუნოსან⁵⁶ გყო⁵⁷ და სულისა წმიდისა მადლითა აღგავსო!

„შენ ემან მამისა მიერ შეგიწყნარა და სულმან წმიდამან ვადიდა!

„შენ⁵⁸ სულმან წმიდამან⁵⁹ შეგიყუარა⁶⁰ და⁶¹ მამისა და ძისა თანა ერთობით თვსითა პატევ-გვა და ღუაწლისა⁶² მძღველ⁶³ გამოგაჩინა!

„შენ ზედა განუკურდა⁶⁴ ანგელოზთა წესისა⁶⁵, რამეთუ ვითარცა უჯორ-ცოწინ დაითმინე სიკუდილი⁶⁶ ქრისტესთეს⁶⁷.

„შენ ზედა⁶⁸ მამათ⁶⁹ მთავარნი იხარებენ⁷⁰, რამეთუ ნეტარმან აბრაჰამ თვსთა ნაშობთაგანი⁷¹ შეგიწყნარა⁷² წიალთა თვსთა ქრისტესთეს⁷³, რომელ-იგი⁷⁴ კარავსა⁷⁵ თვსთა შეიწყნარა და მისგან მრავალთა ნათესავთა⁷⁶ გამოჩნდა⁷⁷ მამად⁷⁸.

1 ~ თვისა მიერ მოწამეო AE] + ქრისტესთა AE. 2 რ - B. 3 ემსგავსე C, მიემსგავსე D. 4 უკანამსკენლსა C. 5 პავლეს E. 6 მადლთა N. 7 მათ - E. 8 რჩულთა C. 9 განგებითა N. 10 ქე - მს C, ქე - D. 11 აღსაარებისათეს AE, აღსარებითა B, აღსაარებისათეს C. 12 მსგავსადვე მითა - E; მისსა GIMN. 13 ჭეშმარიტ FGHIMN. 14 მნებავს + მეცა - C, + მე DFGHIMN. 15 ქეს D. 16 ~ მოწამეო ქრისტესთა C. 17 ვერ] ევ E. 18 ვიკადრებ] + და ვერცაღა შეუძლებ CDF GHIMN. 18a ბუნებისა E. 19 ჩუენისა H. 20 ქებად FH. 21 სათნოებისა ACDFGHIMN, სათნო-ვეებისა E. 22 შენისა ACDFGHIMN. 23 ქეს მიერითა C, ქეს მიერითა D. 24 ვიყავდა DFGH IMN. 25 ამას] მას H. 26 შინა] მს ADEFGHIMN. 27 შინა ჩრნა] ჩუენსა შორის C. 28 აჲ] და აჲ CDFGHIMN. 29 ნუჟუგ B. 30 ენითა E. 31 ჩემითა E, ჩუენისათა H. 32 ქებასა შენსა - C. 33 ქებისა შენისა E. 34 დავლეს G. 35 ქეს D. 36 ქეს სიმართა - C; მიმართ] მიერ N. 37 აჲ] - და ACDFGHIMN. 38 მოღებითა] მოღუაწებითა CDEGHIMN, მოღუაწებისა H. 39 მადლითა H. 40 მით IN. 41 ქრისტესითა GIMN. 42 შემეკულო] საესეო E. 43 გიხაროდენ - BEFGHIMN. 44 ~ მოწამეო უფლისა მიერ სანატრელო AE; რის მიერ] - CDFGHIMN. 45 შენ + თუთ E. 46 მათ - B. 47 მსახურთა + მათ C. 48 ქესთა D] - GIMN. 49 უხილველად ADEFGHIMN, უხილველთა C. 49 სარწმუნოებითა E. 50 სიკნითა A] + და CDFGHIMN. 51 აღსარებითა B, აღსაარებაჲ E. 52 ნეტარებაჲ - E 53 მოიგო IN. 54 შენ - C. 55 თვისი DFH. 56 გურგუნოსან C. 57 ყო H. 58 შენ] და CDFGHIMN. 59 სულმან წმიდამან - DFG HIMN. 60 შეგიყუარა] შეგიწყნარა CE. 61 და - AE. 62 ღუაწლისა C. 63 მძღვ A. 64 განუ-კურდა C, დავკურდა GIMN. 65 წესი H. 66 სიკუდილი A. 67 ~ ქესთეს სიკუდილი E. 68 შენ ზე-და] შენთვის E. 69 მამა და ABC. 70 შენ - იხარებენ მამად მთავარნი E, იხარებენ G. 71 ნაშობთაგან B. 72 შეიწყნარა AE. 73 ქესთეს D. 74 რ - იგი] ADEFGHIMN. 75 კარავსა + მას CDFGHIMN. 76 ნათესავთა] ნათეთა B. 77 გამოჩნდა DFGHIMN. 78 მამად] მადლად B.

„შენ ქრისტეს¹ მოწამეთა² მათ ნაყოფ ექმენ და მოციქულთა მწიგნობარ³ დაიწერე და⁴ მარტულთა თანა გვრგვოსან იქმენ!

„შენ აღმსარებელთა⁵ მათ⁶ თანა განეწესე და მართალთა⁷ თანა⁸ დიდ-
ბულ ხარ!

„შენთვის ფრიად დამიკვრდების ჩუენ⁹, წმიდაო მოწამეო, რამეთუ ემსა ამას¹⁰ ოდენ¹¹ მეფობისა¹² ისმაიტელთა¹³ დიდებასა შენ ნეფსით სიმდაბლს ქრისტესთვის¹⁴ აღირჩიე და მახვლითა¹⁵ პურობილი¹⁶ იგი¹⁷ შჯული¹⁸ განაგდე და ქემმარიტი იგი აღიარე¹⁹ და ჯუარ-ცუმულსა²⁰ მას თავყანის²¹ ეც უფლად და ღმრთად!

„ენია²² ანუ ვისგან ისწივე²³ ქრისტესთვის²⁴ ესოდენი²⁵ ცნობაჲ? რომელმან საკვრეველბამან აღგიყვანა შენ დიდებასა მას²⁶ სასუფეველისასა?

„შენ ქემმარიტად²⁷ მარჯუენითსა²⁸ მას²⁹ ავაზაქსა ემსგავსე³⁰, რამეთუ გაქუნდა შენცა ერთი შენ თანა³¹ პურობილთაგანი³², ნაშობი ქრისტეანეთა³³, რომელი³⁴ განდრეკილ³⁵ იყო ქრისტესგან³⁶ და მიდევნებულ შჯულსა³⁷ უცხო-სა, ხოლო კულად ქრისტეს³⁸ აღსაარებისათჳს³⁹ შენ თანა განიკითხვოდა, არამედ საწყალობელსა მას⁴⁰ კულადცა უბრკუმ⁴¹ და⁴² დაეცა⁴³: რამეთუ შიშისაგან სიკუდილისა საწუთროა⁴⁴ ესე შეიყუარა და საუკუნოა იგი წარწყმი-და⁴⁵, მტერმან ბოროტმან აღიტაცა და ცხოვარი იგი ქრისტესი ნამკლევ იქმნა; რამეთუ მწყემსსა მას⁴⁶ კეთილსა განეშორა⁴⁷ და არგანი იგი⁴⁸ ქრისტეს⁴⁹ ძლიერებისა⁵⁰ განაგდო ჴელთაგან თჳსთა⁵¹, ამისთჳსცა იძლია⁵² და განვარდა სამწყსოასაგან⁵³ პირმეტყუელთა⁵⁴ მათ⁵⁵ ცხოვართაჲსა⁵⁶. ხოლო შენ, სანატრელო მოწამეო⁵⁷, კუერთხითა მით, ჯუართთა თჳსითა⁵⁸, დაგიცვა ქრისტე-მან⁵⁹ მსგავსად ძლიერისა⁶⁰ მის სარწმუნოებისა⁶¹ შენისა მისა⁶² მიმართ.

„შენ⁶³ ავაზაქსა მას ესწორე⁶⁴ სარწმუნოებითა⁶⁵ და⁶⁶ სამოთხესა გა-ნეწიეს!

[13] „შენ კარი იგი სამოთხისაა განალე⁶⁷ ჯუართთა ქრისტესითა და მცველთა⁶⁸ მათ ქერობინთა⁶⁹ ცეცხლის მსგავსთა ვერ განგიკითხეს⁷⁰, ვითარ-მედ ვინ ხარ!

1 ქრისტეს D. 2 მოწამეთა ACDEFGHIMN. 3 მწიგნობარ C, მოწამე D. 4 შენ—E. 5 შორის|თანა AC DEFGHIMN | შენ E. 6 მეფუისას ABCDEFGHIMN. 6a და—E. 7 აღმსარებელთა BHIN. 8 მათ— CDEFGHIMN. 9 მართალ B. 10 განეწესე და მართალთა თანა—C. 11 ჩუენ—C. 12 ანას| ანა C, მას E. 13 ოდენ—AE. 14 მეფობისა D, მეფობასა N. 15 ისმაიტელთა C. 16 ქრისტესთვის—C. 17 მახ- ხვლი იგი E. 18 პურობილი—E. 19 იგი—E | და მამული E. 20 შჯული| რჩული C. 21 აღირჩიე C. 22 ჯუარ-ცუმულსა C. 23 თავიკუენის-BCDEFGHIMN. 24 ენია| გინა GIMN. 25 ისწივეთ E. 26 ქრისტეს BD, ქრისტეს IN. 27 ესოდენი| ესთენი ეც ADEFGHIMN, ესე ვითარი ესე C. 28 მას—B. 29 ქემმარიტსა GIMN. 30 მარჯუენითსა A, მარჯუენით B, მარჯუენითსა C. 31 მას—I, ~ მას მარჯუენითსა N. 32 მიმსგავსე AE, ემსგავსე D. 33 შენ თანა—E. 34 ~ პურობილთაგანი შენ თანა DFGHIMN. 35 ქრისტეანეთა AB, ქრისტეანეთა E. 36 რი—N. 37 მიდრეკილ E. 38 ქრისტეს BD. 39 რჩულსა C. 40 ქრისტესთვის DFGHIMN. 41 აღსაარებისათჳს B |— DFGHIMN. 42 საწყალობელი იგი C. 43 უბრკუმ—C. 44 და—C. 45 დაეცა+იგი ADFGHIMN. 46 საწუთ- როს IMN 47 წარწყმიდა A. 48 მას—E. 49 განეშორა E. 50 იგი—E. 51 ქრისტესით AE. 52 ძლიერებისა| ძლიერებისა მისისა ACE. 53 მისთა E. 54 იძლია+იგი ACDEFGHIMN. 55 სამწყსოასაგან| ქრისტეს C. 56 პირმეტყუელთათ E. 57 მათ—BEFGHIMN. 58 პირმეტყუელ- თა მათ ცხოვართაჲსა—C. 59 მოწამე A. 60 ჯუართთა თჳსისათა E. 61 ქრისტემან—B. 62 ძლიერებისა C. 63 სარწმუნოებებისა E. 64 მისა—FGHIMN. 65 შენ+წუთ C. 66 ესწორე| ემსგავსე C. 67 სარწმუნოებითა E. 68 და—E. 69 განალე| და E. 70 მცველთა C. 71 ქერობინთა E 72 განგიკითხეს+შენ E.

* და რაჲღამე¹ ვთქუა უფროს², რამეთუ «უფალმან იგნო ჩუენჲს, უფალმან ბრალეულთათჳს»³ დასთხია სისხლი თჳსი უბიწოა⁴, ხოლო⁵ დაიგადე თანანადები⁶, რამეთუ შენცა დასთხიე სისხლი თჳსი⁷ სიყუარულისა მისისათჳს⁸. ამისთჳსცა ძღვეისა გზრგვნითა შეგამჳო შენ და⁹ სასუფივე უსა მას¹⁰ მამისა¹¹ მისისასა¹² მკვდრად გამოგაჩინა¹³.

«შენ გამო, წმიდაო მოწამეო¹⁴, სიყუარული იგი ქრისტესი¹⁵ ჩუენდამო და სარწმუნოება¹⁶ ჩუენი მისა მიმართ კუალად განახლდა¹⁷, რამეთუ აღვე-რიენით ერსა უცხოსა¹⁸, შჯულითა¹⁹ განდგომილსა ქრისტესგან²⁰, ნათესავსა²¹ საწუთროსა²² ამის²³ მოყუარესა, თესლსა ურწმუნოსა²⁴ ცისა²⁵ ღმრთისასა²⁶, სარწმუნოებისა²⁷ ჩუენისა²⁸ მაგინებელთა, რომელთაგან ვისწავენით საქმენი¹⁰ მათნი და ვამონებდით²⁹ გულის-თქუმასა³⁰ გულთა ჩუენთასა მიზადებითა მათითა ვითარცა უსასონი ქრისტესგან³¹ და დამეიწყებულნი³² საუკუნოსა³³ ცხოვრებისანი³⁴. ხოლო აწ შენ მიერ მოგუეახლა³⁵ ქრისტეს³⁶ და ჩუენ³⁷ გულის-ხმა-ყვათ³⁸ კუალად³⁹ შიში მისი და სიყუარული მისი და მადლსა მისსა ღირს ვიქმენით, და სიყუარულსა მისსა⁴⁰ და წყალობასა, ღლით-ღღედ მრავალ-¹⁵ თა სასწაულთა და კურნებათა ჩუენ შორის გამოჩინებითა!

«შენ⁴¹ უგუწურთა მათ შემწირველთა შენთა⁴² მახვლითა⁴³ და ცეცხლითა, უმეტეს⁴⁴ აღისა, განგაბრწყინვეს⁴⁵, ვერ გულისხმა⁴⁶ ყვეს უგულისხმოთა⁴⁷ მათ სიტყუაჲ⁴⁸ იგი უფლისაჲ, ვითარმედ⁴⁹ «იყოს⁵⁰ ყოველმან, რომელმან მოგწყვდ-ნეს⁵¹ თქუენ, ჰგონებდეს, ვითარმედ მსხუერპლი შეწირა ღმრთისა*». მ. უგუ-²⁰ წურებაჲ და უმეტეს⁵² უგუწურებაჲ იგი მათი⁵³, რამეთუ რომელ-იგი⁵⁴ პირ-ველ⁵⁵ არაფინ გიცოდა, ვითარმედ ვინ ხარ, ანუ რომლისა ნათესავისაგან⁵⁶, ანუ რომლისა ერისაგან⁵⁷, ანუ რომლითა შჯულითა⁵⁸ სცხონდებოდენ⁵⁹, აწ ესე-რა უნებლებით წარმოგაჩინეს⁶⁰ საცნაურად ქრისტეს⁶¹ აღმსაარებელად⁶², და მარტკლად⁶³ ყოველთა შეგისწაველს⁶⁴.

* შდრ. I პეტრე 3,18. ** იოანე 16,2.

¹ რაჲღამე E. ² ~ უფროს ვთქუა ACDEFGHIM, უფროს თქუა N. ³ ~ უბიწოა სისხლი თჳსი ADEFHM, ~ უბიწოა სისხლი ჩუენთუს C| უბიწოა სისხლი G. ⁴ ხოლო—E. ⁵ შენ—GIMN. ⁶ თანანადები+იგი ACDEFGHIMN. ⁷ თჳსი—ADEFGHIMN; თჳსი| შენი C. ⁸ სიყუარულისათჳს მისისა ADEFGHIMN. ⁹ და—EFGHIMN. ¹⁰ მას—AB. ¹¹ მამისა—B. ¹² მისსა B. ¹³ გამოაჩინა E. ¹⁴ მოწამეო+ქსო C. ¹⁵ ქესი D. ¹⁶ სარწმუნოებაჲ E|+იგი ADEF GHIMN. ¹⁷ განახლდების FGHIMN. ¹⁸ უცხოსა CD. ¹⁹ შჯულისა AE, რჩულისასა C. შჯუ-ლისასა DFGHIMN. ²⁰ ქესგან D. ²¹ ნათესავსა B|+ამას E. ²² საწუთროსა E. ²³ ამის—E. ²⁴ ურწმუნოსა C. ²⁵ ძისაგან DFH. ²⁶ ღმრთისა DFGHIMN|+და GIMN. ²⁷ სარწმუნოებისა AE ²⁸ ჩუენისასა DF, ჩუენისაგან H. ²⁹ ვამონებდით A, ვამონებთ E. ³⁰ გულის თქუმათა C, გულის თქუმათა DFGHIMN. ³¹ ქესანი C, ქესგან D. ³² დამეიწყებულნი DFH. ³³ საუკუნისა A. ³⁴ ~ ცხოვრებისა საუკუნოსანი C. ცხოვრებისანი E. ³⁵ მოგუეახლა+ჩუენ C. ³⁶ ქე AC. ³⁷ ჩუენ—DFGHIMN. ³⁸ გულისხმა-ყვათ B, გულისხმა-ყვათ DFGHIMN. ³⁹ კუალად—C. ⁴⁰ და სიყუარულსა მისსა—ACDEFGHIMN. ⁴¹ შენ| შს E. ⁴² შენთა—ADEFGHIMN. ⁴³ მახ-ვლითა C. ⁴⁴ უმეტეს C. ⁴⁵ განგაბრწყინვეს| განგაბრწყინვეს შენ AB, განგაბრწყინვეს შენ C. ⁴⁶ გულისხმა—DFGHIMN| ⁴⁷ უგულისხმოთა DFGHIMN. ⁴⁸ სიტყუაჲ+სი-ტყუა C. ⁴⁹ ვ'ედ| ა'დ H. ⁵⁰ იყოს|—C. ⁵¹ მიგწყვდენს C. ⁵² უმეტესსა C, უმეტესსა DF- GHIMN ⁵³ იგი მათი—DFGHIMN. ⁵⁴ რ'ი-იგი ADEFGHIMN| რ'ლი C. ⁵⁵ პირველად AEFGHIMN. ⁵⁶ ანუ რომლისა ნათესავისაგან—DFGHIMN, ნათესავისაგანი E. ⁵⁷ ერისა C. ⁵⁸ რომლისა რჩულისა C. ⁵⁹ სცხონდებოდენ ABD, სცხონდებოდენ FGHIMN, მსცხონდებოდენ E|—C. ⁶⁰ წარმოგაჩინეს E. ⁶¹ ქრისტთანე და ქსს DFGHIMN. ⁶² აღმსაარებელად BEGH MN. ⁶³ მარტკლად DFGHIMN. ⁶⁴ შეგისწავეს BCE, შეგისწავეთ DFGHIMN.

„შენ¹ ყოველთა დაბადებულთა პატივ-გცეს², რამეთუ სიმართლესა³ შენსა უცხოასა ცეცხლისა გარდამოვლინებითა აღვიღსა მას ზედა, რომელსა⁴, ვითარცა კრავი უმანკოა, [v] შეიწირე, შემწუარი⁵ ცეცხლითა.

5 „შენ ქუეყანამან მსხუერბლად წმიდად და⁶ სათნოდ⁷ მიგიპყრა⁸ ღმერთსა მას ზედა⁹ დაწუვითა პატიოსნისა გუამისა შენისაათა, რამეთუ გექმნა შენ, ვითარცა საკურთხეველი იგი¹⁰ აბელისი¹¹, ენუქისი, აბრაჰამისი და¹² ელიასი, რომელნი-იგი შრგულიად¹³ დასაწუველთა მათ ტარიგთა შესწირვიდეს¹⁴ ღმრთისა, და კჳალად აღვილი იგი სამსხუერბლოასა შენისაჲ ემსგავსა¹⁵ ბერ-
10 ვარსა¹⁶ აპრონისსა და ზაქარიასსა მღღელთაჲსა¹⁷, რამეთუ ნაკურთხებულსა მას ზედა ცეცხლისასა აღვიდოდა, ვითარცა სულნელებაჲ¹⁸ საკუვეველთაჲ, ჯორცთა მაგათ¹⁹ შენთაჲ²⁰ წინაშე უფლისა, წმიდასა მას²¹ წმიდათასა, ზეცისა²² საკურთხეველსა!

15 „შენ მდინარეთა მაგათ²³ შეგიწყნარეს, ვითარცა ქრისტეს²⁴ მარტული²⁵, ხოლო ქრისტემან ღმერთმან²⁶ სიღრმეთა მათ²⁷ სიბნელს²⁸ ზეცისა ნათლითა განაბრწყინა²⁹.

„შენ ხათესავთა შენთა უცხო და განვადებულ გყვეს, ხოლო ქრისტემან ისმიიტელთა შორის, ვითარცა³⁰ ვარდი ეკალთავან, გამოგარჩია³¹ და მიგიპყრა თუსსა მას³² ეკლესიასა!

20 „შენ ველური ეგე³³ ზეთის ხილი³⁴ მოვილო ქრისტემან და მტილსა მას შინა³⁵ თუსსა³⁶ სამკვდრებელსა ნაყოფად კურთხევისად დაგნერგა, და ნაყოფითა მით სარწმუნოებისა³⁷ შენისაათა ახარა³⁸ ეკლესიასა, რომელსა შინა იშუებენ³⁹ ქრისტეს⁴⁰ მორწმუნენი და ჰნატრიან შენსა მას⁴¹ დიდებულებასა, შენსა მას მოლუწებასა, შენსა მას⁴² სიმკენესა⁴³, შენსა⁴⁴ მას მარტულობასა⁴⁵,
25 შენსა⁴⁶ მას გურგუნოსნებასა⁴⁷!

„ვითარ-მე⁴⁸ გაქებდე შენ, ღუაწლისა მძლეო წმიდაო მოწამეო? რამეთუ შენ⁴⁹, ახალი ეგე ქრისტეს მორწმუნე, მოძღუარ ჩუენდა იქმენ⁵⁰ სწავლულნი უფროას გულისხმიერ-ჰყვენ⁵¹, შერყეულნი უფროას⁵² განამტკიცენ, განმტკიცებულნი განამხიარულენ, წარმართნი წადიერ ჰყვენ⁵³ ქრისტეს მონებად, 30 საკსენებელი მარტულობისა⁵⁴ შენისაჲ ჩუენ დაგვტვივე⁵⁵, სახელისა შენისა⁵⁶ მითხრობად ყოველთა ქადაგ ვიქმნენით!

„აჲ ვივედრებით⁵⁷ ყოველნი⁵⁸ შენსა ქრისტეს⁵⁹ მოყუარებასა⁶⁰ მეომცა⁶¹ ხარ⁶² წინაშე მაცხოვრისა⁶³ ყოველთაჲსა ჩუენ⁶⁴ ყოველთათჳს, [14] რომელნი

¹ შენ] და შენ E, წო შენ C. ² პატივ-გცეს B. ³ სიმართლესა E. ⁴ ~ რლსა ზა E] რნსა C. ⁵ შემწუარი—FGHIMN. ⁶ და—BCDFGHIMN. ⁷ სათნოდ—C. ⁸ მიგიპყრა A. ⁹ მას ზედა—E. ¹⁰ იგი—AE. ¹¹ აბელისა E. ¹² და—BE. ¹³ შრგულიად BC. ¹⁴ ~ შესწირვიდეს ტარიგთა AE. ¹⁵ ემსგავსა B. ¹⁶ ბერვარსა] ბერვარსა მას AGIMN, ბერვასა B მბერვალსა მას C, ბერვალსა მას. DFH, საცეხურსა E. ¹⁷ მღღელთაჲსა C, ¹⁸ ~ სულნელებაჲ ვა C. ¹⁹ მაგათ] მათგან CE. ²⁰ შენთა CE. ²¹ მას—C. ²² ზეცისა] ზეცისასა მას CDFGHIMN. ²³ მაგათ] მათ DEFGHIMN. ²⁴ ქრისტეს C. ²⁵ მარტული ADEFGHIMN]—C. ²⁶ ღმრ+შენ გამო ACDFGHI MN. ²⁷ სიღრმეთა მათგან E. ²⁸ სიბნელეა C, ~ სიბნელს სიღრმეთა მათ DFGHIMN. ²⁹ განაბრწყინა AC. ³⁰ ვა—E. ³¹ გამოგარჩია EGIN. ³² მას—CDFGHIMN. ³³ ეგე] იგი ADFGHIMN. ³⁴ ხითის ხილი C. ³⁵ შინა] შიდა AC. ³⁶ თუსსა C. ³⁷ სარწმუნოებისა E. ³⁸ ახარე IN. ³⁹ იშუებენ] იხარებენ AE. ⁴⁰ ქრეს CD. ⁴¹ მაგას E. ⁴² მას] მაგას C. ⁴³ სიმკენესა E. ⁴⁴ შესა E. ⁴⁵ მარტულობასა C, მარტულობასა DEFGHIMN. ⁴⁶ შენ A. ⁴⁷ გურგუნოსნებასა AIN. ⁴⁸ ვა E. ⁴⁹ შენ—E. ⁵⁰ იქმენ—E. ⁵¹ გულისხმიერ (გულისხმა E)-ჰყვენ DEFGHIMN. ⁵² უფროას—C. ⁵³ ჰყვე C. ⁵⁴ მარტულობისა CDEFHIMN. ⁵⁵ დაგვტვივე C. ⁵⁶ სახელსა შენსა C. ⁵⁷ ვივედრებით C. ⁵⁸ ყლნი—B. ⁵⁹ ქრეს D. ⁶⁰ მოყუარებასა] მოწამებასა ACDEFGHIMN. ⁶¹ მეომცა C, მეომცა FGHIMN. ⁶² ხარ] იყა C. ⁶³ მაცხოვრისა] უფლისა C. ⁶⁴ ყოველთაჲსა ჩუენ]—ABCDFGHIMN.

შენ მიერ ითხოვენი¹ წყალობასა ქრისტეს ღმრთისაგან, რომლისაჲ ბაჲ და პატივი და ძლიერებაჲ² თანა მამით და ყოვლად წმიდით სულითურთა³ აწ და მარადის და⁴ უკუნითი უკუნისამდე, ამჟამ⁵

[434] მოქცევაჲ ქართლისად

[თავი ა]

ჯ

9

I. პირველ, ოდეს ალექსანდრე მეფეჲან ნათესაენი იგი ლოთის შვილთანი წარიქცინა და წეგანა იგინი კედარსა მას ქუეყანასა, იხილნა ნათესაენი სასტიკნი ბუნ-თურქნი, — მსსლომარენი მდინარესა ზედა მტკუარსა, მიხუევით, ოთხ ქალაქად, და დაბნები მათი: სარკინე ქალაქი, კასპი, ურზნისი და ოძრაჲტე, და ციხენი მათნი: ციხს¹ დიდი სარკინისაჲ, უფლისციხს² კასპისა, ურბ-ნისისა და ოძრაჲტისაჲ.

დაუკრდა ალექსანდრეს და ცნა, რამეთუ იგბო-სელთა ნათესაენი იყენეს, ყოველსა ჯორციელსა კამდეს³ და სამარე მათი არა იყო, მკუდარსა შეშვამდეს. და ვერ ეილო ბრძოლაჲ მათი შეეცა, და წარვიდა.

მაშინ მოვიდეს ნათესაენი მბრძოლნი, ქალდეველ-თაგან გამოხმულნი, ჰონნი, და ითხოვეს ბუნ-თურქთა⁴ უფლისაგან ქუეყანაჲ ხარკითა. და დასხდეს იგინი ზა-ნანეს. და ეპყრა⁵ იგი, რომელ ხარკითა აქუნდა, ბრქვან მას სერკი.

და შემდგომად რაოდენისამე ჯამისა მოვიდა ალექ-სანდრე⁶, მეფე ყოვლისა ქუეყანისაჲ, და დალევნა სამნი ესე ქალაქნი და ციხენი, და ჰონთა დასცა მახული. ხო-ლო⁷ სარკინესა ქალაქსა ებრძოლა ათერთმეტ თთუჲ და დადგა სარკინესა დასავალით კერძო. და დასცა [435] ვენაჲ და რუჲ⁸ გამოიღო ქსნით, და დასსნა კაცნი მე-რუფენი დასტავითა რუსსაჲთა: დნ ბრქვან ადგილსა მას⁹ ნასტავისი. და მერმე გამოიღო სარკინე. თუთ დაყარეს და მეოტ იქმნეს.

და თანა-ჰყვანდა ალექსანდრეს შეუება აზოა, ძმ არიან ქართლისა მეფისაჲ, და მას მიუბოძა მცხეთაჲ საჯ-დომად და საზღვარი დაუდგა მას ბერეთი და ეგრის წყა-ლი და სომხითი და მთაჲ ცროლისა[ა] და წარვიდა.

ხოლო ესე აზოა წარვიდა არიან ქართლად, მამი-სა თქვისა, და წარმოიყვანა რვაჲ სახლი და ათნი სახლ-

¹ ითხოვენი B, ² და ძლიერებაჲ — C. ³ შენ მიერ ითხოვენი... წმიდით სულითურთ) აღვა-სრულებთ საქმეებელსა შენსა და ვადიდებთ მამასა და ძესა და წესა სულსა E. ⁴ აწ და მარადის და — C. ⁵ ამენ BD, და მარადის და უკი უკი, ან — M. ⁶ ბუნთურქთა. ⁷ ეპყრათ. ⁸ ალექსანდრე. ⁹ რომ. ¹⁰ არან

C

ნი მამა-მამუქეთანი, და დაჯდა ძუელ მცხეთას. და თანა-
 ჰყვანდეს კერპნი ღმრთად—გაცი და გაიმ.

II. ა. და ესე იყო პირველი მეფე მცხეთას შინა,
 აზოა, ძე არიან ქართველთა მეფისაჲ, და მოკუდა.

ბ. და შემდგომად მისა დადგა ფარნაეზ. ამან
 აღმართა კერპი დიდი ცხურსა ზედა, და დასდგა სახე-
 ლი მისი არმაზი. და მოკმნა ზღუდვ წყლით კერძო და
 პრქვან არმაზ.

გ. და შემდგომად მისა დადგა მეფედ საურმაგ.
 ამან აღმართა კერპი ახინა გზასა ზედა და იწყო არ-
 მავს წმინებად.

დ. და მისა შემდგომად მეფობდა მირვან. და აღ-
 მართა დანინა გზასა ზედა წინარს, და ალაშენა არმაზი.

ე. და მეფობდა ფარნაჯობ და აღმართა კერპი
 ზადენ მთასა ზედა და ალაშენა [ციხს].

ვ. და მეფობდა არს*(ოკ), [436] ქალაქსა ზღუდე-
 ნი მოაკმნა.

ზ. და მეფობდა არიკ, რომელმან შიდა ციხე ალა-
 შენა არმაზსა.

თ. და მეფობდა ბრატმან, რომელსა ზე მცხეთას
 ქალაქი დაეწყო.

ი. და მეფობდა მირიან და მან ალაშენა მცხეთაჲ
 ქალაქი.

ი. და მეფობდა არსუკ, რომელმან კასპი შეიპყრა
 და უფლისციხე განაგო.

ია. და მეფობდა როკ, რომელმან რაგთურთით
 მცხეთაჲ გაიმორა. და მეფობაჲ ორად გაიყო, ორნი
 მეფენი დასხდეს იმიერ და ამიერ.

იბ. და მეფობდა ქარდამ არმაზს და მცხეთას
 ბრატმან. და ამათთა ჟამთაჲ პურიანი მოვიდეს მცხეთას
 და დასხდეს.

იგ. და მეფობდა იმიერ ფარსმან და ამიერ კაოზ.

იდ. და მეფობდა იმიერ არსოკ და ამიერ ამა-
 ზაერ.

იე. და მეფობდა იმიერ ამაზას და ამიერ დერუტ.

ივ. და მეფობდა იმიერ ფარსმან ქველი და ამიერ
 ფარსმან ავაზ.

იზ. და მეფობდა იმიერ* როკ და ამიერ მირდატ.
 და ამისა ზე მოაკლდა არმაზი სამეფუთა და მცხეთას
 ოდენ იყო მეფობა.

* აქამდის ტექსტი გაცხადებულია გვიანდელი ხელით. გაცხადებისას სიტყვები
 ერთი ნაწილი შებლაღოლი ჩანს.

ს. ჰყვანდეს. არმაზსა. ამიერ.

C	9.
იძ. და მეფობდა ლადამი და დღე კ.	
ით. და ფარსმან,	
კ. და-ამაზასკ	
კა. და რვე მართალი.	2
კბ. ვაჩე,	5
კგ. ბაკურ.	
კდ. მირდატ.	c
კე. ასფაგურ.	
კვ. ლეფ, მამია	
კზ. მირუანისი.	10
	E/

ესე ოც და რვათი (?) მეფენი ქართლს შინა წარმოაბნი.

III. და იყო დღეთა კოსტანტინე მეფისათა, ქრისტეს აღმალლებითგან საინს და შეათესა წელსა, იყო დუაწლი ზრძოლისაა მტერთაგან და დრიოდ ერეოდეს მეფესა კოსტანტინეს, [437] ძესა კოსტაძსსა და გულ-გღებულ იყო ურვათაგან კოსტანტი კეისარი.

იყო ეინშე კაცი ეფესელი და წარმოქუა წინაშე მეფისა, ვითარმედ: „ქრისტეანენი იგი ჰრონნი და ყოველნი ჰინდონი და ვისცა ვის აქუს შჯული იგი ახალი ქრისტეს წმიდისაა ძელითა ჯუარისაათა და მისითა სასოეებითა სძლევენ მტერთა ძლიერად“.

შას ჟამსა აღიძრა მეფე გუნდებითა, და წარავლინა მოყვანებად ების. კოპოსთა იერუსალმით, ანტიოქიამთ, პრომით და ალექსანდრიამთ. და ნათელი-ილო მან თავადმან და დედამან მისმან ბანაკითურთ.

[1]. [ალეგზზნა გულსა მისსა სიყუარული ქრისტესი. და წარავლინა მთავარი ერთი მოყვანებად ებისკოპოსთა] იერუსალმისა და ანტიოქისა და პრომისა და ალექსანდრიისაათა, და ნათელი-ილო მან და დედამან მისმან პალატ-ბანაკითურთ მათით.

ხოლო ამითა ჟამითგან შეათესა წელსა წარვიდა ელენე დედოფალი იერუსალმელ² მოციუნებად ჯუართა. და მებათუთმეტესა³ წელსა ივლტოდა დედა-კაცი ეინშე მეფეთაგანი, ავადაგი⁴, რომლისა სახელი რიფსიმე, რომლისა მიზეზისათუ⁵ს რისმე⁶ დედა-მშუციითურთ⁶.

და მის თანა იყო ტყუე ერთი დედა-კაცი, მოშიში ღმრთისა⁷. შუშნიერი და ქმნულ-კეთილი, ჰგავს შვილსა მთავართისა. და სახელი მისი ნინო, რომლისა საქმე გამოვიდა ელენე დედოფალსა. და თუთ მოველო გზაა თუქი და ექმნეს კურნებანი. და მოწიგნულ იყო

1. [იწმინთა. 2 იმ-მდ. 3 მე-ე ს. 4 ავადაგი. 5 რი-სხე(.). 6 დედა-მშობითურთ. 7 ე-საა.

1. იწმინთ. 2 იმ-მდ.

ს

ჟ

საბერძნეთა და ჰმოდღურიდა მთავარსა
მას რიფსიმეს.

და ვითარცა წარმოივლტოდა რიფ-
სიმე ზღუად, გაჰანე და ნინო და სხუა-
ნი ვინმე მათ თანა გამოვიდეს არეთა
სომხითისათა, საყოფელსა თრდატ მე-
ფისასა, და ივინი იმარტულნეს მუნ.

IV. ხოლო ნინო დაშთა და წარმო-
ემართა მათათა კერძო [438] ჩრდილოა-
სათა და მოვიდა მდინარესა მტკუარსა,
მოჰყვა და მოვიდა მცხეთად, ქალაქსა
დიდსა, მეფეთა საჯდომელსა. და იყო
სამ წელ ეგრეთ, ილოცვიდა ფარულად
აღგილსა ერთსა შებურვილსა ბრძამლი-
თა მაცულისაჲთა.

და შექმნა სახშ ჯუარისაჲ, ნახლევ-
ვისაჲ, და მუნ დაადგრა და ილოცვიდა.
და აღგილი იგი იყო ზღუდესა გარშგან.
ხოლო მათ მაცულთა აღგილი არს შემოისა
აკლესისა საკურთხეველია აღგილი.

[და] მეოთხესა წელსა იწყო თქვენად
ქრისტე ღმერთი და მკული: „და [მე
ვა]ოვე ცთომასა შინა ჩრდილოასა ესე
ქუეყანაჲ“. და მეექუსესა წელსა არწმუნა
[ცოლსა] მეფისასა ნანას, (ყენსა შინა)
მისსა. და მეშუდესა წელსა მეფესა არწ-
მუნა სა[ს]წაულთა ქრისტესწმირითა.
და მწრათლ ალაშენა ეკლესიაჲ ქუე[ა]
სამოთხესა შინა, და სუეტი იგი იყო
ძელისაჲ, რომელი თუთ აღენართა.

კურნებანი¹ მრავალნი ძალითა ქრისტე-
სითა. და მოწვენილ იყო საბერძნეთად
და მოძღ(უ)რიდა მთავარსა მას რიფ-
სიმეს.

5 ვითარცა წარმოივლტოდა თანა რიფ-
სიმეს(ა) გაიანე და ნინო და სხუანი
იგი მათ თანა, და გამოვიდეს არეთა
სომხითის(ა)თა, საყოფელთა თრდატ მე-
ფის(ა)თა, და ივინი იმარტულნეს მუნ²
10 თრდატ მეფისაგან—ორმოცდა ცხრაჲ
სული³.

IV. ხოლო ნინო დარჩა განგებითა
ღმრთისაჲთა⁴ და წარმოემართა მათ(თა)
კერძო⁵ ჩრდილო(ა)სათა⁶ და მოვიდა
მდინარესა ზედა მტკუარსა, და მოაყვა
(ნაპირსა) მდინარისასა და მოიწია მცხე-
თად, ქალაქსა (დიდსა), მეფეთა საჯდო-
მელსა⁷. და იყო (სამ წელ ეგრეთ), ილო-
ცვიდა ფარულად [v] ღმრთისა შიერ
25 აღგილსა ერთსა მაცულითა შებურ-
ვილსა⁸.

და შექმნა ნახლევისა ჯუარი და
აღმართა იგი მუნ⁹ და ილოცვიდა [მის
წინაშე]. და აწ მათ მაცულთა აღგილი ზე-
30 მოისა გლეხი(ი)სა საკურთხეველი არს.¹⁰

და მეოთხესა წელსა იწყო ქადაგებაჲ
და ზარებაჲ ქრისტეს ღმრთისა სჯუ-
ლისა[ა], და თქუა: „რამეთუ ვბოვე ცთო-
მასა შინა ფრიადსა ჩრდილოასა ქუე-
ყანაჲ“. და მეექუსესა¹¹ წელსა არწმუნა¹²
ნანა დედოფალსა, ცოლსა მეფისასა,
სენსა¹³ შინა მისსა. და მეშუდესა¹⁴ წელ-
სა არწმუნა¹⁵ მირიან მეფესა სასწაუ-
40 ლითა ქრისტესწმირითა. და მსწრათლ
ალაშენა ეკლესიაჲ ქუე[ა] სამოთხე-
სა შინა, ძელისა[ა], და სუეტი¹⁵ იგი
პატიოსანი, რომელი თუთ¹⁶ აღენართა.

1 კურნებანი. 2 მონ. 3 სოლი. 4 ღმრთისა.
5 კერძო. 6 ჩრდილოასათა. 7 საჯდომელსა. 8 მა-
კოლითა შებურვილსა. 9 მონ. 10 საკურთხეველი.
11 მეექუსესა. 12 არწმუნა. 13 სენასა. 14 მეშუდესა.
15 სუეტი. 16 თუთ.

C

q.

ქართლის
გინგლიცხუ

და ვითარცა აღაშენეს ეკლესიაჲ, წა-
რაელინა მოციქული და წიგნი ნინო-
სი საბერძნეთა, მეფისა კოსტანტინესა,
თხოვად მღდელთა. ხოლო იგინი
მწრაულ მიიწინეს.

და აღაშენეს ეკლესიაჲ და წარავლინ-
ნა მეფემან მოციქულნი და წიგნი ნი-
ნო[ა]სი საბერძნეთად, მეფისა კოსტან-
ტინესსა, თხოვად მღდელთა. ხოლო
მოციქულნი იგი მსწრაფლ მიიწინეს
წინაშე მეფისა.

და ვითარცა იხილნა იგინი მეფემან,
მოწულდ მოიკითხნა და ამბობს - უყო
ლიმილით. და უჩუენეს წიგნი მეფისა და
ნინო[ა]სი. ხოლო ვითარცა ცნეს მიზეზი
მისღვისა მათისა[ა], განიხ[ა]რეს სიხ[ა]-
რულითა დიდითა და აღდგეს მსწრაფლ
საყდრისაგ[ა]ნ მათისა მეფე კოსტანტინე
და ელენე დედოფალი, და პირდადგებით
თაყ[უ]ანი-სცეს მღუფებასა ქრისტესსა.
და კუალად აემართნეს ზე და აღიპყრ-
ნეს გელნი მათნი ცად მიმართ, და
აღაგნეს თუალნი მათნი ცრემლითა
მგურგალითა¹, და დაღად-ყვეს (გ)მითა
მღლითა და თქუეს: „დიდებია შენდა,
ქრისტე ღმერთო. [2] რომელმან ესრეთ
სათმო იჩინე“. და ყოველთა კმა-ყვეს
ანგნი.

მაშინ მეფემან კოსტანტინე თჳსითა
გელითა აღწერნა ებისტოლენი, ფრია-
დითა შესხმითა და მრავლითა «გიხა-
როდენითა» შეამკო და მკვდრად², სა-
სუფეფლისა თანაზიარად, ძმად მისსა
საბელ-საფეა. ეგრეთვე ელენე აღწერნა
ებისტოლენი ორნი: ერთნი მანა დე-
დოფლისათჳს და ერთნი ნინო[ა]სათჳს³
წმიდისა, და მანცა ეგრეთვე მრავლითა
შესხმითა და «გიხაროდენითა». და სა-
ნატრელ უწოდა დედოფალსა ნანას,
ხოლო ნეტარსა ნინო[ა]ს ელენე სურვი-
ლით⁴ უწოდა დედოფლად და თჳსსა
სწორად და სწორად წმიდათა მოცი-
ქულთა. და დაბეჭუნეს ებისტოლენი
იგი.

q. ¹ მგურგალითა. ² თქუეს. ³ მკვდრად.
⁴ ნინოსაჲინ. ⁵ სორვილით.

C

4

და მოსცა მეფემან იოვანე ეპისკოპოსი და ორნი მღვდელნი და ერთი დიაკონი, და წიგნი ელენე დედოფლისაჲ, და ხატი მაცხოვრისაჲ და ძელი ცხოვრებისაჲ ნინოასუსს.

V. და ვითარცა მოვიდეს, ნათელი მოილო მირიან მეფემან და დედოფალმან და ყოველმან სახლმან მათმან.

ითხოვეს ხო, რაათა შექმნან ჯუარი.

ხოლო მეფემან წარავლინნა ეპისკოპოსი იოვანე და ორნი მღვდელნი და ერთი დიაკონი, და ხატი მაცხოვრისა[ა], და ძელი ცხოვრებისა[ა] და სხუაჲ წიგნები ელენე დედოფლისა[ა] ნინოა[ა]სუსს, და წარვიდეს.

V. და ვითარცა მიიწინეს, ნათელს იღეს სახელსა ზედა წმიდისა სამებისა[ა]სა მირიან მეფემან და ნანა დედოფალმან და ყოველმან პალატ-ბანაკმან მათმან.

ითხოვეს ხე ეპისკოპოსმან და ნინო, რაათა შექმნან ჯუარი. და ძიება ყვეს ხუროთა¹, და მოვეს ხე ერთი, მდგომარე ბორცუსა ზედა კლდისასა, რომელსა² ფურცელი³ მისი არაოდეს დასცუდა⁴. და სულ-პამოა⁵ იყო ხე იგი და შეუნიერო⁶ ფრიად, ვითარცა მადლითა ქრისტე შემოსილი. და აღგილი იგი ბორცვ⁷ შეუვლი იყო კლდისაგან. და უთხრეს მეფესა და ეპისკოპოსსა. ხოლო მეფემან წარგზავნა ძე თუსი რვე და მთავ[ა]რ-⁸ [O]დიაკონი. იხილეს შეუნიერად⁹ დგომამ ხისაჲ მის. ხოლო ფურცლოდა¹⁰ გამთა არისათა. და იტყოდა მთავარ-დიაკონი იგი მუტლსა¹¹ დავითისსა, ვითარმედ: „ესე ხე არს დანერგული¹² თანა წარს[ა]ქ[ა]ლსა კლდის[ა]სა ზეგარდამო[ა]სა ცუარითა მორწყული¹³ და ფურცელნი¹⁴ მისნი არა დასცვენ¹⁵ უკუნისამდე“.

და უბრძანა ხუროთა¹⁶ მოკუეთა¹⁷ ხისაჲ მის. და შექმნეს სახე პატიოსნისა ჯუარისა, ვითარცა ასწავა მთავ[ა]რ დიაკონმან, სამ გუამად შექმნეს ხისა მის ტანის[ა]გან სამნი ჯუარნი და აღმართნეს მცხეთას, ვითარცა სწერია მცირესა მას მოკლედ აღწერილსა მას წიგნსა ქართლისა შოქვეთის[ა]სა, გრიგოლი დიაკონისა მიერ აღწერილსა. და ერთი ჯუარი¹⁸ აღმართა მირიან მეფემან მთასა ზედა მანდარის[ა]სა, რომელსა ქ[ა]ქვან¹⁹ თხოთისა, და ერთი-გი მახლობელად პატიოსნისა ჯუარისავე.

VI. და წარავლინნა მირიან მეფემან და ითხოვნა საბერძნეთით ქვისა მთელენი და კირით ხურონი²⁰. და მოსცნა მეფემან და წარმოვიდეს ურუმეთს²¹. და დადევს საძირკუელი ეკლესიისა.[ა] და დაუტევს ფერგთა ფი-

¹ შდრ. ფსალმ. 1,3; 132,2.

4. ¹ ხორთა. ² ფორცლი. ³ დასცივიდა. ⁴ სოლ პამოა. ⁵ შეუნიერი. ⁶ ბორცვი. ⁷ შეუნიერად. ⁸ ფორცლუფედა. ⁹ მოკლსა. ¹⁰ დანერგული. ¹¹ ხორწყული. ¹² ფორცელნი. ¹³ დასცვენ. ¹⁴ ხორთა. ¹⁵ მოკუეთა. ¹⁶ ჯუარი. ¹⁷ ჰქუანი. ¹⁸ ხურონი. ¹⁹ ეროშეთს.

ტ

ღ

ცარნი მაცხოვრისანი უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესნი და წარმოვიდეს მანგლისს და დადევს საძირკუელი¹ ეკლესიისა და დაუტევნეს სამსჭუალნი და ესრეთ მოვიდეს მცხეთად.

და იწყო მეფემან შენებად ქვეთა ეკლესიისა გარეუბნისასა². და ვითარცა ცნა მეფემან, რამეთუ დადევს საძირკუელი პირველ ერუშეთს³ და მანგლისსა⁴ და დაუტივნეს მუნ⁵ სასურველნი იგი ფიც[ა]ქრნი და სამსჭუალნი, აღივსო ურეთა და დააყენა საქმე მოსწრაფე-
ბისა, ვიღრე არა ისწ[ა]ვა მთავარ ებისკოპოსისაგან, ვითარმედ: **შენ თანა არს ამ[ა]ს ქალაქსა შინა სამოს[ე]ლი ქრისტესი ყოლად ზეგარდ[ა]მო ქსოვილი, რომელი ჯუარის მცუმელთა მათ განიყვეს, და კუართი იგი ამათ იხუედრეს⁶, ჩრდილოსა ამ[ა]ს ქალაქსა შინა და-
თარეს, და აწ მვილნი მათნი არიან, ვინ უწყის, თუ აღგილიცა იცოდენ. ხოლო ჟამი მისი მერჲ არს, ოდეს⁷ გამოჩნდეს დიდებით ქუეყანასა ზედა. ეგრეთვე ხალენი ელია[ჲ]სი აქვე დამარბულ⁸ არს⁹.**

და აღივსო სიხარულითა მეფე და მყის მოხადნ(ა)
ყოველთა პურიათა¹⁰ და ჰკითხა, თუ: „ნამდვლევ^{10?}“ და მათ აუარეს მართ[ა]ლი და არა უარ-ყვეს. და თქუეს, ვითარმედ: „აქეთ წარვიდეს ელიოზ მცხეთ[ე]ლი და ლონგინოზ კანისელი და თალენავ და მისაელ¹¹. და კუართისა მის თქუეს წილით ხუედრება¹² ამათი, ხოლო
აღგილი იგი უარ-ყვეს. მაშინ განმხიარულდა მირიან მეფე, რაჟამს ეუწყა¹³, ვითარმედ: „პირველ მოწვეწ[ულ] იყო¹³ კუართი იგი ქრისტესი იერუსალმით¹⁴ მცხეთად“. მადლობდა ღმერთსა და იტყოდა: „კურთხეულ ხარ შენ, უფალო იესუ ქრისტე, ძეო ღმრთისა ცხოველისაო, რა-

[439] გინდა ცხორებაჲ ჩუენი და ქსნაჲ ჩუენი ეწმაკისაგან და ადგილისა მისგან ბნელისა, ოდეს-იგი სამოსელი შენი ებრაელთა მათ წარმოეც წმიდით ქალაქით იერუსალმით უცხოთა ამათ ნათესავეთა ქალაქად, რამეთუ ჯუარ-
ცუმასა შენსა ამას ქალაქსა შეფობდეს მამანი ჩუენნი“.

მეთუ შენ პირველვე გენება ქსნაჲ ჩუენი ეწმაკისაგან და ადგილისა მისგან ბნ[ე]ლისა, ოდეს-იგი¹⁵ სამოს[ე]ლი შენი წარმოეც ებრაელთა ამათ წმიდით ქალაქით იერუსალმით¹⁶, უცხოთა ამათ ნათეს[ა]ვეთა ქალაქად, რამეთუ ჯუარ-
ცუმასა¹⁷ შენსა ამას ქალაქსა მამანი ჩუენნი შეფობდეს“.

VII. და წარემართა მეღმ და ყოველი ქართლი ქრისტეანობასა¹ მოწრაფე-

VII. და ამას ზედა დიდად გულს[ვ]-მოადგინე იქმნა მეფე და წარემართა

ტ ¹ ქრისტეანობასა.

ღ. ¹ საძირკუელი. ² გარეუბნისასა. ³ ერო-
შეთს. ⁴ მანგლისის. ⁵ მუნ. ⁶ იხუედრეს. ⁷ უდეს.
⁸ დამარბულ. ⁹ პურიათა. ¹⁰ ნამდვლევ ¹¹ ხუშ-
დრებაჲ. ¹² ეუწყა. ¹³ იყუ. ¹⁴ იერუსალმით. ¹⁵ უდეს
იგი. ¹⁶ იმლმით. ¹⁷ ჯუარ-ცუმასა.

ს

ღ

ქართლისაჲ
სიძველეთაჲ

ბითა დიდითა. მაშინ ნეტარმან მან
 დედაკაცმან ნინო თქუა: „კურთხეულ
 არს ღმერთი და მამა უფლისა ჩუენი.
 სა იესუ ქრისტესი, რომელმან მოავლი-
 ნა სიტყუაჲ წმიდაჲ მისი ცათა მალა-
 თაჲთ თუთ ძლიერისაგან საყდრისა
 გარდამოსრული ქუეყანად მდებლად
 უძეუელად შობად კორციელად თეს-
 ლისაგან დავითისა დედაკაცისაგან ბარ-
 ტოდ შობილისა წმიდისაგან და უბი-
 წოჲსა, რომელი სათნო-ეყო მას. და
 ამით მიზეზითა ცხორებდა ჩუენი შექმ-
 ნა. და ყოველი ცასა ქუეშე მყოფი გა-
 ნანათლა და უმეტეს მისა მიმართ მო-
 რწმუნენი აცხოვნნა, რამეთუ იშვა ვი-
 თარცა კაცი, პატიე-ეცა ვითარცა
 ღმერთსა, ნათელ-ილო ვითარცა მსა-
 ხურმან ვინმე უჯულისამან წყლისა და
 მიწისაგან, სოლო მამით და სულით
 წმიდით ზმგარდამო იწამა და იდიდა,
 ჯუარს-ეცუა, დაეფლა და აღდგა, აქდა
 მათევი სიმაღლეთა მამისა თანა და მო-
 მავალ არს დიდებითა, რომელსა უფე-
 ნის გალობაჲ ამენითა“.

და ვითარცა ესე თქუა, წარიყვანა
 იაკობ მღდელი, საბერძნეთით მისრუ-
 ლი, და ერისთავი ერთი, წარვიდა და
 დადგა წობენს. და მოუწოდა მთეულ-
 თა, ქართალელთა [440] და თხოელთა
 და წილკანელთა.

და უქადაგა სარწმუნოებებჲ ქრისტე-
 სი. ხოლო მათ განუყარეს თავი.

ქრისტეანობასა ზედა უქცეველად ნე-
 ბითა ღმრთისაჲთა ყოვლით საბრძანე-
 ბელით მისით. მაშინ სანატრელმან მან
 დედოფ[ა]ლმ[ა]ნ ნანა თქუა: „კურთხეულ
 არს ღმერთი და მამა უფლისა ჩ[უ]ე-
 ნისა იესუ ქრისტესი, რომელმან მოავ-
 ლინა სიტყუაჲ წმიდაჲ მისი ზეცით
 მალლით თუთ ძლიერის[ა]გან საყდრი-
 სა ქუეყანასა ზედა, კორციითა იშვა
 თესლისაგან დავითისა და ქალწული-
 ს[ა]გან მარიამის[ა], წმიდისა და უბიწო-
 ჲსა, რომელი სათნო-ეყო მას. ამით მი-
 ზეზითა ცხორებდა ჩუენი შექმნა. და
 ყოველი ცასა ქუეშე მყოფი განანათ-
 ლა და უმეტეს მისსა მიმართ მოწმუ-
 ნენი¹ აცხოვნნა, რამეთუ იშვა კაცი და
 პატიე-ეცა, ვითარცა ღმერთ არს; და
 ნათელ-ილო ვითარცა მსახურმან² სჯუ-
 ლისამან წყლისა და მიწისაგან, ხოლო
 მ[ა]მით და სულით წმიდით ზეგარდა-
 მო იწამა და იდიდა, ჯუარს-ეცუა,
 დაეფლა და აღდგა და აღქდა მასვე
 სიმაღლესა მამისა თანა, და კუალად
 მომავალ არს დიდებითა საშინელითა“,
 რომელსა შეენის³ გალობაჲ ამენითა“.

და ვითარცა ესე თქუა დედოფალმან,
 წარვიდა და უქ[უ]ანა მკებოდა სანატ-
 რელსა ნინოს. და წარიყვანეს მათ თა-
 ნა მთავარ ეპისკოპოსი და მღდელნი
 და ერისთავი, და წარვიდეს და და-
 დგეს⁴ წობენს. და მოუწოდეს⁵ მთიელ-
 თა ყოველთა, ქართალელ-ფხოელთა,
 წალკასნელთა. და შემოკრიბა ვრი
 ურიცხ⁶. მაშინ აღდგა წმიდაჲ და სა-
 ნატრელი და განმანათლებ[ე]ლი ნეტა-
 რი ნინო, დედაჲ ჩუენი, აღიპურნა კელ-
 ნი ღმრთისა ნიერ. და მოუწოდა⁷ შე-
 მწედ წმიდასა ღმრთის მშობელსა. და
 კუალად განირთხა კელი ერისა მიმართ
 და უქადაგა [4] სარწმუნოებებჲ⁸ ძისა

ღ. 1 თვით. 2 სათნუ 3 ქუეშე. 4 მოწმუნენი-
 მსახურმან. 5 სწინლითა. 6 შექმნა. 7 მუწო-
 დეს. 8 ურიცხვი. 9 მუწოდა. 10 სარწმუნობა.

ს

ჟ

ქართლის
სიგელი

და ერისთავმან მცირედ წარმართა მახული, და შიშით მოსცნეს კერპნი მათნი დაღეწად.

და გარდავიდა ერწოდ და დადგა ეალეთს, დაბასა ედემს, და ნათელსცა ერწოდ თიანელთა. და ყუარელთა ესმა ესე და გარდაკრბეს თომეთა, რომელნი უკუანასკნელ იპოვნეს; თრდატ მეფეან მოიღვანა და მონათლნა. და ნინო შთავიდა კხოვეთა და დადგა კაწარეთს და მონათლნა კხოველნი და სთონი ერითურთ მათით.

და ვარდავიდა კახეთა და დადგა ქველ დაბას. და მოიყვანნა კახნი მთავარნი და მონათლნა.

VIII. და დასწულდა და წარმოემართა მცხეთად. და ვითარცა მოიწია კხოვეთას, დაბასა, რომელსა პრქან ბოდინი, ვერღარა ეძლოს სლვად. დამითხოლო-ვიდღეს უგარმით ქალაქით რვე, მწმეფისაჲ, და სალონე, ცოლი მისი, და ასული მისი, და ზედა-ადგეს მოურწედ. და მიუღლისეს მცხეთით მეფემან და ცოლმან მისმან ნანა იოვანე მთავარ ებისკოპოსი სალვად და წარყვანებად. ხოლო მან არა ინება, არამედ დაჰვედრა იაკობ მღდელი, რაჲთა შემდგომად შენსა მან დაიპყრას საყდარი.

ლმრთისა(ჲ). ხოლო მათ პირუტყუქახეთა, ვითარცა ესმა ქადაგებამ უცხოდ განუყარნეს⁴ თაენი, და პირნი გარემიქციცენეს და იღრქენდეს კბილთა მათთა წმიდისა ნინოასთვის, ხოლო ეშინოდა დედოფლისაგან. ხოლო ნინო უბრძანა ერისთავსა, რაჲთა წარმართოს მცირედ მახული⁵ მათ ზედა. და ვითარცა შებმა უყვეს, შიშით მისცნეს თაენი მათნი ნათლის-ღებასა, და დაღეწნეს კერპნი მათნი. და წარვიდეს ერწოდ და დადგეს ედემს დაბასა, ეალეთს, და ნათელსცა ერწოდ თიანელთა. ხოლო ყუარელთა რაჲ ესმა ესე. შეშინდეს და თომეთს გარდაკრბეს, რომელნი კუალად მოიყვანნა, მონათლნა. და ნინო კუალად წარვიდა კახეთად⁶, და დადგა კაწარეთს და მონათლნა კახნი და სსუჯნი ერითურთ მათით.

და კუალად გარდავიდა დიდად კახეთად. და დადგა სანატრელი იგი ქველ დაბას. და მოიყვანნა კახნი მთავარნი, მათვე მეფეთა ნათესავნი, და ნათელსცა და განიშორა ნათლვად მათი.

VIII. ხოლო მას ეამსა, ვინა[ა]თგან დასწულდა⁷ და წარემართა და მიწია კახეთად, დაბას, რომელსა ეწოდების პოლისი, და ვერდ[ა]რა უძლო სლვად და ესმა ესე მეფესა და ფრიად შეწუბდეს. და მსწრაფლ მოვიდეს უგარმით ქალაქით რვე. რე მეფისა, და სალონე, ცოლი მისი, და ასული მათი, ზედა-დადგეს მ[ო]ურწედ. და მოვიდეს მეფე და ნანა დედოფალი და იოვანე მთავარ ებისკოპოსი კთხვად და წარყვანებად მცხეთად. ხოლო მან არა ინება, [v] არამედ შეჰვედრა იაკობ მღდელი მეფესა და ებისკოპოსსა, რაჲთა შემდგომად მისსა მან დაიპყრას საყდარი მცხეთისაჲ.

ს: სალონი.

4[] პირუტყუ-განყარნეს. 5 მახული კახეთად. 6 არ ითით. 7 დასწულდა ახლო

C

ქართლისა
ბიზანტიისაჲ

და მის წინაშე მისცა წიგნი იგი ჰელენე¹ დედოფლისა მოწერილი, რომელი მოეწერა ნინოასა, დედოფლობით და მოციქულად და მახარებელად შეემკო. [411] და ძელი ცხორებისაჲ წარმოეცა დედოფლისა ნინოასა. და შეწირა ეამი იოვანე, და აზიარა ნინო ჯორცსა და სისხლსა ქრისტესსა, და წარილო ესე საგზლად სულისა. და შეპვედრა სული თვისი ჯელთა ღმრთისათა ქართლად მოსლვითგან მებათხუთმეტესა წელსა და ქრისტეს აღმადღებლეთგან ტლ² წელსა, დასაბანიოთგან კელ³ წელსა.

მაშინ შეიძრნეს ორნი ესე ქალაქნი: მცხეთაჲ და უფარზაჲ, და ყოველი ქართლი სიკუდილისა მისისათვის. და მოვიდეს და დაჰმარხეს ძლევით შემოსილი გუამი მისი ადგილსავე ზედა ბუდს, დაბასა კხოეთისასა.

და მისცა წიგნი სალომეს ელენე დედოფლისა, რომელი მიუწერა ნინოს მოციქულობით და მახარებლობით შემკობილი. და ძელი ცხორებისაჲ ნანადედოფალსა მიანიჭა. და შეწირა ეამი მთავარებისკოპოსმან. და აზიარა სანატრ[ე]ლი ნინო განმაცხოველ[ე]ბ[ე]ლსა სისხლსა და ჯორცსა ქრისტესსა, და წარიდღ[უ]ანა საგზლად საუკუნოდ. და შეპვედრა სული თვისი ჯელთა უფლისს[ა]თა და მიიძინა ძილი იგი სანატრელი (და აწ მეოხ არს ჩუენთვის წინაშე ღმრთისა) ქართლს მოსლვითგან⁴ მისით ოც და მე[ა]თხუთმეტ[ე]სა⁵ წელსა და ქრისტეს ამადღებლეთგან⁶ სამ[ა]ს ოც და ათურამეტსა წელსა, დასაბამითგან ხუთი⁷ ათას რვაას ოცდა მებათურამეტ[ე]სა წელსა. ამ[ა]თ ეამთა ზე იქმნა მიცვალებეა წმიდისა და სანატრელისა ღირსისა დედის[ა] და განმანათლებ[ე]ლისა ჩუენისა ნეტარისა ნინო(ა)სი.

მაშინ შეიძრნეს ორნივე⁸ ესე ქალაქნი: მცხეთაჲ და უფარზაჲ, და ერთობილი ქართლი სიკუდილისა მისისათვის. მოვიდეს და დაჰკრძალეს ძლევით შემოსილი გუამი მისი ადგილსავე თვისსა ბოდს, სოფელსა კუხეთისასა⁹. და ეითარ შესაძლებელ არს თქუამად¹⁰, თუ¹¹ რაოდენთა¹² ცრემლთა ანუ რაოდენთა¹³ გოდებათა საღმობიერთა აღმოიტყოდეს მეფე და დედოფალი?!

ხოლო მი[ე]ფე არა განეშორა საფლავსა მისსა წმიდასა ვიდრე ბანა[მ]კით[უ]რთ მისით, ვიდრე შუდ¹⁴ დღემდი[ს]. და იყო კრ[ე]ბაჲ დიდძალი, რამეთუ კურნებანი¹⁵ მრავალნი¹⁶ აღესრულებოდეს მადლითა ქრისტესითა. და ნეტარ არიან, რომელნი აღასრულებდენ ვსენებასა მისსა, რამეთუ დიდსა მადლსა

C ჰელენე

9. ¹ მუსლვითგან. ² უცდამებოთმეტსა. ³ ხო⁴ თი. ⁴ ურნივე. ⁵ მისა⁶ სათვინ. ⁶ კოზ⁷ ეთისსა. ⁷ თქ⁸ უამად. ⁸ თო. ⁹ რაოდენთა. ¹⁰ შეიდ. ¹¹ კო¹² რ¹³ ნეზნი. ¹² მარ¹⁴ ელნი.

IX. და წარვიდა მირიან მეფე და ყოველი ერი, რამეთუ იქმოდეს ზემოსა ეკლესიასა ქვიათა. და განიშორეს მეოთხესა წელსა. და მოკულდა მირიან მეფე და დაეფლა საშუალოსა სუეტსა სამხრითსა ჩრდილოთ კერძო. და მას სუეტსა შინა არს ნაწილი სუეტისაჲ მის ცხოველისაჲ. და მეორესა წელსა მოკულდა ცოლი მისი ნანა და დაეფლა დანავალით კერძო მასვე სუეტსა, სადა მირიან მეფე დამარხულ იყო.

X. და დაჯდა მეფედ ბაკურ, ცმ რვეისი. და მოკულდა იოვანე ეპისკოპოსი და დაჯდა იაკობ, მღვდელი იგი მუნითვე წოსრული, მთავარ ეპისკოპოსად.

და ოც და მესამესა წელსა აღმართებოთიან პატრიოსნისა ჯუარისა შექმნა კუბაჲ რევ. და შეიქმნა საფლავი [442] ქუემოსა ეკლესიასა. და მოკულდა რევ და დაეშარხა ცოლითურთ. და შემდგომად მისა შეათესა წელსა ამან ბაკურ დაიწყო წილანისა ეკლესიაჲ და განიშორა ოცდამეათხუთმეტესა წელსა. და მოკულდა და დაეფლა ქუემოსა ეკლესიასა.

XI. და დაჯდა მეფედ ძმაჲ მისი თრდატ და მთავარ ეპისკოპოსი იყო ნერსე სომეხთა კათალიკოზისა დიაკონი იობ. და მეფემან რუსთავისა რუმ განიძლო და ეკლესიისა საფუძველი დადეა, და მის ზევე ნეკრესს კახეთისსა ეკლესიაჲ აღიშენა განსრულებით.

XII. და შემდგომად მისა დადეა ვარაზ-ბაკურ მეფედ, და მისა ზევე სპარსთა მეფისა მარზაპანი² შემოვი-

ღირს იქმნებთან. ხოლო მეშუდესა¹ დღესა შეწირეს ეამი საფლავსა ზედა მის წმიდისასა.

IX. და წარვიდა მეფე მირიან და ყოველი ერი, რამეთუ იქმოდეს ეკლესიასა ზემოსა. და განასრულეს მეოცესა წელსა. და მეოცდამეტესა წელსა მოკულდა მირიან მეფე, დაეშარხა საშუალოსა ეკლესიასა² სუეტსა³ კერძოსა მის სამხრითისასა, ხოლო ჩრდილოთ⁴ კერძოსა მას სუეტსა¹ შინა არს ნაწილი სუეტისა² მის ნათლისა ცხოველიისა. და მეორესა წელსა მოკულდა⁵ სანატრელი ნანა დედოფალი.

X. შორედ დაჯდა მეფედ ბაკურ⁶, ძე რვეისი, და მოკულდა იოანეცა ეპისკოპოსი და მის წილ დაჯდა მღვდელი, რომელი ენება ნინოს მთავარ ეპისკოპოს[ა]დ.

და მესამესა წელსა აღმართებოთიან პატრიოსნისა ჯუარისა შექმნა კუბოჲ⁸ რევ. მოკულდა და დაეშარხა ცოლითურთ ქუემოსა⁹ ეკლესიასა. და შემდგომად მისსა ამან ბაკურ¹⁰ მეფემან, ემან რვეისმან, დაიწყო წილანისა ეკლესია, და განასრულა ოცდამეათხუთმეტესა¹¹ წელსა, მოკულდა და დაეფლა ქუემოსავე¹² ეკლესიასა.

XI. შესაჲ დაჯდა ძმაჲ მისი თრდატ. მაშინ მოვიდარს ეპისკოპოსი იყო ნერსე. და მეფემან რუსთავისა¹³ რუმ განიძლო და კახეთს ნეკრისა ეკლესიაჲ აღაშენა.

XII. და მეოთხედ მისსა ვარაზ-ბაკურ [ურ], [v] და მის ზე სპარსნი შემოვიდეს და მეფე ბიდრად უკუჯდა¹⁴.

C ¹ ნერსე. ² მარზაპანი.

9. ¹ მეშუდესა. ² ეკლესიასა. ³ სუეტსა. ⁴ სუეტსა. ⁵ მოკულდა. ⁶ ბაკურ. ⁷ კუბოჲ. ⁸ კუემოსა. ⁹ ბაკურ. ¹⁰ უცდამეათხუთმეტესა. ¹¹ ქუემოსავე. ¹² რუსთავისა. ¹³ უკუჯდა.

ჯ

ღ

დეს სიენიეთა და იგი ჳიღარდ უკუ-
 ჯდა. და მთავარ ებისკოპოსი იყო იგი-
 ვე იობ. და მაშინ მოვიდა ქრამ ხუარ
 ბორზარდ სპარსთა მეფისა პიტიახში
 ტფილისად ქალაქად, ციხედ, და ქართ-
 ლი მისსა ხარკსა შედგა და სომხითი
 და სიენიეთი და გუასპურაგანი. და
 მისა ზე¹ ალაშენეს აზნაურთა წმიდაჲ
 იგი ეკლესიაჲ მცხეთას და დაამოთაჲ-
 ლეს დიდსა მას ეკლესიასა სოულები-
 თა და ქარდაგებთა ქართლს შინა.

XIII. და მისა შემდგომად მეფობდა
 ბაკურ, ეს თრდატისი, და მთავარ
 ებისკოპოსი იყო ელია. და ამან აღა-
 შენა ეკლესიაჲ ბოლნისს[ს] და იმიერ
 განიღა და [443] განაახლნა არმაზნი
 სპარსთა შიშისათჳს.

XIV. და მისა შემდგომად მეფობდა
 ფარსმან, დის წული თრდატისი,
 და მთავარ ებისკოპოსი იყო სუმერ.

XV. და მისა შემდგომად მეფობდა
 მირდატ. და ესე წარიყვანა პიტიახშ-
 მან ვარაშ ბაღდადს და მუნ მოკუდა.

XVI. და მისა შემდგომად მეფობდა
 არჩილ და მთავარ ებისკოპოსი იყო
 იონა. და მაშინ დაეცა ქუეშიაჲ ეკლე-
 სიაჲ. და იონა მოიცილა გარეუბნისა
 ეკლესიისა. და სუეტი იგი ცხოველი
 თანა წარმოიღო. და მისა ზე¹ აზნაურ-
 თა სტეფანე-წმიდაჲ ალაშენეს არაგუსა
 ზედა. და მოგონი მოგუეათს ნიგობ-
 დეს ცეცხლისა მსახურებასა ზედა. და
 მისგე არილის ზე¹ ოთხნი მთავარ
 ებისკოპოსნი გარდაიცივალნეს.

XVII. და მერმე² მეფობდა მირდატ,
 და მთავარ ებისკოპოსი იყო გლონი-
 ქორ. და ესე მთავარ ებისკოპოსი
 ერისთავადცა იყო ბარაზობდ პიტიახშ-
 სიგარ ქართლს და ჳერეთს.

(მაშინ მოვიდა ხუარ სპ[ა]რსთა მეფისა
 პიტიახშები¹ (!) ტფილისს[ს] და კულად(!)
 ციხედ, და ქართლი მისსა ხარკსა შე-
 დგა და სომხითი და სიენიეთი და გუ-
 ასპურაგანი². ხოლო ამის ზე ალაშენეს
 აზნაურთა³ ეკლესიაჲ იგი⁴ წმიდისა მცხე-
 თას და მით[უ]ალეს დიდსა მას ეკლე-
 სიასა სოულებითურთ.)

XIII. და მეზუელ⁵ მეფობდა (ბაკურ),
 ესე თრდატისი. მთაქვარ ებისკოპ[ო]სი
 იყო მაშინ ელია. ამან აღაშენა ეკლე-
 სიაჲ⁶ ბოლნისსა.

XIV. და მექუსე — ფარსმან,

XV. მეზუელ — მირდატ,

XVI. მერვე — არჩილ, და მთავარ ების-
 კოპ[ო]სი იყო იონა. და დაეცა ქუეშიაჲ⁷
 ეკლესიაჲ. და იონა მიიცილა და სუე-
 ტი⁸ იგი ცხოველი თანა წარმოიღო.
 და მისსა შემდგომად აზნაურთა ალა-
 შენეს სტეფანე-წმიდაჲ არაგუსა⁹ ზედა.
 მათ ეამთა ოთხნი¹⁰ მთავარ ებისკო-
 პოსნი¹¹ გარდაიცივალნეს.

XVII. და მეცხრე — მირდატ. მთავარ
 ებისკოპ[ო]სი იყო გლონიქორ, და
 ესევე იყო ერისთავადცა ბარაზ პი-
 ტიახშისა[ს] [ა]ნ.

ჯ. 1 ზე¹ ნერსე.

ღ. 1 პიტიახშები. 2 უასპორაგანი. 3 აზნაურთა.
 4 იგივე. 5 მეზოთედ. 6 ეკლესიაჲ + ეკლესიაჲ.
 7 ქუეშიაჲ. 8 სომეტი. 9 არაგოსა. 10 უთხნი.
 11 მთავარი ებისკოპოსნი.

C

Q

XVIII. და მისა შემდგომად მეფობდა დიდი ვახტანგ გორგასალი¹, და მთავარ ებისკოპოსი იყო იოველ. მაშინ წარიყვანეს ვახტანგ სპარსთა. და შემდგომად რაოდენისამე ჟამისა მოიქცა და მთავარ ებისკოპოსი იყო მიქაელ. და მან მიამთხუა ფერტი პირსა მეფისასა ვახტანგს.

ხოლო მეფემან წარავლინა მოციქულნი საბერძნეთა და ითხოვა მეფისაგან და პატრიარქისაგან კათალიკოზი. [444] ხოლო მან მოსცა პეტრე² კათალიკოზი. და თანა სუგანდა წას საზოგადო ნონაზონი, წმიდაჲ და ღირსი. და აღაშენა ქუეჩიჲ ეკლესიაჲ ვახტანგ მეფემან. და დასუა პეტრე³ კათალიკოზი. და ესე იყო ქართლის მოქცევეთვან :რო: წილსა. მეფენი გარდაცვლებულ იყვნეს ათნი და მთავარ ებისკოპოსნი ათცამეტნი. ხოლო პირველი კათალიკოზი იყო პეტრე⁴.

XIX. და ამისა შემდგომად მეფობდა დაჩი უპარმელი და კათალიკოზი იყო

XVIII. შემდგომად მისა ჰეაჲ მეფობდა ვახტანგ გორგასალი, და მთავარ ებისკოპოსი იყო იოველ. მაშინ წარიყვანეს ვახტანგ სპარსთა. და შემდგომად რაოდენისამე ჟამისა მოიქცა და მთავარ ებისკოპოსი იყო მიქაელ. აჲნ მიამთხუა¹ ფერტი გორგასალისა რომლისათჳს მიზეზისათჳს, და განადო ეკლესი[ი]საგან. მაშინ შედგ აღიესო გ[უ]ლის წყრომითა მრავლითა და ექცა ფერი პირისა მისისა[ჲ] და განიზრ[ა]ხვიდა მრავალთა [6] პიროტთა დამჯობად ქრისტე[ა]ნობისა. არამედ ღმერთმან, რომელსა არავინი მსებაეს წარწყმედაჲ, მიუვლინა გულსა მისსა კეთილი განზრახვაჲ. აღდგა და განიპურნა ტელნი თჳსნი ღმრთისა მიერ და თქუა: „დიდებოჲ შენდა, ქრისტე ღმერთო, რამე არს საქმე ესე?“. და ეცნაჲ² ნისცა მტერსა.

და მსწრაფლ წარავლინა მოციქულნი საბერძნეთად და ითხოვა მეფისა[გ]ე[ა]ნ და პატრიარქისა კათალიკოზი. და მოსცეს კათალიკოზი პეტრე. და თანა აყვანდა საზოგადო³, მონაზონი კაცი წმიდაჲ და ღირსი. და აღაშენა ქუეჩოჲ⁴ ეკლესიაჲ ვახტანგ მეფემან. და დასუა მუნ⁵ შიგან პეტრე კათალიკოზი. და ესე იყო ქართლისა მოქცევეთვან ას სამეოც და მეათესა წილსა. მაშინ გარდაცვლებულ იყვნეს მეფენი ათნი და კათალიკოზნი ცამეტნი. აჲათვან⁶ აწყვნეს კათალიკოზთა მამადნთავრობად. პირველი კათალიკოზი⁷ იყო პეტრე ვახტანგ მეფისა ჴე.

XIX. და. მათურთჳცჳ მეფობდა დაჩი. და კათალიკოზი იყო სამეოც. ამის-

C ¹ გოლგასარი. ² პეტრე

Q ¹ მიამთხუა. ² სამეოც. ³ ქუეჩო. ⁴ მონ. ⁵ გარდაცვლებულ. ⁶ აჲათვან. ⁷ კათალიკ.

სამოველ და მისა ზე ტფილისს კაცნი დასხდებოდეს და მარიამ-წმიდაჲ ეკლესიაჲ ალაშენეს და კათალიკოზი იყო პეტრე¹.

XX. და ამისა შემდგომად მეფობდა ბაკურ, ძმ დაჩისი და კათალიკოზი იყო სამოველ.

XXI. და მისა შემდგომად მეფობდა ფარსმან და კათალიკოზი იყო თავ-ფაჩაგ. და მისა ზევე ჩიშაგა :ე; და მი-¹⁰სა ზევე სპარსთა მეფობაჲ მცხეთად მოვიდა და შეამფოთა ქართლი და ქალაქნი და წარვიდა.

XXII. და მისა შემდგომად მეფობდა ფარსმან სხუაჲ და კათალიკოზი იყო დასაბაჲ, მკვდრი მცხეთელი. და აქათ-¹⁵გან ორთა სახლთა აღიღეს კათალიკოზობაჲ მცხეთელთა მკვდრთა. და მისევე მეფისა ზე² კათალიკოზი იყო ევლალე³.

მაშინ მოვიდა ნეტარი იოვანე ზედა-²⁰ზადენელი შუგა მდინარით, ასურეთისაჲთ, იგი და ათორმეტნი მოწაფენი მის თანა მოვიდეს.

XXIII. და მისა შემდგომად მეფობდა [445] ბაკურ და კათალიკოზი იყო მაკარი. და მისა ზევე ვარსქენ პიტიახში იყო და შუშანიკ იწამა ცურტავს. და მისა შემდგომად კათალიკოზი იყო სამოველ და მერმე სიმონ პეტრე⁴. და მის ბაკურის ზევე დაესრულა მეფობაჲ²⁵ ქართლისაჲ.

სა ზე ქალაქსა თბილის[ს] კაცნი დასხდეს და მარიამ-წმიდისა ეკლესიაჲ ალაშენეს.

XX. და მეათრმეტე მეფობდა ბაკურ¹, ძე დაჩისი.

XXI. და მეცამეტე — ფარსმან.

XXIII. და მეათრმეტე სხუაჲ ფარს-¹⁵მან და კათალიკოზი იყო საბა, მკვდრი² მცხეთისა. აქათგან³ ორთა სხუათა და-ბჰყრეს კათალიკოზობაჲ⁴ მკვდრთა⁵ მცხეთის[ა]თა.

მაშინ მოვიდა იოვანე ზედაზადენ-²⁰ელი⁶ შუგა მდინარით, იგი და თორმეტნი მოწაფენი მისნი, ქართლის მოქცე-ვითგან⁷ მეორასესსა⁸ წელსა.

XXII. და ამისა შემდგომად მეფობ-²⁵და ბაკურ⁹ და კათალიკოზი იყო მაკარი. და ამის ზე [v] შუშანიკი¹⁰ იწამა ცურტავს¹¹. ამის ბაკურის¹¹ ზე დაესრულა მეფობაჲ¹² ქართლისა[ა].

და ვითარცა მეფობაჲ დაესრულა¹² ქართლს შინა, სპაოსნი განძლიერდეს და ერეთი და სომხითი დაიბყრეს. ხო-²⁵ლო ქართლი უმეტესად დაიბყრეს. და კავკასიანთა შევიდეს და კარნი ოვსეთისანი¹³ აიგნეს და ერთი დიდი კარი ოვეთე¹⁴ და ორნი დვალებს და ერთი პარკუანს დურძუკეთისასა¹⁵, და იგი

ჯ პეტრე. ² ნმ = ევლალე. ³ სიმონ-პეტრე.

ჯ. ¹ ბაკურ. ² მკვდრი. ³ აქათგან. ⁴ კათალიკოზობა. ⁵ მკვდრთა. ⁶ ზედადენელი ⁷ მეფობისა. ⁸ ბაკურ. ⁹ შუშანიკი. ¹⁰ ცურტავს. ¹¹ ბაკურის. ¹² დაესრულა. ¹³ უესეთისნი. ¹⁴ უესთე. ¹⁵ დორძუკეთისა.

C

q

მაშინ მცხეთაჲ ათხელდებოდა და ტფილისი ეშენებოდა, არმაზნი შემცირდებოდეს და კალაჲ განდიდნებოდა. სპარსნი უფლებდეს ქართლს და სომხითს და სივნიეთს და გუასპურაგანს. და კათალიკოზნი იყო სამოველ და ნელად-რე შეკრბა ქართლი.

XXIV. და განაჩინეს ერისთავად გურამ და მერმე კურაპალატადცა. ამან დადვა საფუცველი პატიოსნისა ჯუარისაჲ. და ამას ზევე იყო კათალიკოზნი სამოველვე სხუაჲ. და ტფილისისა მკვდრთა დიდსა ეკლესიასა დაიწყეს: ნახევარსა იქმოდა ყოველი ერი და ნახევარსა ერისთავები. და კათალიკოზნი იყო ბართლომე.

XXV. და მისა შემდგომად ერისთავობდა სტეფანოზ, ცმ მისი, ცმაჲ დემეტრესი, და იქმოდა ეკლესიასა ჯუარისასა.

XXVI. მაშინ ჩამოვლო ჰერაკლე¹ მეფემან ბერძენთამან. და უკმო ციხის თაემან კალაჲთ ტფილისისათ მეფესა ჰერაკლეს ვაკ-ბოტობით. ხოლო მან ფერტი დაბჰურა და დანიელ მოილო და მოიძია სახე ესე: «მოვიდეს ვაცი იგი მზის დასავლისაჲ და შემუსრნეს რქანი ვერძისა მის მზის აღმოსავლისანი². და მეფემან ჰრქუა: [446] «ესრეთ იყოს სიტყუა, მე მივაგო მისაგებელი წენი³. და დაუტევა ჯიბლო ერისთავი ბრძო-

ბითულნი⁴ გომარდად დაადგინნეს. და სხუა ვინმე კაცი დაიდგინეს მთავრად წანარეთისა ტეესა და მორჩილებაჲ დასდევს მისი. და ოდეს⁵ ერაკლე მეფე მოვიდა, მაშინ დაიმუნეს⁶ სპარსნი. და სპარსთა ხაზარეთისკ კარნი შეკმნეს და ხაზარნი მეოტ ყენეს. ესე აღწერილი გამოკრებულად არს.

მაშინ სპარსნი უფლებდეს⁷ ქალაქსა და სომხითსა და სივნიეთსა და გუასპურაგანსა⁸. და კათალიკოზნი იყო სანუელ⁹ მუათორმეტე, და ნელად-რე შეკრბა ქართლი.

XXIV. და ერისთავი¹⁰ განაჩინეს გურამ დიდი. ესე იყო პირველი ერისთავი და მერმე კურაპალატადცა¹¹ იყო. ამან ერისთავმან დადვა საძირკუელი¹² პატიოსნისა ჯუარისა[ა]. და ტფილისისა¹³ დიდის[ა] ეკლესიისა ნახევარსა იქმოდეს ერისთავნი და ნახევარსა ყოველი ერი. და კათალიკოზნი იყო მუათორმეტე ბართლომე.

XXVI. მაშინ ჩამოვლო ერაკლი მეფემან ბერძენთამან. და უკმო ციხის თქავმ¹⁴ კალაქთ ტფილისით¹⁵ მეფესა ერაკლეს გამოზრახვად. ხოლო მან ფერტი დაბჰურა და დანიელი წიგნი მოილო¹⁶ [7] და მოიძია სიტყუა ესე, ვითარმედ: «მაშინ მოვიდეს ვაჩი იგი მზისა დასავლ¹⁷ისაჲ და შემუსრნეს¹⁸ რქანი იგი ვერძისა მის მზისა აღმოსავლ¹⁹ისა[ა]ნი». და თქ²⁰უა ერაკლე: «უკუეთუ ესე ესრ²¹ეთ იყოს სიტყუა

¹ შდრ. დანიელ 8,5-8. ² ჰერაკლე.

³ შდრ. დანიელ 8,5-8.

⁴ ბითოლნი. ⁵ უდეს. ⁶ დაიმუნეს. ⁷ უფლებდეს. ⁸ გუასპურაგანსა. ⁹ სანუელ. ¹⁰ კურაპალატადცა. ¹¹ საძირკუელი. ¹² ტფილისისა. ¹³ თბილისთ. ¹⁴ შემოსახეს.

ს

9.

ლად და თვთ წარვიდა ბაღდადს ბრძო-
ლად ხუასრო მეფისა. ხოლო ამან ჯიბ-
ლო მცირეთა დღეთა შემდგომად კა-
ლაჲ გამოიღო და ციხისთავი იგი შე-
იპყრა და პირი დრაჰჰინითა აღუვისა.
და მერმე¹ მრთელსა ტყავი გაჰჭადა და
მეფესა უკუანა მისწია გარდბანს ვა-
რაზ გრიგოლისსა შინა.

წარვიდა ჰერაკლე² და შემუსრა ბა-
ღდადი და შეიპყრა ხუასრო მეფე და
მოღებდა სკა ძელი ცხორებინაჲ. და
იწყო ბრძანებით შშნებდა იერუსალმის-
სა. და მოდისტოს დასუა პატრიაქად.
და წარმოვიდა აქაჲთვე მეშვედსა წელ-
სა. და ვიდრე მოსლვადმდე³ მისა ტფი-
ლისს სიონი განემორა მკურთა, ხო-
ლო ჯუარისა ეკლესიასა აკლდა-ლა.
ამან ჰერაკლე⁴ ტფილისს და მცხეთას
და უგარმას განავლინნა ქადაგნი,
რაათა ყოველნი ქრისტეანენი⁵ ქალა-
ქთა შინა, ეკლესიათა შინა, შე-
მოკრბენ და ყოველნი მოგუნი და
ცეცხლისა მსახურნი ანუ მოინათლენ,
ანუ მოისრენ. ხოლო შათ ნათლის-ღე-
ბაჲ არა ინებეს, ზაკუფით თანა აღერი-
ნეს ქრისტეანეთა, ვიდრემდის ყოველ-
თა ზედა წარამართა მახული და ეკლე-
სიათა შინა მდინარენი სისხლისანი
დიოდეს. ხოლო ჰერაკლე განწმიდა
შეჯული ქრისტესი და წარვიდა. და ერის-
თვობდა იგი ივე დიდი სტეფანოს⁶
და კათალიკოზი იყო ბართლომე მეორედ.
XXVII. და შემდგომად ერისთვობდა
[447] ადრნესე. და მისა ზე⁷ სამნიკათა-
ლიკოზნი იცვალნეს: იოვანე, ბაბილა,
თაბორ.

წინასწარმეტყუელისა[ა] ჩემოჲს, მე მი-
გაგო მრჩობლი მისაგებელი შენ დაუტე-
ვა ჯიბლო ერისთა[ი]ვი კალას ბრძოლად.
და იგი წარვიდა ბაბილოენად ბრძო-
ლად ხუასრო მეფისა. ხოლო ამან ჯიბ-
ლო მცირეთა დღეთა შინა კალა გამო-
იღო და იგი ციხისთავი შეიპყრა,
დრაჰჰინითა ავესო. და მერმე ტყავი გა-
აჭადა და მეფესა უკან მისწია.)

მოვიდა ერაკლე მეფე ბაბილოენს
და შეიპყრა ხუასრო მეფე და შემუსრა⁸
ბაღდადი და ბაბ[ი]ლოანი. და მოაღე-
ბინა ძელი ცხორ[ე]ბინაჲ, უკმოიქცა და
იწყო ბრძანებითა ღმრთისაჲთა შენე-
ბად იერუსალმისა⁹. და მოდისტო და-
სუა პატრიაქად. და წარვიდა კჳალად
მუნე¹⁰. (და ვიდრე მოსლვამდე ტფი-
ლის[ს] სიონი გაასრ[უ]ლეს, ხოლო ჯუა-
რისა ეკლესიასა აკლდა. ამან ერაკლე
მეფემ[ა]ინ ტფილის[ს] და მცხეთას და
უგარმოს განავლინნა ქადაგნი, რაათა
ყოველნი ქრისტეანენი ეკლესიათა ში-
ნა შემოკრბენ და ყოველნი მოგუნი¹¹
და ცეცხლის მსახურნი¹² ანუ მოინათლ-
ნენ, ანუ¹³ მოისრენ. ხოლო შათ მო-
ნათლუაჲ არა ინდომეს.) ზაკუფით თანა
აღერივნეს, ვიდრემდის ყოველთა ზედა
წარამართა მეფემან იქ[ა]და მახული¹⁴.
და ეკლესიათა შინა მდინარენი სისხლი-
სანი დიო[ვ]ლეს. და განწმიდა ერაკლე
მ[ე]ფემან სჯული¹⁵ ქრისტესი და წარ-
ვიდა. ერისთაობდა¹⁶ სტეფ[ა]ნოს და
კათალიკოზი იყო ბართლომე: იგი:

XXVII. (შემდგ[ომ]ად ერისთაობდა
ადრნეს[ე]) და მის ზე სამნიკათა-
ლიკოზნი იცვალნეს: იოვანე, ბაბილა,
თაბორ და ბაბილე—¹⁷მ:

¹ მერმე. ² ჰერაკლე. ³ მოსლვადმდე. ⁴ კჳა-
ენი. ⁵ ხმ.
⁶ მარჯვენა კიდებე გადაწერის ხელით სწე-
რიი: „ჯუანს რ ლო ხენარ“.

¹ შემოსრა. ² იმღმისა. ³ მონე. ⁴ მოგონი
⁵ მსა-ოინი. ⁶ ანა. ⁷ მახული. ⁸ სჯული.
⁹ ერისთაობდა.

ტ

ღ

ქართლის
სიბჭოლისა

XXVIII. (და მისა შემდგომად ერისთ-
ვობდა სტუფანოზ, ძმ მისი, და აინ-
განსობა ჯუჯარისა ეკლესია და
დადებ კრებასა ჯუჯარისასა ცოცხ-
თაჲ და ტიფლისს და და სტუფა-
ნოზ და კათალიკოზი იყო სამოველ-
და მისა ზევე¹ ევნონ.)

და ამანაგი მოკცა, ვითარმედ ბაღ-
დაფი ავანეთისა და ბურჯანო, და აინს-
ობა შერბინთა გუგუნიანა ჯორსა(!) აპვი-
დგეს და წარიდეს საბერძნეთა.

XXIX. და მისა შემდგომად ერისთ-
ვობდა გუარან კურაპალატი :ვ: და
გუარან შრმაი :ზ: და მერმე არ შუ-
შა კურაპალატი :რ: და ვარან ბა-
კურაპალატი :ბ: რომელნი
ჯარსხელნი მოადგინა :ა: და მერმე
მერსტ :[რ:] და ძენი მისნი: ფილიპე
(:რ:ა):, სტუფანოზ (:რ:ა): ადარნესე
(:რ:გ:), გუარან (:რ:ა): და ბაკურგა-
ნი, ძმ² მალდადისი (:რ:ე): და ძენი
ადარნესესნი: სტუფანოზ (:რ:ე): და
ანოტ კურაპალატი (:ბ:), და გუ-
არან :[რ:] ღილი კათალიკოზი იყვნეს.

ხოლო კათალიკოზნი, რომელ ევნონ-
ისთოდან მომართ იყვნეს: თაფთაიგ :ა:
გელაღე :ზ: იოველ :ვ:, სანოველ :დ:
გუარაგი :ვ: კურიონ :ვ: აზიდ-ბოზიდ
:ა:ა, თმ :შ: პეტრე³ :რ:თ: ესეცაჩანა ცო-
ცხასანი იყვნეს. მჭრმე: მინა :ა:, იოვა-
ნე: :ზ: გრიგოლ :ვ: ელენენტოს :დ:
სარმეან :ვ:, ბაღელე :ვ:, სანოველ
:ზ: კურიღე :შ: გრიგოლ :რ:თ:, სანო-
ველ :რ:თ: გეორგი :რ:ა:, გაბრიელ:
:რ:ბ:, ილარიონ :რ:გ:, არსენი :რ:დ:,
ეესტაი: :რ:ე:, ბასილი :რ:ე:, მიქაელ
:რ:ა:, ლავითი :რ:შ:, არსენი :რ:თ:

XXVIII. ამის შემდგომად ერისთაობ-
და სტუფანოზე, ძმა მისი, და კათ[ა]-
ლიკოზი იყო სამოველ¹ და ევნონ.

და ამანაგი მოკცა, ვითარმედ ბა-
ღდაფი ავანეთისა და ბურჯანო, ამისთუ-
ს გუგუნიანაჲ ესე ყოველივე ბერძენთა
ჯორსა (!) აპვიდეს და წარვიდეს.

XXIX. ამისსა შემდგომად ერისთა-
ვობდა გუარან კურაპალატი და გუა-
რან შრმაი, და მერმე არ შუშა² კუ-
რაპალატი³, და მერმე ვარან ბა-
კურაპალატი⁴ პეტრიკოზი, რომელნი
გარსხელნი მოაკციენა და ქრისტიან-
ეობაი ასწავე უნებლიათი, და მერმე
მერსტ დიდი და ძენი მისნი: ფილი-
პე და სტუფანოზ, ადარნესე და
გუარან მდიდი, ბაკურიანი⁵ და ძე
მალდადის, და ძენივე ადარნე-
სესნი: ანოტ და გურგა[ე]⁶. ესე
ღილი ერისთაქანი იყვნეს :რ:თ:

ხოლო კათალიკოზნი, რომელნი თეო-
ბიტიკან[ე] იყვნეს: თაფთაიგ :კ:ა:, აგ-
ლალი :კ:ბ:, იოველ :კ:გ:, სანოველ
:კ:დ:, გეორგი :კ:ე:, კურიონ⁷ :კ:ვ:,
იზიბოად :კ:ზ:, თე :კ:შ:, პეტრე :კ:თ:
ესენი ცოცხასანი იყვნეს.

ხოლო გუმლად⁸ ევნონისითგ[ან] მო-
ღმართ იყვნეს კათალიკოზნი :მ:ე: ხო-
ლო ამისა შემდგომად ვინცა შეიცე[ა]-

¹ სამვე. ² პეტრს.

¹ სამეშელ. ² არშოშა. ³ კოლატპალატი. ⁴ ბა-
კორ. ⁵ ბაკურიანი. ⁶ გორგნ. ⁷ ხ[ე]ტ. ⁸ კუ-
რიონ. ⁹ ჯომლად.

ე

ვ

ლებოდის კათალიკოზთაგანი, იწერებოდის.

[თავი :ა:]

[448] ხოლო ოღეს დაასრულა სრბაჲ თჳსი სარწმუნოებასა ზედა წმიდისა სამეპისასა

I. წმიდამან და სანატრელმან დედუფალმან ნინო, რომელი გუეჟქმნა მახარებელ გულთა ჩუენთა და მლხინებელ სულთა და ჳორცთა ჩუენთა,

ვითარ განიშორა ერთი ესე სამეფოჲ ქუეყანაჲ ჩრდილოასაჲ, მცხეთისა მეფეთა სამეფოჲ, არწმუნა ყოველთა აღსაარებაჲ მამისა და ძისა და წმიდისა სულისაჲ, ნათლის-ღებითა მოსლგაჲ ქრისტესი და შობაჲ წმიდისაგან ქალწულისა, ნათლის-ღებაჲ და სიკუდილი ქრისტესი და აღდგომაჲ მკუდრეთით,

[თავი :ბ:]

და ოღეს-იმი წმიდაჲმან სრბაჲ თჳსი აღასრულა სარწმუნოებასა ზედა წმიდისა სამეპისასა

I. ნეტარმან და სანატრელმან დედაკაციმან ნინო, რომელი გუეჟქმნა მახარებელ გულთა ჩუენთა და ემბაზ სულთა და ჳორცთა ჩუენთა, გუაუწყა ჩუენ მამაკაცებრ ერთარს[ე]ბაჲ წმიდისა სამეგბის-
[აჲ], რომელი არა დააყენა დედობრივ-
მ[ა]ნ ბუნებაჲმ[ა]ნ და არცა უძღურებაჲმან ჳორცთაჲმ[ა]ნ, დაგაბრკოლა გზათა მათ
სლვად ფიცხელთა და ძნელთა. არცა სიმრავლემ[ა]ნ წყალთამან და არცა უცხოებაჲმან და არცა უმეცრებაჲმ[ა]ნ ენისამან და უცხოთა მათ შინა აღრე-
ვამან, არცა უცხოებაჲმან, არამედ ვითარცა დედაკაცსა ვისმე შვილთ-მოყუარესა წარჰჰ[ა]რა ვინმე შვილი საყუარელი და მრავალ ჟამ ესმის მის საყუარლისა შორსა ქუეყანასა ყოფაჲ, და სიყუარულისა მისის[ა]გ[ა]ნ აღი-
ძრის და განმარტნის ვითარცა ორბმან ფრთენი თჳსნი, და ბრალეებით რზინ და ეძიებნ და ჰკითხაენ ყოველთა მოგზაურთა გზასა მის ქუეყანისასა, სადა-იგი უწყებულ არს ყოფაჲ შვილისა თჳსისაჲ. ვგრ[ე]თვე წმიდაჲ ესე და სანატრელი დედაკაცი იკითხვიდა ქალაქსა ამ[ა]ს ჩ[უ]ენსა და ეძიებდა ჳნასა სულთა ჩუენთასა. ვითარ-იგი განაშუენა ჩრდილოჲ ესე ქუეყანაჲ, მცხეთაჲ, დიდთა მეფეთა საჯღომელი, მოვიდა ნეტარი ესე დედაკაცი და არწმუნა ყოველთა მართალი აღსარებაჲ, მამაჲ, ძე და სული წმიდაჲ, ნათლის-ღებაჲ, სიკუდილი და აღდგომაჲ და შემდგომად სიკუდილისა უკუ-

1 სარწმუნოებისა. 2 გუეჟქმანა. 3 სულთა. 4 უცხოებაჲმან. 5 უცხოებაჲმან. 6 სყუარლისა. 7 ურბ-მან. 8 თუენი 9 მოგზაურთა. 10 უწყებულ 11 თჳსისა. 12 განაშუენა. 13 არწმუნა

ს

4

ქართული ენის ენციკლოპედია

შემდგომად სიკუდილისა უკუდავებაჲ და ცხორებაჲ, მეორედ მოსლვაჲ ძისა ღმრთისაჲ ქუეყანად, მართალთა ცხოვრება და ცოდვილთა შურისგებაჲ, რამეთუ მისა არს სუფევება უკუნიითი უკუნიისამდე და მერმეცა, ამჟნ.

დავებაჲ და ცხორებაჲ, და მეორედ მოსლვაჲ ძისა ღმრთისა ქუეყანად მართალთა ცხოვრებად, ხოლო ცოდვილთა შურის¹ გებაჲ, რომელ მიავოს ქრისტე-მან მეუფემან² დიდებისამან, რამეთუ მისი არს სუფევება³ უკუნიითი უკუნი-სამდე და მერმეცა, ამჟნ.

[4] და იყო მათვე შამთა შინა პირიან მეფისათა. რაჟამს მოინათლა სოჯი აღ-ღოფალი და მის თანა მთავარი ვრავალ-¹⁰ნი ელსა შინა ნინოჲსსა⁴ გოდს შინა.

გუაქურობენ, მამო, ამჟნ!

აღიძრა შური⁵ საღმრთოთა და სურვილითა⁶ წმიდისა სიონისა კათოლიკე ეკლესიისათა, რომელი-იგი წმიდისა ნინო[ა]ს მიერ მოენიჭა სოფელსა ცნობად ნა-¹⁵თ[ე]ლი ჰემარიტი. მაშინ დედოფ[ა]ლი იგი სოჯი წარ-მოემართა ხილვად და თაყ[უ]ანის-ცემად წმიდისა სიო-ნისა და წმიდისა მახარებელისა, მოციქულთა სწორისა ნინო[ა]სა. და სლვასა მას მისსა შინა იტყოდა მოწულედ: „ვითარ მამათა ჩუნთა ვერ გულისჰმა-ყვეს გზაჲ ესე ჰემ-²⁰მარიტი, რომელი-იგი გუთხრიან⁷ ვაჰართა ჰრომითა და ბერძენთა, ვითარმედ: ჩუნენი მეფენი ესრეთ მეფობენ და ესრეთ არიან ეკლესიანი და ჯუარსა ქრისტესსა თაყუანის-ს[ც]ემ[ე]ნ? და ვითარცა მესმის, მარადის შე-ვისუარი ცრეშლითა ცხელითა, ვითარცა სისხლითა, ხო-³⁰ლო აწ თუალითა ჩემითა ვიხილვ ნათელი გამობრწყინ-ვებად წარმართთა ზედა. ხოლო აწ რაჲმე შევსწირო შენდა, სიონ წმიდაო, გარნა თუ⁸ ესე—პირველად შე(გ)-სწირო თავი ჩემი შენდა შეილითურთ და ნათესავით საარწმუნოებით⁹ ჩემით, და მეორედ: ქალაქნი კინი(!)³⁵ ბარათიანი (!) და დაბაჲ დიდი ბოდისი შენდა შევსწირ-თე“. და არღ[ა]რა აღვდა ეტლსა ზედა, არამედ ტერფნი მისნი შიშულნი¹⁰ მიწასა და ქვათა ზედა მოვიდოდეს. და მოიწია მდინარესა ზედა არაგუსა¹¹. და მდიდრ[ო]-⁴⁰ლთა მდინარე იგი ფრიად. და უკუნ¹² იქცეოდეს მსა-ხურნი¹³ იგი მისნი ყოველნი მართლუქ[უ]ნ. ხოლო დე-დოფალი ტირილით იარებოდა კიდესა მდინარი[მ]სასა, ვითარცა ყრმად ძუძუ[ა]სთჳს¹⁴ დედისა თჳსისა, ეგრეთ სურვიელ¹⁵ იყო ხილვისათჳს სასურველისა¹⁶ თჳსისა. და დარჩა დედოფ[ა]ლი მარტოჲ ზედა მდინარესა. და ზედ-

¹ შორის. ² მეოფენი. ³ სოფეა. ⁴ ნინოსას. ⁵ შურითა. ⁶ სორ-ვილითა. ⁷ გუთხრიან. ⁸ თო. ⁹ სარწმუნოებით. ¹⁰ შიშულნი. ¹¹ არაგოსა. ¹² უკუნ. ¹³ მსხორონი. ¹⁴ ძოქოსთჳს. ¹⁵ სორვიელ. ¹⁶ სა-სურველისა.

C

4.

ვიდა იოვანე მთავარ ეპისკოპოსი და ყოველი ერი მცხეთისაჲ და იტყოდეს, ვითარმედ: „ერითა დიდითა მოვიდა ვინმე წყალსა ღმერთს“ და [ა] ვერებდეს, რათა აღმოიჩინა წინასწარა. სადა მან, სარწმუნომან¹ დედოფალმან, ილოცა ღმერთსა ნებათა და აღწდა ერთსა საეკლესიო და შევიდა წყალსა მას, და განზღუდნა² იმიერ და ამიერ ვითარცა ზღუდე, და განვიდა უვნებელად. და მიგებდოდეს მას ერნი ეკლესიისანი და მეფენიცა, და სლოცენ ღმერთსა დედოფალსა და ყოველნი მიეცემენ ვიდრე მას. და შემოვიდა იგი მტირალი, ვითარცა აქოს³ ჩუგულებით⁴ მორწმუნეთა⁵. და ოდეს⁶ შემოვიდა საყდრად, აღდგა მეფე პალატ-ბანაკითურთ⁷ მისით და მთავარ-ეპისკოპოსი ერთურთ, და შევიდეს ეკლესიად ღმრთის ლიტანიად და ლოცვაჲ, რამეთუ ბარისა მისგან ქალაქი იგი ირწოდა; და ეკლესიას მისწრაფდეს, რამეთუ შეროცებრი დედოფალი, ქართლისა ერისთვისა დედაჲ იყო. არქისი⁸ და ბარსი დიდი იყო მის დედისა შინა. და მოიღეს ჯუარი და ლოცვაჲ წმიდისა მამისა მთავარ-ეპისკოპოსისა [ა]გან და ბედნიდეს ხსენაულთა⁹ მათ და საკურგვლებათა¹⁰, ხილვითა ხარგანდით იქმნა დედოფალი.

მაშინ მოიღო დედოფალმან წიგნი წმიდისა ნინო[ს]ი წინამე მეთისა და იოანე მთავარ-ეპისკოპოსმან ბოდისით დაბით, რამეთუ უწინარეს მიწევნულ¹¹ იყო მენა¹² წიგნი წმიდისა ნინოასსა. და წერილი იყო ესრეთ: „მევესა მირიანს, ნორწმუნესა ქრისტესსა და თანა-შეერთებულსა¹³ წმიდათა მეფეთასა და სქარწმუნობასა¹⁴ წმიდისა სამებნისასა და თაყუანის-ცემისა ჯუარისა მისისასა; მოგმალღენინ მენ ღმერთმან ზეცით გარდაბით, ვითარცა ცუარი გარდაზომავალი, სინრავლელ ჯუარ-ბისა გარემოს ბანაკსა და შინაგან პალატსა, და ყოველსა ერსა საქუნესა ზედა იც[ა]ვენ სიკადულ ჯუარი ქრისტესი და სული ქრისტეს პირისა უფლისა, ანენ.

„და ესერა მე მოვლელ სანახები ქართლისაჲ, ზოგადი და დიდელი მათთა და ბართა[ჲ], და აღვასრულელ სანახებაჲ ჩემი. და ვბოვე შეწვენაჲ უფლისამიერი, და შეიწყნარეს ყოველთა ქადაგებაჲ ჩემი, და მისცნეს კერპნი მათნი ცეცხლსა დასაწუგელად, და მოიქცეს ცთომ[ა]თა მათთაგან, და მოიღეს ნათელი და თაყუანის-ცემი¹⁵ წმიდისა ჯუარისა[ჲ], და ჯუარ-ცმულსა¹⁶ შეუღგან¹⁷ ყო-

¹ სარწმუნომან. ² განზღუდნა. ³ უფარმუელი. ⁴ აქოს. ⁵ ჩუგულებით. ⁶ ნორწმუნეთა. ⁷ უღებ. ⁸ ბანაკითურთ. ⁹ მისწრაფედეს. ¹⁰ სსწოლთა. ¹¹ საკურგვლებათა. ¹² მიწევნოლ. ¹³ მონ. ¹⁴ შეერთებულსა. ¹⁵ სრწმუნულსა. ¹⁶ ჯუარცმულსა. ¹⁷ შეუღგან.

C

C

„ხოლო ოდეს¹ მოვიდეს დედოფალი ესე სოჯი, დიდგ-
 ბაჲ და პ[ა]ტივი თქუენისა[ა] პატივისებრ წინა-უჩუენეთ
 და კუალსა მიადგნეთ, და ყოველნი სასწაულნი უთბრე-
 ნით² და ყოველნი საკრველნი³ საქმენი და კურნებანი⁴
⁵ უჩუენენით⁵, რათა უწყოდენ ძალი ძისა ღმრთისა[ა]
 და შეწყვნაჲ მისი მორწმუნეთაჲ⁶ და აწ ამ[ა]სვე ეამსა
 მოაშ[უ]რევით ჩემდა წმიდაჲ ეგე მ[ა]ქამდმოავარი და
 მწყემსი კეთილი სამწყსოთა სულიერთა, რათა წარ-
 მგზავნოს და მომცეს საგზალი სულისა ჩემისა [v], რა-
¹⁰ მეთუ მოვიდა და მოიწია ეამი დღისა დაღეგნისა და
 მზისა ჩემისა დავსებისა[ა], რამეთუ არა თუ⁷ დღე და
 მზე შეიცვალებიან წესთა ზედა მათთა, არამედ მე დღე და
 დაუღამდები და იგი ჰგია უკუნისამდე, არამედ ყო-
 ველსა ზედა დიდებულ და კურთხეულ სახელი წმიდისა
¹⁵ სამებისა, ამენ“.

და იყო ვითარცა მ[ი]წინეს იგი მთავარი ერიოთა
 მრავლითა მცხეთად ქალაქად დიდად და დიდებულად⁸,
 ადგილად წმიდად სიონად, სახლად ღმრთისა, და ვი-
 თარცა იხილნეს საკრველებანი⁹, სასწაულნი და კურ-
²⁰ ნებანი¹⁰ მრავალნი, რამეთუ მრავალნი ბრმანი ყოფილ
 იყვნენ და იყვნეს მხედველ, ეგრეთვე სენთაგან თოთ¹¹.
 სახეთა ჭსნილნი და განკურნებულნი¹² დგეს და ადიდებ-
 დეს ღმერთისა, ხოლო მეფე და ცოლი მისი და ყოვე-
 ლი ქალაქი მუნ¹³ იყო და იქმნებ[ი]ოდეს გრგვინანი¹⁴
²⁵ ქალაქსა შინა ქებისა და მადლობისანი ღმრთისა მიერ,
 და მდინარენი ცრემლთანი დიოდეს ყოველსა კაცსა.
 მაშინ შეძრწუნდეს¹⁵ უცხონი იგი მთავარი და ყო-
 ლადვე ვერ იკადრებდეს თულათა მათთა ზე ახილვად,
 არამედ ცრემლითა ლოცვასა და ვედრებ[ა]სა ღმრთისა
³⁰ შესწირვიდეს ვითარცა ძლუნსა¹⁶. და რომელნი სნე-
 ულ¹⁷ იყვნეს მათ თანა, მყის იქმნის ცოცხალ და უნე-
 ბელად. ადიდებდეს მამასა, ძესა და სულსა წმიდასა,
 და წარისწრაფდეს ნინოს თანა, ნათლისა დიდისა და
 ნათლისა მოამცემლისა, სულიერად დედისა მათისა, რა-

³⁵ მეთუ იყო ნეტარი იგი მძიმ[ე]დ საღმობათაგან მისთა.
 მაშინ მოუწოდა¹⁸ აბიათარს ასტირონ მთ[ა]ვე[ა]რმ[ა]ნ
 გუასპურაგნელმან¹⁹ ფარულად²⁰ და ჰრქუა: „მაუწყე, სა-
 ყუარელო, შენ არა ჰყოიათა²¹ მღვდელი იყავ წილით
 ხუდარებული²² მკვდრი²³, რამეთუ არი[ა]ნ წელინი, ვინა-

¹ უდის. ² ოთხრენით. ³ საკუთრველნი. ⁴ კორნებანი ⁵ უჩუენ-
 ნებით. ⁶ მორწმუნეთაჲ. ⁷ თო. ⁸ დიდებულად. ⁹ საკუთრველნი.
¹⁰ კორნებანი. ¹¹ თუთითო. ¹² განკურნებლნი. ¹³ მონ. ¹⁴ გრუგვი-
 ვნი. ¹⁵ შეძრწუნდეს. ¹⁶ ძლუნსა. ¹⁷ სნეოლ. ¹⁸ მოუწოდა. ¹⁹ გოასპარა-
 ნელმან. ²⁰ ფარულად. ²¹ ჰყოიათა. ²² ხუდარებული. ²³ მკვიდრი

C

4

ქართლის
სიხარულითჲსა

გან შამანი თქუენნი აქა მოვიდეს : ფ'გ : და ზაგ'ენის-
ნი(!) იყუენით, არასადა ვის ასმია მათგანსა ქებაჲ ქრის-
ტიანეთაჲ. ხოლო აწ ეს[ე]რა შენ გხელ[ა]ვ, შენ და ასულ-
სა¹ შენსა, რამეთუ ყოველივე დაგიტევებიეს და ყოვე-
ლი ერი შენი სიტყუათა შენითა განგიბნევეია, და ხე იგი
შუენიერ² დაგიცემია და ბაგინი დაგიმჭობია, და უფ-
როჲს ყოველთასა ხარ შენ მოსწრაფე, ქრისტეს მსახუ-
რებისა³ ქადაგ, აწუევ⁴ და ასწავებ და მნებაჲს სმენად
ძალი სიტყუათა შენთა[ჲ]. მიუგო⁵ აბიათარ და პრქუა:
10 „მოვედ⁶ შენ აქა და ყოველნი მთავარნი წინაშე მეფის-
სა, და წარმო[თქ]უენ სიტყუანი [v] საქმეთაგებრ“. და
შემოკრბეს ყოველნი წინაშე მეფისა. და იწყო სიტყუად
აბიათარ: „უწყებულ⁷ იყავ შენ, ასტრიონ მთავარო, და
ყოველისა ქუეყანისა მთავ[ა]რთა, რომელ მეფემან თუ⁸
15 იცის, მე ნათესავი ბენიამენისი ვარ სჯულითა მოსეს-
მიერთითა, წურთილი პირველ ფრიად წიგნთა ყოველი
ჩუენი ნათესავი, და [ა]რიან წიგნი ჰურიათანი⁹ მრავ-
ალნი ფრიად, და უწყინოდ შეველენ კითხვისა მათსა.
ამისთჲს ესე მიკრდა⁹ გონებ[ა]სა ჩემსა, თუ¹⁰ ყოველნი
20 წიგნი¹¹ აყენებდეს ყოველსა სხუასა¹² ღმერთსა მიხედ-
ვად, გარნა ღმრთისა ერთისა. და მერმე მოციქულთა
მათ მათი მიკრდა¹² ესე ყოველი, შემდგომად—ქრისტე-
სი და მისთჲს¹³ სიკუდილი. და მერმე მიკრდა¹⁴ სტეფან-
ნესი და პავლეს[ი], ვიდრემდის მივიწიე სიღრმისა სა-
25 ქმეთა მათთასა. ესე ყოველნი წიგნი ამისთჲს წამებ-
დეს, ვითარმედ ნეტვალეზად იყო სჯული. და სჯულის
მდ[ე]ბელი მოსლვად იყო ქ[უე]ყანად, ღმერთი,
მსგავს კაცთა ლიტონთა ეამთა აღსასრულსა, პირველად
ქალწულისაგან შობაჲ და წყლითა ნათლის-ღებაჲ, ჯუ-
30 არ-ცუმაჲ, დაფლვაჲ, მნათობთა დაბნელებაჲ, სამარგსა
დადებაჲ და აღდგომაჲ დღესა მესამესა და ზ[ე]ცად
ამაღლებაჲ; და კულად მოსლვაჲ მითეუ ჯორციითა გან-
სჯად ყოველთა დაბადებულთა. ესე ყოველი ჩემთ[ა]ცვე
წიგნთა მაუწყეს კეშმარტად და ვნახენ ებისტოლენი
35 პაულე ნათეს[ა]ვისა ჩემისანი. და გულსგმა-ცყავ სი-
ბრძნე მისი და მოველოდი გამოგნასა ჩემსა პირველისა
მისგ[ა]ნ მოსაწყინებელისა ჰურიათა¹⁶ სჯ[უ]ლისა. ხოლო
იტყოდა ღმერთი პირითა წინაწარმეტყუელთაჲთა [12]
და¹⁷ არა რწმენა. აწ მუნითგან¹⁸ დასცბრეს და და-
40 დუმდეს¹⁹. დღესითგან ქრისტესამდე არიან წელნი სა-

¹ ასოლსა. ² მუნი. ³ მსახორებისა. ⁴ აწუშევე. ⁵ მითგო. ⁶ მოვე-
დინ. ⁷ უწყებულ. ⁸ თუით. ⁹ ჰურიათანი. ¹⁰ მიკრდა. ¹¹ თო. ¹² წიგნიანი.
¹³ სხუასა. ¹⁴ სიკუდირდა. ¹⁵ მისთუენ. ¹⁶ მიკვირდა. ¹⁷ ჰურიათა.
¹⁸ დაჰდა. ¹⁹ მონითგან. ²⁰ დადომდეს.

ზ

ღ

მას ოცდაათობხმეტ, ვინათგ[ან] ლმერთმან არღარა
 ყო მოხედდა ისრაელთა¹ ზედა. და ვიყავ დაკურვებულ²,
 რამეთუ არავინ იყო მოძლ[უ]არ და მსმენელ, და მკი-
 თხველი ამას ქუეყანასა ვიდრე დღესამდე. ოდეს³ მო-
⁵ხედნა ლმერთმან ქუეყანასა ამ[ა]ს ქართლის[ა]სა, მ[ო]-
 უვლინა დედაქ[ა]ცი ერთი უბიწოა, მყუდროა⁴ მოწინე-
 ბითა, უბრალოა⁵, წმიდაა, ლმერთ-შემოსილი წმიდაა
 ნინო, დედაა ჩუენი. მისგან ვ[ი]ცილენ საკურველებე-
 ნი⁶ კურნებათანი⁷ და ნიშნი სახარელნი და სასწაულნი
¹⁰ საწინელნი ამის სუეტისა⁸ აღმართებასა და ჯუარისა
 აღდგომასა და კუალად მყუალთა მათ ნისთა სასუტსუე-
 თა⁹, ვიდრემდის შევძრწუნდი¹⁰ და ვიქნენ მოწაფე მო-
 წაფისა მისისა, ასულისა¹¹ ჩემისა. და ნათელ ვიღე მე
 და ნათეს[ა]ვქ[ა]ნ ჩემმან მრავ[ა]ლმან და ვადიდებ მ¹²-
¹⁵ას[ა] და ძესა და წმიდასა სულსა აწ და მარადის¹³.
 დაუკურდა¹⁴ ფრიად მთ[ა]ვარსა ასტრიონს სიტყუ-
 აჲ იგი აბიათარ მლდელისა[ა] და ადიდებდა ლმერთსა
 ყოველთა საკურველებათა¹⁵ მისთათჳს¹⁴.

II. (ვითარ მოიწია ქუეყანასა კხოცი-
 ასას, დაბასა ბუდს, დასნეულდა) სნეუ-
 ლებითა მით, რომლითაცა მო-ცა-კუდა.
 მაშინ შეკრბეს¹ მეფენი ქუეყანისანი და
 მთავარნი დედებითურთ და სიმრავლ²
 ერთა ძლიერთაჲ, რამეთუ მხედვიდა
 ყოველი კაცო პირსა ნინოასსა ვითარ-
 ცა ზეცისა ანგელოზისასა, ³ დასცუფეთ-
 დეს მკირესა მას და პეტლსა სამოსელ-
 სა მისსა მთხუვეითა სარწმუნოებით ⁴
 და იტლებით.

ვედრებოდეს ყოველნი იგი დედო-
 ფალნი გარემო მსხდომარენი, რომელ-
 თა დამოსდიოდეს ნაკადულნი ცრემლ-
 თანი თულთაგან მათთა განშორები-
⁵

II. და ვითარცა მოვლო წმიდამან და
²⁵ სანატრელმან ნინო სანახები¹⁵ ესე ქარ-
 თლისა[ა] და მიიწია(ქუეყანასა კუხე-
 თისასა¹⁶, დაბასა, რომელსა ჰქ[ა]ნ¹⁷
 ბოდისი, დასნეულდა¹⁸ სნეულებითა დი-
 დითა, რომლითაცა შეისუნა¹⁹). მაშინ
²⁰ შეკრბეს მეფენი ქუეყანისანი დედებით-
 ურთ და ყრბებით და სიმრ[ა]ველთ ყრ-
 თა მრავალთა, რამეთუ ხედიდეს პირ-
 სა ნინოასსა [v] ვითარცა პირსა ანგე-
 ლოზისასა, დასცუფეთდეს²⁰ სასამოალე-
²⁵ სა მისსა მკირე-მკირესა მოსამთხუვე-
 ლად²¹ სარწმუნოებით²² და იტლებით²³.
 მაშინ ავედრებოდეს ყოველნი იგი
 დედოჯალნი გარემოს მისსა, რომელთა
 გარდამოსდიოდეს ცრემლნი მწარენი
³⁰ თულთაგან მათთა განშორებისათჳს²⁴.

* აქიდან 105, მე-15-მდის გაეხოველებულია.
 1 შეუკრბეს.

1 იოსლთა. 2 დაკურვებულ. 3 დღეს. 4 მყოფ-
 როა. 5 უბრლოა. 6 საკურველებნი. 7 კორნე-
 თანი. 8 სუტისა. 9 საუცხუთა. 10 შევძრწუნ-
 დი. 11 ასოლისა. 12 დაუკურდა. 13 საკურველებ-
 თა. 14 მისთათჳს. 15 სანახები. 16 კოხეთისსა
 17 ქქუიან. 18 დასნეულდა. 19 შეისუნა. 20 და-
 სცუფეთდეს. 21 მუსამთხუველად. 22 სარწმონ-
 ბით. 23 იტლებით. 24 განშორებისთჳს.

ს

ჟ

სათჳს მოძღუროსა, მოღუაწისა და
სნეულთა მკურნალისა ჳელოვნისა. ეტყო-
დეს დედოფალი სალომე უფარმელი და
პეროკავრი სიენიელი; და მათ თანა
ყოველნი მთავარნი ჳკითხვიდეს [449]
მას და ეტყოდეს: ¹ „უენია ანუ ვითარ
მოშუერ-შენ ქუეყანასა ჩუენსა მაცხოვ-
რად ჩუენდა, ანუ სადა-მე იყო აღბრდა
შენი, დედოფალო? მაუწყე ჩუენ საქმს
შენი! რაასა იტყვ ტყუეობასა, ტყუე-
თა მჳსნელო, სანატრელო, რამეთუ ესე-
რა გჳსწავიეს შენ მიერ, ვითარმედ ყო-
ფილ არიან წინაწარმეტყუელნი პირველ
ნოსტვამდე? ძისა ღმრთისა ქუეყანად
და მერმე მოციქულნი ათორმეტნი და
ქჳალად სამეოც და ათორმეტნი და ჩუენ-
და არაფინ მოაგლინა ღმერთმან, გარნა
შენ. და ვითარ იტყვ, ვითარმედ ტყუე
ვარი მე, ანუ ვითარცა ჳინდოეთს (!)
თუ“.

მოძღუროსა თჳსისა და მოღუაწისა მის
სნეულთა [ა]სა¹ და უსასყიდლოდ მკურ-
ნალისა² ყოველთაჲსა. და ეტყოდეს დე-
დოფალნი სალომე უფარმელი³ და პე-
როკავრ სიენელი; და მათ თანა ყო-
ველნი მთავარნი ჳკითხვიდეს და ეტყო-
დეს: „დედოფალო, გჳთხარ⁴, ვითარ
მოხუდე⁵ ქუეყანასა ჩუენსა ვანმათავი-
სუფლებელად სულთა ჩუენთა, ანუ⁶ რომ-
ლისა ნათესავისა ანუ რომელთა მშო-
ბელთაჲ (!), და გჳსწინე⁷ კერპთ-მსა-
ხურებისაგან და გჳუენე⁸ ჩუენ ღმერთი,
რომელმან დაიუბადნა, ანუ⁹ სადათმე
იყო აღბრდა შენი: გუაუწყე ყოველივე
დედოფალო, საქმე შენი. ვითარ იტყვ¹⁰
ტყუეობასა¹¹, ტყუეთა¹² მჳსნელო, სანა-
ტრელო, რამეთუ ¹³ „ესერა გჳსწა-
ვიეს¹⁴ ჩუენ შენ მიერ, ვითარმედ ყო-
ფილ არიან წინაწარმეტყუელნი პირ-
ველნი ქრისტეს ძისა ღმრთისა და
მ[ე]რმე მოციქულნი ათორმეტნი და
სხუანი სამეოც და ათორმეტნი¹⁵ და
ჩუენდა არაფინ მოაგლინა ღმერთმან,
გარნა შენ“.

III. მაშინ იწყოსი ტყუად ნინო და თქვა:
„ასულნიო სარწმუნოეობისანიო, მახლო-
ბელნიო ღმრთისანო, დედოფალნიო ჩემ-
ნიო. გესედავ თქუენ, ვითარცა პირველთა
ნათწმიდათა დედათა ყოველსა მას სარწ-
მუნოეობასა და სიუფარულსა ღმრთისა-
სა. და გინება გზათა ჩენთა ცნობაჲ
გლახაკისა მწველისა თქუენისათა, და
გაუწყყო-ცა ¹ (ესერა მოსრულა სული ჩემი
ჭორქად ჩემდა, დამეძინებთან ძილითა
მით დედისა ჩემისათა საუკუნოდ. არა-
მედ მოიხუენით აღსაწერელნი წიგნისა-
ნი და დაწერეთ სიგლახაკჲ ჩემი და
უღები ცხორებაჲ ჩემი, რათა უწყო-

III. მაშინ იწყოსი ტყუად ნინო და
თქვა: „ასულნიო სარწმუნოეობისანიო¹
და მახლობელნიო სარწმუნოეობისა
ღმრთისანიო. გხედავ თქუენ, ვითარცა
პირველთა დედათა, ყოველსა შედა სა-
რწმუნოეობასა² და სიუფარულსა ქრის-
ტესსა. და თუ³ გნებ[ა]ეს გზათა ჩენთა
ცნობაჲ გლახაკისა [10] მწველისა თქუე-
ნისა[ა], გაუწყყო⁴ თქუენ ყოველივე ⁵ „ესე
ესერა მოსრულ არს სული ჩემი ჳარგ-
სა ჩემსა და დამეძინებინ ძილითა მით
დედისა ჩემისა[ა]თა საუკუნოდ. არა-
მედ მოიხუენით⁶ აღსაწერელნი წიგ-
ნისა[ანი] და დაწერეთ სიგლახაკე ესე

¹ მოსტავამდ A. ² ანუ ვა ჳინდოეთს თუ
(შებლალული ჩანს). ანუ ვითარცა უცხო A.
უცხოებად ვრ მოხუედ C (A—ანასტელი ქ. ცხ-
ბა, C—პალაშვილისეული).

¹ სნეულთასა. ² მკურნალისა. ³ მათა. ⁴ გუ-
ითარ. ⁵ მოხუედ. ⁶ ანა. ⁷ გოაცხენ. ⁸ გუიჩნე-
⁹ იტყოი. ¹⁰ ტყუეობასა ¹¹ ტყუეთა. ¹² გუის-
სწავიეს. ¹³ ასმეოცდათორმეტნი. ¹⁴ სარწმო-
ნუშობისნი. ¹⁵ სარწმო-ონუშბასა. ¹⁶ თო. ¹⁷ გა-
ოწყო. ¹⁸ მოიხუენი.

ტ

ღ

დიან შეილთაცა თქუენთა სარწმუნო-
 ვება თქუენი და შეწყნარება ჩემი,
 და სასწაულნი ღმრთისანი, რომელნი
 გიხილვან მცირედნი მათა მათ ზედა,
 მაყულოვანსა მას შინა, სუეტისა აღ-
 მართებასა, და მიერ წყაროსა მას ზედა
 და ვიდრე აქა მოსლვადმდე ჩემდა.
 თუთ უფალმან იცის და სულმან ჩემმან,
 რომელი უხილავს თუალთა ჩემთა ზე-
 ცით გარდამო ქუეყანასა ზედა“.

[460] მაშინ მოხლო-იხუნეს საწე-
 რელნი სალომე უფარმელმან და სივნი-
 ელმან პეროკავრი. და იწყო სიტყუად
 წმიდამან ნინო, და იგინი წერდეს. წინა
 შობისა მისისა შშობელთა მისთა საქმედ
 იწყო.

[თავი :ა:]

ცხორებაჲ წმიდისა ნინოჲსი

I. იყო მათ ჟამთა ოდენ გიორგი კაბა-
 დუკიელი იწამა ქრისტესსთჳს, მათ დღე-
 თა კაბადუკიით ქალაქით კაცი ვინმე
 მთავართა შესაბამი, მონაჲ ღმრთისაჲ,
 წარვიდა პრომედ მეფეთა წინაშე მსა-
 ხურებად და ნიქისა მოღებად.

და მათვე დღეთა კაცი ვინმე იყო
 კოლასტას შინა და ესხნეს ორ შვილ:
 ძმ და ასული. საბელი ძისა მისისაჲ
 იობენალი, ხოლო ასულისაჲ—სუსანა,
 და ვითარ აღესრულნეს შშობელნი იგი,
 დაშეთს შვილნი მათნი ობლად. აღდ-
 გეს და წარვიდეს წმიდად ქალაქად
 იერუსალმად¹, იმედ-ყვეს სასოვება იგი
 ყოველთა ქრისტეანეთაჲ²—წმიდაჲ ად-
 გომაჲ—და მივედრნეს მუნ. ესე ძმაჲ
 სუსანაჲსი მიემთხუა დევტალარობასა,

ჩემი და უღები ცხორებაჲ, რათა უწ-
 ყოდენ შეილთაცა თქუენთა სარწმუ-
 ნოებაჲ თქუენი და შეწყნარება ჩემი
 და ს[ა]სწაულნი¹ ესე ღმრთისა ჩუენი-
 სანი, რომელნი გიხილვან მცირედნი
 მათა ზედა და მათ შინა სუეტისა²
 აღმართებ[ა]სა, და მიერ წყაროსა მას
 ზედა და ვიდრე აქა მოსლვადმდე ჩემ-
 და. თუთ უფალმან უწყის და სულმან³
 ჩემმან, რომელი უხილ[ა]ვს თუალსა
 ჩემსა ზეციტ გარდამო ქუეყანასა ზედა“.

მაშინ მსწრაფლ მოიხ[უ]ნეს საწე-
 რელნი. და იწყო სიტყ[უ]ად, და იგ[ი]-
 ნი წერდეს. წინა შობისა მისისა შშო-
 ბელთა მოაჴსენა და თქუა.—

[თავი :ბ:]

I. იყო მათ ჟამთა [შინა, ოდეს⁴ - იგო
 გიორგი კაბადუკიელი⁵ იწ[ა]მა კეთი-
 ლითა აღსრულებითა ქრისტეს მიმართ
 ღმრთისა ჩუენისა, მათვე დღეთა შინა
 კაცი ვინმე კაბადუკიით⁶ მთავართა
 შესაბამი წარვიდა მონაჲ ღმრთისა[ა].
 პრომედ მეფისა წინაშე მსახურებად⁷
 და ნიქისა მოღებად.

ხოლო მათვე დღეთა შინა იყო კა-
 ცი ვინმე მთავარი კოლასტას შინა და
 ესხნეს შვილ ორ: ძე და ასულ⁸, ს[ა]ხე-
 ლი ძისა მისისა იობენალი⁹ და ასული-
 სა¹⁰—სუსანა¹¹. და აღესრულა კაცი მთა-
 ვარი და ცოლი მისი, და დარჩეს და-
 ძმანი ესე ობოლნი¹². აღდგეს და წარ-
 ვიდეს იერუსალმად¹³ და იმედ-უყვეს
 ყოველთა ქრისტეანეთა წმიდაჲ აღდგო-
 მაჲ, და მივე[დ]რნეს [v] ესენი მუნ¹⁴.
 და ყრმაჲ იგი მიემთხუა¹⁵ დევტალარო-

¹ მოსვადმდე² იმედ. ³ ქ-მანეთაჲ,

¹ სსწაოლნი. ² სუეტისა. ³ თუთი. ⁴ სოლმნ.
⁵ უდეს. ⁶ კაბადოკლი ⁷ კაბადოკიით. ⁸ მსახო-
 რებად. ⁹ ასოლ. ¹⁰ ობენალი. ¹¹ ასოლისა.
¹² სოსანა. ¹³ უბოლნი. ¹⁴ იმ-ლმად. ¹⁵ მონ.
¹⁶ მიემთხუა

C

ხოლო სუსანაჲ ჰმსახურებდა მიაფორსა
სარას ბეთლემელსა.

ხოლო ესე კაბუკი კაბადლუკიელი მი-
იწია წინაშე მეფისაჲ პრომედ, და ეწყე-
ნეს ბრანჯნი პრომთა ბრძოლად ველსა
ზედა პიტალანისასა. და მოსცა ღმერთ-
მან კაბუკსა მას კაბადლუკიელსა ძალი
უძლეველი და კმნა წინააღდგომამა
მტერთაჲ ძლიერად, ვიდრემდის წარ-
იქცინა სივლტოლად. და შეიპყრა მეფე
ბრანჯთაჲ და მის თანა მთავარნი მრავ-
ალნი, და შეიყვანნა წინაშე მეფისა
მეფე ბრანჯთაჲ და ყოველნი მთავარ-
ნი. ხოლო მეფემან განაწესა [451] სი-
კუდილი მათი.

მაშინ იწყეს ტირილად ბრანჯთა მათ
და ევედრებოდეს ზაბილოვნს: „მო-
გუტე პირველად შჯული შენი და შე-
გჯყვანენ ჩუენ ტაძარსა მას ღმრთისა
ოქუენისასა, და მაშინ იყვენ სიკუდი-
ლი ჩუენი, რამეთუ შე-ცა შენვე-გჯყ-
რენ, და შენვე ყავ ესე ჩუენ ზედა და
უბრალო იყო სისხლთა ჩუენთაგან“.

ხოლო ზაბილოვნს-ლა ესმა, მწრადლ
აუწყა ესე მეფესა და პატრიაქსა, სი-
ტყუაჲ მათი, და მოსცეს მათ ნათელი
გელსა ქუეშე ზაბილოვნისსა და შეიყვან-
ნეს ტაძარსა ღმრთისასა, წმიდასა
ეკლესიასა, და აზიარნეს საიდუმლოთა
ქრისტესთა. და უჩუენნეს მათ დიდე-
ბანი იგი წმიდათა მოციქულთანი. და
დიდაჲთ აღდრე¹ აღდგეს ბრანჯნი იგი
და სამოსელი სამკუდროჲ შეიმოსეს და
განვიდეს აღვილსა მას კაცთა საკლავ-
სა, ილოცვიდეს და ჰმადლობდეს ღმერთ-
სა ნათლის-ღებასა მას ზედა და ზიარე-

ბ[ა]სა, ხოლო სუსანაჲ მსახურებდა ნი-
ფორსა სარა ბეთლემელსა.

ხოლო პირველ მოკსენებული ესე კა-
ბუკი² მიიწია წინაშე მეფისა, მასეჲ ყამ-
სა შინა ეწყენეს ბრანჯულნი³ პრომთა
მეფესა ბრძოლად ველსა ზედა პოლო-
ტიანისსა. და მოსცა ღმერთმან კა-
ბუკსა⁴ მას კაბადლუკიელსა⁵ ძალი უძლე-
ველი და კმნა წინააღდგომამა უზომოდ
მტერთა[ა] მათ, ვიდრემდის უკუნ აქცი-
ნა სივლტოლად. და შეიპყრა მეფე
ბრანჯელთა[ა]⁶ და მის თანა ერისთავნი
და მთავარნი მრავალნი. მოიყვ[ა]ნნა
მეფისა წინაშე, და მეფე იგი ბრანჯულ-
თა[ა]⁷ მის თანა. ხოლო მეფემან განაჩი-
ნა სიკუდილი მათ ზედა.

მაშინ იწყეს ტირილად ბრანჯულთა⁷
მათ და ევედრებოდეს ზაბილონს⁸: „მო-
გუტე⁹ პირველად სჯული¹⁰ თქუენი¹¹ და
შეგჯყვანენით¹² ტაძარსა ღმრთისასა. და
მაშინ იყ[ა]ვენ სიკუდილი ჩუენი, რამე-
თუ შენცა შეგჯყარენ¹³. და შენვე ყავ
ჩუენ ზედა სიკუდილი და უბრალო¹⁴
იყო სისხლისა[ა]გ[ა]ნ ჩუენისა.“

ხოლო ზაბილონს რაჲ ესმა ესე, აუწყა
მეფესა სიტყუაჲ მათი და პატრიაქსა,
და მოსცა ნათელი გელსა ქუეშე¹⁵ ზაბი-
ლონისსა და შეიყვანეს ტაძარსა
ღმრთისასა და აზიარნეს საიდუმლო-
თა¹⁶ ღმრთისათა. და უჩუენა¹⁷ დიდებამა
წმიდათა მოციქულთა[ა]. და დილეულ¹⁸
აღდგეს ბრანჯულნი¹⁹ იგი და სამოსე-
ლი სამკუდროჲ შეიმოსეს და განვიდეს
აღვილსა მას კაცთა საკლავსა, მ[ა]ქს
სასისხლესა, და ილოცვიდეს ღმერთ-
სა ნათლის-ღებ[ა]სა და ზიარებასა ზე-
და, და იტყოდეს, ვითარმედ: „ჩუენ [14]

¹ აღრმ.

¹ სოსანა. ² კაბუკი. ³ ბრანჯულნი. ⁴ კა-
ბუკსა. ⁵ კაბადლუკსა. ⁶ ბრანჯულთა. ⁷ ბრან-
ჯულთა. ⁸ ზაბილონს. ⁹ მოგუტე. ¹⁰ სჯული. ¹¹
თქუენი. ¹² შეგჯყვანენით. ¹³ შეგჯყარენ.
¹⁴ უბრალო. ¹⁵ ქუეშე. ¹⁶ საიდუმლოთა. ¹⁷ უჩ-
უენა. ¹⁸ დილეულ. ¹⁹ ბრანჯულნი.

C

q.

ბასა, და იტყოდეს: „ჩუენ სიკუდილსა შინა უკუდავ ვართ, რამეთუ ღირს მყენა ჩუენ ღმერთიან ესევეთარსა დიდებასა ხილვად და საგზალსა მას დაუღვენელსა, ჯორცსა და სისხლსა ქრისტეს ძისა ღმრთისა უკუდავისა მის მეუფისასა, რომელი არს უფროჲს უმაღლეს ყოველთა მაღალთა და უქუესკენელეს ყოველთა ქუესკენელთა, რამეთუ იგი არს კურთხეულ უკუნიით უკუნიისამდე. ამენ. ხოლო ვაჲ ნაშობთა ჩუენთა ნაყოფთა სიმწარისათა, მკვდრთა ბნელსათა“. და კმობდეს იგინი: „მოვედინ მეჭრმლჲ ვეგ და აღიხუენით თავნი ჩუენნი ჩუენგან“.

ამას რაჲ ჰხედვიდა [452] ზაბილოვენ, აღიძრა გონებითა და ტიროდა, რამეთუ ვითარცა ცხოვართა თავნი თუხნი კლვად წარგზყრნეს და ვითარცა კრავთა შვილთა მათთა სწყალობდეს. მაშინ შევიდა ზაბილოვენ წინაშე მეფისა და გამოითხოვნა, და ნიჭითა განუტევნა. ხოლო იგინი ევედრებოდეს ზაბილოვენს, რათა წარჰყვეს ქუეყანად მათა და მისცეს შუჯული ქრისტესი და ნათლისღებაჲ წყლითა ყოველსა ერსა მათსა. ხოლო იმჟინა მათი ზაბილოვენ და მოსთხოვნა მღდელნი პატრიარქსა. და პოდანუებაჲ მოიღო სეუისაგაჲ და წარვიდეს საპარტულიაჲ.

და ვითარცა ნიებალმეს ვითარ ერთ ღლისა საეკლესია, მიტდა ჰამბავი, ვითარმედ მეჲს მოვალს ცოცხალი და ყოველნი მთავარნი მის თანა. მაშინ შეიძრნეს ათნი(?) იგი საერისთონი: ხოლამაჲ, და ხოზამაჲ, ხლაქაჲ, ხენეშავი, ტიმგარავი, ზაქაჲ, გზაჲ, ზარგაჲ, ზარდაჲ, ზარმაჲ და თომონიგონი სამეუფოაჲ. და მოეგებოდეს მდინარესა ზედა დიდსა ღდამარასა. და განყო მეფემან

სიკუდილსა შინა უკუდავ ვართ, რამეთუ ღირ[ს] გუყენა¹ ჩუენ უფალმან ესევეთარსა დიდებასა ხილვად და მოგებად საგზალსა მას დაუღვენელსა, ჯორცსა და სისხლსა ქრისტეს ძისა ღმრთისასა უკუდავისა, რომელი არს უმაღლესი ყოველთა მაღალთა და უქუესკენელეს² ყოველთა სიღრმეთა, რომელი-იგი არს კურთხეულ უკუნიისამდე. ხოლო ვაჲ ნათესავთა ჩუენთა ბნელისა მკვდრთა³. და კმობდეს ძლიერად და წადიერად, და ეტყოდ[ეს]: „მოვედინ მეჭრმლე ვეგ და აღიხუენინ თ[ა]ვნი ჩუენნი ჩუენგან, რათა მსწრ[ა]ფლ მივიდეთ წინაშე ქრისტესა“.

ამას რაჲ ხედვიდა ზაბილონ, აღიძრა გულითა და გონებითა და ტიროდა, რამეთუ ვითარცა ცხოვართა თავნი მათნი კლვად წარგზყრნეს და ვითარცა კრავთა შვილთა მათთა სწყალობდეს. ხოლო ზაბილონ გამოითხოვნა მეფისაგან, და შეკაზმულნი განუტევნა. ხოლო იგინი ევედრებ[ო]დეს ზაბილონს, რათა წარჰყვეს ქუეყანასა მათსა და მისცეს სუჯული ქრისტეანობისა[ჲ] და ნათლისღებაჲ წყლითა ყოველსა ერსა მათსა. ხოლო მან ისინი სიტყუსა მათსა და მოითხოვნა მღდელი პატრიარქისაგან. და ბრძანებაჲ მოიღო⁴ მეფისაგან და წარვიდეს

და ვითარცა მოიწივნეს დღისა ერთისა საეკლესია, მიტდა აშბავი, ვითარმედ მეფე მო[ვ]ალს ცოცხალი და ყოველნი მთ[ა]ვ[ა]რნი მის თანა. მაშინ შეიძრნეს ათნი საერისთონი: ხალაჯა, ხენებავი, ხიმგარავი, ზაქაჲ, ვაზაჲ, ზარდაჲ, ზარმრა, თამონიგონი სამეუფოაჲ, ხოლღმა, ხოზავა. ესე ს[ა]ხ[ე]ლღები მთ[ა]ვ[ა]რთა მათი არს, რომელნი მოეგებნეს მდი[ვ]არესა მას ზედა დიდ-

¹ გუყენა. ² უქუესკენელეს. ³ მკვდრთა. ⁴ აღიხუენით. ⁵ მოსთხოვა. ⁶ მთილო. ⁷ სამეუფო.

ტ

ღ

ერი იგი და დაადგინა წყალსა მას იმი-
ერ და ამიერ. და აკურთხეს მღვდელ-
თა მდინარე იგი, და შთაქდა ყოველთა
ერი მდინარესა მას და განაბანებოდეს,
და აღმთავროდეს გამოსავალსა ერთსა,
და დასდებდა ზაბილოვნი პელსა ყო-
ველსა ერთსა ათ დღე¹. და აღჰმართეს
კარაენი და შეწირეს მღვდელთა უამი,
და აზიარნეს ქრისტეს საიდუმლოთა;

და განუტყენნა მღვდელი და განჰკარ-
გა ყოველი წესი ქრისტიანობისა², და
დაუტყვეა კურთხევა და წარვიდა [453]
ნიჭითა დიდითა ჰრომედ. და განიზრა-
ხა ჯულსა თუსსა და თქუა: „წარვიდე
იერუსალიმად“³. და მისცა გლახაკთა ყო-
ველი იგი მიანაგებნი.

და დევტალარი იგი პატრიაქ ქმნულ
ყო. და ყურად დანიმეგობრნეს ურ-
თიერთას ზაბილოვნი და პატრიაქი.
ჰრქუა სარა მიადორმანი პატრიაქსა:
„ესე ზაბილოვნი მამია და ემბაზი ბრანჯ-
თაჲ, კაცი სრული სიბრძნითა და
ღმრთის მოშიშებითა; ამას მიეც და
შენი სუსანა ცოლად“. და სთნდა წმი-
დასა პატრიაქსა სიტყუაჲ ნისი, და მი-
სცეს სუსანა ცოლად მისა.

და წარვიდეს თუსა ქალაქად კოლა-
ხედ. და მე ოდენ ვიშვე მათგან. და
იგი არიან მშობელნი ჩემნი. და აღ-
მზარდა მე დედამან ჩემმან წილთა ში-
ნა თუსთა მსახურებასა შინა გლახაკთა-
სა დღე და ღამე დაუცადებულად. და
ვითარცა ვიქმენ მე ათორმეტის წლის,
მშობელთა ჩემთა განყიდეს ყოველი,
რადცა ატუნდა, და წარვიდეს იერუ-
სალიმად⁴.

სი და ღრმასა. და განყო მეფემან
ერი იგი წყალსა მას იმიერ და [ამიერ.
და აკურთხეს მდინარე იგი, და შთაქდა
ყოველი ერი იგი მდინარესა მას შინა,
განაბანებოდეს და აღმთავროდეს
აღმოსლვაქსა ერთსა. დასდებდა პელ-
სა ზაბილოვნი ყოველთა ზედა ათ დღე.
და აღმართა კარაენი და შეწირეს გა-
ნი. და აზიარნა საიდუმლოთა⁵ ქრის-
ტიანთა.

და დაუტყენნა მღვდელი და განუწყე-
სა ყოველივე წესი საეკლესიოჲ, და
წარვიდა ნიჭითა დიდითა ჰრომიადე.
ხოლო განიზრახა გონებასა თუსსა და
დაუტყუა: „წარვიდე იერუსალიმად და ვა-
ნასტყუა ნიჭი ესე ჩემი წმიდათა მათ
გლახაკთა იერუსალიმისათა“⁶. და წარ-
ვიდა იერუსალიმად⁷ და მისცა ყოველი
მიანაგებნი მისი გლახაკთა.

და დევტალარი იგი პატრიაქ ქმნილ
და იყო. დანიმეგობრნეს პატრიაქი და ზა-
ბილოვნი. დღესა შინა ერთსა თქუა (!) სარა
ნიადორმანი პატრიაქსა: „ესე ზაბილოვნი
მამია და ემბაზი ბრანჯისა“⁸ და კაცი
სრული სიბრძნითა და ღმრთის მეცნი-
ერებითა; მიეც [დაჲ] ესე შენი სუსანა⁹
ცოლად მისსა“. ხოლო მან ყო ეგრე.

ხოლო ივრინი წარვიდეს თუსსა ქალაქ-
ად კალასტიდ. და მე ოდენ¹⁰ ვიშვე მათ-
გან. ხოლო იგი [ი] არიან მშობელნი
ჩემნი. და აღმზარდა დედამ[ა] ჩემმან
წილთა შინა მისთა მსახურებასა¹¹ ში-
ნა გლახაკთაქსა. და ვითარცა ვიქმენ
ათორმეტისა წლისა, მშობელთა ჩემთა
ღმნიადეს¹² და წარვიდეს იერუსალიმად¹³
და მუნ¹⁴ განუყვეს გლახაკთა, რადცა
ჰქონდა.

¹ დღე. ² ქრისტიანობისა. ³ იერუსალიმად.

⁴ აკურთხეს. ⁵ საიდუმლოთა. ⁶ თქუა. ⁷ ვა-
ნასტყუა. ⁸ იერუსალიმად. ⁹ დევ-
ტალარი. ¹⁰ ნიადორმანი. ¹¹ ბრანჯისა. ¹² სუსანა.
¹³ უდენ. ¹⁴ მსახურებასა. ¹⁵ განიყვეს. ¹⁶ იერუსალიმად.
¹⁷ მუნ.

მაშინ მამამან ჩემმან დაიწერა
ჯუარი პატრიაქისაგან და განიჯმნა დე-
დისაგ[ა]ნ ჩემისა. და შემიტყობ მე
მკერდსა მისსა და დამალუარნა ვითარცა
ლუარნი ცრემლ[ლ]ნი თჳსნი თუალთა და
პირსა ჩემსა და მრქუა: „შენ, მხოლო-
ვო ასულო ჩემო, ესერა დაგიტყვებ შენ
ობლად ჩემგან და მიგიოთუალავ შენ
ღმერთსა ცათსა, მამასა ყოველთა
მზრდელსა და უფალსა, რამეთუ იგი
არს მამაჲ¹ ობოლთაჲ და მსაჯული ქუ-
რიეთაჲ. ნუ გეშინინ, შვილო ჩემო!
ხოლო შენ მაგდანელისა მარიამის შუ-
რი აღილე სიყუარულისათჳს ქრისტე-
სისა და დათა მათ [154] ლაზარესთაჲ,
და თუ შენ ესრეთ გეშინოდის მისა, ვი-
თარცა მათ, მან ეგრეთ მოგცეს ყოვე-
ლი, რაჲცა სთხოვო მას, ოდეს რაჲ
გინდეს მისგან². და მომცა ამბორებაჲ
საუკუნოჲ და წარვიდა წიად იორდანე-
სა კაცთა მათ თანა ველურთა, რომელ
რაჲ ყოფაჲ მისი იცის მისმან უფალმან
იესუ.

ხოლო დედაჲ ჩემი მისცა პატრიაქ-
მან³ მსახურად გლახაკთა, დედათა უძ-
ლურთა. ხოლო მე ვმსახურებდი მია-
ფორსა სომეხსა, დვინელსა, ორ წელ.
და ვჰკითხვედი ვნებათა მათთჳს ქრის-
ტესთა, ჯუარ-ცუმისა, დაფლვისა და
აღღვომისათჳს მისისა, და სამოსლისა მი-
სისა და ჯუართა და ტილოთასა და სუ-
დარისასა ყოველსა მიწყებით, რამეთუ
არავინ ყოფილ იყო, არცა იყო შორის
იერუსალმსა⁴ ზომი მისი მეცნიერები-
თა შჯულისა გზასა ძუელსა და ახალსა
ყოველსავე.

¹ მაქ მამაჲ. ² პატრიაქმან. ³ ი-შმსა.

⁴ უდენ. ⁵ მიგათლგ. ⁶ ქორიეთა. ⁷ ნო.
⁸ შორი. ⁹ თო. ¹⁰ ველორთა. ¹¹ უძლორთა
¹² მსახორად. ¹³ ვმსახურებდი. ¹⁴ სუმეხსა. ¹⁵ მი-
სისათჳს. ¹⁶ ჯ-რცუმსა. ¹⁷ გასძარცუმს. ¹⁸ ჯ-
ართსა. ¹⁹ ანო.

[15] მაშინ მამამან ჩემმან დაიწერა
ჯუარი პატრიაქისაგან და განიჯმნა დე-
დისაგან ჩემისა. და შემიტყობ მე მკერდ-
სა მისსა და დამალუარნა ვითარცა
წყარონი ცრემლნი მისნი პირსა ზედა
ჩემსა და მრქუა მე: „შენ ხარ, შვილო
ჩემო, რომლისა ღმერთისა ნებითა ეიქ-
მენ შენდა ოდენ¹ მამაჲ. აჲ ეს[ე]რა და-
გიტობ შენ ობლად ჩემგან და მიგა-
თუალავ² შენ მამასა ზეცათასა და ყო-
ველთა მზრდელსა ღმერთსა, რომელი-
იგი მამაჲ არს ობ[ო]ლთაჲ და მსაჯუ-
ლი ქურიეთა[ჲ]; ნუ³ გეშინინ, შვილო
ჩემო საყუარელო!“ და მრქუა მე: „ხოლო
შენ მარიამ მაგდან[ე]ლისა შური⁴ აღი-
ლე ქრისტეს სიყუარულისათჳს და და-
თა მათ ლაზარესთა, და თუ⁵ შენ ეგ-
რ[ე]თ გეშინოდეს მისგან, ვითარცა
მათ, ეგრეთ მოგცეს შენ ყოველი.
რაჲცა სთხოვო მას, ოდესცა გინდეს⁶.
და მომცა ამბორისა ყოფაჲ და წარვი-
და წიად იორდანესა კაცთა მათ თანა
ველურთა⁷, რომელთა ყოფაჲ მათი იცის
უფალმან იესუ ქრისტე.
ხოლო დედაჲ ჩემი მისცა პატრიაქ-
მ[ა]ნ დე[დ]ათა უძლურთა⁸ მსახურად⁹.
და მე ვმსახურებდი¹⁰ ნიამფორს[ა], დე-
დაბერსა სომეხსა¹¹, დვინელსა, ორ წელ-
და ვჰკითხვდი ვნებათა მათ ქრისტეს-
თა და ყოლადვე ჯ[უ]არ-ც[უ]მისა,
დაფლე[ა]სა და აღღვომისა და აღღ-
ვომისა ძალსა, და სამოსლისა მისი-
სათჳს¹², რომელი ჯუარ-ცუმისა¹³ განი-
ყვეს, რაჲმს გასძარცუმს¹⁴ და წილ-
იგდეს, და ჯუარსა¹⁵ მას, რომელსა
ზედა უფალი ამაღლდა, და ორნი იგი
ავაზ[ა]ქთანნი სადა არიან, ანუ¹⁶ ტი-
ლონი, რომელნი გუამსა მისსა წმიდა-

იწყო უწყებად ჩემდა და თქუა: „ვებ-
დავ, შეილო ჩემო, ძალსა შენსა, ვი-
თარცა ძალსა ლომისა ძუვისასა, რო-
შელი იზახებნ ყოველსავე ზედა ოთხ-
ფერქსა, გინა ვითარცა ორბი დედალი,
რომელი აღვიდის სიმაღლესა აერთასა
უფროას მამლისა, და ყოველი ქუეყა-
ნაჲ გუგასა თუალისა მისისასა, მცირე-
სა მარგალიტის სწორსა, შეაყენის და
განიხილის, განიცადის საკმელი მისი
ცეცხლებრ, დაინახის, მოუტევენის ფრთე-
ნი შრიალებად და მიიმართის მის ზედა.
ეგრეთ იყოს ცხორებაჲ შენი წინამძღუ-
რებითა სულისა წმიდისაჲთა“.

სა გარე შეგზარაგნა იოსებ არიშათიელ-
მან, და სუდარაჲ¹, რომელი იყო თავისა
მისსა. ეს[ვ]რ[ე]თ ყოველსავე მიწყებით
ეპკითხვედი, რათამცა ვცან, რამეთუ
არავენი იყო მისებრი მეცნიერებითა
სჯულისა² გზასა ძუელთა³ და ახალთა
წიგნთა.

ხოლო მან იწყო ყოველსავე უწყ[ე]-
ბად ჩემდა და მრქუა მე: „ვებდავ, შეი-
ლო ჩემო, ძალსა შენსა, ვითარცა ძალ-
სა ძუესა⁴ ლომისასა, რომელი იზახებნ
ყოველსა ზედა ოთხფერქსა, გინა ვი-
თარცა ორბი⁵ დედალი, რომელი აღვი-
დის სიმაღლესა ჰაერის[ა]სა უფროას
მამლისა, და ყოველი ქუეყანაჲ მცირე-
სა მას გუგასა თუალისასა შემოიყენის,
იხილის და განიცადის საკმელი მისი
ცეცხლებრ, დაინახის იგი და შ[ი]უტავე-
ნის ფრთენი მისნი შრიალებით⁶ და
მიეფრინვის მას ზედა. ეგრეთ იყოს
ცხორებაჲ შენი“.

თავი :ღ:

[თავი :ღ:]

აღწერილი მიხვამ სალომე უპარამელისაჲ

[455] აწ ვიწყო და ვითხრა ყოველი.
ოდეს-იგი იხილეს ღმერთი უკუდავი⁷
კაცთა მოკუდავთა ქუეყანასა ზედა,
რომელი მოსრულ იყო მისგან, ისრა-
ელი უკუნ დგა და მოწოდებდა ყოველთა
უცხოთა ნათესავთაჲ, უცხოთა ღმერთ-
თა მონებულთაჲ, ვითარცა თუთ უნდა⁸
ქსნაჲ სოფლისაჲ, რომელი დაჰბადა.
იწყო კეთილის ყოფად ჰური[ა]თა: მკუ-
დართა აღდგინებად, ბრმათა აღხილ-
ვად, ყოველთა სნეულთა განკურნებად.
ესე შეიშურვეს, შეიზრახნეს და წარავ-
ლინნეს სტრატოიოტნი ყოველსა ქუეყა-

ხოლო აწ ვიწყო და ვითხრა შენ
ყოველივე. ოდეს-იგი იხილეს ღმერთი
უკ[უ]დავი კაცთა მოკუდავთა ქ[უ]ეყა-
ნასა ზედა, რომელი მოსრულ⁷ იყო ერი-
სა მისთჳს, რომელი გამოიყვე[ა]ნა ქუე-
ყანით ეგჳბტით⁸, და მისცა მათ ქუეყა-
ნაჲ იგი, რომელსა თუალნი მისნი ხედ-
ვენ მარადის კუალად მოწოდებად
უცხოთა⁹ ნათესავთა და [უ]ცხოთა
ღმერთთა მონებულთა¹⁰, ვითარცა უნ-
და ქსნაჲ სოფლის[ა]ჲ, რომელი დაჰბა-
და. და იწყო კეთილის ყოფად ჰური-
თა¹¹: მკულ[ა]რთა აღუდგინებდა¹², ხო-

¹ სოდარაჲ. ² სჯულისა. ³ ძუელთა. ⁴ ძუსა.
⁵ ორბი. ⁶ შერიალებით. ⁷ მოსრულ. ⁸ ეგვიპ-
ტით. ⁹ ოცხოთა. ¹⁰ მონებულთა. ¹¹ ჰორიათა
¹² აღუდგინებდა.

ს

ღ

ნასა სწრაფით მოსლვად და იტყოდეს,
რამეთუ ამა ესერა წარწყმდებითო.

ლო ბრმ[ა]თა თულთა აღუხილვიდა¹
და ყოველთა სნეულთა² განკურნებ-
და³. და ესე სასწაულნი რაჲ იხილნეს
პორიათა⁴ მათ, სურითა⁵ განიბერბე-
დეს. შეიხრახნეს და სწრაფით წაი-
ღინნეს სტრატიოტნი ყოველსა ქსე-
ყანასა სწრაფით მოსლვად იერუსალმელ⁶
ყოველთაგან ნათესა[ქ]თა, და იტყოდეს,
რამეთუ ამა ესერა [16] წარწყმდებითო.

მაშინ მოიწინეს ყოვლით სოფლით⁷
კაცნი პურიანი, ბეცნიერნი შეჯულსა
ნოსესსა, რომელნი ანტაკრად აღუდგეს
ულსა წმიდისასა. და რაჲ იგი, უნდა
ქრისტესა მათგან მათ აღსასრულეს:
ჯუარს-აყუეს და საროსელსა მისსა
ზედა წილ-ითხინეს. და წაღვიტ მსუდა
მზღილოთა, მცხეთელთა, ჭვართი იგი
უფლსა იესუსსი, და დაადღეს მათ
ღაწმადებელი თჳსი და დაჰკრძალეს
საფლავი.

ხოლო იგი აღდგა, ვითარცა თქუა ბირ-
გელ. და ტილონი იგი, ოდეს განთენა,
ისხნეს საფლავსა შინა. და ესე ყოვე-
ლი წარმოიკადა პილატე⁸. და მოვიდა
საფლავად იგი და ცოლი მისი. და ტი-
ლონი იგი პოვნეს. და მოიხუნა იგინი
ცოლმან პილატესმან და წარვიდა წრა-
ფითა დიდითა პონტოდ სახელ თუსა,
რომელი იქმნა ნორწუნე ქრისტესა,
ხოლო შემდგომად ვითა მრავალთა
მოვიდეს იგინი ტელთა ლუკა [456] მა-
ხარებელისათა და დასხნა იგინი მან,
სადაცა თუთ იცის, ხოლო სუდარი არა
იპოვა, ვითარცა წარცნი ქრისტესნი,
თქუეს ვიეთნე პეტრესათჳს, ვითარმედ
ტელ-იწითა ახუმადო და აქუნდეს, ვარნა

მაშინ მოიწინეს ყოვლით ქვეყანით
კაცნი ბეცნიერნი სჯულსა ნოსესსა, რომ-
ელნი ანტაკრად წინა აღუდგეს სულ-
სა წმიდასა. და რაჲ იგი თუთ⁹ უნდოდა,
მათ აღასრულეს: ჯუარს-აყუეს¹⁰ და
სამოსელსა მისსა ზედა წილი იგდეს¹¹
და მიხუდა¹² სამოსელნი იგი მრდი-
ლს, მცხეთელთა მოქალაქეთა, და მათ
წარიღეს და დაჰკრძალეს. და ვერცნი
შემწლებელ არს ხილვად და ვერცა
შეძრვად მისსა, ვიდრემდის არა თუთ¹³
უფალსა უნდეს. ხოლო გუამი¹⁴ იგი
უფლისა მათ დაჰფლეს, ვითარცა მკუ-
დარი ლიტონი. და მოწაფეთა წარპარ-
ვისათჳს ზედა საფლავსა მცველნი
დაადგინნეს, არამედ იგი აღდგა, ვი-
თარცა არს ღმერთი ჭეშმარიტი. ვერ-
ცა ლოდიცა მის დაბეჭდვიან დაყენა
და არცა მცველთა მათ განკრძალულე-
ბ[ა]მან¹⁵. და ვითარცა განთენა, მოვი-
და საფლავად პილატე და ცოლი მისე
და პოვნეს ტილონი იგი ჰდებარნი.
და მოითხოვნა ცოლმან პილატესმან და
წარვიდა სწრაფით პონტოდ სახლად
თუსად, რომელი-იგი [იქმნა]¹⁶ მახარებელნი
ქრისტესი. ხოლო ტილონი იგი მივი-
დეს ტელთა ლუკა¹⁷ მახარებელის[ა]თა.
ხოლო სუდარი¹⁸ არა იპოვა, ვითარცა
გუამი ქრისტესი, არამედ თქუეს¹⁹ ვი-
ეთნე პეტრესათჳს, ვითარმედ. ტელ-იწი

¹ პილატე.

¹ აღუხილვიდა. ² სნეულთა. ³ განკურნებდა.
⁴ პორიათა. ⁵ სურითა. ⁶ იმლმდ. ⁷ ანტაკრად
⁸ აღუდგეს. ⁹ თუთ ¹⁰ აყუეს. ¹¹ მიხოდა.
¹² თუთ ¹³ გუამი. ¹⁴ განკრძალულემან.
¹⁵ იქმნა abs. ¹⁶ ლოცა. ¹⁷ სოდარი. ¹⁸ თქუეს.

ც

ღ

განცხადებულად არაჲ მიუთბრეს, ვითარ სხუაჲ ყოველი. ხოლო ჯუარნი ამას ქალაქსა შინა დამარბულ არიან, ხოლო ადგილი მათი ვერვინ იცის, ოდეს ინებოს ღმერთმან, გამოჩნდენ.

მაშინ მივეც კურთხევაჲ უფალსა ღმერთსა და მადლი დედოფალსა მას ჩემსა ამას ყოველსა ზედა თხ[რ]ობასა, და კუალად ვჭკითხე, ვითარმედ: „სადაჲ არს ჩრდილოასა იგი ქუეყანაჲ, ანუ სადა არს სამოსელი იგი უფლისა ჩუენისაჲ? მრქუა მე: „ჩრდილოასა ქუეყანაჲ სომხითისა მთელ არს, საწარმართოჲ ქუეყანაჲ, სატელმწიფოჲ ბერძენთა და უციკთაჲ“.

მათ დღეთა შინა მოვიწინე-ვიდა დედაკაცი ეფესელი თავყუანის-ცემად წმი-
დასა ადგომასა. და ჰკითხვიდა მიაფორი დედაკაცსა მას, თუ: „ჰელენე დედოფალი ეგეთსავე ბნელსა შინა არსა და შეფობაჲ მათი თუნიერ ღმერთისა?“ ხოლო იან პრქუა: „მე ვარ მგვეალი მათი და მახლობელი განზრახვასა მათსა ყოველსა, და დიდი წადიერებაჲ აქუს პრომთა ქრისტეს მიმართ შჯულისათჳს და ნათლის-ღებისა“.

ხოლო მე ვარქუ მიაფორსა: „წარმავლინე და წარვიდე წინაშე ჰელენე დედოფლისა, ნუჟუენე მიწახლოს სიტყუას-გებად მის წინაშე ქრისტესათჳს“, და მან აუწყუა პატრიარქსა, ხოლო მან მიწოდა, წმიდამან მამამან ჩემმან პატრიარქმან, ძმამან დედისა ჩემისამან, და დანადგინა აღსავალსა საკურთხეველისასა [457] და დანახსნა ჳელნი მისნი

თა ახუმად¹ და აქუნდეს² მასო, გარნა განცხადებულად არა მიუთბრეს³ ესე, ვითარ-ესე ჯუართაჲ მათ ადგილი არავე იცის, არამედ ოდესცა⁴ ენებოს უფალსა, მაშინ გამოქინდენ.

ხოლო მე აღვდეგ და აღვიპყრენ ჳელნი ჩემნი და მივეც მადლი და კურთხევაჲ უფალსა ღმერთსა ჩემსა და თავყუანის-ვეც დედ[ო]ფ[ა]ლსა მას ჩემსა [v] ამას ყოველსა ზედა თხოებასა მისსა. და კუალად ვჭკითხე, თუ: „სადა არს⁵ ჩრდილო-[ა]სა იგი ქუეყანაჲ, სადა სამოსელი იგი უფლისა ჩუენისა არს“? მრქუა, ვითარმედ: „პ[რ]ქუა⁶ ჩრდილოა ქუეყანაჲ სომხითისა და მთიულეთისა[ა], და არს ფრიად საწარმართოჲ, რამეთუ არს ქუეყანაჲ იგი სატელმწიფოჲ ბერძენთა და უციკთაჲ.“

მათ დღეთა შინა მოვიდა დ[ე]დაკა-
ცი ვინე ეფესო[ა]თ ქალაქით თავყუანის-
ცემად წმიდისა ადგომისა. და ჰკითხვიდა ნეაფორი დედაკაცსა, თუ: „ელენე დედოფალი და ძე მისი გარ[ე]თვე სიბნ[ე]ლ[ე]სა შინა არიან [და] შეფობაჲ მათი?“ ხოლო დედაკაციმან მან პრქუა: „მე ვარ მგვე[ა]ლთ⁷ მათი და მახლობელი განზრახვასა მათისა[ა], რამეთუ დიდი წადიერებაჲ აქუს⁸ პრომთა ქრისტეს მიმართ სჯულისათჳს და ნათლის-ღებისა“.

ხოლო მე ვარქუ⁹ ნეაფორსა: „წარმავლინე მე და წარვიდე წინაშე ელენე დედოფლისა, ნუჟუენე¹⁰ მიწახლოს სიტყუას-გებად მის წინაშე ქრისტესათჳს“. ხოლო მან აუწყუა პატრიარქსა, ხოლო მე მიწიქწოდა წმიდამან მამამან პატრიარქმან, ძმამან დედისა ჩემისამან, და დანადგინა აღსავალსა ზედა საკურთხეველისა[ა]¹¹ და დანახსნა წილიანი ჳელ-

¹ ახუმად. ² აქუნდეს. ³ მიუთბრეს. ⁴ ოდესცა. ⁵ თო. ⁶ სადა არს] სადა რას. ⁷ ჰქუთა. ⁸ აქოს. ⁹ ვარქუთი. ¹⁰ ნუჟუენე. ¹¹ საკურთხეველისა.

C

q

მკართა ჩემთა, და სულთ-ითქუნა ცად მიმართ და თქუა: „უფალო ღმერთო მამათაო და საუკუნეთაო, ჴელთა შენთა შეეჴვედრებ ობოლსა ამას შეიღსა ღისა ჩემისასა და წარველინებ ქადაგებად შენისა ღმრთეებისა, და რაათა ახაროს აღდგომაჲ შენი, სადაცა შენ სათნო- იყო სრბაჲ მისი; ექმენ, ქრისტე¹, ამას გზა, მოგზაურ, ნეთ-სადგურ, მოძღუარ, ენა-მეცნიერების, ვითარცა-იგი წინათა მათ მოშინთა სახელისა შენისათა“. და მიჯმნა დედისაგან ჩემისა, და მომცა მე ჯუარი და კურთხევა საგზლად. და წარვემართე დედაცისა მის თანა. და ოდეს მივედით სახიდ მისა, მჴნ² ეპოვეთ დედუფალი ვინმე მეფეთა ვადაგი, სახელით რიფსიმე, რომელი ელოდა იერუსალმით³ ნათლის-ღებასა და ქრისტეს აღსაარებისათჳს სუროდა. მაშინ მიმცა მე ჴელთა მისთა დედაცამან მან, და მივეც მას ნათელი ჴელსა ქუეშე ჩემსა, მას და ორმოცსა სულსა მის თანა სახლისა მისისათა. და წარვედით სახიდ მისა და ვიყვეით მუნ ორ წელ.

მაშინ მოხედა უფალმან საბერძნეთსა და ჰრწმენა მეფესა კოსტანტინეს და ქრისტე აღიარა მან და დედამან მისმან და ყოველმან პალატმან მათმან და-საბამითგანთა წელთა ხუთ ათას ოთხას ორმოც და ოთხსა, ხოლო ქრისტეს აღმალღებითგან სამას და ათერთმეტსა. და წარვემართა ყოველი საბერძნეთი ქრისტეანობასა. მეშუდესა წელსა იყო წმიდაჲ კრებაჲ ნიკეას, და მერვესა წელსა იყო სივლტოლაჲ ჩუენი [458] საბერძნეთით.

ნი მისნი მკართა ზედა ჩემთა, და სულთ-ითქუნა¹ ცად² მიმართ და თქუა ესე: „უფალო ღმერთო ჩემო, ღმერთო საუკუნეთაო, ჴელთა შენთა შეეჴვედრებ ობოლსა ამქას შეიღსა ღისა ჩემისქასა და წარველინებ ქადაგებად შენისა ღმრთეებისა, რათა ახაროს აღდგომაჲ შენი, სადაცა შენ სათნო-იყო სრბაჲ მისი; ექმენ, ქრისტე, მონა-სა ამქას შენსა გზად წინამძღუარ და ენა-მეცნიერ, ვითარცა-იგი წმიდათა მოციქულთა“. და მიქმნა [17] დედისა ჩემისაგან, და მომცა ჯუარი და კურთხევაჲ და წარვემართე დედაქაცისა მის თანა. და ოდეს იგი³ მივიწიენით სახლად დედაქაცისა მის, მუნ⁴ იყო დედაქაცა ვინმე მჴფეთა ავაღქაჲ; სახელით რიფსიმე, რომელსა იერუსალმდ⁵ ნათლისქ-ღებად სუროდა⁶ ქრისტეს აღსარებისათჳს. მაშინ მიმცა⁷ მე დედაქაცქასან მან ჴელთა რიფსიმესთა, და მივეც მას ნათელი ჴელითა მღღელისქათა ჴელსა ქუეშე⁸ ჩემსა და ორმოცსა და ათსა სულსა სხუასა⁹ მის თანა სახლისა მისისათა. და წარვედით სახლად მისსა და ვიყვეით ორ წელ. მაშინ მოხედნა ღმერთმან საბერძნეთსა და ჰრწმენა მეფესა კოსტანტინეს და ელქენეს, დედასა მისსა, და ქრისტე ღმერთი სიხარულით აღიარეს ყოველმან ერმან და პალატ-ბანაკმან მათმან დასაბამითგანთა წელთა ხუთი¹⁰ ათას რევას ორმოც და ერთსა და ქრისტეს აღმალღებითგან სამას და ათერთმეტსა¹¹ წელსა. და წარვემართა ყოველი საბერძნეთი ქრისტეანობასა ზედა. მეშუდესა¹² წელსა კრებაჲ იყო ნიკეას, და მერვესა წელსა იყო სივლტოლაჲ ჩუენი საბერძნეთით.

¹ ქ. ც. ² იშ. შით.

¹ სულთ-ითქუნა. ² ცად+ცად. ³ უფეს-იგი. ⁴ მონა C. ⁵ იშ. შლდ. ⁶ სუროდა. ⁷ მომცა C. ⁸ ქუეშე. ⁹ სხუასა. ¹⁰ ხოთი. ¹¹ ათერთმეტსა. ¹² მეშუდეს.

ჯ

ღ

სიფისიშე დედოფალი და გაიანე¹ დე-
დამძუძუ და ორმოც და ათი სული წარ-
მოვემართენით თთუესა პირველსა ათ-
ხუთმეტსა და გამოვედით არეთა სო-
მხითისათა, სამოთხესა მას თრდატ²
მეფისასა. ივინი მოიკლნეს მუნ თთუე-
სა პირველსა ოც და ათსა, დღესა პა-
რასკევსა. ხოლო მე დავშთი ეკალთა
შინა ვარდისათა, რამეთუ ვარდი და-
ნუში ყუაოდა მას-ჟამსა. და ოღეს³
იგი აღმოპვიდოდეს სულნი წმიდათა მათ,
ვიხილე ზეცით სამოსლის მსგავსად ჩა-
მომავალი დიაკონი ოლარითა ნათლი-
საჲთა. და ჰელთა მისთა აქუნდა სასა-
კუმეველს. რომლისაგან გამოვიდოდა
კუამლი სულნელებისაჲ, რომელი ცათა
დაჰქარვიდა, და მის თანა სიმრაველს
ერთა ცისათაჲ. და შეიერთნეს წმიდა-
ნი იგი სულნი ერთა მათ ზეცისათა და
დიდებით აღმალდდეს ცად. ხოლო მე
ვლაღად-ყავ: „უფალო, უფალო, რად
დამიტევე მე შორის ასპიტთა და იქედ-
ნეთა?“. ჴმა მესმა მე მუნით, რომელი მე-
ტყოდა მე: „ესრსთეე იყოს წარყვანე-
ბაჲ შენი, ოდეს ევე ეკალი, რომელი
შენსა გარემოჲს არს, ყოველივე იქმნეს
ვარდ შეწამულ, სულნელ შენ მიერ.“
ხოლო შენ აღდევ და ვიდოდე აღმოხ-
ვალით, სადა-იგი არს სამკალი ფრიად
და მუშაჲნი ყოლადეე არა არიან⁴.
ხოლო მე წამოვედ და მოვედ ულოპო-
რეთა, და დავიზამთრე⁵ ჳირთა შინა
დიდთა. და თთუესა ნეოთხესა წარვედ
მთათა ზედა ჯავახეთისათა, რაათა
ეცნა, თუ სადაჲთ არს მცხეთაჲ. და
მივერთხე მთასა ზედა.

რიფსიშე დედოფალი და გაიანე დე-
დამძუძუ¹ მისი, ორმოც და ათი² სული
წარმოვემართენით და გამოვედით არე-
თა სომხითისაქათა, სამოთხესა მას ში-
ნა თრდატ მეფისაქსა. ივინი იმართკლ-
ნეს³ მასვე თუესა⁴ პირველსა, დღესა
პარასკევსა, ხოლო მე დავრჩი ეკალთა
შინა ვარდისაქათა, რამეთუ ვარდი და
ნუში⁵ ყუაოდა მათ ჟამთა. ოდეს⁶ აღ-
მოიკლებოდეს სულნი მათ წმიდათანი,
ვიხილე ზეცით გარდა[მო] სამო-
სლისა მსგავსესად ჩამომავალი და დია-
კონი ოლარითა ნათლისაქათა. და ჰელ-
თა მისთა აქუნდა⁷ სასაკუმეველე,
რომლისაგან გამოვიდოდა კუამლი სულნელებ-
ისაქაქ, რომელი დამქარვიდა ცათა,
და მის თანა სიმრავლეს ერთა ცისა-
თა. და შეიერთნეს სულნი მათ წმიდა-
თანი ურთიერთას⁸. ხოლო მე ვიხილე
რაჲ მათი მისლვაჲ წინაშე უფლისა და
ღარჩომქაქ ზემი ჳირთა შინა იწრთე-
ბითა⁹ მრავალსახითა, ჳმითა ლა-
ლად ვყავ¹⁰: „უფალო, უფალო, რად და-
მიტეობ მე შორის ასპიტთა და იქედ-
ნეთა¹¹?“. და მესმა ჴმაჲ, რომელი მე-
ტყოდა: „ესრქეთ იყოს წარყვანებაჲცა
შენი, ოდეს-ევე¹² ეკალი, რომელი შენ-
სა გარემოს არს, ყოველივე იქმნას ვარ-
დის ფურცელ¹³ და სულნელ¹⁴ შენ მიერ.“
ხოლო შენ აღმქეც და ვიდოდე აღმო-
სქავალთ, სადა-იგი არს სამკალი
ფრიად, ხოლო მუშაჲნი¹⁵ მცირელ¹⁶.
რამეთუ არა არს მუშაჲნი¹⁷. მაშინ შე-
ძრწუნებულნი¹⁸ წამოვედ და მოვედ
სულნორეთა და დავიზამთრე ჳირთა
შინა დიდთა. და თუესა¹⁹ მეოთხესა
წარმოვემართე მთათა ზედა ჯავახეთი-

* მათე 2,37; ლ უკა 10.2.
1. ვახტ. 2. დავიზამთრე.

1 დედამძუძუ. 2 ურმოცდაათი 3 იმართკლ-
ნეს. 4 თუესა. 5 ნუში. 6 უდეს. 7 აქონდა.
8 სორნელისა. 9 ურთიერთარს. 10 იწრეუბთა
11 ლაღვეე. 12 იქედნეთა. 13 უდეს-ევე. 14 ფორ-
ცელ. 15 სორნელ. 16 მოშაჲნი. 17 მოშაჲნი. 18 შე-
ძრწუნებულნი. 19 თუესა.

[ს]ათა, რათა ვცნა, თუ¹ სადა[ა]თ არს მცხეთაჲ, და მივემთხვე მათა ზედა ტბასა დიდსა გარდამდინარესა, რომელსა ერქუა ფარავნაჲ, და დავდევ მუნ² ორ³ დღე. ვითხოვე საზრდ[ე]ლი მეთევზურთაგან⁴ და განვძლიერდი ძალითა მით საზრდელის[ა]თა, და მადლი შევსწირე ღმერთსა. და მწყემსნი იყვნეს მასვე ადგილსა და ჭუმლივდეს⁵ საქუმილავსა ლამის[ა]სა სამწყსოთა შინა მათთა. და ხადოდეს ღმერთთა მათთა დაწყულოთა⁶ არმაზს და [18] ზადენს და უთქუმიდეს⁷ შესაწირავთა, რაემს მოვიდეთო. დილა[ს]ა აღრე მივე[ლ] და[ვ]ჭკითხე ერთსა მათგანსა, თუ⁸ რომლისა სოფლისანი ხართ თქუენ. ხოლო მან მომიგო მე: „ზოგნი დაბით და ზოგნი საფურცლით⁹ და ზოგნი ქინჯარელნი და რაბატელნი დიდისა ქალაქისა მცხეთისანი, სადა ღმერთნი ღმერთობენ და მეფენი მეფობენ.“) მივხედენ მათა ჩრდილო[ა]ს[ა]თა, რანეთუ დღეთა ზაფხულის[ა]თა საესენი ჩნდეს პირირითა (!) და თოვლითა სასტიკითა. და შევიწინდი¹¹ ფრიად და ვთქუ¹²: „უფალო, უფალო, მიმიღე სული ჩემი ჩემგან.“ და მოვიღე ლოდი ერთი და დავიდევ სასთუნალად¹³ თავსა, და გარდას[ა]დინ[ე]ლსა მის ტბის[ა]სა დავიძინე. და მოვიდა ჩუენებით¹⁴ კაცი ერთი პასაკითა ზომიერი, თმითა ნახევარ-თნოსანი. და მომცა მე წიგნი დაბეჭდული¹⁵ და მრქუა¹⁶ მე: „აღდევ და სწრაფით მიართუ¹⁷ ესე მცხეთას მეფესა წარმართთ[ა]სა“. და ვიწყე ტირილით ვედრებად მისსა და ვარქუ¹⁸: „უფალო, დედაქ[ა]ტი ვარ უცხოჲ და უმ[ე]ციარი, ვითარ მივიდე მე, არცა ენაჲ ვიცი, თუ¹⁹ რაჲ ვთქუა უცხოთა ნათეს[ა]ეთა თანა? მაშინ განვსნა წიგნი იგი და მომცა მე კითხვად. დაწერილი იყო პრუსიელბარ და დაბეჭდული იყო იესუსისი²⁰.

დაწერილი იყენეს ათნი სიტყუანი, ვითარცა-იგი პირველ ფიცქართა ქვის[ა]თა.

პირველი სიტყუა: სადაცა იქადაგოს სახარებაჲ ესე, მუნცა²¹ ითქუმოდის დედაკაცი ესე.

ბ. „არცა ნამაჲკაცებაჲ, არცა დედაკაცებაჲ, არამედ თქუენ ყოველნი ერთ ხართ“.

გ. „წარვედით და მო[ვ]ინოწაფენით ყოველნი წარმართნი და ნათელ-სცქენდით სახელითა მქანის[ა]თა და ძანის[ა]თა და სულისა წმიდისათა.“²²

¹ გალოღ. 3,28 ² მათე 28,19.

³ თო. ⁴ მივემთხვე. ⁵ მონა. ⁶ ურ. ⁷ მეთევზურთაგან.

⁸ ენუილვიდეს. ⁹ დაწყულოთა. ¹⁰ თო. ¹¹ საფურცლით.

¹² შევიწინდი. ¹³ ვოქო. ¹⁴ სასთუნალად. ¹⁵ ჩუენებით. ¹⁶ დაბეჭდული.

¹⁷ მრქუა. ¹⁸ ნიართუი. ¹⁹ ვარქუი. ²⁰ თო. ²¹ იესუსი. ²² მონცა.

ს

დ. «ნათელი გამობრწყინებდად წარმართთა დიდებულ ერისა შენისა ისრაელისა»¹.

ე. «სადაცა იქად[ა]ვოს სახარებაჲ ესე სასუფიველსა, ყოველსა სოფელსა ითქუმოდეს.»².

ვ. «რომელმან თქუენ შე[ე]ციწყინარნეს, მე შემციწყინარებს, და რომელმან მე შემციწყინაროს, შეციწყინარებს მომავლ[ი]ნებ[ე]ლსა ჩემსა.»³.

ზ. ფრიად უყუარდა მარიამ უფალსა, რამეთუ მარადის ისმენ⁴ მისსა სიბრძნესა ჭეშმარიტსა.

შ. ნუ გეშინინ მათგან, რომელსაა მოსწყუდნენ⁵ ჯორცნი თქუენნი, ხოლო სულისა ვერ შემძლებულ არ[ი]ან მოწყუდად.»⁶.

თ. ჰრქუა მარიამ მავდალენელსა იესუ: «წარვედ, დედაკაცო, და ახარე ძმ[ა]თა ჩემთა.»⁷.

ი. სადაცა ჰქადაგებდეთ სახელითა მამისა[ა]თა და ძისა[ა]თა და სულისა წმიდისა[ა]თა.

და ვითარცა ესე წავიკითხე, ვიწყე ვედრებაჲ ღმრთისა მიმართ. დ[ა] გულისჴმა-ყუავ, ვითარმედ ზეცით იყო ჩუენებაჲ⁸ ესე, და აღვიბიღენ თუალნი ჩემნი ზეცად და მალ[ა]ლი იგი ვაკურთხე და მისგან ვითხოვე შეწყენაჲ ჩემი ჳირთა შინა. და გარდამოსადინ[ე]ლსა მის ტბისასა მოვჰყე და წარმოვემართე.⁹

[459] და იყო დინებაჲ მისი დასავალით კერძო. და მიუდევ გზასა ძნელსა და ფიცხელსა. და ვიბიღენ დიდნი ჳირნი გზათაგან და შიშნი მგეტათაგან, ვიდრემდე მოვიწიე აქა, ვინაჲ იგი წყალმან აღმოსავალით იწყო დინებად. მიერთგან იყო ღმრთისა ჩემი. და ვიპოვენ მოგზაურნი და მივიწიე სანახებ-სა ქართლისასა, ქალაქსა ურბნისისასა. და ვიბიღე ერი უცხოჲ უცხოთა ღმრთთა მსახური, ცეცხლსა და ჳებათა და ძელთა თაყუანის-სცემდეს. შეეურვა სულსა ჩემსა წარწყმედასა მათსა ზედა და წივედ ბაგინსა ჰურიათასა ვნი-სათჳს ებრაელებურისა. და ვიყავ მუნ

და იყო დინებაჲ წყლისა დასაე[ა]-ლით კერძო. და მიუდევ¹⁰ წყალსა მას და მივემთხვე¹¹ გზათა ძნელთა და ფიცხელთა. და ვნახენ ჳირნი დიდნი გზ[ა]თა მათგან და შიშნი მგეტათაგან, ვიდრე არა მოვიწიე. სადა-იგი იწყო წყალმან დინებად აღმოსავლეთით. მაშინლა იქმნა მოღმრთებაჲ ჩემი. და ეპოვენ მოგზაურნი¹² და შევემოყუეს მათ და მივიწიე სანახებსა ქართლისასა და ურბნისა¹³. და ვიბიღე ერი ურიცხვ¹⁴ და უცხოთა ღმრთთა მსახური¹⁵, ცეცხლსა და ჳებათა და ძელთა ღმრთად თაყუანის-სცემდეს¹⁶. მაშინ შეწყუ[19]-ხდა¹⁷ სული ჩემი და მივე[დ] ბაგინსა

¹ ლუკა 2,32. ² მათე 26,13; მარკ. 14,9
³ მათე 10,40. ⁴ მათე 10,40.
⁵ მარკ. 16,9.
⁶ ისმინენ. ⁷ მოწყუდნენ. ⁸ ჳეშნებაჲ. ⁹ წარმუდებართე. ¹⁰ მიოდევ. ¹¹ მივემთხოვე. ¹² მოგზაურნი. ¹³ ურბნისა. ¹⁴ ურიცხუი. ¹⁵ მსაორი.
¹⁶ თაყუანისცემდეს. ¹⁷ შეწყობდა.

C

4

ერთ თუე¹ და განვიციდილ ძალსა აზის ქუეყანისასა.

და იყო დღესა ერთსა აღიძრნეს ერ-
ნი ძლიერნი და ურიცხუნი სიმრავლი-
თა მით ქალაქით წარმავალნი დიდად
ქალაქად მცხეთად, რომელი იყო სა-
ჯდომელი დიდთა მეფეთა, ვაქრობად
და ლოცვად არმავ ღმრთისა მათისა.
ხოლო მე წარვწყევ მათ თანა და მივი-
წიენით ქალაქად მცხეთად, წილით
მოგუთას, კიდას ზედა დავდეგით მუნ.
და ვხედვედით ცეცხლის მსახურსა მას
ერსა. და მოგუებასა და ცთომასა მათსა
ზედა ვტიროდე წარწყმედისა მათისათჳს,
და უცხოვებასცა ჩემსა ვეგლოვდი.

თავი :3:

მოწმება წმიდისა ნინოჲსი მცხეთად.

აღწერილი მისივე სალომე

უჲაგმელისა

ხელისაგან იყო ჳმაჲ ობრისაჲ და
საყვრისაჲ, და გამოვიდა ერი ურიცხუ,
ვითარცა ყუავილოსანნი, ზარნი და სა-
შინელნი [460] გამოვიდოდეს. ხოლო
მეფჳ არლასადა შედრულ იყო. და ვი-
თარცა ჟამსცა ჟამმან, სივლტოლაჲ
და მიდამომალგაჲ იყო ყოვლისა კა-
ცისაჲ, და შეივლტოდა ყოველი კაცი
საფარველსა ქუე მე², რამეთუ გამო-სად-
მე-ვიდოდა ნანა დეუფალი. და ვითარ-
ცა განვლო ნანა დედოფალმან, მაშინ-
ლა ნელიად-ნელიად გამოვიდოდა ყო-
ველი ერი. და შეამკვეს ფოლოცი ყო-
ველი სამოსლითა თითო-პირითა და
ფურცლითა. და იწყო ყოველმან ერმან
ქებად მეფისა. და მაშინ გამოვიდა მი-
რეან მეფჳ თულათ-შეუდგამითა ხილვი-
თა. და ვჰკითხე ჰურიასა დედაკაცსა,
თუ რაჲ არს ესე? და მან მრქუა: „ღმერ-

ჰურიათასა¹ ენისათჳს ებრაელთასა და
ვიცა]ვე მუნ² ერთ თუე³ და განვიციდი-
ლი ც[ა]ლსა მის ქუეყანისასა.

აწ დღესა ერთსა აღიძრნეს ერნი
ძლიერად ურიცხუნი⁴ მით ქალაქით
წარმავ[ა]ლნი სამეფოდ მცხეთად ვაჰ-
რობად და ლოცვად წინაშე არმაზისა
ღმრთისა მათისა დაწყეულისა⁵. და
წარმოვწყევ მეცა მათ თანა და მივი-
წიენით მცხეთად ქალაქად წიად კერძო
მოგუთას⁶, კიდას ზედა დავდეგით.
მუნით⁷ ვხედვედი ცეცხლის მსახურსა⁸
ერსა მოგუებასა⁹ და ცთომასა შინა,
და ვტიროდი ცთომისა მათისათჳს და
კუალად უცხოებისა¹⁰ და გლ[ა]ხ[ა]კო-
ბისა ჩემისათჳს.

29

ხოლო ხელისა დღე იყო, შეიქმნა
ობრაჲ საშინელი და შესადრწუნებე-
ლი¹¹ ერთა ურიცხუთა¹² და ჳმაჲ სა-
ყვრთა¹³ ფრიადთა. და გამოვიდა ერი
ურიცხუ¹⁴, ვითარცა ყუავილოს[ა]ნნი
ზარად, და საშინ[ელ] იყო ხილვაჲ მა-
თი. და კუალად სხუაჲ სიმრავლე ერ-
თაჲ გამოვიდა აღურაცხელი¹⁵ დედე-
ბით[ურ]თ და ყრმებით. და მეფე არ-
ლ[ა]რა შედრ[ულ] იყო ჯერეთ. და ვი-
თარცა მოვიდოდა, იწყეს სივლტ[ო]-
ლაჲ და მიმორიდებაჲ იქით და აქათ¹⁶
გზისაგან. და გამოვიდა ნანა დედოფა-
ლი. მაშინ ნელიადლა გამოვიდა სხუაჲ
ერი ფრიად. და შეამკვეს ყოველი ფო-
ლოცი ბისონითა და ძოწეულითა და სა-
მოსლითა თუთო-სახითა¹⁷ და ფერად-
ფერადითა ჳრელითა. და იწყო ყოველ-
მან ერმან ქებაჲ მეფისა[ჲ]. მაშინ გა-

¹ თუეჳ. ² ქუეშჳ.

¹ ჰურიათასა. ² მონა. ³ თუე. ⁴ ურიცხონი.
⁵ დაწყეულისა. ⁶ მოგუთასა. ⁷ მონით. ⁸ მსახურსა
⁹ მოგუებასა. ¹⁰ უცხოებისა. ¹¹ შესადრწუნებე-
ლი. ¹² ურიცხოთა. ¹³ საყვრთა. ¹⁴ ურიცხოი
¹⁵ აღურაცხელი. ¹⁶ აქეთ. ¹⁷ თვითსხებითა.

თი ღმერთთა მათთაჲ უწესს მას, არ-
 მაზ, რომელ არაჲ არს სხუაჲ გარეშე¹
 კერპი“. ხოლო მე წარვედ ხილვად
 არმაზისა, და აღივსნეს მთანი იგი
 დროშათა² და ერთთა, ვითარცა ყუავი-
 ლითა. ხოლო მე შეუსწორვე ციხედ არ-
 მაზდ და დავდეგ ახლოს კერპისა მის
 ნაპრაღსა ზღუდისასა, და ვხედვედი
 საკრველგებათა და საშინელსა, რომე-
 ლი თქუმაღ ენითა ვერ ეგებინს, ვითარ-
 იგი იყო ზარის აღსაჲდელი შიშით
 და ძრწოლით მეფეთაჲ მათ და ყოვლი-
 სა ერისაჲ. და საზარო დგომაჲ ვიხი-
 ლე. და აჰა დგა კაცი ერთი სპილენ-
 ძისაჲ, და ტანსა მისსა ეცუა ჯაჲჲ³
 ოქროსაჲ, და ჩაფხუტი ოქროსაჲ,
 და სამგარნი ესხნეს ფრცხილი და
 ბივრიტი, და ჯელსა მისსა აქუნდა
 ჯრმალი ლესული, რომელი ბრწყინ-
 ვიდა და იქცევოდა ჯელსა შინა, რე-
 ცა თუ რომელი შეეხებინ, თავი
 თჳსი სიკუდიდ განიწირის. [461]
 და იტყუნ: „ვაჲ, თუ და-სადა-ვაკლო
 რაჲ დიდებასა დიდისა ღმრთისა არ-
 მაზისსა და შე-რასმე ვსცთე სიტყუისა
 ებრაელთა თანა, გინა მოგუთა სმენასა
 ოდენ დახუდობილ ვიყო, მზის მსახურ-
 თა. და რომელნიმე იტყვან უცებნი
 დიდსა ვისმე ღმერთსა ცათასა, და ნუ-
 უკჳე პოვოს რაჲმე ჩემ თანა ბიწი და
 მცეს მახული იგი მისი, რომლისაგან
 ეშინის ყოველსა ქუყუანასა“. და შიშით
 თაყუანის-სცემდეს ყოველნი“.

და მარჯულ მისა დგა კერპი ოქ-
 როსაჲ და სახელი მისი გაცი, და
 მარცხლ მისა—კერპი ვეცხლისაჲ და სა-

მოვიდა მირიან მეფე თუალთ-შეუდგა-
 მითა ხილვითა. ხოლო მე ვჰკითხე ჰუ-
 რიასა¹ დედაკაცსა, თუ² რაჲ არს?
 [v] და მან მრქუა: „ღმერთი ღმერთთაჲ
 უწესს, რომელ (არს) არმაზ დაწყუ-
 ლი“³. და წარვედ ხილვად მის არამა-
 ზისსა. და აღივსნეს მთანი იგი დრო-
 შითა და ერთთა, ვითარცა ყუავი[ლი]-
 თა. ხოლო მევე შეუსწარ⁴ ციხედ არ-
 მაზდ და დავდეგ მახლობ[ელ]ად კერ-
 პისა მის ნაპრაღსა კლდისასა. და ვხე-
 დედი საკრველგებათა⁵ და საშინელსა
 ხილვასა, რომლისა თქუმაღ ვერ შე-
 მძღებელ⁶ არს ენაჲ ჩემი, ვითარ-იგი
 იყო საზარელ. და იყო შიში და ძრწო-
 ლაჲ დიდი მეფეთა და ყოვლისა ერისაჲ.
 [ვი]ხილე, დგა კ[ა]ცი ერთი სპილენძი-
 საჲ, და ტანსა ეცუა ჯაჲჲ⁷ ოქროსაჲ,
 და თავსა მისსა ედგა ჩაფხუტი⁸ ოქ-
 რო[ა]ს[ა] და სამგარნი ოქრო[ა]სანივე⁹
 და თუალნი ვითარცა ფრცხილი¹⁰ და
 ბივრიტი¹¹, და ჯელსა მისსა აქუნდა
 ჯრმალი, ვითარცა ელვაჲ რაჲ ბრწყინ-
 ვიდა და იქცევოდა ჯელსა შინა მისსა,
 რეცა რომელიცა შეეხებ[ე]ბოდის, ვი-
 თარცა თავი თჳსი სიკ[უ]დილად გან-
 წირის. და იტყუნ¹², თუ¹³: „ვაჲ რაჲმცა
 სადა დავაკლე, ანუ¹⁴ ვსცეთ სადა
 სიტყუასებრ ვლენთასა. ანუ¹⁵ რომელ-
 ნიმე იტყვან¹⁶ უცებნი დიდსა ზეცისა
 ღმერთსა,—ვაჲ, თუ¹⁷ პოვოს რაჲ ბიწი
 ჩემ თანა და მცეს მე მახული¹⁸ მისი,
 რომლისაგან ეშ[ი]ნის ყოველსა ქუყუა-
 ნასა“. და შიშით თაყუანის-[ს]ცემდეს¹⁶
 მას მეფე და ყოველნი ერნი მისნი“.

მარჯუენით¹⁷ მისსა უდგა კაცი ოქ-
 რო[ა]საჲ და სახელი მისი გაცი, და
 მარცხენით—კაცი ვეცხლისაჲ და სა-

¹ გარეშე. ² დროშითა. ³ ჯაჲჲ.
⁴ პორიასა ⁵ თო. ⁶ დაწყოლი. ⁷ შეოსწარ-
⁸ საკურველგებათა. ⁹ შემძღებლებდ. ¹⁰ ჯაკოთი.
¹¹ ჩაფხატი. ¹² უქრ-ოსნვე. ¹³ ვეცხლი. ¹⁴ ბჰ-ვრტი.
¹⁵ ტი. ¹⁶ იტყუან. ¹⁷ თო. ¹⁸ ანთ. ¹⁹ მახული.
²⁰ თაყუანის ცემდეს. ²¹ მრ-ჯუშინთ.

C

9

ხელი მისი გა, რომელნი-იგი ღმრთად
ჰქონდეს მამათა თქუენთა არიან ქართ-
ლით.)

მაშინ ვტიროდე და სულთ-ვითქუემდ
ღმრთისა მიმართ ცთომათა მათთვის ქუე-
ყანისა ჩრდილოასათა, დაფარვისა ნათ-
ლისასა და დაპურობასა ბნელისასა.
ვხედვედი მეფეთა მათ ძალ-დიდთა და
ყოველთა მთავართა, რამეთუ ცოცხლივ
შთაენთქნეს ეშმაქსა, ვითარცა მკუდარ-
ნი ჯოჯოხეთსა. და იტყოდეს დამბა-
დებელად ქვათა და ძელთა, და სპი-
ლენძსა და რკინასა და რვალსა, გამო-
ბერვით განუედლისა, ღმრთად თავყუა-
ნის-სცემდეს. ესენი იცოდეს ცისა და
ქუეყანისა იემოქმედად. X

მაშინ მოვიქსენე სიტყუაჲ იგი, რო-
მელი მაშინო იობენალ¹ პატრიაქმან,
წმიდამან მამამან ჩემმან, ვითარმედ ვი-
თარცა მამაკაცსა სრულსა წარგავლი-
ნებ და მიწვენად ხარ ქუეყანასა უცხო-
სა ნათესავთა დგეველ, ზეფელ, ნარკა-
ლოველ, რომელ არს: კაცნი ღმრთის
მგდომნი, მბრძოლნი და წინააღმდეგომ-
ნი. მაშინ ავიხილენ ზეცად და ვთქუ:
„უფალო, უფალო, მრავლითა ძალითა
შენითა [463] გეცრუენეს შენ მტერნი
ესე. და ესე არს დიდითა სულგრძე-
ლებითა შენითა და იქმან, რასაცა
იგონებენ მტურნი ესე და ნაცარნი
ქუეყანისანი, არამედ ნუ უგულვებლს
ჰყოფ, რამეთუ ხატი შენი არს კაცი,
რომლისათჳს ერთი სამებისაგანი კაც
იქმენ და აცხოვნე ყოველი სოფელი.
ამათცა ნათესავთა მოხედენ და შეპრი-
სხენ სულთა ამათ უპინითა, სოფლის²
მპყრობელთა, მთავართა ანის ბნელისა-
თა, და მიჩუნენ მე, ღმერთთა მამისა

ხელი მისი გაცაჲ, რომელნი-იგი¹
ღმრთად აქუნდეს² მამათა თქუენთა)

ამიერთგ[ა]ნ ავტირდი მჭურვალედ³
და სულთ-ვითქუენ⁴ მამისა მიმართ ცა-
თა[ა]სა [20]თომათა⁵ მათთვის ჩრდი-
ლოეთისა[თა], დაფ[არ]ვისა ნათლი-
ს[ა]სა და პურობ[ა]სა ბნელისასა. შევხე-
დვედი მეფ[ე]თა მათ ძალ-დიდთა და
ყოველთა მთ[ა]ვართა მისთა, რამეთუ
ცოცხ[ა]ლნივე შთაენთქნეს ჯ[ო]ჯ[ო]-
ხეთსა. და იტყოდეს დამბადებელად
ქვათა და ძელთა, სპილენძისა⁶ და რკი-
ნისათა და რვ[ა]ლსა, მკედ[ე]ლთ[ა]გ[ა]ნ
განკედლისა, ღმრთად.

მაშინ მოვიქსენე სიტყუაჲ იგი, რო-
მელი მაშინო იობენალ⁷ პატრიაქმან,
წმიდამან მამამან ჩემმან, ვითარმედ ვითარცა
მამაკაცსა სრულსა წარგავლინებ და მიწვენად
ხარ ქუეყანასა უცხოთა⁸ და ნათესავთა უცხოთა⁹
დრ¹⁰ გემქელ, ზეველ, მარკადოლო, რომელ არს ფრგუ-
ლად:¹⁰ კაცნი ღმრთის მგდომნი. მაშინ
ავიხილენ თუალნი ზეცად და ვთქუ:¹¹
„უფალო, მრავლითა ძალითა შენითა
გეცრუენეს¹² შენ მტერნი ესე. და არს¹³
დათმენაჲ შენი დიდითა სულგრძელებითა¹⁴
შენითა. და იქმან, რასაცა იგონებენ მტურნი¹⁵
და ნაცარნი ქუეყანისანი, არამედ ნუ უგულვებლს
ჰყოფ, რამეთუ ხატი შენი არს, რომლისათჳს
ერთი სამებისაგანი კაც იქმენ და აცხოვნე
ყოველი სოფელი. და ამათცა ნათესავთა მოხედენ
და შეპრისხენ სულთა მათ უკუეთუართა, უჩინოთა,
სოფლისა მპყრობელთა, მთავართა მათ ბნელისათა,
არამედ მიჩუნენ¹⁶ მე,

¹ სულთს.

¹ -იგინი. ² აქუნდეს. ³ მჭურვალედ. ⁴ სულთ.
⁵ -ვითქუენ. ⁶ ცთომათა. ⁷ სპილენძისა. ⁸ იო-
ბენლი. ⁹ ოცხოთა. ¹⁰ ფრგოლად (!) ¹¹ ვთქუი.
¹² გეცრუენეს. ¹³ არსა. ¹⁴ სულგრძელებითა
¹⁵ მტურობნი ¹⁶ მიჩუნენ.

და დედისა ჩემისაო. მკველსა ამას ნა-
შობსა მონისა შენისასა, რათა იხი-
ლონ მაცხოვარებაჲ შენი ყოველთა კი-
დეთა ქუეყანისათა და რათა ჩრდი-
ლოჲ ბლუარსა თანა იხარებდეს და
ყოველმან ენამან შენ მხოლოსა ღმერთ-
სა თავყუანის-გცეს ქრისტე¹ იესუსს
მიერ უფლისა ჩუენისა, რომელსა შეუ-
ნის ზადლობით დიდებისა შეწირვაჲ
აწ და მარადის და მერმეთა ზათ საუ-
კუნეთა, აწენ².

ღმერთო მამისა და დედისა ჩემისაო,
მკველსა ამ[ა]ს შენსა უღირსსა და ნა-
შობსა მონისა შენისასა, რათა იხილონ
ყოველთა კიდეთა ქ[უე]ყანისათა მა-
ცხოვარებაჲ შენი, რათა ჩრდილოჲ ესე
ბლუარსა¹ თანა იხარებდეს და შენ
მხოლოსა ღმერთსა თავყუანის-გცემდენ
ქრისტე იესუსს მიერ უფლისა ჩუენისა,
რომელსა შეუენის² ზადლობით დიდების
მეტყუელებაჲ აწ...³

და ვითარცა წამის-ყოფაჲ თუალისაჲ
იყო, დასავალით ჰაერნი და ქარნი შე-
იძრნეს და ჯმა-სცეს ქუხილთა ჯმითა
საზარელითა. და აწნდა ღრუბელი მო-
წრაფე, ნიშან-საშინელი. და მოიღო
ნიავემან მზის დასავალისამან სული ჯერ-
კუალი სიმწარისაჲ და სიმყრალისაჲ.
მაშინ ივლტოდა ყოველი კაცი სოფლად
და ქალაქად. და ეცა მათ დროჲ, რათა
თა შეიქრნენ კაცნი საყოფლად. და
მეყს მოიწია რისხვისა იგი ღრუბელი
და მოიღო სეტყუაჲ ლიტრისა სწორი
მას აღვილსა ოდენ, და დალუნა კერპ-
ნი იგი, და დაფქენა და დააწულილნა,
და დაარღვნა ზღუდენი იგი ქარმან
სასტიკმან და შთაყარა იგი კლდესა,
რომელსა-იგი თქუენცა ჰხედვედით აწ
არა⁴.

[V] და ამა წამის-ყოფასა თუალისა-
სა დასავლეთით შეიძრნეს ჰაერნი და
ქარნი სასტიკნი და ჯმა-სცეს ღრუბელ-
თა¹ ქუხილითა², ჯმითა საზარელითა და
საშინელითა. და აწნდა ღრუბელი³ მო-
სწრაფე, ნიშან-საშინელი. და მოიღო
ნიავემან დასავალისამან სული ჯერკუა-
ლი⁴ სიმწარისაჲ და სიმყრალისაჲ. მა-
შინ ივლტოდა ყოველი კაცი სოფლად
და ქალაქად. და მე ვხედვედი⁵ ეგო-
დენსა⁶ მას ზარგანტილებასა მათსა.
ვითხოვე მადლით და ეცა დროჲ და
შეიქრა ყოველი ს[ა]ცხო[ვ]ლოთა შინა
თჳსთა. მეყსეულად⁷ მოიწია რისხვისა
იგი ღრუბელი⁸ მცირე და მოიღო სე-
ტყუაჲ ლიტრისა სწორი მას ოდენ⁹
აღ[ვ]ილსა, და დალუნა კერპნი იგი,
დაფქენა და¹⁰ დააწულილნა¹¹, და და-
არღვნა¹² ზღუდენი¹³ იგი ქარმან სას-
ტიკმან და ჩაყაქრნა კლდესა მას, რომ-
ელსა თუალნი თქუენნი ხედვიდეს¹⁴ [. . .]

[463] და თქუა მეფემან ცრემლით:
„ჰმ, ჰმ, რათემებოდ ხოჯათ სთაბანუმ
რასულ ფსარზად“, ბოლო თარგმანებაჲ
ესე არს: „მართალსა იტყვ, ბეჴნიერო
დედო-ფალო და მოციქულო ჩინა

და თქუა მეფემან: „ჰე, ჰე, ეს[რ]ე: რა-
სათუიშებ ზაჯას თაბანოგ რასოლ ფა-
სარაჯდ“ (სხუაჲ ენაჲ). და ვითარცა¹⁵
დასცხრა რისხვაჲ იგი, (გამოვედ კლდი-
სა მისგან ნაშრალისა და ვბოვე თუალი

¹ აქ ლექსით ნაკლულვევაჲ ჩანს, ბუნ-ბრთვი
არაჲ ვარგებდება.
² ქუე.

¹ ბლუარსა. ² შექმნის. ³ ღრობ-ლთა. ⁴ კო-
ხ-ლთა. ⁵ ღრუბელი. ⁶ ჯიროკალი. ⁷ ვხედვი-
დი. ⁸ ვხედვენსა. ⁹ მეცხოვლად. ¹⁰ ღრ-ობლი.
¹¹ უღუნ ¹² და-და. ¹³ დაწულილნა ¹⁴ დარ-
ღვივნა. ¹⁵ ზღუდენი. ¹⁶ და ე-ა]და ე-ა და ე-ა.

ც

ღმრთისაო¹. და ვითარცა დასცხრა რი-
სხეა იგი, გამოვედ კლდისა მისგან
ნაპრაღისა და ვპოვე თუალი იგი ბიე-
რიტი, აღვიღე და წარმოვედ წინა
კერძო დასასრულსა მის კლდისასა, სა-
და ძუელ ქალაქი ყოფილ იყო, და მას
ადგილსა ყოფილ არს ციხს.

და მუნ დგა ხმ² შუენიერი ბრინჯისაჲ,
მაღალი და რტო-მრავალი. მოვედ ქუეშე³
ხესა მას და გამოვიინიშე⁴ ნიში იგი ქრის-
ტეს ჯუარისაჲ. და ვილოცვედი მუნ ექუს
დღე⁵. ოდეს-იგი გამოხუდდით სიმრაველს
ერისაჲ და ეციებდით ღმერთთა მათ,
რომელთა ვნებაჲ დაჰბადეს, და არა
ჰპოვეთ. მაშინ მე მუნ ვიყავ, რამეთუ
დღე⁶ იყო მეექუსე⁷ თთჳსაჲ მის, ოდეს
იგი ეგმანუველ თაბორს მამისა ხატი
აჩუნა თავთა მათ ცხოველთა და თავ-
თა მათ მიცვალბულთა. მაშინ მოვიდა
დაჲ ესე ჩემი შროშანა, სეფექალი,⁸
მიხილა და მოიყვანა ბერძლ-მეტყუელი
დღდაკაცი და მკითხა ყოველი გზაჲ ჩე-
მი. მაშინ ვხედვედ მე თუალთა მისთა
ცრემლთა დინებასა უცხოვებისა ჩემი-
სათჳს. ოდეს ცნა ყოველი საქმს ჩემი,
მაიძულა წარყვანებაჲ ჩემი სეფედ, ხო-
ლო მე არა ვინებე, და იგი წარვიდა.
და მესამესა დღესა ჩამოვედ ქალაქად
მცხეთად და მივიმართე⁹ სამოთხესა
მას მეფისასა.

და მი-რაჲ-ვედ კარსა ზედა სამოთხი-
სასა, იყო სახლაქი მცირე სამოთხის
მცველისაჲ, და შე-რაჲ-ვედ შინა, ჯდა
ესე დღდაკაცი ანასტოს. და ვითარცა
მიხილა, აღღვა და შემიტკბო [464] მე

იგი ბიერიტი¹, აღვიღე და წარმოვედ
წიად კერძო დასაე[ა]ლსა მის კლდი-
სასა, სადა ძუელ² ქა[ლ]აქი ყოფილ
იყო და ციხე.)

და დგა მუნ³ ხე ერთი შუენიერი⁴
ბრინჯისა, მაღალი და რტო-მრავალი.
ხოლო მოვედ ქუეშე⁵ ხესა მას და გა-
მო[ვ]ისახე ცხოველს მყოფელი ჯუარი
ქრისტესი და ვილოცვედი მუნ⁶ შინა
ექუს დღე. და ოდეს⁷ იგი გამოხუდდით⁸
სიმრავლე ქა[ლ]აქ[ი]სა⁹ და ეციებ-
დით ღმერთთა მათ თქუნთა¹⁰, რომელ-
თა ვნებაჲ დაჰბადეს. და არა ჰპოვნით
დაწყუენნი¹¹ იგი. მაშინ მე მანდა ვ[ი]-
ყავ, რამეთუ თუე¹² იყო მეექუსე, და
დღე იყო მეექუსე¹³ თჳსა¹⁴ მის ეგ-
რ[ე]თე, ოდეს-იგი¹⁵ ეგმანულ¹⁶ თა-
ბორს მამისა ხატი უჩუნა¹⁷ თავთა მათ
ცოცხალთა და თავთა მათ მომქ[უ]-
დ[ა]რთა. მაშინ მოვიდა ესე ჩემი სე-
ფექალი შროშანა და მოიყვანა დე-
დაკაცი ბერძლ-მეტყუელი¹⁸ და მკითხა
ყოველი გზაჲ ჩემი. და მე ვაუწყე ყო-
ველი გზაჲ და ს[ა]ქმე ჩემი. მაშინ ვხე-
დ[ე]ვდი თუალთა მისთა ცრემლთა
სავსეთა უცხოვნისა ჩემისათჳს. და მა-
იძულებდა¹⁹ წარყვანებად, ხოლო მე
არა ვინებე. და მეორესა²⁰ დღესა ჩამო-
ვედ ქალაქად მცხეთად და მივიმართე
სამოთხესა მას მეფისასა.)

ვითარ მოვედ[ე] კარსა მას სამოთხი-
სა[ს]ა, ვპოვე ს[ა]ხლი მცირე მცველი-
სა[ს]ა, და შე-რაჲ-ვედ შინა, ჯდა ესე დე-
დაკაცი ანასტოს. რაჲმს ნიხილა,
აღღვა და შემიტკბო, ვითარცა მეცნი-

¹ ქუეშე. ² გამოვიინიშე. ³ დღე. ⁴ ზეესე. ⁵ სეფექალი. ⁶ მივიმართე.

¹ ბიერიტი. ² ძუელ. ³ მუნ. ⁴ შუენიერი. ⁵ ქუეშე. ⁶ უდეს. ⁷ გამოხუდდით. ⁸ თქუნთა. ⁹ დაწყუენნი. ¹⁰ თუე. ¹¹ მექოსე. ¹² თოშისა. ¹³ უდეს-იგი. ¹⁴ ეგმანოელ. ¹⁵ უჩუნა. ¹⁶ ბერძლ-მეტყუელი. ¹⁷ ნაიძოლებდა. ¹⁸ მეორესა.

ტ

ქართლისაჲ
გინგლირთჳსა

ვითარცა მეცნიერმან და მეგობარმან. და დამბანნა ფერწნი ჩემნი და მცხო ზეთი და დამიგო ტრაპეზი და ღვინო და მაიძულა მე ჳამად და სუმაღ. და დაეყავ მის თანა ცხრა თთუე¹.

ესე იყო უშვილოჲ, და ზრუნვიდა ეგე და ქმარი ჰაგისი. ჩუენებით ვხედვედ, მოვიდა კაცი ნათლისა ფერი და მრქუა მე: „სამოთხესა შევედ, ნა-
წუთა ქუეშე“ ბაბილოთა ადგილი არს მცირე² საყუარელიად შემადებული, მიწა აღილე ადგილისა მისგან და შეა-
ჳამე³ კაცთა ჰაგათ, და ესუას შეილი“. ხოლო მე ვყავ ეგრეთ. და ესხნეს ძეგბ და ასულებ მრაველად, რომელსა-ესე⁴ თვთ ახედავთ.

და მათვე დღეთა შინა ორგზის და სამგზის ვიხილე⁵ ჩუენებასა შინა მცირედსა მას მირულებასა ჩემსა მუწლთა ზედა, მოვიდიან მფრინველნი ცისანი, შთავიდიან მდინარესა, დაიბანნიან და მოვიდიან სამოთხესა მას, და ბაბილო-
სა მას მოისთულებდიან და ყუავილსა მას ძოვდიან, და მოწლედ ჩემდამო ლა-
დადებედ, რეცა ჩემი არს სამოთხე იგი. გარე⁶ მომადგიან ჳლავილით და ჳმობედ ჩემდა მომართ მრავალფერად. და შუენიერად იყო ხილვაჲ იგი მათი. და მრავალგზის იყო ესე. და უთხარ ესე დასა ჩემსა, ასულსა აბიათარისსა. მომიგო და მრქუა მე მან: „უცხოვო და აქა შობილო, ტყუეო და ტყუეთა მგსნელო, უწყი, რამეთუ შენ ზმ მოი-
წია ახალი იგი ეამი და შენ მიერ ის-
მეს ჰამბავი იგი ძუელი, მამათა ჩუენთა, ნაქმარი, ჳეცისა მის კაცისაჲ უბრალოჲ⁷ სა სისხლისაჲ უსამართლოდ დათხევი-
საჲ, რომლითაცა⁸ [465] ქმნა ღმერთი.“

ერმან, და დამბანნა ფერწნი ჩემნი და მცხო ზეთი და მომ[ართ]უ[ა] პური⁹ და ღვინო¹⁰. ხოლო დაეყ[ავ] მის თანა ცხრა თუე¹¹.

ხოლო დედაქ[აც]ი ესე იყო უშვი-
ლოჲ, და ფრიად ზრუნვიდეს¹² იგი და ქმარი მისი. და ვის[ი]ლე ღამესა ერთსა ჩუენებით¹³, მოვიდა ვინმე კაცი ზრწყინ-
ვალე ნათლისა და მრქუა მე: „ჳევედ სამოთხესა მ[ა]ქას შინა და ნაძუთა¹⁴ ქუეშე¹⁵ ბაბილოთა, მუნ¹⁶ ადვილი არს მცირე საყუავილედ შემადებული“, მიწა აღილე ადვილისა მისგან. შეა-
ჳამე, და ესუას შეილი“. და ვჳავ ეგ-
რ[ეთ]. [V] და ესხნეს მას ცეცებ და ასულებ¹⁷ მრ[ავ]ელად, რომელსა აწ თ[უ]ქალნი თქუენნი ხედვენ.

მათვე დღეთა შინა ვიხილე ჩუენება-
სა¹⁸ შინა მცირესა მას ნირულებასა¹⁹ ჩემსა ორგზის და სამგზის. ფერტთა რაჲ ჩემთა ზედა მეცინა, მოვიდიან მფრინველნი ცისანი და შთავიდიან მდინარესა, დაიბანნიან და მოვიდიან სამოთხესა შინა მას, და ბაბილოსა მოისთ[უ]ლებდიან და ყოველსა მას ყუავილსა ძოვდიან, და მოწლედ ჩემდა მომართ ღალადებდიან, რეცა თუ²⁰ ჩემი არს სამოთხე. გარე მომადგიან ჳლა-
ვილით. და შუენიერ²¹ იყო ხილვაჲ იგი მათი. მრავალგზის იყო ხილვაჲ ესე ჩემდამო. და უთხარ ესე დასა ჩემსა სიდონისსა, ასულსა²² აბიათარისსა. ხო-
ლო მან მრქუა: „ტყუეო²³ და ტყუეთა²⁴ მგსნელო, უცხოო²⁵ და აქა შობილო, აწ უწყი, რამეთუ შენ მიერ მოიწ[ი]ა და შენ ცლით მოისმას ჳამბ[ა]ცი იგი ძუე-
ლი²⁶, მამათა ჩუენთა ნაქმარი ჳეცისა კაცსა ზედა, სისხლისა უბრ[ა]ლო[ა]სა დათხევაჲ, რომელიცა ქმნა ღმერთმან

¹ ამ გვერდისა ქვემო კიდუხე სწორია მრგლო-
ვანი ხელუერთი: „ესე დედაკაცი იყო სიდონია -
იოწაფე წმიდისა ნინოასი, რომელმან ესე ყო-
ველი აღწერა“.
² ცხრაჲ თთუე. ³ ქუეშე. ⁴ ნციოტ. ⁵ შეა-
ჳამე. ⁶ ვიხილ. ⁷ გახრს.

¹ პირი. ² ღვინო. ³ თუე. ⁴ ზრონიდეს
⁵ ჩუენებით. ⁶ ნაძუთა. ⁷ ქუეშე. ⁸ შინა. ⁹ შემ-
ხადებულო. ¹⁰ ასულებ. ¹¹ ჩუენებასა. ¹² პირო-
ლებსა. ¹³ თო. ¹⁴ შუენიერ. ¹⁵ ასულსა. ¹⁶ ტყუ-
ეთო. ¹⁷ უბრალო. ¹⁸ ძეგლი.

ჯ

ღ

ქართლისაჲ
გინგორთქვა

მან ჰურიათა სირცხული, ცის კიდეთა
 განბნევაჲ, მეფობისა დაცემაჲ და ტაძ-
 რისაჲ მის წმიდისა მოღებაჲ, ერისა
 მის უცხოესა მოგებაჲ და თჳსად წო-
 დებაჲ, და დიდებაჲ მათა მიცემად¹.
 და კუალად თქუა: „იერუსალმ², იერუ-
 სალმ³, ვითარ განვიმარტევან⁴ შეილნი
 შენნი და შეიკრებ⁵ ყოველთა ცის კი-
 დისა ნათესავთა ფრთეთა ქუეშე⁶ შენ-
 თა. ანა ესერა აქაცა მოსრულ⁷ ახს დე-
 დაკაცი ესე და შეცვალოს ყოველი წე-
 სი ქუეყანისაჲ ამის⁸. და მომექცა და
 მრქუა: „ჩუენებაჲ შენი არს ესე, რამე-
 თუ აღვილი ესე სამოთხისაჲ ზენ მიერ
 იქმნეს სამოთხ⁹ სადიდებელად ღმრთი-
 სსა, რომლისაჲ არს დიდებაჲ აწ და მა-
 რადის და უკუნითი უკუნისამდე, აჲგნ.

ჰურიათა სირცხულ¹, და ცის კიდეთა
 განბნევაჲ მეფობისა მათისაჲ, და დაცე-
 მაჲ ტაძრისა მის წმიდისაჲ, ხოლო ერი-
 სსა მის უცხოესა მოწოდებაჲ დიდე-
 ბისა საუკუნოსაჲ² მათდა მიცემად³,
 ესე წინაწარმეტყუელა და კუალად
 თქუა: „იერუსალმ⁴, იერუსალმ⁵, კუა-
 ლად განვიმარტევან⁶ ფრთენი შენნი
 და შექცურებ⁷ ყოველთა ცის კიდეთა
 ფრთეთა შენთა ქუეშე. ანა ეს[ერ]ა აქა-
 ცა მოსრ[ულ] არს დედაკაცი ერთი,
 რამეთუ ამან შეცვალოს ყოველი წესი
 ამის ქუეყანისაჲ⁸. და კუალად მოიქცა
 ჩემდა და მრქუა: „ჩუენებაჲ⁹ შენი არს
 მსგავს ჩუენებასა¹⁰ იაკობისსა, რამეთუ
 აღ[შ]ვილი ესე შენ მიერ იქმნეს სა-
 მოთხე უკუნისამდე.

თავი :ზ:

თავი :ი:

რომელი აღწარა დედაკაციან ჰურიანან,
 სახელით სილონი, ასულგან აბიათარ
 მღვდელისაგან*

აღწარა დედაკაც[ან] სილონი, ასულგან¹
 აბიათარისგან

და იყო ოდეს მოხედა ღმერთმან
 წყალობით ქუეყანასა ამას დავიწყე-
 ბულსა ჩრდილოასსა კავკასიათა, სომ-
 ხითისა მთეულსა, რომლისა მთანი და-
 ეფარნეს ნისლსა და ველნი არმურსა
 ცთომისა და უშეცრებისასა, და იყო
 ქუეყანაჲ ესე ჩრდილო მზისაგან სი-
 მართლისა, მისა ღმრთისა მოსლვისათჳს¹
 და ცხოებისა, ვითარცა სახელი ერქუა
 სამართლად ჩრდილოჲ. არაჲ თუ ამის
 მზისა ნათლისაგან დაკლებულ. იყო,
 ანუ აწ არს დაკლებულ მისგან, ყოვე-
 ლი ცასა ქუეშე² მყოფი იბილავს და³
 ყოველსა სხედავს იგი, და რომელსა
 სიცხითა პირადის, ნათლითა ყოველ-
 სა აღვილსა მიხედის. ესე არა თუ

და იყო ოდეს იგი მოხედნა ღმერთმან
 წყალობით ქუეყანასა დავიწყებ[ულ]სა
 ჩრდილოსა კავკასიათა მთიულეთი-
 ს[ა]თა⁴ და სომხითისა, და სრულიად
 ყოვლისა სამეფო[ა]სა, რომლისა მთანი
 დაეფარნეს ნისლსა და ველნი აღმურ-
 სა⁵ ცოდვისასა, და იყო ქუეყანაჲ მზი-
 ს[ა]გან სიმართლისა დაკლებული⁶,
 დაკლებული ქრისტეს, მისა ღმრთისა
 მოსლვისათჳს⁷ და ცხოვრებისა, ვითარ-
 ცა სახელი ერქუა⁸ სამართლად ჩრდი-
 ლოჲ. არა თუ⁹ ამის მზესა ცის[ა]სა
 დაკლებ[ულ] იყო, რომელი აწ არს,
 რომელ ყოველი ცასა ქუეშე¹⁰ მყოფი
 იხილ[ავ]ს და ხედავს. ხოლო ამისთჳს
 ერქუა ჩრდილოჲ, თუ¹¹ რაოდენნი ეამ-

* აქ გაუანწყობი ერთად: „ქრისტე, შეიწყა-
 ლე სეოთი მწრთი“.
¹ ქუეშე. ² სამოთხი. ³ ქუეშე

¹ სირცხულ. ² საოქოსა. ³ ი-სლმ, ი-სლმ.
⁴ განვიმარტევან ⁵ ჩუენება. ⁶ ჩუენება, ⁷ ასოლმ.
⁸ მთიულეთისთა. ⁹ აღმორსა. ¹⁰ დაკლებული
¹¹ მოსლვისათჳს. ¹² ერქუა. ¹³ თუ.

ც

კ

ქართულნი
ზიგლონი

ამისთვის ერქუა ქუეყანასა ამას ჩრდი-
ლო, არამედ იყენეს ესოდენნი წელნი
და ესთენნი ნათესაენი ნოვესითგან და
ებერისითგან და აბრაჰამისითგან. და
[466] მუნ შინა იყო იობ აზნაური,
განცილილი განმცდელისაგან ვითარცა
იოსებ, მოსე, ისუ, მღდელნი და მსა-
ჯულნი და შემდგომითი-შემდგომად,
რომელი-იგი ვიცით სმენილი წიგნთა-
გან საღმრთოთა. გარდაჰდეს ქრისტეს
მოსლვადმდე¹ წელნი :ჰფ: შობითგან
ქრისტესით ვიდრე ჯუარცუმამდე²: ლ:გ:
და ჯუარცუმითგან ქრისტესით ვიდრე
კოსტანტინე ბერძენთა მეფისა მო-
ნათლვადმდე³: ტ:ია: და ათოთხმეტისა
წლისა ზემდგომად მოცივდინა ქუეყანა-
სა ჩუენსა ქადაგი ჭეშმარიტებისაჲ ნი-
ნო, დედოფალი ჩუენი, ვითარცა ბნელ-
სა შინა ლიდები რაჲ აღმოჰდის და
ცისკარი აღიღის, და მისა ზემდგომად
აღმოვალნ დიდი იგი მფლობელი დღი-
საჲ. ეგრეთ იყო ცხორებაჲ ჩუენი,
ქართველნო, რამეთუ ვიქცეოდეთ ნა-
თელსა და მკვდრ ვიყვენით ბნელსა,
ვიხარებდით ზღვებითა და ვიუნჯებდით
გლოვასა, რომლისა ნუგეშინის მცემე-
ლი არა იყო. ვამსახურებდით სამე⁴ და-
ბადებულთა და არა დამბადებულსა, ქე-
რობინთა ეტლთა ზედა მუდომარისა
წილ მთათა ზაღალთა თაყუყანის-სცემდეს
ნიანი ჩუენნი, გებალსა და გარიზინსა,
და მას ზედა არა იყო არცა ღმერთი,
არცა მოსე⁵. არცა ნინო მათი, არამედ
კერპნი ჭერსანი უსულონი. (ხოლო ამას
ქუეყანასა ქართლისასა იყენეს ორნი
ნათანი და მათ ზედა ორნი კერპნი, ბრ-
მან და ზადენ, რომელნი იყნოსდეს
სულჯრადობით ათასსა სულსა ყრმი-
სა ბირნი-ათასსა, არწი და ზადენ, და

ნი და წელნი და ნათესაენი გარდა-
ტდეს ადამისითგან⁶ ნოესამდე და აბ-
რაჰამისსა. მას ეამსა შინა იყო იობ,
განცილილი განმცდელისაგან ვითარცა
იოსებ⁷, ჰარონ და მოსე, იქვენეს
მღდლებრ და მსაჯულებრ⁸ ჩამო-
წყებით, რომელი-იგი ვიცით სმე-
ნათ და წიგნთაგან ევანგილეთაგან სა-
ღმრთოთა. გარდაჰდეს ქრისტეს მო-
სლვამდე წელნი ხუთი⁹ ათას [ხუთა]სი, და
ქრისტეს ჯუარცუმითგან ვიდრე კოს-
ტანტინეს მეფობამდის და ბერძენთა მო-
ნათლვამდე სამის და ათოთხმეტი წე-
ლიწადი. და ათოთხმეტისა ზემდგო-
მად მოცივდინა ქუეყანასა ამას ჩუენსა
ქადაგი ჭეშმარიტი ნინო დედოფალი
ჩუენი, ვითარცა ბნელსა შინა მთიები,
რომელი არს ცისკარი, და ნათობნ,
და მისა უკეთესა აღმოვალს დიდი იგი
მფლობელი დღისა და განმანათლვე-
ბელი ჩუენი. ესრეთ იყო ცხორებაჲ
ჩუენი, ქართველნო, რამეთუ ვიქცეო-
დეთ¹⁰ ნათელსა და მკვდრ ვიყვენით
ბნელსა, ვიხარებდით ზღვებითა¹¹ და
ვიუნჯებდით¹² შეუბასა¹³ გლოვისასა. რომ-
ლისა ნუგეშინის-ცემა¹⁴ არა იყო.
ვამსახურებდით¹⁵ დამბადებულსა და არა
დამბადებულსა, ქერპინთა ეტლთა წილ
მთათა ზაღალთა თაყუყანის-სცემ-
დეს¹⁶ მაინი, გებალსა და გარიზინსა,
რომელსა ზედა არა იყო ღმერთი
და არცა მოსე, არამედ კერპნი ჭერსა-
ნი წყევლნი¹⁷. (ხოლო ამას ქუეყანასა
ქართლისასა იყენეს¹⁸ ორნი ნათა-
ნი, ზედა ორნი კერპნი, ბრმან და
ზადენ, რომელნი იყნოსდეს სულ-
ჯრადობით¹⁹ ათასსა სულსა²⁰ ყრმი-
თა ბირნი-ათასსა, და მსხუერპლ²¹ უნდეს
შესაწირავად მშობელთა მთათა, ვიდრე

¹ მოსლვადმდე. ² ჯუარცუმამდე. ³ მონათლ-
ვადმდე. ⁴ სამე. ⁵ მოსე.

⁶ იობ. ⁷ ც. ⁸ მსაჯულებრ. ⁹ ხუთი. ¹⁰ ვიქცეო-
დით. ¹¹ ზღვებით. ¹² ვიუნჯებდით.
¹³ შეუბასა. ¹⁴ ნუგეშინის-ცემა. ¹⁵ ვამსახურებდით.
¹⁶ თაყუყანის-ცემდეს. ¹⁷ წყევლნი. ¹⁸ იყენეს.
¹⁹ სულჯრადობით. ²⁰ სულსა. ²¹ მსხუერპლ

C

4

შესაწირავად უჩნდეს მშობელთა მათ-
 თა მსხუტრბლად, ვითარმცა უკუნისა-
 მდე არა იყო სიკუდილი. და ესე იყო
 მოაქამდე¹. ხოლო იყენეს კერპნი სხუა-
 ნიცა [467] სამეფონი: გაცი და გა. და
 შეიწირვოდა მათა ერთი სეფეწული²
 ცეცხლითა დაწუვად³ და მტუერი გარ-
 დაბნევედ თავსა კერპისასა.

და ამის ყოვლისა შემდგომად თბრო-
 ბასა გითბრობ მაშისა ჩემისასა, რომე-
 ლი წიგნთაგან ვიცი კითხვით და მაშისა
 ჩემისაგან თბრობილსა. ოდეს-იგი,
 მეფობდა პეროდი, და მოგუესნა აქა,
 ვითარნვე სპარსთა იერუსალმნი და-
 იპყრესო. ვლოვისა წიგნი მოეწერა ყო-
 ველთა პურიათა ნომართ ქართლისათა,
 მცხელელთა მკვდრთა, ბოდელთა მღდელ-
 თა, კოდის-წყაროველთა მწიგნობართა,
 და სობის-კანანელთა თარგმანთა, ვი-
 თარმედ ათორმეტნი მეფენი⁴ მოვიდე-
 სო დაპყრობად ქუეყანისა ჩუენისა. და
 ყოველნი შეიბრნეს სივლტოლით შე-
 წევნად მათა. ხოლო შემდგომად მცი-
 რედ-რე⁵ მოიწია სხუა ღალადისი ნუ-
 გენისს-ცემისაჲ იერუსალმით⁶ ყო-
 ველსა ქუეყანასა, ვითარმედ სპარსნი
 იგი არა დაპყრობად ქუეყანისა მოვი-
 დეს, არამედ აბჯრისა და საქურვე-
 ლისა წილ და საგზლისა აქუნდა ოქ-
 როა ყუთელი, მური, მწოაფლ მქურნა-
 ლი წყულლისაჲ, და გუნდრუკი სულ-
 ჰამოა, ესე ყოველსა მწედარსა მათსა.
 და თათ მეფეთა თითო სატურთი აქუნ-
 და, და ეციებდეს ყრმასა ვისზე ახლად
 შობილსა, ძესა დავეთისსა, რომელიცა
 პოვეს მწირი ერთი, მწირისა დედაცა-

უკუნისამდე არა სიკუდილი¹. ხოლო
 იყენეს კერპნი სხუანიცა სამეფონი, სა-
 ხელით გაცი და გაცა. და შეიწირ-
 ვოდა მათდა ერთი სეფეწული² ცე-
 ცხლითა დაწუვად და მტუერი³ თავსა
 გარდაბნევედ კერპსა მას.)

და ამის ყოვლისა შემდგომად თბრო-
 ბასა გითბრობ მაშისა ჩემისასა, რომე-
 ლი წიგნთაგან თუთ⁴ ვიცი კითხვითა და
 მაშისა ჩემისა თბრობითა. ოდეს-იგი⁵
 მეფობდა პეროდ⁶ და მოგუესნა⁷, ვი-
 თარმედ სპარსთა იერუსალმნი⁸ დაიპყ-
 რესო, თორმეტნი მეფენი მოვიდესო.
 და გლოვისა წიგნი მოიწია ყოველთა
 ზედა პურიათა⁹ და ქართველთა, მცხე-
 თელთა მკვდრთა¹⁰ და ბოდელთა
 მღდელთა, კოდის-წყაროველთა მწიგნო-
 ბქართა, და სოფის-კანელთა თარგმან-
 თა. და ესრეთ შეიბრნეს ყოველნი
 სივლტოლად. [23] ხოლო მცირედთა
 დღეთა შემდგომად სხუა ღალადისი
 მოიწია იერუსალმით¹¹ ყოველსა ქუე-
 ყანასა, ვითარმედ: სპარსნი არა დაპყ-
 რობად მოვიდეს, არამედ აბჯრისა და
 საქურველისა¹² და საგზლისა ნაწილისა
 ნაწილი აქუნდაო, ოქროა ყუთელი¹³ და
 მური¹⁴, მსწრაფლ მქურნალი¹⁵ წყლუ-
 ლისა, და გუნდრუკი¹⁶ სულ¹⁷-ჰამოა.
 ესე ყოველთა მწედართა. მთავრთა
 და თუთ¹⁸ მეფეთა თუთო¹⁹ სატურთი²⁰
 აქუნდაო, და ეციებდეს ყრმასა ვისზე
 შობილსა, ძესა დავეთისსა, რომელიცა
 პოვეს მწირი ერთი, მწირისა დედაცა-
 ცისა შეილი, ძე, უქამოდ შობილი უად-

¹ მოაქამდე. ² სეფეწული. ³ მეტეწი. ⁴ მცი-
 რედრე. ⁵ იწმით.

¹ სიკუდილი. ² სეფეწული. ³ მტუერი. ⁴ თუთო.
⁵ უდეს-იგი. ⁶ პეროდ. ⁷ მოგუესნა. ⁸ იწმით.
⁹ პურიათა. ¹⁰ მკვდრთა. ¹¹ იწმით. ¹² სა-
 კურველია. ¹³ ყო | უთ-ლი. ¹⁴ მური. ¹⁵ მქურ-
 ნალი. ¹⁶ გუნდრუკი. ¹⁷ სულ. ¹⁸ თუთო. ¹⁹ თუი-
 თო. ²⁰ სატურთი.

C

4.

ქართლის
სიბრძნის

ცისა ძმ, უფაოდ შობილი უადგილო-
სა ადგილსა, ვითარცა აქუს ჩუუღუ-
ბაა გარე¹-მდგომთაა.

ესენი მის ყრმისა მოვიდეს და თავ-
ყუანის-სცეს, და ესე ყოველი ძღუენი
მისა შეწირეს. და მთაა გარდავლეს და
წარვიდეს მშჯდობით. აწ ნუ გეძინინ,
ჰურიანო, [468] მე, ჰეროდე, ვეციებდ
და არა ვპოვე ყრმა იგი და არცა დე-
დაა მისი, არამედ აწ წარგამართო მა-
ხული ყოველსა წულსა ზედა ორით
წლითგან და უდარესა, და მოწყდეს
იგიცა მათ თანა. აწ გულდებულ იყე-
ნით, რამეთუ უცნებით იყო ესე ყოვე-
ლი. ამისა შემდგომად გარდატდეს წელ-
ნი ოც და ათი, მოწერა ანა მღღღმან
იერუსალმით მამის მამისა ჩემისა
ონიასა. ვითარმედ: იგივე ყრმაა, რომ-
ლისა სპარსთა მეფენი მოსრულ იყვნეს
ძღუენითა, იგი ყრმაა გან-სამე². ზრდილ
არს, საზომსა მასაქისასა მოწვევულ არს,
წყალსა მას იორდანისასა ზაქარიას
ძისა განვიდოდეს ყოველნი ნათე-
საენი ისრაელისანი, და შენი მა-
მის დედის ძმაა ელიოს თანავე³
იყო. და ანა ესერა ცაჲ ქუხდა და
ქუეყანა იძრვოდა, მთანი ჰკრთებო-
დეს, ბორცუნი იმღერდეს, ზღუაჲ დეა,
წყალნი აღმართ დიდდეს, ზაქარიას
ძმ ივლტოდა და ჩუენ ყოველთა ზარი
შეძრწუნებისა დაგუეცა. და ერისა სი-
მრავლისათჳს დავიდუმეთ საქმე ესე,
რომელი იყო სამე⁴ ცხად საუკუნითგან
ღმრთისა თანა. და მეოთხესა წელსა
გამოკდა ბრძანებაჲ იერუსალმით ჰე-
როდე მეფისაგან, ვითარმედ: ყოველთა
ბეთა ისრაელისათა, განბნულთა ყო-

გილოსა ადგილსა, ვითარცა აქუს¹
ჩუუღუბაა გარე-მდგომთა კაცთა.

ესე მის ყრმისა მივიდეს და თავყუ-
ანის-სცეს, და ესე ყოველი მისსა შე-
სწირეს. და მთაა გარდავლეს და წარ-
ვიდეს. მაშინ ჰრქუა: აწ ნუ² გეძინინ,
ჰურიანო³, მე, ჰეროდე, ვეციე და ვერ⁴
ვპოვე ვერცა ყრმა და ვერცა დედა
მისი და არცა იგი ძღუენი⁵. არამედ
წარგმართო მახული⁶ ყოველსა ზედა
წულსა⁷ ორით⁸ წლითგან და უდარე-
სამდე, რათა მოსწყდეს იგიცა მათ თა-
ნა. აწ გულდებულ⁹ იყენით, რამეთუ
ოცნებით¹⁰ იყო ყოველი. ამის შინა
გარდატდა წელი ოც და ათი. მოწერა¹¹
იერუსალმით¹² წიგნი ანა მღღღელ-
მან მამის მამისა ჩუენსა ოზის¹³: იგივე,
რომლისათჳს სპარსნი მეფენი მოსრულ
იყვნეს ძღუენითა¹⁴. იგი სამე ყრმაა გა-
ზრდილ¹⁵ არს და მასაქსა ზომისაქსა
მოწვევულ არს. წყალსა მას მდინა-
რესა იორდანისა¹⁶ ზაქარიაქს ძისაგან
[V] ნათელ¹⁷ ილო. და განვიდოდეს ყო-
ველნი ნათესაქენი იერუსალმისნი¹⁸,
და შენი მამის დედისა ძმაა ელიოზ
თანი იყო. ანა ესერა ცაჲ ქუხდა¹⁹ და
ქუეყანა იძრვოდა. მთანი ჰკრთებოდეს,
ბორცუნი²⁰ იმღერდეს, ზღუაჲ დადგა,
წყალნი აღმართლუეოდეს²¹. ზაქარიაქს
მე შეწინდა და ივლტოდა, და ჩუენ
ყოველთა ზარი შეძრწუნებისა²² და-
გუეცა. და ერისა სიმრავლისათჳს და-
ვიდუმეთ²³ სქაქმე ესე საუკუნითგან.
და მეოთხესა წელსა გამოკდა ბრძანე-
ბაჲ ჰეროდე მეფისაქაქან: ისმინეთ ყო-
ველთა ბეთა ისრაელისათა²⁴, განბნე-

¹ გაქ. ² სპმ.

¹ აქუს. ² ნო. ³ ჰურიანო. ⁴ ძღუენი. ⁵ მა-
ხული. ⁶ წულსა. ⁷ ორით. ⁸ გოდდებოლ.
⁹ ეცნებით. ¹⁰ მეწერა. ¹¹ ი-სლმით. ¹² უზის.
¹³ ძღუენითა. ¹⁴ გაზრდილ. ¹⁵ იორდანისა.
¹⁶ ი-სლმისნი. ¹⁷ ქოხდა. ¹⁸ ბორცუნი. ¹⁹ აღი-
მართლუეოდეს. ²⁰ შეძრწუნებისა. ²¹ დავიდუმეთ
²² ი-სლისათა.

ჯ

ღ

ქართული
ლიბრარიონი

ველსა ქუეყანასა; იხილეთ ერთი ღმერთი და იგულეთ და ისმინეთ ერთი შჯული, და ისწავეთ ერთი სიტყუაჲ მოსესი, რომელი თქუა: «რომელმან ქუეყანასა ზედა თქუას ღმრთად თავი თვისი, ძელსა დამოკიდენ»*. და მერმე თქუა: «წყეულ იყავნ ყოველი, რომელი დამოკიდებულ იყოს ძელსა».** აწ ესერა აღდგა კაცი ერთი, სახელი მისი იესუ. თავით თუსით ჰხადის [469] ღმერთსა მამად და რეცა თუ არს იგი თუთ ვითარცა ღმერთი. მოვედით ყოველნი სიკუდილსა მისსა და აღვასრულოთ მცნებაჲ ღმრთისაჲ და მოსესი». და წარვიდა აქაჲთ მამის დედის ძმა ჩემი ელიოჲ, კაცი მოხუცებული. და ესუა მას დედაჲ ტომისაგან ელი მღდელისა, და ესუა ერთი ხოლო დაჲ ელიოჲს. ევედრებოდა დედაჲ ძესა თუსსა და ეტყოდა: «წარვედ, შვილო, წოდებასა მეუსასა და წესსა შჯულისასა, ხოლო რომელსა იგინი განიზრახვენ, ნუ შეერთვენ ცნობაჲ შენი მას ყოლადვე, ნუ, შვილო ჩემო, რამეთუ სიტყუაჲ არს წინაწარმეტყუელთაჲ და იგავი ბრძნეთაჲ, საიდუმლოჲ არს დაფარული ჰურიათაგან, ხოლო წარმართთა ნათელ და ცხობრება საუტუნო».

და წარვიდა ელიოზ და ყოველნი ჰურიანი ქართლისთ. და აღესრულა ყოველივე, რომელი აწ ვიცით ნინოჲს მიერ ევანგელეთაგან ქრისტეს მიერ. ხოლო სანოსელი იგი ახუდა ანას ქუეყანასა წილით, და წარმადიდო ელიოზ ხოლო დედასა მისსა. ვითარცა ესა გზაჲ, ოდეს პასანიკმან ჯუარსა ზედა სამეფულსა დასცა კვერი მშენდლისა იერუსალიმსა, აჲა ესსა გზაჲ და იკრჩხილანა მწარედ დედაჲაკიმან მან და

ულთა¹ ყოველსა ქუეყანასა; იხილეთ ერთი ღმერთი და ისწავეთ ერთი სიტყუაჲ მოსესი, რომელ თქუა: «რომელმან თქუას ღმერთი ქუეყანასა, ძელსა დამოკიდენ»*. კუალად თქუა: «წყეული იყავნ ყოველი, რომელი დამოკიდდოს ძელსა»**. აჲა ესერა აღდგა კაცი ერთი, რომლისა სახელი მისი იესუ. თავით თუსით ხადის ღმერთსა მამად და რეცა თუ³ არს იგი თუთ⁴, ვითარცა ღმერთი. მოვედით ყოველნი სიკუდილსა⁵ მისსა და აღვასრულოთ მცნებაჲ ღმრთისა და მოსესი⁶. და წარვიდა ელიოზ მამის დედის ძმა ჩემი. იყო კაცი მოხუცებული⁷ და ესუა მას დედაჲ მცხეთელი ტომისაგან ელი მღდელისა, და ესუა ერთი დაჲ. და ევედრებოდა დედაჲ ძესა თუსსა და ეტყოდა: «(წარვედ, შვილო,) წოდებიაჲ მეუსასა და წესსა⁸ სჯულისასა, ხოლო რომელსა იგი განიზრახვენ, ნუ⁹ შეერთვენ ცნობაჲ შენი მას, ნუ¹⁰ შვილო ჩემო, ნუ, რამეთუ სიტყუაჲ არს წინაწარმეტყუელთაჲ და იგავ ბრძნეთა, საიდუმლოჲ¹¹ დაფარული ჰურიათაგან¹² და წარმართთა ნათელი და ცხობრებაჲ საუტუნო».

და წარვიდა ელიოზ და ყოველნი ქართველნი, და აღესრულა ყოველი, აწ რომელი ვიცით ნინოჲს მიერ ევანგელეთაგან. [22] ხოლო სამოსელი იგი სცდა ქართველთა ჰურიათა¹³, და წარმოიღო ელიოზ. ხოლო დედაჲ ესა ელიოზისსა ესა გზაჲ იერუსალიმით¹⁴ სცხეთად, ოდეს¹⁵ იგი პასანიკმან ევანოსა ზედა სამეფულსა დასცა კვერი¹⁶ მშენდლისაჲ გოდვითა(ს). აჲა ესა და იკრჩხილანა დედაჲაკიმან და თქუა: «მშვიდ-

1. დასწავლეთა. 2. თო. 3. თუთ. 4. საიკუდსა. 5. მამადებულსა წესსა. 6. ნუ. 7. საიდუმლო. 8. ჰურიათაგან. 9. ჰურიათა. 10. იწმინით. 11. უდეს. 12. კვერი.

1. იმ-მა.
* 2

** II შჯ. ელ. 21.23.

ს

9

ქართლის
ბიზსიონის

თქუა: „შვიდობით, მეფობაო ჰური-
თაო, რამეთუ მოჰკალთ თავისა მაცხო-
ვარი და მკნელი, და იქმნენით ამიე-
რითგან მტერ შემოქმედისა. ვაჲ თავსა
ჩემსა, რომელ არა წინარს მოვკუედ,
რომელმცა ესე არღარა სმენილ იყო,
და არცა კინი უკუანაასრს დავრჩი,
რომელმცა მეხილვა ნათელი გამობრ-
წყინებულნი წარმართთა ზედა და დი-
დებაჲ ერისა ისრაშლისაჲ“. [470] და
ამას სიტყუასა ზედა შეისუენა დედა-
კაცმან მან, დედამან ელიოსისმან.

ხოლო ამან ელიოზ მოიღო კუართი
იგი ნაცხოვრისა იესუ ქრისტესი მცხე-
თაჲ, სახლად ჩუენდა. და იხილა, რა-
ნეთუ მომკუდარ იყო დედაჲ მისი ამს
სიტყუასა ზედა, ხოლო დაჲ მისი მიე-
გებედა შესუარული ცრემლითა, ვი-
თაოცა სისხლითა, და მოეხუა ყელსა
იმისა თესისასა და მოუღო საზოსელი
იგი იესუსი და შეიტკბო მკერდსა
თუხსა ზედა. და მწრადელ სულნი წარ-
აღდეს სითა ამით სანუარითა: სიტყ-
დილითა დედისათა და უმეტეს ტვი-
ვილითა სიტყდილსა ზედა ქრისტესსა
და სუ ელიოზ მის საზისლისათა.

მან იყო აფეთი დიდი მცხეთის
მანა მცხეთის და მთავართა და ყოფ-
ლია მცხეთის და იხილა დედამან ამა-
სეფსა მთავარი იგი იესუსი და უნდა
მისი ცხელ მის, ხოლო ხარისა მას ზედა
დედაჲ იგი სიტყუასა ცხელ-გდესასა.
და იხილა იგი იესუსი, ხოლო ელი-
ოსის მთავარი და იგი მკერი, და მელ-
თა მისა მკერდა საზოსელი იგი და
ამს აღვილი იგი რომელი გნე იმან
იქნა და იქნა დედამან ჩემსა ნინო
სულსა მკერდა, რომელ არა უნდა არს
სიტყუასა იგი არსედ ესე ხოლო კვი-
რისა მისა მოწყუასათა და იქნა

ბით, მეფობა[ი]ო ჰურიათაო, რამე-
თუ მოჰკალით ღმერთი ჯორცითა მო-
სრული და მაცხოვარი, და იქმნენით
მტერ შემოქმედისა. ვაჲ მე საწყალო-
ბელსა თავსა ჩემსა, რომელ არცა წი-
ნარე მოვკუედ, რათამცა უმად ესე არა
სმენილ იყო ჩემდა, და არცა კინი
უკანარე, რომელ არა მეხილვა, და
ამა აწ გამობრწყინებულ წარმართთა
ზედა დიდებაჲ ისრაშლისაჲ. და ამას
ზედა შეისუენა დედამან ელიოსისმან.

ხოლო რაემს მოიღო ელიოზ კუარ-
თი იგი ქრისტესი მცხეთაჲ, სახლად
ჩუენდა, და ვითარცა იქილა, რამეთუ
მომკუდარ იყო დედაჲ მისი, ხოლო
ამას სიტყუასა მიეგებედა ვითა მისი, შე-
სუარული ცრემლითა, ვითარცა სი-
სხლითა, და მოეხუა ყელსა იმისა
თუხსასა და მწრადელ გამოქულსა
საზოსელი იგი იესუსი და შეიტკბო
მკერდსა თუხსა, და მწრადელ სულნი
აღდეს.

მან იყო მკერი დიდი მცხეთის
მანა მცხეთის და მთავართა და ყოფ-
ლია მცხეთის და იხილა დედამან ამა-
სეფსა მთავარი იგი იესუსი და უნდა
მისი ცხელ მის, ხოლო ხარისა მას ზედა
დედაჲ იგი სიტყუასა ცხელ-გდესასა.
და იხილა იგი იესუსი, ხოლო ელი-
ოსის მთავარი და იგი მკერი, და მელ-
თა მისა მკერდა საზოსელი იგი და
ამს აღვილი იგი რომელი გნე იმან
იქნა და იქნა დედამან ჩემსა ნინო
სულსა მკერდა, რომელ არა უნდა არს
სიტყუასა იგი არსედ ესე ხოლო კვი-
რისა მისა მოწყუასათა და იქნა

და იქნა დედამან ჩემსა ნინო
სულსა მკერდა, რომელ არა უნდა არს
სიტყუასა იგი არსედ ესე ხოლო კვი-
რისა მისა მოწყუასათა და იქნა

ჯ

ქართლისაჲ
გინგლიცხუა

ტუს მორწმუნეთა, რამეთუ მახლობელ არს ადგილი იგი ნაძუსა მას ლიბანით მოსრულსა და მცხეთას დანერგულსა. თუნიერ ესე მესმა მამისა ჩემისაგან: „არს სხუაჲცა ძალითა შემოსილი, მრჩობ-
ლი იგიცა, ხალენი ელიაჲსი ანას ქა-
ლაქსა შინა, ჴელთა ჩუენთა, საკურთხე-
ველისა სიმტკიცესა ქუეშე, ქვათა შინა
ულპოლველად ვიდრე ეამდმდე მისა“. რამეთუ მრავალგზის მა[471]ბირა მე
დედამან ჩემმან ნინო მამისა ჩემისა
მიმართ, რათა გამოვსწულილო ადგი-
ლი იგი სამოსლისაჲ მის გულითად-
ხოლო მან ესთენ დადგა ნაწილი ჩემ
თანა და მრქუა: „აქა არსო ადგილი
სამარხოჲ მისიო, რომელსა ენანი
კაცთანი არა დადუმენ ვალობად
ღმრთისა მიმართ, მას ჴედა არს ადგი-
ლი იგი, ვითარცა ადგილი იაკობისი
კიბედ ხილული და ჴეცად აღწევსული
ამიერითგან და უკუნისამდე, დიდება
და ქება მოუკლებელ“.

ნინო[ა]ს მოწაფეთა ქრისტეს მორწმუ-
ნეთათჳს¹, რამეთუ მახლობელ არს
ადგილი იგი ნაძუსა მას ლიბანით
მოღებულსა და მცხეთას აღმალეულსა.
თუნიერ ესე მესმა მამისა ჩემისა-
გან: „და არს სხუაჲცა ძალითა შემო-
სილი, მრჩობლი, ამასვე ქალაქსა შინა
ქელთა შინა ჩუენთა, არს საკურთხე-
ველისა სიმტკიცესა შინა ქვათასა ხა-
ლენი იგი ელია[ა]სი უპოვან[ა]ლად ვიდ-
რე ეამდმდე მისსა“. და აწ ესე სამო-
სლი იესუსის² აქა არს უთქუმელად
ვიდრე ეამდმდე მისსა, რამეთუ მრ[ა]-
ვალგზის მაწირაჲ დედამან ჩემმან ნი-
ნო მამისა ჩემისა მიმართ, რათამცა
გამოვსწულილე ადგილი იგი სამოსლი-
სა მის ქემარტად, ხოლო მან გული-
თად³ ესე ოდენ⁴ დადგა ჩუენ თანა:
„არს ადგილი იგი წმიდა სამარხოჲ
მისი, რომელსა ჴედა ენანი ანგელოზ-
თა და კაცთანი არა დადუმენ გ[ა]-
ლობად ღმრთისა მიმართ, მას ჴედა
ხოლო არს ადგილი იგი, ვითარცა ად-
გილი იგი იაკობის[ი] კიბედ ხილული
ზეცად მიმართ აღწევსულად ამიერი-
თგან უკუნისამდე, ამგნ“.

თ ა ვ ი : 5:

თქმული სიღონიაჲსიჲ დედაკაციჲსა

თ ა ვ ი : 3:

თქმული მისმა სიღონიაჲსი

ოდეს ვიხილე¹ ასულმან აბიათარის-
მან სიღონია წმიდაჲ ნინოჲ თავსა ცი-
ხისასა პირველ მცხეთისასა, კომესა
მას მაღალსა, ბრინჯთა მათ ქუეშე²,
ბრატმან მეფისა საგრილთა, და სასუენე-
ბელთა ჯდა, ოდეს-იგი შემუსრნა
უფალმან არმაზ და სხუანი იგი კერპნი
საზარელითა რისხვითა პირისა მისისაჲ-
თა (რომელი-იგი წინა წერილ არს ან-
დერძსა მას მისსა შინა), ხოლო ვიდრე

ოდეს-იგი მე, სიღონია ასულმან³ აბი-
ათ[არის]მ[ან], ვიხილე დედაკაცი ესე
წმიდაჲ ნინო თავსა ჴედა ციხისასა
პირველ მცხეთისა კომესა ჴედა მაღალ-
სა, მერმე ბრინჯთა ქუეშე⁴, ბრატმან⁵
მეფისა სასუენებელთა⁶ ჯდა, ოდეს-
იგი⁷ შემუსრნა⁸ უფალმან კერპნი
არმაზ და ჴადენ საშინ[ელი]თა რისხვი-
თა პირისა მისის[ა]თა⁹ ვიდრე რწმუ-
ნებადმდის¹⁰ ნანა დედოფლისა, ხოლო

¹ ვიხილმ. ² ქუეშე.

¹ მორწმუნეთათჳს. ² იქსი. ³ უთქომლად.
⁴ გულითად. ⁵ უდენ. ⁶ ასოლმან. ⁷ ქუეშე.
⁸ ბრატმან. ⁹ სასუენებლითა. ¹⁰ უდეს- იგი.
¹¹ შემოსრნა. ¹² რწმუნებადმდის.

ს

9. ქრისტეშვიდი
გინგლოთქვა

რწმუნებადმდე¹ დედოფლისა ნანაჲსა ქრისტე² ღმერთი ძედ ღმრთისა.

სანატრელმან წმიდამან ნინო დაყო ექუსი წელი, ვითარ-იგი თუ იტყვს ყოფასა შინა მისსა. და ოდესმე ზღინი დედანი დაგზოწაფნა შჯულსა მისსა, რამეთუ აყოფდა ფარულად კურნებათა მრავალთა. ვიდრემდის ნებისთ იწყო კურნებაჲ განგებითა ღმრთისაჲთა დედოფლისა ნანაჲს ზედა აიუენა ღმერთიან პირველად ძალი მისი მის მარნაყლოვანსა ზას შინა, განკურნა ლოცვითა მისითა სენისა მისგან მცინისა, რომლისა ზელოვნებამან კაცთამან ვერ შეუღლო განკურნებაჲ მისი.

და შემდგომად მისა მოგვ ზთავარი სპარსი³ [475] ხუარა სნეულ იყო, სულთა უკეთურათა ფიცხლად იგუემებოდა. სიკუდილ მიწვეულ იყო. და იყო ზთავარი იგი დედის ძმად ნანაჲსი, დედოფლისაჲ. მაშინ ევედრნეს დედასა ზენსა ნანოს ნანა დედოფალი, და შედეკა იხალვიდა მცირე-მცირედ საქმესა მას და ორგულებით ეტყოდა ნინოს: „რომლისა ღმრთისა ძალითა იქმ საქმესა ამას კურნებისასა? ანუ ხარ შენ ასული არმაზისი, ანუ შვილი ზადენისი, უცხოვნით მოხუდ და შეურდი, ხოლო მას ზედა-აც მოწყალებად, და მიგანიჭეს ძალი კურნებისაჲ, რათა მით სცხოვნდებოდი უცხოთა ამას ჭუყყანასა, და დიდებულმცა არიან უკუნისამდე! ხო-

ნანა ქრისტე ღმერთი აღიარა და ძედ ღმრთისა ყო.

ხოლო სანა⁴[25]ტრელმან ნინო ექუსი⁵ წელი ამას შინა დაყო, ვითარ-იგი თუ⁶ იტყვს⁷. ოდესმე ზღინი⁸ დედანი დაგზოწაფნა⁹ სჯულსა მისსა, რამეთუ აყოფდა ფარულად კურნებათა¹⁰ მრავალთა, ვიდრემდის სეფეთა ზედა იწყო კურნებად¹¹ განგე[პ]ითა ღმრთისაჲთა, დედოფალსა ზედა ნანას. და აწუნება¹² ღმერთმან ძალი მისი მის მიერ მაყულოვანსა მას შინა, ლოცვითა მისითა განკურნა¹³ სენისა მისგან მცინისა, რომელი ზელოვნებამ[ა]ნ კაცთამ[ა]ნ ვერ შეუღლო¹⁴ განკურნებად¹⁵ მისსა.

და შემდგომად მისსა მოგვ¹⁶ ეინმე მთავარი სპარსი, სახელით ხუარა, სნეულ¹⁷ იყო სულთა უკეთურითა¹⁸, და ცნობად იგუემებოდა¹⁹ და სიკუდილად²⁰ მიახლებულ²¹ იყო. და იყო მთავარი იგი დედის ძმად ნანა დედოფლისა. და ევედრნეს დედასა მ[ა]ნსა ნინოს ნანა დედოფალი, და თუ²² მეფეცა ჩუენი იხ[ი]ლვიდა საქმესა ამ[ა]ს მცირედ ორგულებით²³, რამეთუ ეტყვს²⁴ ნინოს: „შ დედაც[ა]ცო, რომლისა ღმრთისა ძალითა იქმ შენ კურნებათა²⁵ ამ[ა]თ? ანუ²⁶ ხარ შენ ასული²⁷ არმაზისი, ანუ²⁸ შვილი ზადენისი, და ცოცხლებით მოხუდ²⁹ აქა და შეურდი მათ. და მათ ზედა-აც მოწყალებად. და მიგანიჭეს შენ ძალი კურნებათა³⁰, რათა მით

* ან გვერდის ქვემო კიდუხე გადამწერის ბე-ლიო ნესბა-ხუცერით სწერია: „ქე შე ბერაი შწოი“.

¹ განგებადმდე. ² ქრ.

* შინა გვერდის ქვემო კიდესა და ამისაზე სწერია: „ს³ლა მონაზონ[ი]სა გვრმანეს ეხდა-ველიძესა და მისსა მეუღლესა და დედა-მამათა, ძმათა და დათა, მეილთა და ძმის წულთა შე-უნდევს ღმერთთან. ამინ“.

¹ ექოსი ² თუთი. ³ იტყოვის. ⁴ შვიდნი ⁵ დაგუემოწაფნა. ⁶ კორნებთა. ⁷ კორნებად. ⁸ აჩუქუნა. ⁹ განკურნა. ¹⁰ შეიძელ. ¹¹ განკურნებად. ¹² მღუეი. ¹³ სნეულ. ¹⁴ უკუშთრითა. ¹⁵ იგუემებოდა. ¹⁶ მიახლებოდა. ¹⁷ ურგულებით. ¹⁸ ეტყვის. ¹⁹ კორნებთა. ²⁰ ანო. ²¹ ასოლი. ²² მოხუდ. ²³ კორნებათა.

ს

9

ლო შერ წინაშე ჩემსა იყავ მარადის,
 ვითარცა ერთი მაწოენებელთაგანი პა-
 ტივეცემულ ქუეყანასა ამას, არამედ
 უცხოსა მას სიტყუასა ნუ იტყვ, პრამ-
 თა მათ შეცთომილთა შჯულსა, და ნუ
 გნებავნ ყოლადგე აქა თქუამად, რამე-
 თუ აჰა ¹ღსერა ღმერთნი, დიდთა ნა-
 ყოფთა მომცემელნი და სოფლის მპყრო-
 ბელნი, მზის მომდენელნი და წჳმისა
 მომცემელნი, ქუეყანი[თ] ნაყოფთა გან-
 მზრდელნი, ქართლისანი, არმას და ზა-
 ღდენ, ყოვლისა დაფარულისა გამომე-
 ძიებელნი, და ძუელნი ღმერთნი მამა-
 თა ჩუენთანი, გაცი და გა²და თავი
 შენი იგი იყავნ დასარწმუნოებელ³
 კაცთა მიმართ. და აწ, უკუეთუ გან-
 მკურნოთა თაჲვარი ესე, განგამდიდრო
 და გყო მკუდრ მცხეთას შინა მსახურად
 არმაზისა, დაღაცათუ პაერისა მის სი-
 ღიციხლითა შეინუსრა, არამედ მისი აღ-
 გილი შეუძრავ არს. ეგე არმაზ და
 ქალდეველთა ღმერთი თთრუშანსა ყო-
 ლადგე მტერ არიან.⁴ [47] ამან მის⁵ შე-
 და ზღუდა მოადგინის და მან ამის შე-
 და ერთი ნუ რამე მოაწიის, ვითარცა
 აქუს ჩუენდებია სოფლის მპყრობელ-
 თა, და ქა-გეყავნ ჩემგან მოძინებელ⁶
 ესე⁷.

სცხონდუ უცხოსა ქუეყანასა. დიდებუ-
 ლმც[ა] არიან უკუნისამდე! ხოლო შე[ენ]
 იყ[ა]ც წინაშე ჩუენსა ვითარცა ერთი
 შეილთა ჩუენთა მაწოენებ[ე]ლთაგანი
 პატივეცემულ ქუეყანასა ამას ჩუ-
 ენსა, არამედ უცხოსა მას სიტყუასა
 ნუ⁸ იტყვ⁹, და რომთა შეცთომილთა
 სჯულსა ნუ¹⁰ გნებ[ა]ცეს ყოლადგე თქუ-
 მად¹¹, რამეთუ აჰა ეს[ერ]ა ღმერთნი,
 დიდნი, სოფლისა მპყრობელნი და მზი-
 სა[ვ] მომდენელნი და წჳმისა¹² მომცე-
 მელნი, ქუეყანი¹³თ ნაყოფთა გამომე-
 ძელნი, ქართლისა იგი ღმერთნი, არმაზ¹⁴
 და ზაღდენ, და ყოვლისა დაფარულისა
 გამომეძიებ[ე]ლნი, და¹⁵ შეუენ¹⁶ ღმერთ-
 ნი მამათა ჩუენთანი გაცი და გაცა,
 და დილი იგი შენი იყავნ დასარწმუ-
 ნებლად¹⁷ კაცთა მიმართ. აწ, უკუეთუ¹⁸
 ისმინო ჩემი და განმკურნოთ¹⁹ თაჲვარი
 ესე, განგამდიდრო და გყო მკუე-
 თისა მკუდრად²⁰ და მსახურად²¹ არმა-
 ზისა, დაღაცათუ²² პაერითა და სიტყუ-
 თა მათ შემუსრვათ²³ ვისილეთ, არამედ
 იგი აღდგინილნი შეუძრავნი არს. და შეუ-
 დი²⁴ არმაზ და მტრუნი²⁵ ქალდე-
 ველთა ღმერთი თთრუშანსა ყოლადგე
 მტერ არიან ურთიერთთ²⁶. ამან მას
 ზღუდა ზღს მოადგინის და მან ამას
 შედა ერთი ღმერთი მოაწიან²⁷. ვი-
 თარცა აქუს²⁸ ჩუენდებია²⁹ სოფლის
 მპყრობელთა, და ქა-გეყავნ³⁰ ჩემგან
 მოძინებელთა ესე³¹.

მოქცევაჲ ქართლისაჲ წინა მკუეყანასა
 მოქცევაჲ ქართლისაჲ წინა მკუეყანასა
 და სსსსსსსს ქართლისაჲ და ქალდე-
 ვითა წილითა დედისა სისისითა და
 მის თანა ყოველთა წილითათა. მო-
 ადგინენ³² შენ ზღუდა ღმერთთა³³ ცინა და

1. მტერი. 2. და. 3. დასარწმუნოებელი. 4. [47]. 5. მის. 6. მოძინებელი. 7. ესე. 8. ნუ. 9. იტყვ. 10. ნუ. 11. მად. 12. წჳმისა. 13. ქუეყანი. 14. არმაზ. 15. და. 16. შეუენ. 17. აღდგინილნი. 18. უკუეთუ. 19. განმკურნოთ. 20. მკუდრად. 21. მსახურად. 22. დაღაცათუ. 23. მუსრვათ. 24. დი. 25. მტრუნი. 26. ურთიერთთ. 27. მოაწიან. 28. აქუს. 29. ჩუენდებია. 30. ქა-გეყავნ. 31. ესე. 32. მოადგინენ. 33. ღმერთთა.

ტ

ლ

ქუეყანისა შვიოქმედნიან, დაბადებულ-
 მან ყოვლისა დაბადებულისამან, დი-
 დისა დიდებისა მისისაგან და აურაცხე-
 ლისა მოწყალებისა ნიკისაგან, ვითარ-
 ცა საჭუმილისაგან ნაბერწყალი ერთი
 მადლისა მისისაჲ, რათა სცნა და გუ-
 ლისხმა-ყო სიწართლს ცისაჲ და სი-
 ნათლს მზისაჲ, სიღრმე ზღვსაჲ და
 საძირკელნი მისნი, სიფრცქვეყანისაჲ
 და საფუძველნი მისნი, და რათა
 უწყებულ იყო აწნ, შედგე, ან ვინ
 მოსნა ცანი ღრუბლითა და კუბილნი
 წმითა მათოსათა და იძრვინ ქუეყანაჲ
 სიწართისა მისითა და რბილიან წე-
 ხის-ტყანნი, კუალსა მისსა ეგზედნი
 ცეცხლი გულის წყრომითა მისითა,
 ანუ ოდეს შეიძოს ვენაი იგი დიდი,
 რომელი არს ზღუასა შინა, და შეიძოს
 ყოველი ქუეყანაჲ, ვიდრემდის დაირღ-
 ვან მათნი მყარნი და კლდენი; და შე-
 ცნიერ გყავნ შენ ამას ყოველსა ზედა-
 მიწვენით, რამეთუ ღმერთი არს ცათა
 შინა და უხილავ არს თავადი იგი ყო-
 ლისაგან დაბადებულისა, თუნიერ მისა,
 რომელი იგი მისგან გაშოვიდა, ესე მი-
 ივლინა ქუეყანასა ზედა ვითარცა კაცი
 რომელიას ყოველივე აღასრულა, რომ-
 ლისათჳსა მოსრულ იყო, და აღბდა
 მათვე სიმაღლეთა მამისა თანა [47]
 მან მხოლომან იხილა დაუსაბამოა იგი,
 და იგი მხოლოა მის თანა არს, რომე-
 ლი იგი მამადითა მხედავს და მღალ-
 ნი იგი მათით იცნის, ხოლო აწ-
 მეფე, აღიას არს ნიხლუბაჲ შენი
 ღმრთისა: შე ვხედავ, რამეთუ არს ამას
 ქალაქსა სასწავლი ერთი, საშოსელი
 ძისა ღმრთისა, და ხალენისა მის
 ელიასისა ყოვთა ვითაჲ აქა თქუეს,
 და მოველნი სასწავლნი არიან აქა,

და ღმერთმან ცისა და ქუეყანისა შე-
 მოქმედქმან, და დაბადებულმან
 ყოვლისა დაბადებულისამან, დიდისა
 დიდებისა და აურაცხელისა მოწყალე-
 ბისა მისისაგან ზოგიელიან შენ, ვითარ-
 ცა საჭუმილისაგან ნაბერწყალი ერთი
 მადლისა მისისაჲ, რათა გქულისცმა-
 ყო სიმაღლე ცისა და სიმაღლე მზისა,
 და სიღრმე ზღვსა, და საძირკელი
 და სიფრცქვეყანისა და საფუძველი
 მისი, და უწყებულ იყავნ შენ, მეფე,
 თუ ვინ შეიძოსა ცანი [28] ღრუბლი-
 თა და ქუეყანა საწინელეებითა მითა
 მქაქრისაჲთა და იოვინ ქუეყანაჲ
 სიწართისათა მისითა და რბილ მე-
 ხის-ტყანნი, და კუალსა მათსა ეგზედნი
 ცეცხლი გულის წყრომითა მისითა, ანუ
 ოდეს შეიძოს ვენაი იგი დიდი აღუ-
 თა შინა და შეიძოს ყოველი ქუეყა-
 ნა, ვიდრემდის დაირღვენაჲ მათნი
 მყარნი და კლდენი; ხოლო აქაჲს ყო-
 ველსა ზედამიწვენით მეცნიერ გყოს
 შენ იესუ, რომელი ღმერთი არს ცათა
 შინა და უხილავ არს თავადი იგი
 ყოვლისა დაბადებულისაგან თუნიერ
 მისა მისიქსა, რომელი მისგან გაშოვი-
 და და მქუეყანასა ზედა იქცეოდა
 ვითარცა კაცი, რომელმან აღასრულა
 ყოველივე, რომლისათჳს მოსრულ იყო,
 და აღვიდა მათვე სიმაღლეთა მამისა
 თანა, მან ხოლო იხილა დაუსაბამოა
 იგი, და მხოლოცა იგი მღალა არს და
 მღაბქალთა მხედავს და მღაქლნი იგი
 მათით იცნის, და წმიდანი მარტუა:
 მეფე, აღიას არს ნიხლუბაჲ შენი
 ღმრთისა: შე ვხედავ, რამეთუ არს
 აქაჲს ქალაქსა შინა სასწავლი ერთი:
 სასტრუელი იგი საწინელი ძისა
 ღმრთისა არს აქა, და ხალენისა მის

ქუეყანისა

1 სიწართისა. 2 ზღუასა. 3 საძირკელი.
 4 სიმაღლე. 5 უწყებულ. 6 თუ. 7 ღრუბლი-
 თა. 8 ქუეყანა. 9 ანუ. 10 მეფე. 11 დიდობლი-
 12 დასწავლნი. 13 სასწავლი.

ს

q

რომელნი თუთ ღმერთმან გაუწყნეს. ხოლო მე ესე მთავარი განვკურნო ჩალითა ქრისტესს ჩემისაჲთა და ჯუარითა ვნებისა მისისაჲთა, ვითარცა-იგი დედოფალი ნანა განკურნა ღმერთმან სენისა მისგან ფიცხლისა და რაჲ-იგი ვაუწყე მას, ჰყოფს მას იგი, რაჲთა სულიცა თუხი განაბრწყინნოს და ერიცა თუხი მიიახლოს ღმერთსა“.

მანინ მოჰგუარეს მთავარი იგი. და წარიყვანა წმიდამან ნინო; და მე და ნანა დედოფალი—სამოთხესა მას შინა, ნაძუთა მათ ქუეშე¹. დაადგინა იგი და აღმოსავალით აღპყობად სცნა კელნი მისნი და ათქუმიო სამგზის: „ვიჯმნი შენგან, ეშმაკო, და შეუდგები ქრისტესა ესა ღმრთისასა“. და ტიროდა სულ-თქუმიოთა სულისა თუხისაჲთა წმიდაჲ ნინო და ითხოვდა ღმრთისაგან შეწვევასა კაცსა მას ზედა, და ჩუენ მის თანა, ერთ ღლე². და მწრათლ განვიდა სული იგი ბოროტი. და დაემოწაფა წმიდასა ნინოს იგი და ყოველი სახლი მისი, და ადიდებდა ღმერთსა, მამასა და ძესა და წმიდასა სულსა, რომლისაჲ არს დიდებაჲ უკუნიითი უკუნისამდე, ამენ.

თავი [თ.]
თქმული მისნი

და იყო დღესა³ ერთსა, ზაფხულის⁴ პირსა, თუესა ივლისსა ოცსა, დღესა⁵

ელია[ა]სი ყოფაჲ თქუეს¹ ვიეთმე აქავე, და მრავალნი სასწაულნი არიან აქა, რომელნი თუთ² ღმერთმან გიჩუენეს³. მე ხოლო ესე მთავარი განვკურნე⁴ ძალითა ქრისტეს ღმრთისა ჩემისაჲთა და ჯუარითა ვნებისა მისისაჲთა, ვითარცა-იგი დედოფალი ნანა განკურნა⁵ ქრისტემან სენისაგან დიდისა, და რაჲ-იგი მე ვაუწყე⁶, მას ჰყოფს, რათა⁷ სულიცა თუხი განაბრწყინნოს და ერი⁸ თუხი მიიახლოს ღმერთსა“.

ამას ზედა მოგუარეს მთავარი იგი. და წარიყვანა წმიდამან მთავარი იგი და ნანა დედოფალი. და შეეცადით სამოთხესა მას შინა, ნაძუთა⁹ მათ ქუეშე¹⁰. და დაადგინა იგი აღმოსავალით, კელნი აპყობად სცნა ღმრთისა მიერ და ათუქუმევიან¹¹ სამგზის: „ვიჯმნი¹² შენგან, ეშმაკო, და შეუდგები¹³ ქრისტესა ძესა ღმრთისასასა“. და ტიროდა ნინო სულ-თქუმიოთა სულისა მისისაჲთა და ითხოვდა ღმრთისაგან შეწვევასა კაცსა მას ზედა, და ჩუენ მის თანა, ერთ ღლე და ორ ღამე. და მსწრაფლ განვიდა მისგან¹⁴ სული¹⁵ იგი ბოროტი. და დაემოწაფა ნინოს მთავარი იგი ყოველით ს¹⁶ახლეულით¹⁷ და ერთთურთ მისით, და ადიდებდა მ¹⁸თავსა და ძესა და წმიდასა¹⁹ სულსა, აწ²⁰ [და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ].

თავი :q:

აღწერილი მისეჲ სიღონე[ა]სი¹.
რომელი იხილუა, აღწერა:
მირიან მიჯისა მოკვეთისა და ჯუარისა
აღმართის[ა]თისა და ეკლესიისათა
აღმშენებისაჲსა და ყოველთა
სასწაულთათჳს. რომელი აღაგონდა
წმინდამან ნინო სანატრალმან

და იყო დღესა ერთსა, ეამსა ზაფხულისასა, თუესა¹⁵ ივლისსა :კ:, დღესა

¹ ქუეშე. ² დო. ³ დღესა.

¹ თქუეს. ² თუთ. ³ გიჩუენეს. ⁴ განვკურნე. ⁵ განკურნა. ⁶ ვაუწყე. ⁷ ნაძუთა. ⁸ ქუეშე. ⁹ ათუქუმევიან. ¹⁰ ეინჯმნი. ¹¹ შეუდგები. ¹² სული. ¹³ სხლეულით. ¹⁴ სიღონე. ¹⁵ თუესა.

C

q

შათათსა, აღჲდა მეფე და განვიდა
ნადირობად მუხნარით¹ კერძო², და
მოვლო სანახები³ მუხნარისა⁴ და გან-
ვიდა მათთა ზედა თხოთისათა⁵ მალ-

- ნართა, რათამცა მოხ[ე]დნა ციხეთა მათ დიდთა ასპად
და კასპად და უფლისციხედ, და განვიდა თხემსა მის
მთის[ა]სა. და შუა სამხარ ოდენ დაბ[ნ]ელდა მის ზედა
მზე, და იქმნა ლამე უკუნი⁶, ბნელი ფრიალ. დაფ[ა]რნა
ბნ[ე]ლმან არენი და აღგ[ი]ლნი ივინი. და განიბნივენეს
10 ურვისა მისგან და ჳირისა ურთიერთარს ყოველნი ერ-
ნი მისნი, და დარჩა მეფე მარტიაჲ და იარებოდა მათ-
თა ზედა და მალნართა შინა შეშინებ[უ]ლი და შეძრწუნ-
ვებული⁷. და დადგა ერთსა აღ[27]გილსა და წარეწირა
სასოებდაჲ ცხოვრებისა მისისაჲ. ხოლო კეთილის მყოფელ-
15 მან ღმერთმან აქცია გონებაჲ მისი უცნობელობისაგან
ცნობად და უმეცრების[ა]გ[ა]ნ მეცნიერებად, და მოეგო
ცნობასა და განიზრ[ა]ხვიდა გულსა თჳსსა და თქუა: „აჲ
ეს[ე]რა, ვხედავ, რამეთუ ვხადი ჳმითა მალღითა არმაზს
და ზადენს და არა ვპოვე ლხინებაჲ ჩემ ზედა. აწ უკუ⁸
20 ვხადო, რომელსა-იგი ნინო ქადაგებს ჯუარსა და ჯუარ-
ცუმულსა და ჳყოფს კურნებათა⁹ მრავალთა მისითა სა-
სოებითა. აწ არამცა ძალიდგა ვსნაჲ ჩემი ამის ჳირი-
საგ[ა]ნ, რამეთუ ვარ მე ცოცხლივ ჯოჯოხეთს შინა, და
არა უწყი ესე, თუ¹⁰ ყ[ო]ვლისა ქუეყანისათჳს იქმნა და-
25 ქცევაჲ და ნათელი ბნელად გარდაიქცა. ანუ¹¹ ჩემთჳს¹²
ოდენ¹³ არს ჳირი ესე“. მ[ე]ყს[ე]ულ[ა]დ ვმა-ყო და
თქუა: „ღმერთო ნინოასო, განმინათლე ბნ[ე]ლი ესე და
მიჩუენე საყოკ[ე]ლი ჩემი, და აღვიარო სახელი შენი,
და აღვმართო ძელი ჯუარისა შენისა[ა] და თაყუანის-
30 ვსცე მას, და აღგიშენო სახლი სახლად შენდა და
და ს[ა]ლოცვ[ე]ლად ჩემდა, და ვცყო მორჩილ ნინო[ა]ს-
სა და სჯულსა ზედა პრომთასა¹⁴. და ესე რაჲ თქუა და
წარმოთქუა, მაშინ განთენა¹⁵ და მსწრაფლ გამო-
ბრწყინდა მზე.
35 მაინ გარდამოვიდა მეფე ცხენისაგან და დაე[ა]რ-
და პირდაქცევით ქუეყანასა ზედა სულ-თქუმით¹⁶ და
ტირ[ი]ლით. და აღდგა და განიპყრნა ჳელნი აღმოსა-
ვლეთით და თქუა: „შენ ხარ ღმერთი ყოველთა ზედა
ღმერთთა და უფალი ყოველთა ზედა უჯალთა¹⁷, ღმერ-

¹ მოხნარით. ² კერძო. ³ სანახებ. ⁴ მოხნარისა. ⁵ თხოთისათა. ⁶ უკუნი. ⁷ შეძრწუნვებოლი. ⁸ უკუ. ⁹ კურნებათა. ¹⁰ თუ. ¹¹ ანო. ¹² ჩემთჳს. ¹³ უდენ. ¹⁴ განთენდა. ¹⁵ სოლ-თქმით. ¹⁶ თუალ-
თა.

C

ქ

თი, რომელსა ნინო ქადაგებს, და საქებ[ელ] სახელი
 შენი ყოვლისაგან დაბადებულისა ცასა ქუეშე¹ და ქუე-
 ყანასა ზედა. [v] შენ მივსენ ქირისაგან და ს[ა]ხელის-
 დებითა შენითა მსწრაფლ განმინათლე ბნელი ჩემი. აჰა
 5 ეს[ე]რა მიცნობიეს, რამეთუ გინდა ქსნაჲ ჩემი და მი-
 ახლებია ჩემი შენდა, და აწ ამ[ა]ს ადგილსა აღვმართო
 10 ძელი ჯუარისა შენისა[ა], რომლითა იღიდებოდის სა-
 ხელი წმიდაჲ შენი და ივსენებოდის² საქმე ესე სასწა-
 ულთა ამით უკუნისამდე³. და ისწავლა ადგ[ი]ლი იგი,
 15 და წარმოეშობათა და გამოვიდა. და ვითარცა იხილეს
 ნათელი ერმან მისმან, მყოფარ ვამ შეიერთნეს განბნე-
 ულნი⁴ ესე და შეწუხებულნი. და მეფე დალაღებდა
 და ეტყოდა ყოველსა მას ერსა მისსა, ვითარმე: „მიე-
 20 ცით დიდებია ღმერთსა ნინოასსა ყოველმან ერმან, რა-
 25 მეთუ იგი არს ღმერთი საუკუნოჲ და მას მხოლოსა
 შეუენის⁵ ქებაჲ უკუნისამდე, ამინ“.

[475] იგი ქალაქი განვიდოდეს მიგებებად
 მეფისა, რამეთუ პირველ ესმინა წარწყ-
 მედა და მერმე მოქცევაჲ მშვიდობით. 20
 და მიეგებოდეს ქინძარს და ღართს. და
 იყო სიხარული დიდი მშვიდობით მო-
 ქცევისათჳს. ხოლო ნეტარი ნინო და-
 დგრონილ იყო ლოცვასა მწუხრისასა
 ჩუეულებისაებრ მაყ[უ]ლოვანსა მას შინა 25
 და ჩუენ მის თანა ორმოც და ათი
 სული.

და იყო, ვითარცა შემოვიდა მეფე,
 იძროვდა ყოველი იგი ქალაქი. და კმი-
 თა მალლითა დალაღებდა მეფე და 29
 იტყოდა: „სადა უკუე არს დედაკაცი
 იგი უცხოჲ, რომელ არს დედა ჩემი,
 და ღმერთი იგი მისი მესწელი ზემი?“
 და ვითარცა ესმა, ვითარმეღ აქა მა-
 ყ[უ]ლოვანსა შინა არს და ილოცავს,
 35 მოდრკა მეფე და ყოველი იგი ლაშქა-
 რი, მოვიდა და გარდამოვარდა სატელ-
 რისაგან და ეტყოდა ნინოს: „აწ ღირს
 ვარა ხადიდ სახელსა ღმერთისა შენისა-

ხოლო ნანა დედოფალი და ყოველი
 ქალაქი განვიდეს მიგებებად მეფისა,
 რამეთუ ესმა პირველად წარწყმედაჲ
 და კჳლად მოსლვაჲ მშვიდობით⁶. და
 იქმნა ფრიადი სიხარული პალატ-ბა-
 ნაკსა შინა მეფისასა, რამეთუ გლოვაჲ
 მათი სიხარულად გარდაიქცა. და მიე-
 გ[ვ]ებოდეს ქანჯარს⁷ და ღართას. ხო-
 30 ლო ნეტარი ნინო⁸ დგა ლოცვად მწუხ-
 რისა⁹ მაყუალთა მათ შინა ჩუეულები-
 საებრ¹⁰ თჳსისა :%: ეამსა დღისასა.

და ვითარცა შემოვიდა მეფე, იძრო-
 ვდა ყოველი ქა[ლ]ქაქი, და კმითა მალ-
 35 ლითა დალაღებდა მეფე: „სადა არს დე-
 დაკაცი იგი უცხოჲ, რომელ არს დე-
 და ჩემი, და ღმერთი მისი მესწელი
 ჩემი?“ ვითარცა ესმა ესე¹¹ მეფესა,
 თუ¹² მაყუალთა შინა არს ლოცვად,
 40 მსწრაფლ მოდრკა მეფე და ყოვე-
 ლი ლაშქარი მის თანა, და გარდამო-
 ივრა ჰუნისაგან¹³ თჳსისა და დაე[ა]რდა
 ქუეყანასა ზედა და ეტყოდა წმიდასა:
 „აწ [28] უწყი¹⁴, რამეთუ ღირს ვიქ-

¹ ქუეშე. ² ივსენებოდეს. ³ განბნეულნი.
⁴ მესწენი. ⁵ მშვიდობით. ⁶ ქანჯარს. ⁷ მინდ.
⁸ მწუხრისა. ⁹ ჩუეულებისაებრ. ¹⁰ ესე-ვე.
¹¹ თუ. ¹² მონისგან ¹³ ოწყნი.

ს

ღ

სა და მკანელისა ჩემისასა? - ხოლო წმიდა იგი ასწავებდა და აწუევდა მწრაფლ თავუანის-ცემასა აღმოსავალით ქრისტესა, ძესა ღმრთისასა.

მაშინ იყო გრგვინა და ტირილი ყოვლისა მის ერისა, რამეთუ ჰხედვიდეს შეფესა და დედოფლისა ცრემლითა დინებასა სიბარულისა მისგან და საკრველებისა დიდისა, რომელი იქმნა.

და ხვალისა დღე¹ წარავლინნა მოციქულნი საბერძნეთა. ხოლო ნეტარნი² ასწავებდა დღე³ და ღამე⁴ ყოველსა კაცსა ჰქმნარტსა მას გზასა სარწმუნოებისასა.

ხოლო მეფე ეტყოდა ნინოს აღმდგმისათჳს ეკლესიისა, ოდეს-იგი წარემართა მეფე და ყოველი ერი მოწოდებით ქრისტეანობასა, ვიდრე მღდელთა მათ მოსლვადმდე⁵ საბერძნეთით პრეტა მეფემან მარწმუნემან წმიდასა ნინოს: „სადა უწევს სისლი ღმრთისა? - ხოლო ნეტარნი მან პრეტა [476]: „სა

მენ აღსარებად სახელსა ღმრთისა შენისასა და დამკნელისა ჩემისასა“. ხოლო სანატრელი იგი ასწავებდა და აწუევდა⁶ მწრაფლ თავუანის-ცემასა აღმოსავლეთით და მართლ აღსარებად ქრისტესა, ძესა ღმრთისასა.

მაშინ იყო გრგვინა⁷ დიდი და ტირილი ყოვლისა ერისა, ოდეს ხედვიდეს მეფესა და დედოფალსა, რამეთუ სდიოდეს ცრემლი მწარქმნი თუალთაგან მათთა.

მაშინ პრეტა წმიდამან მეფესა: „მეფე, იმინე ჩემი, რამეთუ ღმერთმან მოხედნა ქუეყანასა ამას დღეთა მეფობისა შენისათა, და მე დედ[ა]ცი ვარ ცოდელი და არა ეგრ[ა]რს ჩემგან ნათლის ცემა, არამედ მწრაფლ წარგზავნენ მოციქულნი საბერძნეთად კონსტანტინე და ელენე მეფეთა წინაშე და წიგნიცა ჩემი, რათა მოგივლ[ი]ნოს ეპისკოპ[ო]სი და მღდელნი და მათ მიერ აღიბეჭდნეთ სახელსა ზედა მამისა და ძისა და წმიდისა სულისასა“.

და ხვალისა დღესა წარავლინნა მოციქულნი საბერძნეთად. ხოლო ნეტარნი² ასწავებდა დღე და ღამე მეფესა ყოველსა ჰქმნარტსა გზასა ღმრთისასა, აწ და უკუნითი უკუნისამდე, ამინ.

თავი : 5.

მისივე აღწერილი აღმწმინისა და ეკლესიისა

მას ემისა შინა წარემართა მეფე და ყოველი ერი ქართლისა მოსწრაფებით ქრისტეანობასა ზედა, ვიდრე მღდელთა მოსლვამდის. მაშინ ეტყოდა ნინოს ნირიან მეფე: „ბრძანე, ნეტარო, თუ⁸ სადა აღუწევს ღმრთისა საბლი“. ხოლო წმიდამან პრეტა: „სადაცა მეფეთა გონებია მტკიცე არს“. ხოლო მე-

¹ დღე. ² ნეტარნი. ³ კ-მანობასა. ⁴ ღამე.

⁵ აწუევდა. ⁶ გორგუნე. ⁷ თო. ⁸ აღიწევს.

ჯ

4.

დაცა უფეთა გონებაჲ მტკიცე არს. ხოლო კუფიან ჰრქუა: „მიყუარან მიყუალნი ეგე შენნი და მუნ მინებს გონებითა, არამედ არა ესრით, არამედ არა ვპრიდო სამოთხესა მას სამეუფოსა და ნაძუთა სიმაღლესა და ბაბილოთა მათ ნაყოფიერებასა და ყუავილთა მათ სულნელებასა, არამედ მას შინა აღუაზნო ტაძარი სალოცველად ჩემდა, რომელი ეგოს ჟუჟუნისამდე“.

და მიყესულად მოიღეს ძელი და იწყეს შენებად. და მოჰკუეთეს ნაძუ იგი და შემზადეს სუეტად. და ძირთა მისთა ზედა დადევს საუფძველი ეკლესიისაჲ. და იყო სუეტისა მის საშინელ ხილვაჲ და საძირკუელი, რომელი ზემო წერილ არს. ხოლო ოდეს მოიწია ჟამი აღმართებად სუეტი იგი პირველ მოკსენებული, იწყეს ხუროთა მათ აღმართებად და ვერ უძლეს (მაჰინ შეკრბა სიმრავლეს ურიცხვ და მეფეს მათ თანა, იწყეს ფერად-ფერადთა ღონეთა და მანქანათა მზადებად, არა თუ აღმართებად ოდენ ვერ შეუძლეს, არამედ შეძრვადცა. და უქმ იქმნა ყოველი სპარძს და ღონის-ძიებაჲ კაცთაჲ და რაათა სუეტისა მის აღმართებითა საკრველად ღმერთი ოდიდოს და კაცნი უმეტესად დაემტკიცნენ სარწმუნოებასა. და ვითარ ვერ შეუძლეს აღმართებად და უმარჯუ იქმნა საქმე იგი: წარვიდა მეფეს და ყოველი ერი გულდებული ურვისაგან, და მწუხარს იყვნეს ამას ზედა.

ხოლო ნეტარი ნინო დაშთა ადგილსავე და ათორმეტნი დედანი სხუანი. ხოლო სანატრელი იგი გოდებდა და დაადენდა ცრემლთა სუეტსა მას ზედა.

ფემან ჰრქუა: მიყუარან მიყუალნი ესე შენნი, მუნ¹ მწმე[ა]ეს გონებითა ჩემითა, რათა აღუაზნო² ღმერთსა [v] სახელი სალოცველად ჩემდა, და არა ვპრიდო სამოთხესა მას სამეუფოსა³ და ნაძუთა⁴ სიმაღლესა და ბაბილოთა მისთა ნაყოფიერებ[ა]სა, არცა ბაბილოთა და ყ[უ]ავილთა სურნელებასა, და მას შინა აღუაზნო ტაძარი ღმერთსა⁵ სალოცველად⁶ ჩემდა და სადიდებ[ელ]ად სახელისა მისისა წმიდისა“.

და მსწრ[ა]ფელ მო-ხოლო-იღეს ძელი და დაიწყეს შენებაჲ ეკლესიისაჲ. და მოკუეთი[ეს] ნაძუ იგი და შემზადეს სუეტად, და ძირთა მისთა ზედა დადევს საძირკუელი⁷. და საშინელ იყო სუეტი⁸ იგი სახილავად. და რაჟამს საგმარ იქმნა აღმ[ა]რთებაჲ სუეტისა⁹ მის დიდებულისა[ჲ], პბრძ[ო]ლეს შვდელსა¹⁰ ერთსა მეფემან და სპათა მისთა ყოველითავე მანქანითა და ღონის-ძიებითა კაცობრივითა და ვერ შეუძლეს¹¹ აღმართებაჲ და ვერცა თუთ¹² შეძრვად ადგილისა მისგან. ხოლო მეფე ფრიად ზარგანჯილ იქმნა და დაბრკოლდა სუეტისა¹³ მის ვერ აღმართებ[ა]სა, და დიდითა მწუხარებითა¹⁴ აღსავეს წარვიდა პალატად და გულკლებული¹⁵ იგი და მისი ერი ფრიად.

და მას ღამესა დადგა წმიდაჲ იგი სუეტსა¹⁶ მას თანა, და მე და თორმეტნი დედანი უქ[უ]ანა შედგომილ ვიყვნით და ვხედ[ი]ვდით ყოველსავე

¹ მონა. ² აღუაზნო. ³ სამეუფოსა. ⁴ ნაძუთა. ⁵ ღმერთსა. ⁶ სალოცველად. ⁷ საძირკუელი. ⁸ სუეტი. ⁹ სუეტისა. ¹⁰ შედგომისა. ¹¹ შეუძლეს. ¹² თუთ. ¹³ მწუხარებითა. ¹⁴ გულკლებული. ¹⁵ სუეტსა.

ტ

ღ

ქართლის
სიძეობის

და ვითარცა შუგა ღამე¹ ოდენ იყო, წარმოიქცეოდეს ორნი ესე მთანი, არმაზ და ზადენ, [477] რეცა თუ ესრეთ ჩამოირღუეოდეს, და დააყენნეს ორთავე წყალნი იგი. და მტკუარმან გარდამოხეთქა და წარჰქონდა საშინელად ქალაქი. და მიერ შეიქმნნეს კმანი საშინელნი და საზარელნი ტყებისა და სიელტოლისანი. ეგრევე არაგვ გარდამოვდა ციხესა ზემოათ და იქმნებოდეს საშინელნი გრგუნვანი. და შეშინდეს დედანი იგი და იელტოდეს, და მეცა მათ თანავე. ხოლო ნეტარი წმიდაჲ ნინო ღაღადებდა: **„ნუ გეშინინ, დანო ჩემნო, მთანი იგი მუნვე ჰგიან და წყალნი იგი ზუნვე დიან და ერსა ყოველსა სძინავს, ხოლო ესე, რომელ რეცა მთანი დაირღუეს, საზართლად გუაჩუნენს, რამეთუ ურწმუნოვებისა მთანი დაირღუეს ქართლს შინა და წყალნი, რომელ დაეყენნეს, დაეყენა სისხლი იგი ყრმათაჲ ეშმაკთა შეწირვისაჲ, ხოლო კმანი ესე ტყებისანი არიან ეშმაკთა სიმრავლისანი, რამეთუ ეგლოვიან თავთა მათთა ოჭრებასა, რამეთუ არიან იგინი მეოტ ამით ადგილით ძალითა მადლისაჲთა და ჯუარითა ქრისტესითა, მოიქციით და ილოცევდით ღმრთისა მიმართ, შეიღწო“.** და მეცხუელად დასცხრეს კმანი იგი, და იყო არარაჲ. და დადგა წმიდაჲ ნინო და განიპყრნა ჯეღნი თჳსნი ცად მიმართ და თჳალნი ღმრთისა მიმართ, ილოცვიდა და ევედრებოდა, რაჲთა არა დააბრკოლოს საქმელ ესე სარწმუნოვებისაჲ მტერმან, რომელსა წადიერებით წარმართებულ არს მეფე და ყოველი ერი.

და ვიდრე არღა ეყვიანა ქათამსა, სამთავე კართა სცა ზარსა ღამქარმან ძლიერმან და დაღეწნეს კარნი ქალა-

ღუაწლსა მისსა. მაშინ წმიდაჲ იგი გოდებდა, დამოადენდა ცრემლთა სუეტსა¹ მას ზედა. და ვითარცა შუგა ღამე იქმნა, ვინილეთ ჩუნენბას² ღამის[ა]სა ძილსა შინა ჩემსა სახილავე, ვითარმცა წარმოიქცეოდეს ორნი ესე მთანი ზადენი და არმაზი, რეცა თუ ესრეთ ჩამოირღუ[29]ეს³, რომელ დააყენნეს ორთავე⁴ წყალნი. და მტკუარმ[ა]ნ გარდამოხეთქა და წარღუენიდა⁵ ქალაქსა. და შეიქმნეს კმანი საზარელნი ტყებისა და სიელტოლისანი.

და მეცხუელად დასცხრ[ეს] კმანი, და იყო არარაჲ.

და ვითარცა არღ[ა]რა ეყვილა ქათამსა, სამთავე კართა ქალაქისათა დასცა ზარსა ღამქარმან ძლიერმან და

¹ ღამს.

¹ სუეტსა. ² ჩუნენბასა. ³ თო. ⁴ ჩამოირღოოს ურთვე. ⁵ წარღონიდა.

C

4

ქისანი, და აღიესო ქალაქი სპარსთა
ლაშქრითა და მეყსეულად [478] შეიქმნ-
ნეს ზარის აღსაგდელნი ზრინვანი და
ყვილნი და კლვამ ერისაჲ, ვითარცა
სისხლი დიოდა. და აღიესო ყოველი
ადგილი. (და მოვიდა ჩუენ ზედა სი-
მრადელს ზახილთაჲ და მახულთაჲ, და
დადნეს კორცნი ჩუენნი და განილია
სული ჩუენი. ხოლო მე ვტიროდენ ნა-
მისათჳს და ნათესავთა ჩემთათჳს, და
მწრაფელ მესმა, ვნობდეს ძლიერად:
„ამას ბრძანებს მეფეს სპარსთაჲ ხუარა
და ვეფეთ-მეგუს ხუარან ხუარა, ყოველი
პურიჲა განარინეთ პირისაგან მახული-
სა“. ვითარცა ესე მესმა, მოვეგე გონე-
ბასა, შეორგულდი მე და ათნი იგი
ჩემ თანა. და მოახლებულ იყენეს მახ-
ულოსანნი და ჩუენსა გარემოს სცემდეს
და კლვიდეს.

და ისმა ვნაჲ ძლიერად, მირიან მეფეს
შეიბყრესო. და გარე-მოიხილა მგნედ
მოლუაწემან მან და თქუა: „კუალად
ყვესა? ვიცი, რამეთუ დიდად შჳირს“.
და მზადლობდა ღმერთსა, რამეთუ ესე
ნიშანი მათისა წარწყმედისაჲ არს და
ქართლისა ცხორებისაჲ და ამის ადგი-
ლისა დიდებისაჲ. და ნუგეშინის-გუ-
ცემდა ვითარცა მოძღუარი ჳელოვანი,
ნანდღვლეჲ კეშმარიტად მოძღუარი, და
მოციქული ქრისტესი წმიდაჲ ნინო. და
მოექცა ერსა მას მომავალსა ჩუენ ზედა
და პრქუა: „სადა არიან მეფენი სპარს-
თანი ხუარა და ხუან ხუარა; საბასტა-
ნით გუშინ წარმოხუედითა? მალს ნო-
ხუედით. დიდად სამე¹ არს ლაშქარი
უსომო, ვიდრევე ხართ. და ძლიერად
დაპლეწეთ ქალაქი ესე, მახული დაეცი-
თ ქართა და ნიავთა. წარვედით ზნელთა
ჩრდილოასათა, მათათა ნო [479] კელა-

დალეწნეს კარნი, და აღიესო [ქ] [ა] [ლ] [ა]-
ქი სპარსთა ლაშქრითა და შეიქმნა ზა-
რი და ვივილი, კლვამ, და სისხლი
ფრიალ დიოდა. და მოვიდა ჩუენ ზედა
სიმრ[ა]ველ მახულოსანთა¹, და დადნეს
კორცნი და განილია სული ჩუენი. ხო-
ლო წმიდაჲ იგი და ნეტარი დგა შე-
უძრწუნევებლად². და მე ვტიროდენ მა-
მისა ჩემისათჳს, და მწრაფელ მესმა,
ვნობდეს ძლიერად: „ბრძანებს სპარს-
თა მეფეთა მეფე³ ხუარან ხუარა, ვი-
თარმედ ყოველი პურიჲა⁴ განარინეთ
პირისაგან მახულისა⁵“. და მოახლე-
ბულ⁶ იყენეს მახულოსანნი⁷ იგი ჩუენსა
გარემოს, სცემდეს და კლვიდეს.

და ისმა ვნაჲ ძლიერად, მირიან მე-
ფე შეიბყრესო. მაშინ გარდამოიხი[ი]ლა
მგნედ-მოლუაწემან და თქუა: „აწ დი-
დად სამე¹ პირს, ვამადლობ ღმერთსა,
ჩანს, რამეთუ ნიშანი მათისა წარწყმე[ე]-
დისაჲ არს და ქართლისა ცხორებისაჲ
და ამა ადგილ[ი]სა დიდებისა[ჲ]“. და
მოექცა ერსა ამ[ა]ს ჩუენსა და პრქუა:
„სადა არიან მეფენი მეფეთა სპარსთა-
ნი ხოვარ ხორან, ხორან სოვა. საბა-
სტანით წამოხუედითა? და მალე სამე
მოხუედით, ძლიერ[ა]დ და დაპლეწეთ
ქალაქი ესე და მახული¹⁰ დაეცი-
თ. აწ უბრძანებ სახელითა უფლისა ჩუენისა
იესუ ქრისტესითა ქა[ვ]რათა და ნიავ-
თა, წარგულეთ¹¹ და კიდართა აღ-

¹ სამე.

¹ მახულოსანთა. ² შეუძრწუნეველად. ³ მე-
ფეთა მეფეთ. ⁴ პურიჲა. ⁵ მახულისა. ⁶ მო-
ახლებულ. ⁷ მახულოსანნი. ⁸ სამე. ⁹ რქა. ¹⁰ წა-
მოხუედით. ¹¹ მახუელი. ¹² წარგულეთ.

ტ

9.

რისათა. აჲა მოვიდა იგი, რომელსა თქუენ ევლტოდეთ. და განძრა მარჯუენე თუხი და დასწენა ზელითა სახსლ ჯუარისაჲ, და მეყსეულად უჩინო იქმნა ყოველი იგი სიმრავლჲ ერისაჲ, და იქმნა დაყუდება დიდ. და ჩუენ ვადიდებდით ღმერთსა და ვნატრიდით წმიდასა და სანატრელსა ნინოს.

და ვითარცა ცისკარი აღდგებოდა, მცირედ, მცირულა დათა მათ ჩემთა, ხოლო მე მღუძარჲ ვიყავე. და წმიდაჲ ნინო დგა ჰელ-აღბყრობილ. და აჲა ესერა ზედა-მოადგა ქაბუკი ერთი ყოლადვე ნათლითა შემოსილი, და მიეზღარდნა ცეცხლის სახედ ზეწარი, და არქუნა საზნი რაჲმე სიტყუანი ნეტარსა ნინოს. ხოლო ავი დაეცა პირსა ზედა თუსსა. ხოლო ქაბუკმან მან მიყოლილ სუეტსა მას და უაყრა თავი და აღმწაღა, და წარიღო სიმაღლესა ცათასა და მე განკრვებული მიგვახლეთ და არქუნე ნეტარსა დედოფალსა: „რაჲ არს ესე?“ ხოლო მან მომიდრიკა თავი ჩემი ქვეყანად. და მე ტირალმ ვაწყე ხარსა მას ზედა. და ნეირედისა განმისა შენდგონად აღდგა ნეტარი იგი და მეცა აღმდგინა და განვეშორენით მას, აღვიღსა მას. ხოლო დედანი იგი ივენეს-ვე კიდე. და აჲა ვიხილე სუეტი იგი ცეცხლს სახედ ჩამოვიდოდა და მოეახლა ხარისხსა მას თუსსა. და ვითარ დემართა და დაეცა ხარისხსა მას ქვეყანით აღმორჩეულად ვითარ ათორწეტ წყრთა, და ნეღიად ჩამოიკვადებოდა თუსსავე მას ზედა ნაკლტისა, რაზეთუ ხარისხსად იყო იბრი იგი მის, რომელი-

გ[ი]ლთა. აჲა მოვიდა, რომელთა თქუენ ევლტით. და განმარტა მარჯუენაჲ ზელი ჯუარის სახედ, და მეყსეულად უჩინო იქმნეს ყოველნი იგი ეშაქანი, და იქმნა დაყუდებაჲ დიდი. და ჩუენ ვადიდებდით ღმერთსა და ვნატრიდით წმიდასა ნინოს.

ხოლო ვითარცა ცისკარი აღდგებოდა, მცირულა დათა მათ ჩემთა ყოველთა, ხოლო მე მღუძარჲ ვიყავე. და დადგა წმიდაჲ ზელთ-განბყრობით. აჲა ესერა მოადგა ქაბუკი ვინმე შეუნიერი, ყოველად ნათლითა შემეკული და შეზღარდნილი ცეცხლისა ზეწრითა. და არქუნა რაჲმე სიტყუანი, რომეთა არს ნეტარებაჲ. ხოლო წმიდაჲ ნინო დაეცა პირსა ზედა თუსსა, და მიჰყო ზელი ქაბუკმან მან სუეტსა მას და აღმართა ზე, და წარიღო სიმაღლესა ცისასა. და მე განკრვებული მიგვახლეთ წმიდასა და ვბოქე. „დაცელ[ო]ც[ი]ლო, რაჲ ესე?“. ხოლო მან გველითა დამდრიკა ქვეყანად, და ტირილად ვაწყეთ ხარსა მას ზედა. და მცირედისა განმისა შემდგონად... ხოლო სსუანი იგი დედაქანი იყენეს მუნგე. აჲა კვალად ვიხილეთ ხილვი ვასაქრომეკელი, რაზეთუ სუეტი იგი ზეით ქვეყანად ცეცხლის სახედ ჩამოვიდოდა და მოეახლა ხარისხსა მას ზედა ვერცხლთ აღმართულთა. და დადგა ქვეყანით აღმორჩეულად ვითარ ათ იდენ წყრთა, და ნეღიად ნეღიად ჩამოიკვადებოდა თუსსავე მოწაყუენისა მას. მინსა თუსსა ზედა ნაძესასა.

1 ნაკლტისა. 2 ტირალ.

3 აქ უნდა აკლდეს. 4 მიყსეულად. 5 დაეცა. 6 მცირულა. 7 მღუძარე. 8 ქაბუკი. 9 მნილითი. 10 შეყარული. 11 ქაბუკმან. 12 სიტყუანი. 13 ციხისა. 14 განკრვებული. 15 ვაქუდა. 16 ციხისა. 17 ნაკლტი. 18 აღმორჩეული. 19 აღმორჩეული. 20 ზუსსა. 21 ჩამოვიდებოდა. 22 მინსა თუსსა. 23 ნაძესასა.

ს

9

საგან მოკუეთილ იყო [480] სუეტი იგი ცხოველი.

და ვითარ რიგურაჲუ ოდენ იყო, აღდგომილ. იყო მეფე გულ-გდებული ურვათაგან, და მიხედა სამოთხისა მას, დაწყებულსა მას მისსა ეკლესიასა, რამეთუ მუნ მტკიცე იყო გონება მისი. და იხილა მუნ ნათელი, ვითარცა ელვაჲ ზეცადმდე¹ აღწვევნილი სამოთხესა მას შინა. იწყო სრბად, მკვრცხლ მოსლვიდ. და ყოვლისა ერისა სიმრავლეს მის თანა. და ვითარცა მოვიდეს და იხილოს² საკრველი იგი, ნათლითა მბრწყინვალეს სუეტი იგი ჩამოვიდოდა აღდილად თჳსა, რეცა თუ დადგა ხარისხსა თჳსსა ზედა და დაემყარა ჴელთ შეუხებელად კაცთაგან.

ნეტარ მას ჟამსა, რაჲ იგი იქმნებოდა! შიშითა და სიხარულითა აღივსო მცხეთაჲ ქალაქი, დამოსდიოდეს მდინარენი ცრემლთანი მეფესა და მთავართა და ყოველსა ერსა სულ-თქუმითა სულისა მათისაჲთა, და აღიდებდეს ღმერთსა და ჰნატრიდეს ნეტარსა ნინოს. და იქმნებოდეს მას დღესა შინა სასწაულნი მრავალნი.

თავი :ია:

თაშუვლი მისიგა

პირველი სასწაული

მო-ვინმე-ვიდა ჰურიჲა, ბრმაჲ შობით-განი და მიეხლა სუეტსა მას ცხოველსა, და მუნქუესვე იქმნა იგი მხედველ და აღიდებდა ღმერთსა.

ვითარცა რიგურაჲუ¹ იყო, ა[ღ]დგომილ იყო მეფე გულგდებული² ურვათაგან, და მოიხედნა სამოთხესა მას და და[წ]ყებულსა³ მას თჳსსა ეკლესიასა, რამეთუ მუნ⁴ მტკიცე იყო გონება მისი. და იხ[ი]ლა ნათელი, ვითარცა ელვაჲ ზეცად აღსრული და აღწვენილი⁵ სამოთხით თჳსით. და იწყო სრბად მკურჩხლ მოვიდა მეფე და ყოველი სიმრ[ა]ველ ქალაქისა მის თანა, მოვიდეს და იხ[ი]ლეს, საკრველი⁶ იგი, ნათლითა ბრწყინვალე სუ[ე]ტი ჩამოვიდოდა აღდილად თჳსად, რეცა თუ⁷ ზეცით, და დადგა ხარისხსა ზედა თჳსსა და დაემყნო ჴელთა შეუხებელად⁸ კაცთაგან.

მას ჟამსა შიშითა და სიხარულითა აღივსო მცხეთაჲ ქალაქი, და მდინარენი ცრ[ემ]ლთანი სდიოდეს თუალთაგან მეფესა და მთავართა და ყოველსა ერსა, და ჰნატრიდეს წმიდასა ნინოს. და იქმნნეს მას დღესა სასწაულნი მრავალნი.

პირველი სასწაული

მოვიდა ჰურიჲა⁹ შობითგან ბრმაჲ და მიეხლა სუეტსა¹⁰ მას, რამეთუ მუნ-თქუესდა¹¹ მხედველ იქმნა, და აღიდებდეს ღმერთსა.

მეორე

ყრმაჲ ვინმე სეფეწული¹² იღვა რვა წლისა სნეული, წარმართი. მოილო იგი

სეფეწული¹¹ ვინმე ყრმაჲ მრ[ა]ველ-წლისაჲ სნეული¹² მოიყვ[ა]ნა დედამან

¹ რიგურაჲი. ² გულგდებული. ³ დაწყებული. ⁴ მუნ. ⁵ საკრველი. ⁶ თო. ⁷ შეობლად. ⁸ ჰორიჲა. ⁹ სუეტსა. ¹⁰ მონთქსდა. ¹¹ სეფეწული. ¹² სნეული.

C

4.

ქართლისა
გინგლისა

დედამან მისმან სარწმუნოებით, და-
 ვა იგი ცხედარსა ზედა წინაშე სუეტისა
 მის ნათლისაჲსა და ნანდულვე ნათ-
 ლით შემოსილსა. და ევდერებოდა ნე-
 ტარსა ნინოს [481] და ეტყოდა: „მო-
 ხედე, დედოფალო, ძესა ამას ჩემსა,
 მიახლებულსა სიკუდიდ, რამეთუ ვიცი,
 ვითარმედ იგი არს ღმერთი ღმერთთაჲ,
 რომელსა შენ ჰმსახურებ და ჩუენ
 გჰქადაგებ“. მაშინ შეახო ნეტარმან ნი-
 ნო ჯელი თჳსი სუეტსა მას ცხოველსა
 და დასდგა ყრმასა მას ზედა და ჰრქუა:
 „გრწამსა იესუ ქრისტე¹ ძე ღმრთისა
 ცხოველისაჲ ჯორცითა მოსრული ცხო-
 რებისათჳს ყოვლისა სოფლისა?“ და
 ჰრქუა ყრმამან: „ჰე², დედოფალო,
 მრწამს იესუ ქრისტე, მჯსნელი დაბა-
 დებულთაჲ.“ მაშინ ჰრქუა მას წმიდა-
 მან ნინო: „განიკურნე ამიერთგან და
 აღიდებდი მას, ვისმან ძალმან განგკურ-
 ნა“. და მწრაფლ აღდგა ყრმაჲ იგი ვი-
 თარცა უტკივნელი.

და დაეცა შიში დიდი მეფესა და ყო-
 ველსა სიმრავლესა ერისასა. და თითო-
 სახენი სნეულნი მოვიდოდეს და განი-
 კურნებოდეს, ვიდრემდის მეფემან შე-
 ქმნა საბურველი ძელისაჲ გარემოჲს
 სუეტსა მას და დაფარა ზედვისაგან.
 და ეგრეთ შეეხებოდეს ერნი სართულ-
 სა მას და განიკურნებოდეს მწრაფლ
 და აღიდებდეს ღმერთსა საკრველ-მო-
 ქმედსა.

და იწყო მეფემან აღშენებად სამო-
 თხესა მას შინა ეკლესიასა გულსმო-
 ვინებითა და სიხარულითა დიდითა.

მისმან სარწმუნოებით¹, და დადგა იგი
 ცხედრითა წინაშე სუეტსა² მას ნათლი-
 სასა და დიდებულსა. და ევედრებოდა
 დედაჲ იგი ყრმისა მის წმიდისა და
 ეტყჳს³: „მოხედენ, დედოფალო, ძესა
 ჩემსა მიახლებულსა სიკუდიდ, რამეთუ
 ვიცი, ვითარმედ ღმერთი ღმერთთა[ჲ]
 იგი არს, რომელსა მსახურებ⁴ და ჩუენ
 გჰქადაგებ⁵. მაშინ შეახო ნინო ჯელი
 სუეტსა⁶ მას და დასდგა ყრმასა მას ზე-
 და და ჰრქუა: „უკუეთუ⁷ გრწამს ძე
 ღმრთისა ჯორცითა მოსრული ცხოვრ-
 ბად ყოვლისა სოფლისა, განიკურნო⁸,
 და მას აღიდებდი, ვისმან ძალმან
 განგკურნოს⁹“. და მწრაფლ აღდგა
 ყრმაჲ იგი, ვითარცა ყოლადვე არა
 სჭირებოდა.

და დაეცა შიში დიდი მეფესა და
 ყოველსა ერსა და აღიდებდეს, რამეთუ
 თითო სახენი¹⁰ სნეულნი¹¹ მოვიდოდეს
 და განიკურნებოდეს¹², ვიდრემდის მე-
 ფემან შეუქმნა საბურველი¹³ ძელისაჲ
 გარემოს სუეტსა¹⁴ მას და დაფარა
 ზედვისაგან. და ეგრეთ სახედ შეეხე-
 ბოდეს ერნი საბურველსა¹⁵ მას და გა-
 ნიკურნებოდეს¹⁶.

და მწრაფლ დაიწყო მეფემან და
 აღშენა ეკლესიაჲ სამოთხესა მას შინა
 და განაბრწყინა იგი ფრიალითა ოქ-
 როთა და ვეცხლითა და შეამკო ყოვ-
 ლითა სამკაულითა¹⁷ ესრეთ, რომელ
 ტრფიალებისა მისისაგან ძნიად განე-

¹ ქრისტე. ² 30.

¹ სარწმუნოებით. ² სუეტსა. ³ ეტყოს. ⁴ მსხო-
 რებ. ⁵ გჰქადაგებ. ⁶ უკუთო. ⁷ განიკურნო. ⁸ განგ-
 კურნოს. ⁹ თითო სახენი. ¹⁰ სნეულნი. ¹¹ განი-
 კურნებოდეს. ¹² საბურველი. ¹³ სუეტსა. ¹⁴ სა-
 ბურველსა. ¹⁵ განიკურნებოდეს. ¹⁶ სამკაულითა.

ც

4

მაშინ მოვიდეს მოციქულნი საბერძ-
ნეთით მღვდელთ მოძღუარი, მღვდელნი
და დიაკონნი და იწყეს ნათლის-ცემად,
ვითარცა ზემოწერილ არს, ყოველისა
ერისა.

თავი :იბ:

რომელი თჳთა აბიათარ, რომელი იყო
პირველ მღვდელი ბაბინსა შინა
ჴსრიათაჲ მცხეთას და ნათელ-
ილო კელსა შინა ნინოასსა

მე, აბიათარ, მღვდელი ვიყავ წილით
ხუედრებული სამღვდლოსა ზედა მის
წელიწდისასა, [482] ოდეს. ესე ნეტა-
რი დედაკაცი ნინოა მოვიდა მცხეთად.
მას ეახსა ჩემ თანა წიგნები მისრულ-
იყო ჰრომით და ეგვპტით და ბაბი-
ლოვნით ჴურიათაჲ. მღვდელთაჲ და
მწიგნობართაჲ, რომელსა წერილ იყო
ესრეთ, ვითარმედ: „განსეთქა ღმერთ-
მან მეფობაჲ ჴურიათაჲ. აჲა ესერა
წინაწარმეტყუელნი დასცხრეს, რამეთუ
რომელსა სული აწუედა, ყოველი აღე-
სრულა, და განვიბნიენით ჴუნ ყოველ-
სა ქუეყანასა და ჰრომათა და იმერს
მეფობით ქუეყანაჲ ჩუენი, რამეთუ
ვცოდნა ყოველითურთ და განვარისხეთ
შენიქმედი ღმერთი. აწ იხილენ წიგნნი
მოხსენი, რომელმან დანიწერა ჩუენ
ესე ყოველი: „რომელნი ექუან ქუეყანასა
ზედა ღმრთად თავსა თჳსსა, ძელსა
დანიოკოდასა“. ანუ უკუე მე-ვიდრემე-
ესცეთათ ნაზარეტელისა მის იესუსას
სიკუედილსა, რამეთუ მხედრე პირ-
ველ. ოდეს მამათა ჩუენთა მესცოდინ
ღმერთისა და ყალადვე დივიწყებან
იგი მისცხის ჴელაწიფესა ღმერთისა და
ტყუეობასა. ხოლო ოდეს მოიციონ და

შორებოდეს მეფე[ე]ნი და მთავარი და
ყოველნი მხილველნი მისნი.

მაშინ მოვიდეს საბერძნეთით მღვდელთ-
მოძღ[უ]არი და მღვ[დ]ელნი და დიაკონ-
ნი. და იწყეს ნათლის-ღებად მეფემან
და ყოველმან ერმან, ვითარცა ზემოწე-
რილ არს.

თავი :თ:

აღწერილი აბიათარ ჴსრინსა, რომელი
იყო მღვ[დ]ელი პირველ მცხეთას და
ნათელ-ილო კელსა შინა ნინოასსა

მე, აბიათარ, ვიყავ მღვდელი წილით
ხუედრებული სამღვდლოსა მის წელიწ-
დის[ა]სა, ოდეს¹-ესე ნეტარი დედა-
კ[ა]ცი მოვიდა მცხეთად დიდთა მეფე-
თა საჯდომლად. ხოლო მასვე ეახსა
მოვიდა წიგნი ჩემდ[ა] ჰრომით და
ეგვპტით² და ბაბილოვნით ჴურიათა³,
მღვდელთა და მწიგნობართა, წერილი
ესრ[ე]თ, ვითარმედ: „სამად განსეთქა
ღმერთმან მეფობაჲ ისრაელისა[დ], რამე-
თუ აჲა ესერა წინაწარმეტყუელნი ჩუენ-
ნი დასცხრეს. რამეთუ რომელსა-იგი
მათ სული აწუედა⁴ და სიტყ[უ]ად, იგი
ყოველი აღესრ[უ]ლა. [51] და განვი-
ბნიენით ჩუენ ყოველსა ქუეყანასა და
არომთა და იმერს ქუეყანაჲ ჩუენი მე-
ფობით. ხოლო აწ[ა]ს ზედა ვცოდნა-
დეთ ყოველითურთ მადლისა მამათ,
და არა ისინი ჩუენი, რამეთუ განვა-
რისხეთ. ღმერთი შენიქმედი ჩუენი.
აწ იხილენ შენ წიგნნი მოხსენი, რომ-
ელმან დანიწერა ჩუენ ყოველივე და
ბრძანა: „რომელნი იტყოდეს თავსა
თჳსსა ღმრთად, ექსა დანიოკოდესა“. ანუ თუ⁵
შეესცეთით ნაზარეტელისა მის
იესუსას სიკუედილსა, რამეთუ უკუე თ ვე,
პირველ, ოდეს⁶-იგი მამათა ჩუენთა

1 ქართლსა. 2 სემონებოლი. 3 ღმრთისა. 4 ღმრთისა. 5 თუ. 6 ოდეს.

* ?

ტ

ლაღად-ყვიან, მწრათლ განარინის იგინი ჳირისაგან. და ესე შვდგზის ვიცით წერილთაგან. ხოლო ვინათგან პელნი შეახხნეს ძესა მის დედაკაცისა მწირისასა და ნოკლეს, აღილო ლმერთ-⁵ მან ჳელი მისი ჩუენ ჳედა, განხეთქა ნელობაჲ და განგუაშორნა ტაძარსა ლმრთისასა, და უგულბებლს-ყო ნათესავი ჩუენი სრულიად. ხოლო აწ არს სანასი წელი, ვინათგან არცაღა ყო-¹⁰ ლადვე ისინა ვედრებაჲ ჩუენი, არცა ყო ლხინებაჲ. საგონებელ მიჩს, ვითარ-მედ ზეცით იყო კაცი იგი⁶. და ესე განენრაფლა მიწერილი. ხოლო მე, ვითარცა წესნა ესე, ვიწყე კთხვად დედაკაცსა მის წინოჲსა ქრისტესთჳს, თუ ვინა იყო იგი, ანუ რომლისა მი-¹⁵ ჳეღიჲსა მისათჳს იქნა ჳნეოთი კაც.

შესკოდიან ლმერთსა, ყოლადვე დაი-
ვიწყის¹ იგი ლმერთმან და მისცნის
იგინი ჳელმწიფესა ძნელსა და ტყუეო-
ბასა², და კუალად ოდეს³ მოიქციან და
ლაქლად-ყვიან, მსწრათლ დასცხრის
რისხეაჲ და განარინის იგინი ჳირი-
ს[ა]გან. ესე შვდგზის⁴ ვიცით წერილ-
თაგან. ხოლო აწ ვინათგან პელნი
შეახხნეს ძესა მის დედაკაცისა მწირი-
სასა და ნოკლეს, ნიერთგან აღილო
ჳელი თჳი ჩუენგან და განხეთქა შე-
ლობაჲ ჩუენი და განგუაშორნა ტაძარ-
სა თჳსსა და უგულბებლს-ყო ნათესა-
ვი ჩუენი. და არს სანასი წელი, ვი-
ნათგან არა იანინა ვისი ჩუენგანისა
ვედრქებაჲ და არცა ყო წყალობაჲ და
ლხინებაჲ. ხოლო აწ საგონებელ ვჳჩს⁵
კაცი იგი. ვითარმედ ს[ე]ცით იყო⁶.
ესრქეთ იყო მიწერილი იგი. ხოლო
²⁰ მე, ვითარცა წესნა ესე და წარვიკითხე
წიგნები იგი, გულსა⁷ შემიგდა და ვი-
წყე კთხვად დედაკაცისა ამისგან
წინოჲს[ი]სა ქრისტესთჳს, თუ⁸ ვინ იყო
იგი, ანუ⁹ რომლისა მიჳეზისათჳს იქმნა
²⁵ ლმერთი კაცად.

მაინ ნეტარინ მან აღალო პირი
თჳი, ვითარცა ჳურღუმულმან აღმო-
მდინარემან და ვითარცა წყარომან
დაუწყვდელმან. იწყო საუკუნითგან-
თა, ჩემთა წიგნთა ჳეპირით წარმო-
იტყოდა და განმამარტებდა; და ვი-
თარცა მდინარესა განმალკებდა და
ვითარცა დასულღებულსა განმანათლებ-
და; და მამათა ჩემთა შენაწყალებდა,
და შუღლისა ცვალებასა შენაჳერებდა,
ვიდრემდის ბრწყინა სიტყუთა მისითა
ქრისტე. აწ ჳმრთისაჲ, და ვენება მისი
და აღდგომაჲ დიდებით, და მეორედ
მოსლვაჲ მისი საშინელებით, და ჳეშმა-

მაინ აღალო წმიდა იგი პირი
თჳი ნეტარმ[ა]ნ ნინო. და აღმოდიო-
დეს სიტყუ[ა]ნი მისნი, წყარონი წყლი-
ს[ა]ნი. და იწყო დინებაჲ წყალსა [v]
მას უკუდაგებისასა საუკუნითგან⁹. ჩემ-
თავე წიგნთა ჳეპირით წარმოიტყოდა
და ყოველსავე განმამარტებდა; და ვი-
თარცა მდინარესა განმალკებდა¹⁰ და ვი-
თარცა შესულღებულსა¹¹ გონებასა გან-
მინათლებდა და მამათა ჩემთა შენა-
წყალებდა და შუღლისა ცვალებასა
დამაჳერებდა. ვიდრემდის გულისგმა-
მიყო და მრწამენა სიტყუთა მისითა იესუ
ქრისტე, ძე ჳმრთისა, და ვნება¹² მი-

¹ დაივიწყის. ² ტყუეობასა. ³ ოდეს ⁴ შვდგზის.
⁵ უკოლებლს. ⁶ გუნი. ⁷ გულსა. ⁸ თო. ⁹ ანო.
¹⁰ საუკუნითგან. ¹¹ განმალკებდა. ¹² შეკლებ-
ლსა.

C

9

რიტად იგი არს მოლოდებამ წარმართ-
თაჲ.

მას ჟამსა მე [და] ასული ჩემი ღირს 5
ვიქმნენით საპკურებელსა და განსაწმე-
დელსა ცოდვათასა, ემბაზსა, წყალსა
მას წმიდასა, რომელსაცა ინატრიდა
დავით წინაწარმეტყუელი და ვერ ეწი-
და. და კუალად მესმა მე კმაჲ ახლისა 10
სჯულისა მგალობელთაჲ, რომელსა
ინატრიდა იგივე დავით და ვერ მი-
ეძებხა. და ღირს ვიქმენ ზიარებად
ქეშმარიტსა ჯორცსა და სისხლსა კრა-
ვისა მის ღმრთისასა სოფლისა ცოდვა- 15
თათუს შეწირულისა, რომლისა ტკბილ
არს მისი გემოჲს-ხილვაჲ. და ამას ზე-
და ყავნ უჯალმან განსლვაჲ ჩემი ჯორც-
თაგან, რამეთუ მრავალნი სასწაულნი
იხილნეს თუალთა ჩემთა ნინოჲს მიერ 20
მცხეთას შინა დღეთა ჩემთა.

ხოლო სახლი ელიოზისი იყო ქალაქ-
სა შინა დასავალითსა, იყო კარსა მო-
გუეთისასა, მტკუარსა ზედა. და იყო 25
მცირე ბაგინი, სამარხვოჲ მათი, რომ-
ელსა ზედა აღმართა წმიდამან ნინო
ჯუარი ქრისტესი. და ერთიერთსა ნა-
თელს-სცემდა მუნ შინა ჯელითა იაკობ
მღდელისაჲთა. და პროსილა მთავარ დია-
კონისაჲთა, მთავართა [184] შეიღებსა, 30
წილთა ქალაქისათა. და ერქუა აღ-
გილსა მას მთავართა სანათლოჲ. და
ფრიად დიდებულ იყო აღგილი იგი
დღეთა ჩუენთა, რამეთუ დგა იგი ველ-
სა თჳნიერ ნაშენებისა. და მათ დღეთა 35
შემეშურენეს ფრიად ჰურიანი მცხე-
თელნი ჩემ ზედა და დასცეს ხმ იგი
კილაშოჲ, რომელი დგა კარსა ზედა
ბაგინისასა, რომელი განაშუენებდა აღ-
გილსა მას, რამეთუ გარდაერთხნეს 40
რტონი მისნი ყოველსა მას სტლვასა
ბაგინისასა. და იწყეს სადაჲთვე წარსლ-

სი და აღდგომ[ა] მისი, და კუალად
დიდებით მეორედ მოსლვაჲ მისი, და
ქეშმარიტად იგი არს მოლოდებამ
წარმართთა[ჲ].

მას ჟამსა მე და ასული¹ ჩემი ღირს
ვიქმნენით საპკურებელსა² მას განსა-
წმედელსა ცოდვათასა, ემბაზისა წყალსა,
რომელსა ინატრიდა დავით და ვერ
ღირს იქმნა. და კუალად მესმა მევე
კმაჲ ერთა მგალობელთა[ჲ], რომელსა
ინატრიდა იგივე დავით. და აწ მე
ღირს ვიქმენ ქეშმარიტსა ჯორცსა და
სისხლსა ღმრთისა კრავისასა, ცოდვა-
თათუს სო[ფ]ლისათა შეწირულისა, რომ-
ლისა ტკბილ არს მისი იგი გემო[ჲ]ს-
ხილვაჲ. ხოლო მრავალნი სასწაულნი
ვიხილენ თუალითა ჩემითა აღსრულე-
ბულნი ნინო[ჲ]ს მიერ მცხეთას შინა.

¹ ასული. ² საპკურებელსა.

ტ

ღ

ვად თჳნიერ ხოლო ბარაბენათასა, რომელნიცა მოინათლნეს ორშეოც და ათი სული სახლისა მათისაჲ, და მკვდრ იქმნეს მცბეთას შინა. (და მიუბოძა მირიან მეფემან დაბაჲ ერთი, რომელსა პრქჳან ციხსდლიდი,) და იყვნეს დიდ წინაშე მეფისა და ქრისტეანეთისა მადლითა ნეტარისა ნინოასითა და მოძღურებითა მისითა.

და მათ დღეთა შინა მოიწია წიგნი-ბი პრომით წმიდისა პატრიარქისაჲ ნეტარისა ნინოასა და მირიან მეფისა და ყოვლისა ერისა ქართველისა. და მოველინა ბრაჯი მთავარდიაკონი ქებისა შესხმად და კურთხევისა მოცემად, და წმიდისა და ნეტარისა ნინოას ლოცვისა წარღებად და მადლისა ზიარებად. და აქონდა წიგნი ბრაჯთა მეფისაჲ ნეტარისა ნინოასა, რამეთუ მოენათლნეს იგინი მამასა მისსა ზაბილოვნს. და ესე ყოველი მისმენილ იყო მათა იერუსალმით¹, პრომით, კოსტანტიანეპოლით, ვითარმედ ქუეყანასა მას ჩრდილოასასა მიფენილ არს მშჳ იგი სიმართლისაჲ, ნათელი, მამისა მიერ მოსრული ქრისტე². და ამისთჳს სანატრელსა წიგნი მოეწერა, რაჲთამცა ეუწყნეს საქმენი იგი და სასწაულნი და სუეტისაჲ [485] მის და მაყულოვანისაჲ მის საკურველებანი და ძალი იგი კურნებათაჲ, რომელი იხილა მთავარდიაკონმან, და განკურნებით აღიდებდა ღნერთსა. და წარიღო წიგნები და წარვიდა.

მათ დღეთა შინა მოიწია წიგნი წმიდისა პატრიარქისა[ა] ნინო[ა]ს მიმართ¹, პრომით, მეფისა და ყოვლისა ერისა წინაშე. და წარმოგზავენნეს ეპისკოპოსნი და დიაკონნი ქების შესხმად და კურთხევისა მიცემად, და ამის ნეტარისა ლოცვისა მიმადლებად და მადლისა ზიარებად². და აქონდა წიგნი ფრანგთა მეფისა[ა] ნინო[ა]ს წინაშე, რამეთუ მოენათლნეს იგინი მამასა ნინო[ა]სსა. და ესე სასწაული ყოველივე მისმენილ იყო მათდა იერუსალმით², პრომით და კოსტანტი[ნ]ეპო[ვ]ლით, ვითარმედ ქუეყანასა მას ჩრდილო[ა]ს[ა]სა მიფენილ არს მზე იგი [32] სიმართლისა[ა], ქრისტე. ამისთჳს წიგნი მოეწერა, რაჲთამცა ეუწყნეს³ მათცა იგი სასწაულნი, რომელნი იხილნეს მოსრულთა მათ. საესქენი სიხარულითა წარვიდეს და წარიღეს წიგნები და აღიდებდეს ღმერთსა.

[თავი:ია]

³⁵ [34v] აღწერილი იაკობ მღვდლისა და იონან მთ[ა]შ[ა]რამისკოპოსისაჲ და აღმართმანათს პ[ა]ტრი[არქ]ისნი[სა] და ცხრ. მალ-მყოფი[თ]ისა[ა] ჯუარისა მცხეთას⁴

თავი : იბ:
პაპიონსნისა ჯუარისათჳს, რომელი აღწერა იაკობ და იყო რაემს მოგუქეთა ხმ იგი პატრიონსნისა და ძლევის მყოფელისა პა.

და იყო ოდეს¹ მოაქუქეთეს ხე იგი ჯუარისათჳს და მოაქუნდა² ასსა კაცსა

¹ ი-შმით. ² ქ-ს.

*წინ ვადმოგვაქვს ეს თავი შესაფარდებლად ტ-ისა. ¹ მიერ. ² ზიარებად. ³ ი-შმით... ⁴ ეოწყნეს¹ უღეს. ² შეაქონდა.

ტ

ღ

ქართლის
ბიბლიოთეკა

ვარსკუთავი; ერთი იგი წარვიდის აღ-
მოსავალით და ერთი დასავალით, და
იგი თავადი ეგრევე დგან მბრწყინვა-
ლედ, და ნელიად-ნელიად განდგის მიერ
კერძო არაგუსა და დადგის ბორცუსა
ზედა კლდისასა, ზემო კერძო, ახლოს
წყაროსა მას, რომელი-იგი აღმოადინეს
ცრემლთა წმიდისა ნინოასთა, და მუნით
აღმალდდის ზეცად. ესე მრავალგზის
იხილა ყოველმან სიმრავლემან ერისამან¹⁰
მაცხოვარებნაჲ ღმრთისა... ჩუენისაჲ.

მაშინცა ვიწყეთ ნეტარისა ნინოასა
კითხვად, ვითარმედ: „რამე არს, რამე-
თუ გამოვიდის ნაბერწყალი და წარ-
ვიდის აღმოსავალით და დასავალით“?

ხოლო წმიდამან მან პრქუა მეფესა
და ყოველსა ერსა:

სა[ა] ეგრ[ე]თვე ნელიად აღდგებიან, და
წარვიდის იმიერ კერძა არაგუსა, და
დაადგრის ბორცუსა¹ ზედა კლდისასა,
ზემო კერძო, ახლოს წყაროსა მას,
რომელი აღმოაციენს² ცრემლთა წმი-
დისა ნინოასთა და ეგრ[ე]თლა ამალდდის
ზეცად. და ესრეთ მრ[ა]ვალგზის იხ[ი]-
ლა ყოველმან ერმან მაცხოვ[ა]რ[ე]ბნაჲ
ღმრთისა[ა].

მაშინ იწყო მეფემან ყოველთა კითხ-
ვად ვედრებით, თუ: „რამე არს, დე-
დოფალო, ცხადად გამობრწყინებული⁴
ესე სასწაული, რამეთუ ჟამსა ღამისასა
ვიხილავთ საშინელითა ბილვითა და
თულთ-შეუდგანითა⁵ ნათლითა ზეცით
ქუეყანად შთამომავალსა ნინასა ჯუარო-
სასა და სუეტსა⁶ ამას ნათლისასა. და-
მე ყოველ ზედა დადგრომილსა და
რიეურაჲს⁷ ოდენ კუალად ბორ[ც]უს-
სა⁸ იმას ზედა ნელიად მიცვალდებულსა⁹
და კუალად ქუეყანით ზეცადვე ამალ-
ლებულსა¹⁰, ანუ¹¹ გვრგვნი¹² მას[უ]-
ლ[ა]ვითა შემკული¹³? რამე არს ანუ¹¹
ნაბერწყალნი ისი, რომელ წარვიდენ
აღმოსავ[ა]ლით და დასავ[ა]ლით? რამ-
მე არს ესე ყოველი? გუაუწყე¹⁴, დედო-
ფალო“.

ხოლო წმიდამან ნინო პრქუა: „ჰე,
მეფე,—იტყვს, თუ¹⁵—ნუ¹⁶ ეცებ გამო-
უძებნ[ე]ლ[სა] და ნუ¹⁶ განსცდი გამო-
უცდელსა, რამეთუ საქმენი ზისნი გა-
მოუკულეველ¹⁷ არიან. აწ უწყებულ¹⁸
იყავნ, ვითარმედ მოგხედნა შენ ღწერო-
მან და პატივ-გცა უფროას¹⁹ ყოველთა
მეფეთა ქუეყანისათა. გიხაროდენ და
მხიარულ იყ[ა]ვ, რამეთუ ჯუარო იგი,

¹ ბორცოსა. ² აღმუაციენს. ³ თო. ⁴ გამო-
ბრწყინებული. ⁵ შეოდგანითა. ⁶ სუეტსა.
⁷ რეურაჲს. ⁸ ბორცოსა. ⁹ მიცვლდებულსა.
¹⁰ ამალდებულსა. ¹¹ ანუ. ¹² გვირგვინი. ¹³ შე-
მკული. ¹⁴ გუაუწყე. ¹⁵ თო. ¹⁶ ნო. ¹⁷ გამოუკულ-
ეველ. ¹⁸ უწყებულ. ¹⁹ ოფროს.

C

9.

„განავლინებით კაცნი მათა ზედა მალათა აღმოსავლად, ვიდრე კახეთისა მთადმდე¹, და დასავალით, ვიდრე მიაწვედეს სამეფოა შენი. და ოდეს მთიებნი იგი გამობრწყინდენ, იხილონ, თუ სადა დადგენ, და მუნცა აღმართებით ორნი ესე ჯუარნი საცოდ ყოველთა ქრისტიანეთა² და დასამჯობელად მტერისა“.

ხოლო მეფემანყო ეგრეთ, და შეიცვნათანი მათანი მიწებით ათ დღე³. ესე იყო პარასკევსა, შაბათად-ლა განთენებოდა. და იყო სასწაული იგივე, იქმნა ეგრევე, ვითარცა ყოლადვე იქმნის.

ხვალის დღე³ მოვიდეს დასავალითნი იგი, რომელნი-იგი დგეს მათა ზედა, რომელ არს მთაჲ ქუაბთა-თავისაჲ. და უთხრეს მეფესა, ვითარმედ დაადგრა ვარსკულავი იგი მათა თხოთისათა, და შთავიდა [487] ერგვს (!) და კასპისასა და დაადგრა ადგილსა ერთსა და ნელად უჩინო იქმნა. ეგრევე მოვიდეს აღმოსავალით და თქუეს: „ვიხილეთ ვარსკულავი იგი აქაჲთ მომავალი და დაადგრა დაბასა ზოდს კახეთისა ქუეყანასა“.

მაშინ ბრძანა ნეტარმან ნინო, რაჲთა წარიხუნენ ორნი ესე ჯუარნი და აღჰმართნენ ერთი თხოთს, სადა-იგი ამხილა ღმერთმან მეფესა ძალი თვისი. და ერთი იგი მიეც სალომეს უფარმელსა, ჰეშმარიტსა მვევალსა ქრისტესსა⁵, და აღჰმართოს იგი უფარმას ქალაქსა, და დაბაჲ ზოდისი არა წინააღმდეგს ქალაქსა მეფეთასა, რამეთუ ერისა

რომელსა ზედა თუთ¹ ნეფსით თვისით გელნი განიბურნა, აწ იგი მოვიდინა შენ მესნელად შენდა ყოველთაგან საბრკეთა მტერისათა. და აწ მსწრაფლ განავლინენ კაცნი მთათა ზედა მალათა აღმოსავლეთით ვიდრე დასავალადმდე და სითგან მიაწვეს სამეფოა შენი. და ოდეს გამობრწყინდენ მთიებნი იგი², დაისწაონ ადგილი იგი. და მას ადგილსა აღემცართნენ ორნი ესე ჯუარნი³ ქრისტესნი“.

მაშინ მეფემანყო ეგრეთ და შეიცვნათანი მათანი მიწებით. და დღე იგი იყო პარასკევი და შაბათით განთენდებოდა, და გამოჩნდა⁴ იგივე სასწაული, და იქმნა ეგრეთვე, ვითარცა ყოვლის იქმნებოდის.

(და ხვალისა დღესა მოვიდეს დასავალითნი, რომელნი დგეს თავთა ზედა ქუაბთა-თავისათა. და მიუთხრეს⁵ მეფესა, ვითარცა გამოვიდა ვარსკულავი იგი, აღიმალა და მიიწია მათა ზედა თხოთისათა, გარდასავალსა კასპისასა⁶, და დადგა ადგილსა ერთსა და ნელად უჩინო იქმნა. [36] ეგრეთვე მოვიდეს მთით კუხეთისაჲთ⁷ და თქუეს: „ვიხილეთ ვარსკულავი აქეთ მომავალი და დაადგრა დაბასა ჩუენსა ზოდსა ქუეყანასა“.)

(მაშინ ბრძანა ნეტარმან ნინო, რაჲთა წარიხუნენ ებისკოპოსი და სიმრავლე ერისა და წარიხუნენ⁸ ორნი იგი ჯუარნი და აღმართნენ, სადა-იგი გამოხილა ღმერთმან. „ერთი თხოთს და ერთი მიეცი სალომეს დედოფალსა, მონასა ქრისტესსა, რათა აღმართოს უფარმას ქალაქსა, რათა დაბაჲ ზოდი არა წინააღმდეგს⁹ საჯდომელსა მე-

¹ მთადმდე. ² ქესიანეთა. ³ დღე. ⁴ შაბათ-ლა. ⁵ ქესსა.

¹ თუთ. ² იგინი. ³ ჯუარნი. ⁴ გამოჩნდა. ⁵ მიუთხრეს. ⁶ ნიასპისსა. ⁷ კუხეთისათ. ⁸ თქუეს. ⁹ კუხეთისსა. ¹⁰ წარიხონენ. ¹¹ აღოდგეს.

ს

ჟ

სიმრავლს არს მუნ. დაბაჲ კულა ბოდი-
სი თუთ ვიხილოთ, სათნოჲ იგი აღგი-
ლი ღმრთისაჲ¹. და ვყავთ ეგრეთ. ვი-
თარცა გვბრძანა ჩუენ წმიდამან ნინო.

ხოლო ესე სასწაულთაგან ზეცისათა
ჩუენებული პატროსანი ჯუარი მცხეთი-
საჲ აღვიპყართ ჳელითა კაცობრივითა
და მივედით ბორცუსა მას ჳუეშე, წყა-
როსა მას ზედა და ვათიეთ ღამს და ვი-
ლოცვედით ღმრთისა მიმართ. ხოლო ნე-
ტარი წმიდაჲ ნინო ცრემლითა განა-
ზავებდა წყაროსა მას და იქმნებოდეს
კურნებანი და სასწაულნი ღიდ-ღიდნი.

და ხვალის დღს აღვედით კლდესა
მას ზედა. და მივიდა ნეტარი ნინო და
დავარდა ქვათა მათ ზედა ბორცუსათა,
და ტიროდა იგი და მეფს და ყოველნი
მთავარნი და ყოველი იგი სიმრავლს
ერისაჲ, მანათაჲ და დედათაჲ, და [იყო]
ყრმათა ჩჩულთა ეგილი, ვიდრემდის
მთანიცა ჳმა-სცემდეს. და დასდვა ჳელი
წმიდამან ნინო ერთსა ქვასა და მრჳუა
მი: „მოვედ, შენდა ჯერ-არა, დასწერე
ჯუარი ქვასა ამას“. და მე ვყავ ეგრეთ.
და მუნ აღჳნართეს ჯუარი იგი დიდე-
ბით მეჯეთა. და მოდრკა მეფს ნუჳლთა
თჳსთა ზედა და ყოველნი მთავარნი,
და [488] ყოველი სიმრავლს ერისაჲ და
თავყუანის-სცეს ძლიერით შემოსილსა
ჯუარსა, და აღიარეს ჯუარცუმული
იესუ ქრისტე ჳეშმარტად ღმრთად და
ცელ ღმრთისა ცხოველისად. და ჰრწმე-
ნა სამებით დიდებული ღმერთი ყოველ-
თა, რომელსა შუენის დიდებაჲ უკუნი-
თი უკუნისამდე, ამენ.

ფეთასა, რამეთუ ერისა სიმრავლე არს
მუნ¹ ფრიადი. ბოდისაჲ დაბაჲ თუთ²
ვიხილოთ, სათნოჲ იგი აღგილი
ღმრთისაჲ³. და ვყავ იგი, ვითარცა
გვბრძანა⁴ ნინო.)

ხოლო ესე⁵ სასწაულთა ზეცისაჲ-
თა გამოჩინებულნი პატროსანი ჯუა-
რი მაცხოვრისაჲ⁶ აღვიპყართ ჳელითა
კაცობრივითა. და განვიდა მეფე და
ყოველნი მთ[ა]ვე[ა]რნი მისნი და ყოვე-
ლი ერი ქართლისაჲ⁷ დედებითურთ და
ყრმებთა; და მოვედით ბორცუსა მას
ჳუეშე, წყაროსა ზედა, და ვათიეთ ღა-
მე და ვილ[ო]ცვეთ ღმრთისა მიმართ⁸.
ხოლო წმიდაჲ ნინო ცრემლითა შეზა-
ვებდა წყაროსა და იქმნებ[ო]დეს კურ-
ნებანი⁹ და სასწაულნი მრ[ა]ვე[ა]ლნი.

ხვალისა დღესა აღვედით ზედა
კლდესა მას. და მოვიდა წმიდაჲცა იგი
ზედა ბორცუსა მას და დავარდა
ქვათა მათ ზედა, ტიროდა მწარედ და
მეფენი და მთ[ა]ვე[ა]რნი და ყოველი
სიმრ[ა]ველე ერისა დედებითურთ და
ყრმებთა ჩულთაჲ¹⁰ მათ. ტირილი და
ყრმებთა მიიწოდა ცამდე. ვიდრემდის
მთანიცა ჳმობდეს მათ თანავე. და იყო
მიწი დიდი ყოველისა სულისაჲ¹¹, და შეძ-
რწუნებულნი¹² აღიდებდეს [v] ღმრთეება-
სა ქრისტესსა და ჯუარსა მისსა პატრო-
სანსა. დასდვა ჳელი ერთსა ქვასა ნე-
ტარნან ნინო და, ჰრჳუა მთ[ა]ვე[ა]რ-
ებისკოაოსსა¹³: „მოვედ, შენდა ჯერ-არს,
რათა დასწერო ჯუარი ქვასა ამას“. და
აღგილსა მას აღმართეს ჯუარი იგი
დიდებული. ხოლო წმიდაჲ იგი და მე-
ფ[ე]ნი და მთ[ა]ვე[ა]რნი და ყოველი იგი
სიმრავლე ერთა ურიცხუთა¹⁴ და დრკეს და
თავყუანი-სცეს ჯუარსა წმიდასა, და აღი-
არეს ჯუარცუმული იგი ჳეშმარტად
მედ ღმრთისა ცხოველისა, და სამებთა
ერთარსებით დიდებული, ამენ.

¹ ღამს.

¹ მონა ² თოთ ³ გუობრძანა. ⁴ მე ანე. ⁵ ქრწმე.
⁶ მიერ. ⁷ კორნებანი ⁸ სოლისა. ⁹ შეძრწო-
ნებლნი. ¹⁰ ეპისკოპოსა. ¹¹ ურიცხოთა.

C

9

ხოლო დედანი იგი მთავარი არასა-
და განეშორებოდეს წმიდასა ეკლესია-
სა და სუეტსა ნათლისასა და ჯუარსა
ცხოველსა, რამეთუ ჰხედვიდეს სასწა-
ულთა მათ უზომოთა და კურნებათა
მიუთხრობელთა. მაშინ დაუტევა წმი-
დამან ნინო მცხეთაჲ ქალაქი და წარ-
ვიდა მთელთა ხარებად პირუტყუთ-
სახეთა მათ კაცთა და შემუსრვად კე-
რპთა მათ ხოლო აქა შინა დაუტევა
აბიათარ, ჰურიან-ყოფილი იგი მღდელი,
რომელი იყო მეორე ააფლე¹, რომელი
არა დასცხრებოდა ლამე² და დღე³ ქა-
დაგებასა ქრისტესსა, დიდებასა მისსა,
ვიდრემდის სივლტოლად იწყეს ჰურიან-
თა. ხოლო ბაგინისათჳს იძულებდა შე-
ფესა, რათა არა შეძრან ნაშენები იგი
მისი. არამედ რათა შესძინოს აღშენე-
ბაჲ, რამეთუ ვიდრე არღა გამოჩინე-
ბულ იყო ახალი მადლი ქუეყანასა ამას,
მუნ შინა იყო დიდებული სახელი საუ-
კუნო. ესაჲ მის ღმრთისაჲ. და ერჩდა მეფე⁴
მისთა დღეთა, და იყენეს მუნ შინა
ელიოზის ნათესაენი მღდელად ჰურიან-
თა ზედა.

ხოლო დედოფალი და სხუანი¹ იგი
მთავარი დედანი არ[ა]სადა განეშო-
რებ[ი]ოდეს ეკლესიასა სუეტისა² მის ცხო-
ველისასა და ნათლის[ა]სა, რამეთუ
ხედვიდეს ჯუარისა მის პატიოსნისა
ს[ა]სწა[ლ]ათა და კურნებათა³ მიუ-
თხრობელთა. (ხოლო დაუტევა⁴ წმიდა-
მან ნინო მცხეთაჲ ქალაქი და წარვიდა
მთიულთა⁵ ხარებად პირუტყუთა⁶ სახე-
თა მათ კაცთა და შემუსრვად⁷ კერპთა
მათთა. ხოლო მცხეთას შინა დაუტევა
მღდელი აბიათ[არ] ჰურიან⁸, რომელი
იგი იყო მეორე ბაფლე) რომელი არ[ა]-
სადა დასცხრებოდა ქადაგებ[ა]სა ქრის-
ტესსა და დიდებასა მისსა, ვიდრემდის
სივლტ[ო]ლად იწყეს ჰურიანთა⁹ მათ,
რამეთუ [ი]ძულებენ ჰურიანი¹⁰ იგი
მეფესა, რათა არა შეძრან¹¹ ბაგინი
იგი, ვიდრეღა არა გამ[ო]ჩინილ იყო
ახ[ა]ლი მადლი ქუეყანასა ამ[ა]ს, ტა-
ძარსა მას შინა იყო სახელი საუკუნო-
[ა]საჲ მის. და ერჩდ[ა] მეფე დღ[ე]თა
მისთა, და იყენეს მას შინა მღდელად
ელიოზის ნათესაენი პურიანთა⁹ ზედა.

25

ბასილსა შეუნდვენ ღმერთმან.

დაესრულა ცხოვრებაჲ ნეტარისა და ბევრწილ
ხანატრ[ე]ლისა ღირსისა ზუენისა ლედისა და
განმანათლებ[ე]ლისა უბიწო[ა]სა წმიდისა

30

ნინოჲსი.

წმიდაო ნინო, უმწუ[ლ]ე [ა]სილისა
თუალთა!

¹ ბაფლე. ² ლამე. ³ დღე.

¹ სხუანი. ² სუეტისა. ³ კურნებათა. ⁴ დაუტ-
ევა. ⁵ მთიულთა. ⁶ პირუტყუთა. ⁷ შემუსრვად.
⁸ ჰურიან ⁹ შეინძრან. ⁹ ჰურიანთა. ¹⁰ ჰურიანი.

ტ

აღმართმბაჲ პატიონსნიჲ ჯუარისა მცხეთისაჲ და მერჲ კჳალად გამორჩინებაჲ*
თავი: სდ:

და იყო რაჲმს¹ მოიქცა ყოველი² ქართლი, ზრახვა-ყვეს მღღელ-
თა მათ, რომელნი მოსრულ იყვნეს საბერძნეთით³, აღმართებად ნიში ჯუარი-
საჲ⁴. პრქუეს მღღელთა მათ მირიან მეფესა: „ჯერ და წეს-არს აღმართებად
საუფლოჲ ნიში ჯუარისაჲ“⁵. და სათნო უნდა მეფესა და ყოველსა⁶ ერსა.
და სიხარულით შეიწყნარეს სიტყუაჲ იგი მღღელთაჲ მათ და სწავლაჲ. და
უბრძანა მირიან მეფემან ცელი⁷ საჯუარედ⁸. წარვიდეს ხურონი [489] და მო-
ქვეთეს ხმ ერთი ააეროვანი⁹. და უბრძანა მეფემან შესაქმედ⁹ ჯუარი¹⁰, ხო-
ლო მღღელნი იგი ასწავებდეს სახესა¹¹ მას ჯუარისაჲ. და რაჲმს შექმნეს¹¹
ჯუარი იგი, მოვიდეს და უთხრეს მირიან მეფესა ხუროთა მათ, ვითარმედ¹²:
შევექმენით ჩუენ¹³ ჯუარი იგი, ვითარცა მღღელთა მათ გაუსწავეს¹⁴. და მეყს¹⁵
აღდგა მეყს იგი სიხარულით. და ყოველმან ერმან¹⁶ იხილეს სახმ იგი ჯუა-
რისაჲ მის და დაუკრდა¹⁷ ცრიალ და¹⁸ აღიდებდეს ღმერთაჲ.

მას ქამსა გულისხმა-ყო და მოეკსენა მეფესა, ოდეს-იგი დღმ დაუბნელ-
და ნთასა ზედა, ვითარ-იგი ნათელი მბრწყინვალეებისა²⁰ დიდისაჲ იხილა
მსგავსად ჯუარისა. და ვითარ იხილა²¹. იცნა²². მაშინ უთხრობდა მღღელთა
მათ და ყოველსა ერსა ხილვასა მას²³, და ვითარ განუნათლა²⁴ ბნელი იგი
ნიშმან ჯუარისამან წინაშე თუალთა მისთა. მაშინ, ვითარცა ესმა ერსა მას
სიტყუაჲ იგი მეფისაჲ, უმეტესად[ლა და უფროჲს]²⁵ პრწმენა იესუ ქრისტე
და²⁶ ნინი იგი²⁷ ჯუარისა მისისაჲ²⁸, და ყოველთა ერთობით სიხარულით თა-
ყუანის-სცეს მას და აღიდებდეს ღმერთსა.

მაშინ განაზრახვიდა²⁹ მეფე ყოველსა მას ერსა³⁰, ვითარმედ რომელსამე
აღვიღსა აღმართონ სახმ იგი ჯუარისაჲ³¹. ხოლო კაცად-კაცად იტყოდა:
სადა³² ვის მარჯუე უნდა, არამედ³³ ვერსადა გამოირჩიეს³⁴. მას ქამსა მირიან
მეფს ილოკვიდა და იტყოდა: „უღალო, იესუ ქრისტე, რომელი გურწამ
ტუკსა ამის მიერ,³⁵ და გაუსწავეს მღღელთა ამით³⁶ შენთა, შენ, იესუ ქრისტე,
რომელმან თავი თუხი დაინდაბლე³⁷ და ხატი მონებისაჲ³⁸ შთაიკუ³⁹ სიმდაბ-
ლითა შენითა, რომელი გარდამოპრედ კურთხეულთაგან წიალთა⁴⁰ მამისათა,
რომელმან დაუტევინ ჩუენთუხ საყდარნი, უფლებანი და ძალნი, და დაემკვდ-
რე სამოსა წმიდისა ქალწულისაჲ⁴¹, და მერმ ჯუარს-ეკუ პონტოველისა

* ეს თავი ცალკე საკითხავადაა შეტანილი კლარჯულ სრაველთაგანი (A-144). მისი წაკითხვა-სწავლობანი D-ით მოგვეყავს სჯოლითში. ძირითადი ტექსტი კი (S-1141) აქ S-ით არის აღნიშნული.

¹ ~ რაჲმს იყო D] +: ვაი ესე D. ² მო-რთა-იქცა D. ³ რომელნი... საბერძნეთით] რომელნი-იგი მოსთხოვნა მირიან მეფემან კონსტანტინე კეისარსა D. ⁴ ჯუარი[საჲ] + და D. ⁵ ყოველსა] + მას D. ⁶ ძელისაჲ D. ⁷ საჯუარედ] + მოღებამ. რა⁷. ⁸ აუროვანი D] + და დი-
დად შეფერიერ D. ⁹ შექმნაჲ D. ¹⁰ ჯუარი]-D. ¹¹ სახმ D. ¹² ვითარმედ]-D. ¹³ ~ ჩუენ
შევექმენით D. ¹⁴ ~ მასწავეს მღღელთა მათ D. ¹⁵ მეყსეთლად D. ¹⁶ ყოველმან ერმან] ყრ
ერი მთა თან მივიდეს ხილვად ნიშისა მის ჯუარისა და ეჲ D. ¹⁷ და დაუკრდა] უკრდა D.
¹⁸ და]-D. ¹⁹ უბნელდა D. ²⁰ ბრწყინვალეებისა D. ²¹ ვითარ იხილა]-D. ²² იცნა] + იგი D.
²³ მას] + პირველსა D. ²⁴ ~ მას] D. ²⁵ უმეტესად-ლა და უფროჲს] უფროჲს-ლა და უმეტეს D.
²⁶ იესუ ქრისტე და]-D. ²⁷ იგი]-D. ²⁸ ჯუარისა მისისაჲ] ჯუარისაჲ D. ²⁹ განი-
ზრახვიერ D. ³⁰ ერსა] თანა D. ³¹ სახმ იგი ჯუარისაჲ] ჯუარი იგი D. ³² სადაცა D.
³³ არ] და D. ³⁴ გამოირჩიეს D. ³⁵ ამის მიერ] მისგან D. ³⁶ მათ D. ³⁷ დაიმდაბლმ SD. ³⁸ მონე-
ბისაჲ] მონისა შენისაჲ D. ³⁹ შთაიკუ D. ⁴⁰ კურთხეულთაგან წიალთა] წიალთაგან D. ⁴¹ წმი-
დისა ქალწულისაჲ] ქალწულისა მარიამისსა D.

C

პილატეს ზე, დაეფალ [490] გულსა ქუეყანისასა და მესამესა დღესა ასდგ¹
და აღასრულე ყოველივე² თქმული წინაწარმეტყუელთაჲ, აღჰმალღდი³ ზე-
ცად და დაშჯედ მარჯუენით მამისა, და მერმე მოსლევად ხარ განშჯად ცხო-
ველთა და მკუდართა, და დაგვტევე ჩუენ ნიში ჯუარისა შენისაჲ დასარლუე-
ველად უხილავთა ბანქანებათა მტერისათა. ხოლო ჩუენ, მოშიშთა შენთა, მო-
გვლებიეს სასწაულად, რაათა განვერნეთ პირსა ემმაკისასა, რომლისაგანცა⁴
წარტყუენულ ვიყვენით. ხოლო აწ შენ, უფალო ღმერთო მაცხოვარო ჩუენო,
ინებე გამოცხადებაჲ ადგილისაჲ, რომელსა⁵ აღჰმართოთ ნიში ჯუარისა შე-
ნისაჲ, რაათა იხილონ მოძულეთა ჩუენთა⁷ და პრცხუენოდის, რამეთუ შენ,
10 უფალი, შემეწიე ჩუენ და ნუგეშინის-მეტ ჩუენა. და ვითარცა შემწუხრდა⁸,
მას ღამესა ჩუენებით დიადგრა ანგელოზი უფლისაჲ მირიან მეფესა და უჩუე-
ნა მას ბორცვ ერთი არაგუსა⁹ წილ კერძო, მახლობელად მცხეთასა. და
პრქუა მას: ესე ადგილი გამოურჩევიეს ღმერთსა¹⁰, ამას ზედა აღჰმართე¹¹
ნიში¹² ჯუარისაჲ. და ვითარცა განთენა, უთხრა მირიან მეფემან მღღელთა,
15 მათ ჩუენებაჲ იგი ანგელოზისაჲ¹³ და სიტყუაჲცა იგი¹⁴, რომელ¹⁵ პრქუა¹⁶,
და ბორცვცა იგი, რომელი¹⁷ უჩუენა¹⁸. ვითარცა ესმა ჩუენებაჲ იგი და ადგი-
ლიცა იგი¹⁹ იხილეს, სათნო უჩნდა ყოველსა²⁰ ერსა ბორცვ იგი, და სიხარუ-
ლითა და გალობითა დიდითა ყოველთა ერთბამად აღილეს ჯუარი იგი და
აღამართეს ბორცუსა მას ზედა მძღლ ნიში ჯუარისაჲ მცხეთასა მახლობელად,
20 მართლ წინაშე, აღმოსავალით, დღესა კვრიაკესა, აღესებინა²¹ ზატკის-ზა-
ტიკსა.

და ვითარცა²² აღემართა ნიში ჯუარისაჲ ქუეყანასა მას ქართლისასა²³,
მესკეულად მას ეამსა²⁴ დაეცნეს ყოველნი კერპნი, რომელნი [491] იყვნეს სა-
ზღვართა ქართლისათა²⁵, და შეიმუსრნეს, და საკერპონი²⁶ დაირღუეს. ვი-
თარცა იხილეს ესე²⁷ საკვრველი²⁸ საქმე და²⁹ სასწაული, რომელი ქმნა ძლე-
ვის³⁰ მყოფელმან მან ნიშმან ჯუარისამან კერპთა³¹ ზედა, უფროჲს განუკვრ-
დებოდა საქმე ესე და აღიდებდეს ღმერთსა და სიხარულით თავყუანის-სცემ-
დეს პატიოსანსა ჯუარსა. და ყო მირიან მეფემან და ყოველმან ერმან მცხე-
თისაჲან³² შესაწირავი დადი მას დღესა შინა პატიოსნისა ჯუარისა³³. და და-
აწესეს დღესასწაული³⁴ ძლევით-შემოსილისა³⁵ ჯუარისაჲ აღესებინა³⁶ ზატკის-
30 ზატკისა, დღესა კვრიაკესა, ყოველმან ქართლმან. ვიდრე დღენდელად
დღედმძღლ და ვიდრე უკუნისამდე³⁷.

¹ ~ ასდგ მესამესა დღესა D. ² ყოველი D. ³ აჰმალღდი D. ⁴ რომელისაგანცა | + იგი D.
⁵ რომელსა | + ზედა D. ⁶ აღჰმართო D. ⁷ შენთა D. ⁸ დამწუხრდა D. ⁹ არაგუსა | + წყალსა
ზედა D. ¹⁰ ღმერთსა | + და D. ¹¹ აღჰმართეთ D. ¹² ნიში | + იგი D. ¹³ ანგელოზისა | + მისი D.
¹⁴ იგი | + ანგელოზისა D. ¹⁵ რომელსა D | + ტყუად D. ¹⁶ პრქუა უთხრა მათ და ყოველსა
ერსა D. ¹⁷ რომელი | — D. ¹⁸ უჩუენა | + მათ D |. ¹⁹ იგი | — D. ²⁰ ყოველსა | + მას D. ²¹ აღესებინ-
სა | + შემდგომად D. ²² ვითარცა | — D. ²³ ქუეყანასა მას ქართლისასა | ქართლს შინა D. ²⁴ ეამ-
სა | + შინა D. ²⁵ ~ ყლნი კერპნი. რომელნი იყვნეს საზღვართა ქართლისათა დაეცნეს D.
²⁶ საკერპონი | საკერპონიცა მათნი D. ²⁷ ესე — D. ²⁸ საკვრველი | საკვრველები და ესე D.
²⁹ საქმე და | — D. ³⁰ ცხოველს D. ³¹ კერპთა | + მათ D. ³² მცხეთისამან | ქართლისამან D.
³³ პატიოსნისა ჯუარისა | — D. ³⁴ დღესასწაული | მსახურებაჲ D. ³⁵ ძლევით შემოსილისა | პა-
ტიოსნისა D. ³⁶ აღესებინა | უფანა D. ³⁷ და ვე უკუნისამდე | — D.

და იყო რაოდენისამე ეამისა შემდგომად, მარტკლიისა უკუანა¹, იხილეს სასწაული² დიდი და საშინელი³ დღესა ოთხშაბათისა⁴. ამა⁵ ესერა სუეტი ნათლისაჲ სახედ ჯუარისა დგა ზედა ჯუარსა მას და ათორმეტნი ანგელოზნი დაგვრგვნებულ იყვნეს გარემოას მისა, ეგრევე სახედ ათორმეტნი ვარსკულაენი დაგვრგვნებულ იყვნეს⁶. ხოლო ბორცუ იგი ჯუარისაჲ ერთ-სა-ხედ⁷ კუმოდა სულნელად. და ვითარ ჰხედვიდეს სასწაულსა მას, მრავალნი უღმრთოთაგანნი მოიქცეოდეს და ნათელს-იღებდეს⁸ და აღაშენებდეს ეკლესია. თა. ხოლო მორწმუნენი უფროას განმტკიცებოდეს და აღიდებდეს ღმერთსა და მერმე კულად⁹ იხილეს სხუაჲ სასწაული პატიოსნისა ჯუარისაჲ; ვითარცა ცეცხლი დგა და ვითარცა ალი ეგზებოდა ზედა თავსა ჯუარისასა სამგზის¹⁰ მზისა უბრწყინვალესი, და ვითარცა საქუმლისა რაჲ ნაბერწყალი აღვალნ ძლიერად, ეგრე¹¹ სახედ იყო: აღვიდოდეს ანგელოზნი¹² და გარდამოვიდოდეს ზედა¹³ [492] პატიოსანსა ჯუარსა. ხოლო ბორცუ იგი ჯუარისაჲ იხარებდა¹⁴ ძლიერად და ყოველი ქუეყანაჲ იძრეოდა, და მათა და ბორცუთა და ღელეთა არმურთ¹⁵ სულნტლებისაჲ¹⁶ აღვიდოდა ცამდს, და¹⁷ კლდენი შეიშუსრვოდეს¹⁸ და სულნტლებაჲ დიდნა¹⁹ მიეფინებოდა ყოველსა ქუეყანასა²⁰. და ესე არა ზედამოათ იყო და²¹ არცა თანა-წარსლვით²², არამედ მუყუარ ეამ. და²³ ტანი დიდნი ისწოდეს²⁴. და ყოველი იგი ერთი ჰხედვიდა მას და ესმოდა ოხრაჲ იგი ვალობისაჲ²⁵; შეშინდეს და²⁶ დაუკრდა ფრიალ²⁷, შინით და ცრწოლით თავყუანის-სცემდეს პატიოსანსა ჯუარსა და სიხარულითა დიდითა²⁸ აღიდებდეს ღმერთსა.

და იყო რაოდენისამე⁴ ეამისა შემდგომად, ვითარცა სასწაულნი²⁵ და ხილვანი დასცბრებოდეს, ეგრევე²⁶ ძრვანი²⁷ იგი დიდ-დიდნი²⁸ და საშინელნი²⁹ და-ვე-სცბრეს³⁰. და შემდგომად ამისა სხუანი მრავალნი სასწაულნი და ნიშნი³¹ იქნებოდეს ზედა პატიოსანსა ჯუარსა³² ზეცით გარდამო. და ჰხედვიდა²⁵ და³³ ყოველი ერთი³⁴ და შინით და ცრწოლით მივლენდეს³⁵ თავყუანის-ცემად³⁶ გულსმოღვინედ პატიოსანსა ჯუარსა და³⁷ სიხარულით³⁸ აღიდებდეს ღმერთსა.

მას ეამსა იყო ვინმე კაცი ერთი მოწივი ღმრთისაჲ³⁹, რომელსა ერქუა⁴⁰ რეე, ძმ მეფისაჲ. და იყო ძმ რევისი სნეულ და მიწვეულ⁴¹ სიკუდილ, რამეთუ იგი ხოლო მარტოჲ ესუა⁴². მოილო იგი და დააგლო⁴³ წინაშე პატიოსნისა³⁶ ჯუარისა⁴⁴ და ცრწმლით ითხოვდა მისგან: „უკუეთუ მომიბოძო⁴⁵ ყრმაჲ ესე⁴⁶“.

¹ უკუანა]— დღესა ოთხშაბათისა D ² სასწაული] საკრეველებად D. ³ საშინელი]—საწაული D. ⁴ დღესა ოთხშაბათისა—D. ⁵ ამა] და ამა D. ⁶ გარემოას.. დაგვრგვნებულ იყვნეს]—D. ⁷ ერთ სახედ] ერკასმდ D. ⁸ ნათელ იღებდეს D. ⁹ კულად]—D. ¹⁰ სამ გზის] შედგებოდა D. ¹¹ ~ ანგელოზნი აღვიდოდეს D. ¹² ზედა]—D. ¹³ იხილდებოდა D. ¹⁴ იხარებდა D. ¹⁵ არმურთ]—სიხარულით D. ¹⁶ სულნტლებისა D. ¹⁷ ცამდს]—D. ¹⁸ დიდნი D. ¹⁹ ზედა ქუეყანასა D. ²⁰ და]—D. ²¹ წაბრეცებით D. ²² და]—D. ²³ ისწოდეს] უბრძდეს D. ²⁴ ვალობისაჲ] მის D. ²⁵ ფრიალ]—ხილვა იგი გახუკრდებოდა D. ²⁶ დიდითა]—აქურთხედეს და D. ²⁷ რაოდენისაჲ D. ²⁸ სასწაულნი]—იგი D. ²⁹ ვარსკულა D. ³⁰ ძრვანი D. ³¹ დიდ-დიდნი] დიდი D. ³² საშინელი D. ³³ და-ვე-სცბრებოდა D. ³⁴ და ნიშნი]—D. ³⁵ ~ პატიოსანსა ჯუარსა ზედა D. ³⁶ ზედა D. ³⁷ და]—მას D. ³⁸ და-ვე-სცბრეს]—იგი ერთ D. ³⁹ მიწვეულ]—და D. ⁴⁰ თავყუანისცემად D. ⁴¹ და]—წარვიდიან D. ⁴² სიხარულით—და] D. ⁴³ ღმრთისაჲ]—და მახურო ქრისტისი D. ⁴⁴ ერქუა] სახელი ერქუა D. ⁴⁵ მიწვეულ]—იყო იგი D. ⁴⁶ ესუა]—მას D. ⁴⁷ დააგლო] დადა D. ⁴⁸ ~ პატიოსანსა ჯუარსა წე D. ⁴⁹ მომიბოძოს D. ⁵⁰ ესე]—ჩემი D.

C

ქართლის
სიბრძნის

- გუმბადი¹ აღვაშენო საყოფლად შენდა². და ვითარცა იგი მწარედ და უწყინო³ უტიროდა წინაშე აპტიონისა ჯუარისა⁴, მუწკუსევე განიკურნა ყრმა იგი⁵, და [493] სიხარულითა დიდითა წარიყვანა⁶ და აღიდებდა ღმერთსა და პატიოსანსა ჯუარსა⁷. მერმე მოვიდა აღნათქუემისა⁸ აღსრულებად. და ყო⁹ ნადლისა მიცემა და⁷ დიდი სიხარული. და გულს-მოდგინედ⁸ გუმბადი¹ აღაშენა მცხეთისაა რევის ძემან, და⁷ წლითი-წლად მოვიდის და აღასრულის მსახურება იგი⁹ პატიოსნისა ჯუარისაა. და მიერითგან⁹ უფროა-და¹⁰ და უმეტეს მოვიდოდეს სნეულნი მრავალნი და უძლურნი და განიკურნებოდეს, და სიხარულით აღიდებდეს ღმერთსა და¹¹ პატიოსანსა ჯუარსა.
- ¹⁰ იყო ვინმე ქაბუჯი ერთი და ორნივე თუალნი დადგომილ იყვნეს. მოვიდა და¹² შეუვრდა პატიოსანსა ჯუარსა და ევეღრებოდა იგი¹³ გულს-მოდგინედ. და შემდგომად შუდისა დღისა აღეხილნეს თუალნი მისნი¹⁴, და სიხარულით აღიდებდა ღმერთსა და პატიოსანსა ჯუარსა.
- დედაკაცი¹⁵ ვინმე იყო¹⁶ მარადის გუმეული სულითა უკეთურითა, და ¹⁵ ეგოდენ გუმეა მოილო¹⁷, რაგამს პატიოსანსა ჯუარსა შეამთხუვეედ, სამოსელსა ჯუარისასა მოაბენ. და იყო შეათოთხმეტისა დღისა¹⁸ შემდგომად¹⁹ განიკურნა დედაკაცი იგი და წარვიდა იგი ფერტითა თჳსითა სიხარულით.²⁰ აღიდებდა²¹ ღმერთსა და პატიოსანსა [ჯუარსა].
- კულად²² იყო ვინმე დედაკაცი სხუა, და²³ ესუა მას მ²⁴. და მეყსეუ-
²⁰ ლად დასწყვიდა²⁵ ყრმასა მას, და აღიქუა იგი დედამან მისმან²⁶, მოილო²⁷ იგი და დაავად²⁸ წინაშე პატიოსანსა ჯუარსა. და იღვა ყრმა იგი მწყდარი წინაშე წმიდასა ჯუარსა²⁹ დილეულითგან ვიდრე მწუნბრადმდე. ხოლო დედა ყრმისა მის³⁰ ტირილით ილოცვიდა წინაშე პატიოსნისა ჯუარისა³¹. და³² ეტყოდეს³³ [494] მას მუნ მდგომარენი³⁴: „მომკლად არს³⁵ ეგე, წარიღე და ²⁵ დაამარხე და³⁶ ნულარა აწყინებ“. ხოლო მან არა³⁷ წარიკუთა სასოვება, არამედ უფროსად-და³⁸ საწყალობელად კრემლოდა და ითხოვდა შეწყვენასა³⁹. და⁴⁰ ნწუბრისა ოდენ ქამა⁴¹ სულნი უკუნისხუნა ყრმამან მან⁴² და თუალნი აღიხილნა. და შემდგომად სამისა დღისა განკურნებული წარიყვანა იგი დედამან თჳსმან⁴³ და აღიდებდა ღმერთსა და პატიოსანსა ჯუარსა.
- ²⁰ და ვითარცა იხილნეს ყოველთა სასწაულნი ესე⁴⁴ დიდებულნი⁴⁵ პატიოსნისა ჯუარისანი⁴⁶, მრავალნი უშვილონი მოელენედ და ილოცვედ⁴⁷ მისგან⁴⁸

¹ გუმბადი D. ² პატიოსანსა ჯუარსა წე D. ³ იგი + მისი D. ⁴ წარიყვანა + ყრმა იგი მასი განკურნებული და განცოცლებული D. ⁵ პატიოსანსა ჯუარსა — D. ⁶ აღიქუებული — D. ⁷ და — D. ⁸ დიდითა სიხარულითა და გულამოდგინებითა D. ⁹ იგი D. ¹⁰ მიერითგან იგი ქაბოთგან D. ¹¹ უფროადა | უფროსა ხოლო D. ¹² ღმერთსა და — D. ¹³ და — D. ¹⁴ იგი — D. ¹⁵ მისნი — D. ¹⁶ დედაკაცი მერმე დედაკაცი D. ¹⁷ იყო + ერთი D. ¹⁸ გომება მიელო D. ¹⁹ შეათოთხმეტისა დღისა D. ²⁰ შემდგომად — D. ²¹ სიხარულით ფერტითა თჳსითა D. ²² და D. ²³ აღიდებდა + იგი D. ²⁴ კულად | მერმე მისა შემდგომად D. ²⁵ და | როგორც D. ²⁶ მას მ²⁷ წელი ყრმა ერთი D. ²⁸ დასწყვიდა D. ²⁹ მისმან | და D. ³⁰ მიილო D. ³¹ დავეა D. ³² იგი D. ³³ წმიდასა ჯუარსა | წმიდასა მას პატიოსანსა ჯუარსა D. ³⁴ დედა ყრმისა მის | დედაკაცი იგი D. ³⁵ პატიოსანსა ჯუარსა D. ³⁶ და | სხუანი D. ³⁷ იტყოდეს D. ³⁸ მას შემდგომარენი — D. ³⁹ არს | ყრმა D. ⁴⁰ და — D. ⁴¹ არავე. D. ⁴² უფროსდა D. ⁴³ მიდა ითხოვდა შეწყვენასა — D. ⁴⁴ და | ხოლო D. ⁴⁵ ~ ქამა ოდენ D. ⁴⁶ ყრმამან მან — D. ⁴⁷ სმან D. ⁴⁸ ე | და ნაშუა და ყრუყანა D. ⁴⁹ აღიქუებულნი | და-და-ღმერთი D. ⁵⁰ ჯუარისა S. ⁵¹ ილოცვედ | ითხოვედ D. ⁵² მისგან — D.

ს

შვილიერებასა, და შვილითა განმადარნი¹ აღიდებედ ღმერთსა² და შესაწი-
რავთა და მადლთა მისცემედ ატიოსანსა ჯუარსა³. არა ხოლო თუ რომელ-
ნი⁴ მუნ მივლენედ და⁵ მათ ოდენ⁶ მიჰმადლებნ⁷ სათხოველსა⁸, არამედ წათ-
ცა, რომელნი ზირს არიედ, განა თუ სრულსა⁹, ლუაწლსა ითა სადიდედ
პატიოსანსა ჯუარსა მცხეთისსა, მუ[ს]თქუესცე მძღე ექმნიან¹⁰ ზღვრათა¹¹
შეწვევითა¹² ატიოსნისა ჯუარისაათა და დიდითა სიხარულითა მოვიდიან
მადლისა მიცემედ პატიოსნისა ჯუარისა, სრავალნი უღმრთონიცა ქირსა შე-
ცვენსა¹³, ხოლო რაქმის სარწმუნოვებით მადლოდეს¹⁴ ატიოსანსა ჯუარსა მცხე-
თისსა, ზუნქუედ განერჩიან, და სიხარულთა¹⁵ დიდითა¹⁶ მოვიდიან თავ-
ყუანის-ცემად ატიოსანსა ჯუარსა¹⁷, და ნათელი¹⁸ მოიდიან და სიხარულით¹⁹
აღიდებედ ღმერთსა და²⁰ პატიოსანსა ჯუარსა. ხოლო²¹ სსუანი მრავალნი
მრავალსა ქირსა²² შეცვენს და ვედრებითა პატიოსნისა ჯუარისაათა განერ-
ჩიან²³, და მრავალნი სნეულნი პირად-აირადითა სენითა მოვლენედ ვედრებად
[495] პატიოსნისა ჯუარისა და გან[ი]კურნებედ ვიდრე დღენდელად დღედ-
მდე. და სსუანიცა²⁴ სასწაულნი იქმნებოდეს²⁵ წინაშე პატიოსნისა ჯუარისა²⁶
ზეციითა გარდამო ღმრთისა მიერ, რომელნი არა დაწერილ არიან წიგნსა ამას.
ხოლო ესე ოდენ დაიწერნეს საქმელებად ღმრთისა და ჰადიდებელად ატიოს-
ნისა ჯუარისა²⁷ და რათა ზუენ ყოველნი ვადიდებდეთ მამასა და ძესა და
წმიდასა სულსა, რომლისაჲ არს დიდებდა²⁸ აჲ და მარადის და უკუნითი უკუ-
ნისამდე, ამენ.

[თავი იგი]

[32, r 5] თავი იგი

წინა, რომელი დაჰყარა მამან მამან
მართლი ამან შამს სიკუშლისაჲ,
აღწერა ველითა იაკობ მთავარ-
თ-ი-კო-რუნიათა და მისცა სლ¹ მ²
შარბულა. მის ცოლსა თსსა. რომელი
მამანი იყო ყოველსაჲ მამანი

წინა, რომელი დაჰყარა მამან
მართლი ამან შამს სიკუშლისაჲ,
აღწერა ველითა იაკობ მთავარ-
თ-ი-კო-რუნიათა და მისცა სლ¹ მ²

და იყო ეამსა მას, რომელსა მოიქცე-
ნა უცაღმარ ქუეყანაჲ ესე სრულილასა,
დამნ³ ლებულნი ცოდვითა და სავსე
ცოდვითა ეწმკიანათა, ვიფენით ზუენ
ვიდობა ცოდვითა კლავდნი, რამეთუ
ვი⁴ ნეოც და შეაბეჭდებედ ზღვრ⁵, ვი-

და იყო ეამსა მას, რომელსა მოიქცე-
ნა უცაღმარ ქუეყანაჲ ესე სრულილასა,
დამნ³ ლებულნი ცოდვითა და სავსე ცოდ-
ვითა ეწმკიანათა მოწმებ⁶ სლ⁷ ან, და ვი-
ფენით ზუენ ვიადობა ცოდვითა კლავდ-
ნი, რამეთუ ვი⁴ შეაბეჭდებედ ზღვრ⁵

ს¹ განმადარნი D. ² აღიდებედ ღმერთსა] D. პატიოსანსა ჯუარსა]—D. თუ თო-
მელნი]—D. ³ სრულნი] D. ⁴ და]—D. ⁵ ზღვრ] ხოლო D. ⁶ მოწმებედ D. ⁷ თავიანთ D.
⁸ პატიოსანსა] ბანკსა D. ⁹ ექმნი D. ¹⁰ მტერთა]—სათ D. ¹¹—ქრისტითა და D. ¹² კო-
სა შეცვენს] დიდას ქოთა შეცვიან D. ¹³ ხადიდედ D. ¹⁴ სიხარული D. ¹⁵—ადიდებედ პატიოსან-
სა ჯუარსა D. ¹⁶ დიდითა] და D. ¹⁷ თავყუანის ცემად პატიოსანსა ჯუარსა] სიხარულითა D.
¹⁸ ნათელი D. ¹⁹ და სიხარულით აღიდებედ ღმერთსა, და] და შესაბუნთან D. ²⁰ სოლო] და D.
²¹ ~ ქოთა მოკალსა D. ²² განერჩიან] განიკურნეს D. ²³ სსუანიცა+მრავალნი D. ²⁴ იქმ-
ნეს D. ²⁵ პატიოსნისა ჯუარისა] პატიოსანსა ჯუარსა მცხეთისსა D. ²⁶ პატიოსნისა ჯუარის-
სა]—D. ²⁷ დიდებდა] ძალი და მადლი, პატრი და თავყუანი+ცენა D.
ღ¹ დაბნ² ლებოლი.

ნათვან მამანი ჩუენნი მოივლინნეს ვიდრე დღეთა ჩემთამდე. და შეჰამნეს შვილნი მათნი მსხუერპლად კერპათაჲს საძაგელთა, და უბრალოდ იგი ერთი ქუეყანისაჲ მის. და რომელნი შვილთა მათთა ვითარცა თივასა თიბდეს, მანანი ჩუენნი, რაჲთა სათნო იყვენენ კერპთა და უფროჲს ხოლო ორთა მათ მათაჲ, არმაზისა და ზადენისა, რომელთა ქვანიცა მათნი დაულთვან (!) სისხლითა ჩუელთაჲთა, და ღირსცა არიან მათნი იგი ასპოლვად ცეცხლითა, რისხვითა ღმრთისამიერიოთა. ხოლო ოდეს მოიწია ეჲმი და მოვიდა ნეტარი ესე (დედნაკცი, მოციქული და მახარებელი ძისა ღმრთისაჲ, წმიდაჲ ნინო, პირველ ვითარცა ტყუე, ვითარცა უცხოჲ და ვითარცა მწირო, ვითარცა შეუწევნელი, [496] ვითარცა უსმი და უტყჲ, რომელიცა აწ მექმნა ჩუენ ტყუე იგი დედოფალ, უცხოჲ იგი—დედა, შეუწევნელი—შესავედრებელ ყოველთა, და უტყჲ იგი—ქადაგ ცლიერ და მეცნიერ დაფარულთა ჩემთა გულის სიტყუათა, ამან წმიდამან აღანთო გულსა ჩემსა სანახელი ნათლისაჲ და შუეა ღამეს ოდენ მეჩუენა მე მსქ მბრწყინვალს, ქრისტე ღმერთი ჩუენი, რომლისა ნათელი მისი არა მოაკლდეს უკუნისამდე. და მექმნა ჩუენ მოცლუარ და შემერთნა ჩუენ ერსა ქრისტესსა ნათლის-ღებითა წმიდითა და პატიანისა ჩელისა თავყუანის-ცემითა. და მომცა ჩუენ შუელი ახალი ცხორებისაჲ და სიხარულისაჲ და ღირს მყენა გენოჲს-ხილვად საიდუმლოთა უბრწუნელთა ზეცისათა. მე ვიქმენ მორჩილ ბრძანებათა მისთა, რომელიცა მასწავა. და აღვაშენე ეკლესიაჲ სალოცვე-

ტი¹ მეფე, ვინა[ა]თგ[ა]ნ მამანი ჩუენნი აქა მოიწინეს ვიდრე დღეთა ჩემთამდე (შეჰამნა შვილნი მათნი ცეცხლმან მსხუერპლად² კერპათაჲს და უბრალოჲ³ ერთი იგი ქუეყანისაჲ ამის, რომელნი შვილთა მათთა, ვითარცა კრავთა უმანკოთა, შესწირვიდეს და თავსა აღებდეს მამანი ჩუენნი ძალით⁴, რაჲთა სათნო იყვენენ კერპთა, უფროჲს ხოლო ორთა მათ შეჩუენებულთა⁵—არმაზს და ზადენს, რომელთა ქვანიცა დაულბიან სისხლითა ჩულთაჲთა⁶, და ღირს არიან მათნი იგი ასპოლვად ცეცხლითა უფლისამიერიოთა.) ხოლო ოდეს მოვიდა დედაჲ ესე ჩუენი წმიდაჲ ნინო⁷ ქუეყანასა ამ[ა]ს, პირველ ვითარცა ტყუე⁸ და უცხო, და ვითარცა მწირო და შეუწევნელი⁹ ხოლო, ვითარცა უტყჲ¹⁰ და უსმი, რომლითა აწ მექმნა ტყუე⁸ იგი დედოფალ, და უცხოჲ იგი და შეუწევნელი⁹ დ[ე]და[ა]ც[ა]ცი--შესავედრებელ ყოველთა, უტყჲ¹¹ იგი—ქადაგ ძლიერ და მეცნიერ დაფარულთა ჩემთა, ამან ნეტარმან აღუნთო¹² გულსა ჩემსა სანახელი იგი ნათლისა[ა] და შუეა ღამესა ოდენ [v] მიჩუენა¹³ მზე იგი სიმართლისა[ა] ბრწყინვალელ, ქრისტე ღმერთი, რომლისა ნათელი მისი არაოდეს¹⁴ მოაკლდების უკუნისამდე, ამინ. და მექმნა ჩუენ მოცლუარ და შემქმნინა ქრისტესა ღმერთსა ნათლის-ღებითა, ჯუარისა თავყუანის-ცემითა. მომცა ჩუენ სჯული ახალი ცხორებისა და სიხარულისა[ა] და ღირს[ს] გუყენა¹⁵ გემო[ა]ს-ხილვად საიდუმლოთა¹⁶ ზეცისა[ა]თა. ხოლო მე ვიქმენ მორჩილ ბრძანება[ა]თა მისთა, რომელიცა მასწავა. და აღვაშენე ეკლესიაჲ ჩემი სალოცველად

¹ მეოცდათექოსმეტე. ² მსხუერპლად. ³ ობრლოჲ. ⁴ ძლით. ⁵ შეჩუენებულთა. ⁶ ჩუელითა. ⁷ ნინო. ⁸ ტყუე. ⁹ შეოწენელი. ¹⁰ უტყუი. ¹¹ უტყუი. ¹² აღანთო. ¹³ მიჩუენა. ¹⁴ არაოდეს. ¹⁵ გოყენა. ¹⁶ საიდუმლოთა.

ტ

ღ

ლად სამოთხესა მას მამათა ჩემთასა,
 და მას შინა სუეტი ესე ნათლისაჲ,
 რომელიცა მე ყოლად ვერ შეუძლელ¹
 ყოვლითა ძალითა და ცნობითა კაცო-
 ბრივითა, ხოლო ღმერთმან მაღალმან²
 მოაგვლინა ერთი მსახურთა მისთაგანი
 და წამის-ყოფითა მისითა ქუეყანით
 ცად აღიწია. და თვთ თუალნი თქუენ-
 ნი ხედვენ საშინელებასა და საკვრე-
 ლებასა მისსა და მერმე³ კურნებათა
 მით მისთა. და ოდეს მაუწყა აღმარ-
 თებაჲ, წარვაგვლინენ ხურონი ძიებად
 ხესა. და ვითარ ჰოვეს ხმ ერთი, მარ-
 ტოა მდგომარს კლდესა ზედა, რომ-
 ლისადა არა მიხედულ იყო ჴელი კაცი-
 საჲ, არამედ მონადირეთაგან სმენით
 გუესმინა სასწაული ხისაჲ მის, რამეთუ
 ოდეს ირემსა-და ეცის ისარი, მიივლ-
 ტინ ბორცუსა მას ქუეშე⁴, რომელსა
 ზედა დგა ხმ იგი, და სწრაფით ჰამნ⁵
 თესლსა მას მის ხისასა ჩამოკვენებულ-
 სა და სიკუ[497]დილისაგან განერის.

ესე მითხრიან და ვიყავ დაკრეფებულ-
 ამისთვის მოვჰკუთეთ მე ხმ იგი და შე-
 ვქმნენ მისგან სამნი ჯუარნი: ერთი
 ესე, რომელი ზეცით იყო სასწაული
 მისი, და ერთი აღვჰმართე ადგილსა
 მას, სადა-იგი ნხილგაჲ უფლისამიერ-
 რი ვიხილე, მთასა⁶ ზედა თხოთისასა,
 ხოლო ერთი იგი ქალაქსა უგარმას,
 რომელი წარიდო სალომე. და აღვაშე-
 ნე ეკლესიაჲ მაყულოვანსა მას შინა
 ნინოასსა, და ვქმენ მას შინა საქმს,
 ქმული უჩინოა და ცხადი, დიდებაჲ
 მაყულოვანთა მათ, რამეთუ არა გამო-
 ვაზუ ფურცელი ერთიცა მათგან, არა-

ჩემდა სამოთხესა შინა მამათა ჩუენთა
 მეფეთასა, და მას შინა სუეტი¹ ესე
 ნათლისა[ა], რომელი მე ვერ შეუძლელ²
 ყოვლითა ძალითა და ცნობითა კაცო-
 ბრივითა, არამედ მაღალმან მან მოაგ-
 ლინა ერთი მსახურთაგანი³ და წამის-
 ყოფითა მისითა ქუეყანით⁴ ცად აღვი-
 და. და ამ[ა]ს ხოლო თვთ⁵ თუალნი
 თქუენნი ხედვიდეს საკრველებასა⁶ მის-
 სა. და მისსა შემდგომად კუალად სა-
 სწაულთა და კურნებათა⁷, რომელთა
 აღმარ[უ]ლებს დლითი-დღე. და ოდეს
 მაუწყა ჩუენ წმიდამან ნინო აღმართე-
 ბად ჯუარი, წარვაგვლინენ ხურონი⁸
 და ემებდეს ხესა, ვიდრემდის ჰოვეს
 მარტიად მდგომი კლდესა ზედა, რომ-
 მელსა არა მიახლებულ იყო ჴელი კა-
 ცისა[ა], არამედ მონადირეთაგან სმენით
 ვიციოდით სასწაული ხისა მის ესრეთ,
 ვითარმედ ოდეს⁹ ირემსა ეცის ისარი,
 მსწრაფლ მიივლტინ¹⁰ ბორცუსა¹¹ მას
 ქუეშე¹², რომელსა ზედა დგა ხე იგი,
 და სწრაფით ჰამის ხისა მისგ[ა]ნ ჩა-
 მოკვენულისა¹³ თესლისა და სიკუ[დ]ი-
 ლისა[ა]გ[ა]ნ განერის.

ესე მითხრიან და ვიყავ განკრეფე-
 ბული¹⁴. ამისთ[ქ]სცა მოვჰკუთეთ ხე
 იგი და შევქმენ ჯუარი სამი. [33]ერთი,
 რომლისა ზეცით იყო სასწაული მისი,
 რომელი ენის[ა]გ[ა]ნ კაცობრივისა ვერ
 შემძლებელ არს თქუმად¹⁵ დიდებასა
 მისსა, რამეთუ გუნდნი¹⁶ ანგელოზთანი
 გარდამოჰქდიან¹⁷ ადგილსა მას ზედა
 გოლგოთას, რომელსა ზედა აღმართე
 ჯუარი მესნელისა ჩემისა[ა], დაუცხო-
 მელად გალობდიან, თაყუანის-ცენით და
 «წმიდა [ა]რსობით» შეახსნიდიან ესე სა-
 სმენელად ყოველთა და ერთი აღმარ-
 თე ადგილსა მას, რომელსა მხილგაჲ

¹ შეუძლელ. ² მერმე. ³ ქუეშე. ⁴ მთასა] მთა | მთასა.

¹ სუეტი. ² შეიძლებ. ³ მსახურთაგანი ⁴ ქუ- ეყანად. ⁵ სკუირებლსა. ⁶ კორნებთა. ⁷ ხორნი. ⁸ მიახლებულ. ⁹ უდგა. ¹⁰ მივლტ. ¹¹ ბორცოსა. ¹² ქუეშე. ¹³ ჩამოკვირნსა. ¹⁴ განკრეფებულ. ¹⁵ თქუმად. ¹⁶ გონდნი. ¹⁷ გარდმოჰქდის.

ც

მედ ხარისხითა გარშ-ვერცვენ, რამეთუ მეხილენეს ზრავალნი სისწაულნი მის შინა და კურნებანი დიდნი და აღვაშენე ზემოა ეკლესიათა თვისა ჩემისათჳს ქვეითა და ვრისა სიმრავლითა, რამეთუ ეკლესია ეკლესიისა ერქუა «წმიდაა წმიდათაჲ». და ყოლადვე ვერ ვიკადრებდი კართა მისთა ვაცხუვად თჳნიერ სოლო დღესა კურიაჲსა, არცა შესლდად ვინ იკადრობდა თჳნიერ მღვდელთაჲსა, რინელნი ვაღიგედ მას შინა, რამეთუ შინა დიდი დიდებულნი იყვნენ სხვა სხვა ზედა კაცსა სუფესს მისგან ცხატელისა. და ასევედა ყოველი კაცი სუფესს მას ვითარცა ძალსა ცხატელისა. და მიხედველია ვერ ედღა კაცსა ხარბულსა მისსა. რომელსა თუ ვხედავთ. და ვერ ვიკადრებ წინაშე მისსა აღმოკვებად მიწა სამარედ ჩემდა. რათამცა დავსხენ გორცნი წინა მას წინაშე, რამეთუ წმინდა და მისგან ცოდვისა ოდენ მოქმედსა. და სვეტადვე ზემო სადღავი ჩემი, რათა თჳალსა მისსა ჩიჭორითა და წყალთაჲსა მისსა მივერთხო აღდგომასა.

ეგი უფლისამიერი ვინილგ, ნიასა ზედა ფსოთისქასა, და ერთი ქალაქსა უგარბის, რინელი წარლო ცხ-წულმანა ჩემქაჲს სალომე. და აღვაშენე ეკლესია მასუფალთა მათ ზედა ნინოასთა, რამეთუ ერთი ფურცელიცა არა გამოვაგაშუ, რამედ გარშ-ვერცვენ უნებლად. რამეთუ მეხილენეს ზრავალნი სისწაულნი და კურნებანი დიდნი ნინოასთა, მიერ აღსაქუქელქუქელნი მას შინა. და აღვაშენე ზემოა ეკლესია თვისა ზედასქუთჳს და ურისა სიმრავლიათჳს, რამეთუ ქუთოსა ეკლესიისა ერქუა წმიდაა წმიდათაჲ. და კიდევ ვერ ვიკადრებდი კართა მისთა განხუვად თჳნიერ კურიაჲთა დღესა. შევიდიან მღვდელთა მოქუქარი და მღვდელნი, რინელნი ვაღიგენ მას შინა, რამეთუ დიდი შინა იყო ყოველსა ზედა კაცსა სუფესსა მისგან ცხოველისა. რამეთუ ხედიდა ყოველი კაცი სუფესს მას ვითარცა ძალსა ღმრთისსა. და ვერცა ვიკადრებ წინაშე მისსა მოკვებად მიწა საყლქავად გორცთა ჩემთა. რათამცა დავეზარებ წინაშე, რამეთუ მეწმინდა ცოდვისა ოდენ მოქმედსა. და შევიდავე ზემოსა ეკლესიისა სადღავი ჩემბაჲს, რათა თჳალსა მისსა მიეჭრიდო და წყალობასა მივერთხო.

[103] და ვითარცა შევიდავე კეთილთა ღმრთისათა განსაზღვრებასა ჩემ ზედა და ვირყოვე, ვითარქედ: შევპედრო სული ჩემი დიდსა ჩემსა წმიდასა მისსა. ხოლო წმიდამან შევიდრა სული თჳნი უბიწოა გელთა დამბადებელისა თჳსისათა. რამეთუ აღასოულა ყოველივე ცენებაჲ ღმრთისაჲ და სწავლაჲ წმიდისა მის დედის ძმისა

და ვითარცა განაქუქადეს ყოველნივე კეთილნი ღმრთისანი ზემ ზედა, და აღსაგებ ვეყავ სიხარულქუქითა და ვამბულობდი ღმრთისა, და განვიზრახე გონებასა ჩემსა. რათა შევბედირო სული ჩემი დედსა ჩემსა წმიდასა ნინოს, აცა ესქერა მოიწია მსწრაფლი მწყობრებაჲ და ვლოფავა ღმრთავი ჩუენ ზედა და ყოველსა ერსა ქართლისასა,

1 ვითარცა.

1 წინაშე. 2 ფურცელიცა. 3 გამოვეყო. 4 კურნებანი. 5 ქ-მოსა. 6 განხუვად. 7 თჳნიერ. 8 სუფესსა. 9 სუფესსა. 10 მოქმედსა. მივერთხო. 11 შევიქარო.

ტ

ღ

მისისა. მაშისა ჩუენისა პატრიაქისაჲ, და დაგუაობლნა ჩუენ ახლად შობილნი ჩჩუენი უმეტარნი. და ფრიად შეეძრწუნდი სულითა ჩემითა. და ყოველი ნათესავი ჩრდილოასაჲ აღიესო მწუხარებთა. რამეთუ აღმო-ოდენ-სრულ იყო მშშ სიპართლისაჲ და მო-ოდენ-ფენილ იყო ჭეშმარიტი. და დაფარა ღრუბელმან წმიდაჲ ნინო. ხოლო წმიდაჲ იგი ყოლადვე ნათელსა შინა არს და ყოველთა განგუანათლებს. ხოლო მე განვიზრასე წმიდაჲ იგი გუამი მისი რაჲთამცა წარმოვიღე გულს-მოდგინებითა დიდითა აქა, წინაშე სუეტსა ნათლით შემოსილსა. და არა ვბოვე ღონე ყოლადვე. რამეთუ ვერ განჩრეს ორასთა კაცთა მცირე იგი ცხედარი, რომელსა ზედა შეისუენა წმიდამან და სანატრელმან ნინო.

რამეთუ ობოლ ვიქმნენით დედისა განმანათლებელისა ჩუენისაგან. მაშინ შეჰვედრა უბიწოა¹ იგი სული მისი კელთა უფლისათა და დამბადებელისა თუისათა. ჰეშმარიტად აღასრულა ყოველივე მცნებაჲ უფლისა თუისაჲ² და სწავლაჲ წმიდისა მის მქამის, დედის ძმისა მისისაჲ, და დაგუაობლნა ჩუენ, ვითარცა ჩუენი³ ახალ-შობილნი, და შეეძრწუნდი⁴ მე და ყოველი ქუეყანაჲ ჩრდილოჲ განშორებისა მისისათუჲ, რამეთუ აღმო-ოდენ-სრულ⁵ იყო მზე და ნოფენილ იყო ნათელი. აჲ დაფარა ღრუბელმან⁶ ზამთრის[ა]ქან ჩუენგან, ხოლო წმიდაჲ იგი ყოლადვე ნათელსა შინა არს და განანათლებს ყოველთა, რომელნი ხადიან სახელსა მისსა წმიდასა. და განვიზრ[ა]ხე გსულს-მოდგინედ, რათა მიეცე[ა]ლნე წმიდანი ნაწილნი მისნი მცხეთად წინაშე სუეტსა⁷ ნათლისა წარყვ[ა]ნიე[ა]დ. აჲ საქმე საშინ[ე]ლი და შესაძრწუნებელი⁸, რამეთუ არა ვა⁹ ღონე, რათამცა ნებაჲ გულისა აღმესრულა⁹, ვერცა განერნეს სლვად ფერტნი იგი ჰუნეთა¹⁰ ჩუენთანი, და ვერცა შეძრა¹¹ ორასმან კაცმან ცხედარი იგი, რომელსა ზედა შეისუენა¹¹. და მრავალნი ვნებულნი¹² განიკურნებოდეს¹² და მოისწრაფდეს ყოველით კერძო, რათამცა შეეხნეს გუამსა მისსა წმიდასა.

მაშინ დავემარხეთ წმიდაჲ იგი გუანი მისი ყოლადვე დიდებულისაჲ ბოდს, დაბასა კახეთისასა. და ვეგლოვდით სიბოლესა ჩუენსა ოც და ათ დღე¹³ ყოველითურთ სამეფოთა ჩემით. და აღვაშენე მას ზედა ეკლესიაჲ და განვადიდე ფრიად, და მისითა მეოხებითა მაქუს სასოვებაჲ ძისა ღმრთისაგან და

მაშინ ნესამესა დღესა ძლით სამე დავემარხეთ [34] ყოლადვე ღუაწლით შემოსილი გუანი მისი დიდითა პატივითა და დიდებითა ბოდს შინა, დაბასა კახეთისასა. და ვიგლოვე საფლავსა ზედა წმიდასა მისსა :ზ: დღე სამეფო[ა]თა ჩემითურთ. და აღვაშენე მას ზედა ეკლესიაჲ ფრიად დიდი და

¹ ღმრ.

¹ ობიწოა. ² თუისა. ³ ჩილნი. ⁴ შეეძრწუნდი. ⁵ სრულ. ⁶ ღრობლმან. ⁷ სუეტსა. ⁸ შესაძრწუნებელი. ⁹ აღმესრულა. ¹⁰ ჰუნეთა. ¹¹ შეისუენა. ¹² ვნებულნი. ¹³ განიკურნებოდეს.

ს

ქრისტული
ზიგნიციონისა

სარწმუნოებებასა ზედა დაუსაბამოასა
 ღმრთისა მამისასა და ყოლად ძლიე-
 რისა ძისასა და ცხოველს-მყოფელისა
 სულისა წმიდისა უკუდავისასა. და ვე-
 ძიებ და მოველი აღდგომისა მკუდრე-
 თით და შეეძვედრებ სულსა ჩემსა [498]
 ქრისტეს მეუფისათა, რომლისაჲ არს
 დიდებამა, სიმტკიცე და ძლიერებამა აწ
 და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე,
 ამენ.

შევაძვეე იგი ყოვლითა სამკაულითა.
 და შეესწირენ მრ[ავ]ელნი სოფელნი
 და აგარაკნი, და აწ მისითა ოხითა¹
 მაქუს² სასოვებამა ქრისტეს ძისა ღმრთი-
 საგან და ს[ა]რწმუნოებებასა³ ზედა ძლი-
 ერსა მამისა და ძისა და ცხოველს-
 მყოფ[ე]ლისა სულისასა დავიძინებ და
 მოველი აღდგომ[ა]სა უკ[უ]ნანაჲსკნ[ელ],
 და შეგვედრ[ებ] სულსა ჩემსა ყოველ-
 თა მგლოზ[ე]ლთა უფლისა მიერ, ამენ.

ანდერძი მირიანს მკვირსაჲ ძინსა თჳსნი-
 მიმართ ღმრთისა და ცოლითა თჳსნი
 ნანაჲსა

(ანდერძი მირიანს მკვირსაჲ ძინსა მიმართ
 თჳსნი და მამისნი⁴ და ნანა დედოფლისა
 სიტყუთა გლოვისაჲ)

„აჲა ესერა მე წარვალ, ვინაჲცა მო-
 ვედ, ხოლო შენ, ნანა, უკუეთუ გეცეს
 ნოკალებამა ცხორებისაჲ შემდგომად
 ჩემსა, განყავ სამეფოთა ჩემი ორად და
 ნიილე სამარხვოსა წმიდისა ნინოასსა
 ჯამთა შეცვალებისათჳს, რაჲთა არა
 შეირყიოს უკუნისამდე ადგილი იგი,
 რამეთუ არა მეფეთა საჯდომი არს,
 მწირ არს ადგილი იგი. ეგრევე ვძვედ-
 რებ მთავარებისკობოსსა, რაჲთა და-
 დვას დიდებამა მის ადგილისაჲ, რამეთუ
 ღირს არს პატივის-ცემისა“. ხოლო ძე-
 სა თჳსსა ასწავებდა: „აჲა ესერა შეი-
 ცვალა ბნელი ჩუენი ნათლად და სიკუ-
 დილი ჩუენი ცხორებად. (აწ სადაცა
 ჰპოვნე ქუეყანასა შინა შენსა ვნებასა
 იგი ქართლისანი მაცთურნი კერპნი,
 ცეცხლითა დაწუნ და ნაცარი მათი
 შეასუ მათ, ვინ მათ ეგლოვდის. და
 ესე ამცენ შვილთა შენთა, რამეთუ მე
 ეიცი იგი, მწრაფლ კავკასიათა შინა
 ვერ დაილევინა.

„აჲა ეს[ე]რა მე წარვალ, ვინაჲცა მო-
 ვედ, და შენ, ნანა, უკუეთუ მოგეცეს
 შენ ღმრთისამიერი ეამი ცხორებისა[ა]
 შემდგომად ჩემსა (განყავ სამეფოთა ჩემი
 ორად და მიილე მოდს სამარხოსა წმი-
 დისა ნინო[ა]სსა, რაჲთა ეამთა სიგრძე-
 მან და შეცვალებამან არაოდეს შეარ-
 ყიოს ადგილი იგი დ[ა] ეგოს შეუძრვე-
 ლად⁵ უკუნითი უკუნისამდე“) და ეგ-
 რ[ე]თვე მთავარებისკობოსსა ჰვედრებ-
 და, რაჲთა დადვას დიდებამა მისი, რო-
 მელი ღირს არს პატივის-ცემასა, რა-
 თა მეცა ღირს ვიქმნა ცხორებასა მის
 საუკუნოსა⁷. ხოლო ძესა თჳსსა ასწა-
 ვებდა, ვითარმედ: „აჲა ესერა, შვილო,
 შეიცვ[ა]ლა ბნელი ჩუენი ნათლად და
 მწუხარებამა⁸ ჩუენი სიხარულად საუ-
 კუნოდ⁹, რამეთუ არა-არსნი ესე არსად
 შევიცვ[ა]ლენით ძლიერებითა ქრისტეს
 ღმრთისაჲთა, რომელმან ქუესკნელით¹⁰,
 ჯოჯოხეთით ინება აღმოყვანებამა ჩუე-
 სნი და გვკსნნა [v] [მ]ლთ[ა]გ[ა]ნ მტ[ე]-
 რისა მის კაცის მკლველისათა, რომე-
 ლი არაოდეს განძღებოდა სისხლითა
 ყრმათა ჩულთა¹¹ და უმანკოთ[ა]თა.

¹ სამკოლითა. ² უხითა. ³ მაქუს. ⁴ სრწმო-
 ნოებებასა. ⁵ რევისისა. ⁶ შეუძრვლად. ⁷ სუკო-
 ნოსა. ⁸ მწუხარებამა. ⁹ სოკონოდ. ¹⁰ ქუესკნე-
 ლით. ¹¹ ჩუელთა.

C

4

ქართლის
ბიზლირთჳსა

და ესეცა უწყებულ¹ იყავნ შენდა, რამეთუ მტერნი იგი, რომელნი გარდამოსთხივენა მკსნელმან ჩუენმან და შეპრობილ ვიყვენით საცთურითა² მათთა, რამეთუ ვიცი, ვითარმედ კავკასიათა შიგან არა დაილევინა³ არცა დასცხრებიან ბრძოლისაგან კაცთა[ა]სა.

„ხოლო შენ ესრე ჰყოფდ: თავი შენი შეჰვედრე⁴ სუეტსა მას ზეგარდამოდიდებულსა და პატროსანსა ჯუარსა⁵ ცაია პინა ზინებულსა, და იყავნ შენი მოსლვაჲ მიწად ძილად საუკუნოდ სარწმუნოებებასა ზედა წმიდისა სამებისასა, ამენ“.

„ხოლო შენ ფრთხილ იყ[ა]ვ, შვილო ს[ა]ქ[ა]რელო, რევ, ვითარცა უწყებულ⁶ ვართ წმიდისა და ნეტარისა დედისა⁷ ჩუენისა ნინო[ა]სგან, მცნებანი მისნი დაიპარხენ და თ[ა]ვი შენი შეჰვედრე სუეტსა⁸ მას ზეგარდამოდიდებულსა და ჯუარსა პატროსანსა⁹, და იყ[ა]ვენ განსლვაჲ შენი ამიერ სოფლით სარწმუნოებასა¹⁰ ზედა წმიდისა სამებისასა, მშუდობაჲ შენდა!“.

წიგნი ქართლის მოქცევისაჲ, რომ. 15
ლითა ღმერთმან ნათელი გამოაბრწყინა, დასაბამი წმიდათა ეკლესიათა გამოაბრწყინებასად [ძალთა ზეცისა მგალობელთა გუნდთა ყუაველილად უბიწოდ სარწმუნოებებაჲ შეუძრავი კედელი ქრისტესსა. ესე ჩუენისა ცოდვასა 20 ჯსნად და პარგებელ] [300] სულისაჲ, ვითარცა ტალანტი წინამძღუართაგან დაფარული შემდგომად მრავალთა ქამთა და წელთა ვბოვეთ.

¹ შეჰვედრე.

¹ უწყებულ ² საცორითა. ³ დაილევინა. ⁴ უწყებულ. ⁵ დიდისა. ⁶ სუეტსა. ⁷ პატროსანსა. ⁸ სარწმუნოებასა.

ცხოვრებად და² წამებად³ წმიდისა მოწამისა კოსტანტინი⁴
ქართველისად, რომელი იწაგა⁵ ბაბილონელთა⁶ წმინდა
ჯაფარის მიერ⁷

6

ვლადკოტენ, ნაპო!

I. საყვარელნო, განცხადებულ არს ყოველთათჳს, ვითარ⁸ ედ არავინ⁹
ყო¹⁰ აღწერა¹¹ იგი წიგნთაჲ გარნა მადლითა სულისა წმიდისათა, რამეთუ
დიდმან მან მოსე პირველად იწყო აღწერად შესაქმისა ცისა და ქუეყანი-
სა, რომელ არასადა ეხილვა, არამედ უწყებთა სულისა წმიდისათა აღწერა
10 იგი ვითარცა თუალითა ხილული. და მისა¹² შემდგომად აღწერნა სხუანიცა
წიგნნი, რომელთა შინა აუწყა გამოსლვაჲ იგი ძეთა ისრაელისათაჲ
შემდგომითი-შემდგომად ვიდრე აღსრულებადმდე¹³ მისა¹⁴.

მერმე აღიწერნეს¹⁵ თქუმულნი იგი წინაწარმეტყუელთანი, რო-
მელსა ქადაგებდეს მოსლვისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა¹⁶ და გორ-
15 ციელად ღუაწლისა მისისათჳს. ხოლო შემდგომად მოსლვისა უფლისა ჩუენი-
[სა] იესუ ქრისტესა¹⁷ აღ[ი]წერნეს ოთხნი ესე ევანგელენი¹⁸, რომელთაგან
ეხარების ნათესაეთა მომავალთა მოსლვაჲ იგი უფლისაჲ და განგებულბაჲ
მისი გორციითა მით, რომელ-იგი¹⁹ ზიხუნა ქალწულისა ზარიამისგან წყალო-
ბისათჳს ჩუენისა²⁰. და ამისა შემდგომად საქმენი მოციქულთანი, ვი-
20 თარ-იგი მოჰვლიდეს²¹ ყოველსა სოფელსა და ახარებდეს²² სიტყუასა მას ცხო-
რებისასა, და მრავალთა ჰრწმენა მათი და «ნათელ²³-ილებდეს სახელითა მა-
მისათა და ძისათა და სულისა წმიდისათა»²⁴.

ხოლო მარადის მტერი იგი და მოშურნე არა ვინაჲ²⁵ დასცხრა წინაღ-
მდგომად²⁶ კეშმარიტებისათჳს, და აღაზრზინა²⁷ მეფენი მის ეამისანი და
25 იგინი აიძულებდეს მორწმუნეთა მათ მსახურებად კერპთა თჳსთა. ხოლო რო-

* ხელნაწერების წესბა: A: A-130; B: A-170; C: A-176; D: H-2077; E: H-1672;
F: H-2121; G: H-22 (ლენინგრ); H: S-3637. ** შდრ. მათე 28, 19.
1 ნოენბერსა GH. 2 ცხოვრება და -E. 3 წამება B. 4 კოსტანტი E. კოსტანტინე H.
5 აწამა D. 6 ბაბილოვანთა G, ბაბილოვნთა H. 7 ~ მამათ გუაყუროთენ E) -ACF. 8 არავინა
AE. 9 იყო ABCDEFG, ჰყო H. 10 აღმწერელ C. 11 ამისა C, მისსა E, ამისა F. 12 აღსრუ-
ლებამდმდე C, აღსასრულადმდე FH. აღსრულებამდე F. 13 მისსა CEH. 14 აღწერნეს G.
15 ქ-ესსა H. 16 და ვითრციელად... ქრისტესა -BDEFGH. 17 ევანგელნი BDEF GHP. 18 რთ-
მელი-იგი H. 19 ამისა F-20 მოჰვლიდის F. 21 ახარებდეს მას H. 22 ნათელს-BDFGH. 23 არა-
ვინ AC. 24 წინაღდგომად BE 25 აღაზრზინა CH|ალაოძინა F.

მელნი არა ერჩდეს მათგანნი¹, მოსწყუდდეს² ნათ³ პირითა მანქანისა და ცეცხლითა დასწყუდდეს⁴.

მაშინ აღ-ვინმე-დგეს კაცი მორწმუნეთაგანნი, იწყეს აღწერად ცხორება წმიდათა მოწამეთა და ვითარ სახით არნ აღსასრული ღუაწლ-სა მათისა, სადიდებელად წმიდათა მოწამეთა და აღსაბაძველად, რომელთა-იგი შუ- 5 რი [132] საღმრთოა აქუნდეს.

ამისვე მიზეზისათჳს მეცა არალირსმან ვინებე მიბაძვად⁵ პირველთა მათ და აღვწერე ცხორება და წამება წმიდისა და ნეტარისა მოწამისა კოსტანტისი⁶, რომელი იყო დღეთა ჩუნთა მეფობასა ღმრთის-მსახურისა თეოდორა⁷ დედოფლისა⁸, რომელი-იგი მეფობდა⁹ წმეფოსა¹⁰ ბერძენთასა, ვიდრე- 10 იგი ყრმა-ლა იყო 10 იგი მისი მიქაელ¹¹.

ამან ნეტარმან განწმიდა¹² საბერძნეთი ყოველი საცთურისა მისგან, რომელი იყო დღეთა ქმრასა¹³ მისისათა, ხატისა ურწმუნოებისა. და განამტკიცა ღუაწლი ბერძენთა და მრავალნი ქალაქნი აღაშენა, რომელნი მოგვრებულ იყვნეს აგარიანთა მიერ. 15

II. მას ჟამსა ოდენ იყო ვინმე ქუეყანასა ქართლისასა, სანახებსა ზენა სოფლისასა, კაცი, რომელსა სახელი ერქუა კოსტანტი, რომელსა ეწოდა კახა¹⁴ სახელად¹⁵ მამულისა მის ქუეყანისა. კაცი ესე იყო წარჩინებულ ფრიად დიდად¹⁶ ყოველსა ქუეყანასა ქართლისასა, ფრიადი¹⁷ სიმდიდრე აქუნდა და მრავალი საშუებელი¹⁸ ამის სოფლისა. და განთქმულ იყო სახელი მისი ქუე- 20 ყანათა შორიელთა, ვიდრემდის მეფეთაცა¹⁹ მისმენილ²⁰ იყო მისთჳს.

და ესე²¹ ნეტარი შემკობილ იყო ორკერძოთავე²² მით საქმითა, ვითარცა ხმ ფურცლითა და ნაყოფითა. და აქუნდა მას სარწმუნოება უფლისა ჩუნისა იესუ ქრისტეს მიმართ მეუორგულებელი და უმტკიუესი მათთა. და კუალად²³ აქუნდა ნეტარსა მას სარწმუნოება მღვდელთ მოძღუართა მიმართ²⁵ და ყოველთა მოწესეთა ეკლესიისათა, ვითარცა-იგი ღირს არს და მართალ. და უყუარდეს მას მონაზონნი და აქუნდა მათა²⁴ მიმართ სარწმუნოება, და მოსწრაფე იყო მსახურებასა მათსა. და უკუეთუ ვინმე მონაზონთაგანი, გინა ყოლადვე მოწესეთაგანი²⁵ მივიდის სახლად მისა²⁶, მიეგებენ იგი სიხარულით²⁷, თაყუანის-სცის პირსა ზედა ქუეყანისასა²⁸ და ფრიად განუსუნენ მას³⁰ და მრავლთა ნიჭითა წარგზავნის იგი.

ხოლო სტუმარ[თ]²⁹-მოყუარებისა და გლახაკთ-მოწყალებისა მისისათჳს ვერვის³⁰ ძალ-უც³¹ მითბრობად ღირსად, არამედ მცირედი ოდენ რამე ვთქუათ. ვინ, სადა ვინ³² მივიდა მისა³³ მშვირი, ანუ წყურთელი, და არამცა განაძლო იგი, ანუ შიშუელი და არა შემოსა იგი სიხარულით? მრავალნი მო- 35 იელტიედ³⁴ მისა³⁵ შორით ქუეყანით ლტოლვილნი თანამდებთა თჳსთაგან,

¹ მათგანი E. ² მოსწყუდეს E. ³ მას B. ⁴ დასწყუდეს A. დასწყუდეს BDEFH. დასწყუ-
დეს CG. ⁵ აღსაბაძველად A, მიბაძვებად BCDEFG. ⁶ მოწამისა კოსტანტისი—AC. ⁷ თე-
ოდორა ABF, თედორა D, თედორია G. ⁸ დედოფლისასა H] + ბერძენთა ზედა H. ⁹ მეფე-
ფშბა AC. ¹⁰ სამეფოსა DG. ¹¹ მიხილ BDEFGH. ¹² განწმიდა B. ¹³ ქმრისა BCH.
¹⁴ კახი BCDEFGH, კახი A. ¹⁵ სახელად—BDEFGH. ¹⁶ დიდად] და დიდ AC, დიდ H. ¹⁷ ფ-
დ DGH. ¹⁸ საშუებელი [შუენიებება AC] + აქუნდა AC. ¹⁹ მეფეთა BDFG, მეფეთა H. ²⁰ მსმენელ
BDEFGH. ²¹ ესერ C. ²² ორკერძოთე H. ²³ კუალად] კეთილად AC. ²⁴ მათდა H, მათდა G.
²⁵ მოწესეთაგანი H. ²⁶ მისსა H. ²⁷ სიხარულითა DG, სიხარულიად E. ²⁸ თაყუანის-სცის...
ქუეყანისასა] —DGH. ²⁹ სტუმარ-A, სტუმრის-E. ³⁰ ვერავის H. ³¹ ძალ-უცა A. ³² სადა ვინ]
სადა BCDEFGH. ³³ მისსა H. ³⁴ მოიელტოდეს H. ³⁵ მისსა H.

ხოლო მან მხიარულებითა დიდითა გარდაჰქადის თანანადგობით, ვინა¹ სადა იხილ[ა] მან² ობოლი, გინა ქურივი, და არა მსწრაფლ ილუაწა იგი?! და ამას ყოველსა თანა ფრიად მოღუაწე იყო იგი ნაკლულევანთათჳს სახლისა თჳსისათა³, რამეთუ ესმინა თქუმული იგი⁴ პავლს⁵ [133] მოციქულისა, ვითარმედ: «უკუეთუ ვინმე თჳსთა, და უფროას-ლა სახლეულთა, არა მოღუაწე იყოს, სარწმუნოება⁶ უვარ-უყოფიეს მას და არს იგი ურწმუნოთა უძრს»⁷.

აქუნდა ნეტარსა მას სიმდაბლს და თავს-დებამ⁸ უფროას ყოველთა კაცთაჲ, რამეთუ ესმინა სიტყუაჲ იგი მგსნელისა და მაცხოვრისაჲ, ვითარმედ⁹: «ისწავეთ ჩემგან, რამეთუ¹⁰ მშვდ ვარ და მდაბალ»¹¹. და შეერაცხა თავი თჳსი უცოდვილს ყოველთა კაცთა და ცრემლოვინ¹² იგი ცოდვათა თჳსთათჳს, და მრავალგზის თქჳსცა¹³, ვითარმედ: «არა ვინ[აჲ]¹⁴ ვესაჲ მოტევებასა ცოდვათასა, გარნა დათხევეთა სისხლთა ჩემთაჲთა მისთჳს, რომელმან-იგი დასთხივნა¹⁵ სისხლნი ჩუენთჳს».

გული უთქუმიდა ტაძარსა მას მისლვად¹⁶ იერუსალმს¹⁷, და თაყუანისცემად წმიდასა გოლგოთასა, სადა-იგი იქმნა «განახლება ჩუენი მარჯუენისაგან მადლისა»¹⁸ და ნათლით¹⁹ შემოსილისა და ცხორების²⁰ მომცემელისა სოფლავისა და წმიდისა სიონისა, დედისა ეკლესიათაჲსა, და ყოველთა წმიდათა ადგილთა, რომელთა დადგეს ფერჳნი უფლისანი. და ვითარცა მიიწია იგი იერუსალმს²¹, და მოილოცნა წმიდანი იგი²² ადგილნი, და საფასს დიდ-ძალი მისცა ეკლესიათა, გლახაკთა და მკვდრთა იერუსალმისათა²³, და მერმე გამოვიდა იერუსალმით²⁴ და მოვლნა ყოველნი²⁵ მონასტერნი უდაბნოსანი²⁶ და მკვდრნი იორდანისანი. და მრავალი განსუენებაჲ და ნუგეშინისცემი²⁷ მიემადლა მათ. ხოლო მათ მრავლითა ლოცვითა და კურთხევითა წარმოგზავნეს²⁸ იგი.

და ვითარ მოიქცა იგი ქუეყანადგე თჳსა²⁹, ცხონდებოდა იგი ბრწყინვალედ მრავლითა³⁰ ღმრთის მსახურებითა. და მიერითგან არღარა დააცადებდა იგი სურვიელად³¹ კითხვასა იერუსალმს³² მშვდობისა³³ და აღშენებისა გლახაკთასა, რომელნი მყოფ იყვნეს მას შინა, და რაჲ წელიწად წარსცის იეროსა მსახურთა მისთაგანსა სამი ბევრი ვეცხლი, რომელიმე მისგანი³⁴ წმიდათა ადგილთათჳს, და რომელიმე უდაბნოთათჳს³⁵, და რომელიმე გლახაკთათჳს, რომელნი მკვდრ იყვნეს იერუსალმს³⁶ შინა³⁷. რამეთუ ესმინა მცნებაჲ იგი პავლსი³⁸ მოციქულისაჲ, რომელი მიწერა³⁹ კორინთელთა მიმართ, ვითარმედ: «ნამეტნავი ეგე თქუენი იყავნ ნაკლულევანთა მათთჳს, რომელნი არიან იერუსალმს, რაჲთა მათიცა იგი ნამეტნავი⁴⁰ იყოს თქუენისა მის⁴¹ ნაკლულევანებისათჳს»⁴².

*I ტ ი მ თ ე 5,8. ** მ ა თ ე 11,29. *** შ დ რ. ფ ს ა ლ მ 7,6,11. **** II კ ო რ ი ნ თ. 8,14

¹ ვინაქინ H. ² მან—BDEFGH. ³ თჳსისათჳს BDEFGH. ⁴ თქუმული იგი—E. ⁵ პავლ E. ⁶ სარწმუნოებითა C. ⁷ ~ უმჯრეს ურწმუნოთა E. ⁸ თავისდება G. ⁹ ვ[ა] რ E. ¹⁰ რ[ა] ვ[ა] F. ¹¹ ცრემლოვინ BCDEGH. ¹² თქჳსცა თჳსცა C. ¹³ არავინ DG. ¹⁴ დასთხივნა EH. ¹⁵ მისლვა B. ¹⁶ იერუსალიმად BCFHP. ¹⁷ ნათლითა C. ¹⁸ ცხორებისა C. ¹⁹ იერუსალიმად ACH. ²⁰ იგი—ACDEFGH. ²¹ იერუსალიმისათა H. ²² იერუსალიმით ACGH. ²³ ყოველნი—E. + იგი B. ²⁴ ~ უდაბნოსა მონასტერნი E. უდაბნოსნი A. ²⁵ ნუგეშინისცემი H. ²⁶ წარმოგზავნეს B. ²⁷ თჳსა EH. ²⁸ მრავლისა H. ²⁹ სურვიელად B. ³⁰ იერუსალიმის ABDEGH. იერუსალიმის F. ³¹ მშვდობისა ABCDEFGH. ³² მისგან G. ³³ და რ[ა]იმე უდაბნოთათჳს—DGH. ³⁴ იერუსალიმს CGH. ³⁵ შინა—BDEFGH. ³⁶ პავლ BCDEFGH. ³⁷ მიწერა C. ³⁸ ნამეტნავი H. ³⁹ მის—F.

III. და ვითარ მოხუცებულ იყო, იქნა ნეტარი იგი ოთხმოც და სამეცხრამეტი წლისა. ჟამთა ოდენ ჰასაკისა მისისათა აღდგა დევნულება¹ დიდი ქრისტეანეთა ზედა ყოველსა ქუეყანასა ქართლისასა. და იყენეს წყობანი დიდნი და [მოისრნეს] მრავალნი ქრისტეანეთაგანნი მათ შინა, რომელნი [184] ილუწიდეს შუჯლისათჳს ქრისტესისა.

ხოლო ნეტარი იგი შეიპყრეს ჯელად, ვითარცა წინამძღუარი და წარჩინებული ყოველსა ქუეყანასა ქართლისასა და პირი ნათესავთა მისთა, და შებორკილეს იგი და ეგრეთ წარიყვანეს ქალაქად ტფილისად და შეაყენეს იგი საპყრობილესა². ხოლო იგი ყოლადვე არა შეშინდა, არცა შეძრწუნდა, არამედ სიხარულით შეიწყნარა მოწყენული³ იგი მის ზედა და ჰმადლობდა⁴ იგი უფალსა⁵.

ხოლო შეპყრობა იგი ნეტარისა მის კაცისა⁶ არა თუ⁷ თჳნიერ რაამე ღმრთისა იყო, არამედ რომელი იგი განაგებს ყოველსავე და მისცემს მიზეზთა ცხორებისათა ნათესავსა კაცთასა დაფარულითა განგებულებითა⁸. ამას ზედაცა ინება სიხარულითი იგი მშუდობა, რაათა სახილველ იყოს ანგელოზთა⁹ და კაცთა კეთილი იგი საფუფარი გულს-მოდგინებისა მისისა, რომელი იგი მან წინაჲსწარვე იცოდა, არამედ არა დააცადა წინადაპყრობა მისი, რამეთუ ესვიდა ახოვნებასა¹⁰ მას თჳსსა და ვითარცა იგი იყო იობის ზედა და ყოველთა წმიდათა შემდგომითი-შემდგომად.

IV. და ვითარ¹¹ წარადგინეს ნეტარი იგი ტფილისს¹² შინა წინაშე¹³ მძლავრისა მის, რომელსა სახელი ერქუა ბუღა¹⁴, აყუედრებდა იგი მას და ეტყოდა: „ანუ არა უწყოდე შენ, რამეთუ განრინებად იყავ სივლტოლითა შენითა ჯელთაგან ჩემთა, რამეთუ არავინ არს განდგომილთაგანი, რომელსაცა არა ესძლე, და არცა რომელი განემზადების წყობად ჩუენდა და არა ვერეოდეთ¹⁵, რამეთუ ამა ესერა მოგუცნა თქუენ ღმერთმან დღესა ამას¹⁶ მოსასრველად ჯელთა¹⁷ ჩუენთა“?

მიუგო მას სანატრელმან¹⁸ კოსტანტი და ჰრქუა: „მეცა უწყვი, ვითარმედ ღმერთმან მიგუცნა¹⁹ ჯელთა თქუენთა, არამედ არა სიყუარულისა თქუენისათჳს, არცა საქმეთა თქუენთათჳს კეთილთა, არამედ რამეთუ არა დავიმარხენით ჩუენ მცნებანი მისნი; ამისთჳსცა ნათესავითა მით ურჩებისათა განგუცა²⁰ კაფნა ჩუენ, რამეთუ მრავალგზის ისრაელისა მისცის უფალმან ჯელთა უცხოთესლთასა, რაჲმს არა ვიდოდინ იგინი გზათა მისთა. ხოლო ჩემდა²¹ კეთილ არს, რამეთუ დამამდებლა მე უფალმან, რაათა დავიმარხნე მცნებანი მისნი“²².

და სიმჴნით დაითმენდა იგი²³ უკეთურისა მის მძლავრებათა, რამეთუ ეგსენა მას სიტყუა იგი ღმრთისა²⁴, რომელსა იტყჳს: «ნეტარ იყვენთ თქუენ, ²⁵ რაჲმსა გდევნიდენ და გყუედრიდენ, და თქუან²⁶ ყოველი სიტყუა ბოროტი თქუენდა მომართ სიკრუვით ჩემთჳს»²⁷.

და ვიდრე პყრობილ-და²⁸ იყო მოწინს ქრისტესი ტფილეს²⁹ შინა, მიწერა წიგნები ყოველთა მიმართ მეუდაბნოეთა ქალაქისათა და მამასახლისთა მონასტრისათა, რომელსა წერილ იყო ესრეთ.—[185] „უწყვი მე, რამეთუ ³⁰

* მდრ. კორინთ. 4.9. ** მდრ. ფსალმ. 118.71. *** მათე 5.11.

¹ დევნილება G. ² საპყრობილედ C. ³ მიწყენილი G. ⁴ უფალსა | ღმერთსა E. ⁵ ~ ნეტარისა მის კაცისა შეპყრობა E. ⁶ თუ—C. ⁷ განგებულებითა | დიდებულებითა C. ⁸ ახოვნება AC. ⁹ ვა B. ¹⁰ ტფილის ABCDGH. ¹¹ წუე—E. ¹² ბუღა DGH. ¹³ ვიყოფითი BDEFGH. ¹⁴ დღესა ამას—E. ¹⁵ ნეტარმან H. ¹⁶ მიგუცნა H. ¹⁷ ჩუენდა AC. ¹⁸ იგი—E. ¹⁹ ღმრთა BCDEFGH. ²⁰ თქუან G. ²¹ პყრობილთა C. ²² ტფილისის ABCDEFG

ქართულნი

გასმიეს თქუნ, რაჲ-ესე მოაწია ღმერთიან ჩემ ზედა ცოდნისა¹ შენისა² არამედ გვედრები თქუნ, წმიდანი მამანო და ჭეშმარიტნი მოღუაწენო ქრისტესნი, რათა მოივსნეთ სურვილი ჩემი და სარწმუნოებაჲ თქუნდა მომართ, და ინებეთ ჩემთჳს ლოცვისა ყოფაჲ უფლისა მიმართ, არა ხოლო თუ, რათამცა მივსნა მე ჳელთაგან უსჯულოასიათა³, არამედ რათა მომცეს მე ძალი ქრისტემან, ჭეშმარიტმან ღმერთმან, წინამდებარისა⁴ ამისთჳს საფრებისა⁵, რომელი დაურწყავს მტერსა ჩემსა, რომელსა⁶ ჰნებავს⁷ დაბრკოლება ჩემი გზისა მისგან, რომლისათჳს ჰსურის სულსა ჩემსა⁸.

V. და შემდგომად მცირედთა დღეთა შეკრეს იგი ფიცხლითა⁹ საქრველითა ოკინისაჲთა და წარსცეს იგი ქუეყანად ბაბილოვნისა, ქალაქსა, რომელსა ჰქვანს სამარაჲ¹⁰. მიჰჳარეს იგი მეფესა მას ისმაიტელთასა, რომელსა სახელი ერქუა ჯაფარ, ძჲ აბრაჰამისი. ხოლო რაჲმსა წარადგინეს მოწინა¹¹ ქრისტესნი წინაშე მისა¹², ჰრქუა მას: „აჲ ესერა მოცემულ ხარ შენ ჳელთა ჩემთა და მეუფებაჲ მაქუს¹³ შენ ზედა ყოფად კეთილისა და ბოროტისა, არამედ ისინი და მერჩლი მე,—ალიღე რჩული¹⁴ ჩუენი და უვარ-ჰყავ ცთომიჲ იგი შენი ქრისტეს ღმრთისათჳს, რამეთუ გონიერად გხედავ შენ¹⁵; და ვითარ აწ ლიტონსა კაცსა, დედაკაცისაგან შობილსა, ღმერთად აღიარებ? დასცხერ ამიერითგან, რამეთუ ვერ შესაძლებელ არს სიტყუად, ვითარმცა¹⁶ ძჲ ესუა ღმერთსა. ხოლო აწ მოიქეც ცთომილებისაგან შენისა, და მიიღო ჩემგან კეთილი და უადრსი პატივი, და გყო შენ თანამზრახველად ჩემდა და უდიდებულს ყოველთა მოყუასთა შენთა. და უკუეთუ არა ისმინო ჩემი, სიკუდილითა მოჰკუდე შენ პირითა მახლისაჲთა და ჯორცი შენნი მივსცნე საქმელად მფრინველთა¹⁷ ცისათა¹⁸, და ვინ არს, რომელმან განგარინოს შენ ჳელთაგან ჩემთა?“

მიუგო მას წმიდამან მოწამემან ქრისტესმან და ჰრქუა: „მცა უწყი, რამეთუ ჳელმწიფებაჲ გაქუს ჯორცთა ჩემთა ზედა, არამედ არა¹⁹ სულსა²⁰, ვითარცა იტყვს უფალი ჩემი და ღმერთი. ამისთჳსცა არა მეშინის მე²¹ მახლისაგან შენისა, არამედ მისა მეშინის, რომელი-იგი შემძლებელ არს მოწყუედად სულისა და ჯორცთა, და კუალად ჳელმწიფებაჲ აქუს²² განცხოველებად, ვითარცა-იგი მოსიკუდიდ. ამისთჳსცა სიხარულით მოვითმენ სახელისა მისისათჳს, რამეთუ იგი არს ჭეშმარიტი ღმერთი, ძლიერი ჳელმწიფჲ და მთავარი მშდობისაჲ, მამაჲ მერმეთა მათ საუკუნეთაჲ²³, ვითარ²⁴ წერილ არს. აწ უკუე ვითარ შეურაცხ-გყო იგი და ვერჩდე ბრძანებასა შენსა და სჯულსა²⁵ თქუნსა, რომელთა²⁶ წინაწარმეტყუელი გაყუედრებს [136] და იტყვს: „არა ესმის ქანანს, არცა გამოჩნდა თემანს, არცა ძეთა აგარისთა, მეფეთა²⁷ და²⁸ მეხლპარეთა, გამომეძიებელთა გონიერებისათა ქუეყანისა ჳედა. ხოლო გზაჲ იგი ჭეშმარიტებისაჲ არა გულისჳმა-ყვის²⁹ და არცა მოივსენეს³⁰ ალაგნი მისნი, და წარწყმდეს იგინი მსავასად მისა³¹“³². აწ რო-

* შდრ. ფსალმ. 78,2. ** შდრ. მათე 10,28. *** ესაია, 9,6 **** ბარუქ, 3,22—23; შდრ. ბარუქ—3,27.

¹ უსჯულოთასა FH. ² წინამდებარეთა C. ³ საბრქისა ABCF. ⁴ რომელთა ABCDEFG. ⁵ ჰნებაჲ A. ⁶ ფიცხელითა BH. ⁷ სამარაჲ G. ⁸ მისსა DEFGH. ⁹ მაქუსმრქუეს G. ¹⁰ რჩეული DG. ¹¹ ~ შენ გხედავ C. ¹² ვითარმედ H. ¹³ მფრინველთა H. ¹⁴ ალა—C. ¹⁵ მე—BDEFGH ¹⁶ მაქუს E. ¹⁷ ვითარ-იგი F. ¹⁸ რჩულსა ACE, რჯულსა BF. ¹⁹ რ~ რომელთა H. ²⁰ მეფეთა+ აგარისთა E. ²¹ დაქმეფეთა E. ²² ყენეს B. ²³ მოივსენეს CDEGH. ²⁴ მისსა FH.

ფისა, შენცა, სახიერო უფალო, აღმიარე მე წინაშე ანგელოზთა¹ შენთა, და ვითარცა-იგი დღენდელსა² ამას დღესა შინა აღიდე³ ღირსი შენი მოწამს წმიდაა გიორგი და შეიწირენ⁴ შრომანი მისნი და დათხვევა უბიწოასა სისხლისა მისისაჲ, შეიწირენ⁵ უნდო[ნი]ცა⁶ ესე სისხლნი ჩემნი, და მომეც მე ნაწილი მის თანა, რაჲთა წილ-მხუდეს რჩეულთა შენთა თანა, რამეთუ სამკვდრებელი შენი მტკიცე არს ჩემდა⁷***.

და ამას რაჲ იტყოდა წმიდაჲ⁸ მოწამს, ნაკადულნი ცრემლთანი გარდამოდოდეს თუალთაგან⁹ მისთა ჩუეულებისაებრ მისისა. ხოლო გარემოას მდგომარენი იგი მისნი სცემდეს პირსა მისსა და მრავლითა ტანჯვითა¹⁰ ვიდეს მას, არამედ ენაჲ მისი¹¹ ვერ დააბრკოლეს გალობად. ხოლო ერისთავნი იგი მიიქცეს და უთხრეს მეფესა მას ყოველი, რაჲცა ესმა და იხილეს.

მაშინ უფროას-ლა განრისხნა მეფე იგი და წარავლინა¹² იგინი და უბრძანა მოკუეთაჲ თავისა მისისაჲ, არამედ ამით გამოსციდიდაცა მათ, რამეთუ აქუნდა მას იქუ მათა მიმართ. ხოლო იგინი მივიდეს და სცემდეს მახვლითა¹³ ქედსა მისსა წინაშე დალიქსა მას და ვერარას ავნებდეს მას.

და ვითარ აუწყეს ესე უსჯულოსა მას მეფესა, წარავლინა მან ერთი წინაშე-მდგომელთაგანი¹⁴, უცხო თესლი, და მან მოკუეთა¹⁵ თავი მისი მახვლითა და შეართუა მეფესა თჳსსა, ვითარცა-იგი თავი იოანე ნათლის-მცემელისაჲ ჰეროდეს, ხოლო გუამი მისი დამოკიდეს¹⁶ ცელსა ფრიად მალასა. ყოველმან ერმან იხილეს სასწაული დიდი გუამსა მას ზედა. და მივიდა წმიდა იგი¹⁷ მოწამს ქრისტესი აღვილსა მას განსასუენებელისასა¹⁸, რომლისაგან განშორებულ არიან ყოველნი საღმობანი, მწუხარებანი და ქირნი, სადა-იგი მხედავს ნათელი პირისა შენისაჲ¹⁹, უფალო²⁰, სადა-იგი ე[138]ერ მისწუთებანი²¹ ენანი ძვრის-მეტყუელთანი, არამედ სიხარული დაუსრულებელი²² არს მუნ და წმიდათა ანგელოზთა თანა მოქალაქობაჲ.

ხოლო აღესრულა იგი კეთილითა აღსა[ი]რებითა [თ]თუესა ნოენბერსა²³ ათსა, დღესასწაულსა წმიდისა გიორგისსა²⁴, რომლისაცა თანა ზიარ იქმნა. დღს იყო პარასკევი, დასაბამითგანნი წელიწადნი იყვნეს ექუს ათას ოთხას ორმოც და ა(თ)ჩუდმეტ, ხოლო ზედაწერილსა ისმიატელთასა ორას ოც და²⁵ [ა]თორმეტსა.

და ესე მრავლისაგანი მცირედი²⁶ აღიწერა სიმწენთაგანი²⁷ წმიდისა კოსტანტისი²⁸, რაჲთა იყოს თქუმული ესე შემოკლებულ²⁹ და სრულ, რაჲთა არა იყოს შემაწუხებულ ნაკლულევაანებითა, არცა ნამეტნავ განგრძობითა³⁰, სადიდებელად მამისა და ძისა და წმიდისა სულისა აწ და³¹ მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, [ამსნ]³².

VI. და ვითარცა მიესმა პირველ მოკსენებულთა წმიდათა³³ მეფეთა მარტულობაჲ წმიდისა კოსტანტისი, განიხარეს სიხარულითა დიდითა³⁴ და მიწე-

* შდრ. ლუკა 12,8. ** შდრ. ფსალმ. 15,6.

¹ დღენდელსა + დღესა AC. ² აღიდეტ C. ³ შეიწირე H. ⁴ უნდოცა ABCDEFGH. ⁵ წმიდაჲ — E.

⁶ თუალთაგან] წაალთაგან D, წყლულთაგან G. ⁷ მისა C. ⁸ წარავლინა C. ⁹ მათდა H, მათთა G. ¹⁰ მდგომარეთაგანი H. ¹¹ + წა H. ¹² დამოკიდეს AC. ¹³ იგი. DGH. ¹⁴ განსასუენებელსა CE, განსასუენებულბისასა G. ¹⁵ შენისაჲ — B. ¹⁶ უფლისა B. ¹⁷ მისწუთებნი E. ¹⁸ დაუსრულებულ H. ¹⁹ ნოენბერსა G. ²⁰ გიორგისა E, გ'ისასა FH. ²¹ მცირედ BDFGH. ²² სიმწენთაგან BDFGH, სიმწენისაგან E. ²³ კოსტანტისი. C. ²⁴ შემოკლება H. ²⁵ განგრძობითა DG, ²⁶ და — C. ²⁷ მარადის... ამენ — E. ²⁸ წა + და H. ²⁹ დიდითა — BDEFGH.

რეს ეპისტოლშ შვილთა მიმართ მისთა და ნათესავთა სახლისა, რამეთუ ფრიად მრავალ¹ იყვნეს იგინი, რომელსა წერილ² იყო ესრეთ³. —

„რამეთუ, რომელნი-იგი პირველად სიტყუანი მოიწეოდეს სასმენელთა ჩუნთა, რომელ-იგი იქმნებოდა თქუენ მიერ სიმართლისათჳს, და იქადაგებოდა. ხოლო აწ საქმენი თქუენნი, რომელთა იქმოდით⁴, მოწაშე არიან თქუენ⁵, და თქუმული⁶ იგი დაემტკიცა ფრიად, და დაენერგა კეთილად სჯულთა მცირითა მით მიზეზითა, რომელი იყო დამტკიცებული ვლთა თქუენთა სარწმუნოებისა, გამოაცხადეთ იგი უღმრთოთა ზედა. და ვითარცა სრულნი ქრისტეანენი⁸, ყოფილნი ერთბამად, ერთ-სიტყუა იქმნენით და ვითარცა ერთ-სა სჯულსა შინა იყვენით⁹ და უფალსა¹⁰ პირისპირ თქუენსა ყოველსა ჟამსა ხედვედით. შეურყეველნი ურთიერთას დაადგერი¹¹ სასოებითა ქრისტესითა მტერთა ზედა ჯუარისათა და ქრისტეს თანა მოსწრაფებით მამაკაც იქმნენით¹² და პირნი მათნი გინებითა აღავსენით და ძლევით-შემოსილთა შეერთებულთა სივლტოლად იგი მათი [განუცხადეთ. და ესე იქმნა ძალითა ღმრთისა] — საქმშ განსრულებული და სიქადული მამათა თქუენთა, და რათა დავატკნეთ¹³ სიტყუანი ჩუნთჳს და თქუენთჳს, ჯერ-არს ნეტარისა ამისა მოწამისა კოსტანტისი¹⁴ და წინააღმდეგობა (...) სიმშენისა მისისა მტერთა მიმართ უხილავთა.

„და გიჩუნო თქუენ, საყუარელთა ჩუნთა, [189] რომელნი-ევე ხართ კეშმარიტად შვილნი მისნი და ხატნი ჯორციელებისა მისისანი¹⁵, ვითარცა რაგამს პბრძოდა იგი ეშმაკთა შიშითა ღმრთისაათა, ჯორცი თჳსნი წინა დაუპყრნა, არა თუ სიჭოფათა ამით საქმითა ჯორციელებისათა მიმხედველ იყო, არცაღა ბრწინავლე უჩნდა მას ნათელი მზისა ამის წარმავალისა, არცაღა ტკბილ¹⁶ უჩნდა მას სიმცხინვარე მზის თჳლისა¹⁷ განქარებადი და გულის-წყრომითა ნათლისა მის მომავალისათა ღრუბლად ჰხედვიდა¹⁸ მზესა ამას აღმომავალსა, და სიყუარულითა ქრისტესითა ყოველნი გემონი სოფლისანი, ვითარცა სისხლი კბილთა¹⁹, ეგრეთ წარმოჰნერწყუა²⁰ სურვილითა დიდისა მის გულის-სათქუმელისათა²¹ და სიბრძინითა ზრახვისა მისისათა ძმატულებისა მიმართ.

„ამისთჳსცა ყოველი დიდება ამის სოფლისა²² ვითარცა ნაგევი, ეგრეთ შეპრაცხა²³, რათა ქრისტე ოდენ შვიძინოს. და აწ ამისთჳსცა მისნი არიან ცანი და ქუეყანი და ყოველი, რაჲ არს მას შინა, რამეთუ ყოველივე დაუტევა და ღმრთისა ოდენ იქადოდა, რომელი-იგი ქებულ არს ღმრთისა მიერ და ანგელოზთა²⁴ მისთა, და საქმეთა მისთაგან უკუნისამდე იქების.

„აწ არა გჳკმს ჩუნ ნუგეშინის-ცემა[ა] თქუენი მისთჳს, ვინა[ა] თგან²⁵ იგი არს ნუგეშინის-მცემელ²⁶ და მეოხი ჩუნნი და თქუენი წინაშე ქრისტესა²⁷. არამედ დაუტეოთ აწ არადატეობილი²⁸ ესე და²⁹ თქუენდა მოვიქცეთ სიტყუად შე-

¹ მრავალნი H. ² წერილი H. ³ ესრეთ+რამეთუ ფრიად მრავალ იყვნეს იგინი, რომლისა წერილი იყო ესრეთ H. ⁴ იქმოდით C. ⁵ თქმულნი F. ⁶ კეშმარიტადქმუდ H. ⁷ გულთა+შინა B. ⁸ ქრისტეანე BDEFGH. ⁹ და ვითარცა ერთსა სჯულსა შინა იყვენით—E, ვიყვენით F. ¹⁰ ონი H. ¹¹ დაადგრეთ DGH. ¹² იქმნენით ACDFGH. ¹³ დავატკნეთ[და]ვატკიცენით E. ¹⁴ კოსტანტისი C. ¹⁵ მისისა C. ¹⁶ ტკბილ[ი] ბრწინავლე DH. ¹⁷ თლისა H. ¹⁸ ხედვიდა BDEFGH. ¹⁹ კბილთა[ი] ტკბილთა DH. ²⁰ წარმოჰნერწყუა C, წარმოჰანერწყუა BH. ²¹ გულის-სათქუმელისათა B. ²² ამისთჳს სოფლისა C. ²³ შერაცხა F. ²⁴ ანგელოზთა H. ²⁵ ვინადგან AH. ²⁶ ნუგეშინის-მცემელი C. ²⁷ კესსა H. ²⁸ დატევებული E. ²⁹ და—H.

წყნარებულთა ღმრთისათა¹ და ჩუენ თანა და სადგურისა თქუენისა² ნებაა ჩუენ წინაშე წარსრულისა მის პატივითა სიტყუთ და³ თქუენ. რაათა გულაყრობილ იყენით ჩემდა⁴ მომართ და დაეფარნეთ ქუეშე ფრთეთა მეუფებისა⁵ ჩენისათა⁶, რ ნებასა შჯულისასა⁷ მხედველ ხართ და ყოველი, რომელი მას წინა-აღუდგების, განაგდებს ქრისტეა⁸ თქუენ შორის მეტყუელსა. მოსწრაღებით ისმინეთ და მის მიერ ცხებულთა თაენი თქუენნი დაუმდაბლენით და უღელსა ჩუენსა ქუეშე ქრისტესმიერსა ქედნი თქუენნი წარუბყრენით და სუბუქისა ტურთისა⁹ ჩუენისა აღკიდებამა მგართა თუსთა ზედა არა გარე-წაირცოდეთ. თქუენ ხართ¹⁰ ქეშმარიტნი მინდობილნი უფლასა¹¹, და მთასა სიონსა¹² ემგავსენით და გოდოლ ძლიერებისა¹³ პირსა მტერისასა¹⁴ ეჩუენენით თქუენ, საქმეთაგან გამოაცხადეთ, ვითარმედ კუალსა ღმრთისა და კაცთა მიერ საკვრეველისა მის მამისა თქუენისა კურთხეულისა¹⁵ მოსწრაღებით შეუდგეთ¹⁶ სტუმართ-მოყუარებითა და გზათა მამშუდებლობითა, მონა-ზონთა და შორიელ[146]თა შეწყნარებითა. აწ ამას ზედა დაადგერით და სრულ-ყავთ მოქალაქობამა ნეტარისა მის, რამეთუ საფარველმან მეფობისა ჩუენისამან¹⁷ ილუაწოს თქუენთუს და მთამან სიდიდისა¹⁸ ჩუენისამან ქრისტეს-მიერმან აღადგინოს¹⁹ დაბრკოლებამა²⁰ თქუენი. და აწ ამას ზედა იქმოდეთ და მით გულაყრობილ იყენით.

„ამას არა თუ თქუენ ოდენ²¹ გიბრძანებთ, არამედ ყოველთა, რომელნი ჩუენ კერძო და ზელთა ქუეშე ჩუენსა არიან ქართველნი, რამეთუ ყოველთავე ქრისტეს მოყუარეთა და მეფობისა ჩუენისა ღმრთისამიერთა²² და ვითარცა შევილთა საკუთართა თქუენთა²³ თანა შეგვბრაცხ, არამედ კუალად²⁴ აღდგით და განძლიერდით უფლისა მიერ.“

„და სიდიდითა ძალისა მისისაათა ლახუარნი თქუენნი მტერთა ზედა განაბრწყინენით და ნუ ვის სცემთ მათგანსა თქუენ შორის სამკვდრებელსა, რაათა მოილოთ²⁵ კეთილი ჩუენი და²⁶ აღთქმული იგი პატივი²⁷ კეთილის მოქმედთათუს უფლისა მიერ მოილოთ“.

[140] თთუება ნოენზერსა: ი%:

30 წამებად²⁸ წმიდისა მოწამისა²⁹ გობრონისი³⁰, რომელი ბანიყვანის უმელის ციხით*

მე³¹ სტეფანე მტვევარ ებისკოპოსმან დაეწერე³² ბრძანებთა აშოტ ერისთავთა-ერისთვისათა³³ გუაყურთხენ, მამათ³⁴!

35 1. ჩუეულებამა აქუს განგებასა ღმრთისასა³⁵ სწავლად გონებასა ზედა დაბადებულთა მისთასა, ვითარცა იყო იოსებ და ყოველნი მამათ-მთავარნი, თი-

* ხელნაწერების ნუსხა: A:A—130; B:A—170; C: A—176; D:H—2077; E:H—1672; F:H—2121; G:H—²³ (ლენინგრ.); H: S—3637; I: H—487.
¹ ღმრთისათა[ღ] თანა DEH. ² ჩემდა[ჩუენდა] CH. ³ მეფობისა EH. ⁴ ჩუენისათა C. ⁵ სტულისასა H. ⁶ ქუესსა H. ⁷ ტურთუსა H. ⁸ ხართ[ხ]რნ F. ⁹ ო⁷ B, რ⁷ისა H. ¹⁰ სინასა H. ¹¹ ძლიერობას AC ¹² მტერისა C. ¹³ კურთხეულისა[სათნოებასა] BDEFGH. ¹⁴ შეუდგით BCDEFGH. ¹⁵ ჩუენისამან B. ¹⁶ სიმდიდრისა F, სიწმიდისა G. ¹⁷ აღადგინოს B. ¹⁸ დაბრკოლებამა] და შებრკოლებამა B. ¹⁹ ოდენ—E. ²⁰ ღ²⁰ისა მიმართა H. ²¹ თქუენ BDEFGH. ²² კალად—B. ²³ მიილოთ ACDEFGH. ²⁴ და+ბოროტი AC. ²⁵ პატივი—AC. ²⁶ წამებად—BDEFGH. ²⁷ მოწამისა H; ²⁸ გობრონისა I. ²⁹ მე²⁹ აღწერა E. ³⁰ დაეწერე—E. ³¹ ~ერისთავთ ერისთავსა აშოტისათა H. ერისთავთა-ერისთვისათა] ერისთავისათა I. ³² გუაყურთხენ, მამათ!—ABCDEFGL. ³³ ღ³³სა F.

თოვლად გამოიციდნეს წგავსად ძალისა ჩუენისა. ვითარცა მტყჳს მძმს¹ ან
 «ნეტარ არს კაცი, რომელსა ანხილა უფალმან და სწავლასა ყოველსა² მსაყვეს³ კჳს⁴
 ბელისასა ნუ განიშორებ, რამეთუ მან აღმის და კჳალია ავისა⁵», და სოლო-
 მონ იტყვს: «ძვილო, უკუეთუ მოხვალ მონებად უფლისა, თავი შენი განუ-
 მზადე განსაცდელთა⁶», და კჳალიდ: «შვილნი, რომელნი უყუარან უფალსა, ⁷
 სწავლნის და ტანჯნისა⁸», და ნოციქული იტყვს: «სრულთათჳს არს მტკიცე
 იგი საზრდელი, რომელნი სწავლასა უფლისასა მადლობით შეწყნარებად ღირს
 იქმნნეს⁹ და ცოდვისა რისხვითა¹⁰ გულის-წყრომისა მისისაჲთა ჩუენებად ძალი
 მისი¹¹».

რონელ დავთენიეს მართლითა¹² სულგრძელეებითა მიგებად უსჯულოთა ¹³
 უკეთურებთაებრ მათისა, ვითარცა იტყვს დავით: «ამილღნი, მსაჯულო სი-
 მართლისაო, და მიაგე მისაგებელი ამბარტაევანთა¹⁴»,¹⁵ და პავლე იტყვს:
 «ამისთვის მოიწიოს რისხვია ღმრთისაჲ ნაშობთა ზედა ურჩებისათა¹⁶», ვი-
 თარცა დასაბამსა დაბადებისასა¹⁷ ნოეს ზე წარწყმედისა ამჳ[14]ქარტაევანსა
 კაცთასა, რომელნი ხატად¹⁸ ღმრთისა დაბადებულ იყვნეს. აგებულეზაჲ თჳსი ¹⁹
 ვერ ესწავა უმადლოთა მათ ნათესაეთა და მსგავსეზაჲ²⁰ მთავრობისა თჳსისაჲ
 ვერ გულისგმა-იყო, რომელთა ხატი შენოქმედისა ღმრთისაჲ შეურაცხ-ყვეს²¹,
 დამაბლდეს და ემსგავსნეს ძღუელსა მის ბუნებასა დედათასა, რომლისა ურ-
 ჩებითა სიკუდილი შემოჴდა, ვითარცა პავლე იტყვს²²: «ადამ არა სცთა, ხო-
 ლო დედაკაცი იგი სცთა²³» და ცოდვია შვა. ნაშობთა მათ შერეულთა²⁴ ²⁵
 გარდარეულითა მით უშუერითა ცოდვითა განარისხეს ღმერთი და შეანანეს
 კაცი. არა ეუფლა დათენად მიუწოდომელი მოწყალეზაჲ, რომლისათჳს განა-
 ხუნა საქანელნი წყალთანი და წარწყმიდნა ყოველნი წყლით რღუნითა. ხო-
 ლო ნეტარისა ნოეს მიერ დაუშთა თესლი მკვდრობისაჲ სოფელსა, ესრეთვე
 ნერგთა მათ წყვევისათა, თესლთა სინწარისათა, მოკსენებად საძაგელთა სო- ²⁶
 დომელთა ლოთის ზე მართლისა²⁷ უწესოთა შერევითა²⁸, და არა დაუტევეს
 ადგილი წყალობისაჲ, რომელთა²⁹ ზედა აწჳმა ღმერთმან ცეცხლი და წუნწუ-
 ზაჲ³⁰ და გარესკნელითა მით ძვრითა წარწყმედისაჲთა აღიგოცნეს იგინი. და
 კჳალიდ დედაკაცმან მან უსახურმან იეზაბელ გარდაამატა უსჯულოებაჲ, რომ-
 ლითა ელიას ეპატიეთა შურითა საღმრთოჲთაჲ ცათა შეკრვად და სიყვილი შე- ³¹
 მორათუა ისრაელსა ზედა, ვითარცა³² ევა სიკუდილი სიფლად შემოიღო,
 რომლისათჳს ელია³³ იტყვს: «რაჲ ძეს ჩემი და სახლისა ამის³⁴ აქაბისი³⁵».

აქუნდა მის ურჩებისა მისთვის იეზაბელისა ნაყოფი იგი უწჳმრობებისაჲ³⁶.
 ამისთვის სიკუდილსა ბოროტსა მიეცა იგი და ტერფთავან ცხენთასა განიჭრ-
 ნეს ჯორცნი მისნი. და მის ზედა აღესრულა წერილი³⁷ იგი, ვითარმედ³⁸: ³⁹

* ნობ 5,17-18. ** ზირაქ 2,1. *** ზირაქ 30,2 **** შდრ. ებრაელ. 5,14.
 ***** ფსალმ. 93,2. ***** კოლას. 3,6. ***** I ტიმოთე 2,14. ***** შდრ. III
 მეფ. 17,18.

¹ შეილი რი ABCDEFGHI. ² სწავლის და ტანჯის ABCDEFGHI. ³ სრულთა AC.
⁴ იქმნეს ABCDEGH. ⁵ რისხვას H. ⁶ მართლითა მრავლითა E. ⁷ დაბადებისასა მშდობი-
 სასა FI. ⁸ ხატად ცხადად S. ⁹ მსგავსად G. ¹⁰ ყვეს+და BDEFGHI. ¹¹ ~ იტყვს პავლე E.
¹² შერეულითა I. ¹³ მართლისა მრავლისა G. ¹⁴ შერევითა ბერვითა DGH. ¹⁵ რღსა DGH.
¹⁶ წუნწუზა G. ¹⁷ ევა-BDEFGHI. ¹⁸ ელია-ელია I. ¹⁹ ამის მის ACDEFGHI. ²⁰ უწჳმრობი-
 ბისა B. უწვიმრობისა I. ²¹ წერილნი C. ²² ედ|ფდ AC.

«უკუთუნი იგი რისხვამან მოკლისა*». ხოლო ვინაძთგან** წყლით ეტყუა და აღიბეჭდა და ცეცხლით მოწუვაა¹ ზეგარდამო დაეცა, და მიერითა³ ჩხუღუღი განეწუხა ღმრთისა მიერ შურის საგებელად უკეთურებასა კაცთასა, ვითარცა ესაია იტყვს: «უკუთუ ისმინოთ ზემო², კეთილბა ქუეყანისასა სქამდეთ²,
 5 უკუთუ არა ისმინოთ, მახვლმან შეგკამნეს თქვენ»***.

და რომელნი ჯამად-ჯამად შეემთხვნეს⁴ განსაცდელნი ისრაჲლსა ცოდვისა მიდრეკითა, ესე მცირედ მოიკსენეთ, ვითარცა თქუა დავით: «მოვიკსენენ⁵ მე დღენი პირველნი და ვიტყუად⁶ ყოველთა მიმართ მცენებათა შენთა»****, რაათა მოკსენებთა პირ[142]ველთა მათ საქმეთაათა⁷ მოსრული და მომავალი
 10 ღმრთისა და ბოროტისა ნათესავთა მომავალთა მიეთხრას⁸, რაათა სხუათა შემთხვევათა გამოცდილ იპონენ⁹, ვითარცა თქუა მოსე: «დავდესბ თქვენ ზედა კურობევისა კეთილისათა»****, რამეთუ ღმრთი¹⁰ მკადაგებელთა მიერ სარწმუნოთა, მეტყუელთა სულისა წმიდისა მიერ სწავლულთა, მოსწავებულ
 15 არს ღმერთი მართლმსაჯულად ქურთა მათ ზედა წყალობისათა და სიტკბოებისათა¹¹ დაცემულთა ზედა სასტიკებითა¹², რაათა ოდეს იხილონ ქეშმარიტთა მათ თაყუანის-მცემელთა ღმრთისათა ნაყოფი იგი სიმართლისა წყალობისა¹³, ღმრთისა¹⁴ მოსავ იყვენ და მოთმინებით მოელოდიან¹⁵ სასყდლისა კუალად გებასა და კუალად, ოდეს ესმას ცრუთა სიმართლისა სასჯელი,
 20 ღმრთისა პატივისა¹⁶ შეეშინოს¹⁷, დაუტეოს უკეთურება და სინანულად მოისწრაფოს, ვითარცა ნინეველთა, და განერნენ დაქცევისაგან სულისა და ჯორცთაისა.

ესრეთვე სცოდა¹⁸ ბოროტი¹⁹ დიდმან სახლმან სომხითისამან, ვითარცა თქუა იერემია წინაწარმეტყუელმან გოდებათა შინა მისთა: «სიტყუთა გმობი-
 25 საათა შეაწუხეს სული წმიდა და საქმითა ბილწებისათა გარდარეულად განარისხეს შემოქმედი²⁰ თვისი, რომლისათეს მსგავსად უსჯულოებისა მათისა მოიწია²¹ რისხვამა ღმრთისა და დღგრომაღ»*****.

და მისცნა იგინი მახვლსა ბოროტსა და ტყუეობასა საწყალსა²² და სალ-
 30 მობასა სიყმილისასა²³ განმამრუდებელსა²⁴ და სრვასა სიკუდილისასა უწყალობსა, რომელთა მფლველ არავინ იყო. და დაეცნეს ვითარცა ხენი ქუეყანისა²⁵, ვითარცა იტყვს ესაია წინაწარმეტყუელი: «არა თუმცა უფალმან ყოვლისა (...). [143] უმჯობეს იყო მათდა, უკუთუთმცა გზა იგი ქეშმარიტებისა ეცნავე, არა ვიდრე ცნობასა და კუალად უკუნქეცეასა»*****. რამეთუ²⁶ მოციქულთა მიერ ქადაგებულნი მართლმადიდებლობისა იგი სარწმუნოე-

* იო ბ 5,2. ** აშიაზე AC-ში მხედრულით სწერია: «აქა ბერი აკლდა დედას» და სვეტის ნახევარზე მეტია გაშვებული დაუწერლად (აშიაზე წაუწერლად ცარიელა ადგილი გაშვებულთა BCDEFG-ში); G-ში სქოლიო მი დართულია შენიშვნა: «კვანებ მე, რომელ აკლია აქა (ტაბიძე). მსწორედ ეგოეთ არს უფალო ს. ტაბიძე.—ბ. ი.» I-ში აქ ადგილი არაა გამოტოვებული და არც რაიმე შენიშვნა აქვს გაკეთებული. *** ესაია 1,20-21. **** ფსალმ. 142,5. ***** ?

¹ მოწუა H. ² ზემო EH. ³ სქამდით+თქნ E. ⁴ შეემთხვნეს ABCDEFGHI. ⁵ მოიკსენენ A. ⁶ ვიტყუად BDEFGHI. ⁷ საქმეთა CI. ⁸ მიეთხრას DG. ⁹ იპონენ C. ¹⁰ ღმრთი ელთის I. ¹¹ სიტკბოებით C. ¹² სასტიკებით ABCDEFGHI. ¹³ წყალობისა CFGI. ¹⁴ ღმრთისასა BCEI. ¹⁵ მოელოდიან I. ¹⁶ პატივისა BDEFGHI. ¹⁷ შეიშინოს AC. ¹⁸ სცოდა [143] ABCDEFG. ¹⁹ ბოროტი—BDEFGHI. ²⁰ მოქმედი AC. ²¹ მოაწია I. ²² საწყალობელსა C, საწყალსა G. ²³ სიყმილსა C. ²⁴ განმამრუდებელსა CDGH. ²⁵ ქუეყანისა G, ქუეყანისანი H. ²⁶ რამეთუ [რათა I.

ბაჲ წმიდისა კათოლიკე ეკლესიისაჲ განაგდეს და მოძღუართა მიერ¹ წმიდისა² კრებათა¹ ღმრთივ სულიერთა განწესებული² კანონი³ საეკლესიო⁴ წესი⁵ ყვეს.

ამისთჳს ძირი იგი სიმწარისაჲ დაენერგა⁵ მათ შორის და ღუარძლი იგი სიბოროტისაჲ აღმოსცენდა, და ცოდვაჲ იგი წვალებისაჲ აღორძნდა⁶ და ნაყოფი იგი წარწყმედისაჲ ვარდაემატა მათ ზედა. რამეთუ მიწაჲ იგი სომხითისაჲ⁷ ამპარტავეან, და მკვდრნი მისნი⁸ ცუდად მშუაობარ, ანგაპარ⁹, ლად და¹⁰ ცოდვის მოყუარე, ამპარტავეან, უწყალო, უყუარულ და ყოვლითა უკეთურებითა სავესე, რომელსა შინა არა იპოვა¹¹ თავისა მისადრეკელი ქრისტესი, რომელთათჳს ქრისტე ცუდად მოკუდა.

და ესე არს საზღვარი მისი და სახელები ჳევთა მისთაჲ: ვანანდი¹², აშორნია¹³, ბაგრევეანი, აპაპუნისი¹⁴, წალკოიტნი¹⁵, ჳაკატი¹⁶, კოგოვიტი¹⁷—ორი ჳევი, შარური¹⁸, ვასპურაგანი¹⁹—ათორმეტი ჳევი, ვაძორი²⁰—ოთხი ჳევი, დვინადაშტი²¹—სამი ჳევი²², გელაქუნია²³—ოთხი ჳევი, სიენიეთი²⁴—ათი ჳევი, ტაშირი²⁵ და კოლბოფორი²⁶.

ესე ოთხმეოც და შუდი ჳევი მოკვრდა პირისაგან უფლისა, ძვრისაგან ცოდვათა მათთაჲსა ამისთჳს, რამეთუ არა იპოვა ამათ ჳევთა²⁷ შინა საყდარი მართლმადიდებელთა ეპისკოპოსთაჲ, არცა მონასტერი მართლმადიდებელთა მორწმუნეთა მონაზონთაჲ, ვითარცა აბრაჰამ ჳკითხავს ღმერთსა: «უკუეთუ იყვნენ ხუთნი მართალნი, წარსწყმიდოა²⁸ ჳალაქი იგი?»²⁸ და თქუა უფალმან: «არა»²⁹. და იტყუს: «ვინ წმიდა იყო და წარწყმდა, ანუ სადა ჳემმარტინი ძირითურთ აღიფხურნეს»³⁰. თუ სადამე იტყუს მსგავსად სიტყუსა მის, რომელი³¹ ჳრქუა ღმერთმან³² ელის³¹ «აღ-ხოლო არა-გვოცო³² კაცი შენი საკურთხეველისაგან ჩემისა, რაჲთა ხედედეგს და ეგუებოდის, და რაჲთა ესენიცა ხედედეგს და ეგუებოდის»³³***.

II. ამათ ქუეყანათა ზედა განეწყო³⁴ უფალი რისხვითა გულის-წყრომისა³⁵ მისისაჲთა, და შიშუებითა ღმრთისაჲთა აღძრა შეფშ სარკინოზი, სახელით აბულ-კასიმ, ძმ აბულ-საჯისი³⁶ ამირისაჲ, და უფალი სპარსეთისაჲ, რომელსა ჳმონებდა სამეოცი³⁷ ჳალაქი დიდ-დიდი და შუდნი მეფენი ჳმორჩი[144]ლებდეს³⁸ ძლიერნი.

ესე აღიჳურა ერთა მრავლითა, კეეტებითა³⁹ რჩეულითა, რომელთაჲ ჳყვანდა ათასეული და ბევრეული. შევიდა ჳალაქსა დვინისასა⁴⁰ და ოხრაჲ გულის⁴¹ წყრომისა⁴² მისისაჲ მოასწავებდა ოვრებასა სომხითისასა, ვითარცა ნინეველთა დაქცევასა, რაჲთამცა შეინანეს ამათცა. ხოლო გულნი მათნი გან-

* შექმნ. 18,24 ** შდრ. შექმნ. 18,26*** ? **** ?

¹ კრებულთა B. ² განწესებაჲ H. ³ კანონი G. ⁴ საეკლესიო. AB. ⁵ დაინერგა H. ⁶ აღორძნდა| აღმოსცენდა C. ⁷ სომხითისაჲ| ამოთხისა H. ⁸ მისნი| იგი B. ⁹ ანგაპრ FI. ¹⁰ და—AC. ¹¹ არა იპოვა—H. ¹² ვანდი ABCEFI, ვანდია DGH. ¹³ აბორხია CF, შორნია DGH, აშორნა I. ¹⁴ აპაპუნისი BDH. ალაპუნისი G. ¹⁵ კალკოიტნი ABCDEFGHI. ¹⁶ ჳაკატი H. ¹⁷ კოგოვიტი ABCDEFGHI. ¹⁸ შარული CF, შარული ABD, შარული GH, შარული I. ¹⁹ ვასპურაგანი AC, ასურაგანი BDEFGHI. ²⁰ ვაძორი G. ²¹ დავინადაშტი ABCDEFGHI. ²² ჳევი+და DGH. ²³ გელაქუნია G, გელქუნია I. ²⁴ სიენეთი GI. ²⁵ ხაშირი C. ²⁶ კაქვაქარი ABCDEFGHI. ²⁷ ~ ჳევთა ამათ E. ²⁸ წარსწყმიდნა E, წარსწყმიდნოა I. ²⁹ რომელთა I. ³⁰ ღ—DG. ³¹ ელისა EI, ელისეს H. ³² აღზარა ვხოცო G. ³³ და რა... ეგუებოდის—DEGH. ³⁴ განეყო E. ³⁵ გულისწყრომითა C, გულისწყრომისათა G. ³⁶ აბულ-საჯისი I. ³⁷ სამეოცი HL. ³⁸ ჳმორჩილობდეს ABCF. ³⁹ კეეტებითა B, კეტებითა D, კეეტებითა G. ⁴⁰ დვინისა C. ⁴¹ გულისა I. ⁴² წყრომისა E|—I.

ფიცებულ¹ იყენეს ვითარცა რვალნი², და დაყენებულ³ ვითარცა [ყველაფერი] რამეთუ ცოდვამ წვალებისა⁴ მათისა დაწერილ იყო «დიცარსაქ[ვალ] რქონიქს[ვალ]სა ფრჩხილითა ანდამანტისადათა»⁵, ვითარცა იერონია იტყუს. ამისთვის⁶ ვერ ეძლო მოქცევად. რამეთუ⁷ ემსგავსა სახლი იგი სიმბოთისა კაცსა მას უფუნურსა. რომელმან დადგა⁸ საფუძველსა ზედა საცთურებისასა და ქვასა ზედა⁹ წვალებისასა⁹. და ვითარ აღდგეს კუთებანი, «დაეცა და იყო დაცემა»¹⁰ მისი დიდ ფრიალ¹¹. ვითარცა იობ იტყუს: «ვიცილენ უფუნურნი იგი, რომელთა ძირნი არა დაეზნეს, არამედ მიყსეულად¹² შეიჭამა როკიკი¹³ მათი და განეშოონეს ძენი მათნი ცხოვრებისაგან»¹⁴. რამეთუ მძლავრებამა მათი და¹⁵ გელწიფებისა მათისა სულგრძელებამა გამოსწოვდა ცალსა მათსა.

რამეთუ ესე არს ჩუეულებამა მათი: პირველად ხარკნი იგი თანანადებნი ძებნეს¹⁶, ძლუენნი¹⁷ და ნიქნი¹⁸ კაცთა მათთათჳს, რამეთუ მოხარკე მისა¹⁹ იყენეს. მერმე²⁰ წინა ეამისა ბეკარანი²¹ სთხოვნეს, და უცალოცნასა²² თჳსსა ჰამბ. ვად²³ იტყუან, დაქცევასა თჳსსა ასწრაფებენ. და ესრეთ ნანქანებით და-²⁴ კალიერნა²⁵ სადასეთა მათთაგან²⁶, რათა აღვილად მძლე ექნას, რომელიცა იყო ესოეთ.

და ვითარ მოსძლედა სარკინოზი იგი და არა იპოვა ღონე წინააღ-
გომისა²⁷ სიმბოთა შეფისა, არცა განრინებისა, რამეთუ ღმერთსა განებეთქა შეფობამა იგი მისი, მაშინ მიივლტოდა იგი მათთა ზედა აფხაზეთისათა, რომე-²⁸ლი იგი²⁹ უკანადასვენელ³⁰ სიკუდილსა ვერ განერა, ხოლო გელწიფდ³¹ იგი შე-
უდგამას ციებად სასაჯელსა სიკუდილისასა მრისხანებითა დიდითა.

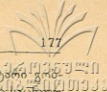
III. და მოვიდეს იგინი ციხესა მას ყველისასა³², რომელი იყო³³ გურგენ ერისთავთა ერისთვისა, რომელსა შინა იყენეს აზნაურნი წარჩინებულნი და სანატრელი მოწამე³⁴ კრისტეში გობრონ მათ თანა. მოვიდეს და მოადგეს ცი-³⁵ხესა მას ყველისასა³⁶, გარე შეადგეს კარვები იგი მათი, ვითარცა თოვლი, რომელნი ხუთისა სოფლისა საზღვართა და ოდენ ეტიენეს³⁷ იწროებით³⁸.

და საბელნი იგი კარვებისა მათისა[ნი]³⁹ განეთხზნა ურთიერთას, რამე-
თუ ესე იყო ჩუეულებამა და[146]დგრომისა მათისა, ნათესავთა მათ საძა-
გელთა, უღმრთოთა, ფიციბლად მოისართა, რომელნი ჰამდეს ძალლთა. თავუ-⁴⁰სა, კაცსა და ყოველსა არაწმიდასა. და ესრეთ განემზადნეს ბრძოლად ფი-
ლეკანებითა მრავლითა. და სიმრაველ⁴¹ ტყორცებულთა მათ ისართამ შეიჭ-
რობდა ჰაერსა შვისასა, რომელსა აქუნდა ასეული ტურთი აქლემისა ისარი
ოდენ და ეგრეთვე ჰოროლი⁴².

და ბრძოლასა მას ფიცხელსა მგნე იქმნეს⁴³ ციხოვანი⁴⁴ იგი და და-
⁴⁵ ატოცდეს⁴⁶ მბრძოლთა მათ და დაჰყრიდეს გორცთა მათთა⁴⁷, ვითარცა სყო-

* ? ** მათე 7,27. *** იობ 5,3-4.

¹ გაფიცებულ A. ² ძვალნი CG, რვალი H. ³ დაყენებულ ABDEFGI. ⁴ წვალებისა] ცვალებისა DGH. ⁵ ამისთვის E. ⁶ რამეთუ]რათა I. ⁷ დადგა] დადგა ABCDEFGY. ⁸ ქვასა ზედა]—AC; ზა] და DEFGI. ⁹ ცვალებისასა B. ¹⁰ დაცემა+და H. ¹¹ მეყსეულად G. ¹² როკიკი] როკი I. ¹³ ძებნეს B. ¹⁴ ძლუენი ABDFG. ¹⁵ ნიქნი AC. ¹⁶ მისა ACDFFGH. ¹⁷ მერმე C. ¹⁸ ბეკარნი DGHI, ბეკარნი E. ¹⁹ უცალოცნასა B. ²⁰ ჰამბად A. ²¹ დაცე-
ლიერნა BCEFHI] დაცარიერნა ADG. ²² მათგან B. ²³ წინააღმდეგომისა ACDFG, წინააღ-
მდეგომობია I. ²⁴ რი-იგი]რი AC. ²⁵ უკანასკნელსა ABCDEGH. ²⁶ ყველისასა ABCDFH.
²⁷ ყველისასა ABCDFGHI. ²⁸ და-ოდენ-ეტიენეს ABDEFGHI. ²⁹ იწროებითა BDEFGH.
³⁰ მათისა ABCDEFGH. ³¹ ჰოროლი I. ³² იქმნეს BCEH. ³³ ციხოვანი AD, ციხოვანი B,
ციხოვანი CF, ციხონი EG. ³⁴ დაჰყრიდეს G. ³⁵ მათთა]მათ თანა B.

რესა ქუეყანასა. ხოლო მათ ყოველთა უწინარს იბოვა სიმენითა¹ ნეტარი გობრონი², და ძალი³ ბრძოლისა⁴ მისისა⁵ ყოველსა მას სიმრავლესა ზედსა⁶ ცნაჲ იყო. და სახელი იცვალა, ვითარცა ყოველთა წმიდათა, ვითარცა პეტრეს კლდე და სავლეს პავლე, ამას ეწოდა პირველად მიქელ⁷ და მერმე გობრონი⁸. რომელი ესმინა მეფესა მას და დაესწავა სიტყუად გობრონი⁹ და სასმენელთა ეოცებოდა და გულსა გამოიწერა, რამეთუ ტრფიალებითა ძლიერად ბრძოლისა და ახოვნებისა მისისათჳს აღიშურვა სარწმუნოებისა მისისა ქრისტიანობაჲ.

და ოდესმე გამოეტყვნინა სიმრავლენი იგი ზღვარსა⁹ არტაონისასა და, რომელნი ბოენიან თავისა მკრებელნი და მსხუერტელნი¹⁰ ყანობირისა¹¹ მათისანი, რომელნი შიშვილისაგან შიშსა¹² სიკუდილისასა¹³ შეურაცხ-პყოფდეს, შეკრიბნიან¹⁴ მახლობელად ციხესა მას, ვითარცა ცხოვარნი საჩუენებელად მათა¹⁵ და დაქრნიან¹⁶ ჳორცნი მათნი; და სისხლი იგი უბრალოჲ, ვითარცა მსხუერბლი სულნელი¹⁷, შეიწირვოდეს ღმრთისა, ვითარცა სისხლი იგი აბელიისი¹⁸ მართლისაჲ, რომელთა რიცხჳ იგი¹⁹ მათი ღმერთმან უწყის მხოლომან, ¹⁸ და ურიცხუნი იგი ერნი მართლმადიდებელთანი აჳარას და შავშეთს შეწყუდეულ იყვნეს, რომელნი ვითარცა მკალნი მოსჳამდეს²⁰ ფურცელსა ხეთასა და მწუანვილოვანსა ქუეყანისასა.

IV. მას ეამსა²¹ იქმნა შავშეთი ბაკ მგეცთ-შეუვალი²², რამეთუ ეგოდენნი იგი ნათესავნი მახლობელად დგეს, ვითარ²³ სადილოებისა გზა ოდენ, რომელთა ²⁶ ქუეყანაჲ ვერ იტვედა. ღმერთმან არა აუფლა შთასლვად მას შინა მადლითა დიდებულთა²⁴ უდაბნოთაჲთა და ლოცვითა წმიდათაჲთა, რომელთა სათნოებანი მათნი კეთილნი ვითარცა სუეტნი ცათანი განმტკიცებულ არიან და ვითარცა ზღუდენი რაფათისანი²⁵ წინა-აღუდგეს.

ხოლო ნელმწიფჳ იგი ჰბრძოდა ც[146]იხესა მას ოც და რვა დღე და ნა-²⁵ ბაკნი²⁶ შეუქდეს, რომელთა განჯურტიც²⁷ კლდჳ და განარღვეს ზღუდჳ, რომელთა გამოუტდის ნეტარი გობრონი და განდევნის²⁸ და ძლევისა მისგან უმეტჳს განაკურენა ყოველნი. და ვითარ არა იყო შეწყენაჲ, არცა წინააღღგომია, საფიცი ითხოვეს, რამეთუ ღმერთმან განიქნა²⁹ იგინი.

ესრჳთ გამოიყვანნა იგინი და განუყენა კავთთა თჳსთა რიცხუთ ვითარ ³⁰ ორასნი ოდენ. ხოლო ნეტარისა³⁰ გობრონისი ამცნო უჩეტჳს ყოველთასა კრძალვით ბჳრობაჲ და ესრჳთ წარემართა. და მგზავრ რომელთამე აბირებნ³¹ და აქადებნ სიკუდილისა, და რომელთა მიავლინებნ მისა³² და აღუთქუამნ³³ კეთილთა, და ესრჳთ აიძულებნ წინადაცუენთად და დატეგებად ქრისტჳსა³⁴.

ხოლო ნეტარსა გობრონს შეემსჳულნეს ჳორცნი თჳსნი შიშსა ღმრთი-³⁵ სასა³⁵ და განუშხადა თავი³⁶ თჳსი ქრისტესთჳს სატანჯველად³⁷ და სიკუდილსა

* ფილიპ. 1, 21.

¹ სიმენითა—E. ² ბოგრონი A. ³ ძალი რომელი H. ⁴ მბრძოლისა C. ⁵ მისისაჲ მისისა H. ⁶ მიქელ H, მიქაილ I. ⁷ ბოგრონი ABE. ⁸ ბოგრონი ABE ⁹ ზღვარსა G. ¹⁰ მსხუერტელნი მსხუერბლინი H. ¹¹ ყანობირისა H. ¹² შიშისა AC. ¹³ სიკუდილსა C. ¹⁴ შეკრიბიანი BDG, შეკრიბიანი E, შეკრიბიანი H. ¹⁵ მათა მათდა H. ¹⁶ დაქრნიანი C, დასკრიანი I. ¹⁷ სულნელინი B, სრლი E. ¹⁸ აბელიისი B, აბელიისა I. ¹⁹ ~ იგი რიცხჳ BDEFGHI. ²⁰ მოსჳამდენი I. ²¹ ეამსა+შინა E. ²² მგეც-შეუვალი E. ²³ ვითარ ვარ E. ²⁴ დიდებულთა AC, დიდებულთა H. ²⁵ რაფაელისი H. ²⁶ და ნაბაკნი დაბანაკებულნი C, ბანაკნი H, და ნაბანი I. ²⁷ განჯურტიც C, განჯურტიც I. ²⁸ განდევნის H, განსდევნის I. ²⁹ განქნა C. ³⁰ ნეტარსა I. ³¹ აბირებნ აშინებნ B, აშინებნ DEFGHI. ³² მისსა H. ³³ აღუთქუა მ-ნ ABCDEG. ³⁴ ქრეს-სა H. ³⁵ ღრთისა DFG. ³⁶ თავი+თავი F. ³⁷ სატანჯველთა ABCDEFGHI.

ქართული

დათმენად (ვითარცა ქრისტემან სიკუდილი დაითმინა ყოველთაჲს) და მოკე-
ქულისა სიტყუასა ეტყუნ მათ: «ცხორება ჩემდა ქრისტე არს და¹ სიკუდილი
შესაძინელ». და მოიწივნეს თაღისს. და რავდენნი უბრალონი სისხლნი და-
ითხინეს მათგან, აღრაცხად ვინმე² შეუძლოს?

- 3 V. ხოლო მეფე იგი სუშმატ უკუნვიდა³ კუალად თვსსავე ქუეყანასა შემდ-
გომად მარტვლობისა წმიდისა გობრონისა⁴. ვითარ სხუად ღონე ვერა იპოვა,
შევიდა იგი ციხესა კამოეტისასა, რომელი-იგი უბრძნეს ითქუმოდა ყოველთა
კაცთა მის ეამისათა. და ვითარცა შეწევნა ღმრთისად განეშორა მისგან,
ღონე ყოველი დაელია, და ვითარცა გამოუცდელი შეეწყუდია⁵ და მის თანა
10 ერი მრავალი. ეგრეთვე⁶ სახედ მოადგა მასცა ციხესა და ბრძოლისა მრავ-
ლისა⁷ შემდგომად⁸ გამოიღო და ყოველნი მთავარნი, დიდნი⁹ სომხითისანი
და აზნაურნი ტყუეყენა.

- და მეფე იგი მრავლისა ტანჯვისა შემდგომად მოკლა და თავმოკუეითი-
ლი ჩამოჰკიდა ძელსა საშუვალ ქალაქსა დვინისასა¹⁰. თქუას, თუ ვინმე უმე-
15 ცართავანმან განკითხვათათს საღმრთოთა, რომელთა¹¹ არა იციან სწავლად
წიგნისად, არცა ძალი ღმრთისად, თუ ვითარ ამათ ნათესავთა უქრისტოთა,
უსჯულთა, ესეოდენი¹² მძლავრობად¹³ მძლავრობისად და ფართობად შუები-
სად დაუპყრიეს¹⁴, თურე რამე ფლობად სასოებისად, ანუ სულგრძელებისა¹⁵
ღმრთისად¹⁶ თავს-უღებეს დათმენად. ესე ზრახვად¹⁷ ნუ იყოფინ, არამედ ვი-
20 თარცა ბავლე იტყუს: «რად სწორება არს ნათლისა [და] ბნელისად, ანუ რად სწო-
რება არს ბელიარ[147]ისა¹⁸ ქრისტეს თანა, ანუ რად ნაწილი უც ურწმუნო-
სა მორწმუნისა¹⁹ თანა», და უფალი იტყუს: «უკუეთუ ვინმე არა იშუეს მეო-
რედ, ვერ ჰელ-წიფების ხილვად სასუფელი²⁰ ღმრთისად^{21**}». და უკუეთუ არა
25 შქამოთ ჯორცი ძისა კაცისად და მსუათ²² სისხლი მისი, არა გაქუნდეს²³ ცხო-
რება თავთა თქუენთა»***. და კუალად: «რომელი ურჩ²⁴ იყოს ძისა, მამაცა
არა ჰრწამს²⁵, არა იხილოს მან ცხორება საუკუნოად, არამედ რისხვად
ღმრთისად დადგრომილ არს მის ზედა»****. აწ ვინაა აქუნდეს სასოებად
სულთა ცხორებისად წარწყმედულთა მათ, რომელთათს სიტყუად ჯუარისად
სიცოფე²⁶ არს, რომელთა ღმერთ მუცელი არს, დიდება მათი სირცხულსა
30 შინა მათსა. და ესაია იტყუს: «ვინ ცნა გონება უფლისად²⁷, ანუ ვინ თანა-
მზრახვალ²⁸ ეყო მას»****. რომელი საიდუმლოად ცხორებისად სიბრძნითა
დამბადებელისადთა²⁹ განმზადებულ არს სამწყსოთა მათთს ქრისტესთა და
ეკლესიათა ღმრთისათა, ვითარცა სახედ ცხოვარნი, თუ ვისმე ედგნენ მრავ-
ლად, არა მოიგნენ³⁰ მათთს³¹ ძალღნიცა³² მკუეველად, რათა არა ოდესმე
35 აღსაპრელ იყვნენ მგელთაგან? ეგრეთვე ესენი, ვითარცა³³ ძალღნი ძნელნი³⁴

* II კორინ. 6,14-15. ** იოანე 3,3 *** იოანე 6,53. **** შდრ. იოანე 3,36.
***** ესაია 40,13.

¹ და—AC. ² ვინმე] ვინ BDEFGHI. ³ ვიდოდა BDEFGHI. ⁴ გობრონისი DGH, გობ-
რონისასა E. ⁵ შეეწყუდა H. ⁶ ეგრეთვე A. ⁷ მრავლისა] მათისა BDEFGHI, ⁸ შემდგომად—E.
⁹ დიდნი] დედანი ABCDEFGI. ¹⁰ დვინისისასა I. ¹¹ რომელთა] ძალთა G. ¹² ესეოდენი
ACDEFGHI. ¹³ მძლავრობად BGHI. ¹⁴ დაუპყრეს B. ¹⁵ სულგ ზელებასა B, სულგრძელობასა G.
¹⁶ ღმრთისაზა ABE]—I. ¹⁷ ზრახვად] ზრუნვა G. ¹⁸ ბელიარისა H, ბელიარისი I. ¹⁹ მორწმუნ-
ნისა I. ²⁰ სასუფეველსა C. ²¹ ღა+ღა I. ²² სუათ BDEFGHI. ²³ გაქუნდეს H. ²⁴ ურჩი AC.
²⁵ რწამს CI. ²⁶ სიცოფე A. ²⁷ უფლისა]ღ-ისა G. ²⁸ თანამზრახველ ABCDEFGHI. ²⁹ დამბა-
დებელისათა+განმზადებულისათა I. ³⁰ მოიგნენ I. ³¹ მათთს—E. ³² ძალღნი C. ³³ ძალღ-
ნიცა... ესენი ვა—C. ³⁴ ძნელნი—EI.

მოცულ არიან¹ მცუველად ცხოვართა მათთჳ ქრისტსთა, და იერუსალმში² ქალაქი იგი სიწმიდისა მეუფისა დიდისაჲ, რომლისა თქუა მოსე: *„თუალნი უფლისანი მას ზედა ჰვიან მარადის³ დასაბამითგან და უკუნისამდე⁴“*, ესე დაშწნებულ არს შორის უდაბნოთა ვრცელთა, რომელთა შორის დამკვდრებულ არიან კაცნი მგეცისა⁵ ბუნებანი, მტაცებელნი, რომელთა სახლი⁶ არს⁸ და ცხოვრებაჲ აქლემისა ზურგი, ნათესაენი შრიცხუნი, რომელთათჳ ვითარცა ძალენი მბრძოლნი არიან მგეცთა მათ ველურთა, რათა⁷ ეკლესიანი ღმრთისანი მშუდობით ეგნენ, რომელთა ზედა მრავალნი ძვრნი და სამწყსონი იგი⁸ ქრისტსანი მყუდროებით ისწავებოდენ⁹ ღმრთის მსახურებასა, და არა ბრძოლასა¹⁰, ვითარცა წინაწარმეტყუელი იტყვს: *„დასჭრიდენ მახვლებ-10* სა მათსა მანგლად და დაბუხრებსა მათსა საჯნისად¹¹“, და არღარა ისწავებდენ მერმე ბრძოლასა, ვითარცა აწ ყოლადგე არა ეკადრებდეს¹² ქრისტეანეთა აუგად მახვლისა მათ შორის¹³ და არცა მგედარი¹³ აღჯდომად¹⁴ ცხენსა. და ამისა შემდგომად ესაია იტყვს: *„მაშინ ძოვდენ მგელნი¹⁵ კრავთა თანა და ვეფხი¹⁶ განისუენებდეს თიკანთა თანა, კბოჲ და კუროჲ და ლომი ერთად 15* ძოვდენ¹⁷“,***. მგლად¹⁸ და ვეფხად სიბოროტისა მათისა მძწნვარებასა იტყვს, მგეცის სახედ—მოსწარავედ დათხევასა¹⁹ სისხლისა[სა], და ლომად—მძღავრობასა²⁰ მას²¹, მათსა მთავრობასა, იტყვს დანიელის²² ჩუ[148]ენებითა²³ ხილვასა მას მგეცთასა; დათუად²⁴ მოასწავებს [სპარსთა მეფობასა ბაბილოგნს და ლომად²⁵ სარკინოზთა მეფობასა ბაღდადს ბაბილოგნისასა, და თიკნად მწვალე-20 ბელთასა იტყვს, რომელნი მღუმრიად აჩუენებენ და შინაგან მგელ, ვითარცა თქუა უფალმან: *„მაშინ დაადგინენ²⁶ თიკანი²⁷ მარცხენით მისსა²⁸, რომელთა ჰრქუას²⁹: წარვედით წყეულნო ცეცხლსა მას საუკუნოსა, რომელი განმზადებულ არს ეშმაკისათჳ და მსახურთა მისთათჳ“*,**** და კრავად—ქემმარიტნი სამწყსონი ქრისტსანი, და კბოდ—უმანკობაჲ იგი, და კუროჲ წმიდათავე 25 პირუტყუთაგანი არს, და სარქენელი იგი ძლევაჲ ჯუარისაჲ მტერთა მიმართ, და ორნი³⁰ იგი რქანი—სარწმუნოებაჲ განსრულებული საქმეთაგან კეთილთა მსგავსად ორთა მათ დანაკთა სახიერებისათა³¹. და ნოცეა მოასწავა სარწმუნოებაჲ ეკლესიისაჲ კიდობანსა მას შინა შეყვანებად შვდ-შვდი წმიდათაგანი³² და ორ-ორი არაწმიდათაჲ³³. ხოლო აწ მადლითა ღმრთისაჲთა ასეულად გან-30 ფენილ არს სიმრავლჳ ქრისტს შორწუნეთაჲ მათ და არა უნასებენ. და ლომთა მათ და მგელთა არა აქუს ფლობაჲ განხეთქად კრავთა მათ სამწყსოთა ქრისტსთა, რომელნი ერთად ძოვენ მშუდობით.

VI. და რაჲმას მოიწია ჯამი იგი, ვამოვიდა ბრძანებაჲ გელმწიფისა³⁴ მისგან წოდებად ჩინებულთა მათ ტაბლასა მას წამებისასა და წარდგომად დალიქსა 35 მას საშინელსა განჩინებასა³⁵ სიკუდილისასა, ვითარცა დღესა მას განკითხვისა უფლისასა. საშინელ და შესაძრწუნებელ არს დღჳ იგი სასჯელისაჲ, მეო-

* II ს ჯ უ ლ 11,12. ** ესაია 2,4. *** ესაია 11,6. **** მათე 25,41.

¹ არიან] არს I. ² იერუსალიმი HI. ³ მარადის—E. ⁴ მგეცის AC. ⁵ სახელი I. ⁶ არა—H. ⁷ რა B] ვა BCDEFGHI. ⁸ იგი—EFL. ⁹ ისწავებოდენ BDHG. ¹⁰ ბრძოლასა] ბრალსა I. ¹¹ ეკადრების E. ¹² ~ მათ შორის მახვლისა C. ¹³ მგედარ AC. ¹⁴ აღჯდომად] აღტდომად E. ¹⁵ მგელი BDEFL. ¹⁶ ვეფხი G. ¹⁷ ძოვდეს H. ¹⁸ მგლად E. ¹⁹ დათხევად AC. ²⁰ მძღავრობასა] მძწნვარებას BE. ²¹ მას] მათ BDEFGHI. ²² დანიელის] და ნათლის G. ²³ ჩუენებათა CGI, ჩუენებასა H. ²⁴ დათუად] ლომად H. ²⁵ ლომად] დათუად H. ²⁶ დაადგინენ C. ²⁷ თიკანი C. ²⁸ მისა C. ²⁹ ჰრქუას] თქვას DG, + წმიდას I. ³⁰ ორი B. ³¹ სახრბისათა A, სხრბისათა BF, სახარებისათა GI, სხრბისათა E. ³² წმიდათაგან E. ³³ არაწმიდაჲ ABCDEFGHI. ³⁴ გელმწიფისა] მეფისა E. ³⁵ განჩინებასა—E.

მებაა მათი ქრისტეს მიერ. ხოლო ნეტარი გობრონ წარადგინეს წინაშე მისა მის.

და ჰრქუა ნეტარსა გობრონს: „მეწყალის მე სიკეთეს სიკბაბუქისა შენისა და მშურის¹ სიკუდილისათჳს მკედრობაა შენი, რომელი სახელოვან ხარ წინაშე ჩუენსა². და აწ, ვითარცა შეილსა საყუარელსა, გასწავებ შენ, დაუტე-⁵ვე უგუნურებისა შენისა შჯული³, რომლითა ვერა ირგეს მოყუასთა შენთა, და აღიარე ჰეშმარიტი შჯული⁴ ტელმწიფებისა [150] ჩუენისაა, რომელსა დამორჩილებულ არს ყოველი; და აღგიტუამ თქუენ, ვიცით ჩუენ ამის სუბუქისა შმედ-გომად. რომლისადაცა კაეტისა ინებო მთავრობაა, მოგცე⁵ შენ, პალატი, კარ-¹⁰ვები, მონები, ტაძარი, აქლემები, საკურველთა შუენიერთა სიმრავლეს, და გყო შენ ვითარცა ერთი რჩეულთა ჩემთაგანი. საყუარელ იყო ჩემ წინაშე და პატივცემულ ყოველთა ამთაგან⁶ ლაშქართა“.

მიუგო წმიდამან გობრონ და ჰრქუა ამირასა⁷ მას: „გვედრები, ტელ-¹⁵მწიფეო, ნუ მიძულებ მე⁸ დატევებდ ქრისტეახობისა, რომლითა აღშხარდეს მე მშობელთა ჩემთა, და აღბეჭდულ ვარ სულითა წმიდითა. და რაა მიზეზი არს ესე მიზეზი სიკუდილისა ჩემისაა? მრავალ არიან შენ ქუეშე ქრისტეიანე-²⁰ნი და მეცა არა დავაკლო მონებაა ტელმწიფებისა⁹ შენსა¹⁰ ყოველითა სახითა, რომლითა გენებოს შენ. და ესე ჰეშმარიტად უწყოდე შენ, რამეთუ არცა კეთილთა შენთა აღთქუმათა, არცა ძვრ-ძვრთა ბოროტთა შენთა ჩემ ზედა მო-²⁵წვენითა შემძლო განყენებად უფალსა ჩემსა იესუს¹¹ ქრისტესა“.

ხოლო ამირამან¹² ჰრქუა მონათა თჳსთა: „წარიყვანეთ ეგე და უჩუენე-³⁰ნით¹³ მოკლულნი იგი მოყუასანი მისნი¹⁴ თითოსახედ დაჭრილნი. და კუალად უჩუენენით¹⁵ პალატინი¹⁶ და კარვები, და არწმუნეთ მიცემა¹⁷ მაგას, ვინ უწყის, უკუე შიშმან სიკუდილისამან ჩანუ შესაძინებელმან კეთილისამან მო-³⁵დრიკოს გული მისი“. და ვითარ მხოვლეს¹⁷ ყოველი იგი და მოვიდეს წინაშე ამირისა მის¹⁸, ჰრქუა ამირამან¹⁹: „რაა გამოირჩიე თავისა შენისაა²⁰?“. ჰრქუა მას წმიდამან გობრონ: „მე პირველადე გითხარ შენ, არა მიდრეკად ქრისტეს უფლისა²¹ ჩემისაგან“.

ხოლო ამირამან²² ჰრქუა მონათა თჳსთა: „არა იცის მაგან კირი²³ სიკუ-³⁵დილისაა, წარიყვანეთ ეგე, და წარწყმიდენით²⁴ მაგის წინაშე დარჩომილნი²⁵ ქრისტეანენი, და მცირედ წყალთ ეგე, და კუალად მოიყვანეთ“. და კუალად წარიყვანეს ნეტარი გობრონ, და²⁶ დაადგინეს შორის დაშთომილთა მათ მო-⁴⁰ყუასთა და ურიდად შეგორინეს მათ მახვლითა. და ცემასა მას მათსა უწყალოდ²⁶ სისხლი მათი ეპკურებოდა მას, და რომელიმე²⁷ გუამი დავარდის მის წინაშე და რომლისამე გუამი შეგორდის²⁸ ქუეშე ფერჯთა მისთა. და ესრეთ აღეს-⁴⁵რულნეს წამებანი მათ ყოველთა[ნი] საშინელებითა²⁹; ვერ³⁰ შეაძრწუნეს გული მისი.

1 მშურს ABCDEFGH. 2 ჩუენსა ჩემსა BDEFGHI. 3 შჯული სსხველი I. 4 ~ სჯუ-
ლი ჰეშმარიტი E. 5 მიცე AC. 6 ამთაგან G 7 ამირსა BI. 8 მე—E. 9 ტელმწიფებისა DH,
ტელმწიფებისა G. 10 შენისა H. 11 იესო DHI. 12 ამირმან BI. 13 მოტუნენით H, მოტუნენით
AC. 14 პალატი ACDEFGHI 15 მოცემა AC. 16 მოვლეს I. 17 მის+და BDEFGHI. 18 ამი-
რმან GI+მან C 19 უფლისა ღისა DGH. 20 ამირმან I. 21 კირი—E. 22 წარწყმიდეთ E.
23 დაშთომილნი E. 24 და—ACDEFGHI. 25 უწყალოსა I. 26 რომელიმე C. 27 შეგორდის
შეგორდის E. 28 საშინელებათა H. 29 ვერ და ვერ B.

მაშინ წარუპყრეს¹ ქედი მისი და სცეს² მახვლითა ორგუნს³ ზედა⁴ და წყლეს მცირედ. და გამოიძრო⁵ კელი ნეტარმან⁶ მან კრულებისა⁷ შინგან⁸ და სისხლი იგი თვის გამოიწერა ჯუარის სახედ⁹ შუბლსა თვისსა და თქუა: [151] „გმაღლობ შენ, უფალო იესუ¹⁰ ქრისტე, რომელმან ღირს მყავ მეუღირსი ესე და ცოდვილი და უკუნადასკნელი ყოველთაა ნაწილსა ამას მკვდრობისასა და მოწამებებისასა¹¹. უფალო, სრულ ყავ მოწყალებდა შენი და სიტკბობდა ჩემდამო, და ნურა დამაბრკოლებნ¹² მიზეზი რაჲვე, მანქანება და მცლავრება უსჯულოება ამის¹³. და კუხლად მოჰყვანდა იგი წინაშე ამირისა მის და ბრწყინვიდა პირი მისი და შუბლი მისი ეღვარედ, და რომელნიმე¹⁴ ქრისტეანეთაგანნი მახლობელ იყვნეს¹⁵, იხილეს იგი თუალითა სარწმუნოებისადათა, ვითარცა გვრგვინოსანი¹⁶ ზეგარდამო, და პრწმენა ქეშმარიტად მარტულობა¹⁷ მისი. და ესრტო უშუენოდა¹⁸ იგი სისხლისა მის გამოწერითა¹⁹ შუბლსა მისსა, ვითარცა იგი, რაჲემს უფალი ჩუენი²⁰ ცხოვრებისასა მას ენებასა აღასრულებდა, და გამოიყვანეს იგი ეკლისა გვრგვინთა, იხილეს იგი ყოველთა. და ესევეითარისა მსგავსებისათჳს უფალი იტყჳს: «კმა არს მოწაფისა მის, თუ იყოს, ვითარცა მოძღუარი თვისი და უფალი თვისი»²¹.

მაშინ წამა ადარნასე მეფემან ქეშმარიტი მარტულობა²² მისი, ვითარცა გიორგისი²³ და თეოდორესი. და რაჲემს წარადგინეს იგი წინაშე ამირისა მის²⁴, მრავლითა სიტყუთა ლიქნისადათა ვერ აჯერებდა²⁵ ამას დატევებად²⁶ ქრისტესა²⁷ და ეტყოდა: „ესე უწყოდე, უკუეთუ არა მოიქცე მოაჩილებად ჩემდა, ვერა რომლითა ღონითა²⁸ განერე²⁹ სიკუდილსა³⁰. და აწ ისმინე ჩემი, ვითარცა კეთილისა განმზრახისადა, და ნუ წარსწყმედ თავსა შენსა, და მე უბრძანო მკურნალსა განკურნება შენი მცირედისა მაგისგან წყლულისა, და პირველნი იგი აღნათქუენნი³¹ მტკიცე ვყენე³² შენ ზედა“. პრქუა მას წმიდამან გობრონი³³: „იქმოდე, რაჲცა გნებავს, მე ქრისტეანე ვარ და არასადა უვარცყო³⁴ სახელი მისი³⁵. მაშინ ბრძანა ამირამან³⁶ მოკლვად წმიდისა გობრონისი³⁷. და წარიყვანეს და წარაკუეთეს თავი მისი, და დააგდეს³⁸ მოკლულთა მათ თანა. ესრტო სრულ იქმნა წამება მისი თთუესა ნონებრსა: იზ-სა³⁹. და მიემთხვა გვრგვინსა დაუქნობელსა⁴⁰ წმიდათა თანა⁴¹ მოციქულთა და ყოველთა მოწამეთა.

კუხლად შეიმოსა ეკლესიამან სამკაული სიხარულისა და ბრწყინვილებისა სისხლითა მისითა, დაიდგა გვრგვინი შეუენიერებისა და დიდებისა მისითა. და ქრისტეანეთაგანმან არაჲინ იკადრა მიახლებად მისა. ხოლო ამირამან⁴² უბრძანა მოთხრად სამი მთხრებლი, და შეეკრიბნეს გორცნი მათ ყოველთა მოკლულთანი და შთაყარნეს მას შინა. და უბრძანა, რაჲთა არაჲინ ქრისტეან[152]ეთაგანი მიეახლოს მათ.

* მათე 10, 25.

¹ წარუპყრნა E. ² სცეს წყლეს C. ³ გამოიძრო გამოიღო C. ⁴ მან - DGH. ⁵ კრულებისა კრებულისა I. ⁶ ~ სახედ ჯუარისა E. ⁷ იესო I. ⁸ მოწამებისა ABCDEFGHI. ⁹ დამაბრკოლებენ H. ¹⁰ რომელნიმე H. ¹¹ ~ იყვნეს მახლობელ I. ¹² გვრგვინოსანი BH. ¹³ მარტულობა ACFI. ¹⁴ შენოდა I. ¹⁵ ჩუენი ჩემი ABCDEFG ¹⁶ გიორგისა ABCDGH. ¹⁷ მის - BDEFGH. ¹⁸ დააჯერა E, აჯერებდეს FI. ¹⁹ ქესა GI, ქესა H. ²⁰ ღონითა სახითა E. ²¹ განერი FI ²² სიკუდილისა I, ²³ აღნათქუამნი CEHGI. ²⁴ ვყენე იყვნენ BDEFGHI. ²⁵ ბოგრონი A. ²⁶ უარ-ვყოფი H. ²⁷ ამირამან GHI. GHI. ²⁸ ბოგრონისი A. ²⁹ დადგეს I. ³⁰ იხილემეტსა AC, შეათჯემეტსა I, იზ-სა BDFGH. ³¹ დაუქნობელსა + და BDEFGHI. ³² თანა - I. ³³ ამირამან GHI.

ხოლო ღმერთმან, რომელმან¹ არა უფულებელს-ყენა² მონასრ-თუნს³, და ადიდნა⁴ მაქებელნი თუნსი და აჩუნენა⁵ სასწაულნი [ი] ზეგარდამო, — ნათელნი ბრწყინვალენი ღამე ყოველ, ვითარცა ღამპარნი აღნთებულნი, და⁶ დაადგინან⁷ ზედა მთბრებლსა მას. მრავალთა⁸ იხილეს ესე სასწაული⁹ ყოველთა მორწმუნეთა და ურწმუნოთა, მოვიდეს და უთბრეს ამირასა¹⁰. ხოლო მან მი-
 ზეზი უთბრა, ვითარმელ: „ესე სარკინოზთაცა ზედა იქმნების, რომელნი ბერ-
 ძენტთაგან მოიკლვიან“.

VII. აწ საყუარელნო, მოციქულისა სიტყუასა ვერჩდეთ და ქსენებასა წმი-
 დათასა ვეზიარნეთ¹¹ და საქსენებელსა მათსა აღვასრულებდეთ! ვითარცა წმი-
 დათა მოწამეთა სულნი მათნი წარუდგინეს¹² ღმერთსა გუამთა¹³ მათთა ტანჯ-
 ვითა, ნუ¹⁴ ეგრე¹⁵ შენცა შემძლებელ ხარ¹⁶ ეგვიპტარისა¹⁷ მსხუერპლისა¹⁸
 წარდგინებად წინაშე ღმრთისა¹⁹. რამეთუ რაოდენცა დღეს²⁰ არავინ არს,
 რომელმან წამებისათს დაჰკრნა ჯორცნი შენნი მახულითა, არამედ შენ²¹ შე-
 მძლებელ ხარ დაწუად მათა²² იწროებითა და მწუხარებითა და ნებსით სი-
 გლახაკითა უფლისათს, რომელი ვითარცა-იგი შემძლებელ იყოს, სოფლისა²³
 საშუებელთა და განსუენებათა²⁴, და ნებსის აღირჩიოს მწუხარებად და იწ-
 როებად ნაცვალად მისა²⁵. იგი არს, რომელი შესწირავს მსხუერპლსა ქებისა-
 სა წინაშე ღმრთისა, ვითარცა მოწამემან ქრისტესმან გობრონ²⁶.

აწ უკუე მოაკუდინენით ჯორცნი²⁷ თქუნნი და ჯუბრს-აკუთ იგი შრო-
 მითა და მარხვითა, გვრგვინითა მოწამეთათა, რომლისათს იგი მღაგრნი²⁸
 მარტულთა მოსწყუედდეს და იწამნეს. ხოლო შენ ნებსით²⁹ თავი თვისი მო-
 სწყუდე იწროებით³⁰. და ესე არს მსხუერპლი უბიწოა, რომელსა³¹ არა უკმს
 მღღელი³² შემწირველი, რამეთუ რომელი ამის ქუეყანასა ზედა³³ დამდაბლდეს³⁴,
 იგი ცათა შინა ამალღდების³⁵ ქრისტეს³⁶ იესუსს³⁷ მიერ უფლისა ჩუენისა, რომ-
 ლისაა არს დიდებად მამისა თანა სულით წმიდითურთ, აწ და მარადის და³⁸
 უკუნითი უკუნისამდე, ამჟნ³⁹.

[173] თთუესა ფებ[ერვალსა] :კ:ბ:

წამებარდ ყრმათა წმიდათაჲ რიცხვთ ცხრათაჲ, რომელნი იყვნენ
 სულითა ძმანი ნათლის-ღებითა წმიდისაგან ეგვაზისა, ხოლო
 მობილ იყვნენ თავის-თავისა ღმდისაგან თქნისა

ქრისტე, ადიდე არსენი, ამენ

1. იყო სოფელი ერთი დიდი თავსა ზედა დიდისა მის მდინარო-
 სისა, რომელსა პრქვან მტკუარი, გეესა, რომელსა პრქვან კოლაჲ. და

¹ ბრ—E. ² ყენაქო AG. ³ ადიდნი C, ადიდნი I. ⁴ აჩუნენა ABCEFG. ⁵ და—AC.
⁶ დაადგინა BEFI, დაადგინა C, დაადგინა DGH. ⁷ მრავალთა D. ⁸ ~ სასწაული ესე E.
⁹ ამირასა I. ¹⁰ ეზიარნეთ DG. ¹¹ წარუდგინეს CE. ¹² გუამთა|გუამათა ABCDEFGHI ¹³ ნუ—
 BDEFGHI. ¹⁴ ეგრე| ეგრეთვე BDEFGHI. ¹⁵ ხარ| იქმნენ BDEFGHI ¹⁶ ეგვიპტარისა BDE
 FGHI. ¹⁷ მსხუერპლისა| მსხუერპლად BDEFGHI. ¹⁸ ღრსა| უფლისა DGH. ¹⁹ დღე FI.
²⁰ შენ+შენ B. ²¹ მათდა FHI. ²² განსუენებითა I. ²³ მისსა EH. ²⁴ ბოჯრონ A. ²⁵ ჯორც-
 ნი+გვ C. ²⁶ ნებსით—E. ²⁷ იწროებით I. ²⁸ რომელსა| რასა B. ²⁹ მღღელი| მადლი H. ³⁰ ზე-
 და—E. ³¹ დამდაბლდეს—AC. ³² ამალღდეს E. ³³ ქს ABCDEFG. ³⁴ იესუსს HI. ³⁵ ამინ DH
 GI; და მარადის... ამჟნ—F.

იყო უმრავლესი ერი სოფლისაჲ მის წარმართთა კერპთ ^{მნახუტნი, კლასი} უმცროსი ერი ქრისტეანე, ღმრთის მსახური. და შეკრბიან ^{ცტჰანნი, მწამს-კ} ტეანეთანი და წარმართთანი მღერად, ვითარცა არს ჩუეულებჲა ყრმათაჲ, და იმღერდიან დღჲ ყოველ. და ეამსა მწუხრისასა პრეცის ხუცესმან და წარვიდიან ყრმანი ქრისტეანეთანი ეკლესიად ლოცვად, ვითარცა არს წესი ქრისტეანეთაჲ, ხოლო ყრმანი წარმართთანი რიცხუთ ცხრანი მიუდგვიან ჯუჲანა, რამეთუ შესუ^[v]ლებულ იყვნეს ყრმათა მათ ქრისტეანეთადა და უყუარდა მათ რჩული ქრისტეანობისაჲ. და ვითარცა მიიწინიან კართა ეკლესიისა, არა შეუტევიან ქრისტეანეთა ეკლესიად, არამედ ესრჲთ პრეკჲან მათ, ვითარმედ „თქუენ შეილნი ხართ მეკერპეთანი და არა ჯერ-არს შემოსლვაჲ თქუენი სახლსა ღმრთისასა“. და იგინი წარვიდიან გულკლებულნი და სირცხულეულნი. და მრავალგზის ყვიან ესრჲთ ყრმათა მათ.

და შემდგომად ამისა მივიდეს ყრმანი იგი წარმართთანი ეკლესიისა ქრისტეანეთასა და ენება შესლვაჲ მათ თანა მძლავრობით. მაშინ პრეკჲეს ქრისტეანეთა: „უკუეთუ ვნებავს შემოსლვად ჩუენ თანა ეკლესიად, გრწმენინ უფალი ჩუენი იესუ ქრისტჲ და ნათელ-ილ^ტთ სახელისა მიმართ მისისა, და ეზიარენით საიდუმლოთა მისთა და შეგუერთენით ქრისტეანეთა“. ხოლო მათ მუნქუესვე სიხარულით შეიწყნარეს სწავლაჲ იგი ქრისტეანეთაჲ და აღუთქუეს ესე ყოფად.

ხოლო იგინი მწრაფელ წარვიდეს მღდელისა¹ მის, რომელი იყო ხუცესი სოფლისაჲ მის, კაცი წმიდაჲ ღირსი და პატიოსანი, და აუწყეს საქმჲ ყრმათაჲ მათ. ხოლო მან მოიკსენა სიტყუჲა იგი სახარებისაჲ, რომელი თქუა უფალმან ჩუენმან იესუ ქრისტემან: «რომელმან არა დაუტევოს მამაჲ თჳსი, და დედაჲ თჳსი, დანი და ძმანი, ცოლი და შეილნი, და არა აღიღოს ჯუჲარი თჳსი და შემომიდგეს მე, იგი არა არს ჩემდა ღირსა»^{*}.

მაშინ წარვიდა მღდელი იგი თავსა ზედა მდინარისა მის დიდისასა და მის თანა სიმრაველჲ ქრისტეანეთაჲ. და იყვნეს ყრმანიცა იგი წარმართთანი მათ თანა. იყო ეამი ზამთრისაჲ და ღამჲ ნეფვისაჲ, რამეთუ დღისი ვერ იკადრებდა ნათლის-ცე^[174]მასა მათსა მიშისაგან წარმართთაჲსა და უფალ-მანცა ჩუენმან იესუ ქრისტემან ღამჲ ნათელ-ილო იორდანესა მდინარისა იოვანესგან. მაშინ მოსცემდა წყალი იგი მკსინეარებასა სიცივისასა. და ვითარცა შთაჭდეს ყრმანი იგი მდინარესა მას და ნათელ-მსცა ხუცესმან მან სახელითა მამისაჲთა და ძისაჲთა და სულისა წმიდისაჲთა, და იტყოდა ეამობასა ამას, — „სული წმიდაჲ გარდამოკდა ვითარცა ტრედი ზედა იორდანესა, რაჲამს ქრისტჲ ნათელს-ილებდა, ანგელოზნი თანა უდგეს, ამას გალობასა იტყოდეს: ალილუიაჲ, ალილუიაჲ“ — მაშინ მოსცა წყალმან მან ფრიადი სიტუოჲ ვითარცა აბანომან, და ბრძანებითა ღმრთისაჲთა სამოსელნი სპეტაკნი მოიხუნეს ანგელოზთა ზეცით და შეკმოსნეს ყრმათა მათ ახალ ნათელ-ლებულთა უხილავად კაცთაგან. და ყრმანი იგი ქრისტეანენი ექმნნეს მათ ნათლის მამა; და არღარა ვიპქიცეს ყრმათა მათ ნათელ-ლებულთა მშობელთა მათთა თანა, არამედ დაადგრეს ქრისტეანეთა თანა და იყოფვოდეს მათ თანა.

II. და შემდგომად რავდენთამე ეამთა აგრძენეს მშობელთა მათთა საქმჲ ესე და გამოიტაცნეს ყრმანი იგი მძლავრობით სახლებისაგან ქრისტეანეთაჲსა

* მათ გ 10,38.

ნუსხაშია: ¹ ... მღდელისა. ² შემომიდეს.

დიდითა შეურაცხებითა და რისხვითა, გულის წყრომითა და გინებათა, [დ] მიიყვანეს სახლად თჳსა, დაჰბძარნეს თავნი მათნი და დაალებნეს ჳორცნი მათნი ფიცხლითა მით ცემითა. ხოლო მათ ესთენ ოდენ მიუგეს და ჰრქუეს მშობელთა მათთა: „ჩუენ ქრისტეანენი ვართ და არა ჯერ-არს, ვითარჰცა ვჳამეთ და ესუთ ნაგები კერბთაჲ“. და დაყვეს ყრმათა მათ შჳდი დღს უტემ-
 ლად და უსუმელად, [v] და არაჲსა გემოჲ იხილეს, არამედ იხარდებოდეს სუ-
 ლისა მიერ წმიდისა, რომელიცა ნათლის-ღებასა შეიმოსეს. მაშინ უთქუმი-
 დეს მშობელნი მათნი ყოველსა კეთილსა და სამოსელსა ჳრელსა თითო ფერ-
 სა, ხოლო მათ იგივე სიტყუაჲ თქჳან, ვითარმედ: „ჩუენ ქრისტეანენი ვართ
 და არარაჲ ვგჳმს თქუენგან, არამედ განგჳტევენით და წარვიდეთ ჳრისტე-
 ნეთა თანა.“ და ვითარ ვერ შეუძლეს(!) მტკიცს იგი სარწმუნეობაჲ მათი,
 მივიდეს მთავრისა წინაშე მის ჟამისასა, რამეთუ იყო იგიცა წარმართი, და
 აუწყეს ყოველი იგი ყოფილი და საქმს ყრმათაჲ მათ. ხოლო მთავარმან მან
 ჰრქუა მათ: „შვილნი თქუენნი არიან, ჳელმწიფებაჲ გაქუს, უჳავთ, რაჲცა
 გნებავს“. ხოლო მათ ჰრქუეს: „ბრძანე და მოვედ ჩუენ თანა, და ქვითა გან-
 ვტუნნეთ იგინი, რაჲთა არა სხუანი აჰბადდენ და ჳრისტეანე იქმნენ“. და ხუ-
 ცესსა მას ზედა არა მცირედი ჳირი მიაწიეს, რამეთუ იავარ-ყვეს ყოველი
 ნაყოფი მისი, და განიყვეს მონაგები მისი. და დასდევს თავსა მისსა წყლუ-
 ლებაჲ ფიცხელი კნინ ერთ-და მო-მცა-კლეს და განგადეს სამკვდრებელით
 თჳსით.

III. მაშინ განაჩინეს დღს იგი დუაწლისაჲ წმიდათა მათ მოწამეთაჲ.
 და გამოვიდა მთავარი იგი და მის თანა სიმრავლს ერისაჲ ურიცხჳ, და მო-
 ვიდეს თავსა მას ზედა წყაროსასა, სადა-იგი ნათელ-ელო წმიდათა მათ ყრმა-
 თა, დათხარეს ჳნარცჳ ფრიად ღრმაჲ, და მოიყვანნეს მშობელთა მათთა წმი-
 დანი იგი ყრმანი და შთაყარნეს ჳნარცუსა მას შინა. ხოლო იგინი იყვნეს ²⁵
 რომელიმე ცხრისა წლისაჲ და რომელიმე შჳდისა წლისაჲ¹, გინა უფრო, გინა
 უმცრო. სხუაჲ არარაჲ იცოდეს, რაჲმცა თქუეს, ამას ოდენ იტყუდეს: „ჩუენ
 ჳრისტეანენი ვართ და მისთჳსცა მოვსწყდებით და მოვ[175]კუდებით, რომ-
 ლისა მიმართ ნათელ-ვიდეთ“. მაშინ უღმრთოთა მათ მშობელთა მათთა განუ-
 ხეთქნეს თავნი მათნი და განტუნნეს იგინი. გუელთა და იქედნეთა, ასპიტთა ³⁰
 და მტეცთა იციან წყალობაჲ შეილთაჲ, ხოლო ამათ უსჯულოთა არა ყვეს
 წყალობაჲ შეილთა მათთათჳს. და სიმრავლემან ერისამან დაჰკრიბეს ქვაჲ,
 ვიდრემდის აღავსეს ჳნარცჳ იგი და დაფარნეს ქვითა წმიდანი იგი გუამნი
 მათნი და მიწაჲ იგი აღმოთხრილი მიასხეს ზედა კერძო მათსა. და ექმნა მათ
 ადგილი იგი სამარხო და სამარტვლო წმიდათა მათ ნაწილთა მათთა. მაშინ ³⁵
 აღესრულა სიტყუაჲ იგი სახარებისაჲ: «მისცეს მამამან მამა სიკუდიდ და მა-
 მამან შვილი; და აღდგენ მამა-დედანი შვილთა მათთა ზედა და მოჰკლვიდენ
 მათ*».

და სრულ იქმნა წამებაჲ მათი, და შეირაცხნეს იგინი პირველთა მათ
 მოწამეთა თანა, და მათ თანა იხარებენ სასუფეველსა ცათასა გზრგზროსანნი ⁴⁰
 წინაშე უფლისა ჩუენისა იესუ ჳრისტისა, რომელსა შეენის დიდებაჲ და პა-
 ტივი და თავყუანის-ცემაჲ თანა მამით და სულით წმიდითურთ², აწ და მარა-
 დის და უტუნითი უტუნისამდე, ამენ.

* მათე 10,21; მარკ. 13,12.

ნუსხაშია: ¹ შჳდისაჲ წლისაჲ. ² წმიდითურთ.

წმიდათა ჟამათა ორთა ძმათა დავითისი და ტირიქანისი
საქითხაში

ქრისტე, ადიღე! არსენი, ანონ.

- 5 [299] I. ჟამთა მათ ოდენ მეფეთა მათ ქუეყანის მპყრობელთასა სა-
ბერძნეთს ჰერაკლე მეფისა და სომხეთს არშაკ მეფისასა და სპარსეთს ვა-
რამშაპოასა მეფობასა იყო შეწირვაჲ იგი წმიდათა მათ გორცთა მათა მსხუ-
ერპლად უფლისა.
- იყო სანახებთა მათ სოფლისა სომხითისათა, ჟამთა ნეტარისა დიდისა
10 ნერსე კათალიკოზისათა და ადამ არეგაწოტელისათა, ჳეგსა ბასიანისასა, და-
ბასა, რომელსა ჰრქჳან ონკომ, იყო ვინმე კაცი წარჩინებული და ერისთავი
და სახელი ერქჳა ვარდან. და სახელი ცოლისა მისისაჲ თაგინე. იყვნეს ორ-
ნივე იგი ნათესავთაგან სამეფუთათა. და ამათ აქუნდა სარწმუნოვებაჲ ჳეშმა-
რიტი და მართალი წმიდისა სამებისაჲ. ცხომდებოდეს იგინი ღმრთის მსახუ-
15 რებით, ყოვლითა ღირსებითა და ღმრთის მოშიშებითა. და მისცა მათ უფალ-
მან ორნი შვილნი, ესე ყუაგილნი შუენიერნი, ნერგნი სამოთხისანი მის ედე-
მისანი. და განიხარეს მშობელთა მათთა, რამეთუ სასმენელ ყვეს ღმერთმან
ლოცვანი მათნი. და მოსცნა ორნი იგი ყრმანი. და უწოდეს პირმშოსა მას
სახელი დავით სახელად დავითისა დიდისა მის შარვანდელისა და წინაწარ-
20 შეტყუელისა დავითისა. ხოლო სახელ-სდევს ამასცა მეორესა წინაწარმეტყუე-
ლებით, რამეთუ ესეცა ღირს იქმნა ზეცისა მეუფისაგან გზგზნსა წამებისასა,
დაღათუ საწუთროჲ ესე განხრწნადი დააკლდა, არამედ წარუვალითა მით
სრულ იქმნა. ხოლო შემდგომსა მას ძმასა მისსა სახელ-სდევს ტირიქან ენი-
თა სომეხებრითა. აღიზარდნეს ესენი სარწმუნოვებასა ზედა მართალსა.
- 25 და იყო ძმაჲ დედისა მათისაჲ თევდოსი. და იყო იგი წარმართი, და
აქუნდა შჯული წარმართთა უშჯულოჲ. და ჟამსა ოდენ სიჩოასა დავით და
ტირიქანისთა მოკუდა ვარდან მთავარი იგი ერისთავი, და თევდოსი უღმრ-
თომან მძღავრ მოიტაცა [v] საწელწიფოჲ იგი ვარდანისი დისიძისა თჳსისაჲ,
და დაიპყრა სამკვდრებელიცა მათი. და ვითარ იხილა ბოროტმან მან მგეცმან
30 შუენიერებაჲ ყრმათა მათ წმიდათაჲ, ჰკონებდა, ვითარმედ „ნუჟჳე შემდ-
გომად ჟამთა სრულებისა ჰასაკისა მათისა განძლიერდენ და აღდგენ ბორო-
ტის ყოფად მის ზედა“. ვერ გულპყრობილ იქმნა, არამედ უბოროტსითა
ძმაცუეჲ იზრახა, არა კმა-იყო მიღებად სამკვდრებელისა მათისა, არამედ
სრულიად უნდა მოსპოლვაჲ მათი.
- 35 ხოლო ღირსი იგი ღმრთისაჲ ნეტარი თაგინე ისმენდა ყოველსავე მას
ბოროტსა აღძრულსა მის ზედა. და იტყოდა: „დაუტევთ შჯული ეგე ჯუარ-
ცმულისაჲ და იპყართ შჯული ჩემი შენ და შვილთა შენტა, და იყვნენ ყრმა-
ნი ეგე შვილად ჩემდა და მე განვზარდნე იგინი შუებითა და სიხარულითა
დიდითა“. ხოლო ნეტარმან მან დედაკაცმან ყოლადვე უგუნურებით საბრვაჲ
40 იგი მისი მგეცისაჲ მის სულთა განმრყუნელისაჲ არა თავს-იდვა, არამედ ჰრქჳა
მას: „სამკვდრებელი ესე შვილთა ჩემთაჲ და ყოველი მონაგები მამისა მათი-
საჲ კმა-იყავნ შენდა, ხოლო საფასჲ იგი გამოუპარველი და სამკვდრებელი
მიუღებელი მამისა მიერ ზეცათაჲსა და ღმრთისაჲ ვერ შემიძლოთ(!)“.

და ვითარ იხილა დედაკაცი ესე დამტკიცებული შჯულსა ზედა ქრისტესისა, არაღარა შესძინა კულად სიტყუად მისა, არამედ თუნიერ დედისა მათისა მოუწოდა სინატრელთა მათ ყრმათა და სიტყუთა რეცა ტკბილითა უნდა სიმწარედ რეცა გარდაქცევად მათი. და ჰგონებდაცა უგულისხმოსა შინა გულსა თუსსა, ვითარმედ: „გამოცვადნე იგინი გულითად სახითა ამით, უკუე- 5 თუ თავს-იდგან შჯული ჩემი და არა დაიმარხონ მანკიერება ჩემთს გულსა მათსა“.

მოიყვანნა იგინი და შეკრიბნა და ამბორს-უყოფდა, რეცა სიყუარულითა [300], რომელსა იგი ეგულებოდა¹ პირველ სიკუდილი სულთა მათთა[ა]. ხოლო ვითარ ესე ვერ უძლო, იზრახა მოწყუედაა მათი, და ესრეთ ეტყოდა 10 მათ: „თქუნ, შეილნო, აწ შეილნი ჩემნი ხართ, და დღეს მე ვითარცა მამაა თქუენი, და აწ ჩემიცა თქუენი არს. ესე ხოლო ყავთ ჩემდა მამართ და რომელი გრჭუა თქუენ, ისმინოთ ჩემი, ვითარცა შეილთა მორჩილთა საყუარელთა. შჯული ეგე, რომელი ეპყრა მამასა თქუენსა, განუტევეთ, და მე უკეთესი შჯული მიგცე თქუენ“. ხოლო წმიდათა მათ ყრმათა შემდგომად დუმილი- 15 სა მიუგეს დედის ძმასა [თუსსა [და პრჭუეს: „ჩუენდა კმა-არს შჯული იგი, რომელი ეპყრა მამასა ჩუენსა, და ვპვიეთ მას, ვიდრე სული ესე იყოს-ლა ჭორცთა შინა ჩუენთა. ხოლო სიყუარულისათს და მოთმინებისა ღმრთისა სხუად თუნიერ შჯულისა დატევებისა განმზადებულ ვართ, ვითარცა მამისა ჩუენისასა“. და ვითარ განიმსტოვრა უწყალომან მან და ნაწლევ-რგალმან 20 თეფლოსი, ამას მიზეზსა ზედა ვერ იკადრა მოკლვად მათი ერისა მისგან ქრისტეანეთაჲსა, არამედ მიუშუა მცირედ და ეგულებოდა¹ წარწყმედაა მათი.

II. აგრძნა ესე თავინე, დედამან მისმან, და განიზრახვიდა, თუ ვინაჲ კერძო იელტოდის. და მოილო ზოგი რაჲმე მონაგებთა მისთაგანი და შეილ- 25 ნი თუსნი და წარმოიელტოდა ჩრდილოთ კერძო ქუეყანად ტავოჲსა. და მოვიდა დაბასა ერთსა, რომელსა ერჭუა ვაგვანი. და იყო მუნ მთავარი ერთი წმიდათა მათ ნათესავი, რომელსა სახელი ერჭუა ვაზგენი². და შეევედრნენ მთავარსა მას. და სიმავრესა მის ადგილისასა გულპყრობილ იყვნეს დევნი-სათს დედის ძმისა თუსსა. დაემკვდრნეს მუნ და ცხომდებოდეს ღმრთის მსახურებით. ხოლო სამკვდრებელისა მათისაჲ და უცხოებისაჲ ვერ იკადრებ- 30 და(!), არამედ მცირესა მას და კნინსა საფასესა ზედა იხარებდა, რამეთუ სა-შუებლად და სიმდიდრედ მათთა იყო შჯული იგი ქრისტესი. [v] და იყვნეს ცხოვარნიცა მცირედ დედისა თუსისანი, რომელთა თანა განვიდიან ნეტარნი ესე ძმანი განცხრომად ანუ მწყსად მათა. და კრავნი იგი ღმრთისანი უბი-წონი და ჰენმაროიტი მსხუერპლნი, კრავთა მათ თანა ცხოვართასა იმლერი- 35 ედ და უბიწოებასა მათსა ურთიერთას ცვალებდიედ და სწორად შესაწირავად ღმრთისა მალღისად განემზადებოდეს.

ხოლო თეფლოსი, დედის ძმაჲ იგი მათი, შეიკუთვოდა ზაკულებითა მრავალფერითა და ვერ იფარვიდა მჭეცებრ განძნებულსა მას გულის-წყრომა-სა თუსსა, შურდა განრომაჲ იგი ყრმათაჲ მათ გელთაგან მისთა, და სი[ვლ- 40 ტოლ]აჲ მათი უკეთურსა გულსა მისსა. წარმოავლინნა მსახურნი თუსნი და განიმსტოვრა ქცევაჲ იგი ყრმათაჲ მათ. და მიეთხრა მჭეცსა მას, რომელი უმზორდა სისხლსა მას უბრალოსა, ვითარმედ „არს მთაჲ ერთი მაღალი წყუ-დიადი, მუნ აღვლენ ყრმანი იგი ცხოვართა თანა“. და ვითარ ესე ესრეთ

ქართული
ენის
მეცნიერება

გულისხმა-ყვეს, შეკრიბა ერი მრავალი და მოვიდა კრძალულად დაიხარა მთასა მას შინა, რამეთუ იყო იგი ურწყული. და იყო მალნარი ტყე ურწყული და ვერხუნარი.

III. და მოუწოდა დედამან ყრმათა მათ და წარავლინა იგინი ჰვეთა მათ ვაჟანის[ა]თა, ვითარცა იაკობ იოსებ ლელეთა მათ ქებრონისათა, და პრქუა მათ: „წარვიდით, შვილნი ჩემნი, და იხილენით მცირენი იგი ცხოვარნი ჩუენნი“. და წარვიდეს სიხარულით და აღვიდეს მთად, განცხრომად ურთიერთას წარსქრებოდეს და ესრეთ აღიწინეს წუერსა ზედა მის მთისასა. ხოლო მძღავრნი იგი იყვნეს მზირად ვითარცა ლომნი. და ვითარცა შუვა ოდენ მოვიდეს, მზირთა მათ ჰმა-ყვეს და გარემოიქცეს ყრმანი იგი. და წარსქრა თვედოსი, დედის-ძმა იგი მათი, და მირბიოდა მათ ზედა [301] წარწყმედად მათა. ხოლო ყრმანი იგი უბიწონი ქამდეს პურსა სძესა თანა, რ დაეწინენეს ცხოვარნი იგი მათნი. და შეძრწუნდეს ყრმანი იგი, განჰკრთეს და იწყეს მიმოხედვად და არაა უწყოდეს მიზეზი. ხოლო ნეტარმან დავით იცნა დედის ძმამა იგი თვისი, ნუგეშინის-იცა და მზიარულითა პირითა და წრფელითა გულითა მირბიოდა, და შევარდა ჰელთა დედის-ძმისა თვისისათა. ხოლო მან მოყვნა ჰელნი თვისნი და აღიქუა იგი მკლავთა თვისთა ზედა და ამბოვრებისა წილ მიაგება მახული, ჰსცა და მოკლა იგი. და სრულ იქმნა წამება, და პოვა მან მწრათლ გზად ზეცისა და მოიგო გვრგვნი იგი მოწამებისა. ხოლო არგანი იგი, რომელი განეგრა ჰელთაგან მისთა, ნიგუზისა იყო, დავარდა მიწისა ზედა, ხედ დიდ იქმნა მთასა მას ზედა. და დაყო ხეგან მან ვითარ ორასი წელი, და წარიდეს იგი ევლოგიად მლოცავთა.

ხოლო ტირიქან ვითარცა იხილა სიკუდილი უწყალოდ ძმისა თვისისა, შეეშინა და იწრათა სივლტოლად, მიემართა ლელედ კერძო, დასავალად სოფელსა მას, რომელსა პრქვან დივრი, რომელსა უქმობენ კაცნი დევობით. და ვითარცა იგრძნა ამბოხი ესე მთავარმან მან და იხილნაკაცნი მტეობარნი საქურველითა და მახვლითა აღმოვდილნი, იწყო დაღადებად და ერისა კრებად მწრათლ, რამეთუ ეგონა, ვითარმედ მისა კლვად მივლენ. განეშხადა მწრათლ ბრძოლად მათა. ხოლო მდევარნი იგი ეწინეს წმიდასა ტირიქანს და მოკლეს იგი. და დაუტევეს იგი და თვთ უკუნიქცეს. და დაუკვრდა მთავარსა მას მწრათლ ქცევამ იგი მათი. და მიიწინეს კაცნი იგი მის ადგილისანი და იხილეს ყრმამ იგი ქუეყანასა ზედა მდებარე, დაწყლული მწარითა წყლულებითა, და სული მისი აღძრულ წარსლვად დამბადებელისა თვისისა. შეეწყალა სიყრმე იგი მისი [v] და არა უწყოდეს მიზეზი სიკუდილისა მისისა. მაშინ მოიწია მთავარიცა იგი დივრისა და იხილა სისხლი იგი უბრალო დათხეული, დაუკვრდა და განკვრებამან შეიპყრა¹ ფრად. და მყის მოიწინეს დედანიცა იგი მის ადგილისანი და იყო ტირილი დიდი ყრმისა მის ზედა.

ხოლო მკლველნი იგი ტირიქანისნი ვითარ მიიწინეს და აღტდეს მთასა მას, პოვეს ერისთავი იგი მათი თვედოსი, რამეთუ იყო იგი მწუხარმ და ყოლად ვერ ეწლო ხედვად. და ესენიცა შეიპყრნა განკვრებამან, დარჩეს განკვრებულნი. და სიმრავლესა იგი ერისაა შემფოთნეს და იწყეს ურვად და დასულებად საკურველებისა მისგან, რომელი იხილეს. შეძრწუნდეს და ვერ უძლეს სიტყუად და ვერცა სივლტოლად, რამეთუ მოელო წინამძღუარი იგი მათი, და იგუემა სიბრმითა მით მსგავსად ნეტარისა მის პავლესსა. ვითარცა

ნუსხაშია: ¹ შეიპყრნა.

შეგარდა იგი სწავლასა მას საღმრთოსა, და მუნქუესევე აღური იგი ნიჭიანი ბისა მისისაჲ აღუდგა პირსა მისსა, რაჲთამცა მოიქცა ველური იგო ვანგროდო. მილი გონებაჲ მისი და შემძლებელ იყომცა განცდად თავისა თვისისა, რაჲ-იგი უქმნიეს, რამეთუ ჰგონებდა, ვითარმედ „არა უჯგროჲ ვქმენით, რამეთუ მოვსწყვდენი დის წულნი ჩემნი.“ რამეთუ ამით სახითიკა ემსგავსა პავლეს, და მანცა დის წული თუხი მოკლა სტეფანე პირველ-მოწამს.

და მუნქუესევე ხოლო ამჟღერდა მთავარი იგი დიერისაჲ და აღწდა ერთურთ თვისით მთასა მას ზედა ღვრიად მალალსა, რაჲთამცა იხილა ერი იგი და გულისხმა-ყომცა მიზეზი იგი შეფოთისაჲ მის. და ვითარცა იხილა ერი იგი შესულეზული და ერისთავი მათი მწუხარედ, და აჰა ესერა მიიწია ბავთი იგი ამბოხისაჲ მის, რომელი-იგი იქმნა შევილთა მისთა ზედა ნეტარისა თავინესთა. და აღდგა დედაკაცი იგი [302] თავინე და აღივლტოდა მთად. და მოვიდა და მოიწია იგი პირის ცემით და ეგოდენსა მას სიმძაფრესა მის გუერდისასა არა დაშურა იგი ტკივილითა მით შევილთა თვისთათა. ემობდა იგი ტირილითა და განმწარებულითა სულითა. დაიპო სამოსელი თუხი და ჰრქუა მასა თვისსა თვედოსის: „რად მიმიხუნენ ნათელნი თუალთა ჩემთანი? არა კმა-იყოა გლოვად ჩემდა სიკუბრივე ესე ჩემი? არა კმა-გეყოა სამკვდრებელი შევილთა ჩემთაჲ და ყოფაჲ ჩემი წყუდიადსა ამას ქუეყანასა? ვერ კმა-გეყოა სამკვდრებელი ქმრისა ჩემისაჲ და მოხუედ უდაბნოდ და მოსწყვდენ კრავნი ესე ცხოვართა უკუანა და დასხენ უბრალონი ორნივე ესე მწყემსნი და და-შთეს უდაბნოსა ზედა საწყესონი იგი მათნი უმწყემსო? 15

„თვედოსი, მწეცო უწყალო, რაჲმე ძური შეგამთხუეს შევილთა ამით ჩემთა? რად დამიბნელე მშპ ჩემი ეამსა ოდენ პირველსა დღისასა, ვიდრემღის არა დასცხერი დევნად ჩემდა? არა კმა-იყო შენდა ნადირად ერთი ესე, მწეცო ბოროტო, და ერთმეცა მე დამიტევეთ და შე-მცა-იწყალეთ ქურობაჲ ესე ჩემი!? აჲ ვითაღა ვინ იყოს იმედი ჩემი, ანუ სასოა ჩემი? მომკალ მეცა უღმრთოვო და განცელი სისხლითა, ვეფხო, სისხლისა მოყუარეო! არღარა წარვიდე ამიერ მითთ, არამედ ვითარცა-იგი ცხოვრებასა შევილთა ჩემთასა ვიხარებდი ხილვასა მათსა, აჲცა სიკუდილსა მათსა თანა იყავნ ჩემი სიკუდილი. მოკუედინ სული ჩემი სულსა თანა მართალთასა და იყავნ გუამნი ჩუენნი სამარესა ერთსა, ვითარცა-ესე ცხოვრებასა ქუროვობისა ჩემისასა იყო ჩუენდა ცხედარი ერთი. 25

„თვედოსი, არღარა მოიკსენეა საშოა იგი მშობელისა შენისა და ჩემისაჲ და ცუტუნი იგი, რომელთა [V] განგუზარდეს შენ და მე? ყოლად მედგარო, რაჲსათეს ესოდენითა ერთთა გამოხუედ წყობად უცლურისა დედაკაცისათეს და ნინველთა ყრმათა მისთათეს? რად დამიესენ სანთელნი ესე ჩემნი, ჰ უშჯულოვო?“. ამით და ესევითართა და სხუათაიკა მსგავსთა ამისთა სიტყუათა იტყოდა ნეტარი იგი თავინე. და ყოველი იგი სიმრავლს ერისაჲ დუმნა და გოდებდეს, და ვითარცა ნაკადულთა გარდამოადინებდეს ცრემლთა. და თვედოსიკა ტიროდავე მათ თანა. 40

ხოლო ნეტარმან თავინე ვითარცა იხილა მშ თუხი საყუარელი დავითი მოკლული, მდებარს, თუალნი მისნი მიმოდასტუანვიდეს და ეძიებდა ძესა თუსსა ტირიჭანს, რაჲთამცა იხილა იგიკა მოკლული. და არა იყო იგი მუნ. და ქირისა მისგან და იწროებისა განკრთომილ იყო გული მისი.

და ვერ გულსხმა-ყო თევდოსი სიბრძე იგი. მას ეამსა სიტყუად იწყო თევდოსი და პრქუა დასა თუსსა თავინეს: „ჟ დაო ჩემო, თავგნენ, ჩემნდჷ ჟრქ იქეც და იხილე, რამეთუ ესერა წუერსა ზედა მთისასა ბნელბან ცდამქრქმე ვითარცა ჳევეთა შინა ღრმათა, ანუ მღკმესა შინა, უფსკრულთა. ჩემ ზედა იქ-
 5 ცევის ბნელი წყუდიადი, ხოლო შენ ნათელი ვამოგიბრწყინდა მიუწლომელი ნათლისა მისგან წარუვალისა და ქეშმარიტისა მისგან დაუსრულებელისა ნათ-
 10 ქრისტეს მოწყალისა ღმრთისასა, რომელი-იგი მოვიდა ცოდვილთათუს. მრწამს მე ქეშმარიტი ღმერთი“.

და ვითარცა მოეგო გონებასა თუსსა და იხილა, რამეთუ ღმრთისა მსხუერპლად შეიწირნეს შეუნიერნი იგი საკუერთბნი, შვილნი მისნი, მუნქუეს-
 15 ვილისაჲ შეილთა მისთაჲსა. და მასვე ეამსა გლოვასა მისსა ეწია სიხარული, და ამბორს-უყო ძმასა თუსსა და პრქუა ძმასა თუსსა: „იყავნ ღმერთი მიმტეგე-
 20 ბელ შენდა და ნუ შეგიბრაცხოს შენ უფალმან მოწყალემან სიკუდილი შვილ-
 თა ჩემთაჲ და დის წულთა შენთაჲ, ვითარცა-იგი ოდესმე პაელეს დის წული მისი სტეფანე პირველ-დიაკონი და პირველი მოწამს“. ევედრებოდა ღმერთ-
 25 სა, აღიხილნა ზეცად და აკურთხევედა უფალსა და ერიდებოდა ცრემლთა, რათა არად შეპრაცხოს ნაკუერცხალი გონებისა მისისაჲ და საკუმეველი იგი მისი არა განფენილ იყოს სულნელებითა თუსითა. და იტყოდა დედაკაცი იგი თავინე: „შენ, უფალო, ყოვლით კერძოვე მოწყალეო და ყოველთა მწყალო-
 30 ბლო, მამაო ობოლთაო და მსაჯულო ქურთათაო, რომელმან მკირენი ესე
 და მდაბალნი ყრმანი ესე არაჲუგულებელს-ჰყვენ და ზიარ-ჰყვენ იგინი ნა-
 წილსა წმიდათა მოწამეთასა, შვილნი ესე ჩემნი, რომელთა-იგი შენთუს მრავა-
 ლი ტანჯვაჲ დაითინეს და მოიღეს ზეცისა იგი გვრგვინი დაუქნობელი და
 35 ცხორებაჲ იგი წარუვალო, ამათი ესე სიჩოოჲსა წამებაჲ, ღირს ყვენ ესენი მათ
 თანა შეებასა და სიხარულსა შინა და მათ თანა განსუენებასა და მათ-თანა
 40 გვრგვინსა, მათ თანა განკურნებასა ენებულთასა,—ვითარცა იგინი, ეგრეთვე
 ესენი. და რათა უწყოდი, თუ სათნო გეყვენს, მოეც ძმასაჲცა ამას ჩემსა კურ-
 ნებაჲ, რათა ჰხედვიდეს“. და მოიღო მიწაჲ იგი, რომელი შესუარულ იყო
 სისხლითა მით დავითისითა, და ჰსცხო თულთა მისთა და მყის აღიხილნა
 თულნი მისნი. ესე ორი სასწაული იქმნა წმიდისა დავითის ზედა.

ხოლო კულადცა ჯერ-იჩინა კაცთ-მოყუარებმან ღმერთმან, რათა ყო-
 45 ველა კაცთა ვამოუცხადოს სიმგნს მათი და აუწყოს, [V] ვითარმედ სათნო-
 იყო ღმერთმან მსხუერპლი იგი წამებისა მათისაჲ. მას ღამესა ვამოუბრწყინ-
 დეს ნათელნი, ვითარცა მთიებნი, სუეტის სახედ ნათლისად, რომელთა თავი
 მისწულებოდა ვიდრე ცადმდე, რომელსა ყოველნი ერნი ქუეყანისანი ჰხედვი-
 50 დეს, და რომელთა უწყოდეს, აღიდებდეს ღმერთსა, და რომელნი შორს მყოფ-
 ნი ჰხედვიდეს ნათელსა მას, დაუკრდებოდა და ვამოიძიებდეს ურთიერთას¹.

IV. მაშინ ვითარცა ეუწყა საქმს ესე წმიდასა მამასა ჩუენსა ნერსეს კათალიკოზსა სომხეთისასა, რამეთუ თუთ ჰხედვიდა იგი იშხნით საკვრე-
 ლებასა და ბრწყინვალებასა მიუწლომელსა ნათლისასა, რომელ-იგი უფალმან

ნუსხაშია: ¹ ორთიერთას.

აღიდნა ღირსნი მისნი, გულისხმა-ყო საქმე ესე სულისა მიერ წმიდისა და სრბით მიიწია დივრის. და თანა წარმოიყვანა მღღელნი; იოვანე და სოფრ და გრიგოლ. ხოლო თევდოსი შეუვრდა ფერკთა ნერსე კათალიკოზისათა და აღუვარნა ყოველნი იგი შეცოდებანი, რომელნი ქმნა და მოიღო ქრისტს-მიერი ბეჭედი. და პრწმენა ყოვლითა გულითა თვისითა უფალი ჩუენი იესუ ქრისტე და ყოველნი მოწამენი და წმიდანი მისნი. ხოლო წმიდამან ნერსე თვისითა ჰელითა წარგრაგნა გუამნი იგი წმიდათანი თავინეს თანადგომითა დედისა მათისაათა და თევდოსისითა. და დაუსუენა ერთი იგი ზედა მთასა და ერთი იგი დევრის ქუემო კერძო, დასავალით ჰეცსა მას ნალუარევისასა.

და თევდოსი წარაგო საფასს და აღაშენა ეკლესია და ვითისი ზედა, და 10 იპყრა და დადვა საქსენებელი მათი. ხოლო მთავარმან მან დივრისამან მოიხუნა ნაწილნი წმიდათა ძუალთა ტირიქანისთანი და მანცა აღაშენა ეკლესია საწამებელად მისა, რომელი-იგი იქმნა საზღვართა მისთა შოვრის ვენაჲთა მათ. ხოლო ნეტარი თავინე წარვიდა ჰევთა მამორვანისათა, [304] სოფელსა, რომელსა პრქვან ტაძარანი, და მუნ შეისუენა. და საფლავნი მისნიცა 15 აღმოაცენებენ კურნებასა. ხოლო მთავარმან მან დივრისამან აღაშენა ეკლესია შოვრის ვენაჲთა მათ სადიდებელად მამისა და ძისა და წმიდისა სულისა აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამინ.

ტ

ჟ

[426, 14] ცხორებად წმიდისა მამისა 20 ჩუენისა იოვანე ზედაქნელისად. რომელი ბრძანებითა ღმრთისად-თა და წინამძღურობითა სულისა წმიდისადთა მოივლინა ჰუმუხანით უშამდინარით ჰუმუხანად მართ- 25 ლისად ათორკმბთა მოწაფეთა მისთა წმიდა [427] თა თანა.

ცხორებად და მოქალაქობად წმი- 20 დისა მამისა ჩუენისა იოვანე ზე- 25 დაქნელისა¹ და მოწაფეთა მის- 30 თად. რომელთა ბანანათლეს ჰუმუ- 35 ხანად ესე ჩრდილოეთისად.

განახლდა¹ და განავრცო წმიდამან [მა- 25 მამან] ჩუენმან ქრისტეს მიერ არსე- 30 ნი კათალიკოზმან.

ხოლო აღწერა არსენი ქართლისა 25 კათალიკოზმან სარგებელად, რომელნი 30 ისმენდენ*

გუაქვრთხენ, მამაო!

მიზეზნი არიან აღმძრველ² სიტყუსა და სიტყუაჲ არს მიმთხრო- 25 ბელ მიზეზთა, რომლისათჳს პირველ მივლენან სავრძნობელთა და 30 მიართჳნ³ მიმღებელსა, და მიმღებელმან მისციის განმკითხველსა, და განმკითხველმან — დამმარხველსა. და ესრეთ გამოსახული იგი 35 მოიქცის და დაებერის ნესტუსა ენისა თვისისასა და განგებულ(ად),

* ხელნაწერების ნუსხა: A: A—199; B: Ier.—36; C: H.—136.

ტ ნუსხა შია (Q—795):¹ განახლდა. ² აღმრველ. ³ მიართონ.

ჟ ¹ ზედაქნელისა ზედადნლისა A, ზადნლისა B.

C

ოხრინ, რაათა¹ კულად სასმენელთა სხუათა მისცემდეს თუთ თანა-
ზიარებითა სმენისაჲთა, რომელ არს აწინდელი ესე ჩუენი მოქ-
ცეჲა.

რამეთუ ჯერ-არს გამოცხადება სანატრელთაგან უწყებასა, —
გელითმოკსენებულთაგან წერილთასა, — სიტყუად დიდთა მათთჳს,⁵
რომელნი განფენილ ქადაგებად ჯერ-არიან ყოველსა სოფელსა
მსახურთაგან სიტყუსათა გამოცხადებითა მადლისაჲთა, რომელნი
განშუენდეს გამოცხადებითა² ქეშმარიტებისა[ჲ]თა. არა თუ ადვი.
ლად საურაფსა რასმე ვეძიებთ, არამედ სიღრმეთაგან ზღუსათა პა.
ტიოსანთა მარ[428]გალიტთა, შრომით მოსაგებელთა, გუნებაჲს¹⁰
ცხადად გამოჩინებაჲ, რომელნი განშადებულ არიან განყოფად
სიმდიდრესა, უხრწნელსა საფასესა საღმრთოთა ნიქთასა, ნათესა-
ვისა მიმართ ჩუენისა სიტყუთა მადლისაჲთა.

წიგნი ვედრებისა შენისაჲ აღმოვიკითხე, ძმაო მიქაელ, და
თხოვისა შენისა წადიერებაჲ გულსჳმა-ქეყავ და ფრიად მონდა¹⁵
სწავლის მოყუარობაჲ შენი, რამეთუ გენება, რაათამცა დიდისა
იოვანე ზედაზნელისა ცხორებაჲ აღვწერე და მიუძღუნე თქუენსა
მას უდაბნოსა, პირველად, რაათა არა სიღრმესა შინა დაფარულ
იყვნენ სათნოებანი³ წმიდისა მის მამისა და მოძღურისანი, და
მერმე, მათ გამო, რაათა სარგებელი ვპოოთ. და ქართა იგი წუ-²⁰
ლილი, რომელ[ი] წარმოგედღუნა ჩუენდა, რომელთაგანი (!) საქმეთა
მამისა ჩუენისა ზედაზნელისანი [წარვიკითხე] და ზოგ[ი] რაამე
გამოვიკითხეთ მისთჳს და მისთა მათ მოწაფეთა მათთა, მათ შინა
ადგილთათჳს, ვითარცა ვინ მარტულელნი⁴ ოქროსა წარსცის ვის-
მე⁵ გელოვანსა, რაათა შექმნეს⁶ იგინი ქურქულად შუენიერად ერ-²⁵
თად [429] შეკრებულთა.

და ამით ესევითარითა წადიერებითა არა თუ რას მი-
იღებ ჩუენგან, არამედ მომცემ, ვითარცა უფალი იგი დიდებისაჲ
მისრული ჯურღმულსა მას ზედა და წყალსა ითხოვდა დედაკაცისა
მისგან სამარიტელისა⁷, არა თუ მოიღებდა, არამედ წყაროსა⁸
ცხორებისასა მი[ა]ნიქებდა. ესრეთ მოვიღებ და⁹ არა თუ მიცემ.
ხოლო მე, ვითარ ვიხილე⁹ კეთილი იგი სტუმარი, რომელი მოვი-
და ჩემდა, სიხარულით მივრბიოდე და აღვიყვანე იგი ქორსა ჩემსა
და მინდა განძღებად შიმშილი მისი, რომელსა-იგი ეძიებდა.

და ვითარ აღვიხილე საუნჯე ჩემი, ვპოვე იგი ნაკლულევანად³⁵
მცირედ მეცნიერებისა ჩემისაგან და, რამეთუ ენა-ბრკუნვალ ვარ
და ვერ-მეტყუელ, ვინაჲთ ვიწყე წმიდისა მისთჳს თხრობად სათ-
ნოებთა მისთა! არამედ განვიზრახე, რაათა ვემსგავსო ფუტკარსა
შრომის მოყუარესა და საშოთხეთა შუენიერთა წიგნთა მიერ მო-
ვიწილენ ყუავილნი, რაათა განუშადლო ქამადი ტკბილი წადიერთა⁴⁰

* შდრ. იოანე 4,4-15.

1. ნუსხაშია: ¹ რათა. ² გამოცხადებულად. ³ სათნოებანი + და ⁴ მარტულ-
ელნი. ⁵ ვინმე. ⁶ შექმნენ ⁷ ჯუარცმულსა. ⁸ მოიღებდა. ⁹ ვიხილე.

სადიდებელად ჩუენ[და]. არამედ ჯერ-არს, რაათა ლოცვაჲ წინათ
წარუძღუნათ. ჰელი შემოყავთ ჩემ თანა ვედრებითა!

[430] რამეთუ ყოველთა კეთილთა განმასურნელებელ ლოცვა[ჲ]
არს. აზნ მუცელსა შინა დედისასა განაპოხა სამოელ და წინაასწარ-
მეტყუელად გამოაჩინა. იხილეთ-ღა ნაყოფი იგი ლოცვისაჲ—[წი- 5
ნაასწარმეტყუელ იქმნა ჭეშმარიტებისა სიყრმითგან, რამეთუ
ითხოვა იგი ანა ცრემლითა და ლოცვითა*.

კუალად სჯულის-მდებელსა მოსეს მო-რაჲ-აქუნდეს ფიცარნი
იგი სჯულისანი, ორმეოც დღე ლოცვაჲ და მარხვაჲ საფუცველ ყო.
და მოსეს ფიცარნი, დაწერილნი თითითა ღმრთისაჲთა, გარდა- 10
მოაქუნდეს მთისა მისგან ერთგზის და მეორე[დ]—სრულებად,
რამეთუ პირველნი იგი შეიმუსრნეს, ვითარცა ურდინი¹, ხოლო მეო-
რენი პატივ-იცნეს მოცვალებითა**². მისთჳს ჯერ-არს, რაათა ყო-
ველმან, რომელმან ჰელ-ყოს საღმრთოსა მსახურებასა, ითხოვ[ო]ს
მისგან, რომელი-იგი უხუად მიმნიჭებელ არს ღმერთი, და მისცემს 15
ხაზრდელსა, ვითარცა იტყუს იაკობ მოციქული: «უკუეთუ ვინმე
ნაკლულეგან არს თქუენგანი სიბრძნითა, ითხოვენ, და მოსცეს მას
ღმერთმან ნიჭთა განმყოფელმან»***.

ხოლო დაწყებასა მწერალთასა ჯერ-არს [431] მოგსენებაჲ დი-
დისა მოსესი, დამწყებელისა სახლის წვრითა, ჭეშმარიტისა მომა- 20
სწავებელითა, იგი, რომელ ნოეს მსგავსად კიდობნისა მის წყალსა
ზედა იქცეოდა შეჭურვილი დიდებისაგან, შიშითა განგდებულ, გან-
რინებულ იქმნა მოღუაწებითა ღმერთთაჲთა, ფარაოას ასულისა-
გან განიპოხა სახლსავე მას შინა მისვე მეფისასა, მოკლა მეგვპტე-
ლი იგი, სიძე ფარაოასი, არა მშორებელი² და უჩინოა, არამედ 25
მახლობელი ფარაოასი (ვითარცა იყო სახე ყოველთავე ჭეშმარიტი-
სა, პირველი იგი—ახლისა მის სჯულისა სიძე იგი ფარაოასი, ფა-
რაოა უტორცოასი³ მის ფარაოასი, ვითარცა ეგვპტე ჯოჯობეთისაჲ,
ერთიერთისა მახლობელი სახითა). მეოტ იქმნა რისხვისაგან მე-
ფისა, განვიდა უდაბნოდ მთასა სინასა. გამოეცხადა ანგელოზი 30
ღმრთისაჲ ცეცხლითა ნაყულოვანსა მას შინა, საიდუმლოა ქალ-
წულისაჲ, და ზარგანტილი მოვიდა ხილვად. მის მიერ უწოდა და
ტყავი იგი მკუდრისაჲ განსძარცუა⁴ ფერტთაგან ცხოველი და წარ-
მო[432]იდგინა გამოცხადებად, რომელი მისვე მალღისაგან იწამა
ყოფად იგი ღმერთი ფარაოასი, მთავრისა ბნელისა და განდგომი- 35
ლისა უზეშთაესისაგან კეთილისა, იგი, რომელ მაღალთა უმწუერ-
ვალესთა [მ]ითათა უმაღლეს იქმნა (სახე იგი ჭეშმარიტისა მის სჯუ-
ლისა მდებელ[ი]საჲ!), მას ჳსნად ისრაელ[ი]სა წარავლინებდა სას-
წაულითა და ნიშებითა.

* შდრ. I მთვ. 1,1-20; 3,20. ** შდრ. გაშოსლ. 32,15—19; 34,1; 34,28-29. *** შდრ. იაკობ 1,5.

ნუსხაშია: ¹ საურთანნი. ² მშრომელი. ³ უტორცოსი. ⁴ განსძურცა.

ხოლო მომავლინებელი იგი თავსა თვსსა გამოუცხადებდა¹ იგი იყო, და თქუა: «მე ვარ ღმერთი² აბრაამისი, ღმერთი ისაკისი, ღმერთი იაკობისი»* და მათუწყებელისა მამათა შენთაჲსა. სახელსა მისსა მითთ აუწყებდა სამთა მათ ნახაპეტთა, დიდთა მათ და მართალთა, სახელ-იდვა ღმერთად. მერმე კუალად იკითხავს-ვე ღმერთ-სა მიმღებელი იგი მოსე: «უკუეთუ მრქუან, ვინ მოგავლინა, რაჲ ვთქუა?»³. ერთი იგი უფსკრულით სიღრმე ასწავა თქუმად და პრქუა: «ესრეთ არქუ, «რომელი-იგი არს, მან მომავლინა»⁴. არს იგი არს, რომლისა დასაბამ არა არს». და მარწმუნებელად მისცნა ათნი იგი დიდ-დიდნი სასწაულნი, რომლი⁵ [433]თა არს⁶ იგი [ღმერთ-თი მამათაჲ, [რაათა პ]რწმენეს ჭეშმარიტისა ღმერთის მეცნიერებისა საზღვარი, ნათელი იგი დიდი, შეიპყრეს იგინი ბნელმან და სიღრმესა დაინთქნენ. და რომელი ნათელი იგი [არს], ერთი უხილავი და უცვალეზელი ღმერთი [არს] არა დასაბამიერი, არცა გასრულებადი, განუზომელი, მარადის კურთხეული, ნათელი სამები-15 ს[აჲ], რამეთუ ესე უსაღმრთეებისა შეპყრებს სამგუამოვნებასა მამისა, ძისა და სულისა წმიდისა თანა. აღიარებების ესრეთ შეპყრებულად შეურწყმელი და განუყოფელი, და არა ჯერ-არს დაკლებად ძე მამისაგან და არცა სულ[ი] ძისაგან. და უკუეთუმცა არა ესრეთ იყო ღმრთებება, ვიდრე-მემცა არა დიდებულ იყო ფრიად, რამეთუ 20 არს იგი უხილავ, უეპმო, დაუტევნელ, უცვალეზელ,—უცვალეზელ თვნიერ ვითარებისა, თვნიერ რაოდენობისა, ხატებისა,—შეუპყრობელ და შეუწაწმენებელ, თუთ იძრვის⁷ მარადის ძრვითა, თავით თვსით ძლიერ. დაღათუ მიიწვევის პირველისა მიზეზისა ყოველი, რომელი მისი არს ვითარცა ძე, მხოლო[ა] ცხოველი და განმა-25 ცხოველებელი, [434] მომცემელი ცხოვრებისა, ვითარცა იტყვს: «მე ცხოველ ვარ და თქუენცა ცხოველ იყვენით, და რომელსა [პ]რწმენეს ჩემი, იგიცა ცხოვნიდეს ჩემ მიერ»⁸, ნათელი იგი, მარადის კურთხეული და ბრწყინვალე, განუ[რ]ჩეველი უზეშთაებისაგან ბუნებისა არსებისა, საუკუნებრ ნათელი სმენით-რე⁹. და სული 30 წმიდაჲ, მთავრობისა უფალი, წარმავლინებელი, განმკუთნებელი, ტაძრად თვსა მოქმედი, ვითარ [პ]ნებაგნ და ვის თანაცა უნებნ.

რამეთუ სული მომცემელი და შემოქმედი და არა შექმნილი, რომლისაგან დადვა შექმნილიცა იგი ნათელი მეორეთა მათ ბრწყინვალეებათა, ანგელოზთასა ვიტყვ, და ნათელი მესამე [...]ცი 35 ესე, დაწყებულნი პირველისა მისგან ნათლისაჲ, დასაბამისაჲ იგი, რომლისაგან სამნი და სამისაგან ერთი, გარნა ესე ხოლო. რამეთუ მამა არა ძე და ძე არა მამა და სული წმიდა არცა მამა, არცა ძე. და ესე არა განყოფს ბუნებასა, არამედ განიყოფვინ ბუნებასა შინა და მოასწავებს ერთობასა. ხოლო რომელთა სამებისა¹⁰ 40 ერთსწორობა ვერ¹¹ გულისკმა-ყვეს, [435] ბნელსა შინა არიან და

* გამოსლ. 3,6. ** შდრ. გამოსლ. 3,14.*** შდრ. იოანე 11,25.

ნუსხაშია: ¹ ღმერთა. ² რათა არსი. ³ იძრვისა. ⁴ სმენელ-რე. ⁵ სამებასა.

⁶ მერქრთ.

C

ეჩქუებთან. ჰ[რ]ცხუენოდენ¹ არიოზს, რომელმან დაბადებულად იკად² რქცნსუ³ ი
რა თქუმად სიტყუაჲ იგი ღმრთისაჲ, რომელი-იგი მისი იყო ღმრ⁴ ბ⁵ იქცნსუ⁶
არა სხუაჲ. და ესე შეემთხვა, რამეთუ ვერ ცნა საზღვარი გუამისა
და ბუნებისა მისისაჲ, ხედვიდა მას კაცად და ბუნებაჲ ღმრთეები-
საჲ დაუსაბამოჲ ვერა ცნა.

და კუალად არიანნიცა¹, რომელნი იტყუან ქრისტესა, ვი-⁵
თარმედ სიტყუაჲ იყო ღმრთისაჲ, და სული კუალად დაბადებულ-
თა შეაერთეს² და იტყუან, ვითარცა ადამიო, სიტყუაჲ იგი და[პ]ხადა
ღმერთმან, რამეთუ³ [.....]*. ყოველთა კაცთა უუგუნურენო, უკუე-
თუ სიტყუაჲ მისი იყო, ვითარ-მემცა იყო ზოგი ღმრთეებისა მისი-
საჲ დაუსაბამოდ და ზოგი დაბადებული? რომელი-იგი ხურომან¹⁰
ქმნის, სუეტი გინა ტაძარი, არა ითქუ¹¹ მისი სიტყუაჲ ხუროსაჲ
მის, არამედ სიტყუათა შექმნილი. და აწ ვითარმცა იყო სიტყუაჲ
ღმრთისაჲ ქრისტე და კუალად დაბადებულ[ი] სიტყუაჲ იგი? ვიდ-
რე შათი დასჯის მათ! უკუეთუ სიტყუაჲ იგი არა იყო მის თანა,
დაუსაბამოჲ უკანაჲთ დაებადა! პირველ უტყუ ვიდ[436]რე-მე იყო¹⁵
ღმერთი შენისა სიტყუსაებრ! და კუალად [3]ნებაგს, რაათა მიუგონ
მკითხველსა ყოველთა, რომელნი ერთსწორებასა სამებისა წმიდი-
სასა არა შეიწყნარებენ, ღმერთი შემწყნარებელი შესრულისაჲ არს
ანუ არა? უკუეთუ აღიაროს, ვითარმედ ღმერთი არა შემწყნარებე-
ლი არს შესრულისაჲ, ვიკითხოთ: სიტყუაჲ ღმრთისაჲ შესრული²⁰
არს ანუ არა? უკუეთუ თქუას, შესრული არს, უფარ-ვეყო, რომელი
იგი აღვიარე. [არამედ ნუ იყოფვი, ვითარმცა შე-რაამე-ვიდა
ღმრთისა თანა, რომელიცა არა იყო, უკუეთუმცა შემწყნარებელი
იგი ჩანს, რამეთუ ყოველსა შემწყნარებელსა აღმატების და და-
აკლდების, და ვითარ შესაძლებელ არს ესე ღმრთისათჳს თქ[უ]მად,²⁵
ვითარმედ: აღმატების და დააკლდების. და აშთა, რაათა იყოს
შანთ, რამეთუ ყოველი ორითავე განიყოფვის: შანთითა და შე-
სრულითა. და რომელი არა იყოს შესრული, ჩანს, რამეთუ შანთი
არს იგი. და რომელი შანთი არს, მდგომარე არიან იგი[ნი] თავით
თჳსით. ხოლო რომელი ღმრთისა არს, ესე არს დამბადებელი და³⁰
არა [437] დაბადებული. ვიტყვ სიტყუასა დაუსაბამოსა, რომლისა
მიერ და[პ]ხადა ღმერთმან ყოველი დაბადებული. და ვერ შემძლე-
ბელ არს ყოფად, რამეთუ ყოველივე განიყოფვის ორ პირად: და-
ბადებული და დამბადებელი. და რომელი დამბადებელი არს,
და არს დაბადებულ, და ჩანს, რამეთუ სიტყუაჲ იგი არა და-³⁵
ბადებული არს და, რაათა მოკლედ ვთქუათ, ვითარცა არარაჲ
არს დაბადებულთა შორის, რომელმცა დამბადებელ იყო.

ესრეთვე ვიტყვ სულისა წმიდისათჳსცა. ხოლო მაკედონ იკად-
რა სულისა წმიდისა დაბადებულთა შორის შერთვა და მადლით
მოვლენა თჳთმფლობელისა მის სულისა წმიდისა. კადნიერი იგი,⁴⁰

* აქ რალად უნდა აკლდეს, თუმცა ხელნაწერში ეს დაკლებულობა არაა
რითიმე აღნიშნული.

ნუსხაშია: ¹ აგარიანნიცა. ² შეაერთენ. ³ რამეთუ.

ჯ

თავადი, რომელსა თავი თუხი რამე ეგონა ყოფად, რომელ-იგი არა იყო. ამან ენა თუხი ღმრთის მბრძოლად განაძლიერა შემდგომად საწინელისა მის სმენისა, ვითარმედ: «ყოველი ცოდვანი და გმობანი მიეტყვენენ კაცთა, ხოლო სულისა წმიდისა გმობა არა მიეტყოს»*. და არცა გულისგმა-ყო წინაასწარმეტყუელისა დავითის თქუქული იგი, ვითარმედ: «სიტყუ[438]ჯთა უცლისაათა ცანი დაემტკიცნეს, და სულითა აირისა მისისაათა ყოველი ძალი მათი»**. უკუეთუ სული პირისა მისისა არს, წმიდა იგი სული ვითარმცა იყო დაბადებულ! რამეთუ ყოველი, რომელი არს, მისი არს. უკუეთუ დაბადებულ, უსულო ვითარმე იყო მამა ვიდრე დაბადებდამდე მის სულისა! არამედ დაბადებულ[ი] მისი[ი] სული იგი ქრწმარტებისა, რომელი მამისაგან გამოვალს და ძისა თანა თაყუანის-იცემების, იგი სული, რომელი წყალთა ზედა იქცეოდა და ქცევითა მით მათ ზედა. გამოსახვიდა და დაბადებდა ყოველთა დაბადებულთა და ზადლით წარმოაჩინებდა¹ თითოეულსა, ვითარცა მას უნდა; იგი სული, რომელი[ი] ცეცხლისა მსგავსად გარდამოჰდა მოციქულთა ზედა, უხეშთაესითა საკრველებითა ენანი განუყენა. ამა ზადლი გამოუთქუქელი, ებრაულად იტყვს მოციქული ერთითა ხოლო ენითა და ყოველთა ენითა ბარბაროზთა ესმინა!***

ამის სულისაგან სული სიბრძნისა და მეცნიერებისა და გულისგმის-ყოფისა[ა] მოვედინ ჩუენ ზედა და მოეცინ პოვნად მად- [439]ლი სიტყუსა ენასა ჩუენსა, რაათა წმიდისა მის იოვანე ზედაძნელისათუხ ვიტყოდი უცთომელად შემკობად, სარგებელისათუხ სპოდონთა უდაბნოთაჲსა (რომელ არიან მოსწრაფებანი). ხოლო თქუენ განზადენით სასმენელნი² თქუენნი და სარწმუნოებით შეიწყნარეთ, ნუ ვითარმცა გესმა სათნოება ყოველისა მის კაცისა, არამედ მცირე მრავლისაგან დაყოვნებითა ეამისათა.

დასაბამი ცხოვრებისა წმიდისა მამისა ჩუენისა იოვანე ზედაძნელისა

I. ესე ნეტარი იოვანე იყო ქუეყანით შუამდინარით, და წინამძღურებითა სულისა წმიდისაათა მოიწია ქუეყანასა ქართლისასა, მახლობელად დედა-ქალაქსა ამას ჩუენსა მცხეთას, რომელმან განუკუთვნა³ თავი თუხი სიყრმითა თუხითგან ქრისტესა.

და აღიღო უღელი მძიმე სიჭაბუკითგან თუხით და დაჯდა თუხაგან და და-

I. ესე ნეტარი მამა ჩუენი იოვანე იყო ქუეყანით შუამდინარით კერძოთაგან ანტიოქიისათა. ხოლო წინამძღურებითა სულისა წმიდისაათა მოიწია ქუეყანასა ამას ქართლისასა, მახლობელად წმიდასა დედა-ქალაქსა მცხეთასა.

ამან წმიდამან და¹ ღმერთშემოსილმან თუხსავე მას ქუეყანასა იწყო მონა-

* მათე 12,31. ** ფსალმ. 32,6. *** 'მდრ.' საქმე 2,1-2.
 Ⴀ. ნუსხაშია: ¹ წარმოჩინებად. ² სასმენელნი+და. ³ განუკუთვნა[განკუთვთა განკუთვთა].
 9. და-B.

C

q

ქართული
ბიბლიოთეკა

ყუნდა, რამეთუ არს სასობეაჲ თმენისაჲ. პირველად თუსავე ქუეყანასა ასურეთს იწყო მონაზონებად. და იქცეოდა ყოვლითა¹ სიმდაბლითა, მარხვითა და მღვდარებითა, კრემლი[440]თა და ვედრებითა. შრომითა და მოთმენითა დღითი-დღე წარმეტებოდა, რაჲთა სრულებასა მას მიემთხვოს, რომელცა-იგი მიიღოს, რომელსა იტყვს: «ირეკდით და განგელოს, ეძიებდით და ჰპოვოთ»^{*}.¹⁹

ვითარ-იგი განათლდა, დიდებასა² მას მიიწია პირველ, და მშორებელსა მას, ვითარცა მას მახლობელსა, ხედვიდა. და გამობრწყინდა ვითარცა ვარსკულავი. და განმრავლდეს ძალნი იგი, რომელნი იქმნეს მისგან ღმრთისა მიერ, კურნებათა მრავალფერთა სახეთა სენთასა განსხმად ეწმაკათასა.

მაშინ დაუტევე ადგილი იგი, სადა იქცევინ, და წარვიდა ვანშორებულსა უდაბნოსა. და პოვა ქუაბი და დაჯდა მას შინა მოწაფეთა თუსთა თანა. და არავინ იცოდა ადგილი იგი მრავალჟამ. და იშუთ³ სადა[ქ]მე განავლინის მოწაფეთა მისთაგანი მოღებად საზრდელისა. და ესრეთ ფარულად იყოფვიდა ხოლო, ჰგონებდა ფარვასა თავისა თუისასა.

ხოლო ღმერთმან მერმეცა გამოაცხადა თუნი იგი მონაჲ, რამეთუ ჩუეულეზაჲ ესე არს ღმრთისაჲ: «ყოველი, რომელი დაიმდაბლებდეს თავსა თუსსა, იგი ამაღლ[441]ლდებისა»^{**}. იწყეს კუალად მოსლვად მუნცა მისა, რომელ დამალულ იყო ქუაბსა შინა. მიაქუნდა სნეულეზი ცხედრებითა, ფერად-ფერადად გუემულნი და მუნთქუეს ღხინება პოვიან.

ზონებად. და იქცეოდა ყოვლითა სიმდაბლითა და მოღუაწებითა, მარხვითა და მღვდარებითა, და¹ კრემლითა და ვედრებითა ღმრთისა მიმართ, ვითარცა იტყვს: «ირეკდით და განგელოს, ითხოვდით და მოგეცეს, ეძიებდით და ჰპოვოთ»^{*}.

ამანცა ნეტარმან პოვა მადლი წინაშე ღმრთისა და შორიელსა, ვითარცა მახლობელსა, ხედვიდა. და გამობრწყინდა ვითარცა ვარსკულავი. და განმრავლდეს ძალნი და საკურველებანი, რომელთა იქმოდა ღმრთისა მიერ² მრავალფერთა და თითო³ სახეთა სენთასა.

ხოლო დაუტევე ადგილი იგი⁴, სადა იყოფვიდა, და წარვიდა შორსა უდაბნოსა, რამეთუ ევლტოდა ცუდსა ამის დიდებასა. და პოვა ქუაბი უდაბნოსა მას⁵ და დაჯდა მას შინა⁶ მოწაფეთა მისთა თანა. და არავინ იცოდა ადგილი იგი მრავალ ჟამ. და წარავლინის [10] ოდესმე⁷ მოწაფეთაგანი მოღებად საზრდელისა. და ესრეთ ფარულად⁸ იყოფებოდა.

ხოლო ღმერთმან [კუალადცა]⁹ გამოუცხადა თუნი იგი მონაჲ, ვითარცა იტყვს: «რომელმან დაიმდაბლოს თავი თუნი, იგი ამაღლდეს»^{**}. და ვითარცა განცხადნა, სადა-იგი იყოფებოდა, მიჰგურიდეს მას ცხედრითა სნეულეზსა და ეწმაკეულეზსა და ყოველნი განიკურნებოდეს ძალითა ღმრთისაჲთა და ლოცვითა¹⁰ მამისა ჩუენისა წმიდისა¹¹ იოვანისითა.

^{*} მათე 7,7; ლუკა 11,9. ^{**} მათე 23,12; ლუკა 18,14.

C. ნუსხაშია: ¹ ყოველთა. ² დაბადებულსა. ³ იკვთ.

q. ¹ და—B. ² ნიერ] ნრთ B. ³ თითო B. ⁴ ადგილი იგი დაუტევე B. ⁵ მას+შინა B. ⁶ მას შინა—B. ⁷ ოდესმე—B. ⁸ +რაჲ AC. ⁹ კუალადცა]მუნცა B. ¹⁰ ლოცვითა+წმიდისა B. ¹¹ წმიდისა—B.

ტ

ამას რაჲ ვიტყვ, არა თუ მუნ რომელთამე¹ საქმეთა და ცხოვრებასა მისსა გაუწყებ თქუენ, ძმანო, არამედ რომლითა მიზეზითა მოიწია სოფელსა ამას ჩუენსა, მიგიბხრობ, ხოლო პირველი იგი ცხოვრება და საქმენი იგი ამის ნეტარისანი წერილ არიან პირველსა მას² წიგნსა და ჩუენდა ნეტარ არს მეორედ აღწერად.

II. მაშინ იწყო ნეტარმან იოვანე¹⁰ განზრახვად გონებასა თუსსა, რაჲთა-მცა წარვიდა იგი შორსა სოფელსა, სადაცა არა იყო ყოლადვე ჳმაჲ სმენისა სათნოებათა მისთაჲ, და იტყოდა³: „ვინა[ა] ვეკრძალო, ჯერ-იყოს წარმართე-15 ბაჲ სლვისა მისისაჲ“.

დაღათუ ჳგონებდა იგი ხოლო, განმგებელმან მისმან, სულმან წმიდამან, წამს-უყვნა მას ქუეყანად ჩრდილოდ, რა[ა]თა მიუძღლუეს [ქუეყანად] ქართლად⁴. [442] ხოლო არს, რომელსა უნებეს წარმოსლვაჲ აქათ, არამედ სხუაჲ იყო მიმყვანებელი მისი, რომელმან-იგი ოდესმე აბრაამს უწოდა და [ჰ]რქუა: „გამო-20 ვედ ქუეყანისაგან შენისა და შორის ნათესავთა შენთა, მივედ ქუეყანად, რომელი მე გიჩუენო შენ“*. ერთისაგან ქუეყანისა, ერთისაგან ნათესავისა გამოიყვნა აბრაამი და იოვანე; და რამეთუ ჳეშმართად ნაშობთაგან აბრაამისთა იყო წმიდა[ა] იოვანე. ისმინე პავლე მოციქულისა[ა], რასა იტყვს: „უკუეთ თქუენ ქრისტესნი ხართ, აბრაამისნი ვიდრე-მე შეილნი ხართ, აღთქ[ა]მი-25 სა მისგან მკვდრნი“**. ჳეშმართად წმიდამან ძირმან კეთილი აღმოაცენა.

მაშინ იწყო ნეტარმან იოვანე განზრახვად და [ჰ]რქუა მოწაფეთა თუსთა: „იყვენით თქუენ აქა, რამეთუ მინებს, რაჲთა წარვიდე განშორებულსა ქუეყანასა, დაღათუ ვმოვო, რომელსა ვეძიებ“.

ხოლო ნეტართა მოწაფეთა მოიჳსენეს სიტყუაჲ წინაჲწარმეტყუელისა ელისესი: „ცხოველ არს უფალი, ცხოველ არს სული შენი, არა განგიტეოთ შენ მარტოჲ***, ვიდრეცა ხვდოდე. და წყაროჲ იგი, რომელსა ვსუამთ მა-

ხოლო მრავალ არიან სასწაულნი, რომელნი მუნ აღწერილ არიან.

II. ხოლო ვინაჲთგან ველტოდა¹ პატივთა სოფლისათა, განიზრახა წარსლვაჲ უცხოებად, სადა-იგი არა ისმოდა² ჳანბავი მისი.

და ვითარცა ამას განიზრახვიდა, ჰრქუა თუსთა მოწაფეთა: „მე წარვალ ქუეყანასა უცხოსა, ხოლო თქუენ იყვენით აქა და ჩემთუსცა ილოცვედით“.

ხოლო მათ ჰრქუეს: „ცხოველ არს უფალი, არა განგიტეოთ შენ მარტოჲ, არამედ ჩუენცა წარმოვიდეთ, რაჲთა არა მოგუაკლდეს წყაროჲსა მისგან, რომელსა ვსუამთ შენ მიერ, რამეთუ შენ ხარ წინამძღუარი სულთა ჩუენთაჲ

* შდრ. შექმნ. 12,1. ** გალატ. 3,29. *** შდრ. IV მეფ. 2,2.

ტ. ნუსხაში: ¹ რომელთამე რათა. ² მას ამას. ³ ეტყოდა. ⁴ მისისაჲ + ხოლო განმგებელმან მისმან სულმან წმიდამან წამს-უყვნა მას ქუეყანად ჩრდილოდ, რაჲთა მიუძღლუეს ქუეყანად ქართლად. ⁵ ქართლად + დაღათუ ჳგონებდა იგი.

ჲ. ¹ ელტოდა B. ² ისმოდის A. ³ ილცვედით A.

ც

ღ

რადღე, განვძღვებით მისგან, არა ნაკ-
ლულევან [443] ვქმნნეთ თავნი ჩუენნი
მცირედთა. ამით დღეთა ჩუენთა. და რო-
მელი თავისა შენისათჳს იხილე კეთი-
ლად, ჩუენთჳსცა ეგრე სათნო იჩინე*.⁵
ჟ. შეუნიერთა მოძღ[უ]რისა] მოწაფე-
თა კეთილი იგი შეთქ[უ]მულეებაჲ! სა-
კრველსა მას სიყუარულისასა შეეკრნეს,
ორნატსა მას ქრისტესსა მიზიდვიდეს
ერთობით.¹⁰

III. მაშინ წარმოემართა იგი თჳსით
ქუეყანით ქუეყანად ქართლისა წინა-
მძღურობითა ძალისა მის უხილავისაჲ-
თა, რომელი-იგი ოდესმე სახითა ვარს-
კულავისაჲთა მოგუთა [უძლოდა]. მოი-
წია ჩუენსა ამას დედა-ქალაქსა მცხეთას.
და ვითარ თაყუანის-სცა წმიდათა ეკ-
ლესიათა, შევიდა იგი წინაშე წმიდასა¹⁵
კათოლიკე სუეტსა, ღმრთივ აღმართე-
ბულსა, დიდითა საკრველებითა ზეგარ-
დამო გამოჩინებულსა, რომელი-იგი
კართა ზე დაეპყრა მრავალჳმ, რომელ-
სა-იგი ხედიდა ყოველი ერი ქართლი-
საჲ, რომელი-იგი დაამტკიცა ღმერთ-
მან და არა კაცმან, რა[ჲ]თა იყვნენ სა-
ფუძველნი მისნი შეუძრველ უკუნისა-
მდე², რომლისა-იგი ამბავი განჴდა ყო-
ველსა ქუეყანასა და რომელი-იგი ყო-
ველმან ღონისძიებამან [444] ხუროთა-
მან და მეფეთამან სიმრავლითა ური-
ცხთა ვერ უძღეს აღმართებად სამ
დღე. წარმოაცალიერეს ყოველი ძალი
მათი, დაუტევეს და წარვიდეს მიმწუხ-
რი, და ყოველნი მანქანებანი მათნი
თანა წარიხუნეს და სასოებაჲ წარი-
კუეთა.³⁵

მასვე ღამესა ყოველთა მათ ქარ-
ლისა კეთილთა მიზეზი იგი წმიდაჲ და
აღყუავებული დედაჲ ჩუენი ნინო და-
ადგრა ლოცვისა ცრემლითა და ყო-
ვითა ვედრებითა ითხოვდა ძლიერისა-

და მადლთა შენთა მიერ მოველით
ღმრთისაგან წყალობასა².

ესრეთ შეკრულ იყუნეს სიყუარული-
თა სულეერთა.

III. და წარმოემართეს ქუეყანით
თჳსით, და წინამძღურობითა² სულისა
წმიდისაჲთა მოიწიენეს ქალაქსა მცხე-
თისასა. და შევიდეს და თაყუანის-სცეს
წმიდასა² სუეტსა მას, რომელი აღმარ-
თა ღმერთმან და არა კაცმან³, რამეთუ
ღონისძიებამან ხუროთამან და თჳთ
მეფემან სიმრავლითა ერთა ურიცხუ-
თაჲთა⁵ ვერ შეუძღეს აღმართებად სამ
დღე. და დაუტევეს და წარვიდეს, და
ყოველნი იგი მანქანანი თანა წარიტან-
ნეს, რამეთუ წარეკუეთა სასოებაჲ.

ხოლო ყოველთა კეთილთა მიზეზი
და განმანათლებელი და მომაქცველი
ქართველთაჲ, დედაჲ, მოციქული ჩუენი
ნინო დადგა ლოცვად ღმრთისა მიმართ
ცრემლითა მჭურვალითა და ითხოვდა

ც. ნუსხაშია: ¹ წმიდათა. ² უკუე.

ღ. ¹ ~ წყალობასა ღმრთისაგან B. ² წინამძღურობითა B. ³ წმიდასა]წე B. ⁴ კაცთა B.

⁵ ურიცხუთაჲთა] უცხოთაჲთა B.

C

4

ქართული

საქართველოს

საბჭოთაო რესპუბლიკის

საგარეო ურთიერთობების

სამსახურის

სამეცნიერო ცენტრის

სამეცნიერო განყოფილება

სამეცნიერო განყოფილება

სამეცნიერო განყოფილება

სამეცნიერო განყოფილება

სამეცნიერო განყოფილება

სამეცნიერო განყოფილება

სამეცნიერო განყოფილება

სამეცნიერო განყოფილება

სამეცნიერო განყოფილება

სამეცნიერო განყოფილება

სამეცნიერო განყოფილება

სამეცნიერო განყოფილება

სამეცნიერო განყოფილება

სამეცნიერო განყოფილება

სამეცნიერო განყოფილება

სამეცნიერო განყოფილება

სამეცნიერო განყოფილება

სამეცნიერო განყოფილება

სამეცნიერო განყოფილება

სამეცნიერო განყოფილება

სამეცნიერო განყოფილება

სამეცნიერო განყოფილება

სამეცნიერო განყოფილება

სამეცნიერო განყოფილება

სამეცნიერო განყოფილება

სამეცნიერო განყოფილება

სამეცნიერო განყოფილება

სამეცნიერო განყოფილება

სამეცნიერო განყოფილება

სამეცნიერო განყოფილება

სამეცნიერო განყოფილება

სამეცნიერო განყოფილება

სამეცნიერო განყოფილება

სამეცნიერო განყოფილება

სამეცნიერო განყოფილება

სამეცნიერო განყოფილება

სამეცნიერო განყოფილება

სამეცნიერო განყოფილება

სამეცნიერო განყოფილება

სამეცნიერო განყოფილება

გან ქრისტეს, ღმრთისა ჩუენისა, [შე-
წევნასა] და მსწრაფლ ტყუე-ქმნიდა¹
ტყუე იგი ყოველსა მას ძალსა მეფისასა
და სიველოვნესა ხუროთასა. ლოცვითა
მიიღო სუეტი იგი ცხოველი და დაჰკი-
და ზედა აერთა აღშორებულად ხარი-
სხისაგან წყრთა ერთ, მართლ² ზე დგა.
და ვითარ³ განთენა, აჰა მირიან მეფე
და ყოველი სიმრავლე ქართლისაა მო-
იწიენეს და იხილეს დიდი იგი საკვრვე-
ლებაჲ, ღმრთისამიერი საიდუმლოჲ,
რომელი-იგი იქმნა ცხოვრებისა მათი-
სათჳს. და ნელად ჩამოვიდა მცირედ,
ვიდრე — დაემტკიცა განმზადებულსა
თჳსსა ხარისხსა ზედა. განკრთეს ყო-
ველნი, დაუკრდა სარწმუნოვებაჲ იგი
დიდი, აღ[445]იდებდეს მამასა და ძესა
და წმიდასა სულსა. და შეეცინებოდა
მორწმუნეთა მათ განახლებაჲ იგი სარ-
წმუნოებისაა ფრიად. მიერითგან აღე-
მართნეს სხუანი იგი სუეტნი და ალა-
შენეს ეკლესიაჲ, რომლისათჳს პავლე
მოციქული ავსენებს: «ვითარ-იგი ჯერ-
არს სახლსა შინა ღმრთისასა ყოფად,
რომელ არს ეკლესიაჲ. სუეტი და სი-
მტკიცე ქეშმარიტებისაჲ, რომელი-იგი,
ერუენა [ანგელოზთა, იქადაგა] წარმართ-
თა შორის და [ქრწმენა სოფელსა]*.

ამის ნათლისა შემოსილისა სუეტისა
წინაშე მოისწრაფა წმიდამან იოვანე,
ვითარცა ღმრთიე გამოჩინებულიისა სა-
კვრველისა და პატივ-ცემულისა ად-
გილ[ი]სა. ევედრებოდა იგი ღმერთსა
და აღიხილნა თუალნი და აღიპყრნა
გელნი და დასთხივნა პატიოსანნი იგი
კრემლნი წინაშე ცხოველისა მის სუე-
ტისა, რაჲთამცა აუწყა ადგილი იგი,
სადა სრბაჲ თჳსი აღასრულა.

შეწევნასა ღმრთისასა აღმართებისათჳს
სუეტისა. ხოლო იგი ესრეთ ილოცვი-
და რაჲ, მოვიდა ძალი ზეგარდამოა:
დაევიდა¹ სუეტი იგი სიმაღლესა ზე,
ვითარცა² წყრთა ერთ, და დადგა
ღმრთისამიერითა ძალითა³. და გან-
თიადსა⁴ მოვიდა მირიან მეფე და ერი
იგი ქართველთაჲ და იხილეს [რაჲ]
საკვრველი ესე და დიდებული სასწაუ-
ლი, [V] განკვრდეს. ხოლო ჩამოვიდა
ნელად, ვიდრე-ღა დაემტკიცა საფუ-
ძველსა ზედა. და ყოველნი⁵, რომელთა
იხილეს და ესმა, აღიდებდეს ღმერთსა.
და ფრიადი ერი მოიქცა და ნათელ-
ილეს⁶ სახელითა მამისაჲთა და ძისაჲთა
და სულისა წმიდისაჲთა⁷.

ამას ცხოველსა სუეტსა წინაშე მო-
წია⁸ წმიდაჲ მამა⁹ იოვანე. და აღა-
მაღლნა გელნი, და თუალნი ზეცად
აღიხილნა და კრემლნი გარდამოადინ-
ნა და მაღლობაჲ შეწირა ღმრთისა.

* შტრ. I ტომ. 3, 15-16.

C. ნუსხაშია: ¹ ტყუე-იქმნებოდა. ² მართალ. ³ და ვითარ + და ვითარ.

4. ¹ და დაევიდა B. ² ვითარ B. ³ ძალითა] მადლითა B. ⁴ განთიადსა — B. ⁵ ყოველნი — B.

⁶ ნათელს-ილეს B. ⁷ მამისაჲთა... წმიდისაჲთა] მამისა ძი B. ⁸ მოვალს B. ⁹ ~მამაჲ წმიდაჲ B.

მაშინ იგი, რომელმან ყვის ნებაჲ მოწიწთა მისთაჲ, ადრე უჩუენა მათ მთაჲ¹ ესე ერთი მახლობელად მცხეთას აღმოსავ[ა]ლით-რე და ცხოველსა ჯუ- არსა ჩრდილოეთ კერძო, რაათა აღვი- დეს [წ]446 უერსა ზედა² მის მთისასა და იყოფოდის მუნ. და ვითარცა წა- რემართა იგი, წილ-ვლო მდინარე არაგვ. მიიწია იგი წინაშე მომცემელსა³ ცხორებისასა ჯუარსა, რომლისა ფრთე- თა ქუეშე მისთა დაუფარავ[ს] ყოველი ყოვლისაგან შემთხუევისა ბოროტისა მადლით საკრველებითა დიდითა გა- მოჩინებულსა ნათელსა და ღმრთივ და- მტკიცებულსა ნათელსა. და ყო ლოც-¹⁵ ვაჲ⁴ მყოფარ ჯამ, და გამოვიდა მიერ და აღვიდა მთასა მას მაალსა, რომელსა [ქ]რქვან ზედაზადენ, სადა-იგი აწ მონასტერი მისი აღშენებულ არს. რამეთუ იყო ადგილი იგი ყოლადვე²⁰ მადნარ. და ვითარ იხილა იგი, სათ- ნო-იყო და თქუა: «ესე არს განსასუე- ნებელი ჩემი, უკუე ამას დავემკვდრო, რამეთუ მთნავს ესე, ნადირნი მისნი კურთხევით ვაკურთხნე».²⁵

ხოლო მე ვითარ ვ[ქ]გონებ, ნეტა- რო, შენი არს სიტყუაჲ ესე: «ვინ- მცა მცნა მე ფრთენი ვითარცა ტრე- დისან[ი], აღ-მცა ვფრინდი⁵, აღ[ღ]ვი- მალღე, მი-მცა-ვედ, განვისუენე უდაბ-³⁰ ნოსა»⁶.

რამეთუ უფალმან ყო დამკვდრებაჲ იგი მისი აქა ორისა საქმისათჳს: პირ- ველად, რაათა სამ[447]კაულ ექმნას⁵ და გარგვენ ჩუენისა ამის ქალაქისა იგი³⁵ და მოწაფენი მისნი, ათორმეტნი იგი თუალნი პატე-ცემულნი მიხედვითა, განდგმულ კუართსა მას⁶ არონისსა, სარგებელ და მკურნალ ყოველთათჳს

ხოლო ღმერთმან უჩუენა მას მთაჲ ერთი მახლობელად მცხეთასა და ცხო- ველსა ჯუარსა ჩრდილოეთ კერძო, და აუწყა, რაათა აღვიდეს წუერსა ზედა მის მთისასა. და წილ-ვლო¹ არაგვ და აღვიდა თაყუანის ცემად ჯუარისა პა- ტიონისსა. და ვითარცა მოილოცეს, აღვიდა მოწაფითურთ მთასა მას ზედა. და ვითარცა მოიხილა, ჰრქუა მოწაფე-¹⁰ თა თჳსთა: «აქა² დავემკვდრო, რამეთუ მთნავს ესე»³.

ხოლო ესე ამისთჳს ყო ღმერთმან, რაათა⁴, პირველად, სამკაულ ექმნეს⁵ ეკლესიათა და გარემო⁶ ქართველთა ერ- თა, და, მეორედ, ამისთჳს დაეყუდა⁷ ად- გილსა მას, რამეთუ გოდოლი აღეშენა წარმართთა და ეშმაქნი ფრთიდ დამკვდ- რებულ იყუნეს და ჰმსახურებდეს კუამ- ლითა ნაზორეეთაათა. და რაათა აწცა⁸

¹ ფსალმ. 54.6.

ს. ნუსხაშია: ¹ მთაქმითი. ² მომცემელსა/მოცემულსა. ³ ლოცვა/ლოცვად ლოცვად.

⁴ აღ-მცა-ფრინდე. ⁵ ექმნას. ⁶ მას+და.

⁷ წილ ვლოს B. ⁸ აქან B. რაათა/რამეთუ AC. ⁹ ექმნა AC. ¹⁰ გარემო B. ¹¹ დაეყუ- და A C. ¹² აწ B.

C

9

ძმათა, რომელთა აღუარებდეს ქრის-
ტე, უფალი ჩუენი, არა სიტყვთა, მო-
ძღურებითა თქუენითა, არამედ რაათა
თავნიცა თქუენნი სახედ მისცნეთ.
ამისთჳს აღრეულად დამიტეენა ჩუენ 5
უფალმან წარმართთა შორის, რაათა
იხილნენ საქმენი თქუენნი კეთილნი და
ადიდებდნენ მამასა თქუენსა ზეცათასა.

„ნურა გი[449]ყუარნ, ძმანო, უფ-
როას ღმრთისა. ვეცხლის-მოყუარებაჲ 10
და სიმდიდრე განბასრეთ, შუებასა და
უძღვებებასა, ჳამადსა ნუ თავს-იდებთ
თქუენ, რამეთუ შუებისა და საჳმლისა-
გან იშვა ურჩებაჲ¹ იგი აღამისი, რო-
მელი ნაშობთა მისთა ზედა დადგრო- 15
მილ არს. ამან გამოჳდა იგი სამო-
თხისა მისგან საშუებელთასა. უკუე-
თუმცა სჯული იგი მარხვისაჲ დაემარ-
ხა, არამცა მოცემულ იყო ჩუენდა
ეკლოვანი ესე ქუეყანაჲ, არამცა სიკუ- 20
დილი უფლებდა ჩუენ ზედა, დალათუ
ძლიერებაჲ იგი მალლით დაამაბლებ-
და. მიიხ[უნა] გორცნი², მის მიერ მი-
ვემთხენით ჩუენ საწადელსა მას ჩუენ-
სა პირველსა, სამოთხისა უზეშთაესსა, 25
და მოვიდეთ ხისა მისგან ცხოვრებისა
და ვცხოვნდით უკუე. დაუტევეთ გზაჲ
იგი საცავი ქერობინისაჲ მის, და ზე-
ცად აგმალდით უკუდავ, მახლობელ
ღმრთისა ვიჳმნენით ჩუენ.

„ხოლო ღვინისათჳს მეტსა ვ[3]კონებ 30
ჩემსა სიტყუასა, რამეთუ [არარაჲ] არს-
ვე მონაზონთაჲ, ვინათგან მოციქულ-
მან პავლე ძირად და მოჳმედად სი-
ბილწისა გამოაჩინა და თქუა: «ნუ და- 35
ითრობით ღვინითა, რომლითა არს სი-
ბილწე³». წამალი [450] არს მაკუდინე-
ბელი და დედაჲ გულის-თქ[უ]მათა მათ
ბოროტთაჲ] და აღმძრველი მათი. და
უკუანაჲსკნელ თესლისა მისგან ბორო- 40

„და ნურარაჲ გიყუარს, ძმანო, უფ-
როას ღმრთისა, შუებასა და უძღვებ-
ბასა განეშორენით, რამეთუ შუებისა
მიერ და საჳმლისა¹ იშვა ურჩებაჲ იგი
აღამისი, რომელი ნაშობთა მისთა ზე-
და დადგრომილ არს. ამან გამოჳდა
იგი სამოთხით. უკუეთუმცა მცნებაჲ
იგი მარხვისაჲ დაემარხა, არამცა უფ-
ლებულ იყო ჩუენდა ხრწნილებაჲ და
სიკუდილი², დალაცათუ აწ ქრისტეს
განკაცებითა [11] უხრწნელ ვიჳმნენით-
იგინი, რომელთა აწ მცნებაჲ მისი და-
ვიმარხეთ.

„ხოლო ღვინისათჳს ნამეტნავ არს
სიტყუაღცა, რამეთუ არა არს მონა-
ზონთაჲ, ვინათგან პავლე მოციქულ-
მან ძირად და მოჳმედად სიბოროტი-
სად თქუა: «და ნუ დაითრობით³
ღვინითა, რომლისაგან არს სიბილწე⁴».
და წამალი არს⁵ მაკუდინებელი და
დედაჲ⁶ გულის თქუმათა ბოროტთაჲ.
და ყოლად ნუ შეეხებით, რომელი
საუკუნოდ სასჯელსა მოგუატყუებს⁷, ძმა-

* ეფეს. 5, 18.

C. ნუსხაშია: ¹ ურევება. ² გორცნი+ჯორცნი.9. ¹ საჳმლისა] ურჩებისა B. ² ~ სიკუდილი და ხრწნილ² B. ³ დაითრობით B.* არს—B. ⁵ დედაჲ] დაჲ AB. ⁶ მოგატყუებს B. მოგუატყუებს AC.

C

9.

ქრისტეშვი
ბიზსიონიქსქს

ტისა ბოროტი მკაჲ იქმნის. მოიძულე იგი, ნუ შეიწყნარებ წამ ერთცა ამით. მამათ-მთავარნი განძარცუნა არა თუ უძღებებით, არამედ გამოუცდელიობით, რომელმან-იგი თუალნი განუსისხლნის და ფერი განუწითის და შეუნიერი იგი სახე უშუერად გარდაქცივის. რაჲ ძეს შენი და ბოროტად მოყუარისა მის! და უკუეთუ არა განიშორო იგი¹, მისი იგი სიცრუვე ადრე გამო-¹⁰ აჩინოს შენ შორის. ემანო ჩემნო, ნუ მცირე გიჩანან თავნი თქუენნი, ვითარცა წარმავალთა და განმაქარებდათა, რომელმან ძალმან თავი თუსი იცნის, მან უწყინ ყოველი, რაჲთა უწყოდით, რა-¹⁵ მეთუ არსებანი ვართ უკუდავად და განუქარებელად, დაბადებულნი უფროჲს ყოველთა დაბადებულთა, ხილულთა პატივ-ცემულნი არსებითა დაუსრულებელითა. და ამისთვის ჯერ-²⁰ არს, რაჲთა თავნი თუსნი დაეიცნეთ და ვეკრძალნეთ მერმისა მისთვის ცხორებისა.

ნო ჩემნო, მარადის სიკუდილსა ივსენებდით და თუ სადა მიმავალ ვართ. რამეთუ ჯორცნი ესე მოკუდავ და წარმავალ არიან და სული უკუდავ არს მარადის. ვილუაწოთ აქავც სულთა ჩუენთათუს, რამეთუ ყი ესე ჭირისაჲ არს, ხოლო საუკუნოჲ განსუენებისაჲ. განვეკრძალნეთ ჟამისა მისთვის საზარელისა, ოდეს განეშორებოდის სული ჯორც-²⁵ ავან. რამეთუ დიდ არს შიში, ოდეს წარიყვანონ¹ სული და მოაგებდენ მისაგებელსა საქმეთა მისთასა².

„რამეთუ მცირესა ქაცებასა ჩუენსა კჳალად ვრცელი ესე [451] სიფელი და[3]ბადა და უმეტეს მისსა სულითა მეტყუელითა²⁵ და გონიერთა ადიდა იგი, რამეთუ მისცა მას აღსრულებაჲ დასაბამიერი და დაუსრულებელი, სული უკუდავი. და ამით ჯგერთა მოგუეახლა ჩუენ, ანგელოზთასა მას ბუნებასა, და ერთ კერძო იგი ჩუენი მსგავსი ცხოველთა მათ განქარებდათაჲ. და არა არს³⁰ კაცი იგი ანგელოზ, არცა პირუტყუ, არამედ შორის მათსა. და სხუა[ა] დაბადებული ორთავან: ერთი იგი სულისავან და ჯორცთა შეიერთა, და დაადგინა იგი ადგილსა ბრძოლისა და ძლევისასა, და ჭელმწიფებაჲ მისცა მას უფლებისაჲ, და შეაყენა იგი წამსა სასწორისა და გონებისა მისისასა, რამეთუ ესე გონებაჲ გამომავალ არს ორთა მათ შორის ბუნებათა შეერთებულთა. და იგი³⁵ არს განმგებელ, უკუეთუ ვითარ მიდრკეს.

„ბუნებასა სულიერებრივსა მიიყვანოს, ჯორცთა მათ ნება და-⁴⁰ ამორჩილა³, რომელი უკუდავებასა და ცხორებასა მოატყუებს. და უკუეთუ მოდრკეს და სული იგი მიიყვანოს ნებასა ჯორცილებრივსა, დაამონოს სიკუდილსა და ხრწნილებასა. ეს[ე] ორნი ნება-⁴⁰ ნი ერთიერთსა წინააღმდეგონი [452] გუქონან, ვითარცა მოცი-

C. ნუსხაშია; ¹ იგი + და. ² დაამორჩილნა. ³ სტქჳმს.

9. ¹ წარიყვანონ B.

ტ

ქული იტყვს: «გორცთა გული უთქუამს¹ სულისათჳს, და სულსა — გორცთათჳს, და მდღომ არიან ურთიერთას»*. და კუალად იტყვს: «არა რომელი მე მნებავს, მას ვიქმ, არამედ რომელი-იგი მცულს, მას ვყოფ; უკუეთუ იგი არა — მოწამე ვარ რჩულისა², რამეთუ კეთილ არს. აწ უკუე³ არღარა მე ვიქმ ამას, არამედ რომელი იგი იყო⁴ ჩემ თანა დამკადრებულ, არს ჩემ თანა ცოდვა. რამეთუ მე თანა-მდებ ვარ შჯულსა ღმრთისასა და ეხედავ სხუასა სჯულსა ასოთა შინა ჩემთა, რომელი წინა-განეწყევების»**.

..ხედავ, ვითარ განცხადებულად გვთხრობს ჩუენ მოციქული ორთა მათ ნებათა ერთიერთისა წინააღმდეგობითა³, მბრძოლთა მათ: ¹⁰ ერთსა ნებასა ბუნებითსა დაბადებულსა, რომელი იყო ადამისთჳს პირველ გარდასლვისა მცნებისა სამოთხესა შინა, ვიდრე სულიერ-ლა იყო და ნათანაელ (?); ხოლო ერთსა მას, რომელი შემდგომად ცთომისა დაემკადრა ჩუენ შორის არა ბუნებითა, არამედ შემუ-სრვილი გარეშე გულისა მის მზაკუ]ვარებითა. ამისთჳს არა თქუა ¹⁵ მოციქულმან, ვითარმედ: [453] „რომელი-იგი დაბადებული არს ცოდვა, რომელნი წინა-განეწყევებიან რჩულსა⁴ მას გონებისა ჩემი-სისა“***. გულისგმა-ყავთ, ძმანო, სიტყუათა ამათგან, უკუეთუ ვინმე მიერჩდეთ⁵ წინაგანწყობილთა მათ, წარტყუენულ არს იგი საძუ-ლელისა⁶ მისგან ნებისა. ხოლო უკუეთუ არა გორცთა საქმესა ²⁰ მოაკუდიანებს, ჰგიეს იგი სულიერი უნებელად. აწ გამოჩინებულ არს, ვითარმედ ტელმწიფებასა ჩუენსა აქუს ორივე ესე ნებაჲ, და-ლათუ ეშმაკისა იგი ნებაჲ დაუცხრომელად მ[ი]ხიდავს ნებასა მას თჳსსა ბოროტსა გორციელთა მათ გულის-თქუ]ვისა. არამედ იტყვს იგივე მოციქული: «შეუძლებელი იგი შჯულისა, რომელ უძ-²⁵ ლურ იყო გორცთა მათგან; ღმერთმან ძე თჳსი მოავლინა მსგავ-სად გორცთა მათ»**** და მიიხუნა ჩუენნი ესე გორცი თჳნიერ ცოდვისა, განწმენილნი ყოველისაგან[5] პირველისა ადამის ცთომი-სა, რაჲთა სიმართლე იგი შჯულისა[6] აღესრულოს ჩუენ შორის, «რამეთუ ზრახვაჲ იგი გორცთა სიკუდილი არს, ხოლო ზრახვა[6] ³⁰ სულსა ცხორება არს»*****.

..და ნანდღლე ზრახვა[6] გორცთა სიკუდილი არს, რამე[454]თუ მ[6]ზრახებენ ჩუენ ყოველსა არაწმიდებასა. არა გარეშე ხოლო მტერი არს, არამედ თანამყოფი მარადის დაწოლასა და აღდგო-³⁵ მასა ყოველთა შინა საქმეთა შენთა. ეკრძაღე მას, რაჲთა არა ჩამოგინქრიოს ქვით, ვითარ შეგიძლოს. უწყალოდ გივმობს, ვი-თარცა მტერმან ამას. არამედ მინებს, რაჲთა აღურ-ასხნეთ მას ნებასა ქუეშე სულიერებისასა, რაჲთა ეგზეთ პირველსავე მას და-ბადებულსა, რომელსა მიგუაქცივნა უფალმან ჩუენმან, რამეთუ

* გალატ 5,17. ** რთმავლ. 7,15-17; 7,22-23. *** შდრ. რთ-
მავლ. 7,23. **** რთმავლ. 8,3. ***** რთმავლ. 8,6.

ნუსხაშია: ¹ რჩულისა. ² უკუეთუ. ³ წინააღმდეგობითა. ⁴ რჩულსა A.

⁵ მიერჩდეთ A. ⁶ სიძლეელისა A.

დიდად დაბადებულ ხართ. უკუეთუ ვითარ დაიცივით და არა მხოლოდ¹ ხუდე ქუესა მას ადგილსა, რამეთუ სიბრძნესა ღმრთისასა ზიარებულ ხართ, რაზომ შესაძლებელ არს დაბადებულისა დამბადებულისა თანა! და ცხოველ ხარ და ვითარცა ანგელოზნი, და მოკუდავ—ვითარცა ცხოველნი უფსკრულთა უქუენასკენელეს და უმაღლესს, რაათა შეუპყრობელ უდიდეს ყოველთა დიდთა და უმცირეს ყოველთა მცირეთა, და მოკუდავებასა შინა უკუდავ.

„ესე არს დაბადებულებაჲ შენი ორ კერძო. ამისთჳს არს იგი საკვრველ, რამეთუ საკვრველთ-მოქმედისა არს ჯელოვნებისა. ესე განკარდა ერთი იგი ვინმე წმიდათაგანი [455] ღრმად გამომე-¹⁰ ტყუელი საკვრველსა მას შეზავებასა, უნდა, რაათამცა განეშორა რასმე. განავდო, რომელსა-იგი დაკლებულად ზედვიდა, რომელ-იგი ვერ შემძლებელ იყო. მერმე უდრტუნვიდა, თქუა ესრეთ: «ჴ ვითარ შევერთე¹, არა ვიცი, და ვითარ ვარ ხატ ღმრთისა და შევეზილე თიჯასა თანა. ოდეს განმრთელდის—იბრძვინ, და ოდეს მოიკლის—¹⁵ მწუხარება არს². მიუყარს ჩემ თანავე, მონა არს და განვეშორო ვითარცა მტერსა. ვივლტოდი კრულებისაგან და მრცხუნის³ მისგან, ვითარცა თანა-მკვდრსა. მიწებს, რაათა დავადნო იგი და არავეინ არს შემეწე ჩემდა კეთილისათჳს. მისგან მივმან⁴ ცრემლნი, მისგან მარხვა, მღვძარება, მისგან ვედრებისა შეწირვა და მრავალ-²⁰ ნი შრომანი კეთილნი, რომელნი თჳნიერ ჯორცთასა ვერ შესაძლებელ არიან. რამეთუ ვიცი, რა[ა]სათჳს ვარ. და ჯერ-არს ჩემდა, რაათა აღვიდე ღმრთისა ჩემისა საქმეთა. გავრიდო, რამეთუ-ჩემ თანა მოქმედი არს, და არა უწყვი, ვითარ განვერე ზედა-მოსლვასა მისსა, რაათა არა დავმცინდე ბორკილითა, რომელი ჩამოიზიდავს²⁵ ქუეყანად, და გამოვევარდე ღმრთისაგან. [456] იგი არს მტერი მხიარული და მოყუარე ცრუ».

„ჴ შეკრებაჲ და განყოფაჲ, რომლისაგან მეშინის. დავიფარო, რომელი მიუყარს; მეშინის მისგან, პირველ ბრძოლისა დავე-³⁰ გო და პირველ დავებისა—ვბრძოდი⁵. ამისთჳს გუყუნა, რაათა რკინობითა და ბრძოლითა ამათ ჯორცთაჲთა მივხედვიდეთ მას დამდაბლებასა, რაათა იყოს შეკრებული ესე უსუსური სწავლაჲ მთავრობისაჲ, რაათა უწყოდით, რამეთუ მაღალ და მდაბალ ვართ მკვდრნი ნათლისანი ანუ ბნელისანი, სადაცა მიდრკეს. ესე არს შეზავებაჲ ჩუენი, რამეთუ ოდეს ავმალდეთ ხატებითა მით, მიწი-³⁵ სათჳს ვმცირდით. გულსკმა-გიყოფიეს შეკრებაჲ შენი და შინაგანი ბრძოლაჲ. მიუდრეკელად იპყარ თავი შენი ყოლადვე, ნუ მიერღებია მერმესა მას და ბოროტსა განზრახვასა. და იხილე, რამეთუ სხუაჲცა მტერი გივის, რომელმან შენ მალლით ჩამოგავ-⁴⁰ დო, და არაოდეს განიზრახავს შენთჳს კეთილსა. და შეეწევის იგი ნებასა ჯორცთასა, უჯორცთაჲ იგი ფარაოჲ, ნათლისაგან ბნელად მიცვალებული განათლებულსა მას [457] კაცსა, რომელსა იორდანე

ნუსხაშია: ¹ შევერთე. ² არიან. ³ მრცხუნისა. ⁴ მივმან. ⁵ ვიბრძოდი.

წარველიეს. მას მიჰკიდაეს თუსა მას თანა კრებულსა სიჭმოსა მას თუსა ბნელისასა და ტელმწიფედ დაბადებულთა მონად თუსა აი-
ძულეზს, რაჲთამცა წარიქციენეს იგინი ბაბილოენად მრავალთა
შემქამელსა მას ჯოჯოხეთსა, რომელი-იგი დანთქმულ არს ზღუსა
მას ცეცხლისასა მოსლვითა ქრისტეს ღმრთისა ჩუენისაჲთა, რომელი იგი იშვა ქალწულისაგან, მეორე ადამ, ბუნებითა მით პირ-
ველისა მის აღამისითა თვნიერ ხოლო ცოდვისა. ხოლო რომელთა
განანათლნეს თავნი თუსნი მისევე ნათლისაგან დაუსაბამოჲსა, და-
შეთეს იგინი შეებულნი, მხიარულებასა შინა ეგნეს უცთომელად,
უკუდავსა და მახლობელსა ცხორებასა მას მოსწრაფებითა შე-
მსჭუალულ სიყუარულისა მისევე ნათლისა განმანათლებელისასა უკუ-
ნისამდე“.

და ვითარცა ესე და სხუანი მრავალ-
ნი მიიხუნეს, [პ]რქუა მათ: „წარვედით
და განამტკიცებდით ქრისტეს სამწყსო-
თა მათ“. და წარავლინნა რომელნიმე
მათგანნი კახეთად და რომელნიმე კუ-
ხეთად კერძო, და რომელნიმე ზენა
კერძო სოფლით, და ერთი ვინმე ვა-
რემეთად, და სხუანი გარემო [458]
ქალაქსა ამას ჩუენსა სამეფოსა. ხოლო
იგი[ნი] წარვიდეს და დაემკვდრნეს
რომელნიმე ქალაკთა და რომელნიმე
მთათა, ქუაბთა და ტურელთა¹ ქუეყანი-
სათა.

ესე და ესევეთარი ფრიად ასწავა¹
იოვანე თუსთა მოწაფეთა² და პრქუა:
„წარვედით და განამტკიცებდით ქრის-
ტეს სამწყსოთა“. და წარავლინნა მათ-
განნი რომელნიმე³ კახეთით და რომელ-
ნიმე კუხეთით⁴ და სხუანი ზენა სოფ-
ლით, ხოლო ნეტარი დავით გარესჯი-
სა უდაბნოსა, და სხუანი გარემო⁵ ქა-
ლაქსა ჩუენსა. ხოლო იგინი წარვიდეს
და დაემკვდრნეს რომელნიმე ქალაკთა
და რომელნიმე ქუაბთა და ტურელთა
ქუეყანისათა.

ხოლო ეზდერიოს ქალაკსა სამთავისი-
სასა. და ესრეთ განეშორნეს ურთიერ-
თას და დაეყუდნეს, ვითარცა სულმან
წმიდამან სათნო-იყო.

V. და მოვიდოდეს მათა ყოვლით
კერძო და აღეშენებოდეს სიტყუათა
და საქმეთა მათთაგან, რომელნი ექმნე-
ბოდეს მათ მიერ, განმტკიცებოდა მათ
მიერ სიმრავლე მორწმუნეთაჲ.

V. და მოვიდოდეს ქრისტეს მორ-
წმუნენი წმიდათა მათ ბერთასა და მათ
მიერ განსწავლულნი და სულითა აღ-
შენებულნი⁶ წარვიდიან სახედ თუსად.
და დიდთა კურნებათა იქმოდეს შეწიფ-
ნითა ღმრთისაჲთა და განამტკიცებდეს
მორწმუნეთა.

ხოლო რომელნი-იგი წარმოეყვანნეს
თანა მოსლვასა მისსა წმიდასა იოვანეს
წმიდათა მოწამეთა ნაწილნი ურიცხუ-
ნი ფრიად, აქუნდეს იგინი წინაშე თუ-
მას მოწაფეთა მისთასა მისცა ნაწილთა

ხოლო წმიდასა მიმასა⁷ იოვანეს წარ-
მოეტანნეს ქუეყანით თუსით ნაწილნი
წმიდათა მოწამეთანი. და⁸ წარგზავნასა
მას მოწაფეთა მისთასა მისცა ნაწილთა

ტ. შესახაშია: ¹ ტურელთა.

1. ასწავნა B. ² ~ მოწაფეთა თუსთა B. ³ ~ რომელნიმე მათგანნი B. ⁴ და რომელ-
ნიმე კუხეთით) — B. ⁵ გარემოჲს B. ⁶ აღშენებულნი] აღვსებულნი B. ⁷ + ჩუენსა B. ⁸ და]ხ⁸ B.

C

9

აღთა მისთა, უფროას ყოველთა საფა-
სეთა ხედავენ მათ, ვითარცა გუნდთა
მრავალთა გარე მოდგომილთა მისა. და
ესვენ და ნუგეშინის-ცემულ არიან მათ
მიერ: და ნანდღვე დიდნი იგი საფა-
სენი ყოველთა თუალთა უპატიოსნეს-
ნი, ძულნი მოწამეთანი, მგნეთა მტე-
დართანი, ღუაწლსა შინა უძღველნი,
რომელთა დასთხივნეს სისხლნი მათნი
მისთჳს, რომელმან-იგი თჳსითა სისხლი-
თა მოგჳყიდნა ჩუენ ზღუდენი კაცთა
ნათესავისანი. ჳირვეულ თუ ეინშე არნ¹,
მათდა ლიიელტინ, ნობარული მათვე
მიიობიეს (!), ევედრებიედ [459] მათ კმე-
ლისანი და ზღუსანიცა. ხოლო მამასა
იოვანეს წინაშე ეპყრნეს ნაწილნი იგი
წმიდათანი, ვითარმცა ხედვიდა დღესა
მას ღუაწლისა მათისასა, ეგრეთ ზრა-
ხაენ მათ და განიკდინ თითოეულისა
საღანჯველთა გონებითა თჳსითა. ყო-
ველთა დღეთა ეწამებინ² და შრომათა
თჳსთა შემატებნ. ევედრებინ მათ და
ამბარს-უყოფნ სურვილითა დიდითა.
ოდესმე წარავლინებდა მოწაფეთა თჳს-
თა, მისცა მათ ნაწილთაგანი წმიდათა
მოწამეთაჲ, რაათა აქუნდეს საუარვე-
ლად თავისა მათისა, და ეკლესიათაცა
აღაშენებდენ სახელითა მათითა თჳთო-
ეულისა საყოფელთა, რომელთა განე-
შხადებოდის მადლისაგან ღმრთისა. 30

VI. ნეტარი იგი ბერი მარტოდ იქ-
ცე და ერთისა მსახურისა თანა მათი-
სა მთასა მას ზედა მოლუაწებითა დი-
დითა. და ლოცვაჲ მისი აღვიდოდა
ცად. აერთა განსწმედდა და განვლიდა
ათიერსა. ხოლო კეთილის მოძულენი იგი
ეშმაკნი, რომელნი დამკვდრებულ
იყვნეს პირველითგან მთასა მას, ვერ
დაითმენდეს მამისა ჩუენისა იოვანეს
ლოცვათა და ვედრებათა, რა [460] მეთუ
საწერტელ ექმნებოდეს, ვითარცა ისარ-

მათგან, რაათა მათითა მადლითა იცე-
ბოდინ ყოველთაგანვე სადრტეთა³ ეშმა-
კისათა. და დაიმჳირნა თავისაცა თჳსი-
სა თანა, რაათა ყოლადვე მათ მიხედ-
ვიდეს და გონებითა მათ თანავე იწა-
მებოდის ყოველსა ეამსა და იგინი
აქუნდენ⁴ ნუგეშინის-საცემელად სული-
სა და კორცთა.

VI. ხოლო ჰყვა [v] ერთი მოწაფეცა,
რომლისა მიერ ნუგეშინის-იცემებოდის,
ხოლო ლოცვაჲ მისი აღვიწოდა და
ჰაერსა განსწმედდა და განჰკვიცა ათერ-
სა. ხოლო კეთილის მოძულენი იგი
ეშმაკნი, რომელნი მუნ მკვდრ იყვნეს⁵
პირველითგან, ვერ დაითმენდეს იოვა-
ნეს მამისა ჩუენისა ლოცვასა, და⁶ რა-
მეთუ საწერტელ ექმნებოდეს, ვითარცა
ისარნი. ხოლო დღესა ერთსა აღიძრნეს
და ზედა-მოუტდეს წმიდასა იოვანეს და

C. ნუსხაშია: ¹ არიან. ² ეწამებთან.

9. ¹ საბრტეთა B. ² აქუნდეს B. ³ რწლნი-იგი B. ⁴ იყუნეს B. ⁵ და—B.

ჯ

ჟ

ნი განჭურვებულნი. დღესა ერთსა აღიძრნეს ყოველნი იგი ძალნი ბნელი-სანი და ვითარცა მიუტდეს წმიდასა იოვანეს და იწყეს ბრძოლად მისა ბევ-რითა მანქანებითა, შეშფოთნეს¹ გარე-მოს მისსა, აზინებდეს, დღე და ღამე ზედა დაესხმოდეს, რეცა თუ ცალ რა-მე ედების. და აზმნობდეს კლდესა, მას ჩამოგდებად.

ხოლო ნეტარი იგი ბერი აღიჭურვო-¹⁰ და ჯუარითა ქრისტესითა და არად შეჰქრაცხდა მათსა მას ოცნებასა და „აჰა—ეტყუნ—ესერა ვარ, უკუეთუ შენ-დობაა მიგიღებოც“.

დღესა ერთსა ყოველი იგი სიმრავ-^{ლე} აღიძრა და გამოჩნდა ცხადად. გა-^{რე} მოადგეს ნეტარსა იოვანეს და ეტყოდეს: „რამასათჳს მოხუდდ აქა?“ და²⁰ ერთმან მათგანმან, უმთავრესმან ეშმაკ-^{თამან}, უკუთ სახელით: „იოვანე, რამ-^{სათჳს} გუაცილობ. ანუ ვინ[აჲ] მოიწიე, ჩუენი არს ადგილი ესე და შენ ვერ ძალ-გიც ყოფად აქა. ანუ არა უწყია,²⁵ რამეთუ კადნიერებამან მაგან შენმან ჩუენდა მომართ წარგწყმიდოს შენ სრულიად, რამეთუ ვერ ცალ გ[461]იც ყოველსა მას სიმრავლესა წინააღდგო-^{მად}, და თავსა თუსსა ნუ იცთუნებ“.

მიუგო ნეტარმან იოვანე და [ჰ]რქუა მათ: „კეთილისა განზრახვამ არა ოდეს მიგიღებოც ნათესავისა ჩუენისათჳს და მე ვითარ ვისმინო თქუენი? არამედ-^{ადგილი} თქუენი ბნელეთი არს, ივლ-³⁵ ტოდეთ მუნ.

იწყეს ბრძოლად მრავლითა და თითო.¹ სახითა მანქანებითა². და გარე მოადგეს, აშფოთებდეს³ და ეტყოდეს: „ვინ ხარ, ანუ ვინაჲ, რამეთუ ჩუენი არს ადგილი ესე. და უკუეთუ არა წარხვდე ამიერ, დიდნი და განსაკურვებელნი განსაც-^{დელნი} მოვაწიენეთ შენ ზედა“.

ხოლო მან ჯუარითა ქრისტესითა აღიბეჭდა თავი თჳსი და ჰრქუა: „აჰა⁴ ესერა, აქა⁵ ვარ. და უკუეთუ შენდობაა მიგიღებოც ქრისტესგან, იქნოდეთ⁶, რამცა გნებავს, რამეთუ მე მონაჲ ვარ¹⁰ უფლასა ჩუენისა იესუ ქრისტესი და არა მეშინის საფრტევაგან თქუენთა“.

ხოლო უმთავრესმან მან ეშმაკთამან უკუთ სახელით: „იოვანე, იოვანე, რამ-^{სათჳს} გუაწყენ და ვინაჲ მოხუდდ⁸ აქა? აწ⁹ წარვედ ამიერ, რამეთუ ჩუენი არს ადგილი ესე და ვერ ძალ-გიც ყოფამ ჩუენ თანა. და უკუეთუ არა მისმინო, წარწყმიდო თავი შენი, რამეთუ ვერ-^{წინა-დაუდგამ} სიმრავლესა ამას, რო-^{მელ} გუხედავ. წარვედ და ნუ აცთუ-^{ნებ} თავსა შენსა“.

ხოლო მიუგო წმიდამან იოვანე: „კე-^{თილისა} განზრახვამ არა ოდეს გწადის ნათესავისათჳს ჩუენისა, რამეთუ უკე-^{თურ⁹} ხართ და მზაკუვარნი და მტყუარ-^{ნი¹⁰} და ამიონი. და აწ ვითარ ვისმინო თქუენი?

„ესე ყოველი ზედა-მიწევნით ვიცი, რომელ¹¹ არა გნებავს კეთილი კაც-^{თათჳს}. და რამ გეყვის ადგილი ესე,⁴⁰ რამეთუ ცანი და ქუეყანაჲ ღმრთისა

ჯ. ნუსხაშია: ¹ შეშფოთდენ.

ჟ. ¹ თუთო B. ² მანქანითა B. ³ აღშფოთებდეს B. ⁴ აჰა — B. ⁵ აქან B. ⁶ იქნოდეთ A.

⁷ საფრტევა თქუენთაგან B. ⁸ მოხუშ B. ⁹ უკეთურნი B. ¹⁰ მტყუვარნი B. ¹¹ რამეთუ B.

C

ქრისტეშლი
ბიზლიქიქეჲ

ჩუენისა შექმნილი არიან და მას და-
უბადებიან განსასუენებელად ჩუენ მო-
ნათა მისთათჳს? ხოლო თქუენთჳს გა-
ნუზადებია ბნელი გარესკნელი და
5 ცეცხლი უშრეტი, რომელსა შინა და-
სჯად ხართ საუკუნოდ შენ და ყოველ-
ნი შემწენი შენნი და ყოველნი, რო-
მელნი ნებასა შენსა ჰყვებიან.

„ჴ მასმენლო¹, არა შენ ხარა, რო-
მელმან ადგილი იგი მიმიღე, სამოთხე
ფუფუნებისაჲ, რამეთუ ჩემი იყო და
შენ ღონისძიება[ა] ესევეთარი მოიღე-ვე
ადამისთჳს [464] და გამოკადე იგი მი-
ერ. და იყო გზა და ვიქმნენით საზრ-
დელ სიკუდილისა შენითა მანქანებითა.
ხოლო ღმერთმან ვერ დაითმინა თჳსი-
სათჳს ხატისა სრულიად შეურაცხებაჲ,
არამედ მოვიდა და პოვა იგი დაფლუ-
ლი სიღრმესა შინა და აღმართა იგი,
განაახლა და განკურნა ყოველი იგი
ნაკურემი შენი. და აჰა ესერა დღეს
იდევნები ყოვლით კერძო ნაშობთა
მისთავან, რამეთუ განფენინეს ნიჭნი
იგი ყოველსა სოფელსა და არა არს
შენდა ადგილ გარეშე ბნელეთი[სა],
ვითარცა-იგი თჳთ თავით თჳსით მოი-
ძულე ნათელი და შეიყუარე ბნელი,
რამეთუ ანგელოზ იყავ და მკდომ იქ-
მენ, მაქებელ იყავ და მასმენელ დაგე-
დვა. ხოლო ჩუენ შენ მიერ იგი ზაქ[უ]-
ვით აღთქმული ადგილით მოვიღოთ
სრულებით. და აჰა ესერა საყოფელისა
ამისგან ცად მივიცვალებით“.

და მსწრაფლ ივლტოდეს ეგეოდენი
იგი სიმრავლე ძალითა ქრისტესითა,

„და არა შენ ხარა, რომელმან სამო-
თხე იგი ფუფუნებისაჲ მომიღე ჩუენ,
რამეთუ მოიღე¹ ღონისძიებაჲ და მა-
მაჲ ჩუენი ადამ² სამოთხისაგან³ გამო-
ჰხადე და შენითა მანქანე[12]ბითა სი-
კუდილსა მივეცენით. ხოლო ტკბილი
იგი და კეთილის⁴ მოყუარე ღმერთი
კულად მოწყალე იქმნა ხატად მისსა
დაბადებულსა ზედა და შენ მიერ შე-
ურაცხ-ქმნილი იგი და სიღრმეთა ჯო-
ჯოხეთისათა დაფლული მოწყალებით
კულად⁵ აღადგინა და ზე აღმოიყვანა
და სასუფეველი მიანიჭა. და რომელი-
იგი შენ ზაკუვით⁶ უქადე და არქუ,
7 ვითარმედ „განღმრთობაჲ მოგეცესო“,
აჳ ესერა მიგვლებიეს უფლისა ჩუენისა
იესუ ქრისტეს მიერ. და აჳ ესერა ადა-
მის ნაშობთა მიერ იდევენები ყოვლით
კერძოვე და არა არს ადგილი შენი
8 თჳნიერ ბნელისა მის⁷ გარესკნელისა⁸,
რამეთუ თჳთ მოიძულე ნათელი და
9 შეიყუარე ბნელი⁹. რამეთუ ანგელოზი
იყავ და მკდომ იქმენ და დაციე უქე-
თურებისა შენისათჳს¹⁰. აჳ ძალითა უფ-
10 ლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა ივლ-
ტოდე¹¹ მთისა ამისგან, რამეთუ ქრის-
ტესა მოუნიჭებიეს ესე ჩემდა“.

ხოლო ესე ყოველი რაჲ ჰრქუა წმი-
დამან იოვანე, აღუტევეს ყოველთა მათ

C. ¹ მსმენლო.

1. ¹ მოიღე მოიპოე B. ² ადამიA. ³ სამოთხისა მისგან B. ⁴ კაცთ B. ⁵ კულად მოწყალე-
ბით B. ⁶ ზაკუვით+და ტყუვლით B. ⁷ ~ მის ბნელისა B. ⁸ გარესკნელი B. ⁹ რ'თჳთ მო-
იძულე ნათელი და შეიყუარე ბნელი—B. ¹⁰ უკეთურებისაგან შენისაB. ¹¹ ივლტოდეთ B.

ს

9.

საწყალობელითა კმითა იტყოდეს: *
„ვამა¹ ჩუენდა, რამეთუ სახელის-
დებამა იესუსისა² ყოველით ადგილით
განგუასხამს ჩუენ, ხოლო მისცემს ძალ-
სა, რომელნი შეუდგეს მას, არამედ
წარვიდეთ³ და უშინარესთა წარმართ-
თასა დავემკვდრნეთ მუნ“⁴. და მყის,
ვითარცა ნისლი კწირი და ბნელი, გა-
მოჰდა მთისა მისგან და უჩინო იქმნა
და მიმართა ჩრდილოთ კერძო. ხოლო
ნეტარი იოვანე მად[ლობდა] ღმერთსა,
ვითარ იხილა დაცემამა და წარწყმედამა
მათი.

ესმა საქმე ესე ყოველთა გარემო[ა]ს
მყოფთა მთასა მას და იხილეს საკვრე-
ლებამა იგი დიდებული საკვრელთ-მო-
ქმედისა ღმრთისა[ა] (რომელი იყო
ლოკითა მამისა ჩუენისა იოვანესითა),
რომელმან აღასრულის ნებამა მოშიშთა
მის[463]თამა. რამეთუ იტოდეს წინაშთ-
ვე სიბოროტე იგი მათი ეშმაკთამა, რო-
მელნი დამკვდრებულ იყვნეს ადგილსა
მას, და ადიდებდეს ღმერთსა.

ხოლო ნეტარი იგი ბერი იქცეოდა
მთასა მას მარტო და მოწაფისა მისგან
თქსისა იმსახურებოდა. დღითი-დღე
განაახ[ლ]ებდა თავსა თქსსა, ისწრაფ-
და, რამათა არა ცალიერი ეჩუენოს
თქსსა უფალსა, არამედ კეთილნი საქ-
მენი მიიხუნეს ძლუნად ყოველსა დღესა
წინაზე მის[ს]ა.

რამეთუ მთამ ეს[ე] პირველ ურწყუ-
ლი იყო და ყოლადვე ვერ საპოვნებელ
წყალი გარემო[ა]ს მისა, დაღათუ მრავა-
ლი ღონისძიებამა იყო პირველთა მათ
გოდოლსა შინა მყოფთა წარმართთამა,
რამეთუ ვერ შემძლებელ იყვნეს წყლი-
სა აღმოყვანებად ფიცხელითა⁴ თბრი-
თა ჳმელსა წას ქუტყანასა. ხოლო ნე-
ტარი იოვანე ხედვიდა თქსისა მის მო-
წაფისა შრომათა დიდთა, ვითარ-იგი

ეშმაკთა ჳმამ გოდებისამა და
იტყოდეს: „ჳ, რამეთუ სახელის-დებითა
იესუსისთა ყოველთა ადგილთაგან ვიდევ-
ნებით¹ და ყოველთა მისცემს ძალსა,
რომელნიცა შეუდგენ მას. გულე, გულ-
ლე, წარვიდეთ უშინაგანესთა წარმართ-
თასა და დავემკვდრნეთ მუნ“². და მეყ-
სეულად³ ვითარცა ნისლი კწირი გა-
მოჰდა მთისა მისგან და მიმართა
ჩრდილოთ კერძო და უჩინო იქმნეს.

ხოლო ესმა რამა ესე ყოველთა გარე-
მოას მყოფთა მთასა მას, რომელ-იგი
ყო ღმერთმან ლოკითა წმიდისა³ მა-
მისა ჩუენისა იოანესითა, ყოველთა
მისცეს დიდებამა ღმერთსა, რამეთუ
იტოდეს სიბოროტე ეშმაკთამა მათ,
რომელნი დამკვდრებულ იყუნეს მთასა
მას და იტყოდეს: „ჳეშმაკითად ჳყოფს
ღმერთი⁴ ნებასა მოშიშთა მისთასა“.

ხოლო ნეტარი იგი ბერი იყოფებო-
და მთასა მას და ისწრაფდა კეთილთა
საქმეთა დაჳუნჯებასა, რამათა არა ცა-
ლიერი⁵ წარმოუდგეს უფალსა თქსსა.
და იწყო ძლიერსა მარხვასა და ლოცვა-
სა, რამათა კეთილნი საქმენი მიართუ-
ნეს უფალსა.

ხოლო მთამ იგი იყო პირველ ურ-
წყული⁶ და წმიდამ იოვანე ხედვიდა
მოწაფისა მის ფიცხელთა შრომათა⁷ და
ოფლთა, რამეთუ აღიკიდის წყალი ძი-
რისა მისგან⁸ მთისა და მოართეს სა-
ჳმარად ბერსა. შეეწყალა⁹ და ცრემ-
ლით ევედრა ღმერთსა, რამათა აღმო-
უციენოს¹⁰ [v] წყალი მალალსა მას ჳედსა
ზედა¹¹.

* აქამდის ეს აბზაცი ნუსხაში გაგრძელება გვ. 209, 36-ისა.

ს. ნუსხაშია: ¹ ვამა. ² იესოსი. ³ წარვედით. ⁴ შემძლებელ იყვნეს წყლისა აღმოყვანებად ფიცხელითა შემძლებელითა.

9. ¹ განვიდევნებით B. ² მყის B. ³ წისა+მის B. ⁴ ღლიოი B. ⁵ ცარიელი B. ⁶ უწყლო B. ⁷ ფიცხელსა შრომასა B. ⁸ ძირისა მისგან ძირისაგან B. ⁹ შეეწყალა ანის-
თსცა შეეწყალა იგი ბერსა B. ¹⁰ აღმოუციენოს A. ¹¹ ~ ჳედა ჳედსა B.

ს

აღიკიდის¹ წყალი ცირით მის შთისაჲთ და აღიღის საჭმა² ად მის ბერისათჳს. რამეთუ არს ადგილი იგი ყოვლით კერძო აღსავალი ფიცხელ და აღმართი გრელ. და შეეწყალა ბერსა მოწაფე³ იგი თჳსი ელია, [464] ილოცვიდა და ევედრებოდა უფალსა თჳსსა, რაათა მოსცეს მას წყალი მახლობელად.

მაშინ რომელმან მოსცა წყალი უდაბნო-სა ერსა თჳსსა ისრაელსა ჳელითა ზოსე-სითა, მონისა თჳსისისაჲთა, და გამოუ-ტყვნა მდინარენი კლდისაგან ჳელებისა ცემითა კუერთხისაჲთა, განარინნა ათ-ორმეტნი ნათესაენი, ძენი ისრაელისანი, მანაკი იგი დიდი არა ერთგზის, ანუ⁴ ორგზის, არამედ შრავალგზის, ვი-თარცა იტყჳს პაულე მოციქული: «რა-მეთუ სუმიდეს იგინი სულიერისა მის-გან კლდისა, რომელსაცა შეუდგეს, ხოლო კლდე იგი იყო ქრისტე»⁵. კლდე⁶ იგი სახე ქრისტესი იყო და კუერთხი იგი—აზრდილი ჯუარისაჲ. და რამეთუ ნეტარიცა იგი ყოლადვე შეუდგა ქრის-ტესა, რომელმან ისმინა ლოცვაჲ მისი, და იყო ეწყსეულად ვედრებასა მისსა⁷ ადგილსა მას. სადა ჯუარი ქრისტესი აღეშართა, და ვითარცა⁸ კუერთხისა მის წილ მოსესისა ჯუართა მით სცა ჳმელსა მას ჳუეყანასა, რომელი არაგის ებილვა ყოლად [465] წყალი მუნ, და⁹ გამოჭდა წყალი ტკბილი, გრილი და ფრიად შუენიერი მდიდრად, რომელი დღეს დის მყოფთათჳს მის მონასტ-რისათა და არა ხოლო თუ მათ კმა-ეყოფდეს, არამედ სიზრავლისათჳს დიდ-¹⁰ ძალისა.

და ვითარცა იქმნა სასწაული ესე და ვითარცა იქმნა სასწაული ესე და დიდი, მოვიდეს ყოვლით კერძო ხილ-განიტჳთა მათ მიერ, რომელნი გარე-ვად, რამეთუ იცოდეს გარემო[ა]ს მოას¹¹ მთასა მას მკვდრ იყუნეს, რამე-მკვდრთა¹² მათ, ვითარმედ წყალი არა¹³ თუ ყოველთა იცოდეს, ვითარმედ არა

* I კორინ. 10, 4.

ტ. ნუსხაშია: ¹ აღიკიდის| აკლდის. ² ვითარცა. ³ მკვდრთა| მწყდართა.

ჟ. ¹ მას B. ² აღმოუცინა A, ³ გარემოს B.

ხოლო ძუელ ოდესმე, რომელმან მოს-ცა წყალი ისრაელთა უდაბნოს მოსეს მიერ, მონისა თჳსისა, და კლდესა ჳმელ-სა გამოეცნეს წყალნი, და განაძღნა ათორმეტნი ნათესაენი, მანვე¹ სახიერ-მან ღმერთმან შეისმინა ვედრებაჲ წმი-დისა მის ბერისაჲ და ჳმელსა ჳუეყანა-სა მთასა მას შედა აღმოუცინა² წყალი ტკბილი და გრილი, რომელი მოაქა-მომდე დის სადიდებელად ღმრთისა მამისა და ცისა და წმიდისა სულისა.

ს

ჟ

იყო ადგილსა მის. ხოლო მადლითა მის წმიდისა[ა]თა წყაროა იგი იქმნა არა თუ სამსახურებელად, არამედ კურნებანიცა მრავალნი იქმნებოდეს. მოაქუნდა უძლურები ფერად-ფერადი და ეშმაკეულები, და რაოდენნი იცხებდეს მის წყარო[ა]საგან, განიკურნებოდეს. და წარაქუნდა იგი შორად სოფლად. ხოლო რომელნი სარწმუნოებით მოვლენ, დღენდელად დღედმდე სარგებელ ეყოფვის.

ხოლო შენებაჲ არა ინება მის ადგილსა, არამედ ვითარცა არს წესი მარტოდ მყოფობისაჲ, იყოფოდა; ნაპრაღსა მას კლდისასა ებოვნა ქუაბი მცირე, რომელსა შინა აღასრულა მწირობაჲ სარწმუნოასა ამის ცხორებისა[ა] «ნაკლულევან[466]ებიტა დიდითა ქირვეული, ძვრ-ხილული, რომლისათჳს ღირსვე არა იყო სოფელი ესე», და შემდგომი ამისი.

და ვითარ განამრავლებდა უფალი მის მიერ სასწაულებსა მას, განჭდა ამბავი მისი ქუეყანასა ქართლისასა და გამოუბრწყინდა ვითარცა მითები განთიადისა[ა], რომელმან ფარულად აღიდა ღმერთი და მის მიერ განავრცა წილნი მისნი და დაიტია ნათელი იგი დიდი მადლით მოყვანებული, რამეთუ ვერ შესაძლებელ იყო, ვითარმცა ვინ აღანთო სანთელი და დაფარა ქუეშე ჳმირსა, არამედ ზედა სასანთლესა, რაათა ნათობდეს კაცთა**. დაღათუ უნებნ მათ, რაათამცა დაფარნეს თავნი თჳსნი, ვითარცა მენელსაცხებლემან რაჲ აღავსის შივშავი² სულნელითა და შთაავდის იგი სხუასა ჳურჳელსა და შეხვის³ იგი კეთილად, და [ჰ]კიდის იგი წარლებად, სადაცა [ჰ]ნებავნ. და [ჰ]გონებნ მესურნელე იგი, ვითარმედ

იყო წყალი ყოლად მთასა მას, ამისთჳსცა მოვიდოდეს ყოვლით კეროო. და მოაქუნდა უძლურები, და სჯან¹ რაჲ და იცხიან, ყოველნი განიკურნებოდეს. და რომელნიცა სარწმუნოებით მოვლენ, ვიდრე აქამომდეცა სარგებელ ეყოფვის.

ხოლო შენებაჲ ადგილისაჲ მის არა ინება, არამედ მარტოდ მყოფობაჲ აღირჩია, რამეთუ პოვა მუნ ქუაბი რაჲმე მცირე და მუნ შინა აღასრულა მწირობაჲ მისი. და იყოფებოდა ჳირვეული და ძვრ-ხილული, რომლისა ღირსვე არა იყო სოფელი ესე*. ხოლო სასწაულთა² მოქმედებითა გამობრწყინდა ვითარცა ვარსკულავე განთიადისაჲ.

და განჭდა ჰანბავი მისი ქუეყანასა ქართლისასა, რამეთუ ვერ შესაძლებელ არს, რომელმანცა³ აღანთო სანთელი და ქუეშე ჳმირსა⁴ დაღვა, არამედ სასანთლესა, რაათა ჰნათობდეს კაცთა.** დაღათუ ენება დაფარვაჲ თავისა თჳსისაჲ, ეგრეცა⁵ ვერ დაფარა, ვითარცა მენელსაცხებლემან რაჲ აღავსის შივშავი ნელსაცხებელითა და შთადგის სხუასა ჳურჳელსა და შეხვის და ჰგონებდის დაფარვად მისსა⁶. ხოლო რომელნი მიეახლნიან, ეცის სულნელებჲ ნელსაცხებელისაჲ. ესრეთ აღიდა იგი ღმერთმან და ღმერთიცა იდიდებოდა მის მიერ.

* ე ბ რ ა ე ლ. 11,37—38. ** შ დ რ. მ ა თ ე 5,15.

ს ნ ე ხ ა შ ი ა: ¹ განდიადისა. ² შივშავი|შივშა იგი. ³ შეხვა.

ჟ. ¹ სუან. B. ² სასწაულთა|თჳსითა A. ³ რომელმან A. ⁴ ჳმირსა B. ⁵ ეგრეთვე B. ⁶ მისდა B.

C

9.

დაფარულად აქუს მას, ხოლო ყოველთა მათ, რომელნი მიეახლნენ, ეცემინ სისურნელე მის ნელსაცხებელისაჲ. ესრეთვე კეთილნი საქმე[467]ნი ვერ დაიფარნიან, დაღათუ არა [3]ნებაჲნ 5 მოქმედთა მათ.

დღესა ერთსა მსახური იგი მისი ნეტარი ელია დიაკონი მივიდა წყაროსა მას ღმრთივ მოცემულსა მოღებად წყლისა. და მუნ დგა, წყაროსა მას თანა, დათუ მალნარისაჲ დიდი და საშინელი ფრიად. და შეეშინა ფრიად ნეტარსა ელიას და გარეიქცა და უთხრა დიდსა იოვანეს. ხოლო იგი მოვიდა და ეტყოდა დათუსა მას: „უკუეთუ არა გისუამს წყალი ეგე, სუ და ვიდოდე“. და რჩული დაუდგა მას და [პ]რქუა: „სახელითა უფლისა ჩუენ[ისა] იეაუ ქრისტესითა გეტყვ, ნულარამცა გაქუს ფლობაჲ ბოროტებად და ვნებად მათა, რომელთა შეემთხუოდე კაცთა მთასა მას ზედა“. და ვითარ მოიღო ბრძანებაჲ მკეცმან მან ბერისაგან, განსწავლა არა ვისა ვნებად, წარემართა და ვითარცა მეგობარსა ტკბილად მე- 25 ტყუელსა უკუმოხედვიდა, თავი მოედრიკა და მყუდროებით მორჩილებისა სახესა აჩუენებდა. და ყოლადგე მკეცებრივი ბუნება[ა], არცა სივლტოლაჲ [ეჩინა], რამეთუ ცვალა თჳსი იგი სი- 30 ბოროტე და გარდაიქცა კეთილად. და ლო[468]ცვითა მის წმიდისაჲთა მოაქამომდე რომელთა შეემთხუოდა, ვითარცა ცხოვარი მშვიდი თანა-წარვალს. და არა საკვრველ არს ესე, რამეთუ 35 იციან მკეცთაცა პატივისა ცემაჲ, მმართებელთა მიხედ[ვ]ენ და ნათელსა.

რომელი-იგი ჯურღმულსა შორის მკეცთასა შთავარდა და პირი დაუყო პირველითგან საზრდელ-მოკლებულთა 40 ზმა ღმრთისაჲ, რამეთუ ვითარცა ძუ-

ხოლო დღესა ერთსა მივიდა წყაროსა მას ზედა მოწაფე იგი მისი, რათა მოიღოს წყალი. და ზედა დგა დათუ დიდი. და შეეშინა და უკუნიქცა და უთხრა ბერსა. ხოლო ბერი მივიდა და პრქუა დათუსა მას: „უკუეთუ არა გისუამს, სუ დან წარვედ. და ვეტყვ: ამიერითგან ნუ ვის აენებ¹ კაცთაგანსა, რაჲმს შეგემთხვოს კაცი მთასა ამას ზედა²“. და ეგრეთცა იქმნების აქამომდე³, არა რას აენებს დათუ⁴ ყოლად. [18], ხოლო ვითარცა ესე პრქუა ბერმან დათუსა⁵ მას, მორჩილ ექმნა ვითარცა მონაჲ, და თავ-დადრეკით და მყუდროებით წარვიდა.

9. ¹ აენებთ B. ² კაცი მთასა ამას ზედა—B. ³ ე-ე აქამომდე B-+ და შე-თუ-ემთხვოს კაცი მთასა მას ზედა B. ⁴ დათვი B, ⁵ დათუსა B. * რომელთა] ყ-თა რ-ლთაცა B.

C

9.

და ფრიად მმიერთა ლომთა, მათ შორის ვითარცა ქება ანდამატისაჲ განუტეხელი იღვა და ყოლადგე ვერ იკადრებდეს შეხებად მისა მგეცნი იგი, არამედ მოუჭდეს და ლომნიდეს ფერჯთა მისთა. და ვითარცა იტყოდეს, ესე იგი ჯორცნი არა არიან, რომელნიცა¹ ჩუენ საზრდელ გუეკმნეს, ვინაჲთვან არა თავს-იდვა მან ტაბლისაგან სამეუფოჲსა სანოვაგეთა გემოჲს-ხილვაჲ, ვარნა¹⁰ თესლსა ხოლო. ამან სამთა შუდეულთა პური არა ჭამა და წყალი არა სუა. ჯერ-არს ჩუენდა, რაჲთა, ვისწავლნეთ მმარხველთა იგი პატრივისა პურობაჲ.

ხოლო ნეტარმან მან ბერმან თუხითა¹⁵ ფიცხელითა შრომითა მარხვისა[ა]თა არა თავს-იდვა, [469] [რაჲთამცა] თუხისაგან ხოლო განეყენა მგეცი იგი ჯორცის მჭამელი, არამედ ვითარცა მოციქული წარივლინა თუხთა მიმართ მოციქულთა, ნათესავთა და მოყუარეთა, რამეთუ ნაშობნი ნაშობთაცა ნათთა ნათესავთა [...*], რაჲთა არავის ავნონ. და მცნებაჲ იგი აღურ-ექმნა მათ პოლოტიკ, და კბილნი მათნი მოაღბნა,²⁵ და ჰგვიან ვიდრე დღენდელად დღედმდე მთასა მას და არავის ავნებენ².

მრცხუენინ და შეეწუხდი, ესე-ღა მესმინ, ვითარ მგეცებრივისა მას ბუნებასა უტყუსა და უგუნურსა ესმინა სიტყუაჲ იგი წმიდათაჲ, და ჩუენ მგეცთა უბოროტესად გამოიგჩნდით, ყოფილთა მათ შორის აღმოვიკითხავთ და მოცემულნი იგი მცნებანი გუასმინან და ვნებად მოყუასთა ჩუენთა არა დავსცხრე-³⁵ ბით. დაყენებულ ვართ ჯორცის ჭამისაგან და ჯორცთა მოყუასისა ჩუენისათა [ვცოხნით]³, მგეცთა მათლა თუ ვემსაგავსნეთ და არა [ჯორცის?] მჭამელ[თა] კაცთა. მიგვლებიეს მცნებაჲ ღმრთისა-⁴⁰

ელ ოდესმე დანიელ დაამდოვრნა¹ მგეცნი მღუმესა მას შინა მარხვისა მისთაჲს, რომელი საღმრთოჲსა სჯულითათუჲს დაიმარხა, და არა შეეხო ყოლად² საზრდელსა ქალდეველთასა, ეგრეთვე ლოცვითა წმიდისა ამის³ მამისა ჩუენისაჲთა მმჯღ და უვნებელ იქმნეს მგეცნი შთისა მის მისისანი.

ხოლო მრცხუენის ამისთაჲს, რამეთუ მგეცებრივისა ბუნებასა და უტყუსა ესმინეს სიტყუანი⁴ მისნი და აწ ნაშობნი და ნაშობის ნაშობნი აღასრულებენ ბრანებასა წმიდისა მამისა იოვანესსა, ხოლო ჩუენ მგეცთა და პირუტყუთა უბოროტეს გამოიჩენილ ვართ, რამეთუ დღითი-დღე აღმოვიკითხავთ ყოფილთა მათ და მოცემულნი მცნებანი გუესმიან და ვნებად მოყუასთა ჩუენთა არა დავსცხრებით. განყენებულ ვართ ჯორცისა ჭამისაგან და ჯორცსა მოყუასთა ჩუენთასა ვცოხნით. მცნებაჲ მოგვლე-

* აქ რალაც აკლია.

C ნუსხაშია: ¹ რომელნიანცა. ² ავნებენ. ³ ვცოხნით | ცხოვნდეთ.9. ¹ მოამდოვრნა B. ² ყოლად|კ²დ B. ³ ამის—B. ⁴ სიტყუანი+ ესე B.

= C

q

გან, [რათა] შევიყუაროთ მოყუსი ვითარცა თავი თვისი¹, ხოლო [470] ჩუენ ვაიბუღეთ იგი თავისა თვისისა თანა, რამეთუ სიძულელი მოყუსისა სიძულილი არს თავისა თვისისა, მომატყუებელ ამისსა არს შური.

ჰ მოშურნეო, განეყენე შურსა. შური სიკუდილი არს, ევლტოდე მისგან, რა[ა]თა არა მოკუდე. ნუ შურობ წარმატებულთა სათნოებათა და აღიარე, ვითარმედ მოშურნე ხარ. ქებულ არს შური — სიყუარული იგი სიკუდილისათჳს. ესე ცხორებისათჳს მგსნელ და აღჭექილებ(!), რომელმან განკაფნის გონებანი მომგონებელთა მისთანი, არა-¹⁵ მედ ერჩიდი წერილთა და პოვე გამოქსნაჲ, და ბანევიდი განსრულებულთა სათნოებასა შინა. ნუ შურობ, რათა განერო მკირედ საბრგესა მტერისასა.

და კუალად მუნვე მოვიდე, რომელ-²⁰ სა-იგი მიწყეის.

შემდგომად ამისსა მოართუეს მათდა ღრეკილი, შეკრული ვითარცა რკინითა, და ძნიად განრღუეული, რამეთუ წყულლ იყვნეს ყოველნი ჯორცნი მისნი, რამეთუ გუემულ იყო იგი ჟამთა მრავალთა ფიცხელ**.....

ბიეს, რათა ვიყუარებდეთ¹ ურთიერთას², ხოლო ჩუენ უდებ გჳქმნიეს ბრძანება იგი უფლისა და უწყოდეთ, რამეთუ თანამდებ ვართ სასჯელისა.

განვიფრთხოთ ამიერიტგან, ძმანო ჩემნო, განვიფრთხოთ² და განვადლოთ ჩუენგან შური და მედგრობა და ძვრის ზრახვა მოყუსისა და ყოველივე უკეთურება მოვსაოთ და ღმრთისა სათნოდ ემოქალაქობდეთ, რათა არა დავისაჯნეთ საუკუნოდ.

ხოლო მე პირველსავე ვიტყოდი.

ამას წმიდასა მამასა ჩუენსა იოვანეს მოართუეს ოდესმე ცხედრითა ღრეკილი და განრღუეული. და დაქსნილი იყუნეს ყოველნი ასონი მისნი. შეიყვანეს წინაშე მისსა⁴, ევედრებოდეს წმიდასა იოვანეს: „შეიწყალე, წმიდაო ღმრთისაო, განრღუეული ესე, რამეთუ გურწაჲს, ვითარმედ შემძლებელ ხარ³ განკურნებად ქრისტეს ძალითა“. და კუალად განრღუეული იგი ჳმობდა: „შე-მიწყალე“, მონაო ღმრთისაო, მკუდარი ესე დაუფლველი და მომზადლე მკირედი მადლი, რათა განვიკურნო.“

²⁵ ხოლო ნეტარსა იოვანეს დალაცათუ მძიმე⁶ უჩნდა საქმე ესე მის მიერ, არამედ მოეგსენა სიტყუაჲ იგი აველესი, რომელ იტყჳს, ვითარმედ: «ძლიერთა უძლურნი იტჳრ[ვ]თენით***». ამისთჳსცა ჳრქუა: ⁷ «განგჳრუნებს შენ უფალი ჩუენი იესუ ქრისტე»****, და მასვე ჟამსა აღეპართა იგი ფერჳთა ზედა თჳსთა და ასონი იგი დაქსნილნი

* მარჯ 12,31. ** ამზე წყდება A ხელნაწერის ტექსტი. *** შდრ რომაელ. 15,1 საკმე 9,34.

ტ. ნუსხაშია: ¹ რამეთუ+რამეთუ.

q. ¹ ვიყუარებოდით B. ² ურთიერთარს A. ³ განვიფრთხოთ—B. ⁴ მისსა+და B. ⁵ შე-AB. ⁶ მძიმე/მკირედ B. ⁷ თჳთა B.

მწირად ჯანიკურნეს. და რომელთა იხილეს, ჰმადლობდეს ღმერთსა და წმიდასა იოვანეს.

კუალად მოიყვანეს ეშმაკეული¹ ფრიად გუემული², რომელ სიტყუადცა ვერ ძემძღებელ იყო. და იხილა იგი და შეეწყალა. ³ მიუგო წმიდამან იოვანე და პრქუა: „სულო უკეთურო, რაჲსა სტანჯავ მაგას, რამეთუ მიცემულ არს შენდა ადგილი უდაბნოჲ და ურწყული. გეტყვ შენ სახელითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, განვედ კაცისა მაგისგან!“ ხოლო იგი ბრძანებასავე თანა მისსა³ განვიდა. და განიკურნა კაცი იგი. და ყოველთავე დაუკრდა. ¹⁰ და ბერი ესრეთ ეტყოდა: „და⁴ რაჲსა განკვრვებულ ხართ, რამეთუ არა ვარ მკურნალი, არამედ სახელის-დებითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა იელტის ყოველი სენი და ყოველი ძალი ბნელისაჲ. რამეთუ მან თავადმან ბრძანა: «რომელსა პრწმენეს ჩემდამო, რომელსა მე ვიქმ, მანცა ქმნეს და უფროჲს ჩემსა ქმნეს»“⁵.

¹⁵ ესე მცირედი მრავალთაგან დიდთა საქმეთა დევწერეთ მიმყოფრებისათჳს ჟამისა. ხოლო გემოჲს-ხილვად⁶ ღმერთმემოსილისა მის კაცისათჳს კმა-არიან. ვითარცა მდინარისა დიდისაჲ ტაჟუკითა ერთითა⁶ იხილვების, თუ რაჲ გემოჲ აქუს⁷, ეგრეთვე ნეტარისა იოვანესი, რომელთაცა ენებოს. ხოლო მრავალ არიან სასწაულნი, ²⁰ რომელნი ქმნნა მამამან ჩუენმან წმიდამან იოვანე.

ხოლო აწ ნეტართა მოწაფეთა მისთათჳს ვიტყვადით, რომელნი განათლდეს მადლითა საღმრთოთათა და სხუანიცა განანათლნეს და მონასტერნი აღაშენნეს. რომელნი ვიდრე აქამომდე ჰვიან და ²⁵ კურნებანი იქმნებიან, რომელთაჲ თუთოეულად მოთხრობაჲ ვერ ცალ-გვც⁸.

ერთმან მოწაფეთაგანმან, სახელით⁸ თათა, ქუეშე ცირსა მის შთისასა აღაშენა მონასტერი, რომელსა შინა განმრავლდეს მონა-ზონი და ყოვლითავე წესიერებითა იტყვოდეს ხოლო სხუანი შე- ³⁰ მდგომად ამისსა მოვიტყენნეთ და ღმერთსა ვადიდებდეთ, რომლისაჲ არს⁹ დიდებაჲ უკუნითი უკუნისამდე, ამენ¹⁰.

ცხოვრება და მოქალაქობაჲ ღირსისა¹¹ მამისა ჩუენისა შიომღისი და ევაბარსისი¹²

35

[14] VII. ხოლო ნეტარი ესე და ღმრთივ განბრძნობილი მამა ჩუენი წმიდაჲ შიო მოვიდა წინამძღურობითა სულისა წმიდისაჲთა და დაემკვდრა დასავალით კერძო დედა-ქალაქსა მცხეთას¹³. და პოვა ჰევი ღრმაჲ ფრიად¹⁴ ფიცხელი, უდაბნოჲ და¹⁵ ურწყული

* იოანე 14.12.

¹ ეშმაკეული¹ ეშმაკისაგან B. ² გუემული+კაცი B. ³ ~ მ სსა თა B. ⁴ და—B. ⁵ გემოჲს სახილვად B. ⁶ ერთითა—B. ⁷ აქუს|არს B. ⁸ სახელითა A. ⁹ არს+ყრ B. ¹⁰ დიდება... ამენ| პატივჲ და თაჟუანისცემად აწ B. ¹¹ ღირსისა+და C. ¹² ევაბარსი+გვან A. გუა-კურთხენ მამო B. ¹³ მცხეთასა AC. ¹⁴ ~ ფდ ღმრმა BC. ¹⁵ და| დიდად C.

და ნაკლულევენი ყოველთა საკმარათაგან, და ჰაერი ზაფხულისაჲ ფიცხელ¹ და ეგრეთვე ზამთრისაჲ უფიცხლეს. და პოვა² მუნ მცირე ქუაბი და³ დაჯდა მას შინა დაყუდებით სასოებითა ღმრთისა მინდობისაჲთა, ჯელ-ყო საქმესა ამას⁴ და სიკუდილად მისცა თავი⁵ თუხი მისთვის, რომელმან არაოდეს უგულბებულს ყვნის მოსაენი მისნი⁶.

ესე წმიდაჲ მამაჲ ჩუენი იყოფებოდა რაჲ ქუაბსა მას შინა, ილოცვიდა და იტყოდა: „ჰ იესუ⁷ სახიერო⁸, რომელი მოხუდ ქუეყანად ცხოვრებისათჳს კაცთაჲსა და იშვე წმიდისაგან ქალწუ-
 10 ლისა⁹, რაჲთა აცხოვნენ, რომელნი მჭურვალთა გულითა შეგიდგენ და გამსახურებდენ შენ. აწ მომეც მეცა მოთმინებაჲ, რაჲთა სათნოდ შენდა აღვასრულენ მცირედნი ესე⁹ დღენი ცხოვრებისა ჩემისანი¹⁰ და ღირს მყავ კეთილთა შენთა საუკუნეთა მეოხებითა¹¹ უბრწენლისა დედოფლისა ჩუენისა და¹² დედისა შენისა¹³ მარადის
 15 ქალწულისა მარიამისითა¹⁴ და მეოხებითა დიდებულთა წმიდათა¹⁵ მოციქულთა¹⁶ შენთაჲთა¹⁷ და წმიდისა მამისა ჩუენისა¹⁸ იოვანესითა“.

ამას იტყოდა¹⁹ ცრემლითა²⁰ და განგრივლებითა²¹ ლოცვისაჲთა²² იატაკსა დაალტობდა, და განჰზადა თავი თუხი იატაკად
 20 შუენიერად. და ითარცა დაადგრა²³ სამარადისოდ მოუწყინებლად ლოცვასა და იხილა ღმერთმან გულს-მოდგინედ მოთმინებაჲ მისი და ვითარ²⁴ არაჲა²⁵ იპოვებოდა²⁶ უდაბნოსა მას ნუგეშინის-საცემელი²⁷ გორცთაჲ, მანვე სახიერმან და²⁸ დაფარულთა მხედველმან ღმერთმან, რომელმან გამოზარდა ელია და უდაბნოსა²⁹
 25 შინა³⁰ ყორნისა მიერ³¹, ეგრეთვე წმიდაჲ ესე მამაჲ ჩუენი გამოზარდა, რამეთუ ტრედისა მიერ დღითი-დღე უბოძებდა საზრდელსა. ხოლო მარჯუენით კერძო ქუაბისა მის უბოძა წყალი მცირე კლდისაგან ჯმელისა, რომელი კმა-საყოფელ³² მისდა იყო. ხოლო ესევეთარი რაჲ ღმრთისა წყალობაჲ იხილა მის ზედა, მადლობასა
 30 შესწირვიდა ღმრთისა და იტყოდა: „ჰ უფალო დიდებისაო, კურთხეულ არს [v] სახელი შენი და³³ დიდ არს წყალობაჲ შენი კაცთა ზედა და ვინაჲ ვარ მე უღირსი ესე წყალობისაჲ, გარნა ყოველსა-ვე ზედა ვამაღლობ სახიერებასა შენსა“.

და³⁴ იხარებდა სულითა და ადიდებდა ღმერთსა. და მიერიით-
 35 გან განძლიერდა უხილავეთა მტერთა ზედა.

* შტრ. III მ გ ე 17,2—7.

¹ ფიცხელი C. ² პოა A. ³ და—C. ⁴ დაყუდებით... საქმესა ამას—B. ⁵ თუხი C. ⁶ იესუ—B. ⁷ სახიერო + თო B. ⁸ წიხა ქალწულისაგან B. ⁹ მცირედნი ესე—C. ¹⁰ ჩინისანი B. ¹¹ მეოხებითა + ყდ B. ¹² უბრწენლისა დედოფლისა ჩინისა და—B. ¹³ და დედისა შენისა—A; შენისა] შენისათა B. ¹⁴ მარადის ქალწულისა მარიამისითა—B. ¹⁵ და წმიდათა B; წმიდათა—C. ¹⁶ მოციქულთაჲთა B. ¹⁷ შენთაჲთა—B. ¹⁸ ჩუენისა—B. ¹⁹ იტყოდა + და A. ²⁰ ცრემლითა B. ²¹ და განგრივლებითა] გნგრივობდა B. და განგრივებულთა C. ²² ლოცვითა BC. ²³ დაადგრა A. ²⁴ ვითარ—C. ²⁵ არაჲ B. ²⁶ იპოვებოდა A, იპოვობდა B. ²⁷ ნუგეშინისაცემელი B. ²⁸ და—C. ²⁹ უდაბნოს A. ³⁰ ~ უდაბნოსა შინა ელია B. ³¹ კმა-საყოფელი C. ³² და—C. ³³ და—C.

VIII. და ვითარ მრავალნი ქამნი წარვლნა¹ აღვზნებულსა მას საგმილსა შინა მარტოდ მყოფობისასა, ინება ზეგარდამომან² განგებამან, რაათა არა იყოს დაფარულ ბრწყინვალე იგი ვარსკულავი. ამისთჳს³ გამოაცხადა იგი კაცთა შორის. ხოლო სახე გამოცხადე-
⁵ ბისა მისისაჲ ესრეთ იყო. რამეთუ მას ქამსა⁴ იყო ვინმე მთავარი, სახელით ევაგრე, ქრისტეს მოყუარე და საღმრთოთა წიგნთაგან სწავლული და ქრისტეანეთა შვილი. ხოლო განგებითა ღმრთისაჲთა დღესა ერთსა პრქუა შვილთა თჳსთა და მონათა:⁵ „განვიდეთ⁶ ნადირობად“. და განვლეს⁷ მტკუარი და განვიდეს დამართებით
¹⁰ ადგილსა მას, სადა მჯდომარე იყო⁸ ბერი. ხოლო ყოველნივე მიმოდაიბნიენეს და ევაგრე დგა მარტოჲ და მიმოიხედვიდა, რაათა იხილოს ნადირთაგანი რაჲმე. ხოლო მიშუებითა ღმრთისაჲთა იხილა ტრედი იგი, რომელი მიართუმიდა საზრდელსა შიოს. ხოლო ევაგრე განიცდიდა მკურსედ და იხილა, სადა-იგი შევიდა. ხოლო
¹⁵ ვითარცა ინადირეს, წარვიდეს სახედ თჳსად.

და ხვალისა დღე კჳალად განვიდეს⁹. და ვითარცა ყოველნი მოვიდოდეს და მთავარი ევაგრე¹⁰ დგა მახლობელად ქუაბისა მის¹¹, სადა მჯდომარე იყო ბერი. და¹² აჰა კჳალად იხილა ტრედი იგი და მოაქუნდა საზრდელი ბერისათჳს. და ვითარცა განიცადა ნე-
²⁰ ტარმან¹³ ევაგრე ტრედი იგი¹⁴, განკურდა და შეუდგა კჳალსა მისსა და იხილა წმიდა იგი¹⁵ შიო მჯდომარე კჳაბსა¹⁶ შინა, დაუკურდა და პრქუა: „რაა ხარ, ანუ ვინაჲ?“ ხოლო ბერმან პრქუა: „კაცი ვარ უცხოჲ და¹⁷ ქრისტეს მოსავი და ვარ კჳაბსა ამას შინა მცირესა¹⁸, რაათა დაყუდებით აღვასრულნე
²⁵ დღენი ცხოვრებისა ჩემისანი და ესრეთ უშფოთველად სათნო-ვეყო ღმერთსა“. ხოლო ნეტარმან ევაგრე პრქუა ბერსა: „ცხოველ არს უფალი. არა დაგიტეო შენ და არცა¹⁹ წარვიდე სახედ ჩემდა“. ხოლო ბერმან პრქუა: „შვილო, ვერ ძალ გიც ტრთვად სიფიცხლესა [15] ამას უდაბნოჲსასა, რამეთუ გხედავ მრავლითა ფუფუნე-
³⁰ ბითა აღზრდილსა“.

ხოლო ევაგრე პრქუა: „დადაცათუ დღესვე იყოს სიკუდილი ჩემი შენ თანა, არავე²⁰ დაგიტეო“.

ხოლო ვითარცა განიცადა ბერმან სიმტკიცე გონებისა მისისაჲ, პრქუა ესრეთ, ვითარმედ²¹: „მე რაჲცა გრქუა, ყავ²² ხოლო მან პრქუა: „ყოველივე, რაჲცა მიბრძანოს სიწმიდემან შენმან, ვყო“. ხოლო ბერმან მისცა მას კუერთხი თჳსი და პრქუა: „წარვედ და კუერთხი ესე ჩემი ჩაყავ მტკუარსა, ხოლო იგი გზა-გეცემს და განვედ წმელად და წარვედ სახედ შენდა და ყოველივე საცხოვრებელი შენი განავე და წარმოვედ. და ვითარცა მოიწიო მტკუარ-

¹ წარავლნა C. ² ზეგარდამო A. ³ ამის B. ⁴ ქამსა+შინა B. ⁵ მონათა+რა B. ⁶ განვიდენ B. ⁷ განვლო A. ⁸ იყო—A. ⁹ წარვიდეს B. ¹⁰ ვგო B. ¹¹ მისი C. ¹² და—B. ¹³ ნეტარმან—B. ¹⁴ იგი] და A. ¹⁵ იგი—BC. ¹⁶ კჳაბსა+მას B. ¹⁷ და—B. ¹⁸ მცირესა—B. ¹⁹ არცა BC. ²⁰ არა B. ²¹ ვ'დ—B. ²² ყავ] იგიცა ყავ BC.

სა ზედა. კჳალად ჩაყავ კუერთხი ჩემი და, უჟუეთუ გზა-გცეს, მო-
 ვედ¹ ჩემდა, და უჟუეთუ არა გზა-გცეს, წარვედ შინა, რამეთუ
 არა სთნავს ღმერთსა საქმე ეგე², რომელსა ჰლამი³.

ხოლო მან ფიცით⁴ მოიმტკიცა ბერი⁵, რაათა არა იელ-
 5 ტოდის ადგილისა მისგან. ხოლო მან აღუთქუა და იგი წარვიდა.
 და ვითარცა⁶ მიიწია კიდესა მდინარისასა, შთაყო კუერთხი იგი
 ბერისა და წყალმან გზა სცა და კმელად განიარა.

და ვითარცა განაგო ყოველივე და მოვიდა და⁷ შთაყო კუ-
 10 ერთხი იგი, კჳალადცა⁸ გზა-სცა.

და მოვიდა წინაზე ბერისა და ჰრქუა: „მამოა წმიდაო, ვითარ-
 15 ცა მიბრძანე, ყოველივე ვყავ“.

IX. ხოლო მან ჰრქუა: „შვილო ევაგრე, უწყოდე, რამეთუ
 ამიერიტგან განმრავლებად არიან ძმანი უღაბნოსა ამას შინა⁹.
 ამისთჳსცა ჯერ-არს, რაათა ეკლესიაჲ აღვაშენოთ, სადაცა გზრძა-
 20 ნოს ჩუენ უფალმან“. ხოლო აღვიდეს ქედსა მას ზედა, რომლისა
 ძირსა¹⁰ მჯდომარე იყო წმიდაჲ შიო. და ვითარცა ილოცეს, მოი-
 ლო ცეცხლი წმიდამან ბერმან და დაიყარა ნებსა ზედა თჳსსა¹¹ და¹²
 დაასხა ზედა¹³ საკუმეველი. ხოლო საკუმეველი¹⁴ იგი აღემართა
 ვითარცა სუეტი და მერმე დადრკა დასავალით¹⁵ კერძო ქედისა
 25 მის და ჩადგა ადგილსა ერთსა, ვითარცა სუეტი ჰცესა მას შინა.
 ხოლო იგინი¹⁶ გარდამოვიდეს. და¹⁷ ადგილსა მას, სადა
 ურუნა უფალმან, დასცა სათხარი მაჰამან ჩუენმან წმიდამან¹⁸ შიო
 და აღაშენეს¹⁹ ეკლესიაჲ სადიდებულად ღმრთისა.

ხოლო ევაგრეს შეჰმოსა სახე მონაზონებისაჲ. და განითქუა
 30 ჰანბაეი მისი და ყოვლით კერძო მოვიდოდეს [v] და მონაზონ
 იქმნებოდეს.

X. და ვითარცა განმრავლდეს ძმანი, საჰმარ იყუნეს მათთჳს²⁰
 საწედარნი მეტჯრთენი მოსაღებელად საზრდელისა და წყლისათჳს.
 ამისთჳსცა მოიდგნეს კარაულნი. ხოლო იყო ადგილი იგი ტყიანი
 35 და კლდოვანი. ამისთჳსცა მჳეცნი ფრიად იყუნეს ადგილთა მათ²¹
 შინა²².

ხოლო განვიდიან რაჲ²³ კარაულნი ძონად²⁴, გამოვიდიან
 მჳეცნი იგი²⁵ და²⁶ მაენებელ ექმნებოდიან კარაულთა მათ. ამის-
 თჳსცა ძმანი მწუხარე იყენიან. მაშინ წმიდაჲ მაჰამა ჩუენი შიო ევედ-
 40 რა უფალსა, რაათა საბილველ მისსა²⁷ ყვნეს მჳეცნი იგი. ხოლო
 ლოცვასავე მისსა თანა²⁸ ყოველნი იგი მჳეცნი მოვიდეს წინაზე
 ბერისა და ჰრქუა მათ: „რაჲსათჳს მაენებელ ექმნებით კარაულთა
 ძმათა ჩუენთასა²⁹? აჲ გეტყჳ თქუენ სახელითა უფლისა ჩუენისა

¹ მოედ C. ² ~ საქმე ეგე და B. ³ ფიცითა C. ⁴ +და AC. ⁵ ვა—B. ⁶ და—B. ⁷ კუ-
 ალადაცა და კად B, კჳალად C. ⁸ შინა—A. ⁹ რომლისა ძირსა სადა B. ¹⁰ ~ თჳსსა ზედა
 C. ¹¹ და—B. ¹² ხ—საკუმეველი—C. ¹³ დასავ. უეთით A. ¹⁴ იგი ABC. ¹⁵ და—BC.
¹⁶ წმიდამან—C. ¹⁷ აღაშენა AB. ¹⁸ მათა B. ¹⁹ ადგილსა მას B, ადგილსა მათ A. ²⁰ შინა—C.
²¹ განვიდიან რაჲ [გან-რაჲ-ვიდიან B, გარნავიდიან C. ²² [ძონად] საძუარს B, საძოვარსა C.
²³ იგი—B. ²⁴ და—C. ²⁵ მისა B. ²⁶ ~ თანა მისა B, მის თანა C. ²⁷ ჩემთასა BC.

იესუ ქრისტესითა, რომელმან იგი¹ დაგბადნა² თქუნ, წარვედით არეთაგან ამით შორს³, ხოლო ერთი ოდენ დადევინ სადიდებელად ღმრთისა ჩუენისა, რაათა აძობდეს⁴ კარაულთა ძმათა ჩუენთასა⁵. და მასვე ჟამსა ყოველნივე⁶ განიბნიენეს, გარნა ერთი ხოლო⁷ მგელი დგა მოწიწებით, ვითარცა მონაა წინაშე მისა, და პრქუა: „სახელითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა გიბრანებ შენ, მტეცსა მავას, რაათა ვითარცა მწყემსი კეთილი აძობდეს კარაულთა ჩუენთა, რაათა ამით უკმოუზლო, რომელ⁸ შევიწუხებინა⁹ ძმანი ესე ჩემნი და საზრდელ შენდა¹⁰ იყოს, რომლითაცა ჩუენ ვი-
10 ბაოდებით. ხოლო განახსებმდი დილასა და ჟამსა მწუხრისასა მოასხებმდი, და იყავ მწყემს და მცველ საგედართა ჩუენთა“.

ხოლო მგელი იგი იქმნა¹¹ მორჩილ, ვითარცა მონაა, და ჰყოფდა ბრძანებისაგებ ბერისა.

ხოლო იყო ერთი ძმათაგანი, სახელით კონონ, და კარაული
15 მისი გარდაიჭრა კლდესა და მოკუდა. ხოლო მგელმან მან¹² უწინარეს ჟამისა მოასხნა საგედარნი და, ვითარცა მოითუალნეს, კონონ ვერლარა პოვა¹³ ვირი მისი. მივიდა და პრქუა ბერსა: „შეწმიდაო მამაო, რაა ჰყავ¹⁴, რამეთუ მგელი მწყემსად მოგუეც; იგერა კარაული ჩემი შეუჭამია“. და ამას რაა ეტყოდა ბერსა, მგელი იგი
20 მოვიდა კალთასა კონონისსა და მიზიდვიდა. ხოლო ბერმან პრქუა: „წარაჰყევ, რაათა გირუენოს, თუ [16] რაა სჭირს ვირსა შენსა“. და ვითარცა მივიდეს¹⁵ თავსა მის კლდისასა, სადა გარდაჭრილ იყო, ტოტითა უჩუენებდა ვითარცა კაცი და წკმულით იმართლებდა თავსა თუსსა. და ვითარცა შთავიდეს, იხილეს, რამეთუ
25 მომკუდარ¹⁶ იყო. ხოლო ვითარცა მოვიდა ბერისა, ეტყოდა: „უბრალო არს, მამაო¹⁷, მწყემსი ესე¹⁸ ჩუენთა საგედართაა, რამეთუ კლდესა გარდაჭრილ არს და მომკუდარა ვირი ჩემი“.

ჟ¹⁹ ძმანი ჩემნი საყუარელნი! ესრეთ აღიდებს ღმერთი მონიშნა მისთა, რომელ მტეცნიცა²⁰ ველურნი, ვითარცა მონანი, და-
30 ემორჩილებიან. აწ ჩუენცა სათნო ვეყუნეთ ღმერთსა მარხვითა, ლოცვითა²¹, სიწმიდითა²², გლახაკთა²³ მოწყალებითა, უცხოთა²⁴ მოყუარებითა, სიმდაბლითა, სიმშუდითა და ურთიერთს სიყუარულითა და ყოვლითავე²⁵ საქმითა კეთილითა, რომელიცა მოგუატყუებს კეთილთა²⁶ საუკუნეთა და საშუებელთა ზეცისათა.

35 XI. ხოლო ჯერ-არს, რაათა მოვიგნინოთ ერთი მოწადეთაგანი²⁷ წმიდისა იოვანესთა²⁸, სახელითა²⁹ ისე, განთქმული ყოვლითავე³⁰ სათნოებითა, ნერგი იგი სამი თხისაა, ყუავილი მუენიერი და ყოვლისა კეთილისა ძირი.

¹ იგი—C. ² დაგბადა A. ³ არეთა ამით შორს A, არეთაგან შორს C. ⁴ აძობდეს AC. ⁵ ჩემთასა BC. ⁶ ყნი BC. ⁷ ~ ხოლო ერთი BC. ⁸ რლთლ C. ⁹ შევიწუხებია B. ¹⁰ შენთა C. ¹¹ იქმნა BC. ¹² მან—B. ¹³ პოა BC. ¹⁴ ~ რაა ჰყავ. ¹⁵ მივიდაო მამაო B, რაა გყავ ¹⁶ წკმულით C. ¹⁷ მამაო C. ¹⁸ მივიდეს+იგინი B, მივიდა A. ¹⁹ მომკუდარა C. ²⁰ მამაო წკმულით C. ²¹ ~ მწყემსი ესე წკმულით B. ²² შ—C. ²³ გვეცი AB. ²⁴ ლოცვითა] და ლოცვითა C. ²⁵ სიწმიდითა] და სიწმიდითა BC. ²⁶ გლახაკთა B. ²⁷ უცხოთა B. ²⁸ ყრთვე B. ²⁹ კეთილითა C. ³⁰ მოწადეთაგან B. ³¹ წმინდა იოვანესთა] წმინდა C. ³² სახელითა A. ³³ ყრთა B.

ესე ნეტარი ისე შეიბყრა წმიდამან მამათმთავარმან, კათალიკოზმან, და აკურთხა იგი ებისკოპოზად საყდარსა ზედა წილკნისასა. და¹ დღაცათუ იგი არა თავს-იღებდა საქმესა მას² და შევრდომით ითხოვდა განტევებასა.

- ⁵ ხოლო მან უნებლით დაასხნა კელნი და წარგზავნა საყდარსა ღმრთისა დედისასა³ და⁴ დედისა მის, რომელმან დედაე თვისი ცთომისაგან⁵ აღადგინა; დედისა მის, რომელმან დედანი წყევისაგან იკვნა; დედისა მის, რომელი შუამდგომელ ღმრთისა და კაცთა იქმნა და აცხოვნა ყოველი⁶ ნათესავი კაცთაე, რომელნიცა¹⁰ სარწმუნოებით თაყუანის-სცემენ ქრისტესა, მისგან შობილსა ღმერთსა.

ჰ ყოვლად წმიდაო ღმრთის მშობელო მარიამ⁷, კურთხეულ არს ნაყოფი მუცლისა შენისაე და კურთხეულ არს სახელი წმიდაე დიდებისა მისისა⁸, რამეთუ ქუეყანისაგანნი ვიყვენიით და აწ შენ მიერ ზეცისა ანგელოზთაგან ვიმსახურებით და შენ მიერ უბრწუნელებდა და ცხოვრებაე საუკუნოა⁹ მოვიგეთ¹⁰. ამისთჳს შუენის, რაჲთა საყდარსა დიდებისა შენისასა წმიდანი და სულითა განათლებულნი კაცი იყუნენ ზედამდგომელად¹¹ ტაძრისა შენისა და ამისთჳსცა გამორჩეულ იქმნა ღირსი ესე წმიდაე ისე ზედამდგომელად¹² საყდრისა შენისა, წმიდაო დედოფალო!

[V] ხოლო წმიდამან აჲმან მამამან და ებისკოპოზმან¹² იწყო სწავლად და წურთად სამწყსოთა თჳსთა, და მიჰმართა ჩრდილოეთ კერძო, რამეთუ ჯერეთ¹³ მოუქციველ იყუნეს და მტკიცედ ეპყრა კერბთ-მსახურებაე.

- ²⁵ და იწყო სწავლად მათდა სწავლითა სიმშვიდისაჲთა და ყოვლითავე ღონისძიებითა და სასწაულთა¹⁴ მოქმედებითა მოაქცივედა¹⁵ სარწმუნოებად, რამეთუ სნეულთა ჰკურნებდა და¹⁶ ეშმაკთა ბრძანებით განასხმინდა; და მრავალნი საკურველებანი კმნნა და ესრეთ კეთილად სწავლითა მრავალნი სულნი¹⁷ მოაქცივნა¹⁸ და ტაძარნი³⁰ კერბთანი დაღეწნა და ეკლესიანი აღაშენნა და ყოველთა ნათელსცა და განამტკიცნა¹⁹ ქრისტეს სარწმუნოებასა ზედა. და ესევეითა-რითა საქმითა კეთილითა შემკული მოვიდა საებისკოპოსოდ²⁰ თჳსად წმიდაე ესე ებისკოპოსი²¹ ისე.

XII. ხოლო მას ეჲმსა ინება წმიდამან მამამან²² იოვანე, რაჲთა³⁵ თა მოიხილნეს მოწაფენი თჳსნი და ცნას, თუ რომელსა საზომსა მიწევენულ არიან, და რაჲთა²³ გამოაცხადნეს საქმენი მათნი კეთილნი კაცთა შორის, რამეთუ ახალ ნერგ იყუნეს კაცი და უკმდა²⁴ განმტკიცებაე. და ვითარცა მოიწია საყდარსა მას წმიდისა²⁵

¹ და—C. ² ამას B. ³ ~ დედისა ღმრთისა B. ⁴ დედისასა და—C. ⁵ ცთომისაგან] და ცთომისაგან BC. ⁶ ყოვე BC. ⁷ მარიამ—B. ⁸ მისისა] შენისაე C. ⁹ საუკუნოა] სათნოა B. ¹⁰ მოვიდეთ BC. ¹¹ ზედამდგომელად A. ¹² ებისკოპოსმან B. ¹³ ჯერეთ BC. ¹⁴ სასწაულთ B. ¹⁵ მოაქცივედა A. ¹⁶ და—C. ¹⁷ ~ სულნი მრავალნი B. ¹⁸ მოაქცივნა C. ¹⁹ განამტკიცნა C. ²⁰ საებისკოპოსოდ B. ²¹ ებისკოპოზი B. ²² +იყუნენ B. ²³ რაჲთა+არა B. ²⁴ უკმა B, უკმა C. ²⁵ წმიდისა—B.

C

4

ქრქვენი
შინა

ღმრთისა დედისასა, მოუწოდა წმიდასა მამასა ჩუენსა შინა. და ვითარცა მოიკითხნეს ურთიერთას სიყუარულითა სულიერთითა და დასხდეს, მაშინ მოითხოა² წმიდამან იოვანე თანიერ ჩუეულებისა სასუმელი. და მოართუა მას ელია დიაკონმან და აღუესო³ ჭიქაჲ და მისცა ბერსა. ხოლო ნეტარი იგი⁴ ბერი ეტყოდა ისეს, ვითარმედ: „პირველად ებისკოპოსისაჲ ჯერ-არს ლოცვაჲ“. ხოლო მან თაყუანის-სცა და ითხოვა⁵ შენდობაჲ. ხოლო წმიდამან იოვანე ზე⁶ აღიპყრა ჭიქაჲ, ილოცა, ჯუარი⁷ დასწერა და განუტევა ჰაერსა შინა ჭიქაჲ იგი და⁸ დადგა ვითარცა მყარსა ქუეყანასა ზედა⁹.
 10 ხოლო რომელმან ავლინა პეტრე ზღუასა ზედა ვითარცა კმელსა ქუეყანასა*, მანვე მოსცა მადლი ამისდა კმნად წმიდასა იოვანეს. და ვითარ მყოფარი¹⁰ ეამ ეპყრა ჭიქაჲ იგი ჰაერსა შინა, პრქუა იოვანე მოწაფეთა:¹¹ „ვინ თქუნენგანმან მიიღოს ჭიქაჲ ესე გელისაგან ჰაერისა?“ და არაფინ იკადრა მიყოფად გელისა.

15 მაშინ წმიდამან იოვანე დასწერა ჯუარი და მიიღო ჭიქაჲ იგი, და სამთავე მიიღეს ნაკურთხევი იგი და სხუათაცა მრავალთა. მაშინ პრქუა წმიდამან იოვანე მამასა შინა: „ჯერ-არს მადლისა¹² მიცემაჲ ღმრთისა, რომელმან ყო ჩუენ შორის საკურველი ესე“. ხოლო წმიდაჲ შიო [17] მორჩილ ექმნა ბერსა და მოიღო ნაკურთხევი და დაიკრიბა ნებსა ზედა მარჯუენესა შიშუელსა¹³ და დაასხა საკუმეველი¹⁴ მას ზედა და აღუტევა საკუმეველმან¹⁵ სული სურნელი¹⁶ და იწყო მოკუმეველად და უკუმია მუნ მყოფთა. და ხილეს რაჲ ესე, დაუკარდა ყოველთა და აღიდებდეს ღმერთსა, რომელმან მოსცა მადლი ესეგითარი მოშინთა მისთა. და თქუა¹⁷ წმიდამან იოვანე: „რაჲსა დაგიკარდების, ძმანო, რამეთუ იცის ცეცხლმანცა რიდობაჲ ღმრთის¹⁸ მცნობელთაჲ, რამეთუ ამან ცეცხლმან იცნა¹⁹ სამნი ყრმანი ბაბილონს, რაჲჲს-იგი საკუმელსა შინა შესთხიენეს²⁰ ქალდეველთა²¹. ხოლო საკუმელსა მას შინა მდგომარეთა²² ცუარი ზეგარდამო ეცურეოდა. ხოლო გარემოს²³ მდგომარენი შეიწუფებოდეს და ყრმანი უვნებელად დაიცეებოდეს**, რამეთუ²⁴ წინამე ღმრთისა არარაჲ შეუძლებელ არს და მისი არს საკარველთ მოქმედებაჲ ესე“.

და მერმე მიხედნა წმიდამან იოვანე ისეს და პრქუა: „მამო მფლობელი, გვენებს, რაჲთა კურთხევაჲ მოვიღოთ შენგანცა, რომელი გუაქუნდეს საცხენებელად შენდა“. ხოლო იგი მორჩილ იყო და საესე სულითა წმიდითა და ვერ იკადრებდა ურჩებასა. აღდგა და აღიპყრნა გელნი და თუალნი ზეცად მიმართ და მყოფარი²⁵ ეამ

* მათე 14,29. ** დანიელ, თ. 3.

1 და—C. 2 მოათხოა C. 3 აღავსო C. 4 იგი—C. 5 ითხოა A. 6 ზე ზედა B. 7 ჯუარი] და ჯუარი BC. 8 და—BC. 9 ~ ზედა ქუეყანასა B, ქუეყანასა ზედა მყარსა C. 10 მყოფარი ABC. 11 +თუსთა B. 12 მადლის AB. 13 შიშულსა ABC. 14 საკუმელი C. 15 საკუმელმან C. 16 სულნელობისა B. 17 პრქუა B. 18 ღმრთის B. 19 იცნა A. 20 შესთხინა B. 21 ქალდეველთა+ხოლო საკუმელსა შინა შესთხიენეს ქალდეველთა C. 22 ქალდეველთა ხოლო საკუმელსა მას შინა მდგომარეთა] და მათ B. 23 გარემო B, გარემოს C. 24 რქუა რამეთუ B. 25 მყოფარი ABC.

C

2

ქართული

ბიბლიოთეკა

ღმერთსა ევედრებოდა. და მერმე მოდრკა და ქუეყანასა ცრემლითა დაალტობდა და პრქუა ბერსა: „ლოცვა-ყავ ჩემოვს, წმიდაო მამაო¹, და მცირედ შემომიდევ“. და მიჰმართა² წმიდამან ისე მღინარედ ქსნად.

- 5 ვითარცა მიიწიენეს წყალსა მას ზედა წმიდანი იგი მამანი, ნათელნი სოფლისანი, იწყოა წმიდამან ისე ლოცვად. და ზე აღიხილნა თუალნი გონებითურთ და ღმერთისა შეწევნასა მოუწოდდა, რამეთუ იგი ჰყოფს, რაჲცა ენებოს. და ევედრებოდა წმიდასა ღმერთისმზობელსა და იტყოდა ცრემლით: „მოვედ [ინ] ჩემ ზედა, წმიდაო დედოფალო, ძეწვენაჲ შენგან შობილისაჲ, რაჲთა წყალი ესე³ დაგუმორჩილოს. და ვითარ⁴ მყოვარ⁵ ეამ ილოცა და მერმე განყო კუერთხი, რომელი⁶ აქუნდა ჰელთა, და თქუა: „სახელითა უფლისა⁷ ჩუენისა იესუ ქრისტესითა გეტყვ შენ⁸, წყალო, შემოუდევ კუერთხსა ამას ჩემსა“. და მადლითა სულისა წმიდისაჲთა მყის
- 15 შეუდგა ღმერთშემოსილთა მათ მამათა. ხოლო ქუეყანაჲ იგი უქმი იყო⁹, დაღმრდებოდა, ვითარცა კუერთხი იგი მიეთრია და წყალი¹¹ უქუანა მივიდოდა¹². და ესრეთ მიიყვანა საყდარსა წმიდისა დედოფლისასა წილკანს სადიდებელად მამისა და¹³ ძისა და წმიდისა სულისა¹⁴.

- 20 იხილეს ესე ყოველთა მკვდრთა¹⁵ მცხეთისათა და გარემო¹⁶ სოფლებისათა და ყოველნი ადიდებდეს ღმერთსა.

- ეჲა დიდებული საკვრველი, რამეთუ კაცთა მიწისაგანთა¹⁷ წყალნიცა დაემორჩილებიან! ერთი პაერსა წარმოადგინებს მსახურად¹⁸ და¹⁹ მეორე ცეცხლისა ბუნებასა დაშრეტს და წარსდევნის მჭურვალებასა მისსა, სხუაჲ წყალსა²⁰ და მიწისა ბუნებასა დაიმორჩილებს. ამას ყოველსა ჰხედვიდეს²¹ და ღმერთსა ადიდებდეს ყოველით კერძოვე.

- ხოლო წარ-რაჲ-ვიდოდა წმიდა იოვანე, თანა-აღაჰყვეს მოწაფენიცა მისნი და დაუწუნეს მის წინაშე მცირედნი დღენი და მის
- 25 თანა იხარებდეს სულთა²².

- XIII. ხოლო რაჲმს ენება წარმოსლვაჲ მიერ, ნეტარი შიონ ევედრებოდა წმიდასა იოვანეს, რაჲთა უბრძანოს მას დაუყლებით ცხოვრებაჲ. ხოლო მან პრქუა: „მიგემაღლენ ღმერთისა მიერ სათხოველი შენი და მოგეცინ მოთმინებაჲ, რაჲთა აქა იწროებით ცხოვრებითა საუკუნესა მას ჰპაო განსუენებაჲ²³ და ფართოებით შეუბაჲ. არამედ წარვედ და მოაქსენე პირველად მამათმოავარსა და, უკუეთუ ბრძანოს შენი ესრეთ ცხოვრებაჲ, უწყოდ²⁴, რამეთუ²⁵ არს ნებაჲ ღმერთისაჲ, ვითარცა იტყვს აველე მოციქული²⁶: «ერჩ-

¹ ~ მამაო წო C. ² მიჰმართ B. ³ ~ ესე წყალი B. ⁴ ეამ BC. ⁵ მყოვარ ABC. ⁶ რომელი A. ⁷ უფლისა+ღმრთისა G. ⁸ შენ—B. ⁹ ~ იყო უქმი BC. ¹⁰ წყალი+იგი B. ¹¹ მოვიდოდა B. ¹² და—B. ¹³ სულთა+აწ B. ¹⁴ მკვდრთა—B. ¹⁵ გარემოჲ BC. ¹⁶ მყისაგანთა C, ~ მიწისაგანთა კაცთა B. ¹⁷ მსახურად—მისდა B. ¹⁸ და—BC. ¹⁹ წყალთა BC. ²⁰ ხედვიდეს A. ²¹ სულთა+ წმიდითა B. ²² რაჲთა აქა იწროებით ცხოვრებითა საუკუნესა მას ჰპაო განსუენებაჲ—B. ²³ უწყოდ B. ²⁴ რამეთუ—A. ²⁵ მოციქული+ვედ BC.

ქართული
ენის ინსტიტუტი

ზ

ღ

დით წინამძღუართა თქუენთა, რამეთუ იგინი¹ იღვძებენ² სულთა თქუენთათს³ *.

და ასწავებდა ბერი, რაათა გონებაჲცა ჯორცთავე თანა შე-
ყენოს და ყოველი ზრუნეაჲ ქუეყნიერი განაგდოს, ვითარცა მკუ-
5 დარმან, დაფლულმან და დაფარულმან, რამეთუ ესე არს კანონი
დაყუდებით ცხოვრებულთაჲ. ხოლო წმიდამან შიო მიიხუნა⁴ ბერი-
საგან მცნებანი, ანბორს-უყო ფერჯთა, და ტიროდეს ყოველნი იგი
ძმანი, ვითარცა უკუნაანასკნელისა ჯმნისათს, და პრქუა მათ: „ლოც-
ვა-ყავთ ჩემთს“. და წარმოვიდა⁵, და ვითარცა შევიდა⁶ კათო-
10 ლიკე ეკლესიად, თაყუანის-სცა წმიდასა სუეტსა და ცრემლით
ვევდრებოდა ღმერთსა, რაათა ღირს ყოს დაყუდებით მსახურებასა
მისსა.

და შევიდა წინაშე მამათ-მთავრისა. ხოლო მან სიხარულით
შეიწყნარა. და ვითარცა მოიკითხნეს, წმიდამან შიო წარმოუთხრა
15 ყოველივე და წადიერებაჲცა გულისა მისისაჲ.

ხოლო მან სულთ-ითქუნა და ტიროდა და ეტყოდა: „წარე-
მართე, მამაო, კეთილსა მაგას გზასა და ყავნ უფალმან⁷ მღვმე იგი
კიბედ, აღმყვანებელად შენდა ზეცად მიმართ, და ბნელი იგი—
მიმყვანებელ ნათელსა მას დაულამებელსა! და ჟამისა ამის⁸ [18]
20 ქირი გეყავნ საუკუნოდ განსასუენებელ⁹ და არა შენ ოდენ, არა-
მედ ყოველთა, რომელთა შემდგომად შენსა იღუაწონ ადგილსა
მას შინა! და¹⁰ დაუთმე ბრძოლასა ეშმაკთასა¹¹, რამეთუ მრავალ-ლო-
ნე არს ბრძოლაჲ მათი“.

ხოლო წმიდაჲ შიო ევედრებოდა და ეტყოდა: „ლოცვა-ყავ
25 ჩემთს უფლისა მიმართ, რაათა ნეშტნი ესე დღენი ჩემნი მომ-
მადლნეს ნებისაებრ მისისა“. და დაიწერა ჯუარი და წარვიდა და
შევიდა უდაბნოსა თსსა. და მოუწოდა ყოველთა ძმათა და პრქუა:
„მე ესერა აღვირჩიე დაყუდებით ცხოვრებაჲ ბრძანებითა ბერისაჲ-
თა და წმიდისა მამათ-მთავრისაჲთა; ხოლო თქუენ განეკრძალენით
30 საფრჯეთა¹² ეშმაკისათა¹³ და მოიგეთ უმეტეს¹⁴ ყოვლისა სიმდაბლე
და მორჩილებაჲ და სიმშუდე, რომელი უჩინო-ჰყოფს რისხვასა, და
სიყუარული, რომლისა მიერ ღმერთი მოიგების, და მარხვაჲ, რომე-
ლი წარიოტებს ბილწებასა, და ლოცვისა შინა სიწმიდე გონებისაჲ,
რომელი განაქარგებს ყოველსა ძალსა მტერისასა, და დაუცხრო-
35 მელი¹⁵ ტირილი, რომელი მოატყუებს სიხარულსა საუკუნოსა, და
მოიპოვეთ სიგლახაჲ, რაათა საუკუნოდ¹⁶ სიმდიდრე ჰპოოთ; მო-
იძულენით საქმენი სოფლისანი, იწურთიდით წერილთა, რაათა
მარადის ფრთხილ იყოს გონებაჲ თქუენი; იქმნენით წმიდა ჯორცი-
თა, რაათა სულითა წმიდა იქმნეთ და მხიარულნი შეხვდეთ ჯორ-

* ვ ბ რ ა ე ლ. 13,17.

¹ იგი B]—C. ² იღვძებს B. ³ მიიხუნა+რაჲ C. ⁴ წარმოვიდეს BC. ⁵ შევიდეს B.
⁶ +ღ-ნ B. ⁷ ამის—A. ⁸ განსასუენებლად B. ⁹ და—C. ¹⁰ ეშმაკისასა B. ¹¹ საბრჯეთა BC. ¹² ეშ-
მაკისა C. ¹³ უმეტესი C. ¹⁴ დაუბრძომელად BC. ¹⁵ საუკუნე B, საუკუნო C.

C

q.

წილსა უფლისასა; მიეგრდენით¹ მკერდსა უფლისასა, რაათა სიწმიდით ეზიარებოდით მას, და ნუ ჰგონებთ, თუმცა უჭირველად ცხოვრებდა საუკუნოა² ჰპოეთ³, რამეთუ⁴ პავლე იტყვს, ვითარმედ: «მრავლითა ჭირითა გვლის⁵ შესლვად სასუფეველსა ცათასა*».

5 და კვალად იტყვს: «მოთმინებითა თქუენითა მოიპოვნეთ სულნი თქუენნი»**.

«უწყოდეთ, ძმანო ჩემნო, რამეთუ აქა ესე ყოველი წარმავალ არს, ხოლო საუკუნოა წარუვალ. მითხართ-ლა⁶, საყუარელნო, უკუეთუ გუშინ⁷ ყოველთა განსუენებათა შინა⁸ ყოფილ იყოს კაცი 10 ესე⁹ და ხვალე არღარაა ჰქონდის და არცაღა სხუასა¹⁰ წალმართ¹¹ მოელოდის რას თუნიერ ჭირისა და ტანჯვისა, არა დიდი დაჭირვება არს მისა?»¹²

XIV. და შემდგომად მრავლისა სწავლისა¹³ ჰრქუა მათ: «გამოარჩიეთ ერთი, რომელიცა ილუწიდეს ცხოვრებასა თქუენსა, რამეთუ მე მეგულების დაჯდომაა მღვმესა ამას შინა, რომელი აღვაშენე დასაფლველად თავისა ჩემისა».

მაშინ შეწუხ[ვ]ნეს¹⁴ ძმანი იგი და ტიროდეს მწარედ, ხოლო იგი ნუგეშინის-სცემდა.

მაშინ ყოველთა ერთობით გამოარჩიეს ყოლად ქებული 20 ევაგრე. ხოლო მან მოუწოდა და ჰრქუა: «შვილო ჩემო, უფალი ჩუენი იტყვს: «რომელსა უნდეს თქუენ შორის დიდ ყოფაჲ, იყოს ყოველთა მონა»;*** და აწ ჯერ-არს შენდა, რაათა დიდებისა მომატყუებელი სიმდაბლე მიიღო». ხოლო წმიდა ევაგრე მშვდ იყო და მდაბალ გულითა და არა თავს-იდებდა მთავრობასა ძმათასა და 25 გონებისა უძლურებასა წინა დაუდებდა და ეტყოდა: «ვერ ვაგებ მსახურებასა ძმათასა». ჰრქუა მას ბერმან: «უკუეთუ მე¹⁵ დამემორჩილო¹⁶, მრავალი სასყიდელი მიიღო ღმრთისაგან¹⁷ და დიდებამ საუკუნოა დაიმკდრო, და უკუეთუ ურჩ მექმნე¹⁸, ურჩთა თანა დაისაჯო».

30 ხოლო მან თავუანის-სცა და ჰრქუა: «რადცა მიბრძანო, ვყო, მაშაო პატიოსანო». და წარემართა მსახურებასა ძმათასა.

XV. ხოლო წმიდა შიო, მკვდრი უდაბნოასაჲ და ყუავილი შუენიერი, ნერგი უკუდავებისაჲ, გამომღებელი ნაყოფსა კეთილსა გულითა მჭურვალითა მოლოდებისათს სასუფეველისა და განსუენე- 35 ბისათს საუკუნოასა და ცხოვრებისათს სამარადისოასა შთაქდა მღვმესა მას შინა.

ჰ ნეტარო და ყოვლად სანატრელო, ყოვლად მაღლით მოქსენებულო, ვითარ ვაქებდე¹⁹ სიმკნეთა შენთა და სიბრძნეთა,

* საქმე 14,22. ** ლუკა 21,19. *** მარკ. 10,44.

¹ მიეგრდენით BC. ² ~ სქნ ცხრბ B. ³ ჰპოეთ A. ⁴ რ—C. ⁵ გვმს A. ⁶ მითხართ-ლა C. ⁷ გუშინა B. ⁸ ~ შინა განსუენებათა B. ⁹ ესე—C. ¹⁰ სხუასა—BC. ¹¹ წალმა BC. ¹² არა დიდი დაჭირვება არს მისსა—AB. ¹³ სწავლისა—A. ¹⁴ შეწუხდეს BC ¹⁵ მე—BC. ¹⁶ დამემორჩილო C. ¹⁷ ღისა მიერ BC. ¹⁸ მექმნა C. ¹⁹ ვაქებდე BC.

რომელი ენა იტყოდის, რამეთუ უფროას ყოველთა ბრძენთა
 უბრძენს იქმენ¹. რამეთუ ნათლისა მის დაუსრულებელისათჳს წუთ-
 ჟამისა ესე² სიბნელე მოითმინე და განქარვებადისა წილ საწუ-
 როასა და განსუენებისა საუკუნოა დიდება და განსუენებამა მი-
 5 იღე, რამეთუ დანიელ უნებლიათ შთაავდეს მღვმესა მას³ შინა
 ლომთასა და ღმრთისაგან სამარადისოა პატივი მიიღო. ხოლო შენ
 ნუფსით თჳსით შთაჰქედ⁴ მღვმესა ბნელსა ბრძოლად უხილავისა
 მის მტერისა, რომელიცა დაეც და შეჰმუსრე⁵ ქუეშე ფერჯთა⁶ შენ-
 10 რბედი, რაათა ქუეყანასა მას⁷ მშჳდთასა იხარებდე.

ესე წმიდაა შიო ესრეთ იყოფებოდა, გორციოა იტანჯებოდა,
 ხოლო სულითა განათლდებოდა. ამისთჳსცა ბნელსა მას შინა
 მღვმესა ვითარცა ნათელსა და განსუენებასა შინა იშუებდა.

XVI. ხოლო მოძღუროსა მისისა იოვანესთჳს ვიტყოდით. ხო-
 15 ლო ნეტარი მამა ჩუენი იოვანე დაბერდა ქუაბსა მას შინა და
 აღასრულა სრბა თჳსი [19] მრავლითა ღუაწლითა. მოუძღურდა⁸
 და იწყო მოკლებად.

და მოუწოდა მოწაფეთა რომელთამე და თათას⁹, რომელი
 იყოფებოდა ქუეშე მთასა მას, და ელია¹⁰ დიაკონსა და პრქუა:
 20 „შვილნო, ჟამი აღსასრულისა ჩემისაა მოწევნულ არს და მივალ
 უფლისა ჩემისა¹¹ და ფრიად მეშინის ჰაერის-მცველთაგან, რამე-
 თუ საზარელ არიან, დააყენებენ სულსა, რაათა არა აღვიდეს¹²
 სასუფეველად. და ამას თქუენცა მოელოდეთ, შვილნო ჩემნო სა-
 ყუარელნო, და აწვე განაკრძალენით თაენი თქუენნი და ჩემთჳს¹³
 25 ილოცევედით¹⁴. და ვინმეა გჳჯსნა¹⁵ სხუამან¹⁶ ჳელთაგან მათთა¹⁷,
 გარნა ღმერთმან, რომელმან მოაელინა ძე თჳსი, უფალი ჩუენი
 იესუ ქრისტე, და მან განმათავისუფლნა სიკუდილისაგან და ყოვ-
 ლისა საეშმაკოასა ვნებისა, გარნა ივინი¹⁸ ოდენ, რომელნი მჭურ-
 ვალითა გულითა შეუდგენ და სიწმიდით ჰმსახურებდენ მას. და
 30 ამისთჳს გვედრებთ¹⁹, რაათა სიწმიდით და სამართლით ვიქ-
 ცეოდით²⁰“.

ხოლო ამცნო, რაათა გორცნი მისნი დასხნენ მასვე ადგილ-
 სა²¹ მწირობისა მისისასა. და მოიხუნა სიწმიდენი და აღიხილნა
 თუალნი და მხიარულითა პირითა ხედვიდა ვიეთმე ნუგეშინის-ცე-
 35 მად მისსა მოსრულთა. და მიაყვანნა თუალნი ვითარცა მეგობართა
 და განუტევა სული და შეჰვედრა უფალსა.

ხოლო კიბე იგი იაკობისი აქაცა იხილვებოდა და ანგელოზნი
 ღმრთისანი გარდამოვიდოდეს. ხოლო უფალი დამტკიცებულ იყო

¹ იქმენ A. ² ესე[საცე C. ³ მას—C. ⁴ ~ ნუბსით თჳსით შთაჰქედ შენ BC. ⁵ და შე-
 მუსრე—A. ⁶ ფერჯთა + ქუეშე A. ⁷ მას—BC. ⁸ მოუძღურდა]—A. და მოუძღურდა C. ⁹ თა-
 თასქ იეს C. თათს A. ¹⁰ ელიას BC. ¹¹ ჩნისა C. ¹² აღვიდენ AC. ¹³ ჩუენთჳსცა C. ჩმთსცა
 B. ¹⁴ ილოცევედი C. ¹⁵ გჳჯსნა BC. ¹⁶ სხუამან—B. ¹⁷ მისთა BC. ¹⁸ იგი B. ¹⁹ გვედრებთ C.
²⁰ იქცეოდით BC. ²¹ ~ ადგილსა მასვე B.

C

4

ქართული
ენის ინსტიტუტი

თავსა ზედა მის კიბისასა, რომელმან ჰრქუა მას¹: „მე ვარ ღმერთი აბრაჰამისი, მამისა შენისაჲ“²; აწ მოვედ ჩემდა, რათა განგისუენო შრომათა შენათჳს“. ესრეთ აღიდებს, ძმანო³, ღმერთი მადიდებელთა მისთა!

⁵ ხოლო მოწაფენი მისნი ტიროდეს განშორებისათჳს მათგან წმიდისა მამისა⁴.

ხოლო სიტყუაჲ ბერისაჲ უღებ-ყვეს, რამეთუ საწუნელ უნდა ადგილი იგი, სადა ეუწყა დასხმაჲ ჯორცთა მისთაჲ, რამეთუ მოვიდეს მღვდელი და დიაკონნი და სიმრავლე ერისაჲ და წარმოი-
¹⁰ ხუნეს ნაწილნი ბერისანი⁵, დასხნეს მონასტერსა თათაჲსსა, მოწაფისა მისისასა, და შექმნეს ლუსკუმაჲ პატროსანი და მუნ შინა დაჰკრძალნეს წმიდანი იგი ჯორცნი ნეტარისა მამისა ჩუენისა იოვანესნი.

ხოლო მოწაფენი იგი⁶ მისნი ტიროდეს და იტყოდეს: „კეთი-
¹⁵ ლო მამო, რაჲსათჳს დაგჯტევენ⁶ ჩუენ? ვის თანა-ლა ვიხილოთ სახე ანგელოზებრი, ანუ ვინ იყოს მკურნალი უძღურებასა [V] კაცთასა, ანუ ვინ აღმადგინებელი გონებითა დაცემულთაჲ და წამალი ეშმაკთა მიერ მოწყულთაჲ, ანუ ვინ რწყვიდეს ცრემლთა მიერ წმიდათა სოფლებსა⁸ ჩუენსა?“ და ესრეთ მტირალნი წარ-
²⁰ ვიდეს.

ხოლო წმიდამან იოვანე არა თავს-იდვა უღებ-ყოფაჲ სიტყუსა მისისაჲ, არამედ სადა-იგი მოეპოა დაყუდებით მადლი და რაჲთა ვიხილოთ და გურწმენეს⁹, ვითარმედ შემდგომად მიცვალებისაჲ ცხოველ არს და აქუს კადნიერებაჲ წინაშე ღმრთისა, ამისთჳსცა
²⁵ ინება ნაწილთა მისთა მუნვე დასხმაჲ. და იქმნეს¹⁰ ადგილსა მის, სადა იხსნეს ჯორცნი მისნი, სასტიკნი ძრვანი¹¹, და კაცნი მის ადგილისანი იგუემნეს¹². და მოეჯსენა მცნებაჲ იგი ბერისაჲ და გულისგმა-ყვეს, ვითარმედ მისთჳს არიან ძრვანი იგი. ამისთჳსცა¹³ აუწყეს მამათ-მთავარსა. ხოლო იგი განკარდა და წარვიდა მღვდელ-
³⁰ თა თანა და დიაკონთა და დიდითა პატრივითა აღიყვანეს ადგილსაჲ თჳსსა და მითვე ლუსკუმითა დაასუენნეს ნაწილნი მისნი. და შემდგომად მისსა¹⁴ აღაშენეს ეკლესიაჲ. ხოლო¹⁵ შემდგომად აღმოყვანებისა დასცხრა ძრვაჲ იგი. და სხუანიცა მრავალნი სასწაულნი იქმნნეს ნებითა¹⁶ ქრისტესითა და მადლითა წმიდისა იოვანესითა. რამეთუ მრავალნი სნეულნი, ღრეკილნი და ეშმაკულნი განიკურნნეს აღმოყვანებასა¹⁷ და ყოველნი, რომელნი ხედვიდეს, ღმერთსა აღიდებდეს. და უკუეთუ ოდენ¹⁸ [სარწმუნოებით მივიდეს]¹⁹, აწცა იქმნებთან მის მიერ კურნებანი.

* დაბად. 28,12-13.

¹ მას—C. ² ძმანო—B. ³ მამისასა A. ⁴ ბერისანი+და BC. ⁵ იგი—B. ⁶ დაგჯტევენ+აწ BC. ⁷ ჩუენ—BC. ⁸ სულსა B, სფლებსა AC. ⁹ გრწმენეს B. ¹⁰ იქნენ B. ¹¹ —ძრვანი სასტიკნი B C. ¹² გუემნეს B. ¹³ ამისთჳსცა B. ¹⁴ მისა B. ¹⁵ ბ—B. ¹⁶ ნებითა] ძალითა BC. ¹⁷ აღმოყვანებასა+მისსა BC. ¹⁸ ოდენ B. ¹⁹ მივიდეს +ვინ B.

C

4.

XVII. ხოლო შემდგომად მრავლისა ჯამისა წმიდამან კლე-
მენტოზ¹ კათალიკოზმან აღმოსავალით კერძო² ეკლესიისა სხუაჲ
ეკლესიაჲ აღაშენა სახელსა ზედა წმიდისა ნათლის-მცემელისასა
სადიდებულად³ სამებისა წმიდისა ერთ-არსებისა.

ხოლო ამის ნეტარისა იოვანეს მოწაფეთაგანმან⁴ აღაშენა
ალავერდი, რომლისაგან გამოვლენ დიდნი საკვრველებანი, ვიდრე
დღენდღვად დღედმდე⁵. და სხუამან ქუაბი იულოთისაჲ⁶ და სხუათა
აღაშენნეს კახეთს⁷ მონასტერნი. ხოლო დავით აღაშენა უდაბნოჲ
იგი⁸ გარესჯისაჲ⁹ და დაუუნა მრავალნი ეპისკოპოსი ვეშაპსა თანა. უკუა-
ნაასკნელ უბრძანა და¹⁰ მუნით განაიღონა¹¹ ბუდე იგი ეშმაკთაჲ.
და სხუანი მრავალნი სასწაულნი აღასრულნა. ხოლო ერთმან ზე-
ნა სოფელს¹² აღაშენა მონასტერი, [20] რომელსა შინა დედალი
ვერაჲა¹³ შევალს და ვერცა რაჲ მფრინველი იბუდებს¹⁴. ხოლო
ყოველთაჲ ვერ ძალ-გაკ¹⁵ მოკსენებაჲ. და წმიდაჲ ისე წილკანს
15 ებისკოპოს იქმნა და აქამომდე ჩანს სამარხოჲ მის ნეტარისაჲ.

XVIII. ხოლო ნეტარმან ამან მამამან ჩუენმან¹⁶ შიო მღვდელსა
მას¹⁷ შინა პოვა ზეცისა იგი მარგალიტი და მრავალნი სულნი შე-
წირნა ქრისტესა, რამეთუ ფრთად შეკრბინა¹⁸ მონაზონნი და მად-
ლითა მისითა აქამომდეცა საესე არიან ყოვლითა კეთილითა, სუ-
20 ლიერითა და ჰორციელითა, იშუებენ და ინარებენ სულითა და
ადიდებენ მამასა და¹⁹ ძესა და სულსა წმიდასა აჲ და მარადის
და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ²⁰.

[27v] ცხოვრებაჲ და მოქალაქობაჲ წმიდისა²¹ მამისა
ჩუენისა ღვთისა ბარისჯუალისაჲ²²

გუაგურობენ, მამაო!²³

I. ხოლო ესე წმიდაჲ მამაჲ ჩუენი დავით წარვიდა ადგილთა უდაბნო-
თა და ურწყულთა სჯად თავისა თქმისა, რათათა წუთ ერთითა ქირითა მოი-
პოოს საუკუნოჲ იგი და წარტვალა შეებაჲ და განსუენებაჲ. ამისთვისა აღი-
ჩჩია აქა სჯაჲ გარეგან²⁴ უდაბნოთა შინა. ამისთვის ეწოდების უდაბნოსა [28]
28 მის გარესჯაჲ.

ხოლო ჰყვანდა²⁵ მის თანა ერთი მოწაფე²⁶, სახელით ლუკიანე. და ვითარ-
ცა მიიწიენეს უდაბნოსა მას ურწყულსა, მოეწყურა მათ ფრთად და პოვეს²⁷
მცირე წყალი შეკრებული წყმისაგან ნაბრალსა შინა კლდისასა და სუეს მის-
გან და დასხდეს განსუენებაჲ ჩრდილსა რასმე კლდისასა.

¹ ბელნაწერების ნუსხა: A: A-833; B: H-1336.

² კლემენტოზ BC. ³ კერძო B. ⁴ დაიდებულად C. ⁵ მოწაფეთაგანმან+ერთმან C. ⁶ დღენ-
დღე BC. ⁷ იულოთისა (იუალითისა?) C. ⁸ კახეთსა B. ⁹ იგი-BC. ¹⁰ გარესჯაჲ C. ¹¹ და-B.
¹² განაიღონა მუნით B. ¹³ ს-ულ AB. ¹⁴ ვერ-ა B. ¹⁵ დაიბუდებს B, დაიბუდებს C.
¹⁶ ძალ-ვიც C. ¹⁷ ჩუენმან-B. ¹⁸ მას-BC. ¹⁹ შეკრბინა A. ²⁰ და-B. ²¹ და მარადის და...
ამენ-B; უკუნითი უკუნისამდე, ამენ-A. ²² წმიდისა| ლიტოსა B. ²³ გარესეულისა B. ²⁴ მა-
მაო-A. ²⁵ გარე A. ²⁶ ჰყვა B. ²⁷ მოეწყეცა B. ²⁸ პოვე B.

C

ქართული

და ვითარცა სხდეს¹ იგინი მუნ, თქუა წმიდამან მამამან² ლუკიანე³ კეთით: „ცნაო ლუკიანე, დედგეთ ადგილსა ამას და ვევედრნეთ⁴ ლმერთსა⁵, რაათა მყუდროებით⁶ ვედრებითა და ცრემლთა დათხვევითა და მოთმინებითა მცირედითა მოგვტევენეს ლმერთმან აურაცხელნი ცოდვანი და ბრალნი ჩუენნი⁷ და მოგვანიჭენეს საშუებელნი და განსუენებანი სასუფეველისა⁸ მის ცათაჲსანი, რამეთუ ქირი აქა მცირე არს და წარმავალ, ხოლო დიდებაჲ იგი მუნ მოუკლებელ არს და წარუვალ და დიდებაჲ⁹ საუკუნოჲ. ამისთჳსცა ჯერ-არს აქა მოთმინებაჲ“.

მიუგო ლუკიანე და ჰრქუა: „ღმერთ-შემოსილო მამაო, ქენმართად ეგრეთ არს და¹⁰ ბრძანებისაებრ შენისა და მიეგებვიან¹¹ კაცად-კაცადსა კეთილნი საქმეთა მათთაებრ¹² და შრომათა. გარნა ვხედავ ფრიადსა იწროებასა და სიფიცხლესა ამის უდაბნოჲსასა, რამეთუ უმოგვარ¹³ არს ყოვლისაგან საქმრისა, საზრდელისა და წყლისა; და ჩუენ კაცნი ვართ მყოფნი ჳორცთა უძლურებასა შინა და ვითარ თავს-ვისხნეთ ქირნი და განსაცდელნი ამის უდაბნოჲსანი?“

ხოლო წმიდამან მამამან დავით მიუგო და ჰრქუა: „მამო ლუკიანე, რომელმან-იგი უდაბნოს გამოზარდა ერი იგი ისრაჲლთაჲ და კლდისაგან მყარისა წყალი¹⁴ აღმოუცენა¹⁵ და მწყერ-მარტილი უწყმა შორის ბანაკისა მათისა, და ელთა ყორნისა მიერ გამოზარდა და წმიდასა ანტონის და სხუათაცა მათა წმიდათა¹⁶, რომელნი დამკვდრებულ იყვნეს მათა და უდაბნოთა შინა და მისცა მათ საზრდელი, იგივე ლმერთი და აწცა შემძლებელ არს მოცემად ჩუენდა საზრდელსა ნუგეშინის-საცემელად ჳორცთა ჩუენთა უძლურებისა. აწ მვნე იყავ, ცნაო ლუკიანე, და ნუ გეშინინ, რამეთუ მოწყალე არს ლმერთი და არა მოგუაგებს ცოდვითა [V] ჩუენთაებრ, არამედ სიტკბობით ზრდის ყოველთა მოშინთა მისთა“.

ამათ სიტყუათა მიერ განმტკიცნა ლუკიანე და ჰრქუა: „ვითარცა ჰბრძანო, წმიდაო მამაო, ეგრეთ¹⁷ ვყოთ ყოველივე“. და მიმოვლეს იმიერ და ამიერ და პოვეს¹⁸ პარეხი რაჲმე კლდისაჲ, რომელსა ქუეშე დაივანეს. და რაჲმს დანსცხის ანუ იყვის წჳმამ, პარეხსა მას ქუეშე განისუენიან. ხოლო საზრდელი მოირეწიან ძირთაგან რათმე მდელთა. რამეთუ იყო ესმი გაზაფხულისაჲ და უხუებით პოვიან¹⁹ ნუგეშინის-საცემელი ჳორცთაჲ. და ესრეთ მოირეწდეს საზრდელსა და აღიდებდეს ლმერთსა, მომცემელსა ყოველთა კეთილთასა.

და ვითარცა გარდადდეს დღენი რაოდენნიმე, დაბერდეს მდელონი იგი და განჭმეს სიტხისაგან და მოაკლდა ნუგეშინის-საცემელი იგი მათი. და შეწუხნა ლუკიანე და ჰრქუა წმიდასა დავითს: „წმიდაო²⁰ მამაო, აწ²¹ რაჲ-და იყოს ნუგეშინის-საცემელად²² უძლურებასა ჳორცთა ჩუენთასა, რამეთუ განჭმეს მდელონი ესე, რომლისაგაჲ იქმნებოდა სასოებაჲ ჳორცთა ჩუენთა განსუენებისაჲ“.

¹ დასხდეს A. ² ევედრებოდით A. ³ ლმერთსა] თ-ლსა A. ⁴ მყუდროებით A. ⁵ სასუფეველისა A. ⁶ დიდებასა A. ⁷ და-B. ⁸ მიეგებვიან A. ⁹ მათთაებრ A. ¹⁰ უკუარ AB. ¹¹ წყალი-B. ¹² აღმოუცენა B. ¹³ ~ წმიდათა მამათა A. ¹⁴ ვგრეცა A. ¹⁵ პოვეს AB. ¹⁶ პოვიან AB. ¹⁷ წ-თ-B. ¹⁸ აწ-A. ¹⁹-საცემელად B.

C

მიუგო წმიდამან დავით და ჰრქუა: „ძმაო ლუკიანე, ნუ დაგიც სასოებაჲ მდღლოთა მიმართ და მცენარეთა ქუეყანისათა. და ვითარ არა უწყვი, რამეთუ ყოველნი ნივთნი ქუეყნიერნი ცვალება[დ] და წარმავალ არიან? და არა გას-
მია წმიდათა წერილთაგან, ვითარმედ: «მომინებთია თქუენითა მოიპოვნეთ
სულნი თქუენნი?»*. ხოლო შენ მსწრაფელ სულმოკლე ქმნილ ხარ და არა უწყ- 5
ყია, უკუეთუ მოვწყდეთ¹ შიმშილითა გინა წყურილითა ქრისტეს მცნებათათჳს,
ცხოველ ვართ წინაშე ღმრთისა უკუნისამდე? და შენ ფრიალ შფოთ ხარ და
განილვევი განიბრწნადთა ჭამადთათჳს“.

ვითარ-იგი² ამას ეტყოდა, მეყსეულად მოვიდეს სამნი ირემნი, რომელთა
უკუანა სდევდეს ნუკრნი მათნი და წარმოუდგეს³ წინაშე მათსა ვითარცა 10
ცხოვარნი დამშვდებულნი. და ჰრქუა მამამან დავით: „ლუკიანე⁴, ძმაო, მი
იღე⁵ პინაკი და მოწუელენ ირემნი ისი“. ხოლო იგი აღდგა და მოწუელნა
და ვითარცა აღავსო პინაკი, მოილო წინაშე ბერისა. ხოლო [29] მან დასწყე-
რა ჯუარი და შეიქმნა ხაჭოდ⁶, და ჭამეს და განძლეს და აღიდებდეს ღმერთ-
სა. და ჰრქუა ლუკიანე წმიდასა დავითს: „მამაო წმიდაო, საკრველ არს 15
ღმერთი შორის წმიდათა მისთა? და აწ განმტკიცნა გული ჩემი და მხიარულ
არს სული⁷ ჩემი და ამიერითგან, უკუეთუ განიბრწნენ კორციი ჩემნი და გა-
ნილიენენ შიმშილითა და წყურილითა, ყოლად არა რასვე⁸ ვზრუნვიდე მო-
კუდავთა ამათ¹⁰ კორცთათჳს და ამაოჲსა საწუთოჲსათჳს“. და წმიდამან და-
ვით ჰრქუა: „კურთხეულ არს ღმერთი, რომელმან განამტკიცა გული შენი და 20
კურთხეულ არს სახელი წმიდაჲ დიდებისა მისისაჲ უკუნისამდე“.

და მიერითგან მივიდიან ირემნი ყოველთა დღეთა, თუნიერ ოთხშაბათ-
პარასკევისა და თანა-ჰყვიან მათ ნუკრნი მათნი და ესრეთ იშუებდეს კორცი-
თა¹¹ და იხარებდეს სულითა.

11. ხოლო ქუემო კერძო პარებისა მის, რომელსა შინა იყოფებოდეს 25
წმიდანი იგი, იყო სხუაჲ პარები, რომელსა შინა იყოფებოდა ვეშაპი დიდი
და საზარელი, რომელსა ესხნეს თუალნი სისხლის ფერნი და რქაჲ იყო შუბლ-
სა და ფაჩარი¹² ფრიალ ქედსა მისსა.

ხოლო დღესა ერთსა წარმოვლეს ირემთა მათ¹³ კარი¹⁴ მის პარებისაჲ¹⁵,
და მიეტევა მათ ვეშაპი იგი და შეიპყრა ნუკრი ერთი და შთანთქა იგი. და 30
ირემნი იგი მიივლტოდეს ბერისა შეშინებულნი¹⁶ და ძრწოდეს. და¹⁷ იხილნა
რაჲ იგინი¹⁸ ლუკიანე ძრწოლარენი, ჰრქუა წმიდასა დავითს: „მამაო წმი-
დაო, ირემნი ესე მოვიდეს მეოტნი და საშინელად ძრწიან და არა ჰყავს მათ
თანა ნუკრი ერთი. ხოლო იგი გამოვიდა და ტელთა აქუნდა კუერთხი.
და ვითარცა ჩავლო ადგილი იგი, რომელ ამოველო¹⁹ ირემთა მათ, იხილა 35
ვეშაპი იგი და ჰრქუა: „ბოროტო ვეშაპო²⁰, რაო ზაენებელ ექმენ ირემთა
ჩუენთა, რომელნი მომცნა ღმერთმან ნუგეშინის-საცემელად²¹ უძლურებასა²²
კორცთა ჩუენთასა? აწ გამოვედ ადგილით მიგით და წარვედ შორთა უდაბნო-

* ლუკა 21,19.

¹ ამოსწყდეთ B. ² და ვითარ-იგი A] და იგი B. ³ წარმოდგეს B. ⁴ ლუკიანეს B.
⁵ ~ მიიღე ძმაო B. ⁶ ხაჭო B. ⁷ ~ წმიდათა შორის მისთა B. ⁸ სული] გული A. ⁹ არას-
ვე A. ¹⁰ ამათ—A. ¹¹ კორცთა B. ¹² ფაჩარი] კარი B. ¹³ ~ ირემთა მათ წარმოვლეს B.
¹⁴ კარსა B. ¹⁵ პარებისასა B. ¹⁶ შეშინებულნი] და შეშინებულნი B. ¹⁷ და—B. ¹⁸ იგი A.
¹⁹ ამოველა A. ²⁰ ვეშაპო A. ²¹ ნუგეშინის-ცემელად B. ²² უძლურებისა B.

თა, და უკუეთუ არა ისმინო ჩემი, ძალითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა ჩემითა ამით კუერთხითა მუცელი შენი განვხებთჲო და საქმელ მატლთა გყო [v] შენ“.

ხოლო იგი ვმობდა: „ნუ მრისხავ, მონაო ღმრთისა მღლისაო, და უკუეთუ გნებაჲს გამოსლვაჲ ჩემი ამიერ, აღმოწყევ თავადმდე ამის მთისა და თავს-მდებ მექმენ, რაათა არა მიაქცივენ თულნი შენნი ჩემგან, ვიდრე არა შთავიდე წყალსა მას, რომელი დის სამხრით კერძო მთისა ამის, რამეთუ შეშინის მე მების-ტეხისაგან და მით ვერ გამოვალ მე“.

ხოლო წმიდამან და ვით აღუთქუა ყოფად, და გამოვიდა ვეშაპი იგი.¹ და წმიდაჲ და ვით წინა-უძლოდა და იტყოდა ფსალმუნსა: «რომელი დამკვდრებულ არს შეწვენითა² მღლისაათა საფარველსა ღმრთისასა, ზეცას განისუენოს»³. ხოლო სლვასა მას ვეშაპისასა⁴ ლონდი იგი მის ადგილისანი ირყეოდეს; და იხილა რაჲ ესე ლუკიანე, შეეშინა და დაეცა პირსა ზედა და იღვა ვითარცა მკუდარი.

15 და წმიდაჲ და ვით აღჰყვა თავადმდე მთისა მის და იწყო ვეშაპმან⁵ უმაღლესად-რე⁶ სლვაჲ. და ვითარცა⁷ განვიდა მინდორსა⁸ უდაბნოასასა, მართ⁹ მივიდოდა და თულნი მამისა დავითისნი¹⁰ მის კერძო იყვნეს.

ხოლო ანგელოზმან უფლისამან ვმა-ყო¹⁰ უკუენა კერძო მისსა და ჰრქუა: „და ვით, და ვით“ და მან მიიხილა გარე. და მიხედვასა მას მისსა ვეშაპსა მას²⁰ ეცა მეხი და დაიწუა იგი სრულიად. მაშინ ვითარცა იხილა ესე წმიდამან და ვით, შეწუხნა ფრიად და თქუა: „უფალო, მეუფეო დიდებისაო, რად მოჰქალ ვეშაპი ისი, რამეთუ სასოებით მინდობილ იყო იგი ჩემდა, ხოლო შენ სასტიკად წარსწყმიდე იგი?“

მაშინ ჰრქუა მას ანგელოზმან ღმრთისამან: „რაჲსა მწუხარე ხარ, სათ-
 25 ნო¹¹ უფლისა¹² ჩუენისა იესუ ქრისტესო? რამეთუ უკუეთუმცა შთასრულ იყო ვეშაპი ისი წყალთა შინა, მიერ წარვიდოდა ზღუათა შინა და მას შინა თევზთა ქამითა განდიდნებოდა¹³ ფრიად და მრავალთა ნავთა დააქცივდა ზღუათა შინა და მრავალთა სულთა წარსწყმედდა წყალთა შინა. და ნუ მწუხარე ხარ მისთჲს, რამეთუ ესრეთ სათნო-იჩინა უფალმან. არამედ შენ წარ-
 30 ვედ ქუაბად შენდა, რამეთუ მოწაფე შენი ლუკიანე დაცემული¹⁴ მდებარე არს პირსა ზედა შიშისაგან ვეშაპისა. ხოლო შენ¹⁵ უპყარ ჰელი და აღადგინე და განაძლიერე და განამტკიცე იგი და ორნივე [30] ზოგად აღიდებდით ღმერთსა, რომელმან განგათავისუფლნა შიშისაგან საძაგელისა მის ვეშაპისა“.

და სიტყუასა¹⁶ მას ზედა ანგელოზისასა გარდამოვიდა მიერ მითთ და
 35 პოვა¹⁷ ლუკიანე შეშინებული და¹⁸ შეძრწუნებული¹⁹ მდებარე მიწასა ზედა. და უპყარა ჰელი და აღადგინა და ჰრქუა: „ძმაო ლუკიანე, რაჲსა²⁰ შეშინდი ერთისაგან ქიისა, რომელი წამსა შინა ერთსა განლია ღმერთმან ცეცხლისა მიერ? აწ ნუ გეშინინ, რამეთუ ძლიერებაჲ ღმრთისაჲ ჩუენ თანა არს და მად-

* ფსალმ. 90.1.

¹ იგი—B. ² შეწვენითა] სუფევითა B. ³ ვეშაპისა მის B. ⁴ ვეშაპმან+მან B. ⁵ უმაღლესად რე B. ⁶ ვითარცა—B. ⁷ მინდორსა+მას B. ⁸ მართ[რომლისა მართ B. ⁹ დავითისანი B. ¹⁰ ვმა უყო A. ¹¹ სათნო B. ¹² უფლისა] ღმრთისა B. ¹³ განდიდნებოდა B. ¹⁴ დაცემული B. ¹⁵ შენ—B. ¹⁶ სიტყუასა B. ¹⁷ პოა A. ¹⁸ და—B. ¹⁹ შეძრწუნებული+და B. ²⁰ რაჲსა AB.

C

ქართული
ლიტერატურის

ლი ღმრთისაჲ ჰფარავს ყოველთა მოწიშთა მისთა¹. ხოლო იგი განმხიარულ-
და სიტყუათა ამთა² ზედა ბერისათა და მადლობაჲ შეწირა უფლისა.

III. და შემდგომად ამისა³ წარ-რა-ა-გედეს⁴ დღენი რაოდენნიმე, მოვიდეს
მუნ კაცნი ვინმე მონადირენი კერძოთაგან კახეთისათა⁵, რამეთუ უდაბნოთა
მათ ვიდრე აქამომდეცა ფრიად არს ნადირი, ირემი და გარეთხაჲ და სხუ-
თა ნადირთა⁶ თუთო-სახეთა ურიცხვებაჲ მრავალი⁷. და ვითარცა მოვიდეს
მონადირენი იგი, იმსტრავიდეს იმიერ⁸ და ამიერ. და იხილნეს ირემნი იგი
ბერისანი შემავალნი⁹ პარებსა მას კლდისასა და მსწრაფლ¹⁰ შეუდგეს უკუანა
მონადირენი იგი, რაჲთამცა შეაწყუდივნეს იგინი¹¹ პარებსა მას კლდისასა.
და ვითარცა მიიწივნეს ქუაბად ბერისა, იხილნეს ირემნი მდგომარენი და 10
წმიდაჲ ლუკიანე წუფელდა ირემთა მათ. და ვითარცა იხილეს კაცთა მათ, ხა-
რი განჰჭდა და მირბოდეს¹² და შეუ[ვ]რდეს ფერტთა წმიდისა ბერისათა¹³
და ეტყოდეს: „ვითარ არს ესე, წმიდაო მამაო, რომელ ირემნი ესე, ნადირნი
ველისანი¹⁴, ესრეთ დამშვდებულ არიან, რომელ უმშვდეს არიან ცხოვართა
ეხოთა შინა სახლისათა აღზრდილთა!¹⁵“ 15

ხოლო იგი ეტყოდა: „რად განკრვებულ ხართ დიდებულებათა ზედა
ღმრთისათა¹⁶, არა გესმია, ვითარ-იგი დანიელ ლომნი დაამშვდნა¹⁷ და სამნი
ყრმანი ცეცხლისაგან უვნებელად¹⁸ დაიცვა? და აწ ირემთაჲ რაჲ საკრველე-
ბაჲ არს!? ხოლო თქუნ¹⁹ წარვედით²⁰ და სხუაჲ ნადირი ინადირეთ, რამეთუ
ესენი უფალსა უძლურებისა ჩუენისათჳს²¹ უბოძებიან.“ 20

ხოლო იგინი იტყოდეს: „დიდ არს დიდებაჲ უფლისაჲ, გარნა ჩუენცა
ღირს[ვ] მყვენ ზიარებად სიწმიდისა თქუენისა, წმიდაო მამაო“. აღუჩნუ²² მათ
გული მათი²³, ტიროდეს და იტყოდეს: „არღარა მივიქცეთ²⁴ ჩუენ სახლად
ჩუენდა, არამედ დავადგრეთ აქა შენ თანა და არღარა დაგიტეოთ შენ ამი-
ერთიგან“. ხოლო იგი ეტყოდა: „შვილნო და ძმანო, ადგილი ესე საპირო 25
არს და ცნელოვან, არამედ წარვედით საყოფელად²⁵ თქუნდა“.

და ძლით სადამე²⁶ დაარწმუნა წარსლვაჲ მათი. და ვითარცა ინადირეს,
წარვიდეს და განთქუეს ჰანბავი მისი ყოველსა მას ქუეყანასა. და ყოვლით
კერძო მორბოდეს²⁷ წინაშე წმიდისა დავითისსა და ევედრებოდეს, რაჲთა
ღირს ყვნეს ყოფად იგინი წინაშე მისსა²⁸. ხოლო ზან მიუგო და ჰრქუა: „ძმა-
ნო, ადგილი ესე საპირო არს და არარაჲ ნუგეშინის-საცემელი²⁹ გორცთაჲ
იბოების ადგილთა ამთა“. და იგინი ევედრებოდეს და ეტყოდეს: „ნუ განგუ-
ტეობ, წმიდაო მამაო, და უკუეთუ იქმნეს სიკუდილი ჩუენი შენ წინაშე,
არავე გუჩნდეს სიკუდილად“. და ვითარ ვერ დაარწმუნა³⁰, ჰრქუა მათ: „ვი-
ნათგან დაგიც ღმრთისა მიმართ სასოებაჲ, წარვედით და მოიხუენით სა- 35

¹ ამათ—A. ² ამისსა AB. ³ წარკედეს B. ⁴ კახეთისა B. ⁵ ნადირთა—B. ⁶ მრავალ B.
⁷ იმერ A. ⁸ შემავალად B. ⁹ მსწრაფლ A. ¹⁰ იგინი] გ'ნ B. ¹¹ მირბოდეს B. ¹² ბერისათა]
დავითისთა B. ¹³ ველისანი] იწუშლებიან B. ¹⁴ აღზრდილთა B, ~ აღზრდილთა სახლისათა A.
¹⁵ ღმრთისათა] სელისათა B. ¹⁶ დამშვდებულნი B. ¹⁷ უვნებელად B. ¹⁸ თქუნ[ა]ქათ B. ¹⁹ წა-
ვედით B. ²⁰ ჩემისათჳს B. ²¹ აღუჩნუ A. აღუჩა B. ²² მათი—B. ²³ არღა ვიქცეთ B. ²⁴ სა-
ყოფელად] სახლად A, საყოფლად B. ²⁵ სადამე B. ²⁶ მორბოდეს B. ²⁷ ~ წინაშე მისსა იგი-
ნი B. ²⁸ ნუგეშინის-ცემა B. ²⁹ დაარწმუნეს A.

თხარნი და თხარნით ლაქუანი საწყლენი და ქუაბიკა¹ საყოფელად თქუენდა“.

ხოლო იგინი² ერჩდეს და ყვეს ბრძანებისაებრ მისისა. და ვითარცა განმრავლდეს ძმანი და ესმა ჰამზავი³ მისი წმიდასა და ღირსსა მამასა⁴ დოდოს, მოვიდა იგიცა წინაშე მამისა დავითისსა და მოიკითხნეს ურთიერთას. და ვითარცა წარტდეს მცირედნი დღენი, შემოკრიბა⁵ სიმრავლე⁶ სხუათაცა ძმათაჲ და ჰრქუა დავით მამასა დოდოს: „წარვედ, ძმაო, რქასა ამის⁷ კლდისასა, რომელ არს პირისპირ ჩუენსა, და წარიტანენ თანა სხუანიცა ძმანი, რამეთუ წადიერ არიან, რაჲთა გარე ისჯებოდინ გორცითა სულთა⁸ მათთა ცხორებისათჲს“. და ერჩდა ბრძანებასა მისსა წმიდაჲ დოდო და წარვიდა და აღაშენა უდაბნოჲ იგი⁹ სახელსა ზედა ყოლად წმიდისა დედოფლისა ჩუენისა ღმრთის-მშობელისასა⁹ და¹⁰ სადიდებელად მამისა და ძისა და წმიდისა სულისა და დღითი-დღე შეეძინებოდა სიმრავლე ძმათაჲ და ყოველნი ზოგად ადიდებდეს ღმერთსა.

15 IV. ხოლო წმიდაჲ მამაჲ დავით დღითი-დღე განვიდის პარებთა¹¹ კლდეთასა [31] და პარტოჲ მყუდროებით აღასრულებდა წმიდათა ლოცვათა, და ოფლთა¹² და ცრემლთა ნაკადულითა რწყვიდა უდაბნოთა მათ. და დღესა ერთსა ესრეთ რაჲ ილოცვიდა იგი, მოვიდა ბარბაროზი ვინმე ნათესავით ადგილთაჲგან რუჲსთავისათა და ინადირობდა ნადირთა. და მიუტევა ქორი¹³ კაკაბსა მახლობელად ადგილსა მას, სადა ილოცვიდა წმიდაჲ დავით. და კაკაბიკა¹⁴ იგი მიივლტოდა ბერისა. და დაჯდა იგი ფერჭთა თანა მისთა, ხოლო ქორი მახლობელად მისა¹⁴. და ესე იქმნა განგებითა ღმრთისაჲთა, რაჲთა მონადირე იგი მონადიროს მოწყალეებითა თჲსითა. ხოლო ბარბაროზი იგი მიისწრაფდა, რაჲთა მოულოს კაკაბი ქორსა¹⁵ მას. და ვითარცა იხილა წმი-

25 დაჲ იგი მდგომარე ლოცვასა შინა და კაკაბი იგი ფერჭთა წმიდისა მის¹⁶ თანა მჯდომარე, დაუკრდა ბარბაროზსა მას და ჰრქუა: „ვინაჲ ხარ შენი?“ მიუგო მან სომხურითა ენითა: „მე კაცი ვარ ცოდვილი, მონაჲ უშულისა ჩუენისა იესუ ქრისტესი, და ვევედრები მოწყალეებათა მისთა, რაჲთა მომიტევენეს ყოველნი ცოდვანი ჩემნი და რაჲთა მყუდროებით და უშფოთველად¹⁷ განვლო წუთი ესე ცხორებაჲ ჩემი“. და კუალად¹⁷ ჰრქუა: „ვინაჲ არს აქა მზრდელი და¹⁸ ნუგეშინის-მცემელი შენი?“ და მიუგო მან და¹⁹ ჰრქუა: „რომელსა-იგი მე ვესაჲ და თაყუანის-ვსცემ, იგი არს მზრდელი და ნუგეშინის-მცემელი ყოველთა შექმნულთა და დაბადებულთა მისთაჲ და მის მიერ იხარდებიან ყოველნი კაცი და ყოველნი პირუტყუნი და ყოველნი მცენარენი,²⁰ მფრინველნი ცისანი და თევზნი ზღუსანი, და აჰა ესერა კაკაბიკა ესე ლტოლვილი შიშისაგან²⁰ ქორისა²¹ შენისა მოივლტის ჩემ ცოდვილისა მონისა ქრისტესისა, ხოლო შენ წარვედ და სხუაჲ ნადირი ინადირე, რამეთუ ესე დღეს ჩემდა შემოხუეწილ არს, რაჲთა განერეს სიკუდილისაგან“. მიუგო ბარბაროზ-

¹ ქუაბნი B. ² იგი B. ³ ჰამზავი A. ⁴ მამასა—B. ⁵ შემოკრიბებულნი B. ⁶ სიმრავლე] ვლე B. ⁷ ამისისის B. ⁸ იგი—B. ⁹ მშობელისა B. ¹⁰ და—A. ¹¹ პარებსა B. ¹² და ოფლთა] მათთა B. ¹³ კაკაბი B. ¹⁴ მახლობელად] მალდდ მისსა B. ¹⁵ ქორსა]ცხორსა B. ¹⁶ წმიდისა მის—A. ¹⁷ კუალად—B. ¹⁸ დმ]ანუ B. ¹⁹ და—B. ²⁰ შიშისაგან—A. ²¹ ქორისაგან A.

C

ქართული
სიბრძნის

მან მან¹ და ჰრქუა: „მე მოკუდინებამ შენი მნებაეს და შენ ვითარ² განარინო კაკაბი სიკუდილისაგან?“

ხოლო წმიდამან დავით ჰრქუა: „არა ველ-გეწიფების სიკუდილი ჩემი და არცა კაკბისა³ ამის⁴, რამეთუ უფალი⁵ ჩემი ჩემ თანა არს და იგი არს გელის-ამბყრობელი [v] ჩემი.“

და სიტყუასა მას ზედა ბერისასა ბარბაროზმან მან მჯდომარემან ჰუნესა⁶ ზედა იწუადა ჳრმალი, რაათა სცეს ზედა წმიდისა დავითისსა. და ვითარცა აღილო პელი, მეყსეულად შეჰჳმა იგი და იქნა⁷ ვითარცა შეზა. მაშინ გულისჳმა-ყო ბარბაროზმან მან უკეთღრება თჳსი⁸ და გარდაჰჳდა ჰუნესა⁹ და დავარდა ფერტთა თანა ბერისათა და ცრემლით ევედრებოდა, რაათა მიუტეოს ცთომილებამ¹⁰ იგი მისი.

მაშინ შეწყალა იგი წმიდასა დავითს და ევედრებოდა¹¹ უფალსა და თქუა: „უფალო იესუ ქრისტე, ღმერთო ჩუენო, რომელი მოხუდ¹² ცხოვრებად ნათესავისა კაცთაჲსა, სახიერო და მოწყალეო, რომელმან განჰჳურნე გელი იგი განჰმელი, შენვე მეუფეო, რომელმან-ესე იკადრა აღებად გელი უღირს-სა¹³ ზედა მონასა შენსა, მოვედინ აწცა მადლი და წყალობამ შენი და განკურნე გელი ესე¹⁴ განჰმელი ბარბაროზისა¹⁵, რაათა გულისჳმა-ყოს და გიცნას შენ და აღიდებდეს სახელსა შენსა¹⁶.“

და მიყო გელი მისი წმიდაჲ და შეახო რაჲ, მეყსეულად განიკურნა შეწყვენითა ღმრთისაჲთა. და ვითარცა¹⁷ იხილა დიდებულება ღმრთისაჲ, კუა-²⁰ ლად იწყო ვედრება[ჲ] მისსა ცრემლითა მჳურვალითა და ეტყოდა წმიდასა დავითს: „მონაო ღმრთისა ცხოველისაო, არს სახლსა შინა ჩემსა ძე ჩემი კოჭლი ორითავე ფერტითა, რომელი ყოლად ვერ შემცლებელ არს¹⁸ ზე აღდგომად და აწ ვესავ სიწმიდესა¹⁹ თქუენსა, რაათა ევედრო უფალსა შენსა მისთჳს და უკუეთუ განიკურნოს იგი, უმეტეს იდიდოს სახიერება მისი და²⁵ ყრმაჲ იგი მოვიყვანო წინაშე სიწმიდისა თქუენისა, რაათა იკურთხოს იგი თქუენ მიერ, და მე და ყოველთა სახლეულთა ჩემთა თაყუანის-ვსცეთ სახელსა ქრისტეს ღმრთისასა და მოვილო წინაშე თქუენსა ფრიალი საჳპარი და ნაყოფთაგან სახლისა ჩემისათა იმუებდე შენ და ყოველი შენთანანი“. მიუგო წმიდამან დავით და ჰრქუა: „წარავებ და სახედ შენდა და, უკუეთუ ენებოს ღმრთ-³⁰ სა, ჰპოო ძე შენი განკურნებული“.

ხოლო იგი წარვიდა განხიარულებული სახედ თჳსად, რამეთუ ნადირიცა დრად ენადირა. ხოლო ვითარცა მიიწია იგი სახიდ²⁰ თჳსად, ეჰა დიდებულებათა შენთა, ქრისტე! რამეთუ ყრმაჲ იგი კოჭლი, ბლუნვით მავალი, სიხარულით წინა მიგებეოდა მიწასა მას თჳსსა. და ვითარცა იხილა იგი მამა-³⁵ მან მისმან მრთელი და ყოველითურთ უნაკლულოჲ, გარდაჰჳდა* [176] ჰუნესა და მიდღობამ შეწირა ღმრთისა. და ვითარცა შევიდა ტაძართა თჳსთა, ჰკითხა

* ამაზე წყდება ეს ხელნაწერი.

¹ მან—A. ² ვითარ] ეგრ B. ³ კაკაბისა B. ⁴ ამისთჳს B. ⁵ უფალი] ღმერთი A. ⁶ ჰუნესა B. ⁷ იქნა+ იგი A. ⁸ თჳსი] მისი B. ⁹ ჰუნესა] ღონესა B. ¹⁰ ცთომილობამ B. ¹¹ ევედრა B. ¹² მოხუდ B. ¹³ უღირსსა—A. ¹⁴ ესე] იგი A. ¹⁵ ბარბაროზისა—A. ¹⁶ რაათა გულისჳმა-ყოს... სახელსა შენსა—A; სახელსა შენსა] ღმრთეებასა შენსა B. ¹⁷ და ვითარცა—A. ¹⁸ არს—B. ¹⁹ სი წმიდესა] წმიდასა ლოცვასა B. ²⁰ სახედ A

Ⴀ

მეუღლესა და სახლეულთა: „რომელსა ეამსა განიკურნა ყრმაჲ ესე?“ მიუგეს მას და ჰრქუეს: „ღღეს მესამესა ეამსა აღდგა ეგე და ხლდომით² ვიდოდა ვითარცა ქურციკი“. ხოლო მოეცნენა მას, რამეთუ მას ეამსა ჰრქუა მას ბერმან, ვითარმედ: „ენებოს ღმერთსა, განიკურნოს ყრმაჲ იგი შენი“. და ყოველივე,
 5 რაჲცა ექმნა და ეთხრა მისდა წმიდასა დავითს, წარმოუთხრა მან. და ყოველნი ზოგად აღიდებდეს ღმერთსა, უჟალსა ჩუენსა იესუ ქრისტესა.

და ვითარცა განთენა, აჰკიდა საწედართა ფრიად საწმარი: პური და ღვინო, თევზი და ხილი მრავალფერი და წარვიდა მამისა დავითისსა. და თანა-ჰყვა ძეცა იგი განკურნებული და ორნი ძენი სხუანი. და ვითარცა მი-
 10 იწვიენეს იგი[ნი] აღვილსა მას მოცნენებულსა, და ვითარცა ბერი ვერ იხილა, შეუძნდა ფრიად და ჰრქუა მონასა, რაათა იძიოს³ იგი.

და ვითარცა შთავიდეს ქუემო კერძო, პოვეს იგი სხუასა თანა. მოვიდეს და აუწყეს მას. ხოლო იგი სიხარულით შთავიდა ბერისა, დავარდა ფერჯთა თანა მისთა წმიდათა, ცრემლით ეტყოდა: „ჰეშმარიტად გპოვე მკურ[ვ]-
 15 ნალი სულთა და ჯორცთა; და აჰა ესერა წინაშე თქუენსა დგას ყრმაჲ იგი უფერჯო[ა], ხოლო ღღეს ლოცვითა თქუენითა განკურნებული და უგნებელი, და სხუანიცა ესე ორნი ძენი ჩემნი მომიყვანებიაწ წინაშე სიწმიდისა თქუენისა, რაათა შეეხნენ სამოსელსა შენსა და იკურთხნენ შენ მიერ“.

ხოლო მან დასდვა წმიდაჲ გელი მისი და ჰრქუა: „ღმერთმან, რომელმან
 20 აკურთხა იაკობი, მანვე სახიერმან გაკურთხნეს და შეილ წმიდისა ემბაზისა გყვენეს თქუენ“. და ვითარცა მოიკითხნა იგინი, უბრძანა ბუბაქრ მონათა თჳსთა (რამეთუ ესე იყო სახელი ბარბაროზისაჲ მის), რაათა მიუძღუნონ ბერსა ყოველი, რაოდენი⁴ მოელო მისთჳს. ხოლო ბერმან შეკრიბნა ყოველნი ძმანი, და ჰამეს და სუეს და განძღეს. და ვითარცა აღდგეს სერობისაგან,
 25 და ჰრქუა მამამან დავით ბუბაქრს: „რაჲ გნებავს შენ აწ, რაათა გეყოთ შენ?“ ხოლო იგი ევედრებოდა, რაათა ნათელ-სცეს მათ. ხოლო იგი ეტყოდა: „აღი-ღე რაოდენიმე საფასეთა შენთაგანი და წარვედ მამისა ღოდოესა და მიართუ მას, რაათა ულუაწოს მუნ მყოფთა ძმათა და განუსუენოს, და იკურთხო მათ მიერცა“. და ჰყვა მას მღდელი პატრიოსანი და მიუმცნო მას, რაათა თანა-წარმოგაყოლოს და მან ნათელ-გცეს შენ და ყოველთა სახლეულთა შენთა.
 30 მაშინ თანა-წარაყოლა წმიდაჲ ლუკიანე და მიუმცნო მას, რაათა თანა წარაყოლოს მღდელი, რაათა ნათელ-სცეს ბუბაქრს და ყოველთა სახლეულთა მისთა.

ხოლო წმიდამან დოდო ყო ბრძანებისაებრ ბერისა. და ვითარცა ნათელ-ს-
 35 თელს-ილო ბუბაქრ, კუალაჲ მოვიდა წინაშე წმიდისა დავითისსა შეილი იგი ნათლისაჲ. და თანა მათანნა სათხარნი და მუშაკნი და შეუქმნა ეკლესიაჲ სალოცველად ძმათა, რომელი-იგი უკუანაჲსკენელ⁵ წმიდამან და ღმერთ-შემოსილმან ილარიონ განაგრკელა და აკურთხა, რომელსა შინა სამხრით კერძო ეკლესიასა მას შექმნა ლუსკუმაჲ მუენიერი, რომელსა შინა დაკრძალულ არი-
 40 ან ნაწილნი წმიდისა მამისა ჩუენისა დავითისნი. და ვიდრე აქამომდე სამარხოასა მისგან აღმოდის სული [177] სურნელებისაჲ და ყოველთა, რა-

¹ ჰრქუეს + მას B. ² ხლდომით B. ³ იძინო B. ⁴ რაოდენი B. ⁵ უკანასკნელ B.

მელთა სარწმუნოებით მიიღონ მტუერი სამარხოასა¹ მისგან წმიდისა, ჰქურ-
ნებს ყოველსა სენსა და უძღურებასა კაცთასა. ხოლო სანარხოა წმიდისა ლუ-
კიანესი არს დამართებთ წინა კერო სკურთხეველისა. და არს იგიცა შე-
ნწე და ნუგეზინის-მცემელი და ჳელის-ამბურობელი ყოველთა შედრებელთა
მათა².

და ესე აქამომდე. ხოლო წმიდისა მამისა და სამარადისოასა ჩუენისა
დავითისთვის ვიტყოდით. —

V. ხოლო ვითარცა წარვდეს ამას შინა ჟამნი რაოდენნიმე და განმრავლდა
სიმრავლე ცნათა, იუწო და მანან დავით ლუკიანეს და ჰრქუა: „მხო ლუ-
კიანე, მე წარვალ წმიდად ქალაქად იერუსალიმად, ხოლო შენ წინა-უძლოდი
10 ცმათა ამით ჩუენ მიერ შეკრებულთა“. მიუგო ლუკიანე და ჰრქუა მას: „უკუე-
თუ წარხვდე, მეცა წარმოვიდე წინაშე სიწმიდისა თქუენისა“.

ხოლო წმიდამან დავით ჰრქუა მას: „ნუ ცმაო, ნუ იქმ, არა სათნო არს
ღმრთისა, რამეთუ, უკუეთუ ეგე ვყოთ და ორნივე წარვიდეთ, მანი ესე ჩუენ
მიერ შეკრებულნი, თუთოეულნი განიბნენენ დაბათა და ქალაქთა შინა, და-
15 ეცენ და წარწყმდენ გულის-თქუმათა მიერ ცოდველისათა და წარწყმედა
სულთა მათთა ჩუენ მიერ იციოს ღმერთმან. ხოლო მე წარვიდე მარტოა და
ჩენთვს, შენთვს და შენთანათა ანათ ცნათავს ვევედრო ღმერთსა; და ნუ
ჰგონებ, ცმაო, თუ ჩემი ოდენ მარტოასა მნებაეს ცხოვნება, უკუეთუ მე
წარვიდე და წყალობით მოხვდა ყოს ღმერთმან ჩემ ჳედა და სახიერებისა³
და სიტკბოებისა მისისათვს და აღინოს ჩემ ჳედა წუეთი ზადლისა და სიტკბო-
20 ებისა, შენ და შენთანათა ამით მმათა ერთბამად გუხაროდენ, რამეთუ ერთბამად
ყოველთა ქრისტიანეთათვს და ყოველთა, რომელნი ამას უდაბნოსა შინა
მკვარ იყვნენ, ყოველთა შეწყალებისათვს ვევედრები ღმერთსა, რამათა ერ-
თობით ღირს მყენეს საზუგჯლთა საუკუნეთა ყოველთა წმიდათა მისთა
თანა“.

ესრეთ და ესე ვითარითა სიტყუთა დააყენა ლუკიანე მმათა თანა. ხოლო
იგი წარმართა სხუათა რაოდენთამე⁴ ცმათა თანა და წარვიდა იერუსალიმად.
და ვითარცა მიიწიენეს ადგილსა მას, [v] რომელ არს ქედი მადლოვნებისა,
რამეთუ მუნით აჩნდების წმიდა იერუსალიმი, მაშინ აღიბურნეს ჳელნი და
30 მადლობა შეწირეს ღმრთისა. ხოლო წმიდა მამა დავარდა და იტაკასა
დაალტობდა ცრემლთა და იტყოდა: „უფალო ღმერთო იესუ ქრისტე, რო-
მელი მოხუდ ქუეყანად ცხოვრებისათვს კაცთა ნათესავისა და ჩუენ ცოდვილ-
თათვს ჯუარ-ცუმად და სიკუდილი თავს-იდეგ სახიერებისა⁵ და მოწყალებისა
შენისათვს, მეუფეო, კურთხეულ არს, უფალო, სახელი წმიდა დიდებისა შე-
35 ნისა, რომელმან მეცა უღირსი მონა შენი ღირს მყავ ხილვად ადგილთა ამით
წმიდათა; ხოლო მე არღარა ვიკადრო წალმართ სლვად და დატკებნად ფერ-
კითა ჩემითა ადგილთა ამით, სადა დადგეს ფერკნი შენი წმიდანი, რამეთუ
კმა არს ჩემდა ხილვა ოდენ თუალითა“. და ტიროდა და დასთხევდა ცრემლ-
თა მისთა წმიდათა.

¹ სამარხოასა B. ² მვედრებელთა მათთა B. ³ წაივით B. ⁴ სახარებისა B. ⁵ რა-
ოდენთამე B. ⁶ იწლმად B. ⁷ სახიარებისა B.

ხოლო მოყუასანი იგი ეტყოდეს წარსლვად მათ თანა და შესლვად იერუსალმად. მიუგო და ჰრქუა: „არღარა ვიკადრებ მე წაღმარათ სლვად, არამედ თქუნენ წარვედით და ჩემ ცოდვილისათჳს ლოცვა-ყავთ“. და ვითარცა ფრიად აიძულეს და იგი არა ერჩნდა, ცრემლით ანბორს-უყვეს, დაუტევებს და წარვიდეს.

ხოლო ესე რაჲ ყო წმიდამან დავით, მიხედნა ღმერთმან წმიდასა გონებასა მისსა და მიანიჭა მას მადლი უმეტეს ყოველთა, რომელნი შეეღუნან იერუსალმს.

ხოლო წმიდაჲ დავით ადგილსა მას ფრიად ევედრა უფალსა, და აღიბუნა ადგილისა მისგან სამნი ქვანი და შთაისხნა მახალაქსა ევლოგიად და უქუნიქცა მიერ.

ხოლო ღამესა მას მიუვლინა ანგელოზი ღმერთმან ელია პატრიაქსა და ჰრქუა: „მოიწია ვიდრე სახლად ჩემდამდე საკუთარი მონაჲ ჩემი დავით და სარწმუნოებითა მისითა წარიღო სრულიად მადლი იერუსალმისაჲ. ხოლო

შენ სწიენ მალემსრბოლნი კაცნი, რამეთუ მივალს იგი გზასა ქალაქისა ნაბულისსა. და არს იგი მოსილი სამოსლითა ძუელითა დაბებკულითა და ჰკიდავს მას ძუელი მახალაქი, რომელსა შინა უსხენ სამნი ლოდნი, რომელნი-იგი მიიხუნა ადგილისა მისგან, სადაჲთ-იგი უქუნ[178]იქცა; და მიუმცენ შენ

კაცთა მათ მალემსრბოლთა, რაჲთა მოუხუნენ¹ მახალაქისაგან ლოდნი იგი და ერთი ოდენ მისცენ მას“. და ჰრქუა, ვითარმედ: „მოუნიჭებებს შენდა უფალსა მესამედი მადლი იერუსალმისაჲ და გიბრძანებს, ვითარმედ სარწმუნოებითა შენითა წარგელო მადლი იერუსალმისაჲ. ხოლო მე

ვინებე ორი ნაწილი უქუნქცევად და მესამედი მომინიჭებია შენდა. წარვედ და წარიტანე უდაბნოსა შენსა, წმიდა ყავ იგი მისლვითა შენითა. და

რომელი მოიწიოს უდაბნოსა მას და სარწმუნოებით შეეხოს სამარხოსა ძუალთა შენთასა, მიიღოს კურნებაჲ სულთა და ჯორცთაჲ და მიუტევენს მას ცოდვანი მისნი. ხოლო ლოდი ეგე ერთი იყოს მოსაქსენებელად ჯამისა ამის“.

და ვითარცა წარმოუთხრა ესე ყოველი პატრიაქსა ანგელოზმან უფლისამან, მიეფარა იგი თულათაგან მისთა. ხოლო პატრიაქი პირველად განცვბრდა

სიტყუათა მათ ზედა ანგელოზისათა, მერმე დავარდა პირსა ზედა და ცრემლით ვედრებაჲ შეწირა უფლისა და მოუწოდა კაცთა მალემსრბოლთა და მიუთხრა ესე ყოველი და მიუმცნო მათ, რაჲთა უკმოაქციონ, და იგინიცა შეემთხუნენ მას. ხოლო იგინი წარვიდეს. და ვითარცა ეწივნეს იგინი, მიუთხრეს მას, რომელი-იგი მოემცნო პატრიაქსა და აღმოუხუნეს² სახნი იგი ლოდ-

ნი, და ერთი იგი მისცეს³ მას.

და ვითარცა ესმა ესე ყოველი წმიდასა დავითს, პირველად შეძრწუნდა და მერმე თაყუანის-სცა უფალსა და ცრემლით იტყოდა: „დიდებაჲ შენდა, ქრისტე ღმერთო ჩუენო! და დიდებაჲ შენდა, სამებაო წმიდაო, ერთ-ღმრთეებაო, ერთ-არსებაო! დიდებაჲ შენდა ღმერთო, რომელმან ღირს მყვენ ჩუენ

პოვნად წყალობისა!“ და ესევეითართა სიტყუათა მადლობაჲ შეწირა უფლისა.

¹ მოუხუნენ] მოუნახუნენ B. ² აღმოუხუნენ B. ³ მისცენ B.

C

ხოლო კაცთა მათ მალემსობოლთა აიძულეს წმიდასა დავითს უკუქცევად იერუსალშმს, ვითარცა ემცნო პატრიაქსა. ხოლო იგი არა ერჩიდა მათ, და ანბორ-უყვეს და განუტევეს იგი.

ხოლო წმიდა დავით მიიწია რაჲ უდაბნოსა თჳსსა, ყოველნი ძმანი სიხარულით მიეგებოდეს და აღიდებდეს ღმერთსა, [v] რომელმან კუალად უჩუნენა მწყემსი და მაცხოვარი სულთა მათთაჲ. და ვითარცა მოილოცეს ძმათა მათ, დავითის თანა წარსრულთა იერუსალშმს, შემდგომად ამისსა მოვიდეს ივინიცა უდაბნოსა მას წმიდისა დავითისსა¹. და განთქუეს ჰამბავი მისი და ყოველი, რაჲცა იხილეს და ესმა წმიდისა დავითისთჳს. და ყოველით კერძო შემოკრება სიმრავლე ძმათაჲ და აღივსო უდაბნოჲ იგი, და რომელნიმე¹⁰ დაეყუდნის ნაპრაღსა კლდეთასა.

VI. მაშინ წმიდა მამა და მწყემსი კეთილი წმიდა დავით დღითი-ღღე განვიდის მოკითხვად ძმათა მათ განშორებულთა, მარტოდ მყოფთა დაყუდებულთა და ყოველთა ნუგეშინის-სცემდა, განამტკიცებდა და განაძლიერებდა და ახარებდა მათთჳს განმზადებულსა სასუფეველსა ცათასა.¹⁵

ხოლო მივიდა ოდესმე ერთისა ძმათაგანისა, რომელი იყოფებოდა ძირსა რასმე კლდისა² და ჰკითხა მას და ჰრქუა: „ვითარ ხარ, ძმაო?“ მიუგო მან: „კეთილად, ლოცვითა შენითა წმიდითა, გარნა წყალი ესე, რომელ სწუთის კლდესა³ ამას, არს ესე ფრიად მწარე, და ოდეს მივილო მისგან, განმიმწარებს საგრძნობელთა. და ეგრეთვე მხალნი ესე, რომელნი მის მიერ²⁰ ირწყვებიან, ესეცა მწარე არიან, ვითარცა ნავლედი, გარნა ვიქიძულებ შე თავსა ჩემსა და ვიტყვ: „ფრიად უმწარეს არიან სატანჯველნი ჯოჯოხეთისანი და უკუეთუ არა წუთ ერთ დაითმინო, უმჯობეს არს შენდა და მუნ უკუნისამდე არღარა იჭირვოდი სიმწარესა მას შინა ჯოჯოხეთისასა“.

ხოლო ესე რაჲ ჰრქუა წმიდასა დავითს, შეეწყალა იგი და ჰრქუა: „ნუ²⁵ მწუხარე ხარ, ძმაო, არამედ ვევედრნეთ უფალსა და რომელმან-იგი მერანს დაატკბნა წყალნი, მანვე სახიერმან დაატკბნეს ესენიცა“⁴. და აღდგეს და ევედრნეს უფალსა. და აღივსო სარწყული და დასწერა ჯუარი და მისცა ბერსა. და ვითარცა იხილა გემოჲ წყლისაჲ მის, უტკბილეს იყო იგი ყოველთა წყალთა, და ვიდრე აქამომდეცა ტკბილ არს წყალი იგი და მხალიცა, რამეთუ მიერითგან დგას ადგილსა მას ნიახური და რომელნი მივიდენ ადგილსა მას, [179] მიიღებენ ევლოგიად წყლისა მისგან და მხლისა.

ესევეითარნი არიან სასწაულნი, რომელთა იქმნოდა მამა ჩუენი დავით და გაჰკურნებდა ყოველსა უძღურებესა კაცთასა. ხოლო ბრძანებთათჳე მამისა დავითისითა აღეშენა უდაბნოჲ მრავალმთისაჲ სახელსა ზედა წმიდისა იოანე³⁵ ნათლის-მცემლისასა. V

VII. და ვითარცა წარტდეს ამას შინა ეამნი რაოდენნიმე, ცნა მამამან დავით განსლვაჲ მისი ჯორცთაგან. და მოუწოდა³ ყოველთა⁴ ძმათა და ჰრქუა: „ძმანო და შეილნო ს[უ]ლიერნო, მე ესერა განვალ ჯორცთაგან, ვითარცა ერთი კაცთაგანი, ხოლო თქუენ ნუ შეძრწუნდებით, არამედ განმტკიცენით⁴⁰ და განძლიერდით და დაუცხრომელად ევედრებოდით ღმერთსა სულთა თქუნთა ცხოვრებისათჳს“.

¹ დავითისასა B. ² კლდეს B. ³ მიუწოდა B.

ქართული
ბიბლიოთეკა

ტ

უბრძანა მღდელთა შეწირვამ მსხუერპლისაჲ და ეზიარა წმიდასა მსხუ-
ერპლსა ქრისტეს ღმრთისასა და აღიპყრნა ჯელნი და მღდლობაჲ შეწირა
ღმრთისა და ესრეთ შეჰვედრა სული თჳსი წმიდაჲ უფალსა. და ყოველნი იგი
ღმანი ტიროდეს დაკლებისათჳს მწყემსისა მის კეთილისა.

5 და იყო მათ შორის ერთი ძმათაგანი, რომელსა ერთი თჳალი არა ედ-
გა, და შე-რამ-გხო გუამსა მას წმიდასა, მეყსეულად განიკურნა, და ყოველნი
ადიდებდეს ღმერთსა. ესევეითართა სასწაულთა იქმოდა წმიდაჲ მამაჲ დავით
შემდგომად სიკუდილისაჲცა. და დაჰკრძალეს ესრეთ პატივით ლუსკუმასა მას
ზემოჴსენებულსა. და რომელნი სარწმუნოებით მივლენ სამარხოხსა მას, მიიღე-
10 ბენ კურნებასა სულთა და ჳორცთასა და ადიდებენ მამასა და ძესა და წმიდასა
სულსა აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

ტ

ჟ

[125] [თ]უესა ნოენბერსა¹ იბ².

წმიდისა მღდელმთავრისა აბიზოს [47] [მო]ქალაქობად და წამიბად
ნეკრესელ³ ეპისკოპოსისა⁴, 15 [წმიდისა ა]ბიზო[ს] ნეკრესელ
რომელი იწამა ცეცხლის-
მსახურთა მიერ ქართლს,
თჳშუშლი არსენი ღიღისა
ქართლისა⁵ კათალიკოსისაჲ⁶*

გუაქურთხენ, მამაო!⁷ 20

მამაო, გუაქურთხენ!

I. ხოლო ჯერ-არს, რაათა მცირედ
შუგა⁸ შემოვიღოთ ჴსენებაჲ წმიდისა
და უბიწოასა მღდელთ-მოძღურისა და
მოწამისაჲ, რომელსა-იგი სამართლიე
მონიჭებულ-იყო პატივი განმზადებუ-
ლისა მის სასოებისაჲ დიდებისა საყდა-
რი, უზეშთაესი შორის მართალთა დი-
დისა მისისა სიწმიდისათჳს, უმეტესად
ყოველთა მიერ წამებულ ჴეშმარიტები-
სათჳს, დამამტკიცებელი სისხლითა
თჳსითა, რომელმან-იგი შეწირა მსხუ-
ერპლად თავი თჳსი მისა, რომელმან-
იგი თჳსითა სისხლითა მიჴსენა⁹ ჩუენ.
დაიდგა გზრგზნი ძღვევისაჲ თუთ მოტა-
ციებითა, აღფრინებითა¹⁰ მღლად, რო-

I. [ჯერ არს ჴსენებაჲ წმიდისა
მღ[დელთ-მო]ძღურისაჲ და უბიწ[ოასა]
და ახუგანისა მოწამი[საჲ], რომელსა-
იგი სამართლად [მონი]ჭებ[ულ იყო]
საყდარი დიდებისაჲ დიდისა მისთჳს
სარწმუნოებისა მისისა და ყოველთა
მიერ წამებისა ჴეშმარიტებისათჳს, რო-
მელმან შეწირა თავი თჳსი მსხუერპ-
ლად მისთჳს, რომელი შეწირა მამისა,
და სისხლითა თჳსითა მომიყიდნა ჩუენ,
რომელმან ნაყოფნი გამო[ი]ხუნა თავით
თჳსით შეწვევითა მღდლისაჲათა სიწმი-
დისა იგი სამოციული და მოლუაწები-
სა ასეული თავისა თჳსისა თანა შე-
ერთებითა შუდეულისა განმასრულებელი

* ხელნაწერების ნუსხა: A: A—832; B: A—130; C: A—170; D: A—176; E: H—2077; F: H—1672; H: H—2121; L:M—21.

¹ნოენბერსა CL. ²იბიგ F. ³ნიკრესელ B, ნეკრეს ქალაქის D. ⁴ეპისკოპოსისა+ათორმეტთაგანი F. ⁵დიდისა ქართლისა—F, ქართლისა—H. ⁶კათალიკოსისა+მიერ F.

⁷გუაქურთხენ, მამაო—BD. ⁸შუგა F. ⁹მიჴსენა DF. ¹⁰აფრინებითა BDEEHL.

ს

კ

მელმან ნაყოფნი. გამოუხუნა¹ თვისთ თა-
 ვით² თვთ შეწვენითა მალლისადათ სი-
 წმიდისა იგი სამეოცი და მოწამებისა
 ასეული, და თვთ თავისა თვისისა თანა
 შეერთებითა შუდეულისა განმასრულე-
 ბელ იპოვა იგი მღდელთ-მოძღუარი
 მალლისაჲ, შუამდგომელი ღმრთისა და
 კაცთაჲ ნეტარი აბიზოს ნეკრესელ³
 ქალაქისა⁴ ეპისკოპოსი, რომელი ორთა
 განწყობილთა კრებულსა წმიდათასა
 [126] წარმოდგა⁵, მღდელობისა საყდ-
 რისა⁶ მოდგამთა⁷ მათ თანა უბიწოთა
 საყდარი დაიპყრა და კუალად მკნეთა
 მათ თანა მოწამეთა ლუაწლსა მისწ-
 რათა და ასპარეზი იგი მსწრაფლ წა-
 რიტაცა⁸, და გვრგვნითა პატივ-ცემულ-
 თა შორის იპოვა შურის-მეძიებელთა
 მართალთა რჩელისათა⁹.

ჩემი არს მოწამე ესე და არა სხვსა,
 ჩემისა ამისგან საყდრისა¹⁰, ნაყოფი
 შუენიერი, მხიარულებისა ჩემდა მო-
 მღებელი, სპეტაკი ვარდი, ჰაერისა
 სულნელ¹¹-ყოფელი, ჩემდა¹² მომფენე-
 ლი, რომელმან სანთელი თვისი აღანთო
 ზედა მალალსა მთასა, რაათა ყოველი
 სოფელი ჰხედვიდეს მას ნათელსა და-
 უშრეტელსა, ორპირად მანათობელსა,
 ღმრთისა მიმართ¹³ შემწირველსა თვთ
 მის სიტყვსა დაუსაბამოასა ჯორცსა,
 უკუანაასკნელ მასვე სანატრელსა სა-
 კურთხეველსა თავი თვისი შეწირა,
 მრჯულიად დასაწულად მისსა¹⁴ მიმართ,
 შესწირვიდეს ჯელითა უსჯულოასა მის
 მარზანისადათა¹⁵, რომელმანცა შეწირა.

II. აწ მნებავს, საყუარელნო, რაათა
 უწყოდით მიზეზი საქმისა ამისა¹⁶ რამე-
 თუ დაეპყრა ქართლი მეფესა სპარსთა-
 სა და ივინი ჯელმწიფე იყვნეს ჩუენსა
 ამას სოფელსა, და ბილწსა მას-კერპთ-

მ[ღდელთა] [მოძღუარი მალლ]ისაჲ, შუა-
 მდგ[ომელი ღმრთი]სა და კაცთაჲ ნე-
 ტარი აბიზოს ნეკრესელ ქალაქისა ეპის-
 კოპოსი. რამეთუ შორის ორთა წმიდა-
 თა განწყობილთა წარმოდგა მღდელო-
 ბისა საყდარი მოდგამთა თანა უბიწოდ
 მღდელობითა და მართლ-მკუთხელო-
 ბითა, და კუალად მოწამეთა თანა მკნედ
 მოლუაწებითა ორითა გვრგ[ვნითა] პა-
 ტივცემული [შორის] განწყობილსა მარ-
 თალთასა.

ჩემი არს მოწამე, ესე და მღდელთ-
 მოძღუარი უბიწოჲ, ნაყოფი შუენიერი,
 მხიარულებისა ჩუენდა მომღებელი და
 სულნელებისა ჩუენისა ჩუენდა მომფე-
 ნელი, სანთელი მალლად მნთებარე,
 მნათობი და განმანათლებელი ყოველთა
 მხილველთა მისთაჲ, შემწირველი უბი-
 წოდ ჯორცსა და სისხლსა ქრისტესსა,
 რომელმან თავიცა თვისი შეწირა მსხუ-
 ერპლად მისსა მიმართ ჯელითა უსჯუ-
 ლოასა მარზანისადათა.

II. ხოლო მიზეზი წამებისა მისისაჲ
 ესრეთ იყო. რამეთუ ეამსა მას, ოდეს
 სამეფუთჲ ესე ჩუენი ქართლთა სპარსთა
 მეფესა დაეპყრა და ბილწსა მას მსა-
 ხურებასა აღასრულებდეს, ვითარცა

¹ გამოიხუნა C. ² ~ თავით თვისთ F. ³ ნეკრესელი EL. ⁴ ქალაქსა BCDEEHL. ⁵ წარმოდგა F. ⁶ საყდარისა F. ⁷ მდგომთა D. ⁸ მითაცა F. ⁹ რჩელისათა EL. ¹⁰ საყდრი-
 სა—F. ¹¹ სურნელ CF. ¹² ჩემდა ჩუენდა BCDEFL. ¹³ ~ღმრთისა მიმართ ორპირად მანა-
 თობელსა F. ¹⁴ მისა BCDEFL. ¹⁵ მარზანისათა EFL.

16. აგიოგრაფიული ძეგლები

C

მსახურებასა¹—ცეცხლისა მის თაყუანის-ცემასა და მსახურებასა—აღასრულებდეს მარადის; ბაბილოფურსა მის ჩუეულებასა, სადამე ოქროსა და სხუანი სხუასა რასამე² და ოდესმე ცეცხლსა ჟამად-ჟამად, ვითარცა იწუეოდეს³ თვისისა მისგან ბოროტად მასწავლელისა ეშმაკისა. ამის გამო ადგილნი მრავალნი⁴ განჰმზადნეს⁵ მათისა მის სამსახურებელისა ცეცხლისათჳს ქუეყანისა⁶ და მრავალთა შეატუნებდეს დაუმტკიცებელსა სარწმუნოებასა გონებითა ნაკლულევანთა⁷.

ხოლო ნეტარი აბიზოს ნეკრესელ⁸ ქალაქისა ებისკოპოსი, ჳევისა კახეთისა, აღიძრა შურითა საღმრთოათა და ვერ თავს-იდვა უცხოასა მის სამსახურებელისა მახლობელად მისა ყოფად და დაასხა მცირედ წყალი ხენეში და დაშრიტა იგი. ესე რაჲ ცნეს უშჯულოთა მათ სპარსთა, ფრიად გუემეს, კინილა ვიდრემელა მოკლეს ნეტარი იგი, და საპყრობილესა შეაყენეს დიდითა იწროვებითა⁹ და მრავლითა ტანჯვითა. ამისა შემდგომად მიწერეს მსწრაფლ ზენა-სოფლად მარზაპანისა საქმე ესე. ხოლო მან ბრძანა მსწრაფლ მისი შეკრვა და მიყვანება მისი მის წინაშე და მივიდეს მივლინებულნი იგი მტარვალნი და წარიყვანეს, ვითარცა ბრძანებულ იყო; მრავალფერთა ჳირითა მიიყვანეს იგი.

ხოლო ნეტარი იგი ებისკოპოსი აბიზოს მეგ[127]ობარი იყო ბრწყინვალისა მის მნათობისა სუმეონ მესუეტისა ანტიოქელისა, არა თუ ხილვითა ეხილვა სადამე ერთმანერთი¹⁰, არამედ სულიერთითა მით¹¹ სიყუარულითა, რომელითა იხილვების შორეული ვითარცა მახლობელი, და კუალად წიგნითა და

ესწავა ბოროტად მასწავლელისა მათისა ეშმაკისაგან. ამის გამო მრავალნი ადგილნი განჰმზადნეს მათისა მის სამსახურებელისათჳს ქუეყანასა ამის ჩუენსა და მრავალთა, დაუმტკიცებელთა სარწმუნოებასა და ნაკლულევანთა გონებითა, შეატუნებდეს.

ხოლო ნეტარი აბიზოს ნეკრესელ⁸ ქალაქისა ებისკოპოსი, სამ[თავ]როასა კახეთისა, [აღიძრა] [48] საღმრთოათა შურითა გულს-მოდგინედ და მივიდა მახლობელად უცხოასა მის სამსახურებელისა მათისა, დაასხა წყალი და ხენეში იგი [ღმერთი], ცეცხლი მათი, დაშრიტა. ესე რაჲ ცნეს უსჯულოთა მათ სპარსთა, შეიპყრეს და ესოდენ გუემეს, ვიდრელა სიკუდიდ საგონებელ იყო ნეტარი იგი, და მერმე შეაყენეს საპყრობილესა იწროვებითა დიდითა. და შემდგომად მრავლისა ტანჯვისა მიწერეს ზენა-სოფლად მეფისა მათისა მარზაპანისა თანა. ხოლო მან მიუმცნო, რაჲთა შეკრული მსწრაფლ მიიყვანონ მის წინაშე. და მოვიდეს მოვლინებულნი იგი და წარიყვანეს წმიდაჲ აბიზოს მრავალფერთა ჳირითა მგზავრ.

ხოლო ნეტარი ესე ებისკოპოსი მეგობარი იყო ბრწყინვალისა მის მნათობისა სუმეონ მესუეტისა ანტიოქელისა და არა თუ თუალითა ეხილვა ურთიერთარს, არამედ სულიერთითა მით სიყუარულითა, რომელი გონებითა იხილვების შორიელი ვითარცა მახლობელი და კუალად წიგნითა და მოციქულითა.

¹ კერამსახურებასა D. ² რასამე DE, რასამე BCFH. ³ იწუებოდეს F. ⁴ — მრავალნი ადგილნი F. ⁵ განჰმზადნეს B. ⁶ ქუეყანასა CL, ქუეყანასასა D. ⁷ ნაკლულევანითა EL. ⁸ ნეკრეს D. ⁹ ებისკოპოსი + კსი L. ¹⁰ იწროვებითა CDFL. ¹¹ ერთმანეთი CDF. ¹² მით მის F.

ს

9

ქართული
ბიბლიოთეკა

მოციქულთა იყო მათ შორის შესწავ-
ვებაჲ. მას ოდენ ეამსა, ოდეს მიჰყვან-
და წმიდაჲ აბიბოს, დაემთხვა მას მო-
ციქული იგი წმიდისა სჯემონ მესუე-
ტისაჲ სოფელსა¹, რომელსა ჰრქვან
ილდო², და მოართო³ მას წიგნი
ველოგიად და კუერთხი წმიდისა სჯე-
ონ⁴ მესუეტისა ანტიოქელისა საკურ-
ველთ-მოქმედისაჲ. და ვითარცა მიიღო
წიგნი იგი ეპისკოპოსმან⁵, აღმოიკითხა,
და მიუპყრა მას ველოგიაჲ იგი და
კუერთხი, და განიხარა სიხარულითა
დიდითა და განმტკიცნა ფრიად. და
თანა წარმოიხუნა იგი[ნი] და განიხი-
რულებული მოვიდა, დაღათუ შესაძლე-
ბელ იყო მისა არა-მოსლვება. მომყვა-
ნებელთა მათ დაემთხვნესცა, და ჰრქუეს:
„უკუეთუ არა გნებავს წარსლვის, ჩუენ
მოგიღოთ და უკუნგაქციოთ“. ხოლო
მან არა თავს-იდგა, რამეთუ ისწრაჟდა
და ჰსუროდა მარტულობაჲ.

და ვითარ მოიწინეს მახლობელად
ჩუენსა ამას სამეუფოსა ქალაქსა მცხე-
თისასა, ჰხადოდა იგი დედასა თუსსა
რაქელს⁶, რომელ არს ერთი კათოლიკე
ეკლესიაჲ სამოციქულოჲ. და ვიდრელა
თუ იტყოდაცა, ვითარმედ: „დედაო,
აჰა ესერა შვილი შენი იოსებ წარ-
ვჰყავ⁷ ეგვბტედ კრული, ვითარცა
ტყუე; და ვითარმცა⁸ ვინ ჰრქუა: არა
ეგრე, არამედ სუფევედ განემზადები
ნაყოფთა მათგან შუენიერთა, საუნჯე-
თა მათგან⁹ თუსსა; მთნავს შენი ეგე
გზაჲ და ვიდოდე მას ზედა“. მაშინ
ევედრა მტარეველთა, რაჲთა მივიდეს
იგი ნეტარისა შიოჲსა მღკმედ, რამეთუ
იკოდა იგი წინაჲთვე და სურველ
იყო იგი¹⁰ ხილვად მისა. ხოლო მათ
განუტყვეს იგი და შთავიდა უდაბნოდ

იყო მათ შორის შესწავებაჲ. და მას
[ოდენ] ეამსა, ოდეს მიჰყვანდა წმიდაჲ
აბიბოს, დაემთხვა მას მოციქული ნე-
ტარისა [სჯემონ მესუეტისაჲ] სოფელ-
სა, რომელსა ჰრქვან ილდოს და მის-
ცა წიგნი, ეველოგიაჲ და კუერთხი
წმიდისა მამისა ჩუენისა [სჯემონ საკურ-
ველთ-მოქმედისაჲ. და ვითარცა მი-
იღო ებისკ[ოპოსმან] ეველოგიაჲ იგი
და კუერთხი, და წიგნი იგი წმიდისაჲ
აღმოიკითხა, განიხარა სიხარულითა
დიდითა და განმტკიცნა ფრიად. ამის-
სა [შემდგომად შე]ემთხვნეს ვითენიმე
და ჰრქუეს: „უკუეთუ არა გნებავს
წარსლვის, ჩუენ უკუნგაქციოთ საყო-
ფელადვე შენდა“. და არა ინება,
რამეთუ სუროდა მარტულობად ქრის-
ტესთჲს.

და ვითარ მოიწინეს სამეუფოსა ქა-
ლაქსა მცხეთასა, ვედრებით ხადოდა
იგი წმიდასა კათოლიკე სამოციქულ[ლოსა]
ეკლესიასა და იტყოდა, ვითარმედ:
„შვილი შენი იოსებ წარვალს ეგვბტედ
კრული, ვითარცა ტყუე; და ვითარმცა
ვინ ჰრქუა მას, ვითარმედ: არა ეგ-
რეთ, არამედ სუფევედ განემზადები
და ზეცისა სავანეთა მიერ არს გზავნაჲ
შენი და ვიდოდე მას ზედა მშედობით“.
მაშინ ევედრა ნეტარი იგი მტარეველ-
თა მათ, რაჲთა მივიდეს.....*

¹ სოფელს D. ² აღდო CL. ³ მოართო BC. ⁴ სჯემონ CEL. ⁵ ეპისკოპოსმან+მან
BCDFH. ⁶ რაქელს CEFHL. ⁷ წარვევე BD, წარჰვევ EFHL. ⁸ ვა I. ⁹ მათგან—I.
¹⁰ იგი—F.
* აქედან ამ ნუსხას აკლია ერთი ფურცლი ოდენი.

C

და იხილა ნეტარი იგი ბერი. და ყვეს ლოცვაჲ და მოიკითხეს ურთიერთას, და ვითარცა ზრახვიდეს, პრქუა წმიდამან ეპისკოპოს-მან ბერსა: „ლოცვა ყუე, მამაო, რამეთუ უსჯულონი ესე სპარსნი განაწდეს ჩუენი ზედა ამპარტყენებითა¹ თჳსითა, რამეთუ დაიპყრეს სოფელი ესე ჩუენი. შენ უწყვი, რამეთუ ბაბილოენი² მარადის კერპთ-მაწუფელ³ არს და ღონის-მეძებელ არიან, რაათამცა ყოველნი კაცნი თაყუანის-აცემინნეს კერპთა. [128] მაშინ სადამე სამთა ყრმითა, ძესა ღმრთისასა თანა-მდგომარეთა, მისიერიითავე ძალითა კერპი იგი დაადნევს და განაქარევს⁴ და მძლავრი⁵ იგი ყოველით ძალით⁶ მისითურთ კდემასა ქუეშე შეაყენეს, და აწკა⁷ მით უსჯულოთა მისთა სახედ ეგულეების, რაათამცა კუალად განაგეს⁸ ხადე და შეაყენეს⁹ კაცნი და თაყუანის-აცემინნეს¹⁰ ცეცხლსა¹¹. მიუგო ბერმან და პრქუა: „ვიცი, მამაო მდგომბელო, რამეთუ დაშრიტ¹² ცეცხლი იგი მითი სრულიად, რომელსა¹³ ესვიდეს უსჯულონი იგი, არამედ მოგმადლენ¹⁴ უფალმან, რაათა აღტყინე¹⁵ ბულიცა იგი უბინოა ცეცხლი, რომელ აღუგზნიეს¹⁶ შენთჳს ეშმაქსა განსაცდელად, დაშრიტო ადგლად. არა უჩეცარ არს სიწმიდე შენი, რამეთუ მრავლითა ჭირითა გვლირს შესლვად სასუფეველსა ღმრთისასა¹⁷, ხოლო ნუ შესძრწუნდები მათისა მისგან მძლავრებისა, ვინაჲთგან იტყუს მოციქული, ვითარმედ: «მაჭირებელია თქუ-ენტა ჭირი და თქუენ ჭირვეულთა ღზინი». უწყოდე, რამეთუ ჭირი მათი შენ დიდება¹⁸ გტქმნეს წარუეალ და ჭირი ეგე შენი მათ¹⁹ დაცემა და განწნევა²⁰».

და შემდგომად მრავლისა სიტყუსა განმტკიცნა²¹ ნეტარი აბიბოს ბერისაგან და ყვეს ლოცვაჲ, და წარემართა ლუაწლსა მის სიხარულით. და ვითარცა მიიყვანეს იგი მარზაპნისა მის ზენა სოფლად, სოფელსა რომელსა პრქვან რეტი²², და შეკრბა მუნ სომრავლე ეპისკოპოსთა და მღვდელთა და ერის მთავართა, და თეატრონი დიდი იქნა წინაშე მარზაპნისა²³.

მაშინ წარმოადგინეს წმიდაჲ აბიბოს ეპისკოპოსი და პრქუა მის მარზაპანმან²⁴ მან: „რასათჳს უვარ-ქუე უფლებაჲ მუყუეთ შედისა და მოქალი²⁵ ღმერთი ჩუენი?« მიუგო აბიბოს და პრქუა: „შე არაეინ ვიცი მუფედ, გარნა უფალი ჩუენი იესუ ქრისტე, ხოლო ცეცხლი იგი, რომელ დაეშრიტე იგი, რაათამცა საცთური განეაქარე²⁶ ეშმაქისა, ხოლო გლოცაჲ, რაათა განეყენეთ უნ-დალსა მას მსახურებისა და ღმერთი მხოლოდ იცნათ,²⁷ რომლისა მიერ დაეებადა ყოველი, და მას მხოლოსა მსახურებდეთ²⁸, რამეთუ

¹ თესაღ. 1,6-7.

² რექ[?] BD. ³ ამპარტყენებითა DF. ⁴ ბაბილოენი BCDEFHL. ⁵ მაწუფელ EL. ⁶ განაქარევს BCDEHL, და განაქარევს—F. ⁷ მძლავრი BD. ⁸ ძლით L. ⁹ განაგდეს BDEL. ¹⁰ შეაყენეს EL. ¹¹ აცემინეს EFHL. ¹² დაშრიტეს EFHL. ¹³ რომელსა[?] ძალითა L. ¹⁴ მოგმადლენ EL. ¹⁵ აღგზნიეს BD, აღუგზნეს L. ¹⁶ ღზინი EHL. ¹⁷ შენ დიდება[?] შენდობა L. ¹⁸ მათი EHL. ¹⁹ განმტკიცნა B. ²⁰ რეტი EHL. ²¹ მარზაპნისა L. ²² მარზაპანმან L. ²³ მოქალი E. ²⁴ განეაქარე საცთური F. ²⁵ იცნათ BDEL. ²⁶ მსახურებდეთ CEHL.

ზ

წერილ არს: «უფალსა ღმერთსა შენსა თაყუანის-სცე და მას მხო-
ლოსა ჰმსახურებდე¹». ჰრქუა მას მარზაპანმან მან: „მე ვიკითხავ,
რამათჳს მოჰკალ ღმერთი ზუენი და შენ გნებავს, რამათაჳცა შენი-
სა ღმრთისა წარგუყვანნი?²“ ხოლო ნეტარმან მან აბიბოს ჰრქუა:
„უწყებულ იყავნ შენდა, ვითარმედ ღმერთი არა მომიკლავს, ხოლო³
ცეცხლი დავშრიტე. არა არს ღმერთი იგი, არამედ სხუათა ბუ-
ნებათაგანი არს, ერთისა ნიეთისაგან⁴ მცირედ ნაწილი, რომელთა-
გან აღჰმართა ღმერთმან სოფელი ესე. განსწორებით დაბადებულ
არიან ნოტიავ, ცივი, ჰმელი და ცეცხლი [129], რომელ ერთი-
ერთისა მპყრობელობაჳ აქუს სიმრგულესა⁵ მას შინა. ესრეთ გან-
სწორებითა ნაწილთაჳთა დგანან ესენი, და უკუეთუმცა ერთიერთსა⁶
აღემატა, გან-მცა-ქარდა მეორე იგი. ხოლო თქუენი იგი ცეცხლი
მისვე ცეცხლისა ბუნებისა ნაწილ [არს] ჰმელითა და ცივითა,
აღმდგომი⁷ შენისა ჰმანითა მყოვარ ჟამიერ. ერთი მცირე წყალი
დავახს, მძლე ექმნა და მოკლა იგი, რამეთუ უფროჳს მისა იპოვა⁸
წყალი იგი. აწ მიკურს თქუენი ესევეთარი⁹ სიცოფე⁷, ვითარ⁸ არა
სირცხულ გინნს მისი სახელის-დებად⁹ ღმრთად, რომელსა ესეოდე-
ნი¹⁰ სული აქუს (რამეთუ თქუენი¹¹ ესე ცეცხლი თქუენდავე მონა
არს და კერპთა შეურაცხის-მყოფელთა ვერვის ჰხედავს), უკუეთუ
ღმერთ¹² არს იგე? თქუენ იტყუთ, რამეთუ ოდესმე თქუენსავე სო-
ფელსა განჰზადეთ მსახურებაჳ მის კერპისაჳ, რომელ-იგი ჰქმენით
ოქროსაჳ. სატანჯველად განზადებულსა მას თქუენ მიერ მაშინ-
დელსა¹³ აწ ღმერთ ეწოდების!?“

მაშინ განრისხნა ფრიად მარზაპანი იგი მეფისაჳ და შემდგო-
მად მრავლისა გუემისა და საკურველთა¹⁴ სატანჯველთაჳსა¹⁵ ჰქე-
თა განტუნეს იგი, ნეტარი აბიბოს, და მოკლეს და განათრის¹⁶
გარეშე ქალაქსა. და მცველნი განეწესნეს მის ზედა, რამათა მვეც-
თა და მფრინველთა შეჰმანენ¹⁷ ჰორცნი მისნი, რამეთუ ეშინოდა,
ნუუკუე ჰრისტიანენი მოვიდნ¹⁸ და წა- [49] ჰრისტიანეთა დიდებითა დაჰკრ-
რიხუნენ იგი და დიდებით დაჰკრძალ-³⁰ დალნენ იგინი.
ნენ.

ხოლო სამგზის სანატრელსა მას, [ხოლო სამგზის სანა]ტრელისა წმი-
გორცთა მისთა, არარაჳ¹⁹ შეეხო ყო-
ლადვე მვეცთა და მფრინველთაგან²⁰. [შეეხო] მვეცთა და მფრინველთაგანი
და ვითარ მყოვარ²¹ ისხნეს, დაუტევეს²² და ვითარ მყოვარ სცვიდეს, დაუტევეს
მცველთა მათ და წარვიდეს. გამოვი-
იგი და წარვიდეს. მაშინ მოვიდეს რო-

* ლუკა 4,8.

¹ წარგუყვან BFH, წარგიყვანე L. ² ნიეთთაგან F, ნიეთისაგანი BD. ³ სიმრგულესა] სიმრავლესა L. ⁴ ერთი-ერთისა BD, ერთიმეორისამცა C, ერთიერთისამცა EFHL. ⁵ აღმ-
დგომი BCDEHL. ⁶ ესევეთარი] ესე CEFHL, ესევეთარ BD. ⁷ სიცოფე—BD. ⁸ ვითარ—B.
⁹ გჯინს EL. ¹⁰ სახელის-დებად CEFHL. ¹¹ ესოდენი CEL. ¹² თქუენე F. ¹³ ღმერთი
EL. ¹⁴ მაშინდელსა—F. ¹⁵ საკურველთა—L. ¹⁶ სატანჯველთათა BCEFHL, სატანჯველთა D.
¹⁷ განითრის D. ¹⁸ შეჰმანეს BCDEFHL. ¹⁹ მოვიდნენ D. ²⁰ არარაჳ] არა F. ²¹ მფრინველ-
თაგანი BCDEFH. ²² მყოვარ+ჟამ CEFHL.

C

9.

ქრისტეშული

ბიგლიქოქაქა

დეს მამანი იგი, რომელნი მყოფ იყვნეს გარემოს ქალაქებსა მას რევისასა², და მათთა მოწვეთაგანსა³ აღეშენა მონასტერი იგი, და აღიხუნეს ნაწილი⁴ იგი წმიდისა აბიბოსანი და დაჰვლნეს ადგილსა მას დიდებითა დიდითა. და ესრეთ შეიწირა წმიდა აბიბოს, ვითარცა მსხუერპლი წმიდა და მართლიადმცა⁵ ვინმე თქუა, ვითარმედ: „სენხა არს იგი ზაქარიასსა⁶, მამისა იოანესსა⁷, არა თუ სახელითა, არამედ სახითა, რომელსა-იგი წილი ხუედრებულ იყო მღვდელთ-მოძღურებისა და კულად სისხლიცა მისი წმიდად დაითხია“.

III. ამას რაჲ ვითხრობ თქუნ ნეტარისა ებისკოპოსისა აბიბოსისსა⁸, არა თუ ყოველთა საქმეთა და შრომათა და ღუაწლთა მისთა გაუწყებ თქუნ, ანუ ვითარ-იგი დაღეწნა კერპნი და უღმრთოთა მათ⁹ არწმუნა ქრისტე და ნათელ-სცა მათ სახელითა წმიდისა სამებისაჲთა, ანუ ვითარ დედაკაცსა¹⁰ მას უწინაწარმეტყუელა [130] შემდგომად ხოლო¹¹ მისისა¹² მოსლვად ბერძენთა¹³ და დაპყრობად ქუეყანისა ამის ჩუენისაჲ, რომელიცა იგი იქმნა მსწრაფლ. მისსავე¹⁴ დედაკაცისა ზემოვიდეს ბერძენნი¹⁵ და განასხნეს უსჯულონი იგი სპარსნი და დაიპყრეს ქუეყანაჲ ესე ჩუენი. მიერიტგან ერისთავნი იქმნნეს¹⁶ მპყრობელ ქართლისა, და სხუანი მრავალნი, ვითარცა წერილ არიან¹⁷ წიგნსა მას წამებისა მისისასა.

არამედ მინდა, რაჲთა გაუწყო¹⁸ თქუენ. ძმანო, ვითარმედ ესევეთარნი ქუეყანისა ანგელოზნი, ნათელნი სოფლისა.

მელნი-იგი მყოფ იყვნეს ქუაბსა მას, რომელი-იგი მათვე წმიდათაგან სავანესა¹⁹ აღეშენა მონასტერი, და [აღ]იხუნეს ნაწილი წმიდისა [აბი]ბოსანი, დიდითა პატივითა[ა და]პკრძალნეს ადგილსა [მას. და ეს]რეთ შეიწირა ღმრთისა [ნეტარი აბიბოს, ვითარცა ძღუენი სა]მსხუერპლოჲ, შე[სა]წირავი სულნელი, [ვითარცა მამად დიდისა ზაქარიასა, რომელსა-იგი წილი ხუედრებულ იყო [მღვდელთ-მოძღურებისა, და] მისებრ სისხლიცა წმიდა მისი დაითხია უფლისა ჩუენის]ათჳს.

III. [... არა თუ ყოველსა მისისა ღუაწლისაგან გაუწყებ თქუნ] ნეტარისა აბიბოს ებისკოპოსისა] წამებისათჳს. [არა თუ ყოველთა] საქმეთა და [შრომათა მისთა გაუწყებ თქუნ, ანუ ვითარ-იგი დაღეწნა კერპნი და უღმრთოთა მან არწმუნა ქრისტე და ნათელ-სცა] სახელითა წმიდისა სამებისაჲთა, ანუ ვ[ითარ] დედაკაც[სა] მას უწინაწარმეტყუელა [შემდგომად მისსა მოსლვად ბერძენთა] და დაპყრობად ქ[უეყან]ისა ამის ჩუენისაჲ, რომელიცა-იგი [იქმნა] მსწრაფლ. მისვე დედაკაც[ისა] ზემოვიდეს ბერძენნი და განასხნეს უსჯულონი იგი სპარსნი და დაიპყრეს ქუეყანაჲ ესე ჩუენი. მიერიტგან ერისთავნი იქმნნეს მპყრობელ ქართლისა. და სხუანი მრავალნი საქმენი და საკვრველებანი არიან ამის წმიდისანი, რომელნი არა დაწერილ არიან წიგნსა ამას წამებისა მისისასა.

არამედ იხილეთ და ცანთ გონიერად, საყუარელნო ქრისტესნო, თუ ვითარნი და რაბამნი კაცნი წმიდანი და ყო-

¹ გარემო CEFHL. ² რევისასა[კვეისასა F. ³ მოწვეთაგანსა D. ⁴ ნაწილი B. ⁵ სამართლადმცა E. ⁶ ზაქარიასა CEFHL. ⁷ იოანესა F. ⁸ აბიბოსსა BCEFHL. ⁹ მან C. ¹⁰ დედაკაცსა CEFHL. ¹¹ ხოლო—CEFHL. ¹² მისა CEFH. ¹³ ბრძენთა EL. ¹⁴ მისავე BCDFHL. მისვე F. ¹⁵ ბერძენი D. ¹⁶ იქმნეს FL. ¹⁷ არიან არს CFHL. ¹⁸ გაუწყობთ BD.

C

დიდი იგი ვცნათ¹ და გემოა ვიხილოთ წმიდათაგან წყაროთა და ადიდებ-
 ლით მამისა თქუენსა ზეცათასა.

ხოლო ნეტარმან შიო მღვმესა მას შინა² პოვა ზეცისა იგი მარგალიტი
 და მოიღო თავსა შინა თუსსა და დაამკვდრა³, და ისწრაფდა მისლვასა მის
 5 წინაშე, რომელი-იგი მოიქუა⁴ მან, მიიყვანა ადგილსა მას, სადაცა სუროდა
 და შეისუენა დიდითა განცხადებულებითა. და შეკრბა მუნ სიმრავლე მო-
 ნ[131]აზონთაჲ, მსგავსად ჩუეულებისა დაჰმარხნეს ჯორცნი მისნი⁵ მას ად-
 გილსა, და განაწესეს დღესასწაული მის ნეტარისაჲ მეხუთესა ზატიკსა, დღე-
 10 ჩაჯდა მღვმესა მას⁷, რაჲთა არა დააცალიეროს ადგილი თუსისა მის მოძლუ-
 რისაჲ და რაჲთა სათნოებათა მისთა მკვდრ იქმნეს, რომელიცა აღასრულა
 საქმიოთ.

[157] ურომად და მოღუაწებად ღირსად ცხორებვისად წმიდისა და
 ნეტარისა მამისა ჩუენისა ბრიგოლისი არქიმანდრიტისად,
 15 ხანციფლისა⁸ და შატბაეღლისა აღმაშენებლისად, და მის თანა
 ჯანებად მრავალთა მამათუ ნეტართად

—საკითხავი—

გუაქურთხენ, უფალო!

თავი C. მოცემულ არს სიბრძნე ღირსი კეთილისა მიზეზისა ქრისტოს
 20 მიერ, ღმრთისა ყოვლთაჲსა, ბუნებასა ჰეშმარიტთა ბრძენთასა, ვინაჲცა ითხოვ-
 დე⁹ ბრძენთაგან სრულთა კრძალულ[ებით] სიბრძნის-მეტყუელებასა და სუ-
 ლელთაგან [გ...]ლის მეცნიერთა, დუმილით ბრძენთა [სმენასა]. აწ სულელნი
 სიბრძნის-მეტყუელებენ, ხოლო თუს[ს]ა და ბრძენთა [...]ნეს დუმილი...
 25 მ[თ] ვერ გულისხმა ყვეს, ვითარმედ ბრძნად მეტყუელება ვეცხლი არს წმი-
 დაჲ, ხოლო დუმილი ოქროა რჩეული¹⁰, ვითარცა თქუა სოლომონ.

რამეთუ რაჲმს ბრძენთა დუმილი ჰმატს, მაშინ «სიბრძნს მათი გამოსა-
 ვალთა ზედა იქებინ»,** რამეთუ ენაჲ მათი მეტყუელებისაგან ცუდისა უტყუ
 არნ და ძურის-სიტყუსა უქმ, რამეთუ ძიებაჲ რაჲ სასყიდლისაჲ [v] საქმედ
 უპყრიედ მათ და ყოლადვე ბრძნობედ სიწმიდესა სიმართლით ღირსებასა თა-
 30 ნა და სიყუარულითა ღმრთისაჲთა გალობედ მეცნიერებით მარადის ლოცვი-
 სა შეწირვითა, ვითარცა იტყუს მოციქული: «მოუკლებლად ილოცვედითო»***.

არამედ აწ მე, ვინაჲთგან ვერ ცალ-მიც მოუკლებელად ლოცვაჲ და სუ-
 ლელთა ყოველთა უდარეს ვარ, ნაკლულევანებაჲ ჩემი არა მიფლობს დუმილად
 და ზოგს-რაჲმე უმჯობესად შემირაცხიეს, რაჲთა ვიტყოდი ღირსად ცხოვრ-
 35 ბასა ღმერთ-შემოსილთა კაცთასა, ნეტარისა მამისა ჩუენისა გრიგოლისა და
 მოყუასთა და მოწაფეთა მისთასა მადლითა და შეწევნითა ღმრთისაჲთა, რა-
 ოდენცა შეუძლო უწყებად მსმენელთა ჰეშმარიტად თხრობილც მოწაფეთაგან

* ? ** იგა.ვ. 1,20. *** I თესალ. 5,17.

წესხაშია: ¹ ვრცნათ L. ² შინა[შორის] CFH. ³ დაამკვდრა D. ⁴ მოიქუა[მოიჭდა] D.

⁵ მისნი—CEFHL. ⁶ ამის BD, ამისსა FH. ⁷ მას+შინა EL. ⁸ ხანციფლისა. ⁹ ითხოვდეს.

და მოწაფის მოწაფეთაგან მის წმიდისათა. და ნეტართა მათ ღმერთთა, ვინცთა
 ორკერძოვე ლხინება უძლურებათა ჩემთაჲ ესრეთ. სიტყუათა ამთა წერიტთა.

9. ვითარმედ არსება-დაუბადებელისა¹ კაცთ-მოყუარისა სავებისა წმი-
 დისა მადლითა, მიუწოდებლად ჩუენგან დაწერილთა—საუკუნოდ ზეცათა ში-
 ნა ანგელოზთა თანა—წიგნსა მას ცხოველთასა, და ჯუარითა წმიდითა მოკა-
 დულთა დიდთა მათ მეუდაბნოეთა, კლარჯეთისა დიდებულთა უდაბნოთა ში-
 ნა პირველად დამკვდრებულთა მათ წმიდათა მამათა, ღირსად ცხორებულთა,
 სიმკვს მოთმინებისა და სიწმიდით შრომაჲ, უფლისა სათნოა, და სასწაულ-
 თა მათთა სიმრავლენი ქუეყანასა მას ქართლისასა აღუწერელობითა და შვირ-
 დეს მისეთს, რომელ პირველ ვაჟსენე, რომელთაჲ ჯერ-იყო დაწერაჲ ვიდრე
 ნათესავითა-ნათესავადმდე² უკუნისამდე მითხრობად ყოველთა, რაათამცა
 ერი დაბადებადი აქებდა უფალსა ჯსენებისა [158] მათისა დღესასწაულსა³.

არამედ აწ სასწაულნი მათნი ჟამთა სიმრავლისაგან მიეცნეს სიღრმესა
 დავიწყებისასა ყოლად მოსაქსენებელთა მათ განსაკვრებულთა ნეტართა
 კაცთა საქმენი კეთილნი და ცხორებაჲ უბიწოა, რომელნიცა-იგი ბრწყინვი-
 დეს ვითარცა მთიებნი ზეცისა სამყაროსა, ხილულსა ამას და განქარებადსა
 მზესა ქუეშე. და აწ სულთა ბრწყინვალენი იხარებენ დაუსრულებელსა ნა-
 თელსა შინა და მარადის ჩუენთს მეოხებასა ჰყოფენ, განმზიარულბულნი
 ქრისტეს აღთქმულთა მოღებთა, რამეთუ შრომათა მათთა წილ მიუღებთს
 სიხარული და მზიარულბება უოხვნოა⁴, მოუკლებელი და გამოუთქმელი⁵ ცათა
 შინა.

(ამათ ნეტართა შორის გამობრწყინდა მადლითა სავსე, განსრულბული
 სიბრწინითა, დიდი მდღელი და კეთილად განმგებელი მოლუაწს და უდაბნოთა
 ქალაქყოფელი, ზეცისა კაცი და ქუეყანისა ანგელოზი, სანატრელი გრიგოლ,
 სულიერად მამა და წინამძღუარი და მაშენებელი ხანძრისა და შატბერდი-
 სსა, ორთა ამათ დიდებულთა მონასტერთაჲ, რომელი ექმნა სახე კეთილის
 ყოველთა მის ჟამისა მეუდაბნოეთა მამათა ახლად შენებასა მათსა.)

(ესე იყო შვილი წარჩინებულთა დიდებულთა და მართლმორწმუნეთა
 მამა-დედათაჲ და სახლსა შინა სამეფოსა დიდისა ნერსე⁶ ერისთვისასა აღ-
 ზრდილ იყო ჯელითა კეთილად მსახურისა დედოფლისა, ნერსეს ცოლისაჲთა,
 რომელსაცა ეშვილა, რამეთუ იყოცა ძმის წული მისი, და საშოათგანვე დე-
 დისაჲთ შეწირულ იყო ღმრთისა დედისაგან თჳსისა, ვითარცა სამოელ წი-
 ნაწარმეტყუელი და⁷ [v] მარხვასა შინა იზარდებოდა მსგავსად წინამორბედი-
 სსა, რამეთუ სიჩოათგანვე ღჯნოა და ჯორცი არა შეჴდა პარსა მისსა⁸, ვი-
 ნაჲთგან ქრისტესა განეკუთნა სული თჳსი სამკვდრებლად. (და ხატიცა მო-
 ნაზონებისაჲ ემოსა, რამეთუ თავისუფალ იყო იგი სიმღერისაგან ყრმათაჲსა
 და ყოვლისაგან აღრევისა კაცთაჲსა და მარტოდ იყოფენ თჳსსა მას სად-
 გურსა, რომელსა განწესებულ იყო. აზისთჳსცა დაყუდებულ უწოდიან მას სა-
 ხელი.)

(ხოლო გულისგმეირობაჲ სწავლისაჲ განსაკვრებელი იყო ფრიად, რამე-
 თუ მსწრაფლ ხოლო დაისწავლა «დავითი» და ჯმითა სასწავლელი სწავლაჲ

ნუსხათა: ¹ დაუბადებელია. ² ნათესავადმდე. ³ დღესასწაულსა. ⁴ უუხვნოა.
 გამოუთქმელი. ⁵ ნერსე. ⁶ და | და. ⁷ მისა.

საეკლესიოა, სამოძღვროა. ქართულსა ენასა შინა ყოველი დასწავლა და მწიგნობრობაცა ისწავა მრავალთა ენათაჲ და საღმრთონი წიგნნი, ზეპირით მოიწუართნა. ხოლო სიბრძნეცა იგი ამის სოფლისა ფილოსოფოსთაჲ ისწავა კეთილად და, რომელი პოვის სიტყუაჲ კეთილი, შიწყნარის, ხოლო ჯერ-
 5 კული განაგდის. და განითქუა სისრულე იგი მისი სახელოვნად ყოველთა შორის. ხოლო გარეშესა მას სიბრძნესა სოფლისასა ჰბასრობნ სიტყუსაებრ მოციქულისა, ვითარმედ: «გან-რამე-აცოფა ღმერთმან სიბრძნე იგი ამის სოფლისაჲ»*. სიტყუაჲ მისი იყო შეზავებულ მარლითა მადლისაჲთა. რაჟამს იტყუნ, ბრძნად აღაღის პირი თუხი და წესი განუჩინის ენასა თუსსა და ჰასა-
 10 კისა ზრდასა თანა სათნოებაცა კეთილი იზარდებოდა, რამეთუ არა იყო, ვითარცა ქაბუკი, მზუაობარ და ქამადთა გულის-სათქუმელთა მოყუარე, არამედ თავით თუსით დანიელ წინაწარმეტყუელისა სიტყუასა იტყუნ, ვითარმედ: «აური გულის სათქუმელი არა ვჰამო»**. და ესრეთ მიიღის საზრდელი საგლახაკოჲ ჯო[159]რცთა თუსთა განსამტკიცებლად ნეტარმან გრიგოლ, მდაბალ-
 15 მან გულითა და გლახაკმან სულითა, მუდრომან ქცევითა და მოწყალემან გონებითა, რამეთუ ცირი სიწმიდისაჲ მარადის გულსა მისსა დანერგულ იყო, აღმომცენარე ჯეჯლსა ღმრთის-მსახურებისასა. და ნერგი ჰეშმარიტისა სარწმუნოებისაჲ აღორძნდა სულსა მისსა, და ნაყოფი ღმრთისა სიყუარულისაჲ გარდაემატა მის შორის. და ესევეთარითა მრავალფერითა კეთილად განგე-
 20 ბითა ცხოვრდებოდა ქაბუკი ესე¹ სამღდელოჲ სათნოდ უფლისა. ხოლო იყო ხილვითა დიდ, ჯორცითა თხელ, ჰასაკითა სრულ, ყოლად კეთილ სრულიად, გუამითა მრთელ და სულითა უბიწო.

1. მაშინ გელმწიფეთა მათ, აღზრდელთა მისთა, და სანატრელმან დედამან მისმან და ერისა სიმრავლემან ინებეს ხუცად კურთხევაჲ ამის ნეტარისაჲ და პრქუეს მთავართა მათ და მშობელმან მისმან: «შვილო, ყოლად
 25 კეთილო და სარწმუნოო ქრისტეს მონაო, აჲა მოიწია ეამი წინაწარმეტყუელისა დავითის თქუმულისაჲ, რომელსა იტყუნ: «ვინ აღვიდეს მთასა უფლისასა, ანუ ვინ დადგეს ადგილსა წმიდასა მისსა, არამედ უბრალოჲ ჰელითა და წმიდაჲ გულითა»***. და აწ შენ გაოვა ქრისტემან უბრალოჲ ჰელითა და წმიდაჲ
 30 გულითა. და რამთა შენ აღზუდე² მთასა უფლისასა და დადგე ადგილსა წმიდასა მისსა შემწირველად წმიდასა და უსისხლოსა მსხუერბლსა⁴ მისსა ღირსებისა ძენისათუს და სასოდ სულთა და ჯორცთა ჩუენთა.

ხოლო ამას ნეტარსა დაღაცათუ აქუნდა სიყუარული მღდელობისაჲ, შეზრუნდა სიტყუასა მათსა ზედა და შიში დაეცა სიხლისათუს ჰასაკისა მისისა და პრქუა მათ: «თქუენ იცით ძალი საღმრთოთა წიგნთაჲ, გულისქმა-
 35 გიყოფია წმიდათა მოციქულთა და ნეტართა მღდელო-მომღუართა განსახლვრებული [v] კანონი წმიდისა კათოლიკე⁴ ეკლესიისაჲ. თუ ვითარნი კრძალვანი უქმან მღდელობასა და ყოლად უბრალოებაჲ არა ხოლო საქმით, არამედ გონებითაცა და სიტყუათა. ხოლო დაღაცათუ სულგრძელებასა ღმრთი-
 40 სასა თავს-უდებოეს დათმენაჲ. უწესოთა კაცთა მღდელობაჲ უმჯობეს არს მათა, უკუეთუმცა ყოლადგე რიცხუსა კაცთასა არა შერთულ იყვნეს ვიდრე

* 1 კორინ. 1,20. ** დანიელ 10,3. *** ფსალმ. 23,3—4.

ნუსხ.შია: ¹ ესმ. ² აღზუდე. ³ მსხუერბლსა. ⁴ კათოლიკე.

საუკუნოდ პატივთა დაუსრულებელთა, ხოლო სარწმუნოთა მღვდელთა უწყოდეთ თქუენ, ვითარმედ უფროას არს ყოველთა დიდებათა სულიერთა და ჯორციელთა, რამეთუ ქრისტეს ნაცვალობაჲ არს ჭეშმარიტისა ღმრთისაჲ, რომელმანცა პრქუა მოწაფეთა თჳსთა, ვითარმედ: «ნეტარ ხართ თქუენ, რამეთუ მრავალთა წინაწარმეტყუელთა და მართალთა სწადლოდა ხილვად და სმენად, რომელსა ხედავთ თქუენ და გესმის, და ვერ მიემთხვნეს»*, რომელსა ღირს იქმნენით თქუენ² და თჳსისა მის მღვდლობისა ნაცვალად უფალმან მოციქულნი დაადგინნა მღვდლად, და შემდგომითი შემდგომად ყოველნი სარწმუნონი მღვდლნი და მათ მიერ ცხოვრებისა სასოებაჲ ქრისტეანეთაჲ მღვდლობასა შეჰვედრა, და სასწაულთა ყოველთა და წინაწარმეტყუელთა ჩუენე-19 ბასა და ღმრთის-მხილველთა კაცთა გამოცხადებასა მღვდლობითა დაჰბეჭდა. და აწ არა³ ვინაჲ არს კაცთა ცხოვრებაჲ თუნიერ მღვდლობისა, რომლისათჳს პავლე⁴ იტყჳს, ვითარმედ: «ქრისტეს მიერ სახარებისაგან მე გწვევ თქუენ»⁵. და უფალი ბრძანებს: «უკუეთუ ვინ-მე არა იწვევ მეორედ და არა მიილოს წმიდაჲ საიდუმლოჲ, ვერ შევიდეს სასუფეველსა ცათსა»⁶. (და აწ პატივისა-20 ვებედავ და აპატივისაგან მეშინის!)

მაშინ მიუგეს ბრძენთა მათ მთავართა და პრქუეს: «შვილო, გამორჩეუ-ლო ქრისტესო, შიში ღმრთისაჲ თავი არს სათნოებათაჲ. [160] ვითარცა მოსე⁷ იტყჳს: «რასა ითხოვს ღმერთი შენგან, ჟ ისრაელ, არამედ რაჲთა გე-21 შინოდის მისა»⁸, «რამეთუ შიშმან უფლისანან შესცინის დღეთა»⁹, ვი-22 თარცა იტყჳს სოლომონ, რამეთუ: სიბერისა პატიოსნებაჲ არა მრავალი ეამი არს და არცა რიცხვ დღეთაჲ აღრაცხილ, ხოლო მკიცვანებაჲ არს გონიერებაჲ კაცისაჲ, და ჰასაჲ სიბერის-ცხოვრებაჲ უბიწოჲ. და კუალად იობ იტყჳს: «არა თუ მრავლისა ეამისანი არიან ბრძენ, არცა ბრძენთა იციან სა-23 მართალი»,¹⁰ «არამედ სული ვიდრემე, და სული იგი ყოველისა მპყრობე-24 ლისაჲ, რომელმან ასწავის სიბრძნეს»¹¹ და «შენ მოგცა ქრისტემან კეთი-ლი მოხუცებულებჲა გონებისაჲ. და აწ ნუღარა ურჩ იქმნები, არამედ მორჩილ იქმენ ბრძანებასა ქრისტესსა და ჰმონე მას მღვდლობითა, რომელმან იგნო ჩუენთჳს, მღვდელმან მან საუკუნემან, და ჩუენ ყოველნი გუაცხოვნა».

ხოლო ნეტარი გრიგოლ დაემორჩილა მათ და ნებითა ღმრთისაჲთა¹² იკურთხა ხუცად ვედრებისაგებრ მეედრებელთა მისთასა, რომელ შეუენოდავე კრძალულებით, საღმრთოთაჲთა კანონითა ქცევასა მისსა და მარადის წმიდისა სამებისა მართლმადიდებლობასა. და ესრეთ მზიარულ იქმნა სიმრავლ¹³ იგი ფრისაჲ, რაგამს წმიდითა ჳელითა მისითა ღირს იქმნნეს მიღებად ჯორცსა და სისხლსა ქრისტესსა¹⁴.

მაშინ მთავარნი იგი განიზრახვიდეს ებისკოპოსობასა მისსა, რამეთუ ვითარცა ანგელოზი ღმრთისაჲ აქუნდა ყოველთა ჭეშმარიტებისა მასწავლე-25 ლად¹⁵, ვითარცა წერილ არს: «ბაგეთა მღვდლისათა დაიცვან სამართალი და შჯული პირისა მისისაგან გამოიძიონ, რამეთუ ანგელოზი უფლისა ყოველისა მპყრობელისაჲ არს იგი»¹⁶.

* მათე 13,16—17. ** 1 კორინ. 4,15 *** იოანე 3,3,5. **** შჯულ. 10,12. ***** იგაე. 10,27. ***** იობ 32,9. ***** იობ 32,8. ***** მალაქ. 2,7. ნუსხაშია: 1 ესტ. 2 თქუნ. 3 არაჲ. 4 პავლ¹. 5 მოსტ. 6 ქსა. 7 მასწავლელად.

ქართული
ეკლესია

8 ხოლო ნეტარმან გრიგოლ, ვითარცა იხილა თავი თვის გრძელად
დიდებასა შინა, ფრიად წუხდა გული მისი და განიზრახა ფარულად სიელტო-
ლაჲ თვისით ქუეყანით საღმრთოთაჲ წოდებითა, რომელიცა უძლოდა მას მა-
5 მათ [V]-მთავრისა აბრაჰამის სახელ, და ვითარცა ისრაჲლი უდაბნოდ. არამედ
აბრაჰამ ქუეყანისა მისგან ურწმუნოთა ნათესავთაჲსა განაშორა ღმერთმან,
ხოლო ესე¹ მორწმუნისა და კეთილად მსახურისა ქუეყანისაგან გამოიყვანა
ამის მიზეზისათჳს, რაჲთა უქმთა მათ უდაბნოთა შინა გამობრწყინდეს სანთე-
ლი ესე დაუფსებელი, ბრწყინვალე ზედა სასანთლესა მას მალალსა ზეთითა
მით განუპარველითა, რაჲთა ჳმასა მას და ოზრასა საყვრისისა აღტყინოს და
10 განბრწყინდეს სულითა ძლიერითა, და მიუძღუეს² საქორწინესა მას კრებულ-
სა თანა მოწაფეთა მისთა წმიდათაჲსა და რამეთუ მადლითა მით [ღმრთის]
მხილველითა, გონიერითა და უბიწოთა, გულსჳმა-³[ეცო] მეუკვალბელა იგი
სუფევად, ზეცისა მთავრობად და მათ თანა მოდასეობისა წადიერებითა დაუ-
ტყვა სუცვალბადი [პატივი] ქუეყანისა მოკუდავთა⁴ კაცთა სუფევისაჲ და
15 მოპრინდა ჟამიერთა და ნვეთიერთა ბუნებათა, რაჲთა უქამოჲ იგი ნათელი
უძლოდის უწინეთო[ს]ა მას [სა]მკვდრებელსა და უცვალბებელსა დიდებასა სა-
სუფეველსა ცათასა.

9 და ესე ვითარსა კეთილსა განზრახვისა და გზანასა მისსა პოვნა მო-
ყუასნი კეთილნი შეწევნითა ქრისტ[ს] მადლისაჲთა: საბა, რომელსა ეწოდ
20 საბან, დედის დისწული მისი, იშხნისა მეორედ მაშენებელი და ებისკაპოსი
მისი; და თევდორე ნექსა მაშენებელი და მამაჲ; და ქრისტეფორე კარიკეთისა⁵
მაშენებელი და მამაჲ. ესე ოთხნი შეანაწევრნა სარწმუნოებამან, და საღმრთო-
მან სიყუარულმან შეამტკიცნა ერთ [ზრახ]ვად შეკრებულნი, ვითარცა სული
ერთი ოთხთა გუამთა შინა დამტკიცებული. მაშინ ნეტარმან გრიგოლ თქუა
25 სიტყუად იგი დავითისი, [161] ვითარქედ: „რაჲ-მე კეთილ ანუ რაჲ-მე შეე-
ნიერ, არამედ დამკვდრებამ ძმათაჲ ერთად⁶?“; რამეთუ ვითარცა თქუა ქრის-
ტემან სახელისა მისისათჳს ჳკრებულთა შორის დამკვდრებაჲ თვისი, ეგრეთვე
იყავნ ჩუენ შორის თავადი უვალი, რაჲთა საათა-იყოს სულაერი ესე საგრო-
ბად ჩუენი უცხოებასა შინა და რაჲთა მეწიურულ იყოს მსახურებაჲ ჩუენი
30 სათნოდ მის წინაშე. ხოლო მათ თქუეს⁷: „იყავნ ქრისტე ღმერთა ჩუენ შო-
რის სულიერად ძმობასა და გზანასა ჩუენსა და უძღურსა გულს-მოღვიანება-
სა სიტყუათაებრ შენთა, ბრძენო გრიგოლ, რაჲთა ძალა საღმრთოჲ დაემკვდ-
როს ჩუენ შორის“.

მაშინ ერთითა მით ერთობითა აღიბეჭდნეს თავნი თჳსნი ძლიერებასა
35 ბეჭდითა მით ნიშისა საუთუოთაჲსა პატიოსნისა ჳუარისაჲთა და სიხარულათ
წარემართნეს გზასა მას, რომელი არა უწყოდეს, არამედ არა უმეკარ იყვნეს,
რამეთუ უფალი მხოლოჲ უძლოდა მათ, ხედვიდა რაჲ გულსა მათსა წმიდასა
და წყაროებრ დაუწყუედელსა ლოცვისა და ცრებულთა მათთა ნაქადულსა, და
მოიყვანნა იგინი ქართლით ოპიზას პირველად.

40 ხოლო იყვნეს ოპიზას ძმანი მცირედნი შეკრებულ ქრისტ[ს] სიყუარუ-
ლისათჳს, ვინათგან პოვნულ იყო წმიდაჲ იგი მცირე ეკლესია⁸ წმიდისა

* ფსალმ. 132,1.

ნუხასია: ¹ ეცო. ² მიუძღუეს. ³ ქს. ⁴ კეთისა. ⁵ თქუმს. ⁶ ქს. ⁷ ეკლესიაჲ.

ნათეს-მცნეღისა. და იყო წინამძღურისა მათისა სახელი აქვან ფიქრფიქ ქ
 რანეთუ მესამე¹ მანა იყო ობიზისა, რათგან სამოელ და ანდრია² გარდა-
 ცელქულ იყვნეს. ანან ნეტარმან ანა გორგი, ვითარცა იხილნა სანატრე-
 ლი მანა გრევილ და მოუხსნი ჩლნი, გულსგზა-ყო სიღრთოთა ცნობითა
 ღირებისა მათისა მადლი და შეიწყნარნა ივინი სიხარულით, არა³ ვითარცა 6
 მიწადენი, არამედ ვითარცა უზეშთაესნი ჩისა. უწყოდა სულითა, რამეთუ
 პატივი ზეგარდამო[ა] [v] ღრთისა მიერ მონიგებლად იყო მათდა. და ორისა
 წელეწლისა ემთა იუღენს ობიზს მანა გრიგოლ და მოუხსნი მისნი ღუაწ-
 ლითა დიცხლითა მოწაზონებისა შრომისათა, ვითარცა იყო წესი მის ემისა
 მონაზონთა. 10

ხოლო მანისა გრიგოლს სწადოდა მარტოდ დაუხდებია, რამეთუ ესმოდა
 ანგელოზბრევი ცხოვრება მარტოდ მყოფთა მით სიგრცესა მას შინა უდაბ-
 ნოასისა, რომელნი-იგი იხარდებოდეს მივართა სახედ წყუანვილითა და ხი-
 ლითა, ხოლო რომელნიმე მცარდითა პურითა და რომელთაიმე ესმოდა სა-
 ხელი და რომელნიმე ფარულად იყვნეს. ყოველთა მით ნეტართა მოძილან¹⁵
 წმიდა გრიგოლ და კეთილთა ქცევითა მათთა ისწავებნ, რომელთაგანმე-
 ლოცვისა და მარტვისა, რომელთაგანმე—სიღბლესა და სიყუარულსა, რომ-
 მელთაგანმე—სიძნელესა და განუზრისხველობისა, რომელთაგანმე—უმოვარება-
 სი და ელენისა ზედა წოდისა, გინა თუ ზეჯღრით ძილსა, რომელთაგანმე—
 უძღურებისა და კელთ-საგმარისა ღუმლით და მსგავსთა ამათთა სათნოებთა, 20
 და ესრეთ სწავლათაგან სულიერთა აღსავსებან მიაქციის საყოფლადვე თჳსა⁴,
 რამეთუ ესმინ წმიდათა მათგან, ვითარმედ: „პრცხუენისმცა⁵ სოფელსა ქცე-
 ვათაგან ჩუენთა კეთილთა“.

11. მას ეამსა იყო ვინმე ბერი ხანკთას მარტოდ მყოფი კაცი, მართალი
 და წმიდა, რომლისა სახელი ჯუედიოს. ამან ნეტარმან ჩუენებია⁶ იხილა არა 25
 თუ ილსა შინა, არამედ ცხადად. რამეთუ ხედვიდა ადგილსა მას წმიდასა,
 სადა აწ ხანკთას წმიდა ეკლესიაა შენ არს, ვითარმცა სახედ ეკლესიისა⁷
 ნათლისა ღრუბელი გამოხატული დგა მყოვარ ეამ და სულნელებია დიდძალი
 განოვიდოდა მიერ ღრუბლით. და ესმა ეამა [162] ნეტარსა მას ბერსა, ვი-
 თარმედ აღეშენოს წმიდა ეკლესია ადგილსა ამას ჯელითა გრიგოლ მღდე- 30
 ლისა, კაცისა ღმრთისაათა. და სულნელებია ლოცვითა მისთა და მოწაფეთა
 მისთა, ვითარცა კეთილი საკუმეველი აღიწეოდის წინაშე ღმრთისა. და ესე
 ჩუენებია ვითარცა იხილა, განიხარა დიდად ფრიად და მიელოდა უწყებულსა
 მას წმიდასა, რამეთუ ჩუენულებია აქუნდა ღმრთისამიერისა ხილვისა. ეგ-
 [რეთ]ვე აუწყა ქრისტემან სანატრელსა მამასა გრიგოლს ბერისა მის] ღირ- 35
 სებია და ადგილისა მის [მი]გებლად მისა.)

მას ეამსა წინამძღურებითა სულისა წმიდისაათა მოიწია ხანკთად სა-
 თნოა ღმრთისა მამა ჩუენი გრიგოლ წმიდისა მის ბერისა. და ვითარცა იხი-
 ლეს ერთმანერთი, განიხარეს ფრიად და ყვეს ლოცვა. მაშინ ნეტარმან მან
 ბერმან პრქუა: „მაკურთხე⁸, წმიდაო მამაო გრიგოლ, რამეთუ მღდელი ხარ 40
 შენ“ და ყო ლოცვა მამამან გრიგოლ და ვითარცა მრავალ [ეამთა] მეგო-

ნუსხაშია: ¹ მესამე. ² ანდრია. ³ არა. ⁴ თჳსა. ⁵ პრცხუენისმცა. ⁶ ჩუენებია. ⁷ ეკ-
 ლესიისა. ⁸ მაკურთხე.

ბარნი საყუარელნი მოიკითხნეს ურთიერთას და სიხარულით დასწრეს და მიუთხარეს ჩუენებაჲ იგი პირველი. (ხოლო ნეტარმან გრიგოლ ჰრქუა: „განადლომ ჰრისტესა¹, რომელი მომიძლუა საყოფლად შენდა შეილსა შენსა და ღირს მყო მე თავუანის-ცემად კუალსა წმიდათა ფერჳთა შენთასა, გამორჩეულო ღმრთისაო!)² ანეირითგან იყავნ წმიდაჲ ჯუარი შენი საფარველ ჩემდა და შეწეენაჲ ღირთა ლოცვათა შენთაჲ ზღუდს ჩემდა“) ხოლო მან ჰრქუა: „არამედ უფროას-ლა ნაყოფი წმიდათა ლოცვათა შენთაჲ და წმიდაჲ ჯუარი შენი მარადის იყავნ ჩემ ზედა, უცლურისა ამის მოხუცებულისა და მცირედთა დღეთა³ შემდგომად იხილო მტუერ-ქმნული⁴ შენ, წმიდაო ღმრთისაო. დაღა-
 10 ცათუ დღითა უმრწემეს ხარ, საქმიით კულა უხუცეს ხარ [v] ჩემსა, რამეთუ შენ იყო მწყემსი კეთილი მრავალთა პირმეტყუელთა⁵ საცხოვართა ქრისტესთაჲ⁶ და სულისა ჩემისა საუკუნოდ გვრგვნი და სასოჲ, ამისთჳცა არათუ გორცთა და სისხლთა მოგაწიეს უქმსა ამას უდაბნოსა ქუეყანით შენით, მა-
 15 ლისა წმიდისაჲ და მადლი ღმრთისა მამისაჲ გაქუს წინამძღუერად შენდა, რომლისა წინაშე სრ [წარგდო] მილ არს ყოველი შეთხზულება [მტერისა] მანქანებათაჲ, ვითარცა ქსელი დედაზარდლისაჲ წინაშე ქარსა⁷. და რამეთუ უწყის ბოროტმან ხარი სიწმიდეთა შენთაჲ, [რომლითა]ცა შეიკრა ვითარცა რაჲ მფრინველი შეურაცხი, და სრულიად დათრგუნოს ქრისტემან ფერჳთა
 20 ქუ[ე]შე შენთა, წმიდაო მამაო“.

ხოლო ნეტარმან გრიგოლ [ჰრქუა მას]: „ქრისტემან აღუთქუა მოწაფეთა თჳსთა, ვითარმედ: [„მე თქუენ თანა ვარ ყოველთა დღეთა“⁸], და არა ხოლო თუ თქუენ თანა ოდენ, არამედ ვიდრე აღსასრულამდე სოფლისა“⁹ ყოველთა თანა მორწმუნეთა. იგივე თავადი უფალი მკადრ არს შენ თანა,
 25 ღირსო მამაო, რომელმანცა ლოცვითა შენითა მომანიჭოს ძღვენა ეშმაკთაჲ და მანქანებათა მათთა ურიცხუთაჲ, და შენ მოგცეს შრომათა შენთა წილ სასუფეველი ცათაჲ სიტყუსაებრ მოციქულისა, ვითარმედ: „სასყიდელი იგი მოქმედსა მას შეერაცხების არა თუ მადლით, არამედ თანანადებით“.¹⁰

ამისა შემდგომად ჰრქუა კეთილმან მან ზერმან წმიდასა მამასა გრი-
 30 გოლს: „წინაწარმეტყუელი იტყუს, რამეთუ «ტკბილ არიან სასასა ჩემსა სიტყუანი შენნი უფროას თავლისა პირსა ჩემსა»,¹¹ არამედ გორცთა საღლაწი უქმს წერილისაებრ, რომელმან მოსცა საზრდელი ყოველსა [163] გორციელსა, რამეთუ უკუნისამდე¹² არს წყალობაჲ მისი“.

მაშინ განჰმზადა ტაბლაჲ მსგავსად ჩუეულებისა სიხარულით, რომელი
 35 დახუდა დიდსა მას უპოვარებასა¹³ მისსა, და აკურთხეს მადლობით და იწყეს ჰამად, მარადის მეტყუელთა სულისა საზრდელსა მას სიტყუასა: „უფალო იესუ ქრისტე¹⁴, ღმერთო ჩუენო, შეგვწყალებნ ჩუენ“¹⁵. და კინითა მით საშუებ-
 40 ლითა ფრიად იშუებდეს¹⁶, ვითარცა დიდძალითა სანოვაგითა, რამეთუ ღმერთი იყო შორის წმიდათა მით, სიხარული დაუსრულებელი და კეთილი მო-
 უკლებელი, რომლისათჳცა იტყოდეს: „არა¹⁷ ნაკლულეგან ვართ, არამედ აღ-

* მათე 28,20 ** ჰრონ 4,4. *** ფსალმ. 118, 103.

ნუსხაშია: ¹ ქა. ² დღშთა. ³ -ქმნოლი. ⁴ პირმეტყუელთა. ⁵ ქსთა. ⁶ სიბრძნე. ⁷ ქარსაჲ... ⁸ დღშთა. ⁹ უკ-შ. ¹⁰ უპოვარებასა. ¹¹ ქ-შ. ¹² იმუშბდეს. ¹³ არაჲ.

სავსე¹ მადლითა საუნჯეთა მათგან მოუკლებელთა, უხილავთა და უკანაჲნი² ველთა“. და ვითარცა მიიღეს საზრდელი, კუალად იწყეს სულისა ცხოვრებაჲ³ მისი ზრახვასა. და იყო განგრძობილად სიტყუაჲ მათ შორის, რამეთუ დღე იგი დამწყურბად და ღამე განთენა უძილობით ლოცვასა შინა მათსა და ვალობასა ღმრთისასა.

და განთიად მოახილვა ყოველი სანახები ხანტელისაჲ, და ღრუად შეუყუარდა წმიდასა გრიგოლს. მაშინ პრქუა ნეტარსა ბერსა: „წარვიდე ოპიზს და მსწრაფლ ხოლო მივიდე⁴ ძმათა ჩემთა თანა, რომელ დაუტყვევ მუნ, რაჲთა მოვიდენ ჩემ თანა და იგინიცა იკურთხნენ წმიდათაგან ლოცვითა შენთა“. და ვითარცა მოიწია ოპიზს, ახარა ძმათა თუსთა ხილვითა წმიდისა მისი⁵ ბერისაჲ და ადგილისაჲ მის, კეთილისა საყოფლისა ღმრთივ მოცემულისაჲ. და მსწრაფლ ხოლო მივიდეს ამა გიორგისა, ოპიზის წინამძღურისა, და მოიღეს ლოცვაჲ წმიდაჲ მისი და ძმათა ყოველთაჲ და სიხარულით მოიწინეს ხანტელად. ყვეს ლოცვაჲ და მოიკითხეს წმიდაჲ იგი ბერი, ვითარცა ზეცისა ანგელოზი, ხოლო მან განიხარა ხილვითა ნეტართაჲ მათ და პრქუა მათ: „თქუნენ⁶ ხართ სიწმიდისა ნაყოფი, [V] მცენარენი სულნელნი, ვარდნი შუენიერნი⁷, ფინიკნი კეთილნი და ზეთისხილნი ნაყოფსავესენი, ზეთითა მით სიწმიდისაჲთა პოხილნი, რომელთა ხილვითა დღეს განიპოხა სიბერე⁸ ჩემი და ამაღლდა სიხარული ჩემი, ვითარცა რქაჲ მარტორქისაჲ. ამიერთგან იხარებდინ უდაბნოჲ ესე თქუნენ, ქრისტეს⁹ ნების ნყოფელთა, ამას შორის დანერგვითა“. ხოლო¹⁰ მათ პრქუეს: „წმიდისა ანტონის მიმსგავსებულო წმიდაო მამაო, სიტყუათა შენთა პატივი ჩუენთვის ზემთა ბუნებათა არს, არამედ დაამტკიცენ ქრისტემან ყოველისა შემძლებელმან ქებისა ბრძანებაჲ ეგე მადლიერი, და კმა არს ჩუენდა, და ინებენ უფალმან მოცემად ჩუენდა მადლი ესე¹¹, რაჲთა ღირსად ვამსახუროთ სიწმიდესა შენსა ვიდრე აღსასრულამდე¹², მ წმიდაო ღმრთისაო“. მათ პრქუა ბერმან: „დაღაცათუ მხიარულ არს გული თქუენი მსახურებად მოხუცებულებასა ჩემსა, ხოლო ესე უწყოდეთ, ნებითა ღმრთისაჲთა ვიდრე სიკუდილამდე¹³ თუთ ვამსახუროთ თავსა ჩემსა, რამეთუ დავით იტყუეს: „აღუ-თქუთ და აღუსრულეთ უფალსა ღმერთსა თქუენსაოა“. აწ მე აღმითქუამს უფლისადა ვიდრე აღსასრულამდე ჩემდა მარტოდ მყოფებაჲ, სულითა კულა¹⁴ თქუენ თანა ვარ და აწ ჯერ-არს ჩემდა აღნათქუენისა საქმით აღსრულებაჲ“.

ამისა შემდგომად პრქუა ნეტარსა გრიგოლს: „მიმსგავსებულო ელიაჲსო და იოვანესო, ნეტარო კაცთა შორის, არს მახლობელად ჩუენსა ქუბით მცირე, წარმიყვანე მუნ შენ და ძმათა შენთა, რაჲთა ნეშტი დღეთა ჩემთაჲ მას შინა აღვასრულო, რამეთუ მცირედ-ღა ყოფად არს ჩემი ზორცთა შინა ყო-¹⁵ფაჲ. ხოლო ესე აღმითქუთ, რომელ ჩემდა სიკუდილმდე¹⁶ არა განპმრავლდეთ ადგილსა ამას შინა“. და ჯუარე დასწერა თუსსა მას სამკვდრებელსა, და სიტყუაჲ [164] მისი განძლიერდა. და მათ არღარა იკადრეს ცილობად, არამედ მივიდეს მის თანა ქუბად და ყვეს ლოცვაჲ. ხოლო ბერმან თქუა: „ესე არს განასუენებელი ჩემი უკუნისამდე¹⁷, ამას დავემკვდრო, რამეთუ მთნავს ესე“. ¹⁸

¹ ფსალმ. 75, 11.

ნუსხაშია: ¹ აღსავსე. ² მოვიდმ. ³ შუენიერნი. ⁴ ქვეს. ⁵ ესე. ⁶ აღსასრულამდე. ⁷ სიკუდილამდე. ⁸ სიკუდილმდე. ⁹ უკე

მაშინ ამბორს-უყვეს ურთიერთას და მისცეს მშუდობაა წმიდასა¹ მტყუანსა² მტყუანსა³ მათ და შთამოვიდეს ადგილსა მას ღმრთისა მიერ ჩინებულსა სამონასტრედ. ხოლო წმიდამან გრიგოლ გონებითა შემუსრვილითა ლოცვაჲ ესე⁴ ცრემლით ჯელგანპყრობით წართქუა.

5 ხ. „უამსა ამას უცხოებისა და უპოვარებისა ჩუენისასა, ქრისტე⁵, არა შემეშინოს ჩუენ ბოროტისაგან, რამეთუ შენ, უფალი, ჩუენ თანა ხარ განზადებული ჩუენთს ადგილსა ამას კეთილსა განსასუენებელსა⁶ ნებისა შენისასა, რომელსა შინა მარადის ვედრებასა შევსწირავთ მოსალოდებელისა მისთს დღისა დიდებით მეორედ მოსლვისა შენისასა, ღმერთო! რაჟამს-იგი საშინე-
10 ლებათა ზარი და საყურისა ოხრია შეადრწუნებდეს დაბადებულთა ყოველთა, რამეთუ უქადაგებდეს ცოდვილთა სატანჯველთა მათ დაუსრულებელთა, ხოლო მართალთა ახარებდეს ცხოვრებასა დაუსრულებელსა. მაშინ ეტყებდენ ყოველნი ტომნი ქუეყანისანი ამისთს, რამეთუ მიეცემოდინ ყოველნი ბრალე-
15 არს უბიწოთაცა შედრწუნება⁷ ზარი შენი, რომლისაგან მე ვძრწვი, რამეთუ განუშადებელ ვარ არათუ⁸ უმეცრებისა აჩრდილთა შეყენებული, არამედ უდებებისა მედგრობათაგან ძლეული ვგმობ სულთქუმით: რაჟამს მოიწიოს დაქსნაჲ გუამთაჲ და მხილება ცოდვათაჲ და კჳალად განახლება და შე-
20 ერთებაჲ სულისა და გორცთაჲ, რომელთაჲ მე ცხოვრებად საუ^[v]კუნოდ და რომელთაჲ მე სატანჯველად საუკუნოდ, მაშინ ვინაჲ იყოს ჩემდა ქსნაჲ ბრალთა ბატივისაგან? რამეთუ არა⁹ მომივიგეს მე საქმე, რომლითამცა უბრალო ვი-
პოვე⁷ წინაშე საყდართა შენთა, ქრისტე!⁸ არამედ ვედრებითა დედოფლისა ჩუენისა ღმრთის-მშობელისა ზარადის ქალწულისაჲთა და ყოველთა წმიდათა შენთაჲთა, უფალო მოწყალეო და სახიერო მიუფეო, წყალობა-ყავ და მაცხოვ-
25 ნენ ჩუენ რჩეულთა შენთა თანა, რაჲთა მათ თანავე მიგცემდეთ შენ საუკუნოდ დიდებასა, ამენ⁹.“

ამისსა შემდგომად იწყო მან ხანტელისა შენებაჲ. და უბრძანა ძმათა მათ დავითის გალობისა მეკლთა ამით წართქუმაჲ: «წყალობათა შენთა, უფალო, უკუნისამდე¹⁰ უგალობდე, თესლითი-თესლამდე¹¹ მიუთხრობდე ქეშმარიტებათა
30 შენთა პირითა ჩემითა, რამეთუ სთქუ: სოფელი წყალობით აღაშენოს¹². «და ევლნი შენნი აღივსნენ სიპოხითა, განჰპოხო შენ შეუენიერება¹² უდაბნოასაჲ და სიხარული ბორცუთა შეიმოსონ და ღელეთა განამრავლონ იფქლი ღმრთის მსახურებისაჲ, ღალადებდენ და გალობდენ¹³» პირნი ჩუენნი ესრეთ: «მოგუხედენ მონათა შენთა, უფალო, და ქმნულსა ჯელთა შენთასა! წარუძედელ ძეთა
35 მათთა! იყავნ ნათელი შენ, [უფლისა] ღმრთისა ჩუენისაჲ, ჩუენ ზედა! საქმენი ჯელთა ჩუენთანი წარჰპართენ ჩუენ ზედა, უფალო, და ქმნული ჯელთა ჩუენთაჲ წარგზმართე»,¹⁴ «რამეთუ უდაბნოთა ამით და მათთა აღვიხილენით თუალნი ჩუენნი, ვინაჲ მოხუედ შეწევნად ჩუენდა»,¹⁵ «ქეშმარიტად შეწევნა არს ჩუენდა სახელითა უფლისაჲთა, რომელმან ქმნა ცანი და ქუეყანაჲ და
40 ყოველნი დაბადებულნი»¹⁶.

* ფსალმ. 88,1 — 2. ** ფსალმ. 64,11—14. *** ფსალმ. 89,16 — 17.

**** ფსალმ. 120,1. ***** ფსალმ. 123,8.

წუსხაშია: ¹ ესტ. ² ქ-შ. ³ გზასსუენებელსა. ⁴ შედრწუნება. ⁵ არათუ. ⁶ არაჲ. ⁷ ვიპოვე.

⁸ ქ-შ. ⁹ ან. ¹⁰ უკ-შ. ¹¹ თესლამდე. ¹² შეუენიერება.

(და ერთობით ჯუარი დასწერეს ადგილსა მას და იწყეს საქმედი სენაკებისათჳს ქუეყანისა დაეკებად, რამეთუ კლდჳ იგი ხანტელისა უფიცულენ არს უფროსს ყოველთა მათ კლარჯეთისა [165] უდაბნოთა. და შრომითა დიდითა ქმნეს ადგილი იგი, რამეთუ არა აქუნდა მათ ცული და წერაქჳ, არცა სხუა ეგვეთარი² საწმარი, არამედ ობიზელთა მამათა მოსცილთა ყოველი, რომელი იბოვა ჳელთა მათთა, და თანაშემწე³ ექმნნეს ყოველთა საწმართა და ჳორცთა სალუაწითა, რამეთუ მას ჟამსა სხუა მონასტერი არა შენ იყო მათ ქუეყანათა თუნერ ობიზისა, და არცა მსოფლიონი ერისკაცნი ახლვიდეს ახლად შენებისათჳს მათ ქუეყანათასა, რამეთუ კლარჯეთს და ტაოთა შინა, და შავშეთს და ყოველთა მათ მახლობელთა ქუეყანათა მცირედნი იბოვებოდეს¹⁰ და შენებულ ტყეთა¹ შინა ადგილ-ადგილ.)

(ხოლო ნეტარმან მამამან გრიგოლ პირველად აღაშენა ძელისა ეკლესიაჲ და შემდგომად საყუდელი თჳსი და თითო სენაკები ძმათა მათთჳს მცირც და ერთი სენაკი საოსტიგნედ დიდნი და დლითი-დღე⁴ აღორძნებოდეს ძმანი, რამეთუ შეეძინებოდეს უფალსა მუშაკნი მეთერთმეტისა ჟამისანი მოქმე-¹⁵ დად ჳეშმარტსა მას ვენაჳსა და თანაზიარ ექმნებოდეს პირველთა მათ მართალთა და მონაწილენ წმიდათა მოწამეთა, მწნდებოდეს რაჲ ღუაწლსა მას მონაზონებისასა მსგავსად წმიდათა მოწამეთა და უფროსს მათსა, რამეთუ მარტულნი ერთსა ხოლო შინა ჟამსა იწამნეს, ხოლო ესე⁵ ყოველსა ჟამსა იწამებოდეს სახელისათჳს ქრისტესისა, ვითარცა დავით იტყჳს: «შენთჳს მო-²⁰ ვსწყდებით ჩუენ მარადღე⁶». და პავლე⁷ იტყჳს: «მარადღე⁸ ქრისტესთჳს მოვკუდებით». უკუეთუმცა არა იყო დაუცხრომელი ბრძოლაჲ წმიდათაჲ, არამცა მოიწესნენ ბრძოლაჲ იგი სიკუდილად მარადღე⁷.)

«რამეთუ ჳორცთა გული უთქუამს სულისათჳს და სულსა ჳორცთათჳს, და ესე მგდომნი არიან [v] ურთიერთასა»*** სიტყჳსაებრ მოციქულისა, რამე-²⁵ თუ «რაჲ სულისა აღმოფშვნვა მადლი ექმნების და რაჲ სულისა აღმოფშვნვა ბრალი ექმნების ჩუენ შორის».**** ამისთჳსცა ანგელოზ მგდომ სახელ-სდებს პავლე⁹ გონებასა კაცთასა; და ვითარცა თავისა თჳსისათჳს ჳადაგებს, ეგრეთვე ყოველთათჳს იტყჳს, რამეთუ ოდესმე წმიდათა ანგელოზთა გონებაჲ პოვის ჩუენ შორის, და ოდესმე ეშმაკთაჲ. ამისთჳსცა ქრისტემან უბრძანა პეტ-³⁰ რე¹⁰ მოციქულსა: «არა თუ შუღზის ოდენ შეუნდო ძმათა დღესა შინა, არამედ სამეოცდაათჯერ შუღზისო»*****. და ამით ესვეთართა ვნებათა, დაფარულთა და ცხადთა, მგდომისა ღონეთა ძლიერად ეწყვებოდეს ღირსნი ესე¹¹ მამანი, მოთმინენი მრავალსახეთა ჳირთა და მწუხარებათა ქრისტესთჳს¹².

1. მას ჟამსა ნეტარი იგი ბერი ჳუედიოს მოხუცებულ იყო ფრიად და მიხალბებულ ჳორცთაგან განსლვად. მაშინ მივიდა მამაჲ ჩუენი წმიდაჲ გრი-³⁵ გოლ და ძმანიცა, რომელნი იყვნეს მის თანა, ხილვად ბერისა. და ვითარცა მოიკითხეს, ჳრქუეს: «გუაჳურთხენ, წმიდაო მამაო, რამეთუ აწ მიხუალ უფლისა⁴. ხოლო მან ჳრქუა: «ღმერთი მშუდობისა, სიყუარულისა და კაცთმო-

* ფსალმ. 43,22. ** ჳრომ. 8,36. *** გალატ. 5,17. **** II კორინ. 12,7. ***** მათე 18,22.

წუსებათა: ¹ საქმდ. ² გესვითარი. ³ თანაშემწე. ⁴ ტყმთა. ⁵ -დღე. ⁶ ესტ. ⁷ მარადღე. ⁸ პავლე. ⁹ მამ რაჲ დღე. ¹⁰ პეტრე. ¹¹ ესტ. ¹² ქსთჳს.

ქრისტესული

ყუარებისაჲ იყავნ თქუენ თანა ყოლადგე¹, არამედ ჩემთჳს ლტოლნი² მწმინ³ დანო მამანო, რამეთუ მივალ დღეს ბანაკსა უცხოსა და ღმრთისა საყდართა საზინელთა⁴. ხოლო მათ ჰრქუეს: „არა ხარ უცხო ბანაკსა მას წმიდათა ანგელოზთასა, რომელთა თანა სულითა მარადის იხარებ წინაშე ქრისტესა⁵, არამედ ნუ დამივიწყებ ჩუენ, ადგილისა შენისა წმიდისა მკვდრთა და ნერგთა მადლისა შენისათა⁶. და მან ჰრქუა მათ: „ველთა ღმრთისათა შეგვედრებ სულსა ჩემსა და ველთა თქუენთა—ჯორცთა ჩემთა, ხოლო ნებითა ღმრთისათა ერთად იყოს სიხარული ჩუენი საუკუნოდ“.

და დაიძინა ნეტარჲან ბერჲან და ტკბილ ეყო მას ჰრული მისი. და აღ-
 10 გილი [166] იგი აღივისო სულნელებითა და ანგელოზთა წმიდათა გალობითა, რომელთა წარიყვანეს იგი სიხარულით წინაშე ქრისტესა⁷. ხოლო მამან გრიგოლ და ძმათა წარმოიყვანეს ძლევით შემოსილი გუამი მისი და გალობითა წმიდითა დაჰმარხეს იგი საფლავსა შინა, და მადლი მისცეს ქრისტესა⁸ ნების-მყოფელთა მისთა ძლევისა მომცემელსა და გვრგვინოსან მყოფელსა.

15 მაშინ ნებითა ღმრთისაჲთა განმრავლდებოდეს ძმანი ქრისტეს⁹ მსახურნი. ხოლო მამა გრიგოლ არავის უდებთაგანსა შეიწყნარებდა, არამედ ბირველად გამოცადის ყოველსა ზედა კეთილისა საქმესა, და უკუეთუ იპოვის გულითა უმანკოჲ, უხაკუველი და უდრტუნველად სიმდაბლით მორჩილი წადიერად ყოველსა ზედა კეთილისა საქმესა, იგი შეიწყნარის სიხარულით. ამისთჳს-

20 ცა ყოველნი მოწაფენი მისნი კეთილ იყვნეს ფრიად და ღირსად შემწყნარებელ სათნოებათა მისთა წმიდათა. და ემსგავსებოდეს მოძღუარსა კეთილსა, ვითარცა მოძღუარი მათი ემსგავსებოდა ქრისტესა¹⁰, რომელიცა იტყჳს: «ჲმ არს მოწაფისა მის, იყოს თუ ვითარცა მოძღუარი თჳსი»¹¹. და ესრეთ კეთილად ცხდნდებოდეს იგინი სულიერად, ხოლო ჯორციელად დიდსა იწროებასა იყვნეს.

16 და მათ ეამთა მჴლობელი იყო ამით ქუეყანათა ღმრთის-მსახური ტელმწიფ¹² დიდი ბაგრატუნიანი აშოტ კურაპალატი, კეთილად მორწმუნ¹³, რომლისა გამო დაემტკიცა ქართველთა ზედა მთავრობაჲ მისი და შვილთა მისთაჲ ვიდრე უკუნისამდე¹⁴ ეამთა. და ტელმწიფისა მის წინაშე და შვილთა

30 მისთა დიდებულთა მათ ტელმწიფეთა წინაშე შეუსწავლელ იყო წმიდაჲ გრიგოლ. ხოლო იყო ვინმე აზნაური დიდებული წინაშე აშოტ [V] კურაპალატისა¹⁵, და ერქუა მას სახელი გაბრიელ დაფანჩული. და აწ ნათესავთა მისთა ჰრქვან დაფანჩულნი. ესე აზნაური შემკულ იყო ყოვლითა სისრულითა და სიმდიდრითა, სიბრწინითა, მასაკითა და ახოვნებითა, და ყოველსა ზედა საქ-
 35 მესა განმარჯუებითა და კეთილად მორწმუნეობითა ქებულ იყო.

ამას აქუნდეს ზოგნი სოფელნი მახლობელად ვანსა ნეტარისა გრიგოლისსა, რომელმანცა მოწაფეთა თჳსთა უპაფარებდა იხილა რაჲ, მიიწია ნებითა ღმრთისაჲთა სახლსა გაბრიელ დაფანჩულისასა. ხოლო იგი შინა არა დახუდა, არამედ ღმრთის-მოყუარ¹⁶ მეუღლ¹⁷ მისი მარიამ სარწმუნოებით¹⁸ მოე-
 40 გება მამასა ჩუენსა გრიგოლს და ჯეროვნად პატივ-სცა და მრავლითა კეთი-

* მათე 10,25.

ნუსხაში: ¹ ყლდგმ. ² ქა. ³ ქსა. ⁴ ქსა. ⁵ ქს. ⁶ ქა. ⁷ ტელმწიფ. ⁸ უკმ. ⁹ კურაპალატისა. ¹⁰ სარწმუნოებით.

შენისაჲ, რაჲთა სიტყუაჲ იგი მოციქულისაჲ ჩუენ შორის აღსრულდეს. ვინ
თარმედ—«თქუენი ნამეტნავი მათისა ნაკლულევანებისა და მათი-მამეტნავი
თქუენისა ნაკლულევანებისა»*.

5 აწ ჩუენ თანა არს ჳორციელი კეთილი და თქუენ თანა არს სულიერი
კეთილი, და ესე შეგზავნეთ ურთიერთას. თქუენ მონაწილე¹ გუყუენით წმი-
დათა ლოცვათა თქუენთა ცხოვრებასა ამას და შემდგომად სიკუდილისა, და
ძუალნი ჩუენნი ღირს ყუენით დასხმად წმიდათა თანა ძუალთა თქუენთა, და
ლოცვაჲ ჩუენთჳს უკუნისამდე² განაწესეთ მონასტრისა თქუენსა, და ჩუენ
აღგითქუამთ ცხოვრებასა ჩუენსა და ცხოვრებასა შეიღთა ჩუენთასა³.

10 «შვილითი-შვილადმდე⁴ თანა-გუაჲ თქუენი ლუწაჲ და მონასტრისა თქუე-
ნისაჲ ეამთა უკუნისამდე⁵. არამედ, წმიდაო მამაო, სავანე კეთილი ადგილი
დედათათჳს სამკჯდრებელად გამონახეთ, რაჲთა ესე მცნებაჲ იყოს ჩუენ შო-
რის: ნათესავისა ჩემისა უკუეთუ მოწესე მამაკაცი იყოს, სამკჯდრებელად მისა
ხანტაჲ იყოს, და უკუეთუ ერისა ჩემისა მოწესე დედაკაცი იყოს, მუნ და-
15 ემკჯდროს, რომელიცა შენ გამოაჩინო ქუეყანასა ამას ადგილი, შენ მიერ
კურთხეული. და ვითარცა მიცვალბულთა მამათათჳს ხანტაჲ გამიწესებია,
ეგრეთვე იყოს სამარხავი მიცვალბულთა დედათაჲ აწ შენებულსა მას⁶.

ხოლო ნეტარმან მამამან გრიგოლ ძიებაჲ ყო გულს-მოდგინედ და პოვა
ადგილი კეთილი გუნათლეს მახლობელად. [168] ჳუარი დასწერა და მუნ-
20 აღაშენეს მონასტერი დედათაჲ, რომელსა აწ ჰრქჳან გუნათლის ვანი. და ეა-
მის მწირველი მღდელი ვანისა მისთჳს ხანტით განაწესა ნეტარმან გრიგოლ
ვედრებითა გაბრიელისითა. ამისთჳსცა მსგავსად აღთქუმისა ხანტას შინა
ელოცუების ყოველთა დაფანჩულთა ვიდრე დღენდელად დღემდე⁷.

1. ხოლო გაბრიელ, დიდებულმან აზნაურმან, ფრიადრთა კეთილითა
25 წარმოგზავნა მამაჲ გრიგოლ და მოსცნა კირით-ხურთონი და ნივთი ყოველი
ქვითკირისა ეკლესიისა საშენებელად. და ესრეთ მოვიდა მამაჲ გრიგოლ
თჳსსა ვანსა. და განიხარეს მოწაფეთა მისთა, მადლი მისცეს ქრისტესა⁸ და
ულოცვიდეს მოლუაწეთა მათ.

ხოლო ნეტარმან გრიგოლ ადგილი იგი საეკლესიოჲ⁹ დაავაჲ. და ვითარ
30 დაიწყებდა ეკლესიასა, ესე ლოცვაჲ ცრემლით წართქუა: «ქრისტე ღმერთო,
ჳორცხესმისა შენისა განგებულებაჲ ღმრთებრ აჩუენ¹⁰ შენთა დაბადებულთა,
და შიშით ჰმსახურეს მეუღებასა შენსა წინაწარმეტყუელთა წინაჲსწარ უწყე-
ბითა, მოციქულთა ქადაგებითა, მოწამეთა ქეშმარიტითა აღსა[ა]რებითა და
ღირსთა წმიდათა სოფლისა კრებათა და მეუღაზნოეთა მამათა მარადის დი-
35 დებითა სახელისა შენისა წმიდისაჲთა. და ესე¹¹ ოთხ კერძო კრებული სა-
ღმრთოჲ წმიდათა ყოველთა გარე¹² მოდგომილი ზღუდის სახედ უძრავისა სი-
მტიციე ექმნეს წმიდათა შენთა ეკლესიათა.

40 «რამეთუ შენ თვთ სიბრძნემან იშენე თავისა თჳსისა სახლი სიწმიდისაჲ
შესავედრებელად ერთა მორწმუნეთა. და რამეთუ წმიდასა ეკლესიასა სახელ-
სადე გუამად შენდა. და წმიდასა შენსა სახელსა ზედა და სახელსა წმიდათა

* II. კორინ. 8, 14.

წესხაზი: ¹ მონაწილე. ² უკ. ³ ჩნთაჲსა. ⁴ შვილადმდე. ⁵ უკ. ⁶ დღმდელად-
დღემდე. ⁷ ქა. ⁸ საეკლესიო. ⁹ აჩუენ. ¹⁰ ესე. ¹¹ გარე.

შენთასა შეუძრველად აღაშენენ და დაამტკიცენ [v] წმიდანი ეკლესიისა¹ ამისთჳს უწოდე ეკლესიად წმიდათა ყოველთა, რაჲთა შემდგომად სიკვდილსა მათისა ნაცვალად მათა ეკლესიანი აქუნდენ სიმტკიცედ და სიქადულად შენთა სამწყსოთა, ქვეშარიტთა ქრისტიანეთა, ვიდრემდის კჳლად მოხვდე² დიდებით წმიდათა თანა.

„შენ, უფალო, აწკა აკურთხე“ ადგილი ესე, წმიდისა შენისა ეკლესიისა სამკვდრებელი, მადლითა შენითა და წმიდათა შენთა ოხიზთა, რაჲთა ღირს ვიქმნე გლახაკი შენი სრულიად აღშენებად ამისა სახელსა ზედა და უძლველსა სარწმუნოებასა დიდისა მოწამისა შენისა, გიორგი ჯუარითა მოქადულისა, ახოვნისა და სახელოვნად განთქუმულისა ბრწყინვალედ შორის წმიდათა შენთა¹⁰ მარტულთა და მოწამეთა³, რომელთაცა ჳორცინი მახვლითა დაიჭრებოდეს, ხოლო სარწმუნოებაჲ არა განიკუფებოდა⁴. ხოლო მათ ყოველთა უმეტეს იპოვა სიმკნითა წმიდაჲ გიორგი და მრავლით ჟამითგან უშჯულოთაგან ზარგანჯდილთა ქრისტიანეთა ასყავა სიმკნ⁵ ძლიერი, მხიარულებით რაჲ მოითმინნა მრავალფერნი სატანჯველნი და ძლევით შემოსილი იდიდა ცათა შინა¹⁵ და ქუეყანასა ზედა. ამისთჳსცა ანგელოზთა თანა წმიდათა განიხარეს მოწამეთა ნეტართა სრულებაჲ ღუაწლთა მისთაჲ, რამეთუ მას მისცა ქრისტემან ძლევაჲ ყოველთა მტერთაჲ და აწ ნაწილთა და სახელსა მისსა, და მეოხებაჲ მისი მფარავს ყოველთა მადიდებელთა მისთა მარადის და უკუნისამდე¹⁵.

და ჯუარი დასწერა ადგილსა წმიდისა ეკლესიისასა და იწყეს⁶ შენებად.²⁰ და ესრეთ კეთილად განსრულდა ჴელი⁷ იგი ეკლესიაჲ ხანტელისაჲ შეწვენითა ქრისტესითა⁸ და [169] მეოხებითა წმიდისა გიორგისითა და ლოცვითა ნეტარისა მამისა გრიგოლისითა, ხოლო ჳორციელად მოღუაწებითა დიდებულისა გაბრიელ მთავრისაჲთა და ყოველთა მართლმორწმუნეთაჲთა. მას ჟამსა ყოველთა მათ წმიდათა უდაბნოთა შინა იწყეს წმიდათა მამათა მონასტრებისა²⁵ შენებად და წმიდათა ეკლესიათა, და ესრეთ განმრავლდეს მსახურნი წმიდისა სამებისანი და მარადის-მადიდებელნი.

TC. ხოლო სანატრელი და სასწაულთა მიერ შემკული დედაჲ ფებრონია მოიწია სამცხით და დაემკვდრა მერეს შინა. და ღირსად ცხორებისა და სულიერად განგებისა მისისა არა იყო საზღვარ. და საღმრთოჲთა სიყუარულითა წმიდითა ერთზრახვა და მეგობარ იყვნეს ფრიად ნეტარნი ესე⁹ ღმრთისა კაცი, დედაჲ ფებრონია და მამაჲ გრიგოლ. და ხუცესი მერისაჲ ხანტოთ არნ.

ამისა შემდგომად ღმრთის-მსახურსა მეფესა აშოტ კურაპალატსა აუწყა გაბრიელ ერის-მთავარმან სანატრელისა მამისა გრიგოლის ღირსებაჲ და უც-²⁵ხოვებაჲ და უქმსა უდაბნოსა მონასტრისა შენებაჲ და მოწაფეთა მისთა სათნოებაჲ და მოწაფეთაგანვე ცნობაჲ დიდებულებისაჲ წმიდისა¹⁰ მის მშობელთაჲ. ესე ყოველი ვითარცა გულისგმა-ყო კეთილად მსახურმან კურაპალატმან აშოტ, მსწრაფლ ხოლო დაწერა ებისტოლ¹¹ ჳელითა თჳსითა და კაცი ერთი კეთილი წინაშემდგომელთაგანი და ერთი გაბრიელის მსახურთაგანი სწრაფით წარმოავლინნა მამისა გრიგოლის წინაშე. და ვითარცა წარიკითხა წიგ-

ნუსახაშა: ¹ მოხუდელ. ² აკურთხებ. ³ მწ-მწოთა. ⁴ გ-ნიკუჲმთებოდა. ⁵ უკ¹. ⁶ იწყეს. ⁷ ძელი. ⁸ ქრისთა. ⁹ ეს. ¹⁰ წ-დისაჲ.

ნი კურაპალა[v]ტისაჲ, პატივით მოწერილი წოდებისაჲ, ნეტარმწიგნავე და
 კაცთა მათგანცა ცნა ყოველი, მუნთქუესვე წარვიდა ბელმწიფესკამისწიქსეკ
 და მი-რამ-იწია პალატად, მოგებნეს ძენი კურაპალატისანი. და ვითარ ნი-
 ვიდა კარსა ტაძრისა მათისასა, მაშინ კურაპალატი ზე აღდგა და წინა მო-
 გება ნეტარსა მამისა გრიგოლს, და დიდითა სიმდაბლითა მოიკითხეს ერთ-
 მანერთი და დასხდეს. ხოლო კურაპალატმან ჰრქუა: „ღმრთისამიერი კურთხე-
 ვაჲ პირითა შენითა იყავნ ჩუენ ყოველთა ზედა, წმიდაო“. და მან თქუა:
 „გაკურთხეინ ყოველნი ჰირმან ქრისტესმან“ და ყოველთა წმიდათაგან, რამეთ-
 უჲ კეწმარტად სამართალ არს სიტყუაჲ ესე²: «სადა არს პატივი მთავრო-
 ბისაჲ, მუნ არს მსგავსებაჲ ღმრთიებისაჲ», რამეთუ თქუენ, ბელმწიფენი,
 უფალ-გყვნა ღმერთმან ქუეყანისა განგებასა, ვითარცა გულისწმი-ვაყოფთ
 კეთილის ყოფასა ღმრთისასა ჩუენდა მომართ მეფობითა შენითა.

და ვითარცა-იგი ამრაჰამისთჳს უფალი იტყჳს, ვითარმედ: «ამრაჰამსა
 სწადოდა ხილვაჲ ნათლისა ჩემისაჲ, იხილა და განიხარა³», მსგავსად ამრაჰა-
 მისა მეცა, გლახაკსა, მწადოდა ხილვაჲ და თაყუანის-ცემად თქუენი და აწ
 სიხარულითა საესე ვარ და ძლუნად შეგსწირავ ლოცვასა. ქრისტემან უმეტე-
 სად დიდებით დაიკვეინ მეფობაჲ შენი დიდებასა შინა და სიხარულსა და საუ-
 კუნთა დიდებაჲ ზეცისა მთავრობათა თანა დაგიმკვდრენ კეთილთა თანა
 შეილთა“.

²¹ [170] მაშინ კურაპალატმან ჰრქუა მამისა გრიგოლს: „მეფეთა ისრაჲლი-
 სათა ეამად ეამად წინაწარმეტყუელი აღუდგინის ღმერთმან სიქადულად მა-
 თა და ზღუდედ შჯულისა, და შესაწიგნელად მორწმუნეთა და სამბილებელად
 ურწმუნოთა, ეგრეთვე ეამთა ჩუენთა შენ გამოგაჩინა ღმერთმან ქრისტეანეთა
 სიქადულად. და რამთა მას იღუწიდე⁴ ჩუენთჳს წმიდითა ლოცვითა შენითა
²⁵ წინაშე ქრისტესა⁵ და წმიდათა მისთა“. ხოლო მან ჰრქუა: „დავით წინაწარ-
 მეტყუელისა და უფლისა მიერ ცხებულისა შეილად წოდებულთა ბელმწიფეთა,
 მეფობაჲ და სათნოებანიცა მისნი დაგიმკვდრენ ქრისტემან ღმერთმან, რომ-
 ლისათჳსცა ამას მოგატყუენ: არა⁶ მოაკლდეს მთავრობაჲ შეილთა შენთა და
 ნათესავთა მათთაჲ ქუეყანათა ამით უკუნისამდე⁷ ეამთა, არამედ იყვენნ იგინი
³⁰ მტკიცედ უფროჲს კლდეთა მყართა და მათთა საუკუნეთა და დიდებულ
 იყვენნ უკუნისამდე“.

ამისა შემდგომად კაცმან მან მოციქულმან წარმოთქუა ქებაჲ ხანკთე-
 ისაჲ, ვითარმედ: „კეთილ არს უდაბნოჲ იგი მზისა მცხინვარებითა და პაერისა
 შეზავეებითა ყოველით კერო. და აქუს მას წყაროჲ მდიდრად გამოიღინარს,
³⁵ შეუნიერი⁸, გრილი და ჰამოჲ, და მალნართა სიმრავლეს ურიცხჳ და მცირე-
 დი რამე სხუაჲცა ნუგეშინის-საცემელი ჯალისაგებრ მის უდაბნოჲსა, ხოლო
 სათესავი ყანაჲ და სათიბელი ქუეყანაჲ რამეთურთით არა არს, არცა იქმნების
 ღირღოლოვანთა მათ ფიცხელთა მწურვალთა⁹ მათ დადოთაჲსა“. ესე⁹ ვი-
⁴⁰ თარცა ესმა დიდებულსა კურაპალატსა, შეწირნა ადგილნი კეთილნი [v] და
 შატბერდისა ადგილი აგარაკად ხანკთისა. მაშინ სამთა მათ დიდებულთა ძეთა

² იოანე 8,56.

ნუსხაშია: ¹ ქ-ამ-ნ. ² ე.შ. ³ იღუწიდმ. ⁴ ქ-სა. ⁵ არამ. ⁶ უკ-შ. ⁷ შეუნიერი. ⁸ მწურ-
 ვალთა. ⁹ ესე.

კურაპალატისათა—ადარნესე¹, და ზაგრატ, და გუარამ შეწირეს თანაჲსაჲსა² რაჲცა საგმარი მონასტერსა მისსა უკმდა, ყოველი უხუცებით³.

და ვითარცა აღგილნი იგი მოითუალნა და კურთხევად მიანიჭა კურაპალატსა და რეთა მისთა ნეტარმან გრიგოლ, მაშინ მრავლისა კეთილისა ნაყოფითა საესმ მოვიდა ხანკთად, მონასტრად თჳსა, და ახარა ცმათა ყოველი იგი განმარჯუებამ⁴ მადლითა ქრისტესითა⁵ და ოხითა წმიდისა გიორგისითა. ხოლო მათ უხაროდა და ულოცვიდეს სარწმუნოებით შემომწირველთა და მადლობდეს ქრისტესა კეთილის-ყოფელსა.

19. და ვითარცა ჯორციელად შეემატებოდა, ეგრეთვე სულიერად შეეძინებოდა რიცხუსა მას წმიდათა კაცთასა, რამეთუ მას ეამსა მოვიდეს მამა ეტჯფანე და მღვდელი მატაი ქართლით და დიდი ზენონ სამცხით, რამეთუ ეტჯფანე და მატაი პირველვე შეგობარ იყვნეს ამის წმიდისა და სახელსა მისსა მოვიდეს ხანკთად.

ხოლო ზენონ შვილი იყო საჩინოასა ვისიჲ კაცისაჲ სამცხეს და ღმრთის-მსახურებით აღზრდილ იყო და სიწმიდით იქცეოდა, რამეთუ საღმრთოა შინი მკვდრ იყო მის შორის, და სწადოდა მონაზონებაჲ აღთქმისაებრ აღთქუმისა მმარხველთაჲსა. და ვითარცა აღესრულნეს მშობელნი მისნი, მონაგები მათი დაუტევეს ზენონს და დასა მისსა, რომელიცა იყო სახლსა შინა მის თანა. და ზენონ გულს-ეტყოდა, რაჲთამცა მამული და დედული [171] მონაგები დასა თჳსსა დაუტევა ნებისაებრ მისისა და თჳთმცა იქმნა მონაზონ⁶ უცხოებასა შინა. და ვითარ ამას განიზრახვიდა ზენონ, დაჲ იგი მისი ეშმაკისა განმარჯუებითა შეატუნა ვინმე უკეთურმან კაცმან და ლამე ყოველ წარვიდეს მავშეთს. ხოლო ზენონ, ვითარცა ცნა, შეიქურა საჭურველითა მარტოდ და ამგვდრდა ცხენსა და დევნა-უყო. და ვითარ დიდი ქუეყანაჲ ვლო, თქუა გულსა თჳსსა, ვითარმედ: „ვარ მე ქა-უკ სახელოვან და რომელ-სა ვსდევ, ფრიად შეურაცხ არს, დაღაცათუ ვეწიო და მოგკლა, საბრტე არს სულისა ჩემისაჲ, და უკუეთუ ცუდად უქუნვიქე⁷ სახედ ჩემდა, სირცხულ არს ჩემდა, არამედ აღთქუმაჲ მონაზონებისაჲ აწ აღუსრულო უფალსა“. და ახოვან იქმნა ნეტარი ესე, რამეთუ მონაგებთა დატევებაჲ სისხლთა დათხევასა ემსგავსებეს. და დაიწერა ჯუარო ჯორცთა თჳსთა და წარემართა საღმრ-თოსა მას გზასა და მიიწია წინაზე დედისა ფებრონიასა მერეს, რამეთუ იყო იგი სახლისა მისისაჲ. და ნებიჯა ღმრთისაჲთა მუნ იყო მამა გრიგოლ, და დედამან ეგებრონია შეაწყნარა წმიდასა მას უმანკოჲ იგი კრავი მწყემსსა მას კეთილსა, რომელმანცა მოიყვანა ხანკთად. აღგილსა მას მწუანვილსა ღმრთისა მადლისასა დამკვდრდა და წყალთა ზედა განსასუენებელთა⁸ სულისა წმი-დისათა გამოზარდა იგი.

ესე ნეტარი ზენონ მიიწია მოხუცებულებასა და ვიდრე აღსასრულამდე⁹ არა განეშორა ხანკთასა ქემშარიტად სულიერი შვილი, [v] მსგავსი მამისაჲ, კეთილი მოწაფე, ნაცვალი მოძღურისაჲ, ნეტარი, სათნოებათა საუნჯე, მონაზონებისა წესი წმიდაჲ, კლარჯეთისა უდაბნოთა ზღუდმ, სულთა უკეთურთა¹⁰

ნუსხაშია: ¹ ადარნესე. ² უხუცებით. ³ განმარჯუებამ. ⁴ ქრითა. ⁵ უკუენვიცლ. ⁶ განსასუენებელთა. ⁷ აღსასრულამდე.

ქრისტესული

მაოტებელი, რამეთუ ცხოვრებასა მისსა და ცხოვრებასა მოძღვრისე¹ მკისესე² კერ იკადრებდა ეშმაკი დაცემად კაცთა წმიდათა ამით შინა ადგილთა.

ესე ახოვანი შემდგომად მიცვალებისა მეოხი არს ჩუენი საუკუნოდ უფლისა მიმართ მოყუასთა მისთა თანა, რომელნი იყენეს მსგავსნი მისნი, მოწაფენი მამისა გრიგოლისნი, ღირსნი და სასწაულთა მოქმედნი, მოთმინებისა სუეტნი³ შეურყეველნი, ვითარცა განმტკიცებულნი დაუცემელად სუეტნი ცათანი.

17¹². რამეთუ ვიდრე მოსლვადმდე⁴ გრიგოლ მწყემსისა⁵ მის კეთილისა მგეტაგან უხილაფთა ლტოლვილნი მცირედნი იგი ცხოვარნი ქრისტესნი⁶ განზნულ იყენეს თითოჲ ანუ თუ ორ-ორი სივრცესა მას უდაბნოთასა, ხოლო მოსლვასა წმიდისა გრიგოლისსა ცხოვარნი იგი განმზნდეს და მგეცნი იგი ეშმაკნი განიოტნეს და ყოველი წესი საღმრთოჲ განემართა.

ხოლო მამა გრიგოლ გულს-ეტყოდა, ვითარმედ: „ვითარცა მონასტრისა ჩემისა⁷ მამანი სათნოებითა უზეშთაეს არიან ჟამისა ამის მონაზონთა, ეგრეთცა წეს-არს წესი საღმრთოჲ საეკლესიოჲ ეკლესიასა⁸ შინა ჩემსა დაწესებად ბრძენთაგან განუკითხველი“. ამისთჳს განიზრახა წარსლვაჲ ქრისტეს⁹ საჭურჭლედ, მეორედ იერუსალმედ, რომელ არს კოსტანტინეპოლისი, და ყოველთა საჩინოთჳს საბერძნეთისა წმიდათა ადგილთა მოხილვად და ლოცვად. [17²] მას ჟამსა იერუსალმს წარმავალი ვინმე პოვა მეგობარი თჳსი და მას დაჰვედრა საბაწმიდისა წესისა დაწერაჲ და წარმოცემად. და ამათა თჳსთა კაცნი მოლუაწენი უჩინნა და მშჳდობაჲ დაუტყევა მათ და აღუთქუა კულად ადრე მოსლვაჲ.

და თანა წარიყვანნა საბა, დედის დისწული თჳსი, და ერთი ვინმე სხუა მოწაფე, და წარემართა საბერძნეთად და მოიწია კოსტანტინეპოლის, და თაყუანის-სცა ძელსა ცხოვრებისასა და წმიდათა ყოველთა ნაწილსა. და სიხარულით მოვლნა ყოველნი წმიდანი ადგილნი სალოცველნი, რამეთუ მრავალთა ენათა წურთილ იყო იგი და მრავალ-მოსწავლე⁹ ყოფილ პელითა კეთილად მსახურებისაჲთა. და რომელიმე სახილავი მოძღუარი კეთილის ექმნის და რომელიმე განსაკრძალველ ბოროტისათჳს. და ესრეთ აღმოვიცო გული მისი სიმდიდრისაგან დაუბეჭდეველისა ახლისა შჯულისა, და სულითა მადლისაჲთა განმზიარულებულნი წარმოემართნეს საყოფელად¹⁰ თჳსა.

18¹¹. და ვითარცა მოიწინეს ტაოს, ესმა მუნ მყოფთაგან¹² კაცთა, ვითარმედ აშოტ კურაპალატი მოიკლა და მის წილ ჴელმწიფეებენ ცენი მისნი. მაშინ ტკივილისა ცრემლითა აღივსნეს ღმრთის-მსახურისა მის ჴელმწიფისა და ცემისათჳს და ტირილითა სავესენი ულოცვიდეს მიცვალებულსა მას მეფესა. ხოლო ნეტარი გრიგოლ ჰმადლობდა ღმერთსა და გლოით იტყოდა: „მე მეფეო ჩემო, ძლიერო და დიდებულო, სიმტკიცეო ეკლესიათაო და ზღუდეო ქრისტეანეთაო, სადაჲთ-მე მოველოდი, აღმოსავალით-მე ანუ დასავალით, ჩრდილოჲთ-მე ანუ სამხრით? რამეთუ ყოველთა [v] ზედა ნათესავთა მულო-ბელი იყავ, რომელიცა წყობით ჴელმწიფეთა დაიმორჩილებდ, საკრველი ეგე დიდებული, ღმრთის-მსახური ჴელმწიფე! აწ ვითარ-მე მიეცი ჴელსა შე-

ნუსხაჲთა: ¹ სუეტნი ² 17. ³ მოსლვადმდე. ⁴ მწყემსისა. ⁵ ქსნი. ⁶ ჩემსა. ⁷ ეკლესიასა

⁸ ქს. ⁹ მოსწავლე. ¹⁰ საყოფლად. ¹¹ 17. ¹² მყოფთაგან.

ურაცხთა უშჯულოთა და უნდოთა კაცთასა, რომელნი-იგი იუდაჲს¹ მკვლელნი² შენ უფლისა თვისა მკლველ იქმნეს მოსაკუდინებლად ჩუენს³ მლოცველთა მენთა, უკუნისამდე⁴ ამისსა შემდგომად ულოცვიდეს ზვილთა მისთა დიდებულთა ჯელმწიფეთა, რაათა უფალმან დაიცვნეს დიდებით და დღგრძელებით⁵ კეთილსა შინა ღმრთის-მსახურებასა.

[17]. და ვითარცა მოიწინეს მახლობლად იშხანსა, გამოეცხადა ღმრთისა მიერ ნეტარსა გრიგოლს და ღირსსა საბას იშხანისა პირველი დიდებულე-ბაჲ, დაბასა მისსა წმიდანი ეკლესიანი, და ეუწყა, ვითარმედ კუალად განა-ხლებად არს პირველებრ ჯელითა საბანისითა. და ეცნობა გზაჲცა მისავალად, რამეთუ მის ჟამისა კაცთაგან მიუვალ იყო აღგილი იგი. და მი-რაჲ-ვიდეს¹⁰ იშხანს, ფრიად უხაროდა პოვნაჲ დიდებულისა მის აღგლისაჲ. რამეთუ იყო მას შინა ნუგეზინის-საცემელი სულიერი და გორციელი. და საბას მუნთქუესვე გულს-ედვა დადგომაჲ, ხოლო ნეტარმან გრიგოლ პრქუა: „ძმაო, პირველად ვიხილნეთ ძმანი ჩუენნი ხანცთას შინა მყოფნი და ნებითა ღმრთისაჲთა და ლოცვითა მათითა კუალად მოიწიო აღგილსა ამას წმიდასა“. და მიერ წარ-¹⁵ მოსლვასა მათსა მიიწინეს წინაშე ძეთა კურაპალატისათა და დაულოცეს ნუ-გეზინის-ცემით სიკუდილისათჲს მამისა მათისა.

[18]. და ესრეთ მოვიდეს ხანცთად, მონასტრად თჲსა, და მოიყვანნეს ნაწილნი წმიდათანი და ხატნი წმიდანი და სხუაჲ ევლოგიაჲ ფრიად.

და პოვნეს ძმანი ცოცხლებით და მშულობით, [178] ყოველნი მხიარულნი²⁰ შეუშფოთებლად საღმრთოაჲთა სიყუარულითა საესენი და განიხარეს, რამეთუ კუალად მაცხოვრისა მადლმან შეკრიბნა³ ნების-მყოფელნი თჲსნი.

და შემდგომად მცირედთა დღეთა საბა განუტევა იშხანს და ორნი მო-წაფენი მისცნა მას და თჲთ განაგებდა სულიერსა ცხორებასა ხანციქლისა ნე-ბისაებრ უფლისა.²⁵

[19]. მაშინ იერუსალმით¹ მოიწია კაცი, რომელმან მოართუა საბაწმი-დისა განგებაჲ და წერილი.

ხოლო ნეტარმან გრიგოლ მას ჟამსა განაწესა წესი თჲსისა ეკლესიისაჲ და მონასტრისაჲ, სიბრძნით განსაზღვრებული და მეცნიერებით განბრწყინ-ვებული და ყოველთაგან წმიდათა აღგილთა გამოჩევიტ შეკრებული, ვითარ-³⁰ ცა საფასლ დაულევნელთა კეთილთაჲ.

ხოლო აწ წესთა მათგანი სულიერთაჲ მცირედი რაჲმე გზპირიეს, ვი-თარმცა ზღუსაგან წუეთი ერთი წყალი ვინმე აღმოიღო.

რამეთუ ესრეთ იყო ცხორებაჲ ნეტართაჲ მათ: სიბრთლესა შინა მათსა მარადის თავთა თჲსთა ბრალობაჲ აქუნდა და სიყუარულისა ძირი მტკიცე,³⁵ მოთმინებაჲ სიმდაბლით და სიმშუდით, მარხვაჲ ლოცვითა შეზღუდვილი, სარწმუნოებასა თანა მართალსა⁴ დამტკიცებული, სიწმიდს გულისაჲ და ჯემ-მარტებაჲ ენისაჲ და უბიწოებით კრძალვაჲ სრულიად ყოველსავე ზედა. ხო-ლო წმიდასა ეკლესიისა ლოცვასა მათსა არა აქუნდა უბნობაჲ ურთიერთას, არამედ შიშით დგანედ, ვითარცა ზეცას წინაშე ღმრთისა. და რაჲმს «და-⁴⁰

ნუსხაშია: ¹ უკმ. ² დღგრძელებით. ³ შეკრებნა ⁴ იძღმით. ⁵ მართლსა.

ვითსა» იტყვედ, ვიდრე «აღელუასა» განსრულებამდე¹ შემგრეს² ვერ³ იქალ-
 რინ მუკლისა აღება⁴ დაწყნარებულსა მას ლოცვასა მათსა⁵ რაფეს⁶ არა
 აქუნდა ჩუეულება⁷ სწრაფით თქუმისაა ყოველსავე ზედა საგალობელსა მათსა,
 არამედ მდაბლად [v] და გვანად იყო ლოცვა მათი. და კედელსა თუნერ⁸
 ბერთაჲსა არავინ მიეყრდნებოდა⁹, ხოლო ძილსა და უკრალველად ჯდომასა
 ყოვლადვე არა იკადრებდეს ეკლესიასა შინა. და ესევეთარი მრავალი სათ-
 ნოებია კეთილი სხუაჲცა დამკვდრებულ იყო შორის მათსა, რომლისათჳს არა
 არს აწ თითოეულად ყოვლისათჳს სიტყუაჲ, რამეთუ შემოკლებულ არს ეამი
 ესე და გონება ისწრაფის, რათა არა იყოს ნამეტნავ სასმენელსა მსმენელ-
 10 თასა. ამისთჳს განგება ყოველი ვერ დაიწერა წიგნსა ამას, არამედ თითო
 სიტყუაჲ ყოვლისაგან, რომელ აქამდე წესი აქუნდა ხანცთასა და აწ რომელ
 აქუს, ესრეთ:

ყოველთა ღამის-თევათა შემწუხრებითგან განთენებამდე¹⁰ ლოცვაჲ, და
 ღამის-თევათა წინა დღით დღისა ეამთა ყოველთა ლოცვაჲ, და ეამისწირ-
 15 ვაჲ ეამსა ცბრა⁷-ემისასა, და კუერექსთა შემატებაჲ. ხოლო ეამისწირვასა
 ყოველსა «წმიდაო ღმერთოსა» წინა კუერექსი «ზეცით გარდამოჲ», და კჳრია-
 კეთა ეამისწირვასა «წმიდაო ღმერთოჲ» ექუსი. და საკურთხეველსა მსახუ-
 რებასა ფესუდითა სამოსლითა და ტყავითა არა იკადრებოდა მსახურებაჲ.

ხოლო გარდაცვალებულთათჳს ყოველთა გარდაიქდიან. გარდაცვალე-
 20 ბითგან რასაცა დღესა მიხუდის, სამი დღჳ და აჯდი, ორმოცი და წელიწა-
 დი. და მათ დღეთა ეამისწირვაჲ არა შეათუალიან ორასთა მათ დღეთა,
 განწესებულთა ხანცთას დამარხულთათჳს და განყოფაჲ პაქსიმადისაჲ პირ-
 ველითგანვე განწესებული არს. გიორგიწმიდობისა თუშ რაჲ [174] დადგეს,
 მარხვაჲ წუელითა⁸ ვიდრე გიორგიწმიდობამდე⁹, ეგრეთვე ქრისტეს¹⁰ შობისა
 25 მარხვანი და წმიდათა მოციქულთანი საეკლესიოდ დიდითა მოღუაწებითა და
 კეთილად კრძალულებითა აღასრულნიან.

ხოლო ნოემბერისა თთჳსა¹¹ დადევითგან ყოველთა შაბათთა ცისკრად
 ვიდრე პირმარხვამდე¹² კანონი ოთხი, და დიდთა მარხვათა ვიდრე ბზობა-
 მდე¹³ ყოველსა ცისკარსა კანონი ოთხი, ეგრეთვე წიგნის კითხვაჲ ოთხი. და
 30 ვნებისა კჳრიაკისა ფრიად განგებაჲ იყო. ხოლო აღვსებითგან ვიდრე ახალ-
 კჳრიაკემდე¹⁴ ჳირისა კანონი არა თქვან, და სერობასა «ხადილსა ჩემსა» წარ-
 თქვან, და აღგომისა წარდგომანი, და ცისკრად დაწესებულნი და თითო კა-
 ნონი—ახალკჳრიაკემდე¹⁵. ხოლო სულთა ვსენებასა, შემდგომად აღვსებისა,
 ცისკრად «ნეტარ არიანნი» და ვალობანი წართუნიან, ვითარცა ყოველი
 35 წერილ არს განგებასა ეკლესიისასა ამის ყოვლისა ნეშტი. ეგრეთ ჳყოფდიან
 ყოველსა მამანი ეამთა შინა ჩემთა.

II. არამედ პირველთა მათ დღეთა¹⁶ ნეტარისა მამისა ჩუენისა გრიგო-
 ლისთა ფიცხელ იყო ფრიად კანონი მოწაფეთა მისთაჲ, რამეთუ სენაკთა
 მათთა შინა იყო მცირე სარეცელი და ზეურაცხი საგებელი და თითოჲ სარ-
 40 წყული წყლისათჳს. ხოლო სხუაჲ ნუგეშინის-საცემელი¹⁷ ვორცთაჲ არაჲ აქუნ-

ნუსხანი: ¹ განსრულებამდე ² აღებაჲ. ³ ჩუეულება. ⁴ თუნერ. ⁵ მიეყრდნებოდა.

⁶ განთენებამდე. ⁷ ცბრაჲ. ⁸ წუელითა. ⁹ გიორგიწმიდობამდე. ¹⁰ ქს. ¹¹ თჳსა. ¹² პირმარხ-
 ვამდე. ¹³ ბზობამდე. ¹⁴ ახალკჳრიაკემდე. ¹⁵ ახალკჳრიაკემდე. ¹⁶ დღითა. ¹⁷ ნუგეშინის-სა-
 ცემელი.

და საქამადისა და სასუამადისა ყოლადვე, არამედ რომელი ტრაპეზის¹ წყნდ² ერთბაშად ქაშინ, მით იყო ცხოვრება მათი. და მრავალნი მათგანნი მიიღეს ღვინოსა ყოლადვე. და რომელნიცა მიიღებდეს³, მცირედ ივრუგებდეს. და სენაკებსა მათსა საკუამი არა აქუნდა, რამეთუ ცეცხლი არა აღევრებოდა, და არცა ღამ⁴ [v] სანთელი აღანთიან, არამედ ღამე იყო ფსალმუნება და დღისი წიგნის კითხვა და ლოცვა მარადის, ვითარცა იტყჳს დავით: „ღღისი ამცნო უფალმან წყალობა მისი და ღამ⁵ ვალობა მისი“.

ხოლო ნეტარმან მამამან გრიგოლ თავადნი დიდნი მარხვანი გარდავლნის მცირედითა კალნაბითა უმბგვრითა⁶. ხოლო მრჩობლად საზრდელად მისა იყო ყოველთა დღეთა მისთა პური, ნაკულღევანებით დღესა შინა ერთ ქამს და წყალი წონითვე მცირედი. ღვინო კულა სიყრმითგანვე არა ესუა და უმრავლესნი სათნოებანი მისნი და მოწადეთა მისთანი ღმერთმან მხოლომან უწყნის.

10. ხოლო პირველითგან მოყუასთა⁷ მათ კეთილთა ნეტარისა გრიგოლისთა, თევდორეს და ქრისტეფორეს⁸, აქუნდა გულსა მათსა საღმრთო შური მონასტრისა შენებისა [...]⁹ და არა¹⁰ გამოუცხადეს მამისა გრიგოლს განზრახვა მათი, არამედ ფარულად წარვიდეს აფხაზეთს და თანა ძმანიცა ვინმე წარბყვეს.

და ვითარ მოიწინეს სამცხეს, ბრძანებითა ღმრთისაათა ც¹¹ დიდისა მირგან აზნაურისა და იმიოწადეს, სახელით არსენი, რომელსა ეწოდა ღირსად [175] დიდი არსენი, ქართლისა კათალიკოზი და მცხეთისა საყდრისა გვრჯუნი დაუწნობელი. ხოლო ყრმა იგი მცირე იყო ჟამითა, ვითარ ექუსისა წლისა, და სახლსა შინა მამისა თვისისა იზარდებოდა. არამედ კაცთა მათ ღმრთისათა განზრახვითა მირგანისითა მოწესეთა სამოსლითა შემოსეს ყრმა იგი და მარჯუენა¹² მისცეს დიცისა მირგანს და პრქუეს: „მოძღუარი ჩუენი გრიგოლ არს მამა ხანტუელი, და უფალსა თუ უნდეს, ესეცა მოწადე იყოს მისი ჩუენ თანა, სადაცა ჩუენ ვიყენეთ“. და წარვიდეს აფხაზეთად. ხოლო მეფემან აფხაზეთამან დემეტრე¹³ დიდითა პატრივითა პატრიცია და ადგილსა კეთილსა დაამკვდრნა.

11. და რაჟამს ცნა ნეტარმან გრიგოლ წარსლვა თევდორესი და ქრისტეფორესი¹⁴, შეწუხნა ფრად და თანა წარიყვანნა ოთხნი ძმანი და წარივიდა ძიებად კრავთა მათ რჩეულთა მწყემსი¹⁵ იგი კეთილი. და ვითარ მოიწია ქართლისა სანახებსა, ნებითა ღმრთისაათა იცებასა მას ძმათასა პოვა ეფრემ ყრმა, ქაბუკი ღირსი, და ღირსებასა შინა იხილვა მამაკაცებასა სრულსა მიწეგნული სიწმიდით, და სიწმიდესა შინა აწყურისა ეპისკოპოსი სასწაულთა მოქმედი. ხოლო ეპისკოპოსობასა შინა მიიწია მოხუცებულებასა კეთილსა და აღესრულა საკრველებით¹⁶, და ნაწილნი მისნი წმიდანი მიეცნეს ნათლად სამცხესა. ესე¹⁷ ეყრემ, ღირსი ღმრთისა, და იმიოწაფა ნეტარმან გრიგოლ და უბრძანა ესრეთ: „რაჟამს მოვიქე¹⁸ აფხაზეთით, თანა წაოგიყვანო შენ ხანტუად“, და თუთ წარემართა აფხაზეთს.

და მი-რა-ი-წია წინაშე გელმწიფისა მის, ზე¹⁹ აღდგა და წინა მოეგება²⁰ და სიმდაბლით მოიკითხა, რამეთუ ზარი აჰქდა [v] მაღლთაგან სიწმიდეთა მისთასა და დიდებულებისაგან პირისა მისისა. რამეთუ ვითარცა პირი მოსე

* ფსალმ. 41, 8. ** აქ თავისუფალი ადგილია გაშვებული, ტექსტს არ უნდა აკლდეს.

ნუსხაში: ¹ მიიღებდეს. ² უმბგვრითა. ³ მოყუსთა. ⁴ ქ-შფორესი. ⁵ არა. ⁶ მარჯუნა

⁷ დემეტრე. ⁸ ქ-შფორესი. ⁹ მწყემსი. ¹⁰ აღსრულა საკრველმით, ¹¹ ესე. ¹² მოვიქე. ¹³ ზე.

წინაწარმეტყველისა იყო დიდებულ ამის ნეტარისა ცა ხატე მადლითა ღმრთისაჲთა.

და შემდგომად მოკითხვისა დასხდეს მეფე და ნეტარი გრიგოლ. ხოლო წმიდამან განგრძობილად ულოცა და მრავლითა კურთხევითა შეამკო. და მეფემან მან თქუა: „კურთხეულ არს ღმერთი, რომელი მოგძლუა აქა, წმიდაო მამაო, არამედ ვინაჲ არს მიზეზი მოშრომისა შენისაჲ, მაუწყე მე“. და ნეტარმან გრიგოლ ჰრქუა: „მეფეო ღმრთის-მსახურო და დიდებულო, მოწვეულ არიან წმიდანი მამანი, ძმანი ჩემნი, წინაჲ შენსა და აწ არიან სამეფოსა ამას და მათუჲ არს მოსლვაჲ ჩემი აქა, არამედ ბრძანენ გელმწიფება-
 10 მან შენმან და მოვიდენ იგინი ჩუენდა“. ხოლო მეფესა დაუძმიდა ციებაჲ მათი და ჰრქუა: „არა მოსრულ არიან აქა ეგვეითარნი მონაზონნი, რომელთასა ცა ბრძანებს სიწმიდე შენი“. მაშინ ნეტარი მამაჲ გრიგოლ სიტყუასა ზე და მეფისასა განრისხნა და ჰრქუა: „მეფეო, ნუ შრომასა შემამბუფე, მომცენ ძმანი ჩემნი. რომელნიცა მოიწინეს შენდა“. და ვითარ ღონს სიტყუსაჲ არღა-
 15 რა აქუნდა მეფესა მართლმზილებისაგან მის წმიდისა, უბრძანა მოყვანებაჲ ძმათაჲ მათ.

და ვითარ იხილეს [176] მამაჲ გრიგოლ, შეუვრდეს ცრემლით. ხოლო წმიდამან მან აღადგინნა და შეიტკბნა სიყუარულით და ჰმადლობდა ქრისტესა პოენისა მათისათჲს. და რამეთუ იყვნეს ბუნებით მომლოდებელ წმიდისა მის ძმანი იგი, მათცა უხაროდა ურთიერთასი იგი შეკრებაჲ თჲსი.

და მეფემან მან ჰრქუა ნეტარსა გრიგოლს: „წმიდაო მამაო, აჲა იქნა წადიერებაჲ ნებისა შენისაჲ, არამედ უფალმან ყაენ ნებაჲცა გულისა ჩემისაჲ, რამეთუ მაქუს სულსა ჩემსა მონასტრისა ახლად შენებაჲ. აწ ბრძანე და მოვიხილნეთ მრავალნი ადგილნი აფხაზეთისანი და სადაცა სიწმიდემან შენმან
 25 ინებოს, მონასტრად აღვაშენოთ ადგილი იგი“.

და მოვლნეს ქუეყანანი საგონებელნი სამონასტრედ, და არა სთნდეს წმიდასა მას. და ჰრქუა მეფესა მას: „არა არს მიწაჲ, არცა წყალი ქუეყანასა¹ ამას, სადამცა მონასტერი აღეშენა, რამეთუ ტალანტი მონაზონისაჲ მარხვაჲ არს, და ამას მიწასა ზედა ვერ ეგებინ მარხვაჲ სულისაგან ხორშა-
 30 კისა მკუდინებელისა“.

და შეწუხნა ფრიად მეფე იგი ამის მიზეზისათჲს და ჰრქუა მათ: „არა სამართალ არს კეთილთა თქუენთაგან უნაწილობაჲ ამის ქუეყანისაჲ“.

¶ **177.** მაშინ მამამან გრიგოლ სარწმუნოებისაებრ მეფისა აღაშენა მონასტერი და უწოდა სახელი მისი უბს, და ილარიონ² ვინმე, იერუსალმით³ მოსრული, სარწმუნოჲ მოხუცებული, დაადგინა მამასახლისად, [v] რამეთუ ხანძით⁴ წარყოლილ იყო იგი თვედორეს⁵ და ქრისტეფორეს თანა და აქუნდეს მას კეთილნი წიგნნი. და მამამანცა გრიგოლ თჲსნი წიგნნი, რომელ აქუნდეს, და-ვე-უტყენა მონასტერსა მას. ხოლო გელმწიფე იგი სიხარულითა აღიესო მონასტრისა მის შენებისათჲს და შეწირა საშენებელად მისსა ფრიად
 40 შესაწირავი, და მიანიჭა მამასა გრიგოლს და მოყუასთა მისთა ღრამაჲ ათი ათასი და ყოვლითა კეთილითა აღავსნა.

¶ **178.** ხოლო ეამსა წარმოსლვისა მათისასა გამოჰკითხა მეფემან დიმიტრი მამასა გრიგოლს გულს-მოდგინედ სახს ქლარჯეთისა უდაბნოთაჲ, რაჲთა აუწ-

* თე ყველგან გავსენით „თვედორე“-დ, რაჲგან გადამწერი ასე ხსნის. ნუსხაშია: ¹ ქ-ყნა. ² ილარიონ | თნ. ³ ი-შმით. ⁴ ასე!

ყოს მას ადგილთა მათ წმიდათა ნიშანი ყოველი. და მამამან გრგვინად მით მას: „ღმრთის-მსახურო შეფეო, დალაკათუ ფრიად განვამრავლო სიტყუაჲ, ვერვე მისწუთების გონებაჲ ჩემი ყოველსა მას უდაბნოთა¹ მათ სიკეთესა უწყებად შენდა, [ვინაჲ]თგან წესი მონაზონებისაჲ მათ შორის აღორძინებულ არს და უფროასად ყუაოდის და აღემატოს მომავალთა ეამთა, არამედ ვთქუა მრავლისაგან მცირედი, ესრეთ:

„რამეთუ ბუნებით ერთგუამ არს ქუეყანაჲ უდაბნოთაჲ მათ და კეთილად შეზავებულ მზისაგან და ჰაერისა, რამეთუ არცა ფრიადი სიციხს შესწუავს მათ და არცა გარდარეული სიცივე შეაურევებს მყოფთა მისთა. არამედ განწესებით დგას თჳსსა საზღვარსა უნოტიოჲ, უხორშაკოჲ, უმიწოჲ, მშუარს,¹⁰ რამეთუ კაცთა ნახჳნი [177] ფერჯთანი არა ოდეს თიგიან ექმნებიან სღვასა მათსა. ხოლო წყალი კეთილი და შეშაჲ ნებისაგერ უნაკლულად აქუს აღმოცენებული ქჳშათა მათ შინა, ურიცხჳ მალნარი და სიმრავლე წყალთა ჰამოთაჲ, ბუნებით მხიარულებაჲ მიცემულ არს ღმრთისაგან. და არს იგი უგზო და მიუვალ რაეთურთით სოფლისა წესითა მცხოვრებელთაგან, რამეთუ დაღო-¹⁵ თა მათთა შინა მალალთა არს მკვდრობაჲ მათი. და მოოტყმულ არს ერთ კერძო მთაჲ იგი და ერთ კერძო შავშეთისა დიდთა წყალთა შეკრებისა გარემოსლვაჲ გარე-მოადგს ზღუდის სახედ უძრავისა.

„და ესრეთ ყოვლით კერძო შეზღუდვილ არიან მათთა მიერ, და ტევნებისა, და წყალთა მათგან საშინელად ძნელოვანთა ადგილთა მავალთაჲსა². და²⁰ მონასტერთა მათ შინა არა არს სათიბელი ქუეყანაჲ, არცა ყანაჲ საცნავი, არამედ დიდთა შრომითა როჳიკისა მისლვაჲ აქუს კარაულისა ზურგითა. და მცირედ ვენანვი ქირით და ურვით დაუნერგვან და ეგრეთვე მტილბი, ხოლო მხალთა ველისათაჲ არს სიმრავლე ურიცხჳ. და ამას ყოველსა თანა უშიშ არს გული მათი უქრისტოთა მათ ურწმუნოთაგან შერყევისაგან და ყოვლისა²⁵ ძრვისა ეამსა ტელმწიფეთა მტერობისასა. და ესრეთ მრავლითა მშკდობითა მყუდროებით არიან [v] ყოლადგე და ქრისტესა აღიდებენ.

„რამეთუ ღმერთმან დასაბამსავე დაბადებისასა უუქანაჲსათჳს ეამთა დაჰბადნა იგინი მონაზონთა სამკვდრებელად და ყოველთა ქრისტეანეთა შესავედრებელად ორკერძოვე. და რამეთუ განგებასა ღმრთისასა ესე ჩუეულე-³⁰ ბაჲ აქუს. რაჲთა წმიდათა მათ უდაბნოთა მონასტერნი³ ჳელითა გლახაკთაჲთა ალაშენნეს, რომელნიცა სრულიად თავისუფალ იქმნეს სოფლისა საცოურთაგან. დალაკათუ წმიდათა უდაბნოთა ტელმწიფეთი ილუწიან, ხოლო წოდებდა სახელი გლახაკთაჲ ჯერ-იჩინა ქრისტემან შენებასა წმიდათა მონასტერთასა. არამედ მისკა ღმერთმან ტელმწიფებდა მორწმუნეთა მეფეთა აღშენებად³⁵ საყდართა საეზისკომოსოთა და ქალაქთა სოფლებითურთ და ყოველსა ერსა ზედა მთავარ-ყვანა, რაჲთა სიმართლით განიკითხვიდენ მათ შემკობილნი სამოსლითა ბრწყინვალითა, ხოლო რაჲთა არა დაუტეონ გონებაჲ მათი ხილულთა მათ ნივთთა შინა, არამედ კეთილთა მათ საუკუნეთა გულსკმა-ჰყოფდენ, რამეთუ სიბრძნემან საღმრთომან სამოსელთა მრავალსახეთა მიერ გუ-⁴⁰ ლისკმა-უყო ყოველთა კაცთა ბატივი თითოეულისა წესისა მათისაჲ ღმრთის-მსახურებით.

„ხოლო სარწმუნონი და ქეშმარტინი მონაზონნი ქუეყანასა ზედა არავისსა ტელმწიფებასა ქუეშე არიან, ვინაჲთგან მოჰრიდეს საშუებელთა საწუთოჲ-

ნუსხაშია: ¹ უდაბნუთა. ² მავლთაჲსა. ³ მონასტერ | რნი.

რომელთათვისცა თქუა ნეტარმან გრივალ სიტყუაჲ იგი დავითისი, ვითარმედ: «განცხადებდა ღმრთისა სიტყუათაჲ განმანათლებელ არს და გონიერ შრომს ჩჩულთა»*, რომელთა მიერ დაემტკიცოს ქებაჲ ქრისტესის¹. ჭეშმარიტად უბიწონი და წრფელნი ესე შემომეყენეს ჩუენ დათმენად ლუაწლსა მონაზონებისასა მოსრულნი ბრძანებისაებრ უფლისა, ვითარმედ: «ნუ აყენებთ ყრმებსა მათსა მოსლვად ჩემდა, რამეთუ ეგვეთართაჲ არს სასუფეველი ცათაჲ»**. არამედ ესე უწყოდეთ, ძმანო, დრტუნვაჲ ყოჯად არს ჩუენთვის სამართალი ძმათა შორის ჩუენთა, ხოლო უფალმან იბრუნოს თუთ ამათთვის, რომელმანცა თქუა: «ეკრძალენით, ნუ ვინმე დააბრკოლოთ ერთი [v] მცირეთაგანი, რამეთუ ანგელოზნი მათნი მარადის ხედვენ პირსა მამისა ჩემისა ზეცათაჲსა»*** 10 და აწ თქუენ, ძმანო, თევდორე და ქრისტეფორე, ძლევა-შემოსილნო, უქმენით ამათ მზარდულ კეთილ ნებისაებრ ღმრთისა².

ხოლო მათ აღუთქუეს და თავს-იდგეს მოლუაწებაჲ მათი. მაშინ პრტუა მათ ნეტარმან გრივალ: «ძმანო, უფროჲს არს ესე ყოველთა სათნოებათა თქუენთა, რადთა თულნი თქუენნი იყვენდ მარადის ამათ ზედა და გეტსენდ 15 დიდებულებაჲ მშობელთა ამათთაჲ და სარწმუნოებაჲ მათი ქრისტეს² მიმართ და ჩუენ გლახაკთა მომართ, ვითარ იგი მათ ქრისტეს³ სიყუარულისათჲს ზვილობისა სიყუარული დაივიწყეს და ზელითა ჩუენითა უფალსა მსხუერპლად მიუპყრნეს და ჩუენ, უცხოთა, ვითარცა ძმათა თჳსთა, სასოვებით მოგუანდგნეს.

«აწ, ვითარცა წარმოიყვანენით მშობელთაგან უბიწონი დასამარხველად 20 წმიდად, ეგრეთვემცა ჰპოვებს ქრისტე, რაჟამს ითხოვედეს ზელთაგან ჩუენთა სამკვდრებელად თჳსად».

და რაჟამს მოიწინეს ხანცათს, ფრიად განიხარეს ძმათა, ქრისტეს² მიერ კრებულთა მათ საღმრთოთა, სულიერისა მამისა და ძმათა მათ მოსლვაჲ. ხოლო დრტუნვაჲ იყო მათ შორის ყრმათა მათთვის მოყვანებისა. და მოვიდეს 25 წინაშე მამისა გრივალისა და პრტუეს: «წმიდაო მამაო, მოციქული იტყჳს «სრულმან სიყუარულმან შიში განდევნოსო»****. [180] უკუეთუ ბრძანოს სიწმიდემან შენმან, უშიშად ვიტყოდით, რომლისათჲცა მოსრულ ვართ».

ხოლო მან პრტუა: «ძმანო, ჭეშმარიტად ძირმტკიცე არს ჩუენ შორის სიყუარული და შიში არა არს მას შინა; ბრძანეთ, რაჲცა გნებავს⁵. ხოლო 30 მათ პრტუეს: «საქმენი შენნი განუკითხველ არიან ყოველნი თუნიერ ამისა, რომელ ყრმანი ესე მოიყვანენ, და წესსა შენგან დამტკიცებულსა შენ ზევე გამოეკუების რომავალთა ჟამთა საქდემელად ჩუენდა. დაღაცათუ უშიშ არს გული ჩუენი ჟამისა ამისთვის, არამედ გარემე წესისა არს საქმე ესე. და აწ ესე არს სიტყუაჲ ჩუენი, წმიდაო ღმრთისაო»⁶.

ვითარცა ესმა კეთილი იგი გულის-სიტყუაჲ, ცხადად განიხარა ნეტარმან მამამან გრივალ და პრტუა მათ: «ჰ ძმანო სანატრელნო, ნუ იყოფინ ჩემდა წესისა მის აირველთა წმიდათა მამათაგან შეკრებულისა ცვალებად 35 გორციელისა რაჲსაჲე მიზეზისათჲს, არამედ ჭეშმარიტსა ვიტყჳ წინაშე ღმრთისა, რამეთუ არა ოდეს გასმია ნაცილი სიტყუაჲ პირისაგან ჩემისა. ესრეთ 40 არს ყრმათა ამათ მოწიენაჲ აქა, რამეთუ ქრისტემან ღმერთმან წმიდისა ანგელოზისა პირითა მაუწყა ამათი საქმე ყოველი, რამეთუ ვითარცა ეფრემ

* ფსალმ. 118,130. ** მათე 19,14; მარკ. 10,14; ლუკა 18,6. *** შტრ. მათე 18,10,6. **** იოანე 4,18.

ნუსხაშია: ¹ ქმნი. ² ქს. ³ ქეს.

ასური და არსენი პრომაელი, კაცთაგან განშორებულნი და აღზრდილ უბიწოდ ხანტოს შინა ვიდრე ეამადმდე [v] პატივისა მათისაო. აწ უკუე შემძლებელ ვართა ცილობად უფლისა ბრძანებასა? «რამეთუ უნებელი ზედა მაც» სიტყუსაებრ მოციქულისა: «უკუეთუ არა ვახარებდე, ვაჲ არს ჩემდა», ხოლო თქუენ ნეტარ ხართ, რამეთუ უფალმან გამოვიჩინა ამათ მონათა თჳსთა. არამედ თჳნიერ ესევეთარისა მიზეზისა უკუეთუ ვინმე ცვალოს წესი პირველი და ყრმა მოიყვანოს ყოვად მონასტერსა ამას, პატიეულ იყოს იგი ფრიად დიდებულსა მეორედ მოსლვასა უფლისა და ღმრთისა ჩუენისასა».

10 ხოლო ემანი იგი დაჯერებულ იქმნეს და აღეშენეს ამას ზედა და მადლობდეს ქრისტესა, მოქმედსა საკრველებათასა. მაშინ თვედორე და ქრისტეფორე, რამეთუ სენაკნი მათნი ერთგან იყვნეს და სხუათა ძმათაგან განშორებულ, წარიყვანნეს ღმერთ-შემოსილნი იგი ყრმანი სულიერთა მათ მათა, სენაკად თჳსად, მცნებისაებრ ნეტარისა მამისა გრიგოლისისა¹. და აღ-

15 ზარდნეს კეთილად ნაცვალად სძისა ღმრთისა მადლითა.

16 მას ეამსა ბაგრატ კურაპალატმან ნებითა ღმრთისაჲთა და ნებითა ძმათა თჳსთაჲთა და ბრძანებითა ბერძენთა მეფისაჲთა მოიღო კურაპალატობაჲ ნაცვალად ამოტ კურაპალატისა, მამისა თჳსისა, რამეთუ მიეცა მას ფლობაჲ გელმწიფებისაჲ ზეგარდამო. და ემანი მისნი, [181] ყოველნი კეთილნი და დიდებულნი გელმწიფენი,—ადარნერსე უხუცესი და გუარამ მრწემი,—მშუვალესა² მას ძმასა მორჩილ ექმნეს საღმრთოჲსა ძმობისა სიყუარულითა, რამეთუ ერთზრახეა, ერთსულ და ერთნება იყვნეს იგინი.

ხოლო ბაგრატ უმათერეს მათსა იყო სიბრძნითა, სახითა და სიქველითა და ყოვლითა ღმრთის-მსახურებისა სიხარულითა, რამეთუ მსგავსი იყო წინა-წარმეტყუელისა დავითისი და ნეტარისა ბაგრატ მოციქულისა და მღვდელ-მოწამისა, მოწვისა წმიდისა პეტრე მოციქულისაჲ, ყოვლითავე კეთილად მსახურებითა. და მადლითა ქრისტესითა³ განდიდნა მეფობაჲ სამთა მათ ძმათა გელმწიფეთაჲ. რამეთუ შეწევნითა ღმრთისაჲთა კრძლითა მათითა დაიპყრნეს ფრიადნი ქუეყანანი და განიოტნეს აგარის ნათესავნი.

30 ხოლო ნეტარი მამაჲ გრიგოლ მიიწია წინაშე დიდებულისა ბაგრატ კურაპალატისა და ჯერისაებრ შესხმაჲ კურაპალატობისაჲ მიულოცა. ხოლო ქებაჲ იგი შესხმისაჲ, ეამისა მის ბრძენთა მიერ შეუცავი, ფრიად სთნდა კეთილად მსახურსა კურაპალატსა და ჰრქუა მას: „ჰ წმიდაო მამაო, ღმერთმან შეგამკო სიბრძნითა, ჰსაკითა და სულითა წმიდითა ჰსნისა ზღუდელ ჩუენდა, შუამდგომელად შორის სიკუდილისა და ცხოვრებისა. რომლითაცა ვრცელ იქმენ ყოველსა ამას ქუეყანასა თანა-ზრუნვითა და საღმრთოჲთა მოღუაწებითა შენითა. ხოლო მე თანა-მაც [v] სიყუარული და პატივი მამობისა შენისაჲ. აწ ბრძანენ სიწმიდემან შენმან მეფობისა ჩუენისაგან მსახურებაჲ ღირსებისა შენისაჲ, რამეთუ ღმრთისა მიერ მონაწილე ხარ ჩუენ თანა, შვილთა ამოტ კურაპალატისათა“.

ხოლო წმიდამან მან ჰრქუა: „კეთილად მსახურო მეფეო, უმეტეს და უფროჲს კეთილად მსახურისა მამისა შენისა ფრთეთაგან საუფლოჲსა ჯუარისათა შეცვულო, მარჯუენაჲ დამბადებელისაჲ და წმიდათა ოხაჲ მარადის გუარავს. და მცველი იგი დაუტინებელი ყოლადე მცველ არს შენდა, და

ნუსხაშია: ¹ გრიგოლისა. ² მშუვალესა. ³ ქსითა.

ნათელი დაუღამებელი უძღვს მეფობასა ზენსა, და არა საგმარე
 ბრწყინვალეობაჲ სანთლისაჲ, ვარნა მრუშეთათჳს ხოლო. არამედ მე გულს-მო-
 დგინედ ლოცვაჲ ზენი მიპყრის, რაჲთა არა მოგაჯლდეს კეთილი საქმე მე-
 ფობისა მიზეზთაგან. არამედ აჲ ამას ვითხოვ ზენგან: არს ანოტ კურაპალა-
 ტისა შეწირული აგარაკი ხანცთას და იქმნების კეთილად მონასტრად. უკუე-
 თუ მიბრძანოს მეფობამან ზენმან, აღვაშენო სადიდებელად ღმრთისა და
 საცხოვრებელად სულისა ზენისა, და ვიდრე ეგოს ცაჲ და ქუეყანაჲ, ეგოს მას
 შინა ლოცვაჲ ზენთჳს*.

47. მაშინ სიხარულით უბრძანა ბაგრატ კურაპალატმან ზენებაჲ მისი
 და მისცა ყოველივე საგმარი საშენებელად. და რაჲმას მივიდა ნეტარი მა-
 მია გრიგოლ [182] შატბერდს, მაშინ ცრემლთა მისთა მდინარითა ირწყვო-
 და ადგილი იგი, იტყოდა რაჲ ლოცვისა ამას:

„მეუღებითა სუფიესა ზენისაჲთა, ღმერთო, უწრომელად დაჰბადენ და-
 ბადებულნი ყოველნი და ჯელმწიფებით განმგებელ ხარ ყოველთა ქმნულთა
 ზენთა, რამეთუ ცათა შემოქმედი, და ანგელოზთა დამბადებელი, და ქუეყანი-
 სა დამამტკიცებელი, და ზღუათა დამამყარებელი და წულილადთაცა საქმეთა
 მოქმედვე ხარ, ვითარცა თჳსა დავით: «არა თუმცა უფალმან აღაშენა სახლი,
 ცუდად შურებინა მამენებელი მისნი». აჲ, უფალო, იყვნედ ყურნი ზენნი
 მორჩილ ჯმასა ლოცვისა ჩემისასა და აკუროთხე ადგილი ესე მადლითა ზენითა
 და აღაშენე მონასტერი განსასუენებელად სიწმიდისა სამკვდრებელთა ზენთა
 და მოეც ამას სახელი კეთილად სახელოვანი შორის თესლებსა მრავალსა
 სადიდებელად ზენდა, ყოველთა მეუფეო, უხილავად შეწვევითა ძლიერისა
 მკლავისა ზენისაჲთა, და განანათლე ნათლითა სულისა ზენისა წმიდისაჲთა და
 მეოხებითა წმიდისა ღმრთის-მშობელისაჲთა და წმიდათა ყოველთაჲთა დაიცვე
 უკუნისამდე ეამთა, ამენ“.

და ჯუარი დასწერა ადგილსა მას ჩინებულსა და იწყეს საქმედ ეკლესი-
 ისა და სენაკებსაცა. და ესრეთ დღითი-ღღე აღორძინდებოდა იგი კეთილად.
 და იქმნა ღღე გლოვის მტერთა მათ უხილავთა და ხილულთა. [v] ხოლო
 ნავთსადგურ ცხოვრების ქრისტესსა სამწყსოთა მეფეთა და მთავართა და ყოე-
 ლისა ერისა ქრისტეანთა მართლმორწმუნეთაჲსა მსგავსად ხანცთისა, ღმრთი-
 სა მიერ ზეგარდამო ჩინებულისა, ეგრეთვე შატბერდი აღეშენა საღმრთოთა
 შეწვევითა და ლოცვითა ნეტარისა მის კაცისაჲთა, რომელმანცა შეაერთნა
 ორნივე იგი უდაბნონი ერთად ზენაწევრებულნი და შემტკიცებულნი ემო-
 ბრისა ზედა სიყუარულსა ვიდრე ეამთა აღსასრულამდე.

ამისა შემდგომად უწოდა კურაპალატმან წმიდისა მას. და ვითარცა მი-
 იწია მის წინაშე, ყოველი აუწყა კეთილად განმარჯუებაჲ მონასტრისაჲ მის
 ქრისტესსა მიერ. მაშინ უბრძანა ადგილნი მარჯუენი აგარაკად შატბერდსა,
 და ყოველი, რაჲცა უკმდა, მისცა მისთჳს სრულიად საშენებელად.

48. მას ეამსა ნეტარსა გრიგოლს გულმან უთქუა კსენებაჲ საბან იშხნე-
 ლისაჲ და აუწყა ყოველი პირველ ყოფილი ღმრთის-მსახურსა კურაპალატსა.
 ხოლო მას ვითარცა ესმა, ფრიად განიხარა და მსწრაფლ დაწერა წიგნი და
 წარავლინნა კაცნი კეთილნი და პატივით უწოდა მას. ხოლო მივლინებულნი
 იგი მოვიდეს და აუწყეს კურაპალატსა, ვითარმედ. არა ჰნებაეს კაცსა მას

* ესაღ მ. 126,1.
 ნუსხაშია: † ქს.

18. ავთოგრაფიული ძეგლები

ქართული

ღმრთისასა მოსლვაჲ აქა. მაშინ ბრძანა კურაპალატმან გზათაჲსა მისსაჲსა [183] მე, რამეთუ მახლობელად იყო ეამსა მას. და ჰრქუა ნეტარსა მამასა გრიგოლს: [183] „განუგებელად ვქმენ, რამეთუ წიგნი არა მიწერად გეც. აწ ვითარ წეს არს, მიუწერო“ და თუთ კუალად დაწერა წიგნი სხუაჲ და წიგნიცა მამისა გრიგოლისი წარსცა. ხოლო ნეტარი საბან დაემორჩილა მეორედ ბრძანებასა კურაპალატისასა და უფროას ხოლო წიგნსა მამისასა.

და მივიდა მათდა სასურველი იგი კაცი ღმრთისაჲ მოსურნეთა მათ თანა. ხოლო კურაპალატი წინა მიეგება და პატივით მოივითხა, და მან კურთხევით ულოცა. და ვითარ დასბდეს, ჰრქუა კურაპალატმან წმიდასა მას: „ჯერ-
10 არს გელმწიფეთა მორჩილებაჲ, რაჲსათჲს არა მოხუედ პირველსა წოდებასა, წმიდაო მამაო?“

ხოლო მან ჰრქუა: „დიდებულო მეფეო, შენ ქუეყანისა გელმწიფე ხარ, ხოლო ქრისტე ზეცისა და ქუეყანისა და ქუესკნელთაჲ. შენ ნათესავთა ამით მეფე ხარ, ხოლო ქრისტე ყოველთა დაბადებულთაჲ; შენ წარმავალთა ამით
15 ეამთა მეჴს ხარ, ხოლო ქრისტე საუკუნოჲ მეუჴს და სრული ჰგიეს უცვალებელი, უეამოჲ, დაუსაბამოჲ, დაუსრულებელი მეუჴს ანგელოზთა და კაცთაჲ. და უფროას შენსა ჯერ-არს სმენაჲ სიტყუათა მისთაჲ, რომელმანცა ბრძანა, ვითარმედ: „ვერვის გელმწიფების მონებაჲ ორთა უფალთაჲ“*, არამედ აწ სიტყუათა ძმისა და მოძღურისა ჩემისა გრიგოლისითა მოვედ წინაშე
20 შენსა“.

ხოლო კურაპალატმან ჰრქუა: „სამართალ არს** [v] სიტყუაჲ შენი, წმიდაო, არამედ უმჯობეს არს განათლებაჲ სულთა მრავალთაჲ სასანთლესა ზედა განბრწყინებითა შენ, ბრწყინვალისა სანთლისაჲთა. ვითარცა ჰრქუა ქრისტემან მოწაფეთა თჲსთა, ვითარმედ, ვითარცა მცხინვარებაჲ მშისაჲ
25 განანათლებს ცასა ქუეშე მყოფთა, ეგრეთ ბრწყინვდენ ნათელი თქუენი წინაშე კაცთა, რაჲთა იხილენ საქმენი თქუენი კეთილნი და აღიდებდენ მამასა თქუენსა ზეცათასა“***.

ამისა შემდგომად კურაპალატი მივიდა იშხანს და ნეტარნი იგი კაცნი მამაჲ გრიგოლ და მამაჲ საბა თანა. და ფრიად შეუყუარდა კურაპალატსა
30 ადგილი იგი. არამედ რაჲსა-ლა განვაგრძობ სიტყუათა? ნებითა ღმრთისაჲთა იქმნა საბა ებისკოპოს იშხანსა ზედა, ნეტარისა ნერსე კათალიკოზისა აღშენებულსა კათოლიკე ეკლესიასა და საყდარსა მისსა, რომელი წელიწადთა მრავალთა დაქურივებულ იყო. აწ კუალად იქმნა სულიერი ქორწილი და მეორედ აღეშენა ამის ნეტარისა მიერ; ხოლო ჯორციელად მოლუაწებითა
35 ღმრთის-მსახურთა მათ მეფეთაჲთა.

და რაჲმს მამაჲ გრიგოლ სტუმრად მიიწიის იშხანს, ებისკოპოსმან საყდარსა იგი დასჯს, და თუთ თანა დაჯდის, რამეთუ არა თავს-იდვის ურჩებაჲ ნეტარისა გრიგოლისი, ვინაჲთგან მოძღუარ და უხეშთაეს იგი იყო. [184] და ესრეთ წარემართა იშხანი კეთილად ვიდრე აქამომდე და უკუნისამდე.

40 4b. არამედ აწ კუალად პირველსავე სიტყუასა მივიდეთ. რამეთუ ნეტარი მამაჲ ჩუენი გრიგოლ პატივ-ცემულ იყო ზეგარდამო ღმრთისა მიერ და ეამთა მისთა არავინ ურჩ იყო სიტყუათა მისთა, უფროას ხოლო გელმწიფენი მის ეამისანი. ხოლო იყო ეამი, რომელსა ერთგან იყვნეს ძმანი იგი დიდე-

* მათე 6,24; ლუკა 16,13. ** ამ გვერდის ბოლოს მინაწერია: „თუალთა დამკლდება“. *** მათე 5,16.

ბულნი, და ნეტარმან მან გულს-მოდგინედ მოაქსენა, რათამცა იხილნეს მისნი იგი შენებულნი მონასტერნი და ყოველნი კლარჯეთისა უდაბნონი.

ხოლო მათ ისმინეს მოქსენება წმიდისა მის, რომელიცა წინა წარმოუძღლა მთავართა მათ. და პირველად მიიყვანა შატბერდს, და ფრიად შეუყურდა ადგილი იგი და შეწირეს მრავალი შესაწირავი ტელმწიფეთა და აზნაურთა და ყოველმან ერმან. მაშინ მოლუაწედ შატბერდისა გამოჩნდეს დიდებულნი აზნაურნი, და რაემს წარმოვიდეს შატბერდით ტელმწიფენი იგი, და ნეტარი გრიგოლ წინა-უძღოდა მათ.

მაშინ მოვიდა ზაქარია ანჩელი ეპისკოპოსი, ღირსი და სასწაულთა მოქმედი, და ბატონით მოიკითხეს ტელმწიფეთა მათ და თანა წარმოიყვანეს, და მოიწინეს ჯმერკს და ბერთას წმიდისა ღმრთის-მშობელისა ეკლესიათა და დაბას წმიდისა მოწამისა გიორგის ეკლესიასა. ხოლო დოლის ყანა მონასტრად უკუანაას იქმნა. და მოილოცნეს* [v] წმიდანი ადგილნი და ფრიადი განუყვეს განსაყოფელი, რამეთუ სამთა მათ ტელმწიფეთა აქუნდეს დიდნი შესაწირავნი. და მიიღეს მადლი ლოცვითა ამით ნეტართა მამათაჲთა.

და მოიწინეს ოპიზას. და განმზიარულდეს მადლითა ნათლის-მცემელისაჲთა და ლოცვითა ნეტართა მათ კაცთაჲთა, და აჩუენეს მოლუაწება ძლიერი შესაწირავთა მიცემითა. და წარემართეს ხანტად. ხოლო ნეტარმან გრიგოლ წინამძღუარნი იგი მონასტერთანი თანა წარმოიყვანა მის თანა და მოვიდეს ხანტად საყოფელსა დიდისა მოწამისა გიორგისა. და უმეტეს განკურდა გონება ტელმწიფეთაჲ მათ, რაემს იხილნეს მოწაჲენი ნეტარისა გრიგოლისნი უფიცხლესა მონაზონებისა კანონსა, რამეთუ იყვენეს იგინი ვითარცა ზეცისა ანჯელოზნი. და პირველად მტერთა ძღვევისა საჭურველი მიიღეს ოხითა წმიდისა გიორგისითა და შემდგომად ლოცვითა მათ სანატრელთაჲთა, ჯორცითა სულთა თანა განათლდეს, რამეთუ იხილეს ადგილიცა იგი ნაყოფთაგან უღლუაწი, უფროასი მიანტიქს კეთილთა მათგან შესაწირავი. და ეამსა მასვე მოიწია წინამძღუარი მიძნაძროასაჲ დიდი მამა სანატრელი დავით, მაშენებელი მონასტერთაჲ, და მოწაჲენი მისნი, ნეტარნი: ილარიონ, მამა და მაშენებელი წყაროასთავისაჲ, რომელიცა კათალიკოზ იქმნა მცხეთას, და მამა ზაქარია, მაშენებელი ბარეთელთისაჲ, წინა მიგებებად ტელმწიფეთა მათ. [185].

და ვითარცა იხილეს მღვობელთა მათ შერებაჲ იგი წმიდათა მამათაჲ, იყვენეს რაჲ მსგავს წმიდათა უპორცოთა, განიხარეს, რამეთუ ესმოდეს მათგან მოძღურებანი საღმრთოასა მცნებისანი, რომლისათჳსცა თქუეს დიდთა მათ ტელმწიფეთა: „წმიდანო მამანო, ვინაჲთგან¹ გიხილენით თქუენ, დაგუავიწყდა მებრ, თუ ქუეყანასა ზედა ვართ ჩუენ, არამედ ვაგონებთ, ვითარმედ ზეცას წმიდათა ბანაკსა დამკვდრებულ ვართ. რამეთუ თქუენ სულითა მარადის წინაშე ღმრთისა მდგომარე ხართ, და სადაცა არიან საყოფელნი თქუენნი, მუნცა არიან გულნი თქუენნი, არამედ იყავნ მეოხებაჲ თქუენი ჩუენ ზედა აქა და საუკუნესა“.

ხოლო წმიდათა მათ ფრიადითა ლოცვითა შეჭურნეს და აკურთხნეს ტელმწიფენი იგი და პრქუეს: „ღმრთის-მსახურნო მეფენო, ჭეშმარიტად გულნი

* ამ გვერდის მარჯვენა კიდებუ გადაწყვირის ხელით სწერიან: „ო“ შე“ ს“ლი ჩ“ი“. ნუსხაშია: ¹ ვინაჲგან.

თქუენნი ზელთა შინა ღმრთისათა არიან, რომელმანცა ჩუენ ქრისტესსა¹ ზელ-
 სა ნუგე ინის-სცა პირითა თქუენითა და კეთილთა თქუენთა² ცხელად³ ქმნი-
 ბითა. და თქუენ მოგცა უფალმან დანერგვამ უკუდავთა ჯელმწიფეთა წმიდა-
 თა ეკლესიათა მოკუდავითა მეფობითა. და შეწეენამცა მათი უხილავად
 საჭურველ ყო თქუენდა უფროს ხილულთა საჭურველთა და უმრავლეს ბევრ-
 თა მგედართა. და ესე უწყოდეთ, რამეთუ სულიერად განწყობილნი ლაშქარნი
 თქუენნი ესე წმიდანი, უდაბნოთა მამანი, არიან ჯორციელად⁴ განწყობულთა
 ლაშქართა თქუენთა სიმტკიცენი და საჭურველნი ყოველთა მოაწმუნეთა მე-
 ფეთანი [v] მწყობრთა შინა წყობისათა. თქუენ, უმეტესად ამისთვის, რამეთუ
 10 მეფობისა სიმადლესა თანა გაქუს თქუენ ქრისტეს⁵ მიმსგავსებული სიმადლეს
 და მოღუაწებამა წმიდათა ეკლესიათამ, და ნუგეშინის-ცემამ გლახაკთამ და
 ყოვლისა ერისა სიმართლით განკითხვამ სიტყუასაებრ უფლისა, ვითარმედ:
 «ნუ თულახუმით შჯით, არამედ საშჯელი სამართალი საჯეთო»⁶, რამათა ქუე-
 ყანისა ამის მეფობისა თანა მოიღოთ ზეცისა⁷ მეუფესა თანა მკუდრობამ
 15 უოხჳნობამ. და მოგეცინ ქრისტემან დიდებამ სრული ზეცისა და ქუეყანისამ,
 რამათა სიტკბობებით მოკსენებამ ჩუენნი არაოდეს უღებ-ჰყოთ ვანის-მყოფთა
 ამითთვის.

„გულისგმა-ყავთ, ვითარცა-იგი აბრაჰამ მამათ-მთავარმან და დავით წი-
 ნაწარმ⁸ ცხელმან სწორად მეამოფეთა მისცა ნატყუენავთა მათგან ნაწილი,
 20 ეგრეთვე კეთილთაგან თქუენთა გლახაკნი და ეკლესიანი ნაწილესულ არიედ
 მარადის, ვითარცა ლევიტელთათვის უფალი ბრძანებს: «ნაწილი მათი მე
 ვარო»⁹. ეგრეთცა გლახაკთა ნაწილი თქუენ მიერ განწყობულ არს, რამათა
 ნაცვალად უფალი მოიგოთ სასოდ ორისავე ცხობებისა, რამეთუ გლახაკთა
 არამა აქუს, თუნიერ ღმრთისა სახიერისა მოწყალეებამ»¹⁰.

25 48. ამისა შემდგომად მამისა გრიგოლისთვის ზრახვა-ყვეს ებისკოპოსისა
 მის თანა წმიდათა მამათა, რამათა დაადგინონ გრიგოლ არქიმანდრიტად ყო-
 ველთა კლარჯეთისა [186] უდაბნოთა ზედა და მოაქსენეს ჯელმწიფეთა მათ.
 ხოლო მათ ფრიად განიბარეს და ერთობით დიდითა დაპატიებებითა მოღუა-
 წებისა მის საქმედ დაადგინეს. და მრავალთა წელიწადთა ვიდრე გარდაცვა-
 30 ლებადმდე განავებდა წმიდათა მათ მამათა წესსა კეთილად.

ხოლო ჯელმწიფეთა მათ მოილოცენს მიმნაძროთა, წყაროსს თავი, და
 ბარტელთამ და აღგილნი მათნი, და მუნცა მისცეს შესაწირავი და მიიღეს
 მადლი წმიდათა მათ ეკლესიათაგან და ნეტართა მამათა ღირსთა და წმიდა-
 თა მოღუაწეთაგან. და ყოველთა მათ უდაბნოთა ზღვარნიცა გან-ვე-უთხსნეს.

35 და წარსლვასა მათსა თანა წარიყვანეს ნეტარი გრიგოლ. და ადარნერ-
 სე ჯელმწიფემან ძმ თუნი გურგენ ნათლითა მისცა მას, და რამეთუ ბაგრა-
 ტ კურაპალატისა ძე, დავით კურაპალატი, ნეტარისა მამისა გრიგოლისვე
 აქუმულ იყო, ორნი ესე ჯელმწიფენი: დავით კურაპალატი და გურგენ კუ-
 რაპალატი; რომლისათვისცა გარდაცვალებისა ეამსა ანდერძი უყო გურგენ
 40 კურაპალატსა, ვითარმედ: «ნათლის-მამისა ჩემისა ეულთა მახლობელად დამ-
 დევით ფერჯთა თანა მისთა და სხუთა მათ მამათა ძულანი ჩემ ზედა დაუ-
 სუენენით», რომელ ყვესცა ეგრეთ. [v] არამედ შემდგომად გურგენ კურაპა-

* იოანე 7,24. ** II სჯულ 10,9.

ნუსხაშია: ¹ კოციელად. ² ქს.

ქრისტესული
წიგნების

ლათისა, ცემან მისმან, აშოტ ერისთავთა-ერისთავმან, ხანტას ახალი სია დაიწყო წადიერად და ურიცხვ შესაწირავი გარდაჰმატა მას.

ხოლო იყო ეჟმა მას ხანტას წინამძღურად მამა არსენი, ნათესავით აზნაური. ამისთა განზრახვითა იქმნა დაწყება ახლისა მის და შეუნიერისა ეკლესიისა ფიციხელსა მას კლდესა ზედა, რომელიცა ფრიადითა შრომითა და ქეთკირითა მყარითა მრავალთა ეანთა დაავაქეს და ესრეთ შეშობაცხეს შენადება ადგილისა მის, ვითარმცა სრულიად აღეშენა. არამედ აკურთხენ ქრისტეჲან ამონა, სიბრძნით სრულიად მაშენებელი. და შემწენი ყოველნი, რომელთაგან კეთილად განემარჯუებოდა შენებაჲ ეკლესიისა მის. ხოლო ქება და კირი ფრად შოროთ მოაქუნდა ძნელთა მათ გზათა კაცთა ზურგითა, და ყოველი სასწოროთა იწონებოდა, რამეთუ იყიდდეს მაშენებელნი იგი.

მას ეჟმა გარდაიცვალა ღმრთის-მსახური იგი ჯელმწიფე, წმიდათა ეკლესიათა მაშენებელი და მონაგებთა შემწირველი და ვლახაკთა მოღუაწე, და დაემარხა ხანტას არსენის გბითა და ძისა მისისა მცხედისაჲთა. არამედ მამა არსენი და ჯებრილისა ძმაჲ, სანატრელი იოვანე, ახლისა ეკლესიისა განმასრულებელი, ორნივე ესე ხანტას [187] გამობასა შინა აღესრულნეს. ქრისტეჲან განსუენება მიეცინ მათ!

ხოლო გურგენ, ძმის-წული აშოტისი, დიდი იგი ჯელმწიფე ფრიადთა ნათესავთაჲ, ღმრთისა მიერ დაჯდა ერისთავთა-ერისთავად. და მან განასრულა ეკლესიაჲ იგი ახალი ხანტისაჲ და მის თანა ყოველთა დიდებულთა ჯელმწიფეთა და აზნაურთა და ყოველმან ერმან მორწმუნეთამან და უფალმან კეთილი მოუკლებელა მიეცინ ყოველთავე!

მც. არამედ აწ კუალად ნეშტი იგი პირველი განვაახლოთ. რამეთუ რაგამს-იგი განდიდნა სახელი ნეტარისა მამისა გრიგოლისი და მიიწია ქართლად და ესმა სანატრელსა დედასა მისსა დიდებულებაჲ ძისა თჳსისაჲ, რამეთუ იყო იგი ცოცხალ და მიწვეწულ მოხუცებულბასა, მას ეჟმა განმზიარულდა სულითა და განძლიერდა ჳორციითა და მადლი შეწირა ქრისტესაჲ, რომელმან კეთილი სახარებაჲ ასმინა ძისა მისისაჲ, ყუალად კეთილისაჲ, ჳორციელად საქადულისაჲ და სულისა მისისა გვრგუნოსან მყოველისაჲ, რამეთუ იგი ხოლო მარტოჲ ესუა შევილად და თჳნიერ მისისა შობისა მამაკაცი არღარა იცოდა, არამედ სიწმიდით დადგრომილ იყო ლოცვასა შინა და მარბვასა და მარადის შიშსა ღმრთისასა.

ხოლო გული მისი იგლოვდა ძისა თჳსისა განშორებისათჳს, არამედ სინარულისა გმამან განამტკიცა, და მიცვალბულთა მისთათჳს, რომელ გულის-კლებაჲ [v] აქუნდა, დაავიწყდა ამით ნუგეჰინის-ცემითა. და მსწრაფლ ხოლო წარმოვიდა საჳედრითა. და თანა-იყენეს მსახურნი მისნი, მამანი და დედანი.

და მოიწია დედისა ნებრონიასსა მერეს. ხოლო მან სინარულით შეიწყნარა და მსწრაფლ ხოლო აუწყა წიგნითა ნეტარსა გრიგოლს. ხოლო წმიდაჲ იგი, ძმ უბიწოჲ, მალიად მივიდა დედისა წინაშე მორწმუნისა და თაყუანის-სცა მას და ქრისტესმთიერი კურთხევაჲ და მზღობაჲ მისცა. ხოლო იგი სინარულითა მოიგება ძესა თჳსსა, ამბორს-უყოფდა და ეტყოდა: „შვილო ჩემო ტკბილო, გიხილე, რომლისათჳსცა მსუროდა, რამეთუ ხილვითა შენითა

ნუსხაჲ: 1 ქა. 2 მიცვალბულ | ლთა. 3 ქესმარი.

განმეზორნეს ყოველნი იგი პირველნი ტკივილნი“. და მრავალჯერა მსხვერპლთა განგრობილად იყო უბნობა მათი.

ხოლო ნეტარმან მაჰამან გრიგოლ პრქუა: „შენდობა იყავნ ჩემდა შენ მიერ, დედაო ჩემო, არამედ არა ნებითა ჩემითა განგეზორე, გარნა ნებასა ღმრთისასა ესრეთ სათნო უჩნდა, ვითარცა აწ იქმნა. ხოლო შენ ცხოვრებასა ამას წუთსა არაა ვაკლდა ჯორციელად და სულიერად, ვიდრე აქამომდე, არამედ აწ თანა-მაც მოღუაწებდა შენი სულიერად და ჯორციელად მცნებისაებრ უფლისა, რომელსა ბრძანებს პატივისათუს მშობელთაჲსა; და სიბრძნესა წერილ არს: „ზეილო, მიაგე მშობელთა შენთა, რა-იგი მოგაგეს, რამეთუ თჳნიერ მათსა შენმცა არა იყავ“* და [188] კუალად იტყუს: „საგმობელ არს, რომელმან შეურაცხ-ყოს მაჰა თუსი, და წყევულ არს უფლისაგან, რომელმან განაწყოს გული დედასა“**, რამეთუ „კურთხევამან მაჰისამან და დედისამან დაამტკიცნის სახლნი უკუნისამდე, ხოლო წყევამან მათმან აღჰბუხურნის სრულიად“***. და პავლე ესრეთვე მრავალგზის ამცნებს მშობელთა პატივის-ცემასა ყოველთა, და აწ ესე სიტყუანი და მსგავსნი ამათნი გუესმიან ღმრთივ სულიერთაგან წიგნთა სასწავლელად მორწმუნეთა. ხოლო მე მადლითა ღმრთისათა კურთხევაჲ შენი დავიმკდრო, ვითარცა შეილმან მშობლისა მოყუარემან მორჩილებით მსგავსად ძალისა, ნებისაებრ გულისა შენისა“.

და ფრიად ნუგეზინის-სცა მას ნეტარმან მან ღმრთისა კაცმან და აღაშენა ფრიად სანატრელი იგი მოხუცებული. და მან პირველად აკურთხა ღმერთი და მერმე ძე იგი თუსი, და თანა-მოსრულნი იგი სახლეულნი თუსნი შეჰვედრა და პრქუა: „ჩემდა მსგავსად ესენი გვედიან, შეილო, რომელთა გულს-მოღვინედ მსახურებაჲ ჩემი თავს-იდევს“. ხოლო წმიდამან მან პრქუა: „მოციქული იტყუს: „უკუეთუ ვინმე თუსთა და უფროჲს სახლეულთა არა ილუწიდეს, ეგვეთარასა მას სარწმუნოებაჲ უვარ-უყოფიეს და არს იგი ურწმუნოთა უძურეს“****. ხოლო მე თანა-მაც, დედაო, ბრძანებისა შენისა სმენაჲ და ზრუნვაჲ ყოველთა ამთ შენთა საურავთაჲ“. და ვითარცა ჯერ-იყო, და-იურვნა ყოველნი კეთილად.

მაშინ ნეტარმან [v] დედამან ფებრონია პრქუა მოხუცებულსა მას სარწმუნოსა: „ღმრთის-მოყუარეო დედაო, შეილისა შენისა და ძმისა ჩემისა გრიგოლის თანა მე ვარ აწ შეილი შენი. და არა დაგაკლდეს ჩუინგან მსახურებაჲ ყოლადვე, რამეთუ გბედავ შენ ვითარცა ანნა წინაწარმეტყუელსა, რომელი არა განეზორებოდა ტაძრისაგან უფლისა დღე და ღამე ლოცვითა და მარხვითა. ეგრეცა შენ მცნებათა ღმრთისათა დამტკიცებული ჰგიე მარადის და ნაყოფისაგან საცნაურ არს სიკეთე ხისაჲ“. ხოლო იგი სიხარულით ჰმადლობდა ქრისტესა და წმიდათა მათ.

მაშინ ნეტარმან გრიგოლ ჯერისაებრ განაგო ცხოვრებაჲ დედისა თუსისაჲ და მისთანათაჲ მათ. და მსახურსა ვისმე დედაკაცსა დედისა თუსისაჲსა ქმარი უსუა, და ბასილი, მაჰა ხანცთელი, მისგან იშვა, რომელიცა ფრიად-თა წელიწადთა წინამძღურობდა ხანცთას კეთილად ვიდრე სიკუდიდმდე და მისლვად მისსა წინაშე უფლისა. არამედ შემდგომად ჟამთა მრავალთა სანატრელი მშობელი მაჰისა გრიგოლისი გარდაიცვალა მერეს შინა და მივიდა უფლისა, რომლისაცა სურდა.

* ხირაქ 7,30. ** ხირაქ 3,18. *** ხირაქ 3,10. **** I ტიშ. 5,8.

ხ. ხოლო ნეტარმან გრიგოლი დაიღუპა სული მისი და დიდება მისი წირა ღმრთისა, რომელმანცა მიჰმადლა მას კეთილად მსახურებამს თვისისა და სრულიად კურთხევა მისგან მიიღო.

არამედ თევდორე და ქრისტეფორე, სინატრელთა მათ დიდთა მამათა, რაჟამს იხილნეს განჭაბუკებულნი და სრულნი სიბრწინითა და ჰასაკითა [189] ღირსნი იგი ღმრთისანი არსენი და ეფრემ, გულ პყრობილ იქმნნეს ფიცებისაგან მამისა გრიგოლისა, რომლისადა აღეთქუა, ვიდრე ყრმითა მათ აღორძინებადმდე არა განეშორნენ მათგან.

მაშინ ფარულად ხანკით ღამე გამოვიდეს, და ძმანიცა ვინმე თანა წარიყვანნეს, და კუხლად წარვიდეს კერძოთა ქართლისათა, რამეთუ უღალი 10 უწოდდა მათ უხილავად ბრძანებით და აღაშენებდა წმიდათა მათ მონასტერთა მათ მიერ ნეტუსა და კარიკე-წმიდისასა. ხოლო ნეტარსა გრიგოლს ეუწყა უფლისა მიერ, რაჟამთ არღარა დააბრკოლნეს გულს-მოდგი[ნე]ბისა მისგან მათისა, არამედ თანა-მდგომ ექმნეს კეთილსა მას საქმესა. და ციება-ყო მამამან გრიგოლ და პოვნა ივინი სამცხეს და აბრაალა ფარულად წარსლვა 15 მათი.

ხოლო ივინი შეუვრდეს და ჰრქუეს: „შენდობა იყავნ ჩუენდა, წმიდაო მამაო, რამეთუ ამის მიზეზისათჳს იქმნა გამოსლვა ჩუენი ხანკით, რაჟამცა ნაყოფი რაჟმე ნაწილ ჩუენდა ჩნდა ახლად შენებითა მონასტერთაჲთა“. ხოლო წმიდამან მან ჰრქუა: „კეთილ არს განზრახვა ეგე თქუენი ნებითა 20 ღმრთისაჲთა, არამედ მე თანამონაწილე მყავთ გულს-მოდგინებასა მავას, რამეთუ არა ვარ მახრწველ კეთილისა“. და წარვიდეს ზოგად სამცხისა და ქართლისა არეთა მათ უდაბნოთა, და პოვნეს ორნი ადგილნი სამონასტრედ და აღაშენეს [v] სენაკები ორგანვე. და უწოდეს თევდორის¹ ვანსა ნეტ², ხოლო ქრისტეფორისა³ კარიკე-წმიდაჲ, და მოწაფენი დაუტყვენს. 25

და სამნივე ესე ნეტარნი: გრიგოლ და თევდორე და ქრისტეფორე, წარმოვიდეს ხანკთად ძმათა განყოფად ჯერისაებრ. და ვითარცა მოიწინეს კრებულსა მას თანა, ღმრთისა სათნოსა, და მოიკითხნეს ივინი: სიტყუად იყუო ნეტარმან გრიგოლ ძმათა მათ მიმართ: „ერნო ქრისტესნო⁴, ისმინეთ ჩემი! პირველად ჩუენ ზოგად მოვიწიენით უდაბნოსა ამას წმიდასა მე, გლა- 30 ხავი გრიგოლ, და საბან, იხნისა ეპისკოპოსი, და თევდორე და ქრისტეფორ⁵, ოთხნი ესე, და მრავალთა წელიწადთა ვითარცა მოწაფენი შორილ იყვნეს ჩემდა, ვიდრე ჯამადმდე ღმრთის წოდებისა დიდნი ესე მამანი სათნონი ქრისტესნი⁶“.

„და ოდეს ინება ქრისტემან, საბა ეპისკოპოს ყო იხნანსა ზედა. და წა- 35 რიყვნანა მან ძმანი აქათ. ხოლო აწ ქრისტე აღაშენეს ორთა მათ მონასტერთა ფრთად კეთილთა ქართლს შინა თევდორის⁷ და ქრისტეფორის⁸ მიერ. და ვითარცა-იგი ჯორციელად მშობელთა მონაგები ზვილთა განუყვიან, ეგრეთვე ხანკთაჲ სულიერად მშობელი არს ჩუენ ყოველთაჲ. დაღაცათუ ხატი მონაზონებისა გუაქუნდა პირველ მოსლვისა, ხოლო კურთხევა ყოველი აქა 40 მოგვლებიეს ჩუენ. და აწ ამით, ზვილთა თჳსთა, ზელთა ჩემითა ძმათა უბოძებს, რაჟამთ ახლად შენებასა მათსა უზრუნველ იყვენ [190] კეთილად გამოცდილთა მონაზონთა თანა-დგომითა, და რაჟამთ მტკიცედ ეგოს სულიერი სიყუარული ჩუენ მიერ აღაშენებულთა მონასტერთაჲ“.

ნუსხაშია: ¹ თ². ² ქ³ეფორესა. ³ ქ⁴ესნო. ⁴ ქ⁵ეფორ⁶. ⁵ ქ⁶ახი. ⁶ თ⁷. ⁷ ქ⁸ეფორესა.

და ვითარცა სიტყუანი ესე დაასრულნა, უბრძანა შემოქმედისა¹ ყოველთაჲ. და თევდორს² და ქრისტეფორს³ განზრახვითა გმირობისა⁴ შორის ძმანი ათცამეტნი ხანტისათჳს საუხუცესოდ, და სხუანი ყოველნი სწორად განყენა სამად გუნდად, რამეთუ შატბერდისა ხუედრნი წარგზავნენს პირველვე შატბერდს. და უბრძანა აღთქმისაებრ წილით განყოფაჲ. ხოლო თევდორე და ქრისტეფორე განზხიარულდეს, არამედ მცირედ მქსინეარებაჲ იყო მათ შორის, რამეთუ ევრემ და არსენი გრიგოლის ნაწილსა იყვნეს, ხოლო ევრემ მიანიჭა თევდორეს, და არსენი თუთ იჩინა, და სწორი მისი სხუაჲ ძმაჲ მისცა ქრისტეფორეს, და დაჯერებულ იქმნენ ივინი სისარულით.

ხოლო საკვრეულ ესე იყო ნეტრეულთა მათ სამწყსოთაჲ, რამეთუ არა აცილებდეს მწყემსთა მათ კეთილთა, ვითარცა სიტყუას-უგებდეს ადგილისათჳს, სადამცა ვისმე ჰმარჯუდა, რამეთუ ვითარცა საცხოვარნი შეპარცხნეს თავნი თჳსნი მარადის ქრისტს⁵ თანა მყოფთა მათ ქრისტს⁵ გამორჩეულთა. ესრეთ იყო შორილგება ძღვეით შემოსილთა მათ კაცთაჲ. და ნეტარნი იგი მამანი ჩუენნი წარუძღუეს ძმათა მათ და კუალად მიიწინეს ნედუს და კარივე-წმიდას, ხოლო მამაჲ გრიგოლ [V] თანა-დამდგომ ექმნა მათ ყოველითა გულითა ახლად შენებასა მათსა, და აკურთხნეს ადგილნი წმიდათა ეკლესიათანი და დასხნეს საფუძველნი.

და ვითარცა წარმოვიდოდა ნეტარი გრიგოლ, მამან ძმათა მათ ყოველ-
თა ტიროლით ჰრქუეს: „ჰ წმიდარ ღმრთისაო, სიტყუაჲ იგი უფლისაჲ აწვე-
აღესრულების ჩუენ ზედა, ვითარმედ «ინატრიდეთ ხილვასა მოძღურისა თქუე-
ნისასა და ვერ იხილოთ!»*, ჰ სიწმიდეთა შენთა მძლავრებაჲ, არამედ იყავნ
ნებაჲ შენი და ნუ ნებაჲ ჩუენი. შენ, წმიდაო, დალაკათე საწუთროსა ამას
განგჯშორენ, საუკუნოდ ნუ გნებაგს განშორებაჲ ჩუენი და ვაგსოვთმცა მარა-
დის წმიდათა შინა ლოცვათა შენთა, გამორჩეულო ღმრთისაო“.

და აკურთხნა ყოველნი იგი ნეტარმან მან ცრემლით და ნუგეშინის-სცა
გულთა მათთა და შეჰვედრნა ქრისტესა და საანატრელთა მათ მამათა, და
ჯუარი დასწერა წმიდათა მათ მონასტერთა. და წარმოსლვასა მისსა გზა-ჰყვეს
მამაჲ თევდორე და მამაჲ ქრისტეფორე და ცრემლით ამბოხრს-უყვეს ურთი-
ერთას. და ივინი თჳსთა მონასტერთა დაადგრეს, ხოლო ნეტარი მამაჲ ჩუენი
მოვიდა ხანტოად.

ესე მცირედი ვეცხენე სამთა მათ წმიდათა—თევდორსი⁶, და ქრისტე-
ფორესი, და საბან იშხნელისა—ცხოვრებაჲ ამით. რამეთუ ფრიად განგრძო-
ბაჲ იქმნებოდა საქმეთა მათთა სრულიად აღწერიითა ჰეშმარიტად.

ხ.რ. რეამს ხანტოად ექმნა სახელოვან მადლითა და სახარულევან სუ-
ლიერთა შევილთაგან, მას ეამსა მიძნადიროვით ხანტოად მოვიდა დიდი მე-
უღდანოე მიქელ მამაჲ, [191] რომელიცა დაემკვდრა პარეხთა, რამეთუ იყო
იგი მეგობარ ნეტარისა მამისა გრიგოლისა. და ეძიებდა მარტოდ-მყოფებასა
და პოვა თავისა თჳსისა სამკვდრებელი ბერთისა პარეხთა და განზრახვითა
ამის წმიდისაჲთა დაემკვდრა მათ შინა და კეთილად წარემართა სათნობა-
თა მიმართ უფლისათა.

ხოლო მტერი ეშმაკი, იგლოვდა ფრიად, რამეთუ ხედვიდა წმიდათა
კაცთა განმრავლებითა ეამისა თჳსისა შემოკლებასა, და მიქელისთჳს დიდსა

* იოანე 7,34.

ნუსხაშია: ¹ თეს. ² ქეფორეს. ³ ქს. ⁴ ქეს. ⁵ თესი.

საუცრებთა ცხადად და ფარულად ჰყოფდა, რათამცა განიოტა უტყუარად ხოლო იგი ძლიერად მოითმენდა გუგუბათა დაუძინებელისა მის მგდობასა და არცხუნდა თითო-სახეთა მათ მანქანებათა მისთა შეწვენითა ქრისტესითა¹ და წმიდათა ყოველთა ოხითა.

ზღ. ხოლო იყო ეამსა რომელსამე მამა მიქელ განშორებულად სენაკსა⁶ თუსსა, მდგომარე მადლსა კლდესა ზედა მცირედ რაჟმე უღბად, და კადნიერ იქმნა მის აელა ბელიარ და სიმაღლისა მისგან ვარდამოადგო ქუე. ხოლო დაიკვა ყოლად უგნებულად ყოველთა მეუფემან ქრისტემან ღმერთმან, არამედ მამა მიქელ ზებრუნდა, მიმდემი სამარადისოსა მას ბრძოლასა, და მოწაფე თუხი მიავლინა სულეზად მოძღურისა თუხისა მამისა გრიგოლისსა და¹⁰ აუწყა ყოველი იგი განსაცდელი სულთა ბოროტთა. და წმიდა იგი მსწრაფლ მივიდა შეწვენად ძმისა თუხისა ძალითა უვლისაათა და განამუნო იგი სულითა და ახლად გელითა თუხითა შექმნა [v] ძლევისა მომცემლნი ქრისტეს² ბეჭედნი, ორნი ჯუარნი ძელისანი, საფარველად მისა და განსაოტებულად მტერთა, და იმიერ და იმიერ განშორებულად სენაკსა მისსა აღმპართნა და¹⁵ საზღვრად უჩინნა წმიდასა მას, ვითარმედ: „ორთა ამათ ჯუართა ქრისტესთა³ შუა უშიშად იყა შეწვენითა წმიდისა საზეზისაათა და ძალითა პატიოსნისა ჯუარისაათა. ხოლო უკუეთუ წარბვლო, კუალად განიცადო უჯრესად პირველისა“.

და ლოცვა ვეც, და წარმოვიდა სანატრელი გრიგოლ. ხოლო ნეტარმან²⁰ მიქელ აივა სრულიად განსუენება, რამეთუ სიმდაბლითა დასცა მტერი ამბარტაენი. ვინათგან არა სამართლეთა თუსთა ესვიდა, არამედ ღმრთისა მხოლოდსა მინდობითა მოიყვანა მოძღუარი თუხი და სულიერი ძმა გრიგოლ შეწვედ, ვითარცა წერილ არს: «ძმა ძმისა შეწვე, ვითარცა ზღუდე დაუცემელი», სიტყვსაებრ იაკობ მოციქულისა, ვითარედ: «ერთი-ერთისათუა ილო-²⁵ ცვედით, რათა განიკურნეთ, რამეთუ დრად შემდლებელ არს ლოცვა მართლისა შეწვენად».* და ესრეთ მტერთა ზედა მძლე ექმნა სრულიად მადლითა ღმრთისაათა.

ხოლო იყო ნეტარი მიქელ ქუეყანისა შავმეთისა, სოფლისა ნორგიალისა, და მიწაძიროს მონაზონ იქმნა, ხოლო პარებთა შინა მრავალთა წელი-³⁰ წადთა ცხოვნდა და აღ-რაგ-ესრულა, მუნვე დაემარხა. და აწ საულავი მისი და დიდებულისა მამისა ბასილისი, რომელიცა შემდგომად მისსა პარებთა მკვდო იყო, ერთგან არიან და კაცთა კურნებასა შიამაღლებენ, რომელნი სარწმუნოებით მიეღენან მათა.

[192] ზღ. ხოლო ნეტარი მამა ჩუენი გრიგოლ ორთა მათ მისთა შე-³⁵ ნებულთა მონასტერთა შინა, ხანცთას და შატბერდს, იქცეოდა მარადის და მოძღურებისა მისისა სწავლითა აღაგსებდა გულსა მოწაფეთა თუსთასა, რამეთუ არა ხოლო თუ წიგნთა საღმრთოთა ოდენ სიბრძნის-მეტყუელებდა ყოვლით კერძო, არამედ წმიდისა კათოლიკე ეკლესიისა საქადაგებელსა ვალობასა სრულიად წელიწდისა განგებითა მოძღუარი იყო განუყოფელად, და ყოველ-⁴⁰ თა დღესასწაულთა განგებაჲ კეთილად იცოდა, რამეთუ, რომელიცა დაესწავა, დაუგაწყებულად აქსოვდა. და აქუნდა ჳმისა ნებიერობაჲ და ტკბილობისა შეუნიერებაჲ, ხოლო განსაკრეველ იყო სსოვნებაჲ მისი.

* იგავ. 18,19. ** იაკობ 5,16.

ნუხაშია: ¹ ქსითა. ² ქეს. ³ ქეთა.

რამეთუ აწ არს ხანცთას კელითა მისითა დაწერილი სულიწმინდისა და
 დისა საწელიწდოა იადგარი, რომლისა სიტყუანი ფრიად ჰქვამს: **ქეფელს** **ქეფელს**
 ხოლო ახლისა შჯულისა დაბეჭდულნი წიგნი ზეპირით იცნოდნა და მრავალნი
 წიგნი ძუელისა შჯულისანი. არამედ დაუბეჭდველნი წმიდათა მოძღუართა
 თქუმულნი აურაცხელნი წარმოითქუმოდეს უწივნოდ ენითა მისითა უმეტეს
 ზეშთა ბუნებისა ჩუენისა, რამეთუ ძალი ღმრთისაა სადაცა დაადგრეს,
 ყოველსავე აღასრულებს უფროას ბუნებისა და ცნობისა კაცობრივისა. და
 ადამისდაცა პირველ მცნებისა შეურაცხებამდე ყოველი დამოაზრებულ იყო.
 ხოლო ამათ¹ მცნებათა უბიწოდ დამარხვითა ყოველივე კეთილად განე-
 მარჯუებოდა. [V] და ამის მიერ არა ხოლო თუ მონასტერნი მისნი განმტკიც-
 ენებოდეს, არამედ სიბრძნისა მისისა მდინარეთაგან ირწყვოდეს ყოველნი
 უდაბნონი კლარჯეთისანი.

და მრავალგზის მოვიდიან წმიდანი იგი მამანი, წინამძღუარნი მონასტერ-
 თანი, მრავალთათჳს მიზეზთა და სიბრძნითა მისითა პოვიან განსუენება
 ყოველსა ზედა საქმესა.

ხვ. ხოლო ყოველთა დღეთა ამის ნეტარისათა წმიდათა მათ მამათა
 მონასტრებისათა აღება ამას წინაშე გარდაიჯადიან ხანცთას და პირმარხვად
 მიიღიან კანონი დღეთა მარხვათათჳს და წარვიდიან. და იყო ოდესმე ერთად
 შეკრება ამათ ნეტართა წმიდისა ამის წინაშე და თჳნიერ ოპიზისა წინა-
 მძღურისა ყოველთა მათ ასწავებდა კეთილთა მათ სიტყუათა სულისა ცხოვრ-
 ბისათა მამა გრიგოლ. ხოლო ოპიზელი მამა შეწუხნა და პრქუა მას: „წმი-
 დაო მამაო, რაასათჳს თანა-წარმჯდი სულიერთა სიტყუათა შენთა?“ ხოლო
 მან პრქუა: „მამაო პატიოსანო, არა თუ [შეურ]აცხებისათჳს თანა-წარმჯდედ
 შენ, არამედ ამის მიზეზისათჳს, რამეთუ ამათ ყოველთა უდაბნოთა უწინარეს
 აღშენებულ არს ოპიზა, და არა განვაგებ ოპიზასა ზედა, არცა წინამძღურ-
 [სა] მისსა ზედა“. ხოლო მან სიმდაბლით დაარწმუნა წმიდასა მას თავისა
 თჳსისა სწავლად სწორად სხუათა მათ მამათა, [რამეთუ] ესრეთ აქუნდა ყო-
 ველთა, ვითარცა [წმიდათა მოციქულთაგანი] შევამდგომელად [ღმრთისა]
 და კაცთა.

[193] **ხვ.** არამედ მრავალგზის მის ქამისა გელმწიფეთა განიზრახეს
 დამტკიცებით ამის ნეტარისა ებისკოპოსობა და ფრიადითა შრომითა აწყი-
 ნეს, რაათამცა დაემოაზრია. ხოლო მან არა ინება დიდება ესევითარი და
 გულსწმა-უყო მათ განმარტებულად, ვითარმედ: „მსოფლიოთა მათ წმიდათა
 საყდართა არა უმრწემეს არიან წმიდანი უდაბნოთა ეკლესიანი, საყდარნი

ღმრთისა დიდებისანი. დაღაცათუ მღდლობა ებისკოპოსთაგან მიეცემის ყო-
 ველთა მღდელთა, არამედ პირველთა წმიდათა მამათა მეუდაბნოეთაგან ეს-
 რეთ ვისწავეთ, ვითარმედ: რომელი მადლი მიეცემინ კაცსა ქამსა ნათლის-
 ღებისასა, იგივე მადლი ვიბილეთ, ოდეს ხატი მონაზონებისა მიაქუნს ახლად
 მონაზონსა და ეგრეთვე წმიდისა საქმისა მიღებასა. და სხუადცა წამება

ფრიად არს, არამედ ვითარცა-იგი ისრაელსა შორის ქალაქნი განეწესნეს შე-
 სავედრებელად კაცის-მკლველთა, ეგრეთვე წმიდანი უდაბნონი ყოველთა შე-
 სავედრებელ არიან, რამეთუ უმანკოთა მფარველნია ვნებისაგან მსოფლიოასა
 და ვნებულთა ნავთსადგურნი არიან სასოვებით სინანულისა მიცემითა და
 შჯულის-ღებითა. და კმა არს ჩემდა ორკერძოვე დიდებად, უკუეთუ შე-ვითა-

უძლო მოღუაწება წმიდათა ამათ უდაბნოთაა ჯგრისაებრ, რომელსა შინს უკვე პოვეს კაცთა თავისუფლება, ვითარცა თქუა პავლე: «აზნაურებაა შინს, რომლითა ქრისტემან ჩუენ განგუაზნაურნა»*, და «სადა სული უფლისაა, მუნ აზნაურებაა»**. რამეთუ [v] მოეცა მათ ჯელმწიფება «შვილ ღმრთისა ყოფად»*** სიტყსაებრ იოვანე მახარებელისა⁴. და ესევეითართა სიტყუთა აღეშენეს ჯელმწიფენი იგი და აღიდებდეს ქრისტესა.

ზვ. ამისსა შემდგომად იხილა ნეტარმან მამამან გრიგოლ აღორძინებული ერთი საღმრთოა შატბერდს და წმიდაა ეკლესიაა პირველი განსრულებად და კურთხევად. მაშინ სიხარულითა აღიესო, რამეთუ მოჰმადლა უფალმან გულისაებრ მისისა საქმე იგი კეთილი მადლითა და მეოხებითა წმიდისა ღმრთის-მშობელისაათა, რომლისაცა სახელსა ზედა აღეშენა წმიდა იგი მონასტერი მარადის დიდებად დედისა ღმრთისა, შეუწევნელთა შემწისა და ყოლადვე მფარველისა მოსავთა და მაქებელთა მისთაჲსა, აწ და უკუნისამდე, რომელიცა უფროას ყოველთა ჯელმწიფებისა თვისისა დაბადებულთა გამოუთქუმელად აღიდა ძემან მისმან და ყოველთა ღმერთმან.

რამეთუ აწვე დაამკვდრა სუფევასა წარუგალსა სულითა და ჯორცითა შეერთებული წინაშე დიდებისა ღმრთებისა თვისისა, ვითარცა არს პირშოა ყოველთა წმიდათაჲ, ნათელი იგი ქრისტეანობისაჲ. და მეოხებითა მისითა და ყოველთა წმიდათაჲთა მაცხოვნებს ჩუენ უფალი ყოველთა მორწმუნეთა მისთა. უფროას ხოლო რჩეულთა მისთა აღიდებს, ნებისა წმიდისა მისისა აღმასრულებელთა, რამეთუ იტყუს: «მადიდებელნი ჩემნი ვადიდენ»**** და «მივა- [194]ნიჭო ასი წილი აქავე და ცხორებაა საუკუნოა დაუმკვდრო»***** ხოლო ესე ბრძანება უტყუფელი აღუსრულა ქრისტემან ნეტარსა გრიგოლს. წარუგალისა დიდებისა პატივად მიჰმადლა შენება დიდებულთა უდაბნოთა და ჯორცთა შინა ყოდასა მისსა შიში და ზარი სიწმიდეთა მისთა მიჰფინა მეფეთა და ყოველსა ერსა ზედა, ვითარცა მელაგრება წინააღუდგომელისა ჯელმწიფისაჲ. ხოლო შემდგომად სოფლით ჯმნისა უმეტეს ცნობათა ჩუენთა აღიდა ცათა შინა ანგელოზთა თანა, და აწ ქუეყანასა ზედა პირითა მოწაფეთა და მაქებელთა მისთაჲთა იდიდების მარადის.

ზზ. ხოლო სანატრელი დედა ფებრონია ზრუნვასა შინა იყო, რამეთუ მწყყესად მათდა ჩინებული სარწმუნოა მღვდელი, მამისა გრიგოლის მივლენილი, გარდაიცვალა. არამედ ეუწყა ღმრთისაგან, ვითარმედ უმჯობეს მისსა აწ იყოს სხუად მღვდელი მწყყად თქუენდაო. და წიგნი მიწერა ნეტარისა გრიგოლისსა და ითხოვდა მღვდელსა ღირსსა. მაშინ წმიდამან მან პრქუა წმიდასა მატოას: „შვილო საყუარელო, მგედარი ვიდრე წყობასა არა შესრულ არს, ძლევაჲ მისი სიმრავლესა შინა ლაშქართასა არა საცნაურ არს, არცა მეფეთაგან ნიჭი მიცდის, ხოლო ვინაჲთგან ახოვნად გამოჩნდის, ძალი ბრძოლისა მისისაჲ ყოველთა ზედა საცნაურ იქმნის [v] და ნიჭი დიდძალი მიანიჭის მას სამართლად მეფემან.

„და შენცა იქმენ მორჩილ სიტყუათა ჩემთა, ვითარცა ყოლადვე თავს იდეე ყოლადვე წმიდისა ღმრთის-მშობელისა ეკლესიასა მერეს მღვდლობაჲ ვითარცა ძლევით შემოსილმან მგედარმან უფლისამან. და ვესაე ქრისტესა,

* გალატ. 5,1. ** II კორინ. 3,17. *** შდრ. I იოანე 3,2. **** მათე 19,29.

***** ლუკა 18,30.

კეთილი ღუაწლი მოიღუაწო“. ხოლო იგი ცრემლით შეუვრდა, და ამოვიდა მისი ლმობიერად: „შემინდვე მამაო, რამეთუ უწყის სიწმიდემან შენმან, არაოდეს უორ ქმნილ ვარ ბრძანებასა შენსა, ხოლო აწ ვერ ძალ-მიც ამისსა ყოფად, რომელიცა მიბრძანე“. და წმიდამან მას პრქუა: „შემცლებელ ხარ ძალითა უფლისაჲსაჲთა. აწ კეთილთა სათნოებთა შენთა თანა მოითხოვე სრული მორჩილება; ჯუარითა ქრისტესითა¹ ჯუარი დამიწერია, რათა მიზეზი ყოველივე დაჰქსნა“.

და ვითარცა იხილა მონღურისა თვისისა უცილობელი ბრძანება, თწიერ ნებისა თვისისა დამოწრია სიტყუათა მისთა და იქმნა მღდელ მონასტერისა დედათასა² ნებითა ღმრთისათა სანატრელი და სასწაულთა მოქმედი მატოი, დიდი და დიდებული საქმითა თვისითა, რამეთუ წელიწადთა ორმოცთა მერს მღდლობასა შინა მისსა უქმი სიტყუა და უსარგებლოა პასუხი არავის ესმა მისგან, რომელი კაცთა ცოდვა-უყოფის, ვითარცა უფალი იტყვს: „ყოვლისათს სიტყუსა უქმისა, რომელსა კაცნი იტყუან, სიტყუა მისცენ“ მისთს დღესა მას [195] საშჯელისასა³. და არა ხოლო ესოდენ, არამედ რომელნი¹⁵ ხედვედ მას, ვერ იკადრებენ უღბად განცხრომაჲ კრძალულებათაგან მისთა და სიწმიდით და უბიწოდ ქცევისა, რამეთუ ექმნა ყოველთა სახე კეთილის.

და ამან დიმიარბა ჭეშმარიტი ქალწულება არა ხოლო გორცთა ოდენ, არამედ სულითა და სიტყუთა, სასწინელითა და თუალითა. რამეთუ ნეტარმან მან თქვს, ვითარმედ: „მონაზონებაჲ პრქან კრალვასა“, რომლისათსცა ღმრთის-²⁰ მოყუარემან მან დედაკაცმან თემესტია, მერისა დეკანოზმან, თქუა, ვითარ-მედ: „ორმოც წელ დეკანოზობასა ჩემსა და მატოის მღდლობასა საცეცხურნი მან ტელისა ჩემისაგან არა ოდეს მიმიხუნაო“.

ხოლო გარდარეულისა პრომისაგან მოუძღურდა, რამეთუ მოუკლებელი ლოცვაჲ, წყურილი და შიშნელი მარადის, და უძილობაჲ, ზედგომაჲ და²⁵ მუგლთა მოდრეკაჲ ღრიადი აქუნდა ნეტარსა მას, დასცემდა ვნებასა გორცთასა და სულისა მტერნი მოაუძღურნა. ხოლო ვამის-წირვაჲ არაოდეს და-აცადის თწიერ მიზეზისა და უძღურებისა, და სამოსელი მისი ყოლადვე შეურაცხი იყო და საზრდელი ვგრეთვე.

ხმ. ხოლო იყო მატოი ოდესმე თვისსა მას საყოფელსა მახლობელად მე-³⁰ რესა. და ცნა მოსლვაჲ მმარაეთაჲ და დღისივე დაჰმზადა მათთს პური. და ვითარცა მოიწინეს ღამე მმარაენი იგი, [v] პრქუა მათ: „გრწმენინ ჩემი, შევილნო, წმიდაჲ ღმრთის-მშობელი გიბრძანებს არა ვნებად ჩემდა, არამედ მოვედით და ჭამეთ პური, რომელი განვიმზადე თქუნე“. ხოლო ერთი იგი, რომელსა მოყვანენს, კადნიერ იქმნა წარლებად, რაჲცა იგი აქუნდა წმიდასა³⁵ მას. და მან პრქუა: „წინამედგომელი ვარ წმიდისა ღმრთის-მშობლისაჲ, რომელმანცა პატივეულ ვყოს შენ წარმდები ეგე“. და მუნთქუსვე დაეცა იგი მტერისაგან ბოროტისა. მაშინ მოყუასნი მისნი ცრემლით შეუვრდეს წმიდასა მას, რათა განკურნოს იგი. ხოლო მან ჯუარი დასწერა და პრქუა: „განგ-კურნებს წმიდაჲ ღმრთის-მშობელი“. და მსწრაულ განმრთელდა იგი.

⁴⁰ და წმიდამან მან პრქუა: „საწყალობელო, რაჲსათს წინამძღუარ ექმენ კაცთა ამათ ბოროტის ყოფად ჩემდა?“ და ისტუმრნა და განუტევენა მშუდობით. და ესევეთარნი სასწაულნი მრავალნი ქმნა წმიდამან მან და მიიწია

* მათე 12,36.

ნუსხაშია: ¹ ქსითა. ² წუგებულა: „მონასტრისა დედათასა“. ³ მისცენ|მისცენ მისცენ (პირველი სიტყუა გადაუშლიათ).

სიბერედ. რამეთუ სწეულბადაცა შეეშინა ძლიერთა მათ შრომათაგან, ეცლო თავისა თვისისა მსახურებად. მაშინ თქუა ხეტარმან მატოა: მეტროპოლიტისა იქმნა, რაჟამცა დედანი მსახურებდეს მე, დაღაცათუ ნებისა ღმრთისანი არიან დანი ესე, ხოლო უწყესო არს მონაზონისა ჯელითა დედათაჟთა მსახურებაჟ, არამედ მე ღონე მაქუს, რომლითა განეთავისუფლდე. 5 და იყვნეს ვინმე ბერთას მამისა გრიგოლია [186] დედისა მსახურთაგანნი, ნათესავნი მატოისნი, კეთილნი მონაზონნი და წევრბარნი მისნი. მათ აცნობა და მოვიდეს სიხარულით წარყვანებად მისსა ცხედროთა, რამეთუ ფრიად უძლურ იყო დედისა მოღუაწებისაგან.

ხოლო დანი იგი ყოველნი გოდებისა ცრემლითა აღივსნეს, რამეთუ 10 ობოლ იქმნებოდეს სულიერისა მამისა და მოძღურისაგან. და აკურთხნა ყოველნი ცრემლითა სიყვანად. ჯუჯარი დასწერა და მშვიდობა დაუტეგა და პრქუა: „ქრისტემან დაგცვენინ მადლითა მშობელისა¹ თვისისა ქალწულისაჟთა და ყოველთა წმინდათაჟთა, არამედ ჩემთჳს ლოცვა ყავთ მარადის.“ და წამ-წყვნა ძმთა მათ, და აღიქუეს იგი ცხედროთა. და ვითარ შვირედ ელეს, 15 უბრძანა დადგომად და თქუა: „უფალო, სიტყუამან შენმან გუჳანი უღლურთანი გუჳმ ცხოველ ყვნა, მეცა მომეც ძალი, უძლურსა მონასა შენსა.“ და მაწოდელ სრულიად განღიერდა და თვისითა ეგრეთა მიიწია ბერთას. და დაყვნა ეჳმნი წელიწდისა ერთისა დღეთანი ყოლად მრთელად და შერმე გარდაიცვალა საჭირველისა ამისგან სიფლისა, და მივიდა სოფელსა მას ცხოველთასა, ვითარცა წუნე, ეხოვანი მოღუაწე ქრისტისი² და სრულიად ძლევით შეშინილი წინაჲ ღმრთისა სიხარულით და მეობ არს ჩვენთჳს უკუნისამდე.

ზ. მ. ხოლო ეჳსა გარდაცვალენსა მისისასა ჩუენება იხილეს შერგს შინა სანატრელთა მათ დედათა—თემესტრა დეკანოზმან [v] და ანატოლე, რომელსა უწოდეს ანტონიოს, დაყუდებულმან, ორთაჲე მუა ღამეს ოდენ. და 25 ეკლესიად მივიდა მარტოდ მყოფი იგი უწინარეს ეჳმის რეკისა, და ეგრევე დეკანოზიცა მიიწია სტოვასა ეკლესიისასა, და მოიკითხნეს ურთიერთას. ხოლო დეკანოზმან პრქუა: „რაჟათჳს არს მოსლვაჲ შენი? მაუწყე, რაჲ იხილე?“ ხოლო მან პრქუა: „მსგავსად ხილვისა შენისა ვიხილე, რამეთუ აწ აღესრულა მაკურთხეველი ჩუენი მატოი“. და წარმოუთხრა ყოველი, ვითარმედ: „მო-ვინ- 30 მე-ვიდა კაცი ბრწყინვალედ შემკობილი და მრქუა მე: დიდი მატოი მიცვალე მის წინაჲ ღმრთისა, არამედ შემომიდეგ მე, რაჟათა ღირს იქმნე ხილვად დიდებით მიცვალე მასა მისსა ამიერ სოფლით ზეცისა სასუფეველსა.

„ხოლო მე წეუდეგ და მიმიყვანა ბორცუსა მახლობელად ზერთისა და მრქუა მე: მიხედე ბერთას ზედა და იხილე დიდებული ხილვაჲ. და მე ვხე- 35 დევედ სუეტსა ნათლისსა, რომელი შთამოიწყოდა ზეცით ზედა მონასტერსა მას და სიძრავლე წმიდათა ანგელოზთაჲ სუეტსა მას თანა გარდამოხვალნი. და ერთი ვინმე დიაკონის სახედ ოლარითა მათ თანა, რომელნი უგალობდეს ღმერთსა ბრწყინვალითა ჳმითა. და კუალად ვიხილე კრებული იგი წმიდათა ანგელოზთაჲ, ეგრეთევე სახედ აღმავალი ზეცად და საშუალ მათსა წმიდაჲ 40 მატოი ჯელ-ჰყოობით აღჰყვანდა ნათლითა შემკობილთა მათ [187] უკორცოთა დიდებითა განოუთქუმელითა გალობით მადალთა შინა. ესე არს ხილვა ჩემი წმიდისა მისთჳს.“

ხოლო მან პრქუა: „ქემნარითად სარწმუნო არს ჩუენება ევე შენი, არა-

მედ აწ ისმინე ჩემი, რამეთუ ვითარ-იგი პირველ სიჭაბუკესა ჰქმნა მისი მატონი ჰასაკოვან და შუენიერ, უმეტესად აწ ვიხილე შემკობილი დიდებითა, შემოსილი ჟამის-წირვად სამოსლითა მოუგონებელად ბრწყინვალითა, და გელთა აქუნდეს ოქროსა საცეცხურნი. და მე დამიკრდა ხილვად იგი და მე ვარქუ: ვითარ განძლიერებულ ხარ უძღურებისაგან, მოძღუარო!

„ხოლო მან მრქუა: [საკურთხეველსა, რომელსა ვაჰსახურებდ საყრმით ჩემთაგან, აწ ამით საკურთხეველით დაუსრულებელად მისსა მსახურებად მივიცვალე, რამეთუ ღირს ვიქმენ ზეცისა საკურთხეველსა წინაშე წარდგომად და მარადის მსახურებად“. ესე ვითარცა იხილეს, მო-ხოლო ვინმე ვიდეს ბერთით და უთხრეს მატონის გარდაცვალება მასვე ჟამსა შინა და ჰმადლობდეს ქრისტესა საკურველთ-მოქმედსა.

ჟ. ხოლო სხუანი მოწაფენი ნეტარისა გრიგოლისნი მრავალნი უდიდესსა საზომსა მონაზონებისასა მიწვენულ იყვნეს, რამეთუ ოდესმე იხილვებოდა წმიდათა ანგელოზთა ბრწყინვალეობა გუამთა მათთა შემოსილი უფროს მატონისსა. და სასწაულნი დიდნი მათ მიერ იქმნებოდეს გორცთა შინა ყოფასა მათსა და შემდგომად სიკუდილისა მათისა.

არამედ ვთქუა სარწმუნოებსა მისთჳს შვილისა ქრისტე-^[v] შემოსილისა, რომელსა სახელი ეწოდა დიმიტრიოს. რამეთუ იგი ნეტარსა დედასა ფებრონიას განეხარდა და მამისა გრიგოლისდა დაემოწა*, რომელიცა შერაცხილ იყო პირველთა თანა მოწაფეთა მისთა.

ჟ. და მრავალგზის იხილვა მის ზედა სუეტი ნათლისაჲ კაცისა მიერ ღმრთისა ღამე ყოველ ლოცვასა მას ღირსებისასა, რამეთუ სული წმიდაჲ განისუენებნ მის ზედა მარადის. ესე წარემართა იერუსალმად¹. და ვითარცა მიიწია ჰე[მსა]ს, მცირედ დასნეულდა და ცნა სულითა ღმრთისამიერი წოდება და დაწერა ეპისტოლე გელითა თჳსითა ესრეთ: „რჩეულნი ქრისტესნი². სამკვდრებელნი სიწმიდისანი, მამაო გრიგოლ და დედაო ფებრონია, სულიერად მშობელნი ჩემნი, [198] რომელთა ნაცვალად სძისა აღმზარდეთ სულიერითა მოძღურებისა საზრდელითა და საღმრთოასა სწავლისა საგზლითა წარმგზავნეთ კეთილსა ამას გზასა.

„აწ სიტყუაჲ ჩემი დაღუწების თქუენდა მომართ უფლისა დიდებით მოსლვადმდე, რამეთუ მე ჰქმნას მივიწიე და მუნ დამიძინებია მეორედ მოსლვადმდე ქრისტესა³. რაჟამს მოწაფეთა თქუენთა მოითუალედიეთ, მუნ მიკითხეთ შვილი თქუენი და მარადის ჳსენებულ მყავთ წმიდათა ლოცვათა თქუენთა, წმიდანო ღმრთისანი⁴. და მასვე ჟამსა აღესრულა და მუნვე ჰქმნას დაღვლა.

ჟ. არამედ პირველ ჳსენებულნი და ყოლად მოსაჳსენებელნი იგი ღირსნი არსენი და ეფრემ, მოწაფენი და აღზრდილნი გრიგოლისნი, მოვიჳსენეთ, რომელნიცა სათნო-იყვნა ნებაჲან ღმრთისაჲან მწყემსთ-მთავრად სამწყსოთა მათ თჳსთა პირმეტყუელთა. რამეთუ დიდი ეფრემ, უწინარეს მრავალით წლით არსენისსა, იქმნა ეპისკოპოს აწყურისა საყდარსა სამცხეს. ხოლო შემდგომად დიდი არსენი კათალიკე ეკლესიასა, ქრისტეს⁵ კუართისა სამკვდრებელსა მცხეთას, ქართლისა კათალიკოზ იქმნა. და იყო სიყუარული მათ შორის ერთად ჳრდილობისათჳს.

* გაშვებულია ცარიელი ადგილი 15 სტრიქონის ოდნობისა; კლებით, თითქოს არ აკლია.

ნუსხაშია: 1 ი¹მდ. 2 ქ²ენო. 3 ქა. 4 კათალიკე. 5 ქ⁵ს.

არამედ ქართლისა ეპისკოპოსნი შირვან არსენის მამისათჳს ფრიად გულწყებულ იყვნეს ამის მიზეზისათჳს, რამეთუ თჳნიერ განზრახვისა მათისა მწლავრ სამცხისა ერთია ძე თჳსი დაადგინა კათალიკოზად [V] თანა-დგომითა და კურთხევითა მცირედთა ეპისკოპოსთაჲთა.

არამედ მცირედ მხილებისათჳს უფლისა მიშუებითა იყო აღძრვაჲ ეპისკოპოსთაჲ მათ, ვიდრემდის ნეტარი ეფრემ მი-ვე-ერჩა მათ, რამეთუ სამართალ იყო სიტყუჳ-გებაჲ იგი. და რომელ ჟამსა მას ხელმწიფე იყო მამფალი გუარამ დიდი, შირვანისთჳს გულ-ძჳრად იყო, და მსწრაფლ ხოლო ბრძანა შეკრებაჲ ეპისკოპოსთაჲ და უდაბნოჲსა მამთაჲ.

და ყოველნი შემოკრბეს ჯავახეთს. არამედ მამა გრიგოლ არა მუნ¹⁰ იყო, არცა ყოველნი კლარჯეთისა უდაბნოთა წინამძღუარნი მამანი. რამეთუ იყო ნეტარი გრიგოლ არქიმანდრიტი და წადიერად მოელოდეს ყოველნი. და შირტად ანჯმნობდეს წესისა წინამძღუარნი იგი არსენი კათალიკოზისათჳს და ვერა¹ დაამტკიცეს სიტყუაჲ მათი. მაშინ ერუშნელმან ეპისკოპოსმან მის ჟამისამან პრქუა ყოველთა: „ოდეს მოვიდეს ვარსკულაჲ უდაბნოთაჲ,¹⁵ მაშინ განემართოს საქმე და განზრახვაჲ ყოველთაჲ“. და მათ პრქუეს: „ვისთჳს არს სიტყუაჲ ეგე დამტკიცებითი?“ ხოლო მან თქუა: „გრიგოლ არქიმანდრიტისათჳს², ხანტისა და შატბერდისა³ მაშენებელისა“.

მაშინ ერთმან ვინმე ეპისკოპოსმან სილადით თქუა შორის შეკრებულთა მათ: „იგი ოდენ არსა ვარსკულაჲ მნათობნი?“ ხოლო სხუათა მათ ყოველთა²⁰ თქუეს: „ქეშმარიტსა [199] იტყუჳ, რამეთუ იგი არს მოძღურებისა ნათლითა განმანათლებელ და შემკულ სულითა წმიდითა“.

და მეყსეულად იხილეს წმიდაჲ იგი მომავალი კარაულითა შორის კრებულსა მას მამათასა საკრველად ხილვითა. რამეთუ სამოსელი იგი შეურაცხი, რომელ ემოსა მოხუცებულსა მას, ესრეთ ჩნდა, ვითარცა სამოსელი²⁵ ნათლისა ბრწყინვალისა განუცდელისაჲ. ხოლო თავსა მისსა კუკული იხილვებოდა, ვითარცა გვრგვნი სამეუფოჲ პატრიოსანთა თუალთა და მარგალიტთა-გან ფასდაუდებელთა აღმკული. და ვითარცა იხილეს ღმრთისამიერი დიდებულებაჲ მისი, ყოველნი სიხარულით მიეგებნეს და შეუდგეს სიტყუათა მისთა სიხარულით.

მას ჟამსა მოვიდა ეფრემ ეპისკოპოსი და პირველად მოიკითხა მოძღუარი თჳსი მამა გრიგოლ და მერმე ემანი თჳსნი ეპისკოპოსნი. ხოლო ნეტარმან გრიგოლ ფარულად მოუწოდა ნეტარსა ეფრემს და პრქუა მას: „შვილო, პატრესა მაგას წმიდისა მღვდელთ-მთაფრობისასა გაფუცებ, ნუ უშლი სულიერად ემასა შენსა არსენის“. ხოლო მან პრქუა: „წმიდაო მამაო, ვერ ეგების³⁵ ძმითა ჩემთა ეპისკოპოსთა ცილობაჲ სამართლისათჳს, და მეცა შემინდვე, რამეთუ არა ვარ ამიერითგან არსენის ცხოვარი და არცა იგი ჩემი მწყემსი“. მაშინ წმიდამან მან მკსინვარედ პრქუა: „უკუეთუ ამას იქმ, ეფრემ, მე უფარ მყავ, ვითა არა შენი მოძღუარი ვარ“. ხოლო ნეტარი ეფრემ სიტყუასა მას ზედა სულიერისა მამისა და მოძღურისასა ატირდა და პრქუა: „ფიცებელ არს⁴⁰ ბრძანებაჲ ესე, განმკუთებელ უფროჲს მახვლისა. აწ ნებაჲ შენი იყვენ და ნუ ნებაჲ ჩემი, წმიდაო ღმრთისაო“. ხოლო მან პრქუა: „ეფრემ სანატრელო, [V] ვისმინენ ქრისტემან, რაჲცა ითხოო მისგან შენ, უმანკოო გულითა და

ნუსხაშია: ¹ ვერა. ² არქიმანდრიკისათჳს. ³ შატბერტისა.

წრდელთა განებითა, მიმსგავსებულთა მოძღუარსა შენსა ქრისტესსა მან ჟამსა-
ებრ დავეითასა: «რამეთუ წრდელ არს უჯალი ღმერთი ჩუენსა [ქრისტესსა] მანსა
სიტყუე მის თანა»*.

და შენ უწყი სულითა შენითა ღმრთის-მხილველითა, ვითარ ღმერთსა
6 ებრძანა კათალიკოზობაჲ არსენისი სისრულისა მისიათჳს, არამედ მირიან,
მამამან მისმან, აუვიან ყო უფამოდ შესწრაფებოთა, ვითარცა ადამ ქაზა ხილი
იგი, რომელ არღა მჭიფს იყო. აჲ შენ კეთილად ჰყავ სმენაჲ ჩენი, რამეთუ
გულის-წყრომამან კაცისამან სიმაართელე ღმრთისაჲ არა ქმნის. ხოლო ბრალი
ესე არსენისი ჩემ ზედა იყავნ¹.

10 ამისსა შემდგომად რაჟამს ესმა გუარამ ჰელმწიფესა მოსლვაჲ ნეტართაჲ
მათ, მოუგება წინა სიხარულით და მოიკითხნა სინაბდლით. და ვითარცა და-
სხდეს, ბრძანა ხოლო გუარამ შემოჯრებაჲ ყოველთა მოწყესთაჲ, და მოვიდეს.
მაშინ პრქუა: «წმიდანო მამანო, ეპისკოპოსნო და მეუღაბნოენო, იცით ყო-
ველთა კანონი შჯულისაჲ, რამეთუ არა ბრძანებს ეპისკოპოსისა და კათალი-
15 კობასა მძღაგრებით დაჯდომასა². და ამას სიტყუასა შინა აუვისა სიტყუანი
განაზრავლნა და ელოდა პასუხსა მათგან. ხოლო თუალნი ყოველთანი ხედვი-
დეს მამასა გრიგოლს და ეპისკოპოსსა ევრემს და მათ დაიდუმეს ჟამ ერთ.

მაშინ ეპისკოპოსთა პრქუეს ევრემს: «ბრძანე პასუხი, რაჲ ჯერ-არს³.
ხოლო მან თქუა: «სადა მამაჲ გრიგოლ იყოს, მე მუნ არა ვიკადრებ სიტყუად⁴.
20 მაშინ ჰელმწიფემან მან პრქუა ნეტარსა გრიგოლს: «მამო, ყოველნი შენ გე-
ლიან სიტყუად ჰეშმარიტებისა, რამეთუ უხუცეს ხარ [ჰეშ] ყოველთა დღითა
და სათნოებებითა ნებისა ღმრთისაჲთა და შენგან ჰვას დასაბამი სიტყუასა⁵.
ხოლო მან თქუა: «ჯერ-იყო სირველად მდღელთ-მოძღუართაგან ბრძანებაჲ.

ხოლო აჲ სიტყუთა შენითა ვიტყჳ ესრეთ: ჰეშმარიტთა ქრისტესსა⁶ სამწყსოთა
25 ისმინეთ გლახაკისა ამის მოხუცებულისაჲ, რამეთუ არსენი კათალიკოზი ნებნი-
თა ღმრთისაჲთა კათალიკოზი არს, და ძურის-მეტყუელთა მისთა, რომელთა
არა შეინანონ, კდემულ იყენენ და სრულიად პრცხუნენს ამას საწუთროსა და
მას საუტუნესა⁷.

ხოლო ჰელმწიფე იგი დაღაცათუ იყო ბრძენ და ღმრთის-მსახურ, არა-
30 მედ მართლ-მხილებისაგან მართლისა მის კაცისა შეშფოთნა ფრიად. რამეთუ
ნებაჲ სიბრძნესა სძლევდა და შური პატივისა არა პრიდებდა. გესლი რაჲ
გულისაჲ ბავეთაგან იცნობა განუგებელად სიტყუასა განტევებითა ესრეთ, ვი-
თარმედ: «მრავლით ჟამითგან არა-მეხილვა მამაჲ გრიგოლ, არამედ მასპიოდა,
ვითარმედ ბრძენთაგან შეუცავი სიბრძნე მისი შეცვალებულ არს სიბერითაო
ვითარმედ ბრძენთაგან შეუცავი სიბრძნე მისი შეცვალებულ არს სიბერითაო
35 და პირველ სმენილი ვიხილე თუალითა⁸. და შჯულისაჲცა მრავალთა სიტყუა-
თა იტყოდა, რომელი არა შეჰგავს ერისკაცთა, რამეთუ იყო იგი ფრიად სი-
ტყუა-ბელოვან.

ხოლო ნეტარმან მამამან გრიგოლ პრქუა მას: «ჰ ჰელმწიფეო, რად
განჰრისხნენი ჰეშმარიტებისათჳს. ესე უწყოდი, რამეთუ პირველთა წმიდათა
40 მათ მამათა შეჯრებასა ეპისკოპოსთა და წინამძღუართა წესისათა მონაზონთა
თანა იყენეს პირველნი ნორწმუნენი მეჯენი. არა თუ მათ თანა შჯულის-მო-
ძღუარებასა იკადრებდეს, არამედ შჯულის-გამომიებასა მათსა იკითხიან და
ითხოვიან სიტყუასა ჟამოცხადებაჲ, რამეთუ მათ მიერ ისწავებდეს მცნებათა

* ფსალმ. 91.16.

ნუსხაშია: ¹ ქს.

ღმრთისათა და მოწამედ იყვნეს [v] თქუმულთა მათთა. და წმიდანთა [იხილეთ ს. 11] ქულთა და ღირსთა მათ მღვდელთ-მოძღუართა განსაზღვრებულთა კანონისა [იხილეთ ს. 11] შინა არავე ბრძანებულ არს ერისკაცისაჲ, ვითარმცა ეპისკოპოსთა და წესისა წინამძღუართა მამათა განსაგებელისა მოძღურებისა იკადრებდა, გინა ახალ-სახიობასა მოიღებდა, დაღაცათუ სამართლად საგონებელ იყოს, არამედ შჯუ-⁵ლისა და მღვდელთ-მოძღუართა შეურაცხებაჲ არს. ხოლო მე აწ სიტყუსაებრ შენისა, გუარამ, ვარ ბუნება-შეცვალებულ, გარნა ოდეს სამართალმან დაგასამართლოს, მაშინ იხილო თავი შენი ცნობა-მიღებულ და სიტყუანი ჩემნი არღარა განჰგმენ“.

ხოლო გელმწიფე იგი შეძრწუნდა გონებითა და ჰრქუა ეპისკოპოსთა¹ 10 მათ: „თქუენგან ჯერ-არს განსაგებელი თქუენი განგებად, აწ თქუთ!“ და მათ ჰრქუეს: „ღმრთის-მსახურო გუარამ, ქრისტესმიერმან² სასწაულმან უტყუ ქმნა ენაჲ ჩუენი, რამეთუ ვიხილეთ დღეს გრიგოლის ზედა მიუწდომელი დიდებაჲ“. და აუწყეს ხილვაჲ იგი ყოველი, რომელი იხილეს შემოსლვასა მისსა.

მაშინ ზარ-ჰქდა გელმწიფესა მას, რამეთუ იყო იგი მდაბალ და ღმრთის-¹⁵ მოწიშ. იძლია სიმდაბლისაგან და შეუვრდა ნეტარსა გრიგოლს და ჰრქუა: „წმიდაო ღმრთისაო, შემინდვე, რამეთუ დაგაბრკოლე“. ხოლო მან ჰრქუა: „ქრისტემან ყოველნი ბრალნი შეგინდვენ“.

მაშინ გუარამ დიდმან გელმწიფემან კეთილად ისტუმრნა ყოველნი და პურის ქამასა შინა, რაჟამს განმზიარულდა გუარამ ღვინთა, მაშინ ეპისკო-²⁰პოსთა მათ ერთობით თქუეს: „ჯერ-მე იყო მხილებდა ესე არსენისთჳს, არა-მედ აწ ამიერთგან არსენი იყვენ კათალიკოს ქართლისა ყოველისა და სულთერად მამა ყოველთა და [201] ყოველთა შორის იქ პირველი და-მცა-ტსნილ არს სრულიად, რაათა ქრისტეანობისა პატივი ჩუენი მშჯდობით და მყუდ-²⁵რობებით აღვასრულოთ და კეთილი სიტყუს-გებაჲ ეპოთ წინაშე საყდართა ქრისტესთა³. და გუარამ გელმწიფემან და ყოველმან ერმან თქუეს: „ამენ, იყავენ!“

ხოლო გელმწიფემან მან იკითხა ეპისკოპოსთა მათგან: „წმიდანო ღმრთი-სანო, უკუეთუ ქუეყანისა ჩუენისა ერისკაცი ვინმე, წიგნთა საღმრთოთა მეც-³⁰ნიერი და ენათაცა წურთილი, მიიწიოს იერუსალმედ⁴, ანუ სხუათა წმიდათა ადგილთა და იხილოს რაჲმე კეთილი წესი, რომელ ქრისტეანობასა შეენო-დის და ჩუენ შორის არა იყოს, გინა თუ წიგნთაგან წმიდათა გულისტჳმა-ყოს და თავით თჳსით ერსა უსწავლელსა აუწყებდეს, კეთილ არსა ანუ არა?“ ამას რაჲ იტყოდა, ასმენდა ვითემე მრავლის-მეტყუელთა.

ხოლო მათ თქუეს: „წერილ არს: «ტრთი განწესებული ეყოფინ ნავსა,³⁵ უკუეთუ დაუძმომო, დანიტჳს, და უკუეთუ სუბუქად იყოს, ქართა და დღეღათა წართაცონ».“* ვგრეთცა ტრთი შჯულისაჲ და წესი ქრისტეანობისაჲ, რომელი აწ ქუეყანასა ჩუენსა უპყრიეს, ფრიად კეთილ არს, და ღმერთი და-ჯერებულ არს. და ამისთჳს ჩუენ ვართ თავს-მდებნი, უკუეთუ ვინმე მტკიცედ იპყრას და შეუცვალებელად საქმით ჰყოფდეს და არა სიტყუთ ვაჰრობდეს,⁴⁰ «ასი წილი აქავე მიიღოს და ცხოვრებაჲ საუკუნოჲ დაიმკდროს»**, სიტყუსა-ებრ უფლისა. და შევიწყნარეთ პირველი მამისა გრიგოლის სიტყუაჲ, რომელ წარმოთქუა.

* ?

** მათე 19,29; მდრ. ლ.უკა 18,30.

ნუსხაშია: ¹ ეპისკოპოს. ² ქესნიერმან. ³ ქსთა. ⁴ ი-შმდ.

და სიკუდიდ განწირულთა სნეულთა სიტყვთ მსწრაფლ განაქურნებდა, [v] ხოლო ურჩთა სიტყვათვე მოაკუდინებდა, და სხუათაცა სასწაულთა მიქრობდა მრავალთა. და კეთილსა შინა სიბერესა მადლითა საეცე გარდაიცივალა და მიიწია სიხარულით წინაშე ქრისტესა¹ და ჩუენ მორწმუნეთათჳს მეოხ არს უკუნისამდე.

ჲ². ეწევითარნი იყვნეს ღმერთ-შემოსილნი მოწაფენი მამისა გრიგოლისნი. ხოლო დიდი ეტჯჳნე სიმდაბლითა თჳსითა მიიწია საზომსა თჳსისა მოძღუროსასა და ცრემლთა დათხევითა სულთა უკეთურთა განასხმიდა და სნეულთა მსწრაფლ განაქურნებდა და მრავალთა სხუათა სასწაულთა იქმოდა, ურჩთა რაჲ გუემითა განსწავლიდა და მორწმუნეთა ლოცვითა სიკუდილისაგან იტსნიდა. რამეთუ ოდესმე ზადხულისა ეამსა მათა მათ ხორასუნთა გარდა-მოვიდოდა იგი და მის თანა ძმანი. და იხილეს ადგილი მარჯუე და პურისა ჭამად დასხდეს. და მასვე გზასა დედაკაცი ერთი ვინმე მოვიდოდა და თანა ჰყვანდა ელ შუდისა წლისაჲ. და იყო ყრმაჲ იგი ხილვითა კეთილ და გონებითა ფრთხილ. და ვითარ მოიწინეს საჩინოსა ნეტარისა მამისა ეპიდანესსა,³ ყრმასა მას საღმობანი სიკუდილისანი ეწინეს და სენისა მისგან წრტიალისა ისწრაფდა სული განსლვად გუამისა მისგან. ხოლო დედამან მისმან გოდებითა მწარითა აღიტაცა ელ თჳსი და მირბიოდა წმიდისა მის და გამობდა ესრეთ საწყალობელად:

„ჲ წმიდაო ღმერთისაო, შემეწიე შეუწყენელსა ამას, რამეთუ მომიკუდე-ბის შეილი ესე ჩემი, და შემდგომად ღმერთისა შენდა მოვივლტი“. [ჲჲ] და ძმ იგი თჳსი დაავდო წინაშე ფერჯთა ეტჯჳნესთა. ხოლო იგი ცრემლითა საეცე აღდგა, რამეთუ იყო ბუნებით მოწყალე, და დეადრდა წინაშე ქრისტესა³ და თქუა: „უფალო ღმერთო ჩუენო, იესუ ქრისტე, იხილენ ცრემლნი ჩემნი და ცრემლნი საწყალობელისა ამის დედაკაცისანი და წყალობა ყავ ყრმასა ამას ზედა და უბრანე სულსა ამისსა მკვდრობაჲ თჳსსა შინა გუამსა მრავალთა წელიწადთა ნუგეშინის-საცემელად ამის გლაზაკისა და სადიდებელად შენდა მხოლოასა ძისა თანა მამით და სულით წმიდითურთ საუკუნეთა მიმართ, ამენ“⁴.

და ჯუარი დასწერა, უბყრა ჳელი და ჰრქუა: „განგკურნებს უფალი იესუ ქრისტე, აღდგე, ყრმაო, და ცოცხალ იქმენ!“ და მსწრაფლ განეშორა საღმობაჲ და უძღურებაჲ გუამსა მისსა და ყოველი ურგვაჲ სულსა მისსა. და აღდგა მხიარული და მისცა იგი დედასა თჳსსა და უბრანა მიცემაჲ ჭამადისაჲ. და დედაკაცმან მან სიხარულით მადლი შეწირა ღმრთისა და წმიდისა მის. და მშუდობით წარვიდეს ზოგად იგი და ძმ მისი გზასა თჳსსა. და ყრმაჲ იგი ვიდრე სიბერედმდე კეთილად ცხოვნდებოდა და ადიდებდა ღმერთსა.

ჲ⁵. და კუალად სხუათა ვითემე მორწმუნეთა კაცთა ესუა შვილი ყრმაჲ წული მტერისაგან ვნებული შობითგანვე. რამეთუ იყო იგი ყრუჲ და უტყვ და გონება-ნაკლული. ხოლო პასაკისა ხილვითა ჩნდა მრთელად და იზარდებოდა ვითარცა სხუაჲ ყრმაჲ. და ვითარ იქმნა იგი ათის წლის. მას ეამსა მამაჲ ეპიდანე ითქუმოდა სასწაულთა მოქმედად. და მიიწია სოფელსა მას, სადაცა [v] იყო ყრმაჲ იგი ვნებული. ხოლო დედამან მის ყრმისამან წარიყვანა იგი გზასა მას, რომელსაცა წარჰვლიდა მამაჲ ეპიდანე. და ვითარცა იხილა, ვედრებოდა მას მწარითა ცრემლითა და სარწმუნოებითა მტკიცითა ძისა

თვისათვის. ხოლო ნეტარი იგი ცრემლოდა სულთქმით და ღმირიერად
 5 გმა-ყო: „ქრისტე ღმერთო, რომელი კაცთ-მოყუარებისათვის განჰკაცენ და ივნე
 ვნებულთა განკურნებისათვის, აწ, უფალო მოწყალეო, რაჲსათვის უცოდველი
 ესე დაბადებული შენი ცოდვითა ჩუენთა სახილგებლად იგუემების ეშმაკი-

საგან?
 „შენ, წყალობა-აურაცხელი ღმერთო, ულხინე და განათავისუფლე ესე
 ყოველთაგან ჭირთა და სიხარული მიეც მშობელთა ამისთა“. და ჯუარი და-
 სწერა ყრმასა მას და მისცა დედასა მისსა განკურნებული, რამეთუ მსწრაფლ
 ხოლო სიბრძნით აღიტყუა უტყუ იგი და კეთილად ესმოდა უსმსა მას, რა-
 10 ეამს განიოტა მისგან ეშმაკი იგი ზოროტი ლოცვამან ნეტარისა მის კაცისა-
 მან. და რომელთა იხილეს საკურველი ესე, აღიდებდეს ღმერთსა.

ხოლო მან, დედაკაცმან მან, მოიყვანა ქმარი თვისი და შესაწირავად ორი
 ზროხაჲ მიუძღუნა ეტჳფანეს, არამედ მან მიანიჭნა ზროხანი იგი ყრმასა მას
 განკურნებულსა და აკურთხნა იგინი. და სიხარულით წარვიდეს და მადლი
 15 მისცეს ღმერთსა.

შ-ხ¹. ესევე ნეტარი ეტჳფანე ოდესმე მივიდა წინაშე დიდისა აბულასა-
 თისა ეამსა მკისისა როკიკისა თხოვად ხანტეთისათვის. ხოლო მან ჰრქუა: „ძმა-
 თა შენთა დღესა შინა ერთსა რაჲ მკონ, მიმიცემია“. და აბულასად ესევე
 ამცნო ცოლსა თვისსა, რამეთუ იყო გუნათლეს, და თუთ წარვიდა სხუად ქუე-
 20 ყანად. ხოლო ეტჳფანე შეიკრიბნა ძმანი თვისნი კეთილად მომკალნი და მი-
 იწინეს გუნათლეს სიტყუსაებრ პირველ თქუმულისა [204]. და იწყეს მკად
 კეთილსა ყანასა, ვიდრე განზოგებადმდე დღისა მის, ფრიადითა გულსმოდგი-
 ნებითა. ხოლო კაცთა ვიეთმე უკეთურთა აუწყეს დედუფალსა თვისსა, ვითარ-
 მედ სრულიად მოჰმკიან ვიდრე მწუხრადმდე იტჳკლსა მას ფრიად კეთილსა.
 25 ხოლო შეიურვა და მიავლინა კაცი, რაჲთა არღარა მკიდენ. და ებიფანე ძმა-
 თა მათ ეშორა და მივლინებულსა მას არა უსმინეს.

ხოლო მან რისხვით სხუანი კაცნი მიავლინნა და მძლავრებით განასხნეს
 ყანისა მისგან. მაშინ მამაჲ ებიფანე ძმთა მათ დაუბრკოლდა არა სმენისა
 მისთვის, რომელცა იგი პირველ მოევლინა კაცი, რამეთუ ჰეშმარითად იყო
 30 იგი ქრისტეს² მონაჲ და არა უნდა შფოთისა ხილვჲჲ, ამისთვის თქუა ესრეთ:
 „უფალო, შეუნდვე მკეველსა შენსა ჩუენი ესე შეურაცხებაჲ და უმჯობესი
 იზრუნე მისთვის განსაცდელთა მიშუებითა მცირედ, რაჲთა ისწაოს არა გმო-
 ბაჲ გლახაკთაჲ“. და მუნთქუესვე დასცა იგი სულმან უკეთურმან, რამეთუ
 კადნიერებისა მისთვის განეშორა სული მადლისაჲ. და მსწრაფლ ხოლო აცნო-
 35 ბეს ებიფანეს. ხოლო იგი მივიდა და ძმანი მისნი მის თანა და ყოვლითა გუ-
 ლითა ულოცეს. ფრიად საწყალობელად იყო იგი და მსწრაფლ განიკურნა,
 რამეთუ კუალად დაემკვდრა მის თანა სული მადლისაჲ მკეველად უქუნისამდე
 და არღარა ეენო. და მიერითგან კეთილად შეიცვალა იგი და შეუვრდა
 ეტჳფანეს და ძმთა მათ. და დიდითა კეთილითა განუტევენა იგინი სიხა-
 40 რულით.

რამეთუ ქრისტემან შეამკენა სასწაულითა და სიმდაბლითა ვითარცა
 მამაჲ გრიგოლ, ეგრეთვე მოწაფენი მისნი სიტყუსაებრ მოციქულისა, ვითარ-
 მედ: „სიმდაბლე ეგე თქუენი ცხად იყავნ“*. ამისთვისცა ცხადად იხილვა გარ-
 დარეული სიმდაბლე ებიფანესი ესრეთ.

* ფილიპ. 4,5.

ნუსხაშია: 'შ-1. 2 კ-ს.

ქრქუნი
ქრქუნი
ქრქუნი

მ-ი. იყო ოდესმე, ჟამსა რომელსამე [v] ძმანი ვინმე კეთილნი გონიერნი
ნი მოსრულ იყვნეს ნეკრთ და მარტოდ უზნობასა შინა ნეტარმან მამამან
გრიგოლ ჰრქუა მათ: „სიმდაბლე სრული საქმით და არა სიტყვით არსა მო-
ნასტერსა თქუენსა შორის ძმათა?“ ხოლო მათ ჰრქუეს: „არს ლოცვითა შენი-
თა, ვითარცა თვთ უწყი“. და სიტყუასა მათსა თანა ჟამსა ხოლო ჰრქევს
ჟამის-წირვისათს. და ვითარ ჟამსა დაიწყო ნეტარმან გრიგოლ, ჰკითხა დე-
კანოზმან საეროდ ჟამის-მწირველისაჲ, ხოლო მან ეპიფანესი ბრძანა ჟამის-
წირვად, რამეთუ იგი დაედგინა მამასახლისად ხანტას. და ეტყუანე შეიმოსა
ჟამის წირვად და სხუანიცა მღღელნი მის თანა, რამეთუ იყო დღს იგი
კვრიაკე. და ვითარცა აღვიდეს საკურთხეველად და ეტყუანე «წმიდაო ღმერ-
თოჲსა» წინა ასამაღლებელსა იწყო თქუამდ, აღვიდა ხოლო საკურთხეველად
მამა გრიგოლ და კურთხითა სცა თავსა და ჰრქუა: „დადუმენ“. ხოლო იგი
შეუშეთებულად დადუმნა. და უბრძანა საღიპკონედ წარსლვად და განძარ-
ცუვად.

მამინ ყოველი ერი განკვრევისა ზარმან აღავსო. ხოლო იგი წარვიდა
და განძარცუა და მივიდა და დადგა წინაშე მოძღუროსა თვისსა მყოვარ
ჟამ. და კუალად უბრძანა შემოსად და ჟამის-წირვად. და იგი სიხარულით შე-
იმოსა და შეუვრდა ნეტარსა გრიგოლს. ხოლო მან ჯუარი დასწერა. და აღ-
ვიდა იგი საკურთხეველად, მცლე ამპარტავანებისა სენთა, და იწყო შეწირ-
ვად მსხუერბლთა მათ უსისხლოთა. არამედ მიზეზი საქმისაჲ ამის ვერვინ
იკადრა კითხვად წმიდისა მის, ვიდრემდის თვთ უბრძანა ძმათა მათ ნეკრ-
ელთა.

„იხილეთღა, ძმანო საყუარელნო, სიმდაბლე საქმით სრული ეპიფანესი?
გრწმინნი ჩემი, კეშმარიტსა ვიტყვ წინაშე ღმრთისა: არარაჲ ბრალი [203]
უქმნიეს მას, რამეთუ ღმრთის-მოშიშებისა და სიწმიდისა და სიმდაბლისა
მისისათს მარადის მადლი სულისა წმიდისაჲ დადგრომილ არს მის თანა.
ხოლო არს სიმდაბლე დამდაბლებულისაჲცა ბრალთაგან, არამედ რაჲ სწო-
რებაჲ არს ნათლისა და ბნელისაჲ, რამეთუ კეშმარიტისა ნათლისა სამოსელი
ჰმოსია სიმდაბლითა სარწმუნოთა შემკობილთა მრავალთა შორის (მათა
ამათ. და ესე თქუენისა ხილვისათს ცყავ, რამეთუ სთქუთ ძმათა თქუენთა
სრული საღმრთოჲ სიმდაბლე“.

ხოლო იგინი შეუვრდეს და ჰრქუეს, რამეთუ: „დალაცათუ კეთილ არიან
სათნოვებითა ძმანი მონასტრისა ჩუენისანი, არამედ ესე სიმდაბლე ვერ ძალ-
უც“. და ვითარცა ჟამი შეწირა ღირსმან ეპიფანე, ეზიარნეს ყოველნი წმი-
დასა მას საიდუმლოსა კორცსა და სისხლსა ქრისტესსა¹ და ერთობით მად-
ლი მისცეს წმიდასა სამებასა, დამბადებელსა ყოველთასა.

მ-ი. ხოლო შატბერდისა მამათა შორის ფრიად იყვნეს შემდგომითი-შე-
მდგომად მონაზონებისა სიმწნითა რჩეულ და რომელნიმე წინაწარმეტყუელე-
ბისა მადლითა ბრწყინვალე სხუათა მათებრ უღაბნოთა ჟამითი-ჟამად წმიდა-
თა კაცთა გამობრწყინებითა, რომელთა შორის ჟამთა ჩუენთა ბრწყინვიდა
ჰრქესა მას მიწნაძროჲსასა დიდი იაკობ, ვითარცა მთიები შორის ვარსკუ-
ლავთა, ზეშთა სიტყუსა ჩუენისა შემკობილი მრავალდერითა მადლითა მო-
ყუასთა თანა საღმრთოთა. არამედ წიგნისა ამის განგრძობისათს მათ ყო-

ველთა თანა წარვჰყედ და მივედ სასწაულთა ნეტარისა მამისა ზეცისა გმრებელისა გოლისთა, რომელნიცა ვისწავენ სარწმუნოთაგან კაცთა.

ხოლო ყოველი ვერ შეუძლე აღწერად უმეტრებისა გზითა, რამეთუ ვგონებდ ცხოვრებისა ამის დაწერად ბრძენთაგან და სრულთა მამათა, რომელნიცა იყვნეს ჟამთა ჩუენთა: დიდი სოფრონ, სანატრელი მამაჲ, შატბერდისა ეკლესიისა განახლებით აღმშენებელი და უკუნისამდე გვრგვინი მისი, [v] და ღმერთ-შემოსილი მამა ილარიონ პარეხელი, და ქრისტეს¹ მღდელთ მოძღუარნი ღირსნი² გიორგი მაწყურელი ეპისკოპოსი და სტეფანე მტბვეარი ეპისკოპოსი პირველი და სხუანი მსგავსნი მათნი. და ვითარცა მით ნეტართა დაიძინეს, მაშინდა რეცა განმეღუბა უცებსა ამას და ფრიად ცოდვილსა გელყოფად და აღწერად ცხოვრება და სასწაულნი ესე, რონელ აწ გესმენენ.

წ. რამეთუ ოდესმე იყო ნეტარი გრიგოლ თუსსა მას საყუდელსა სენაკსა, და სენაკსა მას შინა ცეცხლი არაოდეს აღგზებულ იყო, არცა კანდელი აღნთებულ იყო, და არცა სხუათა ძმათასა. და ჟამსა ცისკრისასა დეკანოზმან პრქუა მნათესა: „მივედ მამისა და ისმინე, ჰსძინავს ძი ანუ ჰღვავს“. და ვითარცა მივიდა, იხილა ბრწყინვალეებაჲ დიდძალი შინაჲთ გამო სენაკსა მას. მსწრაფლ მორბიოდა და ჯმა-ყო, ვითარმედ: „ცეცხლი აღდებულ არს სენაკსა შინა მამისასა“.

პრქუა მას დეკანოზმან: „ღუმენ, შვილო, და ნუ გეშინინ! არა არს იგი ცეცხლი შენწუველი, გარნა სული ღმრთისაჲ განმანათლებელი“. რამეთუ მრავალგზის ეხილვა დეკანოზსა მას ხილვაჲ იგი დიდებული. და მი-ხოლო-ვიდა სენაკად და შთახენდა კედლისა ნაპრაღსა და იხილა წმიდაჲ იგი ტელ-განპყრობით, და გუამით მისით გამოვიდოდეს ნათლისა ისარნი ჯუარის სახედ. და დიდებითა შეშუულ იყო იგი და ესრეთ ბრწყინვიდა, ვითარცა მშშ. ხოლო დეკანოზი იგი სიხარულით ამადლობდა ქრისტესა და მყოფარ ჟამ დააცადა ჟამის-რეკაჲ, ვიდრეინდის შეიცვალა სახილაჲი იგი.

წ. და კუალად ოდესმე ჟამსა ყინელისასა ძმანი [206] ტყესა მას ხანტუისასა შთამოპყრიდეს ეგლსა. და მათ თანა იყო ნეტარი გრიგოლ, ზდგომარე ადგილსა საჩინოსა. და ძმაჲ ვინმე მოხუცებული ძნელსა ადგილსა ეგლისა სავალსა განვიდოდა, და ძმათა მათ სხუათა უმეტრად ძელი ფრიად დიდი განუტევეს. და ვითარცა იხილა ძმამან მან ეელი იგი მცაფრიად მიმავალი, შეშინდა ფრიად და სივლტოლაჲ მისგან წარწყმდა, ჯმა ყო დიდითა ჯმითა: „მამაო, შემეყე!“ ხოლო მან ჯუარი დასწერა ეგლსა მას და პრქუა: „სახელითა ქრისტესითა³ დადგე, ძელო!“ და სიტყუამან მისმან, ვითარცა კლდემან უძრავმან, დააყენა ადგილსა მას მყაფარსა მყინვარსა ზედა მოქანებული საშინელად, და უბრძანა ძმასა მას გულდებულად განსლვაჲ. და ვითარცა იხილეს სასწაული ესე, დაუკრდა ძმათა მათ და ადიდებდეს ღმერთსა.

წ. ამისსა შემდგომად ესე ნეტარი იყო ოდესმე მახლობელად შატბერდისა, და სარწმუნოებით მო-ეინმე-ვიდა მისსა დედაკაცი, რომელსა აქუნდა გელთა ძშ თუსი მცირე ვითარ ორისა წლისაჲ, რომლისა გელნი და ფერგნი მტერისაგან მიხუშულ იყვნეს და პირი გარე-მიტყეულ იყო. ესე მოვიდა მრავლითა ცრემლითა და ძშ თუსი დაავდო წინაშე ფერგთა მის წმიდისათა და პრქუა ესრეთ: „წმიდაო ღმრთისაო, კაცთაგან განწირულისა ამისთეს წყალობა ყავ; რამეთუ შემდგომად ღმრთისა შენდა მოვივლტი“. და იხილა

რამ წმიდამან მან ტრიადი გოდება მისი, შეეწყალა, და იწყეს კრებულჲ მისი მისთა დინებად, რომელნიცა სატუმილ მგდომსა ექმნეს, რამეთუ უხილავად [v] შესწუვიდა მძლავრსა¹ მას უკეთურსა ეშმაკსა ლოცვანი გრიგოლისნი და განიოტებდეს მას.

მაშინ თქუა: „სახელი ქრისტისი² განგდის, ეშმაკო, განეშორე უკუნი-სამედ ჩხლისა ამისგან უმანკოასა“. და ჯუარი დასწერა. და მუნთქუესვე ივლტოდა სული იგი ბოროტი და განიკურნა ყრმა იგი სრულიად. და მშობელი მისი სიხარულით შადლობდა ღმერთსა და წმიდისა მას, და მხიარულნი წარვიდეს სახიდ თუსსა და ყრმა იგი კეთილად ცხოვნდა სრულიად.

წმ. და კუალად სხუა ვინე იყო დედაკაცი სისხლის დინებითა გუმე-ლი მრავალთა ეამთა. მას ესმა სასწაული³ ესე და მივიდა გულს-მოდგინედ წმიდისა მის და ვერ შეძლებელ იყო თუსსა მას სენსა საანჯმო ყოფად, არამედ მდუმრიად სულთქუმით დაალტობდა ფერტთა მისთა ცრემლითა და ითხოვდა კურნებასა. ხოლო ძმანი იგი მცირედ განეშორნეს წამის ყოფითა ამის წმიდისაათა, რამეთუ ენა სულითა ვნება იგი დაჟარული და მისცა მარჯუენე თუსი, რაათა შეიმთხვოს. და მან ყო ვგრეთ. და მასვე ეამსა განიკურნა უძლურებითა მისგან და წარვიდა სიხარულით სახედ თუსსა და აღიდებდა ღმერთსა.

წმ. რამეთუ კეთილი სათნოება ნეტარისა მამისა გრიგოლისი საკრვე-ლებითა საესე არს. რამეთუ მახლობელად შატბერდისა იყო ვინმე კაცი მდაბიოჲ და ესუა მას ცოლი და ესხნეს შეილნი, და აქუნდა ფრიად მონაგები. და სიხარულსა შინა იყო ცსორება მათი, რამეთუ კეთილად მორწმუნე იყვნეს იგინი. ხოლო დედაკაცსა მას უმჯობესისა მისისათჳს უძლურება შეემთხვა, რაათა მართლისა მის კაცისა ჴელითა ქრისტემან განკურნოს და მგდომი სირცხულეული განაქიქოს, რომელმანცა მანქანებითა მისითა ჴელთა მისთა ათნივე თითნი ნებთა მისთა ჴედა დაჰკრნა და ძლიერად აგუმედა ტუხითა ბოროტითა. [207] მას ეამსა საღმრთომან ცნობამან გულისგმა-უყო ნეტარისა მამისა გრიგოლის ღირსება და მსწოაჲლ ხოლო დედაკაცმან მან თანა-წარიყვანა ერთი ძმ თუსი და მიიწია წინაშე ნეტარისა მის. ხოლო ნებითა ღმრთისაათა იყო წმიდა აგარაკსა ერთსა შატბერდისასა. და იწყო ვედრებად მისსა მრავლითა ცრემლითა და გოდებითა უძლურებისა მისთჳს, რომელი შეემთხვა მას. და ვითარცა იხილა სარწმუნოება და ცრემლი მისნი, შეეწყალა იგი ფრიად. მაშინ უბრძანა ერთსა მდღელთაგანსა წარსლვაჲ ეკლესიად და მოღებად ევლოგიაჲ, ზეთი კანდლისა მისგან, რომელიცა უკუდავად ენთებინ წინაშე ხატსა წმიდისა ღმრთის-მშობელისასა. და თუთ დადგა ჴელ-განაყრობით ლოცვად წინაშე ღმრთისა, სულთქუმითა დაუდუმებელითა და ცრემლითა წყაროებრ მდინარითა, ვიდრე მოსლვამდე მდღელისა მის.

და რაემს მოილო ზეთი იგი კანდლისაჲ მის, მოუწოდა დედაკაცსა მას და ჴელთა მისთა ჯუარი დასწერა და ზეთი იგი ჯუარის-სახედ სცხო სახელითა წმიდისა სამებისათა და მეოხებითა წმიდისა ღმრთის მშობელისაათა და თქუა: „იქმნენინ განკურნებულ ჴელნი შენი“. და მუნთქუესვე განეშორნეს ყოველნი იგი თითნი მისნი და ყოლადვე არღარა იბოვა ვნება მის თანა, რამეთუ მანებელი იგი ეშმაკი ზარგანჭდილი ივლტოდა ლოცვათაგან ნეტა-

რისა გრიგოლისთა. და ესრეთ სიხარულით წარვიდა სახიდ თჳსნი და აღი-
დებდა ქრისტესა ღმერთსა.

და კჳლად დედაკაცმან მან წარიყვანა ქმარი და შეიღნი თჳსნი და
ფრიადი შესაწირავი მიუძღუნა წმიდასა მას. და ყოველთა მიიღეს კურთხე-
ვა და წარვიდეს მხიარულნი სასწაულისა მქადაგებელნი შორის მრავალთა.

წმ. [v] ხოლო ჟამთა ამის წმიდისათა ჯელმწიფემან აშოტ კურაპალატ-
მან დაიპყრნა მრავალნი ქუეყანანი და აღაშენა ციხე არტანუჯისაჲ საცხო-
რებელად დედუფლისა, მეუღლისა თჳსისა. და მას შინა კეთილად ცხოვრებ-
ბოდა მრავალთა წელიწადთა. ხოლო აცთუნა მტერმან ჯელმწიფე იგი და
მოიყვანა მან დედაკაცი სიცივისაჲ ციხესა მას შინა, რომლისა თანა იმრუშებ-
და, რამეთუ ეშმაკი ტრფიალებისაჲ ფრიად აზრზენდა, რომელსა პირველ არა
აქუნდა ეგვეთარი ჩუეულებჲჲ, არამედ ძლეულ იქმნა ბოროტითა მით ცოდ-
ვითა. და ვითარცა ესმა ნეტარსა¹ გრიგოლს საქმე იგი სულისა განმბრწყნე-
ლი, შეწუხნა ფრიად. და აუწყა წმიდასა გრიგოლს დიდსა მას მოხუცებულ-
სა, რომელი მკვდრ იყო ეკლესიათა, რამეთუ იყო იგი სასწაულთა მოქმედ
და დიდად პატივცემულ ღმრთისა და კაცთაგან. და განზრახვითა მისითა
ამხილა პირისპირ ჯელმწიფესა მას. ხოლო მან აღუთქუა ცოდვისა მის გან-
ტევებჲჲ და დედაკაცისა მის წარგზავნაჲ, ვითარცა მოეყვანა იგი. და ვერ
დაამტკიცა თჳსი ბრძანებჲჲ, რამეთუ დაემონა გულის-თქუმასა.

ხოლო ნეტარმან გრიგოლ პოვა ჟამი მარჯუე. ოდესცა კურაპალატი
შორს იყო არტანუჯსა, დღესა ერთსა შატბერდით წარვიდა და მიიწია მი-
მწუხრი ძირსა მის ციხისისა. და კაცი მიუვლინა დედაკაცსა² მას ჰამადისა
თხოვად და მუნ დადგომისა მიზეზი შეუთულა. ხოლო მან სიხარულითა დი-
დითა განიხარა და მრავალფერი სანოვანე წარცა წმიდისა მისთჳს [208] და
მოწაფეთა მისთა. და ვითარცა განთენა, კჳლად მიუვლინა კაცი, რაათა მი-
ვიდეს ხილვად მისა. მაშინ უჳუროსად განმხიარულებული მსწრაფლ მოვიდა
წმიდისა მის ორთა თანა მკვევალთა თჳსთა, რაათამცა ღირს იქმნა ჯუარსა
ნეტარისა მის კაცისისა.

ხოლო მან არა დასწერა ჯუარი. არამედ უბრძანა განშორებულად და-
ჯდომაჲ. და მოწაფენი კიდერე განდგეს წამის-ყოფითა მოძღურისა თჳსისაჲ-
თა და ეგრეთვე მსახურნი იგი დედანი, რამეთუ წმიდისა მის შიში ყოველთა
ზედა მიფენილ იყო. მაშინ ჰრქუა მას ნეტარმან გრიგოლ: „ჰ საწყალობელო!
რაასათჳს შორის ცოლ-ქმართა მთაქრილ ხარ წარსაწყმედელად შენდა საუ-
კუნოდ ბოროტითა მით ცოდვითა, რომლითა დამონებულ ხარ ეშმაკისადა
და ცუდითა რაათმე მიზეზითა საჳრგე ქმნულ ხარ დიდისა ჯელმწიფისადა?“

ხოლო მან ცრემლით ჰრქუა: „წმიდაო ღმრთისაო, მე თავსა ჩემსა ზედა
ვერ თავისუფალ ვარ, ვინაეთგან გარდარჩული სიყუარული აქუს ჩემდა მო-
მართ კურაპალატსა და აწ არაჲ უწყი, თუ რაჲ ვყო, რამეთუ ბრძანებამან
სიტყუათა შენთამან შემაძრწუნა ფრიად“. ხოლო წმიდამან მან ჰრქუა: „შვი-
ლო, იქმენ სრულიად მორჩილ სიტყუათა ჩემ გლახაკისათა და მე თავს-მდე
გექმნე ქრისტეს³ მიმართ, რაათა მან თავადმან ყოველნი ბრალნი შენნი შე-
გინდენეს“. და მან ჰრქუა: „წმიდაო მამაო, ჯელთა შენთა ვარ, უმჯობესი სუ-
ლისა ჩემისაჲ იბრუნე“. მაშინლა ჯუარი დასწერა და აქურთხა ლოცვითა და

შეჭურა მადლითა და მისცა თუსთა ჯამლთა საბელი, რათა სარტყდნენ მისი ირტყას. და მან ყო ეგრეთ.

[v] და წმიდამან მან ჰრქუა: „წვილო ჩემო, დღეს იქმნა ცხოვრება სულისა შენისა, რამეთუ სანატრელისა დედისა ფებრონიას წინაშე მიგიყვანებ შენ“. და მან განიხარა ფრიად. ხოლო ნეტარმან გრიგოლ უბრძანა მგე-⁵ ვალთა მათ მისთა წარსლვაჲ ციხედვე, და დედაკაცსა მას ჰრქუა: „წვილო ჩემო, წარემართე და ვიდოდე წინაშე ჩუენსა“. და ესრეთ მოიყვანა იგი მერეს, რამეთუ პირველვე განზრახვაჲ ნეტარისა დედისაჲ თანა იყო, და შეჰვედრა იგი მას და ჰრქუა: „ილუაწე ესე ჯერისაგებ, ილუაწე, და რაჲმს ძიება-ყოს კურაპალატმან, რამეთუ ჰხედავ გულსა ამისსა შემუსრვილსა“. ხო-¹⁰ ლო მან თქუა: „ქრისტეინან კეთილად იზრუნოს მწვევლისა თუსისათჳს, რომელიცა პოვა შენ მიერ, ღირსო მამაო“.

და მრავალ ჟამ მარტოდ უბნობდეს ნეტარნი ესე. და ესრეთ იყო ჩუე-¹⁵ ულებაჲცა მის ჟამისა წინანდლუართა მამათაჲ, რამეთუ თნიერ დედისა ფებრონიას განზრახვისა საქმე არაჲ ჯელ-ყვიან. ხოლო დათაგანი ვინმე მახლობე-²⁰ ლად მათსა წარჰვლიდა და ესმა ერთი სიტყუაჲ, ხოლო სხუასა ვერღარა იკადრა სმენად. რამეთუ წმიდამან გრიგოლ ჰრქუა ნეტარსა ფებრონიას, ვითარმედ: „რაჲ გრქუა შენ ანგელოზმან?“ რამეთუ ღმერთი იყო ყოლადვე მათ შორის.

ხოლო რაჲმს მიიწია კურაპალატი ციხედ, იკითხა ხოლო დედაკაცი ²⁰ იგი. და ვითარ არა პოვა, ფრიად შეიურვა. გულისჯმა-ყო რაჲ ყოველი იგი ყოფილი საქმე, და რამეთუ არა ღონითა რაჲთმე კაცობრივთა მახეთაჲთა იყო ტრფილ მისა მიმართ ჯელმწიფე იგი, არამედ ეშმაკისა მანქანებითა ესოდენ ძლეულ იყო, რომელ თავმოთნეობაჲ დაავიწყდა და მსწრაფლ [209] ხოლო მოვიდა მერეს. ხოლო ნეტარმან ფებრონია დამალა დედაკაცი იგი. ²⁵ და ვითარ ილიცა კურაპალატმან ეკლესიასა წმიდისა ღმრთის-შობილისასა და მიიღო ლოცვაჲ დედისა ფებრონიასისი, მაშინ იწყო სიტყუად: „უწყი-მეა, დედაო, რაჲსათჳს მოვედ აწ?“ ხოლო მან ჰრქუა: „უფალმან იცის, რაჲსათჳს ჰბრძანე აქა“. და მან ჰრქუა: „ამის მიზეზისათჳს იქმნა მოსლვაჲ ჩემი, რამე-³⁰ თუ სახლისა ჩუენისა მეჭურჭლე ქალი იყო და ყოველი მონაგები ჩუენი ჯელ-³⁰ თა მისთა იყო, და მამასა გრიგოლს აქა წარმოუყვანებდა, და ფრიადი და-³⁵ გუაკლდა საფასეთა ჩუენთაგანი. აწ უბრძანე, რომელ ერთხელ ციხედ მოვიდეს და ყოველი მოგვთუალოს და კუალად თქუენდავე მოვიდეს, ვითარცა უნდეს“.

ხოლო ფებრონია ჰრქუა მას მკუთერ: «მიზეზებად მიზეზთა ცოდვისათა ³⁵ კაცთა თანა, რომელნი იქმან უშჯულოებასა»*. ესე რაჲ ესმა კურაპალატსა, სირცხულეულ იქმნა მართლმზილებისა მისგან კდემული და მყოფარ ჟამ და-⁴⁰ დუნა, ვითარცა ძლეული, რამეთუ ჯორციელად ძლიერსა ჯელმწიფესა სუ-⁴⁵ ლითა ძლიერთა კაცთა სძლეს, შეჭურვილთა მათ საღმრთოთაჲთა შერიითა. ხო-⁵⁰ ლო შეურევებულმან კურაპალატმან გულისა შეჭირვებისაგან თქუა: „ნეტარ ⁵⁰ მას კაცსა, ვინ არღარა ცოცხალ არსო“. და მსწრაფლ ხოლო აღვა და წარ-⁵⁵ ვიდოდა.

მაშინ ნეტარი ფებრონია დაწყნარებულითა სულითა აყენებდა, რათა-⁶⁰ მცა ისტუმრა იგი და არა დაემორჩილა, რამეთუ მამზილებელად აქუნდა თჳსი

* ფსალმ. 140,4.

გონება და ვნება¹ რაჲ კორცთ-მოყუარებისაჲ განეშორა და უფროჲ უფროჲ ლისკმა-ყო. ხოლო სულითა იხარებდა, სიბრძნემან რაჲ წარიყუტებოდა კლებაჲ იგი მავნებელი და აქებდა წმიდათა მათ მძლავრებასა უფროას ხოლო ძლევისა მომკემელსა ღმერთსა, და სინარულით წარვიდა, რამეთუ გულითა⁵ წმიდითა აქუნდა ნეტართა მათ პატივი, ვითარცა სულისა მისისა საუკუნოდ გვრგვინისან მყოფელთაჲ.

ჩ² არამედ ადარნერსე გელმწიფესა უფროასი ენებაჲ შეამთხუა მტერმან, რომელიცა იყო ც³ აშოტ კურაპალატისაჲ, რამეთუ შესმენითა შეძვისა ქალისაჲთა, რომლისა თანა იმრუშებდა იგი, უსამართლოდ განიშორა სიცრუეთა¹⁰ სიცივისაჲთა სარწმუნოდ ცოლი თუხი და წარგზავნა ქუეყანად თჳსად აფხაზეთად, ვინაცა მოეყვანა იგი. ხოლო ქრისტემან მონასა თჳსსა ვრიგოლს გამოუცხადა ყოველი იგი უსამართლოებაჲ, რომელიცა შეამთხუეს უბრალოსა მას დედუფალსა ანისთესა წრავალგზის მხილებდა ნიწია ნეტარმან ვრიგოლ ადარნერსეს ზედა, არამედ გელმწიფე იგი ცუდითა თავმოთნობითა იცლია¹⁵ და მხილებდა მართლისა მის კაცისაჲ არა თავს-იდვა, არამედ შესძინა ძერი ძვრსა ზედა თჳსსა და სხუად ცოლი შეერთო. მაშინ მამამან ვრიგოლ უწინადაწარმეტყუილა²¹ ბრალთა მათთჳს, რაჲ-იგი შემთხუევად იყო მისდა მიშუებითა ღმერთისაჲთა.

და პრქუა ესრეთ: „არა სმენისათჳს სიტყუათა ჩემ გლახაკისათა მიეცე²⁰ ბოროტთა სენთა, და რომელ აწ ძენი გესხნენ, იგუემნენ ეშაკათაგან, და ვერ განიკურნო შენ და ვერცა შეიღნი იგი შენნი, ვიდრე არა შეინდოთ დედუფლისა მისგან, უსამართლოდ გაპატიებულისა მტევლისა მის ღმერთისა; დაღაცათუ გორცთაგან განვიდეს იგი, არამედ საფლავთაგან [210] მისთა შევეინდონ შეილთა შენთა. ხოლო შემასმენელი იგი მეძვეი აღრე განაქიქოს ქონს-²⁵ ტემან უფროას ყოველთა ცთომილთაჲსა ლირწად წარმდებებისა მისისათჳს და უკეთურებისა“.

ხოლო ადარნერსე სიტყუათაგან ნეტარისა ვრიგოლისთა ფრიად შეშინდა და შეუვრდა წმიდასა მას. ხოლო მან აღადგინა და პრქუა: „ქრისტემან შენდობაჲ ბრალთაჲ მოგვიცინ შენ, არამედ ესე უწყოდე, თქუმული ჩემი აღე-³⁰ სრულოს ქანსა თჳსსა, რაჲთა გულისკმა-ყონ ყოველთა ნაყოფი ურჩებისაჲ“. და შემდგომად მცირედთა დღეთასა შეემთხუა „ადარნერსეს“ სენი ტენისაჲ წრდილი, რომელსა პრქვან ნიკრისი. და ტკივილთა მათგან იგუემებოდა მწარედ, რამეთუ მუნ ქამდამდე ყოლად უენებელ იყო იგი. და მსწრაფლ ხოლო წარავლინა კაცი კეთილი, რომელსა ერქუა კუპარა, წინაჲ დედუფლისა მის³⁵ შენდობისა თხოვად. და ვითარ მიიწია მოციქული იგი ადარნერსესი ფერსათს, სადაცა არს აწ საფლავი მისი, და იხილა დედუფალი იგი თჳსი დიდსა შინა მონაზონებასა, რომელიცა იყო ასული ბაგრატ მაროელისა გელმწიფისაჲ, რამეთუ სამოსლად მისა იყო შეტურაიცი ჩოჯაჲ და ემოსა მას წმიდაჲ სქემაჲ და ტურთი დიდი შეშისა ეკიდა და სახიდ თჳსად მიაქუნდა სანატ-⁴⁰ რელსა მას, რომელსა პირველ სახელი ეწოდა ბევრეულის და მერმე ანასტასია, რამეთუ მან სრულიად სირცხულეულ ყო ეშმაკი, და აწ კურნებასა პაოებენ მორწმუნენი მადლითა მისითა, მი-რაჲ-აქუს მიწაჲ ევლოგიად საფლავთაგან მისთა.

ნუსხაშია: ¹ ნება. ² ჩხ. ³ ასეა! ⁴ ადარნერსეს. ⁵ აღარესა ⁶ და+და.

ესე რაჲ იხილა კაცმან მან მოციქულმან, იცნა და შეუვრდა სეს მადრიკ სეს მაგიერ [v] და ჰრქუა: „ქრისტეს¹ ნების-მყოფელო, გვედრების, უფალი ჩემი, სამართლად ღმრთისაგან განპატივებული შენ ცოით, და ნუ სწყვეც მას, არამედ შეუნდვენ დიდნი ბრალნი მისნი“.

ხოლო მან ჰრქუა: „გვეუცები ქრისტესა, არაოდეს აღმოსრულ არს წყევლა პირსა ჩემსა და არცა მას ვსწყვე. ქრისტემან შეუნდვენ ყოველნი ცოდვანი და განკურნენ სულით და ჳორციით“.

და მსწრაფლ ხოლო განიკურნა ადარნერსე, რამეთუ კაცმან მან მოციქულმან დაისწავა ემი იგი, ოდესცა ულოცა უფალსა მისსა. და მო-რაჲ-ვი-და, პოვა იგი ყოლად უვნებელი და სიხარულით ჰმადლობდა ქრისტესა. არამედ შემდგომად წელიწადთა არა მრავალთა ადარნერსე ჳელმწიფესა რაჲ ესხნეს ძენი, გურგენ კურაპალატი და სუმბატ, მტერისაგან ფრიად იტანჯებოდეს და მსწრაფლ ხოლო წარავლინნა ივინი აგრსათს სამოსლითა საგლახაკათა და შესაწირავითა საველმწიფოთა ლოცვად საფლავსა მას სანატრელისა დედუფლისასა, რამეთუ გარდაცვალებულ იყო იგი. და ოაქამს ილოცეს, სრულიად განიკურნნეს სიტყუსაებრ ნეტარისა გრიგოლისა და სიხარულით წარვიდეს სახიდ თჳსა² და აღიდებდეს ქრისტესა, ღმერთსა ყოველთასა.

ხოლო დედაკაცი იგი შემასმენელი ბოროტად ეშმაკეულ იქმნა და განცოდნა, და სხუანიცა განსაცდელნი მიიწინეს მის ჴედა საქმეთაებრ მისთა უკეთურთა, და ესრეთ იყო საზინელ და ზარის ასაზღველ ხილვა მისი და სმენნა სიტყუათა მისთაჲ. და ვითარ მოეგო გონებასა, მაშინ მივიდა წინაშე დედისა გებრონიასსა საწყალობელი იგი და შეუვრდა მას ცრემლით და აღუვარებდა ყოველთა ბრალთა და ევედრებოდა ვოდებით, რაათა [211] უსუაიზნოს მამისა გრიგოლისგან. ხოლო მან მიწერა წიგნი ვედრებით, და ნეტარმან მან არა ისმინა, არამედ მიჰრქუა: „უძკრესნი განსაცდელნი აღიდრნენ მაგას ჴედა ამისთჳს, რამეთუ საცთურ ექმნა ვეგ ღმრთის-მსახურსა ჳელმწიფესა და სარწმუნოთა ცოლი მისი განაშორა, რამეთუ განთქუა სახელი მისი ვითარცა მეტვისაჲ, და კულად სისხლი უბრალოასა ჳამბუკისაჲ დასთხია. აჲ მსგავსად უჯეროვებისა საქმეთა ღიეგოს მაგას ვიდრე სიკუ[დი]ლაღმდეგ“³.

ხოლო ნეტარმან ფებრონია თქუა: „ჳეშმარტ არს საბუთა მამისა გრიგოლისი, რამეთუ არა ჰმდაგრა მან წმიდასა მას, ვითარცა თქუა მოციქულმან: „სულები წინაწარმეტყუელთაჲ წინაწარმეტყუელთა დაემორჩილნო“⁴, არამედ ვითარ შეგგვანდა, ნუგეშინის-სცა სასოწარკვეთილსა მას, რამეთუ სავსე იყო იგი სიბრძნითა ორისავე ცხორებისაჲთა. და სასწაულნი დიდნი იხილვებოდეს მის მიერ და რომელთაგანმე მოწაფეთა მისთა. და აჲ სარწმუნოებნით ნევედრებელთა კურნებასა აღმოუცენებენ საფლავნი მათნი. ხოლო დედაკაცი იგი ვიდრე სიკუდილაღმდეგ დაადგრა მერეს მინა, რამეთუ დაღაცათუ ბოროტთა გუემათა შინა იყო, ხოლო გონებაჲ მისი ცოცხლად ეკო. და ოაქამს მოკუდა იგი, ბრძანა დედამან ფებრონია მახლობელად დათა მათ ქრისტეს⁵ ნების-მყოფელთა დამარხვად მისი, რაათა დიდად ბრალეული იგი უბრალოთა მათ განამართლონ წინაშე ქრისტესა.

ხოლო უფალმან აჩუენა სასწაული, რამეთუ დამარხვასა სსუათა მიცვალეულთასა სამგზის იპოვა წინაგან კარსა აკელდამისასა მდებარე, და არ-

* I კორინ 14,32

ნესხაშია: ¹ ქრს. ² თესსა. ³ სიკულაღმდეგ. ⁴ ქს.

ბულნო დედასა ღმრთისასა, მხიარულნო მის წინაშე საუკუნოდ დისტანციასა მის მოსლვასა, ძისა მისისასა მომლოდებელნო!

„თქვენ, უძლურებისაგან უცვალეებელსა ძალსა მიწვეულნო და შენდგო-
მად სიკუდილისა ყოლადვე შემცლებელნო მიცემად ორსა სახესა [v] მისაგე-
ბელსა, ქცევათაებრ კაცთაასა, ვითარცა-ესე აწ ვხილეთ თქუენშიერი სამარ-
თალი საშჯელი, რომლისათჳსცა მე გლაბაკი გრიგოლ და დედა ფებრონია
მადლიერ ვართ თანა-შეწვენასა თქუენსა. და აწ გვედრებით საწყალობელი-
სა მაგისტოჳს დედაკაცისა, ითხოეთ ქრისტესგან¹ ბრალთა მისთა შენდობა და
ღირს ყვენით ძუალნი მისნი ძუალთა თანა თქუენთა და სული მისი სულისა
თქუენისა თანა; და უფროას ხოლო ილუაწეთ უფლისა მეორედ მოსლვასა, ¹⁰
რამეთუ გაქჳს ზადლი შეწვენად მორწმუნეთა, და მოელით დაუსრულებელსა
დიდებასა და გამოუთქუმელსა სიხარულსა, რომელსაცა მიწვენად ხართ. არა-
მედ მეოხება თქუენი მარადის შემწე მეყავნ ჩუენ, რაათა ჩუენცა ღირს ვი-
ქმნეთ სანატრელსა მას ცხოვრებასა მერმესა საუკუნესა, ამინ“².

და რაჟამს აღმოუკითხეს წიგნი იგი ნეტარისა გრიგოლისი მიცვალე-
ბულთა მათ დათა და სიტყუთა ბრძანება დედისა ფებრონიასი აუწყეს-ვე,
მაშინლა მიიღეს მკუდარი იგი თჳსსა მას პირველსა ადგილსა, სადაცა სამ-
გზის დადებულ იყო. და არღარა იცვალა მიერ დღითგან, რამეთუ ნეტარი
მამია გრიგოლ მიზეზ ექმნა პირველ ცოდვათა მხილებასა და მერმე ლხინება-
სა და შენდობასა. და სინანულიცა ფრიადი შემწე ექმნა ცოდვილსა მას წი-
ნაშე ღმრთისა, რომელსა არა ჰნებაეს სიკუდილი ცოდვილისა, არამედ მო-
ქცევა და სინანული. ხოლო გულისგზის-მყოფელთა დაუკურდა და აღიდებ-
დეს ღმერთსა.

BC. ხოლო ესევეითართა სასწაულთა იქმოდა ქრისტე ჴელითა ნეტარი-
სა გრიგოლისითა, რამეთუ უძლურნი, თითო-სახეთაგან სენთა შეპყრობილნი ²⁵
და ვნებულნი სულთაგან არაწმიდათა, ლოცვითა მისითა და ცრემლითა [213]
განიკურნებოდეს თხოვისაებრ სარწმუნოებით მედრებელთაასა.

და არა ხოლო თუ კაცნი ოდენ ჰხედვიდეს მას ნავთსაყუდელად, არა-
მედ ნადირნიცა ველისანი. რამეთუ ოდესმე ზახლობელად „შატბერდისა“ მათა
მათ ზედა ესე ნეტარი საქმისა რომლისათჳსმე იყო, და მის თანა იმანიცა ³⁰
იყვნეს, და ირემი³ ერთი გამოვიდა საჩინოსა მათსა, რამეთუ მონადირეთა
მოეცვა იგი და ვერვინაა განერებოდა ჴელთაგან მათთა.

მაშინ მიჰმართა მონოზონთა მათ, და შორის განვლნა ყოველნი, და
მივიდა ვითარცა გონიერი ნეტარისა გრიგოლისსა და თჳსი თავი ზედა ჴელ-
თა მის წმიდისათა დადვა და რეცა ტიროდა მოწვეულისა მისთჳს ბოროტი-
სა. ხოლო მან ნუგეშინის-სცა და ჰრქუა: „სახელითა ქრისტესითა“ ვერ გავ-
ნონ მტერთა ამათ შენთა, ნუ გეშინინ“. და იხილეს რაჲ კაცთა მათ, განუ-
კურდა ფრიად და აღიდებდეს ღმერთსა. და მოვიდეს წმიდისა მის და ჯუა-
რი დაიწერეს. ხოლო მან აკურთხნა იგინი და ნაცვალად ირმისა მისცა სხუა
საღუაწი გორცთაჲ და წარვიდეს, ხოლო ირემი იგი განუტევა მშჯდობით. ⁴⁰

ა. და ეგრეთვე ხანტოს რაჲ იყო თჳსსა სენაკსა შინა, მონადირეთა
მრავალთა მახლობელად მონასტერსა მას მოიცივნეს ოთხნი გარეთხანი. ხოლო
იგინი სრბით შევიდეს სენაკსა მას, სადა იყო მამია გრიგოლ მჯდომარე,
და გარე მოადგეს წმიდასა მას. ხოლო მან გულისგზა-ყო მიზეზი მისლვისა

ნუსხაშია: ¹ ქსენ. ² ამინ (ასე). ³ შატბერთისა. ⁴ ირერემი. ⁵ ქსითა.

მათისა და ნუგეზინი-სკა მათ და უბრძანა, რაათა მონადირეობა მერნენ და წარგზავნენ. და ნადიროთა მათ ქამადი სკა და განუტევეს მშვიდობით.

[v] 28. ხოლო ბასილი მამა, იყო რაჲ ქაბუჯ, კარაულსა მამისა გრიგოლისსა ხედვიდა. და ბოროტი მჯდომი ქედსა მისსა გამოაჯდა, რომელსა «კურთხეულ» უწოდიან, ხოლო ძუელად ჰრქვან «სატალი». და ბასილი მწარითა მით სენითა ქუემდებარე იგუემებოდა ვითარ ოთხ დღე ოდენ. მაშინ იკითხა ნეტარმან გრიგოლ, ვითარმედ: «სადა არს ყრმა ბასილი?» და აუწყეს ძმათა სენი მისი, და მან ბრძანა წოდებია, ხოლო მათ ჰრქუეს: «ვერ ძალ-უც ნოსლვა». მაშინ არქუა მათ: «ჩემ მიერ არქუთ, ვითარმედ: ვიწესს შენ მამა გრიგოლ».

და ვითარცა ესმა სიტყუა წოდებისა ბასილის, განძლიერდა ბრძანებითა თვისსა მოძღუროსაათა და მივიდა წინაშე მისსა. ხოლო მან ჰკითხა: «რა გვენების?» და მან გელითა თვისითა უჩუენა მჯდომი იგი, რამეთუ დაეპყრა ადგილი დიდი. მაშინ ნეტარმან გრიგოლ ძლიერად სკა გელითა თვისითა ადგილსა მას, სადაცა იყო მჯდომი იგი, და არქუა ბასილის: «ცუდად მოგმიდგრებიეს თავი, რამეთუ არა არს ვნება შენ შორის ყოლადვი». და მან გელი მოისუა ადგილსა მას და კუალიცა უჩინო იქმნა მჯდომისა ბოროტისა. და რომელთა იხილეს სასწაული ესე, ადიდებდეს ღმერთსა.

29. მას ეამსა იყვნეს ვინმე იერუსალმსა¹ მოწაფენი ნეტარისა გრიგოლისნი, კაცი შეუენიერი, კეთილნი მონაზონნი, სრულნი სიბრძნითა და სასწაულთა მოქმედნი, მცირებელნი სასუფეველისანი და მეოტნი დიდებისაგან ამის სოფლისაჲსა, მღვდელნი ღირსნი, შვილნი დიდებულთა აზნაურთანი, ტომნი დიდისა ფერემ მაწყურელ ეპისკოპოსისანი, რომელთაგან მოწერილ იყო ესე ეპისტოლე მამისა გრიგოლის წინაშე, იერუსალმით² ხანტად მოწვეული პირველვე. [214] ხოლო მე აწ შთავეწერე წიგნსა ამას შინა მოწერილი ესე მათი შეუცვალებელად ყოველი, ესრეთ:

«წმიდაჲ ლოცვაჲ წმიდისა და პატრიოსნისა დიდისა მამისა ჩუენისა გრიგოლიანი უფალმან მოგზობენ და ღირს გუყვენინ ჩუენ ცოდვილნი ესე, გლახაკნი და უღირსნი მონანი შენნი, უკმარი არსენი და მაკარი უძღური, სულიერად ძმის-წული და შვილი შენი და ყოველთა შვილთა შენთაჲ. მამაო დიდო და პატრიოსანო უფლისა მიერ, და უფალო ჩუენო და ღირსო ღმრთისაო და წმიდისა მავის უდაბნოჲსა თავადო უფალო, და ქრისტეს³ მოკუარისა ერისა მოძღუარო და განმანათლებლო ყოველთაო, შეგვანდვეთ წმიდითა მავით სიმდაბლითა ჩუენი ესე კადრებული გლახაკთა და უღირსთა მონათა მოწერილი უცები და უგუნური. ღმრთის-მოყუარებხასა შენსა მინდობითა ვიკადრეთ ესე კადნიერებით მოწერაჲ, ჩინეულო სერობასა მას უკუდავსა. ჩუენ, ცოდვილნი ესე უმეტეს ყოველთა კაცთასა, ლომობიერად მოგაქსენებთ და მიგიძღუანებთ ზადლსა და ლოცვასა წმიდისა ადგომისასა და ყოველთავე, რომელნი არიან წმიდასა ქალაქსა შინა იერუსალმსა⁴ და გარემოჲსა სანახებსა მისსა წმიდათა ადგილთა თაყუანის-საცემელთა ქრისტეს⁵ უფლისა ჩუენისათა.

«შენ, წმიდაო მამაო პატრიოსანო, და ყოველთა შვილთა შენთა სარწმუნოებით სურვიელებისაგებრ თქუენ ყოველთაჲსა შეგვანდვეთ და შეიწირეთ წა-

დიერება მკითხვისა ჩუენისა თქუენდა მიმართ! გგრეთვე, წმიდისა მამისა, მო-
 ვინმე-ვიდა მანდათ კაცი, მონა ღმრთისა, მღდელი ბერცნი ამის ქუე-
 ყანისა, და ეხილვე შენ, მამაო, და მან მოგვთხრა ღმრთისა მიერ მშუდობით
 დაცვა, და სიმრთელე [v] პატრიოსნისა მაგის სიწმიდით ცხოვრებისა შენისა
 წმიდასა მაგას უდაბნოსა შინა. და ჩუენ, უღირსთა ამათ, დიდად ხოლო გან-
 ვისუენეთ და განვიხარეთ და უღირსითა პირითა ვიკადრეთ მადლისა შეწირ-
 ვა ცოდვილთა ამათ კაცთ-მოყუარისა მიმართ ღმრთისა სმენისა ამის და
 სიხარულისა მშუდობისა შენისადათა.

„და კუალად მანდავე წარმოვიდა კაცი იგი ღმრთისაა მოსე, და ესე
 წიგნა მისდა წარმოგვცემია. და აქა წმიდანი ესე ადგილნი ყოველნი მოვლნა
 და მოილოცნა და შენ, მამაო, ყოველთა თანა მორწმუნეთა ყოლადვე გილო-
 ცვიდა და გავსენებდა და დიდად ხოლო გაქებდა. და ჩუენ უფროას ზომისა
 განვიხარეთ და თავთა ჩუენთა და სულთა ჩუენთა ცოდვილთათჳს ვიკად-
 რეთ ესე მოწერაჲ. გვედრებით ქუედავრდომით სახიერებასა შენსა ყოლად
 კეთილსა და ტკბილსა უფლებასა ღმრთის-მოყუარებისა შენისასა, რაჲთა არა
 უგულბელს გუყვენ მონანი შენნი წმიდასა ლოცვასა შენსა, ღმერთ-შემოსი-
 ლო მამაო, დიდად მოაღწეარო წმიდათაო.“

„ვითარცა შეგუევიდრა სული ჩუენი სიწმიდით ღირსებასა შენსა, აწცა
 გვედრებით, ქრისტს¹ სიყუარულისათჳს ქსენებულ გუყვენით ღირსთა შინა
 ლოცვათა და წინაშე წმიდასა მაგას სამწყსოსა თქუენსა, ღირსო ღმრთისაო,
 პატრიოსანო მამაო და უფალო ჩუენო; ხოლო ჩუენი ყოფაჲ წმიდასა ამას ად-
 გილსა საბა-წმიდას და ჰამბავი ყოველი მანვე მოსე მოგატყენოს, წმიდაო
 მამაო. სიტკბობასა შენსა მინდობითა გაუწყებთ, დაიჯერენ სიწმიდემან
 შენმან. წმიდათა ამათ ადგილთა მარადის ქსენებასა შენსა ვიკადრებთ ლოც-
 ვათა შინა ჩუენთა, რაჲთა უფალმან ჩუენ, უღირსნი ესე, [215] წმიდასა ლო-
 ცვასა შენსა ღირს გუყვენს ყოლადვე ნაწილელს.“

„მამაო, გვედია ეფროსინე, დაჲ ჩუენი, ღმრთისა სიყუარულისათჳს
 იკითხეთ და ლოცვაჲ და კურთხევაჲ შენი მასკა მიჰქინეთ, ამენ.“

და ესე ვითარათა მათ ღირსთა კაცთათჳს თქუეს პირველთა წმიდათა მა-
 მათა, ვითარმედ: „ჲამთა უკუანახსთა რომელ იპოვნენ ქრისტს¹ ნების მყო-
 ფელნი მამანი, ჩუენსაცა უწინარეს იყვნენ და მამათაცა ჩუენთა“.

21. ხოლო ნეტარი მამა გრიგოლ სასწაულთა მოქმედი ესრეთ განმგე-
 ბელ იყო წმიდათა კლარჯეთისა ყოველთა უდაბნოთა, რამეთუ სარწმუნოთა
 მონაზონთა² კეთილად ილუწიდა, ხოლო ბრალეულთა სინანულად მოაქცეედა
 და ურჩთა სიმართლისათა სრულიად განასხმიდა. რამეთუ ობიხელი ბერი³
 ერთი იტყოდა, ვითარმედ: „სიჭაბუკესა ჩემსა სამ გზის ოპიზით განძებულ
 ვიქმენ მამისა გრიგოლისგან უკეთურებისაგან სღვათა ჩემთადასაო“.

არამედ ვინათგან აღეშენეს კლარჯეთისა დიდებულნი უდაბნონი,
 მღდელნი და დიაკონნი მათნი ანჩელთა ეპისკოპოსთაგან იკურთხევიან და ეგ-
 რეთვე, ოდეს ეპისკოპოსთა აკურთხევიან. უკუეთუ სწორად ყოველთა მათ
 უდაბნოთა წამებაჲ არა აქუნ და წიგნი ყოველთაჲ კეშმარიტი საწამებელი,
 კათალიკოსმან საეპისკოპოსოსა მის ველთა დასხმაჲ ეპისკოპოსად არა ინე-
 ბის, არცა სათნო არნ სამართლითა საბჭოათა. დაღაცათუ ფრიად ურიცხუნი
 ჲამნი ჰქონან საყდარსა მას ანჩისასა უწინარეს აღშენებისანი და ეპისკოპოს-

ნუბასშია: ¹ ქვა. ² მწმნთა.

ნიცა მრავალნი კეთილად სასწაულთა მოქმედნი ყოფილ არიან. ქრისტეს¹ ტივ-სკა ქრისტემან წმიდათა მათ უდაბნოთა, რათა იყოს ჭირაქმელნი მათდა ეპისკოპოსი უმიზეზოა, წმიდაა და ღირსი, ვითარცა შეგავს წმიდასა მას საყდარსა ქალწულებით დამარხულსა გან[ხ]რწნისაგან წვალებისა გუ-
 5 ლარძნისა მოძღურებისა სახელსა ზედა წმიდისა ქრისტეს¹ ღმრთისა ხატი-სასა აღწენებულსა.

20 ხოლო ნეტარისა მამისა გრიგოლის ზე ღირსმან მღვდელთ-მთავარ-მან ზაქარია ესე სასწაულნი ქმნა. რამეთუ მონასტერსა ტბას ახლოს მყა-ფარსა მას გუერდსა საშინელი ლოდი იძრვოდა და შინისაგან მონოზონნი
 10 ივლტოდეს თუსთა სახლთაგან. ხოლო ზაქარია, სასოებით მდგომარემან, პრქუა მათ: „ხვალე იხილოთ ლოდი ესე მდებარე ადგილსა, რომელსა ჩუენ არაა გუევენოს“. და იყო ეგრე, რამეთუ ყოლად ვერ ცნეს მამათა მათ შე-ძრვავა მისი. და ხვალისა დღე მოუგონებელსა ადგილსა, სადაცა პრქუა წმი-
 15 დამან მან, მუნ მყარად იდვა, და აღიდებდეს ქრისტესა.

15 და იგივე ზაქარია სთულისა ჟამთა ჯდა ოდესმე ტბას თუსთა ბაბილო-თა მწიფეთა ქუეშე, რომელთა მრავალგზის შაშვ ჭამდა. ხოლო ჯუარი და-სწერა და მსწრაფლ მოკუდა და კულად ჯუარი დასწერა და განცოცხლე-ბული ფრინვიდა მოყუასთა თანავე თუსთა.

20 და ოდესმე მკალი ურიცხვ მოვიდა მახლობელად ანჩისა საზღვარსა. ხოლო ნეტარმან ეპისკოპოსმან ზაქარია წინა მიავება კუერთხი თუსი მღვდელ-თა ტელითა, და უფალმან მადლითა მონისა თუსისაათა მოსრა სიმრავლე იგი მკალთაჲ, რომელი დაჰფარვიდა ჰაერსა მზისასა. და ერი მორწმუნე ღმერთსა აღიდებდა.

25 კულად ორნი საშინელნი ვეშაპნი გამოჩნდეს ანჩისა ვენაქსა და მევენაგენი ივლტოდეს. ხოლო ზაქარია ლოცვითა მოაკუდინნა იგინი და კაც-ნი იგი სიხარულით ჰმადლობდეს ქრისტესა. და რამეთუ ესევეთარნი ღირსნი სხუანიცა [216] იყვნეს ეპისკოპოსნი სასწაულთა მოქმედნი ანჩს, მიმსგავსე-ბულნი უფლისანი, რომელთა სიყმილსა შინა მცირითა პურითა მრავალნი მშვიერნი გამოზარდნიან.

30 ახ. არამედ დასაბამი მადლისაჲ ესე იხილვა ზაქარიას სიყრმისა ჟამ-თა, რამეთუ მწყემსი იყო კრავთაჲ კლარჯეთისა ქუეყანასა შინა. და ვითარ-ცა მღვდელმან შესაწირავი განამზადა წინაშე პატროსანსა ჯუარსა და სხუანი ჩჩულნი ყრმანი გარე მოადგეს მას და დაუდუმებელად ჭმითა ჭმობდეს ანგე-ლოთა გალობასა ესრეთ: „წმიდა არს, წმიდა არს, წმიდა არს უფალი სა-
 35 ბაოთ, სასვე არიან ცანი და ქუეყანაჲ დიდებითა მისითა, ალილუია, ალი-ლუია², დიდება ღმერთსა“. და კვრიელესონი³ ფრიად მრავალი თქვან. ხო-ლო ზეცით მოწვენულ იყო სუეტი ფრიად ბრწყინვალე ნათლისაჲ უმანკოსა მას ზედა მღვდელსა ყრმასა. და მგზავრ მომავალი ვინმე ეპისკოპოსი ანჩელი ხედიდა სასწაულსა მას და მივიდა და ეზიარა ტელითა ღირსისა მის ყრმი-

40 საათა და თანა-წარიყვანა ანჩს. ხოლო დეკანოზსა გამოუცხადა ზიარებაჲ თუსი. და ეპისკოპოსისა მის ბრძანებითა ღირსთა კაცთა ტბას შინა აღზარ-დეს ნეტარი იგი ეპისკოპოსი ზაქარია. და ესევეთარნი კეთილნი სათნობე-ნი დაიმკვდრნეს ანჩისა ეპისკოპოსთა.

* შდრ. ესაია 6,3.

ნუსხაშია: ¹ ქ-ეს. ² აღ-ა აღ-ა. ³ კვრიალესონი.

21. ხოლო შორის იქელთა მათ წმიდათა იპოვა ერთი ვინმე ეგვიპტელი ლუარძლი სარწებს აღმოცენებული, დიაკონებასა შინა და ტფილის[ს] აღზრდილი საპაქ ამირისა ისმეაელის ძისაგან და მოციქულად მავალი აშოტ კურაპალატსა წინაშე, რომელმანცა იხილა ანჩისა ეპისკოპოსი გარდაცვალებული, და მიშუებითა აურაცხელად სულგრძელისა ღმრთისაათა საპაქ ამირისა მიერ მოითხოვა ანჩისა საყდარი აშოტ [v] კურაპალატისაგან უკეთურმან მან ცქირმან. და რატამს მძლავრებით დაიპყრა ანჩი, კუალად შესძინა ძვრი ძვრსა მისსა ზედა მრავალი, რომლისა მოვსენებაჲ ამას წიგნსა შინა არა ჯერ-არს შთაწერად ყოველი.

ხოლო უწესობეჲა მისი მრავალგზის ემხილა წმიდათა მათ პირველთა¹⁰ კლარჯეთისა მეუღაბნოეთაგან, მამათა და ყოველთა მათგან სამწყსოთა კათოლიკე ეკლესიისათა, უფროჲს ხოლო მამისა გრიგოლისგან, რამეთუ არქიმანდრიტი იყო იგი დიდებული მათ უღაბნოთაჲ. ხოლო მან სრულიად საღმრთოჲ შიმი განავდო ამბარტავანებისაგან ძლეულმან და ფარულად მოუწოდა ერისკაცსა ანჩელსა, ლირბსა და გლახაკსა და მავრიად მოისარსა, და აღუთქვა მიცემად სამი გრივი ფეტვ და ხუთნი თხანი, და წარავლინა ხანციქლად მოკლედ მამისა გრიგოლისსა. და გზას ვისგანმე ცნა, ვითარმედ არს იგი ხანციქლისა აგარაკსა და დღეს მოვალს შინა. მაშინ წარვიდა მზირად ტყესა მას ხანციქლისასა და მშულდი გარდაცემული ჯელთა აქუნდა.

22. ხოლო ნეტარი მამეჲ გრიგოლ თქსით აგარაკით მარტოჲ შთამოვიდოდა ხანციქლსა და მგზავრ სლვასა ზეპირით წმიდისა მამისა ევრემის თქმულთა საკითხავთა იტყოდა გოდებით ტირილსა შინა. ხოლო სულითა იხარებდა, რამეთუ ხედიდა საღმრთოთა ხილვათა მადლითა სულისა წმიდისაათა. მაშინ საწყალობელმან მან კაცმან იხილა სასწაული დიდი წმიდასა მას ზედა ზეგარდამო, რამეთუ სუეტი ნათლისაჲ ფრთად ბრწყინვალე ცად აღწევნული ჰფარვიდა მას. და იყო თავსა მისსა ჯუარი თულთ-მეუღდამი გარემო მისსა ცის-სარტყელის სახედ, შეენიგრაჲ რაჲ გამოჩნდის ქამსა უზმისასა. ესე დიდებაჲ მის ზედა იხილა კაცმან მან [217] და ფრთად ძრწოლამან შეიპყრა იგი, რამეთუ დაპყნდეს ძარღუნნი მკლავთა მისთანი და ზარისა მისგან დიდისა დაცემული იდეჲ ქუეყანასა ზედა.

პრეტუა მას ნეტარმან გრიგოლ: „ჰ საწყალობელო, ყავ ბრძანებული მისი, რომელმან მოგავლინა შენი, რამეთუ შენი ხარ უფარის-მყოფელი ქრისტიანობისაჲ, ვინაჲთგან უნდოჲსა სასყიდლისათჲს უბრალოჲსა ბერისა კაცისა სისხლთა გარდაისხამ. ანუ არა სამისა გრივისა ფეტვსათჲს და ხუთთა თხათათჲს მოსრულ ხარა მოკლედ ჩემდა, ჰ უგუნურო?“ მაშინ კაცი იგი ტირილით ევედრებოდა მას: „მემიწყალე, წმიდაო ღმრთისაო, განწირული ესე მკლველი შენი და მიემსგავსე ქრისტესა, მკლველთა თქსთა მონანულთა შემნდობელსა!, რამეთუ არა დაშთა ძალი ჩემი ჩემ თანა საშინელისა ხილვისა შენისაგან, რომელმან დამაქუეთა მე“. მაშინ წმიდამან მან წყალობით ჯუარი დასწერა და განუქრნა იგი, რამეთუ მრავალი გუემეჲა დაცემულ იყო მის ზედა და სიხარულით განუტევა სახილ თქსად. ხოლო კაცმან მან ყოველი იგი ყოფილი უთხრა ცქირსა. და იგი უფროჲს-და აღბორგნა და შესძინა სიბრმე სიბრმესა ზედა.

ნუსხაშია: ¹ შწმნდობელსა.

ქრისტე

და მრავალი ბოროტი შეამთხვა მამასა გრიგოლს და მის ქაშისა წმიდა-
თა მამათა და სხუათაცა მორწმუნეთა ერისკაცთა. და რომელი მარადის
სამართლად ანხილებდეს მას, მათვე ერთობით აუწყეს ყოველი დიდსა მას
კელმწიფესა აშოტ კურაპალატსა. და ბრძანებითა მისითა ყოველთა მათ მო-
წესეთა ანჩისა კათოლიკე ეკლესიისათა წიგნი მიწერეს ქართლისა კათალიკო-
სისა მიმართ, და მის მიერ ეპისკოპოსნი ღირსნი მოიწინეს ანჩს და მათ თა-
ნა შემოკრბეს ყოველნი იგი მეუღაბნოენი მამანი.

და სასწაულთა მოქმედი ნეტარი დედაჲ ფებრონია მივიდა კრებასა მას
წმიდასა მიმსგავსებულსა [v] ბირველთა მათ წმიდათასა და ყოველნი მღდელ-
ნი, მრგვლნი ანჩისანი, მათ თანა. და წინაშე ეპისკოპოსთა მათ წარმოუთხრეს
ცქირისა სამართალი, უშჯულოებაჲ მისი, სარწმუნოთა მათ სასწაულთა მოქ-
მელთა კაცთა წარმდები მიზეზი აუგთა მისთაჲ პირის-პირ.

მაშინ სარწმუნოთა მათ მღდელთ-მოძღუართა განკუთვლეს იგი პატივი-
საგან მისისა. და მამამან გრიგოლ და დედამან ფებრონია შემოსილი საკურ-
თხეველით შთამოიყვანეს და წინაშე საკურთხეველსა განძარცუეს, და ყოველ-
თა ერთობით განჯადეს კათოლიკე ეკლესიით, ვითარცა-ღა ასოჲ დამპალი,
მწველებელთაებრ ყოველით კერძოვე შჯულისა გარდამავალი განიდევნა იგი.
ხოლო მას, ვითარცა განჯმორა შეწევნაჲ ღმრთისაჲ, ღონე ყოველი დაელია
და ტფილის[ს] წარვიდა საჰაკ ამირისა, პატრონისა თუხისავე. და წყინებითა
მისითა რეცა მიეშუა კურაპალატი, და კუალად მძღაერებთ დაიპყრა ანჩისა
საყდარი, რათამცა შურ იგო მამისა გრიგოლის ზედა.

მაშინ შეკრიბა ერი ანჩისაჲ და წარავლინა დარღუევად ხანცთისა. და
აღმოსლვასა ოდენ მზისასა მივიდეს. ჰრქუა მათ მამამან გრიგოლ: „შვილნო,
ღრო მეცით მე და ცმათა ზემთა ვიდრე შუადღედმდე, რათათა წმიდასა შინა
ეკლესიისა ვყოთ ვედრებაჲ წინაშე ქრისტესა, და შევიწიოთ წმიდაჲ ვიორგი
და ყოველნი წმიდანი, და ყოც უფალმან სასწაულ კეთილ“. ხოლო მათ ისმი-
ნეს სიტყუაჲ მოხუცებულისაჲ მის ამისთჳს, რამეთუ ეხილენეს მისგან სას-
წაულნი.

ო. და ეამსა მას ცრემლით ვედრებისა მათისასა ისმინა უფალმან თხო-
ვაჲ მათი და წმიდისა ანგელოზისა მიერ ეუწყა მათ, ვითარმედ: „საღმრთოჲ
შურისგებაჲ [218] ეწია ბოროტსა მას მტერსა თქუენსა, და აჰა მოიწიოს
ქადაგი, ვითარმედ მოკუდა იგი, დაღაცათუ ორ დღე ცოცხალ ამისთჳს არს,
რათათა ვერ ღირს იქმნეს დამარხვად საყდარსა საეპისკოპოსოსა, და ყოველ-
თა ჰრწმუნეს განკუთვთაჲ მისი, ხოლო გული მისი აწვე მომკუდარ არს“.

და ვითარცა ესე გზაჲ სიხარულისა მათისაჲ ესმა ანგელოზისაგან ანგე-
ლოზთა სწორთა მამათა, განიხარეს ფრიად და დიდებაჲ შეწირეს ღმრთისა,
რომელმან ყვის საკრველი² მხოლომან. და გულისკმა-ყვეს წერილისაჲ, ვი-
თარმედ: „უგუნური რისხეამან მოკლისა“*, რომელი მარადის უწესობებასა იწურ-
თიდა და მართალთა თანა შეერაცხა თავი თჳსი. მაშინ გამოვიდა ეკლესიით
მხიარული ნეტარი გრიგოლ და ჰრქუა მათ: „ნულარა გეშინინ თქუენ მძღაერ-
ებისაგან მომავლინებელისა თქუენისა, რამეთუ უფალმან რისხვით მოკლა იგი“.

და მო-ხოლო-იწია კაცი, რომელი ეტყოდა კაცთა მათ: „ნულარა იკად-
რებთ დარღუევად დიდებულსა ხანცთასა, რამეთუ დამარღუეველი მაგისი

* შდრ. იოზ 5,2.

ნუსხაშია: ¹ ქესა. ² საკველი.

მოკულა“. მაშინ განიხარეს კაცთა მათ, ხოლო მამათა ისტუმრნეს^{ქაქელი} რულით წარვიდეს სახიდ თუსად და ადიდებდეს ღმერთსა.

ხოლო პირველსავე სიტყუასა მივიდეთ. რამეთუ ცქირმან, რაჟამს წარავლინა ერი იგი ხანკთას, მაშინ თუ წარვიდა ქორთას, რამეთუ ზუნ ნამარხევი მისი იყო, რაჟამცა წარიდო. და გზას, ვითარცა პურიჟამეს, მიერულა და საშინელი ჩუენებაჲ იხილა, სამხილებელი ბოროტთა საქმეთა მისთაჲ, უფროჲს ხოლო ხანკთელთა ბოროტის-ყოფნასთჳს. მაშინ საღმრთოჲ ვინმე მღვდელი ანჩელი იყო მის თანა, და უფალმან გამოუცხადა ბოროტად სიკუდილი ცქირისაჲ. [v] და მან მღვდელმან წარავლინა თუჲი მოწამე^{ქაქელი} ხანკთად და დამტკიცებულად აუწყა სიკუდილი ცქირისაჲ. და ვითარცა მიიწია ცქირი ქორთას, მოკულა ხოლო, და მუნ დაჰფლეს უფლისა მეორედ მოს[ლ]ვადმდე.

და რაჟამს განქარდა განსაცდელი იგი მის ჟამისაჲ, მაშინ წმიდამან მან საყდარმან ქრისტეს^{ქაქელი} ღმრთისა ცხოველისა ხატისაჲჲ სიხარული მსუღობის-ყოფისაჲ მიჰფინა სამწყსოთა თუსთა ზედა კეთილთა მწყემსთა გამობრწყინებითა.

ხოლო უკუანაჲსკენელთა ამით ჟამთა ჩუენთა გლახაკნი იხარებენ მადლითა უფლისაჲთა, ოხითა საუკუნითგან წმიდათაჲთა და ჯორციელად მოღუაწეებითა მეფეთა ჩუენთა დიდებულთაჲთა, რომელნი იყვნეს კეთილად ღმრთის-მსაიურ, წმიდათა ეკლესიათა აღმაშენებელ, ბარბაროზთა ბანაკსა დამარღუეველ, კეწმარიტთა ქრისტეანეთა სიქადულ და ნოწესეთა სიხარულ, რომელთა შორის იმოგაძ^{ქაქელი} დიდისა ადარნერსე კურაპალატისაჲ, ბაგრატ ერისთავთა ერისთავი, ცალითა ღმრთისაჲთა დიდი ჯელმწიფე^{ქაქელი}, ეზრას ზე. ღირსისა ანჩელ მამათ-მთავრისა ეპისკოპოსისა, დიდებულთა აზნაურთა დაღაჩულთა შვილისა.

ესე ბაგრატ, გულისკმის-ყოფითა ქებულ, წმიდათა ეკლესიათა აღმაშენებელ, საღმრთოთა წიგნთა მეძიებელ და შემკრებელ, წმიდათა ყოველთა ღირსად მადიდებელ; წმიდათა ოხაჲ მარადის შემწე ყუაენ მის აქა და საუკუნოდ, რომელმან ნეტარისა მამისა გრიგოლის ცხოვრებაჲ ესე განაახლა სასწაულთა მათ გამოჰუებულთა შერთვითა, შე-მცარულ არს იგი რიცხუსა პირველთა მათ წმიდათა მეფეთასა მეუფისა ქრისტეს^{ქაქელი} მიერ ლოცვითა ღირსისა გრიგოლისითა და ყოველთა წმიდათაჲთა, რომელმან ჩუენ, გლახაკთა შვილთა მამისა გრიგოლისთა, ყუედრებაჲ მოგვსპო და უმეცრებით მაჟუქრებელსა სირცხული [219] დაუმკვრა ამან დიდებულმან მეფემან. უფალმან ბრალთა მისთა ყუედრებაჲ, რომელსა ეჟუდეს, მოუსპენ მას სრულიად ღირსთა მამათა ვედრებითა და მათ თანა ნეტარისა მამისა გრიგოლის მადლითა, რომელიცაჲ ქუეყანასა ზედა ცხოვდებოდა ვითარცა ანგელოზი.

და ჟამსა მას მოხუცებულეებისა მისისასა, ამცნებდა ესრეთ ხანკთისა ხოლო კრებულთა, ვითარმედ: „აჩს მონასტერსა შინა სენაკებსა თანა ეგუტერსა ჟამის-საწირვად ნუვინ აღაშენებს, რაზეთუ უჯგოროვება არს, უკუეთუ ერისა ნებაჲ არა იყოს, თუნიერ დიდისა მის საეროასა ეკლესიისა ამის მიზეზისათჳს, რამეთუ ოდეს დეკანოზმან ჟამის-წირვისათჳს ჟამსა პირველს, მაშინ ყოველნი მღვდელნი მუნ არა მივიდენ, არამედ თუსთა ეგუტერთა დადგენ ჟამის-წირვად და დიდისავე ეკლესიისა სწორად აწყინებდენ კაცთა შესაწირავისა თხოვისათჳს, და დეკანოზსა ყოლადვე მათი ვედრებაჲ უწდეს დიდად

ეკლესიად მისლვისათჳს ეამის-მწირველთა მღღელთაჲსა. და აწ ამის წესისა ჯერ-არს დამტკიცებაჲ, ვინ მორჩილ იყოს სიტყუათა ჩემ გლანჯინსა გრიგოლისთა*.

5 **Q.C.** ხოლო ნეტარი ესე კაცი ღმრთისაჲ, მამა გრიგოლ, ნებისა ქრისტესისა¹ სამკვდრებელი, სასწაულთა მოქმედი დიდებული, ფრიად გარდარეულად დაბერდა, რამეთუ ას და ორისა წლისა ეამთა მიიწია. ხოლო ფერი პირისა მისისაჲ არა იცვალა, არცა შეემთხვა თუალთა მისთა მრუმელ მხედველობაჲ, და ჯორცითა ძლიერ იყო და რაჲთურთით უძღურებაჲ სიკუდილად-
 10 მდე არა იპოვა მის თანა, რამეთუ განძლიერებულ იყო იგი ძალითა ქრისტესითა² და აქუნდა მას სიქადულად სანთელი ქალწულებისაჲ, და ზეთი მოწყალებისაჲ, და სიყუარული ღმრთისაჲ და ძმათაჲ. ხოლო შრომაჲ დიდად უყუარდა [V] არა ხოლო ლოცვისა და მარხვისაჲ ოდენ, არამედ დღე და
 15 დამე ჭელთა თჳსითა იქმოდა, ვითარცა იტყჳს პავლე: «რომელი ათა შურე-ბოდის, ნუცალა ქამნო»³. და იყო იგი მხიარულად მესტუმრე და გლახაკთ-
 20 მოღლაწე.

ხოლო უმრავლესთა დღეთა შატბერდს იყოფინ, რამეთუ თჳსთა მათ მონასტერთა მამასახლისნი დაედგინნეს და იგინი იღუწიდეს მათ, და რომელი გარდამრე საქმე არნ, მას აუწყიან მსგავსად სიბრძნისა მის ღმრთიე მო-
 25 ცემულისა, რომელი მკვდრ იყო მის თანა ზარადის, ვიდრე აღსრულებადმდე მისსა და მიწვენად ბრძენი ბრძენთა თანა საუკუნესა ცხოვრებასა და სუფევებასა.

Q.D. ხოლო დღეთა მათ მოხუცებულებისა მისისათა იყო რაჲ შატბერდს, ზრუნვაჲ აქუნდა ძმათა მათ მკვდრთა ხანციფელისათა, რამეთუ ესმა, ვითარმედ
 30 ოხჳნი ამის ცხ[ო]რებისაჲ შატბერდს ეგულების სულიერად მამასა მათსა. მაშინ რომელთა სლვაჲ ძალ-ედგა, ერთობით მიიწინეს ყოველნი შატბერდს ძიებად წმიდისა მის. ხოლო ძმათა მათ შატბერდელთა განიხარეს მისლვაჲ ძმათა მათ თჳსთაჲ. და რაჲმას გულისგმა-ყვეს მიზეზი მისლვისა მათისაჲ, სიხარული მწუხარებად გარდაექცა. და ვითარცა ილოცეს თაყუანის-ცემით წმი-
 35 დასა ეკლესიასა წმიდისა ღმრთის-მშობელისასა⁴ და თაყუანის-სცეს ნეტარსა მამასა თჳსსა შეიღთა მათ სულიერად შობილთა და შრომით შეკრებულთა, ხოლო მან წადიერებით სურვიელად ამბორს-უყო ყოველთა და მოწოდე მო-
 40 იკითხნა, ვითარცა მამამან ტკბილმან და მოძღუარმან სახიერმან, და მერმე ურთიერთას ამბორს-უყვეს მოკითხვით ძმათა მათ ხანციფელთა და შატბერდელთა და დასხდეს. მაშინ სიტყუად იყყო ხანციფელთა⁵ მიმართ ნეტარმან
 45 გრიგოლ და ჰრქუა მათ:

„ძმანო და შეიღნო საყუარელნო, რაჲ არს მიზეზი [220] თქვენ ყოველთა აქა მოშრომისაჲ, მაუწყეთ“. ხოლო ეტჳჯანე და ზენონ ჰრქუეს ძმათა მათ სხუათა: „წეს-არს თქვენ მიერ ღირსი პასუხი, რაჲთა ბრძენთა მოწაფეთა ბრძნისა მოძღურისა მიმართ ღირსითა სიტყუთა ძღუენი გულს-მოდგინე-
 50 ბისაჲ შესწიროთ და სასოებით საწადელი სულისა ჩუენისაჲ მოვილოთ მადლითა ღმრთისაჲთა“.

მაშინ ყოველთა ერთობით კმა-ყვეს: „ჰ წმიდაო ღმრთისაო, სულიერად შეიღთა შენთა მშობელო მამაო და მზრუნველო ცხოვრებისა ჩუენისაო, და

* შდრ. II, თესალ. 3,10.

ნუსხაშია: ¹ ქრესისა. ² კესითა. ³ მშობლისასა. ⁴ ხანციფელთა.

შესავედრებელი კრისტს¹ მორწმუნეთაო, დაღაცათუ შატბერდელნი² ჩუენნი ყოველნი უფლისა სათნონი არიან და ნებისებრ ღმრთისა³ ნისა მორჩილ, არამედ ესოდენთა დღეთა არა მოსლვაჲ შენი ჩუენდა ხანციტისათჲს ფრიად სირცხულ არს და ჩუენთა ყოველთა საქდემელ ყოველთა კაცთაგან, რამეთუ პირველი ნაყოფი წმიდათა შრომათა შენთაჲ ხანციტაჲ არს. 5 და აწ ამისთჲს არს ჩუენი აქა მოსლვაჲ, რაჲთა ჰბრძანო ხანციტად და ნუგეშინის-ეცეს, რომელთა ვერ ძალ-უც აქა მოსლვაჲ, და სხუათაცა უღაბნოთა აჩუენოთ ჩუენდა მომართ სრული სიყუარული შენი. და ესე უწყოდე, უკუეთუ სმენაჲ არა ეპოოთ, ვიბოენეთ ყოველნი აქა წინაშე შენსა, რამეთუ მძიმე არს ჩუენდა ამას ჟამსა უშენოდ ხანციტად მისლვაჲ. 10

ხოლო წმიდამან მან თქუა: „კურთხეულ არს კრისტე ღმერთი ყოველთაჲ, რომელმან თჲსი წმიდაჲ მცნებაჲ სიყუარულისაჲ მტკიცედ დაპნერგა გულსა თქუენსა ჩემ გლახაკისა ბერისა მომართ თქუენისა, შეიღნო ჩემო საყუარელნო, და უფროჲს-ღა შეიღნო კრისტს²წმინა², წმიდისა ნებისა მისისა აღმასრულებელნო, რომელმანცა ბრძანებითა თჲსითა სახარება უწოდა, რამეთუ მოსლვითა თჲსითა მშუდობაჲ ახარა კაცთა, [v] მტერთა მისთა, რომელთაცა სიყუარულისათჲს სიკუდილი თავს-იდგა და გუასწავა ყოველთა, ვითარმედ „თავი არს სათნოებათა ყოველთაჲ საღმრთოჲ სიყუარული“. და აწ თქუენ სიყუარულმან მოგიყვანა აქა. ხოლო ჩემ ზედა ორკერძოვე მძიმე არს: პირველად, შეწუხებაჲ თქუენი და, მერმე, ძმათა ამათგან განშორებაჲ“. 20

მაშინ მოუწოდა ყოველთა შატბერდელთა ძმათა და ჰრქუა მათ: „მოვედით, შეიღნო, ხანციტისა მკვდრთა თანა, ძმათა თქუენთა, და ნებაჲ ურთიერთას შეზავეთ, რამეთუ შფოთი ივლტის ბრძენთაგან, და ერთობით უმჯობესი დაამტკიცეთ. ხოლო მე ვჰკონებ, უწინარეს აღშენებული ადგილი ემართლების მაშენებელსა თჲსსა უფროჲსსა პატივსა, ვითარცა მიხუცებული ემართლების ჭაბუკსა პატივით მსახურებასა“. 25

ხოლო შატბერდელთა ძმათა ჰრქუეს: „ქენმაროც არს ბრძანებაჲ შენი, წმიდაო მამაო, და უკუეთუმცა სამართალი არა მიგცემდა, ცხოველ არს უფალი და წმიდაჲ ლოცვაჲ შენი, არამცა მივეშუენით ძმათა ჩუენთა“. ესე რაჲ თქუეს და მსგავსა ამისი ჯერისაებრ, მაშინ ნეტაომან მამამან გრიგოლ ჰრქუა ყოველთა: „შეიღნო, ბრძანებამან კრისტს²წმინა² შეგუკრიბნა დღეს, რაჲთა სიმტკიცე ერთობისა და სიყუარულისაჲ აწ დაუმტკიცოთ მომავალთა ჟამთა ორთა ამით მონასტერთა შინა დამკვდრებულთა ძმათა შჯულად საუკუნოდ სიტყვსაებრ უფლისა, რომელ ჰრქუა მოციქულთა, ვითარმედ: „ანიო ცნან ყოველთა, რამეთუ ჩემნი მოწადენი ხართ, უკუეთუ იყუარებოდით ურთიერთას“*. და კუალად უბრძანა მათ: „რომელსა თქუენ გეტყჲ, ყოველთა ვეტყჲ“.*** აწ თქუენცა დაიმარხენით უფლისა ბრძანებანი ერთმანერთისა პატივითა და სიყუარულითა ყოველისა თანა სათნოებითა სიმდაბლითა უმეტეულითა და წმიდათა შინა ეკლესიათა თქუენთა ურთიერთას ულოცვედით. და მემცა გლახაკი, მარადის გაჲსოე [221] წმიდათა შინა ლოცვათა თქუენთა, და ცნობასა თქუენსა კეთილად იხილგებოდეთ მახლობელთა და შორიელთაგან. და უკუეთუ ვიეთმე ძმათა სწადლოდის ყოფაჲ ხანციტელთა შატბერდს, გინა თუ შატბერდელთა ხანციტას, ნუ ვისმცა ზელ-ეწიდების არა შეწყნარე-

შდრ. * I ტომოთე 1,5. ** იოანე 13,35. *** მარკ. 13,37.

ნუსახაი: 1 ქ-ს. 2 ქ-ენო. 3 ქ-ემან.

და სურვიელად მოიკითხნეს ურთიერთას, და რამეთუ იყო ჯამი პურის-ქანისა, პურად ხოლო დახედეს. და შემდგომად პურის-ქანისა, განზრახეს მურ დადგომა ვიდრე ხელისადმდე. ხოლო მამამან მაკარი უზნობასა შინა იკითხა ნეტარისა გრიგოლისგან [223] ესრეთ: „უკუეთუ მწვალებელთა შეილი მოიქცეოდის მართლ-მორწმუნედ, ნათლის-ღებაჲ უკმსა ანუ არა?“

3 პრქუა მას წმიდამან მან: „მოციქული ძმა-მტყუერად მათ სახელ-სდებს*, რომელთაცა დრკუთა მათ მოძღუართა მათთა სახელი პრქვან. ხოლო ჭეშმარიტთა მორწმუნეთაგან წმიდათა მოციქულთა სახელის-ღებაჲ არა თავს-იდვა პავლე, არამედ აბრალებს და ეტყუხ: «რაასათუხ წვალებანი არიან თქუენ 10 მორის, რამეთუ კაცად-კაცადი თქუენი იტყუხ: მე პავლესი ვარ**», და შემდგომი ამისი. ხოლო მართლ-მადიდებელთა ყოველთა ქრისტიანე უწოდა. და აწ დალაკათუ მწვალებელთათუხ წერილიცა აჩინებს რომელთამე ნათლის-ცემასა და რომელთამე არა.

15 „ხოლო მე ამას ვიტყუ, ვითარცა ყოველთა უწყით, ჭეშმარიტთა ქრისტიანეთა შეილსა მწვალებელი მღღელი ვერ მოჰნათლავს, დალაკათუ უნათლავი მოკუდებოდის, რამეთუ ნათელი არა არს მათ თანა. და უნათლავისა სიკუდილი უმჯობეს არს, ვიდრე უმჯულოებაჲ მჯულისა გარდასლვითა. ეგრეთვე ჯერ და სამართალ არს ნათლის-ცემაჲ შეილსა ყოველთა მწვალებელთასა, დალაკათუ წვალებაჲ მათი თუხ-თუსად იხილვების, არამედ ურთიერთას 20 განთხზულ არს საცთურებით მსგავსად მელთა მათ, რომელთაჲ კუდი კუდსა შეუკიკუთა საფსონ და ლამბრები ყოველთა კუდებსა გამოაბა, რამეთუ სახე იყვნეს იგინი ყოველთა მწვალებელთა, რომელთაცა უკუანასკნელ საყოფელი მათი ცეცხლი არს საუკუნოჲ. რამეთუ უცხო [v] ქმნულ არიან წმიდისაგან დედისა ჩუენისა მხოლოასა კათოლიკე სამოციქულოასა ეკლესიისა. სტებიან 25 საშოთგან, რომელ საგონებელ არს მათთუხ მეორედ შობა. და იტყუან სიცრუეესა, რამეთუ მარადის ნაცილსა ქადაგებენ და ცილსა წამებენ შეჩუენებულნი იგი წმიდათა მამათა ჩუენთა მოძღუართა მიერ.

„და უკუეთუ კუალად შეილნი მწვალებელთანი კრებასა ლამოდინ, არ- 30 ლარა წეს არს მათთუხ, არამედ კრძალვაჲ და ყოლადვე სიტყუსა არა წარმოლდება მათ თანა კრებისათუხ. და რამეთუ მორწმუნესა, რომელსა სასწაულისა საქმე ვერ ძალ-უც, ურწმუნოთა თანა სიტყუს-გებაჲ არა უკმს და ოდეს მწვალებელთა ყოველთა პრქვან ერთი სახელი მწვალებელ, ცთომამცა მათი ერთად შემტკიცებულ არს მტრისა მიერ. ამისთუხ ყოველთაჲ ნათლის-ცემაჲ 35 ჯერ-არს, რაათა ცილობისა იჰუ დაჰკნდეს და ერთად იყოს სიხარული სრული ჭეშმარიტთა ქრისტეს¹ სამწყსოთაჲ“.

და ესევეთარი სიტყუაჲ მრავალი ბრძანა ნეტარმან გრიგოლ. ხოლო მამამან მაკარი პრქუა: „ჭეშმარიტად სამართალ არს ბრძანებაჲ შენი, წმიდაო მამაო, არამედ მაუწყე ცხადად წმიდისა სამებისათუხ სიტყუაჲ ღირსი სიტყუს-მგებელთა მიმართ“. ხოლო მან პრქუა: „ისწავე ესაიასგან, რამეთუ 40 თუ სერაბინთაგან ისწავა სწორი პატივი წმიდისა სამებისაჲ, რომელნიცა დაუდუმებელად კმობენ: «წმიდა არს. წმიდა არს, წმიდა არს უფალი საბაოთ», ხოლო გრიგოლ ღმრთისმეტყუელი იტყუს სამებისა სამ-გუამოენებისათუხ: «რაჲამს იყენენ სამნი სანთელნი სახლსა შინა, ვერ ეგების განყოფაჲ

* მდრ. ვალატ. 24. ** მდრ. I კორ. 11, 11-12. *** ესაია 63.

1 კ.ს.

ნათლისა მათისა და ვერცალა კუალად [224] შერევნა მათი». *ქართული*
 რწმუნობაა წმიდისა საიებისა.

„და «განძსა» წერილ არს ყოველი ჭეშმარიტებით და ამას იტყვს: «რამეთუ მამა ძესა არცა თუ თულისა წამითა არა უხუცეს არს». აწ ვითარცა გვსწავივს სიბრძნე წმიდათა წიგნთაგან, კმა არს მოძღურად შენდა ყოვლით ⁵ კერძო“.

ხოლო ნეტარმან მაკარი ჰრქუა მას: „წმიდაო მამაო, ვითარცა პირველ ხატი მონაზონებისაა ტელითა შენითა მომცა უფალმან, აწ ვგრეთვე სულიერი სწავლაა პირითა შენითა მომანიჭოს ზღუდელ ჩემდა უკუნისამდე“. და ვითარცა შემწუხრდა, ერთსა შინა სახლსა იყენეს სამნივე იგი ღმრთისა კაცნი და ¹⁰ წართქუნეს წესისაებრ ფსალმუნნი. ხოლო მაკარის ჰრულა და სარეცელსა ზედა მიეძინა.

Q.წ. მაშინ ნეტარი იგი მამა გრიგოლ და ზენონ სიტყვითა მდაბლითა ფსალმუნებდეს. და მადლმან საღმრთო მან განაბრწყინენა იგინი ნათლითა დიდებისაათა, და სახლი იგი ბნელი, ვითარცა მზისა მცხინვარებამან განა- ¹⁵ ნათლა. და ვითარცა განელეჯა მამასა მაკარის, თქუა: „ვითარცა საკრველად იხილვებინა წმიდანი ესე“. ჰრქუა მას მამამან გრიგოლ: „ძმაო მაკარი, რაჲსა გიკვრს ხილვაჲ ესე, არა გასმიესა წერილისა «საკრველ არს ღმერთი წმიდათა შორის მისთა»?“. და ესრეთ ჩხარებდეს სამნივე იგი სამებისა წმიდისა მადიდებელნი და წართქუნეს ცისკრისა საგალობელნი.

და ვითარცა განთენა მშვიდობისა სადგურთა მათ, ურთიერთას მშვიდობაჲ დაუტყვეს, და წარვიდა მამა მაკარი ობიზად, ხოლო მამა გრიგოლ და ზენონ აღვიდეს თჳსად მონასტრადვე. და რამეთუ ესე ზენონ მიწვეულ იყო სათნოებათა მოძღურისა თჳსისათა, რომლისათჳსცა იტყოდეს კაცნი შემდგომად ნეტარისა გრიგოლისა* [v] გარდაცვალებისა, ვითარმედ: „ზენონ არს ზღუ- ²⁰ დე მტკიცე კლარჯეთისა დიდებულთა უდაბნოთაჲ“.

Q.ბ. ხოლო ნეტარსა მამასა ჩუნესა გრიგოლს გულმან უთქუა განსლვაჲ ჯორცთაგან და ღმრთისა მისლვაჲ. და აუწყა უფალმან აღსრულებაჲ ნებისა მისისაჲ, ვითარცა თქუა დავით: «ნებაჲ მოწიშთა მისთაჲ ყოს უფალმან, ლოკვანი მათნი ისმინნეს და აცხოვნნეს იგინი»***. მაშინ უბრძანა ძმათა ³⁰ თჳსთა შესაქმე კერეონთა სანთელთაჲ შესაწირავად გარემო ყოველთა მათ მახლობელთა უდაბნოთა, რომელ არიან ობიზა და ფრთენი მისნი, ბერთაჲ და მახლობელნი მისნი, მიძნაძროჲ და წყაროჲს-თაჲ თანამკლრით მათით-ურთ. ხოლო შატბერდი, დალაკათუ სხუათა მათ უდაბნოთა მცირედ შორავს, არამედ განუყოფელად თანამომე არს მათი ერისა მის ღმრთისა სი- ³⁵ კეთითა და ყოველთავე საღმრთოჲსა მოძღურებისა წესითა და კანონითა მონაზონებისა შჯულის-დებისაათა. და ყოვლითავე კეთილისა საქმითა სწორად პატივემულ არს ღმრთისა მიერ და კაცთაგან, რამეთუ არს იგი სიქადულ ყოლადვე მახლობელთა მონასტრთა. მათ ყოველთა უდაბნოთა თანა-წარსცა კერეონები და შეუთუალა დღს იგი, რომელსა აღანთნენ და ლოკვა- ⁴⁰ ყონ მისთს.

Q.ბ. ხოლო მათ გულისკმა-ყვეს ჯამი იგი მიცვალებისა მისისაჲ ამიერ სოფლით, რამეთუ ვითარცა მიცვალებასა წმიდისა ღმრთის-მშობელისასა

* ფსალმ. 67, 36. ** კიდებე მინაწერია: „უფალო, შეიწყალე იონა. *** ფს 144, 19.

და სურვიელად მოიკითხნეს ურთიერთას, და რამეთუ იყო ჯამი პურის-ჭამისაჲ^{***} საჲ, პურად ხოლო დასხდეს. და შემდგომად პურის-ჭამისა, განაზრახეს მკურნალობა ვიდრე ხვალისდამდე. ხოლო მამამან მაკარი უბნობასა შინა იკითხა ნეტარისა გრიგოლისგან [222] ესრეთ: „უკუეთუ მწვალებელთა შვილი მოიქცეოდის მართლ-მორწმუნედ, ნათლის-ღებაჲ უკმსა ანუ არა?“

პრქუა მას წმიდამან მან: „მოციქული ძმა-მტყუვრად მათ სახელ-სდებს*, რომელთაცა დრკუთა მათ მოძღუართა მათთა სახელი პრქვან. ხოლო ჭეშმარიტთა მორწმუნეთაგან წმიდათა მოციქულთა სახელის-ღებაჲ არა თავს-იდვა პავლე, არამედ აბრალებს და ეტყუხ: «რამათჳს წვალეზანი არიან თქუენ შორის, რამეთუ კაცად-კაცადი თქუენი იტყუხ: მე პავლესი ვარ»**, და შემდგომი ამისი. ხოლო მართლ-მადიდებელთა ყოველთა ქრისტიანე უწოდა. და აწ დაღაცათუ მწვალებელთათჳს წერილიცა აჩინებს რომელთამე ნათლის-ცემასა და რომელთამე არა.

„ხოლო მე ამას ვიტყუ, ვითარცა ყოველთა უწყით, ჭეშმარიტთა ქრისტიანეთა შვილსა მწვალებელი მღდელი ვერ მოპნათლავს, დაღაცათუ უნათლავი მოკუდებოდის, რამეთუ ნათელი არა არს მათ თანა. და უნათლავისა სიკუდილი უმჯობეს არს, ვიდრე უმჯულოებაჲ მჯულისა გარდასლეთი. ეგრეთვე ჯერ და სამართალ არს ნათლის-ცემი შვილსა ყოველთა მწვალებელთასა, დაღაცათუ წვალეზანთა თჳს-თჳსად იხილვების, არამედ ურთიერთას განთხზულ არს საცთურებით მსგავსად მელთა მათ, რომელთაჲ კუდი კუდსა შეუიკცუა საფსონ და ლამპრები ყოველთა კუდებსა გამოაბა, რამეთუ სახე იყენეს იგინი ყოველთა მწვალებელთა, რომელთაჲცა უკუანაძსენელ საყოფელი მათი ცეცხლი არს საუკუნოჲ. რამეთუ უცხო [v] ქმნულ არიან წმიდისაგან დედისა ჩუენისა მხოლოსა კათოლიკე სამოციქულოსა ეკლესიისა. სტებიან² საშობაგან, რომელ საგონებელ არს მათთჳს მეორედ შობა. და იტყუან სიცრუესა, რამეთუ მარადის ნაცილსა ქადაგებენ და ცილსა წამებენ შეჩუენებულნი იგი წმიდათა მამათა ჩუენთა მოძღუართა მიერ.

„და უკუეთუ კულად შვილნი მწვალებელთანი კრებასა ლამოდინ, არღარა წეს არს მათთჳს, არამედ კრძალვაჲ და ყოლადვე სიტყუასა არა წარმოღებაჲ მათ თანა კრებისათჳს. და რამეთუ მორწმუნესა, რომელსა სისწავლისა საქმე ვერ ძალ-უც, ურწმუნოთა თანა სიტყუს-გებაჲ არა უკმს და ოდეს მწვალებელთა ყოველთა პრქვან ერთი სახელი მწვალებელ, ცთომიაცა მათი ერთად შემტკიცებულ არს მტერისა მიერ. ამისთჳს ყოველთაჲ ნათლის-ცემი ჯერ-არს, რამათა ცილობისა იკჳ დაპჳნდეს და ერთად იყოს სხარული სრული ჭეშმარიტთა ქრისტის¹ სამწყსოთაჲ“.

და ესევეთარი სიტყუაჲ მრავალი ბრძანა ნეტარმან გრიგოლ. ხოლო მამამან მაკარი პრქუა: „ჭეშმარიტად სამართალ არს ბრძანებაჲ შენი, წმიდაო მამაო, არამედ მაუწყე ცხადად წმიდისა სამებისათჳს სიტყუაჲ ღირსი სიტყუს-მგებელთა მიმართ“. ხოლო მან პრქუა: „ისწავე ესაიამსგან, რამეთუ სერაბინთაგან ისწავა სწორი პატივი წმიდისა სამებისაჲ, რომელნიცა დაუღუემებლად კმობენ: «წმიდა არს. წმიდა არს, წმიდა არს უფალი საბათო», ხოლო გრიგოლ ღმრთისმეტყუელი იტყუს სამებისა სამ-გუამოვნებისათჳს: «რამეს იყენენ სამნი სანთელნი სახლსა შინა, ვერ ეგების განყოფაჲ

* შდრ. გალატ. 2,4. ** შდრ. 1 კორინ. 1,11—12. *** ესაია 6,3.

1 კ-ს.

ნათლისა მათისა და ვერცალა კულად [224] შერევნა მათი». ქართული
ენების

რწმუნობაა წმიდისა სამებისა.

„და «განძსა» წერილ არს ყოველი ჭეშმარიტებით და ამას იტყვს: «რამეთუ მამა ძესა არცა თუ თულისა წამითა არა უხუცეს არს». აწ ვითარცა გვსწავიეს სიბრძნე წმიდათა წიგნთაგან, კმა არს მოძღურად შენდა ყოვლით 5 კერძო“.

ხოლო ნეტარმან მაკარი ჰრქუა მას: „წმიდაო მამაო, ვითარცა პირველ ხატი მონაზონებისა კელითა შენითა მომცა უფალმან, აწ ეგრეთვე სულიერი სწავლა პირითა შენითა მომანიჭოს ზღუდელ ჩემდა უკუნისამდე“. და ვითარცა შემწუხრდა, ერთსა შინა სახლსა იყენეს სამნივე იგი ღმრთისა კაცნი და 10 წართქუენს წესისაებრ ფსალმუნნი. ხოლო მაკარის ჰრულა და სარეცელსა ზედა მივინა.

Q.წ. მაშინ ნეტარი იგი მამა გრიგოლ და ზენონ სიტყვითა მდაბლითა ფსალმუნებდეს. და მადლმან საღმრთოზან განაბრწყინნა იგინი ნათლითა დიდებისაათა, და სახლი იგი ბნელი, ვითარცა მზისა მცხინვარებამან განა- 15 ნათლა. და ვითარცა განელჯა მამასა მაკარის, თქუა: „ვითარ საკვრველად იხილვებინა წმიდანნი ესე“. ჰრქუა მას მამამან გრიგოლ: „ძმარ მაკარი, რაჲსა გიკვრს ხილვაჲ ესე, არა გასმიესა წერილისა «საკვრველ არს ღმერთი წმიდათა შორის მისთა»?“ და ესრეთ ჩხარებდეს სამნივე იგი სამებისა წმიდისა მადიდებელნი და წართქუენს ცისკრისა საგალობელნი. 20

და ვითარცა განთენა მშუდობისა სადგურთა მათ, ურთიერთას მშუდობაჲ დაუტევეს, და წარვიდა მამა მაკარი ოპიზად, ხოლო მამა გრიგოლ და ზენონ აღვიდეს თჳსად მონასტრადვე. და რამეთუ ესე ზენონ მიწვეულ იყო სათნოებათა მოძღურისა თჳსისათა, რომლისათჳსცა იტყოდეს კაცნი შემდგომად ნეტარისა გრიგოლის* [v] გარდაცვალებისა, ვითარმედ: „ზენონ არს ზღუ- 25 დე მტკიცე კლარჯეთისა დიდებულთა უდაბნოთა“.

Q.ბ. ხოლო ნეტარსა მამასა ჩუენსა გრიგოლს გულმან უთქუა განსლვაჲ გორკთაგან და ღმრთისა მისლვაჲ. და აუწყა უფალმან აღსრულება ნებისა მისისაჲ, ვითარცა თქუა დავით: «ნება მოშიშთა მისთაჲ ყოს უფალმან, ლოკვანი მათნი ისმინნეს და აცხოვნნეს იგინი»***. მაშინ უბრძანა ძმათა 30 თჳსთა შესაქმე კერეონთა სანთელთაჲ შესაწირავად გარემო ყოველთა მათ მახლობელთა უდაბნოთა, რომელ არიან ოპიზაჲ და ფრთენი მისნი, ბერთაჲ და მახლობელნი მისნი, მიძნაძროჲ და წყაროჲს-თაჲ თანამკვდრით მათითურთ. ხოლო შატბერდო, დალაკათუ სხუათა მათ უდაბნოთა მცირედ შორავს, არამედ განუყოფელად თანამომე არს მათი ერისა მის ღმრთისა სი- 35 კეთითა და ყოველთაჲ საღმრთოჲსა მოძღურებისა წესითა და კანონითა მონაზონებისა შჯულის-დებისაათა. და ყოვლითაჲვე კეთილისა საქმითა სწორად პატივცემულ არს ღმრთისა მიერ და კაცთაგან, რამეთუ არს იგი სიჭადულ ყოლადვე მახლობელთა მონასტერთა. მათ ყოველთა უდაბნოთა თანა-წარსცა კერეონები და შეუთულა დღე იგი, რომელსა აღანთნენ და ლოკვა- 40 ყონ მსთჳს.

Q.ბ. ხოლო მათ გულისკმა-ყვეს ჭამი იგი მიცვალებისა მისისაჲ ამიერ სოფლით, რამეთუ ვითარცა მიცვალებასა წმიდისა ღმრთის-მშობლისასა

* ფსალმ. 67,36. ** კიდებე მინაწერია: „უფალო, შეიწყალე იანა. *** ფს 144, 19.

მოიწია გუნდი წმიდათა მოციქულთაჲ კიდეთაგან ქუეყანისაჲსა, ვინაჲსაჲ წმიდანი მამანი შემოკრბეს ჟამსა მას დროესა დღისა მისისასა პატივად ნეტარისა მის მოხუცებულისა და რაჲთა იკურთხნენ მის მიერ. ხოლო იგი სისარულთა აღიესო ხილვითა მათითა, და ქრისტესმიერთაჲ კურთხევითა აკურთხნა ყოველნი და პრქუა მათ: „მოგეცინ უფალმან შრომისა თქუენისა სასყიდლოი, რომელმანცა ბრძანა: „უძლურ ვიყავ და საპყრობილესა, და მოხუდით ჩემდაჲ,“ რამეთუ მე აწ ესერა ჯორცთა საპყრობილით განვალ და უძლურებისაგან განვთავისუფლდები მადლითა ღმრთისაჲთა, რომელმანცა ჯუარითა სიკუდილი დთრგუნა და ავაზაკისა თანა ყოველთა მორწმუნეთა წმიდაჲ ჯუარი თუნი მიანიჭა წინამძღურად და ანგელოზთა თანა წმიდათა ნიშად ქრისტეანობისა ბეჭედი იგი სამეფუთჲ, რომელიცა აქუს სულსა მორწმუნეთა კაცთასა საფარველად სამარადისოდ და საცხოვრებლად.

მანინ პრქუეს ყოველთა მათ მამათა ნეტარსა გრიგოლს: „წმიდაო ღმრთისაო, ბრძანებათა მათებრ ქრისტესთა“ ნეტარებისა საქმეთა მათ სა-
 15 მკვდრებელო, ნებისთ გლახაკო სულითა მით სიმდაბლისაჲთა სასუფეველისა დამკვდრებისათჲს, მგლოვარეო გულითა საუკუნოდ ნუგეშინის-ცემისათჲს, მწვლი გონებითა, სამოთხისა სიკეთესა მომლოდებელო, სიმართლისათჲს მშინ-
 20 ერო და წყურთელო, და ტკიბისა მას საზრდელსა ქუეყანასა მოუკლებელსა ღირს-ქმნულო, მოწყალეო გლახაკთაო, განუშორებელ არს შენგან მარადის წყალობაჲ ღმრთისაჲ.

„წმიდაო გულითა და სულითა შენითა, ყოლადვე ღმრთის-მხილველო, მწვდობის-მოქმედო ძმათა ძორის და მკვდობასა წმიდათა ანგელოზთასა მი-
 წვეწულო შეილ ღმრთისა წოდებითა, დვენათა და ჭირთა ღმრთისათჲს თავს-
 25 მდებელო ქრისტესს“ თანა მკვდრ-ყოფისათჲს, უუდრებულთათჲს ქრისტესათჲს ნავთასდგურო და მხრუნველო ცხოვრებისათჲს ჩუენისა სამარადისისა [V] მას ცხოვრებასა. შენ გიხაროდენ და მხიარულ იყავ, რამეთუ სასყიდლი შენი დიდ არს ცათა შინა, რამეთუ შენ, მსგავსად მოციქულისა პავლეს მართლი-
 30 სა, ლუაწლი კეთალი მოგილუაწებიეს, სრბაჲ აღვისრულებიეს, სარწმუნოე-
 ბაჲ დაგიმარბავს საქმითა კეთილითა განსრულებულთა. ამიერითგან მიგელის
 35 სიმმართლისა იგი ვკოვზნა, რომელი მოგანიჭოს მიუფემან შრომათა წილ შენ-
 თა წმიდათა.

„არამედ ნუ დამივიწყებ ჩუენ, სულიერად შეილთა შენთა. მი-რაჲ იწიო წინაშე პირსა სახიერისა, მოწყალისა და მწყალობელისა ტკიბისა უფლისა-
 35 სა, მომიტყენენ სამწყსონი შენნი და ნუ დაიდუმებ მოლუაწებასა ჩუენთჲს ქრისტესს¹ მიმართ, რამეთუ ყოლადვე ძალ-გიც შეწვენაჲ ყოველთაჲ, რომელნი
 ლოცვათა შენთა ესვენ და მეოხებასა შენსა მოივლტანა“. ხოლო წმიდამან მან პრქუა მათ: „დაღაცათუ თავი ჩემი განუშაადე უფალსა და სიყრმითგან ჩემით მსგავსად ცალისა ვშუერ, ხოლო უჯროას არს პატივი სიტყუათა თქუ-
 40 ენთაჲ, ქრისტესს²-მსახურნო ნამანო, არამედ ღმერთი გულს-მოადგინებასა ეციეს კაცთაგან და მიანიჭებს ნაცვალად სასუფეველსა მორჩილთა მისთა. და მეცა მომბადლოს მკვდრ-ყოლაჲ ნების-ყოფელთა თანა მისთა ლოცვითა თქუენ ყოველთაჲთა. ხოლო თქუენ გეგსენენ კრწალულებაჲ ჩემი მოთმინებით ნონაზონებისა მიმართ, რომელიცა იხილეთ, ვინაჲთგან დავემკდრე თქუენ

* მდრ. მათე 25,36; მათე 25,43.

ნუსხაშია: ¹ ქს ბრითა. ² ქსთა. ³ ქს. ⁴ ქსთს. ⁵ ქს. ⁶ ქს

შორის ვიდრე აქამომდე, რამეთუ ესრეთ ჯერ-არს იცებდა სასულიერო ცხოვრებასა და ჩემთვის ლოცვა[სა] ჰყოფდით, რაათა მომეცეს მადლი წინაშე ღმრთისა შეწევნად თქვენდა, შენწეთა ჩემთა, უფლისა მიერ*.

Q. მ. მაშინ პრეტუ ხანციფის შინა მყოფთა ემათა: „შვილნო, რომელი [226] მცნებდა პირველთაგან გესმა ჩემგან, სულსა თქუენისა საცხოვრებლად და იმარხეთ და ჰყოფდით მარადის საცნებელსა ჩემსა.

„და მე, უკუეთუ ეპოვო კანდიდობა წინაშე ქრისტესა¹, უხუებდა კეთილთა მისთა არა დაგაკლდეს ორსავე სოფელსა. ხოლო ამას გამცნებ აწ ჯუარცთა ქრისტესითა², რაათა ჯორცი ჩემნი დაჰმარხნეთ იმათა ჩემთა თანა, რამეთუ არა უნჯობეს ვარ ემათა ჩემთა სათნოებთა მოგებითა. ამისთვის უცვლელთა გვედრები, ნუ სადა დანიციწყებთ ლოცვისა თქუენსა ღმრთისა მიმართ ყოლადვე მლოცველსა თქუენსა და აწ ვედრებისა შემწირველსა თქუენთვის ქრისტეს³ მიმართ საუკუნოდ.

„მომიჯსენეთ მარადის ლოცვითა და გამისწირვითა სიკუდილით უცხოქმნული თქუენგან, იხილოთ რაა ადგილი წწირობისა ამის მკვდრობისა ჩემი. 15 საა, რამეთუ ამა ესერა ვიდრე ეამდრდე კვალად წოდებისა ჯორცი ჩემნი ნიქცევანი მწად, ხოლო სული ჩენი შეიწყნაროს უფალმან“.

II. და ამით რაა სიტყუათა იტყუა ნეტარი გრიგოლ, მაშინ ნათლითა მიუწოდნელითა შენიკოა შეუნიერად ხილვია ისი ბრწყინვალედ ქრისტეს⁴ მიერ. რამეთუ მანაკი ანგლოზთა უფლისათაა გარე მოადგა მას და პატიო- 20 სანთა საკუმეველთა სულწელებამან აღავსო ყოველი იგი ერი კრებული მამათა. და რამეთუ აქუნდა ჩუეულბაა ზეცისა წმიდათა მთავრობათა ხილვისაა სულსა მას მართალსა და აწ მათგანვე სიხარულისა ემა ესე: „ნუ გეშინინ წოლვად ჩუენ თანა, მსახურო ქრისტესო⁵, სანატრელო, რამეთუ ქუეყანისა ანგლოზსა და ზეცისა კაცსა გიწესს შეუფც ცათა ქრისტე. აწ მოვედ 25 სიხარულით და უფლისა შენისა თანა იხარებდ დაუსრულებელად, რამეთუ ნეტარ ხარ შენ შორის კაცთა ნეტარსა მას დიდებასა [v] დამკვდრებად განმზადებული და მხიარული საუკუნოდ“. ხოლო ესე სიტყუანი ესმოდეს რომელთაჲ მოწაფეთა მისთა, არამედ ხილვია იგი დიდებული ყოველთა იხილეს. მაშინ ნეტარმან მან სრულიად განიხარა მიუძღავერებელი იგი სიხარული და 30 ჯუარი დასწერა თუსსა მას მონასტერსა და მმანი თუსნი აკურთხნა საუკუნოათა კურთხევითა ყოველთა თანა ქრისტეს⁶ მორწმუნეთა და თქუა: „ნუფყო ქრისტე, ვინათგან თუთ თავადმან იგნე და გამოიციადე, ცალ-გიც მათდაცა შეწევნად, რომელნი-იგი გამოიციადებოდინ მახეთაგან და საცთურთა მტეოისათა, რამეთუ ქრისტეანეთა შეწვე შენ ხარ, უფალო, დაიფარენ მარჯუენითა 35 შენითა მოსავნი წმიდისა სახელისა შენისანი და ბოროტისაგან იცსნენ და მიეც მათ სიხარული უოხჰნოა. ხოლო მე, მონაა შენი, მაცხოვრე სასუფეველსა შენსა და წყალობით მომიჯსენე სუფევეითა შენითა“.

III. და ესრეთ შეჰვედრა სული უფალსა და შეერთო ანგლოზთა კრებულსა, რამეთუ უჯორციანი ანგლოზნი და სულნი კაცთანი ერთ-ბუნება 40 არიან და სულსა კაცისასა აქუს მეტყუელებაა ანგლოზებრი. დადაცათუ ჯორციელთა ენათა დაცხრომისათუს იტყუს დავით: «მას დღესა შინა წარწყმდიან ყოველნი ზრახვანი მათნი»*, არამედ იგივე იტყუს წმიდათა სულები-

* ფსალმ. 145, 4.

ნუსაზია: 1 ქუსა. 2 ქსითა. 3 ქუს. 4 ქს. 5 ქსო. 6 ქს.

სათჳს, ვითარმედ: «იქადიან წმიდანი დიდებითა, იხარებენ საცხენებელთა ზე-
და მათსა»,* და მეოხებასა ჰყოფენ ქრისტეს¹ მიმართ მადიდებელთა მათ-
თათჳს.

რამეთუ ვიდრე განშჯადმდე ცოცხალთა და მკუდართა ილუწიან მგელ-
რებელთა ჯორციელთა კაცთათჳს მორწმუნეთა და მოელიან სრულსა მას სიხა-
რულსა და მხიარულებასა აღთქმისაებრ მეუფისა მათისა, რაჟამს დიდებისა-
გან უდიდებულესსა დიდებასა დაეკვდრნენ უფლისა დიდებით მოსლვასა.
ხოლო რჩეულთა შეკრებაჲ ოთხთაგან [227] ქართა ცისათა კიდიტგან ცი-
საათ ვიდრე კიდემდე ცისა ესე არს, რამეთუ ქართა, ვითარცა ეტლითა,
10 შეკრბნეს ქრისტემან წმიდანი თჳსნი წინაშე მისსა სიხარულად და შეუბად
საუკუნოდ, ოდეს-იგი თითოეული მათი ნაშრომსა თჳსსა უჩუენებდეს უფალსა
და ნაცვალად მიაქუნდეს სიმდიდრე დაუღვენელი.

24. მაშინ, ნეტარო მამაო, ახალი იგი ქრისტეს² მოწამე იოვანე სანა-
ტრელი, ხანციტით იერუსალმად³ მიწვენული და სარკინოზთა ჯელითა ბად-
15 დადს ქრისტესთჳს⁴ მოკლული, და სასწაულითა ბრწყინვალე, იხარებდეს
რწეულთა თანა შეილთა შენთა, რაჟამს წარუდგინებდე მათ ქრისტესა⁵. მას
ჟამს არაჲ-მე იყოს ჩუენ უდებთათჳს ნუგეშინის-ცემა, რომელნი წოდებულ
ვართ შენდა მოწაფედ, რამეთუ განკმელ არს სიყუარული ურთიერთას და
ყოველი კეთილისა საქმე შემციობებულ არს და დაკლებულებაჲ აღორძინე-
20 ბულ!

არამედ შემდგომად ღმრთისა მოწყალებათა და ყოველთა წმიდათა მეო-
ხებისა ლოცვათა შენთა მიმართ არს სასოვებაჲ ჩუენი, წმიდაო მამაო! შეიწი-
რე სარწმუნოებაჲ ჩუენი, ღირსო, რამეთუ შენ უწყი სიყუარული ჩუენი. და-
ღაცბათ არა გჯილავ ჯორციელად, ნუ დამიფიწყებ ჩუენ, არამედ იყვენ მად-
25 ლი შენი შემწე ჩუენდა წმიდათა უდაბნოთა შენთა შინა დამკვდრებულთა და
ყოვლისა ერისა, რაჲთა ვიპოვნეთ შენ თანა სიხარულისა მის წარუვალისა
ცხოვრებასა.

აწ, საყუარელნო ქრისტეს⁶ მორწმუნენო, ჩუენცა გვღირს ყოველთა
გულს-მოდგინებაჲ მსგავსად ძალისა საქმედ კეთილისა მოწყალებასა თანა
30 ღმრთისასა და წმიდათა მეოხებასა, რაჲთა ღირს ვიქმნეთ ცოდვათა შენდო-
ბასა და დიდსა წყალობასა საუკუნოდ.

25. [v] ხოლო იყო გარდაცვალებაჲ ნეტარისა მამისა ჩუენისა გრიგო-
ლისი რიცხუსა წელიწადთა მისთასა ას და მეორესა წელსა, ქრონიკონსა
ოთხმოც და ერთსა. არამედ გარდაცვალებითგან მისით დაიწერა ცხოვრებაჲ
35 ესე მისი შემდგომად ოთხმოც და ათისა წლისა, დასაბამითგან გარდასრულ-
თა წელთა ექუს ათას ხუთას ორმოც და მეათოთხმეტესა წელსა, იერუ-
სალმის⁸ პატრიარქობასა აგათონისსა, მცხეთას კათალიკოზობასა მიქელისსა,
ქართველთა ზედა მთავრობასა აშოტ კურაპალატისსა, ძისა ადარნერსე ქართ-
ველთა მეფისსა, აფხაზთა ზედა მეფობასა გიორგისსა, ძისა კოსტანტი მეფი-
40 სისა, ერისთავთა-ერისთავობასა სუმბატისსა, ძისა ადარნერსე მეფისსა,
მაგისტროსობასა ადარნერსესსა, ძისა ბაკრატ მაგისტრონიასსა, ერასთავო-
ბასა სუმბატისსა, ძისა დავით მამულისასა. ქრისტემან დიდებაჲ უოხქნო მათ
ყოველთა მიანიჭენ!

* ფსალმ. 149, 5.

ნუსხაშვი: 1 ქს. 2 ქეს. 3 იმშდ. 4 ქსთს. 5 ქსა. 6 ქს. 7 25. 8 იმშა

ხოლო ეამსავე მას იყო ანჩს ებისკოპოსი მაკარი, და ნეტარისა მამისა გრიგოლის შენებულთა მათ მონასტერთა იყვნეს მამასახლისნი ნათესავით დიდთა აზნაურთა შვილნი: ხანცთას—მამა თევდორე, დის-წული მცხუელაძე-სა, და შატბერდს—მამა გრიგოლ, ძე ლიპარიტისი, სახელითა დიდისა მამისა გრიგოლისითა შემკობილი. ქრისტემან სრულიად შეამკვენ მადლითა მისითა და განამართლენ წინაშე მისსა საუკუნოდ!

ხოლო ხანციისა წინამძღურისა და იოვანე ძმისა მისისა და წიგნისა ამის აღმწერელისა გიორგი მერჩულისა, სამთავე ამით ერთად გულს-მოდგინებთა [228] დაიწერა ხანცთას შინა ნეტარისა გრიგოლის ცხოვრება ესე. ქრისტემან წიგნსა მას ცხოველთასა დაწერენ ივინი და სრულიად წყალობა-ყავნ ყოველთა მორწმუნეთათჳს, რაათა გულისგმა-ყონ საღმრთოთა ნიჭი ქუეყანისაჲცა ზეცისასა თანა.

რამეთუ ეკლესიასა შინა ერთი წიგნის მკითხველი მცირეთა მსმენელთა და მრავალთათჳს სწორად კმა არნ, და ეგრეთვე უკუეთუ ერთი იკურთხევიან ანუ მრავალნი—მაკურთხეველი იგი ერთი კმა არნ, რამეთუ მოუკლებელ არიან კეთილნი იგი ქრისტესნი! ჩუენდა მომართ და მადლი წმიდათა მეოხებისაჲ.

უწუ რომლისათჳსცა დღეს ჰსენება ნეტარისა მამისა გრიგოლისი იყავნ მარადის ჩუენდა სასო და აესავედრებელ სულისა და ჯორცთა და ყოველთა მართალთა შორის დასსა მას მონაზონთა ერისთავისა მამისა ჩუენისა დიდისა ანტონისსა ნათელსა შინა დაულაძებელსა, ვითარცა თქუა სილომონ: «ნათელი მართალთა ზედა მარადისა»*, და კუალად იტყჳს: «ხოლო სულნი მართალთანი ჰელთა შინა ღმრთისათა ცხოველ არიან».** და განათებულ მზისა მისგან სიმართლისა ცათა-დაუტყვენელისა და ქალწულისა საშოსა დატყვენულისა გამოუთქუმელად და ჩუენდა ცხოვრებად გამობრწყინებულისა ნათლისა მის დაუსაბამოსა ქრისტეს² ღმრთისა ჩუენისა, რამეთუ არაჲ შეუძლებელ არს მის წინაშე, რომელმანცა მისცა ქმნულსა თჳსსა მზის-თუალსა ამას ესე-ვითარი ბრწყინვალეობა, რომელ ყოველსა ხილულსა მიეფინების და განანათლებს ნათლითა მისითა. და მანვე ყოველისა შემძლებელმან ღმერთმან მისცა მადლი ჰელმწიფებისაჲ ყოველთა წმიდათა მისთა და ჩუენთჳს ვედრებასა ჰყოფენ მოუკლებელად მისსა მიმართ. ამისთჳსცა ჰსენება მათი ჰებით აღესრულების და დღესასწაულისა მათისა შენამკობელთა [v] ჰფარვენ მარადის და განანათლებენ სულთა მათთა, და მადლსა მიანიჭებენ ყოველთა მორწმუნეთა, ქენიანთგან ძალ-უც შეწევნაჲ სარწმუნოებით მვედრებელთაჲ მათ თითოეულსა მათგანსა და მარადის მეოხ არიან ჩუენთჳს წინაშე წმიდისა სამებისა, დამბადებელისა ყოველთაჲსა, რომლისაჲ არს ძლიერება, დიდება და დიდად შეუნიერება და სუფევა დაუსაბამო და დაუსრულებელი, და მისსა შეუენის ბატონი და ჰებით თაყუანის-ცემაჲ ეამთა უკუნისამდე და მერმეთა მათ საუკუნეთა, ამენ.

უწუ პირველ ყოფილი ესე სასწაული გუესმა ბერთაგან ჩუენთა, ვითარმედ ეამსა მამისა გრიგოლის მოწფისსა³ ხანცთას ეტჳფანეს მამობისასა იყო ვინმე კაცი მდიდარი ანჭკორას და სახელი მისი წერტა. და აწ რომელ წერტაჲსნი ჰრქჳან, თხათა მისთა სადგური ყოფილ არს. და მას ესუა ასული,

* იგაე. 13,9. ** შდრ. სიბრძნე სოლ. 3,1.

ნუსხაშია: ¹ კესნი. ² ქს. ³ მოწაფისასა (ჯერ ყოფილა: „მოწფისასა“ „ა“ მერმეა ჩამატებული).

შობილთაგან ყრულ და უტყვ. ხოლო ჰასაკითა მრთელი. და ვითარცა ¹ ~~ბაქანციქლისა~~ ~~წლისა~~ იყო ქალი იგი, დედისა მისსა ჩუენებით ძილსა შინა გამოეცხადა ღირსი ეტჳფანე და ჰრქუა: „ხანციას ჟამის-წირვისა ჩემსა ხვალე მოავლინე კაცი და ჳელთა ჩემ. ეტჳფანესთა ნაბანი მოვსცე შენდა და ასუ იგი ასულსა 5 მენსა და სცხე თავსა მისსა და განჳურნოს იგი ქრისტემან ვნებათა მისთაგან მადლითა ყოველთა წმიდათათა“.

ხოლო მორწმუნემან მან დედაკაცმან არა აუწყა ქმარსა თჳსსა ჩუენებაჲ იგი, რამეთუ მას ჟამსა კაცი იგი მონაზონთათჳს მკსინვარედ იყო. და იღუ- 10 მალ წარავლინა კაცი. ხოლო ნეტარმან ებიფანე უფლისა მიერ იცოდა, რაჲ იგი ყოფად იყო, და მისცა კაცსა მას ჳელთა თჳსთა ნაბანი, და მი-რაჲ იწია დედაკაცმან მან სარწმუნოებითა მტკიცითა, სცხოველოვია იგი უსისლოჲსა მსხუერპლისაჲ [229] ღირსად შემწირველისა მღდელისა[ა] ასულსა თჳსსა. ხოლო მას დაეძინა სამ დღე და სამ ღამე და რაჟამს განელჳდა, თქუა: „დიდებაჲ 15 ღმერთსა, დიდებაჲ წმიდასა სამებასა, რომელმან ლოცვითა ნეტარისა მამისა ეტჳფანესითა განმჳურნა და მიტსნა მე ეშჳკისაგან“.

და ვითარცა იხილა სასწაული ესე წერტა, მამამან მისმან, განკრვებული სიხარულითა სავსე წარვიდა ხანციად. და ვითარ საჩინოსა უდაბნოჲსასა მიიწია. გმა-მალლად ტი- 20 როდა პირველსა მის წარმდებებისა მისისათჳს. მაშინ მამამან ეტჳფანე სიხარულით და ნუგეშინის-ცემით მოიკითხა და ფრიად პატივ-სცა ძალისაებრ.

ხოლო წერტა დიადი შესაწირავი მიუძღუანა და შეწირა წინაშე წმიდისა მთავარ-მოწამისა გიორგისა და ჰმადლობდა ქრისტესა საკრველთ-მოქმედსა და მონასა მისსა ეტჳფანეს. რომლისა ლოცვითა სრულიად სიხარული მიეფი- 25 ნა. ხოლო ასული იგი მისი კეთილად ცხონდა ამას საწუთროსა და საუჳუნოდ. და ჩუენთჳსცა უფალმან სრულიად წყალობა ყავნ ოხითა ყოველთა წმიდათა მისთათა.

უწი. ხანციას მკადრი გაბრიელ მოძღუარი, ფრიად მოღუაწე ნეტარი წმიდაჲ მამაჲ, გჳთბრობდა იგი მამისა ბასილისსა, ვითა ზმედ მრავალთა წელ- 30 თა მამასახლისობასა მისსა ხანცითა, ესე იყო კანონი მისი.—ოდეს შანა არს, ტრაპეზისაგან კიდე საზრდელსა არარას მიიღებდა, არცა ჳამაღსა, არცა სასუმელსა. ხოლო ჟამსა სნეულებისა მისისაჲ, რომლითა გარდაიცვალა წინამძღურობასა შინა მისსა, მრქუა: „შვილო გაბრიელ, საოსტიგნით ცხელი საჳმელი კორკოტისაჲ მომართუ“. და მაშინ არა ეგზო, სხუაჲ შევაგბე და მივართჳ, რამეთუ მრავალთა დღეთა არარასა გემო-ეხილუა. და ვითარ ცნა, ვითარმედ მას [v] დღესა საეროდ იგი საჳმელი არა ყოვილ არს, მაშინ, 35 რომელი-იგი მიმელა, შუოთით დასთხია და ორსხვით მრქუა მე: „რად სცეთ, საწყალო, და მე მაცოუნებ?“ ხოლო მე მიშით მეკინდვე და ვჳკოთხე მიზეზი ფრიად მოგინებისაჲ.

ხოლო მან მრქუა: „შვილო, სიჳბუჳკესა ჩემსა მამისა ვრიგოლის საგე- 40 დარსა ვხედვდდი და მამასა ჩემთჳს ჳორციელსა საურავსა ვაწყინებდი. ხოლო მას ღმერთისა კაცსა წინაწარმეტყუელებასა მადლი აქუნდა ქრისტესაგან¹ და ესრეთ მიბრძანა: „ბასილო, მოკლედ შენ ხანციას მამასახლისად დასდგები, და აწ რომელსა იურვი, მერმე ვითარი გინდეს სამოსელი და აგებელი, გა- 45 ქუნდეს!? ხოლო მოხუცებული, სულიერად მამაჲ შენი, აწვე გ² კნებ და ჯუა-რითა ქრისტესითა² ჯუარსა დაგწერ: ოდეს ესე სიტყუაჲ ჩემცა აქმით იქმნას,

ნუსხაშია: 1 ქვისგან. 2 ქვისითა.

ხანტას შინა რაა იყო, ყოველსა ჯორცთა საღუაწლსა ტრაპეზსა სხუაგან რაა იყო, იგი პატივი შენ ჯორცთა შეუბად გეყოფისო.

და აწ მრავალთა წელიწადთა ჩემსა მამასახლისობასა კანონი მამისა ჩემისაა საქმით აღმისრულებიეს. ხოლო შენ სიკუდილისა ჩემისა ქამსა ურჩევისა პატივსა შთამაგდებდი, ამისთვის განვრისხენ შენ ზედა. და მე კუალად-ცა შეუვრდი და დამიკურდა ფრიადი იგი მოთმინებაა მისი. ხოლო მამამან ბასილი მაკურთხა ყოველთა კურთხევითა და მრქუა: „კურთხეულ იყავ უფლისა მიერ შენ და ყოველი ერი მართლმორწმუნე ოსითა წმიდისა ღმრთის-მშობელისაათა და წმიდისა გიორგისითა და ყოველთა წმიდათაათა, ანენ“.

[244] ოქტომბერსა :კო: 10

ცნობებამ და მოქალაქობამ ღმერთ ზემონილისა ნებარისსა მამისსა ჩუშენისამ სერაპიონისი

გუაკურთხენ, მამაო!

I. ფრიად უკუე შეუნიერისა და მრავალ-საწადელისა და საღმრთოასა ქებისა და ბრწყინვალედ შესხმისა ღირს არიან მოყუარენი ღმრთისანი და აღმასრულებელნი საღმრთოთა მცნებათა მისთანი. რამეთუ თავადი მეუფე და ღმერთი ჩუენი პნატრის მით ბრძანებათა შინა სახარებისათა, იტყოდეს რაა: „ნეტარ იყვენ გლახკნი სულითა“* და შემდგომითი: „შემდგომად სხუანი იგი ყოველნი ნეტარებანი. ხოლო დასასრულსა ვითარცა ნიჰსა რასმე და გვრგვანა ბრწყინვალესა წინა უყოფს და სასყიდლად წრომითა მიამადლებს და ეტყვს: „გიხაროდენ და მზიარულ იყვენით, რამეთუ სასყიდელი თქუენი დიდ [არს] ცათა შინა.“** და სხუასა ადგილსა იტყვს: „ამას ზედა ნუ გიხარის, რამეთუ სულნი ბოროტნი დაგემორჩილებიან, არამედ გიხაროდენ, რამეთუ სახელები თქუენი აღწერილ არს ცათა შინა.“*** და კუალად მამაა ღმრთისაა დავით იტყვს: „ამისთვის განიხარა² გულმან ჩემმან და ვალობდა ენა[ა] ჩემი“****, და „ვითარ მზიარულთა ყოველთა მკვდრობაა შენდამი არს.“***** ხოლო ესე სიხარული მოიწვევის საღმრთოასა მისგან ნეტარებისა, რომელსა იგივე წინაწარმეტყუელი დასაბამსა [v] ფსალმუნთასა დასწერს ნეტარებასა კაცისასა „რომელი არა ვალს გზასა უღმრთოთასა“***** და კუალად: „ნეტარ არიან უბაწონი გზასა მავალნი შეჯულსა უფლისასა“*****. და ყოლად ბრძინსა მამისა ყოლად ბრძენი მე სოლომონ იტყვს: „ნეტარ არს კაცი, რომელმან მოიგო გონიერება და მოკუდაგმან, რომელმან პოვა მეცნიერება“*****, ხოლო ოქრო[ა] აედონი ეკლესიისა[ა] პავლე გმობს: „გიხაროდენ მარადის უფლისა მიერ და კუალად გეტყვ: გიხაროდენ.“***** რამეთუ სარწმუნოება თქუენი სამარადისოსა ნეტარებასა მოგატყუებს თქუენ და ამით სასოებითა განმტკიცებულთა ძუელისა და ახლისა სჯულისა წმიდათა ისწავებს მოთმინება და სარწმუნოებით რბოდეს გვრგვანსა მას ზეცისა ჩინებისასა, ვითარცა იგივე პავლე, პირი ქრისტესი, იტყვს: „რამეთუ არს

* მათე 5,3. ** მათე 5,12. *** ლუკა 10,20. **** ფსალმ. 15,9. ***** ფსალმ. 86,7. ***** ფსალმ. 1,1. ***** ფსალმ. 118,1. ***** იგავ. 3,13. ***** ფილიპ. 4,4.

ნუსხაშია: ¹ აწ. ² განიხაროს.

- სარწმუნოებამ მოსაგება მისთა ძალ საქმეთა მამბილებელ არა¹ ~~ქვეყნულად~~ „რე-
მეთუ ამას შინა იწამნეს მოხუცებულნი“^{*} ძუელსა დე ~~ქვეყნულად~~ ~~ქვეყნულად~~
საღმრთოდ განბრწყინებულნი. რამეთუ ვითარცა-იგი ერთისა მისგან მდიდ-
რად აღმომდინარისა წყარო[ა]სა მრავალნი ირწყუებიან მტილნი[ი] და სამო-
5 თხენი და სიმრავლე ნერგთა თუთო-სახეთა[ა] მადლისა მისგან და ნიჭისა
საღმრთო[ა]სა, ეგრეთვე მოეფინების ყოველთა თითოეულად განფენა მადლთა,
ვითარცა იგივე პავლე ჳმობს: „განფენანი მადლთანი [არიან]“^{**} და
თესლად-თესლადი ენათა. და კუალად იტყვს: „პირველად მოციქულნი,
მწყემსნი და მოძღუარნი და მამანი [245] დაეწესნეს“^{***}, რამეთუ შე-
10 მდგომითი შემდგომად არა დააკლებს მადლი სულისა აღმოშობად შვილთა
მათ ემბაზისათა ვითარცა-იგი სიტყუაჲ მეტყუელი, ვითარმედ: „მოიშოფავენი
ყოველნი წარმართნი და ნათელ-სცემდით სახელითა მამისა[ა]თა და ძისა[ა]თა
და სულისა წმიდისა[ა]თა;“^{****} და „აჰა ესერა მე თქუენ თანა ვარ“^{*****}
და შემდგომი. და სხუთ „აღორძინდით¹ და განმრავლდით და განავსეთ ქუე-
15 ყანაჲ“^{*****}, და კუალად მოციქული² იტყვს: „იესუ ქრისტე, გუშინ და დღეს
და იგი თავადი უკუნისამდე“^{*****}, რომელმან აწცა აღმოაბრწყინვა ვითარ-
ცა რაჲ ელვა-ცისკროვნება[ა] ახალთა ამათ მნათობთა[ა] ახალსა სამყაროსა
წმიდისა ეკლესიისა[ა], რაჲთა ვითარცა მთიები ბრწყინვიდენ პირსა ყოვ-
ლისა სოფლისასა და ზაძვად საღმრთოდ მოქალაქობისა გულსა ყოველთა მო-
20 სწრაფეთასა. რამეთუ აჰა ესერა ჯერ-ჩინებთა ღმრთისათა ჟამთაცა ჩუენთა
იხილენეს ახალნი მნათობნი და მოძღუარნი და მასწავლელნი, ვითარცა ძუელსა
შინა ელია და იოვანე, და შემდგომად პავლე თებელი და დიდი ანტონი,
შაკარი, ეფთჳმი, საბა და გერასიმე. და რად გჳჳს თუთოეულად წარმოთქუ-
მა[ა], ყოველნი მსგავსნი და მობაძავნი მათნი, რომელთა ვლეს მოსწრაფებით
25 იწროჲ და საჭირველი გზაჲ, მიმყვანებელი ზეცისა ქალაქად, რომლისა ხუ-
როთ-მოძღუარ და შემოქმედ ღმერთი არს.
- ხოლო იტყვან ვიეთნიმე, ვითარმედ: „ჟამთა ამათ ჩუენთა არღარავის
[V] ჳელ-ეწიფების მსგავსებაჲ პირველთა მამათა[ა], რამეთუ განგებთა რა[ა]თ-
მე საღმრთოთათა მიფარულ არს“. არამედ შენ ისინიე გულს-მოადგინედ, სა-
30 ყუარგლო, რომლისათჳს აწ სიტყუაჲ წარმართებულ არს. რამეთუ ყოველი-
თურთ მსგავს იქმნა ამათ წმიდათა მამათა ყოლად ბრწყინვალე და ზეცისა
ჩინებისა ღირსი ყოლად წმიდაჲ მამაჲ და მოძღუარი ნეტარი სერაპიონ.
გარნა ვიტყუოდით ზოგს-რაჲმე შეკრებულთა ცხოვრებისა მისისათა აღწერით
მოთხრობად და საღმრთოთა სმენის-მოყუარისა სიწმიდისა თქუენისა მოკლე-
35 ნებად, ჳ პატრიოსანო და საღმრთოო კრებულო და მწყობრ-მდგომობით მი-
მსგავსებულნო ზეცისა დასთანო, რომელნი მკვდრ ჩინებულ ხართ ტალავართა
ნამუშავევთა მისთა, მდღელნო და მამანო უდაბნო[ა]სა დიდისა ზარზმისანო,
რომელთა წილ კეთელ გზულა³ დიდი ესე მნათობი მამაჲ, მამათა მოძღუარი
და მასწავლელი, რაჲთა გუესმოდინ[ა]ნ სწავლანი და საღმრთონი საქმენი და
40 შრომანი მისნი და ვადიდებდეთ მამასა ზეცათასა, ვითარცა-იგი უფალი
იტყვს, ვითარმედ: „ესრეთ ბრწყინვიდენ ნათელი თქუენი წინაშე კაცთა, რაჲთა
იხილენ საქმენი თქუენნი კეთილნი“^{*****}, და შემდგომნი. ხოლო ჯერ არს

* ებრაელ. 11,1-2. ** I კორინ. 12,4. *** I კორინ. 12,28. **** მათე 28,19.

***** მათე 28,20. ***** შესაქ. 1,28. ***** ებრაელ. 13,8. ***** მათე 5,16.

ნუსხაშია: ¹ აღორძინდით. ² მოციქულნი. ³ გზოდა.

ჩუენდა. ძმანო, რაათა ჩუენცა ძალისაებრი ვაჩინოთ ბაძვა[ა] დიდისა მის მოძღურისა¹ და მწყემსისა[ა]²; და აწ გულს-მოდგინედ [246] და შრომის-მოყუარებით ვისმინოთ მცირე ესე სიტყვსამიერი გამოხატვაჲ ვრცელისა მის ფრიად საწადელისა ცხოვრებისა მისისა და აწინდელისა აქა შემოკრებისაჲ. ხოლო ცრემლით ვევედრები სიყუარულსა თქუენსა ყოლად უღირსი ესე, რაათა თანა-ღმობილ იქმნეთ უძღურებისა ჩემისა მოცემად სიტყუაჲ ღირსი აღებასა პირისა ჩემისასა სიტყვსა მიერ უსიტყუთა სიტყუერ-მყოფელისა და უძღურთა განმადღიერებელისა, რამეთუ იწყებს სიტყუაჲ დასაბამსა ცხოვრებისა მისისასა.

II. ესე ნეტარი და ყოლად ქებული სერაპიონ აღმოსცენდა ქუეყანასა კლარჯეთისასა მშობელთაგან ღირსთა და პატიოსნებით და ლიტონად ცხოვრებულთა, რომელნი შრომით და ქუეყანის-მოქმედებით იხარღებოდეს და ნაშრომისაგან მათისა მდიდრად ზრდიდეს გლახაკთა, და ძალისაებრსა მისცემდეს უღონოთა ტელის-აპყრობასა, და სიმშდით და სიმდაბლით იყოფოდეს მსჯავსად საწინაწარმეტყუელო[ა]სა სიტყვსა: «ვის მივებდ-¹⁵ ნე. გარნა მშვდსა და მდაბალსა»* და შემდგომი. ხოლო მამასა ამის ნეტარისასა ეწოდებოდა კჳრიანე, ხოლო სახელსა დედისა მისისასა უმეცარ ვართ, არა თუ სახე ბოროტებისა რაჲსათჳსმე, არამედ ჟამთაგან დაფარვისათჳს, რამეთუ რომელმან ესევეთარი გამოიღო ნაყოფი, ვერ ეგების მისი უშუერებით და უნდოდ წარწ[ვ]ქმედაჲ, ვითარცა უფალიცა იტყოდა: «ვერ ველ-წი²⁰ ფების ზესა კეთილსა ნაყოფისა ხენეშისა გამოღებად».** ესრეთ დედაჲ ამისი ნეტარისა[ა] სახელ-მოუტყენებლად დაიფარა სოფლით, რამეთუ ნათლად რაჲ გამოიყვანა წმიდაჲ ესე ნაშობი ორთა თანა ძმთა მისთა, რომელი ერთი იგი უხუცეს იყო და ერთი უმრწემეს, რომლისა ჳენებაჲ მრავალგზის ეგულების სიტყუასა, რამეთუ შვნა რაჲ საშნი ესე ნაშობნი და განიხარა²⁵ შევლთ-სხმისაგან, ვითარცა მეფსალმუნე დასწერს: «დედაჲ შევლთა ზედა სახარულეფანი»*** ნათლად გამომყვანებელი მათი ნათლად წარუვალად⁴ მიიცივალა. ხოლო უმრწემესი ძე იოვანე დაშთა ყოლად უსრული და ენა-ბრგუნილი¹. იგი უკუე აზარდა მამამან მისმან კჳრიანე, ვითარცა შეჳავს მამასა შევლთ-მოყუარესა. არამედ შემდგომად არა მრავალთა წელთა აღესრულა³⁰ მამა[ა]ცა ამით ნეტართაჲ⁵ და წინაშე ღმრთისა მიიცივალა სიბერიითა კეთილითა განპოხებული. და დაშთეს სამნივე იგი ყრმანი მსგავსად ბაბილოვნისა ყრმათა აღსა მას შინა სიგლახაკისასა შეთხუულნი.

ხოლო აქა ეგულების სიტყუასა მცირედ წიაღსლვა[ა] სხუად მიმართ, რაათა უმეტეს გამოჩნდეს კეთილთა მათ ნერგთა ნაყოფთ-მცენარებაჲ, და³⁵ ამისსა შემდგომად კუალად არა ოდენ ასწილ, არამედ უმეტესცა რტო-განრთხმით გარდაფენილებაჲ ოცდაათეულად, სამოცეულად [247] და ასეულად, რაათა დასასრულსა თხრობისასა გულისგმა-ჰყოთ, თუ ვითარი ტკბილი და შეუენიერი დამწიფდა ტევენი მათისა მის მოძღურებისა ნამუშავევთაჲ.

III. არამედ აწ ჯერ-არს ჩუენდა, რაათა დიდთა მათთჳს უდაბნოთა⁴⁰ და მონასტერთა მოვიჳსენოთ, თუ ვინა[ა] იქმნა შენება[ა] მათი, ანუ ვინ იყვნეს მაშენებელნი იგი, პირველად—სული იგი და მადლი საღმრთოჲ, და

* ესაია 66,2. ** მათე 7,18. *** ესაღმ. 112,9.

ნუსხანი: ¹ მოძღურისაჲ. ² მწყემსისა[ა] და აწ გულისცემის-ყოფა[ა] და ბაძვაჲ დიდისა მოძღურისა და მწყემსისაჲ. ³ წარვლად. ⁴ ბრგვნელი. ⁵ ნატრთაჲ.

- მერმე—მის მიერ აღძრულნი წმიდანი იგი მამანი. რამეთუ აღქმენა¹ რაჲ წმი-
დაჲ და დიდი უდაბნო[ა] ობიზაჲ მონაზონთა მიერ, რომელთა უწოდებოდა
ამონა, ანდრია, პეტრე და მაკარი. ხოლო ამისსა შემდგომად მოვიდა მუნით
და აღაშენა უწყებითა საღმრთოთათა მცირე ეგუტერი და შესაკრებელი მცი-
⁵რეთა ძმათა[ა] ადგილსა კლდოანსა და უვალსა კაცთაგან, რომელსა პარბე
უწოდინ. ხოლო ესე სიტყუაჲ მამათა მიერ მოვალს ჩუენდა, რამეთუ მიქაელ
იყო აღმაშენებელი, სასწაულთა და ნიშთა მოქმედი მალალთა და დიდთაჲ,
რომელი იყო მოწაფე დიდისა შიოხის საკვრველთ-მოქმედისაჲ, რომელი, ვი-
თარცა მთიები განთიადისა[ა], ბრწყინვიდა ქუეყანასა ქართლისასა. ამისა ნე-
¹⁰ტარისა მიქაელის მიმართ წარემართა ყოლად ბრძენი სერაპიონ, რომელსა
თანა-ჰყვა ძმა[ა] მცირე ჰასაკითა. რამეთუ დიდსა მიქაელს, ვითარცა რაჲ
მამასა სულთასა და მზრდელსა ობოლთასა, შეჰვედრა თავი თჳსი. ხოლო ნე-
ტარსა მას სხუანიცა მრავალნი აქუნდეს მოწა[ვ]ლენი, სრულნი და ბრწყინვი-
ლენი სათნოებითა, ვითარცა დიდსა ანტონის ილარიონ და მაკარი, ეგრეთვე
¹⁵მიქაელს ბასილი და მარკელაოზ. და მათ თანა შეივედრა¹ ნეტარი სერაპიონ
თანა-ძმითურთ და თანააღრაცხილ ყენა დასსა მოწაფეთასა. ხოლო უხუცესი
იგი ძმა წესითა მსოფლიოთა დამპყრობელ ექმნა² მამულსა სამკვდრებელსა
და იგივე შეიტკბო ტალანტი, მოღუაწებაჲ უცხოთა და გლახაკთაჲ.
ამისსა შემდგომად მო-რა[ა]-იწია ჟამი, წმიდაჲ მამა[ა] ჩუენი ვითარცა
²⁰ღირსი ბრძანებითა მიქაელისითა პატივითა მღღელობისა[ა]თა სრულ იქმნა
და ღირსებით მსახურ საღმრთო[ა]სა საკურთხეველისა. და ამან ყოლად გან-
თქუქმულმან და დიდთა ნიშთა მოქმედმან მიქაელ აღზარდნა და სრულებად
სათნოებისა აღიყვანნა იგინი, ვინა[ა]ცა ხედვიდეს საღმრთოსა³ მას მოქალა-
ქობასა მისსა და მდინარეთა უმდიდრესთა სწავლათა⁴ და ნიშთ[ა] და სასწა-
²⁵ულთა დიდთა მის მიერ აღსრულებულთა, რომელნი შემდგომად სიკუდილისა
მისისა აღწერნეს მოწაფეთა მისთა. ამას რაჲ ყოველსა ხედვიდეს წმიდანი
იგი, ვითარცა მავალითა კეთილთა შთახედვიდეს მსგავსად ჳელოვანთა
მხატვართა და მისმიერთა მადლთა მოღებითა აშენებდეს საფუძველსა ზედა
სწავლათა მისთასა არა თივასა ლერწამსა, არამედ ოქროსა, ვეცხლსა და
³⁰თულთა ანთრაკთა. ხოლო მის მიერ შეყუარებულ იყვნეს ვითარცა კეთილად
მიმღებ[248]ელნი სწავლათა მისთანი. ამით ესევეითარითა საქმითა აღასრულეს
ჟამი მრავალი წინაშე მისსა და ყოვლითურთ მობაძავ მისსა იქმნნეს.
- IV. ხოლო ჩუენდა ჯერ-არს, რაჲთა ნეშტი თხრობისა[ა] გულს-მოღვი-
ნებით ვისმინოთ, თუ ვითარ მოიწივნეს[ა] სანახებთა ქუეყანისა სამცხისთა.
³⁵ესერა ვთქუათ, რამეთუ იყო რაჲ დიდი იგი მამა[ა] და მოძღუარი მიქაელ
მდგომარე ლოცვასა დამისასა, განკვრებება რაჲმე დაეცა და აღიტაცა ზეცად
და იხილა ვინმე, ვითარცა მღღელ-შუენიერად შემოსილი, და ეტყოდა მას,
რაჲთა მის მიერ განსწავლულნი იგი მოწაფენი მყის წარავლინნეს ქუეყანად
სამცხისა, რომელ არიან სერაპიონ და იოვანე. და უჩუენებდა ნიშთა რათმე
⁴⁰და სახეთა, თუ რომელსა მივიდენ ადგილსა; პოონ, მივიდენ რა[ა], სასწაული
იგი და მუნ⁵ გელ-ყონ აღშენებება მონასტრისა[ა] და შეკრიბნეს მას შინა
სულნი მრავალნი სადიდებელად ღმრთისა და მეუფისა ყოველთაჲსა. და ესე
ჩუენებება აქამომდე იყავნ!

ნუსხაშია: ¹ შეივედრა. ² იქმნა. ³ სლთ-სა. ⁴ სწავლა-თა. ⁵ მუნ მ-რ.

ხოლო მო-რა[ა]ეგო გონებასა წმიდაჲ იგი, რომელსა მრავალნი ქრისტე¹ ვენეს ნიშნი საღმრთონი, და მოუწოდა წმიდათა მათ და შეკმუნებულნი² მრ[ა]ეგო რითა ჰრქუა სერაპიონს: „საყუარელო შეილო და ქრისტეს მიერ ძმო სერაპიონ, ფრიად მიძიმედ აღმიჩნდა ბრძანებაჲ ესე, რამეთუ ფრიადცა უყუარს სულსა თანაზრდილობაჲ და უფრო[ა]ს-ლა, რომელნი საღმრთოთაჲ სიყუარუ-ლითა შეკრულ იყვნენ. აწ ვინა[ა][v]თგან საღმრთოჲ არს ბრძანებაჲ ესე, რაათა განხვდე ამიერ და აღაშენო სულთ-სამზრუნველოჲ, სადა-იგი გიჩუენოს შენ ღმერთმან“. ხოლო მას ესმა რაჲ წმიდისა მიერ, დავარდა ფერვთა თანა მისთა და მყოვარ ჟამ უკმოდ მდებარე იყო. ხოლო წმიდამან უპყრა კელი, აღადგინა და ეტყოდა: „გულაპრობილ იყავ, შეილო, რამეთუ შეუძლებელ არს ბრძანებასა საღმრთოსა მცირედცა წინა-განწყობაჲ, და ესეცა ბრძანებაჲვე არს, რაათა რომელი გეტყოდა ჯუარისა ოდენ მარტოდ ტვრთვისა³, იგივე გეტყვს, რაათა ცხოველი ხატი განკაცებისა მისისა[ა] იტვრთო⁴ და ეგრეთ განხვდეთ, რაათა აღ-რაჲ-აშენოთ წმიდაჲ ეკლესია[ა], მას შინა აღ-მართოთ იგი თაყუანის-ს[ა]ცემებლად და სენთა და უძღურთა განმდევნელად და სულთა მრავალთა გამოსაგნელად“. ესევეთარი რაჲ მრავალი ესმა წმიდასა მას, სიტყუსა წილ ცრემლთა სიმრავლე გარდამოადინა და ჰრქუა: „უკუეთუ სათნო არს, მამაო, წინაშე შენსა, ევედრე ღმერთსა ჩემოვს, რაათა არა განმამოროს წმიდასა კრებულსა შენსა და მარადის ხილვად წმიდასა პირსა შენსა“. ხოლო მან მიუგო და ჰრქუა, რაათა არა დააკლდე საღმრთოსა ჯვრგვანს მორჩილთასა, ამიერ დააცადენ სიტყუს-გებანი და მზა-ყავ თავე შენი სლვად გზათა, და თანამოგზაურ შენდა ყავ ძმა[ა] შენი იოვანე და ოთხნი⁵ ძმათა ამათგანნი. ხოლო აუწყნა ნიშნი [249] რა[ა]მე მის აღგილისანი, რაათა აღვილად იცნან ადგილნი იგი, რომლისა აღშენებად ბრძანება[ა] მოელო. და ესეცა ჰრქუა, ვითარმედ: „უწყოდეთ, შეილო, რამეთუ სულთა მრავალთა მიზეზ ექმნეთ ცხოვრებად საუკუნოდ, რაათა ვითარცა იტყვს მოციქული: «გმასა მას თანა საყვარისასა მრავალთა თანა შენ ძლით ცხოვნებულთა წარმოუდგე მეუფესა⁶». ესევეთარნი რაჲ სიტყუანი ესმნეს წმიდისა მისგან, არ-ღარა იკადრა წინა-განწყობაჲ, არამედ შეუ[ვ]რდა ცრემლით და მოწოდ⁶ შეიტკბენ[ს] ურთიერთას წმიდათა მათ, და ეგრეთვე მსგავსად ყოველნი ძმა-ნი, და ლოცვაჲ წმიდისა[ა] საგზალ თქსსა ყვეს.

V. ხოლო წარმოემართნეს რაჲ, მათ თანა-ეტვრთა ცხოველი ხატი ფერისცვალებისა[ა] თანა-შემწედ და სასიოდ ყოველთა ქრისტეანეთა. ხოლო სლვასა მას მათსა, ვითარცა სამეუფოთა პალატთა, უპირველად ვილოდეს, ვიდრემდის მოიწინეს მათსა მას, ვითარცა სიმაღლესა ცისასა აღძრულნი, და დადგეს ადგილსა მას, რომელსა ბერას ჯუარ⁷ ეწოდების. ხოლო წმიდამან მან ვითარცა თითითა უჩუენა მათ ადგილი იგი, სადა ეგულებოდა აღ-შენებაჲ მონასტრისა[ა]. და ვითარცა შთამოვიდეს დასასრულსა მას ჰევისასა, რომელ არს უტყუსა, მოვიდეს ადგილსა რასმე ძინძედ სახელ-დებულსა, განიმსტურეს⁸ რა[ა]მე და განიცადეს, და იხილეს, რამეთუ უდაზნო იყო და [v] შეცვულ ტყეთა და ჰეეთა. და შეიყუარეს იგი ძმათა მათ. ხოლო წმიდაჲ იგი ეტყოდა, ვითარმედ: „არა არიან სასწაულნი იგი ადგილსა ამას, რომე-

* I კორინ. 15, 52.

ნუსხაშია: ¹ ტვირთვასა. ² იტირითო. ³ ორნი. ⁴ ექმნეს. ⁵ მე⁷სა. ⁶ მოწილედ. ⁷ ბერას ჯუარი. ⁸ განმსტურეს.

ლი გვბრძანა წარმოგზავნელმან მოძღუარმან ჩუენმან*. ხოლო ეგრეთვე ველს¹ ყვეს და იწყეს შენებად მცირე ტალავარი და ადგილი რაქაქე² მონასტრისა[ა], და დაყენეს მუნ არა მცირედნი დღენი.

- ხოლო ეუწყა რაჲ უფალთა მის დაბისათა³, ვითარმედ უცხო[თა] ვიეთმე მონაზონთა პნებაეს ადგილსა მას⁴ აღშენებად მონასტერი, ხოლო მათ არა ინებეს, რამეთუ იყვნეს ყოვლითურთ მვეცებრივ, უწირავ და ბოროტ, რამეთუ არა ინებეს კურთხევა[ა] წმიდათა მათგან. ამისთჳს ზედა-მიეტევენეს მათ და ვითარცა იგი წერილ არს კაცთა მათჳს ნაზარეველთა⁵, ვითარმედ «მოიყვანეს ქრისტე წუერამდე მის მთისა, რომელსა ზედა ქალაქი მათი დაშენებულ იყო*», ეგრეთვე წმიდანი ესე—პირამდე მის მდინარისა, რომელ არს აღმოსავალით ადგილსა მას. და წიალ-მოვლეს რაჲ მდინარე იგი და მოვიდეს დასავალით მისსა, ვითარ თრ მილიონ, ადგილთა ყოლად ტყეთა და უფალთა კაცთა მიერ, და მიმო-რაქა-ვიდოდეს ქირით და შრომით ადგილთა მათ იწროთა, პოვეს[ი] ნიშები და სასწაულები, უწყებული დიდისა მისგან მოძღუროსა, და განიხარეს დიდითა სიხარულითა. და გულსავსებით მეციწერ იქმნეს, ვითარმედ არა ცუდ და ამოღ [250] არს გზა[ა] იგი საჭიროებით სლვისა მათისა[ა]. და იხილეს რაჲმე ბორცჳ მცირე, უმაღლესი სხუათა მათ ადგილთა[ა], და აღმოსავალით ბორცუსა მას წყალი აღმოცენარე, მდინარი და შეუნიერი, რომელი-იგი გულსავსე-ჰყოფდა წადილსა მას მგზავრობისასა. ხოლო მიმოგანიმსტურეს და იხილეს, და არა იპოვა ადგილი ველოანი და ფართოებით შემწყნარებელი მათი. და უბრძანა წმიდამან მან, რაჲთა საშუალ წყაროსა მას და ბორცუსა მოიქმნას ადგილი და აღშენოს მცირე ტალავარი, რომელი ექმნა მათ შემწყნარებელ უცხოებისა მათისა, და რაჲთა ცხოველ[ი] იგი ხატი მას შინა თაყუანის-იციემებოდის მათ მიერ.

- VI. ხოლო ჩუენ აქა წარგმართით სიტყუაჲ და განცხადებულად წარმოუჩინოთ სიყუარულსა თქუენსა, თუ ვითარ იყო ადგილისა მის წარმართებაჲ, ანუ ვინ იყო კაცი იგი, რომელმან ყოველივე ვითარცა ღმრთისამიერიითა ბრძანებითა კეთილად წარუმართა მათ. რამეთუ იყო ვინმე მთავარი დიდა და წარჩინებული ქუეყანასა ამას, რომელი ყოველთა ჰმატდა სიმდიდრითა და სიმრავლითა ერთა და ავარაკათათა, რომლისა სიერცე საზღვართ-ერცელ და მრავალ იყო. და არა თუ ქუეყანიერთა და ქუემეთრევეთაგან მდიდროდა, არამედ ღმრთის-მსახურებით ცხოვრებულთაჲ ყოველთა ერთოდა. და ვითარცა იობისთჳს წერილ არს: «ქეშმარიტად მართალ და უბრა[ვ]ლო**». ესევეითაჲ მეღსა სახელი ეწოდა გიორგი, მეორედ—გიორგიანიელი, რომლისა ტაძარი შენ იყვნეს სანახებსა გიორგიანისა და ზანავისასა⁶. ხოლო უმრავლესთა ეპითა ინადირობნ იგი ადგილთა მათ ცხროჳა წოდებულთა, რამეთუ იყო მუნ სიმრავლე თხათა და სხუათა ნადირთა ველურთა[ა], და არეთა მათ ეშენა სახლი, რომელ ოდესმე ეწიის ღამე, სადგურ ყვიან მას⁷ შინა სიბნელი-
- სათჳს ღამისა და უფალობისა და სიჭშოასა⁸ ტყეთა[ა]სა.

და იყო, რაჲმს დაიბანაკეს წმიდათა მათ ადგილსა მას ზემოკსენებულსა და ქმნეს [ტალავარი] მახლობელად ბორცუსა მის, და ალაგზნეს ცეცხლი,

* ლუკა 4,29. ** იობ. 1,1.

ნუსხაშია: ¹ თა მის დაბისასა. ² ადგილისა მის. ³ ნაზარეველთა გერგესეველთა. ⁴ ზანავისათა. ⁵ მათ. ⁶ სიჭშოასა.

და ვითარცა ავდა კუამლი დიდძალი. ხოლო ვითარცა იხილა გიფრე-მურ-
მუნემან, იყო რაჲ მდევარ ნადირთა, განკვრდა ფრიად და ჰრქუა წინაშე-
მდგომელთა: „ვინა[ა] არს ადგილსა იმას სიგზო[ა] კუამლისა[ა], ანუ თუ ვის
რად უკმს ცეცხლი? უკუეთუ ვინმე ეძიებს ნადირთა, რად კადნიერ და
ურცხვო¹ კმნილ არს? დაღათუ სხუაჲ საჭირო რაჲ ვის უკმს, ჩუენ ვითარ
არა მეცნიერ ვართ? არამედ ვერაეინ მისცა პასუხი, ვინა[ა]ცა მყის უბრძანა
ერთსა ვისმე მონათავანსა: „და წარვედ მსწრათლ“, ჰრქუა, „და ზედამიწევნი-
თ ცანი ძალი საქმისაჲ ამის და მაუწყე ჩუენ, თუ რა[251][ა]-მე არს სახილავი
ესე?“

ხოლო წარვიდა მყის ყრმა[ა] იგი და ჰირით და შრომით მიჰყვა კუამლ-
სა მის ცეცხლისსა. ხოლო ვითარცა მიიწია მუნ, იხილა ტალავარი იგი და
კაცი შემოსილნი ხალენებითა უცხოთა მეუღაბნოეთაჲთა. განჰკრთა უკუე
კაცი იგი, ხოლო იგინიცა განკვრდეს. და მივლინებული იგი ჰკითხვიდა ვი-
ნაობასა ანუ რაჲ-მე არიან საქმენი მათნი, რომელნი ესევეითარითა სიგლახა-
კითა იხილვებიან და ესევეითარსა ამას უღუაწსა ადგილსა იხილვებიან? ხოლო
მათცა მიუგეს და ჰრქუეს: „და საყუარელო, შენ უკუე ვინ ხარ, ანუ რად
გიკმს ზედამიწევნით ცნობაჲ ჩუენისა ვითარებისა[ა]?“ და კაცი იგი ეტყოდა:
„მთავრისა ვარ მე დიდისა, რომლისა სახელი გიორგი, რომლისა მიერ მო-
ვივლინე მე, რამეთუ დაუკვრდა ესევეითარსა ამას ადგილსა კუა[ა]მლი ცეცხლი-
სა[ა] და ყოლად ყოფაჲ კაცისა[ა]“. ხოლო წმიდასა მას ვითარცა ესმა, რამე-
თუ მთავარი არს და უფალი ადგილთა მათ, გამოიკითხა გამოწულილვით
ყოველი საქმე მისი. და ვითარცა ცნა ზედამიწევნით, ვითარმედ უფალ² არს
მათ ადგილთა და მპყრობელ ყოველთა მათ სანახებთაჲ, მეყსეულად იწყო
წმიდამან სერაპიონ და მყის წარმოუთხრა პირველითგან ვიდრე მუნ ეამამდე,
თუ რომლისა მიზეზისათჳს მოიწინეს ადგილსა მას, და ვითარმედ ეგულების
აღშენებაჲ მონასტრისა[ა]. და ესეცა შესძინა, ვითარმედ: „ბრძანე[ა] არს
საღმრთოჲ, და მოწათენი ვართ ნიშთა და სასწაულთა მიერ განბრწყინებუ-
ლისა მიქელ პარეხელისანი“.

და ვითარცა ესმა ესე ყოველი ქაცსა მას და რაჲ-იგი იხილა, ყოველი
მიუთხრა დიდსა მას მთავარსა და ყოველთა წინაშემდგომელთა. ხოლო იგინი
მთავრითურთ შიშმან და განკვრევებამან შეიპყრნა და საოცარ რა[ა]მე ჰგონეს
საქმე იგი. ხოლო კაცი იგი ეტყოდა მათ, ვითარმედ: „კაცი მინახვან ყო-
ლად ჯორცითა მყოფნი, ხატითა და სახითა მონაზონთა[ა]თა და არა საოც-
რად, არამედ ცხადად“. ხოლო განთენნა რაჲ, კუალად უბრძანა მთავარმან
ორთა საკუთართა თჳსთა და გონებითაცა ფრთხილთა, რაჲთა ზედამიწევნით
ცნან ყოველივე. ხოლო წარმოვიდეს კაცი იგი. და ვითარცა მოიწინეს წინა-
შე წმიდისა მის მამისა, და იხილნა იგინი და გულსიკმა-ყო, რამეთუ მთავარ-
ნი არიან და საკუთარნი დიდისა მის მთავრისანი, მიეგება და მოწოდ⁴ მო-
იკითხნა წმიდამან მან და წინაშე ხატსა წარავლინნა, და თაყუანის-ს[ს]ცეს
რა[ა], და იკურთხნეს და განიხარეს დიდად ფრიად.

მაშინ ჰრქუეს მთავართა მათ წმიდასა სერაპიონს და სხუათა მათ ძმათა:
„ვჰმადლობთ ღმერთსა, წმიდანო მეუფენო, რომელმან ეამთა ამათ მოხედვა-
ყო ჩუენ ზედა და ქუეყანასა ზედა გჯუენნა კაცი ზეცისანი. ხოლო აწ გულ-
სავსე გუჰყვინთ ჩუენ, თუ რომლისათჳს ჯერ-იჩინა სიწმიდემან [თქუენ]მან

ნუსხაშია: ¹ ურცხვინო. ² უფალი. ³ სანახებთაჲ. ⁴ მოწოდედ.

ქართული

მოსლვა[ა] უღლუწთა¹ ამით და უფალთა ადგილთა. [252] მაშინ² წმინდან³ მეუკუ⁴ მან სერაპიონ სახე პატიოსნისა ჯუარისა გამოსახა და სულთ-ითქუნა სიღრ-
 მით სულისა[ა]თ და ესრეთ პრქუა მათ: „ჩუენ, ზ საყუარელნო, დაღაცათუ
 ცოდვილ ვართ, კაცნი ვართ ქრისტეანენი, და გურწამს ქრისტე ღმერთი ჩუე-
 5 ნისა ცხოვრებისათჳს განკაცებული და მოველით აღდგომასა ყოველთასა და
 წმიდათათჳს განმზადებულსა ნეტარებასა, რომელ⁵ არას ვიტყუთ გარეგან
 ჰეშმარიტებისა, რამეთუ მოწაფენი ვართ დიდისა მის და განთქუ⁶ მულისა
 მიქელ პარეხელისანი და ბრძანებითა საღმრთოათა მის მიერ წარმოვლენილ-
 ნი, და რაათა ადგილსა ამას აღვაშენოთ შესაკრებელი ცხოვართა პირმეტ-
 10 ყუელთა[ა]“. და ყოველივე წარმოუთხრა შემდგომითი-შემდგომად. ხოლო მათ
 ვითარცა გულისკმა-ყვეს, რამეთუ ჰეშმარიტ არიან სიტყუანი მათნი, სახელი
 დიდისა მის მოძღურისა[ა] ესმა, თაყუანის-სცეს ხატსა მას ცხოველსა, და
 წმიდანი იგი მოიკითხნეს და წარემართნეს და მიიწინეს, რაათა წინაშე გი-
 15 ხოლო მას ესმა რაჲ, ვითარმედ მოწაფენი მიქელისნი არიან, ირწმუნა ჰეშ-
 მარიტებაჲ სიტყუათა მათთა[ა] და განიხარა, და წარვიდა სახიდ თჳსსა და
 სურვიელ იყო ხილვასა მათსა.

VII. ხოლო შემდგომად სამისა დღისა უბრძანა, რაათა მზა-ყვენენ გზანი
 მიმყვანებელნი ადგილსა მას, რომელსაცა იყენეს წმიდანი იგი. და აღე[ვ]კაზ-
 20 მა და აღილო მცირედი რა[ა]მე ევლოგიაჲ, რომელი შეეტყუებოდა კაცთა
 მათ მეუღაბნოეთა, და მის თანა წარიყვანნა⁷ ბუცენიცა საცეცხურ-საკუ-
 მველეებითა. და წარავლინნა წინაშთ მკურცხლ მავალნი[ი], რაათა განმზა-
 დებდენ გზათა; და მი-რა[ა]-იწინეს ადგილსა მას, რომელსა წმიდანი იგი
 იყენეს. ხოლო ცნეს რაჲ წმიდათა მათ, და მყის წინა მიეგებნეს მთავარსა
 25 და სადა-იგი წყარო[ა] [არს], განვიდეს ადგილსა მას, ვინა[ა]ცა გარდაჲდა
 საჯედარსა და შეუფრდა ხატსა მას ცხოველსა, და ეგრეთვე წმიდანი იგი
 მოიკითხნა და იკურთხა მათ მიერ. მაშინ მიუგო მთავარმან მამათა მათ ნე-
 ტართა და მღუღარითა სულითა ეტყოდა: „და ვ[ა]მადლობ ღმერთსა და მეუ-
 ფესა, ზ წმიდანო, რომელმან არა უგულვებელს-ყო უღირსებაჲ ჩუენი და დღე-
 30 თა შინა ჩემთა ყო ჩემ თანა სასწაული, რომელმან აწ ღირს-მყო ყოლად
 არაღირსი ესე პირველად თაყუანის-ცემად ცხოველსა ხატსა მისსა, და მერ-
 მე—წმიდათა პირთა თქუნთა“.

ხოლო სანატრელი სერაპიონ აღივსო სულითა წმიდითა და მსგაესად
 მდინარისა აღმოადინებდა თათლმწუთოლვართა მით ენითა სწავლათა საღმრ-
 35 თოთა. და ვითარცა მდინარე ედემისა[ა] აღმოუწყაროდა ოქროსკადულით
 პირით მისით, რომლისათჳსცა განკურდა მთავარი იგი და ყოველნი წინაშე-
 მდგომნი, რომლისათჳსცა შე[253]უ[ერ]დეს ფერჯთა მისთა და ეტყოდეს:
 „ვითარცა ერთი მოციქულთაგანი ქრისტემან მოგავლინა, აწ უკუე ჯერისა-
 ებრსა ყოფად გზბრძანებდი, მამაო!“ და წმიდათა მათ ძალისაებრ⁸ პრ[ქ]უეს
 40 არა ყოვნებად საღმრთოსა ბრძანებასა, ვითარცა ჯერ-არს ადგილსა ამას
 აღშენებად მონასტერი შესაკრებელად სულთა ღმრთის-მოყუარეთა. ხოლო
 მთავარი იგი შეუფრდა მათ და ეტყოდა: „გვევდრები, ზ წმიდანო, ნუ და-
 ამძიმებთ ჩემ ზედა სათხოველსა, რამეთუ აჰა ესერა ხედავთ, ვითარ ყოვლით-

ნუსხაშია: ¹ უღლუწთა. ² რომელრა. ³ წარიყვანა. ⁴ ეტყოდის. ⁵ ძღვისაებრსა.

ურთ უქმ და უღლად არს ადგილი ესე, და ყოლად უღონოდ გხედდა მო-
მსგავსად მოციქულთა. ხოლო ვინა[ა]თგან ღმერთსა მოღუაწედ ჩემდა მო-
უვლინებით, საქმენი ესე, რომელთა იტყუთ, თვნიერ ჩემსა არა² წარემართე-
ბიან. აწ უკუე არს ადგილი, რომელი მარჯუე არს და მომზაებელ ამთ საქ-
მეთა, ვინა[ა]ცა³ ბრძანენ სიწმიდემან თქუენმან, რაათა მუნ აღეშენოთ მო-
ნასტერი, რამეთუ აქა შეუძლებელ არს ყოლად რა[ა]საცა ეგვიეთარისა
საქმელ⁴.

ხოლო წმიდაჲ იგი ეტყოდა მას: „ღმერთმან, რომელმან უბრძანა მო-
სეს კუერთხითა განებდა ზღვსა[ა] და კუალად უღაბნოს კლდისაგან უღალისა
აღმოცენებად წყალი, და მოღებასა საზრდელისასა უწუმა მანანა[ა] ერსა,⁵
ვინა[ა] იგივე არს აქაცა, რომელმან ცნელოვანნი ადვილ ყვნეს⁶ ჯერ-ჩინებითა
შენითა და შე[ი]წვენიითა საღმრთოთა. ხოლო შეუძლებელ არს, რაათამცა
ბრძანებასა საღმრთოსა წინა-განვეწყვენიით და ადგილი ესე სხუად ვცვალებთ,
რამეთუ ნიშნი და უწყებანი ადგილსა ამას უწამებენ⁷. ხოლო მთავარმან
პრქუა: „ეგებისა ესე⁸, მამაო, რაათა კაცმან ნეფსით თავი კირთა მისცეს და⁹
უკუანა[ა]სკენელ მოკიცხულ და მაშურალ იპოოს ცუდად?“ ხოლო წმიდაჲ
იგი ეტყოდა: „გონიერად ისმინე, ჰ მთავარო, იგავი ესე, რამეთუ მარგალიტ-
ნი და თუალნი პატიოსანნი მიმოგანზნეულ რაჲ იყვნენ თანა-აღრევით მიწასა,
არა ესრეთ ბრწყინვენ წინაშე თუალებსა¹⁰ ხილვის-მოყუარეთასა, ვითარ-იგი
რაქამს გამოიჭურვენ და განწმდენ¹¹ და ოქროთხულებით შეიწყვენ¹² კეთილ-
თა მიერ მქედელთა, მაშინლა გამოჩნდეს ბრწყინვალებაჲ მათი და იქოს მუ-
შაკი და შეუნიერებაჲ მათი. ეგრეთვე ადგილი ესე რაქამს ზელ-ყონ ზელოვან-
თა მუშაკთა, მაშინ იხილოს თუალმან მხილველთამან შეუნიერებაჲ ადგილისა
ამის, ვინა[ა]ცა ნუ გუაიძულებ დატყეებად ადგილისა ამის და სხუად ცვალებ-
დად, რამეთუ ესე ვერ ეგების ჩუენ მიერ¹³“.

ესე რაჲ ესჲ მთავარსა, თავი მოიდრიკა და დადუმნა. ამისსა შემდგო-
მად აღდგა, ილოცა და პრქუა მათ: „ლოცვა ყავთ ჩუენთჳს, წმიდანო, რამე-
თუ მე არა მშურს ადგილი ესე, ხოლო სხუად თანაღმობაჲ და შეწვენი[ა]
ყოლად შეუძლებელ არს¹⁴. და მოჰგუარეს მას საქცდარი და წარვიდა,
და ეტყოდა და პრქუა წმიდათა მათ: „არა თურე ღირს ვიყავ ლოცვსა¹⁵
თქუენსა“. და წარვიდა მწუხარე. და ვითარცა მივიდა მდინარესა მას წინაშე
მათსა მყოფსა, და იხილა მცირე რა[ა]მე კლდე და გარდაჯდა მას ზედა და
დაჯდა. და მოუწოდა ერთსა ყრმათაგანსა და პრქუა მას: „მივედ, მამო, და
არქუ წმიდათა მათ, რაათა მოვიდენ ადგილსა ამას“. ხოლო ვითარცა წარ-
გზავნა იგი, პრქუა თჳსთა საკუთართა: „ვინა[ა]თგან არა ინტეს წმიდათა¹⁶
მათ ადგილთა მას ზანავისათა¹⁷, რაათამცა მუნ გუეშენა უღაბნო[ა] დიდი და
მაღალი, აწ უკუე რაჲ ჯერ-არს ყოფად?“ ხოლო ნათ პრქუეს: „რაათა არა
დავაბრკოლოთ გულის-მოღვინებაჲ მათი“.

ხოლო მთავარმან პრქუა: „საღმრთოჲსა ძალისა განუგებელად არა არს
საქმე ესე აცთაგან. ამისთჳსცა ჯერ-არს, რაათა ძალისებრი ვაჩუენოთ შე-
წვენი[ა]“. და ვითარცა მოიწინეს წმიდანი იგი ადგილსა მას, და კუალადცა
ეტყოდა მათ მთავარი იგი: „გვედრებო, წმიდანო ღმრთისანო, რაათა ერ-
თი მომბაღლო[თ] მე, რამეთუ არიან ადგილნი მრავალნი და კეთილნი და

ნუხსაშია: ¹ უღლად. ² არა არს. ³ ვინა[ა]ცა. ⁴ ყვნეს+და. ⁵ - ეგებისა ესე პრქუა.

⁶ თე⁶ლებსა. ⁷ გ⁷წმწმდენ. ⁸ შეიწყვენ. ⁹ ზანავისათა] ზ⁹ანავთასა.

ქრქუნი
გულსა

- ნაშენებითა ღონიერნი და იხილნეთ¹ იგინი, და უკუეთუ დიდად მყოფნიყს სულსა თქუენსა, აჰა ადგილნი და მესავალნი და ყოველი საგმარი უხუებით². ხოლო ნეტარმან სერაპიონ კუალადცა ჰრქუა: „მსგავსად მოციქულისა ვიტყოდი: «უკუეთუმცა ანგელოზი მა[ვ]ხარებდა, გარემე მისსა, რომელი გუეხა-
 5 რა, არა გურწამს»“.
- მაშინ გიორგი მოუწოდა ვისმე ჰაბუქსა ასაკითა, რომელ არს ძალითა, და ჰრქუა: „შვილო საყუარელო, გზა-მყევ წმიდათა ამათ და ხვალე განთიადითგან ვიდრე მწუხრამდე [რაოდენი] შემოწერით შემოვლონ, მიიციემეს მათდა, ვინა[ვ]თგან ადგილსა ამას წადიერ არიან. და უკუეთუ ვინმე იპოოს
 10 დამხარწვევლ მათდა უცხოებისათჳს, ყოველთავე აუწყე, ვითარმედ თავისუფლებით და ნებისაებრ აშენებენ მონასტერსა საბრძანებელსა შინა ჩუენსა“. ხოლო წმიდათა მათ მამათა ეტყოდა: „გულსურობილ იყვენით, ვითარმედ ყოველითა ძალითა თანაშემწე თქუენდა ვარ მე და მზრუნველ, და არავინ წინააღმდეგომ ჩუენდა არს ადგილთა ამათ, რომელთა გეგულებს დაპურობად,
 15 ხოლო შემდგომად სამისა დღისა კუალად ვიხილნე, უფალსა თუ ენებოს“. ვინა[ვ] წმიდათა მათ განიხარეს ფრთად და მადლობა აღუარეს. და მამათა ღამე³ იგი კლდესა მას ზედა განათიეს. და ესეცა სიტყუა ჰეშმარიტ არს, მოწვევული ჩუენდა, ვითარმედ ხილვა[ვ] ანგელოზისა[ვ] იხილა ღამესა ამას, რომელი განაძლიერებდა მას და გულს-მოდგინებით შრომად უბრძანებდა,
 20 რომლისათჳსცა შემდგომად ორისა დღისა შექმნა ორნი ჯუარნი წმიდამან მან ჯელითა თჳსითა და კლდესა მას ზედა აღმართნა სახელსა ზედა წმიდათა მთავარ-ანგელოზთასა. ხოლო უკუანა[ვ]სენელ მცირე[ვ] 25 წე ეგუტერიცა აღეშენა, რამეთუ ნიშნი და კურნებანი სნეულთანი იქმნებოდეს საღმრთო[ვ]საგან მადლის[ვ] წმიდათა მათ მთავარანგელოზთა[ვ]სა.
- 25 VIII. ხოლო ჩუენ კუალად აღვიდეთ პირველსავე სიტყუასა და ძალისაებრ ვიპყრათ წესი თხრობისა[ვ]. რამეთუ გან-რად-ათიეს ღამე იგი და მზე აღმობრწყინდებოდა, აღდგა წმიდა⁴ იგი და ძნა[ვ] მისი იოვანე და ერთი იმათა მათგანი, რომელთა რიცხჳ ექუს იყო, და წარემართნეს ჰაბუქსა მას თანა სამნი იგი და სამნი დეიტევენეს ადგილსა მას. ხოლო იწყეს სლვად პირ-
 30 სა მის მდინარისასა დასავალით კერძო. და ვითარ ვლეს, მიიწინეს შესაკრებელსა ორთა მათ წყალთასა. ხოლო იყო მუნ წისქვლი[ვ], სახლი რა[ვ]მე შესაკრებელსა მას შუა წყალთასა, რომელსა საძმო ეწოდებოდა. და ამას შინა იყვნეს კაცი რა[ვ]მე უკეთურნი, ყოლად მვეცებრიენი, ვითარცა ადგილისა უკაცო[ვ]სა და უცხო[ვ]სანი.
- 35 და ვითარცა მივიწიენით ადგილსა მას, მაშინ ჰაბუქი იგი, მოძღუარი ჩუენი, გუეტყოდა: „წმიდანო ღმრთისანო, სა[ვ]თ გნებავს სლვა[ვ]?“ ხოლო ჩუენ გუენება, რათა⁵ გარე-შეწერით შემოვლოთ სიმგრჯულე მათ ადგილთა[ვ], ვინა[ვ] პირი სამხრით ვიქცი[ვ]ეთ თანა-ალყოლად ერთისა მის მდინარისა. ხოლო გზილნეს რად კაცთა მის დაბა-წისქვლისათა, იწყეს ყენებად ჩუენდა, და ვითარცა ცოფნი წინა რბიოდეს. ხოლო ჰაბუქი იგი აყენებდა მათ და რისხვით [ვ] უთქუმიდა, რომელთაცა მიექცა წმიდა⁶ იგი და რისხვით ეტყოდა წინაწარმეტყუელებით: „ვიხილე უღმრთო⁷ აღმადლებული ნაძუთამდე ღიბანისათა და თანა-წავჰვედ, და არა იპოვა ადგილი მისი“⁸.

* გალატ. 1,8. ** ფსალმ. 36,35-36.

ნუსხაშია: ¹ იხილნათ ² მამათა. ღამე მთავარი ³ რ.

ხოლო, შენ, იხილე, საყუარელო, თუ ვითარ საღმრთოაქათა სკოლითა¹ სავე იყო წმიდაჲ ესე, ანუ თუ რასა-ლა მოასწავებდა კაცთა მართვ სიტყვითა² მით საწინაწარმეტყულოაქათა, არამედ შემდგომად მცირედისა მოოჯრებასა და სრულიად უჩინო-ყოფასა ადგილისაგან მათისა, რომელი-იგი შემდგომად მცირედისა დრო-მეც, საყუარელო, და სიტყუამან წარმოგიჩინოს.

ხოლო აწ პირველსავე შევეხნეთ თქუამად. რამეთუ აღვჰყევით პირსა მის მდინარისასა და მივიწიენით ჰევსა რასმე ღრმასა და უღალსა, რომელსა გოდერძისა ეწოდების, და ფრიად ძლით შევედით მას შინა, ვინააქცა სიჭოქსა მისგან მყოფარ ჟამ ვერლარა ვიხილეთ ცაჲ ანუ მზისა შარავანდედი, რომლისათუსცა ჭირით და შრომით დაყოვნებულნი³. ვითარცა სიხრქით⁴ აღმურისააქათ ანუ სიღრმით უყისააქათ აღმოშობილნი, აღვედით რაჲ თავსა მის ჰევისასა და ვიხილენით⁵ მცირენი რააქმე ყანობირნი და მცირე დაბაჲ-და მყის მიერ მოგუეგება კაცი ვინმე კეთილი, მკოვანი, და მოწლედ⁶ მოიკითხვიდა წმიდასა მას და აწუედა, რაჲთა მცირედ განისუენოს [256] შრომისა მისგან, რამეთუ განსმენილ იყო მოსლვააქ ჩუენი ყოველთა მით სანა-⁷ ხებთა. და გუჰითხვიდა კაცი იგი, თუ რად გვკმს უგზოთა და უვალთა ადგილთა სლვააქ. ხოლო ჭაბუქმან მან იცნა იგი და ყოველივე საქმე ჩუენი ზედამიწეენით მიუთხრა. და ვითარცა მრავალგზის გუეევედრებოდა კაცი იგი, რაჲთა ლამესა მას სავანე ვყოთ სახლსა მისსა. ხოლო წმიდამან მან მადლობით მიითვალა⁸ კეთილი იგი გონებაჲ მისი და ჰკითხა სახელი და⁹ ჰქრქუა, ვითარმედ: „მუედლებელ არს არა-მისლვააქ ჩუენი ადგოლსა მას დროსსა“. და კაცი იგი ეტყოდა: „სახელი ჩემი ია, ხოლო დაყოვნებულ თქუენდა [არს] ადგილსა მას მისლვაჲ, რომელსა იტყობ¹⁰“. ვინააქ წმიდაჲ იგი ეტყოდა: „საყუარელო ძმო ია, შრომა თავს-იდევ ღმრთისათუს და მცირედ თანამოგზაურ მექმენ ჩუენ“. ხოლო მოიღეს მცირედ პური და მარილი¹¹ და ყველი. და რომელთა ენება, ჭამეს, ხოლო წმიდასა მას ყოლად არარაჲსა გემოაქ უხილავს.

ხოლო კაცი იგი ია თანამოგზაურ გუექმნა ჩუენ. და წარვემართენით აღმოსავალით კერძო და ვიდოდეთ ქედთა რაქმე მალალთა, ტყინთა და ლოდოანთა. და ვითარცა აღვედით უმაღლესთა ადგილთა, და ჰკითხა მას¹² კაცსა წმიდამან მან: „საყუარელო ია, რაჲ ეწოდების ადგილსა ამას?“ ხოლო იგი ეტყოდა: „რამეთუ არს ესე შესაკრებელი ნადირთა ველისათააქ და ბაკთა ეწოდების“. [v] ხოლო წმიდამან მან აღიღო კელითა თუსითა ორთოვი¹³ რკინისააქ და გამოაქანდაქნა ჯუარნი ლოდთა რათმე ზედა დიდ-დიდთა, რომელნი-იგი იხილვებიან ვიდრე დღენდელქად დღემდე. ჭუალად მიიხილა¹⁴ წმიდამან და იხილა აღმოსავალით კერძო ქედსა ზედა მას ტბაჲ აღრეული ლალითა, რომელი-იგი სახედ მწკრისა იხილვებოდა. დაგვკარდა ჩუენ ფრიად და ვქკითხეთ კაცსა მას: „რაჲ არს ადგილი ესე უცხოაქსა ამის წყლისააქ?“ ხოლო ია მომიგო ჩუენ: „ესე არს ტბაჲ მღრვე ყოლადვე, რომელსა ეწოდების სათაკუე¹⁵. და არს ამას შინა სიმრავლე თაჭუთა [და] სხუათა ნადირთააქ და დედააქ¹⁶ შფოთთა და ბრძოლათააქ, რამეთუ ეამსა ამას აქა იხილვებიან მღვეარნი ნადირთანი, შეკრებულნი თუთოულთა სანახებთანნი და ურთიერთას მღვეარნი საქმეთა უჯეროთანი, რომელნი კლვადცა მზა არიან

ნუხანაშია: ¹ დაყოვნებულთა. ² ვიხილნეთ. ³ მოწილედ. ⁴ მიითვალა. ⁵ ეტყობ. ⁶ ორთოვი. ⁷ სათაკუე.

თვთოეულისა“. და ვითარცა წარვემართენით ტბისა მის მიმართ, და კაცნი იგი ია შეუქრდა წმიდასა და ღმრთისა მადლობასა აღუარებდა ხილვისათს ჩუენისა. და ესრეთ გუეტყოდა, რაჟთა ყოლადე უბრძანებდეთ, უკუეთუ რაჟ გუენებოს მის მიერ. ხოლო წმიდამან ჰრქუა მას: „ნუ წარხუალ ჯერეთ, მშაო, რამეთუ ჰაბუკი ესე უმეტარ არს ადგილთა ამათ“. და ია ეტყოდა: „ქრისტემან მომმადლოს, რაჟთა მარადის ვიყოფვოდე სიწმიდისა თქუენისა თანა, მშაო“. და ვითარცა შთა[257]ვედით პირსა მის ტბისასა, ვჰკითხეთ კაცსა მას ჟამი დღისა[ა]. ხოლო მან მომიგო: „მწუხრ არს და მიდრეკილ დღე“. ხოლო წმიდამან მან მიუგო: „რაჟ არს იმიერით ქედთა ამათ ტყიანთა, 10 ანუ სიმაღლე დიდისა ამის მთისა[ა], რომელ არს ზემოთ ჩუენსა?“ და მან მიუგო: „მთა[ა] ესე მაღალი არს, თავი ყოველთა ამათ ქედთა[ა], რომელსა ჰრქვან თა ვი შეშათა[ა]; რამეთუ თავი არს ყოველთა ამათ მალნართა[ა], ამისთს შეშის-თა ვეწოდების. და უვალ [არს] კაცთა და პირუტყუთა[გან] სიმაღლისათს მისისა. ხოლო წინა[ა]თ ჩუენსა არიან ადგილნი მცირედ კაც- 15 რიენნი, და აწ ვინა[ა]თგან მოსწრაფე ხართ, რაჟთა ადგილსა მას დროსსა¹ მიხედეთ, არა ჯერ-არს ყოენებად, რაჟთა არა უჟამოდ გეწიოს ღამე“. ვინა[ა]ცა ენება წმიდასა მას, რაჟთა ტბაჟ იგი მარჯუქენით წარულოთ და წარვიდეთ დელეთა მიერ, რომელნი იყენეს წინაშე ჩუენსა.

და ვითარცა ვიდოდეთ, აჟა ესერა მოვიდეს ვინმე კაცი უკეთურნი, 20 რომელნი გუეტყოდეს, რაჟთა დავაცადოთ სლვა[ა] კერძოთა მათ, რომელთა მიგუემართა², რამეთუ ჟამი არსო ნადირთაჟ, რომელნი მოვლენ ტბასა ამას, რამეთუ მზა არიან მონადირენი ადგილთა ამათ, რაჟთა არა იქმნას ცთომა[ა] მათი თქუენ მიერ. და არა გვტყენეს რაჟთურთით წარსლვად კერძოთა მათ. და ჰაბუკი იგი, მოძღუარი [v] ჩუენი, ძლიერად წინააღუდეგობდა მათ, და 25 არა იყო მათ თანა სმენა[ა], არამედ გარე-უკუ-მოგუაქცინეს და პირი იგი ზღვსა[ა] მის დასავალით წიაღ-ვლეთ, მოვედით თავსა შთასავალისა მის ქედისასა, რომელ არა იყო ყოლად კუალი მგზავრობისა[ა] და არცა გზა[ა]. ხოლო კაცი იგი ია გვჩუენებდა მცირესა რასმე დაბასა და სახელ-სდებდა კაცსა სახელთანსა და კეთილსა, რომელსა ეწოდა გარბანელ³ და გუეტ- 30 ყოდა: „მივედით ადგილსა იმას ამის იწროსა⁴ მიერ გზისა, და კაცმან მან ადვილად მივიყვანნეს ადგილსა მას, სადა[ა]თ იქმნა წიაღსლვა[ა] თქუენი განთიად“.

IX. არამედ, საყუარელნო მშაო და გულს-მოდგინედ სმენის-მოყუარენო მამანო, უმეტესად ჯერ-არს ჩუენდა, რაჟთა ვისმენდეთ საკრველთა ამათ საქ- 35 მეთა და ვადიდებდეთ ღმერთსა, რომელმან ესევითარი მოგუამდლა ჩუენ მამა და მოძღუარი. და ვითარცა მოვედით ადგილსა მას, რომელსა ბაბგენ უწოდიან, და ვიხილეთ მცირე ველი ადგილსა მას ბობხა წოდებულსა, და გვთხრა ჩუენ ია ყოველივე კაცისა მისთს გარბანელისა⁵. მაშინ ია შეუვრდა წმიდასა მას და მოწოდე მოიკითხა⁶. ხოლო წმიდამან მან ჯუარი 40 დასწერა და ეტყოდა მას: „ღმერთმან მოგავოს ნაცვალი მგზავრობისა შენისა[ა], მშაო! ხოლო გეტყვ შენ, რამეთუ აღრე იხილო [258] მისაგებელი კაცთა მათ ბოროტთა და შფოთის-მოყუარეთა[ა]“.

ნუქხაშია: ¹ დროსასა. ² მიგუემართა-ჩრ გუეტყოდეს რა დავაცადოთ. ³ გარბანელი. ⁴ იწროსაჟ. ⁵ გარბანელისა. ⁶ მოწოდე. ⁷ მოიკითხა.

ხოლო ვითარცა იგი განგუეშორა და წარმოვიდა, ჩუენ შთაშობილი¹ შთასაქანელსა მას, ვითარცა წყალთასა. და ვითარ მივედით დაბასა² წას, ესერა ზემო კაცი იგი კსენებული მივიდოდა სახედ თჳსად ორთა თანა ძეთა მისთა. და ვითარცა გზილნა ჩუენ ესევეითართა რაჲთმე სახითა, განჰკრთა და მოწლედ³ განგუკითხვიდა და განგუხილვიდა ჩუენ. და ვითარ ცნა, ვითარმედ ივინი არიან, რომელნი მოსრულ არიან ადგილთა ამათ აღშენებად მონასტრისა, და იხილა რაჲ, ვითარ-იგი არღარა იყო ჩუენ თანა სახე სამოსელთა ჩუენთა[ა] და ყოვლითურთ დაბძარულ იყვნეს ასონი ჩუენნი, მაშინ ცრემლით მოეხუა და ამბორს-უყოფდა ფერჯთა მის წმიდისათა⁴. და ესრეთ იხილა რაჲ წმიდამან მან კაცი იგი, ეტყოდა: „საყუარელო და ქრისტეს მიერ ძმომ გარბანელო⁵, აწ აპა ესერა მცირედ თანალმობით შეეწიე გზაგრობასა ჩუენსა და რაჲთა წარგუძლუე ვიდრე მდინარემდე, რომელ არს ჩრდილო[ა]თ ჩუენსა“. ხოლო იგი გულს-მოდგინედ და ცრემლით ეტყოდა, ვითარმედ: „რა ეგების ეგე, ჰ წმიდაო ღმრთისაო, რამეთუ ესერა დასლვასა მზისასა ღმერთ-მან მოგიყვანნა ცოდვილისა მონისა თქუენისა, და ვხედავ წყლულეობასა ფერჯ-თა თქუენ[ს]თასა და [გვედრებთ], რაჲთა მცირედ განისუენით მაშურალობისაგან გზაგრობისა თქუენისა და რაჲთა ზედამიწეენით ვცნა, უკუეთუ რაჲ არს ესოდენი ესე მდულარებაჲ სულისა თქუენისა[ა], რომელ ესრეთ გა[ი]რულა დადებად სული უღაღთა ამათ და უვალთა გზათა სლვად“. წმიდამან ჰრქუა მას: „შეუძლებელ არს ჩემგან, რაჲთამცა არა მივედით ადგილსა მას განჩინებულსა“. ხოლო შერბიოდა შინა კაცი იგი და კუალად გამოვიდა თაჲ ნა მგულლითურთ; მსგავსად სარეფთელისა და სომანიტელისა შეუვრდეს ფერჯთა წმიდისათა, და ვითარ ვერ არწმუნეს, მაშინ ჰბაბუკი იგი, მოძლუარი ჩუენი, შეუ[ვ]რდა ძმასა მისსა იოვანეს და ეტყოდა: „აპა ესერა არა დაშთომილ არს სული ჩუენ თანა, დავემორჩილნეთ კაცსა⁶ ამას, რამეთუ არღარა არს ეამი სლვისა[ა]“. ხოლო წმიდაჲ იგი ეტყოდა: „რომელმან-იგი გაბაონს ისო ნავესსა დაუყენა მზე⁷ და კუალად წმიდასა მას ბერსა ბესარიონს, ამანვე⁸ ჩუენცა ღირს მყვენს მზესა ამას თანა ხილვად და თაყუანის-ცემად წმიდასა ხატსა მისსა“. მაშინ წარმოუძლუა კაცი იგი და წარმო-რა[ა] ემართნეს, ჰბაბუკმან მან ჰრქუა წმიდათა მათ: „ლოცვა ყავთ ჩემთჳს, წმიდანო, რამეთუ ხვალე ინებოს თუ ღმერთმან, შევემთხუო წმიდათა ფერჯთა თქუენთა“. [259] ვინაჲცა ესე განგებულეებით იქმნა, [რაჲთა] თანა-ეწამოს იგი დიდებულსა მას სასწაულსა, რომელსა შემდგომად მცირედისა ეგულეების სიტყუასა წარმო-თქუმა[ა].

და ვითარცა წარმოვედით, იბოვა წინაშე ჩუენსა გზა[ა] რა[ა]მე, იწრო[ა] და ძნიად საჭირველი. ხოლო გარბანელმან⁹ უბრძანა ძესა თჳსსა, რაჲთა თანა გზა-მყვეს ვიდრე პირამდე მდინარისა, რომელსა შთავედით რაჲ, და აღმავალინ კუალად გუხილნეს ძმათა მათ, მოგუეგებნეს.

ხოლო შენ, საყუარელო, განიხილე-და საკრველი ესე, რამეთუ რაჲმს კაცისა მისგან წარმოვედით და ვიდრე მოსლვამდე ჩუენდა, კუალად ეგო [მზე] ადგილსა მას სიტყუასებრ წმიდისა, რომელი-ესე გუკრდა⁷ და ვადიდებდით ღმერთსა, მადიდებელთა მისთა. ხოლო გუხილნეს რაჲ ძმათა მუნ მყოფ-

* შტრ. ისუ ნაკე 10,12.

ნუხსაზია: ¹ მოწილედ. ² წ-თასა. ³ გარბ-ნელო. ⁴ ცვ-თა. ⁵ ამანვე+და. ⁶ გარბნ-ნელომან.

⁷ გუკვირდა.

თა, ცრემლოოდეს ჩუენ ზედა, რამეთუ სამოსელი ჩუენი ყოლად არღარა იყო, და ფერწნი ჩუენნი დაჯეჯკილ და დაბძარულ იყენეს. და მცირედ რაქაწენუგეშინის-ვიციით საზრდელი, რომელი პოვა მათ თანა, ხოლო განთენა¹ რაჲ, შეეწირენით ლოცვანი. და მოილო წმიდამან მან ჯელითა თჳსითა შეშაჲ, და ვითარცა პირველ ვთქუთ, და შექმნა ჯუარნი და აღმართნა სახელსა ზედა წმიდათა მთავარ-ანგელოზთასა. და ვითარცა იყო ეამი სამემისა[ჲ], ვილოცევდით რაჲ ადგილსა მას, და აჰა ესერა კაცი იგი გარბანელი² [v] და ჰაბუკი იგი, მოძღუარი ჩუენი, და ორნი კაცნი, უცხონი კაცნი, და მოიწინეს სწრაფით ჩუენდა. ხოლო ჩუენ ვიხილენით რაჲ, განვიხარეთ. და იგინი იყენეს

10 შეპყრობილ შიშითა რაჲთმე დიდითა, და კაცნი იგი უცხონი—ვითარცა მკუდარნი ხილვითა. ხოლო ჩუენ ვიკითხევდით მიზეზსა, თუ რა[ჲ]სათჳს სულთქუმით და ექვთ მოიწინეს იგინი, ანუ ვინ არიან კაცნი იგი, რომელნი სახედ მკუდართა უქმო და უსიტყუ არიან? ხოლო იწყო თბრობად გარბანელმან³ და ჰრქუა წმიდათა მათ: „რაჲამს-იგი წარმოხუდით თქუენ, და ჰაბუკი

15 ესე იყო ფრიად მაშურალ, და იყო ღამე, და მივიღეთ საზრდელი და გჳკრდა ფრიადი სიმენე თქუენი და ვადიდეთ ღმერთი და დავიმინეთ. ხოლო გან-რაჲ-თენა, წინაშე თქუენ[სა] წარმოსლვად ვეშადდებოდით. აჰა ესერა იქმნა ძრვა[ჲ] და ოხრაჲ რაჲმე, ვითარცა ქარისა[ჲ] და განგჳკრდით ფრიად. და შემდგომად მცირედისა მოვიდეს კაცნი ესე, ვითარცა-ესე ხედავთ, და ძლით

20 იწყეს სიტყუად. და ვითარცა ვჳკითხევდით, თუ: „რა[ჲ]-მე იყო ჳმაჲ ესე და ძრვაჲ?“ ხოლო ამით მოგვგეს და გურქუეს, რამეთუ „განიპო კლდე იგი, რომელი იყო დასავალით ტბისა მის, და წარვიდეს წყალნი იგი მრღჳენი[ი], და ჩუენ, რომელნი ვიპოენით გარემოს ადგილისა მის, განვიბნინით ძლიერისა მისგან [260] ზარისა და შთამოვედით კაცისა ამის, რამეთუ მეცნიერ იყო

25 ჩუენდა“. და ვითარცა იგინი ამას იტყოდეს მოწამედ სიტყუათა მათთა იხილვებოდა მდინარე იგი, რამეთუ არღარა იტგედეს ადგილნი თჳსნი, რამეთუ ყოველით კერძო გარდაეცა მრღჳე, ვითარცა მწვრუ, რომლისათჳსცა განკჳრვებამან შეგჳპყრნა ყოველნი.

ხოლო ჰაბუკი იგი ეტყოდა წმიდასა მას: „აჰა ესერა ვხედავ, რამეთუ

30 სიტყუანი შენნი საქმე არიან, ვინა[ჲ] მაგსოვს გუშინდელი იგი, [რა]ჲამს-იგი უბრძანებდით კაცსა მას, რამელი თანამოგზაურ გუქმნა ვიდრე ტბამდე სათაჯჳსა⁴, ვითარმედ აღრე იხილო მისაგებელი კაცთა ამათ შფოთის-მოყუარეთა და კჳლად კაცთა მათ, რომელნი-იგი შესაკრებელსა მას წყალთასა წინა რბიოდეს ვითარცა ეშმაქელნი; რამეთუ ვჳგონებ, რომელ არცალა თუ

35 კჳლი იპოოს ადგილისა მის“.

ხოლო ვითარცა დასცხრა მდინარისა მის დიდროაჲ, ვცანთ ქეშმარტი, ვითარმედ ადგილი იგი ტბისაჲ იხილვების ველად ლოდოანად, ხოლო ადგილი იგი წისქჳლ-სახლთა[ჲ] კჳლად წარღუნილ და უჩინო. ამისსა შემდგომად შეუ[ქ]რდა წმიდასა ჰაბუკი იგი და მიილო ლოცვა[ჲ], და ჰრქუა: „უთჳლ-სა თუ ენებოს, აღრე გიხილნე, ხოლო უქუეთუ რაჲ გნებავს მთავრისა მიერ,

40 მიბრძანეთ, რამეთუ მასცა ჰნებავს ხილვა[ჲ] თქუენი აღრე“. და წმიდამან [v] ჰრქუა: „თჳნიერ საღმრთოჲსა კურთხევისა არარაჲს მკადრე ვართ წინაშე მისსა, რამეთუ თჳთ უმჯობესად უწყის ყოველი, სიტყჳსაქმ[ერ] სოლომონისა“:

ნუსხაშია: ¹ განთენდა. ² გარბანელი. ³ გარბანელი. ⁴ სამთაჯჳსა. ⁵ სოლომონისსა.

ქართული
ენის ლექსიკონი

«ყურნი ბრძნისანი მარადის შუა არიან საღმრთოთა სიტყუთათა»¹ და ქაბუკი იგი და ჩუენ დაეშითთ ადგილსავე მას.

ხოლო მი-რა[ა]-იწია ქაბუკი იგი წინაშე მთავრისა, და ყოველივე წარ-
მოუთხრა შემდგომითი-შემდგომად. და რომელთა ესმა, განკურვება¹ დაეცა,
[ზარი] განჰკდა, და აღიდებდეს ღმერთსა. მაშინ ღმრთის-მსახური იგი ში-
შითა და სიხარულითა აღივსო და წარემართა ხილვად სასწაულთა მათ და
ნიშთა, და ყოველნი საბრძანებელნი მისნი მის თანა და გარემო სანახებნი
მათ არეთანი, რომელთაცა ასმი[ო]და დიდი ესე საკურველბაჲ, და მყის კრე-
ბული დიდძალი შეკრბა ადგილსა მას, სადა-იგი იყენეს წმიდანი იგი. და
ვითარცა მოვიდა მთავარი, ამბორს-უყო ხატსა მას ცხოველსა, და შიგერო-
10 მით მოიკითხნა იგინი, და განკურვებით იკითხვიდა² სასწაულთა მათთჳს. და
ყოველივე ზედამიწეებით ცნა კაცთა მათ მიერ, რომელნი მას წარველინენს,
ვითარ ადგილი ტბისა[ა] მის ველოან ქმნილ არს და შესაკრებელი იგი წყალ-
თა[ა] დათვარულ იყო ქვშათა მიერ და ლოდთა, რომელსა კაცნი იგი ქირისა
მისგან განრომილნი თუთ წარმოიტყოდიან³.

ხოლო მოვიდეს [261] მდღელნი და მონაზონნი თუთოეულთა მათგან
ადგილთა და სიხარულით მოიკითხვიდეს წმიდათა მათ. და სხუანიცა მონა-
ზონნი მრავალნი შემოკრბეს. და ადგილისა მისგან მის მდინარის-კიდისა
ლოცვით და ლიტანიით ადგილსა მას პირველ კსენებულსა⁴ ბორცუსა აღვე-
დით. და ბრძანებითა მთავრისა[ა]თა მოიქმნა ადგილი იგი და ველოან იქმნა.
20 და სხუანიცა მთავარნი მოიწინეს გარემოთა ადგილთანი და თუთოეულ[ნი]ი
უთხრობდეს წმიდათა მათ სიმარჯუესა⁵ სამონასტრეთა⁶ ადგილთასა, და კა-
ციცა იგი, რომელ პირველ იოტა ძინძედ წოდებულისა მისგან ადგილისა,
მოწოდელ⁷ შეუფრდებოდა და აწუევდა, რაჲთა მუნ აშენებდენ. რომელსაცა
მიუგო წმიდამან და პრქუა: „სულსა შინა უკეთურსა შიში ღმრთისაჲ არა
25 დაემკვდრების, არცა ჯერ-იყო მარგალიტსა დასხმად წინაშე ღორთა^{**}, რამე-
თუ ბრმა[ა]ცა თანა-წარჰდების ოქროსა მის წინაშე მდებარესა, არამედ შენ-
დობილ⁸ იყავნ პირველი ცთომა[ა] შენი, ხოლო ჩუენ ნუ ვინ გუაიძულებს
სხუად⁹ ცვალებად ადგილისა“. ხოლო ყოველი იგი კრებული დიდად განსთქუ-
მიდეს: „ესე სასწაულნი თანამოდგამ არიან მოსეს მიერ ქმნილთა მათ განპე-
30 ბასა ზღუასა და კლდისაგან აღმოცენებასა წყლისასა და კუალად კიდობნისა
მიერ განებასა იორდანისასა და კუალად გრიგოლის მიერ საკურვ[ი]ელთ
მოქმედისა განგზობასა მის ტბისასა, რომელი იყო მიზეზ მტერობისა მის ძმა-
თა[ა]სა. ეგრეთვე ტბაჲ ესე მიზეზი შფოთთა და კაცის-კლუათა[ა] განგზა
წმიდათა ამათ მიერ“. ხოლო წმიდაჲ იგი, ვითარცა იყო უცხო[ა] ზუაობისა-
35 გან, მიუგო და პრქუა მათ: „ნუ ჰგონებთ, მთავარნო და ერნო, თუმცა ჩუენ-
ნითა რაჲთმე ძალითა ქმნილ იყენეს სასწაულნი ესე, არამედ რამეთუ აღიდა
ხატი პირისა¹⁰ თუისისა[ა] ქრისტემან ღმერთმან, რაჲთა თქუენ გრწმენეს, ვი-
თარმედ არა ტყუვილ და ამო არიან საქმენი ესე, რომელთა თქუენ ხედავთ“. მი-
ეერთგან ეწოდა სახელი შემსგავსებული საქმეთა ადგილსა მას, რამეთუ ეწო-
40 და ზარზმა ერთა მათგან, რომელნი ჴარითა და შიშითა მიუთხრობელი-

* შდრ. იგა ავ. 18,15. ** მათე 7,6.

ნუსხაშია: ¹ განკურვებით. ² იკითხვდა. ³ წარმოიტყვდის. ⁴ პირველ კსენებულთა.

⁵ სამარჯუესა. ⁶ სამონასტრეთა. ⁷ მოწოდელ. ⁸ შენდობა. ⁹ სხვად. ¹⁰ პლისა.

თა შეპყრობილ იყვნეს. ხოლო ლოცვით და ვალობით განათიეს დაჲ იგი და განთიად მოიკითხნეს წმიდანი იგი და სიხარულით წარვიდეს სახიდ თჳსა¹.

X. ხოლო ღმრთის-მსახური გიორგი დაშთა მათ თანა და უბრძანა, რაჲთა მოიძიონ ადგილი, სადა ჰნებაეს აღშენებად ეკლესიაჲ. და მისცა სა-
 5 ჰმარნი უხუებით. და წარვიდოდა რაჲ, უბრძანა კულადცა მოსლვა[ჲ]. მიერითგან იწყეს ძიებად ადგილსა, სადა უშენონ ღმერთსა სადიდებელად ეკლესია[ჲ]. ხოლო წმიდასა მას ენება, რაჲთა[მცა] ბორცუსა მას ზედა უმაღლესსა აღაშ[262]ენა ეკლესიაჲ. და ძმაჲ მისი იოვანე და სხუანი ძმანი ეტყოდეს: „ნუ, წმიდაო მამაო, ადგილსა ამას, რამეთუ მაღალ და ცივ არს, და ძმანი ესე
 10 შიშუელ და გლახაკ“. რომლისათჳსცა იქმნა ცილობაჲ შორის მათსა. და ვითარცა-იგი გედგონ საწუმისი დადგა გამოცდად საქმეთა* და კულად დიდძან თევდოსი ნაწშირთა მიერ მოიძია ადგილი, სადა აღაშენოს მონასტერი, ეგრეთვე ამათ ნეტართა ყვეს, რამეთუ აღაცხნეს ორნი კანდელი სწორითა ზეთითა და დადგნეს ადგილთა მათ ცილობისათა. რამეთუ იყო მცირე დღე
 15 სამხრით ადგილსა მას უმაღლესსა, და კანდელი იოვანესი დადგა მუნ თუთ იოვანე, ხოლო ბორცუსა მას ზედა—წმიდამან სერაპიონ. და ორნივე დადგეს ლოცვად. ხოლო ვითარცა განთენა, იხილვა დავსებულად კანდელი იგი სერაპიონისი², ხოლო კანდელი იგი იოვანესი ბრწყინვიდა ვიდრე შუა სამხრამდე. რამეთუ ესე განგებულებაჲ იყო საღმრთოჲ, რაჲთა არა სწრაფით, არამედ
 20 ფრთად შუენიერად ეამსა თჳსსა აღეშენოს საყდარი მაღალსა მას ადგილსა. ესე რაჲ იხილეს ყოველთა, დაამტკიცეს, რაჲთა მუნ იწყონ შენებად ეკლესიისა.

ხოლო წმიდამან მან პრქუა ძმასა თჳსსა თათლმწთოლვართა მით ენითა: „ძმაო იოვანე, ღმერთმან გაჩუენა საკარველი ესე დიდებული, რამეთუ
 25 იხილა³ ნა[ვ]კლულევიანებაჲ გონებისა შენისა[ჲ]. ხოლო ესე უწყოდე, ვითარმედ შემდგომად² ცირიდისა ადგილსა ამას აღეშენოს საყდარი ფრთად შუენიერი“. და შეჰკაზმეს ადგილი იგი, და შეემატებოდა რიცხუსა ძმათსა, რამეთუ მოიზიდვიდა სახელგანთქმულეებაჲ კაცისა მის ღმრთისა[ჲ], და სახედ მდინარისა ირწყებოდეს ტბილთა მათ სიტყუათა მისთაგან, რამეთუ კაცი
 30 იგი პირველ ჰსენებული ვა რ ბ ა ნ ე ლ ი და ორნი იგი ძმანი, რომელნი დანთქმასა ტბისა[სა] ვანერნეს, იკურთხნეს მონაზონად ჰელითა მის წმიდისა[ჲ]თა, ვინა[ჲ]თგან ახალსა ამას მოსეს ებრძანა ახლისა ისრაჲლისა წინამძღურობაჲ, ამისთჳს უგმდეს თანა-შემწედ საქმესა მის კარვისა ახალნი ბესელიელ და ელიაბ⁴***. რამეთუ არა თუ ნისლსა შევიდა და ფიცარნი ქვისანი მოიხუნა,
 35 რომელსა შუჲლი და მცნებანი წერილ იყვნეს, არამედ თუთ იგი აღმწერელი მათი გონებითა მოაქუნდა, რომელი მისვე, მოსეს, ნაპრალსა კლდისასა დაფარულსა ეტყოდა: «მე ვარ, რომელი იგი ვარ»*** და მთასა ზედა თაბორსა მოსეს და ელიას თანა ზრახვიდა, თავთა მათ თანა მოწაფეთასა, ესე აქა გორცითა გამოსახული მჳართა ზედა ეტურთა და თაყუანის-საცემელად მორწ-
 40 მუნეთა აღეშართა. რომლისათჳსცა იწყეს შენებად ეკლესიისა და დადგეს სადუჯველი ადგილსა მას, რომელი იოვანე გამო[263]არჩია. ხოლო საქირო იქმნა შენებაჲ მისი, რამეთუ ქვანი მათ ადგილთანი ტყეთაგან დაფარულ იყვნეს, ვინა[ჲ]ცა წყლისაგან რაჲსმე ღონიერობდეს და უშუერსა რასმე ქვასა⁵ მუნით გამოილედეს.

* შდრ. მსაჯ. 6,37—38. ** გამო ს ღ ვ. 36,1. *** შდრ. I კორ. 15,10.
 ნუსაშთა: ¹ თსსა. ² სერაპიონისა. ³ იხილნა. ⁴ ელიობ. ⁵ ქუასა.

ხოლო იყენეს ხუროთმოძღვარ და ზედამდგომელ საქმისა მისგანგან-
 ნელი და ორნი იგი ძმანი. ხოლო განითქუა რაჲ, ვითარმედ ესწავთარნი
 ესე კაცნი ესრეთ აღაშენებენ ეკლესიასა, იწყეს სახედ მდინარისა მოსლვად
 საქმესა მას ეკლესიისასა, და არა იპოვა რაჲთურთით ქვა[ა], და ქირით და
 შრომით მდინარისა მისგან მოიღებდეს. ვინა[ა]ცა კულადცა მოვიდა მუნ
 ღმრთის-მსახური იგი გიორგი და განიცადა ყოველი საქმე მათი, და იურვო-
 და, რაჲთამცა კეთილად აღეშენა ეკლესია[ა] იგი. და მოუჭდა გულსა და
 პრქუა წმიდათა მათ: „ქრისტეს მიერ განბრძნობილნი მამანო, უკუეთუ
 სთნავს სიწმიდესა თქუენსა, არს ადგილი ერთი, სადა ეკლესია[ა] მისი დაცე-
 მულ არს ძრვისაგან. აწ, უკუეთუ ჰბრძანოთ, ადგილ არს, რაჲთა იგი მოვი-
 ლოთ“. ხოლო ცნეს რაჲ წმიდათა მათ, რამეთუ უქმ[რ]ად მდებარე არს ეკლე-
 სია[ა] იგი, ბრძანეს, რაჲთა სწრაფით გელ-ყონ საქმესა მას. და იწყეს მოღე-
 ბად მეყსეულად რაოდენი ეგმარებოდა ეკლესიისა მისთჳს. და იცნობებთან
 ქვანი იგი ზოგს-რაჲმე კუთხთა მიერ და კამარათა. ხოლო არს სახელი ადგი-
 ლისა მის უმწაჲ, რომელი შორავს [v] ათორმეტ მილიონ. 15

ხოლო შემდგომად სამისა წლისა სრულ იქმნა ეკლესიაჲ და შეიმკო
 ყოვლითა განგებითა, რომელი შეჭგვანდა ჟამსა მას. და აღმართეს მას შინა
 ცხოველს-მყოფელი ხატი ფერისცვალებისა[ა]. და ამისსა შემდგომად სენაკე-
 ბიცა იშენეს ძმათა. და შემოკრბა კრებული დიდძალი ძმათა[ა], რამეთუ მად-
 ლი სულისა[ა] და სახელგანთქ[უ]მულეზაჲ კაცისა მის ღმრთისაჲ მოიზიდვი-
 და ყოველთა. რამეთუ იტყჳს უფალი, ვითარმედ: «სადაცა იყენენ ორნი, გი-
 ნა სამნი, შეკრებულ სახელისა ჩემისათჳს, მუნ ვარ მე მათ შორის*». რაო-
 დენ უფრო[ა]ს მრავალთა თანა შეკრებულთა ღმრთის-მსახურებისათჳს! ხო-
 ლო ღმრთის-მსახურმან გიორგი მისცნა ყოველნი საგმარნი, ჯორები და
 კარაულები, და რაოდენი რაჲ უჭმდა სიმრავლესა ძმათასა. ხოლო წმიდამან 25
 მან განაჩინა წესნი და კანონნი საეკლესიონი, რომლისა მიერ ირწყევბოდეს
 საღმრთოათა მადლითა, ვინა[ა]ცა სოფლებნიცა (!) მისცნა კაცმან მან ღმრთი-
 სამან გიორგი, ვიდრემდის შოსწრაფე იყო, რაჲთა ყოველივე ადგილისა
 მისთჳს წარავოს. ხოლო მრავალთა იწყეს მიბაძვებად მისა¹. და ვითარცა
 პირველ კარავსა მოსესსა თულთა² და მარგალიტთა და სხუათაცა მათ 30
 ნივთ[თ]ა აღშენებისათჳს კარვისა, ეგრეთვე სახედ ძალისაებრ აჩუენებდეს
 შესაწირავსა ახლისა ამის კარვისას[ა], რომელ არს ეკლესიაჲ ქრისტესი.

XI. [264] ხოლო აქა სხუა[დ] იცვალეზის ლექსი სიტყჳსა[ა] უსაკუთრე-
 სად თქუმად სასწაულთა წმიდისა ამის კაცისათა და რაჲთა ცხოვრებაჲცა
 ღმრთის-მსახურისა გიორგისი უმეტეს გამოცხადნეს. ხოლო მოგუებთრა ესე 35
 არა თუ უჩინოთა ვიეთმე მიერ კაცთა, არამედ ფრიადცა საჩინოთა და
 ბრწყინვალეთა, ვიტყვო უკუე გიორგის ებისკოპოსსა: მაწყუერელსა, რომელი-იგი
 აღმოსცენდა ჰევისაგან შუარტყლისა, მშობელთაგან წარჩინებულთა და
 ღმრთის-მოშიშთა, ხოლო აღიზარდა იგი განთქუმულსა მას უდაბნოსა³
 ოპიზას, რამეთუ იტყოდა ღმერთ-შემოსილი იგი უტყუელითა მით პირითა, 40
 ვითარმედ: ვიყავ რაჲ უდაბნოსა ოპიზისასა, საყოფელსა წმიდისა წინამორბედისა
 ნათლის-მცემელისასა, და მიერ აღვედ დიდისა მამისა მიქაელისა⁴ და ვიყავ
 რაჲ წინაშე მისსა, მაშინ წარავლინა მიქელ ორნი მოწაფეთა მისთაგანნი
 და მიუწერა ებისკოლე სერაპიონს და ძმასა მისსა იოვანეს მსწრაფლ მი-

*მათე 18,20.
 ნუსხაშია: ¹ მისსა. ² თვალთა. ³ ოდაბნოსა. ⁴ მქელისა.

- სლვად წინაშე მისსა, რამეთუ იცოდა ჟამი განსლვისა¹ თვისისა[ა], რა[ა]ქთა იხილ-
 ვნენ ურთიერთას და რაათა ზედამიწევნით ცნას, თუ ვითარ იქმნა მხენებაჲ
 ზეცით უწყებულისა მის ადგილისა[ა]. ხოლო იგი, ვითარცა იყო შოთხნეგას
 მოძღურისა[სა] მორჩილ, მსწრაფლ მოვიდა თვისით ძმითურთ, რომელსა სხუა-
 5 ნიცა მრავალნი ძმანი ჰყვეს. და ვითარცა იხილეს ურთიერთას დიდმან [v]
 მიქაელ და სერაპიონ, განიშუეს, ვითარცა შეჰგავს მზიარულებით, ცრემლთა
 თანა აღრვეით ჰმადლობდეს ღმერთსა და მიიღეს კურთხევაჲ ყოველთა ძმათა
 ურთიერთას. და ვითარცა გარდაჯდეს ორნი დღენი და განვისუენით, მესამე-
 10 ადგილისა მის, ანუ თუ ვინ იყო თანა-შემწე და მოღუაწე მათდა. ხოლო ნე-
 ტარმან სერაპიონ იყო პირველითგან და ყოველი წარმოუთხრა: და ვითარ
 თანა-შემწე მათდა იქმნა დიდი იგი მთავარი გიორგი ჩორჩანელი, და ყოვე-
 ლივე მათ ზედა მოწევენული, და ვითარ ადგილსა მას ორძის სიმრავლე
 ძმათა, და სასწაულთა მათთჳს დიდთა განქმობისათჳს ტბისა და კაცთა
 15 მათთჳს ურჩთა დაფარვისა, და ყოველივე, რაჲცა იქმნა, შემდგომითი-შემდგო-
 მად. ვინა[ა] განიხარა წმიდამან მან და მადლი მისცა ღმერთსა და აკურთხა
 კურთხეული იგი კაცი გიორგი ჩორჩანელი; და თუ ვითარ შემსგავსებული
 სახელი ეწოდა ზარზმა ერთა მიერ, სასწაულთა საკრველთა ზარგანჯდილ-
 თა. ესე ყოველი რაჲ ესმა წმიდასა მას, იხარებდა სულთა.
 20 ამისსა შემდგომად მოუწოდა მამამან მიქაელ კელარსა და ჰრქუა, რაჲ-
 თა მზა-ყოს სერი. მერმე წართქუნეს განწესებულნი ფსალმუნნი ეამსა ცხრა-
 ემისასა და დასხდეს სერობად, და იწდიეს ღვინო, და სულიერი და ჯორციე-
 ლი სიხარული განზავეს. მაშინ წმიდამან მამამან დიდთა ნიშთა და [265] სა-
 სწაულთა მიერ ბრწყინვალემან მიქაელ მიხედა ნეტარსა სერაპიონს და ჰრქუა:
 25 „მსაყუარელო შვილო და ძმაო სერაპიონ, მრწამს ქეშმარიტად ღმრთისა
 სასწაულთა მათთჳს შენ მიერ აღსრულებულთა, ანუ თუ ვითარ იყოს წარმარ-
 თებაჲ ადგილისა მის, გულსავე ვიქმნე, უკუეთუ ესე იქმნეს“. ხოლო განგე-
 ბითა საღმრთოათა იყო კედელსა ეკლესიისასა რტოჲ ბაჲაჲსაჲ მრავალ-ეამეუ-
 ლი. და აღიღო ჴელითა თვისითა მამამან მიქაელ და მისცა წმიდასა სერაპი-
 30 ონს და ჰრქუა: „შვილო, დაჰნერგე ესე მახლობელად ეკლესიისა, და უკუეთუ
 განედლდეს, უწყოდე ქეშმარიტად, რამეთუ ნაყოფიერებაჲ არს ადგილისა
 მის. წარვედ და გულს-მოდგინედ აშენებდი“. ვინა[ა]ცა განკრვებამან შეიპყრნა
 ყოველნი მუნ მსხდომარენი და ჰრქუეს ურთიერთას: „არა დიდ არს ორთავე
 ამათ მიერ სიდიდე სასწაულისაჲ“. ხოლო ყოლად უცხო[ა] იგი ზეობისა-
 35 გან შეუქერდა წმიდასა მას და ეტყოდა: „წმიდაო ღმრთისაო, წინაშე შენსა
 არარაჲ შეუძლებელ არს, რამეთუ ჴელმწიფებდა მოგიღებინეს მათაცა ცვაღე-
 ბამდე“. და გამოულო ჴელთა მისთა და დაჰნერგა ქუეყანასა. ხოლო შემდგო-
 მად მცირედისა განედლდა და რტო-გარდაფენით ქადაგებდა დიდებულსა
 მას სასწაულსა. და ვითარცა იხილეს ყოველთა, განკრდეს და აღიდებდეს
 40 ღმერთსა. და ვითარცა განისმა სასწაული ესე გარემოთა მათ უდაბნოთა,
 ყოველნი განჰკრთეს და მისცეს დიდებაჲ [v] ღმერთსა და მოქმედსა საკრვე-
 ლებთათასა.

XII. ხოლო შეუდგა სასწაული სასწაულსა, რომელსა ეგულვები[ს] თქუ-
 მაჲ და კუალად-ქცევა[ა] საზღვართავე თვისთა სიტყუსა[თა]. რამეთუ ვიდრე-

და იყვნეს ესრეთ ეამ რაოდენმე მზიარულნი სულითა [და] შეებითა, ედგა ყოველნი აღივსებოდეს საღმრთოთათა მადლითა, ხოლო დღესა ერთსა, ელოცებოდეს რაჲ ეამსა სამემისასა და აჰა ესერა დაეცა განკჯრებამა წმიდასა მას და მყოვარ ეამ დგა განცუბრებული. ამისსა შემდგომად ვითარცა რულისავან ღრმისა განღვებულმან მიხედნა ნეტარსა სერაპიონს და ჰრქუა: „ისწრაფე, 5 ძმაო, და წარვედ ადგილთა ნამუშავეთა შენთა, რამეთუ შეფოთნი რაჲმე შეგმთხუევად არიან ეამ რაოდენმე, ხოლო თუ უნდეს ღმერთსა, აღრე იქმნას განქარვებამა მათი, გარნა მე ვერღა მიხილო ოდესცა სოფელსა ამას, რამეთუ აღრე წარვალ ამიერ. ხოლო შეკრებასა მას ყოველთასა ნებითა ღმრთისაჲთა გიხილო მზიარული და ბრწყინველე, ვითარცა რაჲ მუშაჲ კეთილი, სასყიდ- 10 ლითა განმდიდრებული. ხოლო ძმა[ა] შენი იოვანე მივედინ ადგილსა სხუასა, რომელი, ისწაოს რაჲ, შენებასა მისსა მოსწრაფედ თანა-მზრუნველ ექმნას კაცთა მათ, რომელნი პოვნეს ადგილსა მას, რომელსა მონასტერი აშენოს“. და მისცა მას სასწაული¹ და ნიში, რომელსა ეგულებოდა მისლვა[ა] იოვანეს.

ხოლო ესევეთარი რაჲ ტბილი ანდერძი წარმოთქუა და ყოველი ყო- 15 ფადი წინა[ა]სწარ მოუსწავა და წარგზავ[ა] 266² ენა ცრემლითა აღსავსენი და უფრო[ა]ს-ღა, რამეთუ არა ესვიდეს კუალად ხილვასა მისსა, ხოლო მოიწინეს რაჲ დიდსა მას უდაბნოსა კლარჯეთისასა, ოპიზას, მოგ[ა]ნეს მათ მამანი და სურვილით მოწოდებ² მოიკითხნეს და შემსგავსებული პატივი წინა-უყვეს³. და ვითარცა დაყვენეს დღენი რავდენნიმე...⁴ 20

ხოლო ვითარცა იყო წმიდაჲ იგი მდაბალ და აღუზუაგებელ⁴, ტბილი-თა და დაშნითა ჯელითა იხილვებოდა მდგომარედ ხუროთა თანა საეკლესიო-თა, რამეთუ იყო სხუათავე თანა სათნოებათა მეცნიერ სჯულთა საეკლესიოთა და ფრიად შემკულ წესითა ხუცობისა[ა]თა.

ვინა[ა] იხილა ვინმე იგი ესევეთარიითა სახითა ზუავემან⁵ და სილალითა 25 შეპყრობილმან, იწყო გამოად წმიდასა მის და იტყოდა: „აჰა დიდი და განათქუებული სერაპიონ ვითარ-ღა უსიტყუ და უტმო იხილვების და რაჲთურ-თით ესევეთართა პატივთა ყოლად არა ღირს არს ესე“. ამას რაჲ იტყოდა შურითა საეშმაკო[ა]თა აღსავსე იგი, ევა საკრველებათა შენთა ქრისტე! რამეთუ სიტყუაჲ წინაწარმეტყუელისა[ა] სრულ იქმნა, რომელი იტყუა: 30 „უფალმან მიაგოს უსჯულოებამა მათი“⁶, და კუალად: „[უტყუ] იყავნ ენა[ა] მზაკუარი მეტყუელი მართლისათჳს უსჯულოებასა“⁷. ხოლო ვითარცა მდგო-მარე იყვენეს ეკლესიას, მეს წინაშე ყოველთასა დაეცა კაცი იგი უტმოდ მდებარე და გარდამოადლო [v] ენაჲ განსივებული, საშინელთა პეროოდა და გორვიდა. მაშინ განკჯრებამან შეიპყრნა ყოველნი იგი დასნი მგალობელთა- 35 ნი, ხოლო რომელთა ასმი[ი]ოდა კაცისა მისგან გმობაჲ იგი წმიდასათჳს, ურ-თიერთას იტყოდეს: „ნუუტუე მის მიერ მოიწია მსწრაფლი ესე მხილებაჲ“. ხოლო კაცი იგი მოეგო გონებასა და გულსცემ-ყო ცთომილებამა თჳსი და დაღაცათუ ენითა ვერ მეტყუელებდა, არამედ ეგრეთცა შეუ[ა]რდა მწყობრსა მას მამათასა და წინაშე მათსა აღიარა ცთომილებამა თჳსი. ხოლო ყოველნი 40 იგი შეუ[ა]რდეს წმიდასა მას, რათა მიუტეოს ცოდვა[ა] იგი. და იგი ესრეთ ეტყოდა მათ: „კრებულაო წმიდაო და მწყობრო რჩეულაო, ნუ იყოფინ, თუმიცა

* აქ ტექსტს უნდა აკლდეს. ** ფსალმ. 93,23. *** ფსალმ. 30,19.

ნუსხაშია: ¹ სასწაული რაჲ. ² მოწოდებ. ³ უყუეს. ⁴ აღუზუაგებელ. ⁵ ზუავემან.

ჩემ ძლით რაჲ შეკმობუეოდა ძმისა ამას, არამედ სიტყუსაებრ ფერქმევითაჲ
 ლისა: «თანა-გუაჲც ძმათ-მოყუარებით, რაათა ყოველთა ულოცუესადი უყუარებ
 მან ყოს ლხინებაჲ უძღუორისა[ა] ამის*». ხოლო ყოველნი იგი უმეტეს შეუ[ვ]რ-
 დეს წმიდასა ამას: «მიუტევე, წმიდაო ღმერთისაო, და შეიწყალე საწყალობე-
 5 ლი ესე». ხოლო წმიდაჲ იგი ეტყოდა: «აჲა და მეცა მზა ვარ თქუნ თანა». და
 ზოიდრიცა მუგლნი და თქუა: «უფალო იესუ, ცეო ღმერთისა მამისაო,
 რომელი მოხუედ სოფლად მოძიებად შეცთომილთა, ვითარცა-იგი სიტყუთა
 აღატყუე ყრუ[ა] იგი და უტყვ. ვგრეთვე, მეუფეო უფალო ღმერთო, განკურ-
 ნე ყრმა[ა]ცა ესე, რომელი [226, B] შესცთა სიფერავითა ეშმაკისა[ა]ოა». და
 10 ვითარცა ესე თქუა, მყის დასცხრა ფრიადი იგი სასტიკებაჲ ენისა მისისა[ა]
 და კუალად ეგო ადგილსავე თუსსა. და რომელთა იხილეს, განკურნებულნი
 აღიდებდეს ღმერთსა.

და განითქუა სასწაული ესე ყოველთა შორის და იტყოდეს: «რომელ-
 მან-იგი რტო[ა] ბაჲაჲსაჲ განკმელი ფურცლის-შმოზლად გამოაჩინა მსგავსად
 15 განკმელისა მის ჯელისა, რომელი-იგი განკურნა უფალმან, და აპრონის მიერ
 განედლებულსა მის კუერთხისა და კუალად ხისა მის, რომელი მიყრდნობი-
 თა დიდისა მოწამისა ხარალამისითა განედლდა და მყის ნაყოფიერ იქმნა,
 და კუალად აკრატელთა ნათელმან გრიგოლი, ამთ სასწაულთა არაარაჲთ
 უდარეს არიან აწ აღსრულებულნი ესე წმიდისა სერაპიონის მიერ. რამეთუ
 20 იტყუს უფალი: «რომელსა მე ვპრწმენე, უმეტესი ჩემსა კმნეს**», და საკურველ
 არს ღმერთი წმიდათა შორის მისთა. ამათ და ამათვითართა ურთიერთას
 იტყოდეს ყოველნი იგი და აღიდებდეს ღმერთსა.

XIII. ამიერ კუალად ვიპყრათ ნეშტი იგი თხრობისა[ა] და პირველსავე
 სიტყუსაჲ აღვიდეთ. და ვითარცა ესე სასწაულნი იქმნ[ნ]ეს წმიდისა მის მიერ
 25 ადგილთა მათ, რომელთა აღზრდილ-და იყო, და წინაჲე მოძღუორისა, რომე-
 ლი იყო თავ და წარმართებაჲ ყოველთა საქმეთა მისთა, და ძმა[ა]ცა იგი მათი
 უხუცესი, რომელი პირველ ვაჟსენეთ, იხი[ვ]ლეს და სურვილით მოიკითხეს.
 და თანა ექცეოდა ყოველსა მას მუნ ყოფისა შინა მათსა, ხოლო იჯმნეს წმი-
 30 დათა მათ უდაბნო[ა]სა მისგან, და მოიკითხნეს წმიდანი იგი მამანი და წარ-
 ვიდეს. და ვითარცა ვარდიელეს მთა[ა] იგი არსიან წოდებული და მივი-
 დეს გეგსა ყველისასა, ხოლო იქმნა რა[ა]მე მუნცა ნაკლულეგანებისა
 სრულ ყოფად[271r 13] განგებულებით, რამეთუ აჲა ესერა მოგებნეს კაცნი
 ვინმე მონაზონნი და პრქუეს: «კეთილად მოხუედით, საღმრთონო მუშაკონო
 35 ქრისტეს ვენაჯისანო, რამეთუ ბრძანებულ არს, რაათა ადგილთა ამათ თქუნ
 მიერ აღეშენოს მონასტერი, რომელსა ჩუენცა ვიქირავით, და მოგელით თქუნ,
 ვითარცა უწყვი[ვ]ბულნი. რამეთუ აქაცა თქუნევე ხართ წინამძღუარ და
 მასწავლელ საქმეთა ამათ». და უჩუენეს ადგილი, რომელსა ზედა იხილუნეს
 ნიშნი იგი ბრძანებისაებრ დიდისა მიქაელისისა, და უბრძანა წმიდამან სერა-
 40 პიონ ძმასა თუსსა, რაათა გულს-მოდგინედ იწყოს და აღაშენოს მონასტერი
 ბრძანებისაებრ წმიდისა მის. რომლისათუსცა საქმე ესე ფრიად შეუძნდა იოვა-
 ნეს, ვარნა ვერ მკადრე იქმნა წინა-განწყობად ორთავე მათ ბრძანებასა, არა-
 მედ ესე ხოლო პრქუა სერაპიონს: «უკუეთუ ჯერ-არს, რაათა უამითით ვი-
 ხილვიდე საღმრთოსა პირსა თქუნესა, მზა ვარ მე აღსრულებად ბრძანებათა

* შდრ. იაკობ 5, 14—15. ** შდრ. იოანე 14, 12.

ნუსხაშია: 1 წარმართებაჲ.

შენთა“. ხოლო წმიდანან უბრძანა ყოლადვე ხილვად ურთიერთას. **ფეკლეუქლი**
შენა მონასტერი იგი ბრძანებისაებრ დიდისა მის მოძღურისა. **ფეკლეუქლი**
ყოველითა სამკაულითა, ვითარცა შეპჯვანდა, და უწოდა სახელი სენხაა თუი,
რამეთუ იოვანე-წმიდა¹ ეწოდების ადგილსა მას. ზოვიდოდა ჟამითი-ჟამად
ძმისა თუისისა თანა და ისწავებნ² ყოველსავე განგებასა მონასტრისასა.

არამედ აქა ნეპტი სიტყუსა[ა] წინაუკმო ვცვალეთ, რამეთუ შეეზავა სი-
ტყუა სიტყუასა და ვერლარა განგვაეთ აღწენებამ იგი მონასტრისა[ა], რო-
მელი სახელად იოვანესსა აღწენა. და ვითარცა წარვიდოდა მიერ წმიდა სე-
რაპიონ და მოვიდა თუთათა იგი თანა კრებულთა, და ყოველი მიეგებნეს
სინაზულთ და მოიკითხეს სურველით [272], და მოიხილნა იგინი და რაო-
დენი³ რაჲ ეშენა ახალსა მას⁴ ხუროთ-მოძღუარსა და ვითარ სიმრავლე ემა-
თა სიმრავლედ დიდად აღწენულად, ესე ყოველი რაჲ იხილა, განზიარუ-
ლებული ჰმადლობდა ღმერთსა.

XIV. ხოლო აქა ვგულებს სიტყუასა კუალად ქცევა[ა] სხუად მი-
მართ, რამეთუ წით[ხ]რეს ღმერთ-შემოსილსა მამასა სერაპიონს სიკუდილი⁵
დიდისა მის მთავრისა გიორგისი, რომელი იყო აღმაშენებელი ადგილისა მის.
ესე რაჲ ესმა, ვითარცა შეპჯვანდა, დიდად იგლოვა, ცრემლოვდა ვითარცა
მგსნელი ლაზარეს ზედა და უმეტეს, რომელ არა თანა-დახუდა სიკუდილსა
მისსა, ვინა[ა]ცა ჰრქუა იკონომოსსა და ხუცესთა და ძმთა ყოველთა, რათა
ხვალის დღე მივიდნ საფლავად მისსა, ადგილსა მას ზანავისასა, სადა-
იგი მონასტერი შეუნიერი შენ არს, რომლისა-იგი იყვნეს პირველნი აღმა-
შენებელნი ამასჲო და ქურდია. ხოლო აწ კუალად და[ა] გიორგისი,
რომელი იყო ცოლი დიდისა მთავრისა მირიანისი, ძისა ბეშქენ ბაჰ-
ლაუნდისა[ა] [ძისა] იოვანესი⁶. ხოლო გიორგი შეილთაგან ოწერ და უქმ
იყო, რამეთუ ორნი შეილნი სინოებასავე შინა წასრულ იყვნეს და შემდგო-
მად მათისა დედა[ა]ცა, ნათლად გამომყვანებელი მათი, მიიცივალა, და სხუსა
მეუღლისა შეერთებამ არღოდეს თავს-იდვა. და ვითარცა ვთქუთ, გარდა-რაჲ-
იცვალა [v] ყოლად კურთხეული იგი გიორგი, ყოველივე, რაჲცა აქუნდა.
და მამული და ყოველნი ეკლესიანი და მონაგები მისი დასა მისსა შექმედრა
და შეილთა მისთა საკუთრებით განუთუსა, რომელთა ეწოდა სულა, ბეშ-
ქენ და ლაკლაკი. ხოლო ვითარცა ვთქუთ, მივიდა წმიდა იგი საფლავსა
ზედა მისსა, მოწოდ⁷ და თანა-ღმობით იტირა. და ვითარცა ჯერ-იყო, მო-
იკითხა და ნუგეზინის-სცა დასა მისსა ლატავრის, რომელსა უკუანა[ა]-
სკნელ თეკლა ეწოდა, და კურთხევითა საღმრთო[ა]თა აკურთხნა სამნივე იგი
ყრმანი მსგავსად სამთა ყრმთა აბრაჰიანთა. მერმე მოილო ანდერძი დიდისა⁸
მის მთავრისა გიორგისი და წარიკითხა აღსაესემან ცრემლითა, და ილოცა
მისთეს და აკურთხა კურთხეული იგი კაცი, რამეთუ მდიდრად მიეცა ყოვე-
ლივე უბუებით: აგარაკნი თავისუფლებით და საქონელი მრავალდერი და სი-
მრავლე საჭედართა და მროწეულთა[ა]⁹. და სასოებით შექმედრა¹⁰ სული წმი-
დისა მის კაცისა[ა]. და ამას შინა გარდატდეს წელნი და აორძნდებოდა და
წარემატებოდა ადგილი იგი ფრიად.

ხოლო მოვიწინით რაჲ სიტყუასა ამას, ჯერ-არს გულისგმის-ყოფით-
რე სმენა[ა], თუ ვითართა მადლთა ღირს ქმნულ იყო დიდი იგი მამა[ა] მი.

ნუსხაშია: ¹ იოვანე-წმიდა. ² ისწავებნ. ³ რაოდენი. ⁴ ახალთა მათ. ⁵ იწესა.

⁶ მოწოდედ. ⁷ მრეწეულთა. ⁸ შეევიდრა.

- ქაელ, რამეთუ ამა ადგილი იგი, რომელი უწინაწარმეტყუელა ნეტარს სერაპიონს, ვითარმედ შფოთნი და განსაცთენი შემთხუვად [266] გრძელად გილსა მას ნამუშავესა შენსა, ამა ესერა წარმოვთქუათ. და ვითარცა იყო დიდსა დაწყნარებასა და მშვიდობასა შინა ადგილი იგი შემდგომად გარდაცვალებისა დიდისა მთავრისა გიორგისისა და კეთილად წარმატებოდა ყოველი საბრძანებელი მისი, რომელი დაეტევა დისა მისისა თეკლა[ა]სა და შვილთა მისთადა, ვინაჲ ბირებითა ეშმაკისა[ა]თა იქმნა უწყისო[ა] ამბოხი, რამეთუ მოკლა ლაკლაქმან დისიძე თუხი, რამეთუ მძლავრებით ეტყოდა, ვითარმედ ნაწილ-უც მამულსა თანა თქუენსა დასა ამას თქუენსა, ვინა[ა]თგან თქუენცა დედისა მიერ გაქუს, რომლისათუხცა განმრავლეს სიტყუს-გებანი ურთიერთას. და ესრეთ მოკლა დისიძე თუხი. და ესე რაჲ ესრეთ იქმნა, განგრძელდა საქმე ესე სამ წელ. ხოლო წელსა მეოთხესა ამათ საქმეთასა განაბრწყინვა ღმერთმან დიდი იგი მღვდელთ-მოძღუარი გიორგი შუარტყლელი, რომელმან დაიპყრა საყდარი აწყურისა[ა], რამეთუ არა ჯერ-იყო ცხედარსა ქუეშე დაფარვა[ა] სანთლისა[ა]*. და ზელთ-იდვა რაჲ განგებაჲ სამცხისა[ა], დააწყნარა ყოველი საბრძანებელი თუხი, ვითარცა წეს-იყო, და დაიპყრა ყოველი მამული და ეკლესიანი პირველთა მათ შემფოთეთანი. ხოლო ადგილი იგი, ზარზმად წოდებული, ეგო უძრავად ყოლადვე შეწევნითა ღმრთისა[ა]-თა და მადლითა სასწაულთა მიერ ნიშებ-შემოსილისა მამისა სერაპიონისითა.
- და ვითარცა გარდაქდა [v] წელიწადი შუად აღთუალული¹, დასცხრეს და დადუმნეს ყოველნივე შფოთნი და უწყისობანი წმიდისა ამის მღვდელთ-მოძღურისა გიორგის მიერ. ხოლო ყოველთა ამათ საქმეთა სიმრავლისათა მეტყუელ[ი] პირი და ენა[ა] დიდსავე თანა გიორგის მაწყურელსა იყო ნეტარცა მამა[ა] სერაპიონ. ვინა[ა]ცა ყოველნი ესე სასწაულნი და საქმენი, რომელნი-იგი პირველ ეპისკოპოსობისა და უკუანა[ა]სკნელ ეხილვნეს, მომიბზრნეს, პირმან მან უტყუველმან, გიორგის ვიტყუ მაწყურელსა, ვითარ-იგი ბაჲა[ა]საჲ რტოჲ განედლდა და ვითარ ეშმაკისა ბირებითა ცთუნებული იგი ზუაფი და ამპარტავანი ენა[ა] განკურნა, რამეთუ ყოველთავე თუმბილველ ქმნილ იყო.
- XV. ხოლო აწ კუალად აღვედინ სიტყუაჲ ჩუენი პირველ დაწყებულთა სიტყუათა შემდგომითი-შემდგომად. [266, v 14] და ვითარცა იქმნა დაწყნარებაჲ შფოთთა[ა] მათ, და დღითი-დღე შეეძინებოდა წარმატებაჲ მონასტრისა[ა] მის. და ენა[ა]ცა მისი იოვანე ზედაჲს-ზედა მოვალნ და იკურთხევინ მის მიერ და ისწავლინ ყოველსა, რაჲცა აკლდა მის მიერ შენებულსა მას მონასტერსა. ხოლო ესე წესი დაუდევს თავთა თუხთა ნეტართა მათ, რამეთუ ლოცვისა ღამისასა ზელ-განაპრობით დგინ დასსა თანა მგალობელთასა. ხოლო მოეახლის რაჲ ცისკარი, განემორნიან ვითარ ქვის-სატყარცელ ოდენ, და მყუდროებით და ცრემლით შესწირვიდიან ვედრებათა, რაჲთა ამითცა ემსგავსნენ თუხსა მეუფესა. და ესრეთ დღითი-დღე შესძინებდეს ტალანტსა, რაჲთა მიართუან აღნადგინებითურთ განმყოფელსა მას მადლთასა. ესრეთ რაჲ შუა წარტდა სიმრავლე წელთა[ა] და სიბერითა კეთილითა განაპოხნეს და ფუფუნებულ და ჩჩულ იქმნეს საღმრთოჲთა ცნობითა. და იყო ამისსა [267] შემდგომად გარდაიცვალა და[ა]ცა იგი გიორგისი თეკლა, და დაშთეს სამნი-

* შდრ. მარკ. 4, 21.

ნუსხაშია: ¹ აღთუალული.

ვე იგი ძენი მისნი, და წარემართა უფლებამ მათი, და იკურთხა თესლი მათი, ვითარცა აბრაჰამისი და იაკობისი.

XVI. გარნა აწ ჯერ-არს, ძმანო, რაათა გულს-მოღვინედ ვისმინოთ აწ თქუმული ესე. და გესმოდის რაა დასაბამი და აღსასრული ნეტარისა ამის ცხოვრებისა[ა], გიკვრდეს და ადიდებდეთ ღმერთსა. რამეთუ მახლობელ რაა იქმნა სოფლით წარსლვისა და მწუხარებისაგან სიხარულად¹ მისლვისა, მოუწოდა კრებულსა მას ძმათასა და პრქუა: „ძმანო და მამანო! მსურის მე², რაათა მოციქულისაებრ ვიტყოდი: «სრბამ აღსრულებულ არს და სარწმუნოებამ დამიმარხავს»³, ხოლო ვიტყუ³ არა თუ ზუაობითა, არამედ ვესაგ, რამეთუ «ამიერთგან მიმელის მე სიმართლისა იგი გვრგვნი»⁴, არა მე, არამედ ყოველთა, რომელთა შეიყუარეს გამოჩინებამ მისი, რამეთუ ესრეთ მზა არიან გვრგვნი⁵ მოყუარეთათს მისთა, ვითარცა თვთ თავადი იტყვს: «მოვედით ჩემდა ყოველნი მაშურალნი და ტვრთ-მძიმენი და მე ვანგისუენო თქუნენ»⁶, «ისწავეთ ჩემგან, რამეთუ მშვდ ვარ და მდაბალ გულითა»⁷, ხოლო თქუნენ, შევილნო, ისწავეთ მეტყუელისა: «შეიყუარე უფალი ღმერთი შენი ყოველითა გულითა შენითა და ყოველითა სულითა და გონებითა, და მოყუასი, ვითარცა თავი თვისი»⁸. და კჳალად იტყვს: «უაქუე[ვ]თუ გინდეს, რაათა გიყონ კაცთა, ეგრეთ ჰყოფდით თქუნენ მათდა მიმართ. და ამათ მცნებათა და ყოველი სჯულ[ი] და წინაწარმეტყუელნი დამოკიდებულ არიან»⁹, და «ამით ცნან ყოველთა, ვითარმედ მოწაფენი ჩემნი ხართ, უკუეთუ იყუარებოდით ურთიერთსა»¹⁰. ხოლო თქუნენ, ძმანო, დაიმარხეთ ყოველისა პირველად სიყუარული ღმრთისა და მოყუსისა[ა]. ვითარცა თავი სჯულისა და წინაწარმეტყუელისა[ა], და მარადის ილოცევდით, რაათა არა შეხვდეთ განსაცთელსა, რამეთუ ლოცვა[ა] მიმახლებელი არს ღმრთისა[ა] და ბჳე სასუფეველისა[ა], შემეერთებელი ანგელოზთა[ა] და დამცემელი ეშმაკთა[ა]. რამეთუ წმიდათა და ღმერთ-შემოსილთა მამათა ლოცვა[ა] თქუნეს სატურველად, მარხვა[ა] ზღუდვად და წმიდანნი ცრემლნი საბანელად, ხოლო მორჩილებამ წამებად, რომელი-ესე ღლუწლით შემოსილთა მოწამეთა თანა დაუთხეველად სისხლთა გვრგვნოსან ჰყოფს კაცსა».

ესევეთარი მრავალი წარმოუთხრა წმიდამან მან ოქრონაკადულით პირით მისით მოწაფეთა თვსთა. და კჳალად პრქუა: „მე, ძმანო, აჰა ესერა წარვალ შემდგომად მცირედთა დღეთა, ხოლო თქუნენ იძიეთ მამა[ა] და წინამოდლუარი, რომელი შემცლებელ იყოს მიყსად თქუნენდა, ვითარცა შეილთა და ძმათა“. ხოლო ყოველნი იგი აღვსებულნი¹¹ ცრემლითა ტიროდეს ფრიალდა არავინ მიუგო ტირილისა მისგან ფრიადისა. [268] და მო-რაა-ევნეს თავთა თვსთა, მიუგეს ესრეთ და პრქუნეს: „ჩუნენ, მამაო, ვინაჲთგან ობოლ ვიქმნებით ტკბილისა და ყოლად მოწყალისა მამისაგან, არა უწყით რაა მიგიგოთ“¹². და წმიდამან პრქუა: „ვიწა[ა]თგან, შევილნო, არას მითხრობთ, მე, გლახაკსა, თანა-მაც, რაათა მე-ვე ვიტყოდი ჯერისაებრ“.

და იყო ვინმე მღვდელთაგანი კაცი კეთილითა სათნოებითა ბრწყინვალე და ტკბილი სიტყვთა და საქმითა, სახელით გიორგი. ამას მოუწოდა წმიდა-

* II ტიმოთე 4,7. ** II ტიმოთე 4,8. *** მათე 11,28. **** მათე 11,29.

***** ლუკა 10,27. ***** მათე 7,12; 22,40. ***** იოანე 13,35.

ნუხაზია: ¹ სიხარულა. ² მსურის მე რ-მე ესერა. ³ ეტყუ.

ქრისტესწამი

მან და ჰრქუა: „ჟ საყუარელო შეილო გიორგი, რამეთუ წველ ცხოვრებულს¹ რებულ არს შენდა, რაათა შემდგომდ ჩემსა სამწყსო[ა] ესე ქრისტესი ვითარცა მამამან სულთ-მოყუარემან კეთილად დამწყსო, და ვითარცა შეჰგავს შეილთა მამის-მოყუარეთა, შეუდგენ ზმასა შენსა“. ესე სიტყუანი რაჲ ესმენს ვიორგის, აღვსებული ცრემლითა ეტყოდა: „მძიმე არს, ჟ წმიდაო, დაღებად ბეჭთა ჩემთა ტურთი ძნიად სატჯრთავი, და გვეედრები, რაათა შენდობაჲ ჰყო და არღარა მიბ[რ]ძანო კულადცა“. ხოლო წმიდაჲ იგი ეტყოდა: „არა მე, არამედ ქრისტე გვბრძანებს ჩემ მიერ“. და სიტყუთა ამით დაარწმუნა წინამოდლ[უ]რობაჲ ძმათა მათ, რომლისათუსცა ყოველთა მათ განიხარეს, რამეთუ მსგავსადვე მისა² ხედვიდა ყოველი იგი კრებული. და შეჰვედრა სამწყსო[ა] იგი თუსი ვიორგის, და განუჩინ[ნ]ა ყოველნი, რაოდენ[ნი] უბ[ვ]მდეს მნენი ეკლესიისანი. და განაწყო კრებული იგი განგებითა საღმრთო[ა]თა და ფრიად შეუნიერთა, ვინა[ა]ცა დღესა მეჲდღესა ყოველთა ამით საქმეთისა მცირედ რაჲ-მე დასნეულდა და მიწვა ცხედრად. ხოლო დღესა მეხუთესა აღდგა, ვითარცა ახალ განჰაბუკებული, და მიიწია წმიდად საკურთხეველად და შეემთხვა წმიდასა ტრაპეზსა და განმაცხოველებელსა ხატსა ქრისტეს კაცობისასა. და უბ[რ]ძანა, რაათა აზიარონ ვორცსა და სისხლსა ქრისტესსა. და დაიბეჭდა საუფლოჲ ჯუარი და მოიკითხა თითოეულად სიმრავლე იგი ძმათა[ა] და ჰრქუა: „ილოცეთ ჩემთუს, ძმანო, და ცხონდით, რამეთუ ამიერითგან არღარა მიხილოთ სოფელსა ამას“. და წარვიდა და მიიწია ცხედრად ეამსა მეექუსესა. და მეცხრესა ეამსა შეჰვედრა სული თუსი ჯელთა ღმრთისათა, რომლისა[ა] სურვიელ იყო მარადის, ხოლო არა მცირედ იგლოვეს მამათა ლავრისათა ჯერისაებრ და ცრემლით.

მაშინ მოვიდა ძმა[ა] მისი იოვანე, რამეთუ უწყებული იყო სულისაგან, ვითარცა ღრუბლითა აღტაცებული. და შემოკრბა სიმრავლე გარემოთა მონასტერთა და სოფელთაჲ. ხოლო მოვიდა ღმერთ-შემოსილი გიორგი მწყურე-რელიცა ჯუართა ყოველთა თანა მწყობრთა ეკლესიისათა. და ესეცა ვთქუათ, რამეთუ მწყობრნი ანგელოზთანი კრებულსა თანა ყოველთა წმიდათასა შეერთებულნი მოიწინეს, ვითარცა თანა-მოკარვისა და თანა-მოსაგრისა მათისა. და ყოველთა აღიტყუენეს ჯელნი[ი] სიხარულითა და ზეცის აღიყვანეს³ ყო-ლად სანატრელი⁴ იგი სული მისი. და ზეცისანი განმზიარულებულნი აღიდგმ-დეს ღმერთსა, ხოლო ქუეყანისა[ნი] გუამისა მის წმიდისა შეხებითა სენთა და საღმობათაგან უსნილნი მადლობასა და თაყუანის-ცემასა შესწირვიდეს და ჯეროვნითა გალობითა და სანთელთა სიმრავლითა და საკუნეველთა სულ-ნელებითა შემურეს და დადგეს საფლავსა, რომელი-იგი თუთ შეემზადა მას აღმოსავალით საკურთხეველისა, რაათა დღითი-დღე ხალვითა მისითა იგსე-ნებდეს სიკუდილსა, რომელი-იგი სამარადისოდ წინაშე თუალთა⁴ აქუბდა. და ესრეთ სრულ ყვეს წესი იგი სანკუდროჲ. და მრავალნი ეამსა მას დაფლ-ვისა მისისასა მრავალფერთა სენთაგან განიკურნნეს, რაათა ყოველთა უწყო-დი[ან], ვითარმედ სიკუდილისაცა [შემდგომად] ცხოველ არს და იღუწის სარწმუნოებით შევედრებულთა.

ხოლო სიმრავლე სასწაულთა მისთა[ა] ვერცა თუ გონებათაგან მისა-წყ[უ]თამელ არს, გარნა კერძო-რაჲმე და მცირედი მოვიკვნენოთ და მერმე დუმილი მივსცეთ სიტყუასა.

ნუსხაშია: ¹ მისა. ² აღიყვანეს. ³ სანატრელნი. ⁴ თვალთა.

[V] ჯერეთ ცხედარსავე აქუნდა მრავალ-მოღუაწე იგი გუამი წმიდისა მის და აჰა ესერა მოიწია კაცი ვინმე ყოლად განჯმელი, რომელი ფრიად რაჲმე სასტიკებით განიჭრებოდა ტკივილისა სიმბაფრითა, რამეთუ სისხლი წარს-ლიოდა სარცხელსა მისსა და ჳმობდა ჳმითა უშუერიითა. და ვითარცა მყის მოიწია, მიეხუა მოწოდელ¹ ცხედარსა მისსა, და აჰა ესერა კაცი იგი იქმნა ვითარცა მკუდარი. და შეესულად სახილველად ყოველთა ასოსა მის თესლ-მცენარესა წარსცვის ორნი ქვანი განსაკ[რ]თომელნი სიდიდითა. და იქნა კა-ცი იგი ყოლად მრთელ, ვითარმცა არარაჲ შემთხუოდა² ვნებაჲ იგი. და ყოველთა, რომელთა იხილეს, ადიდეს ღმერთი, მადიდებელი წმიდათა მის-თაჲ. ვინა[ჲ]ცა ჟამსა მას მოიწია სიმრავლე თითო-სახეთი სნეულთა[ჲ] და ყოველნი განიკურნებოდეს და ადიდებდეს ღმერთსა. ხოლო შემდგომად და-ფლვისა მისისა და მიწად მიჯარვისა ვიდრე დღენდელად დღემდე მიუწ[უ]-დომელ არიან ნიშნი და ძალნი მის ნიერ აღსრულებულნი თუთოყულთა ზედა სნეულთა, და კაციბრთვისა ენისა მიერ შეუცლებელ არს წარმოთქუმა[ჲ] და აღწერა[ჲ] ყოველთა მათ სასწაულთა[ჲ], რომელნი-იგი სარწმუნოთა კაცთა³ 15 ფიცით მოგვთხრნეს ჩუენ:

ხოლო ჩუენთა ამათ ჟამთა ხილული და სმენილი ვითარ მიუთხრათ სი-ყუარულსა თქვენსა [278], რამეთუ უშურველად⁴ ფშვს მადლი ნაწილთა მის-თა[ჲ] სარწმუნოებით შევდრებელთათჳს, რომელი-იგი მარადის აღსრულებ-ბის სადიდებელად ღმრთისა. 20

XVII. ხოლო ამიერთგან მოვიკსენოთ, თუ ვითარსა მადლსა ღმრს ქმნულ იყო წინაწარმეტყუელებისა[სა]. რამეთუ აჰა ესერა ეგულების სიტყუა-სა მოჳსენებად სიტყუა[ჲ] იგი, რაჲმს პრქუა ძმისა თჳსსა იოვანეს, ვითარ-მედ: „ჟამთა ბორცუსა ამას ზედა აღეშენოს ეკლესია[ჲ] ფრიად შეუნიერი“. რამეთუ აჰა ჟამი იგი წინაწარმეტყუელებისა[ჲ] მოიწია, რამეთუ ვიდრე-ღა იგი ცოცხალ იყო, წმიდაჲ ესე ყოველთა მიერ საყუარელ და ყოველთა შეგო-ბარ იყო და მოძღუარ, რომლისათჳსცა დაემოწაფა წმიდასა ამას კაცი ვინმე ყოლად უცნაური. და იყო კაცი იგი ადგილისაგან მცირისა, რომელსა ძარ-ღუას სოფელ ეწოდების. და დღითი-დღე მოვიდის კაცი იგი და ეტყოდა წმიდასა მას, ვითარმედ: „მაკურთხე, მამაო, წმიდითა ჳელითა შენითა და შემრთე წმიდასა კრებულსა შენსა“. ხოლო იგი აყენებდა ჟამად, რაჲთა უფ-რო[ჲ]ს გამოიხნდეს საკურველი მისითა მით ერისკაცად მიყოვრებითა. ხოლო იგი ეტყოდა: „მაკურთხე, მამაო, და მიიღე მცირე ევლოგია და წარაგე სა-შენებელად მონასტრისა“. ხოლო იგი კუალადცა უბრძანებდა, რაჲთა დრო-ყოს და თუთ მოვალს ჟამი, რაჲთა იქმნეს მონაზონ და ევლოგია[ჲ], რომელ განგიზაღდებინა, [V] ფრიად რაჲმე იქმაროს. 35

ხოლო ვითარცა მოიწია ჟამი და მიიცვალა წმიდაჲ იგი, მოიწია მესამე დღე მიცვალებისა მისისა[ჲ] და დაიდგა წმიდაჲ იგი პირველ ჳსენებულსა მას საფლავსა, რომელი თუთ ექმნა აღმოსავალით საკურთხეველსა⁴ დამართებით სარკუმელსა. და მოვიდა კაცი იგი, ვითარცა ვთქუთ, დღესა მესამესა მიცვა-ლებისა მისისა[სა] და იტირა ფრიად და წმიდასა მას ეშუოდა ვითარცა ცხო-ველსა არა ჳელითა მისითა აღკუეცისათჳს მისისა. რომლისათჳსცა იტყოდა, ვითარმედ: „არა განეშოროს საფლავსა, ვიდრემდის არა მონაზონ იქმნეს⁵ და ევლოგია[ჲ]ცა იგი დადვას ადგილსა მას სამარხოსა მისისასა“. და ვითარცა 40

ნუსხაშია: ¹ მოწოდელ. ² შემთხუოდა. ³ კაცთა + მიერ. ⁴ უშორველად. ⁵ სკურთხულსა. ⁶ იქმნეს.

ქართული

- ესრეთ მდულარე იყო კაცი იგი, მაშინ უბრძანა მამასახლისმან მთელი ეკლესია სინათა, რაათა მოიღონ საშვარი და კუნკული და აღკუეცონ კაცი იგი. ხოლო მათ მსწრაფელ შეუდგინეს საქმე სიტყუასა, და აღკუეცეს კაცი იგი და აღასრულეს მის ზედა ყოველი წესი მონაზონთა[ა]. და ვითარცა წარვიდა
- 5 კაცი იგი სოფლად თჳსსა, იცნეს იგი კაცთა და მეგობართა, და განჰკრთეს, იხილეს რაჲ უცხო[ა]თა სამოსლითა შემოსილი, და ენება კუალად ერისაგან ყოფაჲ. და ვითარცა ვერ შეუძლეს მორჩილებაჲ მისი, უთხრეს ესე უფალსა მისსა¹, რამეთუ იყო კაცი იგი სავმარ და მსრბოლ გზათა შო[271]რთა.
- ხოლო კაცმან მან ვითარცა აგრძნა, ვითარმედ არა უტყევებენ ნებისაებრ
- 10 მისისა, მაშინ აღიღო ევლოგია[ა] იგი და რაოდენი² რაჲ ეცლო სახლით თჳსით და სივლტოლა[ა] იჭუმი. ვინა[ა]ცა დევნა-უყვეს უკ[უ]ნა მისსა, და შეწყენითა მის წმიდისა[ა]თა ვერ ეწინეს. და ვითარცა შევიდა კაცთა იგი მონასტრად და მღვვარნიცა იგი უკ[უ]ნა მისსა, და ვითარცა ენება, რაათა შეიპყრან და წარუღონ, რაჲ იგი აქუნდა, და მიიწია კაცი იგი დამართებით
- 15 სარკუმელსა ეკლესიისასა და შეგადო, რაჲ იგი აქუნდა ჰელთ-საჯოცელსა შინა გამოკრულ. და ესრეთ უღონო რაჲ იქმნეს მღვვარნი იგი, ევედრნეს წინამძღუარსა გიორგის, რაათა განეხუნენ კარნი ეკლესიისანი და რაათა წმიდასა მას თაყუანის-სცენ და მათცა იხილონ, რაჲ იგი შეეწირა ევლოგიაჲ კაცსა მას. ეჲ განგებულებაჲ საღმრთო[ა], და რაათა ცნან ყოველთა, ვითარმედ
- 20 მიცვალეებისა[ა] [შემდგომად] ძალ-უც წმიდასა მას ქმნად, რაჲცა ენებოს. და ვითარცა განეხუნეს კარნი და შევიდეს წმიდად³ [273 v, 2] ეკლესიად და აღვიდეს საკურთხეველად და იძიეს რაჲ იგი ცხადად შევრდომილ იყო სახილველად ყოველთა და არღარა იბოგა მათ მიერ, და შიშმან და განკვრევაჲმან შეიპყრან ყოველნი და აღიდებდეს ღმერთსა.
- 25 XVIII. ხოლო ვითარცა წარტდეს წელნი მრავალნი და წინამძღუარი გიორგი გარდაიცვალა, რომლისა მონაცვალედ დადგა მიქაელ ვინმე, რომელსა გიორგივე ამცნო, ვითარმედ: „იწყეთ შენებად ეკლესიისა ბრძანებისაებრ მამისა სერაპიონისა⁴ და ნურარას ზრუნავ წარსაგებელთათჳს, რამეთუ ჩუენებით მეუწყა წმიდისა მიერ, ვითარმედ ევლოგია[ა] იგი, რომელ მოიღო
- 30 კაცმან მან, იგი და[274]მარხულ არს ქუე შე კერძო ჯუარისა (რომელი იყო თავით კერძო წმიდისა მის), აღმოიღეთ იგი და მიეცით ყოველთა მუშაკთა, და კაცი იგი კეთილი ყავთ განმგე ყოვლისა, ვითარცა-იგი ჩემ მიერცა განმგებელ იყო ყოველთა საჭიროთა სამსახურთა მონასტრისათა⁵“. და ამის მიქაელის ზე იწყეს ეკლესია[ა] იგი, წინაჲსწარ გამოსახული წმიდისა მიერ თთუე
- 35 სა⁶ იენისსა ოთხსა, დღესა ხუთშაბათსა, რამეთუ ჰელოენებით განთქუმულსა კაცსა მოუწოდა მიქაელ ქუეყანისაგან ბერძენთასა, ადგილისაგან ხუფათ წოდებულისა, ბრძანებითა უფალთა[ა]თა, რომელსა თანა-შემწედ აქუნდა გალატოზ სახელით შუარტყელი. და ესე ორნივე იყენეს მოძღუარ და მასწავლელ⁷ სიმრავლესა მუშაკთასა. და ვითარცა უწყოდა მამამან მიქაელ
- 40 უწყებითა მამისა[ა]თა გიორგისითა, ძებნა ევლოგიაჲ იგი, რამეთუ მივიდეს მღვდელნი სახარებითა და სანთლებითა საკუმეველთა თანა, და თჳთ კაცი იგი მომღებელი ევლოგისა[ა] მის. და ვითარცა წარიკითხეს სახარებაჲ იოვანეს თავისა[ა]: „პირველითგან იყო სიტყუაჲ⁸“. და მოიღრიკნეს მუხლნი და ევედრ-

* იოანე 1,1.

ნუსხაშია: ¹ მისთა ² რაოდენი. ³ წიდაჲ. ⁴ სერაპიონისსა. ⁵ მონასტრისასა. ⁶ თჳს.⁷ მასწავლელ.

ნეს წმიდასა სერაპიონს, და გარდაუსუენეს¹ ჯუარი იგი, ვითარცა უწყებულს იყო მამისა გიორგისდა, ეპა საკრველეებათა შენთა, ქრისტე! რამეთუ იპოვა ყოლად შეუძრველად ბეჭედი, რომელი იხილა რაჲ კაცმან მან, განკვრდა. და ყოველთა მადლობაჲ მისცეს [v] ღმერთსა და წმიდასა სერაპიონს. ხოლო იკითხეს კაცისა მის მიერ რიცხვ ოქრო[ა]საჲ და ვითარებაჲ. ხოლო მან პრქუა: „ოქრო[ა] ეგე² არს ოქრო[ა]საგან თლილისა და წმიდისა, სახითა პირველთა მეფეთაჲთა, ხოლო რიცხვთ იყო ბეჭედსა ამას შინა დრაჰჰანი სამასი ხუთითურთ“. და ვითარცა განჰჰსნეს მანდილი, რომელსა შინა გამოკრულ იქ[მ]ნა, და იპოვა, ვითარცა პირველ ეთქუა კაცსა მას. და იწყეს შენებად გულს-მოდგინედ. და ყვეს კაცი იგი განმგებელ არა თუ გალატოზთა, არამედ ძმათაცა იკონომოსობაჲ ერწმუნა. და ესრეთ წარემართა შენებაჲ იგი ეკლესიისა[ა]. ვინა[ა]ცა საფუძველით და ხარის[ხ]თაჲთაგან ილუწოდა კაცი იგი ყოველთა მუშაკთა თზნიერ სანოვაგეთასა. და ვითარცა აღეშენა შტო[ა]თურთ ვიდრე სარკუმელთამდის, დაილია ოქრო[ა] იგი კაცისა[ა] მის, სადა-იგი გამოქანდაკებით ქანდაგებს, ვითარმედ: „აქა დაილია საფასე ჩემი, სადა ესერა³ მდგომარე ვარ და მიტვრთავს ჯუარი ქრისტესი“. და იყო ვითარ გასრულდა სარკუმლამდე, გამოხატეს თუთ მიქაელცა ორთა მათ თანა გალატოზთა ზედა სარკუმელსა აღმოსავლისასა. ხოლო მადლი წმიდისა[ა] მარადის მოსცემდის წარსაგებელთა⁴, რამეთუ სახედ მდინარისა შემოსდიოდეს საწმარნი. და აღეშენა ვიდრე სამჭურემდე მამობასა მიქაელისსა. და დაუტევა ცხორებაჲ⁵ 20 ესე და წარვიდა უფლისა.

ამისსა შემდგომად დაიდგინა მონაცვალედ მისა¹ პავლე ვინმე ხუცესი, [275] კაცი წამებული ყოვლისა მიერ ერისა. ვინა[ა]ცა ამან პავლე სრულ ყო ეკლესია[ა] და შეამკო ყოვლითა სამკაულითა. და აღმართეს მას შინა ხატი ფერისცვალეებისა[ა], და აკურთხეს ყოვლითა კურთხევითა მამობასა შინა² 25 პავლე სსა. და კაციცა იგი, მომღებელი ევლოგისა[ა], სიბერითა კეთილითა განაზიარებული, და წარვიდა უფლისა. და ესე აქამომდე იყავნ.

XIX. ხოლო ჩუენ შემდგომად ამისა³ სხუაჲცა მოვიტყენით და ეგრეთ დაეიბეჭდოთ სიტყუსა, რამეთუ თუთ დასწერს ბასილი, რომელმან ცხორებაჲ ესე წმიდისა[ა] აღწერა, და იტყუს, ვითარმედ: „მე ბასილი, ძმისწული წმიდისა სერაპიონისი, უნარჩევესი ყოველთა მოწესეთა[ა], შემდგომად ყამთა მიცვალეებისა მისისათა მოვიწიე ზედა წმიდასა სამარხვოსა მისსა და ვიხილე ყოლად ბრწყინვალედ და კეთილად ყოველივე ნამუშავევი მისი⁴, და განვიშვ და განვიხარე. ხოლო რაჲმს ვიხილე საფლავი მისი ადგილსა ფარულსა, რომელსა ყოველნი უძღურნი მიიღებდეს დღითი-დღესა კურნებასა, ამისთჳს⁵ 30 ცა ბრძანებითა უფალთა[ა]თა ჰელ-გყავ და შევჰმზადე ლარნაკი ქვისა და აღვადე საფლავსა მისსა, რომლისა მიერ გამოჰდა სული სულნელებისაჲ, მიუწდომელისა[ა], და ყოველნი აღვივსენით მადლითა და საკრველეებათაგან. მაშინ ქმნილთა ვადიდეთ ღმერთი, რამეთუ მრავალნი უძღურნი შე-რა[ა]-ებ-ნეს წმიდათა მათ ძუალთა მისთა, მრავალნი სენნი [v] დაიჰსნენეს და განმზი- 40 რულეებულნი მიიქცეოდეს და აღიდებდეს ღმერთსა საკრველეებათასა. და სანთელთა სიმრავლითა და მადლითა მგალობელთა[ა]თა დავსხენით ლარნაკსა შინა ახალსა, და აღემართეთ მას ზედა ჯუარი სახელსა ზედა წინამორბე-

ნუსხაშია: ¹გარდაუსუენეს. ² ეგრე. ³ მოსცემდე წარსაგებელსათა. ⁴ მისსა. ⁵ ამისი.

⁶ მათი.

დისა[სა] საჩინოსა შტოსა ახლისა ეკლესიისა[სა] და განვახმე² რამესა ტ³თი მღვდელთაგანი მესწირვიდეს მას შინა მსხუერპლსა საუფლოსა. ხოლო განვაწესეთ სატყევებელი წმიდისა ამის გალობითა და შესხმითა სულიერითა, და ლამის თევითა, დღესასწაულობითა, ოკდონბერსა ოც და ცხრასა, და შემდგომად ეამსა მის წირვისასა სულიერსა თანა შუებად ჯორციელთა სანოვაგეთა მიერ მდიდრად და უხუებით¹, რაათა ორკერძოვე მზიარულთა ვადიდოთ ღმერთი, რომელი აღიდებს წმიდათა მისთა⁴.

ხოლო ჩუენ ჟულად ერთიღა მივსცეთ სასწაულთა მისთაგანი თხრობასა და მერმე შევედრნეთ ნავთ-საყუდელსა მყუდრო-დუმილისასა, რამეთუ ვითარცა ოდენ გუედგა ლარნაკი იგი წმიდისა[ა] და გალობაჲ იყო პირსა შინა ყოველთასა, ამა ესერა მოიწია კაცი, რომელსა მრავლით ეამითგან ელმოდა თუალი მარჯუნენ, რამეთუ ნათლისაგან სრულიად დაკლებულ იყო, ხოლო ფრიადი იგი ტკივილი ცხად-ყოფდა ერთისა მისცა დაბრმობასა. და ვითარცა ვიხილეთ ყოველთა, გუელმოდა ყოველთა მის თანა. ხოლო იყო კაცი იგი დაბისაგან ბობლა წოდე[276]ბულისა. და ვითარცა მოიწია კაცი იგი, შეუ[ვ]რდა ლარნაკსა წმიდისასა. და ვიხილეთ ყოველთა საკვრველებაჲ დიდი, რამეთუ ყოლად მრთელად იპოვა მყის კაცი იგი. და ყოველთა ვადიდეთ ღმერთი, რომელი ყოლადვე იქმს დღითი-დღე ლარნაკსა ზედა მისსა წმიდისა[სა] ძალთა და სასწაულთა. ხოლო ამისსა შემდგომად ბასილი მითუა-²⁰ლა² წინამძღურობაჲ, რომელმან-იგი კეთილად იღუაწა³ ჟამ რაოდენმე ადგილი იგი ნამუშავევი მამის-ძმისა თუისისა[ა].

XX. არამედ ჩუენ, გლაბაკთა და უსწავლელთა, შენდავე მივაქციოთ სიტყუაჲ ჩუენი, ჟ მამო მამათაო, დიდო მოღუაწეო ყოველთაო, ვითარცა-იგი პირველ ჩუენსა, ეგრეთვე შემდგომითი-მემდგომად. აწცა ჩუენ უძღურთა და უღირსთა შვილად მენდა სახელ-დებულთა ნუ ოდეს დამივიწყებ და ნუცა გარე-უკუნ-აქცევ მეოხებად და ღუწად გამზადებულსა პირსა შენსა სიმრავლისათჳს ცოდვათა ჩუენთა[ა]სა. ხოლო ჩუენ რაჲ შესა[ა] მიგიძღუანით, რამეთუ უზეშთაჲს კაცთა ბუნებისა არს ბრწყინვალეებით წარმატებაჲ ცხოვრებისა შენისა[ა], ვინა[ა]ცა შენისავე მოღუაწებისა სიტყუათა შეგწირავთ შენდა, ვედრებითა შევივრდები რაჲ, მეოხებითა შენითა მყო ლხინებაჲ შეცოდებათა ჩუენთაჲ, ჟ ანგელოზთა თანამზრახვალო, სამებისა წმიდისა სარწმუნოო მონაო, რომელმან ას წილად აღაორძინე ტალანტი რწმუნებული შენდა. ჟ უძღურთა მკურნალო, ჳირვეულთა [v] შემწეო, ღელვა გუემულთა ნავთ-საყუდელო, გლაბაკთა სიმდიდრეო, უცხოთა და მოგზაურთა ნუგეჲინის-მცემელო, მოღუაწეთა სამკაულო, მონახონთა რჩეულებაო, მამათა სიქადულო, წინამძღუართა დიდო მნათობო, და ყოველთა შენდა მოლტოლვილთა ნავთ-საყუდელო უღელვოო, ხოლო მორჩილთა საღმრთოთასა შე-ისა მასწავლელო, მამათა დიდებაო, და რაათა მოკლედ ვთქუათ, ჟ ყოვლისა სახელისა და საქმისა კეთილისა ღირსო, შეიწირენ ჩემიერნი სათნოებათა შენთა სიტყუთა გ[ამო]სახვანი უღირსთაგან ბაგეთა აღმოთქმულნი, და ვითარცა ხარ მონა[ა] ღმრთისა სიტყუასა[ა], მიემსგავსე ქრისტესა მეუფესა, რომელმან-იგი ქურივისა წულ[ილ]ნი მითუალნა, და ნუ გარე მიიქცევ ალაბასტრსა უღირსთა ბაგეთასა, ვითარცა ქრისტემან მეფავისა მის, და სავანე ყავ ჩუენ თანა, ჟ წმიდაო, ვითარცა უფალმან სახლსა ზაქესსა, და მივსენ ჩუენ ლოცვითა შენითა ყოველთაგან მტერისა მანქანებათა, და ვითარცა სოფელსა ამას წმიდისა მო-

ძღურებისა შენისა მოწაფედ წოდებულ ვართ, ეგრეთვე ზიარ-მყვენიერებისა მას უკ[უ]ანა[ჲ]სკნელსა დღესა დიდებით მოსლვასა მეუფისასა, დგომად მან-ლობელად შენსა ყოველთა თანა წმიდათა, მარჯუენით უფლისა და ღმრთისა, უღირსნი ესე მოწაფენი შენნი, სამგზის სანატრელო მამაო წმიდაო სერაპიონ, მეოხებითა წმიდისა ღმრთის-მშობ[ე]ლისა[ჲ]თა და მადლითა და ლოცვითა შენითა და წმიდათა მოციქულთა და წინაწარმეტყუელთა და მო-
 [277]წამეთა[ჲ]თა და ყოლად ქებულთა მღდელთ-მოდღუართა[ჲ]თა და მამათა[ჲ]თა, რაჲთა ღირს ვიქმნეთ უღირსნი ესე სმენად ჳმასა მას ზატიკობისა-სა წმიდათა ანგელოზთა თანა, რომელნი სამ-წმიდაარსობით აღიდებენ სამე-ბასა ერთ-არსებასა, რომელსა შუენის ყოველი დიდებაჲ, პატივი და თაყუანის-
 ცემა[ჲ] აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამინ. 10

შინაარსი

1. წინასიტყვაობა	5—7
2. ტექსტები	9—347
ა. წამებად შუშანიკისი დედოფლისაჲ	11—29
ბ. მარტულობაჲ და ძოთმინებაჲ ვესტათი მცხეთელისაჲ	30—45
გ. წამებაჲ ჰაბოასი, რომელი იწაშა ქართლს შინა, ქალაქსა ტფილისს, გამო- თქუმული იოვანე ძისა საბანისი	46—81
დ. მოქცევაჲ ქართლისაჲ	81—163
ე. ცხორებაჲ და წამებაჲ კოსტანტისი ქართველისაჲ	164—172
ვ. წამებაჲ გობრონისი, რომელი ჭანიყვანეს ყველის ციხით	172—183
ზ. წამებაჲ ყრმათაჲ რიცხუთ ცხრათაჲ	183—185
წ. ყრმათა ორთა ძმათა დავითისი და ტირიქანისი საკითხავი	186—191
თ. ცხორებაჲ და მოქალაქობაჲ იოვანე ზედაძნელისაჲ	191—217
ი. ცხორებაჲ და მოქალაქობაჲ შიოასი და ვეაგრესი	217—229
ია. ცხორებაჲ და მოქალაქობაჲ დავით გარეჯელისაჲ	229—240
იბ. მოქალაქობაჲ და წამებაჲ აბიბოს ნეკრესელ ეპისკოპოსისაჲ	240—248
ივ. შრომაჲ და მოღვაწეებაჲ გრიგოლისი არქიმანდრიტისაჲ ხანციისა და შატბერდისა აღმაშენებელისაჲ	248—319
იდ. ცხორებაჲ და მოქალაქობაჲ სერაპიონისი	319—347

დაიბეჭდა საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის
სარედ.-საგამომც. საბჭოს დადგენილებით

გამომცემლობის რედაქტორი ც. შალამბერიძე
ტექნიკური რედაქტორი ნ. ჯაფარიძე
კორექტორი გ. ჯაყელი

გადაეცა წარმოებას 11.9.1962; ანაწყოების ზომა 7×12 ; ხელმოწერილია
დასაბეჭდად 11.6.1964; ქალაქის ზომა $70 \times 108^{1/16}$;
ქალაქის ფურცელი 10,88; საბეჭდი ფურცელი 29,81; სააგტორო
ფურცელი 26,60; სააღრიცხვო-საგამომცემლო ფურცელი 27,21;
შეკვეთა 1087; უე 02715; ტირაჟი 1000
ფასი 2 მან. 11 კაპ.

საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის სტამბა,
თბილისი, გ. ტაბიძის ქ., №3/5

შემჩნეული შეცდომების გასწორება

გვ. სტრ.	ა რ ი ს	უ ნ დ ა ი ყ ო ს
33, 38	უჭადებდა	უჭადებდა
43, 23	რამთა	რამთა
44, 31	კრისაგან	ერისაგან
44, 33	ერამთა	რამთა
48, 26	სამკვდრებელნო	სამკვდრებელნო
55, 26	შენოსლევა	შემოსლევა
86, 20	[შ]	[v]
88, 37	მიერ	მიმართ
89, .3	ერწუ თიანელთა	ერწუ-თიანელთა
92, 27	მიოცვალა	მიოცვალა
93, 17	მიერ	მიმართ
93, 25	სამწელი, მონახონი	სამწელ მონახონი
96, .6	ნოკო და	მივიდა
98, 26	ბრალებით (ასეა ხელნაწერში)	შრიალებით
99, 2	და	და
99, 3	ღმრთისაჲ	ღმრთისაჲ
102, 2	თქუენისა[ჲ]	თქუენისა
102, 39	ენისა-	ენისაჲ-
105, 13	სადათმე	სადათ-მე
105, 14	შენი	შენი?
106, 25	ღმრთისა[ჲ].	ღმრთისაჲ
109, 21	და იყო.	იყო. და
109, 23	ზაბილოვნ	ზაბილოვნ,
111, 32	კეთილის	კეთილისა
112, 12	აღუდგეს	აღუდგეს
112, 13	ულსა	სულსა
112, 13	რამ-იგი,	რამ-იგი
112, 14	მათჲან	მათჲან,
114, 17	ავად[ა]გი,	ავად[ა]გი,
114, 34	ათრეანეტსა	ათრეანეტსა
117, 3	სასუფიველსა,	სასუფიველისაჲ,
118 24-25	ყუავილოს[ა]ნი ხარად,	ყუავილოს[ა]ნი. ხარად
120, 36	უკეთ[უ]რთა	უკეთ[უ]რთა
121, 8	კისიტე	კისიტე
122, 15	პოვეთ.	პოვენით.
122, 34	მივე[დ]	მივე[დ]
122, 38	აღდგა	აღდგა
126, 30	სულ-ჰამოჲ.	სულ-ჰამოჲ,
127, 25	იერუსალმისნი	იერუსალმის[ა]ნი
127, 31	ივლტოდა.	ივლტოდა
128, 34	ელიოზ	ელიოზ
129, 39	კაცთა	კაცთა

ეროვნული
ბიბლიოთეკა